

ԶԱՐԻԿ ԱՂԱԶԱՆՅԱՆ

ԱՐԴԻ ՀԱՅԵՐԵՆԻ
ԻՄԱՍՏԱԱՐԺԵՔԱՅԻՆ
ԶՈՒԳԱԶԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԲԱՌԱՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

Երևան
«Նաիրի»
2017

ՀՏԴ 81'374=19

ԳՄԴ 81.22-4

Ա 458

Հրատարակության է երաշխավորել ԵՊՀ հայ
բանասիրության ֆակուլտետի
գիտական խորհուրդը

Խմբագիր՝ Բ. Գ. Ղ. պրոֆ. ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Աղաջանյան Զարիկ Խաչատուրի
Ա 458 Արդի հայերենի իմաստաարժեքային գույքաձևությունների
բառաքերականական բառարան/ Զ. Աղաջանյան.- Եր.: Նաիրի,
2017.- 536 էջ:

Քերականական իմաստաարժեքային տեղաշարժը լեզվաշինության գործուն
միջոցներից է: Բառարանի հիմքում արդի հայերենյան լեզվաիրողություններ են:
Այն գործնական և տեսական (բանասիրական կամ քերականական) արժեքների
կողքին նաև պատմալեզվական արժեք ունի. իր էությամբ քերականական է,
նորմավորող-կանոնարկող: Կարող է օգտակար լինել բառարանագործածողին՝
աշակերտին ու ուսանողին, ուսուցչին ու դասախոսին, ընդհանրապես՝ լեզվի
հարցերով զբաղվողներին...

ՀՏԴ 81'374=19

ԳՄԴ 81.22-4

ISBN 978-5-550-01823-1

© Աղաջանյան Զ. Խ., 2017

© «Նաիրի» հրատարակչություն» ՓԲԸ, 2017

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հայ ժողովրդի պատմության ներկա փուլում տեղի ունեցած և դեռևս շարունակվող արմատական փոփոխություններն իրենց կնիքն են թողնում նաև հայոց բառագանձի շատ բառամիավորների իմաստային կողմի զարգացման վրա, ներմուծում հասարակական ու քաղաքական նոր երանգներ ու երանգավորումներ, փոփոխում նրանց արտահայտած հասկացությունների սահմանները, գործառական շրջանակները, ոճական-գեղարվեստական արժեքը: Լեզուն արտացոլում է կյանքի հարափոփոխ ընթացքը, և ապրող-զարգացող յուրաքանչյուր ժողովրդի լեզվում շարունակաբար ծնվող նոր բառերի, նոր ոճերի ու դարձվածքների կողքին մեծ խումբ են կազմում իմաստափոխված բառերը: Հնագույն և հնագիր հայերենի զարգացման ընթացքում բառային կազմի զգալի բառամիավորներ և բառաձևամիավորներ ենթարկվում են նաև քերականական-իմաստաարժեքային տեղաշարժերի: Քերականական իմաստաարժեքային տեղաշարժը լեզվաշինության գործուն միջոցներից է, ցանկացած լեզվի բառային կազմի համալրման դրսևորումներից է՝ պայմանավորված սերիչ կաղապարների և հարաբերակից խոսքիմասային արժեքների բառաքերականական հատկանիշների մերձավորության աստիճանով:

Բառիմաստի, քերականական, բառագործածության զանազան փոփոխությունները կարող են ազդել նաև խոսքիմասային (ձևաբանական) արժեքի վրա՝ խախտելով, անկայունացնելով, փոխելով խոսքիմասային համակարգի ներհամակարգային շրջանակները: Բառերի քերականական, մասնավորապես ձևաբանական իմաստի երկփեղկումը, ձևաբանական արժեքի փոփոխությունը տարժամանակյա իրողություններ են. պատմա-համեմատական լեզվաբանության ընձեռած փաստերը հավաստում են, որ նմանատիպ տեղաշարժերը լեզվի ընդհանուր զարգացման ներքին գործընթացի դրսևորումներից են, հայերենին ուղեկցել են հնուց անտի և տարբեր հաճախականությամբ արտահայտվում են վերջինիս զարգացման տարբեր փուլերում, տարբեր գոյածներում: Այս հարցի քննության շրջանակներում անհրաժեշտություն է դառնում նախ որոշել տվյալ բառի խոսքիմասային արժեքը հայերենի զարգացման տվյալ փուլում, ապա նոր անդրադառնալ վերջինիս իմաստարժեքային երկփեղկման՝ հստակորեն ուրվագծելով տեղաշարժման, նաև փոխանցման գործընթացը:

Բնականաբար, գրաբարյան շրջանից սկսած, լեզվաբանական շատ աշխատություններում լեզվագիտական տարբեր հարցերի առնչությամբ մասնակի դիտողություններ են արվել, տարբեր բառարաններում տարբեր

քանակությամբ նմանատիպ շատ լեզվամիավորներ են վկայվել, իսկ տարարժեքության խնդիրը հատկապես խոսքիմասային փոխանցման հետ է կապվել՝ որպես ուղեկցող երևույթ, որպես միջանկյալ օղակ¹: Իր ժամանակին Ա. Այտընյանն ընդհանրացրել է. «Ձանազան հոլովներով այլեայլ մակբայներ եւ մակբայակերպներ ալ կը ձեւանան... Գոյական անուններ կան, որ միանգամայն ածական ալ են. ինչպէս՝ Սուտ, մութ, ծակ, ցուրտ, հանգիստ: Ասոնցմէ ոմանց իբրեւ ածական գործածութիւնն արդէն հին գրաբարի մէջ է... Երբեմն գոյական անուններ ածականի տեղ կը գործածուին. Ա. Էական բայի քով. Այսօր դեռ ծով եմ... Բ. Բանի մը նիւթը ցուցնելու համար. Ոսկի աշտանակ մը... Գ. Չափ ցուցնելու համար՝ թուականով մը. Գավաթ մը ջուր... Դ. Նմանութեամբ, ինչպէս՝ Քար սիրտ... Ե. Փոխաբերութեամբ, ինչպէս՝ Փորձանք մարդ... Զ. Ժամանակ ցուցնող գոյականներն իրարու վրա կ'իյնան իբրեւ ածական եւ գոյական. Երեկ գիշեր... Ածականներ ալ կան որ իբր գոյական կը բանին... Առանց գոյականի մնացած ածականն ալ՝ հասարակօրէն յօդով մեկտեղ՝ գոյական եղած կ'ըլլայ. Կարմիրը կրակի նմանութիւն է... Շատ ածականներ բայի վրայ կ'իյնան ու մակբայ կ'ըլլան... Ասոր հակառակ մակբայներ ալ կան որ ածականի տեղ կը բանին՝ սովորաբար բայանուանց քով...»²: Այս ընդհանրացման, նաև նախապայմանների ուրվագծման խորքում, սակայն, տեսանելի է հարցականներով լի լեզվակծիկը. խոսքիմասայի՞ն տեղաշարժ, թե՞ գոյականաբար, մակբայաբար կամ փոխաբերական գործածություն, գոյականի՞, մակբայի՞, ածականի՞ ձևացում, թե՞ գոյականակերպի, մակբայակերպի, ածականակերպի և այլն...

¹ Հարցի քննությունը սերտորեն կապված է խոսքի մասերի դասակարգման հետ: Այսօր էլ վերջինս լեզվահետազոտությունների և լեզվավիճաբանությունների առանցքում է. արդյունքում խոսքի մասերի թվաքանակի թվացյալ տատանումներն են, որոնք, իրականում, արտացոլում են հարցին առնչվող կնճռոտ, երբեմն անլուծելի թվացող խնդիրների կծիկը: Լիմաստ բառերի ներհամակարգային խնդիրներին (1. անմիջականորեն ձևաբանության քննության առարկա կարող են լինել միայն այն խոսքի մասերը, որոնք ունեն բառաձևեր. 2. ածականներն ու թվականները ձևաբանական արժեք կունենան այն դեպքում, երբ համեմատության աստիճաններն ու թվականի տեսակներն առանձին քերականական կարգեր համարվեն. 3. դերանունն առանձին խոսքի մաս չէ և այլն) ավելանում է ամենահիմնականը՝ շատ լեզվաբանների կարծիքով ոչ նյութական խոսքի մասերը գտնվում են այլ հարթության վրա, և հնարավոր չէ գտնել մի այնպիսի հատկանիշ, որով միավորվեն և՛ լիմաստ, և՛ թերիմաստ բառերը: Նույնը ռուսական քերականագիտության մեջ է. 4. Վինոգրադսկի և այլոց կարծիքով խոսքի մասեր են միայն լիմաստ բառերի բառաքերականական խմբերը, իսկ սպասարկու բառերը խոսքի մասնիկներ են: Այնուամենայնիվ, ըստ մերօրյա լեզվական կանոնի՝ ձևաբանական համակարգը ներկայացված է տասը խոսքիմասային ենթահամակարգերով, որը և ելակետային է, հիմնային՝ իմաստաարժեքային տեղաշարժերի ուսումնասիրության հարցում:

² Ա. Այտընյան, Քննական քերականություն աշխարհաբար կամ արդի հայերեն լեզվի, Երևան, 1987, էջ 181-185:

Այնուամենայնիվ, խնդրո առարկան լեզվաբանների ուշադրության կենտրոնում է հայտնվել անցյալ դարասկզբին և համակողմանիորեն ուսումնասիրվում է լեզվի զարգացման արդի փուլում. պատճառներից մեկը բառաստեղծման այս միջոցի առավել աշխուժացումն է: ՂԺվար է արդի լեզվաբանության ներկայացուցիչներից առանձնացնել մեկին, ով չի անդրադարձել այս հարցի քննությանը, որովհետև խոսքիմասային տարարժեքությունը սոսկ ձևաբանության խնդիրը չէ, և ձևաբանական արժեքի երկատվածությամբ հատկանշվող միավորների քերականական դաշտը միատարր չէ. «Յուրաքանչյուր խոսքի մաս, անուն թե դերանուն, իր ներքին ստորակարգությամբ և միջխոսքիմասային կապերով, զբաղեցնում է լեզվի կառուցվածքի որոշակի իմաստային դաշտ: Որքան այդ «դաշտերն» ու սրանց հատվածները մերձավոր են, այնքան խոսքիմասային ընդհանրություններն ու անցումները նկատելի են»,- եզրակացնում է Հ. Բարսեղյանը³: «Ինչքան էլ մեր գրական լեզուն նորմավորված ու մշակված բնույթ է կրում, այնուամենայնիվ անընդհատ զարգացման ու կատարելագործման շրջան է ապրում, մի օրինաչափություն, որ հատուկ է բոլոր կենդանի լեզուներին: Լեզվում կատարվում են խոսքիմասային տեղաշարժեր, կիրառությունների փոփոխություններ կամ համատեղ գործածություններ, որոշ բառերի իմաստային ծանրաբեռնվածություններ ու թեթևացումներ և լեզվական այլ երևույթներ... Այդ պատճառով հնարավոր չէ ճշգրիտ կերպով սահմանագծել որոշ բառերի խոսքիմասային այս կամ այն արժեքով հանդես գալու որոշակի սահմանները»⁴, - գրում է Գ. Գարեգինյանը:

Գ. Ջահուկյանը համապատասխան ձևաբանական արժեքներով երկգործառույթ, եռագործառույթ բառերը համարում է գործառական համանուններ, քերականական այս երևույթը՝ գործառական համանունություն⁵: Իսկ «խոսքի մասերի կադապարային դասակարգումը» հողվածում այն անվանում է անտարրորոշություն⁶: Գ. Գարեգինյանը կոչում է մասնակի և լիակատար հարաբերակցություն⁷, Պ. Բեդիրյանը՝ ձևաբանական տարիմաստություն:

Հարցի համակողմանի և հիմնավոր ուսումնասիրությամբ, համակարգման աշխատանքներով զբաղվել է և զբաղվում է Լ. Խաչատրյանը, ում բազմաթիվ հոդվածների, մենագրական աշխատությունների և բառարանների⁸ շնորհիվ այն լեզվաքննության հիմնահարցերից մեկը դարձավ ու

³ Հ. Բարսեղյան, խոսքի մասերի ուսմունքը, Երևան, 1980, էջ 514:

⁴ Գ. Գարեգինյան, Շաղկապները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1963, էջ 55-56:

⁵ Գ. Ջահուկյան, ժամանակակից հայերենի տեսության հիմունքները, Երևան, 1974, էջ 525:

⁶ Գ. Ջահուկյան, խոսքի մասերի կադապարային դասակարգումը, «Լրաբեր», 1976, 1., էջ 27:

⁷ Գ. Գարեգինյան, նշվ. աշխ. էջ 43-85:

⁸ Տես՝ Լ. Խաչատրյան, 1. Տեղաշարժեր բառերի ձևաբանական իմաստի մեջ, Ե. 1985: 2. խոսքիմասային տարարժեքություն արդի հայերենի կայուն կապակցություններում, Ե., 1996: 3.

շարունակում է մնալ այդպիսին՝ իր իսկ խոսքով՝ դեռևս «կարոտ համապարփակ ուսումնասիրության»։ Ըստ լեզվաբանի՝ բառերի իմաստարժեքային փոփոխությունների գործընթացը լեզվական համակարգերի շարժունության հետևանք է, և բառիմաստի և խոսքիմասային արժեք(ներ)ի հարաբերակցված փոփոխությունները «միշտ կրում են տարժամանակյա բնույթ»։ Խոսքիմասային (ծևաբանական) տարարժեքությունը (կամ քերականական բազմիմաստությունը) այնպիսի լեզվական իրողություն է, որտեղ առկա են արտահայտության պլանում (ծևով) չտարբերակվող և բովանդակության պլանում (բառաքերականական իմաստով) հակադրվող միավորների գույգեր (կամ խմբեր)։ Խոսքիմասային տարարժեքությունն ավելի լայն լեզվական իրողություն է և բնավ չի սահմանափակվում բառույթի ծևաբանական արժեքի երկատվածության շրջանակներում։ Այն հատկանշվում է բառական միավորների եռակողմ փոփոխություններով, երբ նրանց բառաքերականական դաշտում ի հայտ են գալիս՝ ա) բառական բազմիմաստություն, բ) խոսքիմասային (ծևաբանական) տարարժեքություն, գ) շարահյուսական բազմագործառույթ կիրառություն։ Լ. Խաչատրյանը գրում է. «Խոսքիմասային տարարժեքությունը, այսպիսով, հանդես է գալիս որպես երկատված բառական ու ծևաբանական-շարահյուսական հատկանիշների իրացում միևնույն բառույթի բովանդակության ու արտահայտության պլաններում։ Եթե լեզվական որևէ միավոր ենթարկվում է խոսքիմասային իմաստի ու արժեքի տեղաշարժերի, ապա սերիչ կաղապարի իմաստային կառուցվածքն ու քերականական արժեքը կրում են ծևաբանաշարահյուսական կարգերի հարաբերակցված փոփոխություններ, որի հետևանքով մակաբերվում է բառաքերականական նոր իմաստավորում՝ նոր ծևաբանական արժեքով ու գործառույթով»⁹։ Ըստ անցման բնույթի՝ բառերի իմաստաարժեքային դաշտում կատարվող տեղաշարժերը, որպես քանակական ու որակական փոփոխությունների աստիճանական գործընթաց, բաժանում է երկու տեսակի՝ «1. Մասնակի կամ շարահյուսական, որի ընթացքում փոխվում է սերիչ կաղապար(ներ)ի շարահյուսական գործառույթը՝ բուն խոսքիմասային արժեքի գերակայությամբ։ Այս դեպքում բառերը, համատեղելով հին և ձեռք բերված նոր խոսքի մասի հատկանիշները, իրենց իմաստային կառուցվածքով ցուցաբերում են խոսքիմասային տարարժեքություն ու շարահյուսական

Գրաբարի տարարժեք բառերի բացատրական բառարան, Ե., 1998։ 4. Գոյականի և ածականի տարարժեքությունը հին հայերենում, ԼՀԳ, 1990, հ. 8։ 5. Խոսքիմասային երկարժեք > միարժեք տեղաշարժերը հին հայերենում, ԼՀԳ, 1991, հ. 5։ 6. Խոսքիմասային եռարժեք բառերը հին հայերենում, համաժամանակյա քննության փորձ, ԼՀԳ, 1993, հ. 3։ 7. Խոսքիմասային եռարժեք բառերը հին հայերենում, տարժամանակյա քննության փորձ, ՊԲՀ, 1996, հ. 1-2։ 8. Գրաբարի բացատրական բառարան (ձևաբանորեն տարարժեք բառեր), Երևան, 2003։

⁹ Լ. Խաչատրյան, 2., էջ 5-6։

տարբեր գործառույթներ: 2. Լիակատար կամ ձևաբանական, որի ընթացքում բառերը զրկվում են նախկին իմաստից ու արժեքից և ձեռք են բերում նոր խոսքիմասային արժեք՝ բնութագրվելով նոր բառաքերականական հատկանիշներով¹⁰: «Այդպիսի միավորները, - շարունակում է Լ. Խաչատրյանը, - կոչվում են ձևաբանորեն տարարժեք բառեր, իսկ քերականական իրողությունը՝ խոսքիմասային ձևաբանական տարարժեքություն: Բառերի խոսքիմասային իմաստի ու արժեքի փոփոխությունների գործընթացում իմաստային գործոնից բացի կարևորվում են նաև ձևաբանական ու շարահյուսական իրողությունները, որոնք միմյանց լրացնում են տարբեր առումներով¹¹: Ըստ բառաքերականական կարգերի երկատվածության աստիճանի՝ տարբերակում է ձևաբանորեն երկարժեք և եռարժեք (հազվադեպ՝ քառարժեք) բառեր, որոնք արտահայտության պլանում հատուկ նշույթավորված չեն և առանց ձևակազմական փոփոխությունների կարող են շարահյուսական տարբեր գործառույթներ կատարել:

Հատկապես ածական խոսքի մասի շրջանակներում նույն հարցերին է անդրադարձել և գնահատելի աշխատանք է կատարել Ա. Հայրապետյանը՝ քննելով ածանցավոր ածականների խոսքիմասային փոխանցումները, ներկայացնելով փոխանցման հիմունքները, ուղղությունները, տեսակները և հիմքերը, փոխանցման հետևանքով առաջացած համանունները և այլն¹², կազմել արդի հայերենի խոսքիմասային տարարժեք բառերի բառարան: Իսկ վերջերս լույս տեսած «Ոչ գծային բառաստեղծումը հայերենում» աշխատանքում ուսումնասիրել է ոչ գծային (խորքային) բառաստեղծումը՝ կապված խոսքիմասային տարարժեք միավորների բառական, ձևաբանական, շարահյուսական հատկանիշների, իմաստային առանձին խմբերի, ընդհանուր խոսքիմասային արժեքների վրա վերջիններիս զարգացման ազդեցությունների, օրինաչափությունների և այլնի հետ: Ոչ գծային բառաստեղծում եզրույթն առաջարկել է Գ. Զահուկյանն անձնական զրույցի ժամանակ¹³: Ըստ Ա. Հայրապետյանի՝ «տարարժեք բառերը ոչ գծային բառաստեղծման սկզբնական օղակներն են՝ որպես բազմաբնույթ գործընթացների արդյունք»¹⁴: Ըստ էության՝ լեզվաբանը շարունակում է, նաև լրացնում Լ. Խաչատրյանի լեզվաքննական աշխատանքը, միայն թե

¹⁰ Լ. Խաչատրյան, 8., էջ 6:

¹¹ Նույն տեղում, էջ 5:

¹² Տես՝ Ա. Հայրապետյան, 1. Ածանցավոր ածականների խոսքիմասային փոխանցումները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1991: 2. Կրոնական իմաստով տարարժեք բառերը հայերենի բառապաշարում, ԲԵՀ, 1, 1993: 3. Ածանցավոր ածականների խոսքիմասային փոխանցման հիմունքները, ուղղությունները, տեսակները հիմքերը, ԲԵՀ, 3, 1988: 4. Արդի հայերենի խոսքիմասային տարարժեք բառերի բառարան, Երևան, 1994: 5. Ոչ գծային բառաստեղծումը հայերենում, Երևան, 2011:

¹³ Ա. Հայրապետյան, 5., էջ 4:

¹⁴ Նույն տեղում, էջ 31:

քերականական նույն իրողությունն անվանում է ոչ գծային բառաստեղծում (այս եզրույթակապակցությունը հիմնավորելու անհրաժեշտություն կա):

Այս հարցի քննության և ընդհանրապես խոսքի մասերի դասակարգման շուրջ նոր մտածումների ու ենթադրությունների տեղիք է տալիս Ա. Խաչատրյանի հոդվածը: Հեղինակն առաջարկում է երևույթի արդյունքին (առկա վիճակին) վերաբերող նոր հասկացություններ մտցնելու անհրաժեշտության մասին. նա գրում է. «Հարցերով փոխարկման սկզբունքը դժվարությամբ է կիրառվում մակբայ համարված բավականաչափ բառերի նկատմամբ: Դրանք հաճախ այնպիսի բառեր են, որոնցում միաժամանակ առկա են իրար միահյուսված մեկից ավելի բառաքերականական (խոսքիմասային) իմաստներ (հաճախ, դարձյալ, ամբողջովին, լիովին, կրկին, բոլորովին և այլն): Ըստ որում շատ անգամ դժվար է լինում որոշել գերակշռող խոսքիմասային իմաստը: Այս կարգի բառերը կարելի է անվանել խառը կամ չտարրորոշված անուններ (դերանուններ): Սրանցից որոշակիորեն տարբերվում են այն բառերը, որոնք անկախ դիրքում կարող են միաժամանակ մեկից ավելի հարց ընդունել, օրինակ՝ լավ- ինչպիսի՞, ինչպե՞ս, բանավոր – ի՞նչ, ինչպիսի՞, ինչպե՞ս: Այս երևույթը քերականագիտության մեջ ընդունված է անվանել խոսքիմասային փոխանցում... Լեզվի համաժամանակյա կտրվածքը նկատի ունենալով՝ անհրաժեշտ է մտցնել նոր հասկացություններ, որոնք վերաբերեն ոչ թե երևույթի գործընթացին (պատմությանը), այլ արդյունքին (առկա վիճակին): Քանի որ այստեղ գործ ունենք խոսքիմասային բազմիմաստության հետ, ապա հարմար է մենիմաստ, բազմիմաստ տերմինների համաբանությամբ կիրառել մենանուն (մենախոսքիմաս) և բազմանուն (բազմախոսքիմաս) տերմինները: Հայերենին առավելապես հատուկ են կրկնանուն (կրկնահարց, կրկնախոսքիմաս) բառերը. օրինակ՝ կոմերիտական, սահմանապահ (գոյական և ածական), կես, տասնյակ (գոյական և թվական), առաջին, բոլոր (ածական և թվական դերանուններ), վատ, գեղեցիկ (ածական և կերպական) և այլն: Հանդիպում են եռանուն (սխալ, գրավոր), հազվադեպ նաև քառանուն (ուղիղ- հմմտ. ուղղի երկարությունը, ուղիղ գիծ, ուղիղ խոսել, ուղիղ մեջտեղը) բառեր»¹⁵:

Այս կարգի միավորները կոչվել են «միջակք», «միջական անուն», «ազգական խոսքիմասային բառեր»¹⁶, «խոսքիմասային տարարժեք բառեր», «իմաստաարժեքային զուգաձևություններ», «խոսքիմասային բազմիմաստ

¹⁵ Ա. Խաչատրյան, Խոսքի մասերի հարցումային դասակարգումը, ԲԵՀ, 1986, 3, էջ 63:

¹⁶ Խոսելով նախդիրի, շաղկապի և մակբայի ձևաբանական ընդհանրականության (անթեքականության) և շարահյուսական առնչակցության մասին՝ Բ. Ղալիքը եզրակացնում է. «...Նախդիրն, մակբայն և շաղկապն՝ ազգականք են իրարաց» (Բաղդասար Ղալիք, Պարզաբանութիւն քերականութիւն կարճառօտ և դիւրիմաց, Կ. Պոլիս, 1736, էջ 181):

բառեր», «կրկնանուն (բազմանուն) բառեր», «բազմախոսքիմաս բառեր», «խառը կամ չտարրորոշված անուններ», «բազմահարց բառեր», «ծևաբանական գուգիմաստություններ», «ծևաբանական տարիմաստ բառեր», ինչու չէ՝ նաև՝ «ոչ գծային բառաստեղծմամբ բառեր» և այլն: Լ. Խաչատրյանը բառի նախկին արժեքը անվանում է «մայր» արժեք կամ «հիմք» արժեք: «Մայր» կամ «հիմք» արժեքներին հավելվում է (են) «նորամուտ» արժեքը (արժեքները): Ս. Աբրահամյանը տարբերակում է «ընդունող» և «փոխանցող» խոսքի մասեր, շատերը՝ «հիմնային» և «ածանցյալ» արժեքներ կամ իմաստներ:

Բառաշխարհի որևէ բառույթ կամ բառածև, գործածվելով այլ խոսքի մասի իմաստով ու դերով, առանց ծևային փոփոխությունների աստիճանաբար ծեռք է բերում մի նոր ընդհանուր իմաստ՝ լիովին ներունակ լինելով արտահայտելու հին ու նոր ծևաբանական արժեքների բոլոր հատկանիշները, այսինքն՝ հանդես է գալիս երկու (կամ ավելի) խոսքիմասային արժեքների գործառությամբ: Եղած կարծիքների համաձայն՝ իմաստարածքային տեղաշարժերը կարող են արդյունքը լինել՝ բառակերտության (բառակազմության), բառիմաստային փոփոխությունների, բառույթի բառաքերականական հատկանիշների փոփոխության, ծագումնաբանական ընդհանրությունների, խոսքիմասային չեզոքացման, ծևաբանա-շարահյուսական փոփոխությունների, շարահյուսական գործառույթի փոփոխության, բառակապակցության կրճատման, կապակցության փոխակերպման, գործառական հաճախականության, դիմային ընդհանրականության և այլն:

Հարցի գիտական լուծումը էապես պայմանավորված է լեզվի և խոսքի փոխհարաբերությամբ, փոխադարձ պայմանավորվածությամբ, դրանց հակադրամիասնությամբ: Իմաստարածքային տեղաշարժերի գնահատման, արժևորման հիմքը խոսքն է, բայց և պետք է կարողանալ վերանալ խոսքից և արժևորել՝ որպես համալեզվական իրողություն՝ ելնելով խոսքային՝ գործառական յուրահատկություններից, խոսքային հատկանիշից:

Չպետք է կարծել, թե տվյալ բառը, ասենք, թե՛ գոյական, թե՛ ածական համարելու հիմունքը ենթակայի ու խնդրի, ինչպես և որոշչի գործառույթներ կատարելն է. ուսուցիչ բառն էլ գործածվում է իբրև որոշիչ, բայց ածական չի դառնում: Ս. Աբրահամյանը գրում է. «Տվյալ դեպքում խոսքային հատկանիշը և նրա դերն այն է, որ այս կամ այն բառը խոսքային տվյալ պայմաններում, տվյալ կիրառության մեջ կարող է ունենալ խոսքիմասային մի իմաստ, արժեք, մի այլ կարգի կիրառության մեջ՝ խոսքիմասային այլ արժեք (հաճախ անկախ շարահյուսական կիրառություններից, տվյալ խմբի և շարահյուսական որոշ ֆունկցիաների միջև կարող է լինել որոշ համապատասխանություն): Բառերի

այս կարգի կիրառությունները ոչ միայն չեն հակասում բառերի ընդհանուր իմաստին, այլև հանդիսանում են այդ իմաստի, բայց արդեն երկփեղկված իմաստի արտահայտություններ և այդ երկփեղկվածությունը հաստատող փաստեր: Այսպիսով՝ խոսքի մասերի որոշման հարցում քննարկված օբյեկտիվ դժվարությունը հաղթահարելու համար անհրաժեշտ է ելնել լեզվի ու խոսքի, լեզվականի ու խոսքայինի ռեալ փոխհարաբերությունից, ճիշտ հաշվի առնել դրանց հակադրամիասնությունը և այդ առումով արժեքավորել բառերի այնպիսի կիրառությունները, որոնք հանդիսանում են տվյալ բառի խոսքիմասային արժեքի երկփեղկվածության արտահայտություններ»¹⁷:

Իմաստաարժեքային երկփեղկվածության կամ տարարժեքության երևույթը բարդ է և ամենից առաջ պայմանավորված է բառաիմաստային, ձևաբանական և շարահյուսական գործոններով, որոնք, սակայն, այս գործընթացում հավասարաչափ բաշխված չեն: Ըստ որում՝ բառի այս կամ այն հատկանիշի կամ այս կամ այն գործոնի առաջնության հարցում էական դեր ունի այն հանգամանքը, թե բառը ո՞ր խոսքի մասից ո՞ր խոսքի մասին է անցնում:

«Իմաստաարժեքային փոփոխությունների գործընթացում բառույթի (լեզվական կառույցի) իմաստային, շարահյուսական ու ձևաբանական գործոնները միմյանց լրացնում են տարբեր առումներով, բայց իմաստային ու ձևաբանաշարահյուսական հատկանիշների փոփոխությունները ոչ թե միմյանց հաջորդող անցումների օղակ են ներկայացնում, այլ իբրև փոխկապակցված իրողություններ հանդես են գալիս զուգակցված: Պատճառահետևանքային փոփոխությունների այս գործընթացը ընդգրկում է լեզվական համակարգի տարբեր մակարդակներ. բառիմաստային մակարդակում կատարված փոփոխությունները պայմանավորում են բառույթի (լեզվական կառույցի) խոսքիմասային արժեքի տեղաշարժերը ձևաբանականում և դրանց իրացումը կամ բաշխումը շարահյուսական մակարդակում... Ըստ որում՝ իմաստափոխության՝ բառերի խոսքիմասային արժեքի վրա ունեցած ազդեցությունը կախման մեջ է տվյալ լեզվի քերականական կառուցվածքից: ...խոսքիմասային տարարժեքության առաջացման գործընթացում երևույթի ծավալման մասշտաբը, որպես կանոն, բեկվում է ամեն մի լեզվի քերականական կառուցվածքային յուրահատկությունների մեջ», - գրում է Լ. Խաչատրյանը¹⁸:

¹⁷ Ս. Աբրահամյան, Զբեքվող խոսքի մասերը և նրանց բառական ու բառաքերականական հատկանիշների փոխհարաբերությունը ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1965, էջ 69-71:

¹⁸ Լ. Խաչատրյան, 2., էջ 38-40:

Նմանատիպ բառերի ուսումնասիրության խնդրի կարևորությամբ են պայմանավորված դպրոցական-նորմատիվ քերականություններում տեղ գտած կարճառոտ հիշատակումները՝ երբեմն՝ շեշտված, երբեմն՝ իմիջիայլոց, թեական¹⁹:

Բառի բառային, ձևաբանական ու շարահյուսական հատկանիշների փոխհարաբերության տեսակետից ուշադրության արժանի է բառիմաստի փոփոխության և բառի խոսքիմասային արժեքի փոփոխության (խոսքի մասերի փոխանցումների) փոխհարաբերության հարցը: Այս մասին Լ. Խաչատրյանը գրում է. «Բառիմաստի և խոսքիմասային արժեքի հարաբերակցված փոփոխությունները տեսականորեն կարելի է խմբավորել՝ տարբերակելով բառիմաստի ընդլայնումն ու արժեքի երկփեղկումը, բառիմաստի նեղացումն ու արժեք(ներ)ի կորուստը (մասնակի տեղաշարժ) և բառիմաստի անցումն ու արժեք(ներ)ի փոխանցումը (լիակատար տեղաշարժ): Բառիմաստի ընդլայնման անմիջական հետևանքը բառի բազմիմաստությունն է, որ միաձույլ (սինկրետիկ ձևով) արտահայտվում է միևնույն բառի կամ բառաձևի իմաստային կառուցվածքում: Լեզվի տարժամանակյա կտրվածքում, սակայն, բառույթի տրոհված բառական իմաստները բառաքերականական տարբերակվող հատկանիշներով կարող են ստանալ քերականական (ձևաբանական) արտահայտություն՝ խոսքիմասային արժեքներ: Փաստորեն միևնույն բառույթն իր իմաստային կառուցվածքով բազմիմաստ է դառնում, խոսքիմասային նշանակությամբ՝ տարարժեք»²⁰:

Փաստերը ցույց են տալիս, որ բառի խոսքիմասային պատկանելության փոփոխության համար կարևոր է ոչ այնքան բառիմաստի փոփոխության չափը, որքան այդ փոփոխության բնույթը: Այդ պատճառով էլ երբեմն իմաստի համեմատաբար փոքր փոփոխությունը զուգակցվում է խոսքիմասային պատկանելության փոփոխությամբ, իսկ ավելի մեծ փոփոխությունները կարող են չհանգեցնել այդպիսի հետևանքի: Մասնավոր իմաստների յուրահատկությունների հիման վրա կատարվում է իմաստային ընդհանուր փոփոխություն, և միայն այս դեպքում է բառը փոխում իր խոսքիմասային պատկանելությունը, անցնում այլ խոսքի մասի: Հայոց լեզվի զարգացման ընթացքում բոլորովին փոխվել է, օրինակ, դեղ գոյականի իմաստը (սկզբնապես նշանակել է «բույս»): Չնայած դրան՝ այն շարունակում է մնալ գոյական: Մինչդեռ տակ բառն իր իմաստը համեմատաբար քիչ է փոխել, բայց փոխել է խոսքիմասային պատկանելությունը, մտել է կապերի շարքը. այս դեպքում բառի՝ գոյականից կապի վերածման հարցում որոշակի

¹⁹ Տե՛ս՝ *Զ. Աղաջանյան*, խոսքիմասային տեղաշարժերն արդի հայերենում (Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ), Երևան, 2016:

²⁰ Լ. Խաչատրյան, *Ց.*, էջ 5:

դեր է կատարել հարաբերության (տարածական) իմաստը, որը եղել է, կա գոյականների մեջ:

Գոյականը կամ նյութական իմաստ ունեցող այլ խոսքի մասի պատկանող բառը աստիճանաբար կարող է վերածվել կապի, եթե բառը հաճախակի է գործածվում բառերի՝ կապին հատուկ ստորադասական հարաբերություն արտահայտելու դերով. աստիճանաբար ետին պլան են մղվում նրա ունեցած մյուս կիրառությունները, որոնք ժամանակի ընթացքում կարող են զուգահեռաբար գոյություն ունենալ խոսքիմասային նոր արժեքի հետ:

Բառերի՝ շաղկապական արժեք ձեռք բերելը կատարվում է բառերի, նախադասությունների համագոր հարաբերություններ և նախադասությունների ստորադասական հարաբերություններ արտահայտող կիրառությունների հիման վրա: Օր.՝ այլ, այլապես բառերն իբրև շաղկապ գործածվելու գործընթացում որոշակի դեր է կատարում այդ բառերի նյութական (ամառիկի դերանվանական, երկրորդի մակբայական) իմաստի մեջ եղած ներհակական, հակադրական իմաստը, բայց՝ բարդ նախադասության մեջ:

Կապերի՝ շաղկապների վերածման հարցում վճռական նշանակություն է ստանում բառի շարահյուսական դերի համապատասխան փոփոխությունը:

Խոսքիմասային փոխանցման հիմքում թեև ընկած է բառային իմաստի նպաստող գործոնը, բայց և այնպես բառային իմաստի փոփոխությունները ինքնին երբեք չեն կարող պատճառ դառնալ բառի՝ որպես խոսքի մասի, իմաստային փոփոխության: Այսպիսի փոփոխություն կարող է առաջանալ միայն քերականական պատճառներով:

Իմաստաարժեքային տեղաշարժերի գործընթացում հիմնային, էական դեր ունի գործառության իրականիչը, շարահյուսական գործոնը: Խոսքային, շարահյուսական որոշակի պայմաններում որևէ բառի իմաստաարժեքային երկատումը կատարվում է նրա մասնավորապես այն կիրառության հիման վրա, որը բնորոշ է կամ մոտ է նոր խոսքի մասին: Այսպես՝ հայտնի է, որ գոյականն ունի շարահյուսական տարբեր կիրառություններ, սակայն գոյականի իմաստաարժեքային երկատումը՝ մակբայացումը, կատարվում է նրա այն կիրառության հիման վրա, որը բնորոշ է մակբային՝ այն է՝ պարագայական կիրառության հիման վրա: Գոյականի՝ վերաբերականի արժեք ձեռք բերելու գործում առաջնային է դառնում գործիական հոլովի միայն այն կիրառությունը, որն ավելի մոտ է եղանակավորող բառերի իմաստին, և որի մեջ կա գործողության որակման, գնահատման երանգ, որ խոսողի որոշ վերաբերմունքի արտահայտություն է: Այդ բառաձևերի մեջ որքան ուժեղանում է սուբյեկտիվ տարրը, այնքան թուլանում է քերականական կապը ստորոգյալի հետ: Դրան զուգահեռ

բառաձևերի հոլովական իմաստը նույնպես աստիճանաբար մթագնում է, և բառաձևերը ծեռք են բերում բառական արժեք:

Իմաստաարժեքային զուգաձևությունների շարահյուսական դերի մասին խոսելիս չի կարելի անտեսել տվյալ բառի վրա բառաքերականական միջավայրի դերի ու ազդեցության հանգամանքը՝ սկսած տվյալ բառի հետ քերականորեն կապակցված բառից, վերջացրած ամբողջական նախադասությամբ, համատեքստով, ուր գործածվում է բառը. այն, մանավանդ իր իմաստային հատկանիշներով, չի կարող անտարբեր լինել քերականական այն միջավայրի նկատմամբ, այն կապակցության նկատմամբ, ուր գտնվում է: Այս դեպքում կարևորվում են նաև կապակցվող բառերի իմաստային-ձևաբանական հատկանիշների փոխհարաբերությունը, նախադասության բաղադրիչ մասերի բովանդակությունների հարաբերությունը, տրամաբանական կապը, կառուցվածքային, կապակցական որոշ իրողություններ, շարադասական հատկանիշը: Այսպես օրինակ՝

- Նույն բառը, եթե դրվում է գոյականի կողքին, առարկայական-հատկանշանային իմաստ է արտահայտում, իսկ եթե բայի կողքին է, գործողության-հատկանշային իմաստ (օրինակ՝ քաղցր հյութ և քաղցր զրուցել):

- Եթե թե չէ շաղկապը դրվում է բարդ նախադասության առաջին բաղադրիչ նախադասության վերջում, արտահայտում է ժամանակի իմաստ, նրա կազմած հարաբերությունը լինում է ստորադասական, իսկ երբ այն դրվում է բարդ նախադասության երկրորդ բաղադրիչի սկզբում, արտահայտում է հակադրության իմաստ, և արտահայտած հարաբերության իմաստը լինում է համադասական: Կամ՝ Եթե ... ապա զուգադրական շաղկապը հակադրական հարաբերություն արտահայտելու դեպքում կազմում է համադասական կապակցություն, իսկ պայմանի հարաբերություն արտահայտելու դեպքում՝ ստորադասական կապակցություն:

«Կիրառության միջավայրը՝ որպես շարահյուսական գործոն, էապես կարող է ազդել բառի էության դրսևորման վրա, նրան կարող է տալ իմաստային ու քերականական այս կամ այն յուրահատկությունը, ուղղվածությունը, իհարկե, տվյալ բառի բառական ընդհանուր արժեքի, նրա բառիմաստի ընձեռած հնարավորության սահմաններում²¹:

Ձևաբանական գործոնը ևս էական դեր ունի իմաստաարժեքային երկփեղկվածության հարցում:

Հետաքրքրական է, որ բառի քերականական ձևը իմաստաարժեքային զուգաձևությունների դաշտում վերածվում է ուղիղ ձևի, արժեքավորվում և գիտակցվում որպես այդպիսին: Սա բուլորովին պատահական չէ, այլ խստորեն պատճառաբանված է: Այստեղ, անշուշտ, դեր ունի բառի

²¹ Ս. Աբրահամյան, Զբեքվող խոսքի մասերը..., էջ 190:

բառական իմաստը. թեքման տվյալ ձևի մեջ աստիճանաբար առաջանում է իմաստային մի երանգ, որ չկա այլ բառերի (կամ կա սակավաթիվ բառերի) նույն քերականական ձևի մեջ: Բայց բառաձևի արտահայտման խնդրում թեքման տվյալ ձևի դերը ևս անժխտելի է, քանի որ իմաստային այդ յուրահատկությունը բառի միայն քերականական տվյալ ձևի մեջ է արտահայտվում: Սկզբնավորված յուրահատուկ իմաստն այդ բառաձևի՝ որոշ կարգի կիրառություններում հաճախակի գործածության պայմաններում կայունանում է՝ անկայունացնելով նախկին իմաստը: Եվ այսպես՝ բառի բառական, ձևաբանական, շարահյուսական հատկանիշների յուրահատուկ փոխհարաբերությամբ պայմանավորված տվյալ բառաձևը աստիճանաբար սկսում է վերածվել ինքնուրույն բառի, բառի ուղիղ ձևի:

Եթե բառի մեջ չկան բառային և քերականական ներքին փոփոխություններ, ապա, հենվելով միայն նրա շարահյուսական գործառույթի վրա, չի կարելի խոսել նրա՝ մի խոսքի մասից մյուսին փոխանցվելու մասին:

Խոսքիմասային փոխանցման շարժումն ունի լեզվական ինչպես նպաստող, այնպես էլ արգելակիչ գործոններ: Եթե վերացական գոյականներում առարկայական հասկացության վերացականությունը նպաստող գործոն է սրանց՝ մակբայի կամ կապի փոխանցվելու համար, ապա փոխանցվող գոյականի հարացուցային ձևը և նրանով արտահայտված քերականական իմաստները արգելակիչ գործոններ են այդ անցման համար: Եթե կապերից շաղկապների փոխանցումն ունի նպաստող հանգամանքներ (թե՛ շաղկապները, թե՛ կապերը զուրկ են թեքման ձևերից և նախադասության անդամ դառնալու հնարավորությունից, նմանություն ունեն նաև արտահայտած իմաստային հարաբերությունների մեջ՝ ժամանակի, տեղի, պատճառի, նպատակի, համեմատության, զիջական, թեև կապերի գործածության հիշյալ հարաբերությունները ավելի նեղ դրսևորում ունեն), ապա կապից անբաժան է կապի խնդիրը, որը շաղկապական գործածության համար խանգարիչ գործոն է... Ուրեմն՝ տարարժեքությունն արժեքավորելիս կարևոր նշանակություն ունի նպաստող և խանգարիչ գործոնների հստակ սահմանազատումը:

Բառույթի՝ բառական ինքնուրույն միավորի վերածման և՛ այդ գործընթացի արագացման գործում որոշակի դեր ունի հետևյալ հանգամանքը՝ տվյալ իմաստը միայն տվյալ մեկ բառաձևի մեջ է արտահայտվում, թե՛ նույնպիսի շատ բառերի համապատասխան թեքման ձևի մեջ: Որքան նեղ է այդպիսի բառերի շրջանակը, և, մանավանդ, եթե այդպիսի միայն մեկ բառ կա, այնքան տվյալ ձևը շատ է հակադրվում քերականական թեքման համապատասխան շարքին, որին ինքը պատկանում է, շուտ է կտրվում այդ

շարքից և ձեռք է բերում բառական ինքնուրույնություն, այսինքն՝ տարար-
ժեքության գործընթացի տևողությունը համեմատաբար քիչ է լինում:

Կարևորվում է տարարաժեքության գործընթացի տևողության չափը.
կան բառեր, որոնք՝

ա) հին հայերենում արդեն տարարժեքային էին (իհարկե՝ սրանք
սակավաթիվ են. օր.՝ կարմիր բառը).

բ) գալիս են գրաբարից և շարունակում են մնալ այդպիսին
(եռափուլյան).

գ) միջինհայերենյան շրջանից են (երկփուլյան).

դ) նոր ժամանակներում են տարարժեքություն դրսևորել:

Իմաստափոխության՝ բառերի խոսքիմասային արժեքի վրա ունեցած
ազդեցությունը կախման մեջ է գտնվում տվյալ լեզվի քերականական
կառուցվածքից: Տարարժեք բառերի խոսքիմասային պատկանելությունը
որոշելիս ելնում ենք դրանց շարահյուսական կիրառությունից. ձևաբանական
արժեքի բաշխումը տեղի է ունենում շարահյուսական մակարդակում, քանի
որ իմաստազատիչ բոլոր գործոններն այլ դեպքերում չեզոքանում են:

Տվյալ լեզվի ներքին կառուցվածքի առանձնահատկություններով
պայմանավորված՝ բառերի ձևաբանական իմաստի ու արժեքի տեղաշար-
ժերը հիմնականում կատարվում են երկու ուղղությամբ՝

ա) միջխոսքիմասային, որի դեպքում բառայթի՝ բառածևի ձևաբանական
իմաստի ու արժեքի տեղաշարժն ընթանում է խոսքիմասային համակարգի
օղակների միջև,

բ) ներխոսքիմասային, որի դեպքում ձևաբանական իմաստի տե-
ղաշարժը կատարվում է միևնույն բառայթի, բառածևի շրջանակներում՝ նույն
խոսքի մասի ներսում՝ առանց բառարանային նոր միավորի անջատման:

Եթե քերականական մայր կամ հիմք իմաստը նշանակենք Ա-ով, իսկ
ձևաբանական արժեքի երկփեղկմամբ հատկանշվող նույն բառի երկրորդ
քերականական իմաստը՝ նորամուտը՝ Բ-ով, եռարժեքության դեպքում՝ Գ-ով
են, ապա լեզվի հետագա զարգացումը ենթադրում է լիակատար անցում կամ
Ա-ից Բ, կամ Ա-ից Գ, կամ Բ-ից Գ և այլն: Ա և Բ տարբերակները
տարարժեքության գործընթացի տարբեր հատվածներում տարբեր
գործառույթներ ունեն. մի հատվածում դրանք կարող են գերհատկանշվել
Ա-ի արժեքով, մյուս օղակում համազոր գործառույթ ունենալ, երրորդում՝
Բ-ի արժեքով: Խոսքիմասային փոխանցման ճանապարհն իր անցողիկ
օղակներով մոտավորապես այսպիսին կլինի՝

ա) Ա - բառը միարժեք է,

բ) Ա և Բ - ձևաբանական արժեքները գոյատևում են կողք կողքի, և բառարաններում նշվում է սկզբում Ա խոսքիմասային իմաստը, ապա Բ-ն,

գ) Բ և Ա - որոշ ժամանակ անց քերականական նոր արժեքով բառի գործածությունը հաճախանում է, և բառարաններում այսպիսի տեղաշարժը հակառակ կողմով է արձանագրվում՝ սկզբում նոր արժեքով՝ Բ-ով, ապա Ա-ով,

դ) Բ - հետագայում բառի ձևաբանական արժեքը ենթարկվում է լիակատար տեղաշարժի և կորցնում ձևաբանական նախկին արժեքը. քերականական արժեքագրկունը տեղի է ունենում գործածությունից դուրս գալու համեմատ և մոռացության մատնվելու կամ չօգտագործվելու հետևանքով: Բ տարբերակը հաղթանակող է դառնում նաև այն դեպքում, երբ լեզվի քերականական կառուցվածքի մեջ կատարվում են այնպիսի փոփոխություններ, որոնց հետ առնչության մեջ են գտնվում այդ բառերն իրենց քերականական ձևով. այս դեպքում Բ-ն ամրակայվում է ոչ այն պատճառով, որ «հաղթել է» խոսքիմասային տարարժեքության անցողիկ շրջանում, այլ որ Ա տարբերակը քերականական կառուցվածքի փոփոխության պատճառով այլևս չի գործածվում: Բնականաբար հասկանալի է, որ վերաբերյալ, շնորհիվ, առթիվ կապերը մեր լեզվի զարգացման վաղ շրջանում տարարժեքային միավորներ են եղել՝ մի դեպքում՝ գոյականի գործիական հոլովածի և կապի խոսքիմասային իմաստների զուգորդմամբ, մյուս դեպքում՝ անցյալ դերբայի և կապի տարարժեքությամբ (վերաբերյալ - դերբայ // կապ): Գուցե ձևաբանական տարարժեքային այս միավորները մինչև մեր օրերը հասնեին, եթե հոլովման և խոնարհման համակարգերում փոփոխություններ չկատարվեին, եթե նախկին քերականական կենդանի այս ձևերը դուրս չմնային լեզվագործածությունից, «չմահանային»: Մ. Աբեղյանը, ի թիվս այլ բառերի, կապական բառեր է համարել նաև նկատմամբ, վերաբերմամբ, շնորհիվ, փոխանակ բառերն այն պարզ պատճառաբանությամբ, որ աբեղյանական ժամանակներում նշված բառերի նյութական իմաստը համեմայն դեպս դեռևս գիտակցվել է, և դրանք իմաստաարժեքային զուգաձևություններ են եղել՝ գոյականական և կապական արժեքներով:

Իմաստաարժեքային տեղաշարժերի ենթարկված բառամիավորների պատմահամեմատական քննությունը հնարավորություն է տալիս. մատնանշելու նրանց հետագա զարգացման ուղիները: Խոսքիմասային տարարժեքությունն անցողիկ օղակ է. այս օղակը հետևյալ լուծումներն ունի՝

1. Փոխանցման ուղին բռնած բառը նոր խոսքիմասային արժեքով կայունանում է՝ այլևս չգործածվելով իր նախկին խոսքիմասային իմաստով. սա լիակատար անցման աստիճանն է.

2. Բառիմաստի զարգացումը կարող է այնքան խորացնել տարարժեք բառերի ճյուղավորված իմաստները, և այդ իմաստները կարող

են այնքան հեռանալ իրարից, որ յուրաքանչյուր իմաստի համար առանձնանա բառական մեկ կաղապար: Այս դեպքում գործ կունենանք համաձին համանունների հետ, որոնք կտարբերակվեն իմաստային անկախացած դաշտերով և բառարաններում կընդգրկվեն որպես առանձին միավորներ:

Երկդիմությունից, երկարժեքությունից խուսափելու նպատակով անհրաժեշտություն է առաջանում երկիմաստներից մեկը պահելու և մյուսի համար տարբերակող ձևեր փնտրելու. ստացվում է, որ ինչ-որ ժամանակի տարարժեքային միավորները բառակերտման որևէ միջոցով, որևէ ցուցիչով տարբերակվելու են: Որոշ լեզուներում այսպիսի անցումը որոշակի փոփոխություններով է դրսևորվում. օրինակ՝ ռուսերենում պարագայական կիրառության հիման վրա ձեռք բերված մակբայական իմաստի պատճառով գոյականի որոշ հոլովածներ ենթարկվել են նաև շեշտափոխության (*աѣrom, ъѣrom* գոյականներ են, *ааго'm, ъго'm* մակբայներ են): Հայերենում շեշտը իմաստազատիչ դեր չունի, սակայն «Դասական գրաբարում քերականական շեշտը որոշ դեր կատարել է: Ուժեղ շեշտը կարող է փոխել անգամ բառի խոսքիմասային արժեքը. լուր գոյական է և լուր հիմ. եղ. 2-րդ դեմք...»²²: Պետք է նշել, որ հայերենյան շեշտը մի շարք դեպքերում արժեքազատիչ ցուցիչ է դառնում բայական և եղանավորող-վերաբերմունքային արժեքների հարաբերակցման դեպքում՝ թող և թող, տես և տես և այլն:

Հունարենում, լատիներենում, ռուսերենում իրենց ուրույն քերականական ձևավորումն ունեն ածականից առաջացած մակբայները... Ըստ Պ. Բեդիրյանի՝ գրաբարում թե աշխարհաբարում միշտ նկատված է եղել և է մակբայակերտ -ս մասնիկը. նա գրում է. «Հօրագոյն («ավելի հզոր») ածականը, -ս ստանալով, մակբայ է դարձել (հմմտ. գրբ. և աշխ. լավագոյնս, առավելագոյնս, վերջերս ստեղծված ոչ այնքան խրախուսելի հնարավորինս և այլն): Սակայն աննկատ է մնացել այն, որ մակբայակերտ է եղել նաև -ն-ն.. Գրաբարում (արևմտահայերենում այժմ էլ) առանձին ածական է, առանձին՝ մակբայ («առանձին, մենակը»): Ի միջի այլոց, ն մակբայակերտը կա նաև իւրովսանն-ի մեջ: -Ն-ի մակբայակերտ հատկությունը (-ը տարբերակով) աշխարհաբարում էլ կա. «Այսինչ ուսանողը ստուգողական աշխատանքն առաջինն (-առաջինը լինելով) է հանձնել», «Թիվ 30 մարզիկը վերջնագիծը երկրորդը հատեց» և այլն»²³: Մերօրյա հայերենի գրական-խոսակցական տարբերակում աշխուժացել է գրեթե նմանատիպ կազմություն ունեցող **հընթացս** մակբայի գործածությունը: Ոչ վաղ անցյալում մակբայը ածականից ձևականորեն սահմանազատելու և տարբերակելու որոշակի միտում

²² Հայոց լեզվի կառուցվածքը, Երևան, 1975, էջ 287:

²³ Պ. Բեդիրյան, Հայերենագիտական հոդվածներ ու նոթեր, Երևան, 2012, էջ 120-121:

ծնավորվեց՝ ածականները մակբայացնել փոխակերպմամբ՝ -բար, -պես, -որեն ածանցների և կերպով, ձևով բառերի բաղադրությամբ: Հայերենում երևի թե պետք է ուշադրություն դարձնել շաղկապական դերում հանդես եկող այն բառամիավորներին, որոնցում որ-ն ու թե-ն խոսքիմասային տարբերակիչներ են (հենց որ, դժվար թե, ասես թե, երբ որ, այնքան որ, կարծես թե...): Ի տարբերություն խոսակցական լեզվի՝ գրական լեզվում նախընտրելի են առանց որ-ի և թե-ի տարբերակները... Հայերենագիտական բառարանում նմանատիպ մեկ այլ իրողության մասին էլ է նշվում. «Որոշ կապեր ստացական հոդ առնելով ձեռք են բերում մակբայապարագայական գործառնություն, որ դիտվում է նաև իբրև մակբայացման ուրույն եղանակ, հատուկ է նոր հայերենին՝ օր.՝ հետս, հետներս, հետդ, հետներդ, հետը, հետները»²⁴:

Այս առումով հետաքրքիր է Հ. Աճառյանի օրինակը՝ «լեղի» բառը: Ժամանակակից հայերենում այն երկարժեք միավոր է (ԱՀԲԲ-ում ունի հետևյալ բացատրությունը՝ «լեղի - գ. 1. Ղեղնականաչավուն դառնահամ հեղուկ, մաղձ: 2. ած. Շատ դառն, թունոտ, կծու: 3. գ. փխբ. Անարգանք, դառն խոսք: 4. փխբ. Բարկություն: 5. փխբ. Չարություն»): Այսօր արդեն այս բառի բառիմաստի զարգացումն այնքան է խորացրել տարածությունը բնորոշող իմաստները, որ համանունական գույգի վերածվելու ճանապարհին է: Այս բառը Աճառյանին հետաքրքրել է այնքանով, որքանով որ երկարժեքային իմաստներն իրարից զանազանելու համար շատ բարբառներ լեղի ձևը պահում են միայն երկրորդ իմաստով, իսկ առաջին իմաստի համար հնարել են «լեղուցք» բառը: Պակաս հետաքրքրաշարժ չեն հայրենի և հայրենիք բառերը. Հայկազյան բառարանում հայրենի-ն ածական է և գոյական, Ստ. Մալխասյանի բառարանում՝ նույնպես, միայն այն տարբերությամբ, որ այսպիսի հղում կա՝ «Տես՝ հայրենիք», իսկ հայրենիք բառի համար նշված է՝ ածական և գոյական, չնայած բացատրության մեջ ածականական նշանակություն չկա: ԱՀԲԲ-ում հայրենիք-ը միայն գոյական է, իսկ հայրենի բառն այսպիսի հղում ունի՝ Ա. // Գ. հնց. հայրենիք: Բնականաբար, սրանք այսօր արդեն անկախացած միարժեք բառեր են՝ հայրենի-ն՝ ածական, հայրենիք-ը՝ գոյական. այդպես էլ ամրագրված են ԱՀԱԲԲ-ում: Կամ՝ Ժայռ գոյականի ուղղական հոլովը, ստանձնելով հրոշի դեր, հավանաբար ժամանակի ընթացքում աստիճանաբար վերածվել է ածականի՝ հետագայում տարբերակվելով նրանից՝ Ժեռ (քարեր). Ժայռ գոյականի և Ժեռ ածականի տարբերակումը հնչյունափոխության հիմունքով է կատարվել:

²⁴ Հ. Պետրոսյան, Հայերենագիտական բառարան, Երևան, 1987, էջ 454:

3. Բացառված չէ, որ բառը կորցնի ոչ թե քերականական հին իմաստը, այլ նորը: Փոխանցման ուղին բռնած բառը կկայունացնի իր խոսքիմասային իմաստը, իսկ նորամուտ խոսքիմասային իմաստը կթուլանա և կվերանա. այս դեպքում լեզվական նորմը լիակատար տեղաշարժ չի արձանագրում. հնարավոր է, որ այս լեզվավիճակն ընդհանրապես աննկատ մնա: Համատարած բառը, որ նախկինում ածականական արժեք ուներ, խորհրդային շրջանում ձեռք բերեց հավելյալ արժեք՝ վերածվելով տարարժեքային միավորի՝ ածականական և գոյականական խոսքիմասային նշանակությունների զուգորդմամբ: Ըստ որում առավել կենսունակ էր գոյականական խոսքիմասային արժեքով, և, թվում էր, խոսքիմասային փոխանցումն այս ուղիով կընթանա: Սակայն, կախված հասարակական-տնտեսական փոփոխություններից, բառիմաստի նեղացման հետևանքով բառը կորցրեց նոր-նոր ձեռք բերած քերականական իմաստը՝ նորից վերածվելով միարժեքության. տարարժեքության անցողիկ օղակը չհանգեցրեց խոսքիմասային փոխանցման: Մեր օրերում այն սկսել է նաև մակբայական արժեքով գործածվել: Բառի ձևաբանական ճանապարհը մոտավորապես այսպիսին է՝ Ա → Ա-Գ → Գ-Ա → Ա-Գ → Ա → Ա-Մ: Հեղափոխական բառն սկզբնապես ածական էր, այնուհետև, պայմանավորված ժամանակաշրջանի լեզվամտածողությամբ, համատեղեց նաև գոյականական իմաստը, որն էլ առավել ակտիվանալով՝ գերիշխող դարձավ. այն այսօր, մեր կարծիքով, միարժեք բառ է՝ հատկանշային իմաստով: Նույնը կարելի է ասել ձակատային բառի մասին...

5. Տարարժեքային միավորը կարող է ընդհանրապես դուրս մնալ մերօրյա հայերենի գրական բառապաշարից:

6. «Հիմք» և «նորամուտ» արժեքները հանդես կգան կողք կողքի և ժամանակի որոշակի հատվածներում կլինեն հավասարագործառական (այս դեպքում կարևորվում է ժամանակի գործոնը), իսկ լեզվական նորմը կսահմանի նմանատիպ միավորների գոյության փաստը:

Մեր ուսումնասիրության նպատակը 6-րդ կետում առաջադրված լեզվավիճակի քննությունն է, բառիմաստային զանազան տեղաշարժերի, նրբիմաստային զանազան փոփոխությունների հետևանքով բառերի քերականական արժեքի, մասնավորապես ձևաբանական արժեքի մեջ կատարվող տեղաշարժերի (խոսքիմասային իմաստի տեղաշարժ, կրկնասեռություն և սեռային անցումներ, սպասարկու նոր բառերի առաջացում ևն) քննության արդյունքում իմաստափոխության ենթարկվող այն բառամիավորների արձանագրումն է, որոնց քերականական-իմաստային արժեքը երկատված է, եռատված և այլն, այսինքն՝ այն բառերի ընտրությունն

է, որոնք իրենց խոսքիմասային շրջանակներից դուրս առանց ձևային փոփոխությունների իմաստային-շարահյուսական այնպիսի հատկանիշներ են ձեռք բերում, որ բնորոշ են ուրիշ խոսքի մասի, և որոնք ներունակ են արտահայտելու և հին, և՛ նոր քերականական արժեքները:

Բառույթի կամ բառաձևի²⁵ խոսքիմասային նոր արժեքի (արժեքների) աստիճանական ներառումով, լեզվի զարգացման որոշակի շրջանում հին ու նորամուտ խոսքիմասային արժեքների համատեղումով պայմանավորված՝ արձանագրվում է ձևաբանական-իմաստային տեղաշարժ, և այս լեզվաիրողությունը ոչ միայն լեզվական-ձևաբանական նորմով սահմանված օրինաչափությունների փոփոխության պատճառ է դառնում, այլև տեղաշարժում է բառիմաստային, բառակազմական, շարահյուսական օրինաչափությունների շրջանակները: Բառարանակազմը խոսքիմասային տեղաշարժման մեջ գտնվող այն ձևամիավորների բառաշերտն է, որոնք, ձևով նույնական լինելով, ձևաբանական նորմի տեսանկյունից տարիմաստային են, տարարժեքային, և որոնք կարող են խոսքիմասային համակարգի միջհամակարգային և ներհամակարգային փոփոխությունների հիմք դառնալ այնքանով, որ կկատարվի խոսքիմասային լիակատար փոխանցում. այս չափով և կփոփոխվի լեզվական նորմը... Իհարկե, խոսքիմասային այս համատեղումը միշտ չէ, որ հանգեցնում է լեզվական նորմի փոփոխության:

Իմաստարժեքային զուգաձևությունները մի յուրահատկություն ունեն. այստեղ արդեն առաջնայինը ճիշտ և սխալ ձևերի հակադրությունը չէ, այլ հին կամ նահանջող ու նոր կամ իշխող իմաստների համադրումն ու հակադրումն է. այս դեպքում կարևորն այն է, թե երկրորդ եզրն իր նոր խոսքիմասային իմաստով կայունացա՞ծ է, կամ կայունացման ո՞ր աստիճանում է գտնվում, հաճախադե՞պ է, համապատասխանո՞ւմ է տվյալ խոսքի մասի ներսում գործող լեզվական օրինաչափություններին, ոճականորեն արդարացվա՞ծ է, լեզվակրի կողմից ընդունվա՞ծ է և այլն:

Կարծում ենք՝ իմաստարժեքային տեղաշարժերի շղթայական գործընթացի պատճառակցական հիմքերի մեջ դժվար է (նաև՝ ոչ ճիշտ, նաև՝ իզուր) առանձնացնել այս կամ այն գործոնի որոշիչ դերը, մեկ պատճառով փորձել բացատրել, կոնկրետ մեկ գերակայող գործոնով պայմանավորել. դրանք շատ հաճախ հանդես են գալիս միասնաբար: Բնականաբար, որևէ միավորի տարարժեքության հիմքում կարող է հանդես գալ գործոնների մի խումբ՝ իբրև միմյանց լրացնող իմաստափոխական շղթայի օղակներ: Օրինակ՝ հոտի տեսակներ են՝ գարշահոտ, գիշահոտ, գինեհոտ, մզլահոտ,

²⁵ Հայերենի նախասիրությունը բառի ուղիղ ձևերի վերաիմաստավորումն է, վերաարժեքավորումը, սակայն նույն հայերենին հատուկ է նաև բառի թեք ձևերի (բառաձևերի) իմաստարժեքային տեղաշարժը:

շարավահոտ և այլն. սրանց գոյականացման հիմքում ընկած են փոխանվանական կիրառությունը, տերմինացումը (որպես գիտաբառ գործածվելը), համաբանությունը և այլն: Նշատերև բառը գոյականացվել է որպես գիտաբառ (բսբ.), բայց այստեղ գործում է նաև համաբանության սկզբունքը, քանի որ ժամանակակից հայերենում գոյական + գոյական բաղադրիչներով հատկացուցչի և հատկացյալի հարաբերություն արտահայտող բարդությունները գոյականներ են՝ երկրագունդ, անծրևաջուր, թանաքաման, ծյունաշերտ և այլն:

Իմաստաարժեքիփոխության շղթայում իմաստաարժեքային գուգածնության առաջացման նախապայման կարող են դառնալ՝

1. Բառակերտությունը, բառակազմությունը (ուղեկցվում է զրո ձևությամբ. շատ լեզվաբաններ՝ թե՛ հայ, թե՛ օտարազգի, ձևաբանական տարարժեքությունը քննում են բառակազմության հարթության վրա՝ այն դիտելով իբրև բառակերտություն՝ զրոյական ձևային միջոցով):

2. Բառիմաստային փոփոխությունները՝

-բառիմաստի ընդլայնում՝ հետևանքը՝ բազմիմաստություն, բառիմաստի նեղացում, բառիմաստի շրջում, բառիմաստի փոխաբերական գործածություն (Ա. Աբրահամյան, Լ. Խաչատրյան, Ա. Հայրապետյան և այլք):

- ստուգաբանական իմաստից հեռանալը,

- բառիմաստի զուգորդումը,

- բառիմաստի վերացարկումը,

3. Ծագումնաբանական ընդհանրությունները (<. Աճառյան, Գ. Զահուկյան. լեզվական հնագույն փաստերը վկայում են, որ բառերի իմաստաարժեքային կառուցվածքի երկատվածությունը միշտ պայմանավորված է խոսքիմասային փոխանցումների գործընթացով, հաճախ այն կարող է արձանագրվել իբրև ծագումնականական իրողություն):

4. Ածանցների տարարժեքությունը (-ացի, -արար, -ական, ուն... և այլն),

5. Հոմանշությունը (սինլքոր բառին հոմանիշ դաստարկապորտ, թափառաշրջիկ, պորտաբույծ բառերը ևս տարարժեք են ածականական և գոյականական նշանակություններով: Նույն ձևով՝ հտպիտ-ը (խեղկատակ, ծաղրածու), խարազնագգեստ-ը (ձգնավոր - անապատական - կրոնավոր) և այլն),

6. Փոխաբերական իմաստով գործածությունը (այն, ըստ լեզվագետների, դարձել է մեր լեզվի արագ «հարստացման և ճոխացման

կարևոր միջոցներից մեկը»²⁶. խոսքը պատահական կամ դիպվածային գործածությունների մասին չէ, այլ կայուն փոխաբերությունների):

7. Տերմինացումը (Ըստ Ս. Գալստյանի, օրինակ, -իչ-ով բառերի յուրահատկությունը և երկարժեքության հիմքը տեխնիկական գիտաբառերի վերածվելն է²⁷. որոնիչ, սրբագրիչ, ընթերցիչ, փոխարկիչ...).

8. Անվանադրությունը (Հմտ. հրածին բառը «հուր ծնող, կրակ առաջացնող, փայլակնացայտ» իմաստներով ածական է (հրածին գունդ), բայց նաև գոյական է՝ որպես կնոջ հատուկ անուն՝ Հրածին ևն).

9. Բառույթի բառաքերականական հատկանիշների փոփոխությունը (այս նախապամանը կարևորվում է հատկապես ռուս լեզվաբանության մեջ).

10. Խոսքիմասային փոխանցումները (Մ. Ասատրյան, Հ. Բարսեղյան...).

11. Ձևաբանական առումները (Գ. Սևակ).

12. Մասնավոր իմաստի և խոսքիմասային իմաստի անհամապատասխանությունը.

13. Բառի կամ բառաձևի բառական ու քերականական իմաստի մթագնումը. լեզվում առկա փաստերը հնարավորություն են տալիս բառաձևի մթագնման ուղիով կատարված խոսքիմասային անցման մեջ դիտարկել երկու ուղղություն՝ ա) անցում հոլովածներից, բ) անցում խոնարհման ձևերից.

14. Նյութական իմաստի և քերականական հատկանիշների կորուստը և դրան զուգահեռ՝ հարաբերության ընդգծված իմաստի ձեռք բերումը և զարգացումը.

15. Խոսքիմասային չեզոքացումը (Ըստ Էդ. Աղայանի՝ եթե տվյալ խոսքի մասին պատկանող բառը նույն ձևով հանդես է գալիս մի ուրիշ խոսքի մասի ոլորտում՝ փոխարինելով նրա հատուկ ձևավորում ունեցող իր հակադրությանը, ապա տեղի է ունենում խոսքիմասային չեզոքացում: Նա փորձում է չեզոքացման պարագայում ցույց տալ սերիչ խոսքիմասային արժեքը՝ գերխոսքիմասը, ինչպես օրինակ՝ «Քանի որ որակային հատկանիշը արժութային է ածականի համար, և քանի որ ածականի ձևն է հանդես գալիս մակբայի ոլորտում, ապա գերխոսքիմասն է ածականը²⁸»):

16. Ձևակազմական տարբերություններ չունենալը.

17. Քերականական ձևերի դրսևորման միջոցների վերաիմաստավորումը.

²⁶ Հայոց լեզվի զարգացումը սովետական շրջանում, էջ 238-239:

²⁷ Ս. Գալստյան, Ածանցումը և ածանցները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1978, էջ 140:

²⁸ Էդ. Աղայան, Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը, Երևան, 1967, էջ 144-145:

18. Խոսքիմասային մասնակի ընդհանրությունը (քերականական-իմաստային ընդհանրությունը. օրինակ՝ մի շարք մակբայներ դերանունների նման ունեն ընդհանուր, չտարբերակված իմաստ)։

19. **Ձևաբանա-շարահյուսական փոփոխությունները** (Ն. Պառնասյան. իմաստարժեքային տեղաշարժը դիտվում է իբրև ձևաբանաշարահյուսական բառակազմության մի տեսակ)։

20. **Շարահյուսական կիրառությունը, շարահյուսական գործառնության փոփոխությունը** (< Օհանյան, Լ. Խաչատրյան.... Շատ դեպքերում վճռորոշ է դառնում շարադասությունը. «Մի փոքր իբրև մակբայ կգործածվի. օրինակ, մի փոքր նստի, բայց պետք չէ գոյականի քով ձգել. օրինակ՝ մի փոքր հաց ուտելով քնել. այս պարագային կրնա հասկցվիլ հացը փոքր էր»²⁹)։

21. **Քերականական կարգերի պարզեցումը.**

22. **Դիմային ընդհանրականությունը** (Գ. Խաչատրյանն իր «Դիմային ընդհանրությունը խոսքիմասային փոխանցման նախապայման» հոդվածում մի շարք բայերի գործառնության երկվություն ձեռք բերելուն նպաստող գործոններ է համարում՝ «ա) Դեռևս գրաբարում և նրանից էլ առաջ հայերենի բառապաշարի հիմնական բառաֆոնդի տարրեր լինելը, որի արդյունքում նաև ակտիվ կիրառություն ունենալը։ բ) Մյուս դեմքերին ևս վերագրվելու ներքին անհրաժեշտությունը (ինչպես հայտնի է, հրամայական եղանակի բառածները բնորոշվում են դիմային միաբևեռությամբ, այսինքն՝ 1-ին և 3-րդ դիմային ձևերի բացակայությամբ)։ գ) Հրամայական հնչերանգի կորուստը (առանց հրամայական հնչերանգի այս բայածները զրկվում են որոշակի՝ այն է՝ 2-րդ դեմքով արտահայտված հնարավոր ենթակայի վերագրվելու օժտվածությունից)։ դ) Բուն բայիմաստի կորուստը»³⁰։ Այսինքն՝ դիմային ընդհանրականությունը դառնում է խոսքիմասային փոխանցման նախապայման. բեր, տես, եկ, արի, հաշվիր, պատկերացրու, երևակայիր, տեսնես, գիտես և այլ բայածներ «Գործառնական երկվություն ցուցաբերելուց առաջ ... նախ սկսել են ցուցաբերել դիմային ընդհանրականություն՝ կիրառվելով որպես կազմությամբ համառոտ ընդհանրական-դիմավոր միակազմ նախադասություններ, և ապա նոր միայն ընկալվել են որպես վերաբերականներ և այլ բառեր... Արդի հայերենում տես բայածնը, ինչպես նշվել է, ունի վերաբերականի արժեք ևս, որը և նրա՝ գրաբարում նկատվող «կենտրոնախույս ձգտման» օրինաչափ հետևանքն է»³¹)։

²⁹ Հր. Աճառյան, Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, Երևան, 2005, էջ 326։

³⁰ Գ. Խաչատրյան, Դիմային ընդհանրությունը խոսքիմասային փոխանցման նախապայման (Գիտական նյութերի ժողովածու), Վանաձոր, 2005, էջ 125։

³¹ Նուն տեղում, էջ 131։

23. Փոխանվանական գործածությունը.

24. Շարահյուսական և ոճական տարբեր իրողությունները՝

- Բազմահարցությունը (Ա. Խաչատրյան. հարցումը հնուց անտի կիրառվում է որպես խոսքի մասերի և նախադասության անդամների ճանաչման հուսալի՝ սակայն և օժանդակ միջոց).

- վերացարկված մտածողությունը.

- շարահյուսական նույնատիպ գործառույթ ունենալը և շարահյուսական աղերսները.

- կապակցության, բառակապակցության կրճատումը (Պ. Բեդիրյան, Լ. Խաչատրյան...).

- կապակցության փոխակերպումը (փոխկաղապարման) (Գ. Ջահուկյան).

- կայուն կապակցության վերականգնումը (ած. // գոյ.... գոյ.... գոյ. // ած. ձեռատունկ, մսահան).

- որպես կոչական գործածվելը (թշվառական, սրբազան, վեհափառ).

- ձևաբանական միավորից խոսքային միավորի անցումը.

25. Տրամաբանական շեշտը ևս կարող է փոխել բառի խոսքիմասային արժեքը. այսպես՝ էլ-ը արժեքավորելու հարցում երբեմն տրամաբանական շեշտն է կարևոր դեր խաղում. եթե այն շեշտակիր է, մակբայ է («էլ չխոսես այդ մասին»), եթե ոչ՝ շաղկապ է («Նա՛ էլ չշարունակեց...») կամ վերաբերական («Երկնքից էլ աստղեր կիջեցնեն»): Մ. Սեբաստացին այս ձևով է բացատրել որոշ ածականների մակբայացումը³²:

26. Լեզվական-կիրառական միջավայրը և ոճականորեն արժևորվելը («Ամեն մի նոր համադրության մեջ բառն անսպասելիորեն մեծացնում է իրավունքները, բացվում է, փռում է իր թևերը, ստանում նոր բովանդակություն, նոր զույներ, որոնք իրենց հերթին փոխվում են ըստ իրենց գրաված նոր դիրքի մի այլ համադրության մեջ այնպես, ինչպես նախշերն ու զույներն են փոխվում գեղագիտակի մեջ»³³).

27. Գործառական (կիրառական) հաճախականությունը և օգտագործման շրջանակների ընդլայնումը. (Պառնասյան, Լ. Խաչատրյան, Գ. Ջահուկյան): (Էդ. Աղայանի «Լեզվաբանական հետազոտություններ» գրքում առանձնացված են բանավիճական/ներ/, երախտագիտական/ներ/, հետազոտական/ներ/ նորակազմությունները՝ ածականական և

³² Մ. Սեբաստացի, Քերականութիւն գրաբառի լեզուի հայկազնեան սեռի, Վենետիկ, 1730, էջ 185:

³³ Լ. Հախվերդյան, Ջրույցներ լեզվի մասին, Երևան, 1993, էջ 93:

գոյականական իմաստներով (Օրինակ՝ բանավիճական-ն ունի «վիճահարույց, հայագիտության մեջ ակտիվորեն քննարկվող (նյութեր)» նշանակությունը), որոնք դիպվածային մնացին՝ հաճախական գործածություն չունենալու պատճառով):

28. Պատկերավոր մտածողությունը.

29. Կրկնություններից խուսափելու միտումը.

30. Հուզաարտահայտչական երանգավորումը.

31. Հասարակական արժեքավորումն ու գունավորումը:

32. Այս գործընթացում կարևորվում է նաև փոխառության դերը:

Ըստ Գ. Գարեգինյանի՝ «Շատ ձևեր չեն անցել որոշիչ-որոշյալ կառուցվածքի բովով (ասենք՝ կոլտնտեսական աշխատող, որից հետո տարածվել կամ առաջանար կոլտնտեսական գոյականը)³⁴. որոշ գոյականների համար այս պրոցեսը հենց ռուսերենում է կատարվել, իսկ մենք պատրաստի ձևով հենց գոյականն ենք վերցրել: Կարծում ենք, որ այս ձևով է մեզ մոտ տարածվել նաև հավաքական գոյականը: Այստեղ նշանակություն չունի այն, որ թե՛ ռուսերենում, թե՛ հայերենում կարող ենք հանդիպել հավաքական թիմ որոշիչ-որոշյալ կապակցությանը: Կարևորն այն է, որ մենք ռուսերենից արդեն պատրաստի, արդեն գոյականացած փոխանունն ենք թարգմանում և օգտագործում»³⁵: Նույն ձևով՝ այսօր էլ ռուսերենից և այլ լեզուներից ածանցավոր մի շարք գոյականներ թարգմանվում են ենթակայական դերբայաձևով՝ փորձարկող, ներմուծող, համատեղող, բաշխող, բեռնող, խոտանող, ընտրախախտող, -իչ ածանցով՝ թողարկիչ, խմբագրիչ և այլն:

Իմաստաժեքային զուգաձևությունների գնահատման, լուսաբանման հարցում պակաս կարևոր չէ ժամանակի գործոնը. աղքատ բառն իր խոսքիմասային երկատվածությամբ դարեր է ընդգրկում, լենինյան բառը՝ մի քանի տասնամյակ և այլն:

Ի վերջո՝ որպես հանրալեզվական երևույթ՝ այն նաև հոգեբանական իրողություն է, և այս առումով միանգամայն իրավացի է Ա. Հայրապետյանը. «...Ոչ գծային բառաստեղծումը, լինելով գերազանցապես լեզվական երևույթ, մենք համարում ենք նաև հոգեբանական իրողություն, որովհետև այդ նոր բառը պետք է գիտակցվի և ամրագրվի հանրության լեզվամտածողության մեջ»³⁶:

³⁴ Հենց որ կոլտնտեսական գյուղացի կապակցության երկրորդ բաղադրիչը գեղջվեց, կոլտնտեսական-ը գոյական դարձավ, նրա կողքին ստեղծվեց կոլտնտեսային հարանուն-ածականը (տես՝ Պ. Բեդիրյան, Հայերենագիտական հոդվածներ և նյութեր, էջ 87), որը և թուլացրեց կոլտնտեսական-ի ածականական նշանակությունը:

³⁵ Հայոց լեզվի զարգացումը սովետական շրջանում, էջ 350-351:

³⁶ Ա. Հայրապետյան, 5., էջ 263:

Իմաստաարժեքային տեղաշարժերի շրջապտույտի մեջ կարևորվում է լեզվական մի շարք օրենքների գործառույթը՝

1. **Տնտեսման օրենքի.**
2. **Նվազագույն ճիգի օրենքի** (ըստ Հ. Աճառյանի).
3. **Նմանության կամ համաբանության օրենքի.**

4. **Ձգողականության օրենքի** (Ափսոս-ը, որ պարսկական փոխառություն է, նախապես ունեցել է «անիրավություն, զրկանք, զղջում, ծաղր» գոյականական իմաստները, որը մեզանում քիչ է հանդիպում, հետագայում բառիմաստի նեղացման հետևանքով այն ձեռք է բերել «ցավի, զղջման արտահայտություն՝ կանչ» իմաստները և անցել սպասարկու բառերի շարքը: Նոր Հայկազյան բառարանում այս բառի համար արդեն նշվում էր՝ «առաել ռամկօրէն վարի որպէս մջ. (միջարկություն)»: Բառաքերականական իմաստի տեղաշարժը նախապես ընթացել է բառի բովանդակության պլանում, այնուհետև քերականական արժեքի մեջ. արձանագրվել է խոսքիմասային իմաստի ու արժեքի տեղաշարժ՝ գոյականից՝ ձայնարկության. ափսոս-ի երբեմնի նյութական իմաստն ընդգծվում է, երբ այն ձգողականության օրենքով անվանական արժեք է ձեռք բերում, ինչպես օրինակ՝ «Պիտի ասես ափսոս...»):

5. **Ժառանգման օրենքի** (Ծագման աղբյուրի բառաքերակական որոշ հատկանիշների ժառանգումը: Լեզվի զարգացման ընթացքում անցյալ դերբայը, որ հատուկ էր գրաբարին, դուրս է մնացել բայական համակարգից, իսկ դերբայական այդ ձևերը բառիմաստի նեղացման պատճառով փոխանցվել են այլ խոսքի մասերի. միջին հայերենում այդ դերբայը երկփեղկվել է վաղակատար և հարակատար անդեմ տարբերակների. հարակատար դերբայաձևերը, ժառանգելով ծագման աղբյուրի բառաքերականական որոշ հատկանիշներ, դարձյալ ենթարկվել են և ենթակվում են իմաստաարժեքային տեղաշարժերի):

6. **Ձգտման օրենքի** (Պ. Բեդիրյանն այսպիսի միտք է արտահայտում. «Ձգտումը դեպի հասարակական կյանքին գործուն մասնակցությունը պատճառ դարձավ, որ մենք բացասական երանգով օգտագործենք շատ բառեր ու արտահայտություններ, ինչպիսիք են՝ ճառ, ճառել, ճառ կարդալ, քարոզ կարդալ և այլն»³⁷: Մեր օրերում նմանատիպ գործածություն ունեն խորհրդային շրջանի շատ բառեր ու բառաձևեր՝ ընկեր, միլիցիա, աթեիստ, գյուղօղթակից, հարվածային և այլն: Կատարվում է նաև ճիշտ հակառակ գործընթացը. դրականացվում են կամ գործառական, իմաստային, հուզաարտահայտչական նոր երանգներ են ձեռք բերում

³⁷ Հայոց լեզվի զարգացումը սովետական շրջանում, էջ 243:

անցյալում բացասական և արհամարհական երանգ ունեցող կամ «արգելված» շատ բառեր ու արտահայտություններ):

7. Կենտրոնախույս ձգտման օրենքի և այլն:

Մեր ուսումնասիրության ելակետը մերօրյա հայերենում միջին կամ մասնակի անցման աստիճանում գտնվող երկփեղկված քերականական արժեք ունեցող բառերի՝ իմաստարաժեքային զուգաձևությունների (բառույթների, բառաձևերի) հավաքումն է և բառարանում ընդգրկելը:

Բառաքերականական իմաստարաժեքային փոփոխությունները տեղի են ունենում՝

- ա) նյութական իմաստ ունեցող բառերի ներսում և դրանց միջև,
- բ) սպասարկու բառերի ներսում և դրանց միջև,
- գ) նյութական իմաստ ունեցող և սպասարկու բառերի միջև:

ՄԻՋԽՈՍՔԻՄԱՍԱՅԻՆ ԻՄԱՍՏԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՏԵՂԱՀԱՐԺԵՐ

♦ Միջխոսքիմասային իմաստարաժեքային տեղաշարժերի գործընթացում մեծ թիվ են կազմում այն բառերը, որոնք համատեղում են գոյականական և ածականական նշանակությունները: Ածականացող գոյականները աստիճանաբար կորցնում են առարկայական նշանակությունը՝ միաժամանակ ձևականորեն պահպանելով հոլովման հարացույցը, և ձեռք են բերում ածականներին բնորոշ ձևաբանաշարահյուսական հատկանիշներ՝ վերածվելով հատկանշային իմաստներ կրողների: Կարևորվում են մի կողմից՝ գոյականների՝ ածականներին բնորոշ որոշչային, մյուս կողմից՝ ստորոգելիական գործառույթները:

Շատ գոյականներ (քար, ոսկի, երկաթ և այլն) ածականանում են փոխաբերական իմաստով, և այսօրինակ գործածությունը իմաստարաժեքային տեղաշարժից հստակորեն տարբերակելը բավականին բարդ է: Մեկ այլ դժվարության մասին է ընդգծում Վ. Քոսյանը. «Մի շարք կապակցություններում դժվար է որոշել, թե ինչ խոսքի մաս է լրացումը՝ նրա երկիմաստության պատճառով: Եթե գոյականի ուղղական հոլովն էլ որոշչի պաշտոն ունի ածականի նման, ապա ածականական ծագմամբ գոյականների ուղղական հոլովով որոշիչ լինելը հարուցում է լուրջ դժվարություն: Այսպես՝ պանդուխտ, ցամաք, լժկան և նման գոյականները անտարակույս ածականից են առաջացել (պատմականորեն) և այժմ գրական լեզվում գործածվում են իբրև գոյական անուն... Սակայն որոշչի դերում

դրանց գործածությունը կարող է ստիպել մտածելու, որ դրանք այժմ էլ ածական են... Եթե բերված կապակցություններում լրացումն ածականից է առաջացել, ապա կան այնպիսի դեպքեր էլ, երբ գոյականի ուղղական հոլովը ստանձնելով որոշչի դեր, ժամանակի ընթացքում աստիճանաբար վերածվում է ածականի: Այսպես է եղել **Ժեռ** և **լեռ** բառերի հետ, որոնք **ժայռ**, **լեռ** գոյականների որոշիչ կիրառությամբ սկսել են դիտվել նաև որպես ածական»³⁸:

Ընդհանրապես գոյականացնող ունակություն ունեն որոշյալության, հոլովման և հոգնակիակազմության քերականական կարգերը: Ածականների գոյականացման ընթացքում նրանց ձևաբանական արժեքի փոփոխությունը հիմնականում կապակցության, այսպես ասած, կրճատման հետևանքով է կատարվում. գոյական-որոշյալի կրճատման հետևանքով ածական որոշիչը վերածվում է գոյականի. գոյականացված ածականը դառնում է լրացյալը պարունակող բառ (հմմտ. **մատնաքաշ հաց - մատնաքաշ, աղքատ մարդ - աղքատ**): Գոյական արմատով կազմված հարաբերական ածականների գոյականացման դեպքում նրանց՝ առարկայական հարաբերությամբ արտահայտված հատկանշային իմաստը փոխանցվում է առարկայական հարաբերությամբ արտահայտված առարկայական իմաստի (**դպրոցական աշակերտ - դպրոցական**), բայարմատով կազմված հարաբերական ածականների գոյականացման դեպքում գործողություն-հատկանիշը (**թափառական մարդ, հանածո հանքանյութ**), ներառելով գործողի կամ գործողության առարկայի գաղափարը, դառնում է վերջինիս անունը (**վերջին թափառականը, ոսկու հանածո**): Որքան հարաբերական ածականը գոյականների հետ սահմանափակ կամ կայուն գործածություն ունի, այնքան հեշտ է փոխանցվում գոյականի: Այս պատճառով էլ հայերենի հարաբերական ածականներից առաջացած գոյականների մեջ մեծ թիվ են կազմում անձի անունների հետ հաճախակի գործածված և դրանց նշանակության նկատմամբ գոյականացած ածականները՝ **զորական, առևտրական, օգնական, գաղթական, կեղեքիչ, քննիչ, գուժկան, աշխատավոր, հանգուցյալ, բանտարկյալ, գիտուն** ևն:

Ըստ Գ. Ջահուկյանի՝ «Սրանց մեջ հատուկ տեղ են բռնում անձերի բնորոշ անունները, որոնք կարող են գործածվել անկախաբար՝ որպես անձերի տարբեր խմբերի անվանումներ և դրվել անձնանիշ գոյականների վրա՝ **աղքատ, այրի, ապստամբ, բարբարոս, գերի, դավաճան, երիտասարդ, ժլատ, լիիր, կախարդ, հարազատ, որբ, պառավ, սուրբ** ևն: Այս բառերը գոյականական գործածությամբ ցույց են տալիս ոչ թե հատկանիշներ,

³⁸ Վ. Քոսյան, ժամանակակից հայերենի բառակապակցությունները, Երևան, 1975. էջ 47-48:

(այսինքն՝ հանդես են գալիս ոչ թե որպես հատկանիշների անուններ), այլ այդ հատկանիշներով բնորոշվող անձեր: Այսպիսի գործածություն ունեն նաև կենդանի արարածներին վերաբերող այնպիսի բառեր, ինչպիսիք են՝ արու, էգ, մատղաշ և այլն»³⁹:

♦ Իմաստային դաշտում գոյականն ու մակբայը ընդհանրանում են տարածական և ժամանակային նշանակություններով, իսկ քերականական առումով ընդհանրությունը պայմանավորված է մի կողմից՝ գոյականի մի քանի հոլովածների պարագայական կիրառությամբ, մյուս կողմից՝ մի խումբ մակբայների հոլովվելու իրողությամբ. արդյունքում իմաստարժեքային տեղաշարժերի գործընթացում հայտնված գոյականի խնդրային և պարագայական տարագործառության շրջանակներում խնդրառական գործառույթը թուլանում է, պարագայականը՝ ակտիվանում: Պարագայական կիրառության հիման վրա էլ մի շարք գոյականներ (հատկապես ժամանակ և տեղ ցույց տվող) տրական, ուղղական-հայցական, բացառական, գործիական, այլև ներգոյական հոլովներում վերացարկվում են այդ հոլովներին հատուկ հիմնական իմաստից և գերազանցապես ունենում են մակբայական կիրառություն: Ա. Տոմսոնը Թբիլիսիի բարբառում հանդիպող ներգոյական տրականի մասին ուշագրավ դիտողություն ունի՝ ուշագրավ եզրահանգմամբ (խոսքիմասային տարբերակման հարցում ձևային տարբերակման (կամ՝ ձևական ցուցիչ) անհրաժեշտություն). «...Ներգոյական հոլովի իմաստով բոլոր տրական հոլովածները գտնվում են գոյականներից մակբայներ կազմվելու ճանապարհին և հավանաբար հոլովական սիստեմում իրենց տեղը վերջնականապես կզիջեն ուրիշ ձևերի»⁴⁰: Հայագետի բերած օրինակներից են՝ վախտին, տանը, ճաշին, աշունքին, գատկին, գետնին, կես գիշերին, հինգ սահաթին, դռանը և այլն:

♦ Գոյականը (թե՛ ուղիղ, թե՛ թեք ձևերում) նյութական բովանդակության վերացարկման գործընթացում ձեռք է բերում քերականական (սպասարկու) իմաստ՝ կապական արժեք. մեծ մասամբ անցումը կատարվում է եռարժեքության միջանկյալ օղակով՝ գոյական → մակբայ→կապ:

♦ Ածականն ու մակբայն ունեն բառաիմաստային ընդհանրություն, ձևաբանաշարահյուսական որոշակի աղերսներ. արտահայտում են հատկանիշի ընդհանուր գաղափար, հանդես են գալիս ինչպես որոշչային ու ստորոգելիական, այնպես էլ պարագայական գործառույթներով: «Կան բառեր, որոնք և՛ առարկայի, և՛ գործողության հատկանիշ են ցույց տալիս և ըստ այդմ էլ մի դեպքում գոյականի հետ իբրև ածական, իսկ մյուս դեպքում՝ բայի հետ իբրև մակբայ են գործածվում: Այդպիսի բառերը, որ ինքնին

³⁹ Գ. Ջահուկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի տեսության հիմունքներ, էջ 526-527:

⁴⁰ А. Томсон, Историческая грамматика современного армянского языка города Тифлиса, СПб., 1890 г., стр. 182:

հասկանալի է, երկխոսքիմասային իմաստ են արտահայտում և բառարաններում իրավամբ թե՛ իբրև ածական, թե՛ իբրև մակբայ են ներկայացվում: Դրանք նույնպես մեծ թիվ են կազմում (ազատ, անկեղծ, անտեղի, բարձր, գաղտնի, գեղեցիկ, դանդաղ, երկսար, զորեղ, զվարթ, զգույշ, թաքուն, խորագնին, խոր-խոր, մեծ-մեծ, նոր, շատ, շատ-շատ, շեշտակի, որոշակի, պակաս, պատրաստ, վատ, տեղին, քաջ, քիչ, զայրագին, տանջագին ևն)»⁴¹:

Մերօրյա հայերենին բնորոշ են ածականների մակբայանալը և մակբայների ածականանալը: Ոչ վաղ անցյալում, ինչպես արդեն նշել ենք, մակբայը ածականից ձևականորեն սահմանազատելու և տարբերակելու որոշակի միտում ձևավորվեց՝ ածականները մակբայացնել փոխակերպմամբ՝ -բար, -պես, -որեն ածանցների և կերպով, ձևով բառերի բաղադրությամբ: Դեռևս 1912թ. Մ. Աբեղյանը զգուշացնում է, որ եթե ամեն ածական կարելի է անփոփոխ իբրև մակբայ գործածել, պետք է այդպես էլ գործածել, առանց կերպով բառի և առանց -որեն-ով բարդելու: Ժամանակի ընթացքում այս միտումը որոշակիորեն նահանջում է, բայց ածականի և մակբայի իմաստարժեքային, ձևաբանաշարահյուսական առնչությունների հարցը շարունակում է մնալ ընդհանրապես լեզվաբանության (թե՛ հայերենի, թե՛ այլ լեզուների)՝ վերջնական լուծում չգտած, սակայն լուծում պահանջող լեզվաիրողությունների շրջանակներում: Ժամանակակից հայերենում, ըստ Վ. Քոսյանի, նույն ձևով և՛ ածականի, և՛ մակբայի հատկանիշներ դրսևորող բազմաթիվ բառերը մեծ մասամբ բայարմատով բարդություններ կամ ածանցումներ են: Անկասկած, երկու խոսքի մասերի համակարգերի նորմավորման ընթացքում անկարելի է անտեսել խոսքիմասային անցման փուլում գտնվող լեզվամիավորների գոյությունը, քանի որ երկխոսքիմասային քերականական իմաստից միխոսքիմասային իմաստի անցման ավարտը որևէ խոսքի մասի բառային-բառաձևային կազմի պակասում, մյուսի հավելում է ենթադրում: Եթե փորձում ես ածականից մակբայ և մակբայից ածական անցման ոլորապտույտում հայտնված և հայտնվող բառամիավորներն առանձնացնել, ապա անկարելի է չարձանագրել նրանց քանակային առավելությունը. գրեթե բոլոր որակական ածականները կարող են հանդես գալ մակբայի դերով: Ինչ վերաբերում է հարաբերական ածականներին, ապա, թեպետև սրանց մի որոշ մասն է բայի լրացում՝ դառնում, այնուամենայնիվ, ժամանակակից հայերենի միտումներից մեկն էլ հարաբերական ածականների որականանալն է. ենթադրելի է, որ ածական-մակբայ ոլորապտույտը կարող է ներառել նաև հարաբերական ածականների մի ստվար խումբ: Այս երևույթը սոսկ լեզվական իրողություն չէ. այն կապվում է նաև մարդկային մտածողության փոփոխության հետ. հատկանիշի ընկալումը

⁴¹ Գ. Տաիրուկյան, նշվ. աշխ., էջ 495:

վերացարկվում է առարկայից և գործողությունից, ընդհանրացվում է և գործածական նոր յուրահատկություն ձեռք բերում. ածականն ու մակբայը խոսքիմասային իմաստային առումով չեն տարբերակվում, շարահյուսական գործառնությունը նույնանում են, ձևակազմական յուրահատկություններ չունեն (ձևաբանական տեսակետից մակբայները չունեն համեմատության աստիճաններ և փոխանվանական գործածություն)⁴²։ Մ. Աբեղյանը դրանք նույն խոսքի մաս է դիտել՝ ածական համարելով այդ երկուսի՝ գոյականի լրացում, իսկ մակբայ համարելով՝ բայի լրացում կիրառությունը։ Նա գրում է. «Երբ ածականների ցույց տված հատկանիշը վերաբերում է ոչ թե առարկային, այլ առարկայի հատկանիշին, այն ժամանակ ածականները առնվում են իբրև մակբայ, կամ թե երբ ածականը խոսքի մեջ դրվում է ոչ թե մի գոյականի անվան վրա, այլ մի ածականի ու բայի վրա, այն ժամանակ ածականը կիրառվում է իբրև մակբայ։ Հայերենում մակբայն, ուրեմն, ածականի առանձին կիրառությունն է շարահյուսական կապակցության մեջ»⁴³։

Մեր օրերում իմաստաարժեքային նման անկայունությունը, «տատանվող» միավորների անհամեմատ շատ լինելը զուգակցվում է քերականական նոր ենթադրությամբ. արդյոք դարերի խորքից եկող փոխներթափանցման այս գործընթացը չի՞ հանգեցնում խոսքիմասային միաձուլման. այդպիսով խոսքիմասային մի համակարգը ավելորդ չի՞ դառնում...

Ցանկացած լեզվի խոսքիմասային համակարգը քարացած իրողություն չէ, և լեզուն ինքն իրեն կարգավորելու, ինքն իրեն վերահսկելու հատկություն ունի, իսկ նման լեզվաիրադրություններում առանձնացվող իրողությունը սովորաբար կարգավորման երկու ճանապարհ ունի՝

ա) երկու խոսքի մասերը կմիաձուլվեն. այս դեպքում լեզվի քերականական կառուցվածքում նկատելի որակական փոփոխություն կկատարվի. սոսկ խոսքի մասի անուն որոնելու դժվարություն կառաջանա

⁴² Հետաքրքիր է, որ այսօր մակբայական արժեքով շատ կիրառություններ պատճառաբանվում են ածականների նման գոյականաբար գործածությամբ (հատկապես բացառական կամ գործիական հոլովածներով), ինչպես օրինակ՝ **մանրից** (դանդաղ և աստիճանաբար), **ճշտով** (իսկապես, արդարացիորեն). նման կերպ սկսել են գործածվել նաև որոշ մակբայներ. օր.՝ **արագով** (այսինքն՝ արագ-արագ, շտապ, առանց հապաղելու). **դանդաղից** (աստիճանաբար, ոչ արագ), **կամացից** (որևէ գործողություն կատարելու համար նախապատրաստվելով՝ առանց շտապելու) և այլն։ Կամ՝ **արագի մեջ** կապակցությունը՝ մակբայական՝ **արագ-արագ** նշանակությամբ։ Ճիշտ է՝ սրանք այսօր առավելապես խոսակցական կամ ժարգոնային բնույթ ունեն, սխալ են, անհանձնարարելի, բայց հատկապես երիտասարդության շրջանում տարածվելու միտում ունեն։ Տեղին է հիշել Լ. Հախվերդյանի խոսքերը **իսկականից**, **ստից** բառերի (իսկականից գնացին, իսկականից հավատում են, իսկականից լավ մարդ է, ստից կին, ստից խոսել և այլն) գործածության աշխուժացման վերաբերյալ. «Չնախելման ենթարկելու կամ տգեղ կիրառության դեպքում լեզուն կարող են փչացնել ոչ միայն օտարամուտ բառերը, այլ նաև մայրենի լեզվի բառերը»։

⁴³ Մ. Աբեղյան, նշվ. աշխ., էջ 129-130։

(հայերենի պատմության մեջ հաճախ են շրջանառվել վերադրական, մակաբերական, առդրական, առբերական, մակադրական եզրույթները):

բ) Այս խոսքի մասերը քերականորեն պիտի տարբերակվեն, այսինքն՝ ձևաբանական տարբերակիչ ցուցիչ պիտի ձևավորվի գոնե մեկի համար. ձևատարբերակիչ ցուցիչ ունենալը հակահամակարգային չէ և հարցի լուծման հնարավոր տարբերակ է...

♦ Ժամանակակից հայերենում հարակատար դերբայաձևից իմաստի մասնավորումով անջատվում են նոր բառույթներ՝ ածականական կամ գոյականական, կամ էլ թե՛ ածականական և թե՛ գոյականական արժեքներով, սակայն այն իր ընդհանուր նշանակությամբ չի դադարում դերբայ լինելուց և պահպանվում է բայական համակարգում՝ իբրև տվյալ բայի դրսևորման մի ձև (նշանած, սիրած, խմած, հասած, կարդացած և այլն): Մեր լեզվի պատմության հին շրջանում բայի խոնարհման հարացույցում (ու)ած վերջավորությամբ հարակատար դերբայ չի եղել. հնագույն բառերի շարքում (ու)ած-ով վերջավորվածները իբրև բայանուն են դիտվել՝ գոյականի և մասամբ ածականի, հազվադեպ՝ մակբայի նշանակությամբ (առեղծված, արարած, արարված, արկած, երկյուղած, զանգված, ընթերցված, կոտորած, հավելված, հատած, հատված, հարված, հողված, վարկած և այլն): Իբրև ժառանգված բառական միավորներ՝ սրանցից շատերը չանցան ժամանակակից գրական հայերենին, շատերն էլ դերբայի՝ բայական իմաստավորումից, նրա բայ դառնալուց հետո համընկան համապատասխան բայաձևերին և գրական արևելահայերենի համար այլևս առանձին բառույթի արժեք չունեն (անջատված, ապաստանած, գերած, զարհուրած, լուծված, խառնված, կազմված, կատաղած, կոփված, կրկնված, հյուսած, հյուսված...): Ըստ Ա. Աբրահամյանի՝ պատմականորեն մոտենալով խնդրին՝ կարելի է ասել, որ կատարվել է հակառակ երևույթը՝ անցում այլ խոսքի մասերից դեպի բայը⁴⁴: Ըստ երևույթին, սրանով պետք է բացատրել այն հանգամանքը, որ հարակատար դերբայաձևերը բառարաններում մեծ մասամբ հղված են առանց բայական-դերբայական իմաստի՝ կամ որպես ածական, կամ՝ գոյական, կամ՝ ածականական և գոյականական իմաստարաժեքային զուգաձևությամբ (համաձայն բառարանակազմական ավանդույթի): Մի քանի ձևերում հարակատար դերբայն ունի կապական և շաղկապական արժեքներ, ինչպես՝ նայած, չնայած (այս երկուսը փոխարինում են նայելով, չնայելով հնացած ձևերին), սկսած, վերջացրած, հաշված, չհաշված և այլն:

Ենթակայական շատ դերբայաձևեր ևս, բայական խոսքիմասային նշանակությանը զուգահեռ, համատեղում են կամ առարկայության

⁴⁴ Ա. Աբրահամյան, նշվ. աշխ., էջ 408-409:

(գոյականի) քերականական նշանակությունը, կամ հարաբերականորեն կայուն հատկանիշի (ածականի) քերականական նշանակությունը, կամ երկուսը միասին: Ժամանակակից հայերենում տարածված է այս դերբայի բառականացման՝ գոյականացման երևույթը: Հատկապես պետք է նշել այն, որ այժմ մասնագիտություն կամ աշխատանքային զանազան զբաղմունքների անվանումների համար իմաստային հատկացումների միջոցով օգտագործվում են ենթակայական դերբայի ձևեր (մամլող, խոտանող, գծագրող, գողող, համակարգող, ծրագրավորող և այլն):

Եթե ենթակայական դերբայի գոյականական նորամուտ արժեքները համեմատաբար հեշտությամբ են որոշվում, ապա ածականականի դեպքում դրանց տարբերումը դժվարությունների հետ է կապված. դերբայից առաջացող ածականը, արտահայտելով հատկանիշի գաղափար, իր բառական նշանակությամբ կտրուկ կերպով չի սահմանազատվում դերբայից: Ածականացման հիմքը փոփոխական հատկանիշի կայունացումն է: Եթե փոփոխական հատկանիշը կայունանում է բառական նոր իմաստի անջատումով, ուրեմն կարելի է նշել ածականի անջատումը (**գըփող** («ագաի, ընչաքաղց, շորթող»), **հասկացող** («ճիշտ դատող, բանիմաց, ուշիմ»), **հավատացող** («դյուրահավատ») ևն):

Մյուս կողմից՝ շատ երկարժեք բառեր այս հոդի վրա եռարժեքություն են ձեռք բերում. երբ հատկանիշի կայունացումը որոշակի է դառնում, կարող է հող նախապատրաստվել նաև առարկայական իմաստի անցնելու համար: (Սովորող ենթակայական դերբայը գոյական է «աշակերտ, ուսանող» իմաստով, ածական է «ուսման մեջ ջանասեր» իմաստով և այլն): Պետք է ընդունել, որ ենթակայական դերբայ→ գոյական անցումները տեղի են ունեցել և տեղի են ունենում այսպիսի միջանկյալ օղակներով: Ենթակայական դերբայի գոյականացման դեպքում, որ տեղի է ունենում բառերի շարահյուսական կիրառության հիմքի վրա, բառիմաստային և խոսքիմասային փոփոխությունն իր հետ բերում է նաև քերականական հատկանիշների փոփոխություն: Իրենց այս կամ այն իմաստով վերածվելով գոյականի՝ -ող-ով ձևերը զրկվում են սեռի, բայական խնդրառության հատկանիշներից՝ ձեռք բերելով գոյականին հատուկ հատկանիշներ. ընտրող ենթակայան դերբայը նշանակում է՝ «նա, ով ընտրում է», և ուղիղ խնդիր է պահանջում, միաժամանակ իմաստի նեղացմամբ նշանակում է «այն անձը, ով ընտրության ժամանակ ընտրելու, ձայն տալու իրավունք ունի» (խորհրդային ընտրող), ձեռք է բերել հովվման, թվի և որոշյալության քերականական կարգեր... Պետք է նշել՝ շատ դեպքերում պատրաստի միավորներ են ներմուծվում. գրական հայերենում ընտրախախտել բայ չկա, բայց կա երկարժեքությամբ հատկանշվող ընտրախախտող բառը՝ գոյականական և ածականական իմաստներով՝

«ընտրության ընթացքում խախտումներ անող՝ խախտումներ թույլ տվող (անձ)»:

Գոյականական կիրառությունների հիմքի վրա ապամոնի դեր-բայաձևերի մի որոշ խումբ ձեռք է բերում նաև թանձրացական-առարկայական նշանակություն, և նրանք վերածվում են մաքուր գոյականների: Այսօր նման ձևերից մի քանիսը հանդես են գալիս միայն գոյականի նշանակությամբ (**գիտելիք, ըմպելիք, լսելիք, հագնելիք, շոշափելիք, վառելիք, հոտոտելիք, օծանելիք**): Սակայն սակավ դեպքերում դերբայական որոշ ձևեր, բառական հատուկ նշանակությամբ անցնելով գոյական անվան, զուգահեռաբար պահպանում են դերբայական իմաստը: Դերբայական այս ձևը բայական իմաստի ոչ լրիվ ծավալումով որոշ դեպքերում բայիմաստի հետ համատեղում է նաև ածականական իմաստը (**կատարելիք...**): Ճիշտ կլինի դրանք բառարաններում ընդգրկել տարարժեքությամբ՝ հնացած համարելով բայական իմաստը՝ մեր աչքի առաջ բայից գոյական կամ ածական և կամ թե՛ գոյական, թե՛ ածական կատարվող անցման վրա ուշադրություն սևեռելու նպատակով. օրինակ՝ **պահելիք - Գ. Պահելու՝ պահելու ենթակա որևէ բան: // Ա. Պահելու ենթակա, պահելու: /// Բ. հնց. Ապամոնի 2-րդ դերբ. պահել-ի: ըմպելիք - Գ. /// Ա. Ըմպելու՝ խմելու համար պիտանի (որևէ հեղուկ): /// Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերբ. ըմպելի-ի: Գ. Զահուկյանն իր «Ժամանակակից հայերենի անդեն բայաձևերը» հոդվածում -ելիս / -ալիս-ով, ած-ով և -ելու / -ալու-ով կազմվածների մասին ասում է, որ սրանք ունեն ածականական և մակբայական գործածություն, բերում է հետևյալ օրինակները՝ գնալիս տեսա, գնացած տեղը, գնալու օրը, և անդրադառնալով «դերբայների» գործառական բաշխման հարցին՝ նշում է. «...Այս տարբերակման ժամանակ նկատի է առնվում հիմնական գործառությունը, այլապես մի շարք դերբայներ զուգորդում են ոչ միայն բայական և ոչ բայական գործառությունները, այլև վերջին դեպքում կարող են ենթարկվել խոսքիմասային փոխանցումների: Այս կապակցությամբ հարկ ենք համարում նշել, որ ժամանակակից լեզվաբանության մեջ լայն հիմքեր նետած փոխակերպման գաղափարը հնարավորություն է տալիս բացատրելու դերբայական ձևերի ոչ բայական գործածությունները որպես գործառական փոխակերպումներ»⁴⁵:**

♦ Դերանուններն ու թվականները տարարժեքության լեզվապատույտում համեմատաբար քիչ են հանդիպում: Այնուամենայնիվ, օրինակ, մի թվականը դեռևս գրաբարում երկփեղկված ձևաբանական արժեք ուներ. թվականի իմաստին զուգահեռ՝ դերանվանական գործածություն է ունեցել:

⁴⁵ Գ. Զահուկյան, Հայոց լեզվի տեսության և պատմության հիմնահարցերը, Բեյրութ, 2002, էջ 69:

Ժամանակակից հայերենում մի-ի թվականական իմաստը նահանջել է. ավելի շուտ անորոշ դերանուն է: Այն վերաբերականի գործածություն էլ ունի, նաև արգելական հրամայականի մասնիկ է, գոյականի անորոշ առման ցուցիչ: Որպես իմաստարժեքային եռաձևություն՝ հետևյալ կաղապարն ունի՝ թվական /// դերանուն /// վերաբերական: Իբրև թվական՝ կանոնական է մեկ-ի գործածությունը: Հնարավոր է, որ սկզբնապես մեկ-ը նաև դերանվանական գործածություն է ունեցել, այսօր քերականական իմաստի տարբերակման միջոց է դարձել և որոշիչ հոդը: Ենթադրելի է, որ մի /// մեկ /// մին եռաձևության մեջ էլ բարբառային տարբերակը արդյունք է տարարժեքությունից խուսափելու, այն հաճախ օգտագործվող բառ է, իսկ ժողովուրդը երկար չի պահում ո՛չ նույնաձևությունը, ո՛չ նույնիմաստությունը: Ածականանում է նաև առաջին թվականը. այն նույնիսկ գերադրական աստիճանի ձև ունի՝ ամենաառաջին (գուցե վերջին-ի համաբանությամբ): Ի միջի այլոց, գրաբարում առաջին բառը նշանակում էր նաև «նախորդ, նախկին, նախնի»:

Հետաքրքրական է եղ. Աղայանի դիտողությունը մի շարք դերանունների (այստեղ, այդտեղ, այնտեղ, այսքան...) վերաբերյալ. դրանք միջին դիրք են զրավում դերանունների և մակբայների միջև՝ գործածվելով մերթ իբրև մակբայ, մերթ իբրև դերանուն⁴⁶: Հայերենում ժամանակի ու տեղի մի շարք մակբայներ ընդհանուր, չտարբերակված իմաստ են արտահայտում՝ ընդհանրանալով դերանունների հետ. նրանց հարաբերակցությունը կիրառական չէ, այլ իմաստային: Այստեղ, այդտեղ, այնտեղ դերանունների իմաստաարժեքավորման հարցում լեզվաբանական աշխարհը հիմնականում միակարծիք է. այդ բառերը մակբայական իմաստ են արտահայտում առանց թեքվելու, իսկ բացառական, գործիական հոլովաձևերի պարագայական կիրառությունը դրանց կառանձնացնի որպես համապատասխան երանգի մակբայներ՝ զրկելով հոլովման կարգից, և դրանք կդիտվեն որպես աստ, անդ մակբայներին համապատասխանող բառեր:

♦ Միջխոսքիմասային տեղաշարժերը նյութական իմաստ ունեցող և սպասարկու բառերի միջև հետևանք են ինչպես բառարմատի նյութական իմաստի վերացարկման ու վերաիմաստավորման, այնպես էլ խոսքիմասային հարացույցների թեք ձևերում բառաձևի քերականական իմաստի մթազնման: Շատ դեպքերում քարանում է բառերի ուղիղ կամ այս կամ այն թեք ձևի նշանակությունը, և շատ «լի» բառեր վերածվում են «դատարկ»-ների, այսպիսի փոփոխությունը կարող է ընդգրկել նաև խոսքային ավելի մեծ միավորներ՝ բառակապակցություններ, նախադասություններ՝ դրանք վերածելով ձայնարկության, կապի, վերաբերականի: Հայերենի սպասարկու

⁴⁶ Էդ. Աղայան, Մեղրու բարբառը, Երևան, 1954, էջ 239-240:

բառերի ստուգաբանական վերլուծությունը վեր է հանում դրանց անուրանալի կապն իրենց ժազման աղբյուրների՝ անունների, բայի և մակբայի հետ: Այս ճանապարհով հատկապես շատ ու շատ նոր կապեր են առաջանում՝ շարունակելով գործածվել նաև իրենց նյութական նշանակությամբ: Հրապարակի վրա եղած բառարաններում միայն մակբայական արժեքով հղված շատ բառեր (հատկապես ի նախդիրով կազմվածները՝ ի հաշիվ, ի հեճուկս, ի լուր, ի սեր, ի ցույց և այլն) մերօրյա հայերենում կապական արժեքով գործածությամբ են հատկանշվում: Նյութական բովանդակություն ունեցող բառերի անցումն իսկական կապերի ուղեկցվում է կապական բառի և անիսկական կապի նշանակության միջանկյալ օղակով՝ ճանապարհով (օր.՝ ուղղությամբ, ձևով, պատճառով, նպատակով, չնայելով, չնայած, նայած, նայելով, ընթացքում, կապակցությամբ): Հայերենում կան նախադասությամբ և բառակապակցությամբ ձևավորված որոշ միավորներ, որոնց բաղադրիչ բառերի շարահյուսական իմաստային կապը մթազնել է: Անկախ բաղադրիչ բառերի խոսքիմասային պատկանելությունից՝ դրանք ներկայանում են մի խոսքիմասային արժեքով: Այսօր եղանակավորող բառեր ու արտահայտություններ են՝ առանձնապես, մասնավորապես, վերջին հաշվով, ինչ էլ որ լինի, այլ կերպ ասած, այսպես ասած, ըստ էության ևն: Հետաքրքրություն է չարժում նույնպես բառը. այն ունեցել է դերանվանական իմաստ (ցուցական), այնուհետև Պ. Բեդիրյանը նշում է, որ «երբեմնի» ցուցական դերանունը եղանակավորող բառ է, այժմ նաև համադասական կիրառություն ունի⁴⁷. մեր օրերում վերականգնվել է նրա դերանվանական արժեքը, և դպրոցական դասագրքերում ցուցական դերանունների շարքում է, գործառությամբ եռարժեք է՝ Դ. /// Վ. /// Ե.: Ոչինչ-ը ԱՀԲԲ-ում այսպես է տրված՝ «1. գ. Անգոյություն, անէություն: 2. ած. ոչ մի նշ. ոչինչ պատճառ չլինել: 3. անորոշ դերանուն. Որևէ, ինչ-որ: 4. մկ. նշ. Փույթ չէ, բան չկա: 5. եղ բառ. Պատասխանական բառ՝ ներողություն խնդրելու կամ շնորհակալություն հայտնելու ժամանակ (հոգ չէ, մի՛ անհանգստացիր, հոգ մի՛ անիր), իսկ ԺՀԲԲ-ում ոչինչ-ը գոյական է՝ «1. Անգոյություն, որևէ գոյության բացակայություն: 2. Ոչ մի բան: 3. Չնչին, աննշան» բացատրությամբ, մակբայ է՝ որպես՝ «1. Համակերպվելու՝ հաշտվելու արտահայտություն: 2. Բավարար լինելը ցույց տվող արտահայտություն: 3. Քաղաքավարական արտահայտություն՝ ի պատասխան ներողություն խնդրելու կամ շնորհակալություն հայտնելու» իմաստներով: 7-րդ կետի տակ իմաստային բացատրություն կա՝ «Ոչ մի, որևէ»՝ առանց խոսքիմասային նշման: Ա. Պապոյանի բառարանում հետևյալ հղումն ունի՝ «Դերանուն. արտահայտում է ամբողջի ժխտում, ոչ մի բան:

⁴⁷ Հայոց լեզվի զարգացումը սովետական շրջանում, էջ 237:

Վերաբերական. արտահայտում եղանակավորման իմաստ՝ զիջում, թող որ այդպես է՝ լինի, նշանակություն չունի»։ նույն տարածքությամբ Ս. Գալստյանի բառարանում է։ ԱՀԱԲԲ-ում ոչինչ-ը ժխտական դերանուն է, ունի ածականական, գոյականական, մակբայական արժեքներ, վերաբերական է. «ՈՉԻՆՉ. դ. 1. ժխտական դերանուն, որ ցույց է տալիս առարկաների բացակայություն՝ անգոյություն։ 2. Գոյականական նշանակությամբ՝ անգոյություն, անէություն։ 3. Ածականական նշանակությամբ՝ ոչ մի։ 4. Անորոշ դերանվան նշանակությամբ՝ որևէ, ինչ-որ։ 5. Մակբայական նշանակությամբ՝ փույթ չէ, բան չկա։ 6. Վերբ. Գործածվում է իբրև պատասխանական բառ՝ ներողություն խնդրելու կամ շնորհակալություն հայտնելու ժամանակ՝ հոգ չէ, հոգ մի՛ անիր, մի՛ անհանգստացիր նշ.»։

Շաղկապների ձևաբանական կազմի և նրանց կազմության տեսակների քննության շրջանակներում հետաքրքիր է Գ. Գարեգինյանի շեշտումը. «Լեզվի քերականական կառուցվածքում գոյություն ունեն նաև կապակցական դեր կատարող բառերի երկու այլ շերտեր։ Դրանք այն բառերն են, որոնք հարաբերակցում են այլ խոսքի մասերի՝ դերանունների, մակբայների, եղանակավորող բառերի և կապերի հետ։ Այս հարցի վերաբերյալ կատարած մեր քննությունը ցույց է տալիս, որ հարաբերակցվող հարաբերակցությունը լինում է լիակատար և մասնակի, նայած թե շաղկապական դերով հանդես գալիս հարաբերակցվող բառը լրիվ կորցնո՞ւմ է խոսքիմասային իր նախորդ արժեքը, թե՞ առանց զրկվելու այդ արժեքից, կապակցական դեր է կատարում։ Ոչ մի կասկած չի կարող, որ հարաբերակցության այդ երկու տեսակները ներկայացնում են լեզվի շաղկապական միջոցների առաջացման ու զարգացման տարբեր փուլեր, երբ այս կամ այն բառը նախ սկսում է գործածվել խոսքիմասային համատեղ արժեքներով (մասնակի հարաբերակցություն), և այնուհետև, աստիճանաբար ամրանալով կապակցական իր պաշտոնում, ձեռք է բերում խոսքիմասային մի զուգահեռ արժեք՝ շաղկապական արժեք (օրինակ՝ այլ դերանունը և այլ շաղկապը)։ Սա արդեն լիակատար հարաբերակցություն է։ Ի վերջո, ինչպես արդեն ասվել է, այդ պրոցեսը հանգեցնում է այն բանին, որ լեզվի մեջ զուգահեռ խոսքիմասային կիրառություններ ունեցող որոշ բառեր, աստիճանաբար կորցնելով իրենց ոչ շաղկապական նշանակությամբ կիրառությունները, հանդես են գալիս արդեն որպես սոսկ շաղկապ։ Սա արդեն այլ խոսքի մասերից շաղկապների առաջացման վերջին փուլն է։ Այդ է պատճառը, որ շատ հաճախ դձվար է լինում որոշել, թե ի՞նչ խոսքի մաս է տվյալ բառը՝ մակբայ, դերանուն. եղանակավորող բառ, թե՞ շաղկապ։ Նման բառերի խոսքիմասային պատկանելությունը պետք է որոշել համապատասխան կիրառություններում։ Սակայն երբեմն նույնիսկ խոսքի,

նախադասության մեջ էլ դժվար է լինում (եթե ոչ անհնար) հաստատապես որոշել այդ (օրինակ՝ որոշ կառուցվածքներում երբ-ի դերանունն թե շաղկապ լինելը և այլն)»⁴⁸։ Ըստ Գարեգինյանի՝ կապակցական դեր կատարելիս հարաբերական դերանունների մեծ մասը (ինչ, ուր, որտեղ, երբ, քանի, որպես, ինչպես, որչափ, որպիսի, ինչպիսի, որքան, ինչքան) հանդես է գալիս երկու խոսքի մասի՝ դերանվան և շաղկապի համատեղ արժեքներով, ցուցական և անորոշ դերանուններից՝ նույնպես, այլ, այնինչ, այնքան (որը բարդ նախադասության որոշակի կառուցվածքներում հիմունքի յուրահատուկ նշանակություն է արտահայտում. օրինակ՝ «Շահ յուրդի տախտերում ձին ծիավորով կկորչեր, այնքան (այնքան որ) խոտը բարձր էր) բառերը, շաղկապական նշանակություն են ձեռք բերել ապա (գործողության հաջորդականություն նշող), այլապես, այնուհետև մակբաները, թող, նույնիսկ, անգամ, մինչև անգամ, մինչև իսկ, գոնե, գեթ, մանավանդ, մամանավանդ, միայն, թեկուզ, հենց, ասես, կարծես եղանակավորող բառերը (գուցե-ն, թերևս-ը, գոնե-ն, գեթ-ը՝ զուգադիր գործածությամբ՝ եթե... թերևս, եթե... գուցե, եթե...գոնե, եթե...գեթ), հազիվ մակբայը՝ երբ շաղկապի հետ գործածված (հազիվ ... երբ)։

Կապական և շաղկապական զուգահեռ կիրառություններ ունեն մինչև, մինչ, ինչպես, որպես, քան, նախքան և չնայած բառերը։

Ուշադրության առանցքում է երբ-ը։ ԱՀԱԲ-ում այն ներառված է իմաստային և իմաստարժեքային հետևյալ բացատրությամբ. «ԵՐԲ, մկ. և շ. Գործածվում է. 1. Որպես հարցական դերանուն՝ ո՞ր ժամանակ, ի՞նչ ժամանակ նշ.։ 2. Որպես հարաբերական դերանուն՝ այն ժամանակ, երբ որ նշ.։ 3. Որպես պայմանի շաղկապ՝ եթե նշ.։ 4. Որպես հիմունքի շաղկապ՝ քանի որ նշ.։ 5. Որպես բացատրական շաղկապ՝ որ նշ.։ 5. Որպես հակադրական շաղկապ՝ մինչդեռ, մինչ նշ.»։ Ավելին, այսօր նկատելի միտում կա երբ-ը հատկապես ստորադասական շաղկապ դիտելու. պատճառը երևի գործածական մեծ հաճախականությունն է։ Այնուամենայնիվ՝ դերանունը օրինականորեն խոսքիմասային համակարգում իր տեղն ունի, և ընդունված նորմ է՝ կանոն, որ հարաբերական դերանունները նույն հարցական դերանուններն են՝ միայն շաղկապական արժեքով, կարծում ենք՝ ներկա լեզվամտածողությամբ երբ-ը միարժեք է՝ դերանվանական նշանակությամբ, ինչպես հարաբերական մյուս դերանունները, այդ իսկ պատճառով այն ընդգրկված չէ։ Սրա կողքին երբևէ, երբևիցե բառերը տարբեր նորմատիվ քերականություններում մեկ դերանվանական համակարգում են ընդգրկված, մեկ՝ մակբայական (անգամ վերաբերականի), ժամանակակից քերականագիտության կողմից արժեքավորվում են որպես անորոշ դերանուններ.

⁴⁸ Գ. Գարեգինյան, Շաղկապները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1963, էջ 45-46։

այս բառարանում հղված են երկարժեքությամբ՝ Դ. // Մ. (չնայած կարծում ենք՝ ձգտում են միարժեքության): Սրանք մակբայական արժեքով հարաբերակցվում են երբեք մակբայի հետ. ունեն «ոչ մի ժամանակ» իմաստը և հանդես են գալիս բայի ժխտական ձևի հետ...

♦ Իր ժամանակների լեզվավիճակի մասին խոսելիս Ստ. Պալասանյանը նշում էր, որ «ծայնակությունների մտքով շատ անգամ վարվում են»՝

1. գոյական անուններ՝ մեղք, զարմա՜նք, ողջո՜ւյն, լռություն,
2. ածական անուններ՝ անպիտա՜ն, պիղծ, բարև՛,
3. բայեր՝ ապրի՜ս, մեղա՜յ, կեցցե՛,
4. մակբայներ՝ հեռո՜ւ, դե՛նը, դո՛ւրս, առա՛ջ,
5. դերանուններ՝ ի՞նչ»:

Նշված բառերը ծայնարկության իմաստով գործածելու առաջին կռվանը այն հուզական-զգացական երանգն է, որ խոսողը հաղորդում է դրանց. նմանատիպ գործածության հաճախացումը հիմք է դառնում խոսքիմասային փոխանցման: Ծայնարկությունների իմաստային կողմի քննության մեջ մասնավորապես կարևորվում է հնչերանգի դերը: Սրանք այնպիսի բառեր են, որոնց իմաստային արժեքը պայմանավորված է հնչերանգով, ինչպես նաև դիմախաղով և շարժումներով: Իրենց նշանակությամբ առավել պայմանավորված լինելով հնչերանգով՝ սրանց իմաստային կոնկրետացումը մեծապես կախված է նաև խոսքի իրադրությունից, մտածական բառերի այն կապակցությունից, որոնց հետ գործածվում է ծայնարկությունը: Գոյական→ծայնարկություն փոխանցման լավագույն օրինակը ավիսոս բառն է: Այս առիթով տեղին է հիշել Լ. Հախվերդյանի խոսքը. «Մի անգամ «Հայոց լեզուն և գրականությունը դպրոցում» ամսագրի էջերում կարդացի լեզվի դասախոս Լալիկ Խաչատրյանի հոդվածը հենց այս երևույթի մասին: Նա գրել է, թե ինչպես են ինքնուրույն իմաստ ունեցող բառերը դառնում սպասարկու: Ահա, օրինակ, ավիսոս բառը ժամանակին ունեցել է անիրավություն, զրկանք, զղջում բառերի իմաստը: Հետո այդ բառն աստիճանաբար նեղացրել է իր իմաստը և անցել սպասարկու բառերի շարքը՝ իբրև ծայնարկություն... Կամ էլ, ահա խնդրեմ, պարսկերենից առնված ջան բառը, որ գոյական է՝ հոգի, մարմին իմաստով, ժամանակի ընթացքում դարձել է ծայնարկություն: Թեև սպասարկու, բայց դուրեկան, շատ հուզական ու թանկագին սպասարկու, որի ծառայությանը դիմում ենք ամեն քայլափոխի, և որ հնչում է մեր ականջին մշտապես»⁴⁹:

♦ Հայերենում նկատելի է նաև հակառակ երևույթը՝ անցումը նյութական բովանդակությունից գուրկ խոսքի մասերից դեպի նյութական բովան-

⁴⁹ Լ. Հախվերդյան, նշվ. աշխ., էջ 36:

դակություն ունեցողները: Ըստ Գ. Ջահուկյանի՝ «Տեղի կապերից շատերը կարող են գործածվել առանց գոյականների՝ որպես մակբայներ՝ ցույց տալով ենթակայի հետ կապված (նրանով կողմնորոշվող) կամ խոսողի հետ կապված (նրանով կողմնորոշվող) տեղ, ուղղություն. հմմտ. «Հակոբը շարժվեց աջ», որտեղ աջ-ը կարող է նշանակել Հակոբի աջ կողմը կամ խոսողի աջ կողմը՝ ըստ խոսքի ընդհանուր իրադրության և կոնտեքստի»⁵⁰:

Մ. Աբեղյանը նշում է, որ մեր լեզվի մեջ առաջ են եկել մի շարք ծայնարկություններ, որոնցից մի քանիսը կատարում են նույնիսկ գաղափար ցույց տվող բառերի դեր, ինչպես օրինակ՝ վայ տալ, վայ ասել, ախուվախով կյանքն անցկացնել, որոնց մեջ վայ-ը, ախուվախ-ը առնվում են իբրև գոյական: «Մյուս կողմից՝ գաղափար ցույց տվող բառերը ևս, երբեմն նաև այդպիսի բառերի կապակցությունները կարող են զգացմունքի ազդեցության տակ ակամա բացականչվել և առնվել իբրև ծայնարկություն»⁵¹ : Այսպես՝ ախ, վայ ծայնարկությունների մեջ աստիճանաբար զարգացել է նյութական բովանդակությունը, և դրանք «վիշտ, չարիք, դժբախտություն» իմաստներով առանձնացել են որպես գոյական. սրանց նյութական իմաստն ավելի ցայտուն է դրսևորվում բայական հարադրությունների մեջ: Փոխաբերական իմաստով վայ-ն ունի «չար, գազանային, հրեշավոր մոլուցքով» ածականական իմաստը (վայ-գինվորներ). մեր կարծիքով այսօր այն ունի նաև «չկայացած, ձևամոլ, հասարակության համար անընդունելի» և նման նշանակություններ (վայ-բանաստեղծ ևն): Ուղղագրության հարցում ևս զուգաձևություն կա. եթե նախկինում սրանք գրվում էին գծիկով, ապա այսօր, հատկապես մամուլի լեզվում, հանդիպում են նաև առանց գծիկի տարբերակներ (վայ-գինվոր // վայ գինվոր).... Բնականաբար ուղղագրական երկվությունը աստիճանաբար կհանգեցնի վայ-ի նյութականացմանը, ածականական արժեքի կայունացմանը⁵²:

Ավելացնենք նաև, որ քերականական արժեքների մասին խոսելիս պետք է առանձնացնել առաջնայինը, ապա՝ երկրորդականը. այսինքն՝ հստակորեն տարբերակել հիմք և նորամուտ արժեքները, որոնց հարաբերությունները տարբեր ժամանակներում կարող են տարբեր լինել: Օր.՝ եթե գրաբարյան

⁵⁰ Գ. Ջահուկյան, նշվ. աշխ., էջ 437:

⁵¹ Մ. Աբեղյան, նշվ. աշխ., էջ 128:

⁵² Ծանոթություն. Նմանատիպ բառերով ծանրակությունների դաշտը ծանրաբեռնելը ճիշտ չէ. քանի որ ցանկացած բառ, մեկուսացվելով և առանձնաբար հանդես գալով, հնչերանգային համապատասխան ձևավորվածությամբ նման գործածության հավանականություն ունի. մեր կարծիքով այսպիսի գործածությամբ բառը իմաստակիր միավորից վերածվում է կամ մտքակիր միավորի, կամ կոչականի, այսինքն՝ ձեռք է բերում շարահյուսական արժեք....

քերականություններում արձանագրվում է, որ **հետախույզ**, **դիվահար** բառերը ածականներ են, ապա մեթոդյա հայերենում սրանք երկարժեք են. միարժեքությունից երկարժեքության անցման ճանապարհն այսպիսին է՝ **հետախույզ** և **դիվահար** ածականները խոսքիմասային ոչ լիակատար տեղաշարժման միջանկյալ օղակներում ցուցաբերում են երկարժեքություն՝ ածականական արժեքի առաջնայնությամբ, հետագայում գերիշխող է դառնում գոյականական արժեքը, և լեզվական նորմը արձանագրում է տեղաշարժը՝ «Ա.»-ից՝ «Ա. // Գ.», «Ա. // Գ.»-ից՝ «Գ. // Ա.»: Տարարժեքության զարգացման տրամաբանական, բայց և հավանական շարունակությունը միարժեքության հաստատումն է՝ հավանաբար՝ գոյականական իմաստի կայունացմամբ: Կամ՝ **դիվահար** բառը ԺՀԲԲ-ում տրված է միայն որպես գոյական՝ 3 իմաստներով, իսկ ԱՀԲԲ-ում տրված է որպես Ա. «սնտ. 1. Դևից զարկված, ընկնավոր: 2. Ժող. Այսահար, կատաղած, խելագար: 3. փխբ. Հախուռ, խենթութեամբ գործող ու խոսող (մարդ): 4. փխբ. Սարսափահար: Մեթոդյա հայերենում այն ձեռք է բերել նաև մակբայական իմաստ և մեր բառարանում եռարժեք է՝ «Գ. 1. սնտ. Դևից զարկված՝ ընկնավոր մարդ: 2. փխբ. Հախուռն՝ խենթութեամբ գործող և խոսող մարդ: /// Ա. 1. Դևից զարկված: 2. Խելացնոր, խելքը թռցրած, խելագար: 3. փխբ. Հախուռն, խենթութեամբ: /// Մ. 1. Սարսափահար, ահաբեկված, զարհուրած: 2. խսկց. Անհանգիստ, խռովված հոգով, տագնապած:»:

Իմաստաարժեքային տեղաշարժերի հիմնախնդիրը ներկայացնելիս ամենից առաջ անհրաժեշտ է ներկայացնել այս հարցին առնչվող լեզվամիտումները՝

1. գոյականների ածականացում, մակբայացում, սպասարկու բառերի շարքն անցնելը.
2. ածականների գոյականացում, մակբայացում, հազվադեպ նաև սպասարկու բառերի շարքում հայտնվելը.
3. թվականների ածականացում, գոյականացում (հազվադեպ).
4. դերանունների ածականացում, սպասարկու բառերի շարքն անցնելը.
5. դերբայների ածականացում, գոյականացում, սպասարկու բառերի շարքն անցնելը.
6. որոշ եղանակային ձևերի՝ սպասարկու բառերի շարքն անցնելը.
7. մակբայների ածականացում, սպասարկու բառերի շարքն անցնելը.
8. սպասարկու բառերի նյութականացում.
9. նյութական և սպասարկու բառերի՝ շարահյուսական՝ խոսքային միավորների՝ (միջարկությունների, ողջույնի, բարեմաղթանքների) անցումը, խոսքային միջավայր թափանցելը.
10. քերականական ձևերի պարզեցում.

11. շարահյուսական որոշ կառույցների ձևաբանական միավորի վերածվելը ևն:

Լեզվի զարգացման այս միտումները հաշվի առնելով՝ փորձել ենք համակարգել մերօրյա գրական հայերենի բառաքերականական իմաստարժեքային տեղաշարժերի անցողիկ օղակը ներկայացնող երկարժեքության մասնակաղապարները՝

1. ա) **Գ.** // Ա. բ) **Գ.** // Մ. գ) **Գ.** // Կ.
2. ա) Ա. // Մ. բ) Ա. // **Գ.** գ) Ա. // Կ.
3. ա) **Թ.** // Ա. բ) **Թ.** // **Գ.**
4. ա) **Ղ.** // Ա. բ) **Ղ.** // Մ. գ) **Ղ.** // Կ. դ) **Ղ.** // **Շ.**
5. ա) **ՂԵՐԲ.** // Ա. բ) **ՂԵՐԲ.** // **Գ.** գ) **ՂԵՐԲ.** // Կ. դ) **ՂԵՐԲ.** // Կ.
6. ա) **ՂԻՄ. Բ.** // Կ. բ) **ՂԻՄ. Բ.** // Կ. գ) **ՂԻՄ. Բ.** // **Շ.**
7. ա) Մ. // Ա. բ) Մ. // Կ. գ) Մ. // **Շ.**
8. ա) Կ. // **Ղ.** բ) Կ. // **Շ.** գ) **Չ.** // **Գ.** և այլն.
9. ձևաբանական միավորից՝ շարահյուսական միավոր.
10. շարահյուսական միավորից՝ ձևաբանական միավոր.
11. ձևաբանական միավորից՝ ցուցիչ, իմաստազուրկ մասնիկ՝ ձևային:

ՆԵՐՆՈՍՔԻՄԱՍԱՅԻՆ ԻՄԱՍՏԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՏԵՂԱՇԱՐԺԵՐ

Լեզվի պատմական զարգացման ընթացքում իմաստարժեքային տեղաշարժեր տեղի են ունենում նաև նույն խոսքի մասի շրջանակներում. միևնույն ձևամիավորը, առանց ձևային փոփոխության, ձևաբանական մի իմաստից անցնում է մեկ ուրիշի՝ դուրս չգալով իր խոսքիմասային շրջանակներից: Բնականաբար մեր նպատակը նորից մասնակի, ոչ լիակատար տեղաշարժերի քննությունն է, տեղաշարժեր, որոնք նույնպես հիմք ենք դառնում լեզվական նորմով սահմանված օրինաչափությունների փոփոխության: Նմանօրինակ տեղաշարժեր նկատվում են գոյականի, ածականի, դերանվան, բայի և մակբայի ներսում: Այսպիսի տեղաշարժ ծայնարկությունների համակարգում էլ է նկատվում. որոշ զգացական ծայնարկություններ գործածվում են նաև որպես կոչական ծայնարկություններ: Միևնույն խոսքի մասի ներսում ձևաբանական տեղաշարժերն ընթացել են նաև բառածկի բառական ու քերականական իմաստի մթազնման հետևանքով. օր.՝ գրաբարյան ո՞ր հարցական դերանվան գործիական հոլովածից ունենք ո՞վ հարցական դերանունը:

Հրապարակի վրա եղած լեզվական փաստերից ելնելով՝ կարող ենք ասել՝

♦ **Գոյականական խոսքիմասային համակարգում** ձևաբանական ներքին տեղաշարժերը ընթանում են երեք ուղղությամբ՝ 1. հասարակ գոյականից դեպի հատուկը 2. հատուկից՝ հասարակ 3. հավաքական իմաստից՝ եզակիի նշանակության. Լ. Խաչատրյանը իրավացիորեն սրանք համարում է ձևաբանական իմաստի լիակատար տեղաշարժեր...:

♦ **Ածականական խոսքիմասային համակարգում** ձևաբանական ներքին տեղաշարժերի հետևանքով հարաբերական ածականները որակականանում են. հակադարձ երևույթը՝ որակականից՝ հարաբերականին, սակավադեպ է: Ներխոսքիմասային իմաստային փոփոխությունից բացի որակականացնող ունակություն ունի համեմատության աստիճաններ կազմելու հատկանիշը: Ածականների ներսում կատարված փոխանցումների հիմք են դառնում հարաբերական ածականների համեմատության աստիճաններ ստանալը և որակականների իմաստով գործածվելը (նվիրական, կախարդական, դիվային ևն). տարբերակումը կատարվում է շարահյուսական մակարդակում: Մերօրյա հայերենում նկատելի է նաև որակական ածականների գերադրական, երբեմն էլ բաղդատական աստիճանների՝ դրական աստիճանի ձևաբանական արժեքով գործածությունը, որի արդյունքում առավելապես խոսակցական լեզվում գերադրականի կազմության նորամուտ ձևն է՝ ամենա+որակական ածականի դրական աստիճան +/ա/գույն: Հակադարձ երևույթը՝ որակական ածականների հարաբերականացումը կամ անցումը որակականից հարաբերականի, գրեթե չի արձանագրվում: Ըստ Ֆ. Խլղաթյանի՝ նման տեղաշարժը կատարվում է տերմինաբանության ոլորտում. խուլ-ը որակական ածական է, իսկ որպես լեզվաբանական տերմին՝ հարաբերական ածական է (խուլ բաղաձայն), **թեթև**-ը որակական ածական է, բայց **թեթև** արդյունաբերություն կապակցության մեջ հարաբերական է⁵³:

♦ **Ղերանվանական խոսքիմասային համակարգում** ներխոսքիմասային տեղաշարժեր դիտվել են դեռևս գրաբարում. հարաբերակցվել են հարցական և հարաբերական, ստացական ու անձնական, հարցահարաբերական և անորոշ դերանունները. իմաստային նման հարաբերակցություն առկա է նաև ժամանակակից հայերենում: Անշուշտ, հարցական և հարաբերական դերանունները նույնարմատ գոյացություններ են, որ հետևանք է միևնույն խոսքի մասի սահմաններում ձևաբանական ներքին տեղաշարժերի. դժվար է ասել՝ հարցական դերանո՞ւնն է սկզբնապես երկփեղկվել և ներառել հարաբերականի իմաստը, թե՞ հարաբերականը. որոշ վերապահությամբ կարելի է ենթադրել, որ ներխոսքիմասային անցումը կատարվել է հարցական

⁵³ Ֆ. Խլղաթյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 2007, էջ 70-72:

դերանունից հարաբերականն ամենից առաջ այն պարզ պատճառով, որ նախամարդուն շրջապատող զարմանահրաշ աշխարհը սկզբնապես շատ ու շատ հարցերի տեղիք պիտի տար, և երկրորդ՝ բարդ նախադասությունը պետք է որ մտածողության ավելի բարձր մակարդակ լինի... Անժխտելի է նաև, որ ներխուժմասային այսպիսի՝ տարբերակման հարցում կարևոր է նաև հնչերանգի դերը... Ինչ հարցահարաբերական դերանունն օժտված է բացարձակ անորոշ իմաստով, վերջինս էլ հնարավորություն է ընձեռում անցում կատարելու դեպի անորոշ դերանունը. այս երևույթը ժուսերենում ևս լայն տարածում ունի: Անձնական և ստացական դերանունների հարաբերակցությունը մինչև այսօր էլ որոշված չէ: Ֆ. Խլղաթյանի հեղինակած դպրոցական դասագրքում ստացական են համարվում մերոնք, ձերոնք բառերը և տեղադրված են անձնականների մեջ՝ որպես տարատեսակ:

♦ Մակբայական խոսքիմասային համակարգում այդպիսիք են ընդհանրական մակբայները, ըստ որում՝ նմանատիպ մակբայների մի մասը տարբեր կիրառություններում է տարբեր իմաստներ դրսևորում (մեկ-մեկ, բերնեբերան, առաջ), իսկ մյուս մասը ոչ միայն խոսքից դուրս, այլև միևնույն գործածության ժամանակ համատեղում է տարբեր իմաստներ (անընդատ, անդադար, շարունակ ևն):

♦ Չայնարկությունների խոսքիմասային համակարգում շատ ձայնարկություններ խոսքային տարբեր իրադրություններում կարող են ընկալվել և՛ որպես զգացական, և՛ որպես կոչական՝ որոշակի հնչերանգային տարբերություններով. օր.՝ այ-ը և այլն:

Ներխուժմասային նման միավորների իմաստային զատումը կատարվում է շարահյուսական մակարդակում:

Տարածեքային են շատ դարձվածքներ: Սրանք օժտված են այս կամ այն խոսքի մասին հատուկ քերականական հատկանիշներով և բնութագրվում են որոշակի խոսքիմասային արժեքով. այդ արժեքը պայմանավորված է կապակցության միջոցով ձևավորված ամբողջ հասկացության իմաստով ու գործառական դերով: Իմաստաարժեքային տեղաշարժերի ենթարկվելով՝ դարձվածքները կարող են համատեղել մեկից ավելի խոսքիմասային արժեքներ՝ ցուցաբերելով ձևաբանական տարարժեքություն:

Դարձվածաբանական գրականության մեջ նրանց տարարժեքության վերաբերյալ հանգամանալից դիտարկումներ կան⁵⁴: Պ. Բերդիյանը

⁵⁴ Տես՝ Ա. Պ. Բերդիյան, 1. Ժամանակակից հայերենի դարձվածաբանություն, Ե, 1973: 2. Ժամանակակից հայերենի ոչ փոխաբերական կայուն բառակապակցությունները, Ե, 1990: 3. Հայերեն դարձվածքների ընդարձակ բացատրական բառարան, Ե., 4. Ավնարկներ ժամանակակից հայերենի դարձվածաբանության, Երևան, 2007: Բ. Խ. Բադիկյան, 1.

ձևաբանական զույգ արժեքներ համատեղող դարձվածքներն անվանում է «միջխոսքիմասային կապակցություններ» և վերջիններիս գոյությունը բացատրում է կապակցության իմաստային կառուցվածքով, նրա բաղադրիչների բառաքերականական առանձնահատկություններով, կառույցի իրացման ոլորտով և այլ գործոններով. «Բառական միավորների նման, ԴԱ-ներն էլ կարող են ձևաբանական տարիմաստություն հանդես բերել: Ուժեղ դիրքերից ԴԱ-ը, օրինակ, որ ամենից հաճախ մակբայական արժեքով է գործածվում, նաև ածականական կիրառություն ունի. «Ջլատված և թուլացած երկրի հետ ավելի հեշտ է ուժեղ դիրքերից խոսել... Ուժեղ դիրքերից քաղաքականությունը հենց սկզբից ձախողման է դատապարտված»⁵⁵: Այս ուղղությամբ, կարելի է ասել, ամբողջական ու ծավալուն առաջին՝ մինչև այժմ չերկրորդված ուսումնասիրությունը Լ. Խաչատրյանի հեղինակած «Խոսքիմասային տարարժեքությունն արդի հայերենի կայուն կապակցություններում» աշխատությունն է: Լեզվաբանը, գնահատելով հայ, նաև օտարալեզու (հատկապես ռուսալեզու) դարձվածաբանական գրականության մեջ եղածը, ներկայացնում է հարցի պատմությունը և էությունը, քննում է խոսքիմասային տարարժեք բառերն ազատ և կայուն կապակցություններում, կազմիչ բաղադրիչների և ամբողջական կապակցությունների ձևաբանական տարարժեքությունը՝ այն համարելով բառակազմության եղանակ՝ զրո ձևույթով, նշում խոսքիմասային տարարժեքության դրսևորման ուղղությունները (ասպեկտները)՝ ա) միջխոսքիմասային տարարժեքություն (կառույցի բաղադրիչների շրջանակներում), ներխոսքիմասային տարարժեքություն (կառույցի բաղադրիչների ներսում), գ) կապակցությունների տարարժեքություն (ամբողջական կառույցի առումով), մեկնաբանում տարարժեք կայուն կապակցությունների ձևաբանական նշանակությունները, իմաստագործառական հատկանիշներն ու տեղաշարժը պայմանավորող գործոնները (ա. բառային բազմիմաստություն, բ. բառիմաստի փոխաբերական գործածություն, գ. բառակապակցության կրճատում, դ. բառերի շարահյուսական գործառույթի փոփոխություն): Ի վերջո՝ եզրակացնում է՝ «Եթե ԱԿ-ներում տարարժեք բառերը տարժամանակյա առումով կարող են զրկվել տարարժեքությունից, ԿԿ-ներում դրանք, անկախ ժամանակային գործոնից, չեն կարող փոփոխություններ կրել, քանի որ գտնվում են, այսպես ասած, «պահածոյացած» վիճակում»⁵⁶: 5-16-րդ դարերի հայերենի համեմատություն դարձվածային արտահայտությունների ձևաբանական արժեքի քննության

Ժամանակակից հայերենի դարձվածային միավորները, Ե. 1986: 2. Ուսումնական դարձվածաբանական բառարան, Երևան, 2002: Պ. Ե. Գրիգորյան, Հայերենի դարձվածքները, Ե., 1969: Դ. Ա. Սուքիասյան, Ս. Պալստյան, Հայոց լեզվի դարձվածաբանական բառարան, Երևան, 1975:

⁵⁵ Պ. Բեդիրյան, Ակնարկներ ժամանակակից հայերենի դարձվածաբանության, Երևան, 2007, էջ 59:

⁵⁶ Լ. Խաչատրյան, 2., էջ 246:

առնչությամբ խոսվում է նաև տարարժեքություն դրսևորողների մասին, շեշտվում՝ որոշակի շերտ են կազմում ածական // մակբայ երկարժեք ՀՂԱ-ները՝ որոշչային // պարագայական գործառնությունով. «ՀՂԱ-ները ձևաբանական արժեքի տեսակետից միանշանակ չեն. դրանց շարքում հանդիպում են այնպիսի կապակցություններ, որոնք հանդես են գալիս մեկից ավելի արժեքների համատեղումով՝ ցուցաբերելով խոսքիմասային (ձևաբանական) տարարժեքություն: Հայերենի ՀՂԱ-ներում ընդհանրապես, միջին հայերենի ՀՂԱ-ներում մասնավորապես տարբերակվում են խոսքիմասային ածական // մակբայ երկարժեքությամբ կառույցներ, որոնք առնչվում են մերթ առարկային (նախադասության կառուցվածքային դիտվածքում՝ գոյականական անդամին), մերթ գործողությանը (շարահյուսական միջավայրում՝ բայական անդամին)»⁵⁷: Բերվում են օրինակներ՝ նման Յուդայի – 1. դավաճան (ած.), 2. դավաճանաբար (մկբ.) արեգական նման, մահու չափ, սարին չափ, որպէս մանեակ ոսկի (ի պարանոց իշոյ), քան զանգէտ աղքատ, քան զփորձած ոսկի, իմաստնոց նման, սիրամարգի նման, քան զմայր, հանց խօճայ, զինչ գարնան նման, զինչ զիրեշտակ, ահեղակերպ քան զփայլակ (1. խիստ անսպասելի, 2. չափազանց ահեղ՝ հուժկու (ած.), 3. արագորեն, անսպասելիորեն, 4. ահեղորեն (մկբ.):

Բառարանի նախնական տարբերակում տարարժեքային շատ դարձվածքներ էին ընդգրկվել, ինչպես օրինակ՝

Երեսը կախ (երեսը ծուռ) - Ա. // Մ. արևմտ. խոժոռած, անտրամադիր:

Ճակատը բաց - Ա. // Մ. Հպարտ, արժանապատիվ, արժանապատվությամբ: 2. Ազատ, համարձակ:

Ճակատագրի հետ հաշտ - Ա. // Մ. Բախտի՝ հանգամանքների ընթացքի հետ համակերպված՝ համակերպվելով:

Մի մազ - Ա. Շատ քիչ, շատ փոքր: // Մ. Չնչին չափով: // Գ. հզվդ. Չնչին բան:

Մազի չափ - Մ. (+ժխտ. ձև) Բոլորովին: 2. Ոչ մի չափով: // Ա. Դույզն-ինչ, աննշան: 2. Ոչ մի:

Թոկից փախած - Ա. Անսանձ, անօրեն, կատաղի: // Գ. Անկարգ՝ օրենքները ոտնահարող՝ վայրենի մարդ:

Երկար ու բարակ - Ա. Մանրամասն, ծանծրալի: // Մ. Երկարատև, դանդաղ, հանգամանալից:

Խելքը գլխին - Ա. 1. Խելացի, հասկացող: 2. Կանոնավոր, արժեքավոր: // Մ. Կանոնավոր կերպով, կարգին: 2. Պահանջվող արժանիքով՝ արժեքով...:

⁵⁷ *Լ. Խաչատրյան, Լ. Ավետիսյան, Համեմատություն դարձվածային արտահայտությունները հայերենում, Երևան, 2015, էջ 140:*

Հետագա շարադրման ընթացքում դրանք հանվել են...

Իմաստաարժեքային տեղաշարժը լեզվական բարդ երևույթ է, նրա հիմքում ընկած գործոնների համակարգում իրենց որոշիչ դերն ունեն բառի բառիմաստային, ձևաբանական, շարահյուսական հատկանիշներն իրենց բարդ և հետաքրքրական փոխհարաբերությամբ, աստիճանական և շղթայական բազմաբնույթ անցումներով: Սրանք տարբեր կողմերով լրացնում են իրար, հանդես են գալիս միասնաբար և սերտորեն կապված են իրար հետ, և հաճախ դժվար է որոշակիորեն սահմանազատել դրանցից յուրաքանչյուրի դերն ու նշանակությունը քննարկվող փոխհարաբերության մեջ:

* * *

Խնդրո առարկայի քննության շրջանակներում կարևորվում են մի կողմից՝ բազմիմաստության և համանունության սահմանազատման հարցը, մյուս կողմից՝ փոխանունություն, խոսքի մասերի փոխակերպում և խոսքիմասային փոխանցում հասկացությունների տարբերակումը:

Առաջինը եղել է և շարունակում է մնալ իմաստաբանության, համանունության, այսօր նաև տարարժեքության (իմաստարաժեքային գույճակությունների) հետ կապված կնճռոտ և վիճահարույց հարցերից մեկը: Համաժին համանունների մի մասն առաջացել է և առաջանում է իմաստաարժեքային տեղաշարժերի ուղիով՝ խոսքիմասային տարարժեքության միջանկյալ օղակով: Մի խումբ լեզվաբաններ (Շալունց և այլք) կրկնակի խոսքիմասային պատկանելություն ունեցող բառերը համանուն չեն համարում՝ պատճառաբանելով, որ համանունական հակադրությունը պետք է որոշել ելներով ոչ թե բառերի խոսքիմասային պատկանելությունից, այլ դրանց բառական անկախ իմաստներից, իսկ մյուս խումբը (է. Աղայան, Ն. Պառնասյան և այլք) եզրակացնում է, որ տվյալ բառույթի՝ ձևաբանական տարբեր իմաստներով և արժեքներով համանունական հակադրություն կազմելու դեպքում առկա է բառական համանունություն: «Եթե տվյալ բառը միևնույն ձևով հավասարապես հանդես է գալիս երկու և ավելի խոսքի մասերի ոլորտում՝ համապատասխանորեն արտահայտելով տարբեր խոսքիմասային իմաստներ այն բանի հետևանքով, որ տարբեր խոսքի մասերի համար այդ բառը տարբեր ձևեր չունի և չեն կարող կազմվել, ապա ունենք համանունություն»⁵⁸: Ն. Պառնասյանը, խոսելով խոսքիմասային փոխանցման հետևանքով առաջացած համանուն բառաձևերի մասին, գրում է. «Բառային մակարդակում այդպիսի բառերը սովորաբար դիտվում են բազմիմաստ այն հիմնավորումով, որ նույնարմատ կամ նույնահիմք են, և

⁵⁸ Էդ. Աղայան, Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը, 1967, էջ 143:

նրանց բառիմաստային կապը զգալի է: Սակայն քերականական մակարդակում դրանք պետք է համարել համանուններ (քերականական համանուններ), քանի որ դրսևորում են որակապես տարբեր խոսքիմասային քերականական իմաստներ (հմմտ. խավար - գ. ա., առաջ - մ. կ., հարվածային - գ. ա. և այլն)... Է. Աղայանը խոսում է այն դեպքերի մասին, երբ տարբեր խոսքի մասերի արժեք ունեն բառերի ուղիղ ձևերը (խավար, առաջ, սուր և այլն): Սակայն այդպիսի երկարժեքություն կամ եռարժեքություն կարող են ունենալ նաև բառերի թեք ձևերը: Հայտնի իրողություն է, օրինակ, որ գոյականների և բայերի որոշ քերականական ձևեր, անջատվելով խոնարհման և հոլովման հարացույցներից, վերածվում են այլ, հատկապես սպասարկու խոսքի մասի (խոսքի մասերի փոխանցում): Երբ այդ բառերը շարունակում են գործառնել նաև հոլովման և խոնարհման համակարգերում, առաջանում են քերականական համանուն բառաձևեր (օրինակ՝ ասես, չնայած, համով, պատճառով և այլն): Երբ բառերի և բառաձևերի քերականական երկարժեքությունը կամ եռարժեքությունը գիտակցվում է նաև խոսքից դուրս, մենք խոսում ենք քերականական որակապես տարբեր իմաստներ արտահայտող բառերի կամ բառաձևերի ձևաբանական համանունության մասին (հմմտ. հայերեն - գ. ած., հարվածային -գ. ա., ասես - բ. շ. կ.): Իսկ երբ այդպիսի երկարժեքությունը երևան է գալիս միայն խոսքային համապատասխան միջավայրում, առկա է գործառական (շարահյուսական/ համանունության երևույթը (հմմտ. գեղեցիկ աղջիկ և գեղեցիկ խոսել)»⁵⁹: Ն. Պառնասյանը գրում է նաև. «Հայտնի է, որ ժամանակակից հայերենում մի շարք հարակատար դերբայներ վերածվել են ածականների կամ գոյականների... Սրանք միաժամանակ խոնարհման համակարգում գործառնում են որպես դերբայներ՝ ստեղծելով ածական-դերբայ կամ գոյական-դերբայ համանունական շարքերը»... Թեև մակբայական համակարգում զգալի թիվ են կազմում գոյականի հոլովաձևերից առաջացածները (շուտով, օրըստօրե, և այլն), սակայն լեզվի զարգացման արդի փուլում քիչ են այն մակբայները, որոնք պահպանել են նաև իրենց գոյականական արժեքը: Դրանք հիմնականում ժամանակ ցույց տվող գոյականներից առաջացած մակբայներն են: Ահա դրանք՝ կեսօրին (մակբայ- Նա վերադարձավ կեսօրին և գոյական- Օրը մոտենում է կեսօրին), կեսգիշերին (մակբայ- Ներկայացումը վերջացավ կեսգիշերին և գոյական – Կեսգիշերին մնում է մեկ ժամ), գիշերով (մակբայ- Գիշերով գնաց, գոյական - դա չի կարելի բացատրել միայն գիշերով), վերջում (մակբայ – Վերջում նա հուզվեց և գոյական գրքի վերջում

⁵⁹ Ն. Պառնասյան, Քերականական համանունները ժամանակակից հայերենում , Երևան, 1979, էջ 87-88:

այդ մասին գրված է), սկզբում (մակբայ – Սկզբում նա լուռ էր և գոյական - ելույթի սկզբում խոսեց հաջողությունների մասին)»⁶⁰:

Մեզ համար ելակետային է Ն. Պառնասյանի դիրքորոշումը՝ «Բազմիմաստության և համանունության սահմանման հիմքում հաճախ ընկած է լինում լեզվազգացողությունը, որի հիման վրա լեզվաբանը այս կամ այն հնչյունախումբը կարող է դիտել կամ որպես բազմիմաստ, կամ որպես համանուն՝ կախված միայն այն բանից, թե ինչպիսին է նա դիտում տվյալ հնչյունախմբին կցված իմաստները՝ կապված, թե՞ չկապված, հեռո՞ւ, թե՞ մոտիկ, հիմնակա՞ն, թե՞ փոխաբերական: Այս սուբյեկտիվիզմը հաղթահարելու համար կիրառվում են լեզվաբանական չափանիշներ, որոնք հիմնականում երեքն են՝ 1. ստուգաբանական, որի ժամանակ հիմք է ընդունվում բառերի ծագումնաբանական կապը. 2. ձևաբանական, որը հիմնված է ձևակազմական ու բառակազմական կաղապարների և իմաստների բառաշարահյուսական կապերի հաշվառման վրա. 3. իմաստաբանական, որ հաշվի է առնում իմաստների հարաբերակցությունը, բառի իմաստային կառուցվածքը⁶¹: Սրանք, իրոք, կարելի է համանուններ անվանել, բայց վճռորոշ է դառնում ժամանակի գործոնը. իմաստարժեքային տեղաշարժերը վերջնականում ունեն՝ անցում տարարժեքությունից միարժեքության. սա է լեզվում գործող մշտական կանոնը՝ միակերպության՝ կատարելության ձգտումը, ուրեմն՝ տվյալ ձևերը համանուններ անվանելիս պետք է աչքի առաջ ունենալ նրանց ոչ կայուն, ոչ մշտական, անցողիկ ու փոխանցումային լինելու իրողությունը:

Հարցի հակասական ընկալումը անմիջականորեն արտացոլվում է բառարաններում. շատ դեպքերում մի բառը մի բառարանում համանունական եզր է, երկրորդում՝ իմաստարժեքային զուգաձևություն է, երրորդում նույն գլխաբառի տակ է՝ հոմոնեական թվանշաններով առանձնացված, կամ նմանատիպ մեկ այլ հակադրություն հենց նույն բառարանում այլ կերպ է մեկնաբանվում և այլն: Ընդգրկված չեն նաև այն տարարժեքային միավորները, որոնք մեր կարծիքով այսօր արդեն համանունական զույգ են կազմում, ինչպես օրինակ՝ պարթև բառը: Ըստ Լ. Նաչատրյանի, սուր բառի տարբերակված գոյականական ու ածականական իմաստներն այնքան են հեռացել միմյանցից, որ դիտվում են իբրև բառական համանուններ և այլն: Կարճաթև բառը ԱՀԲԲ-ում համանունական զույգ է կազմում, իսկ ԺՀԲԲ-ում ունի ածականական («Կարճ թևեր ունեցող») և գոյականական («1. Ժող. Արտ կամ վարելահող: 2. Միջատների դաս») իմաստները: Հետաքրքիր է էլ-ը. այն ԱՀԲԲ-ում մի գլխաբառի տակ է, և իմաստային առանձնացում կատարված է

⁶⁰ Նույն տեղում, էջ 96-97:

⁶¹ Նույն տեղում:

ոչ թե արաբական, այլ հռոմեական թվանշաններով՝ I. մակբայ, II. շաղկապ, III. եղանակավորող բառ. այս ձևով հղումը հավանաբար համանունական շարք կազմելու միտում ունեցող համեմատաբար անկախացած իմաստների դեպքում է: Այլ-ը դերանուն է՝ «1. Ուրիշ, տարբեր: 2. Կողմնակի, օտար» իմաստներով, իսկ «այնուամենայնիվ (ներհակական հարաբերություն արտահայտող՝ ոչ թե ...այլ կապակցության մեջ)» իմաստով շաղկապ է: ԱՀԱԲԲ-ում համանունական եզրեր են կազմում՝ այլ¹.... այլ²....՝ դերանվանական և շաղկապական արժեքներով: Կամ՝ ԱՀԱԲԲ-ում անժամ-ը տրված է հետևյալ ձևով՝ «ած. 1. Ժամանակից դուրս, ժամանակից առաջ կամ հետո, տարաժամ, անժամանակ: 2. եկեղ. Ժամերգությունից՝ եկեղեցական արարողությունից զուրկ: 3. Առանց ժամի՝ եկեղեցու»: Կարծում ենք՝ ժամ-ը համանունական զույգ է կազմում «ժամանակի միավոր» և «եկեղեցի» իմաստներով. մեր բառարանում այն ներկայացված է երկարժեքությամբ՝ առանց «եկեղեցի՝ ժամ» իմաստի՝ «Ա. 1. Անսկիզբ, անվախճան, հավերժական: 2. Տարաժամ, անժամանակ: 3. Տարտամ, ուշացած: // Մ. Անժամանակ, ժամանակից դուրս, ուշացած»::

Ավանդական քերականության մեջ խոսքիմասային տարարժեքությունը և խոսքիմասային փոխանցումները քննարկվել են «փոխակերպում» անվան տակ: Փոխակերպման դեպքում պահպանվում է փոխակերպվող կառուցվածքի միավորների և բաղադրիչների սերման ծառը. կատարվում են քերականական ձևերի փոփոխություն և միավորների տեղափոխություն: Իսկ խոսքիմասային փոխանցման դեպքում ճիշտ հակառակն է. պահպանվում է ձևը, կատարվում է քերականական իմաստի փոփոխություն: Գ. Ջահուկյանը փոխակերպում է կոչում նաև խոսքիմասային այնպիսի անցումներ, որոնք կատարվում են արտաքին բառակազմական հատուկ միջոցներով, այսպես՝ լավություն գոյականը կազմվում է ածականից -ություն ածանցի օգնությամբ: Փոխանցում է համարվում մի խոսքի մասի անցումը մյուսին, որի դեպքում արտաքին որևէ փոփոխություն չի լինում»⁶²:

ա) Փոխանունությունն ու փոխակերպումը համաժամանակյա երևույթ են, խոսքիմասային փոխանցումը՝ տարժամանակյա.

բ) Փոխանունությունը բառի ժամանակավոր վերաիմաստավորումն է, խոսքիմասային փոխանցումը՝ կայունացած՝ մասնակի կամ լիակատար. խոսքի մասերի փոխակերպումը լեզվական այն երևույթն է, երբ մի խոսքի մաս փոխակերպվում է մյուսի՝ արտաքին բառակազմական հատուկ միջոցներով (տուն-անտուն, մարդ-մարդկային, ընկեր+աբար), այսինքն՝ փոխակերպումն ուղեկցվում է բառակազմական հատուկ միջոցներով,

⁶² Գ. Ջահուկյան, նշվ. աշխ., էջ 505:

մինչդեռ փոխանցման դեպքում նկատի է առնվում տվյալ բառույթի իմաստային-քերականական դաշտը:

գ) Փոխանցումն ու փոխանունությունը տարբեր մակարդակների երևույթներ են. փոխակերպումը՝ բառակազմական, (արդյունքում կարող է նաև խոսքիմասային փոփոխություն կատարվել), փոխանցումը՝ ձևաբանական մակարդակի, իսկ փոխանունությունը՝ շարահյուսական:

դ) Փոխանունության կայունացումը փոխանցման հիմք է դառնում, խոսքիմասային փոխանցումը փոխանունության արդյունքներից է:

Խոսքիմասային փոխանցման լեզվաձանապարհը կանոնարկված է և «կանոնից դուրս» է, համակարգված է, բայց համակարգված է նաև հակահամակարգային տարրերով: Բառի սկզբնական խոսքիմասային իմաստը միանգամից չի վերանում, նորն էլ միանգամից չի հաստատվում, և այս երկարատև գործընթացում տարարժեքությունը սոսկ անցողիկ օղակ է՝ վիճահարույց, լեզվական կանոնը շեղող՝ «քանդող», միաժամանակ՝ դժվար կանոնարկվող...

Լեզվի զարգացման ընթացքը կանգ չի առնում. շատ տարարժեքային միավորներ այսօր միարժեք են, բայց շատերն էլ դեռևս խոսքիմասային անցման ոլորապտույտում են, շատերն էլ նոր-նոր են հայտնվում. կամ կհայտնվեն այնտեղ...

ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Բառարանի հիմքում արդի հայերենյան լեզվափոփոխություններն են. ընդգրկված են այն բառերը, որոնք բառաքերականական արժեքով և իմաստով երկատված են, և որոնց երկատված իմաստներն ու արժեքները բաշխվում են խոսքիմասային համակարգի տարբեր միավորների միջև: Կառուցամասերի որոշման և կազմության սկզբունքների ընտրության հարցերում հիմնականում առաջնորդվել ենք Լ. Խաչատրյանի «Գրաբարի բացատրական բառարան»-ի չափորոշիչներով. ակնհայտ տարբերակիչ արժանիքներից մեկն այն է, որ վերջինում գրաբարի ձևաբանորեն տարարժեք բառերի երկատված իմաստներն ու արժեքները տրված են մատենագրական զանազան աղբյուրներից քաղված բնագրային համապատասխան վկայություններով: Անփոխարինելի աղբյուրներ են մնում

ակադեմիական քառահատոր բառարանը (ԺՀԲԲ), է. Աղայանի բառարանը՝ թե հին (ԱՀԲԲ), թե վերախմբագրված տարբերակով (ԱՀԱԲԲ)՝ անկախ այն հանգամանքից, որ մեզ հետաքրքրող շատ բառեր հաճախ վկայված են հակասական բացատրություններով⁶³:

Իմաստարժեքային զուգաձևություն եզրույթային կապակցությունը, Լ. Խաչատրյանի մեջբերմամբ, ամերիկացի լեզվագետ Ուոլես Լ. Թեֆինն է: Խոսելով գրոյական ձևությամբ բառակազմության մասին՝ նա ընդունում է, որ գրոյական նորակազմության դեպքում սերիչ կաղապարը և ածանցյալ նոր բառը ձևով միմյանցից չեն տարբերվում, և որ նման դեպքերում այդ բառերն իմաստով ու քերականական արժեքով կարող են բաշխվել տարբեր խոսքի մասերի միջև՝ առաջ բերելով իմաստարժեքային զուգաձևություն⁶⁴: Տարարժեքություն, տարարժեք բառեր, գործառական համանուններ գիտանվանումների կողքին վերջինիս իմաստային դաշտն ավելի տարողունակ է, և շատ դեպքերում կասկածելի, վիճահարույց որոշ հարցեր կարող են երկրորդական համարվել կամ ետին պլան մղվել. այս առումով լեզվականի կողքին կարևորվում է նաև հոգեբանական գործոնը⁶⁵:

Լ. Խաչատրյանը խոսքիմասային տարարժեքության բառարանների մասին խոսելիս առանձնացնում է բառաքերականական և բնագրային տեսակները. առաջինում տրվում են գլխաբառի երկատված խոսքիմասային արժեքները՝ համապատասխան քերականական նշումով, իսկ երկրորդում գլխաբառի երկատված յուրաքանչյուր արժեքի համար բերվում են նաև համապատասխան բնագրային վկայություններ⁶⁶. ընտրել ենք բառաքերականական տեսակը:

⁶³ Հիմնավորված չէ, օրինակ, շնորհակալություն կամ ներողություն բառերի տարարժեքությունը՝ գոյական և վերաբերական. կարծում ենք՝ սրանք շնորհակալություն եմ հայտնում և ներողություն եմ խնդրում նախադասությունների կրճատված տարբերակներն են՝ բառնախադասություններ՝ համապատասխան հնչերանգով:

⁶⁴ Ենթադրելի է՝ որոշ իմաստով կարող է սխալ ընկալվել զուգաձևություն եզրույթակազմիչը. սերող հիմքը՝ ձև-ը, բացատրվում է լայն առումով՝ փիլիսոփայական-ընդհանրական նշանակությամբ՝ «Բովանդակության (նյութի, երևույթի նմ) գոյության եղանակը», իսկ զուգաձև-ը՝ «Չույզ կազմող» առաջնային նշանակությամբ...

⁶⁵ Այս եզրույթակապակցությունը թույլ է տալիս նաև ձևաբանական դաշտից անցում կատարել շարահյուսական դաշտ, կամ՝ հակառակը՝ քերականական դաշտից՝ բառագիտական, ձևությամբանական: Այսպես՝ շատ բառեր խոսքիմասային արժեքի հղման կողքին բացատրական բառարաններում ունեն «կոչական» կամ «դիմելած» հղումները, որոնք շարահյուսական հարթության նշանակիչներ են (օրինակ՝ տներ, հիմար, գեղեցկուհի, ստոր և այլն): Մյուս կողմից՝ շատ բառակապակցությունների պատմական զարգացումը տանում է դեպի որոշ տեսակների բարդ բառերի վերածման՝ սկզբում հարադրական, ապա կցական և այլ կարգի: Այս գործընթացն ունի միջական աստիճաններ, որոնցից ամենակարևորը կայուն կապակցություններն ու դարձվածքներն են, որոնք, իբրև լեզվի քերականական և ոճական միջոցներ, կազմվում են գործուն բառակապակցությունների օրենքներով:

⁶⁶ Լ. Խաչատրյան, Լեզվաբանության ներածություն, Երևան, 2008, էջ 192-193:

Հիշատակված հատկանիշներից ելնելով՝ աշխատանքն անվանվել է «Արդի հայերենի իմաստարժեքային զուգաձևությունների բառաքերականական բառարան»:

Ընդունված է ասել, որ բառարանն առանց օրինակների կմախք է, և յուրաքանչյուր բառ կենդանանում է խոսքի մեջ. այս դեպքում երկատված բառիմաստներն ու խոսքիմասային արժեքները տրամաբանորեն պիտի որ տարբերակվեն առանձին կիրառությամբ: Այսուամենայնիվ՝ մեր բառարանում բառույթների և բառաձևերի, այսինքն՝ գլխաբառ-տարարժեք բառերի իմաստարժեքային լուսաբանումը ներկայացված է առանց հեղինակային վկայությունների, առանց բնագրային նմուշների, օրինակների. այն բառաքերականական է, սակայն բառարանակազմիչ միավորներն անկենդան և կմախքային չեն, քանի որ իմաստարժեքային-քերականական հղումները դառնում են բանալի՝ դրանք խոսքի մեջ գործածելու համար: «Այս կարգի բառերը, որպես բառույթային միավորներ, բնագրից դուրս ընդհանուր ձևով համատեղում են տարբեր խոսքիմասային իմաստներ ու արժեքներ, սակայն դրանց երկատված բառիմաստներն ու խոսքիմասային արժեքները հստակ տարբերակվում են առանձին կիրառությամբ. ձևաբանական արժեքի բաշխումը կատարվում է շարահյուսական մակարդակում, քանի որ իմաստատարբերակիչ մյուս գործոնները տվյալ դեպքում չեզոքանում են», - գրում է Լ. Խաչատրյանը⁶⁷: Հասկանալի է, որ այս բառարանում ընդգրկված են բնագրից դուրս ընդհանուր ձևով տարբեր խոսքիմասային իմաստներ ու արժեքներ համատեղող բառույթային, նաև բառաձևային միավորներ:

Մյուս կողմից՝ բնագրային օրինակներ չներառելը կարող ենք արդարացնել մեկ այլ բառարանից կատարված մեջբերմամբ՝ «Թե՛ գլխաբառերի, թե՛ դարձվածքների իմաստների բացատրությունների մեջ հեղինակային մեջբերումներ (բնագրային օրինակներ) չեն տրվում տեղի խնայողության նկատառումներով»⁶⁸:

Բառարանն ունի գործնական և տեսական (բանասիրական կամ քերականական) արժեք: Գործնականում այն բառարանագործածողին հնարավորություն է տալիս գտնելու իրեն հետաքրքրող տարարժեքային բառը՝ համապատասխան խոսքիմասային հղումով և բացատրությամբ. նպատակը ճանաչելն է ու տարբերակելն այն բառամիավորների, որոնք արդի լեզվամտածողությամբ տարարժեքային են: Մյուս կողմից երևան են գալիս վերջիններիս քերականական իմաստի աստիճանական երկատումն ու իմաստարժեքային տեղաշարժերը: Ժամանակի ընթացքում անցողիկ՝ միջանկյալ օղակում հայտնված տարարժեքային միավորների քերականական-խոսքիմասային իմաստների ոչ լիակատար տեղաշարժը

⁶⁷ Լ. Խաչատրյան, 8., էջ 6:

⁶⁸ ԱՀԱԲԲ, Երևան, 2014, էջ 6:

լիակատար տեղաշարժի հիմք կդառնա, և դրանց տարարժեքության աստիճանական զարգացումը կհանգեցնի բառարանային նոր միավորների առաջացման ($Ա // \text{Բ} \rightarrow \text{Բ կամ } Ա \text{ և } \text{Բ}$) կամ հին միավորների վերահաստատման ($Ա // \text{Բ} \rightarrow Ա$): Այս դեպքում քերականական-ձևաբանական նորմում փոփոխության կկատարվի, և կսահմանվեն խոսքիմասային պատկանելության նոր օրինաչափություններ. անհրաժեշտ է լեզվի նորմավորման գործընթացում չանտեսել քերականական-իմաստային նման տեղաշարժերը, լեզվաշինական նմանատիպ իրողությունները...

Բառարանը նաև պատմալեզվական արժեք ունի. հնարավորության շրջանակներում մեկնաբանվում է, թե խոսքիմասային տատանումներ ունեցող միավորները ո՞ր խոսքի մասին են պատկանել, ո՞ր խոսքի մասին են անցնում, և ո՞ր խոսքի մասն է միջանկյալ օղակ դառնում:

Բառարանի կառուցվածքային յուրահատկությունն այն է, որ գլխաբառ են դարձել խոսքիմասային փոխանցման անցողիկ օղակի շրջապատւյտում հայտնված այնպիսի բառեր, որոնց իմաստային, խոսքիմասային արժեքներն անխառն չեն, և որոնք քերականական-իմաստաարժեքային զուգաձևություններ են կազմում:

Իմաստաարժեքային երկատման և խոսքիմասային փոխանցման գործընթացում էական դեր են կատարում նաև բառերի ձևաբանական-ձևակազմական առանձնահատկությունները (հոդավորվելը, հոլովվելը, խոնարհվելը, հոգնակի թվով գործածվելը, համեմատության աստիճաններ ձեռք բերելը և այլն). բնականաբար շատ բառաձևեր ևս գլխաբառ են դարձել: Ավելին՝ շատ բառեր և բառաձևեր որոշ իմաստներով շարահյուսական արժեք, խոսքային հատկանիշ են ձեռք բերել և կայունացել այդօրինակ գործածությամբ...

Բառարանն իր էությամբ քերականական է, նաև՝ նորմավորող-կանոնարկող:

Բառարանամիավորները տրված են այբբենական կարգով: Վերջիններիս քերականական բնութագրության առանցքը իմաստաարժեքային տեղաշարժերի հղումն է: Ամեն մի բառահոդվածի վերաբերյալ նյութը դասավորված է հետևյալ կարգով՝ գլխաբառը (փոքրատառերով, թավ և առանձին տողի վրա), տարարժեքության հղումը (մեծատառերով, համառոտագրված, թավ), տարարժեքային միավորների՝ տրված խոսքիմասային-քերականական իմաստի տակ հասկացվող բառային իմաստը՝ բառապաշարային-բառագիտական իրազեկման, գործածության ոլորտի, գործածականության, լեզվառձական յուրահատկությունների, նորմավորման վերաբերյալ համապատասխան նշումներով (տեխ., լեզվբ., հզվդ., պատմ., հնգ., խսկց., մանգ., անհնձն., սխ. և այլն):

Վերը թվարկված նորմավորող նշումներից բացի լայնորեն գործածվում է նաև տե՛ս հղումը բոլոր այն դեպքերում, երբ բառն իր քերականական բնութագրումով նույնանում է մեկ ուրիշի հետ, երբ տարբերակային է, կամ երբ որևէ պատճառով բառի գործածությունը կամ տվյալ նշանակությունը մերժվում է: Բացատրական բառարաններում շատ բառազույգերի համար տրվում է նույն իմաստային նշանակությունը, նույն բացատրությունը՝ «նույնն է» հղումով, և ենթադրելի է. որ խոսքիմասային հղումն էլ նույնը պետք է լինի, սակայն շատ դեպքերում այդպես չէ: Օրինակ՝ փոշեհավաք-ը Ա. // Գ. է, իսկ փոշեհավաքիչ-ը՝ Գ. // Ա., կամ՝ քարատաշ-ը Ա. // Գ. է, իսկ քարատաշիչ-ը՝ Գ. // Ա. :

Բառական համանունները տրվում են բառարանագրության մեջ ընդունված կարգով:

Եթե տարարժեք բառերի երկատված բառական նշանակությունները հստակ տարբերակված չեն, դրանց համար տրվում է մեկ բացատրություն, հակառակ դեպքում՝ յուրաքանչյուրի համար տրվում է առանձին բացատրություն, ինչպես օրինակ՝ անվարժ՝ Ա. // Մ. 1. Չվարժված, անփորձ, առանց վարժվածության: 2. Չվարժեցրած, չընտելացրած (ծիու մասին): Բայց՝ լրբածիծաղ՝ Գ. հզվդ. Լրբություն արտահայտող ծիծաղ: // Ա. Լրբաբար ծիծաղող: Կամ՝ գործարար՝ Ա. 1. Գործունյա, ձեռներեց իր գործին հմուտ և ճշտակատար: 2. Գործնական, գործին նպաստող: 3. Աշխատանքների՝ առաջադրանքների ևն կատարմանը նպաստող: // Գ. 1. Գործունյա՝ ձեռներեց մարդ: 2. նորբ. Չեռնարկատեր: 3. հնց. Սարդ:

Եթե մման բառերի գոյականական և ածականական իմաստները ընդհանրական նշանակություն ունեն, ապա գոյականական իմաստի տարբերակումը հաճախ կատարվում է անձ, մարդ, խումբ, գործիք և մման լրացուցիչ բառերով, ինչպես օրինակ՝ բոժոժաքրքրիչ՝ Գ. // Ա. Բոժոժը քրքրող՝ թելերն անջատող (մեքենա՝ գործիք):

Իմաստաարժեքային զուգաձևություններում իմաստարժեքային տարբերակների առանձնացման համար ցուցիչ է ընտրվել մաթեմատիկական թեք գիծը. երկարժեքության դեպքում՝ // (էլեկտրագողիչ Գ. // Ա. տեխ. էլեկտրական բոցի՝ էներգիայի օգնությամբ զող կատարող, էլեկտրագողող:), եռարժեքության դեպքում՝ /// (լկտի՝ Ա. 1. Լպիրշ, լիրբ, անամոթ, անպարկեշտ: 2. Անառակ, անբարոյական: 3. Լպիրշություն արտահայտող: /// Մ. Լկտիրեն, լկտիաբար: /// Գ. փխբ. Լպիրշ՝ անամոթ՝ անբարոյական մարդ:), քառարժեքության դեպքում՝ //// և այլն: Ներխոսքիմասային անցումների ժամանակ բառարանային նոր միավոր չի անջատվում, սակայն սրանք ներկայացվում են առանձին բառահոդվածով, քանի որ բառարանը քերականական է, և նշվում են միայն մի գծիկով՝ /, որը ցույց է տալիս ներխոսքիմասային իմաստաարժեքային տեղաշարժ:

Բացատրության ընթացքում զեղչված անդամի փոխարեն կամ իմաստային շփոթը կանխելու համար գործածված է բութի նշան (’), ինչպես օրինակ՝ **գալարագիծ- Գ. // Ա. Գալարներ ունեցող՝ գալարուն, կեռմաններ կազմող (գիծ), պարուրագիծ:**

Եթե բառն ունի գրության կանոնական կամ ոչ կանոնական տարբերակ, ապա գլխաբառը ներկայցված է տարբերակային ձևով: Բառատարբերակներն ու բառաձևատարբերակները գրված են կողք կողքի՝ երկրորդը փակագծերի մեջ, որ, մի դեպքում լեզվական նորմի շրջանակներում է, մյուս դեպքում կամ քիչ գործածական է, կամ խոսակցական երանգ ունի, երրորդ դեպքում հնացած է և այլն. այսպես օրինակ՝

ա. Հողակապային և ոչ հողակապային՝ **դարձդարձիկ (դարձադարձիկ)**. աշխատել ենք ուշադրությունից դուրս չթողնել տարբերակային այն ձևերը, որոնցում հողակապը միարժեքության կամ տարարժեքության ցուցիչ է դարձել. օր.՝ **խամ/ա/հող, խամ/ա/հերկ** բառերը հողակապով միայն գոյական են, իսկ առանց հողակապի՝ ածական և գոյական, սրան հակառակ, ըստ Ս. Գալստյանի բառարանի, օրինակ, անհողակապ **նետվոր-ը** տարարժեքային է՝ ածականական և գոյականական իմաստներով, իսկ հողակապով ձևը՝ **նետավոր-ը**, միայն ածական է:

բ. Գրաբարյան և վերջնահնչյունի վերականգնմամբ կամ առանց դրա՝ **եզնաբեռ (եզաբեռ):**

գ. Հնչյունափոխված և ոչ հնչյունափոխված՝ **եղջերակնձիթ (եղջյուրակնձիթ)**

դ. Բառակազմական՝ **անարգել (անարգելք)** և այլն:

ե. Հնչերանգային տարբերակիչներն ունեն ‘ / ‘ կամ ‘ / ‘ նշումները, և այս դեպքում խոսքիմասային տարարժեքությունը նաև հնչերանգային տարբերակվածությամբ է զուգորդվում. այդպիսի նշան կրող **թո’ղ-ը** մի դեպքում բայ է՝ **թո’ղ**, մյուս դեպքում վերաբերական է՝ **թող, Ե’րբ-ը** հարցական հնչերանգով հարցական դերանուն է (**Ե’րբ**), իսկ սովորական կամ չեզոք հնչերանգով (**երբ**)՝ ստորադասական շաղկապի դեր կատարող հարաբերական դերանուն է (կամ շաղկապ է) ևն:

Շատ դեպքերում, շեղվելով ընդունված կանոնակարգից, տրվում են բառերի ենթաբացատրություններ կամ լրացուցիչ տեղեկություններ՝ փակագծերի մեջ կամ հաջորդականության սկզբունքով՝ զուտ ճանաչողական-իմացական նկատառումով. բացատրական բառարաններում չհասկացվածը, չընկալվածը, չիմացվածը կարելի է լրացնել տվյալ բառից առաջ կամ հետո ընկած բացատրություններով. այս տիպի բառարաններում այդ հնարավորությունը չկա: Օրինակ՝ բացատրական բառարանը թերթելիս **քուսպամանրիչ** բառի նշանակությունը («քուսպը մանրող (մեքենա)») չհասկանալու դեպքում փնտրում-գտնում ենք **քուսպ** բառը. այս բառարանում

վկայված է հետևյալ բացատրությամբ. **Գ. // Ա. Յուդատու բույսերի սերմերի մնացորդը՝ քուսպը մանրող (մեքենա): Պատվագիր բառը, պատիվ-բաղադրիչի իմաստը ճիշտ ընկալելու՝ չշփոթելու նպատակով, հղված է՝ «պատվագիր - Գ. 1. լեզվը. Պատիվ՝ համառոտագրված բառի վրա դրվող ցիդ՝ գրային նշան: // Ա. Պատվով գրված, համառոտագրված և վրան պատիվ դրված: Կամ՝ ծամգարկ - Ա. // Գ. հզվդ. Հոդով՝ ավագով կախարդություն անող, ռամով զբաղվող (ռամ - հոդով՝ ավագով հմայություն)) և այլն...**

Ըստ մեր ձեռքի տակ եղած փաստերի՝ հայ բառարանագրության մեջ նմանատիպ բառարան առաջինը կազմել է Ա. Հայրապետյանը՝ «Արդի հայերենի խոսքիմասային տարարժեք բառերի բառարան» (1994թ.): Այնուհետև Լ. Խաչատրյանը՝ «Գրաբարի տարարժեք բառերի բացատրական բառարան» (բառաքերականական), (1998թ.), «Գրաբարի բացատրական բառարան. ձևաբանորեն տարարժեք բառեր (բնագրային)» (2003թ.): Տարարժեքությանը վերաբերող փաստական նյութ են պարունակում նաև Ա. Պապոյանի «Պարույր Սևակի չափածոյի բառարան»-ը, Ս. Գալստյանի «Պարոցական բառակազմական բառարան»-ը (2011թ.):

Ինքնըստինքյան հասկանալի է, որ Ա. Հայրապետյանի բառարանը և այս բառարանը ժամանակակից հայերենին են վերաբերում: Սակայն սրանք չեն նույնանում. տարբերվում են թե՛ ժամանակային առումով (1994 թ. և 2017թ.), և թե՛ բառահավաքմամբ. առաջինի բառամիավորները հավաքված են ԺՀԲԻ-ից, իսկ մոտ երկու տասնամյակ հետո գրված այս բառարանի համար սկզբնաղբյուր են դարձել հրապարակի վրա եղած այն բառարանները, որոնք պարունակում են խոսքիմասային նշումներ, քերականական հղումներ, ավելին՝ շատ բառեր ընտրվել են նմանատիպ հղումներ չունեցող բառարաններից, հեռուստատեսության և մամուլի լեզվից, խոսակցական լեզվից և այլն:

Փորձել ենք բառընտրությունն ու բառաքերականական իմաստաարժեքային տեղաշարժերի բնորոշումները հիմնավորել արդի լեզվամտածողությամբ՝ ելակետային դարձնելով բառագործածության և նորմավորման օրինաչափությունները: Այս ճանապարհին՝

1. Նշված բառարաններում հիշատակված տարաժեքային շատ բառեր դուրս են մնացել, տեղ չեն գտել բառագործածական արժեքը կորցնելու պատճառով, ընդհանրապես հնացած են և ոչ գործածական (կամ՝ այդպիսին են մեր ընկալմամբ): Այսպես օրինակ՝ ընդհանրապես հնացածներից են՝

Աբասանոց «գ. հնց. Քսան կոպեկանոց արծաթադրամ: ած. Քսան կոպեկի կամ մեկ աբասու արժեք ունեցող»:

Արբեշումեղեն «ած., ժող., հնգ. Արբեշումից՝ մետաքսից կարված:
գ. Արբեշումեն կտորներ, զգեստներ»:

Ազատագունդ «գ. հնգ. Ազնվականներից կամ ազատներից
կազմված զորագունդ: ած. Ազնվականներից՝ ազատներից
կազմված»:

ախպարածին «ած., գ. հնգ. Սփյուռքից ներգաղթածից՝
«ախպարից» ծնված»:

Ազատագիր «գ. հնգ. 1. Ազատության գիր՝ թուղթ: 2. Ազատություն
ստացած ստրուկ: ած. հնգ. Ազատագրված, ազատություն ստացած
(ստրուկի մասին)»:

Աիյակ «ած., // գ. հնգ., գրք. Ձախ, ձախ կողմ» (5-րդ դարի
գրաբարում, ըստ Ջահուկյանի, «ձախ» իմաստն արտահայտելու
համար կային ձախ և ահեակ համանիշները, արդի վիճակում մնացել
է միայն ձախ-ը, ահեակ-ը գործածվում է միայն աջ և աիյակ
արտահայտության մեջ):

Ամարայնի «ած., գ. հին. գրք. Ամառ, ամառվա եղանակ: մկ.
Ամռանը, ամառվա միջոցին:» և այլն:

Երկարժեքությամբ հնացածներից են (այսինքն՝ միարժեք են, տեղի է
ունեցել լիակատար տեղաշարժ), օրինակ, կենսածն, կենսակերպ, հովանի,
պարկ և այլ բառեր: Առաջին երկուսը ԺՀԲԲ-ում ածական և գոյական են,
ԱՀԲԲ-ում՝ գոյական, հովանի բառը ԺՀԲԲ-ում գոյական և ածական է
(ածականական իմաստը՝ «վիխբ. Սուվեր անող, շվաք անող»), ԱՀԲԲ-ում
միայն գոյական է. միայն գոյականական արժեքով է նաև Ստ. Մալխասյանի
բառարանում. ճիշտ ենք համարել միայն գոյականական արժեքը, և սրանք
այս բառարանում ընդգրկված չեն: Պարկ-ը գոյական և ածական է (գ.1.
Տոպրակ: 2. Մեջքի տոպրակ, մախաղ: 3. Ձիուն կեր տալու տոպրականման
հարմարանք: 4. Հարդով ուռցրած տիկ: 5. Քսակ: 6. կենդ. Որոշ
կենդանիների մոտ որովայնի տակ գտնվող պարկանման խորշ, որի մեջ
կրում և աճեցնում են ձագերին: 7. ած. Մի պարկի չափ». վերջինս միայն
բառակապակցությամբ է ածականանում՝ հատկապես թվականների կողքին.
ավելին մակբայականում էլ է՝ /մի պարկ բերեց.../. Նույնատիպ հղում ունեն
նաև գիրկ, բուռ, մատ, տոպրակ, սայլ և այլ բառեր. կարծում ենք՝ այսարժեք
գործածությամբ սրանք ձևաբանական հարթության միավորներ չեն... Լոկ-ը
ԱՀԲԲ-ում ածական և մակբայ է, այսօրվա լեզվականոնով այն
վերաբերական է. բառարանում հղված է՝ Վ. // Ա. հնգ. // Մ. հնգ.՝ սոսկ անց-
ման ճանապարհին ընդգծելու նկատառումով: Համայն-ը Ստ. Մալխասյանի
բառարանում ածականական, մակբայական և շաղկապական արժեքներով
է տրված (շաղկապական իմաստը՝ «հնգ. «բայց և այնպես, այնու
ամենայնի», նաև հղում կա՝ «Տ. Համայնք»:), այսինքն՝ նաև գոյականական

արժեք ունի), ԱՀԲԲ-ում՝ ածականական և մակբայական՝ հետևյալ բացատրությամբ. «1. ած. Բոլոր, բովանդակ, ամբողջ: 2. մկ. Ամբողջապես, բոլորովին 3. հնց. Միաժամանակ, դրա հետ միասին». այսօր ածականական և մակբայական իմաստները հնացած են, և բառը միարժեք է՝ դերանվանական նշանակությամբ: Կամ երես բառը, ըստ բառարանային հղումների, քառարժեք է. գոյական է (18 իմաստով), ածական է՝ «ծանծաղ, ոչ խոր» իմաստով, մակբայ է՝ «հիմքից մի փոքր բարձր, մակերեսորեն, ոչ արմատահաս» և ժողովրդական հղումով «անգամ» իմաստներով, 4. կապ է (ԱՀԱԲԲ-ում հանվել է ԱՀԲԲ-ի բացատրության շարունակությունը. «...24. Գործածվում է կապական բառի նշանակությամբ՝ իր հատկացուցչին տալով տրականի իմաստ: Կյանքումդ մարդու՝ քաղաքի՝ գրքի երես չե՞ս տեսել»): Այստեղ այն ընդգրկված չէ այն պարզ բացատրությամբ, որ վերջինս «ուժեղ» դարձվածակազմիչ է, իսկ կապական արժեքով գործածությունն առավելապես խոսակցական է: Խաչմերուկ բառը, որ այս բառարանի միավոր չի դարձել, ԱՀԱԲԲ -ում տրված է հետևյալ տարարժեքությամբ՝ «1. ած. մկ. Խաչածն, խաչի ձևով: 2. գ. Խաչածն դրված՝ իրար հատող իրեր: 3. Փողոցների՝ ճանապարհների խաչածնման՝ իրար հատելու տեղը: 4. փխբ. Տարբեր ուժերի՝ կողմերի՝ ուղղությունների բախման տեղը, իրողությունների՝ իրադարձությունների կենտրոն՝ հորձանուտ»: Սոսկ-ը վկայված է տարարժեքությամբ («ած. 1. Միայն, լոկ 2. Ունայն, ապարդյուն: 3. մկ. Պարզապես, ուղղակի»):), ԱՀԱԲԲ-ում միայն ածական է՝ «միայն, լոկ» իմաստով. այսօր այն միարժեք է. վերաբերական է՝ սահմանափակման նշանակությամբ:

2. Շատ դեպքերում հստակեցվել են քերականական հղումները, համապատասխանեցվել նրանց իմաստային բացատրությունները. օրինակ՝ ԱՀԱԲԲ-ում երեմիական բառը հղված է. «ած. Ողբ, տրտունջ, հոռետեսական դժգոհություն». բնականաբար անժխտելի է, որ բացատրությունը գոյականանա արժեքով է: Այստեղ այն հղված է. «երեմիական (երեմական) - Գ. 1. կրոն. Ըստ Աստվածաշնչի առասպելի՝ Երեմիա մարգարեի ողբը Երուսաղեմի կործանման առթիվ, ողբագին՝ դառն՝ արտասվալից գանգատ: 2. փխբ. Իր ողբալի վիճակի համար վայուն տրտունջ/ներ/ արձակող մարդ: // Ա. 1. Երեմիա մարգարեի ողբի նման, ողբագին: 2. Գանգատ՝ տրտունջ արտահայտող»: Կամ՝ **հաղթական** բառն ԱՀԱԲԲ-ում ածականական իմաստների կողքին («1. Հաղթություն տարած, հաղթող: 2. Հաղթություն՝ հաղթանակ բերող: 3. Հաղթական ոգով տոգորված: 4. փխբ. Հզոր, անպարտելի: 5. փխբ. Անկասելի, անդիմադրելի: 6. Հաղթանակի առթիվ կառուցված՝ ստեղծված»:) ունի «Հաղթող (անձ, բանակ և այլն)» գոյականական արժեքը: Այստեղ վերջինիս տարարժեքությունն այսպես է տրված՝ **հաղթական** - Ա. 1. Հաղթություն տարած, հաղթող, հաղթանակած:

2. Հաղթություն՝ հաղթանակ բերող: 3. Հաղթական ոգով տոգորված: 4. փխբ. Հզոր, անպարտելի: 5. փխբ. Անկասելի, անդիմադրելի: 6. Մրցության մեջ առավելության՝ գերակշռության հասած, հակառակորդին գերազանցած: 7. Հաղթանակի առթիվ կառուցած՝ ստեղծած: // Մ. 1. Որպես հաղթող, հաղթանակած: 2. Հաղթական ոգով՝ հաղթելու վճռականությամբ լի:

3. Բառարանում ընդգրկված չեն նաև տարարժեքությամբ հղված հարակատարի այն ձևերը, որոնց գոյականանական նշանակությունը բացատրվում է «հարակատար դերբայ + ք» կաղապարով կամ –վածք բաղադրյալ ածանցով, ինչպես օրինակ՝ շարված հարակատար դերբայածնը գոյական է «շարվածք» իմաստով, բայց հնց. հղումով:

4. Բառարանի նախնական տարբերակում ԱՀԲԲ-ի և ԺՀԲԲ-ի ընդօրինակմամբ հղված էին նաև հասարակ գոյականների, ածականների հատկանվանական գործածությունները (կամ՝ հակառակը)՝ որպես ներհամակարգային և միջհամակարգային փոխներթափանցումներ (Օրինակ՝ անուշ և Անուշ, ծաղկածոր և Ծաղկածոր, գեղեցիկ և Գեղեցիկ, Ակոռի և ակոռի), սակայն հետագա մշակման ընթացքում վերջիններս հանվել են՝ այն հիմնավորմամբ, որ դրանք, իսկապես, փոխանցման միջանկյալ օղակի տարարժեքությամբ բնութագրվող միավորներ չեն (իմիջիայլոց, առանց պարզաբանման նմանատիպ գործածությունները հանված են նաև ԱՀԲԲ-ի վերախմբագրված տարբերակ-բառարանում):

5. Շատ դեպքերում մի բառը մի բառարանում միարժեք է, մյուսում՝ երկարժեք, կամ մեկում եռարժեք է, մյուսում՝ երկարժեք և այլն: Հարկ եղած դեպքում շատ բառերի իմաստաարժեքային տեղաշարժերը ներկայացնելիս փորձել ենք առաջնորդվել մեր իսկ լեզվազգացողությամբ: Գրաբարյան ածական - մակբայ երկարժեքությամբ դրսևորվող **ամբողջ** բառը ժամանակակից բառարաններում քառարժեք է (ածական է՝ «ընդհանուր, հանուր, առանց մնացորդի» իմաստով, մակբայ՝ «ամբողջովին, ամբողջապես» իմաստով, դերանուն՝ «առարկան՝ երևույթն իր բոլոր մասերով վերցված» իմաստով, գոյական՝ «1. Առարկան, երևույթը որպես ամբողջություն: 2. մաթ. Ամբողջ թիվ» իմաստներով: Արդի հայերենում այն դերանվանական համակարգի միավոր է (ունի իր հոդով տարբերակը՝ ամբողջը), և մեր կարծիքով՝ երկարժեք է՝ դերանվանական իմաստի կողքին ունի ածականական արժեք (որպես մաթեմատիկական գիտաբառ՝ «չկոտորակված, մասերի չբաժանված /թվի մասին/» իմաստով՝ հատկապես **ամբողջ թիվ** կապակցության մեջ): Ըստ ԱՀԲԲ-ի՝ **խորունկ-ը խոր-ի** նման երկարժեք է (ածական-մակբայ). մեր կարծիքով, այն ածական է, իսկ մակբայական կիրառությունը խոսակցական է: **Ընթերցասեր-ը** խորհրդային բառարաններում գոյականական և ածականական նշանակություններով է հղված. մեզ համար ընդունելի է նորօրյա բառարաններից մեկում (Ս.

Գալստյանի բառարանում) տրված նրա միարժեքությունը՝ ածականական նշանակությամբ. գոյականական իմաստի նախանշը ժամանակի տխուր շեշտերի կնիքն է կրում. մեր օրերում պակասել են ընթերցասիրության հատկանիշով բնորոշվող անձերը՝ ընթերցասերները: Լալահայաց-ը ԱՀԲԲ-ում միան ածական է, ԺՀԲԲ-ում՝ միայն մակբայ. մեր բառարանում այն երկարժեք է՝ ածական և մակբայ. լայն-ը ԱՀԲԲ-ում ածական - գոյական է, գոյական է վերջին՝ 14-րդ իմաստով՝ «լայն տեղ», իսկ ԺՀԲԲ-ում՝ ածական - մակբայ - գոյական. բառարանում այն երկարժեք է՝ ածականական և մակբայական իմաստներով: Լեռնանցք /լեռանց/ բառը ԺՀԲԲ-ում ածական - գոյական է, սակայն տրված 3 իմաստն էլ գոյականական են, Ա. Հայրապետյանի բառարանում նույն ձևով է, իսկ ԱՀԲԲ-ում միարժեք է՝ գոյական. մեր կարծիքով ածականական իմաստը չի ընկալվում, ուստի այն բառարանում տեղ չի գտել: Կամ՝ դուրս բառը ԱՀԲԲ-ում կապ է և գոյական, իսկ ԺՀԲԲ-ում՝ մակբայ և կապ, ԱՀԲԲ-ում չկա հրամայական նշանակությունը, իսկ ԺՀԲԲ-ում կա: Փորձել ենք բառը ներկայացնել քննական համադրությամբ՝ Կ. /// Մ. /// Գ. (շարահյուսական կամ խոսքային միավոր է դառնում համապատասխան հնչերանգով), ըստ որում, գոյականական իմաստը առավելապես հոդով գործածության դեպքում է: ԱՀԱԲԲ-ում ամենևին-ը միարժեք է՝ մակբայ է, մեր բառարանում այն երկարժեք է՝ Մ. // Վ. հղումով:

6. Հիմք-բառարանները քննելիս կարծես թե կարևոր չէ, թե որ խոսքիմասային արժեքն է հիմնային, որը՝ ածանցյալ, բայց մեր բառարանում այս տարբերակումը կարևորվում է. ահա թե ինչու շատ դեպքերում փորձել ենք գործածության առումով հավասարազոր կամ գրեթե հավասարազոր տարարժեքային դրսևորումների դեպքում կանխատեսել խոսքիմասային անցման ուղին՝ սկզբնապես դնելով «մայր» կամ «հիմք» խոսքիմասային արժեքը կամ հաշվի առնել խոսքիմասային փոխանցման «պատմությունը»: Բնականաբար՝ որոշ դեպքերում փոխել ենք խոսքիմասային տարարժեքությունը նշող հղումների տեղերը: Օր.՝ ազնվական բառն ընդգրկված է Գ. // Ա. տարարժեքության տեղափոխությամբ՝ Ա. // Գ., ըստ որում գոյականական իմաստով գործածությունն էլ պատմ. և հզվդ. է: Խաբեբա բառի համար ընտրված է Գ. // Ա. հղումը՝ իր տարբերություն այլ բառարանների, որոնցում այն Ա. // Գ. է:

7. Կան բառեր, որոնք հիմք բառարաններում միարժեք են կամ երկարժեք, բայց մեր օրերում արդեն երկարժեք են կամ եռարժեք, օրինակ՝ եզրափակիչ բառը հղված է որպես ածական, բայց այսօր նաև գոյականական իմաստ ունի, խառնիխուռն բառը ԱՀԲԲ-ում միարժեք է՝ ածական, տրված է երկարժեքությամբ՝ Ա. // Մ., ըստ որում այն երկարժեք է նաև Ստ. Մալխասյանի բառարանում: Լիքաթոք-ը ԱՀԲԲ-ում ածական է, ԺՀԲԲ-ում՝

մակբայ. այս բառարանում երկարժեք է՝ Ա. // Մ., լուսաշող-ը ԱՀԲԲ-ում ածական և գոյական քերականական հղումներն ունի, ԺՀԲԲ-ում՝ ածական և մակբայ, բառարանում եռարժեք է՝ Ա. // Մ. // Գ. և այլն:

8. Մյուս կողմից՝ շատ բառամիավորներում աշխուժացել են հնացած իմաստները, և շատ բառերի երկրորդ, երրորդ արժեքների դեպքում **հնց.** հղումն այսօր ավելորդ է. օրինակ՝ **լեզվախույզ-ը**, որ ունի «լեզվի հարցերը քննող՝ հետազոտող» իմաստը, տրված է հնացած և՛ ածականական, և՛ գոյականական արժեքներով, բայց այսօր հնացած չենք համարում, այլ **իզվդ.**: ԱՀԲԲ-ում **հազարանոց-ի** գոյականական արժեքի դիմաց գրված է՝ **հնց.**, բայց մեր օրերում շրջանառության մեջ է «հազար» դրամանոցը: Բացատրական բառարաններում վերաքննիչ բառը ածական է և գոյական՝ գոյականական իմաստի **հնց.** հղումով. այսօր ճիշտ չի լինի նույն հղումով այն ընդգրկել բառարաններում, քանի որ գոյականական իմաստի վերաթարմացում է նկատվում: **Խոսնակ-ը** Ստ. Մախասյանի բառարանում չկա, ԱՀԲԲ-ում այսպես է տրված՝ «1. գ. արևմտ. Ռադիոյի հաղորդավար: 2. ած. Ճարտար: 3. Լավ հնչող՝ նվագող: 3. **փխբ.** **հնցծ.** նույնն է՝ խոսնակ գիշերո: 4. **փխբ.** **հնցծ.** Աքաղաղ: 5. գ. ած. **իզվդ.** Ղատապաշտպան, պաշտպան: 6. **փխբ.** **հնց.** Բանաստեղծ, երգիչ: 7. ած. Խոսուն, Ճարտար: 8. Լավ հնչող՝ նվագող», ԺՀԲԲ-ում գրեթե նույն բացատրությունն է՝ գոյական-ածական տարարժեքությամբ, Ա. Սարգսյանի «Արևմտահայերենի բառարան»-ում այն գոյական է՝ հետևյալ հղումով՝ «գ. Ռադիոյի հաղորդավար: 2. **հնց.** Աքաղաղ», գոյ. // ած. «ղատապաշտպան, պաշտպան» իմաստները տված են որպես **իզվդ.**, սակայն այժմ վերահաստատվում են, աշխուժանում են, ավելին՝ նոր իմաստներ է ձեռք բերում՝ «1. Մամուլի խոսնակ (Պաշտպանության նախարարության մամուլի խոսնակ): 2. Ազգային ժողովի նախագահ: 3. Պետական ցանկացած կառուցի դիրքորոշումը՝ վերջնախոսքը ներկայացնող՝ պաշտպանող (անձ)» (վերջին իմաստով գործածությունը հաճախացել է):

ԱՀԱԲԲ-ում **աճրդառու**-ն ընդգրկված է **հնց.** հղումով, այնինչ այսօր աշխուժացել են հրապարակային վաճառքները (որի ժամանակ վաճառվող ապրանքը մնում է ամենաբարձր գինն առաջարկողին), այդ իսկ պատճառով այլևս հնացած չեն համարվում **աճուրդ-ով** բաղադրված. շատ բառեր՝ **աճրդառու**, **աճուրդաթերթ**, **աճուրդավաճառ** և այլն: Տարածքային են, օրինակ, **աճրդախոս** (« Գ. // Ա. Ապրանքի հրապարակային վաճառքը՝ աճուրդն անցկացնող՝ կազմակերպող (պաշտոնական անձ)»), **աճրդառու** («Ա. // Գ. Աճուրդով որևէ բան առնող (մարդ/իկ/, կազմակերպություն)»), **աճուրդանգղ** («Գ. // Ա. Աճուրդի ժամանակ գինը բարձրացնելու սպառնալիքով գնորդներից դրամ կորզող (անձ), շահատակ») բառերը:

Եթե անցյալ դարի 60-70-ական թվականներին (ըստ Էդ. Աղայանի բառարանային մեջբերումի) կրոնական ու եկեղեցական բառերի մեծագույն մասի իմացումը «այսօրվա մասսայական ընթերցողին անհրաժեշտ չէ», եթե քրիստոնեական գաղափարախոսության և եկեղեցու բազմադարյան տիրապետության շրջանում կրոնական ու սնոտիապաշտական շապիկ հագած «հեթանոս» ու «աշխարհիկ» շատ բառեր խորհրդային տարիներին ներկայացան իրենց «երկրային» բովանդակությամբ, և միայն փոխաբերական իմաստն էր աղոտ կերպով հիշեցնում դրանց՝ ժամանակին կրոնական ու սնոտիապաշտական երանգ ունենալու մասին, ապա մեր օրերում հակառակ երևույթն է տեղի ունենում. շատ երկրային բառեր դարձյալ ներկայանում են իրենց կրոնական «շապիկով», շատ բառերի իմաստային դաշտերում վերականգնվում են բառիմաստի կրոնական ենթաշերտի նրբիմաստները, ուստի և ընտրել ու բառարանում ներառել ենք կրոնական ու եկեղեցական բովանդակություն ունեցող բազմաթիվ տարարժեքային բառեր: Կրոնական բառերի վերաթարմացումն իր հետ բերում է նաև սնոտիապաշտական բառերի աշխուժացում. օր.՝ եթե հատահարք բառը «հատիկների միջոցով իմայություն անող (անձ)» իմաստով հղված է որպես հնց, ապա մեր բառարանում այն նույն հղումը չունի: Նույն ձևով՝ ամենակալ (Ա. // Գ.), աղտեղահմա (Գ. // Ա.) և այլ բառեր:

9. Առանձին գլխաբառ են դարձել բազմաթիվ նորակազմություններ (աղմկախլացուցիչ Ա. // Գ., նպաստառու Ա. // Գ., ապրանքամատակարար Ա. // Գ., ցեղասպանագետ Ա. // Գ. և այլն): Մյուս կողմից՝ ըստ հնարավորինս օտարաբանությունները փոխարինված են հայերեն համարժեքներով. այսպես՝ կաֆելագործ տարարժեք (Ա. // Գ.) բառը փոխարինված է հայերեն համարժեքով՝ հախճաղյուսագործ-ով՝ Գ. // Ա. (շին. Հախճաղյուսով պատող, սալիկապատող (վարպետ) և այլն: Մի խումբ օտարաբանություններ տարարժեք են, բայց հայերեն համարժեքներն արդեն տարարժեք չեն, այսպես՝ ԱՀԱԲԲ-ում կա գիբիլ բառը՝ եռարժեքությամբ. «գ. 1. Մանր թափթփուկ, աղբ, աղբյուս: 2. փխբ. Անպետք բան, արժանիքից՝ նշանակությունից զուրկ բան: 3. ած. փխբ. Անարժեք, չնչին, աննշան: 4. ձ. Անարգական պատասխան՝ բացականչություն՝ չոռ նշ.»: Այն ներառված չէ. իսկ հայերեն համարժեքները՝ աղբ, աղբյուս, կեղտ, թափթփուկ, անպետքություն, տարարժեք չեն:

10. Աչքաթող չի արվել նաև երկու գրական հայերենների նմանատիպ լեզվափրողությունների առնչակցության հարցը. մի դեպքում որոշ բառեր ընդհանրապես արևմտահայերենյան տարարժեքությամբ են ընդգրկված, մյուս դեպքում մի արժեքով են արևելահայերենյան, կամ արևելահայերեն բառը տարարժեք է արևմտահայերենյան գործածությամբ: Օրինակ՝ «պաղանույշ՝ Ա. // Գ. արևմտ. Պաղ, պահածո:», «անկապաշտ՝ Ա.

// **Գ.** արևմտ. Անկումային տրամադրություններ ունեցող (արվեստագետ:)», «բանակից» **Գ.** // **Ա.** արևմտ. Խոսակից, զրուցակից:», անարխիստ-ի փոխարեն արևելահայերենում գործածական է արևմտահայերեն անիշխանականը՝ «Ա. 1. Օրինական իշխանության դեմ գործող: 2. Ինքնագլուխ: // **Գ.** Օրինական իշխանության դեմ գործող անձ»: Իսկ անուշ երկարժեք բառը արևմտահայերենի ազդեցությամբ նաև գոյականական արժեք ունի և բերված է հետևյալ բացատրությամբ՝ «Ա. 1. Դուրեկան, ախորժելի: 2. Քաղցր: 3. Սիրելի, փափագելի: 4. Խաղաղ, անդորր: 5. Ժողովրդի հոգուն հարազատ: /// **Գ.** 1. Անուշեղեն: 2. արևմտ. Մուրաբա: 3. արևմտ. Լիմոնադ: /// **Մ.** 1. Խաղաղ, հանգիստ, մեղմ: 2. Հաճելի կերպով, ախորժելիորեն, հաճելիորեն»:

11. Առհասարակ բառարանագրության մեջ ընդունված կանոն է դարձել նույն իմաստային դաշտի կան նույն վերջնաբաղադրիչն ունեցող (իմաստով մոտ) բառերը ներկայացնել բառարանի ներածական մասում՝ ընդհանուր ձևով՝ որոշակի խմբերով՝ հետագա շարադրանքում հիշատակելով միայն ուղղագրական և այլ կարգի դժվարություններ ներկայացնողները: Այս կանոնին համաձայն՝ խմբավորված են՝

ա) Ազգերի՝ երկարժեքությամբ հատկանշվող անունները (հայ, ռուս, վրացի...). սրանք իմաստաարժեքային զուգաձևություններ են՝ «տվյալ ազգի՝ ժողովրդի ներկայացուցիչ» գոյականական և «տվյալ ազգին՝ ժողովրդին բնորոշ՝ հատուկ» ածականական իմաստներով (օրինակ՝ «պարսիկ - **Գ.** Իրանի հիմնական բնակչությունը կազմող ժողովրդի ներկայացուցիչ: // **Ա.** Պարսկական:»):

բ) Լեզուների անունները (-երեն-ով ածանցված). եռարժեք են՝ **Գ.** /// **Ա.** /// **Մ.** բառարանը չժանրաբեռնելու նպատակով հիմնականում ներառված են ուղղագրական դժվարություններ ունեցող լեզվանուններ՝ հաճախ առանց իմաստային բացատրության, քանի որ դրանք բոլոր դեպքերում նույնն են՝ «**Գ.** Նշված լեզուն: /// **Ա.** Նշված լեզվի, նշված լեզվով գրված: /// **Մ.** Նշված լեզվով»:

գ) Տրված կաղապարներով կազմված բաղադրյալ բառերը⁶⁹.

1. «տեղանուն (թե՛ հասարակ, թե՛ հատուկ) + -ցի, -ացի, -եցի»՝ **Ա.** // **Գ.**:

2. «որևէ լեզվի անուն + բան»՝ **Ա.** // **Գ.** («տվյալ լեզվով և երկրի պատմությամբ, հոգևոր մշակույթով զբաղվող (մասնագետ)»).

⁶⁹Շատ դեպքերում ընտրությունը պայմանական է, իմաստաարժեքային տարբերակայնությունը՝ հարաբերական. օրինակ՝ -ցի / -եցի / -ացի ածանցն ունեցող կամ -գետ-ով վերջավորվող բառերի՝ գոյական լինելը կասկած չի հարուցում. դրանք ներառում են «մարդ, էակ» հասկացությունը, բայց արդյոք հիմնավորված է ածականական կիրառությունը. չէ՞ որ բոլոր անձանիշ հասարակ գոյականներն էլ կարող են որոշչային կիրառությամբ հանդես գալ...

3. «մրգանուն + -ենի, -ի»՝ **Գ. // Ա.** (Օր.՝ թզենի - **Գ.** բւր. 1. Թթագգինների ընտանիքին պատկանող ծառ: // **Ա.** 1. Թուզ տվող, թուզի (թզի): 2. Թզենու փայտից պատրաստված:).

4. «մրգանուն կամ բուսանուն + ազգի»՝ **Ա. // Գ.** (Օրինակ՝ խնձորագգի - **Ա.** խնձորագգիններին պատկանող: // **Գ.** 1. հոգն. Վարդագգինների ընտանիքին պատկանող ենթաընտանիք: 2. Ենթաընտանիքի ամեն մի առանձին տեսակը:).

5. «որևէ առարկայի (հատկապես մրգի՝ բույսի) անուն + համ, հոտ, բույր»՝ **Ա. // Գ.** .

դ) Որևէ ազգի՝ երկրի՝ պետության անուն սկզբնաբաղադրիչ ունեցող այն բառերը, որոնցում որպես վերջնաբաղադրիչ հանդես են գալիս՝

►-խոս (պարսկախոս - **Գ. // Ա.** 1. Պարսկերեն խոսող, պարսկերենը որպես առօրյա հաղորդակցման լեզու օգտագործող, պարսկալեզու (անձ): 2. Պարսկերեն խոսել կարողացող (անձ)).

►-գետ (պարսկագետ - **Գ. // Ա.** 1. Պարսկերենին գիտակ՝ տիրապետող (անձ): 2. Պարսկերենն ուսումնասիրող (մասնագետ), պարսկական գրականության, պատմության, քաղաքականության, մշակույթի ևն ուսումնասիրությամբ զբաղվող (մարդ/իկ/)).

►-հայ (պարսկահայ - **Գ.** 1. Պարսկաստանում՝ Իրանում ապրող հայ: 2. հոգն. Պարսկահայեր՝ պարսկահայ գաղութի հայությունը: // **Ա.** 1. Պարսկաստանում ապրող հայերից կազմված՝ գոյացած: 2. Պարսկաստանի հայկական գաղութին հատուկ՝ վերաբերող:).

►-հպատակ (պարսկահպատակ - **Ա. // Գ.** Իրանին՝ Պարսկաստանին հպատակ.

►-մոլ (պարսկամոլ - **Գ. // Ա.** (մոլի պարսկասեր).

►-սեր (պարսկասեր - **Գ.** 1. Պարսիկներին սիրող՝ պարսիկների նկատմամբ սեր՝ հատուկ բարյացակամություն ունեցող անձ: 2. պատմ. Պարսկական արևելում՝ օրենտացիա ունեցող մարդ, պարսկական քաղաքականության կողմնակից: // **Ա.** 1. Պարսիկներին սիրող, պարսիկների նկատմամբ սեր՝ հատուկ բարյացակամություն ունեցող: 2. պատմ. Պարսկական արևելում՝ օրենտացիա ունեցող, պարսկական քաղաքականության կողմնակից: 3. Պարսկասիրություն արտահայտող՝ պարունակող՝ հանդիսացող:).

►-ատյաց (պարսկատյաց -).

►-բան (պարսկաբան (իրանաբան) - **Գ.** Պարսկական՝ իրանական մշակույթը լավ իմացող (անձ), իրանագիտության մասնագետ: 2. Իրաներեն՝ պարսկերեն իմացող՝ այդ լեզվին տիրապետող (անձ): // **Ա.** 1. Իրանական մշակույթը լավ իմացող: 2. Իրաներեն՝ պարսկերեն իմացող, իրաներենին

(պարսկերենին) տիրապետող: 3. Պարսկաբանություններ օգտագործող՝ ունեցող (հեղինակ):

12. Միևնույն վերջնաբաղադրիչն ունեցող բառամիավորները որոշ դեպքերում նույն երկատվածությունը չեն ցուցաբերում. օրինակ՝

► Եթե գետ-ով –մոլ-ով, սեր-ով, բան-ով, -բույծ-ով վերջավորվողները գերազանցապես երկարժույթ են, ապա կան բառեր, որոնք արդեն միարժեք են՝ գոյականական կամ ածականական նշանակությամբ. օր.՝ **հոգեբան**, **հոգեբույծ** բառերը, մեր կարծիքով, ածականական գործածություն չունեն, նույն ձևով՝ **անձավագետ** բառը, **հուշարձանագետ** նորաբանությունը, **ֆինանսիստ** –ին փոխարինած **ելամտագետ** նորակազմությունը և այլն, իսկ **գրքամոլ-ի** գոյականական նշանակությունը առավելապես փոխաբերական է: **Քրդախոս-ը Ա. // Գ. է**, **բանախոս-ը** գոյական է՝ «հռետոր, ճարտասան» նշանակությամբ, **թոթովախոս-ը** միարժեք է՝ ածականական նշանակությամբ. **քարագնաց**, **ամենագնաց** և **դանդաղագնաց**, **ինքնագնաց** բառերը **Ա. // Գ.** են, իսկ **լուսնագնաց** և **ուխտագնաց** բառերը միարժեք են՝ գոյականական իմաստով, **գիշերագնաց-ը** ածական է, այսօր նաև գոյականական արժեք է ձեռք բերում. **ասեղնագործ-ը** ածականական և գոյականական իմաստներ ունի, **գորգագործ** և **երկրագործ** բառերը գոյականներ են, **սևագործ-ը** և **մեծագործ-ը** ածականներ են: Նույն ձևով՝ **ծուռընթաց-ը**, **համընթաց-ը**, **զուգընթաց-ը** ածականներ են, **ճեպընթաց-ը՝ Ա. // Գ.**, իսկ **խոյընթաց-ը՝ Մ. /// Ա. /// Գ.**: **-Բնակ-ով** վերջավորվողները (մշտաբնակ, անմարդաբնակ, հայրենաբնակ, տարաբնակ, ռուսաբնակ, հայաբնակ) հիմնականում ածականներ են, իսկ «տեղանուն + բնակ» կաղապարով կազմվածները (հայաստանաբնակ, ռուսաստանաբնակ, անգլիաբնակ) երկարժեք են՝ **Ա. // Գ.**: **-Գլուխ** բառով վերջավորվողներից **դրամագլուխ-ը**, **քաղաքագլուխ-ը** գոյականներ են, **հաստագլուխ-ը** ածական է, իսկ **ինքնագլուխ-ը՝ Մ. // Ա.**: Միօրինակ չէ նաև **-խույզ**, **-համ**, **-բույր**, **-հոտ**, **-վաճառ**, **-դիր**, **-զարդ**, **-ընկեց**, **-թափ**, **-թև**, **-ժամ** վերջնաբաղադրիչն ունեցող բառերի քերականական արժեքը:

► Խոսքիմասային տարաբնույթ արժեքավորում ունեն մի շարք վերջածանցներով բաղադրված բառերը: Օրինակ՝ **-եղեն** ածանցն ունեցողների մի մասը միարժեք է՝ ա) «նախատիպի նշած առարկայի կամ նրա ցույց տված նյութից պատրաստված առարկաների տեսակային ամբողջությունը» իմաստով՝ գոյականներ են (խմիչքեղեն, բամբակեղեն, խմորեղեն, կտորեղեն, ձկնեղեն, բանջարեղեն, անուշեղեն, սպիտակեղեն, հագուստեղեն), բ) «նախատիպի ցույց տված նյութից պատրաստված» իմաստով (բուն և փոխաբերական) ածականներ են՝ լուսեղեն, բոցեղեն, ամպեղեն, փշեղեն, մոմեղեն, հոգեղեն, ժայռեղեն, հողեղեն, ոգեղեն և այլն, մյուս մասը տարարժեք է. ածականական արժեքով ունեն «նախատիպի ցույց տված նյութից

պատրաստված» բառակազմական նշանակությունը, իսկ որպես գոյական՝ «նախատիպի նշած առարկայի կամ նրա ցույց տված նյութից պատրաստված առարկաների տեսակային ամաբողջությունը» ընդհանուր իմաստը՝ աղամանդեղեն, մարգարտեղեն, կաթնեղեն, գործվածքեղեն, վշեղեն, երկաթեղեն, ոսկեղեն և այլն:

► -Իչ-ով ածանցված բառերի մի մասը միարժեք է՝ կա՛մ ածականական նշանակությամբ՝ գուգաչափիչ, սանձիչ, գերիչ, ոգևորիչ, լրացուցիչ, արբեցուցիչ, շշմեցուցիչ, սփռփիչ, խորտակիչ, կախարդիչ, ստորացուցիչ, լրացուցիչ ևն, կա՛մ գոյականական նշանակությամբ՝ նկարիչ, երգիչ, պատմիչ, մեկնիչ, մատնիչ, հրահանգիչ, բռնիչ, կախիչ, սրբիչ, էլեկտրաշարժիչ և այլն, մյուս մասի իմաստարժեքային դաշտն անկայուն է՝ տարբերակայնացված՝ առարկայական և հատկանշական իմաստների համատեղումով՝ ահաբեկիչ, զավթիչ, վերաքննիչ, դրոշմահատիչ, քարատաշիչ: Ըստ որում՝ շատերը երկարժեք են տերմինային բառագործածությամբ. ածականական արժեքի կողքին գոյականացումը արդյունք է տերմինացման՝ (եզրայնացման) այս արժեքով կիրառությունների սահմանները շատ նեղ են. եզրափակիչ-ը գոյական է միայն որպես մարզական (սպորտային) գիտաբառ, խլացուցիչ-ը՝ որպես տեխնիկական, իսկ հիմքակազմիչ, խոնարհիչ, հոլովիչ, բացահայտիչ բառերը գոյականներ են՝ որպես լեզվաբանական գիտաբառեր:

► Գին-ով վերջավորվող բառերը բառարաններում հղված են որպես Ա. // Մ., բայց այսօր կամ մակբայ են, կամ Մ. // Ա.:

► -Ացու-ով կազմվածները բառարաններում հիմնականում տարարժեքային են՝ ածականական և գոյականական նշանակություններով, ինչպես օրինակ՝ «ամուսնացու→Գ. 1. Ամուսին դառնալու հարմար: 2. Իբրև ամուսին ընտրված: // Գ. 1. Ամուսին դառնալու հարմար թեկնածու: 2. Իբրև ամուսին ընտրված անձ»: Կամ՝ «անդամացու→Գ. // Ա. Որևէ կազմակերպության՝ միության անդամ լինելու հարմար, անդամության թեկնածու»: Սրանք այսօր կա՛մ մեծ չափով համալրել են բառապաշարի ոչ կենսունակ շերտը (ամուսնացու, եղբայրացու, ընծայացու, ասպետացու...), կա՛մ արդեն միարժեք են (փեսացու...) և կա՛մ շարունակում են մնալ երկարժեք՝ գոյականական իմաստի գերակայությամբ (մսացու, մատաղացու, սերմնացու...):

Սրան հակառակ՝ աշխուժացել է -/ա/տու-ով և -առու-ով վերջավորվող բառերի երկարժեքային գործածությունը՝ հատկապես որպես իրավաբանական և տնտեսագիտական՝ ֆինանսական եզրույթներ:

► Անժխտելի է, որ -ություն ածանցը գոյականացուցիչ է: Ոչ վաղ անցյալում Ս. Աբրահամյանը, -ություն ունեցող բառերի իմաստային հատկանիշը քննելով, գրում էր. «Եվ եթե խոսքի մասերի փոխանցման ճանապարհով՝ -ություն ածանցով կազմված որոշ բառեր անցնեն այլ խոսքի

մասի, ասենք ածականի մեջ (մի բան, որ չի բացառվում), ապա մենք համապատասխան բառերի դարձյալ խոսքիմասային իմաստի վրա հիմնվելով է, որ պիտի որոշենք դրանց խոսքիմասային պատկանելությունը»⁷⁰: Մերօրյա հայերենում այդպիսիներից մի քանիսն սկսել են նաև ածականական իմաստով գործածվել. ԺՀԲԲ-ում խոնարհություն բառը «խոնարհվելը», «խոնարհ լինելը, խոնարհի հատկությունը», «գլուխ խոնարհելը որպես հարգանքի արտահայտություն», «համեսություն», «նվաստացում» իմաստների կողքին ունի «խոնարհ, համեստ» փոխաբերական իմաստը՝ «ածականի առումով» հղումով: Տարարժեքությամբ, բայց և խսկց. հղումով են առանձնանում անուղղություն և անքննություն բառերը (1. Անուղղություն - գ. 1. Ոչ ուղիղ լինելը: 2. Որևէ ուղղություն չունենալը: 3. Անուղղելիություն: ած. խսկց. Ուղղություն չունեցող, որևէ ուղղության չհետևող: 2. Անքննություն - գ. 1. Անքնին լինելը: 2. Ոչ քննական մոտեցում՝ վերաբերմունք: մկ. խսկց. Առանց քննության:): Մերօրյա բառագործածությունից ելնելով՝ կարող ենք ասել, որ իմաստարժեքային տեղաշարժի է սկսել ենթարկվել ընդդիմություն բառը: Զգուշավորության առումով նմանակազմ բառերն ընդգրկված չեն, այնուամենայնիվ, արդյոք տարարժեքության նոր միտում չի՞ ձևավորվում. այս դեպքում կարևորվում է ժամանակի գործոնը:

* * *

Ընդհանարապես համալեզվական շատ ու շատ հիմնախնդիրների ոչ հստակ մեկնաբանումը, դեռևս իրենց վերջնալուծումը չգտած բազմաթիվ հարցերի առկայությունը, նաև լեզվաչինության, տերմինաչինության ոլորտներում ոչ կանոնական և հետևողական աշխատանքները, նորմավորման շատ ու շատ օրինաչափությունների անտեսումը որոշ գլխաբառերի շուրջ երկվության, հիմնավորված և քերականորեն հստակ չլինելու ենթախնդիրներ են առաջացնում:

Ուզում ենք շեշտել, առանձնացնել դրանցից մի քանիսը՝

❶ Իմաստարժեքային տեղաշարժերի ընթացքում հիմնային և ածանցյալ արժեքների հարաբերակցության որոշման հարցը շատ դեպքերում բավական բարդ է, և մի շարք սերիչ կադապարներ այս առումով կարող են վիճահարույց լինել:

❷ Վիճահարույց են գունանունները: Լեզվի բառային կազմի գունային համակարգի մեջ տարբերակվող «միջուկ», «եզրային անդամներ» հասկացությունները կարող են օժտված լինել բառաքերականական

⁷⁰ Ս. Աբրահամյան, նշվ. աշխ. էջ 60:

բազմիմաստությամբ: Եթե նրանց անկախացած բառիմաստները բաշխվում են խոսքիմասային համակարգի տարբեր ոլորտներում, ուրեմն այդ գույգերը կամ բառաշարքերը դիտվում են իբրև խոսքիմասային տարարժեք բառեր: Սրանցից մի քանիսը պատմական իմաստաբանության հայեցակետից հատկանշվում են որպես ծագումնաբանորեն տարարժեք բառեր և հանդես են գալիս երկարժեք գործառնությով: Ըստ Գ. Զահուկյանի՝ կարմիր-ը հնդեվրոպական մայր լեզվում արդեն ածականական և գոյականական արժեքներ ուներ. գունանունը գոյական էր «կարմիր մետաղ, պղինձ» իմաստով⁷¹: Կամ՝ ըստ Հ. Աճառյանի Արմատական բառարանի՝ կապույտ-ը ածական է որպես գունանուն, գոյական է՝ որպես թռչնանուն՝ «աղավնի» և այլն: Մի քանիսն էլ փոխաբերական իմաստներով հանդես են գալիս որպես խորհրդանիշներ՝ սև-ը՝ տխրության, սգո, աղետի, սպիտակ-ը՝ անմեղության, արդարացիության, մաքրության, կանաչ-ը՝ ջախելության, թարմության, անարգելության, կապույտ-ը՝ ցնորական, անիրական, տեսիլքի, կարմիր-ը՝ արյունահեղության, սպանդի, պայքարի, արգելքի, երջանկության և այլն: Խորհրդային ժամանակաշրջանի հասարակական կնիքն են կրում սպիտակ և կարմիր գունանունները: Նույն անորոշությունն է գույն-ով, -երանգ-ով բաղադրված գունանունների խոսքիմասային արժեքը որոշելիս:

❶ Տարակարծությունների կենտրոնում են նաև ժամանակի, չափ ու կշռի անուն գոյականները (ժամ, օր, շաբաթ, ամիս, տարի, դար, սմ, կմ, գրամ, տոննա...): գործածվում են միայն թվական լրացումով (2 ժամ և այլն), իսկ առանց այդպիսի լրացման գործածվելիս սովորաբար հոգնակիի ձևով են հանդես գալիս (ժամեր): Սրանք կազմում են գոյական անվան իմաստաբանական դաշտի արտաքին, սահմանային շերտը և չունենալով առարկայական, իմաստային ծանրաբեռնվածություն՝ պարագայական հաճախակի գործածությամբ փոխում են իրենց իմաստաարժեքային կառուցվածքը. մակբայանում են:

Գոյականական և մակբայական արժեքներ ունեն այսօր («ընթացիկ օրը, ներկա օրը» և «ներկա՝ արդի ժամանակը» իմաստներով), երեկ («այսօրվան նախորդած օրը», «մոտակա՝ մոտավոր անցյալ» և «այսօրվան նախորդած օրում», «ոչ հեռավոր անցյալում» իմաստներով), վաղը («այսօրվան հաջորդող օրը», «մոտալուտ ապագան», «հետագա՝ առաջիկա ժամանակը», «ապագա, հետագա կյանք՝ վիճակ» իմաստներով) ժամանականիշ բառերը: Մյուս կողմից վերացական գոյականների՝ ժամանակի, տարածության, քանակի հարաբերության բառային իմաստներն իրենց ընդհանրական բնույթով, ինչպես նկատում են շատերը, մոտենում են քերականական իմաստների: Այդ կարգի գոյականները (տեղ, չափ, ժամանակ, պատճառով),

⁷¹ Գ. Զահուկյան, Ջրույցներ հայոց լեզվի մասին, էջ 16:

հաճախակի գործածվելով կապակցական բառերի դերով, հեշտությամբ փոխանցվում են կապերի: Վերացական գոյականների համապատասխան հոլովածներից առաջացած ինքնուրույն բառ-միավորներ են ճանաչվում ամռանը, ձմռանը, կեսօրին, կեսգիշերին, իրիկնահացին, առավոտվանից, ցերեկով, վերջում, սկզբում և նմանատիպ մակբայները, պատճառով, նպատակով, հետևանքով, ձեռքով, ուղղությամբ, երեսից, ժամանակ, հաշվին, պատվին, միջոցին և այլ կապեր ու կապական բառեր: Այս կարգի բառերի խոսքիմասային անցումն ավարտված չհամարելու կամ դրանք դեռևս գոյական անուն ճանաչելու դեպքում պետք է արձանագրել մակբայի կամ կապի պաշտոնում մշտապես գործածվելու հետևանքով այդ բառերի հոգնակիության, հատկանիշ կրելու, առկայացման քերականական առանձնահատկությունների աստիճանական կորուստը:

Մեծ մասամբ երկարժեքությամբ են տրված նաև նյութական այն գոյականները, որոնք թվականների ցույց տված քանակով չափ ու կշռի միավոր են դառնում՝ սալ, գիրկ, բուռ, թիզ, մատ, գլխարկ և այլն: Օր.՝ գլխարկ բառը գոյական է «գլուխը ծածկելու հագուստ» իմաստով, ածական է «մի գլխարկի տարողության չափ» իմաստով: Խուսափել ենք նման բառերը երկարժեք ներկայացնելուց, որովհետև դրանք մյուս եզրում, ինչպես արդեն նշել ենք, այդպիսին են միայն թվականի կամ քանականիչ այլ բառերի կողքին (վերածվում են բառ-մասնիկների):

⊕ Շատ բառերի իմաստարժեքային զուգաձևությունը (գոյականական իմաստի ձեռք բերումը) պատճառաբանվում է նրանց՝ գիտաբառերի վերածվելու իրողությամբ՝ որոշիչ-որոշյալ կապակցության կրճատմամբ. օրինակ՝ լեզվաբանական, երկրաչափական, բժշկական և այլ բնագավառների վերաբերող որոշ գիտաբառեր (տերմիններ)՝ համանիշ, հականիշ, գոյական, ածական, թվական, հայցական, բացառական, միջօրեական, հորիզոնական, եզակի, թեքածանց, աճական, կոչական, քառանկյուն, քառանկյունի, զուգահեռանիստ, եռանկյուն, անոթալայնիչ, լեղամուղ, միզամուղ, միասնբակավոր/ներ/, կճղակավոր/ներ/, տասնավոր/ներ/, ծայնավոր/ներ/, պակասավոր/ներ/, վարդագգի/ներ/ և այլն, հղված են որպես տարարժեքային միավորներ՝ Ա. // Գ. կամ Գ. // Ա. նշումով, ինչպես օրինակ՝ հարակատար - Ա. 1. քրկն. Կատարված, բայց իբրև վիճակ շարունակվող, կատարված, բայց հետևանքը շարունակվող: 2. փխք. Վաղ եղած, վաղուցվա: // Գ. քրկն. Դերբայածն, հարակատար դերբայ: ԱՀԱԲԲ-ում՝ «բացառական, գ. ած. (քրկն.) Հոլով, որ ցույց է տալիս գործողության սկզբնակետը՝ աղբյուրը՝ պատճառը (վերջավորությունն՝ -ից կամ -ուց)»:

⊕ Մի շարք գոյականների՝ բառարաններում առաջարկված ածակա- նական իմաստով գործածությունը «տարակուսելի» է, «հավանական», «ենթադրելի»: Այսպես՝ թուղթ բառը 15 իմաստով գոյական է, իսկ 2 իմաս-

տով՝ ածական՝ հետևյալ բացատրությամբ՝ «1. Թղթյա, թղթե: 2. Հեշտությամբ պատմվող, բարակ (ասվում է բարակ և անպետք բաների համար)», լար-ը գոյականական 15 իմաստ ունի և միայն փոխաբերական իմաստով ածական է՝ «բարակ, նուրբ»:

❶ Կենդանանիշ գոյականների առարկայական իմաստն անխառն չէ, կենդանիներին հատուկ ներքին կայուն հատկանշային-իմաստային երանգը և որոշչային գործածությունը որոշակի դեր ունեն նրանց իմաստաարժեքային դաշտի անկայունացման գործում: Բառարաններում կենդանիներ անվանող բառամիավորները **Գ. // Ա. տարարժեքությամբ են ընդգրկված: Իժ** բառը **Լ. Խաչատրյանի «Գրաբարի բացատրական բառարանում»** հետևյալ արժեքներով է տրված. «գ. Օծ. Իժ մի ի ջերմութենէն ելեալ՝ կալաւ զծեռանէ նորա (Գործ. ԻԸ. 3): ա. փխբ. Օծի նման չար, ժանտ: Ունէր Եսաւ բարս իժս (Եփր. Աւետար.): Աղվես բառը գրաբարում մենիմաստ գոյական էր՝ «կենդանի՝ դժնակ գազան՝ խորամանկ և գող» իմաստով, փոխաբերական կիրառության հիմքի վրա այն ժամանակակից հայերենում ծեռք է բերել նաև «խորամանկ, նենգադավ, շողոքորթ, ճարպիկ, հնարագետ» հատկանշային պատկերավոր, արտահայտչական նշանակությունը, որը գործածվում է մարդկանց բնութագրելու համար. բառարաններում հղված է այսպիսի բացատրությամբ. «գ. 1. Շների ընտանիքին պատկանող՝ երկար ու բրդոտ պոչով ու սուր դնչով գիշատիչ կաթնասուն: 2. Աղվեսի մորթի: 3. **ած. գ. փխբ.** խորամանկ՝ նենգադավ մարդ: 4. **նոր, սպորտ.** Աղվեսորս կոչվող ռադիոսպորտի մարզիկ»: Նույնատիպ է **առյուծ, արծիվ** բառերի բացատրությունը. **Առյուծ - գ. հս. 1.** Կատունների ընտանիքին պատկանող գիշատիչ գազան: 2. Քաջ՝ սրտոտ՝ հզոր մարդ: / **հտ. աստղգ. Չոդիակոսի 12** կենդանակերպներից մեկի՝ յոթերորդի անունը: // **ած. փխբ.** Սրտոտ, քաջ, անվեհեր: Կամ՝ **Արծիվ - գ. հս. 1.** Գիշատիչ թռչուն: 2. Արծվի պատկերը կամ քանդակը որպես պետական՝ իշխանական զինանշան: 3. **փխբ. Ուժեղ՝** քաջ՝ սրատես մարդ: 4. Արագասույր նծույգ: / **հտ. Հյուսիսային կիսագնդի** համաստեղություններից մեկի անունը: // **ած. փխբ.** Քաջ, ուժեղ, անհաղթ:

Չենք կարծում, որ բոլոր ժամանակների անվանի բառարանագիրներն աղվես, **առյուծ, արծիվ**, էշ և նման բառեր տարարժեքայնությամբ են ներկայացրել առանց հիմք ունենալու: Տրամաբանական է, որ վերացարկված մտածողության, փոխաբերական հաճախակի գործածությունների, համեմատություն կրճատման (**առյուծի նման քաջ –առյուծ**), որոշչային և ստորոգելիական գործառույթների, հնուց ի վեր մարդկանց՝ կենդանիներին հատուկ դրական և բացասական հատկանիշներով բնորոշելու սովորույթի և այլնի հիմքի վրա այս բառերի այսօրինակ գործածությունները պետք է հանգեցնեին գոյական // ածական տարարժեքության (ներկայումս «շատ խելոք» և հեզնական «անճար, անկար» իմաստներով խոսակցական ոճում

հատկանշական իմաստ է ձեռք բերել հորթ բառը): Մերօրյա հայերենում նվազագույնի է հասել դրանց՝ ածականական իմաստով գործածությունը. կենդանու միջոցով բնորոշվող հատկանիշը հենց «իր իսկ անունով» է կոչվում՝ ուղղակիորեն, և սա, ենթադրում ենք, ամենից առաջ պայմանավորված է մարդկանց՝ կենդանիների միջոցով բնութագրելու սովորույթի նկատմամբ ձևավորված բացասական վերաբերմունքով, որի արդյունքում, անկախ շարահյուսական կիրառությունից, դրանք միարժեք են. առարկայական իմաստն իշխողն է իմաստային մյուս երանգների համեմատությամբ, ածականական իմաստը՝ հատկապես ծաղրական-հեգնական կամ բացասական երանգով՝ անհանձնարարելի:

Նույն ձևով հակասական բացատրություններով են վկայվում ակնեղեն (փիրուզ, զմրուխտ...) և մետաղներ կամ այլ օգտակար հանածոներ (ոսկի, ածուխ...) անվանող բառերը:

● Տարակարծությունների կենտրոնում է նաև բույսերի և կենդանիների տարբեր խմբավորումներ անվանող (դասեր, ենթադասեր, կարգեր ևն) միավորների խոսքիմասային արժեքավորումը: Ըստ Գ. Ջահուկյանի՝ «Քանի դեռ բույսը կամ կենդանին մարդու համար տնտեսական արժեք չունեն, նրանց անունները չեզոք են, բայց նրանք կարող են այդպիսի արժեք ստանալ, և նրանց անուններն էլ կստանան հասարակական-մշակութային արժեք: Այս և այլ պատճառներով բառապաշարի իմաստային խմբերի հստակ սահմանազատումը խիստ դժվար է, միևնույն բառը մի իմաստով կարող է ընկնել մշակութային բառապաշարի մեջ, մի այլ իմաստով՝ ոչ: Եթե մենք առանձնացնենք որպես հատուկ խումբ բույսերի անունները, ապա հարկ կլինի տարբերել մշակութային և ոչ մշակութային բույսեր և նկատի ունենալ, որ մշակութային բույսերը կարող են մշակութային արժեք ձեռք բերել, ստանալ երկրագործական տերմինների բնույթ: Եթե մենք որպես ընդհանուր խումբ տարբերենք կենդանիների անունները, ապա ըստ մարդու տնտեսական կյանքի հետ կապված լինելու՝ ստիպված կլինենք տարբերել որսի կենդանիների անունները որսորդական արժեք չունեցողներից, անասնապահության և անասնաբուծության հետ կապվածները՝ այդպիսի կապ չունեցողներից. և իրոք, կենդանիները ոչ միայն բնության մասն են, այլև շատ դեպքերում մարդկային գոյության անհրաժեշտ մասը: Ասվածից բխում է, որ մեր բաժանումները մոտավոր բնույթ կունենան»⁷²: Մերօրյա հայերենում հատկապես աշխուժացել է բուսանունների գործածությունը. կանաչապատման հետ կապված, նաև այլ երկրներից ներկրված բույսերի, հատկապես ծաղկատեսակների նկատմամբ հասարակական ձգտումով, պահանջարկով պայմանավորված՝ դրանցից շատերը մեր կյանքում սկսել են մշակութային

⁷² Նույն տեղում, էջ 43-44:

արժեք ձեռք բերել, և այսօր հատկանշական են դառնում վերջիններիս ընդհանուր՝ դասային, կարգային անունները: Շատ ածականներ վերածվել են հատկապես բուսաբանական և կենդանաբանական մասնագիտական գիտաբառերի: Գիտական տերմինաբանության մեջ գործածվում են դրանց և եզակի, և՛ հոգնակի ձևերը (իմաստային նեղացման հիմքի վրա տեղի է ունենում անեզակիությունից եզակիության անցում՝ ձևային փոփոխությամբ): Միաշաքիլավոր, միասմբակավոր, հատիկաընդավոր, հոնազգի, հնդկոտենազգի, հիրիկազգի, հափուկազգի, կոճապղպեղազգի, պատենաթև, անողնաշարավոր, բարդածաղկավոր, բլթակավոր, ընդավոր, թաղանթաթևավոր, թիթեռնածաղկավոր, թրթուրաքորդավոր, խաչածաղկավոր և նմանատիպ այլ բառեր հղված են երկարժեքությամբ՝ Ա. // Գ., թեպետև սրանք ընտրողությամբ և որոշակի սահմանափակությամբ են ընդգրկված, իսկ գոյականական արժեքը մեծ մասամբ տրված է առավել հոգն. հղումով. տարարժեքության հիմքը հասարակական-մշակութային արժեքով պայմանավորված գործածական հաճախականությունն է:

❶ Եթե այլ տիպի բառարաններում առանց բայ քերականական նշան բերված են հատկապես հարակատար և ենթակայական դերբայների ձև ունեցող արդեն իսկ գոյականացած կամ ածականացած կամ որպես այդպիսին գործածվող բառերը (ծնող, խմած, մատուցող, խաղացող և այլն), ապա այստեղ դրանց խոսքիմասային արժեքային համակարգը ամենից առաջ ներկայացված է դերբայածն լինելու հղումով՝ ձևաբանական նորմի թելադրանքով: Պետք է նշել, որ ԱՀԱԲ-ում այս բացը հնարավորիս շտկվել է:

Ապառնի կամ ապակատար երկրորդ դերբայը ոչ վաղ անցյալում տարարժեքային էր՝ դերբայական նշանակության առաջնայնությամբ. հիմնային կամ «մայր» իմաստի կողքին նորամուտ իմաստ/ներ/ը կա՛մ ածականական էր /էին/ (Բ. // Ա.), կա՛մ գոյականական (Բ. // Գ.), կա՛մ երկուսը միասին (Բ. /// Ա. /// Գ. կա՛մ Բ. /// Գ. /// Ա.): Բառածնի բառական-քերականական իմաստի աստիճանական մթազնման հետևանքով խոսքիմասային փոխանցման միջանկյալ օղակում ածականական կամ գոյականական իմաստներն առաջնային են դառնում, իսկ հիմնայինը՝ երկրորդական (Ա. // Բ., Գ. // Բ. ևն): Մերօրյա գրական արևելահայերենի դպրոցական նորմատիվ քերականություններում ձևաբանական նորմը դերբայական համակարգը սահմանում է առանց հիշատակված դերբայի: Իսկ բառարաններում դրանք ածական կամ գոյական են կամ երկարժեք են՝ ածականական և գոյականական իմաստներով (Օրինակ՝ «խորհելիք – 1. գ. խորհելու առարկան՝ նյութը: 2. ած. խորհելու, խորհելի»): Այնուամենայնիվ, ոչ նորմատիվ (երբեմն նաև նորմատիվ-բուհական) քերականություններում դեռևս դերբայական հին համակարգն է ներկայացված: Որոշակի նկատառումով՝ խոսքիմասային փոխանցման լիակատար ընթացքը

ներկայացնելու համար բառարանում հատկապես տարարժեքությամբ հատկանշվող այս բառերի համար վերջում նշվում է բայ եղած լինելու իրողությունը՝ **հնգ. հղումով (խոսելիք, խորհելիք, ասելիք, գրելիք և այլն)**:

❶ Բառարաններում ածական և մակբայ խոսքիմասային հղումները կողք կողքի են տրված, և հաջորդող բացատրությունները վերագրվում են թե՛ մեկին, թե՛ մյուսին, բայց շատ դեպքերում դրանք ածականական են. ուստի հարկ եղած դեպքում առանձնացրել ենք՝ հաշվի առնելով բառակապակցելիական հնարավորությունները. մակբայացած ածականը պիտի արտահայտի այնպիսի հատկանիշի գաղափար, որը հատուկ և տարածելի կլինի գործողության վրա: Ըստ լեզվաբանական եզրահանգումների՝ ածականների մակբայական իմաստն էլ ավելի է ընդգծվում -իկ ածանց ունենալու դեպքում, իսկ բառարաններում ան- ժխտական նախածանց ունեցող ածականների մեծ մասին վերագրվում են ածականի և մակբայի խոսքիմասային զուգահեռ արժեքներ (**անվերջ, անբարբառ, անթարթ, անձայն, անշարժ...**):

❷ Վիճելի է թվականների հարցը: Գրաբարից սկսած սրանց վերագրել են գոյականական, ածականական, մակբայական արժեքներ: ԺՀԲԲ-ում յուրաքանչյուր թվական նաև գոյական է՝ որպես թվի անուն. օր.՝ երեք-ը «երկու + մեկ» իմաստով թվական է, իսկ «երեք թիվը, թվանշանը» «երեք միավորից բաղկացած քանակ», «բավարար գնահատական» իմաստներով գոյական է. այս սկզբունքով առաջնորդվելով, ցանկացած թիվ թվական է, իսկ որպես թվի անուն՝ գոյական. այսինքն՝ բոլոր թվականները երկարժեք են: Կամ՝ մոտավոր թիվ արտահայտող թվականները՝ երկու-երեք, չորս-հինգ և այլն, ԱՀԲԲ-ում միայն ածական են, բայց քանի որ մերօրյա նորմատիվ-դպրոցական դասագրքերից մեկում (Ֆ. Խլղաթյանի հեղինակած) ընդգրկված են որպես մոտավորական թվականներ, ուստի և սրանք պայմանականորեն երկարժեք միավորներ են՝ Ա. // Թ.՝ անգամ առանց հստակ հիմնավորման՝ Ա. // Թ., թե՛ Թ. // Ա., կամ ո՞րն է հանձնարարելի, ո՞րը՝ ոչ հանձնարարելի և այլն. նպատակը այս հարցին ուշադրություն դարձնելու խնդիրն է՝ լեզվական նորմով հաստատված է մոտավորական թվականի առանձնացումը: Նույն ձևով պետք է ընկալել քանակական թվական +ավոր ածանցով կազմությունները, որոնք էլի նույն դասագրքում թվականներ են, իսկ բառարաններում մեծ մասամբ հղված են որպես ածականներ: Նմանատիպ երկվություն կա կոտորակային և բաշխական թվականների արժևորման հարցում: Օր.՝ հազարական-ը ԱՀԲԲ-ում միան թվական է՝ 2 իմաստներով, 2-րդը՝ մոտավորական իմաստ է արտահայտում, իսկ ԺՀԲԲ-ում միայն ածական է՝ նույն բացատրությամբ: «Դպրոցական բառակազմական բառարանում» հազարերորդական, հարյուրհազարերորդ, քսաներեքերորդ, յոթանասուներորդ, վեցերորդ, վեցական բառերը և՛ թվական են, և՛ ածական,

քառասունական-ը, վաթսունական-ը ածականներ են, վաթսուներորդ-ը, տասներորդ-ը՝ միայն թվական: Համեմատելու նպատակով էդ. Աղայանի բառարանի՝ վերջերս վերախմբագրված տարբերակից դուրս ենք գրել տասը և քսան բառերի ու նրանցով կազմվածների՝ թվականական արժեքով բացատրությունները, և, ի լրացումն ներքոբերյալի, հարկ է շեշտել, որ դրանք մեծ մասամբ լեզվական ավանդույթին համապատասխան են տրված (այսինքն՝ բառարանից բառարան են փոխանցված):

Ա. «ՏԱՍԸ. թվ. 1. Իննի և մեկի գումարը: 2. 10 թվանշանը».

«ՔՍԱՆ. թվ. 1. Երկու տասնյակ: 2. Քսան թվանշանը».

Մի կողմ թողնելով 2-րդ կետերի «10 թվանշանը» և «Քսան թվանշանը» թվականական իմաստաարժեքումը, նաև արտահայտության ձևի տարբերությունը (10 և քսան), պետք է նշել, որ տասը թվականի բացատրությունը կարող ենք փոխարինել «Մեկ տասնյակ»-ով, իսկ քսան-ինը՝ «տասնիննի և մեկի գումարը»-ով: Յուրաքանչյուր քանակական թվական «իրեն նախորդողին գումարած մեկ» իմաստով ներկայացնելու սկզբունքով առաջնորդվելու պայմանի չնշման դեպքում (նման բացատրությունը, ի դեպ, ավելի շուտ մաթեմատիկական հաշվարկի տպավորություն է թողնում) տասը-ի առաջին իմաստով բացատրությունն ունի 6 տարբերակ՝ «երկուսի և ութի գումարը», «երեքի և յոթի գումարը» ևն, և եթե սրանց էլ ավելացնենք «տասը» որպես հանման գործողության տարբերություն, ապա նույն իմաստային արժեքի բացատրության մակերեսային կառուցվածքի բազմաձևությունը սոսկ չլուծված հարցերի և նորմավորման գործընթացում դեռևս անելիքներ ունենալու վկայությունն է:

Բ. «ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ. թվ. 1. Ըստ կարգի՝ հերթականության իններորդին հաջորդող: 2. Նույնն է՝ Տասներորդական».

«ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ, թվ. 1. Տասնիններորդին հաջորդող: 2. Քսաներորդական»,

Գ. «ՏԱՄՆԵՐՈՐԴԱԿԱՆ. թվ. Ամբողջի տասը մասերից յուրաքանչյուրը»,
«ՏԱՄՆՈՐԴԱԿԱՆ, ած. 1. Տասնյակներով հաշվելու համակարգով կազմված, տասնյակներով հաշվվող: 2. Ամբողջի մեկ տասներորդ մասը կազմող, տասնորդական»:

«ՔՍԱՆԵՐՈՐԴԱԿԱՆ, ած. Ամբողջի քսան մասերից յուրաքանչյուրերորդը»:

Այս կետում հակասությունն ակնհայտ է. տասներորդական-ը թվական է, նույնավերջ քսաներորդական-ը՝ ածական: Իսկ տասնորդական-ը նաև տասներորդական-ի տարբերակային ձևն է (մեկ տասնորդական և մեկ տասներորդական). այսինքն՝ այն թվականական արժեք ունի, և 2-րդ կետի բացատրությունը հենց այդ արժեքին է համապատասխան է (կրկնված տասնորդական-ը հավանաբար տասներորդական-ի փոխարեն է):

Դ. «ՏԱՍԱԿԱՆ». թվ. 1. Յուրաքանչյուրը կամ յուրաքանչյուրին տասը:
2. Տասի և քսանի միջև ընկած».

«ՔԱՆԱԿԱՆ. թվ. 1. Յուրաքանչյուր քսանական կամ յուրաքանչյուրին քսան: 2. Քսան և երեսուն թվականների միջև ընկած».

Թե՛ առաջինի, թե՛ երկրորդի 2-րդ կետի իմաստաարժեքային հղում-բացատրությունները մոտավորական թվականներին են համապատասխանում, իսկ այդ տեսակի առանձնացումը հակասում է ձևաբանական-թվականական նորմին. կանոնական չէ... Մյուս կողմից, տարակուսում ես. օրինակ՝ քսան-երեսուն հարադրության մեջ քսան-ի և երեսուն-ի միջև ընկած յուրաքանչյուր առանձին թիվ թվակա՞ն չէ, իսկ եթե կոնկրետ թիվ չի առանձնացվում, այլ հենց այդ սահմանանիշ թվականների միջև ընկած թվերի ընդհանրացման, հավաքականության՝ գումարային իմաստով է գործածվում, արդյոք դադարո՞ւմ է թվական լինելուց: Տրամաբանական կլինի դրանք համարել երկարժեք՝ թե՛ թվականական իմաստով և թե՛ ածականական (անորոշ, չտարբերակված, մոտավորական) իմաստով...

Տասնավոր բառն այսպիսի բացատրությամբ է ընդգրկված՝ «գ. 1. մաթ. Բազմանիշ թվերի շարքում նախավերջին թիվը: 2. Տասնյակներով հաշվող, տասնյակ»: Եթե «բազմանիշ թվերի շարքում» «թիվ» է, ուրեմն՝ թվական պիտի լինի, եթե գոյական է, ապա՝ հավաքական, հետևաբար միայն «տասնյակ» իմաստով բացատրությունը թերի է, իսկ տրամաբանական առումով նախավերջինը չէ...

Բնականաբար ակնհայտ է, որ «թվերի լեզվական աշխարհում» լիակատար խառնաշփոթ է: Կարելի է ենթադրել, որ բառարանային խոսքիմասային տարատեսակ արժեքավորումները թվական խոսքի մասի ոչ համակարգային, ոչ ամբողջական ըմբռնման արդյունք են. սա ևս ձևաբանական ուսումնասիրության ժամանակակից հիմնահարցերից է: Որոշ թվականների իմաստաարժեքային տեղաշարժերը ինչ-որ տեղ բացատրելի են և հիմք ունեն, օր.՝ երկու - Թ // Գ., ըստ որում գոյականական արժեքը միայն «որպես գնահատական (վատ)» իմաստով է. հազար՝ Թ. // Ա.: Բնականաբար, գոյականական արժեք են ձեռք բերել գնահատման նոր չափանիշ դարձած թվականները («տասը» և «քսան» բալանոց համակարգերում). ըստ որում շատ դեպքերում տեղի է ունեցել բառիմաստի փոփոխություն. երեք-ը՝ գոյական էր «բավարար գնահատական» նշանակությամբ, մերօրյա գնահատման համակարգում՝ գոյական է՝ «վատ գնահատական» նշանակությամբ, նույն ձևով՝ հինգ-ը («գերազանց գնահատական» և «բավարար գնահատական» իմաստային հաջորդականությամբ (իմաստային շրջումով):

Խոսելով խոսքի մասերի հարցումային դասակարգման մասին՝ Ա. Խաչատրյանն էլ ավելի է սրում վիճելիությունը՝ գրելով՝ «Երրորդ քերականական ածանցով կազմությունները, բացի թվականի քանի՞երորդ

հարցից, պատասխանում են նաև ո՞րերոդ, ո՞ր հարցերին և հարում են ցուցորոշ ածական դերանուններին (կաղապարային շարքում գրավում են նույնական դիրք, պահանջում են միայն որոշյալ լրացում, առարկան մատնացույց են անում որոշակի հարաբերությամբ): Այսուհանդերձ, դրանք առաջին հերթին պետք է համարել դասական թվականներ՝ նկատի ունենալով ընդհանուր բառաքերականական իմաստը, երրորդ ածանցի քերականական արժեք ունենալը և գործառական որոշ յուրահատկություններ: Բացարձակ թվականներից կազմված կրկնավորները (հինգ-հինգ, յոթ-յոթ) ոչ թե բաշխական թվականներ են, ինչպես կարծում են շատերը, այլ կերպականներ (ընդունված տերմինաբանությամբ՝ ձևի մակբայներ), դրանք պատասխանում են ինչպե՞ս հարցին և հիմնականում լրացնում են բային (գոյականին լրացնելը դրանց բնորոշ է, թեև հանդիպում են առանձին օրինակներ): Բուն բաշխական թվականները քանիակա՞ն հարցին պատասխանող ձևերն են (հինգական, տասական), որոնք լրացնում են միայն գոյականներին»⁷³: Մյուս կողմից տրամաբանական հարց է առաջանում՝ եթե գոյականների կրկնությամբ կազմված բառերը գոյականական իմաստ չեն արտահայտում, միայն ածականական և մակբայական արժեք ունեն, նույնը չի՞ կարող վերագրել կրկնավոր թվականներին: Այսուհանդերձ, քանի դեռ լեզվական նորմը սահմանում է, որ բաշխական թվականները կազմվում են նաև բացարձակ թվականների կրկնությամբ, ուրեմն այս կազմությամբ բաշխականները իմաստաարժեքային բաշխման տարբեր կետերում են՝ թվականական, ածականական և մակբայական իմաստներով:

❶❶ Վիճահարույց է նաև շաբաթվա օրերի անունների ձևաբանական արժևորումը. օրինակ՝ ԱՀԲԲ-ում կան երկուշաբաթ և երկուշաբթի տարբերակները, թեև երկուշաբաթ-ի կողքին կա խսկց. հղումը, բացատրությունն այսպիսին է՝ «թվա. ած. գ. 1. շաբաթվա առաջին օրը 2. մկ. երկուշաբթի օրը», ԺՀԲԲ-ում՝ «1. գ., մ. Շաբաթվա երկրորդ օրը կիրակիից հաշված, այժմ շաբաթվա առաջին օրը 2. ա. երկուշաբթվա», Ստ. Մալխասյանի բառարանում կան երկուշաբաթ, երկուշաբթի, երկուշաբթի տարբերակները, որոնցից առաջին երկուսն ունեն գրաբարյան հղումը. տրված է հետևյալ բացատրությունը՝ «ած. գ. Շաբաթուայ երկրորդ օրը /առաջին օրը կիրակին է, որ առաջ կոչվում էր միաշաբաթի., երկուշաբթի օրը 2. մկ. երկուշաբթի օրը» (նույն բառարանում կա նաև երկուշաբթնօր-ը հետևյալ բացատրությամբ՝ «գ. երկուշաբթի օրը, մկ. երկուշաբթի օրը»), Հայկազյան բառարանում («Նոր բառգիրք հայկազեան լեզուի») կան երկշաբաթ, երկշաբաթի, երկուշաբաթ, երկուշաբաթի տարբերակները՝ գոյական և ածական հղումով: Այսինքն՝ այն ԱՀԲԲ-ում քառարժեք է՝ Թ. /// Ա. /// Գ. ///

⁷³ Ա. Խաչատրյան, նշվ. հոդվածը, էջ 62:

Մ., ժՀԲԲ-ում՝ եռարժեք՝ Գ. /// Մ. /// Ա., Ստ. Մալխասյանի բառարանում՝ եռարժեք՝ Ա. /// Գ. /// Մ., Հայկազյան բառարանում՝ երկարժեք՝ Գ. // Ա., իսկ Ա. Հայրապետյանի բառարանում երկուշաբթի բառն ընդգրկված չէ: Ենթադրելի է՝ սկզբնապես այն հատկանշային իմաստ է ունեցել, հետո տեղի է ունեցել որոշիչ-որոշյալ կապակցության (երկուշաբթի օրը) սերտաճում, և ձեռք է բերել գոյականական իմաստ՝ հոլովվելով ժամանակի իմաստ ունեցող գոյականների համաբանությամբ. ժամանակի ընթացքում գոյականական իմաստը հնացել է, իսկ մի քանի հոլովական ձևեր ձեռք են բերել այլ խոսքիմասային իմաստ՝ սեռականը՝ ածականական, ուղղականն ու բացառականը, մասամբ՝ գործիականը՝ մակբայական /Մ. // Գ. (հնգ.), Ա. // Գ. (հնգ.) և այլն: Նույն ձևով և շաբաթվա մյուս օրերի անվանումները (բացառությամբ ուրբաթ-ի), իսկ շաբաթ բառը թվականների համակցությամբ նշանակում է «թվականի նշած թվով շաբաթների քանակով» և ունի մակբայական իմաստ:

❶❷ Իմաստարժեքային հղումների և բացատրությունների խառնաշփոթ է հատկապես հարցահարաբերական և ցուցական դերանունների ենթահամակարգերում: Անմիօրինակությունն էլ ավելի խտանում է թեական՝ տարակուսելի բառախբերի օգտագործումով՝ «գործածվում է նաև այսինիչ խոսքիմասի նշանակությամբ», «իբրև գոյական՝ դերանուն» «իբրև մակբայ» ևն: ԱՀԲԲ-ում ինչ-ը՝ ա. դերանուն է՝ և՛ հարցական, և՛ անորոշ, և՛ ցուցական, և՛ հարաբերական, բ. շաղկապ է՝ և՛ ստորադասական, և՛ համադասական. գ. վերաբերական է, դ. գործածվում է իբրև բացականչություն՝ զարմանք, հիացմունք արտահայտելու համար, այսինքն՝ ծայնարկության արժեք ունի, ե. տարբեր կապակցություններում ոչ լիարժեք բառ է կամ բառմասնիկ է [ինչ անենք («ոչինչ, փույթ չէ»), ինչ անունով («հան՞ուն ինչի, ի՞նչ պատճառով»), ինչ ասել կուզի («հայտնի բան է, անկասկած»), ինչ ասես («ամեն ինչ, ամեն բան, ամեն կարգի»), ինչ արեցի՞ արի / ինչ արի-չարի («հակառակ բոլոր ջանքերիս»), ինչ գիտեմ («չգիտեմ, չեմ կարող բացատրել»), ինչ է / ինչ է թե («պատճառով, պատճառ բռնելով»), ի՞նչ է, ի՞նչ չէ / ինչն ինչոց է («ի՞նչ է պատահել»), ինչ խոսք որ («պարզ՝ հայտնի բան է, անկասկած»), ինչ կա-չկա («բոլորը, եղած-չեղած»), ի՞նչ կա, ի՞նչ չկա («ի՞նչ է պատահել, ի՞նչ նորություններ կան»), ի՞նչ կլինի («չէի՞ր կարող, չէի՞ր համաձայնի»), ինչ փույթ («հոգ չէ»), ինձ / քեզ...ինչ («ինձ՝ քեզ... չի վերաբերում, իմ՝ քո... գործը չէ»)] և այլն: Նույն բառարանում երբ-ը, որի շաղկապական գործածությունը գնալով աշխուժանում է, խոսքիմասային այսպիսի տարարժեքությամբ է հղված՝ «ԵՐԲ, մկ և շ. Գործածվում է. 1. Որպես հարցական դերանուն՝ *ո՞ր ժամանակ, ի՞նչ ժամանակ* նշ.: 2. Որպես հարաբերական դերանուն՝ *այն ժամանակ, երբ որ* նշ.: 3. Որպես պայմանի շաղկապ՝ *եթե* նշ.: 4. Որպես հիմունքի շաղկապ՝ *քանի որ* նշ.: 5. Որպես բացատրական շաղկապ՝ *որ* նշ.: 6. Որպես հակադրական շաղկապ՝ *մինչդեռ*,

մինչ նշ.»: Ով-ի՝ հարցական, ցուցական, հակադրական-հեզմական իմաստներով գործածությունների կողքին հարաբերական դերանուն-շաղկապական արժեքը նշված չէ: Միաժամանակ անտեսված չէ բառամասնիկային գործածությունը. ով-ը՝ որպես կոչական բառ-մասնիկ, ով-ը՝ որպես բաղադրիչ ով ասես, ո՞վ գիտես, ո՞ւմ ես ասում, ով ուզում է՝ լինի, ո՞ւմ պետքն է ևն կապակցություններում: Որ-ը դերանուն է, թե՞ շաղկապ. բանավիճային այս հարցի պատասխաններից մեկը Լ. Թեյլանի «Որ. շաղկապ, թե՞ դերանուն» հոդվածում պետք է փնտրել. հոդվածագիրը միայն մեկ հարցումով մեկ բառի միջոցով տեսանելի է դարձնում լեզվական միավորի իմաստային կառուցվածքի մեջ կատարվող տեղաշարժերի, քերականական կարգային փոխանցումների աստիճանական ընթացքը, որ անմիջաբար պայմանավորված է տվյալ միավորի խոսքային գործառնությամբ: Առավել ընդունելի այն է, որ շաղկապները ծագել, առաջացել են հարաբերական դերանուններից: Իսկ եզրակացություն-պատասխանն այսպիսին է՝ որ բառի գործառական երկարժեքության հանգամանքը չպետք է անտեսվի, և, որ ամենակարևորն է, պետք չէ «անցումային» կառույցների առնչությամբ որոշակիորեն ուղղագիծ մոտեցում դրսևորել⁷⁴: Իսկ բառարաններում որ բառի շաղկապական (ստորադասական) և դերանվանական արժեքները ևս տրված են որ¹ և որ² բաժանումներով (ինչպես ինչ-ինչ՝ ինչ¹, ինչ², ինչ³. վերջինը համանունական եզր է՝ «ինչք» նշանակությամբ): Խոսքիմասային նույն երկվությունը նաև մյուսներին է վերաբերում. ինչպես-ը հարցական, հարաբերական դերանուն է, նաև վերաբերական է, նաև գործածվում է շաղկապի դերով, ինչքա՞ն հարցական դերանունը մակբայական իմաստով էլ է գործածվում և այլն: Գուցե նպատակահարմար է խոսքիմասային այս շփոթը լուծել (այս հարցը կանոնարկել) լեզվաշինության մեջ գործող փոխապայմանավորվածության սկզբունքով. դերանվանական այս շարքի համար հարցական նշանը (պարույկը՝ [◌]) համարել իմաստարժեքային (խոսքիմասային) տարբերակման ցուցիչ (տարբերակիչ), և հարցական (նաև՝ շեշտ կամ բացականչական) նշան կրողները (կամ առանց նշանի, բայց այդպիսի իմաստով գործածվողները) թողնել դերանվանական համակարգում՝ որպես հարցական դերանուններ, մյուս կողմից՝ հաշվի առնելով վերջիններիս նաև կապակցական արժեքը՝ դրանք ընդգրկել շաղկապական համակարգում. եթե կան գոյականական, մակբայական, ածականական, թվականական դերանուններ, կարող են լինել և շաղկապական դերանուններ: Սա հակահամակարգային չէ (շեշտակիր թող-ը, տես-ը, եկ-ը ևն հրամայական եղանակի բայեր են, շեշտագուրկ թող-ը, տես-ը, եկ-ը ևն վերաբերական են):

⁷⁴ Տես՝ Լ. Թեյլան, Որ. դերանուն, թե՞ շաղկապ, Լեզու և լեզվաբանություն, Երևան, 2016, 2 /15/, էջ 23-32:

Խանգարիչ գործոն չէ նաև դրանցից մի քանիսի հողառության և հողովվելու իրողությունը. ժամանակակից հայերենում, օրինակ, մի շարք կապեր այս առանձնահատկությամբ էլ են հատկանշվում... Իսկ այն, որ շաղկապական արժեքով այս դերանունները նախադասության անդամ են դառնում, առավելապես ձևական բնույթ է կրում (տրվող հարցն էլ է ձևական...): սրանք փոխարինիչներ են ամբողջական կառույցների և երկրորդական նախադասությունների բնույթի ցուցիչներ են, ինչպես շաղկապները:

Այսպես, այդպես, այնպես, այստեղ, այդտեղ, այնտեղ, այսպիսի, այդպիսի, այնպիսի, նույնպիսի ցուցական դերանունները շատ հաճախ բառարաններում գետեղված են նաև իբրև մակբայ, կամ՝ և՛ մակբայ, և՛ գոյական, կամ՝ մակբայ և կապ են: Օրինակ՝ ԱՀԲԲ-ում (նաև ԱՀԱԲԲ-ում) դերանվանական և մակբայական արժեքներ ունի այդպես-ը՝ «դ. 1. Այդ կերպով, եղանակով: 2. մկ. Մոտավորապես, շուրջ: (Պարապմունքի այդպես կեսերին... կանանց աղմուկ բարձրացավ:)», մակբայական և գոյականական՝ այդտեղ-ը՝ «Այդ տեղում, այդ տեղը» իմաստով. ԱՀԱԲԲ-ում նույն բացատրությամբ դերանուն և մակբայ է: Այսպես-ը դերանուն է, մակբայ և կապ. «դ. 1. Այս կերպով՝ եղանակով՝ ձևով: 2. կ. «Ուրեմն, հետևաբար: 3. մկբ. Մոտ, շուրջ, մոտավորապես»: Այստեղ-ը հղված է որպես մակբայ՝ («մկ. 1. Այս տեղը, այս տեղում: 2. Դեպի այս տեղը: 3. Այսպիսի հանգամանքներում՝ պայմաններում: 4. Այս՝ այդ՝ այն գործում»): Այնտեղ-ը միայն դերանուն է՝ «այն տեղը՝ տեղում» բացատրությամբ: Նաև վերաբերականի արժեք ունի այդ դերանունը՝ «Այդ մենք ենք գալիս», «Այդ դու մատնեցիր» և այլն:

Պետք է նշել, որ արտահայտության պլանում անմիօրինակություն են ցուցաբերում և բառարաններում տարատեսակ հղումներ ունեն հատկապես այս, այդ, այն ցուցական դերանուններով բաղադրված բառերը: Այնկողմ-ը՝ գոյական է («Այն կողմը»), այսկողմ-ը՝ «Գ. // Մ. Այս կողմը, դեպի այս կողմը»: Այս կազմությունների մասին, որոնք այսօր ունեն գրության զուգաձևեր (այս կողմ և այսկողմ, այն կողմ և այն կողմ...), Գ. Ջահուկյանը գրում է. «Ինչպես որ այս-ը միանալով ժամ-ին՝ այժմ ձևով ստանում է իրադրական ժամանակի մակբայի արժեք, այնպես էլ այստեղ, այդտեղ, այնտեղ բառերն ունեն իրադրական տեղի մակբայների արժեք. այս կողմ, այդ կողմ, այն կողմ կապակցությունների մասերը դեռ գիտակցվում են որպես առանձին բառեր և գրվում առանձին, բայց գրաբարի ընդ այս, ընդ այն ձևերից ծագած բարբառային դեպ, դեմը բառերը գործածվում են գրական լեզվում (խոսակցական-բարբառային ոճում) մակբայական արժեքով»⁷⁵: Պետք է նկատել, որ մերօրյա հայերենում կողմ-ով բաղադրված այսպիսի կապակցությունները (և՛ անջատ, և՛ միասին գրությամբ) մակաբայական

⁷⁵ Գ. Ջահուկյան, նշվ. աշխ., էջ 437:

արժեքով գործածվելուն զուգահեռ (Մանկան հի՛ն ու մաշված գնդակ, Գլորվում է այս կողմ, այն կողմ Ու ընկնում միշտ ոտքի տակ (Սաթենիկ Խաչատրյան, Եռանկյունաձև ճանապարհ, 100:) նաև կապական բառեր են (հ՛նչ կա արդյոք և ի՛նչ է եղել կարոտից այն կողմ, Կարոտից առաջ ո՞վ է կարոտել...(Նույն տեղում, 89):

Այնինչ-ը շաղկապ է, դերանուն և գոյական՝ հետևյալ բացատրություններով. «2. Մինչդեռ, այն ժամանակ, երբ...: 2. Գործածվում է նաև անորոշ դերանվան իմաստով՝ *ինչ-որ* նշանակությամբ: 3. Իբրև գ. Այնինչը: Ոմն, ինչ-որ մեկը»: Այսինչ-ը դերանուն է: Այդիմաստ-ը ածական և մակբայ է ԱՀԱԲ-ում: Կամ՝ այսպիսով-ը ԱՀԲ-ում (նաև ԱՀԱԲ-ում) մակբայ է՝ «1. Հետևաբար, ուրեմն: 2. Այս նկատի առնելով, ասված համաձայն: 3. հնց. Այս ձևով՝ կերպով»:

Սովորաբար այսկերպ-ը հղված է որպես մակբայ և ածական՝ «այս տեսակ, այս ձևով, այսպես» նշանակությամբ, ԱՀԲ-ում դերանուն է, «այս եղանակով՝ ձևով՝ կերպով» բացատրությամբ, իսկ ԱՀԱԲ-ում նաև դերանուն է. «Մ. /// Ա. Այս տեսակ, այս ձևով, այսպես: /// Դ. Այս եղանակով՝ ձևով՝ կերպով»: Բնականաբար, հակասությունն ակնհայտ է. կարելի է ասել՝ դերանվանական արժեքով գործածությունը նորաբանություն է, որը երևի թե կհասցնի միարժեքության՝ հավանաբար համաբանության հիմունքով (պես-ի նման)⁷⁶: Նույն տեղում այդկերպ-ը մակբայ է:

❶❷ Հայոց այբուբենի տառերը գրաբանության միավորներ են: Բացատրական բառարաններում տրված են այս ձևով. «Ա, ա, (այբ): Հայկական այբուբենի առաջին տառը, ետին շարքի միջին բարձրացման ոչ շրթնայնացած ձայնավոր հնչյունի և համապատասխան հնչույթի գրային նշանը: 2. Իբրև թվ. Մեկ, առաջին»: Հարց է առաջանում՝ ինչո՞ւ չենք կարող ավելացնել թեկուզ «իբրև գոյական» հղումը: Կամ՝ եթե ոչ տառային նշանների անունները գոյականներ են (բութ //, չակերտ /«»/), արդյոք համաբանության օրենքով գոյականնե՞ր չեն և տառանունները. կարծում ենք՝ նյութականացված տառանունները հատկանշվում են տարարժեքությամբ՝

⁷⁶ Հակասական պատկերը ցույց տալու համար ԱՀԱԲ-ից քաղել ենք այդ-, այն-, այս- սկզբնաբաղադրիչն ունեցող նույնավերջ բառեր. ահա պատկերը.

այդ - դերանուն	այն - դերանուն	այս -դերանուն
այդչափ - դերանուն	այնինչ – շաղկապ, դերանուն, գոյական	այսինչ - դերանուն
այդկերպ – մակբայ	այնչափ - դերանուն	այսչափ - դերանուն
այնկողմ - գոյական	այսկերպ- դերանուն	
այդպես - դերանուն, մակբայ	այնկողմ - դերանուն, մակբայ	
	այնպես - դերանուն	այսպես -դերանուն, կապ, մակբայ
այդպիսի - դերանուն	այնպիսի - դերանուն	այսպիսի - դերանուն
այսպիսով – մակբայ		
այդտեղ - դերանուն, մակբայ	այնտեղ - դերանուն	այստեղ- դերանուն
այդքան - դերանուն	այնքան - դերանուն	այսքան -դերանուն

գոյականական («տառի անուն») և թվականական իմաստներով, ըստ որում՝ մեթոդյա հայերենում տառ-թվականները գերազանցապես դասականի արժեք ունեն։ Դրանք համարելով գրաբանության միավոր՝ պայմանականորեն կարելի է ներկայացնել «Գ. // Թ.» քերականական կադապարով։

Ա ա (այբ) ⇒ Գ. Այբուբենի առաջին տառը՝ տառանունը։ // Թ. 1, 1-ին։

Բ բ (բեն) ⇒ Գ. Այբուբենի 2-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 2, 2-րդ։

Դ դ (դա) ⇒ Գ. Այբուբենի 4-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 4, 4-րդ։

Ե ե (եչ) ⇒ Գ. Այբուբենի 5-րդ տառանունը։ // Թ. 5, 5-րդ։

Ը ը (ըթ) ⇒ Գ. Այբուբենի 8-րդ տառի անունը։ // Թ. 8, 8-րդ։

Թ թ (թո) ⇒ Գ. Այբուբենի 9-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 9, 9-րդ։

Ժ ժ (ժե) ⇒ Գ. Այբուբենի 10-րդ տառանունը։ // Թ. 10, 10-րդ։

Լ լ (լուն) ⇒ Գ. Այբուբենի 12-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 30, 30-րդ։

Խ խ (խե) ⇒ Գ. Այբուբենի 13-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 40, 40-րդ։

Փ փ (փյուր) ⇒ Գ. Այբուբենի 35-րդ տառը։ // Թ. 8000, 8000-րդ։

Ք ք (քե) ⇒ Գ. Այբուբենի 36-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 9000, 9000-րդ։

և այլն։

Սրանցից մի քանիսը հավելյալ արժեքներ ունեն, որոնք, սակայն, համանունական եզր են կազմում։

Ի ի (ինի) ⇒ Գ. Հայկական այբուբենի 11-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 20, 20-րդ։ Կ. 1. Նպատակային իմաստով՝ համար, իբրև։ 2. Շարժման ուղղության իմաստով՝ դեպի։ 3. Ժող. Հանգման իմաստով՝ մինչև։ Զ. Արհամարհանքի՝ դժգոհության՝ տհաճության իմաստով՝ ի՞նչ։ ԱՀԱԲԲ-ում այն ներկայացված է համանունական շարքով՝ Ի¹ - գոյական և իբրև թվական (20, 20-րդ), Ի² - գրաբարյան նախդիր, որ կապական արժեք է ձեռք բերել՝ նպատակային, շարժման ուղղության, հանգման իմաստներով, Ի³ - որպես ծայնարկություն (ի՞նչ)։

Ու ու¹ ⇒ Գ. Հայկական այբուբենի 34-րդ տառը՝ տառանունը։ // Թ. 2ունի թվային արժեք. այսօր նրան վերագրվում է գրաբարյան և մասնիկի թվականական արժեքը՝ 7000 և 7000-րդ արժեքը. Ու ու²-շաղկապ, Ու ու³ - ծայնարկություն։

Ելակետային դարձնելով ժամանակակից հայոց լեզվի արդի վիճակը՝ աշխատել ենք խուսափել ծայրահեղություններից, փորձել ենք խոսքիմասային տարագործառությունը հնարավորինս հստակ ներկայացնել՝ չմոռանալով իմաստաքերականական քննություն կատարելիս առաջնորդել ժամանակի թելադրանքով, նորմավորման չափանիշներով՝ խոսքիմասային փոխանցման շրջապատույտում հայտնված տարարժեքային միավորների

հետ կապված վիճահարույց շատ հարցերի լուծումը դրանց հետագա զարգացման մեջ փնտրելու-գտնելու միտումով...

Այտընյանական խոսքերով՝ աշխատել ենք չափավորության սահմաններում ընտրությունը կատարել՝ հաստատ գիտենալով՝ նույնպիսի ընտրության մեջ կարող են շատ անգամ «մասնական ըմբռնում ու ճաշակ», «անձնական տեսություն», մի խոսքով՝ «անհատավորություն սպրդած լինել»...

Բառարանակազմության ընթացքում կատարված քննական-վերլուծական աշխատանքը ենթադրում է նաև հնարավոր առարկությունների, որոշ բացատրություններից ու հղումներից ծնունդ առնող երկմտությունների, տարարժեքությունը կասկածի տակ առնելու տարակարծությունների և անհամաձայնությունների հարցախումբ... Ավելին՝ բառարանը դժվար թե չունենա հնարավոր ու անխուսափելի բացթողումներ, վրիպումներ, ուստի և ակնկալում ենք բառարանագործածողի ներողամտությունը և սպասում օգտակար դիտողությունների՝ այն հետագայում ավելի լիակատար ու ամբողջական դարձնելու ցանկությամբ:

Աղբյուրները՝

1. Աղայան Էդ., Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Երևան, 1976:
2. Աղայան Էդ., Արդի հայերենի առձեռն բացատրական բառարան, 2014:
3. Աղաջանյան Խ., Նույնանունների և դարձվածքների համառոտ բացատրական բառարան, Երևան, 1989:
4. Բարսեղյան Հ., Հայերեն ուղղագրական-ուղղախոսական տերմինաբանական բառարան, Երևան, 1973:
5. Գալստյան Ս., Դպրոցական բառակազմական բառարան, Երևան, 2011:
6. Գասպարյան Ս., Կիրակոսյան Մ., Հայերեն – ռուսերեն / ռուսերեն-հայերեն բառարան, Երևան, 2011:
7. Գևորգյան Ե., Ժամանակակից հայոց լեզվի համանունների բառարան, Երևան, 1978:
8. Էլոյան Ս., Արդի հայերենի նորաբանությունների բառարան, Երևան, «Նաիրի», 2002:
9. Ժամանակակից հայոց լեզվի բացատրական բառարան, հատորներ հ.հ. I, II, III, IV, Երևան, 1969, 1972, 1974, 1980:
10. Խաչատրյան Լ. Գրաբարի տարարժեք բառերի բացատրական բառարան (բառաքերականական), Երևան, 1988:

11. Խաչատրյան Լ., Գրաբարի բացատրական բառարան. Ձևաբանորեն տարարժեք բառեր, Ե. 2003:
12. Հայրապետյան Ա. Արդի հայերենի խոսքիմասային տարարժեք բառերի բառարան, Երևան, 1994:
13. Ղազարյան Ռ., Ավետիսյան Հ., Միջին հայերենի բառարան, Երևան, 2009:
14. Մալխասեանց Ստ., Հայերեն բացատրական բառարան, հ.հ. I, II, III, IV, 1944 - 1945:
15. Մարգարյան Ա., Հայերեն դժվարիասկանալի բառերի բացատրական բառարան, Երևան, 1998:
16. Մեթրիխանյան Փ., Հայերենի ուղղագրական նոր բառարան, Երևան, 2013:
17. Նազարյան Ռ., Գյոդակյան Ա., Հայոց լեզվի համանունների դպրոցական բառարան, Երևան, 1998:
18. Նազարյան Ռ., Գյոդակյան Ա., Հայերեն ուղղագրական դպրոցական բառարան, Երևան, 2004:
19. Նոր բառգիրք Հայկազեան լեզուի, հ. հ. 1, 2, Երևան, 1979, 1980:
20. Շալունց Ռ., Արդի հայերենի համանունների դպրոցական բառարան, Երևան, 1980:
21. Պալյան Տ., Արդի հայերենի սակավադեպ բառերի առձեռն բառարան, Երևան, 2004:
22. Պապոյան Արտ., Պարույր Սևակի չափածոյի բառարան, հ.հ. 1, 2, Երևան, 1981, 1982:
23. Սարգսյան Ա., Արևմտահայերենի բառարան, Երևան, 1991:
24. Սաքապետոյան Ռ., Արևմտահայերեն-արևելահայերեն ուղղախոսական-բացատրական բառարան, Երևան, 2000:
25. Սուքիասյան Ա., Սուքիասյան Բ., Արդի հայերենի ուղղագրական-ձևակազմական բառարան, Երևան, 2002:

Համառոտագրություններ

ԱՀԱԲԲ - «Արդի հայերենի առձեռն բացատրական բառարան»

ԱՀԲԲ - «Արդի հայերենի բացատրական բառարան»

ԺՀԲԲ - «Ժամանակակից հայերենի բացատրական բառարան»

Գ. - գոյական

Ա. - ածական

Թ. - թվական

Ղ. - դերանուն

Բ. - բայ

Մ. - մակբայ

Կ. - կապ

Շ. - շաղկապ

Չ. - վերաբերական

Չ. - ծայնարկություն

ազգգր. - ազգագրական

ախտ. - ախտաբանական

անարգ. - անարգական

անձն. - անձնական (դերանուն)

անհնձն. - անհանձնարարելի

անհոգն. - անհոգնական (գոյական)

անըշ. - անորոշ (դերանուն)

անսնբ. - անասնաբուծական

աշխգր. - աշխարհագրական

ապ. 2-րդ. դերբ. - ապամոնի

երկրորդ դերբայ

առավել. հոգն. - առավելապես

հոգնակի

առևտր. - առևտրական

աստ. - աստիճան

աստղգ. - աստղագիտական

ատղծ. - ատաղձագործական

արհմրհ. - արհամարհական

արվ. - արվեստ

արևմտի. - արևմտահայերեն

բաշխ. - բաշխական (թվական)

բժշկ. - բժշկական

բնխս. - բնախոսական

բնգտ. - բնագիտական

բնծ. - բնածայնական

(ծայնարկություն)

բնստ. - բանաստեղծական

բսբ. - բուսաբանական

բրբռ. - բարբառագիտական

բաց. հոլ. - բացառական հոլով

գերդր. աստ. - գերադրական

աստիճան

գիտ. - գիտական

գռհկ. - գռեհկաբանություն

գտնտ. - գյուղատնտեսական

գրդր. - գրադարանագիտական

գործ. հոլ. - գործիական հոլով

գրկն. - գրականագիտական

գրք. - գրքային

դաս. - դասական (թվական)

դերբ. - դերբայ

դերծ. - դերծակություն

դից. - դիցաբանական

դղգրծ. - դեղագործական

դվնգ. - դիվանագիտական

եզ. - եզակի

եկեղ. - եկեղեցական

եղ. - եղանակ

ենթ. դերբ. - ենթակայական դերբայ

ենթդր. եղ. - ենթադրական եղանակ

երծշտ. - երածշտական

ևն. - և այլն

երկթղ. - երկաթուղային

երկրք. - երկրաբանական
 երկրչ. - եչկրաչափական
 զգաց. - զգացական
 (ծայնարկություն)
 էլ. - էլեկտրական
 ըղծ. եղ. - ըղծական եղանակ
 թատր. - թատերական
 թղթս. - թղթախաղ
 ժխտ. - ժխտական (դերանուն, բայ)
 ժող. - ժողովրդական
 ժրգ. - ժարգոնային
 իրավք. - իրավաբանական
 լեզվք. - լեզվաբանություն
 լսնկրչ. - լուսանկարչություն
 խհրր. - խոհարարական
 խսկց. - խոսակցական
 ծաղր. - ծաղրական
 ծծկք. - ծածկաբանություն
 ծծկլ. - ծածկալեզվային
 ծով. - ծովագնացություն
 կենդք. - կենդանաբանական
 կենսք. - կենսաբանական
 կզմխս. - կազմախոսական
 կինո. - կինոարվեստ
 կոչ. - կոչական
 կոտ. - կոտորակային (թվական)
 կպք. - կապական բառ
 կտկ. - կատակային
 կր. - կրավորական
 կրոն. - կրոնական
 հայց. հոլ. - հայցական հոլով
 հմդս. - համադասական (շաղկապ)
 հրց. - հարցական (դերանուն)
 հեզն. - հեզնական
 հզվդ. - հազվադեպ
 հմկրգ. - համակարգչային
 հմմտ. - համեմատել
 հյիյ. - հայիոյախոսական
 հնգտ. - հնագիտական
 հնգր. - հնագրական
 հնց. - հնացած
 հնք. - հանքային
 հշվպ. - հաշվապահական
 հոզն. - հոզնակի
 հոգք. - հոգեբանական

հպվ. - հապավում
 հս. - հասարակ (գոյական)
 հսրկ. - հասարակաբանություն
 հվք. - հավաքական
 հտ. - հատուկ (գոյական)
 հրբր. - հարաբերական (ածական, դերանուն)
 հրկտր. դերք. - հարակատար դերբայ
 հրմ. եղ. - հրամայական եղանակ
 ճրտրպ. - ճարտարապետություն
 մաթ. - մաթեմատիկա
 մարգ. - մարգական
 մեղվք. - մեղվաբուծական
 մետղգ. - մետաղագործական
 մեք. - մեքենաշինական
 մինչ. խորհրդ. - մինչև խորհրդային
 մղմխս. - մեղմախոսություն
 մնկ. - մանկական
 մանգ. - մասնագիտական
 մտերմ. - մտերմական
 մրդք. - մարդաբանական
 ներգ. հոլ. - ներգոյական հոլով
 նկրչ. - նկարչական
 նշ. - նշանակություն,
 նշանակությամբ
 նորք. - նորաբանություն
 նվազ. - նվազական
 շխմ. - շախմատ
 շին. - շինարարական
 ոճք. - ոճաբանություն
 որակ. - որական (ածական)
 որոշ. - որոշյալ (դերանուն)
 պատմ. - պատմական
 պշտն. - պաշտոնական
 ռադ. - ռադիո, ռադիոգործ
 ռազմ. - ռազմական
 սեռ.-տր. հոլ. - սեռական-տրական
 հոլով
 սխ. - սխալ
 սկվ. - սակավ (գործածական)
 սահմ. եղ. - սահմանական եղանակ
 սնոտ. - սնոտիապաշտական
 ստոր. - ստորադասական
 (շաղկապ)

տեխ. - տեխնիկական
 տեղեկ. - տեղեկատվական
 տիեզրգ. - տիեզերագիտական
 տղչփ. - տաղաչափական
 տնտգ. - տնտեսագիտություն
 տպգր. - տպագրական
 տր. հոլ. – տրական հոլոլ
 տրամ. - տրամաբանություն
 ցուց. - ցուցական (դերանուն)
 ուղղ. հոլ. - ուղղական հոլոլ
 ուս. - ուսումնական
 փիլ. - փիլիսոփայական
 փխբ. - փոխաբերական
 փխնն. - փոխանունություն

փխնվբ. - փոխանվանաբար
 փոխ. - փոխառություն
 փղքշ. - փաղաքշական
 ք. ա. - Քրիստոսից առաջ
 քիմ. - քիմիական
 քղտնտ. - քաղաքատնտեսություն
 քղք. - քաղաքական
 քղքգ. - քաղաքագիտական
 քրկն. - քերականագիտական
 օդերևութ. - օդերևութաբանական
 օտրբ. - օտարաբանություն
 օր. - օրինակ
 ֆիզ. - ֆիզիկա
 ֆին. - ֆինանսական

Պայմանական նշաններ

- / - ներխոսքիմասային տարարժեքություն.
- // - խոսքիմասային երկարժեքություն.
- /// - խոսքիմասային եռարժեքություն.
- //// - խոսքիմասային քառարժեքություն...
- / ' - Տվյալ տարարժեք բառը խոսքիմասային մի արժեքի
 դեպքում շեշտվում է, մյուս արժեքի դեպքում կարող է չշեշտվել:
- / * - Տվյալ նշանը կրողները խոսքիմասային մի արժեքով հարցական
 դերանուններ են:

աբեղաթող

Գ. կրոն. 1. Աբեղաների թողություն, արծակում վանական կյանքի խիստ կանոններից: 2. Բարեկենդանի շաբաթը: // Ա. Վանական խիստ կարգերից ազատված:

աբեղայակերպ

Մ. Աբեղայի նման, աբեղայի կերպարանքով, աբեղայի վարք ու բարքով: // Ա. Աբեղայի կերպարանք՝ տեսք ունեցող:

աբեղայացու (աբեղացու)

Գ. // Ա. 1. Աբեղա դառնալու պատրաստվող՝ պատրաստ (մարդ): 2. փխբ., արհմրհ. Կովից փախչող, վախկոտ (մարդ):

աբխազներեն

Գ. Աբխազների լեզուն: /// Ա. Աբխազական, աբխազների լեզվին հատուկ: /// Մ. Աբխազների լեզվով:

ագահ

Ա. 1. Ընչասեր, փողասեր: 2. Անհագ, անկուշտ, ընչաքաղց: 3. Շատ ուտող, շատակեր: 4. փխբ. Որևէ բանի նկատմամբ բուռն ցանկություն՝ ձգտում ունեցող: 5. նորբ., բնատ. Անիրագործելի (ագահ երազներ): /// Գ. 1. Ընչասեր՝ փողասեր մարդ: 2. Անհագ՝ անկուշտ՝ ընչաքաղց մարդ: 3. Շատ ուտող՝ շատակեր մարդ: 4. փխբ. Որևէ բանի նկատմամբ բուռն ցանկություն՝ ձգտում ունեցող մարդ: /// Մ. Ագահորեն, ագահությամբ:

ագարակատեր

Ա. // Գ. Ագարակի տեր, ագարակ ունեցող (մարդ):

ագեհատ

Գ. Կենդանիների ազին կտրող մկրատածն գործիք: // Ա. Ազին կտրող:

ագռավակերպ

Մ. // Ա. Ագռավի նման, ագռավի տեսքով, ագռավի նման չարագուշակ:

ագռավակտուց

Ա. 1. Ագռավի կտուցի պես կտուցով: 2. Ագռավի կտուցի նման: // Գ. Ագռավի կտուց:

ագռավածայն

Ա. /// Մ. Ագռավի նման անախորժ ծայնով, ագռավի ծայնով: /// Գ. Ագռավի ծայն:

ադամածին

Ա. 1. Ադամից ծնված: 2. Ադամի մարմնից ստեղծված: // Գ. 1. Ադամորդի, Ադամի որդիները: 2. փխբ. Մարդ:

ադամամերկ

Ա. // Գ. Ադամի նման մերկ (մարդ), մերկանդամ:

ադամանդեղեն

Գ. 1. Ադամանդից պատրաստված իրեր՝ զարդեր: 2. Թանկագին քարերից պատրաստված զարդեր՝ իրեր: // Ա. Ադամանդից պատրաստված, ադամանդյա:

ագատ

Ա. 1. Անկախ, ինքնիշխան: 2. Պատասխանատվությունից՝ հարկադրանքից՝ արգելքներից զերծ: 3. Չկաշկանդված՝ չսահմանափակված: 4. Աշխատանքով չզբաղված, պաշտոնական զբաղմունքներից զերծ: 5. Անարգել, անխափան: 6. Անմասն, զերծ: 7. Թափուր, չզբաղեցրած: 8. Անկաշկանդ, համարձակ, աներկյուղ: 9. Ընդարձակ, լայն: 10. Արձակ (հագուստի մասին): 11. Չամուսնացած: 12. Ազատության մեջ, չծերբակալված: 13. Ազատամիտ, առաջադիմական: 14. տղչփ. Առանց ռիթմական ոտքերի և անդամների, առա-

վելապես նաև առանց հանգի (բանաստեղծական կառուցվածք):
/// Մ. 1. Ազատորեն, առանց արգելքի, անկաշկանդ: 2. Աներկյուղ, անկեղծ, համարձակ: 3. Վստահությամբ, առանց նեղվելու: /// Չ. 1. բնատ. Ազատություն: 2. պատմ., հնգ. Բարձր դասակարգի՝ նշանավոր տոհմի պատկանող անձ, ազնվական:

ազատաբերան

Ա. Ազատ՝ համարձակ՝ աներկյուղ խոսող, անկաշկանդ: // Մ. Ազատորեն, համարձակ՝ աներկյուղ՝ անվախ խոսելով:

ազատագրված

Բ. Հրկտր. դերբ. ազատագրվել-ի: // Ա. 1. Ազատված: 2. հեզն. Պատշաճության սահմանից դուրս եկած:

ազատական

Ա. 1. Կամովին կատարված: 2. Ազատություն կամեցող՝ տենչացող: // Մ. Ազատ կամքով, հոժարակամ:

ազատական

Ա. Ազատությանը վերաբերող՝ հատուկ: 2. Անվեհեր, աներկյուղ: // Չ. 1. Ազատության կողմնակից՝ հետևող անձ: 2. Մի բանից ազատվելու իրավունքի գրավոր փաստաթուղթ:

ազատածայն

Ա. // Մ. Ազատ՝ անկաշկանդ ծայնով:

ազատամիտ

Ա. 1. Ազատ մտածող, նախապաշարմունքներից ու ավանդական սովորություններից չկաշկանդվող: // Չ. Ազատամտության կողմնակից, լիբերալ:

ազատամոլ

Չ. // Ա. 1. Ծայրահեղ ազատությունների ծգտող (մարդ): 2. Կեղծ ազատության ծգտելով՝ հասարակական կարգուկանոնը խախտող (մարդ):

ազատամտական

Ա. հզվդ. Ազատամտության վերաբերող: // Չ. Ազատամիտ անձ, լիբերալ:

ազատարար

Ա. // Չ. 1. Ազատություն բերող, ազատագրող (անձ): 2. Փրկարար, ծանր վիճակից հանող (անձ, մարդկանց խումբ):

ազատափրկիչ

Ա. // Չ. Ազատող և փրկող, ազատություն պարգևող (անձ):

ազատորոյի

Չ. // Ա. Հայրենիքի ազատությանը նվիրված (անձ):

ազգադավ

Ա. // Չ. Իր ազգին դավաճանող՝ դավաճանած (մարդ):

ազգադուրծ

Ա. // Չ. Տես՝ ազգադավ:

ազգաքջանք

Ա. 1. Ազգին թուք ու ամոթ բերող, ազգի անունը սևացնող՝ խայտառակող: 2. Ազգի համար անպատվաբեր, նախատալից: // Չ. Անպատվաբեր ու ամոթալից գործերով՝ արարքներով ազգի անունը՝ հեղինակությունը՝ վարկանիշը զցող՝ ազգին թուք ու ամոթանք բերող մարդ/իկ/ կամ խմբավորում:

ազգածողով

Չ. Ազգային ժողով: // Ա. Ազգի անդամներին ի մի հավաքող՝ միավորող:

ազգական

Ա. // Չ. 1. Ազգակից, միևնույն տոհմից սերված, արյունակից (անձ/եր/): 2. Համախոհ, գաղափարակից (անձ/եր/):

ազգակեր

Ա. // Չ. Ազգ՝ ազգություն ուտող՝ ոչնչացնող՝ ծուլելով կամ կոտորելով (մարդկանց խումբ, ազգ, պետություն են):

ազգակից

Ա. // Չ. 1. Ազգական, արյունակից: 2. Ազգականությամբ իրար հետ կապված: 3. Միևնույն ազգին պատկանող, համազգի: 4. փխբ., գիտ. Ընդհանուր ծագում ունեցող,

համասեր: 5. Միատեսակ, համանման, միասեր:

ազգահավաք

Ա. Ազգը ի մի հավաքող՝ միավորող: // Գ. Ազգահավաքում:

ազգամոլ

Գ. // Ա. Մոլի՝ ծայրահեղ ազգայնական:

ազգային

Ա. 1. Ազգին վերաբերող՝ հատուկ: 2. Պետական: 3. Ամբողջ ժողովրդին պատկանող, համապետական: 4. Ազգերի հասարակական-քաղաքական կյանքի հետ կապված և նրանց հարաբերություններին առնչվող: 5. Ներազգային: // Գ. արևմտե. 1. Ազգի գործերով զբաղվող մարդ: 2. Ազգայնական: 3. Որևէ ազգի պատկանող անձ:

ազգայնական

Ա. // Գ. Իր ազգի շահերը մյուսների շահերին հակադրող ու նրանցից գերադասող, նացիոնալիստ:

ազգայնամոլ

Գ. // Ա. Տես՝ ազգամոլ:

ազգայնապաշտ

Ա. // Գ. 1. Ազգայինը պաշտող (անձ): 2. Ազգայինին՝ ազգային խնդիրներին նվիրված (անձ):

ազգանվիրյալ

Ա. // Գ. Ազգին նվիրված, ազգին ծառայող (մարդ):

ազգապատում

Ա. հզվդ. Ազգի մասին պատմող: // Գ. Ազգի պատմությունը ներկայացնող պատում՝ հյուսվածք:

ազգապիղծ

Ա. 1. Ազգապղծություն (օրենքով չթույլատրված սեռական կապ մերձավոր ազգականների միջև) կատարող: 2. Ազգապղծություն հանդիսացող՝ պարունակող: // Գ. Ազգապղծություն կատարող անձ:

ազգասեր

Ա. // Գ. Իր ազգը սիրող, հայրենասեր:

ազգասիրկիչ

Ա. 1. Ազգի փրկիչ: 2. Ազգը փրկող՝ ազատագրող (գործ, ծրագիր ևն):

// Գ. Ազգը փրկող՝ ազատագրող մարդ:

ազդանշանիչ

Ա. // Գ. 1. կենսք. Արտաքին կամ ներքին գրգիռների մասին ուղեղին համապատասխան ազդանշաններ հաղորդող նյարդային վերջավորություն, նյարդաթել: 2. նորք., տեխ. Ազդանշան տվող (սարքավորում կամ դրա որևէ մաս):

ազդու

Ա. // Մ. Ազդող, ազդեցիկ, ներգործող, տպավորող:

ազնավուր

Ա. 1. Ազնվական ծագում ունեցող: 2. Ազնիվ: 3. փխք. Քաջ, կտրիճ: 4. Գեղեցիկ: // Գ. հս. 1. Ազնվական ծագում ունեցող անձ: 2. Հեքիաթներում՝ երևակայական էակ, ոգի, քաջք: / հտ. Անձնանուն՝ Ազնավուր:

ազնիվ

Ա. 1. Ընտիր ազգից՝ տոհմից սերված, տոհմիկ (կենդանիների մասին): 2. Վայելուչ, բարեկիրք: 3. Պատվի թելադրանքով գործող: 4. Պատվավոր, օրինական: 5. Հավատարիմ, անդավաճան: 6. Սրբազան, նվիրական: 7. Վեհ, վսեմ: 8. Արդար: 9. Անկեղծ, շիտակ: /// հտ. Գ. Անձնանուն՝ Ազնիվ: /// Մ. Լավ, բարությամբ, բարեկրթորեն: 2. Անկեղծորեն:

ազնվական

Ա. 1. Ազնիվ՝ նշանավոր տոհմից սերված, բարձրատոհմիկ, ազնվատոհմիկ: 2. Ընտիր, պատվական, գեղեցիկ, լավ: 3. Ազնիվ, ազնվազարմ: // Գ. 1. պատմ. Ազնիվ՝ նշանավոր տոհմի պատկանող անձ: 2. հզվդ. Ծագումով կամ սոցիալական դրությամբ ազնվականության դասին պատկանող անձ:

աթարածուխ

Գ. Աթարի ծուխ: // Ա. հզվդ. Աթարի ծխով ծխացող, աթարի ծխով լցված:

աթոռաքաղծ

Ա. // Գ. Աթոռ՝ պաշտոն տենչացող՝ երազող (մարդ):

աթոռակալ

Գ. // Ա. 1. եկեղ. Առաջնորդական աթոռը որպես հաջորդ գրավող, կաթողիկոսական իշխանություն վարող (անձ): 2. Իշխանական՝ կառավարական թափուր աթոռը ժամանակավորապես գրավող (անձ), տեղապահ:

աթոռակից

Ա. 1. Հավասար իրավունքներ ունեցող: 2. Գործակից: 3. եկեղ. Փառակից, հավասարապատիվ (Սուրբ երրորդության մասին): // Գ. 1. եկեղ. Միաժամանակ տարբեր վայրերում աթոռակալողներից յուրաքանչյուրը: 2. Մեկի աթոռին՝ իշխանությանը մասնակից՝ իշխանակից անձ:

աթոռամուլ

Գ. // Ա. Պաշտոնի մուլի սիրահար, պաշտոնին կառչող:

աթոռանիստ

Ա. // Գ. 1. Այն վայրը, որտեղ հաստատված է առաջնորդական աթոռը: 2. պատմ. Մայրաքաղաք, որտեղ գտնվում է թագավորական գահը:

աթոռապաշտ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ աթոռամուլ:

աթոռասեր

Ա. // Գ. 1. Իշխանություն՝ բարձր պաշտոն սիրող, բարձր պաշտոնի ձգտող՝ տենչացող (անձ): 2. եկեղ. Մայր Աթոռը (Էջմիածինը) սիրող:

աժդահա (աժդահակ)

Գ. Անճոռնի ու վիթխարի հսկա, հրեշ, դև: // Ա. Վիթխարի ուժով, վիթխարի ուժ և մեծություն ունեցող:

աիմական

Գ. Ազգային ինքնորոշում միավորում (ԱԻՄ) կուսակցության

անդամ: // Ա. ԱԻՄ-ին պատկանող՝ վերաբերող՝ հարող:

ալեքեկիչ

Ա. // Գ. Զրային ալիքները բեկող՝ փշրող (պատմեշ ևն):

ալեգիր

Գ. // Ա. տեխ. Էլեկտրական տատանումները գրանցող (գործիք):

ալելուական

Ա. արիմրի. Չափազանց գովաբանական: // Գ. Ի վնաս գործի չափազանց գովաբանությամբ զբաղվող մարդ:

ալելուամուլ

Ա. // Գ. արիմրի. Թերությունները գիտակցաբար թաքցնելով՝ անծի՝ գործի՝ հինարկության փառաբանության՝ ալելուականության մուլի սիրահար:

ալեծածան

Ա. // Մ. 1. Ծածանվող ալիքներով, մեղմ ալեկոծված, թեթև տարուբերվելով: 2. փխթ. Ալիքների պես ծածանվող՝ ծածանվելով, ալեծուփ:

ալեհերծ

Ա. // Գ. մանգ. Ալիքները ճեղքող՝ հերծող (պատմեշ, պատվար, ալեհերծակ):

ալեորսիչ

Գ. տեխ. Ալիքներ որսացող սարք, ալեհավաք: // Ա. Ալիքներ որսացող:

ալեչափ

Գ. // Ա. մանգ. 1. Տարբեր բարձրությամբ ձայների առաջացնող և հնչող մարմնի տատանումները չափող (գործիք): 2. Ալիքների մակերևույթը չափող և շարժման բնույթը՝ մեծությունն ու ուժը որոշող, ալիքաչափիչ (գործիք, ալիքաչափ):

ալևոր

Գ. Ծեր՝ տարեց մարդ, ծերունի: // Ա. 1. Ծերացած: 2. Ճերմակած, սպիտակած, ալեհեր: 3. փխթ. Փրփրադեղ: 4. փխթ. Հնամենի, հինավուրց, բազմադարյան, հին

դարերից եկած: 5. փխք.
 Չյունագագաթ, ծյունապատ:
ալևորիկ
 Ա. հզվդ. Ակոր, ալեխառն,
 ալեհեր, փոքր-ինչ ալևորած: // Գ.
 բսք. Բարդածաղկավոր բույս,
 ալևորուկ:
ալերգաբան
 Գ. // Ա. բժշկ. Ալերգիայի
 ուսումնասիրությամբ կամ
 բուժմամբ զբաղվող (մասնագետ):
ալերգածին
 Ա. բժշկ. Ալերգիա ծնող, ալերգիա
 առաջացնող: // Գ. Ալերգիա
 առաջացնող նյութ՝ պատճառ են,
 ալերգեն:
ալիքածև
 Ա. Ալիքի ձև ունեցող, ալիքավոր: //
 Մ. Ալիքների ձևով, բարձրանալով
 և իջնելով, ելեղներով:
ալիքաշարժիչ
 Ա. // Գ. գիտ. 1. Ջրի՝ հողի՝ ավազի
 մակերեսին իրար հաջորդող կամ
 իրար վրա բարձրացող շերտեր՝
 ուժգին հոսանք առաջացնող
 (սարքավորում, գործիք): 2. Ֆիզ.
 Ֆիզիկական միջավայրում տա-
 տանողական շարժում առա-
 ջացնող (սարքավորում, գործիք):
ալիքափրփուր
 Գ. Ալիքների փրփուր, ալիքներից
 գոյացած փրփուր: // Ա. փխք.,
 բնատ. Ալիքների փրփուրի նման
 սպիտակ, ալիքների փրփուրի ձև
 ունեցող:
ալկոհոլագար
 Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ալկոհոլամոլ:
ալկոհոլամոլ
 Գ. // Ա. Ալկոհոլագարությամբ
 տառապող, ալկոհոլագար:
ալմաստ
 Գ. 1. Թափանցիկ և անգույն
 թանկագին և խիստ կարծր քար:
 2. Աղամանդ: 3. Գործիք, որով
 ապակի են կտրում: 4. փխք.
 Աղամանդի նման հստակ փայլով
 առարկա: // Ա. 1. Ալմաստե,
 ալմաստից պատրաստված: 2.
 փխք. Շատ կարծր:

ալյուրաբույր
 Ա. Ալյուրի հոտ ունեցող: // Գ.
 Ալյուրի բույր:
ալյուրաշաղախ (ալրաշաղախ)
 Ա. 1. Ալյուրով շաղախված: 2.
 Ալյուրաթաթախ: // Գ. Ալյուրի՝
 ալրանման փոշու շաղախ:
ալյուրեղեն
 Գ. Ալյուրից պատրաստվող
 ուտելիքներ: // Ա. Ալյուրից
 պատրաստված:
ալրաղաց
 Գ. 1. Հացահատիկ աղալու
 գործարան: 2. Աղորիք: 3. Ալյուր
 աղացող մարդ: // Ա. Ալյուր
 աղացող:
ախորժաբեր
 Ա. 1. Ուտելու ցանկություն՝
 պահանջ առաջացնող, ախորժակ
 բերող: 2. փխք. Հաճույք՝
 ախորժանք՝ բավականություն
 պատճառող: // Գ. բժշկ. Ախորժակ
 բացող դեղ:
ախորժալի (ախորժալից, ախորժալիր)
 Ա. Լավ ախորժակ ունեցող: //
 Մ. Մեծ ախորժակով:
ախտաբիծ
 Ա. Ախտի բիծ՝ արատ ունեցող: //
 Գ. Ախտի կամ ախտավոր բիծ՝
 արատ:
ախտաբույծ
 Ա. // Գ. Իր մեջ ախտեր կրող,
 մոլությունների անձնատուր,
 հեշտասեր (անձ):
ախտահանիչ
 Ա. // Գ. Ախտածին մանրէները
 ոչնչացնող, հականեխիչ (նյութ,
 լուծույթ են), ախտահանության
 համար նախատեսված:
ախտամոլ
 Գ. // Ա. Բարոյական ախտերի
 մոլությամբ տառապող (անձ):
ախտավոր
 Ա. 1. Ախտով՝ հիվանդությամբ
 տառապող: 2. Մոլություններ
 առաջ բերող, վնասակար: 3.
 Ախտերի՝ մոլությունների անձ-
 նատուր եղած: 4. Հիվանդագին: 5.
 Թերություններով լի, դատապար-

տելի, արատավոր: // **Գ.** Ախտով՝
հիվանդությամբ բռնված անձ:

ածական

Ա. // Գ. 1. լեզվք. Առարկայի
հատկանիշ ցույց տվող (բառերի
խումբ՝ խոսքի մաս): 2. Մակդիր,
որակում (մեծ մասամբ՝
բացասական իմաստով):

ածանցյալ

Գ. 1. մաթ. Կախյալ փոփոխականի
և անկախ փոփոխականի
անվերջորեն փոքր աճերի
հարաբերությունը: 2. քիմ. Որևէ
հիմնական նյութից երկրորդաբար
ստացված նյութ: 3. գիտ. Առաջ-
նային որևէ բանից՝ նախատիպից
ստացվող երկրորդայինը՝ ածանց-
վածք, ածանցուկ: // **Ա.** Մի բանից
ծագած՝ առաջացած:

ածիկ

Գ. 1. Հացաբույսերի ծլեցրած,
չորացրած, մեծ-մեծ աղացած
հատիկներ: 2. Ծլած ցորենը
սանդի մեջ ծեծելով և մզված
հեղուկը գոլորշիացնելով պատ-
րաստվող կերակուր, խյուս: // **Ա.**
Թրջված և ծլած՝ ածիկացված
ցորենից պատրաստված:

ածխաբարծիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ածուխ բարծող
(հարմարանք, մեքենա):

ածխագիր

Գ. Ածուխով գրված արծա-
նագրություն՝ գրություն են: // **Ա.**
Ածխով գրված:

ածխակիր

Ա. // Գ. Ածուխ կրող՝ փոխադրող:

ածխահատ

Գ. Ջարածխի արդյունաբերության
աշխատող, ածխագործ: // **Ա.**
Ածուխ՝ քարածուխ կտրող՝
հատող (հանքում):

ածխամբարծիչ

Գ. // Ա. Ածուխ բարծրացնող
(մեքենա):

ածխանկար

Ա. // Գ. Ածուխով նկարված
(նկար):

ածխարդյունաբերող

Ա. // Գ. Ջարածուխ
արդյունաբերող, քարածխի
արդյունահանմամբ և մշակումով
զբաղվող (անձ, կազմակերպու-
թյուն):

ակադեմիական

Ա. 1. Ակադեմիային հատուկ: 2.
Ուսումնական: 3. փխբ. Գիտ-
ական: 4. փխբ. Ձուտ տեսական,
գործնական նշանակությունից
զուրկ: 5. փխբ., հեզգն. Խրթին,
բարդ, խճողված: // **Գ.** արևմտի.
Ակադեմիկոս:

ակամա

Ա. // Մ. 1. Կամքին հակառակ,
հարկադրաբար, անկամ: 2. Ակա-
մայից, չուզելով, չցանկանալով: 3.
Պատահական:

ականադիր

Գ. 1. Ականներ դնող նավ: 2.
ռազմ. Ականներ դնող մարտիկ,
ականորդ: // **Ա.** Ականներ դնող:

ականազերծիչ

Ա. // Գ. ռազմ. Ականները հանող՝
վերացնող, ականազերծող (զին-
վոր, սարքավորում):

ականակապ

Ա. Թանկագին քարերով
զարդարված, ականակուռ: // **Գ.**
Ակներով զարդարված մանյակ:

ականակիր

Գ. // Ա. Ականներով զինված
(ռազմանավ):

ականահան

Ա. // Գ. Ականներ հանող,
ականազերծող (մարդ, սարքա-
վորում):

ականահավաք

Ա. // Գ. Ականներ հավաքող,
ականահան (նավ են):

ականահատ¹

Գ. // Ա. 1. ռազմ. Ականներում
ական՝ ականառումը՝ պայթուցիկ
նյութ փնտրող-գտնող և
պայթեցնող (զինվորական, սար-
քավորում են) ականորսիչ:

ականահատ²

Ական (պարսպի տակ փորվող փոս) փորող: 2. փխբ. գերեզման կողոպտող, գերեզմանակրկիտ:

ականածիգ

Ա. // գ. 1. ռազմ. Ականներ արծակող՝ նետող (մարտիկ): 2. Ականանետով կռվող (մարտիկ):

ականաշար

Ա. Վրան ականեր շարած, ականա-կապ: // գ. Ակների շար՝ շարան:

ականատես

Ա. Անձամբ տեսնող՝ տեսած, կողմնակի դիտող, ինքնատես: // գ. 1. Անձամբ որևէ բան տեսած՝ որևէ դեպքի՝ եղելության ներկա գտնված վկա՝ անձ: 2. Կողմնակի դիտող՝ նայող անձ:

ականարգելակող

Ա. // գ. ռազմ. Ականներ արգելակող (նավ են):

ականափնտրիչ

գ. // Ա. Տես՝ ականորս:

ականափոր

գ. // Ա. Տես՝ ականահատ²:

ականորս

գ. 1. Ականներ գտնող՝ հայտնաբերող սարք՝ սարած: 2. Ականներ գտնող՝ հայտնաբերող սակրավոր: 3. Ականներ որսացող նավ: // Ա. Ականներ գտնող՝ հայտնաբերող և վնասագերծող:

ականորսիչ

գ. // Ա. ռազմ. Ականներ հայտնաբերող և վնասագերծող (սակրավոր):

ականջաբաց

Ա. // Մ. Ականջները բացած՝ սրած, համակ ուշադրություն դարձած:

ականջով

գ. գործ. հոլ. ականջ-ի: // Ա. խսկց. Մեծերին լսող, հնազանդ, խելոք:

ականածալի (ականածալիոր, ականածալից)

Ա. // Մ. Ակնածությամբ լի, հարգալից:

ականահար

Ա. // գ. Աչքով տված:

ակնաշարծ

գ. թժկ. 1. Աչքի ոչ կամային շարժում: 2. Աչքի շարժումները ղեկավարող նյարդ: // Ա. Աչքի շարժումները ղեկավարող, ակնաշարծիչ:

ակնաշարծիչ

գ. // Ա. կգմխս. Աչքի շարժումները ղեկավարող (նյարդ):

ակնապիշ

Ա. 1. Պլշած աչքերով, սևեռուն: 2. հզվդ. Աչք շլացնող, շշմեցնող: // Մ. Աչքերը սևեռած՝ պլշած, ակնդես:

ակնաքթիթ

գ. Աչքերը քթելը՝ կկոցելը: // Ա. Աչքերը կկոցած: // Մ. Աչքերը քթելով՝ կկոցելով:

ակնդես

Ա. // Մ. 1. Աչքերը մի կողմ դարձրած դիտելով: 2. Մի բանի սպասելով: 3. Ակնապիշ, աչքերը սևեռած:

ակնդիր

գ. Հեռուստացույց դիտող՝ նայող անձ: // Ա. 1. Աչքերը՝ հայացք մի բանի ուղղած: 2. Հեռուստացույց դիտող:

ակնեղեն

գ. հվք. Թանկագին քարեր և նրանցից պատրաստված զարդեր: // Ա. Թանկագին քարերից պատրաստված:

ակներև

Ա. 1. Աչքին պարզ երևացող: 2. Բացահայտ, ակնհայտ, հայտնի: 3. Անկասկածելի: // Մ. Ակներևաբար, ակնհայտ՝ բացահայտ կերպով:

ակնհայտ

Ա. // Մ. Բացահայտ, բացահայտորեն, ակներև, ակներևաբար, որոշակի, որոշակիորեն:

ակնոցավոր

Ա. Ակնոց կրող, ակնոցակիր, ակնոց ունեցող: // գ. Աչքերին ակնոց կրող անձ:

ակոսահան

գ. 1. գտնտ. Ակոսներ բացող՝ կտրտող՝ հանող գործիք, ակոսաբացիչ: 2. ատդծ. Ակոսատիչ՝

հատուկ ռանդա: // Ա. 1. գտնտ. Ակոսներ բացող, ակոսող: 2. տեխ. Վրան ակոսներ՝ փորակներ ունեցող: 3. Ակոսներ՝ փորակներ բացող: 4. Ակոսների բաժանված, ակոս-ակոս կտրտված, ակոսա-բեկ:

ակոսահատ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ակոսահան:

ակոսածև

Ա. // Մ. Ակոսի ծևով, ակոսի ծև ունեցող:

ակոսածիգ

Ա. Ակոս զցող՝ բացող, հերկող: // Մ. Ակոս զցելով՝ բացելով, հերկելով:

ակոսիչ

Ա. // Գ. գտնտ. Ակոսով՝ գծով սահմանը նշող՝ բաժանող՝ անջատող, գծանշիչ:

ակտիվարար

Գ. // Ա. 1. քիմ. Քիմիական ռեակցիան արագացնող (նյութ): 2. նորթ. Ակտիվ՝ ակտիվացնող, գործունյա՝ գործունյա դարձնող (մարդ), ակտիվիստ:

ակումբամուղ

Գ. // Ա. Գիշերային ակումբ/ներ/ի մուլի սիրահար, ամբողջ ժամանակն ակումբում անցկացնող:

ահա

Վ. 1. Մոտ կամ հեռու գտնվող առարկայի՝ երևույթի՝ իրողության նկատմամբ խոսողի վերաբերմունք արտահայտող: 2. խոսողի մոտ գտնվող որևէ բանի ցուցում՝ այս է նշ.: 2. Կատարվող կամ կատարված գործողության ցուցում: 3. Ցուցում՝ որևէ բանի իբրև եզրակացություն՝ ուրեմն նշ.: // 2. Ուրախության կամ զարմանքի բացակայություն:

ահաբեկ

Ա. // Մ. 1. Սարսափի ենթարկված, սարսափած: 2. Ահ՝ սարսափ տարածող՝ տարածած, առաջացնող՝ առաջացրած:

ահաբեկիչ

Ա. 1. Ահ ու սարսափ տարածող, սարսափեցնող: 2. Երկյուղ ներշնչող: 3. Դաժան և բռնի միջոցների քաղաքականություն վարող: // Գ. Անձ՝ կազմակերպություն՝ խումբ, որ քաղաքական նպատակներով սարսափ առաջացնող միջոցներ՝ մեթոդներ է գործադրում, ահաբեկչական գործունեություն է ծավալում, տեռորիստ:

ահաբեկչագետ

Գ. // Ա. նորթ. Ահաբեկիչների՝ ահաբեկչական քաղաքականություն վարողների գործունեության ուսումնասիրությամբ՝ վերլուծությամբ զբաղվող (մասնագետ, գիտակ):

ահագին

Ա. 1. Մեծ: 2. Հսկայական, ծանր: 3. Չափով՝ տևողությամբ երկար: 4. Բազմաթիվ: 5. Սարսափելի, դժնի: 6. Սաստիկ, խիստ: // Մ. 1. Սաստկորեն: 2. Մեծ չափով, շատ, երկար:

ահագնազոչ

Ա. /// Մ. Ահագնորեն գոչյուն արծակող, սպառնալից՝ ահարկու ծայնով: /// Գ. Երկյուղից արծակած գոչյուն:

ահագնադրող

Ա. // Մ. 1. քնատ. Ահագին դղրդյուն առաջացնող, ահեղ դղրդյունով: 2. հեզն. Մեծ աղմուկ հարուցող, մեծաղղրող:

ահագնադռինչ

Ա. // Մ. քնատ. Ահարկու դռնչյուն արծակող, ահեղ թնդյունով, աղմկալից:

ահագնազարկ

Ա. // Մ. 1. Ահագին՝ չափազանց ուժեղ զարկեր ունեցող, չափազանց ուժեղ զարկերով: 2. Ուժգնորեն հարվածող՝ հարվածելով:

ահագնաթափ

Ա. // Մ. քնատ. Մեծ՝ ահագին՝ վիթխարի թափ ունեցող, ուժգնորեն:

ահագնալուր

Ա. // Մ. Լսելու համար ահռելի, ահ
ու սարսափ առաջացնող:

ահագնածավալ

Ա. // Մ. Ահագին՝ մեծ չափերով
տարածվող՝ տարածվելով՝
ծավալվելով:

ահագնակերպ

Ա. // Մ. բնատ. Վիթխարի և
սարսափելի կերպարանքով:

ահագնահայաց

Ա. // Մ. բնատ. 1. Ահավոր
հայացքով: 2. Սարսափելի տես-
քով, ահագնակերպ:

ահագնածայն

Ա. // Մ. բնատ. Ահռելի ծայնով,
ահեղամոռուն:

ահագնամոռուն

Ա. // Մ. Ահեղամոռուն, ահեղագոչ:

ահագնեռանդ

Ա. // Մ. 1. Ահագին՝ մեծ եռանդով:
2. Ահեղորեն բորբոքված,
կատաղի:

ահագոչ

Ա. // Մ. Տես՝ ահագնագոչ:

ահադդորդ

Ա. // Մ. բնատ. Ահ առաջացնող
դղրդյունով:

ահադդոլ

Ա. Ահից դողդողացող, սարսափա-
հար: // Մ. Ահով ու սարսափով,
ահից դողալով:

ահազարհուր

Ա. // Մ. 1. Սարսափած,
զարհուրած: 2. Ահով ու զարհու-
րանքով լի, չափազանց զարհու-
րելի, ահ ազդող:

ահալի (ահալից)

Ա. // Մ. 1. Ահով լի, երկյուղալի,
սարսափելի: 2. Ահով լցված՝
համակված:

ահահար

Ա. // Մ. Սարսափահար, ահաբեկ-
ված, ահով բռնված:

ահապատում

Գ. Ահի՝ եղեռնի մասին պատմող
պատմություն: // Ա. Ահի՝ եղեռնի
մասին պատմող:

ահասաստ

Ա. // Մ. Ահագրու, ահ՝ վախ
ներշնչող՝ ներշնչելով:

ահասարսափ

Ա. // Մ. 1. Ահ ու սարսափ
տարածող՝ տարածելով: 2. Սար-
սափահար, սաստիկ վախեցած,
վախից դողալով:

ահասարսուռ

Ա. // Մ. 1. Ահ ազդող, ահ գցող,
ահագրու կերպով: 2. Ահից՝
երկյուղից սարսռացող, վախե-
ցած, սարսափած, սարսափից դո-
ղալով: 3. փխբ. Ահեղ, վայրագ ու
հզոր:

ահել

Ա. // Գ. Ժող. Ծերունի, ծեր:

ահեղ

Ա. 1. Ահռելի, սարսափելի: 2.
Ահագրու, ազդեցիկ: 3. Ուժգին,
զորեղ: // Մ. Ահագրու կերպով: 2.
Ուժգնորեն:

ահեղագին

Ա. // Մ. Շատ ահեղ:

ահեղագոչ

Ա. Ահեղածայն, ահեղահուն: // Մ.
Ահռելի ծայն հանելով, ահեղ
հնչելով, ահեղ գոչյունով:

ահեղադդորդ

Ա. Ահռելի դղրդյուն առաջացնող,
ահեղորեն դղրդացող: // Մ.
Ահավոր դղրդյուն հանելով:

ահեղադուի

Ա. // Մ. Ահեղ դուփյունով:

ահեղաթափ

Ա. // Մ. Խիստ, ուժգին, ահեղ
թափով՝ զորությամբ:

ահեղահնչյուն

Ա. // Մ. 1. Ահեղ հնչյուններ
ունեցող, ահռելի ծայներ հանող՝
հանելով, ահեղորեն հնչելով: 2.
փխբ. Ահարկու, սարսափելի:

ահեղածայն

Ա. // Մ. Ահեղ ծայնով:

ահեղամոռուն

Ա. // Մ. Ահեղ մոռնյունով, ահեղ
մոռնյուն արծակելով:

ահեղաշաչ

Ա. Ահեղ շաչուն՝ շառաչ արծակող: // Մ. Ահեղ՝ զարհուրելի շաչունով, ահեղ շառաչելով:

ահեղաշայուն

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ ահեղաշաչ:

ահեղաշառաչ

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ ահեղաշաչ:

ահեղացունց

Ա. // Մ. Ահեղորեն ցնցող՝ ցնցելով, ահեղ ցնցումով:

ահեղընթաց

Ա. // Մ. Ահեղ ընթացք ունեցող, ահեղավազ, ահեղորեն ընթանալով:

աղազատիչ

Ա. // Գ. 1. երկրք. Հողի աղային շերտը զատող՝ մաքրող: 2. Հեղուկի գոլորշացումից հետո մնացած աղի նստվածքը զատող:

աղածո

Գ. Աղ դրած ուտելիքն (բանջարեղեն, ծուկ ևն): // Ա. Աղ դրած:

աղահամ

Ա. Աղի՝ աղային համ ունեցող: // Գ. Աղի համ:

աղաղակող

Բ. Ենթ. դերք. աղաղակել-ի: // Ա. 1. փխբ. Անարդար, բողոքի տեղիք տվող: 2. փխբ. Աչք ծակող, խայտաբղետ: 3. փխբ. Ակնբախ, բացահայտ (թերությունների, սխալների մասին):

աղանդակից

Ա. // Գ. Եկեղ. Միևնույն աղանդին հետևող (անձ), միևնույն աղանդի անդամներից յուրաքանչյուրը:

աղանդահալած

Ա. Աղանդները՝ աղանդավորությունը հալածող: // Գ. նորք. Աղանդները՝ աղանդավորությունը հալածող անձ՝ կազմակերպություն:

աղանդամիտ

Ա. // Գ. Աղանդավոր միտք՝ մտածողություն ունեցող, մոլորված:

աղանդապետ

Գ. // Ա. 1. Աղանդը գլխավորող՝ առաջնորդող (անձ): 2. Աղանդը հիմնադրած՝ հիմնադրող՝ հիմնա-

դիր, հովիվ: 3. Մեծ՝ գլխավոր՝ մոլի աղանդավոր:

աղանդավոր

Ա. 1. Եկեղ. Աղանդի հետևող, հերետիկոս, հերձվածող: 2. փխբ. քղք. Խմբակային նեղ շահերով ու դոգմատիկ համոզմունքներով առաջնորդվող: 3. Աղանդ հանդիսացող, աղանդավորություն պարունակող: 4. Կախարդական, մոլորահավատ: // Գ. 1. Եկեղ. Աղանդի՝ «սուտ կրոնի» հետևող, հերետիկոս, հերձվածող անձ, կախարդ: 2. փխբ., քղք. Խմբակային նեղ շահերով ու դոգմատիկ համոզմունքներով առաջնորդվող գործիչ:

աղանդավորական

Ա. 1. Աղանդավորներին՝ աղանդավորությանը հատուկ: 2. Աղանդավորների կողմից կատարվող: // Գ. Տե՛ս՝ աղանդավոր:

աղանդուսույց

Ա. // Գ. Աղանդ ուսուցանող, աղանդի վարդապետ՝ քարոզիչ:

աղանձացու

Գ. // Ա. Աղանձի համար պիտանի՝ նախատեսված (ընդեղեն):

աղաչագին

Ա. // Մ. Աղաչանքով լի, աղաչանք արտահայտող, աղաչական կերպով:

աղաչակից

Ա. // Գ. Միասին աղաչող, մեկի աղաչանքին ծայնակցող:

աղաչավոր

Ա. // Գ. Աղաչանք՝ խնդիրք ունեցող:

աղապաշտ

Գ. // Ա. Աղ պաշտող (անձ), աղապաշտության հետևող:

աղավնակերպ

Ա. 1. Աղավնու կերպարանք ունեցող, աղավնու նման: 2. փխբ. Հեզ, խոնարհ: // Գ. Եկեղ. Սուրբ Հոգու խորհրդանիշը, որ նկարում էին աղավնու կերպարանքով: // Մ. Աղավնու նման, խաղաղ ու բարի:

աղատեսակ

Գ. Աղի տեսակ: // Ա. Աղի նմանություն ունեցող, աղի տեսակ կազմող:

աղբակիր

Գ. // Ա. Աղբը՝ կուտակված աղտեղությունները փոխադրող (մեքենա, սայլ, մարդ են):

աղբահան

Գ. // Ա. Կուտակված աղբը բակերից դուրս հանող՝ ընդհանուր աղբանոցը տանող:

աղբահավաք

Գ. 1. Աղբակիր: 2. Փողոցները մաքրող բանվոր: // Ա. Աղբը՝ կեղտը հավաքող, աղբ հավաքելուն ծառայող:

աղբահոտ

Գ. Աղբի հոտ: // Ա. Աղբի հոտ ունեցող՝ տարածող:

աղբամաքրիչ

Ա. // Գ. Աղբը՝ աղտեղությունը մաքրող:

աղբայրիչ

Ա. տեխ. Աղբը՝ աղտեղությունը այրող: // Գ. տեխ. Սարք, որի մեջ կամ որի օգնությամբ այրում են աղբամուղի աղբը:

աղբապտիռ

Գ. // Ա. 1. Աղբի մեջ լավ՝ օգտակար բան/եր/ փնտրող (անձ): 2. փխբ. Անարժեք բանի ու գործի մեջ դրական արժեք փնտրող (անձ):

աղբատար

Ա. Աղբ տանող՝ կրող: // Գ. Աղբը՝ աղտեղությունները տանող և կոյուղու կամ այլ տեղ թափող խողովակ, աղբամուղ:

աղբընդունիչ

Ա. հզվդ. Աղբը լցնելու համար նախատեսված: // Գ. Արկղ՝ անոթ են, որի մեջ թափվում է աղբամուղի աղբը:

աղբյուրագետ

Գ. // Ա. Աղբյուրների ուսումնասիրությամբ և նրանց օգտագործման եղանակների մշակումով

զբաղվող, աղբյուրագիտության մասնագետ:

աղբուտ

Գ. Շատ աղբ լցրած տեղ: // Ա. Աղբած, պարարտացրած:

աղեգալար

Ա. 1. Աղիքները գալարող: 2. փխբ. Աղեկտուր, մորմոքող: // Մ. Աղիքները գալարվելով, քաղցից տանջվելով: // Գ. քժշկ. Աղիքի մեկ գալար, աղիքի գալարածև հատվածներից յուրաքանչյուրը կամ աղիքի որևէ մասը իր մեջընդերքով:

աղեթել

Գ. Աղիքից պատրաստված թել: // Ա. բնատ. Աղիքի լարերով, աղիքի լարեր՝ թելեր ունեցող:

աղեկեզ

Ա. // Մ. Աղեխարշ, մորմոքող, կծկծալի:

աղեկոտոր

Ա. // Մ. 1. Աղիքները կտրատող, աղեխարշ: 2. փխբ. Գութ շարժող, մորմոքող, կծկծացնող, սրտաճմլիկ:

աղեկտուր

Ա. // Մ. Տես՝ աղեկոտոր:

աղեղակիր

Գ. // Ա. Աղեղ կրող, աղեղով զինված, աղեղնագեն (մարդ):

աղեղնականար

Գ. Աղեղնածև կամար: // Ա. Աղեղնածև կամար կազմող՝ ունեցող:

աղեղնաձայն

Գ. Արծակված աղեղի ձայնը: // Ա. Արծակված աղեղի ձայն հանող:

աղեղնածիգ

Ա. Աղեղնավոր, աղեղով կռվող, նետածիգ: // Գ. մարզ. Աղեղով նետ արծակող մարզիկ, նետածիգ:

աղեղնավոր

Ա. 1. Աղեղով զինված, աղեղ ձգող՝ բանեցնող: 2. Աղեղի նման հարմարանք ունեցող: // Գ. 1. Աղեղ գործածող՝ աղեղով զինված մարտիկ, նետածիգ: 2. Շիածան:

աղեմորմոք

Ա. // Մ. Աղեկեզ, կսկծալի, աղե-
խարշ, սրտաճմլիկ:

աղետաձայն

Գ. Աղետի ձայնը, աղետի բոթ
բերող ձայն: // Ա. Աղետ գութող
ձայնով, աղետագույծ:

աղետյալ

Ա. // Գ. Ծանր փորձանքի՝
դժբախտության ենթարկված,
աղետի ենթարկված, աղետահար
(անձ):

աղերսագին

Մ. // Ա. Աղերսանք արտահայտող,
աղաչող, աղերսանքով համակ-
ված, աղերսալից, աղերսելով:

աղերսագոչ

Ա. // Մ. Աղերսաբար գոչող,
աղերսագին գոչելով, բարձրա-
ձայն աղերսելով:

աղերսադեմ

Ա. // Մ. Աղերսական դեմքով, դեմ-
քի աղերսալից արտահայտու-
թյամբ:

աղերսալի (աղերսալիր, աղերսալից)

Ա. // Մ. Աղաչական, աղերսանքով
լի, աղերսանք արտահայտող:

աղերսական

Ա. Աղերսող, պաղատող, աղաչող:
// Մ. Աղերսանքով, աղաչանքով,
պաղատագին:

աղերսաձայն

Մ. Աղերսական ձայնով: // Ա.
Աղերսական ձայնով հնչող՝
արտահայտվող:

աղերսավոր

Ա. 1. Աղերսանք՝ խնդիրք ունեցող:
2. Աղերսական, աղաչական: // Գ.
Աղերսանք՝ խնդիրք ունեցող անձ:

աղիողորմ

Ա. // Մ. Սրտաճմլիկ (կերպով):

աղկեր

Ա. Աղ կերած, աղածո (ծուկ): // Գ.
արևմտի. Սարդին, սարդինածուկ:

աղմկախլացուցիչ

Ա. // Գ. նորբ., տեխ. Աղմկուտ՝
աղմկալից՝ նաև երաժշտության
ձայները խլացնող (հարմարանք,
պատուհան, միջնորմ են):

աղմկաձայն

Ա. // Մ. Աղմկուտ ձայնով, աղմկա-
լից, աղմկալի ձայն հանող, աղ-
մուկով:

աղմկարար

Ա. // Գ. 1. Աղմուկ բարձրացնող,
աղմուկ հանող (անձ), աղմկահա-
րույց: 2. փխբ. Աշխույժ ու
բարձրաձայն խոսող (անձ): 3.
Շփոթություն գցող, խռովարար:

աղյուսագիր

Գ. // Ա. հնգստ. Աղյուսի վրա գրված
(արձանագրություն):

աղյուսաթոճիչ

Ա. // Գ. Աղյուս թրծող՝ թրծելու
ծառայող:

աղյուսախիճ

Գ. Աղյուսից պատրաստված խիճ:
// Ա. Այդպիսի խիճով պատված:

աղյուսաշար

Ա. Աղյուսով շարված՝ կառուց-
ված, աղյուսաշեն: // Գ. 1. Աղյուս-
ների շարք: 2. Աղյուսի շարվածքի՝
պատի յուրաքանչյուր շարքը:

աղյուսապատ

Գ. Աղյուսաշար պատ: // Ա.
Աղյուսով պատված՝ ծածկված:

աղյուսարկու

Ա. // Գ. Աղյուս թափող, աղյուս
պատրաստող (անձ), աղյուսա-
գործ:

աղոթագին

Մ. Աղոթքով, պաղատագին, աղո-
թելով: // Ա. 1. Աղոթալից: 2.
Աղոթավոր, աղոթող:

աղոթախոս

Ա. // Գ. Աղոթք ասող՝ անող,
աղոթք կարդացող:

աղոթած

Բ. Հրկտր. դերբ. աղոթել-ի: /// Ա.
/// Գ. Հիմարացած, թմրած,
հիմար՝ ապուշ (մարդ):

աղոթական

Ա. կրոն. Աղոթքին հատուկ,
աղոթքի, աղոթք պարունակող: //
Գ. Աղոթող՝ խնդրող՝ աղաչանքով
Աստծուն դիմող անձ:

աղոթակից

Ա. // Գ. եկեղ. Միասին աղոթող, աղոթքի ընկեր:

աղոթածայն

Գ. Աղոթքի ծայն: /// Ա. Աղոթք պարունակող ծայնով, աղոթելու ծայնով: /// Մ. Աղոթք մրմնջալով, աղոթելով, աղաչական ծայնով:

աղոթամատուց

Ա. 1. կրոն. Աղոթք մատուցելու՝ աղոթելու հատկացված: 2. Աղոթք մատուցող: // Գ. Աղոթք մատուցող կրոնական:

աղոթասաց

Ա. // Գ. 1. կրոն. Աղոթք ասող, աղոթք կարդացող (անձ): 2. Աղոթք գրող, աղոթք ստեղծագործող:

աղոթավոր

Ա. 1. Աղոթք անող: 2. Ուխտավոր: 3. Աղոթք պարունակող՝ արտահայտող: 4. փխբ. Մեկին պաշտող՝ աստվածարող: 5. Աղաչական: // Գ. Աղոթք անող անձ:

աղոթատյաց

Ա. // Գ. Աղոթելը՝ աղոթքը ատող:

աղոթարար

Ա. 1. կրոն. Աղոթք անող, աղոթավոր: 2. Աղաչական: // Գ. Ուխտավոր:

աղոթարկու

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ աղոթարար:

աղոթկեր

Ա. 1. Աղոթք անող, աղոթող: 2. Աղոթքային, աղաչական: // Գ. Աղոթք անող՝ աղոթող մարդ:

աղոտ

Ա. 1. Թույլ, նվազ, տարտամ, նսեմ (լույսի մասին): 2. փխբ. Ոչ բացահայտ, ոչ պարզ, անորոշ: 3. Թույլ չափով արտահայտվող, տկար: 4. մանգ. Պղտոր, անթափանց (ապակու մասին): 5. փխբ. Անփայլ, ոչ պայծառ, սակավալույս: // Մ. Աղոտ՝ թույլ՝ մեղմ կերպով, աղոտաբար: 2. Անորոշ, հազիվհազ, ոչ լիարժեքորեն:

աղջկաքանդակ

Գ. Աղջկա քանդակ: // Ա. Աղջկա քանդակ ունեցող՝ կրող:

աղվափետուր

Գ. Թռչունների փետուրների տակի նուրբ՝ փափուկ փետրիկները, բմբուլ: // Ա. Նուրբ, փափուկ:

աղվեսագի

Ա. Աղվեսի պոչի նման՝ նմանվող: // Գ. 1. Աղվեսի պոչ: 2. քսբ. Հացագգիների ընտանիքին պատկանող խոտաբույս:

աղվեսադունջ

Ա. Աղվեսի նման, աղվեսի կերպարանքով՝ դեմքով: // Գ. Աղվեսանման՝ խորամանկ դեմք:

աղտաղտուկ

Ա. 1. Աղի-լեղի, խիստ աղի: 2. փխբ. Ղաժանություն՝ կսկիծ պատճառող, ցավալի: // Գ. Աղի՝ խոնավ հող, աղուտ:

աղտեղաբան

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ զագղախոս:

աղտոտիչ

Ա. // Գ. Օդը՝ չրջակա միջավայրը աղտոտող (նյութ):

աղուհացով

Գ. Գործ. հոլ. աղուհաց-ի: // Ա. Հյուրասեր: 2. Աղուհացը չմոռացող, անդավաճան:

աղուտ

Գ. երկրք. Աղահանք պարունակող վայր: 2. Աղտաղտուկ: // Ա. Աղ պարունակող:

աղքատ

Գ. /// Ա. Ապրուստի անհրաժեշտ միջոցներից զուրկ, տնանկ, խեղճ: 2. Որևէ բան բավարար չափով չունեցող, խղճուկ, տկար: 3. ճոխությունից զուրկ, անշուք: 4. Մուրացկան: /// Մ. 1. Որևէ բանից պակաս՝ քիչ ունենալով, կարոտություն քաշելով: 2. Ոչ ճոխ, անշուք:

աղքատակերպ

Ա. Աղքատի կերպարանք՝ արտաքին ունեցող: // Մ. 1. Որևէ բանից պակաս՝ քիչ ունենալով: 2. Աղքատի նման, իբրև աղքատ:

աճական

Ա. 1. Աճելու հատկություն ունեցող: 2. Աճում առաջ բերող: 3.

լեզվք. Հավելադիր: // Գ. լեզվք. Հավելադիր հնչյուն (բառի արմատի՝ ածանցի մեջ):

աճպարար (աճապարար)
 Գ. // Ա. 1. Ձեռնածու: 2. Խորամանկ, խաբեբա:

աճրդախոս (աճուրդախոս)
 Գ. // Ա. նորք. Ապրանքի հրապարակային վաճառքը՝ աճուրդն անցկացնող՝ կազմակերպող (պաշտոնական անձ):

աճրդառու
 Ա. // Գ. Աճուրդով որևէ բան առնող (մարդ/իկ/, կազմակերպություն):

աճուրդանգղ
 Գ. // Ա. հզվդ. Աճուրդի ժամանակ գինը բարձրացնելու սպառնալիքով գնորդներից դրամ կորզող (անձ), շահատակ:

ամառանոցաբնակ
 Ա. // Գ. 1. Ամառանոցում բնակվող: 2. Հովեկ:

ամբաստանիչ
 Ա. // Գ. 1. Ամբաստանության հեղինակ: 2. Ջրպարտիչ:

ամբաստանյալ
 Գ. իրավք. Դատի տրված մեղադրյալ: // Ա. Ամբաստանված, գրպարտված:

ամբարիչ
 Ա. // Գ. 1. Ամբարող: 2. Հավաքիչ:

ամբարծիկ
 Ա. 1. Վեր բարձրացնող՝ վեր քաշող: 2. Բարձրացող: 3. Սլացիկ, բարձրահասակ: // Գ. տեխ. Ծանրություններ բարձրացնելու ձեռքի կամ մեխանիկական գործիք (լծակ, մեքենա) (դոմկրատ):

ամբարծիչ
 Ա. տեխ. Բարձրացնող, դեպի վեր փոխադրող: // Գ. Վերամբարձ մեքենա:

ամբոխավար
 Ա. // Գ. 1. քղք. Ժողովրդի անունից հանդես եկող և ժողովրդին իր շահերին ծառայեցնելուն հետապնդող (գործիչ): 2. Իր անձնական շահերի համար ժողովրդին սիրաշահելով խառնակություն՝

խռովություն հարուցող (դեմագոգ):

ամբողջ
 Դ. 1. Առարկան՝ երևույթը իր բոլոր մասերով, ողջ, բոլոր: 2. Առանց պակասորդի կամ մնացորդի: 3. Առանց ընդհատման, շարունակվող: 4. Ընդհանուր, հանուր: // Ա. մաթ. Ոչ կոտորակային, չկոտորակված, մասերի չբաժանված ամբողջաթիվ (թվի մասին):

ամենագետ
 Ա. // Գ. 1. Ամեն բան գիտցող՝ իմացող: 2. Ամենից գիտուն (անձ): 3. հեզն. Իրեն ամեն բան իմացողի տեղ դնող:

ամենազնաց
 Ա. // Գ. Ամեն կարգի ճանապարհով գնացող, դժվարանցանելի ճանապարհներով ընթացող (մեքենա):

ամենակալ
 Ա. 1. Բոլորին տիրող՝ իշխող: 2. կրոն. Ամեն բան և ամենքին իր ձեռքում պահող՝ տիրող: // Գ. կրոն. Գերագույն տեր՝ Ամենակալ (Աստծու մասին):

ամենապատում
 Գ. Ամեն ինչ՝ ամեն ինչի մասին պատմող պատմություն: // Ա. Ամեն ինչ՝ ամեն ինչի մասին պատմող:

ամենափրկիչ
 Ա. // Գ. 1. Ամենքին՝ բոլորին փրկող, ամենքի՝ բոլորի փրկիչ: 2. Ամենափրկիչ՝ Քրիստոսին տրված անուն և մականուն:

ամենևին
 Մ. 1. Միանգամայն, բոլորովին: 2. Իսպառ, բնավ: // Վ. Բոլորովին ոչ, բնավ, երբեք, ոչ մի դեպքում:

ամոթահար
 Ա. // Մ. 1. Ամոթահարված, ամոթով մնացած, ամոթից հուզված՝ շփոթված: 2. Խայտառակ՝ խայտառակված, նվաստացած:

ամոթխած

Ա. // Մ. 1. Ամոթալի խոսքից՝ գործից ամաչող՝ ամոթ զգացող, ամոթահար: 2. Ամաչկոտ, պարկեշտ:

ամուլակից

Գ. // Ա. 1. Լծակից: 2. փխբ. Կենակից, ամուսին:

ամպագոռզոռ

Ա. // Մ. 1. Ամպի նման գոռացող, դրդացող, ամպի գոռոց հանելով: 2. փխբ. Հոխորտացող՝ հոխորտալով: 3. փխբ. ճռռում, փքուռույց:

ամպամեզ

Գ. Ամպանման մեզ, թանծր մշուշ: // Ա. 1. Ամպի նման մեզ հանդիսացող: 2. Ամպանման մեզով պատված:

ամպաշող (ամպշող)

Ա. 1. Ամպի միջից անցնող, շողը վրան ընկած: 2. Ամպերով շողացող, ամպածածկ, ամպշող: // Գ. Ժող. Ամպգոլ՝ տաք՝ գաղջ օդ՝ մթնոլորտի տաք և ամպամած լինելուց:

ամպաշու

Ա. Ամպերի մեջ չվող՝ գնացող, ամպերի միջով անցնող՝ պացող: // Գ. Ամպերի չվելը՝ շարժվելը՝ անցնելը:

ամպրոպածայն

Գ. Ամպրոպի ծայն: /// Ա. Ամպրոպի ծայն հանող: /// Մ. Ամպրոպի ծայն հանելով, ահեղագոչ:

ամպրոպաշրջանցիչ

Գ. // Ա. Ամպրոպը՝ ամպրոպային դաշտը շրջանցող:

ամպրոպացույց

Գ. // Ա. մսնգ. Ամպրոպի առկայությունը ցույց տվող (սարք):

ամպուզամպ

Գ. 1. Ամպերի կուտակվելը: 2. Ամպամած եղանակ: 3. Երկնքի փոփոխական ամպամածություն: // Ա. 1. Ամպոտ: 2. Տեղ-տեղ ամպած:

ամպութուխա

Գ. 1. Ամպերի ու թուխպերի կուտակում: 2. փխբ. Մռայություն,

դժբախտություն, անհաջողություն:

// Ա. 1. Ամպամած: 2. փխբ. Մռայված, դժբախտությամբ ու անհաջողությամբ լի:

ամսականավոր

Ա. // Գ. արևմտի. 1. Ամսական ռոճիկով ծառայող՝ աշխատող: 2. Ընդհանրապես՝ ծառայող:

ամսավարձ

Գ. Մեկ ամսվա վարձ: // Ա. 1. Ամսավարձով աշխատող: 2. Ամսական վարձով վճարվող՝ վարձատրվող:

ամսացույց

Գ. // Ա. Ամիսներ ցույց տվող, օրացույց:

ամրադիրք

Ա. ջազմ. Ամրացված դիրք/եր/ ունեցող (զորք, բանակ են): // Գ. ջազմ. Ամրացված դիրք:

ամրակապ

Գ. 1. հնք. Փուլզումից պաշտպանող կառուցվածք հանքահորում: 2. մարզ. Որևէ բան մի այլ առարկայի ագուցելով կամ կապելով ամրացնելու հարմարանք (փոկ, գոտի են): 3. Ժով. Նավի զանազան մասերի միացումը: // Ա. 1. Ամուր կապած՝ կառուցած՝ սարքած: 2. Ամուր կապված՝ կապկապած:

ամրապահ (ամրապահակ)

Ա. // Գ. 1. Ամրության՝ ամրոցի պահապան, բերդապահ: 2. Ամուր՝ ապահով կերպով պահպանող՝ պահպանված:

ամրացուցիչ

Ա. Ամրացնող, ամրություն տվող: // Գ. Ամրացնող՝ ամրություն տվող հարմարանք, նյութ:

ամրափակ

Ա. 1. Ամուր փակված: 2. Ամուր փակող՝ պատսպարող: // Գ. Ամուր փականք:

ամրափակիչ

Ա. // Գ. Ամուր փակող, ամրացնող (հարմարանք, փականք):

ամրոցաբնակ

Ա. // Գ. Ամրոցում բնակվող:

ամրոցապահ

Գ. Ամրոցապետ, ամրոցի հսկիչ: //

Ա. Ամրոցը պահող՝ պաշտպանող:

ամուր

Ա. 1. Ամրապինդ, դժվար կտրվող՝ կոտրվող, դիմացկուն: 2. Ֆիզիկապես՝ կամքով՝ ոգեպես ուժեղ: 3. Շատ ծիգ, կիպ: 4. Անջնջելի, անմոռանալի, հիշողության՝ գիտակցության մեջ հիմնավորապես ամրացած: 5. Աներեր, վստահ, անսասան, անմատչելի, անվտանգ: 6. Ամրաշեն, ամրակառույց, անառիկ: 10. Խիտ, հոծ: 11. քնստ. Ջերմ, սրտանց: // Մ. 1. Պինդ: 2. Ուժգին թափով: 3. Անջնջելի, անմոռանալի, հիմնավորապես: 4. Աներեր, ապահով: 5. քնստ. Ջերմ, ջերմորեն, սրտանց:

ամուրի

Գ. 1. Դեռևս չամուսնացած՝ չափահաս մարդ կամ կին: 2. Ամուսնաթող կին կամ տղամարդ: 3. Տղամարդ, որի կինը վախճանվել է: // Ա. 1. Դեռևս չամուսնացած: 2. Ամուսնաթող: 3. Ամուրիական՝ ամուրիին՝ չամուսնացածին հատուկ:

ամփոփ

Ա. // Մ. 1. Խմբված, մի տեղ հավաքված, մեկտեղված: 2. Կիպ, կոկիկ: 3. Կարճառոտ, համառոտ, սեղմ: 4. Ամբողջական, միասնական:

ամփոփիչ

Ա. Ամփոփող, հավաքող, բովանդակող: // Գ. Փաստաթղթի տեսակ:

ա՛յ

2. 1. Կոչական բացականչություն՝ ով նշ.: 2. Ըղծական բացականչություն՝ ուր է թե, երանի նշ.: 3. Սպառնական բացականչություն՝ ապա նշ.: 4. Ջարմացական բացականչություն՝ ահա նշ.: // Վ. Ցուցական նշ.՝ ահա, ահավասիկ:

այգաշող

Ա. Այգի նման շողացող՝ պայծառ: // Գ. քնստ. Այգաբաց, արշալույս:

այգեպատ

Գ. Այգու պատ՝ պարիսպ: // Ա. Այգիներով պատված:

այգեպարան

Գ. // Ա. Պարանի գծով՝ ուղիղ շարքով տնկված (այգի):

այգեփոր

Գ. 1. Այգին փորելը՝ փորելու աշխատանքները: 2. Այգին փորող մարդը: 3. գտնտ. Խաղողի վազերը բացելը, այգեբաց: // Ա. Այգին փորող:

ային-օյին

Գ. Ձանազան բաներ, մանր-մունր բաներ: // Ա. Չնչին, մանր-մունր:

այլադավան

Գ. // Ա. կրոն. Տվյալ վայրում տիրապետող դավանությունից տարբեր դավանություն ունեցող, այլակրոն:

այլազան

Ա. 1. Այլ տեսակի, տարբեր: 2. Ձանազանակերպ, բազմազան: // Գ. խիրր. Ձանազան բանջարեղենով և մսով պատրաստվող կերակուր:

այլազգի

Ա. Ուրիշ ազգից, օտարազգի: 2. կրոն. Բարբարոս, հեթանոս: // Գ. 1. Ուրիշ ազգի պատկանող անձ, օտարական: 2. կրոն. Ուրիշ ցեղի՝ կրոնի՝ դավանանքի մարդ:

այլախոհ

Գ. // Ա. քղք. Կառավարող իշխանություններից տարբեր՝ այլ կերպ մտածող (անձ), (դիսիդենտ):

այլախոհական

Ա. // Գ. քղք. Տես՝ այլախոհ:

այլածագում

Գ. գիտ. Ոչ սովորական եղանակով ծագելը: // Ա. Այլ՝ օտար ծագում ունեցող:

այլակերպ

Ա. 1. Ուրիշ կերպարանք՝ տեսք ունեցող, տարբեր: 2. հզվդ. Անբնական, արտասովոր: 3. քնստ. Այլակերպված, այլալված: 4. Այլանդակ, անճոռնի: /// Գ. քիմ. Նույն և նույնաթիվ, բայց տարբեր

կերպով դասավորված մասնիկներ՝ մարմիններ, որոնք տարբեր քիմիական հատկություններ և բյուրեղական ձևեր ունեն:

այլադանդ

Ա. // Գ. Ուրիշ աղանդի հետևող, հերժվածող (անձ):

այլամտական

Ա. // Գ. Այլամիտ, այլ կերպ մտածող (անձ):

այլանիշ (այլանշան)

Ա. // Գ. մաթ. Ուրիշ նշան ունեցող, նորանշան: 2. Տարբեր նշան ունեցող (թվեր):

այլանուն

Գ. Ուրիշ անուն, կեղծանուն: // Ա. Ուրիշի անունով հրատարակված, ուրիշի անուն կրող:

այլաշխարհային

Ա. // Գ. 1. Այլ աշխարհներում բնակվող (մարդ): 2. Տես՝ **այլմոլորակային**:

այլապես

Մ. գրք. Ուրիշ՝ այլ կերպ, այլաբար, տարբեր ձև/եր/ով: // Ե. Հակառակ դեպքում՝ պարագայում, ապա թե ոչ, թե չէ:

այլասերված

Բ. Հրկտ. դերբ. **այլասերվել-ի**: // Ա. 1. Ուրիշներին՝ օտարներին սիրող: 2. **խակց**. Բարոյագուրկ: // Գ. Ուրիշներին՝ օտարներին սիրող մարդ:

այլընդայլո

Ա. // Մ. գրք., **հնց**. Տակից-գլխից, խառնակ, վայրիվերո (մտքերի՝ շարադրանքի՝ խոսքի մասին):

այլմոլորակային (այլամոլորակային)

Գ. // Ա. Այլ մոլորակի բնակիչ, այլ մոլորակում բնակվող (էակ/ներ/):

այլօրինակ

Ա. Ուրիշ տեսակ, այլատեսակ: Մ. **իզվդ**. Ուրիշ կերպ, այլ ձևով:

այծազգեստ

Ա. Այծի մորթի հազած: // Գ. Այծի մորթուց պատրաստված զգեստ:

այծածայն

Գ. **Shաճ՝ ճղճղան ծայն**: // Ա. // Մ. **Shաճ՝ ճղճղան ծայնով**:

այծամազ (այծեմազ)

Գ. Այծի մազ: // Ա. Այծի մազից պատրաստված:

այծամորուք (այծմիրուք, այծմորուք)

Ա. Այծի մորուքի նման մորուք ունեցող: // Գ. 1. Ցանցառ՝ թել-թել կախված մորուք: 2. բսբ. Վարդազգիների ընտանիքին պատկանող բազմամյա խոտաբույս:

այծատեսակ

Գ. Այծի տեսակ: // Ա. 1. Այծի նման: 2. Եգիպտացի (մակդիդ եգիպտացիների համար):

այծարած

Գ. // Ա. Այծեր արածեցնող, այծերի հովիվ:

այծեմնի (այծեմնի)

Գ. Այծյամի մորթի: // Ա. Այծյամի մորթուց պատրաստված:

այծենի

Գ. 1. Այծի մորթի: 2. Այծամորթուց պատրաստված մուշտակ՝ քուրծ: // Ա. Այծի մորթուց պատրաստված:

այծոտանի

Ա. 1. Այծի ոտքեր ունեցող: 2. փխբ. Արագավազ: // Գ. բսբ. Հովանոցավորների ընտանիքին պատկանող խոտաբույս, չիմ:

այծոտն

Ա. // Գ. Տես՝ **այծոտանի**:

այնինչ

Ե. Մինչդեռ, այն ժամանակ, երբ...: // Ղ. Որևէ, ինչ-որ, ոմն, այնինչը, ինչ-որ մեկը:

այնուամենայնիվ

Ե. Այդ բոլորով հանդերձ, չնայած այդ բոլորին, բայց և այնպես: // Վ. Բոլոր դեպքերում, հակառակ ամեն ինչի:

այնուհանդերձ

Ե. // Վ. Տես՝ **այնուամենայնիվ**:

այնուհետև

Մ. 1. Ինչ-որ բանից կամ գործողությունից հետո, հետո, արդեն իսկ: 2. Բացի դրանցից, և դարձյալ: // Ե. Ապա, ուրեմն, ուստի:

այսկերպ

Մ. /// Ա. Այս տեսակ, այս ձևով,
այսպես: /// Դ. Այս եղանակով՝
ձևով՝ կերպով:

այսկողմ

Գ. Այս կողմը: /// Մ. Դեպի այս
կողմը, այս կողմում: /// Կ. կաթո.,
նորք. Ինչ-որ առարկայից դուրս՝
հեռու /դեպի խոսողը/ ուղղություն
ցույց տալու իմաստով՝ *քաղաքից
այսկողմ*:

այսպես

Դ. Այս կերպով, եղանակով՝ ձևով:
/// Կ. Ուրեմն, հետևաբար: /// Մ.
Մոտ, շուրջ, մոտավորապես:

այսպիսով

Մ. /// Շ. 1. Հետևաբար, ուրեմն,
ինչպես երևում է: 2. Այս նկատի
առնելով, ասվածի համաձայն:

այսրաշխարհիկ

Ա. // Գ. Երկրային, այս
աշխարհում բնակվող, երկրային
կյանքով ապրող:

այսօր

Գ. // Մ. 1. Ընթացիկ՝ ներկա օրը:
2. Ներկա՝ արդի ժամանակը:

այրաբնակ

Գ. // Ա. Քարանձավում՝ քա-
րայրում բնակվող (մարդ, կենդա-
նի):

այրածախամ

Գ. Այրված՝ խանձված լինելու
համ: // Ա. խանձախամ ունեցող:

այրածախոտ

Գ. Այրվելու հոտ, խանձվելու հոտ:
// Ա. խանձախոտ ունեցող:

այրասպան

Ա. // Գ. Մարդասպան, իր
ամուսնուն սպանող (անձ):

այրընտիր

Ա. Ընտրովի քաջերից կազմված՝
բաղկացած: // Գ. Ընտրությամբ
կազմված զորագունդ՝ զորք:

այրի

Գ. // Ա. 1. Ամուսինը մեռած և
այլևս չամուսնացած (կին կամ
տղամարդ), որբայրի: 2. փխբ.
Անտերունչ, անօգնական, լքված
(մարդ, երկիր ևն):

այրիացած

Բ. Հրկտ. դերբ. այրիանալ-ի: // Ա.
փխբ. Անտերացած, անտեր-
անտիրական մնացած:

այրիչ

Ա. 1. Այրող: 2. Այրելու բնական
հատկություն ունեցող: // Գ. 1.
մանգ. Այրելու միջոցով ոչնչացնող
նյութ, ուտիչ: 2. մանգ. Լապտերի
մեջ այրվող հատուկ պատրույգ: 3.
տեխ. Հեղուկ կամ գազ վառելու և
բոցը որոշակի կետի ուղղելու
սարք, հրածորան:

այրող

Բ. Ենթ. դերբ. այրել-ի: // Ա. 1.
փխբ. Խիստ հուզող՝ զրգռող,
բորբոքող: 2. փխբ. Հրատապ,
խիստ կարևոր և շտապ:

անագիչ

Ա. // Գ. Կապարի, այլումինի,
անագի և այլ մետաղների
միահալվածքով պատող, անա-
գագործ, կլայեկիչ:

անախորժակ

Ա. 1. Առանց ախորժակի: 2. Ոչ
ախորժելի, տհաճ: 3. փխբ.
Անախորժ, անվայելուչ, վիրավո-
րական: // Մ. 1. Առանց
ախորժակի: 2. Դժկամորեն,
տհաճությամբ:

անակնկալ

Ա. Չակնկալված, չսպասված, ան-
սպասելի: /// Մ. Հանկարծ, ան-
սպասելի կերպով: /// Գ.
Չակնկալված՝ անսպասելի դեպք՝
արարք ևն:

անակնոց

Ա. // Մ. քնատ., փխբ. Առանց
ակնոցի, անզեն աչքով:

անահ

Ա. Ահ՝ երկյուղ չունեցող, անվախ:
// Մ. Առանց երկյուղելու, հա-
մարձակ:

անաղիք

Ա. Ստամոքս՝ աղիքներ և արյան
անոթներ չունեցող: // Գ. կենդ. Կենդանիների դաս, որ չունի
ստամոքս, աղիքներ և արյան
անոթներ:

անադնուկ

Ա. // Մ. 1. Առանց ադնուկի՝ ժխորի, անշշուկ: 2. Առանց տարածայնության, համերաշխ: 3. Լուռ, հանգիստ: 4. փխբ. Գաղ-տագողի:

անամոթ

Ա. /// Գ. Ամոթը կորցրած, անպատկառ, անպատիվ (անծ): /// Մ. 1. Առանց քաշվելու, համարձակորեն: 2. Լկտիաբար, առանց ամոթ զգալու, անամոթաբար:

անամուսին

Ա. // Մ. Առանց ամուսնու, ամուրի:

անայլայլ

Ա. // Մ. 1. Առանց այլայլության: 2. առանց տատանվելու, անհող-դող, աներեր:

անանուն

Ա. 1. Անուն չունեցող, ծագումն անհայտ: 2. Վատահամբավ: 3. Հիշատակելու անարժան, աննշան, ոչ անվանի: // Գ. 1. Անհայտ հեղինակ: 2. փխբ. Վատահամբավ կամ ոչ անվանի (անծ):

անաչառ

Ա. // Մ. 1. Անկողմնապահ, արդարամիտ: 2. Անաչառությամբ կատարված, անաչառություն արտահայտող:

անաչք

Ա. 1. Աչք չունեցող, աչք/եր/ից զուրկ: 2. Կույր: 3. փխբ. Հսկող չունեցող: // Մ. փխբ. Հսկողությունից դուրս, առանց հսկողության:

անապաստան

Ա. 1. Ապաստանելու տեղ չունեցող: 2. Անտուն, փողոցում ապրող, ոչ ոքի կողմից չխնամվող և չհաստիարակվող (երեխաների մասին): // Գ. 1. Որք ու անտուն մանուկ: 2. Տարբեր պատճառներով տները լքած և ապաստանելու տեղ փնտրող անծ/եր/:

անապատաքնակ

Ա. // Գ. 1. Անապատում բնակվող, անապատի բնակիչ (անծ): 2. կրոն. Անապատական, ձգնավոր:

անապատաբույս

Գ. Անապատային բույս: // Ա. Անապատում բուսած:

անապատական

Գ. Անապատում ապրող մարդ, անապատի բնակիչ: 2. ձգնավոր, մենակյաց: // Ա. 1. Անապատում բնակվող՝ ապրող: 2. Անապատականին՝ մենակյացին հատուկ: 3. Անապատում գոյություն ունեցող:

անապատակյաց

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ անապատաքնակ, անապատական:

անառագաստ

Ա. 1. Առագաստ չունեցող, առագաստազուրկ (նավի մասին): 2. փխբ. Առանց ուղղություն տվողի, առանց ղեկավարի: // Մ. 1. Առանց առագաստի: 2. փխբ. Անղեկ, ուղեմոլոր:

անառակ

Ա. // Գ. 1. Անամոթ, անպատկառ, անբարոյական (անծ): 2. Շվայտ, զեխ: 3. փխբ. Անհնազանդ, մոլությունների անձնատուր եղած, խառնազնաց (անծ):

անառակապահ

Գ. // Ա. Անառակ/ներ/ պահող (մարդ):

անառիթ

Ա. // Մ. Առանց առիթի, առանց պատճառի:

անասնագող

Գ. // Ա. Անասուն գողացող (անծ), անասունի գող:

անասնամուկ

Գ. // Ա. Անասունների հետ խառնվող՝ պղծություն գործող:

անասնապահ

Ա. // Գ. Անասուններ պահող, խնամող (անձ), անասնաբույժ:

անասնապաշտ

Գ. // Ա. Անասուններին աստվածացնող՝ պաշտող, անասնապաշտության կողմնակից:

անասնապիղծ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ անասնամուլ:

անասնավաճառ

Ա. // Գ. Անասուններ վաճառող (անձ), անասունների առևտրով զբաղվող:

անասնավարի

Ա. // Մ. Անասունի նման:

անաստված

Ա. 1. Աստծու գոյությունը չընդունող, ոչ հավատացյալ: 2. փխբ. Անգութ, անխիղճ: 3. Այլ՝ ոչ քրիստոնեական աստծուն դավանող: // Գ. կրոն. Հակակրոնական ընկերության անդամ:

անաստվածական

Ա. Անաստվածության հատուկ: // Գ. Անաստվածության հետևորդ:

անարբունք

Գ. կզմխս. Անչափահասություն, կազմախոսապես չհասունացած լինելը: // Ա. գրք. Արբունքի չհասած, անարբուն:

անարգել (անարգելք)

Մ. // Ա. Առանց արգելքի՝ խոչընդոտի, թույլատրված, թույլատրելի, ազատ: 2. Անխափանելի, անդիմադրելի: 3. Հանդուգն, անսանձ, անզուսպ:

անարգիչ

Ա. // Գ. Անարգանք հասցնող, անարգող:

անարդար

Ա. // Մ. 1. Ոչ արդար, անիրավ: 2. անխիղճ, խղճի դեմ: 3. Արդարության հակառակ:

անարդարացի

Ա. // Մ. Անարդար, ոչ իրավացի:

անարդյունավետ

Ա. // Մ. Առանց արդյունքի, ապարդյուն:

անարդյունք

Ա. // Մ. Առանց արդյունքի, արդյունք չտվող:

անարյուն

Ա. 1. Արյուն չունեցող, առանց արյունի: 2. Սակավարյուն: 3. Առանց արյուն թափելու՝ առանց արյունահեղության կատարվող: 4. փխբ. Ոչ ջերմ, սառը: 5. կրոն. Աննյութական, անմարմին, հոգեղեն: // Մ. 1. Առանց կռվի, առանց արյուն թափելու: 2. փխբ. Սառնորեն, ոչ ջերմ:

անարցունք

Ա. // Մ. 1. Առանց արցունք թափելու, չոր աչքերով: 2. քնստ., փխբ. Պիղծ կերպով, չխնայելով: 3. քնստ., փխբ. Հյուծվելուց և ուժասպառ լինելուց արտասվելու կարողությունը կորցրած:

անբաժան

Ա. 1. Զբաժանվող, անբաժանելի, չբաժանված: 2. Միշտ, միասին, անանջատ: 3. մաթ. Առանց մնացորդի չբաժանվող, անբաժանելի: 4. Միաձույլ, ամբողջական: // Մ. 1. Միմյանցից չբաժանվելով, շարունակ միասին, միատեղ: 2. Առանց որևէ մեկի հետ բաժանելու, առանց բաժնեկից ունենալու:

անբառ

Ա. 1. Բառեր չպարունակող՝ չունեցող: 2. Անխոս, խոսք չասող: 3. քնստ. Անբարբառելի, անպատմելի: 4. Լուռ, անձայն: // Մ. 1. Առանց բառ/եր/ի: 2. Անխոս, լուռ, անձայն:

անբավարար

Ա. 1. Զգոհացնող, ոչ բավարար: 2. Զբավարարված, դժգոհ: 3. ուս. Ներկայացվող պահանջներին չբավարարող, թույլ, վատ: // Գ. ուս. Բացասական գնահատական, «վատ» գնահատական:

անբարոյական

Ա. 1. Բարոյականության նորմերին հակասող, ոչ բարոյական: 2. Բարոյական օրենքները խախտող: 3. Անբարոյական

վարքագիծ դրսևորող: // **Գ.**
Պոռնիկ, շնացող:

անբորբոս

Ա.1. Բորբոս չունեցող,
չբորբոսնող, առանց բորբոսնելու:
2. **բժշկ.** Ոչ բորբոսային (ջերմի
մասին): // **Մ.** Զբորբոսնած,
առանց բորբոսնելու:

անբոց

Ա. // **Մ.** 1. Առանց բոցի, բոց
չարձակող: 2. **փխբ.** Ոչ ջերմ, ոչ
բորբոքուն: 3. **փխբ.** Մռայլ, գորշ,
անհրապույր:

անբռնադատ

Ա. // **Մ.** Առանց հարկադրանքի՝
բռնադատելու, անբռնազբոսիկ,
հոժարակամ:

անգամ

Վ. Սաստկական իմաստով՝
Նույնիսկ, մինչև անգամ, մինչև
իսկ, ևս, էլ: // **Մ.** 1. **հնց.** Նույնիսկ,
մինչև իսկ: 2. (բառ-մասնիկ) ա.
Քանակական թվականների և
քանակ ցույց տվող բառերի հետ
ցույց է տալիս կրկնություն, բազ-
մապատկություն (հեղ, նվազ): բ.
Դասական թվականների և հա-
ջորդականություն ցույց տվող բա-
ռերի հետ ցույց է տալիս կրկնու-
թյան կարգը (օր.՝ մյուս՝ հաջորդ
անգամ):

անգայթ

Ա. 1. Հաստատ, անսայթաք:
2. **փխբ.** Զգայթակղվող: 3.
Անսխալ: // **Մ.** 1. Առանց
սխալվելու, չչեղվելով: 2. **փխբ.**
Առանց գայթակղվելու:

անգիտակից

Ա. 1. Զգիտակցող, չհասկացող,
անգետ: 2. Անտեղյակ: 3.
Քաղաքական - գաղափարական
բարձր գիտակցության չհասած: //
Մ. **հզվդ.** Անտեղյակությամբ,
չգիտությամբ:

անգիտ

Ա. 1. Գիր՝ այբուբեն չունեցող: 2.
Մեջը՝ վրան բան չգրված: 3.
Առանց գրելու, չգրված, բանավոր
ավանդված: 4. Գրի չառնված,
առանց գրավոր հիշատակության,

չարձանագրված: // **Մ.** 1. Առանց
գրի կամ գրքի՝ բերանացի,
չգրված: 2. Առանց գրքի
օգնության, հիշողությամբ: // **Գ.**
Բերանացի սովորելու նյութ:

անգլորարքայուն

Գ. **հզն.** Անգլերենով անհարկի
խոսելը՝ երգելը՝ ելույթ ունենալը:
// **Ա.** Անգլերեն բառերի՝ ար-
տահայտությունների ոչ տեղին՝
անհարկի՝ աղավաղված գործա-
ծություններով լեցուն՝ բնորոշվող
(խոսք, ելույթ ևն):

անգործ

Ա. 1. Ծույլ, դատարկապորտ,
պարապ: 2. Զգործող, չբանող: 3.
Գործազուրկ: 4. Զգործված,
չկատարված: // **Գ.** Աշխատան-
քից զուրկ՝ գործազուրկ անծ: //
Մ. Առանց գործի, առանց
աշխատելու, պարապ-սարապ:

անգրագետ

Ա. 1. Գրել-կարդալ չիմացող: 2.
փխբ. Տարրական գիտելիքներից
զուրկ, անգրագացած, տգետ: 3.
Անտեղյակ: 4. **փխբ.** Սխալներով
լի, շատ սխալներ պարունակող: //
Գ. 1. Անհրաժեշտ չափով գիտե-
լիքներ չունեցող մարդ: 2. **նորբ.,**
փխբ. Ժամանակակից կյանքի
առաջընթացից հետ մնացող՝
մնացած մարդ:

անգութ

Ա. 1. Գութ չունեցող, քարասիրտ:
2. Անողորմաբար կատարված,
անագորույն: // **Մ.** Անգթորեն,
անողորձաբար:

անգուպար

Ա. 1. Գուպարի՝ կռվի մեջ չմտնող:
2. Առանց կռվի ձեռք բերվող: // **Մ.**
Առանց կռվի:

անդադար

Մ. **ծև / ժամ.** / **չափ** 1. Առանց դա-
դարի՝ հանգստի: 2. Շարունակա-
բար, անընդհատ, միշտ, հանա-
պազ: // **Ա.** 1. Անհանգիստ, շար-
ժուն, աշխույժ: 2. Ընդհատում չու-
նեցող, անընդհատ, մշտական,
տևական:

անդամալուծ (անդամնալուծ)

Գ. Անդամալուծությանը տա-
ռապող՝ կաթվածահար մարդ: Ա.

1. Կաթվածահար, անդամալու-
ծությանը հիվանդ: 2. **փխթ.**
Ծանրաշարժ, դանդաղկոտ: 3.
փխթ. Խաթարված, աղավաղված:

անդամահատ

Ա. Անդամները կտրած: // Գ.
Վիրաբույժ:

անդամահերծ

Ա. // Գ. **թժշկ.** Անդամները հատող՝
հերծող, վիրաբույժ:

անդամակ

Ա. Առանց դանակի: // Մ. Բարո-
յապես՝ հոգեպես խոշտանգելով՝
տանջամահ անելով:

անդառնալի

Ա. 1. Անդարծ, հետադարձ
չունեցող: 2. Հաստատուն, ան-
խոտոր: 3. Անզիջում: 4.
Անուղղելի: // Մ. Առանց հետ դառ-
նալու, անդարձ կերպով:

անդարդ

Ա. // Մ. Դարդ՝ վիշտ՝ հոգս
չունեցող, առանց դարդի ու ցավի՝
հոգսի՝ վշտի:

անդարծ

Ա. 1. Անվերադարձ, անդառնալի:
2. Վերջնական, անփոփոխելի: 3.
Դարձի չեկող, չգիշող, համառ: //
Մ. Անդառնալի կերպով, առանց
վերադարձի, մշտապես:

անդեպ

Ա. // Մ. **հզվդ.** Անպատեհ,
անհարկի, ոչ տեղին:

անդիվանագետ

Ա. 1. Ոչ դիվանագետ, դիվանագի-
տության մեջ անփորձ: 2.
Դիվանագիտություն չգործադրող,
ոչ խորամանկ ու հաշվենկատ: 3.
փխթ. Նրբանկատորեն՝ դիվանա-
գիտորեն չգործող: // Մ. 1.
Անհաշվենկատ, ոչ՝ դիվանագի-
տորեն:

անդողդոջ (անդողդոջուն)

Ա. 1. Անշարժ: 2. Աներեր,
հաստատուն, անսասան: // Մ. 1.
Անշարժ կերպով: 2. Առանց

դողդոջելու, հաստատապես: 3.
Հանդարտորեն:

անդորր

Գ. Հանգիստ, անվրդով՝ խաղաղ
վիճակ, անդորրություն,
հանգստություն: // Ա. // Մ.
1. Խաղաղ, հանգիստ, անվրդով:
2. Հանդարտորեն, անաղմուկ:

անդորադարծ

Ա. 1. Հետադարձ կատարող,
վերադարձող: 2. **թժշկ.** Կրկնվող,
վերստին սկսվող: 3. **քրկն.** Են-
թակային վերաբերող, անցնող: 4.
հնց. Ոչ կամային, ռեֆլեքսային: //
Գ. 1. Անդորադառնալը (նույն
խնդրին՝ հարցին՝ թեմային ևն),
անդորադարձվելը: 2. Լույսի ճառա-
գայթերի բեկման հետևանքով
հարթ մակերեսին ստացվող ցուք՝
պատկեր: 3. տրամ. Հետք,
ազդեցություն, ներգործություն:

անդորածիկ

Գ. Երկրջ. Կոր գիծ, որ ստացվում
է կոնի առանցքին զուգահեռ
հարթությամբ կոնը հատելով,
հիպերբոլ: // Ա. Մի բանի վրայով,
մի կողմից մյուսը ձգվող:

անդորանիկ

Գ. Ծողոների առաջին զավակը,
առաջնեկ: / Անծնանուն՝ Անդորա-
նիկ: // Ա. 1. Առաջին, առաջնեկ
(որդիներից): 2. **փխթ.** Առաջին
(իր տեսակի կամ կարգի մեջ):

անդորդվելի

Ա. // Մ. 1. Անխախտ, անշարժ: 2.
Համառ, հաստատուն:

անդրենածին

Ա. // Գ. Բնիկ, նախաբնիկ, տվյալ
վայրում սկզբից ի վեր եղած՝
բնակված:

անդրիագործ

Գ. Արժանագործ: // Ա. Անդրիի
նման շինված/ք՝ կերտված/ք:

անդրլեռնական

Ա. 1. Անդրլեռնային, լեռների այն
կողմը գտնվող: 2. Խիստ պահ-
պանողական: // Գ. 1. պատմ.
Հռոմի պապի հոգևոր և մարմ-
նավոր իշխանության ծայրահեղ
կողմնակից: 2. **փխթ.** Խիստ

պահպանողական, մոլեռանդ
կաթուղի:

անդուլ

Մ. Անդադար, շարունակ: // Ա.
Անընդհատ գործող, Դուլ՝ դադար
չունեցող, անխոնջ:

անդուլ-անդադար

Մ. // Ա. Անընդհատ շարժման մեջ,
անհանգիստ:

անդուր

Ա. // Մ. Տեսողության համար ոչ
դուրեկան (կերպով):

աներեր

Ա. 1. Ոչ երերուն, չերերացող: 2.
փխբ. Չտատանվող, հաստա-
տամիտ, կայուն: // Մ. Առանց
երերալու՝ տատանվելու, անսա-
սան:

աներկբա

Ա. 1. Երկբայություն՝ կասկած
չհարուցող, անկասկածելի: 2.
Չերկբայող, աներկմիտ: // Մ.
Առանց երկբայելու՝ տատանվե-
լու, համարձակորեն, անկասկած:

աներկյուղ

Ա. 1. Երկյուղ չունեցող, անահ: 2.
Ապահով, երկյուղ՝ կասկած
չհարուցող՝ չպարունակող: 3.
փխբ. Քաջ, անվեհեր: 4. Երկյու-
ղածություն չունեցող: // Մ. Առանց
վախի՝ երկյուղի, համարձակ,
անվեհեր:

անզազիր

Մ. // Ա. Առանց գարշելու,
չգարշելով:

անզգամ

Ա. // Գ. 1. Ամոթը կորցրած,
անամոթ, անպարկեշտ, անառակ:
2. Նենգ, չարամիտ (մարդ): 3.
Հանդուգն, երեսառած (մարդ):

անզգույշ

Ա. 1. Անզգաստ: 2. Անշրջահայաց,
անխոհեմ: 3. Անզգուշաբար կա-
տարված: 4. Անպատրաստ,
անսպասելի: // Մ. Առանց զգուշա-
նալու, անզգուշաբար, անզգուշո-
րեն: 2. փխբ. Անշրջահայացու-
թյամբ, առանց մտածելու:

անզեղ

Ա. // Մ. Առանց զեղչի, առանց
պակասեցնելու:

անզեն

Ա. // Մ. 1. Ձենք չունեցող, առանց
զենքի, չզինված: 2. փխբ. Անզոր,
անկարող, անպաշտպան, առանց
պաշտպանվելու:

անզոր

Ա. 1. Ջորությունից զուրկ, տկար,
թույլ: 2. Ուժից ընկած, թուլացած:
3. Անկարող, ուժը չպատող: 4.
Ազդեցությունը կորցրած, ներ-
գործություն չունեցող: // Մ. Ուժից
ընկած, թուլացած, անկար:

անզորք

Ա. Ջորք՝ բանակ չունեցող: // Մ. 1.
Առանց զորքի: 2. փխբ. Առանց
արյունահեղության:

անէ

Ա. բնատ. Գոյություն չունեցող,
անգո: // Գ. բնատ. Գոյություն չու-
նեցող էակ:

անընդհատ

Մ. ձև / ժամ. / չափ՝ Միշտ,
հավերժ, շարունակաբար: // Ա. 1.
Չընդհատվող, շարունակ, անընդ-
մեջ, անդադար: 2. Չկտրված,
չբաժանված: // Գ. պատմ. Աշխատանքային շաբաթ, որի ըն-
թացքում հիմնարկ-ձեռնարկու-
թյունները հանգստյան օր չէին
ունենում:

անընդմեջ

Մ. 1. Անընդհատ, շարունա-
կաբար: 2. Մշտապես: // Ա. 1.
Չընդմիջվող, շարունակական,
անընդհատ: 2. Իզվղ. Մշտական:

անընկեր

Ա. // Մ. Ընկեր չունեցող, միայնակ,
անօգնական:

անընտանիք

Ա. // Մ. 1. Ընտանիք չունեցող,
առանց ընտանիքի: 2. Տուն ու
տեղ չունեցող, անտերունջ:

անթախիծ

Ա. 1. Թախիծ՝ տրտմություն
չունեցող: 2. Թախիծ՝ տրտմու-
թյուն չպարունակող: // Մ. Ան-
վիշտ, անտրտուն:

անթաղ

Ա. // Մ. Չթաղ/վ/ած, առանց
թաղ/վ/ելու, անգերեզման:

անթառամ

Ա. 1. Չթառամող, չթառամած,
մշտադալար: 2. **փխբ.** Թարմու-
թյունը չկորցրած, առույգ, վառ,
պայծառ: 3. Ոչ անցողիկ, հավեր-
ժական: // **Ք.** 1. **քսք.** Բարդածաղ-
կավորների ընտանիքին պատ-
կանող միամյա բույս, որի ծաղիկը
կտրելուց հետո գույնը չի փոխում,
անմեռուկ: 2. **քսք.** Ապրեն-
ջապրեն, զատկածաղիկ:

անթարթ

Ա. // Մ. Աչքերը չթարթող, առանց
աչքերը թարթելու:

անթև

Ա. 1. Թև՝ կուռ չունեցող: 2. Թևեր
չունեցող: 3. Անթևք, թեզանիք
չունեցող: 4. **փխբ.** Ոգևորու-
թյունից՝ հույզերից զուրկ, հոգու և
մտքի թռիչք չունեցող: // Մ. 1.
Առանց թևերի, թևազուրկ: 2. **փխբ.**
Առանց ոգևորության, առանց
հույզերի:

անթերի

Ա. // Մ. 1. Առանց թերության,
թերություն չունեցող, կատարյալ:
2. Ամբողջական: 3. Անպակաս,
անսպառ:

անթի

Ա. // Մ. 1. Թի՝ թիակ չունեցող,
առանց թիակի: 2. **փխբ.** Առանց
նպատակի, առանց ղեկավար-
ման:

անծամ

Ա. 1. Անսկիզբ, անվախճան, հա-
վերժական: 2. Տարածամ, անծա-
մանակ: 3. Տարտամ, ուշացած: // Մ.
Անծամանակ, ժամանակից
դուրս, ուշացած:

անծամանակ

Ա. // Մ. 1. Տարածամ, վաղածամ:
2. Ժամանակից դուրս, ժամա-
նակավրեպ: 3. Անհարմար ժա-
մանակ:

անծալիտ

Ա. 1. Ժալիտ չունեցող, չժալտացող:
2. **փխբ.** Մռայլ, խոժոռադեմ: 3.

փխբ. **քնստ.** Անուրախ,
տխրագին, վշտալի: // Մ. 1.
Առանց ժալիտի: 2. **փխբ.**
Մռայլված, խոժոռադեմ: 3. **փխբ.**
Տխրագին:

անիծած

Բ. Հրկտր. դերբ. **անիծել-ի:** // Ա.
// **Ք.** 1. Անեծքի ենթարկված
(մարդ): 2. **փխբ.** Չար, ատելի
վատ (մարդ, կենդանի ևն):

անիծված

Բ. Հրկտր. դեր. **անիծվել-ի:** // Ա.
// **Ք.** 1. Անեծքների ենթարկված
(մարդ): 2. Անպետք, չար (մարդ):

անիմաստ

Ա. // Մ. 1. Իմաստից զուրկ,
անմիտ, անբովանդակ: 2. Առողջ
դատողությանը հակառակ: 3.
խսկց. Ավելորդ, անտեղի, իզուր:

անիշխանական

Ք. **քղք.** Անիշխանության կողմնա-
կից, օրինական իշխանության դեմ
գործող անձ, անարխիստ: // Ա. 1.
Օրինական իշխանության դեմ
գործող: 2. Իշխանության չեն-
թարկվող, իր վրա իշխանություն
չընդունող, ինքնագլուխ: 3. Անիշ-
խանությանը վերաբերող՝ հա-
տուկ, անիշխանության:

անիրավ

Ա. 1. Իրավունքի՝ արդարության
դեմ գործող, անարդար, անօրեն,
սուտ: 2. Չար, անպիտան,
անգութ: 3. Ոչ իրավացի վճռված:
// Մ. 1. Իրավունքի՝ արդարության
դեմ գործելով, անարդար, անօ-
րեն: 2. Չար, անգութ: 3. Անիրա-
վացիորեն, իզուր:

անիրավացի

Ա. Ոչ իրավացի, անարդարացի: // Մ.
Անիրավաբար, անարդարացի,
անարդարացիորեն:

անլաց

Ա. // Մ. Առանց լացի, առանց լաց
լինելու:

անլեզու

Ա. 1. Խոսելու ունակությունից՝
լեզվից զուրկ: 2. Լեզուն դեռ
չբացված, խոսելու ունակություն
տակավին ծեռք չբերած: // Մ.

Առանց բառերի, առանց խոսքի՝
խոսելու:

անլռելի

Ա. // Մ. 1. Չլռող, առանց լռելու: 2.
փխբ. Անդադար, մշտական:

անլսելի

Ա. // Մ. Չլսվող, անձայն:

անլուրջ

Ա. 1. Ոչ լուրջ, լրջությունից զուրկ,
լրջություն չունեցող: 2. Լրջությամբ
չարված, լրջություն չպարունա-
կող: // Մ. 1. Ոչ լուրջ: 2. Իզվդ.
Թեթև, ծիծաղելի:

անխաթար

Ա. Չխաթարվող, չեղծվող,
չփչացող: // Մ. Առանց խաթար-
վելու, առանց փչանալու:

անխափան

Ա. 1. Առանց խափանումի,
խափանում՝ արգելք չունեցող,
չխափանվող: 2. Առանց արգելքի,
անխոչընդոտ: // Մ. Անարգել,
ազատորեն, անընդհատ, ան-
դադար:

անխիղճ

Ա. Խղճմտանք՝ զուր չունեցող: 2.
Խղճի՝ խղճմտանքի դեմ,
անխղճությամբ կատարված: 3.
Դաժան, անողորմ: // Մ. Առանց
խղճի խայթ զգալու, անողո-
քությամբ:

անխնայ

Ա. 1. Չխնայող: 2. Անզուր, դաժան:
3. Առատ, շռայլ: 4. փխբ., բնատ.
Անզուսպ (եռանդ, ավյուն են): 5.
բնատ. Սաստիկ, խիստ: // Մ. 1.
Առանց խնայելու, անգթորեն,
դաժանաբար: 2. Շռայլաբար:

անխնամ

Ա. 1. Առանց խնամքի՝ հոգացո-
ղության թողնված, անուշադրու-
թյան մատնված: 2. խսկց.
Անփույթ, անհոգ, խնամք չտանող:
3. գրք. Չմշակված, անմշակ (հող
են): // Մ. Խնամքից զուրկ, առանց
խնամքի, առանց հոգացողության,
անուշադրության մատնված:

անխնդրահարույց

Ա. // Մ. Խնդիր չհարուցող՝
չհարուցելով, առանց խնդիր/ներ/
հարուցելու:

անխոհեմ

Ա. // Մ. 1. Ոչ խոհեմ, անշրջահա-
յաց: 2. Անմիտ, անխելք, չմտած-
ված: 3. Անզգույշ:

անխոնջ

Ա. 1. Անդադրում, չհոգնող: 2.
փխբ. Տոկուն: // Մ. Առանց հոգ-
նելու՝ ծանծրանալու:

անխոչընդոտ (անխոչ)

Ա. // Մ. 1. Առանց խոչընդոտի,
անարգելք, խոչընդոտ չունեցող:
2. Հարթ, դյուրին:

անխոս

Ա. 1. Չխոսող, չխոսկան: 2. Խոսել
չկարողացող, դեռևս խոսել չսովոր-
ած: 3. Խոսելու ունակությունից
զուրկ, լուռումուռ, համր: 4.
Անկասկած, անվերապահ: 5.
փխբ. Ամոթխած: 6. խսկց.
Անառարկելի: // Մ. 1. Առանց խո-
սելու, լռությամբ: 2. Առանց առար-
կության, առանց հակաճառելու: 3.
փխբ. Ամոթխած:

անխոտոր

Ա. 1. Չխոտորվող, անշեղ, ուղիղ:
2. փխբ. Հավատարիմ, անդավա-
ճան: // Մ. Առանց խոտորվելու՝
այս-այն կողմը թեքվելու, անշեղ:

անխորհուրդ

Ա. 1. Միտքը՝ իմաստը չըմբռնող,
անհասկացող: 2. Անիմաստ,
անմիտ: 3. Չկշռադատված,
չմտածված, անշրջահայաց: // Մ.
Չմտածված, չկշռադատված, ան-
միտ, աննպատակ:

անխռով

Ա. Չխռովվող, անվրդով, հան-
դարտ: // Մ. Առանց խռովվելու՝
հուզվելու, հանգիստ՝ խաղաղ
կեդրով:

անծանոթ

Ա. 1. Չճանաչված, անկոչ, օտար:
2. Անտեղյակ, անգետ: 3.
Անծանոթ մնացած, անիմանալի,
ոչ հայտնի, չփորձված: 4.
Չհռչակված, աննշան: 5. Օտար,

օտարական: // **Գ.** Օտարական,
օտար մարդ:

անծուխ

Ա. 1. Կայծկլտող, միայն բոցով
վառվող: 2. Տունուտեղ՝ ընտանիք
ու ժառանգ չունեցող, անծուխ-
անժառանգ: // **Մ.** 1. Առանց ծխի:
2. Առանց տուն ու տեղի, առանց
ընտանիքի և անժառանգ:

անկազմակերպ

Ա. 1. Չկազմակերպված, կազմա-
կերպվածությունից զուրկ, ան-
պլանաչափ, խառնակ: 2. Որևէ
կազմակերպության մեջ չմտնող:
3. Անփույթ, կարգուկանոն չու-
նեցող: // **Մ.** Չկազմակերպված,
առանց կարգուկանոնի, անփու-
թորեն:

անկախ

Ա. 1. Ուրիշից կախում չունեցող:
2. քղք. Ինքնուրույն, ուրիշ պետու-
թյուններից կախում չունեցող: 3.
Իրար հետ կապ՝ հարաբերություն
չունեցող: 4. Ուրիշների հետ չհա-
մակերպվող, գործողությունների
ազատություն պահպանող (կու-
սակցություն): // **Մ.** Ինքնուրույ-
նաբար, ուրիշներից կախում
չունենալով, ազատ: // **Կ.**
Չկապված, չպայմանավորված,
հաշվի չառնելով:

անկախական

Ա. // **Գ.** 1. Ոչնչից և ոչ մեկից
կախում չունեցող (անծ): 2. քղք.
Երկրի՝ պետության անկախու-
թյան կողմնակից: 3. քղք., պատմ.
«Անկախ սոցիալ բանվորական
կուսակցություն» կազմակերպու-
թյան անդամ:

անկամ

Ա. // **Մ.** 1. Կամքի ուժից զուրկ,
թուլական, կամազուրկ: 2.
Ակամա, իր կամքից անկախ, ան-
զիտակցաբար:

անկայան

Ա. // **Մ.** Կայան չունեցող, ան-
հանգրվան:

անկանգ

Ա. Կանգ չառնող, չդադարող,
չընդհատվող: // **Մ.** 1. Առանց

կանգ առնելու: 2. Անընդհատ,
շարունակ:

անկանոն

Ա. 1. Կանոնից զուրկ, կանոնի
չենթարկվող, կանոնի տակ
չընկնող: 2. Կանոնի հակառակ,
կանոնի դեմ մեղանչող: 3.
Անհամաչափ կերպով կատար-
վող, ընդհատումներով, ոչ պար-
բերական: 4. ռազմ. Ոչ
կանոնավոր, ժամանակավորա-
պես գոյություն ունեցող: 5. Ըն-
դունված սովորություններին հա-
կառակ չհամապատասխանող: 6.
քրկն. Ընդհանուր օրինանա-
չափությունից շեղվող, ընդհանուր
օրինաչափության չենթարկվող,
զարտուղի: 7. երկրչ. Համա-
չափություն չունեցող: 8. եկեղ.
Կանոնական չճանաչված: // **Մ.**
Առանց կարգ ու կանոնի, ցաք ու
ցրիվ, անհամաչափ:

անկաշկանդ

Ա. 1. Առանց կաշկանդումի,
ազատ: 2. Չկապկպված, կա-
պանքներից զերծ: 3. Արգելքների
չհանդիպող, անարգել: 4. Սահուն
(խոսքի մասին): // **Մ.** 1. Չկաշ-
կանդված, ազատ: 2. Սահուն
(խոսելու մասին):

անկապ

Ա. 1. Կապ չունեցող, առանց
կապի՝ կապանքի: 2. Իրար հետ
կապ չունեցող, առանց կապակ-
ցության, կցկտուր: 3. Անսանձ,
անզուսպ, կապը կտրած: // **Մ.** 1.
Չկապակցված, կցկտուր: 2. խսկց.
Առանց տրամաբանելու՝ մտա-
ծելու:

անկապաշտ

Ա. // **Գ.** արևմտի. Անկումային
տրամադրություններ ունեցող
(արվեստագետ), անկումայնու-
թյան հետևորդ:

անկասկած

Ա. 1. Կասկած չհարուցող: 2.
Չկասկածող, կասկած չունեցող:
// **Մ.** Առանց կասկածելու, առանց

կասկածի, ստուգապես: /// Վ.
Անշուշտ, անտարակույս,
հավաստյալ:

անկատար

Ա. 1. Չկատարված՝ չկատարվող,
չիրագործված, գլուխ չբերված: 2.
Չհասունացած, անչափահաս: 3.
Թերի, անբավարար, պակա-
սավոր, ոչ լիարժեք: 4. Ավարտ՝
վերջ չունեցող: 5. քրկն.
Չավարտված, չարունակվող: // Մ.
Չկատարած, ավարտին
չհասցրած, պակաս՝ կիսատ՝ թերի
թողած, չավարտելով:

անկարգ

Ա. 1. Առանց կարգ ու կանոնի: 2.
Անկարգապահ: 3. Խառնիխուռն,
խառնակ: 4. Բնական կարգից
դուրս, անսովոր: 5. Անտեղի,
անպատշաճ, անարդար: // Մ.
Առանց կարգի՝ կանոնի, անքա-
ղաքավարի, վատ:

անկարեկիք

Ա. 1. Չկարեկցող, անտարբեր: 2.
փխբ. Անգութ, անհոգի: 3. Կա-
րեկից չունեցող: // Մ. 1. Անգութ,
անխիղճ, խիստ: 2. Անտարբեր,
անկարեկցաբար:

անկարեկից

Ա. // Մ. Տես՝ անկարեկիք:

անկարիք

Ա. // Մ. Կարիք չունեցող, ապա-
հով, առանց կարիքի:

անկարկամ

Ա. // Մ. 1. Առանց կարկամելու,
առանց կակազելու: 2. Առանց
հապաղելու:

անկարոտ

Ա. 1. Որևէ բանի կարիք չունեցող,
նյութապես ապահով: 2. Կարոտ
չզգացող, կարոտի զգացում չու-
նեցող: // Մ. Առանց պակասու-
թյան, առանց կարիքի, առա-
տորեն:

անկեղծ

Ա. 1. Ուղղամիտ, շիտակ, անխար-
դախ: 2. Ճշմարիտ, ազնիվ,
բնական: 3. Պարզ, սիրուն ու
հոգին բաց: // Մ. Առանց կեղծիքի,

անկեղծորեն, բաց սրտով, ի
սրտե:

անկենդան

Ա. 1. Ոչ կենդանի, անկյանք,
կենդանության նշույլ իսկ չարտա-
հայտող: 2. փխբ. Սառը, անկրակ,
անտարբեր: 3. փխբ. Անարտա-
հայտիչ, արհեստական: // Մ. 1.
Մահացած: 2. փխբ. Սառնու-
թյամբ, անտարբեր: 3. փխբ.
Անարտահայտիչ, ամզգացմունք:

անկյալ

Ա. 1. Լավ վիճակից ընկած,
ընկճված: 2. Ուժից՝ ուտ ու ծեռից
ընկած, խեղանդամ, անդամա-
լույծ: 3. խսկց. Ծույլ, գործից խույս
տվող: 4. Բարոյապես ընկած: // Գ.
խսկց. Ծույլ՝ գործից խույս տվող
մարդ:

անկյունագարդ

Գ. 1. Ճրտրպ. Շենքի անկյունների
գարդ: 2. Անկյան՝ անկյունային
գարդ: // Ա. Անկյունը գարդարող:

անկյունակալ

Գ. // Ա. 1. Ճրտրպ. Պատերի
անկյուններն իրար միացնող
(քար), անկյունաքար: 2. փխբ.
Որևէ բանի հիմնական՝ կարևորա-
գույն մասը հանդիսացող, հիմք,
հիմունք:

անկյունածիգ

Գ. // Ա. 1. Ղեպի անկյունը ձգվող՝
ուղղված: 2. Մինչև անկյունը
ձգվող՝ տարածվող: // Գ. երկրչ.
Անկյունից անկյուն ձգվող կամ
հակադիր անկյուններն իրար
միացնող գիծը:

անկյունային

Ա. 1. Անկյանը հատուկ: 2. Անկյուն
կազմող: 3. Անկյունում գտնվող՝
տեղադրված: // Գ. մարզ.
Անկյունից կատարվող հարված:

անկյունաչափ

Գ. 1. ֆիզ. Անկյան մեծությունը
չափելու գործիք: 2. տեխ. Մեքե-
նաների մասերի, հատող գործիք-
ների ևն անկյունների չափերը
չափելու սարած: 3. աստղծ.
Անկյունավոր քանոն՝ առարկա-
ների անկյուններն ստուգելու և

ուղղելու համար: // Ա. Անկյուններ
չափելուն ծառայող:

անկյունարդ

Ա. Անկյունածն: // Գ. ատղծ. Ուղիղ
անկյուններն ստուգելու և գծանշե-
լու գործիք:

անկոչ

Ա. Անցանկալի, չկանչված,
չիրավիրված: // Մ. 1. Չկանչված,
չիրավիրված, առանց կանչելու՝
հրավերի: 2. Առանց կոչված
լինելու:

անկոտրում

Ա. 1. Չկոտրվող, իր ասածը
պնդող, անկոտրելի: 2. Համառ: //
Մ. Չկոտրվելով, իր ասածը պնդե-
լով, համառորեն:

անկորուստ

Մ. Առանց կորստի, առանց
կորցնելու: // Ա. 1. Առանց կորստի,
առանց պակասորդի: 2. Չկորչող,
կորստյան չմատնվող: 3. փխբ.
Ամբողջական, լրիվ: 4. փխբ.
Հավիտենական, միշտ մնայուն:

անկրակ

Ա. // Մ. 1. Առանց կրակի, կրակ
չունեցող: 2. Առանց լույսի, առանց
ճրագի: 3. փխբ., բնատ. Առանց
ներքին կրակի, առանց հոգեկան
ջերմության: 4. փխբ. Անհույզ,
անտարբեր, անկենդան:

անկումային

Ա. 1. Անկման հետ կապված,
անկմանը հատուկ, անկումով
բնորոշվող: 2. Հեռանկարից՝ հույ-
սից զուրկ: 3. գրկն. Անկու-
մայնությանը հատուկ: // Գ.
Անկումայնության հետևորդ:

անհազ

Ա. 1. Անկուշտ, ուտելու՝ խմելու
մեծ պահանջ ունեցող: 2. Ան-
կշտում, չթավարարվող, չհագե-
ցող, ծակաչք: 3. Սաստիկ,
անչափ: // Մ. Առանց հագենալու,
անհագուրդ, ագահաբար, անասե-
լի տենչանքով:

անհագուրդ

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ անհազ:

անհաղորդիչ

Գ. // Ա. Ֆիզ. Ջերմություն՝
էլեկտրականություն և մագնիսա-
կանություն չհաղորդող (նյութ):

անհամ

Ա. 1. Համ չունեցող, համից զուրկ:
2. Անախորժ համ ունեցող, ոչ
համեղ: 3. փխբ. Ոչ սրամիտ, տա-
փակ: 4. փխբ. Չանծրալի, տաղտ-
կալի, տհաճ: // Մ. փխբ. Չանծ-
րալի, տաղտկալի, տափակ ու
տհաճ:

անհամաչափ

Ա. // Մ. 1. Ոչ համաչափ,
համաչափորեն չդասավորված: 2.
Տարբեր չափի ու աստիճանի, ոչ
հավասար չափեր/ ունեցող, ան-
հավասարաչափ: 3. Անկանոն, ոչ
միօրինակ:

անհամարձակ

Ա. 1. Համարձակություն չունեցող:
2. Քաշվող, վարանոտ, ան-
վստահ, ամոթխած: 3. Վեհերոտ:
4. Ոչ վճռական: // Մ. 1. Անհամար-
ձակորեն: 2. Անվստահորեն, վա-
րանելով, անվճռական: 3. Ամոթ-
խած, երկյուղած:

անհամբեր

Ա. Համբերություն չունեցող,
չսպասող: // Մ. Առանց համբե-
րելու, համբերությունը հատած,
համբերահատ:

անհայտ

Ա. 1. Ոչ հայտնի, թաքուն: 2.
Անծանոթ, չճանաչված: 3. Օտա-
րոտի: 4. Աննշան, աչքի չընկնող,
չերևացող: 5. Հրապարակ
չիանվող, ծածուկ պահվող: 6.
Անորոշ, որոշակիորեն չսահման-
ված՝ չսահմանվող, չըմբռնված,
չհայտնաբերված: 7. Անհետա-
ցած, կորած: 8. մաթ. Որոնելի,
գտնելի: /// Մ. Անհայտ կերպով,
առանց որևէ մեկի կողմից
տեսնվելու, աննկատ: /// Գ. մաթ.
Որոնելի՝ գտնելի մեծություն՝
անծանոթ մի թիվ կամ մի տվյալ:
2. բնատ. Անհայտություն:

անհայր

Ա. // Մ. Հայր չունեցող, հայրագուրկ, հորից զրկված, անտեր:

անհանգիստ

Ա. 1. Շատ շարժուն, հանգիստ՝ դադար չունեցող, անդադրում: 2. Վրդովված, հուզված: 3. Անհանգստությամբ լի, անհանգստացած: 4. Փոքր-ինչ հիվանդ, տկար: 5. Գործունյա, ժրաջան: // Մ. 1. Շարունակ, անդադար, առանց հանգստի: 2. Հուզված, վրդովված, զգացված, անհանգստացած:

անհաշիվ

Ա. 1. Հաշվի չենթարկվող, անթիվ, անհամար: 2. Չհաշված, առանց հաշվելու կատարված: 3. Հաշիվ չունեցող, օգուտն ու վնասը նկատի չառնող, շռայլ: // Մ. 1. Առանց հաշիվի, առանց հաշիվ պահելու: 2. Օգուտն ու վնասը նկատի չառնելով, շռայլաբար:

անհաշտ

Ա. 1. Չհաշտվող, կռվարար: 2. Առանց հաշտության, հաշտություն չունեցող: 3. Կիսք. Անգիջում, անողորք: 4. Անաչառ, հետևողական, սկզբունքային: 5. Կիսք. Թերությունների՝ սխալների հետ չհաշտվող, աններող, չհանդուրժող: // Մ. Չներելով, անգիջողաբար, անհաշտորեն, չհանդուրժելով:

անհաջող

Ա. // Մ. 1. Ոչ հաջող, անհաջողակ, ծախողված, հաջողությամբ չպսակված: 2. Սպասված՝ արդյունք չտված, ապարդյուն: 3. Ոչ ճիշտ, ոչ խրախուսելի:

անհառաջ

Ա. // Մ. 1. Առանց հառաչանքի, առանց հառաչելու: 2. Կիսք. Առանց կսկիծ՝ ցավ զգալու, անվիշտ:

անհավասար

Ա. 1. Ոչ հավասար, ոչ համաչափ: 2. Ոչ միատեսակ, անմիօրինակ: 3. Խտրական, անարդար, աչառու: 4. Ոչ ուղիղ, ոչ հարթ: 5.

հնց. Փոփոխական, ոչ կայուն: 6. հնց. Անման, նմանը չունեցող: // Մ. 1. Ոչ հավասար, անհավասարաբար: 2. Անարդարաբար, խտրականորեն:

անհավասարաչափ

Ա. // Մ. 1. Անհավասար չափերով՝ քանակով: 2. Անհամաչափ:

անհավատ

Ա. 1. Չհավատացող, հավատ չընծայող, կասկածամիտ, թերահավատ: 2. Կրոնական հավատ չունեցող, կրոնի դավանանքը չընդունող: 3. Օտար դավանանքի և կրոնի հետևող: 4. Անհավատալի, անվստահելի: 5. Խսկց. Անհոգի, անխիղճ: // Գ. կրոն. Հավատ չունեցող՝ օտար դավանանքի և կրոնի հետևող անձ: // Մ. Հավատ չունենալով, չվստահելով, առանց հավատալու:

անհատ

Գ. 1. Յուրաքանչյուրը, առանձին՝ եզակի մարդը որպես հասարակության անդամ: 2. Կենդ. Ինքնուրույն գոյություն ունեցող յուրաքանչյուր առանձին օրգանիզմ, առանձնյակ: 3. Կերպար: // Ա. 1. Եզակի, առանձին, մասնակի: 2. Տնտեսությունը՝ ձեռնարկությունը ևն առանձին՝ միայնակ՝ ինքնուրույնաբար աշխատեցնող՝ կառավարող:

անհատույց

Ա. // Մ. 1. Չհատուցված՝ չհատուցվող, առանց հատուցելու: 2. Առանց հատուցման՝ վրիժառության՝ անվրեժ մնացած:

անհարկի

Ա. // Մ. 1. Առանց կարիքի՝ անհրաժեշտության: 2. Անտեղի, իզուր, ոչ տեղին: 3. Իզվդ. Անպարկեշտ, անպատշաճ:

անհաց

Ա. 1. Հաց չունեցող, հացից զուրկ: 2. Հացի բերքը պակաս: 3. Քաղցած, առանց ուտելու: 4. Կիսք. Անհյուրընկալ, անհյուրասեր, ժլատ: 4. Կիսք. Անաղուհաց,

ապերախտ: // Մ. 1. Առանց հացի, առանց հետը հաց ուտելու: 2. Առանց հաց ուտելու, քաղցած, սովահար:

անհետ (անհետք)

Ա. // Մ. 1. Հետք չունեցող, հետք չթողած՝ չթողնող, առանց հետք թողնելու: 2. Անկոխ, ոտք չդրած: 3. փխք. Անվերադարձ, անդառնալի, իսպառ, առանց հետք թողնելու, բոլորովին:

անհետևանք

Ա. // Մ. 1. Հետևանք չթողնող, ապարդյուն, անարժազանք: 2. Առանց հետևանքի: 3. Ընթացք՝ լուծում չստացած:

անհերք

Ա. // Մ. 1. Առանց հերքի, հերք չկանգնած: 2. Հերքի չդրված, հերքով չկատարվող՝ չկատարված:

անհերքափոխ

Ա. // Մ. Առանց հերքափոխության կատարվող, առանց հերքափոխության, անընդհատ, տևական:

անհիմն

Ա. // Մ. Զիմնավորված, չպատճառաբանված, առանց հիմք ունենալու:

անհիշատակ

Ա. // Մ. 1. Հիշատակ չունեցող, հիշատակ չթողնող, առանց հիշատակ թողնելու: 2. Շատ հին, վաղեմի, անհիշելի: 3. Անհայտ, մոռացված, առանց տապանագրի: 4. փխք. Անժառանգ, անզավակ:

անհոգ

Ա. // Մ. 1. Հոգս չունեցող, հոգսերից ազատ, անհոգաբար: 2. Անկարիք, վստահ, ապահով: 3. Հոգս չքաշող, անփույթ, անտարբեր:

անհողդողդ

Ա. // Մ. Զտատանվող, աներեր, անսասան, հաստատուն կերպով:

անհովիվ

Ա. // Մ. 1. Հովիվ չունեցող, առանց հովվի: 2. Եկեղ. Հոգևոր առաջնորդ չունեցող, առանց հոգևոր առաջնորդի:

անհույզ

Ա. 1. Հույզ՝ զգացմունքներ չունեցող: 2. Հուզմունք՝ հոգու խռովք չունեցող: 3. փխք. Սառը, անկիրք, անկրակ: // Մ. 1. Առանց հուզմունքի, առանց հուզվելու՝ հոգու խռովքի: 2. փխք. Անկրակ, անկիրք:

անհույս

Ա. 1. Հույս չունեցող, հուսահատ, առանց հույսի՝ լքված, անօգնական: 2. Դրական ելքի հեռանկար չունեցող, անհուսալի: // Մ. 1. Անհույս կերպով, հուսահատ, հուսաբեկ: 2. Անհեռանկար:

անհուն

Ա. 1. Հուն չունեցող: 2. Հատակ չունեցող, անհատակ, խորը: 3. Անծայր, անվերջ: 4. փխք. Անչափ, անթիվ: // Գ. Անհունություն:

անծայն

Ա. 1. Զայն չհանող՝ չարձակող: 2. Ցածրածայն: 3. Դուրեկան՝ ախորժելի ծայն չունեցող, առանց ծայնի: 4. Լուռ, մունջ, անխոս: 5. քրկն. Զինչվող, չարտասանվող: // Մ. 1. Առանց ծայն հանելու, առանց ծայնի: 2. Ցածրածայն: 3. Լուռ, մունջ, անխոս: 4. Առանց առարկության:

անծանծրույթ

Ա. 1. Զծանծրացող, ծանծրույթ չզգացող: 2. Զհոգնող, անխոնջ: 3. Զանծրույթ չպատճառող, չծանծրացնող: // Մ. Առանց ծանծրույթի, առանց ծանծրանալու:

անծավարձակ

Գ. // Ա. Անծավում բնակվող (անծ):

անծկաբեկ

Ա. // Մ. Իզվղ. Անծկությունից՝ կարոտից տառապող՝ տառա-

պած՝ մաշված՝ մաշվելով,
սրտակոտոր:

անծկագին

Ա. // Մ. Չափազանց անծկո-
թյամբ՝ կարոտով:

անծկալի (անծկալիր, անծկալից)

Ա. // Մ. 1. Կարոտով՝ տենչանքով՝
փափագով լի: 2. Տենչալի, կարո-
տալի:

անծնագոհ

Ա. // Մ. Հանուն որևէ գործի՝
նպատակի իրեն զոհաբերող՝
զոհաբերելով: 2. Անծնուրաց կեր-
պով որևէ գործի նվիրված՝
նվիրվելով:

անծնամոլ

Ա. // Պ. Եսամոլ:

անծնապահ

Ա. 1. Ինքն իրեն պահող, պահ-
պանող, զգուշավոր: 2. Պահպա-
նող: // Պ. Թիկնապահ, պահ-
պանող անծ:

անծնուրաց

Ա. // Մ. Անծնագոհ, նվիրված,
անծնվիրաբար, անծը ուրանալով:

անծրևաթափ

Պ. Անջրաթափանց թեթև
վերարկու, անծրևանոց: // Ա.
Անծրև թափող, անծրևաբեր:

անծրևահոտ

Պ. Անծրևի հոտը, անծրև գալուց
հետո տարածվող հոտը: // Ա.
Անծրևի հոտ ունեցող:

անծրևանոցավոր

Ա. // Պ. Անծրևանոց ունեցող՝ կրող
(մարդ):

անծրևաշիթ

Պ. Անծրևի շիթ՝ կաթիլ: // Ա.
Անծրևի կաթիլի՝ շիթի նման:

անծրևընդունիչ

Ա. // Պ. օդերևութ. Անծրև
ընդունող՝ հավաքող (սարած):

անծրևընկալ

Ա. // Պ. Տես՝ անծրևընդունիչ:

անծուկ

Ա. 1. Նեղ: 2. Սուղ, սահմա-
նափակ: 3. Իրար շատ մոտ,
սերտ, սեղմ: 4. փխթ. Դժվարին,
ծանր, ճնշող: 5. Անծկալի, ցան-
կալի, բաղձալի: 6. Սեղմ, փոքրա-

չափ: // Պ. 1. հնց. Նեղ տեղ,
նեղվածք, ծոր, կիրճ: 2. փխթ.
Սրտնեղություն, տազնապ,
վտանգ: 3. Բուռն կարոտ՝ փա-
փագ՝ տենչ:

անճար

Ա. 1. Խեղճ, հնարավորություն՝
ճար չունեցող, միջոցներից զուրկ:
2. Անճարակ, ապաշնորհ, ապի-
կար: 3. Թույլ, անօգնական: 4.
քրթռ. Անդեղ, անդարման,
անդարմանելի: 5. Իր ուժերով
որևէ բան զույլս բերել չկարո-
ղացող, անծեռնահաս, անճարակ:

// Պ. 1. Խեղճ՝ հնարավորություն՝
ճար չունեցող՝ միջոցներից զուրկ
անճանալորություն: 2. Անճարակ՝
ապաշնորհ՝ ապիկար անծ:
3. Թույլ՝ անօգնական մարդ:
4. Իր ուժերով որևէ բան զույլս
բերել չկարողացող՝ անծեռնահաս
մարդ, անճարակ:

անճարակ

Ա. // Պ. Տես՝ անճար:

անմահ

Ա. 1. Մահ չունեցող, չմեռնող: 2.
Հավիտյան ապրող, երբեք
չոչնչացող, մշտնջենավոր: 2.
փխթ. Հիշողության մեջ միշտ
պահպանվող, մնայուն, անմոռա-
նալի: // Մ. Հավեժորեն, հավիտ-
յան: // Պ. 1. Ֆրանսիական ակա-
դեմիայի անդամ: 2. առավել.
հոգն. Հեթանոսական աստված-
ներից՝ անմահներից յուրաքան-
չյուրը:

անմայր

Ա. // Մ. 1. Մորից զրկված, առանց
մոր, որբացած: 2. կրոն. Մայր
չունեցող, առանց մոր ծնված:

անմարդավարի

Ա. // Մ. Մարդու համար անվայել
կերպով, անքաղաքավարի, գռեհ-
կաբար, տմարդի:

անմարմին

Ա. // Մ. 1. Մարմին չունեցող: 2.
Աննյութ, անիրական: 3.

Չմարմնավորված, չծնավորված:
/// Գ. կրոն. Անմարմին արարած-
ների դաս՝ խումբ (իրեշտակ/ներ/):
/// Մ. կրոն. Առանց մարմնի:

անմեղ

Ա. 1. Մեղք չունեցող, հանցանք
չգործած, արդար: 2. Աննենգ,
անչար, պարզասիրտ: 3. փխբ.
Մաքուր, անարատ, կուսական: 4.
Անվնաս, թույլատրված, չարգել-
ված: // Մ. 1. Առանց մեղք գործե-
լու, անմեղորեն, անմեղաբար: 2.
Միամտությամբ, միամտաբար:

անմեռուկ

Ա. Չմեռնող, չանհետացող,
չվերացող: // Գ. բար. Բույս/եր/
որի (որոնց) ծաղիկները պահ-
պանում են իրենց գույնը,
անթառամ:

անմնացորդ

Ա. // Մ. Մնացորդ չունեցող,
առանց մնացորդի: 2. փխբ. Ամ-
բողջապես:

անմշակ

Ա. // Մ. 1. Չմշակված, խոպան: 2.
Մշակման չենթարկված: 3.
Չուսումնասիրված, չհետազոտ-
ված: 4. Կարգի չբերված: 5. փխբ.
Խնամքով չկատարված, անհրա-
ժեշտ չափով չմշակված:

անմոռնջ

Ա. // Մ. 1. Չայն՝ ծպտուն չհանող,
անծայն, լուռ, լուռումունջ: 2.
Անտրտունջ, առանց բողոքի: 3.
փխբ. Հու, հնազանդ:

անմրմունջ

Ա. // Մ. Առանց մրմնջալու,
անշշուկ, անծայն:

աննահանջ

Մ. // Ա. 1. Առանց նահանջելու,
նահանջի չդիմող, ետ չքաշվող:
2. փխբ. Չգիշող, ուժեղ,
հաղթական:

աննենգ

Ա. // Մ. Անխարդախ, նենգություն
չունեցող, ուղղամիտ, առանց
նենգության:

աննինջ

Ա. // Մ. Չննջող, արթուն, առանց
հանգիստ առնելու:

աննկատելի

Ա. // Մ. 1. Առանց նկատվելու,
չնկատված: 2. Անզգալի,
ուշադրություն չգրավող: 3. փխբ.
Չնշին, աննշան:

աննկուն

Ա. // Մ. 1. Ոչ նկուն, չընկճվող,
առանց ընկճվելու, անընկճելի: 2.
Դիմացկուն, հաստատուն, ան-
պարտելի, անխորտակելի:

աննշան

Ա. 1. Շատ քիչ, չնշին: 2.
Կարևորությունից զուրկ, ան-
կարևոր: 3. Ուշադրության չարժա-
նացած, հասարակ: 4. Նշան
չունեցող, որևէ նշան չկրող: 5.
Չնշանակված, անհայտ: // Մ. 1.
Աննկատելիորեն: 2. Շատ փոքր,
փոքր-ինչ, չնշին քանակությամբ:

աննշմար

Ա. Չնշմարվող, չնկատվող,
չերևացող, աննշմարելի: // Մ.
Առանց նշմարվելու՝ նկատվելու,
աննկատելիորեն, աննշմարե-
լիորեն:

աննորմալ

Ա. 1. Շեղված, ոչ սովորական, ոչ
բնական: 2. Հոգեկան հավասա-
րակշռությունը կորցրած, խելա-
պալաս: 3. Խսկց. Անկարգ, ան-
վայել, անպատշաճ: 4. Աննորմա-
լություն պարունակող՝ արտահայ-
տող: // Գ. Հոգեկան հավասարա-
կշռությունը կորցրած՝ հոգեկան
խախտում ունեցող անձ:

աննպատակ

Ա. // Մ. 1. Որևէ նպատակ
չունեցող, նպատակազուրկ: 2.
Որևէ նպատակ չհետապնդող,
որևէ նպատակի չուղղված: 3.
Որևէ դիտավորություն չունեցող,
առանց դիտավորության:

անշահ

Ա. 1. Անօգուտ, անպտուղ, սին: 2.
Շահ չունեցող, դատարկածեռն: //
Մ. Առանց արդյունքի, իզուր:

անշարժ

Ա. 1. Շարժվելու հատկությունից
զուրկ, չշարժվող, կայուն: 2.
փխբ. Անփոփոխ, անսասան,

անդրդվելի, միապաղաղ: 3. իրավք. Անշարժական, անտեղափոխելի կամ օրենքով որպես այդպիսին ճանաչված: 4. խսկց. Ոչ շարժուն, ոչ եռանդուն, դանդաղկոտ: // Մ. 1. Առանց շարժվելու, առանց դիրքը փոխելու: 2. Առանց տարբերակելու: 3. փխք. Անփոփոխ, քարացած, միապաղաղ:

անշեղ

Ա. // Մ. 1. Ուղղությունը չփոփոխող՝ չփոփոխելով, չշեղվող՝ չշեղվելով: 2. Առանց խաթարումների, առանց աղավաղումների, անխաթար, ուղիղ, անխոտոր, անշեղորեն: 3. Դիպուկ, անվրեպ:

անշեջ

Ա. Անմար, մշտավառ, մշտաբորբոք: // Մ. Առանց մարելու՝ հանգչելու:

անշշուկ

Ա. // Մ. 1. Շշուկ չհանող, առանց շշուկի: 2. Անծայն, անաղմուկ: 3. Ջգուշորեն, կամացուկ:

անշշունջ

Ա. // Մ. 1. Անշշուկ, անբարբառ: 2. Անմռունջ, անտրտունջ, լուռու-մունջ:

անշտապ

Մ. // Ա. Առանց շտապելու, դանդաղ:

անշուք

Ա. // Մ. 1. Շուք՝ շքեղություն չունեցող, ոչ շքեղ, առանց շքեղության, անշքորեն: 2. Անպաճույճ, հասարակ: 3. Աղքատիկ, խղճուկ:

անշփոք

Ա. // Մ. 1. Չշփոթված, առանց շփոթվելու՝ շփոթմունքի, սթափ, որոշակիորեն: 2. Չհուզված, անալլալ:

անոթագրիչ

Գ. // Ա. քժկ., կզմխս. Սրտանոթային և ավշային համակարգերի աշխատանքները կանոնավորող, անոթների տարաբաշխումը ստուգող (սարքավորում):

անոթալայնիչ

Ա. // Գ. քժկ. Անոթները լայնացնող (դեղամիջոց):

անոթակիր

Գ. Անոթներ՝ ամաններ կրող՝ փոխադրող բանվոր՝ մեքենա: // Ա. 1. Անոթներ՝ ամաններ կրող՝ փոխադրող: 2. կենդ. Անոթներ կրող՝ ունեցող:

անոթաշարժիչ

Գ. // Ա. 1. կենս. Անոթների լայնացումն ու կծկումները կանոնավորող (նյարդ): 2. քժկ. անոթների աշխատանքը՝ կծկումներն ու լայնացումը կանոնավորող՝ բուժող (դեղամիջոց են):

անոթասեղմիչ

Ա. // Գ. քժկ. Անոթները սեղմող, արյունահոսությունը դադարեցնող:

անողորմ

Ա. 1. Անզուք, անխիղճ, դաժան: 2. Գթալու՝ խղճալու անարժան: // Մ. Անողորմաբար, առանց խղճալու, դաժանորեն, վայրագորեն:

անողոք

Ա. // Մ. Չխղճացող, դաժան, խիստ, անողորմ:

անորակ

Ա. 1. Որակական հատկանիշներով անբավարար, վատորակ, ցածրորակ: 2. Որակական բարձր մակարդակ չապահովող, ոչ որակյալ, ցածրորակ (մարդկանց մասին): 3. Որակ՝ որպիսություն չունեցող: // Մ. Առանց որակի, առանց որակական բարձր հատկանիշների (կատարվել, գոյանալ, ձևավորվել են):

անորոշ

Ա. Չտարբերակված, անստույգ: 2. Անորոհելի: 3. Առանց զանազանության, անխտիր: 4. Ոչ պարզ, ոչ հայտնի: 5. քրկն. Անորոշություն ցույց տվող: 6. փխք. Տարտամ, մշուշապատ: // Մ. Առանց զանազանելու՝ տարբերակելու՝ որոշելու, խառը:

անչափ

Ա. Չչափված, առանց չափվելու, չչափվող: 2. Չափի՝ սահմանի չենթարկվող, չափազանց մեծ, անբավ, անհաշիվ, անսահման: // Մ. Չափից դուրս, շատ, սաստիկ, չափազանց:

անչափահաս

Ա. // Գ. Հասուն տարիք չունեցող, դեռահաս, արթունքի՝ չափահասության չհասած (պատանի՝ տղա կամ աղջիկ):

անպահապան

Ա. // Մ. Պահապան չունեցող, անհսկիչ, առանց պահպանության թողնված:

անպայման

Ա. 1. Պայման չունեցող: 2. Պայման՝ պահանջ չդնող՝ չներկայացնող: 3. Անվերապահ, անկասկած: // Մ. Հաստատ, առանց հետաձգելու և առանց ինչ-որ պայման՝ հանգամանք հաշվի առնելու, անպատճառ: // Վ. Արտահայտում է գործողության՝ իրողության հաստատում՝ անպատճառ, անկասկած:

անպայքար

Ա. // Մ. Առանց պայքարի ձեռք բերված, առանց պայքարելու:

անպաշտպան

Ա. // Մ. 1. Պաշտպան չունեցող, առանց պաշտպանության: 2. Պաշտպանությունից՝ պաշտպանության միջոցներից զուրկ: 3. փխբ. Անօգնական, անզոր, խեղճ:

անպատասխան

Ա. // Մ. 1. Պատասխան չստացած, առանց պատասխանի մնացած: 2. Պատասխան չտվող, լուռ, առանց պատասխանի, չպատասխանող: 3. Պատասխան չունեցող: 4. Արձագանք չգտած, չփոխադարձված:

անպատիժ

Մ. // Ա. 1. Առանց պատժվելու, առանց պատժի, պատժի չենթարկված: 2. փխբ., խսկց. Անկաշկանդ, անարգել:

անպատկառ

Ա. 1. Պատկառանք չունեցող, անամոթ, լիրբ: 2. Ամոթալի, լրբենի: // Մ. Առանց ամաչելու, անամոթաբար, լրբորեն: // Գ. Պատկառանք՝ ամոթ չունեցող՝ անամոթ անձ:

անպատճառ

Վ. 1. Առանց որևէ պատճառաբանության, առանց առարկության, անպայման: 2. Իզուր տեղը, հանիրավի: // Ա. Որևէ պատճառ չունեցող, առանց պատճառի եղած՝ կատարված, անվնաս: // Մ. Առանց պատճառի, անառիթ, հանիրավի:

անպատշաճ

Մ. // Ա. Անվայել, ոչ պատշաճ, անհարմար:

անպատրաստ

Ա. // Մ. 1. Չնախապատրաստված, չկարգավորված: 2. Պատրաստության անհրաժեշտ միջոցներ չձեռնարկած, չավարտված: 3. Բավարար պատրաստականություն՝ գիտելիքներ չունեցող, անհմուտ, անվարժ, թույլ: // Մ. Առանց կարգունանի, չկազմակերպված:

անպատրվակ

Ա. // Մ. Առանց պատրվակի, պատրվակ չունեցող:

անպարկեշտ

Ա. // Մ. 1. Ոչ պարկեշտ, պարկեշտությունից զուրկ, անվայելուչ: 2. Անամոթ, լկտի:

անջատ

Ա. // Մ. Առանձին, մեկուսի, իրարից բաժան:

անջատական

Ա. 1. Անջատվող, զատվող, մասերի բաժանվող: 2. Անջատականություն արտահայտող՝ պարունակող: 3. քղք. Որևէ ամբողջությունից՝ պետության կազմից դուրս գալուն ձգտող: // Գ. Անջատման՝ որևէ պետությունից անջատվող միության՝ տարածքից դուրս գալուն ձգտող՝ կողմնակից անձ:

անջատիչ

Գ. մանգ., տեխ. էլեկտրահոսանք միացնելու և անջատելու հարմարանք: // Ա. 1. Անջատող, բաժանող, զատող:

անջատողական

Ա. 1. Անջատելու՝ անջատման հատուկ: 2. գրք. Անջատման՝ մեկուսացման ծգտող: // Գ. Անջատման՝ պետության կազմից դուրս գալուն կողմնակից, անջատական:

անջուր

Ա. 1. Ջրից զուրկ: 2. Չջրվող, անջրդի: 3. Սակավաջուր, ցամաքած: 4. Ծարաված: // Մ. Առանց ջրի, ծարավ:

անսահման

Ա. 1. Ծայր՝ սահման չունեցող, անեզր: 2. Անչափ, անթիվ: 3. Չսահմանափակված, սահմանափակում չունեցող: // Մ. 1. Չափազանց, սաստիկ: 2. Հավիտյան:

անսայթաք

Ա. // Մ. 1. Չսայթաքող, անշեղ, անսխալ, առանց սայթաքելու: 2. փխբ. Վարժ, սահուն, հմուտ:

անսանձ

Ա. 1. Սանձ չունեցող, սանձազերծ: 2. փխբ. Անզուսպ, սանձարծակ, անհնազանդ: 3. փխբ. Անզսպելի, կատաղի: // Մ. 1. փխբ. Անզուսպ՝ անարգել կերպով: 2. Վայրենավարի, կատաղորեն:

անսասան

Ա. Անշարժ, կայուն, աներեր: // Մ. Առանց շարժվելու, հաստատուն, ամուր:

անսիրտ

Ա. 1. Սիրտ չունեցող, անգութ: 2. փխբ. Սիրտ՝ քաջություն չունեցող, անարի: 3. Սրտից չբխող, ոչ սրտանց: 4. փխբ. Ոչ ջերմ, սառը, չոր: 5. կենդ. Սրտից զուրկ, սրտազուրկ: // Մ. 1. փխբ. Անգթորեն, առանց խղճալու: 2. Ոչ սրտանց: 3. փխբ. Սառը, սառնությամբ, չոր:

անսխալ

Ա. 1. Սխալ չունեցող՝ չպարունակող: 2. Չսխալվող, անսխալական: 3. Ճշմարիտ, ստույգ: // Մ. Առանց սխալի, առանց սխալվելու, ճշմարիտ:

անսնունդ

Ա. 1. Սնունդ չունեցող, սննդի միջոցներից զուրկ: 2. Չսնվող, սնունդ չընդունող: 3. Սնունդ չպարունակող, ոչ սննդարար: 4. փխբ. Անխնամ: // Մ. 1. Առանց սնունդի, առանց սնվելու: 2. Անխնամ:

անսպասելի

Ա. // Մ. 1. Չսպասված, չսպասվող, հանկարծական: 2. Հանկարծակի տեղի ունեցող, անակնկալ, անսպասելի կերպով:

անվախ

Ա. // Մ. 1. Վախ չունեցող, աներկյուղ: 2. Անվեհեր, առանց վախի, առանց վախենալու:

անվախճան

Ա. 1. Վախճան՝ վերջ չունեցող, մշտնջենավոր, հավիտենական: 2. փխբ. Անվերջ, անդադար, շարունակ: // Մ. փխբ. Անդադար, շարունակ:

անվանագիր

Գ. Հատուկ անունների (և ազգանունների) սկզբնատառերը՝ իրար հետ հյուսելով գրված: // Ա. Վրան անուններ գրված:

անվանաձև

Գ. լեզվ. Անվան ձևը: // Ա. Անվան ձև ունեցող, անվան կազմություն ունեցող:

անվանված

Բ. Հրկտր. դերբ. անվանվել-ի: // Ա. Այսպես՝ այդպես կոչված:

անվեհեր

Ա. Կտրիճ, աներկյուղ, անվախ: // Մ. Քաջաբար, համարձակորեն:

անվերջ

Ա. 1. Վերջ չունեցող, չվերջացող: 2. փխբ. Անթիվ, անսահման, անծայր: // Մ. Շարունակ, շարունակաբար, մշտապես, անընդհատ:

անվճար

Ա. // Մ. 1. Չվճարվող, չհատուցվող, առանց վճարի, ծրի: 2. նորք., ուս. Առանց վարձավճարի սովորող, առանց վճարելու:

անվճռական

Ա. 1. Վճռականություն չունեցող՝ չցուցաբերող, տատանվող: 2. Ոչ վճռական, անորոշ: // Մ. Ոչ վճռականորեն, տարտամ:

անվնաս

Ա. 1. Վնաս՝ չարիք չպատճառող, վնաս չտվող: 2. Անմեղադրելի, անմեղ: 3. Վնաս չկրած, նյութական կորուստ չկրած: 4. Չվնասված, առանց վնասվածքի մնացած: // Մ. 1. Առանց վնասելու, ողջ-առողջ: 2. Չվնասված, վնաս չկրած, առանց վնասվելու:

անվստահ

Ա. 1. Չվստահող, կասկածող: 2. Անվստահություն արտահայտող՝ պարունակող: 3. փխբ. Անհամարձակ, անվարժ: // Մ. Անհամարձակ, անվստահորեն:

անվտանգ

Ա. 1. Վտանգ չպարունակող, ոչ վտանգավոր: 2. Վտանգ չպատճառող՝ չներշնչող, չվնասող, վտանգավոր գործողությունների չդիմող: 3. Վտանգից զերծ, ապահով: // Մ. Առանց վտանգի, ապահով:

անվրդով

Ա. // Մ. Անխռով, անդրդվելի, անդորր, հանգիստ, խաղաղ:

անվրեպ

Ա. 1. Չվրիպող, նպատակից չշեղվող, անսխալ, ճշմարիտ: 2. Անայլայլ, անփոփոխ, ուղիղ: 3. փխբ. Ապահով, անվտանգ: // Մ. 1. Դիպուկ: 2. Առանց շեղվելու՝ սխալվելու:

անտաշ

Ա. Չհղկված, չմշակված: // Գ. խսկց. Կոպիտ՝ վայրենի մարդ:

անտապանագիր

Ա. // Մ. 1. Տապանագիր չունեցող, առանց տապանագրի: 2. փխբ. Ոչ

մի հետք՝ հիշատակ չունեցող՝ չթողնելով, անհիշատակ:

անտառաբնակ

Գ. // Ա. Անտառում բնակվող (մարդ, կենդանի):

անտառաբույր

Ա. Անտառի բույր ունեցող, անտառի բույրով տոգորված: // Գ. Անտառի բույր՝ բուրմունք:

անտառագետ

Գ. // Ա. 1. Անտառաբան: 2. փխբ., բնաս. Իբրև մի բանի հիմնական էությունը իմացող՝ դրա գիտակ (ծառի ետևում անտառը տեսնող՝ ճանաչող), անտառատես:

անտառակեր

Ա. // Գ. 1. Անտառով՝ անտառի բարիքներով սնվող՝ կերակրվող (մարդ, կենդանի): 2. փխբ. Անտառի ծառերն անօրինաբար կտրող՝ հատող (մարդ/իկ/):

անտառահատ

Գ. // Ա. Անտառափայտ կտրող (մարդ, մեքենա):

անտառահատիչ

Ա. // Գ. Անտառահատման ծառայող, անտառի ծառերը կտրող (գործիք):

անտառամասնագետ

Գ. // Ա. Տես՝ անտառագետ:

անտառամեջ

Գ. Անտառի ներսի տարածությունը: // Ա. Անտառի մեջ գտնվող:

անտառամուտ

Գ. Անտառի մուտք, անտառ մտնելու տեղը: // Ա. Անտառ մտած՝ մտնող:

անտառուտ

Գ. Անտառապատ՝ ծառաշատ վայր՝ տեղ: // Ա. Անտառուտ, անտառապատ:

անտատան

Ա. 1. Չտատանվող, չտարուբերվող: 2. Աներկբա, անվարան: 3. Անսասան, անհողդողդ: // Մ. Առանց տատանվելու, անսասան, անվարան, անհողդողդ:

անտարակույս

Վ. Անշուշտ, անկասկած, իհարկե:
/// Ա. 1. Անկասկածելի, հավաստի:
2. Վստահելի, ապահով: 3. փխբ.
Անխուսափելի, անհրաժեշտ: /// Մ.
Առանց տարակուսանքի՝ կասկա-
ծելու:

անտարակուսելի

Ա. // Մ. Առանց տարակուսանքի,
աներկբա:

անտարբեր

Ա. 1. Հետաքրքրություն՝
ուշադրություն չարտահայտող՝
չցուցաբերող: 2. Վերաբերմունք
չարտահայտող: 3. Չտարբերող,
չզանազանող: 4. փխբ. Անհուզ-
մունք, անվրդով: 5. Որևէ բանի
զգացողություն չունեցող, զգայա-
զուրկ: 6. Մեկին՝ մի բանի
ուշադրության չարժանացնող՝
հաշվի չառնող՝ անտեսող: 7.
փխբ. Համակրանք՝ սեր
չցուցաբերող՝ չունեցող: 8. Թժշկ.
Անտարբերությամբ տառապող:
// Մ. 1. Հետաքրքրություն՝
ուշադրություն՝ վերաբերմունք
չարտահայտելով, առանց վերա-
բերմունք դրսևորելու: 2. Առանց
խտրություն՝ տարբերություն դնե-
լու: 3. փխբ. Առանց հուզմունքի՝
վրդովմունքի, առանց հոգեպես
արձագանքելու: 4. Առանց զգալու:

անտեղի

Ա. // Մ. 1. Ոչ տեղին, ոչ ի դեպ, ոչ
հարմար: 2. Անպատշաճ, ան-
վայել: 3. Ապարդյուն, իզուր:

անտենչ

Ա. // Մ. Տենչ չունեցող, առանց
տենչանքի՝ տենչալու, տենչան-
քից զուրկ:

անտես

Ա. 1. Չերևացող, չտեսնվող,
աներևույթ: 2. Իզվղ. Չտեսնված,
նոր, անյուր, անհայտ: 3.
Անծանոթ: 4. փխբ. Անմեծ: // Մ.
Անտեսանելի կերպով, աննկատ,
առանց տեսնվելու՝ նկատվելու:

անտեր

Ա. 1. Տեր չունեցող, տիրոջից
զուրկ: 2. Անտերունչ, անօգնա-

կան, խնամող չունեցող: 3. Հո-
վանավոր՝ պաշտպան չունեցող:
4. հյիյ., մտերմ. Վատ, անախորժ,
անպետք: /// Մ. 1. Առանց տիրոջ:
2. Անօգնական, անտերունչ: /// Գ.
հյիյ., մտերմ. Անպիտան՝ ան-
պետք մարդ:

անտղամարդ

Ա. 1. Տղամարդ՝ ամուսին
չունեցող: 2. Տղամարդը բացա-
կայող՝ չեղող (տան մասին): // Մ.
1. Առանց տղամարդու: 2. փխբ.
Դժվարություններ կրելով, միայ-
նակ, առանց օգնության:

անտոկոս

Ա. ֆին. 1. Առանց տոկոսի տրվող՝
կատարվող: 2. Ոչ տոկոսաբեր,
տոկոս չբերող, անտոկոսաբեր:
// Մ. ֆին. Առանց տոկոսի:

անտրամադիր

Ա. 1. Վատ տրամադրության մեջ
գտնվող, տրամադրությունը վատ:
2. Որևէ բան անելու չտրա-
մադրված, մի բան անելու՝ տալու
են մտադրություն չունեցող: // Մ.
Վատ տրամադրությամբ:

անտրիտուր

Ա. // Մ. Չհատուցված, չհատուց-
վող, առանց փոխհատուցման:

անտրտում

Ա. // Մ. Առանց տրտմության,
առանց տրտմելու, ոչ տխուր:

անտրտունջ

Ա. // Մ. 1. Չտրտնջացող, առանց
տրտնջալու: 2. Անմոռնչ, հլու:

անտուն

Ա. 1. Տուն՝ բնակարան չունեցող:
2. Անտերունչ, անօգնական: 3.
Անընտանիք, անկին (տղամարդու
մասին): // Մ. 1. Առանց տուն
ունենալու, անօթևան: 2.
Անօգնական:

անցած

Բ. Հրկտր. դերբ. անցնել-ի: /// Ա.
Անցյալ, հին: /// Կ. Իզվղ. Հետո,
որոշ ժամանակ անց:

անցած-զնացած

Բ. Հրկտր. դերբ. անցնել-զնալ-ի:
// Ա. Վաղուց անցած ու
մոռացված, վաղեմի:

անցահատ

Գ. տեխ. Անցք կտրող՝ բացող թունելագործ: // Ա. Անցք հատող՝ բացող:

անցանկապատ

Ա. Առանց ցանկապատի, ցանկապատ չունեցող: // Մ. նորբ. Առանց արգելքի, անարգելք:

անցանց

Ա. // Մ. տեղեկ. Համակարգչային հաղորդակցական տարբեր միջոցներից գուրկ՝ գրկված, առանց դրանց:

անցավ

Ա. 1. Ցավ չպատճառող, ցավ՝ նեղություն չտվող: 2. Անվիշտ: 3. Ախտ՝ հիվանդություն չունեցող, առողջ: // Մ. 1. Առանց ցավ/եր/ի: 2. Առանց նեղություն կրելու, անհոգս, հոգսերից ազատ: 3. Անվիշտ, անդարդ, ցավ՝ վիշտ չզգալով:

անցավոր

Ա. 1. Անցնող-զնացող, անցորդ: 2. Անցողիկ, ոչ մնայուն, անցողական: // Գ. 1. Նախնի/ներ/: 2. Անցորդ, անցվոր:

անցարգել

Գ. Անցումն արգելող հարմարանք, ճանապարհը փակող շարժածող, ուղեփակ: // Ա. Անցումն արգելող՝ փակող:

անցյալ

Ա. 1. Անցած, նախկին: 2. Նախորդ: 3. քրկն. խոսելու պահից կամ մի ժամանակակետից առաջ կատարված՝ եղած: // Գ. 1. Անցած ժամանակներ՝ իրադարձություններ՝ դեպքեր, անցած կյանք: 2. Կյանքի նախորդ շրջանում ունեցած ինչ-ինչ գործունեություն՝ վարքագիծ են:

անցյալապաշտ

Ա. // Գ. Անցյալի նկատմամբ պաշտամունք ունեցող, անցյալը պաշտող (մարդ/իկ/):

անցողակի

Մ. // Ա. 1. Հարևանցի, անցողաբար: 2. Վաղանցուկ, անցողիկ:

անցորդ

Գ. Ճամփորդ: // Ա. Անցնող, զնացող:

անցումանիշ

Գ. Անցումի՝ անցնելու տեղը ցույց տվող նշան (սլաք, գիծ, քարե սյունիկ են): // Ա. Անցումի՝ անցնելու տեղը ցույց տվող՝ նշող:

անուղղակի

Ա. // Մ. Ոչ ուղղակի, ոչ անմիջական, կողմնակի:

անունադիր

Ա. 1. Անուն դնող, անվանող: // Մ. հզվդ. Անուն առ անուն:

անունից

Գ. Բաց. հոլ. անուն-ի: // Կ. կպթ. Կողմից, լիազորությամբ:

անունով

Գ. Գործ. հոլ. անուն-ի: /// Ա. 1. Անուն հանած, անվանի: 2. Անվանված, անունավոր: 3. հեզն. Կոչված: 4. փխթ. Վատահամբավ, վատ անունով հայտնի՝ ճանաչված: /// Մ. Միայն անունն իմանալով: 2. Անվանապես, ոչ իրական: /// Կ. կպթ., հզվդ. Միջոցով, օգնությամբ:

անուշ

Ա. 1. Քաղցր, համեղ: 2. Ախորժեղի, դուրեկան: 3. Սիրելի, փափագելի: 4. Խաղաղ, անդորր: 5. Անուշահոտ: 6. Ժողովրդի հոգուն հարազատ: /// Գ. 1. Անուշեղեն: 2. արևմտի. Մուրաբա: 3. արևմտի. Լիմոնադ: /// Մ. 1. Քաղցրությամբ ախորժեղիորեն, հաճելիորեն: 2. Խաղաղ, հանգիստ:

անուշագործ

Ա. // Գ. Անուշեղեն պատրաստող:

անուշօրոր

Ա. // Մ. Անուշությամբ օրորված, անուշ օրորվելով, փալիսյված, զուրգուրանքով խնամված:

անուրախ

Ա. // Մ. Ոչ ուրախ, ուրախությունից զուրկ, տխուր:

անփող

Ա. 1. Փող՝ դրամ չունեցող: 2. Առանց փողի՝ առանց վճարման կատարվող: 3. **փխք**. Չրի, անվարձ, անհատույց: // Մ. 1. Առանց փողի՝ առանց վճարելու: 2. **փխք**. Չրի, անհատույց:

անփորձանք

Ա. // Մ. 1. Առանց փորձանքի, փորձանքի չենթարկված: 2. Ապահով:

անփոփոխ

Ա. // Մ. 1. Չփոփոխվող, չփոփոխված, առանց փոփոխության՝ փոփոխելու: 2. Մշտական, կայուն, միշտ միևնույն:

անփոփոխակ

Գ. // Ա. լեզվք. Անայլակ:

անփույթ

Ա. // Մ. 1. Անտարբեր, անզգույշ: 2. Անուշադրությամբ կատարված՝ կատարելով: 3. Թափփված, անխնամ, անկարգ:

անքաղ

Ա. // Մ. Չքաղված, առանց քաղելու:

անքաղաքավարի

Ա. // Մ. Ոչ քաղաքավարի, անկիրթ, գռեհիկ, գռեհկաբար:

անքար

Ա. 1. Ոչ քարքարոտ: 2. Առանց քարի, քարով չկառուցած: 3. Գերեզմանաքար չունեցող: // Մ. 1. Առանց քարի, քարով չկառուցած: 2. Առանց քար օգտագործելու: 3. Առանց գերեզմանաքարի:

անքթիթ

Ա. // Մ. 1. Անթարթ, ակնապիշ, առանց աչքը թարթելու: 2. **փխք**. Անշարժ, առանց բեկբեկվելու, անայլայլ:

անքուն

Ա. 1. Քուն չունեցող, չքնող: 2. Չքնած, քնատ: 3. **փխք**. Արթուն, աչալուրջ, զգոն: 4. **փխք**. Չդադարող, անհանգստացնող, չընդհատվող: 5. Անխոնջ, չհոգնող: 6. **փխք**. Անհանգիստ, բորբոքված, խռովված: // Մ. 1.

Առանց քնելու, արթուն մնալով: 2. **փխք**. Աչալուրջ, ուշադիր: 3. **փխք**. Անընդհատ, անդադար: 4. **փխք**. Անհանգիստ, բորբոքված, խռովված:

անօգնական

Ա. 1. Որևէ աշխատանքում օգնող՝ օգնական չունեցող: 2. Խնամակալ չունեցող: 3. Խեղճ, անճար, անճարակ: 4. Խղճուկ: 5. Օգնական՝ տեղակալ չունեցող: // Մ. 1. Անտերունջ, լքված: 2. Խեղճ, անճար:

անօգուտ

Ա. 1. Օգուտ չբերող, ոչ օգտավետ, ապարդյուն: 2. Օգտակար՝ դրական հետևանք չունեցող: 3. Իզուր կատարվող, աննպատակ: 4. Առանց օգուտի մնացած: // Մ. Առանց օգուտ բերելու, իզուր:

անօղակյա

Ա. կենդ. Ազատ թթվածնից զուրկ միջավայրում ապրող: // Գ. առավել. հոգն. Մանրէներ, որոնք ապրում են ազատ թթվածնից զուրկ միջավայրում (անաերոբներ):

անօթևան

Ա. // Մ. Օթևան չունեցող, առանց օթևանի:

անօրեն

Ա. 1. Օրենք չունեցող, օրենք չճանաչող՝ ոտնահարող: 2. Օրենքին հակառակ գործող, անարդար: 3. Օրենքին հակասող: 4. **փխք**. Բիրտ, դաժան, վայրագ: 5. **հնց**. Անհավատ: // Գ. 1. Անհավատ, այլահավատ: 2. **հնց**. Ոչ քրիստոնյա, մասնավորապես մահմեդական:

աշխատապարզ

Գ. Աշխատանքային պարզ, լավ աշխատանքի համար տրված պարզ: // Ա. Աշխատանքի պարզևած, աշխատանքով ձեռք բերված:

աշխատավճար

Գ. Աշխատանքի համար տրվող վճար: // Ա. Աշխատանքով վճարվող՝ հատուցվող:

աշխատավոր

Ա. Աշխատանք կատարող, աշխատող: 2. Իր աշխատանքով ապրող: 3. Աշխատասեր: // Գ. 1. Իր աշխատանքով ապրող մարդ: 2. **հզվդ**. Աշխատակից, ծառայող:

աշխատող

Բ. Ենթ. դերք. **աշխատել-ի**: // Գ. Աշխատակից, ծառայող: 2. Գործիչ: // Ա. 1. Աշխատելու ընդունակ, ջանասեր: 2. **նորք**. Հեռանկար ունեցող, օգտավետ, լավ, դրական:

աշխարհաբար

Գ. Աշխարհիկ՝ ժողովրդական հայերեն լեզուն: // Ա. // Մ. Այդ լեզվով (գրված, խոսված են):

աշխարհաբարյան

Ա. 1. Աշխարհաբարին հատուկ: 2. Աշխարհաբարով գրված: // Գ. պատմ. Աշխարհաբարի կողմնակից (գրապայքարի ժամանակ):

աշխարհագնաց

Գ. // Ա. Իբրեւ մեքողջ աշխարհով մեկ ճանապարհորդող:

աշխարհագր

Գ. 1. Կանոնավոր բանակին օգնելու համար կազմակերպվող ժողովրդական զորք: // Ա. Աշխարհի գորությունը կազմող:

աշխարհածողով

Ա. Ամբողջ աշխարհը՝ բոլոր մարդիկ հավաքված, հրապարակական, հանդիսավոր: // Գ. 1. Համաշխարհային՝ միջազգային ժողով: 2. **հնց**. Տիեզերական ժողով:

աշխարհալուր

Ա. Ամբողջ աշխարհում հռչակված: // Մ. Ի լուր աշխարհի, մեքողջ աշխարհին լսելի:

աշխարհակալ

Գ. 1. Աշխարհի տեր, թագավոր: 2. Շատ երկրներ տիրող՝ նվաճող (մարդ, երկիր են): 3. Ինքնակալ, բռնակալ: 4. **հնց**. Կուսակալ, իշխան: // Ա. 1. Աշխարհը տիրող՝

տիրապետող: 2. **հզվդ**. Ամբողջ աշխարհը բռնած, աշխարհով մեկ տարածված, համաշխարհային, աշխարհածավալ:

աշխարհական

Ա. 1. Անօրյա կյանքին հատուկ: 2. Աշխարհիկ: 3. **հնց**. Համաշխարհային: // Գ. Աշխարհի կյանքով ապրող մարդ, ոչ հոգևորական:

աշխարհականչ

Ա. 1. Ամբողջ աշխարհը կանչող, մարդկությանը կոչող՝ կանչող: 2. փխք. Աշխարհով մեկ տարածվող կանչով՝ ծայնով, ահեղագոչ: // Գ. բնատ. Աշխարհին ուղղված կանչ՝ կոչ:

աշխարհահած

Գ. // Ա. 1. Ամբողջ աշխարհով ման եկած՝ եկող: 2. Աշխարհաշրջիկ: 3. փխք. Թափառող (անձ), թափառաշրջիկ:

աշխարհահանդես

Գ. Համաշխարհային ցուցահանդես: // Ա. Ամբողջ աշխարհը՝ երկիրն ընդգրկող, աշխարհի բոլոր ծայրերի, համաշխարհային:

աշխարհամեջ

Գ. 1. Աշխարհի՝ երկրի խորքերը՝ կենտրոնական տեղերը: 2. Մարդամեջ: // Ա. Երկու երկրի միջև ընկած՝ գտնվող:

աշխարհաշրջիկ

Ա. // Գ. 1. Աշխարհը ման եկող, շրջող: 2. Թափառաշրջիկ:

աշխարհաչափ

Ա. Աշխարհի չափ, հսկայական: // Գ. 1. Երկրաբաշխ: 2. Հողաչափ, հողաչափության մասնագետ:

աշխարհավար

Ա. Քաղաքական: // Գ. Քաղաքագետ:

աշխարհացույց

Ա. Աշխարհը ցույց տվող: // Գ. **հնց**. Աշխարհագրական քարտեզ:

աշխարհաիրկիչ

Ա. // Գ. Աշխարհը փրկող:

աշխարհաքաղաքագետ

Գ. // Ա. **քղք**. Աշխարհի քաղաքական խնդիրներով զբաղվող (գործիչ):

աշխարհովի

Մ. 1. Ամբողջ աշխարհով,
աշխարհով մեկ: 2. Բոլորը
միասին: // Ա. Ամբողջ աշխարհին
վերաբերող, համընդհանուր:

աշխետ

Ա. Շառատ, դեղնավուն կարմիր
գույնով: // Գ. Այդ գույնի ծի:

աշխետածի

Գ. Աշխետ գույնի ծի: // Ա. Աշխետ
ծի նստած:

աշխույժ

Ա. /// Մ. 1. Կենսուրախ, շարժուն,
զվարթ: 2. Եռանդով լի, կայտառ,
եռանդուն: 3. Սաստիկ, զորեղ,
բուռն: /// Գ. Աշխուժություն,
զվարթություն, առույգություն,
եռանդ:

աշնանածիլ

Գ. Աշնան ծիլ: // Ա. քնատ., փխբ.
Աշուն հիշեցնող, աշնանաբույր,
աշնան տրամադրություն
առաջացնող:

աշնանավար

Ա. գտնտ. Աշնանը վարած՝
հերկած: // Գ. Աշնանը կատարվող
վար՝ հերկ:

աշնանատունկ

Գ. // Ա. Աշնանը տնկած (տնկի):

աշնանացան

Ա. 1. Աշնանը ցանած: 2. Աշնանը
ցանվող՝ ցանելու: // Գ. 1. Աշնա-
նացանք: 2. Աշնանը ցանելը:

աշտարակաշեն

Ա. 1. Աշտարակ շինող՝ կառուցող:
2. Աշտարակի ձևով կառուցված՝
շինված: // Գ. Աշտարակ շինող՝
կառուցող մարդ:

աշտարակապան

Գ. // Ա. Ամրոցային աշտարակի
պահապան:

աչքաբաց

Ա. 1. Աչքը բաց, բանիմաց: 2.
Ձեռներեց: // Գ. խսկց. Ակնթարթ:
2. հզվդ. Աչք բացելը,
գիտակցության գալը:

աչքակապ

Գ. Աչքը կապելու շոր՝ լաթ: // Ա. 1.
Աչքը կապող, ձեռնածու,

աճապարար: 2. Ճարպիկ խաբեբա,
վարպետորդի:

աչքաչափ

Գ. 1. Որևէ բանի չափումը սովո-
րական աչքով՝ նայվածքով՝
առանց որևէ սարքի: 2. Աչքով
չափելու ունակություն: // Ա. Աչքի՝
մեծությամբ, աչքի չափով:

աչքին

Գ. Տր. հոլ. աչք-ի: // Կ. Կարծիքով,
գնահատումով, համար:

աչքում

Գ. Ներք. հոլ. աչք-ի: // Կ. Կար-
ծիքով, գնահատումով, համար:

աչքով-ունքով

Գ. Գործ. հոլ. աչք-ունք-ի: 1.
Աչքերով և հոնքերով: 2. Երեսով,
դեմքով: // Ա. 1. Գեղեցիկ
աչքունքով: 2. Գեղեցկադեմ:

ապա

Շ. 1. Ուրեմն, հետևաբար, այդ
դեպքում: 2. Իսկ, բայց, սակայն:
/// Մ. Հետո, այնուհետև: /// Վ. ///
2. Դե, հապա նշ.:

ապաբարծիչ

Ա. // Գ. տեխ. Նավի՝
ավտոմեքենայի վրայից բեռը
թափող (մեքենա, սարք):

ապագա

Գ. 1. Հետագա՝ հետո՝ գալիք
ժամանակը: 2. Հետագա դեպքեր՝
իրադարձություններ՝ վիճակ:
3. փխբ. Լավ հեռանկար, հետագա
հաջողություններ: 4. քնատ.
Սերնդի շարունակությունը: // Ա.
Հետո գալիք՝ լինելիք, հետագա:

ապագայապաշտ (ապագապաշտ)

Գ. // Ա. Ֆուտուրիստ:

ապաժամ

Ա. // Մ. Ժամանակից դուրս,
անժամանակ, տարաժամ:

ապակեծածկ

Ա. Ապակիով ծածկված: // Գ.
Ապակյա ծածկ:

ապակեկտրիչ

Ա. Ապակին կտրող, ապակին
կտրելու հատկություն ունեցող: //
Գ. Ապակի կտրելու գործիք:

ապակեմներկ

Գ. Ապակեմման ծուլվածք, որով
պատում՝ զօծում են խեցեգոր-

ծական առարկաները, վերնիձ, ջնարակ: // Ա. Այդ ծուլվածքով ներկված՝ պատված՝ զարդարված:

ապակենկար

Ա. Նկարազարդ ապակիներ գցած, ապակիներով զարդարված: // Գ. Գույնզգույն ապակիներից պատրաստված զարդանկար կամ պատկեր, վիտրաժ:

ապակենյութ

Գ. Այն նյութը, որից ապակի են ստանում: // Ա. Ապակուց պատրաստված, ապակյա:

ապակեպատ

Ա. Ապակիներ գցած, ամբողջապես ապակիներով պատված: // Գ. Ապակիներով պատած պատշգամբ՝ նախաարահ:

ապակետիպ

Գ. Տպագիր կամ ծեռագիր բնագիրը հատուկ ապակու վրա փոխանցելով բազմացնող սարք: // Ա. Այդ եղանակով տպված՝ բազմացրած:

ապակեփեղկ

Գ. 1. Ապակեպատ փեղկ, ապակիներ գցած փեղկ: 2. հնգ. Ապակեդարան: // Ա. Ապակյա կամ ապակեպատ փեղկեր ունեցող:

ապակեփող

Գ. Ապակյա փող՝ խողովակ: // Ա. Ապակյա փող ունեցող:

ապահով

Ա. 1. Վտանգից ազատ, վտանգից զերծ, անվտանգ: 2. Կասկածից՝ երկմտությունից ազատ, հանգիստ: 3. Կասկած՝ երկյուղ չներշնչող, վստահելի: 4. Վստահ, անվարան, համարձակ: 5. Բարեկեցիկ, նյութապես ապահով: 6. Երաշխավորված: // Մ. Վստահ, համարձակ: 2. Առանց վտանգելու՝ վտանգվելու, հնարավոր վտանգներից վնասներից պաշտպանված: 3. Նյութապես ապահովված, կյանքի համար բավարար նյութական միջոցներ ունենալով:

ապահովագրիչ

Ա. // Գ. Ապահովագրող, ապահովագրություն կատարող՝ անցկացնող (անձ), ապահովագրորդ:

ապահովիչ

Ա. Ապահովող, ապահովման ծառայող: // Գ. 1. տեխ. Որևէ վտանգից՝ վտանգավոր գործողությունից պահպանող՝ ապահովող հարմարանք: 2. Մատիտին՝ դանակին հագցվող կոնաձև ծայրակալ՝ ծայր կոտրվելուց ապահովելու համար:

ապահովված

Բ. Հրկտր. դերք. ապահովվել-ի: // Ա. Նյութապես ապահով, ոչ կարիքավոր, ունևոր:

ապանեխիչ

Ա. // Գ. քծչկ. Վերքը՝ օրգանիզմը վարակից ապահովող և նրան շփվող բոլոր առարկաները վարակագերծող, ապանեխման ծառայող (միջոց, դեղանյութ ևն):

ապաշարային

Ա. ծազմ. Ապաշար, ոչ շարային, ռազմական գործողություններին չմասնակցող: // Գ. ծազմ. Ապաշարային զինվոր:

ապաշխարող

Բ. Ենթ. դերք. ապաշխարել-ի: Ա. // Գ. 1. եկեղ. Գործած հանցանքի՝ մեղքի համար զղջացող: 2. Ապաշխարանք կրող, մեղքը քակող: 3. փխբ. Նեղություն՝ չարչարանք կրող:

ապառաժ

Գ. 1. Կարծր՝ լերկ քարի զանգված, քարաժայռ: 2. Կարծր քարի մակերես: 3. փխբ. Անհողողող՝ անխորտակելի բան: // Ա. 1. Կարծր, պինդ: 2. փխբ. Ամայի: 3. Ոչ դյուրազգաց, քարափրտ: 4. փխբ. Անողոք, դաժան, անզուր:

ապառիկ

Ա. // Մ. 1. Կանխիկ, չվճարված կամ մաս-մաս վճարվող: 2. փխբ. Ոչ իրական, ոչ առկա: // Գ. 1. Ոչ կանխիկ դրամով բաց թողնված կամ վաճառված ապրանքի

դիմաց ստանալիք գումարը: 2.
Ապառիկ իր:

ապառնի

Ա. 1. Հետո լինելիք՝ լինելու: 2.
քրկն. Բայի ժամանակներից մեկը,
ապառնի ժամանակ ցույց տվող: //
Գ. Գալիք, ապագա:

ապառքավոր

Գ. // Ա. 1. ֆին. Հարկը՝
վարձավճարը են ժամկետին
չմուծած և ապառքային պարտք
ունեցող: 2. իրավք. Օրինական
կերպով սահմանված՝ նախատես-
ված գումարը չմուծող:

ապարաբարծիչ (ապարաբարծիչ)

Գ. // Ա. Ապար բարձող, ապար
բեռնող (մեքենա, սարք):

ապարդյուն

Ա. // Մ. Անարդյունք, առանց
արդյունքի:

ապշահայաց

Ա. Ապուշի հայացք ունեցող:
// Մ. Ապուշություն արտահայտող
հայացքով:

ապշահար

Ա. // Մ. Ապուշ կտրած, խիստ
զարմացած:

ապստամբ

Ա. // Գ. 1. Ջինված ելույթի՝ տիրող
կարգերի դեմ ըմբոստության
մասնակցող՝ մասնակից (անձ): 2.
Ապստամբած, ապստամբություն
բարձրացրած (մարդ/իկ/): 3. փխք.
Ըմբոստ, անհնազանդ, անսաստ,
ընդվզյալ, չենթարկվող: 4.
Խռովարար:

ապրանքամատակարար

Ա. // Գ. Ապրանքներ մատակարա-
րող, ապրանքառաքիչ:

ապրեմ-մեռնեմ

Բ. Ըղծ. եղ. ապրել-մեռնել-ի: // Գ.
քսք. Անթառամ, զատկածաղիկ:

ապրեմ-չապրեմ

Բ. Ըղծ. եղ. ապրել-չապրել-ի: // Գ.
քսք. Անթառամ:

ապուշ

Գ. 1. Խելապական՝ պակասամիտ
մարդ: 2. Բթամիտ՝ շշմած մարդ:
3. քծշկ. Հոգեկան և մտավոր
անզարգացություն ունեցող, մտքի

թուլությամբ տառապող: // Ա. 1.
Բթամիտ, շշմած: 2. Անմիտ,
ապուշություն արտահայտող: 3.
Անտրամաբանական, դատարկա-
միտ, իմաստազուրկ, հիմար: 4.
փխք. Ապուշ կտրած, քարացած,
անշարժ: // Մ. փխք., հզվղ.
Ապշած, անշարժ, քար կտրած:

ապօրինի

Ա. 1. Անօրինական: 2. Ապօրի-
նածին: 3. Անարդար, անիրավ: 4.
փխք. Խորթ, անհարազատ: // Մ.
Անօրինաբար, անօրինական ճա-
նապարհով:

աջ

Ա. 1. Չախսին հակառակ կողմում
գտնվող, աջակողմյան: 2. Մարդու
աջի ուղղությամբ տարածվող: 3.
Օգնական: 4. խսկց. Հաջող, հա-
ջողակ: 4. քղք. Պահպանողական,
հետադիմական: 5. Պահպանո-
ղական հայացքներ պաշտպանող:
6. պատմ. Կոմունիստական
կուսակցության ներսում կուսակ-
ցության զխավորի գծին հա-
կադրվող, հաշտվողական: // Գ.
1. անհոգն. Սրբի՝ հոգևորականի՝
ընդհանրապես մեծ՝ պատկառելի
անձնավորության ձեռքը: 2. փխք.
Պաշտպանություն, զորավիգ, հո-
վանավորություն: 3. անհոգն.
Ընդհանրապես աջ ձեռքը: 4.
առավել. հոգն. Աջ թեքման պատ-
կանող կուսակցական: 5. խսկց.
Աջ կողմը: // Մ. 1. Ղեպի աջ կող-
մը: 2. Նպաստավոր, հաջողակ:

աջակից

Գ. // Ա. Աջակցող, օգնող,
սատարող:

աջակողմ

Գ. Աջ կողմը, աջ կողմում գտնվող
տարածություն: // Ա. 1. Աջա-
կողմյան, աջ կողմում գտնվող: 2.
Պահպանողական:

աջ ու ձախ (աջուձախ)

Ա. // Մ. 1. Հակառակ դասավորու-
թյամբ, թարսուշիտակ: 2. Խառնի-
խուռն, անկարգ: 3. Առանց
կշռադատելու: 4. Առանց խտրու-
թյուն դնելու, անխնա:

առազաստաբաց

Ա. // Մ. 1. Առազաստները բացած: 2. Մեծ արագությամբ:

առազաստազնաց

Ա. 1. Առազաստներով գնացող՝ նավարկող՝ շարժվող: 2. մարզ. Առազաստային սպորտով զբաղվող: // Գ. Առազաստային սպորտով զբաղվող մարզիկ, առազաստասահնակորդ:

առակախոս

Ա. // Գ. 1. Առակ պատմող: 2. Խոսքը առակներով համեմող: 3. Առակ ասող՝ գրող, առակագիր:

առակապատում

Գ. Առակների ժողովածու: // Ա. Առակներ պատմող, առակախոս:

առակասաց

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ առակախոս:

առանձին

Ա. 1. Նույն կարգի ուրիշ բաներից զատված՝ անջատված, անխառն: 2. Հատուկ, յուրահատուկ, յուրատեսակ: 3. Որոշ, մի քանի, ինչ-ինչ: 4. Մենակ, միայնակ: // Մ. 1. Անջատ, անջատված, զատված, բաժանված, մեկուսի: 2. Յուրովի, իր ձևով:

առանձնակի

Ա. 1. Հատուկ, յուրահատուկ: 2. Բացառիկ, արտակարգ: 3. քրկն., հնց. Նախադասության մեջ հարաբերաբար անկախ: // Մ. 1. Առանձնաբար, առանձին-առանձին: 2. Յուրահատուկ ձևով:

առանձնապես

Մ. 1. Առանձին, հատուկ կերպով, հատկապես: 2. Առաջին հերթին, գլխավորապես: // Վ. Համարյա, գրեթե ոչինչ:

առանձնատիպ

Գ. Ժողովածուի՝ հանդեսի են մեջ տպագրված հոդվածի առանձին տպագրությունը գրքույկի ձևով: // Ա. հզվդ. Ինքնատիպ:

առաջ

Մ. 1. Դեմը, դիմացը, առջևը: 2. Ըստ հերթականության նախորդող՝ նախապես, սկզբում: 3. Հնում, անցյալում, նախկինում: 4.

Որոշ ժամանակով շուտ՝ վաղ: // Գ. 1. Երեսի դիմացը գտնվող՝ տարածվող կողմը, առջևի կողմը: 2. Մարմնի առջևի կողմի կենտրոնական մասը: // Վ. 1. Առջևը, առջևում, դեմուդեմ, դիմացը: 2. Տրված բառի ցույց տված ժամանակին նախորդող ժամանակը: 3. Նկատմամբ, վերաբերյալ: 4. Ներկայությամբ: 5. Համեմատությամբ: 5. Ընդդեմ, հանդիման:

առաջաբանող

Ա. // Գ. հզվդ. Գրքի առաջաբան՝ ներածություն՝ նախաբան գրող:

առաջագույն (առաջնագույն)

Ա. 1. Ավելի առաջ եղած, վաղեմի: 2. Առաջին, ամենից առաջ կատարված: 3. Առաջնակարգ, գերազանց: // Մ. 1. Առաջվա ժամանակ, նախկինում: 2. Սրանից առաջ:

առաջադարձ

Ա. Դեպի առաջ դարձած՝ հակված՝ թեքված: // Գ. Դեպի առաջ դառնալը՝ թեքվելը:

առաջադիմական

Ա. 1. Քաղաքական և հասարակական-տնտեսական տեսակետից առաջավոր, հասարակական առաջադիմությանը նպաստող: 2. Առաջադիմություն պարունակող՝ բերող՝ նշանակող: 3. Առաջադիմության ձգտող, առաջադեմ հայացքներ ունեցող: 4. Առաջադիմությանը վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. Առաջադիմական ուղղության կողմնակից, առաջադեմ գործիչ:

առաջադիր

Ա. 1. Նախակարգված, նախօրոք դրված: 2. Առջևից՝ սկզբից դրված՝ դրվող, նախադիր: 3. Առաջադրված քննության՝ ցանկության են առարկա դարձած: 4. Առաջամասում գտնվող՝ եղող, առաջին դիրքը գրավող: // Գ. 1. քրկն. Նախադրություն: 2. հնց. Մատուցվող նվեր:

առաջածալ

Գ. Առջևի ծալք, առաջամասի ծալք: // Ա. Դեպի առաջ ծալված:

առաջակալ

Գ. 1. ծագմ. Առաջը պահպանող՝ առաջ ուղարկված՝ առաջապահ գործնաս: 2. Ծալովի շրջանակներով ծածկոց (շիրմա): 3. Առաջապահ: 4. Գոգնոց: // Ա. ծագմ. Առաջը պահպանող, որևէ գործողության պաշտպանության համար առաջ ուղարկվող՝ ուղարկված:

առաջամարտիկ

Ա. // Գ. 1. Առաջին կռվող/ը/, նախամարտիկ: 2. Առջևում մարտնչող, առաջին շարքերում կռվող (մարտիկ, զինվոր): 3. փխք. քաջաբար կռվող, քաջամարտիկ: 4. Որևէ գործի՝ շարժման նախածեռնող/ը/ և առաջավոր/ը/:

առաջապահ

Գ. ծագմ. 1. Գլխավոր ուժերի առջևից մարտական գործողություններ վարող գործնաս, ավանգարդ: 2. փխք. Հասարակական դասակարգի՝ խմբի՝ շարժման առաջավոր՝ ղեկավար մասը: // Ա. 1. Առաջավոր դիրքերը պահպանող, գործի առջևից ընթացող և մարտեր վարող, ավանգարդային: 2. Առջևում գտնվող:

առաջավոր

Գ. // Ա. 1. Առջևից գնացող՝ շարժվող, գլխավորող: 2. Առջևում գտնվող՝ տարածվող: 3. Զարգացման մակարդակով՝ հաջողություններով առաջնակարգ տեղ գրավող, մյուսներից բարձր կանգնած: 4. Առաջադեմ, առաջադիմական: 5. փխք. Աշխատանքի մեջ առաջին դիրքերում գտնվող, աշխատանքային ցուցանիշներով ուրիշներից բարձր կանգնած:

առաջատար

Ա. 1. Առջևից գնացող և իր հետևից մյուսներին տանող, գլխավոր: 2. փխք. Հիմնական,

կարևորագույն, առաջնակարգ նշանակություն ունեցող: 3. տեխ. Շարժումը փոխանցող՝ հաղորդող: 4. տեխ. Ավտոմեքենան առաջ տանող՝ մղող: 5. մարզ. Մրցաշարի աղյուսակը կամ մրցության ընթացքը գլխավորող: // Գ. մարզ. Մրցումներում հաղթանակի հավակնորդ՝ մրցաշարի աղյուսակը գլխավորող թիմ կամ մարզիկ:

առաջաքայլ

Գ. 1. Դեպի առաջ կատարված քայլ, առաջադրված: 2. փխք. Հաջողություն, նվաճում: // Ա. Առաջադեմ, առաջադիմական:

առաջեկ

Ա. // Գ. 1. Առջևից եկող: 2. Շուտ եկած:

առաջընթաց

Գ. 1. Առաջադրված, շարժում դեպի առաջ: 2. փխք. Զարգացում, առաջադիմություն: 3. Նախանշան: 4. Նախադեպ: // Ա. 1. Առաջ՝ առջևից ընթացող՝ գնացող, զարգացող: 2. Նախընթաց:

առաջընթացիկ

Գ. // Ա. Առջևից գնացող, գլխավորող:

առաջիկա

Ա. Մոտ ապագայում լինելիք՝ տեղի ունենալիք: // Գ. Մոտավոր ապագան, մոտ ժամանակները:

առաջին

Թ. Դաս. թվ. մեկ-ի: /// Ա. 1. Ըստ կարգի բոլորին նախորդողը, սկզբնական: 2. Ըստ ժամանակի ամենահին, նախնական, հնագույն: 3. Հետագայի համար՝ ամենամոտավոր: 4. Ըստ տեղի՝ սկզբնական կետը գրավող, ծայրի: 5. Հերթականությամբ՝ նախորդող, ստորին: 6. փխք. Ամենալավ, առաջնակարգ: 7. Ամենակարևոր, գլխավոր: 8. Նախապատիվ, գլխավոր դիրք ունեցող: 9. Բոլորից առաջ գտնվող, գնացող: /// Մ. Նախ, նախ և առաջ: /// Գ. Առաջին կերակրատեսակը (սովորաբար հեղուկ):

առաջնախոս

Ա. // Գ. 1. Առաջինը խոսող: 2. Նախագուշակ, կանխագուշակող:

առաջնախոհիկ

Ա. Առաջնային խոհիկներ ունեցող:
// Գ. Առաջնային խոհիկ:

առաջնապարզև

Գ. Առաջին պարզև, երախայրիք:
// Ա. Առաջին պարզևն ստացող:

առաջնորդող

Բ. Ենթ. դերք. **առաջնորդել-ի**:
/// Ա. Դեպի մի բան տանող, ուղեցույց՝ ուղենիշ հանդիսացող: /// Գ. Լրագրում կամ հանդեսում (սովորաբար սկզբում) տպագրվող գլխավոր ուղեցուցային՝ ուղենշային խմբագրական հոդված:

առասպելաբան

Գ. 1. Առասպելաբանության մասնագետ: 2. Առասպելներ պատմող (գրավոր կամ բանավոր): 3. Անհավատալի՝ անիրական բաներ պատմող անձ: // Ա. Անհավատալի՝ անիրական բաներ պատմող:

առասպելախոս

Ա. // Գ. Առասպելաբան, առասպելական՝ անհավատալի բաներ ասող՝ պատմող:

առավելամոլ

Գ. // Ա. **նորք**. Առավելագույն՝ ծայրահեղ պահանջներ ներկայացնող:

առավոտ

Գ. 1. Ցերեկվա սկիզբը, արևագալի՝ Արևածագի ժամանակը: 2. Արևածագից մինչև կեսօր ընկած ժամանակը: 3. **փխբ**. Արևածագ, արշալույս: 4. Կյանքի առաջին մատաղ շրջանը, նոր զարգացման շրջան: 5. **բնատ**. Երջանկություն, նոր՝ երջանիկ կյանք: // Մ. **խսկց**. Վաղվա առավոտյան պահին, առավոտյան:

առավոտադեմ

Գ. Լուսաբաց: // Մ. Առավոտյան դեմ, լուսաբացին:

առավոտախոս

Ա. // Գ. **բնատ**. Վաղ առավոտյան խոսող՝ կանչող (թռչուն ևն):

առավոտյան

Ա. 1. Առավոտին հատուկ, առավոտվա: 2. Առավոտվա պահին տեղի ունեցող: // Մ. Առավոտվա պահին՝ ժամանակին, առավոտը:

առարկայամերժ

Գ. // Ա. **արվ**. Առարկայամերժության կողմնակից՝ հետևորդ:

առաքելական

Ա. 1. Առաքյալին՝ առաքյալի գործունեությանը հատուկ: 2. Որոշ հանձնարարություն՝ վսեմ գործ՝ առաքելություն ունեցող, առաքյալ հանդիսացող: 3. Առաքյալներին հատուկ՝ պատշաճող, սուրբ առաքյալների նման: 4. **եկեղ**. Առաքյալների կողմից հիմնադրված: 5. **կրոն**. Քրիստոնեության այդ թեկն պատկանող: // Գ. 1. Առաքյալների խոսք՝ վարդապետություն, գիրք: 2. Հայրապետական աթոռ:

առաքիչ

Գ. 1. Առաքող՝ ուղարկող՝ հղող պաշտոնյա: 2. **նորք**. Բերող՝ հասցնող՝ պահանջված կետերին բաժանող (սննդի, զանազան ապրանքների մասին): // Ա. Առաքող, ուղարկող, հղող, որևէ մեկի հանձնարարությամբ առաքույթը՝ առաքանին (իր, ծրար, մթերք ևն) տեղ հասցնող՝ տվող՝ բաժանող:

առաքյալ

Ա. 1. Մեկի կողմից ուղարկված: 2. Լուր տանող: 3. Որևէ նպատակով՝ որևէ առաքելությամբ ճանապարհ ընկած: // Գ. 1. Սուրհանդակ: 2. Հաշտարար: 3. **կրոն**. Քրիստոսի 12 աշակերտներից յուրաքանչյուրը:

առաքող

Բ. Ենթ. դերք. **առաքել-ի**: /// Ա. /// Գ. Առաքիչ:

առքերիչ

Ա. Առքերող, մոտեցնող, իր վրա կրող: // Գ. **տեխ**. Մոտեցնող՝ մոտ բերող գործիք՝ սարք ևն:

առգին

Ա. Գնվելիք կամ վաճառվելիք ապրանքի նմուշ՝ օրինակ հանդիսացող կամ տվյալ ապրանքի համար սահմանված: // Գ. 1. Գնվելիք կամ ծախվելիք ապրանքի նմուշ՝ օրինակ: 2. Իրավք. Հավատչեք:

առդիր

Գ. Որևէ բանի կցված լրացում՝ լրացուցիչ փաստաթուղթ՝ գրություն են: // Ա. 1. Կից, կցված: 2. Կողքից դրված՝ հենված, հենադիր: // Մ. Կցված լինելով:

առևանգիչ

Ա. // Գ. 1. Աղջիկ՝ կին փախցնող՝ հափշտակող: 2. փխք. Փախցնող, թաքուն դուրս բերող՝ ազատող (բանտից, գերությունից են):

առևտրական

Ա. 1. Առևտրին վերաբերող՝ հատուկ, առևտրի: 2. Առևտրի հատկացված, առևտուր անելու համար հարմարեցված: 3. Կատարվող առևտրի մեծ ծավալով՝ ընդգրկումով հատկանշվող (տեղ, քաղաք, վայր են), առևտրաշատ: 4. Շահադիտական նպատակներով առաջնորդվող: // Գ. 1. Առևտուր անող՝ վաճառող՝ առևտրով զբաղվող մարդ: 2. փխք. Շահադիտական նպատակներով առաջնորդվող մարդ:

առերևույթ

Ա. Երևութական, աչքին երևացող, խաբուսիկ: // Մ. Արտաքուստ, արտաքնապես, արտաքին տպավորությամբ:

առընթեր

Մ. 1. Մի բանի հետ միասին, նույն տեղում: 2. Զուգահեռաբար: 3. Միաժամանակ: // Ա. Մոտը՝ կողքին եղող, մերձակա: // Կ. 1. Մոտը, կողքին, կից, մերձ: 2. Կողքով, մոտով:

առժամանակ

Մ. 1. Ժամանակավոր կերպով, առայժմ: 2. Որոշ ժամանակի ընթացքում, որոշ ժամանակ: // Ա. Ժամանակավոր, առժամանակյա:

առկախիչ

Ա. // Գ. Կախված վիճակում պահող (լար, մկան):

առկայծ

Ա. 1. Վերջին կայծը մնացած, հանգչելու վրա, մարելու մոտ: 2. փխք. Նվազ, թույլ, հազիվ նշմարվող: // Գ. Նշույլ:

առկող

Գ. Քարքարոտ տեղ: // Ա. Թեք, թեքությամբ իջնող, զառիկող:

առծեռն

Ա. 1. Չեռքի տակ եղող, պատրաստի, ներկա: 2. Դյուրին, պարզ, թեթև: // Մ. 1. Նույն պահին, անհապաղ: 2. Մոտիկից, իր ծեռքով, անծամբ:

առյուծագլուխ

Ա. 1. Առյուծի գլխի նման գլուխ ունեցող: 2. Առյուծի գլուխ ունեցող՝ կրող: // Գ. Առյուծի գլուխ (կոթող, քանդակ են):

առյուծաթաթ

Գ. քսք. Ցորենագգիների ընտանիքին պատկանող բազմամյա բույս: // Ա. քնստ. Առյուծի թաթ ունեցող, առյուծի թաթերով:

առյուծակաթ

Գ. Առյուծի կաթ: // Ա. փխք. Առյուծի կաթով սնված, առյուծի կաթ կերած, անահ:

առյուծաճիրան

Ա. 1. Առյուծի ճիրաններ ունեցող: 2. փխք. Քաջ, զորեղ: // Գ. քսք. Բարդածաղկավորների՝ ցորենագգիների ընտանիքին պատկանող բույս, առյուծաճանկ, առյուծաթաթիկ, կատվաթաթ:

առյուծամշունչ

Ա. 1. Առյուծի նման մոնչացող: 2. Առյուծի մշունչի նման: // Գ. Առյուծի մոնչուն:

առյուծանիշ

Գ. Առյուծակերպ նշան, առյուծի պատկերը որպես զինանիշ՝ տոհմանիշ: // Ա. Առյուծի պատկեր կրող, առյուծակերպ նշան կրող:

առյուծորս

Գ. 1. Առյուծ որսացող մարդը: 2. Առյուծի որս: // Ա. Առյուծ որսացող:

առնազգեստ

Գ. Տղամարդու զգեստ: // Ա. Տղամարդու զգեստ հագած:

առնելիք

Գ. /// Ա. Առնելու՝ գնելու (բան): /// Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերբ. առնել-ի:

առնետորս

Գ. 1. Առնետ որսալը, առնետների որս: 2. Առնետ որսալու թակարդ: // Ա. Առնետ որսացող:

առնչությամբ

Գ. Գործ. հոլ. առնչություն-ի: // Կ. կպթ. Մի բանի կապակցությամբ՝ առթիվ՝ վերաբերմամբ:

առվակարկաչ

Ա. Առվով կարկաչելով՝ հոսելով: // Գ. Առվի կարկաչ:

առվահան

Գ. 1. Առու հանելը՝ անցկացնելը: 2. Առու մաքրելը, առուները մաքրելու գործողությունը: 3. Առու հանող՝ փորող անձ՝ մեքենա: // Ա. 1. Առու հանող՝ փորող: 2. Առու մաքրող:

առվայրկյան

Ա. // Մ. Մեկ վայրկյանով, մի պահ տևող, վայրկենաբար, անգամ վայրկյան չտևող:

առվափոր

Գ. 1. Առու փորող՝ հանող մարդ: 2. Առու փորելը՝ հանելը: // Ա. Առու փորող:

առցանց

Ա. // Մ. տեղեկ., նորբ. Մեկ ընդհանուր նպատակի ծառայող և փոխադարձաբար իրար կապված տեխնիկական սարքավորումների՝ հատկապես համակարգչի ծառայությունների ցանցի միջոցով իրար հետ հաղորդակցվող՝ հաղորդակցվելով:

առումով

Գ. Գործ. հոլ. առում-ի: // Կ. Որևէ կողմով, ուղղությամբ:

առույզ

Ա. 1. Ուժը տեղը, ուժեղ: 2. Աշխույժ: 3. Լավ աճած, փարթամ,

հաղթանդամ: 4. Առույզություն արտահայտող: // Մ. Կայտառ, ժիր, աշխույժ:

առօրեապաշտ

Գ. // Ա. 1. Առօրյային՝ առօրյա մանր հոգսերին անձնատուր եղած, առօրյա հոգսերով տարված: 2. Առօրյա՝ հավուր պատշաճի իրադրություններին ու պահանջներին հարմարվող:

առօրյա

Ա. 1. Ամենօրյա, ամեն օր տեղի ունեցող՝ կատարվող: 2. Սովորական, ամեն օր կրկնվող: 3. Մի օրվա, մի օր տևող, անցողիկ: // Գ. Ամենօրյա կյանքը, մի օրում կամ որոշ ժամանակաշրջանում կատարվող գործողությունների ամբողջությունը:

ասա՛ (ասե՛) ք կամ ասացե՛ք

Բ. Հրմ. եղ. ասել-ի: // Շ. Միայն թե (Աշխարհս միշտ կմնա, ասա մարդը սևերես չմնա): // Վ. 1. Երանի թե, միայն թե: 2. Ուրեմն, դուրս է գալիս որ (Ասա գնանք ընկնենք ջուրը):

ասեղանիչ

Գ. Ասեղի թողած կետ: // Մ. Ասեղի ծայրի կամ թողած նշանի չափով, աննշան: // Ա. Ասեղի նշանակությամբ, ասեղի չափ, չնչին, աննշան:

ասեղնագործ

Ա. Ասեղով գործված, ասեղնագործված: // Գ. 1. Ասեղնագործությամբ զբաղվող մարդ: 2. Ասեղնագործված բան՝ բանվածք: 3. հզվղ. Ասեղնագործելը:

ասեղնագործող

Բ. Ենթ. դերբ. ասեղնագործել-ի: // Գ. // Ա. Ասեղնագործությամբ զբաղվող (մասնագետ):

ասեղնագործված

Բ. Հրկտր. դերբ. ասեղնագործել-ի: // Ա. 1. Ասեղով մի բան գործված՝ բանվածք արված: 2. Կրան ասեղնագործ նախշեր՝ զարդարանքներ ունեցող:

ասեղնազարդ

Գ. Ասեղնագործ զարդ՝ նախշ: //

Ա. Ասեղնագործ զարդերով,
ասեղնագործ նախշերով զար-
դարված:

ասեղնակար

Գ. Ասեղի՝ ծեռքի կար: // Ա. 1.
Ասեղով կարված: 2. Ասեղով
զործված, ասեղնագործված,
ասեղնագործ:

ասեղնասայր

Գ. 1. Ասեղի սայր՝ ծայր: 2.
ճրտորպ. Շենքի՝ կառույցի զագաթի
սրածայր՝ պաքածն մաս, ասեղ: //
Ա. Ասեղի պես սրածայր:

ասենք

Բ. Ըղծ. եղ. ասել-ի: /// Շ. 1.
Սակայն, բայց: 2. Նայած, թեև: ///
Վ. Ենթադրենք, ընդունենք:

ասես (կասես, կասեմ, կասեք)

Բ. Ըղծ. (ենթ.) եղ. ասել-ի: /// Շ.
Կարծես թե: /// Վ. Երկբայական
նշ.՝ Կարծես, ոնց որ, երկի:

ասեղնատերև

Ա. Ասեղնաձև տերև ունեցող,
փշատերև: // Գ. Ասեղնաձև տերև:

ասնագուն

Գ. քսք. Երկնագույն շուշանա-
ծաղիկ, հիրիկ: // Ա. Երկնագույն,
կապտավուն:

ամուլնքող

Գ. // Ա. Գեղարվեստորեն
արտասանող կամ ընթերցող:

ասողիկ

Գ. 1. գրք. Երգիչ, բանաստեղծ: 2.
Ասող՝ պատմող անձ, ասացող: //
Ա. 1. գրք. Երգող, երգիչ: 2. Ասող,
պատմող, ասացող: 3. փխք.
բնատ. Խոսուն, արտահայտիչ:

ասպազեն

Գ. 1. պատմ. Զիու զենք ու զրահ,
ծիու հանդերձանքը: 2. պատմ.
Հեծյալ մարտիկի զենքն ու զրահը:
/// Ա. /// Մ. Զինված, զենքուզրահը
վրան, սպառազեն:

ասպատակիչ

Գ. // Ա. Ասպատակությամբ
զբաղվող, ասպատակող:

ասպարախաղ

Գ. Ասպարով խաղ: // Ա.
Ասպարով խաղացող:

ասպարափակ

Ա. Խիտ առ խիտ կանգնած
ասպարակիր զինվորներով
պատսպարված՝ ամրացված,
վահանափակ: // Գ. Ասպարակիր
զինվորների կազմած պաշտպա-
նական գիծը բանակի հետևի
կողմում:

ասպարեզում

Գ. Ներգ. հոլ. ասպարեզ-ի: // Կ.
Ոլորտում, մեջ, շուրջը:

ասպնջական (ասպնջակ)

Ա. // Գ. 1. Վանատուր, հյուրընկալ,
եկվորին օթևան տվող: 2.
Աստանդական, թափառական,
օտարության մեջ գտնվող:

աստանդական

Ա. /// Գ. Թափառական, թափա-
ռական կյանք վարող, օտարու-
թյան մեջ գտնվող (անձ), թափա-
ռաշրջիկ: /// Մ. Թափառելով,
թափառական կյանք վարելով:

աստիճանակից

Գ. // Ա. Նույն աստիճանն ունեցող
(անձ), միևնույն աստիճանի վրա
կանգնած:

աստիճանացույց

Գ. 1. Չանագան սարածների աս-
տիճանանշված թիթեղիկը:
2. մաթ. Այն թիվը, որ ցույց է
տալիս, թե աստիճանի հիմքը
քանի անգամ է վերցվում որպես
արտադրիչ, աստիճանի ցուցիչ: //
Ա. Աստիճանը ցույց տվող:

աստծով

Գ. Գործ. հոլ. Աստված-ի: // Մ.
խսկց. Աստծու օգնությամբ, եթե
հաջողվի:

աստղագիր

Գ. աստղգ. Աստղագիտական
խողովակ՝ երկնային լուսատուներ
նկարելու համար, աստղադիտակ
(աստրոգրաֆ, ռեֆլեկտոր): // Ա.
1. Աստղանման՝ լուսավոր տա-
ռերով զրված, աստեղագիր: 2.
Աստղերով զարդարված,
աստղազարդ:

աստղազնաց

Ա. // Գ. Դեպի աստղերը գնացող՝
ճանապարհորդող (մարդ):

աստղագուշակ

Գ. Աստղերով գուշակություն անող մարդ, աստղաբան: // Ա. 1. Աստղերով գուշակություն անող: 2. Աստղերով գուշակված:

աստղաթիռ

Ա. Դեպի աստղերը թռչող: // Գ. Աստղազնացության նավ, տիեզերանավ:

աստղաթրթիռ

Ա. // Մ. Աստղերի թրթռոցով, աստղերով թրթռացող, աստղերի նման թրթռալով:

աստղալույս

Գ. Աստղի լույս: // Ա. Աստղերով լուսավորված, աստղերի լույսով լուսավորված:

աստղակաթ

Ա. բնատ. Աստղածոր, աստղավառ: // Գ. Աստղերի մարումը լուսաբացին:

աստղակամար

Ա. բնատ. Աստղագարդ՝ աստղավառ երկնակամարով: // Գ. Աստղերով ձևավորված կամար՝ հետագիծ:

աստղակերպ

Ա. Աստղի նմանություն ունեցող, աստղի նման: // Գ. առավել. հոգն. աստղգ. Արևի շուրջ, հատկապես Հրատի և Լուսնթագի ուղեծրերի միջև պտույտ գործող փոքր մոլորակ/ներ/, աստերոիդ/ներ/:

աստղակոճակ

Գ. Աստղածև կոճակ: // Ա. 1. Աստղային կոճակներ կրող: 2. Աստղը որպես կոճակ ամրացված:

աստղակուտակ

Գ. աստղգ. Աստղերի կուտակություն, աստղակույտ, աստղաբույլ: // Ա. 1. Աստղերի նման կուտակված՝ ափսված: 2. Աստղերով լի՝ լեցուն, աստղաափյուռ:

աստղահմա

Գ. // Ա. St'u՝ աստղագուշակ:

աստղահույլ

Գ. Աստղերի բույլ, աստղաբույլ, բազմաստղություն: // Ա. Աստղաբույլի նմանվող:

աստղածև

Ա. // Մ. Աստղի ձև ունեցող, աստղի ձևով:

աստղաղողանջ

Ա. փխբ. Աստղերի դողանջումով լեցուն, աստղերի դողանջումով: // Գ. բնատ., փխբ. Աստղերի երևալու ժամը:

աստղամութ

Ա. հզվդ., բնատ. Մթամած, մթածածկ, մշուշված անաստղ: // Գ. բնատ. Աստղերի մշուշ՝ միգամածություն:

աստղանիշ

Գ. 1. Աստղի ձև ունեցող տպարանական նշան (*): 2. Աստղը որպես նշան՝ շքանշան: // Ա. 1. Վրան աստղեր նկարված: 2. փխբ. Աստղի նման պայծառ:

աստղանկար

Ա. 1. Վրան աստղեր նկարված, աստղածև զարդեր ունեցող: 2. Աստղի նման, աստղի պատկեր ունեցող: // Գ. Աստղի նկար, աստղի նման պատկեր:

աստղանշան

Ա. 1. Աստղի նմանվող, աստղի նշան՝ ձև՝ աստղանիշ ունեցող: 2. Աստղով նշանակված՝ ցույց տրված: // Գ. մաթ. Աստղի նմանություն՝ ձև ունեցող նշան, աստղանիշ:

աստղաշար

Ա. 1. Աստղերի պես շարված՝ շարած: 2. Աստղագարդ: // Գ. Աստղերի շարք, աստղերից հյուսած շար, աստղահույլ, աստղերի խումբ:

աստղաշող

Ա. 1. Աստղի նման շողշողուն: 2. Աստղերով շողացող: // Գ. Աստղի շող՝ ցուլք:

աստղապսակ

Ա. բնատ. Աստղերով պսակված: // Գ. Աստղերից սարքած պսակ, աստղերի պսակ:

աստղաափյուռ

Գ. աստղգ. Ջերմ՝ հսկա՝ երիտասարդ աստղերի տարածական խմբավորում,

երիտասարդ աստղերի ֆիզիկական անկայուն համակարգ:
// Ա. Աստղերով լի, աստղալից, աստղագարդ:

աստղացույք

Գ. Աստղ/եր/ի ցույք՝ փայլ: // Ա. 1. Աստղերի ցույք ունեցող, աստղերով ցույցող, աստղավառ: 2. Աստղի պես ցույցող, շողշողուն:

աստղափայլ

Գ. Աստղերի փայլ՝ ցույք: // Ա. Աստղի նման փայլող, աստղացույ:

աստղով

Գ. Գործ. հոլ. աստղ-ի: // Ա. Դուրեկան, գրավիչ, շենք ու շնորհքով:

աստվածագույգ

Գ. // Ա. Աստծու գույգը կազմող, Աստծուն հավասար՝ նման (մարդ, հերոս):

աստվածագուն

Ա. // Գ. Աստվածներից սերված, աստվածագարմ:

աստվածալույս

Գ. Աստծու լույսը: // Ա. քնստ. Լուսաճառագ, Աստծու լույսով ողողված, Աստծու լույսը կրող, Աստծու լույսը վրան:

աստվածական

Ա. 1. Աստծու գոյությունը ընդունող՝ բայց հայտնությունը չընդունող կրոնափիլիսոփայական ուսմունքի՝ աստվածականության կողմնակից՝ հետևող: 2. Աստծուն հատուկ՝ վերաբերող, աստվածային: 3. Արտակարգ, գերազանց, բացառիկ, աստվածային: 4. դից. Աստվածագարմ, աստվածանման: 5. կրոն. Աստծու շնորհ ունեցող, աստծուն սիրելի: // Գ. 1. Աստվածականության կողմնակից՝ հետևող: 2. հնգծ., կրոն. Աստված, Աստծու էություն:

աստվածամարտ

Ա. կրոն. Աստծու՝ աստվածների դեմ կռվող: // Գ. 1. Աստվածամարտություն, աստվածների կռիվ: 2. Աստծու՝ աստվածների դեմ կռվելը:

աստվածամերժ

Ա. // Գ. Աստծու գոյությունը մերժող՝ չընդունող (աթեիստ):

աստվածաշինարար

Ա. // Գ. Նոր կրոն ստեղծող՝ քարոզող (անծ, մարդկանց խումբ են), աստվածաշինարարության կողմնակից՝ հետևող: 2. պատմ. 1905թ. ռուսաստանյան հեղափոխության պարտությունից հետո նոր սոցիալիստական կրոն ստեղծելու ռեակցիոն գրականփիլիսոփայական հոսանքի կողմնակից՝ հետևող:

աստվածապաշտ

Գ. // Ա. Աստվածապաշտության հետևող, Աստծուն պաշտող, բարեպաշտ:

աստվածապատկեր

Ա. 1. Վրան Աստծու պատկեր կրող: 2. քնստ. Աստծու պատկերը ներկայացնող, Աստծուն նկարող: 3. Շատ գեղեցիկ, կատարյալ, անկրկնելի: // Գ. Աստծու պատկերը՝ նկարը:

աստվածասեր

Ա. // Գ. 1. Աստծուն սիրող, բարեպաշտ (մարդ): 2. Աստծուն սիրելի, աստվածահաճո, Աստծո հովանավորությունը վայելող (մարդ):

աստվածատյաց

Գ. // Ա. Աստծուն ատող (մարդ):

աստվածիմաց

Ա. // Գ. Աստվածության հետ մարդկային հոգու միավորման ու անդրաշխարհի հետ անմիջականորեն հաղորդակից լինելու մասին կրոնական ուսմունքի՝ աստվածիմացության հետևող:

աստվոր

Ա. 1. կրոն. Երկրային, աշխարհային, այս աշխարհի: 2. Ժամանակավոր, վաղանցուկ: // Գ. Աշխարհ, այս աշխարհը, այս կյանքը:

ասուն

Ա. Ասելու՝ խոսելու ունակությամբ օժտված, բանական, խոսուն: // Գ. խոսող՝ բանական արարած, մարդ:

ասֆալտածածկ

Գ. Ասֆալտե ծածկ (փողոցի, մայթի ևն): // Ա. Ասֆալտով ծածկված՝ պատված:

ասֆալտաշինարար

Ա. // Գ. Ճանապարհների՝ փողոցների հատակման՝ ասֆալտապատման աշխատանքներ կատարող (մարդ/իկ):

ավազ

Ա. 1. Տարիքով մեծ՝ ամենամեծ, երեց: 2. Կոչումով՝ պաշտոնով ավելի բարձր: 3. Գլխավոր, առաջին: 4. ուս. Վերջին և վերջինին մոտ դասարանների, բարձր: 5. Բանակի կրտսեր կազմի ամենաբարձր կոչումը կրող: 6. պատմ. Ազնվականության բարձր խավին պատկանող: // Գ. 1. Մարդկանց որևէ խմբի ղեկավարը՝ մեծը, պետ: 2. Խորհրդային բանակի կրտսեր պետկազմի ամենաբարձր կոչումը: 3. ուս. Սովորողների կողմից ընտրվող անձ: 4. դվնգ. Դիվանագիտական կազմի պարագլուխ: 5. պատմ. Ազնվականության բարձր խավին պատկանող անձ (հին Հայաստանում և Իրանում), իշխան:

ավազակույտ

Գ. Ավազի կույտ: // Ա. փխբ. Ավազի պես կիտված, բազմամբոխ, բազմամարդ:

ավազահատիկ

Գ. Ավազի հատիկ: // Ա. Ավազի հատիկներից գոյացած՝ բաղկացած:

ավազանկար

Գ. // Ա. նկրչ. Կտավի՝ տախտակաշերտի՝ ստվարաթղթի վրա ամրացված ավազապատ շերտի վրա արված՝ պատկերված՝ նկարված (գեղանկար):

ավազուտ

Գ. Ընդարձակ ավազապատ տարածություն: // Ա. Ավազով հարուստ, ավազոտ:

ավա՛ղ

Ձ. Ափսոս, եղուկ: // Գ. Վշտի հառաչ, ափսոսանք, վիշտ, ցավ:

ավանաբնակ

Ա. // Գ. Ավանում բնակվող՝ ապրող:

ավանդախոս

Գ. // Ա. Ավանդություններ ասող՝ պատմող:

ավանդակորույս

Ա. // Գ. ֆին., նորբ. Բանկերին ի պահ հանձնված դրամական գումար կամ արժեթղթեր կորցրած (անձ):

ավանդամոլ

Ա. // Գ. Ավանդության կույր հետևորդ, չափազանց ավանդապահ:

ավանդապահ

Ա. // Գ. 1. Ավանդությունը պահող: 2. Ավանդություններին հետևող՝ ընդունող (անձ):

ավանդապաշտ

Ա. // Գ. Ավանդությունները պաշտող, ավանդություններին կուրորեն հետևող:

ավանդառու

Գ. // Ա. ֆին. Ավանդ (դրամական գումար կամ արժեթղթեր) ի պահ ստացող/ը/:

ավանդատու

Գ. // Ա. ֆին. Ավանդ տվող՝ մուծող:

ավարառու

Գ. // Ա. Ավարի ենթարկող, կողոպտող, հափշտակող (անձ):

ավարտված

Բ. Հրկտր. դերբ. ավարտվել-ի: // Ա. 1. Ավարտուն, ամբողջական: 2. Կատարյալ, անթերի:

ավել

Մ. /// Ա. 1. Ավելի, համեմատվող քանակությունից շատ, պետքական կամ սահմանված քանակությունից գերազանցող, ավելին: 2. Ավելորդ: /// Կ. Առավել ևս: /// Գ. Պետքական կամ սահմանվածին գերազանցող՝ ավելի քանակություն:

ավելի

Մ. 1. Սահմանված չափից շատ՝ ավել: 2. Առավել չափով: 3. Ավելի շուտ: // Կ. Առավել որևէ բանի

համեմատությամբ, որևէ բանից առավել:

ավելորդ

Ա. 1. Մի բանից ավելացած, հարկ եղածից ավելի: 2. Իբրև ավելի՝ ոչ հարկավոր, իզուր եղած, անօգուտ: 3. Անտեղի, անհարկի: 4. Ոչ անհրաժեշտ, անցանկալի: // Մ. Ջուր, անտեղի, ապարդյուն: // Պ. Ավելցուկ, մնացորդ, ավելի մնացածը՝ եղածը:

ավետաբեր

Ա. // Պ. 1. Ավետիք՝ ուրախ լուր բերող, համբավաբեր: 2. Ուրախություն՝ երջանկություն բերող:

ավետարանագիր

Ա. // Պ. Ավետարան գրող, ավետարանիչ:

ավետարանական

Ա. կրոն. Ավետարանին հատուկ, Ավետարանում հիշատակված: // Պ. Ավետարանական դավանանքի հետևորդ:

ավետարանակիր

Ա. // Պ. Ավետարան կրող, Քրիստոսի անունը շահագործող աղանդավոր:

ավետարանիչ

Ա. // Պ. կրոն. 1. Ավետարանը քարոզող: 2. Ավետարանի չորս կազմողներից յուրաքանչյուրը (Մատթեոս, Մարկոս, Դուկաս և Հովհաննես):

ավերակ

Պ. 1. Կործանված շինության՝ բնակավայրի մնացորդները, փլատակ: 2. Ավերված՝ քանդված շինություն՝ քաղաք ևն: // Ա. 1. Ավերված, քանդված, ավերակ դարձած: 2. փխթ. Քայքայված, նախկին ուժը՝ գեղեցկությունը կորցրած: 3. փխթ. Կործանված, կորստի մատնված, խորտակված:

ավերակապաշտ

Ա. // Պ. 1. Ավերակները՝ հին հու-

շարձանները պաշտող: 2. Հնություններ պաշտող, հնամուլ:

ավերակիչ

Ա. // Պ. Ավերող, քարուքանդ անող (անծ):

ավերիչ

Պ. // Ա. Ավերող, կործանող, քարուքանդ անող (անծ, երևույթ):

ավտոառևանգիչ

Պ. // Ա. նորք. Ավտոմեքենա/ներ/ առևանգող՝ զոդացող (անծ/եր/):

ավտոբարձիչ

Ա. // Պ. Ավտոմատ կերպով բարձող և բեռնաթափող (մեքենա), ինքնաբարձիչ:

ավտոբեռնիչ

Ա. // Պ. 1. տեխ. Բեռներ բարձող՝ թափող՝ տեղափոխող (մեքենա): 2. տեխ. Ինքնիշխան՝ ավտոմատ կերպով բարձվող (մեքենա), ինքնաբեռնիչ:

ավտոմատ

Պ. 1. Ինքնաշարժ, առանց մարդու անմիջական մասնակցության հատուկ մեխանիզմով գործող մեքենա: 2. փխթ. Անգիտակցորեն՝ մեքենայորեն գործող մարդ: 3. ծագմ. Չեռքի ինքնածիզ փոքրիկ գնդացի: 4. Ավտոմատ-հեռախոս: // Ա. Մեխանիկական կերպով՝ ինքնիշխան կատարվող:

ավտոմատավոր

Ա. 1. Ավտոմատ իրազենով զինված: 2. Ավտոմատ մեքենայի վրա աշխատող: // Պ. 1. Ավտոմատ կրող զինվոր: 2. Ավտոմատ մեքենայի վրա աշխատող բանվոր:

ատամամաքիչ

(ատամնաքիչ, ատամնամաքիչ)

Ա. // Պ. Ատամները մաքրող (գործիչ):

ատամնաբուրգ

Պ. Ատամնավոր բուրգ՝ աշտարակ: // Ա. Ատամնավոր բուրգ ունեցող:

ատամնահան

Պ. Ատամ հանելու գործիչ, ատամնախիլ: // Ա. Ատամ հանող:

ատամնահատ

Գ. // Ա. տեխ. Գործիքի
ատամները հանող՝ պատրաստող
(սարք, հաստոց):

ատոմային

Ա. // Գ. Ատոմային պատերազմի
խելագար, մոլի ատոմամոլ:

ատոմամոլ

Գ. // Ա. 1. Ուղղաթիռակա
նպատակներով ատոմային էներ-
գիան օգտագործելու քաղաքա-
կանություն վարող: 2. Այդ քաղա-
քականության հետևորդ:

ատրագույն

Ա. Կրակի գույն ունեցող,
հրագույն, շիկակարմիր: // Գ.
Շողավարդ:

ատրճանակակիր

Գ. // Ա. Ատրճանակ կրող,
ատրճանակով զինված, ատրճա-
նակավոր:

արագ

Մ. 1. Շտապ, շուտ-շուտ: 2. Իս-
կույն: 3. Սրընթաց: 4. Բնականից
ավելի հաճախակի: 5. Թեթևա-
շարժ: 6. Թեթևակի, հարևան-
ցիորեն, մակերեսորեն: // Ա. 1.
Շուտափույթ՝ շուտ՝ հապճեպո-
րեն կատարվող, սրընթաց: 2.
Կարճ ժամանակում կատարվող:
3. Կարճ ժամանակից հետո՝ շու-
տով կատարվող: 4. Թեթևաշարժ,
ձկուն, ճարպիկ: 5. Թեթևակի,
հարևանցի, մակերեսային:

արագագիր

Ա. Արագ գրող: // Գ.
Արագագրության հարմարեցրած
այբուբենի տեսակ:

արագագնաց

Ա. 1. Արագ գնացող, արագընթաց:
2. Շուտ անցնող, վաղանցուկ: //
Գ. Արագ գնացող մեքենա են:

արագաչափ

Գ. // Ա. տեխ. Շարժման արագու-
թյունը չափող (սարք):

արագաչափիչ

Գ. // Ա. տեխ. Տես՝ արագաչափ:

արագասահ

Ա. 1. Արագ սահող: 2.
Վաղանցուկ: 3. Արագահու: // Մ.
Արագ սահելով:

արագատիպ

Ա. Արագ տպող (մեքենայի մա-
սին): // Գ. Մեքենական ուժով աշ-
խատող տպագրական մամուլ:

արագացուցիչ

Ա. տեխ. Արագացնող: // Գ. 1.
տեխ., ֆիզ. Շարժման՝ գործողու-
թյան են պրոցեսն արագացնող
մեքենա՝ սարք՝ հարմարանք: 2.
քիմ. Որևէ պրոցեսի արագաց-
մանը նպաստող նյութ (կատա-
լիզատոր): 3. մոդ. Ճանա-
պարհներին տեղադրված հատուկ
սարքեր՝ անցնող-դարձող մեքե-
նաների արագությունը զրանցելու
համար:

արագաքայլ

Ա. // Մ. Արագ քայլող, արագ
քայլելով:

արագընթաց

Ա. 1. Արագ ընթացող, արա-
գաշարժ, սրընթաց: 2. Կարճ
ժամանակ տևող, կարճատև: // Մ.
Արագ ընթացքով, արագ ընթանա-
լով, սրարշավ:

արամքի

Ա. // Գ. Ամուսնացած (կին):

արարած

Բ. Հրկուր. դերք. արարել-ի: /// Ա.
Ստեղծած, եղած, հորինած: /// Գ.
1. Շնչավոր էակ: 2. Մարդ: 3.
կրոն. Այն ամենը, որ ստեղծված է
Աստծու կողմից:

արարիչ

Գ. // Ա. 1. Որևէ բան անող՝ կա-
տարող: 2. կրոն. Աստված:
3. փյնք. Ստեղծող, արտադրող,
ստեղծագործող:

արարչագործ

Գ. Ստեղծող՝ ստեղծագործող
անձ: // Ա. 1. կրոն. Արարչի գոր-
ծած՝ ստեղծած: 2. Արարչություն

գործող, ստեղծող, ստեղծագործող:

արբանյակակիր

Ա. // Գ. Արհեստական արբանյակը կրող՝ տիեզերական տարածությունը հանող:

արգելական

Ա. 1. Արգելք պարունակող: 2. քրկն. Արգելք արտահայտող: // Գ. 1. քրկն. Արգելական հրամայականի ցուցիչ:

արգելակիչ

Ա. // Գ. Արգելող, խանգարող (խանգամանք/ներ), արգելք՝ խոչընդոտ հարուցող: 2. տեխ. Շարժումը դանդաղեցնող՝ կասեցնող՝ արգելակող (առարկա, հարմարանք, մեքենայի մաս են):

արգելառիթ

Ա. Արգելելու առիթ՝ արգելք՝ խոչընդոտ հանդիսացող: // Գ. Արգելք հանդիսացող առիթ՝ խոչընդոտ:

արգելապատնեշ

Ա. մարզ., հզվդ. Արգելաշերտեր՝ արգելապատնեշներ դրված, արգելափակված: // Գ. 1. Պատնեշ. խոչընդոտ, պատվար: 2. մարզ. Չհասպորտի արգելքների հաղթահարման վարժության և ժամանակակից հնգամարտի ծիսասպորտի մրցության ժամանակ օգտագործվող մարզագույք:

արգելափակ

Ա. 1. Մեկուսացված, փակված, բանտարկված: 2. Արգելված, արգելքի տակ դրված: 3. Արգելափակոցներ դրված: 4. Չորս կողմից փակված՝ շրջափակված: // Գ. 1. Արգելող փականք: 2. Որևէ բանի շարժումը՝ ընթացքը արգելող փակոց:

արգելափակիչ

Ա. // Գ. Տես՝ արգելափակ, արգելապատնեշ:

արդ

Մ. Ներկայումս, հիմա, այժմ: // Ե. Ուրեմն, հետևաբար, այսպես ուրեմն, այսուհետև:

արդար

Ա. 1. Ճշմարտության համաձայն գործող՝ մտածող՝ դատող, արդարության և օրենքի համաձայն գործող: 2. Անկողմնակալության՝ իրավացիության՝ ճշմարտության վրա հիմնված: 3. Մեղք՝ հանցանք չգործած, անմեղ: 4. Շիտակ, ճշմարտախոս, ազնիվ: 4. Օրինավոր, արդարացի, օրինական հիմք ունեցող: 5. Ճշմարտության ոգով տոգորված: 6. Արբազան, ճշմարիտ: 7. Չարաշահման՝ շահագործման՝ կեղեքման վրա չհիմնված: 8. կրոն. Մեղք չգործած: // Գ. 1. Անմեղ մարդ: 2. կրոն. Մեղք չգործած՝ չմեղանչած մարդ: // Մ. Արդարությամբ, իրավացիորեն, հավատարմությամբ:

արդարախոս

Գ. // Ա. Արդար՝ ճիշտ խոսող (մարդ):

արդարացի

Ա. // Մ. 1. Իրավացի, ճշմարիտ, իրավացիորեն, ճշմարտապես: 2. Արդարությամբ կատարված՝ արված:

արդարև

Վ. Իսկապես, հիրավի, իրոք, ճիշտ որ: // Մ. Ճիշտ, ճշտությամբ, ստուգապես: // Ա. հզվդ. Իսկական, իրական, ստույգ, ճշմարիտ:

արդեն

Մ. 1. Որևէ բանի կատարված լինելուց հետո: 2. Սպասվող գործողության՝ վիճակի՝ երևույթի սկսվելու ժամանակ: 3. Այլևս: // Վ. 1. Էլ, այլևս: 2. Իսկապես, իրոք որ: // Ե. խսկց. Հակադրական նշ.՝ իսկ, բայց, սակայն:

արդյունաբերող

Բ. Ենթ. դերք. արդյունաբերել-ի: // Գ. 1. Արդյունաբերության գործով զբաղվող անձ: 2. Արդյունաբերական ձեռնարկության տեր: // Ա. Արդյունաբերության գործով զբաղվող:

արդյունավետ

Ա. 1. Արդյունք տվող, արգասավոր: 2. փխբ. Նպատակադրված հետևանքն ունեցող: 3. փխբ. Օգտակար: // Մ. 1. Արդյունք տալով: 2. Տեղին, օգտավետ:

արեգնաթել

Գ. Արեգակի թել՝ շող: // Ա. քնտ. Արեգակի թել՝ շող ունեցող, արևաշող:

արևագետ

Գ. // Ա. գիտ. Արևի ուսումնասիրությամբ զբաղվող (գիտնական):

արևադարձ

Գ. 1. աշխգր. Երկրագնդի մակերևույթի երկու երևակայական շրջաններից յուրաքանչյուրը, որոնք զուգահեռ են հասարակածին: 2. աստղգ. Արևի՝ արեգակնածիրի հյուսիսային կամ հարավային ծայրագույն կետով անցնելու ժամանակը: 3. քսք. Գողտրիկագգիների ընտանիքին պատկանող բույս, խամբար: 4. քսք. Արևածաղիկ: 5. առավել. հոգն. Արևադարձային երկրներ՝ գոտի: // Ա. 1. Դեպի արևի կողմը դարձած, արևահայաց: 2. Արևադարձային:

արևադեմ

Ա. 1. Արևի նման գեղեցիկ դեմքով: 2. Արևահայաց: // Գ. քսք. Արևածաղիկ:

արևագուն

Գ. // Ա. 1. Արևից ծնված, արևածին, արևի ծնունդ: 2. փխբ. Առույգ, գեղատեսիլ ու քաջառողջ (անձ):

արևալույս

Գ. 1. Արևի լույս: 2. Արևի ցուլ՝ շողք: 3. Պայծառ՝ արևոտ օր: // Ա. Արևով լուսավորված:

արևածիր

Գ. Արեգակնածիր: // Ա. փխբ. Արևոտ, լուսավոր:

արևակեզ

Ա. Արևից կիզված՝ խանձված: // Գ. Արևայրուկ, արևի այրելուց առաջացած մաշկի սևություն:

արևահամ

Ա. // 1. քնտ. Շատ քաղցր՝ անուշ: 2. Ջերմ, ոգեշունչ: // Գ. Արևի տակ մնալուց ստացած հատուկ համ:

արևամետ

Ա. Դեպի արևը միտող, դեպի արևը դարձող (բույսի՝ ծաղկի մասին): // Գ. քսք. Գազտրիկագգիներին պատկանող բույս, արևադեմ:

արևաշող (արևշող)

Ա. 1. Արևի շողերով ողողված, շատ արևոտ, արևացույ: 2. Արևի շողք՝ փայլ ունեցող, արևի պես շողշողուն: // Գ. Արևաշողք, արևի շող:

արևապաշտ

Ա. // Գ. Արևը պաշտող, արևը որպես աստված ընդունող (անձ):

արևասպան

Ա. // Գ. փխբ., հզվդ. Մեղսագործ, հանցագործ, կյանքը սպանող (մարդ):

արևատապ

Ա. 1. Արևից տաքացած: 2. Արևի նման տաք՝ ջերմ: // Գ. Արևի տապ՝ ջերմություն:

արևարգել

Ա. Արևի ճառագայթներից պաշտպանող, արևի ճառագայթները վրան ընկնել արգելող: // Գ. Ցուցափեղկերը արևի ճառագայթներից պաշտպանելու հարմարանք՝ վարագույր:

արևափայլ

Գ. 1. աստղգ. Լուսավոր պսակ արևի շուրջը, արևապսակ: 2. Արևի փայլելը՝ ճառագայթելը: // Ա. 1. Արևի փայլով, արևի շողքից փայլող: 2. փխբ. Արևի նման շողշողացող փայլող:

արևելիչ

Ա. // Գ. Կողմնորոշիչ:

արևերես

Ա. 1. Արեգունի, արևի կողմը դարձած, արևահայաց: 2. Արևի նման պայծառ երեսով: // Գ. Արևի երես, լույս աշխարհ:

արևհատ

Գ. Արևի հատիկ, արևաշող
հատիկ: // Ա. Արևաշող, լուսավոր,
լույս կրող՝ պարունակող:

արևմաղ

Ա. Թեթև, կաթ-կաթ (անծրևի
մասին): // Գ. Արև ժամանակ
մաղող կարճատև թեթև անծրև:

արևմտական

Ա. 1. Արևմտյան, դեպի արևմուտք
ընկած, արևմուտքում գտնվող: 2.
Արևմուտքից ծագող: 3. Արևմուտ-
քին վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. 1.
պատմ. Արևմտյան քաղաքակա-
նության կողմնակից: 2. Արևմուտ-
քի նկատմամբ կույր հավատ՝
պաշտամունք ունեցող անձ:

արևմտամոլ

Ա. // Գ. Արևմտյան երկրների
կենսածնի՝ քաղաքականության
հանդեպ մոլի սեր՝ պաշտամունք
ունեցող (անձ):

արթնաշեփոթ

Գ. // Ա. քնստ. Արթնություն
շեփոթող, զգոնություն հնչեցնող,
զգուշացնող, սթափեցնող
(հովվապետ, քաղաքական գոր-
ծիչ նմ):

արթուն

Ա. 1. Անցուն, զարթուն: 2. փխբ.
Ձգաստ, ուշադիր, լուրջ: 3. փխբ.
Եռանդուն, ջանասեր: // Ա.
Ուշադիր, զգոնությամբ, աչալրջո-
րեն, խելքը գլխին:

արի՛

Բ. խսկց. Հրմ. եղ. գալ-ի: // Վ.
Հորդորական՝ զիջողական նշ.:

արծաթ

Գ. 1. Քիմիական տարր: 2.
Արծաթադրամ: 3. Փող, դրամ:
4. Արծաթյա իրեր, արծաթեղեն:
5. Խզվղ. Արծաթի ծայն՝ հնչյուն,
արծաթի հանած ծայնի նման
ծայն: // Ա. 1. փխբ. Ընտիր,
անխառն, ազնիվ: 2. փխբ. Ճեր-
մակ, սպիտակ: 3. Արծաթանման:
4. Արծաթափայլ:

արծաթագործ

Գ. Արծաթյա իրեր պատրաստող
արհեստավոր: // Ա. 1. Արծաթյա

իրեր պատրաստող: 2. Արծաթից
շինված:

արծաթագույն

Ա. 1. Արծաթի գույն ունեցող: 2.
փխբ. Ճերմակած: // Գ. Արծաթի
գույն:

արծաթաթել

Ա. Արծաթակար, արծաթի թելերով
կարած՝ գործած՝ հյուսված: // Գ.
1. Արծաթից քաշած ծուլած թել: 2.
փխբ. Ճերմակ մազ:

արծաթալար

Գ. Արծաթե լար: // Ա. Արծաթե լար
ունեցող:

արծաթաշրթա

Գ. Արծաթե շրթա: // Ա. Արծաթի
շրթայով (կապած, ամրացրած
նմ):

արծաթաջուր

Ա. 1. Արծաթազօծ: 2. Հստակ՝
վճիտ ջուր ունեցող: // Գ. 1.
Արծաթազօծում: 2. Արծաթի նման
վճիտ ջուր:

արծաթեղեն

Ա. Արծաթից սարքած, արծաթյա:
// Գ. Խլք. Արծաթից պատրաստ-
ված իրեր:

արծվաճանկ

Գ. 1. Արծվի ճանկ՝ մագիլ: 2. քսբ.
Պտերների դասին պատկանող
բույս: // Ա. Արծվի ճանկեր՝
մագիլներ ունեցող:

արծվամագիլ

Գ. քսբ. Գորտնուկազգիների
ընտանիքին պատկանող բույս,
ջրընկալ: // Ա. Արծվի մագիլներ
ունեցող:

արծվանշան

Գ. Արծվի պատկերն իբրև
զինանշան: // Ա. Արծվի պատկեր՝
զինանշան կրող:

արծվաքանդակ

Գ. Արծվի պատկերով քանդակ: //
Ա. Վրան արծիվներ քանդակված:

արկածախնդիր

Ա. // Գ. 1. Բախտախնդիր,
պատահականության՝ բախտի
բերմունքին ապավինող, իրական
հնարավորություններն ու պայ-

մանները հաշվի չառնող:
2. Արկածներ փնտրող՝ սիրող:

արկածասեր

Ա. // Գ. Արկածներ սիրող (անծ):

արկղագործ

Գ. Արկղներ պատրաստող արհեստավոր: // Ա. 1. Արկղի նման կերտված, արկղանման: 2. Արկղներից կերտված՝ սարքված, արկղակերտ:

արհամարհական

Ա. // Մ. 1. Կարևորություն՝ նշանակություն չտվող՝ չտալով, բանի տեղ չդնելով: 2. Հաշվի չառնող՝ չառնելով: 3. Հեզնական, նվաստացուցիչ վերաբերմունք ցույց տվող՝ տալով:

արհեստակից

Գ. // Ա. Նույն արհեստն ունեցող:

արհեստավարծ

Ա. // Գ. նորբ. Որևէ գործի՝ գիտության՝ արվեստի են ճյուղի որպես մասնագետ տիրապետող, վարծ, հմուտ (մասնագետ են):

արհեստավոր

Ա. 1. Որևէ արհեստի տեր, արհեստ ունեցող: 2. Ստեղծող, ճարտար: // Գ. Որևէ արհեստ ունեցող և արհեստով զբաղվող մարդ, վարպետ:

արծագանձաբռնիչ

Գ. // Ա. ռադիո., նորբ. Ուղիովալիքների հետադարձ արծագանքը բռնող (սարք):

արծակ

Ա. 1. Չկաշկանդված, ազատ: 2. Ընդարձակ, լայնատարած: 3. Ոչ չափածո: 4. Բաց, չկնքված, չփակված: 5. Պարապմունքից՝ զբաղմունքից ազատ: /// Գ. գրկն. Ոչ չափական արվեստով գրված պատմողական գրականություն: /// Մ. Առանց կապանքների՝ արգելքների՝ սահմանափակումների:

արծակուրդային

Ա. Արծակուրդի հետ կապված, արծակուրդի: // Գ. Արծակուրդի համար վճարվող գումար:

արծակուրդավոր

Ա. // Գ. Արծակուրդի մեջ գտնվող (անծ):

արծանագիր

Ա. 1. Արծանագրություն կրող, վրան արծանագրություն ունեցող: 2. Արծանագրված: // Գ. Արծանի վրա գրված գիր, մակագրություն, արծանագրություն:

արծանագործ

Ա. // Գ. Արծան քանդակող, քանդակագործ:

արծանագրիչ

Ա. // Գ. 1. Արծանագրություն կազմող: 2. Որևէ բան հաստատող՝ վավերացնող՝ ներկայացնող:

արծանաշար

Գ. Արծանների շարք: // Ա. Արծանների շարքով:

արծանաքաղ

Գ. 1. Արծանների տեղահան անելը՝ քանդելը, արծանահանություն: 2. Արծանաջարդություն: 3. Արծաններ տեղահանող՝ քանդող՝ ջարդող անձ/եր/: // Ա. Արծաններ քանդող՝ տեղահան անող՝ ջարդող:

արմատական

Ա. 1. Արմատին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Արմատի վրա կամ մոտ գտնվող: 3. Իբրև արմատ ծառայող, արմատ հանդիսացող: 4. լեզվք. Բառարմատ հանդիսացող: 5. Սկզբնական հիմք հանդիսացող: 6. փխք. Կտրուկ, վճռական, սպառիչ: 7. փխք. Կարևորագույն, առաջնակարգ նշանակություն ունեցող: 8. քիմ. Հիմքային: // Գ. քղք. Վճռական բարեփոխումների կողմնակից (ռադիկալ):

արմատահան

Ա. 1. Արմատը հանող, դուրս քաշող: 2. Արմատով՝ արմատից հանած, արմատախիլ: // Գ. գտնտ. Արմատ՝ կոճղ հանող մեքենա՝ գործիք, կոճղահան:

արմատահատ

Ա. Արմատը՝ արմատից հատող, արմատակտուր: // Գ. գտնտ.

Արմատապտուղները կտրող մեքենա:

արմենարեսական
Ա. 1. Արմենարես գործակալությանը պատկանող՝ վերաբերող՝ հատուկ, արմենարեսյան: 2. Արմենարեսյան գործակալությունում աշխատող: // **Գ.** Արմենարես գործակալության աշխատակից:

արմնկաչափ
Ա. Մի արմունկի երկարությամբ: // **Գ.** հնգ., խսկց. Երկարության հին չափ՝ արմունկից մինչև միջամատի ծայրը:

արյունախեղդ (արյունխեղդ)
Ա. Արյան մեջ խեղդված: // **Գ.** թժկ. Մարմնի որևէ տեղում սաստիկ ճզմվելուց կամ հարվածից արյունագեղման հետևանքով առաջացած կապտություն:

արյունախում (արնախում)
Ա. // **Գ.** Արյան ծարավի, արյունարբու: 2. փխբ. Ոխերիմ:

արյունակից
Գ. Նույն արյունից սերված, ազգակից, բարեկամ: // Ա. 1. Նույն արյունից սերված, ազգակցական կապեր ունեցող: 2. թժկ. Արյունով նման, միատեսակ արյուն ունեցող: 3. փխբ., բնատ. Մի սկզբնաղբյուրից ծագած՝ օրինակված՝ արտագրված: 4. փխբ. Իմաստով՝ բովանդակությամբ սերտորեն կապված՝ առնչվող:

արյունահամ (արնահամ)
Ա. Արյան համ ունեցող: // **Գ.** Արյան համ:

արյունահոտ (արնահոտ)
Ա. 1. Արյան հոտ ունեցող: 2. փխբ. Արյունահեղությամբ լի: // **Գ.** Արյան հոտ:

արյունաշաղախ (արնաշաղախ)
Ա. 1. Արյան մեջ շաղախված: 2. Արյունով շաղախված՝ զանգված: // **Մ.** Արյան մեջ շաղախված, արնաթաթախ:

արյունատու
Գ. թժկ. Ուրիշներին ներարկելու համար արյուն տվող անձ, դոնոր:

// Ա. բնատ. Շատ արյուն թափած, արյունաքամ եղած:

արնածով
Գ. բնատ. Արյան ծով, արյան հեղեղ: // Ա. Արյան ծով գոյացնող, արյունահեղ:

արնաշերտ
Ա. Արյան շերտ ունեցող: // **Գ.** Արյան շերտ, լերդացած արյուն:

արնափրփուր
Գ. Արյան փրփուր: // Ա. Արնագույն փրփուր ունեցող:

արշավակից
Ա. // **Գ.** 1. Միասին արշավող: 2. Արշավի մասնակից:

արշավանակից
Գ. // Ա. Արշավանքի մասնակից:

արշինուկես
Գ. Մեկուկես արշինի չափով որևէ բան: // Ա. Մեկուկես արշինի չափով:

արորավար
Գ. Արորով կատարված վար: // Ա. Արորով վարած:

արորավոր
Գ. // Ա. Արորով վար անող:

արջասպաներկ
Գ. Արջասպից պատրաստված ներկ՝ թանաք: // Ա. Արջասպով ներկված, սև:

արվեստակից
Ա. // **Գ.** Միևնույն արվեստով զբաղվողներից յուրաքանչյուրը:

արվեստասեր
Գ. // Ա. 1. Արվեստի սեր՝ ծգտում ունեցող: 2. Արվեստ սիրող, արվեստի ստեղծագործություններ սիրող: 3. Արհեստասեր:

արվեստավոր
Գ. 1. Արվեստ ունեցող: 2. Արվեստագետ: // Ա. 1. Արվեստով կերտված՝ ստեղծագործված: 2. Հմուտ: 3. փխբ. Գեղակերտ, հրաշակերտ:

արտաքնակ
Ա. // **Գ.** Հայրենիքից դուրս բնակվող:

արտազնաց
Ա. 1. Իր մշտական վայրից ուրիշ՝ այլ տեղ մեկնող՝ գնացող: 2. փխբ.

հզվդ. Տարօրինակ, սովորական շրջանակներից դուրս եկող: 3. Աշխատելու նպատակով տեղից տեղ գնացող: // **Գ.** Աշխատելու նպատակով տեղից տեղ գնացող մարդ:

արտադրակից

Գ. // **Ա.** Արտադրանքի պատրաստման ընթացքով իրար հետ անմիջականորեն կապված արտադրական ձեռնարկություններից յուրաքանչյուրը:

արտադրիչ

Գ. // **Ա.** 1. Արտադրող: 2. մաթ. Այն թիվը, որով բազմապատկվում է մեկ այլ թիվ: 3. Բազմապատիկ:

արտադրող

Բ. Ենթ. դերք. արտադրել-ի: /// **Ա.** /// **Գ.** գտնտ. Սերունդ բազմացնելու համար պահվող արու (կենդանի՝ ցուլ են):

արտաժամյա

Ա. Աշխատանքային ժամերից դուրս կատարվող տեղի ունեցող: // **Գ.** Աշխատանքային ժամերից դուրս կատարած աշխատանքի վարձատրություն վարձ:

արտածծիչ

Գ. Օդ՝ գազեր՝ փոշի են արտածող գործիք՝ ծծիչ: // **Ա.** Արտածող:

արտակենտրոն

Ա. 1. Կենտրոնից դուրս գտնվող: 2. մաթ. Ընդհանուր կենտրոն չունեցող: 3. տեխ. Առանցքը կենտրոնում չգտնվող: 4. թատր. Չայնային կամ շարժումային խիստ հակասական ու ծիծաղելի հնարքների վրա հիմնված: 5. փխթ. Անհավասարակշիռ, հախում: // **Գ.** գիտ. Երկրի մակերևույթի այն տարածությունը, որ գտնվում է երկրաշարժի օջախի վերևը (էպիկենտրոն):

արտառանցք

Գ. տեխ. Պատվող անվի կամ սկավառակի կենտրոնից դուրս գտնվող առանցք: // **Ա.** տեխ. Ար-

տառանցքային, պտտվող անվի կամ սկավառակի կենտրոնից դուրս գտնվող:

արտասվագին

Ա. // **Մ.** Խիստ արտասվելով:

արտասվագոչ

Մ. // **Ա.** Արտասվախառն աղաղակով, լացակումած, արցունք թափելով:

արտասվախառն

Ա. Արտասուքով խառն: // **Մ.** Լաց լինելով, լալագին:

արտասվահեղծ

Ա. // **Մ.** Արտասուքից՝ լացից խեղդված խեղդվելով:

արտասվահուշ

Գ. բնստ. Արտասվալից հուշ: // **Ա.** Արտասվալից հուշերով բնութագրվող (ելույթ, խոսք են):

արտատիպ

Գ. 1. Կնիքից ստացված դրոշմ: 2. Դրամից՝ մեդալից են դրոշմով հանված պատճեն: 3. տպգր. Շարվածքի առանձին էջերով կամ սյունակներով տպված օրինակ: 4. ժողովածուի՝ հանդեսի են մեջ տպագրված հոդվածի առանձին տպագրությունը հոդվածի ձևով, առանձնատիպ: // **Ա.** 1. Արտատպային, դրոշմած, կնքած: 2. հզվդ. Ինքնատիպ, առանձնատիպ:

արտաքին

Ա. 1. Որևէ բանի սահմաններից դուրս գտնվող, դրսի: 2. Միայն դրսից երևացող: 3. Էությունը չհամապատասխանող, ցուցադրական: 4. Դրսի աշխարհի՝ արտասահմանյան երկրների հետ կապված: // **Գ.** Տեսք, կերպարանք:

արտաքայլ

Ա. // **Գ.** Արտաքսված (անծ):

արտերկրացի

Ա. // **Գ.** 1. Երկրում չբնակվող՝ չապրող, ոչ Երկրի բնակիչ, ուրիշ

մուրդակի բնակիչ: 2. Ուրիշ երկրից՝ պետությունից եկած:

արքայազետ

Գ. // Ա. Արցախյան խնդիրներով՝ թեմաներով զբաղվող (գիտնական, հասարակական գործիչ են):

արու

Գ. 1. Արական սեռի պատկանող անձ՝ կենդանի: 2. խսկց. Սարածի՝ գործիքի այն մասը կամ պարագան, որի ցցված՝ դուրս ընկած մասը մտնում է սարածի համապատասխան բնի՝ փոսի մեջ: // Ա. Արական սեռին պատկանող, ործ:

արուէգ

Գ. // Ա. Թե՛ արական, թե՛ իգական սեռական գործարաններ ունեցող, հերմաֆրոդիտ:

արքայազգեստ

Գ. 1. Արքայական հագուստ: 2. փխբ. Արքային վայել հագուստ: // Ա. Արքայական զգեստ հագած: 2. Արքայի հագած, արքային որպես զգեստ ծառայած:

արքայազն (արքայազուն)

Ա. Թագավորական ցեղից՝ թագավորական տոհմից սերված: // Գ. Արքայի որդի:

արքայածին

Ա. // Գ. 1. Արքա հորից ծնված: 2.

Արքայի հայր կամ մայր:

Ա. // Մ. Արքային վայել, արքային արժանի, արքայի նման:

արքայատոհմ

Գ. Արքայի տոհմ: // Ա. Արքայական տոհմից սերված, արքայազարմ:

ափեղջիկեղ

Ա. // Մ. 1. Վայրիվերո, տակից զլխից, խենթ ու խելառ: 2. Անպարկեշտ, հայիոյական:

ափիոնամոլ

Գ. // Ա. Ափիոնամոլությամբ տառապող:

ափսոհ՝ն

2. Վիշտ՝ ցավ՝ կորուստ արտահայտելու բացականչություն:

/// Գ. Ափսոսանք: /// Ա. խնայելու՝ ափսոսանքի արժանի:

աքսորական

Ա. 1. Աքսորին վերաբերող:

2. Աքսորված, արտաքսված:

// Գ. Աքսորված՝ տարագիր մարդ:

աքսորյալ

Ա. // Գ. Աքսորական, աքսոր ուղարկված (անձ):

աքքադերեն

Գ. /// Ա. /// Մ.

աֆղաներեն

Գ. /// Ա. /// Մ.

Պ Բ Բ Ձ

բա՛հ

2. զգաց. խսկց. Հաստատական՝ զարմանքի՝ հարցումը սաստկացնելու բացականչություն: / բնծ. Գառան մայելու ծայնը: /// Վ. Հապա, ուրեմն: /// Ե. խսկց. Իսկ, ապա:

բաղաքալ

Գ. Բաղի քալ՝ քայլվածք: // Ա. Բաղի քայլվածք ունեցող, բաղի քայլվածքով:

բազեակիր

Ա. // Գ. Բազե վարժեցնող և ընտելացնող, բազե կրող (անձ):

բազկաբաց

Ա. // Մ. Բազուկները բացած, գրկաբաց:

բազկատարած

Ա. 1. Թները տարածած՝ լայն բացած: 2. փխբ. ճյուղերը տարածած: // Մ. Թները տարածած՝ տարածելով, գրկաբաց:

բազմագունդ

Ա. Բազմախումբ, բազմամարդ, ստվար բազմությամբ: // Գ. Բազմամարդ խումբ:

բազմադաշտ

Ա. գտնտ. 1. Մի քանի դաշտեր՝ ցանքատարածություններ օգտագործող: 2. Մի քանի դաշտերի ցանքաշրջանառության վրա հիմնված: // Գ. գտնտ. Հողօգտագործման բազմադաշտային եղանակ:

բազմածագում

Գ. 1. Բազմածագություն: 2. Բազմազան սկզբնածներից ծագելը: // Ա. Բազմածագ, բազմազան սկզբնածներից ծագող:

բազմակի

Ա. 1. Մի քանի անգամվա, շատ անգամ եղած: 2. Ջանազան: 3. քրկն. Մեկից ավելի և միատեսակ: // Մ. Մի քանի անգամ:

բազմակող (բազմակողմ)

Ա. երկրջ. Շատ կողեր (կողմեր) ունեցող: // Գ. երկրջ. Երկրաչափական մարմին՝ բազմանիստ:

բազմակույտ

Գ. Մեծ կուտակություն, մեծ բազմություն, ամբոխ: // Ա. Շատ կուտակված՝ դիզված, մեծ կույտ կազմող:

բազմահաստոցային

Ա. 1. տեխ. Միաժամանակ մի քանի հաստոցների վրա կատարվող: 2. տեխ. Միաժամանակ մի քանի հաստոցների վրա աշխատող: // Գ. տեխ. Միաժամանակ մի քանի հաստոցների վրա աշխատող բանվոր:

բազմահաստոցավոր

Ա. // Գ. Միաժամանակ մի քանի

հաստոցների վրա աշխատող (բանվոր):

բազմածայն

Ա. 1. Շատ և տարբեր ծայներից բաղկացած: 2. Ուժգին՝ հուժկու ծայնով: 3. հնց. Ջանազան ծայներով՝ լեզուներով, բազմալեզու: 4. երժշտ. Մի քանի տարբեր ծայներով երգվող՝ նվագվող կամ երգող՝ նվագող: // Մ. 1. երժշտ. Տարբեր որակի ծայներով: 2. Ուժգին ծայնով: 3. հզվդ. Բազմազան ծայներով՝ լեզուներով:

բազմաճախարակ

Ա. Շատ ճախարակներ ունեցող: // Գ. տեխ. Մի քանի ճախարակների միավորումը ներկայացնող մեխանիզմ՝ բեռներ բարձրացնելու՝ տեղափոխելու համար:

բազմամարտ

Գ. մարզ. Ֆիզկուլտուրայի մի քանի ձևեր ընդգրկող մրցություն: // Ա. 1. Շատ պատերազմներ մղող՝ մղած: 2. Կռվի մեջ վարժ, քաջամարտիկ:

բազմամբոխ

Ա. Բազմամարդ, խումբ: // Գ. Խումբ բազմություն, խառնիճադանջ ամբոխ:

բազմանդամ

Ա. 1. Շատ անդամներ՝ մասեր ունեցող, շատ մասերից կազմված: // Գ. մաթ. Մի քանի միանդամների հանրահաշվական գումարը ներկայացնող արտահայտություն:

բազմանիստ

Գ. երկրջ. Երկրաչափական մարմին, որ բոլոր կողմերից սահմանափակվում է հարթ բազմանկյուններով: // Ա. 1. երկրջ. Շատ նիստեր ունեցող: 2. ճրտրպ. Բազմակողմանի, շատ կողմեր ընդգրկող, շատ կողմերով տարածվող:

բազմանկյուն

Ա. երկրջ. Չորսից ավելի անկյուն ունեցող: // Գ. երկրջ. Փակ բեկյալ

գծով կազմված երկրաչափական պատկեր:

բազմանշանակ

Ա. 1. Մեծ՝ կարևոր նշանակություն ունեցող, նշանակալից: 2. Շատ բան նշանակող՝ արտահայտող՝ ակնարկող: 3. Բազմիմաստ, բազմաթիվ իմաստներով՝ նշանակություններով: // Մ. Շատ նշանակալից կերպով, շատ խորհրդավոր, իմաստալից:

բազմաշա

Ա. Շատ աչքեր ունեցող: // Գ. կենդ. Փոքրիկ թիթեռ, որը միա-գույն թևերի վրա ունի աչքանման բծեր:

բազմապատկի

Մ. 1. Շատ-շատ, չափազանց: 2. Շատ անգամ, բազմաթիվ անգամ, մի քանի անգամ: // Ա. 1. Շատ-շատ, չափազանց: 2. Բազմատեսակ, տեսակ-տեսակ, զանազան: 3. Շատ անգամ կրկնվող: // Գ. 1. մաթ. Տվյալ թվի վրա առանց մնացորդի բաժանվող մի այլ թիվ: 2. Բազմապատկիչ:

բազմապատկելի

Ա. Բազմապատկման ենթակա: // Գ. մաթ. Այն թիվը, որ բազմապատկվում է մի ուրիշ թվով:

բազմապատկիչ

Ա. // Գ. 1. Բազմապատկող: 2. մթմ. Բազմապատկման գործողությունը կատարող: 3. մաթ. Արտադրիչ:

բազմասող

Ա. Աստղալից: // Գ. առավել. հոգն., աստղգ. Բազմակի աստղեր, բազմակի աստղերից բաղկացած կույտ:

բազմատիրած

Ա. 1. Բազմատպաքանակ: 2. Բազմօրինակ՝ շատ օրինակներով՝ մեծ տպաքանակով հրատարակվող: // Գ. Բազմօրինակ, մեծ տպաքանակով լույս տեսնող ներհիմնարկային (գործարանային, բուհական...) թերթ:

բազմիմաստ

Ա. 1. Շատ բան նշանակող՝ արտահայտող, բազմանշանակ: 2. Բազմաթիվ իմաստներ պարունակող, բազմաթիվ իմաստներով: 3. Խորհրդավոր: 4. Խորիմաստ, իմաստալից: 5. լեզվ. Մեկից ավելի իմաստներ ունեցող: // Մ. Բազմանշանակալից ու խորհրդավոր (հայացքի մասին):

բազմոտանի

Ա. 1. Շատ ոտքեր (4 և ավելի) ունեցող: 2. գրկն. Շատ ոտքերից կազմված՝ բաղկացած: // Գ. կենդ. Ջրային պարզագույն կենդանի, պոլիպ:

բազմօրինակ

Ա. 1. Շատ տեսակ, զանազանակերպ: 2. Շատ օրինակներ պարունակող՝ ունեցող: 3. Շատ օրինակներով՝ մեծ տպաքանակով հրատարակվող: // Մ. 1. Ջանազանակերպ, պես-պես: 2. Մեծ տպաքանակով: // Գ. Մեծ տպաքանակով լույս տեսնող ներհիմնարկային թերթ:

բաժակակից

Գ. // Ա. 1. Կերուխումի՝ քեֆի ընկեր, բաժակի ընկեր: 2. Սեղանակից:

բաժակացու

Ա. // Գ. եկեղ. Հաղորդության (զինի):

բաժանավարսանդ

Ա. քսք. Մի քանի առանձին վարսանդներ ունեցող: // Գ. Առանձին վարսանդներից յուրաքանչյուրը:

բաժանարար

Ա. 1. Բաժանող, բաժանություն կատարող: 2. Սահմանազատող, անջատող: // Գ. 1. տեխ. Բաժանող՝ սահմանազատող՝ անջատող (սարք, հարմարանք են): 2. մաթ. Այն թիվը, որի վրա բաժանում են բաժանելին:

բաժանելի

Ա. 1. Բաժանվող, բաղադրիչների վերածվելու հատկություն ունեցող: 2. Բաժանման ենթակա,

բաժանելու: // **Գ.** 1. մաթ. Այն թիվը, որ պիտի բաժանել բաժանարարի վրա: 2. գրդր. Գրադարանային քարտ, որը գրացուցակներում գրացուցակային քարտերը բաժանում է ըստ այբուբենի և ըստ գիտության բաժինների:

բաժանիչ
Ա. 1. Բաժանող: 2. Բաժանելուն ծառայող: 3. Բաժանումը նշող՝ ցույց տվող: // **Գ.** էլ. Բարձրավոլտ զծի մասերը միացնելու և անջատելու հարմարանք՝ սարք՝ հաստոց ևն:

բաժանու
Ա. // **Գ.** Բաժ՝ մաքս՝ հարկ առնող՝ հավաքող (պաշտոնյա):

բաժնեկից (բաժնակից)
Գ. // Ա. Մի բանի կամ բաժնետիրական ձեռնարկության՝ ընկերության մեջ ուրիշների հետ բաժին ունեցող, բաժնետեր, փայատեր:

բախտագետ
Գ. // Ա. Բախտագիտակ, բախտագիտությամբ զբաղվող:

բախտագուշակ
Ա. // **Գ.** Բախտ գուշակող (անձ):

բախտախնդիր
Ա. // **Գ.** Անագնիվ՝ ստոր արարքներ կատարելու ընդունակ (անձ), արկածախնդիր, խաբեբա:

բախտակից
Ա. // **Գ.** Միևնույն դրության մեջ ընկած, միևնույն բախտն ունեցող, վիճակակից:

բախտահմա
Գ. // Ա. Բախտագուշակ:

բախտընկեր
Գ. // Ա. Բախտակից, մեկի վիճակին ընկերակցող:

բակապահ (բակապան)
Գ. // Ա. Բակը պահող՝ պահպանող:

բահավոր
Ա. // **Գ.** Բահով աշխատող՝ գործ անող (մարդ):

բահավոր
Ա. Բահով փորված: // **Գ.** Բահով փորելը, բահով փորվածք:

բաղադրիչ
Ա. Որևէ բաղկացություն կազմող, որևէ միացության կազմի մեջ մտնող: // **Գ.** Որևէ բաղկացության կազմի մեջ մտնող տարր՝ մաս (կոմպոնենտ):

բաղածայն
Գ. լեզվբ. Հնչյոթներ՝ հնչյուններ, որոնց մեջ գերիշխում է աղմուկը: // Ա. Խռպուտ, կոշտ, կոպիտ, անբարեհնչյուն:

բաղեղապատ (բաղեղնապատ)
Ա. Բաղեղով ծածկված՝ պատված: // **Գ.** Բաղեղների կազմած պատ՝ պատնեշ:

բաղկացուցիչ
Ա. Բաղադրող, բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող: // **Գ.** Բաղադրիչ մաս:

բամբ
Ա. 1. Ցածր հնչող, թավ և հաստ (տղամարդու ծայնի մասին): 2. փխբ. Հաստ լարեր ունեցող (նվագարանի մասին): // **Գ.** 1. երժշտ. Բաս՝ տղամարդու ամենացածր և թավ ծայնը: 2. Նվագարանի հաստ լարի հնչյունը: 3. Նվագարանի այն լարը, որ բամբ հնչյուն ունի:

բամբակազտիչ
Ա. // **Գ.** Բամբակը զտող՝ բամբակը կորիզներից մաքրող (մեքենա):

բամբակաթել
Գ. Բամբակից մանած թել: // Ա. քնստ. Բամբակի թելերի նմանվող, սպիտակ (մազերի մասին):

բամբակահավաք
Ա. գտնտ. Բամբակ հավաքող: // **Գ.** 1. Բամբակ հավաքելը՝ քաղելը, չանաք: 2. Բամբակ հավաքելու ժամանակը: 3. Բամբակ հավաքող անձ:

բամբակահար
Ա. // **Գ.** Բամբակ զգող, զգրար:

բամբակացան

Ա. 1. Բամբակ ցանող: 2. Բամբակի մշակությամբ զբաղվող: 3. Բամբակ ցանած: // Գ. 1. Բամբակ ցանելը, բամբակի ցանք: 2. Բամբակ ցանող մեքենա:

բամբակաջուլա

Գ. Բամբակի ջուլա: // Ա. Բամբակի ջուլայի նմանություն ունեցող, սպիտակ, փափուկ:

բամբակեղեն

Գ. հվք. Բամբակե կտորեղեն՝ գործվածքեղեն: // Ա. Բամբակից պատրաստված:

բամբասատեր

Ա. 1. Բամբասել սիրող: 2. փխբ. խոխոջացող, քչքչացող: // Գ. Բամբասել սիրող մարդ:

բայակազմ

Ա. 1. քրկն. Բայից՝ բայական հիմքից կազմված: 2. լեզվբ. Բայկազմող, բայակերտ: // Գ. լեզվբ. Փոփոխվող հատկանիշի խոսքիմասային իմաստ արտահայտող բառերի՝ բայերի կազմը՝ ամբողջությունը:

բայց

Շ. 1. Սակայն, այլ: 2. Իսկ: // Գ. հզվդ. Խանգարող՝ խոչընդոտող հանգամանք, որ չի ասվում կամ հայտնի չէ:

բանագետ

Գ. Բանագիտության մասնագետ: // Ա. Բանիմաց:

բանագնաց

Գ. // Ա. դվնգ. Պատգամավոր, բանագնացության՝ բանակցության զնացող (անձ), խոսնակ:

բանագող

Ա. // Գ. Ուրիշների գրածն իբրև իրենը ներկայացնող՝ շարադրող, գրագողություն անող, գրագող:

բանաթուխ

Գ. // Ա. արևմտի. Ապաշնորհ բանաստեղծ, ոտանավորներ սարքող:

բանախոսական

Ա. Ճառախոսությանը՝ ատենախոսությանը՝ զեկուցմանը հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. 1.

Ճառախոսություն, բանախոսություն, ատենախոսություն: 2. Ջեկուցում:

բանակային

Ա. Բանակին հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. Բանակում ծառայող զինվոր:

բանակից

Գ. // Ա. արևմտի. Խոսակից, զրուցակից:

բանահավաք

Գ. // Ա. Ժողովրդական բանավոր ստեղծագործություն/ներ/ հավաքող և գրի առնող (անձ):

բանավիճական

Ա. 1. Բանավեճ պարունակող, բանավեճի բնույթ կրող: 2. Բանավեճ հարուցող, վեճի տեղիք տվող: // Գ. 1. Բանավեճի բնույթ կրող հոդված: 2. Պարբերականների այն բաժինը, որտեղ տպագրվում են այդպիսի հոդվածները:

բանավոր

Ա. // Մ. 1. Բերանացի, ոչ գրավոր: 2. Գրի չառնված, բերնեբերան՝ սերնդեսերունդ փոխանցված:

բանջարակեր

Ա. // Գ. Բանջար ուտել սիրող, բանջարեղենով սնվող, բուսակեր:

բանջարաքաղ

Գ. Բանջար քաղելը: // Ա. Բանջար քաղող:

բանսարկու

Ա. Խառնակիչ, չարախոս: 2. Գրգռող: // Գ. 1. Ջսու՝ չարախոս՝ գրպարտիչ անձ: 2. Խառնակիչ, կռվեցնող: 3. կրոն. Սատանա:

բանվոր

Գ. // Ա. 1. Ֆիզիկական աշխատանք կատարող (մարդ), բանող, աշխատող: 2. Գործարաններում՝ ֆաբրիկաներում և արտադրական այլ ձեռնարկություններում ֆիզիկական աշխատանքով զբաղվող (մարդ): 3. կենդբ. Հասարակական կյանքով ապրող կենդանիների մեջ՝ աշխատող, օգտակար աշխատանք կատարող (մրջյուն, մեղու):

բանտակից

Գ. // Ա. Կալանակից, միասին բանտարկված (անձերից յուրաքանչյուրը):

բանտապահ

Գ. // Ա. 1. Բանտի մեջ ծառայող պաշտոնյա, հսկիչ: 2. Բանտը պահպանող զինվորական պահակ, բանտի վրա հսկող՝ պահապան:

բաշխիչ

Ա. Բաշխող, մասնատրող: // Գ. 1. տեխ. Գազի՝ էլեկտրահոսանքի գոլորշու ևն բաց թողումը, ներմուծումն ու արտածումը կարգավորող սարած՝ մեքենաների՝ շարժիչների ևն մեջ: 2. էլ. Բաշխասարք:

բառացի

Մ. 1. Բառ առ բառ, հարազատորեն, նույնությամբ: 2. Բառի արտաքին իմաստին հետևելով, առանց իսկական միտքը հասկանալու: 3. Համապատասխանեցնելով: // Ա. 1. Բառ առ բառ, տառացի, բառերի ճշգրիտ համապատասխանություն ունեցող: 2. Բուն իմաստով: 3. Բնագրին ձևականորեն բառ առ բառ համապատասխանող:

բաս

Գ. երժշտ. 1. Տղամարդու ամենացածր ու թավ ծայրը: 2. Այդ ծայրն ունեցող երգիչ: 3. Բազմաձայն երաժշտական ստեղծագործության ամենացածր պարտիան: 4. Ցածր ծայնածավալով երաժշտական գործիք: 5. Երաժշտական գործիքի ցածր ծայն հանող լարերը՝ ստեղները: // Ա. երժշտ. 1. Տղամարդու ամենացածր ու թավ ծայն ունեցող, ամենացածր հնչող, բամբ (ծայն): 2. Ցածր ծայն հանող, ցածր ծայնով հնչող (լարեր, ստեղներ):

բավական

Ա. /// Մ. 1. Բավականաչափ, զգալի՝ բավարար՝ հարկավոր չափով՝ քանակով: 2. Գոհ

(եղածով, ունեցածով): 3. Բավականին, չափազանց շատ: 4. Հարմար, արժանավոր:

բավականաչափ

Ա. // Մ. Ջգալիորեն, զգալի՝ բավական չափով, բավականին, շատ:

բավարար

Ա. 1. Գոհացուցիչ: 2. Որոշ կարգի պահանջներ բավարարող, հերիք անող: 3. Բավականաչափ: 4. Ցածր, միջին, միջակ: // Գ. Ամենացածր դրական գնահատական (գիտելիքների, աշխատանքի ևն), միջակ: // Մ. 1. Բավական չափով, բավարարելով, բավականացնելով: 2. Գոհացնելով, պահանջը՝ խնդիրը ևն ի կատար ածելով:

բարաթափ

Ա. Բարը՝ պտուղը թափած: // Գ. Բարի՝ պտղի թափվելը:

բարակ

Ա. 1. Նվազ շերտով, նվազ հաստություն ունեցող: 2. Նիհար: 3. Մանրակաթիլ, մեղմ: 4. Սակավաջուր: 5. Թույլ, նվազ: 6. Նրբազգաց, զգայուն: 7. Նուրբ, նոսր: 8. Բարեձև, ճկուն, նագուկ: 9. փխբ. Մեղմ, ոչ խիստ: 10. փխբ. Սակավ, քիչ: // Մ. արևմտի. Մանրազնին՝ նրբազնին կերպով, ուշադիր:

բարբառագիր

Գ. Բարբառներին վերաբերող՝ բարբառային նյութեր հավաքող՝ գրի առնող: // Ա. Բարբառով գրված:

բարբարոս

Գ. 1. պատմ. Անուն, որ տալիս էին հին հույներն ու հռոմեացիները ուրիշ ազգերին: 2. պատմ. Անուն, որ տալիս էին հին հայերը ոչ հայերին: 3. փխբ. Քաղաքակրթության ստորին աստիճանի վրա գտնվող մարդ: 4. Վայրենի՝ կիսավայրենի անձ: // Ա. 1. Արյունարբու, վայրագ: 2. Կոպիտ, անտաշ, անկիրթ, գոեհիկ: 3. պատմ. Այլազգի, օտարազգի:

բարդեշարան

Ա. Բարդիների շարքերով պատված՝ եզերված: // Գ. Բարդիների շարք:

բարդեպատ

Գ. քնատ. Բարդիների կազմած պատ: // Ա. Բարդիներով պատած՝ պատված:

բարեգործ

Ա. // Գ. Լավություն անող, հանրօգուտ՝ բարի գործեր կատարող, բարեգործություն անող, բարիք գործող (անձ):

բարեգործական

Ա. 1. Բարեգործությանը հատուկ՝ վերաբերող: 2. Բարեգործության ծառայող: // Գ. արևմտի. Բարեգործության նպատակներով հիմնված կազմակերպություն:

բարելուր

Գ. Բարի լուր: // Ա. 1. Բարի լուր բերող: 2. Ախորժախուր:

բարեխոս

Ա. 1. Բարի՝ քաղցր խոսող, քաղցրախոս: 2. Բարեխոս, միջնորդող: // Գ. Միջնորդ, բարեխոսող՝ հաշտարար անձ:

բարեկամ

Գ. 1. Ազգական, արյունակից: 2. Մոտիկ՝ հավատարիմ անձ, սրտակից ընկեր: 3. Խնամիությամբ բարեկամացած մարդ: 4. Իզվի. Դաշնակից, գործակից: // Ա. 1. Մտերմական՝ սրտամոտ վերաբերմունք ունեցող: 2. Բարիք՝ բարի կամեցող, բարյացակամ: 3. Դիվանագիտական լավ հարաբերությունների մեջ գտնվող, դաշնակից: 4. Մի բանով տարված, մի բանի ընտելացած, մի բանի սիրահար (գինու բարեկամ): 5. Ծանոթ:

բարեկարգիչ

Գ. 1. Եկեղ. Մի վիճակի կամ մի քանի եկեղեցիների բարեկարգությանը հսկող ավագ քահանա: 2. Բարեկարգող՝ բարենորոգող անձ: // Ա. Բարեկարգող, բարեկարգություն մտցնող:

բարեհամբույր

Ա. Սիրալիր, մեղմ, քաղցրաբար: // Մ. Սիրալիր կերպով, մեղմորեն:

բարեհաջող

Ա. // Մ. 1. Նպաստավոր, ծեռնալու, նպատակահարմար: 2. Հաջող կերպով, հաջողությամբ, առանց փորձանքի՝ խոչընդոտի: 3. Հարմար, տեղին, բարեպատեհ:

բարենորոգիչ

Ա. // Գ. Բարենորոգող, բարենորոգություն մտցնող, բարեշրջության միջոցով դեպի լավ փոխող:

բարեպաշտ

Ա. // Գ. կրոն. Իր կրոնի պատվերները ճշտությամբ կատարող, հավատացյալ, աստվածավախ:

բարերար

Գ. Լավություն անող՝ բարեգործություն անող անձ: // Ա. 1. Շատ օգտակար, դեպի բարին մղող, դրական: 2. Լավություն՝ բարեգործություն անող, օգտակար գործեր կատարող, երախտավոր: 3. Լավ ազդեցություն ունեցող, նպաստավոր:

բարեփոխիչ

Ա. // Գ. Բարեփոխող՝ բարեկարգող, բարվոքելու նպատակով փոփոխություն մտցնող (անձ):

բարկացայտ

Ա. 1. Բարկություն՝ կատաղություն ցայտող: 2. Սաստկապես՝ կատաղորեն ցայտող՝ վեր խոյացող: // Մ. 1. Բարկություն ցայտելով, կատաղի, մոլեգին: 2. Կատաղորեն վեր խոյանալով:

բարծիչ

Ա. 1. Բարծող, բեռնող: 2. Բարծրացնող: // Գ. Ինք. Հանքաքարը բարծող հանքափորբանվոր:

բարձկան

Գ. Բարձվող՝ բեռնակիր անասուն, գրաստ: // Ա. 1. Բարձվող, բեռնակիր: 2. Բարձվելու տարիքի հասած:

բարձր

Ա. 1. Ներքևից վերև մեծ ձգվածություն ունեցող: 2. Երկրի՝ ծովի մակերևույթից վեր գտնվող: 3. Մեծ ուժ ունեցող: 4. Շատ՝ մեծ՝ քանակով՝ ըստ քանակի, աստիճանի՝ չափի: 5. Քաղաքակրթության և այլ հատկանիշներով առավել զարգացում ունեցող, առաջնակարգ, նշանակալից: 6. Պատիվ՝ հարգ՝ փառք բերող, պատվավոր: 7. Լավ, ընտիր, որակյալ: 8. Վեհ, վսեմ, ազնիվ: 9. Ճոխ, պերճ, հանդիսավոր (եզվի և ոճի մասին): 10. Թանկ, սուղ: 11. Ըստ պաշտոնական ենթակայության՝ վերադաս: 12. Բովանդակությամբ բարդ՝ խրթին: 13. Բարձրահասակ: 14. Ուժեղ, ուժգին, մեծ՝ ըստ ուժի՝ ներգործության: 15. Ըստ կարգի՝ ավագ: 16. Ուժգնորեն հնչող, սուր, զիլ (ծայնի մասին): 17. Վերադաս մարմնից՝ պաշտոնյայից եկող՝ ծագող: 18. Արժեքավորող, արժանիքները գնահատող՝ կարևորող: 19. Հպարտ, ինքնավստահ, համարձակ: 20. փխբ. խելոք: // Մ. 1. Գետնից՝ հատակից՝ մակերևույթից դեպի վեր հեռացած, շատ բարձրացած: 2. Սաստիկ, ուժգին: 3. Լավ, գերազանց: 4. Բարձրաձայն, սուր՝ զիլ ձայնով: 5. Լսելի: 6. Ըստ արժանվույն, վեհությամբ: 7. երժշտ. Բարակ, սուր:

բարձրաբարբառ

Ա. // Մ. Բարձրաձայն, ի լուր ամենքի, բարձրաձայն խոսքով՝ խոսելով:

բարձրագնաց

Ա. 1. Բարձր տեղեր կամ տեղերով գնացող՝ անցնող: 2. Բարձրից գնացող: 3. փխբ. Բարձրաթիչ: 4. փխբ. Բարձր, վսեմ: 5. քնստ. Բարձրաբերձ: // Գ. Բարձր տեղեր կամ բարձր տեղերով գնացող մեքենա ևն:

բարձրագոչ

Ա. // Մ. Բարձրաձայն, բարձր

գոչող, բարձր գոչումով, ի լուր ամենքի:

բարձրախոս

Ա. Բարձր ծայնով խոսող, բարձրաձայն: // Գ. Ուղիղհաղորդումները բարձրաձայն վերադարձող սարած, ռադիոհաղորդումները բարձրաձայն հաղորդելու սարք, ռադիոբարձրախոս:

բարձրակամար

Ա. Բարձր կամարներ ունեցող: // Գ. շին. Բարձր աղեղով կամար:

բարձրաձայն

Ա. // Մ. 1. Բարձրահունչ, բարձր ծայնով: 2. Ամենքին լսելի ծայնով: 3. փխբ. Համարձակ կերպով, աներկյուղ, բացեփրաց, համարձակորեն:

բարձրաշահույթ

Ա. տնտգ. 1. Սահմանված չափից բարձր՝ շատ շահույթ բերող: 2. Բարձր՝ գերշահույթ ստացած: // Գ. տնտգ., նորք. Շահույթի միջին նորման գերազանցող շահույթ, գերշահույթ:

բարձրաստիճանավոր

Ա. // Գ. Բարձրաստիճան պաշտոնյա:

բարձրացատկ

Ա. Բարձր ցատկող, բարձրությունների՝ պատմեշների վրայով ցատկող: // Գ. մարզ. Թեթևատլետիկական մարզածն, բարձրության ցատկ:

բարձրաքանդակ

Գ. Հարթ մակերեսի վրա դուրս գցված՝ ուռուցիկ քանդակ: // Ա. 1. Այդպիսի քանդակներ ունեցող, իր վրա այդպիսի քանդակներ կրող: 2. Այդպիսի քանդակ/ներ/ ներկայացնող:

բարձրդասարանցի

Գ. // Ա. Բարձր դասարաններում սովորող (աշակերտ):

բարձրյալ

Ա. Վերին, ամենաբարձր, վերևում գտնվող (Աստծու մասին): Գ. Աստված:

բարյացական

Ա. 1. Մեկին բարիք կամեցող:

2. Մեկի նկատմամբ լավ տրամադրված, բարեհաճ: 3. Բարեհաճություն արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Բարեհաճորեն, բարյացակամորեն, բարեհաճությամբ:

բարոյախոս

Գ. // Ա. 1. Բարոյախոսության սկզբունքներ քարոզող: 2. Կենդանիների բարքերն ու բնությունը նկարագրող: 3. Կենդանիների մասին առակների և պատմությունների ժողովածու:

բարոյախոսական

Ա. Բարոյախոսության վերաբերող, բարոյախոսություն պարունակող: // **Գ.** Բարոյախոսություն պարունակող գրվածք՝ քարոզ են:

բարով

Ա. փխնվք. Գործ. հոլ. բարի(ն)-ի: // **Մ. խսկց.** 1. Ուրախությամբ, հաճույքով: 2. Առանց փորձանքի, հաջողությամբ:

բաց

Ա. 1. Բացված դրության մեջ, չծածկված: 2. Փակով՝ փականքով՝ կողպեքով չփակված: 3. Չծրարած, չկնքած, արգելքներից զերծ, ազատ, լայնարձակ: 4. Ծայրերը՝ շուրթերը իրար չբերած: 5. Կրան ծածկույթ չունեցող, մերկ, մերկանդամ: 6. Դռնբաց, մասնակցության իրավունքը չսահմանափակված: 7. Անկեղծ, պարզ: 8. Չպաշտպանված, պաշտպանական ամրություններ չունեցող: 9. Ոչ մուգ, թեթև գունավորումով: 10. Դատարկ, պարապ, չլցրած: 11. Թերթերը՝ էջերը բացած: 12. Ծաղկաթերթերը բացված, ծաղկած: 13. Մաքուր, դատարկ, չգրված: 14. Թափուր, չգբաղեցրած: 15. Բացօթյա: 16. Հանգույցը՝ ճարմանդը՝ կոճակը չգցած՝ արծակ: 17. Բացահայտ, անսքող, որոշակի: 18. Թժշկ. Գործող, բորբոքուն, ակտիվ պրոցեսում գտնվող: 19.

Արտաքին, արտաքինից երևացող: 20. Հայտնի, պարզված, լուծված, բացահայտված: 21. Չեռնբաց, չռայլ: // **Մ.** 1. Բացված դրության մեջ, չծածկված: 2. Արգելքներից զերծ, չփակված: 3. Ազատ, լայնարձակ: 4. Մերկ, մերկանդամ: 5. Անկեղծ, անկեղծորեն: // **Գ.** 1. Թերություն, պակասություն: 2. Իշվպ. Պակասորդ: 3. Բացատ, բաց տարածություն: 4. Ժող., խսկց. Գրտնակով բացած խմորի նուրբ շերտ:

բացակա

Ա. 1. Ոչ ներկա, տվյալ տեղը չեկած: 2. Հեռվում՝ ուրիշ տեղ գտնվող: 3. Գոյություն չունեցող: // **Գ.** Տվյալ պահին տվյալ տեղում չգտնվող՝ բացակայող անձ:

բացահայտ

Ա. // Մ. 1. Ակնհայտ, ակներև, բացորոշ: 2. Պարզ, բացարձակ, ոչ ծածուկ, անմեկին:

բացատրական

Ա. Բացատրող, բացատրություն պարունակող, էությունը մեկնաբանող՝ մեկնող, մեկնական: // **Գ.** Բացատրագիր, բացատրություն:

բացբերան

Ա. 1. Բերանը՝ երախը բաց՝ բացած՝ չփակված: 2. Լայն բերան ունեցող: 3. փխք. Անգաղտնապահ, գաղտնիք չպահող: 4. փխք. Վայրահաչ, անկշռադատ՝ ավեղցփեղ խոսող: 5. փխք. Ապուշ, տխմար, շշմած: // **Մ.** փխք. Ապշած, շշմած, բերանբաց:

բացիչ

Ա. Բացող, բաց անող: // **Գ.** Ջանազան կարգի բացող գործիքների ընդհանուր անունը:

բացճակատ

Ա. Ճակատը բաց, պարզերես, ազնիվ, հպարտ: // **Մ.** Բաց ճակատով, բացերես, հպարտությամբ:

բացուխութի

Ա. Բացած ու խփած՝ փակված,
մերթ բաց, մերթ փակ: // Պ.
Բացելն ու փակելը:

բացօթևան

Պ. 1. Բաց տեղում օթևանելը: 2.
Ջորքի ճամբար՝ բնակելի վայրից
դուրս, զորակայան: // Ա.
1. Բաց երկնքի տակ օթևանող:
2. Բացօթյա:

բացօթյա

Ա. // Մ. Բաց տեղում գտնվող, բաց
երկնքի տակ:

բեկիչ

Ա. 1. Թեքող, շեղող, ծռող, ճկելով
կոտորող՝ կոտորատող: 2. Ֆիզ.
Լույսի՝ ծայնային ալիքի՝
ճառագայթի ուղղությունը փոխող
(մի միջավայրից մի այլ միջավայր
անցնելիս): 3. Արտացոլող,
անդրադարձնող, վերարտադրող:
4. փխբ. Հաղթահարող: 5. փխբ.
Թուլացնող, նվազեցնող (ուժերը,
եռանդը ևն): // Պ. տեխ. Մի
միջավայրից մի այլ միջավայր
անցնող լույսի՝ ծայնային ալիքի՝
ճառագայթի ուղղությունը փոխող
սարքավորում՝ սարած:

բեկյալ

Ա. Բեկված: /// Պ. մաթ. Ուղիղ գծի
անկյուն կազմող հատվածներից
բաղկացած գիծ, բեկված գիծ: ///
Մ. հզվդ. Թեք, բեկված (դիտել,
նայել ևն):

բեղմնականխիչ

Ա. // Պ. բժշկ. Բեղմնավորումը
կանխող (միջոց, դեղամիջոց ևն):

բեմոլ

Պ. Չայնի կես տոնով իջեցում
ցույց տվող ծայնանիշ: /// Ա. /// Մ.
Կես տոնով:

բենզատար (բենզինատար)

Պ. // Ա. տեխ. Բենզին տանող
(մեքենա):

բենզինակիր

Պ. Բենզին փոխադրելու հար-
մարեցված մեքենա: // Ա. Բենզին
կրող փոխադրող:

բեռնաբարձ

Ա. 1. Բեռ բարձրացնող՝ բարձող,
բեռնող: 2. Բեռ կրող: 3.
Բեռնված, բարձված: 4. փխբ.
Բերքով ծանրաբեռնված, բեռնա-
վորված: // Պ. Բեռ բարձող մեքե-
նա, բեռնորդ կռունկ:

բեռնաթափ

Ա. 1. Բեռը թափող՝ դատարկող: 2.
Բեռը թափած, բեռից ազատված:
// Պ. 1. Բեռը դատարկող՝ թափող
մեքենա:
2. Բեռը թափելը, բեռնաթափում:

բեռնաթափիչ

Ա. // Պ. Տես՝ բեռնաթափ:

բեռնակիր

Պ. Շալակով բեռներ փոխադրող
բանվոր (համբալ): // Ա. 1. Բեռ
կրող: 2. Բեռնատար:

բեռնամբարձիչ

Պ. Բեռնամբարձ մեքենա: // Ա.
Բեռ բարձրացնող:

բեռնառաք

Ա. Բեռները՝ փոխադրումները
առաքող, բեռների՝ փոխադրում-
ների առաքումով զբաղվող: // Պ.
1. Բեռներ՝ փոխադրումներ առա-
քող ուղարկող անձ (պաշտոնյա):
2. Բեռների՝ փոխադրումների
առաքումով զբաղվող հիմնարկ՝
գրասենյակ:

բեռնառաքիչ

Ա. // Պ. Տես՝ բեռնառաք:

բեռնաստաց (բեռնաստյաց)

Ա. // Պ. Բեռ ստացող (անձ):

բեռնատար

Ա. Բեռ՝ ապրանք տանող-բերող,
բեռներ փոխադրող: // Պ.
Բեռնատար ավտոմեքենա,
բեռնավտո:

բեռնիչ

Ա. // Պ. Բեռ բարձող, բեռնող
(անձ):

բևեռաբնակ

Ա. // Պ. Բևեռային շրջանում
բնակվող՝ ապրող (անձ):

բևեռագիր

Պ. 1. Բևեռածև՝ սեպածև գիր,
սեպագիր: 2. Սեպագիր արձանա-
գրություն: // Ա. 1. Սեպագրերով

գրված: 2. փխբ. Սեպագրի ձև ունեցող:

բևեռայնություն

Գ. // Ա. Երկրի բևեռներն ու բևեռային գոտիներն ուսումնասիրող՝ հետազոտող (գիտնական):

բևեռահան

Գ. // Ա. Բևեռ՝ մեխ հանող (գործիք):

բևեռացուցիչ

Գ. // Ա. Ֆիզ. Լույսը և էլեկտրականությունը բևեռացման ենթարկող (գործիք):

բևեռիչ

Ա. Բևեռող, գամող: // Գ. 1. Բևեռող՝ գամող հարմարանք: 2. Բևեռացած լույս ստանալու սարք:

բետոնախառնիչ

Ա. տեխ. Բետոնի շաղախի բաղադրիչները խառնող ու շաղախող: // Գ. Բետոն շաղախող մեքենա:

բետոնատար

Ա. Բետոն տեղափոխող (մեքենաների մասին): // Գ. Հատուկ հարմարեցված ավտոմեքենա՝ բետոն կրելու համար:

բե՛ր (բերե՛ր)

Բ. Հրմ. եղ. բերել-ի: // Վ.Արի, եկ:

բերանակալ (բերանկալ)

Գ. 1. Ամանի (կժի, կճուճի ևն) բերանը կապելու՝ փակելու՝ կալնելու՝ խցելու հարմարանք: 2. Փողակալ: 3. Երժշտ. Փողային գործիքի ծայրը, բերանոց: // Ա. Բերանը կապող՝ փակող, բերանակալ:

բերանակապ (բերանկապ)

Ա. 1. Բերանը կապած, կապած բերանով: 2. փխբ. Պապանձոված: // Գ. 1. Բերանի կապ, բերանը կապելու թաշկինակ: 2. Անասունների ցնկակապ, երախճան:

բերանից

Գ. Բաց. հոլ. բերան-ի: // Վ. կաքռ. Կողմից, անունից:

բերանով

Գ. Գործ. հոլ. բերան-ի: // Վ. կաքռ. Միջոցով, օգնությամբ:

բերանփակ

Ա. // Մ. 1. Բերանը փակ՝ փակած: 2. փխբ. Համեստ, բերանխուփ: 3. փխբ. Լուռ, անխոս:

բերդակալ

Գ. Բերդի պետ, բերդի զորքի գլխավորը: // Ա. Բերդը պաշտպանող:

բերդական

Ա. // Գ. 1. Բերդում մնացող, ապրող: 2. Բերդապահ զորքի զորական:

բերդաշեն

Գ. Բերդ ունեցող շեն, բերդագյուղ: // Ա. Բերդի նման շինված՝ կառուցված:

բերդապահ

Ա. // Գ. Ամրոցը պահպանող՝ պաշտպանող:

բերդատակ

Գ. Բերդի տակի՝ ստորոտի տարածությունը: // Ա. Բերդի տակ գտնվող:

բերետավոր

Ա. Առանց հովարի փափուկ գլխարկ՝ բերետ կրող, գլխին բերետ դրած: // Գ. նորք. Հատուկ նշանակության խմբի՝ ջոկատի աշխատակից՝ ոստիկան ևն:

բերկրագին

Ա. // Մ. Բերկրանքով համակված, բերկրանքով:

բերքահավաք

Գ. 1. Բերքը հավաքելը՝ քաղելը: 2. Բերքը հավաքելու ժամանակը: 3. փխբ. Ժաղր. Որևէ գործի օգուտը՝ շահը ստանալը, օգուտ քաղելը՝ գանձելը: // Ա. Բերք հավաքող:

բերքահավաքիչ

Ա. // Գ. Բերք հավաքող:

բզզան

Գ. 1. Հոլ: 2. խսկց. Մոծակ: // Ա. Բզզացող, բզզոց արծակող:

բթախոս

Գ. // Ա. Տափակ բաներ խոսող, անհամ մարդ:

բիզնեսական

Գ. Նորթ. Բիզնեսով զբաղվող անձ, գործարար, բիզնեսմեն: // Ա. Բիզնեսային, բիզնեսին հատուկ՝ բնորոշ՝ վերաբերող:

բիոխթանիչ

Գ. // Ա. Կենսական երևույթները խթանող (միջոց), կենսագործունեության խթանիչ:

բծահան

Ա. // Գ. մանգ. Բիծ՝ կեղտ հանող՝ մաքրող (նյութ):

բյուրակն

Ա. 1. Շատ ակունքներ՝ աղբյուրներ ունեցող: 2. Շատ ակներ՝ գոհարներ ունեցող, բյուրակնյա: // Գ. Շատ ակունքներից բխող աղբյուր:

բյուրապատիկ

Մ. // Ա. Բազմապատիկ, բյուրանգամ:

բյուրեղակերպ

Ա. Բյուրեղի նման, բյուրեղի ձև ունեցող: // Գ. առավել. հոգն.՝ Ոչ կատարյալ բյուրեղներ ունեցող հանքատեսակներ/:

բյուրեղաշար

Գ. Բյուրեղների շար՝ շարան: // Ա. Բյուրեղներից շարած՝ շարված:

բնակազմ

Գ. ռազմ. Ջորջի մշտապես մնալուն կազմը՝ մասը: // Ա. լեզվք. Բնիկ հնդեվրոպական ծագում ունեցող (բառերի մասին):

բնակալ

Գ. 1. Մեկի բնակություն հաստատած տեղը, բնակատեղ: 2. Բունկալ: // Ա. Բներում ապրող (թռչունների մասին):

բնականաբար

Վ. Անշուշտ, անտարակույս: // Մ. հզվդ. Բնական կերպով, բնականից, ի բնե:

բնաշխարհիկ

Ա. 1. Բնաշխարհին վերաբերող՝ հատուկ: 2. Տեղացի, ոչ օտար: // Գ. Բնիկ, տեղացի:

բնապահական

Գ. Բնությունը պահպանող, բնության պահպանությամբ զբաղվող մարդ: // Ա.

1. Բնությունը պահպանող:

2. Բնության պահպանությանը վերաբերող, բնապահականական:

բնապաշտ

Ա. // Գ. 1. Բնությունը պաշտող՝ չափազանց սիրող: 2. Բնապաշտության հետևորդ:

բնապաշտական

Գ. // Ա. Կենդանիների և բնության պահպանությամբ զբաղվող (մարդ, կազմակերպություն):

բնասեր

Գ. // Ա. 1. Բնությունը սիրող (մարդ): 2. Բնության երևույթներով, բույսերով ու կենդանիներով հետաքրքրվող (մարդ):

բնավ

Մ. // Վ. Բոլորովին, ամեննին, երբեք:

բնատիպ

Գ. 1. Սկզբնատիպ, բնագիր, սկզբնագիր: 2. արվ. Բնորդ: // Ա. Ինքնատիպ, յուրօրինակ:

բնիկ

Ա. 1. Ոչ օտար, տեղացի: 2. Բուն, իսկական, հարազատ: // Գ. Տեղաբնիկ, տեղացի:

բնութագրական

Ա. Բնութագրություն պարունակող՝ արտահայտող՝ հանդիսացող: // Գ. Որևէ բանի բնույթը՝ էությունը՝ բնորոշ հատկանիշների ամբողջությունը որոշող կարծիք՝ գնահատական, բնութագրություն:

բնութենապաշտ

Ա. // Գ. Բնապաշտ:

բոբիկ

Ա. 1. Մերկ ոտքերով, բոկոտն: 2. փխք. Որևէ բանում անհմուտ՝ անտեղյակ, անգետ: // Մ. Բոբիկ ոտքերով, առանց ոտնամանների՝ կոշիկների:

բոթաբեր (բոթբեր)

Ա. Վատ լուր հաղորդող, բոթբերող: // Գ. Գուժկան, վատ լուր բերող անձ:

բոթառու

Ա. // Գ. Բոթ հաղորդող, գուժկան:

բոժոժախեղդիչ

Գ. // Ա. Բոժոժ խեղդող (սարք):

բոժոժաքրքրիչ

Պ. // Ա. Բոժոժը քրքրող՝ թելերն անջատող (մեքենա, գործիք):

բոլորագիծ

Պ. 1. Շրջանաձև գիծ, շրջագիծ:
2. Եզրագիծ, գծի նման որևէ բանի շուրջը պատող նեղ շերտ:
3. Առարկայի՝ գործվածքի նն եզերքին գույնով՝ նախշով՝ նյութով տարբերակվող գծաշերտ:
// Մ. Չորս կողմից, շրջանակի:

բոլորը

Ղ. 1. Առարկաների՝ երևույթների ամբողջությունն առանց բացառության: 2. Ամբողջը, ամեն ինչ: // Կ. կպռ., հզվդ., խսկց. Չորս կողմը, շուրջը:

բոլորագարդ

Պ. 1. Գործվածքի կամ մորթու նեղ շերտ զգեստի կամ կոշիկի եզրին, եզրագարդ: 2. Կանացի զգեստի վրա կարվող զարդ, մակագարդ: // Ա. Ամբողջապես՝ չորսբոլորը զարդարված:

բոլորալուսին

Պ. Լիալուսին: // Ա. Լիալուսնի նման՝ տեսքով:

բոլորածալ

Պ. Ջգեստի շուրջը կարված ծալքավոր երիզաշերտ: // Ա. Շրջաձև ծալքերով:

բոլորածիր

Ա. Բոլորակ ծիր ունեցող, շրջանաձև: // Պ. հզվդ. Կլոր շրջան, շրջանագիծ:

բոլորակ

Պ. 1. Շրջանակ, շրջան, շրջանագիծ: 2. Սկավառակ, շրջանաձև առարկա (լուսնի՝ արեգակի), շրջանաձև առարկա: // Ա. 1. Բոլորակի ձև ունեցող, գնդաձև, շրջանաձև: 2. հզվդ. Ամբողջ, բոլոր, բովանդակ:

բոլորապտույտ

Պ. 1. Շրջապտույտ: 2. հզվդ. Շրջանագիծ: /// Ա. /// Մ. 1. Շուրջանակի, շրջանաձև: 2. Շրջապտույտ:

բոլորովին

Մ. 1. Ամբողջապես, լիովին: 2. Իսկը, ուղիղ, ճիշտ և ճիշտ: 3. Բացարձակապես: // Վ. Երբեք, բնավ:

բողբոջ

Պ. 1. Սերմի արծակած առաջին ծիլը: 2. Ծաղկի՝ տերևի կամ բուսնող ոստի կոկոնը: 3. կենդ. Բողբոջուկ: 4. փխբ. Սերունդ, շառավիղ: 5. փխբ., արևմտի. Մանկապարտեզի նախադարձական տարիքի երեխաների խմբի (հնում՝ երկրորդ դասարանի) պայմանական անվանումը: 6. փխբ. Ծագող՝ զարգացող զգացմունք: // Ա. փխբ. Դեռահաս, դեռատի, մատաղ:

բողբոջակեր

Պ. // Ա. կենդ. Բողբոջներ ուտող, բողբոջներով սնվող (միջատ/ներ):

բողբոջական

Ա. 1. կրոն. Բողբոջականություն դավանող: 2. Բողբոջականության հատուկ: 3. խսկց. Բողբոջավոր, դժգոհ: // Պ. եկեղ. Քրիստոնեական եկեղեցու բարեփոխական կամ լուսբերական դավանանքի՝ բողբոջականության հետևորդ:

բողբոջավոր

Ա. // Պ. 1. Բողբոջ ունեցող, բողբոջող (մարդ): 2. ժող. Դժգոհ, անբավական (մարդ):

բողբոջարկու

Ա. // Պ. 1. Բողբոջող: 2. իրավբ. Բողբոջարկող:

բոստրաներկ

Ա. Բեստրագույն ներկված: // Պ. Բոստրատու կակղամորթներից ստացվող ներկ:

բովված

Բ. Հրկտր. դերբ. բովվել-ի: // Ա. փխբ. Կյանքի հարվածներից դաղված՝ նաև թրծված:

բորբ

Ա. 1. Տաք, ջերմ, վառ: 2. Բորբոքուն, գրգռված: 3. Ուրախ,

զվարթ: /// **Գ. քժշկ.** Բորբոքում: ///
Մ. հզվդ. 1. Ուրախ-ուրախ,
զվարթ: 2. Բորբոքված, գրգռված:

բորբոսահամ

Գ. Բորբոսի համ: // **Ա. Բորբոսի**
համ ունեցող՝ տվող:

բորբոսահոտ (բորբոսնահոտ)

Գ. Բորբոսի հոտ: // **Ա. Բորբոսի**
հոտ ունեցող:

բորբոք

Գ. 1. Բոցավառություն, բռնկում:
2. Բոցավառվող կրակի ջերմու-
թյուն: 3. **փխբ.** Հոգեկան սաստիկ
կիրք՝ հուզմունք: /// **Ա. /// Մ. 1.**
Բորբոքուն, թեժ, հրավառ: 2.
փխբ. Կատաղի, զայրագին,
մոլեգին: 3. **փխբ.** Կենդանի,
անմեռ, վառ:

բորոտ

Ա. 1. Բոր հիվանդությամբ տա-
ռապող: 2. Քոսոտ: 2. **բրբռ.** Շատ
ոջլոտ: // **Գ. Բոր հիվանդությամբ**
տառապող անձ:

բոցալույս

Ա. Լուսավոր, պայծառ, բոցի լույս
ունեցող: // **Գ. Բոցի լույսը:**

բոցամարիչ

Ա. // Գ. Բոցը մարող՝ հանգցնող
(սարք):

բոցամուղ

Գ. // Ա. Հեղուկ կամ փոշենման
նյութը բոցավառելու և բոցն
ուզած տեղն ուղղող (սարք՝
սարած (ֆորսունկա):

բոցարծակ

Ա. Բոցեր արծակող: // Գ. Բոցի
միջոցով տաքացնող վառարան,
պրիմուս:

բռնագաղթված

Բ. Հրկտր. դերք. բռնագաղթել-ի:
/// **Ա. /// Գ. Բռնի կերպով գաղթած՝**
գաղթի ճանապարհը բռնած,
տեղահանված:

բռնադատված

Բ. Հրկտր. դերք. բռնադատվել-ի:
/// **Ա. /// Գ. քղք., իրավք.**
Քաղաքական բռնության՝ հար-

կադրանքի ենթարկված, անար-
դար դատված՝ դատապարտված
(անձ):

բռնագրքսիկ

Ա. // Մ. 1. Հարկադրաբար, ոչ
կամովին կատարված, բռնի: 2.
Կեղծ, անբնական, շինծու:

բռնակալ

Գ. 1. Դաժան միապետ: 2.
Կեղեքիչ: 3. Դաժան ու քմահաճ
վարմունք ունեցող՝ իր իրավունք-
ները կամ իշխանությունը
չարաչար գործադրող մարդ: // **Ա.**
1. Բռնի, բռնակալական: 2.
Կեղեքող: 3. Դաժան ու քմահաճ
վարմունք ունեցող, իր
իրավունքները չարաշահող:

բռնահոշոտված

Բ. Հրկտր. դերք. բռնահոշոտվել-
ի: // Ա. նորք. Բռնությամբ
ոչնչացված:

բռնատեր

Գ. // Ա. հզվդ., քղք., գրք. Բռնի
տիրող, բռնությամբ իշխանու-
թյունն իր ձեռքն առնող կամ
ուրիշի իրավունքները յուրացնող
(անձ):

բռնաքշված

Բ. Հրկտր. դերք. բռնաքշվել-ի: //
Ա. նորք. Բռնությամբ վտարված,
երկրից հանված:

բռնի

Մ. // Ա. Բռնությամբ՝ ուժով
կատարված, հարկադրաբար:

բռնկիչ

Գ. 1. Պայթեցման աշխատանք-
ների ժամանակ պայթուցիկ լիցքը՝
նյութը բռնկող՝ բոցավառող
հարմարանք՝ քուղ: 2. Կաշան: //
Ա. Բոցավառող, որպես կաշան
ծառայող:

բրածեծ

Ա. Փայտով՝ մահակով՝ բրով (բիր-
հաստ, սրածայր ձող, գավազան)
ևն ծեծված, գանահարված: // **Գ.**
Փայտով՝ մահակով ևն ծեծելը:

բրածո

Գ. Երկրակեղևի շերտերում
պահպանված ու հայտնաբերված

բույսերի և կենդանիների նախնա-
դարյան մնացորդներ: // Ա. 1.
Երկրի ընդերքից հանվող,
պեղված, փորելով հանված: 2.
Հնագույն դարաշրջաններում
գոյություն ունեցած՝ պահպանված
և հայտնաբերված: 3. փխթ.
Չափազանց հին՝ հնացած,
վաղնջական, անդրջրհեղեղյան: 4.
փխթ. Բրածոյի նման՝ անշունչ-
անկենդան մի բան դարձած,
բրածոյացած: 5. հզվդ. Թաղված:

բրահմայական
Ա. կրոն. Բրահմայականության
հատուկ՝ վերաբերող: // Պ. Բրահմայականության հետևորդ:

բրդաթափ
Պ. 1. Կենդանիների բուրդը
թափվելը: 2. Կենդանիների
բուրդը թափվելու ժամանակը: //
Ա. 1. Բուրդը թափված: 2. փխթ.
Կոտր ընկած, սնանկացած:

բրդաթև
Ա. Բրդոտ թևեր ունեցող: // Պ.
կենդ. Բրդոտ թևեր ունեցող
կենդանի:

բրնձազտիչ
Ա. // Պ. տեխ. Բրինձը զտող,
թեփից մաքրող (սարք, հար-
մարանք, մեքենա ևն):

բրնձացան
Ա. Բրինձ ցանող, բրնձի
մշակությամբ զբաղվող: // Պ.
Բրինձ ցանելը:

բրոնզազարդ
Պ. Բրոնզե զարդ: // Ա. Բրոնզով
զարդարված՝ օծված:

բուք¹
Ա. 1. Ծայր՝ բերանը հաստ՝ ոչ
սուր: 2. փխթ. Ոչ ուժգին, ոչ սուր:
3. Անընդունակ, մտավորապես
տկար: 4. փխթ. Անարտահայտիչ,
ոչ իմաստալից: 5. փխթ. Անտար-
բեր, անկարեկից: // Պ. քրկն.
Տրոհության նշան ('), որ
գործածվում է թվարկությունից՝
բացատրությունից առաջ ևն:

բութ²
Ա. // Պ. Ձեռքի և ոտքի կարճ ու
հաստ մատը, բթամատ:

բութանկյուն
Ա. երկրչ. Բութ անկյուն ունեցող: //
Պ. երկրչ. Երկրաչափական
մարմին՝ բութանկյունի:

բութարար
Ա. Բութիչ: // Պ. Բութագետ:

բութերուռ
Ա. // Մ. 1. Բութ-բութ, բութրով: 2.
Ամեն տեղ մի բութ:

բույլ
Պ. Աստղերի խումբ, համաս-
տեղություն: 2. փխթ. Խումբ,
երամ, զունդ: // Ա. փխթ. Աստղերի
բույլի նման:

բուն
Պ. 1. Ծառի կամ թփի վերգետնյա
մասը մինչև ոստերն ու ճյուղերը:
2. Երկայնական ծող, որ
ծառայում է իբրև կոթ՝ բռնատեղ
ևն: 3. փխթ. Սկիզբ, սկզբնա-
վորություն: 4. փխթ. Հիմք,
արմատ, խորք: 5. մսնգ. Ծառի
կտրած և ճյուղերից մաքրած
բունը, ծառաբուն: 6. Բնօրինակ: //
Ա. Հիմնական, էական, իսկական:

բուսածածկ
Ա. Բույսերով ծածկված,
բուսապատ: // Պ. Որևէ տարա-
ծություն ծածկող ողջ բուսա-
կանությունը, բուսական ծածկույթ:

բուսակեր
Ա. Բույսերով կերակրվող՝ սնվող:
2. Միայն բուսական և կաթնեղեն
կերակրով ապրող: // Պ. Միայն
բուսական և կաթնեղեն կերակրով
ապրող մարդ:

բուսասպան
Ա. Բույսեր սպանող՝ ոչնչացնող: //
Պ. գտնտ. Մոլախոտերի
ոչնչացման համար գործադրվող
քիմիական նյութ, անխոտուկ:

բուսեղեն
Ա. Բուսական, բույսերից պատ-
րաստված: // Պ. Բույսեր, բուսա-
կանություն:

գազաթնապտուղ

Գ. քսք. Գազաթնային պտուղ:
// Ա. Գազաթնային պտուղ
ունեցող:

գազաբաշխիչ

Ա. Գազաբաշխում կատարող:
// Գ. 1. Գազաբաշխում կատա-
րողը: 2. Գազաբաշխման հարմա-
րանք շարժիչների մեջ:

գազազած

Բ. Հրկտր. դերք. գազազել-ի: // Ա.
Կատաղած, մոլեզնած, կատաղի:

գազազերծիչ

Ա. // Գ. ռազմ. Գազամաքրում
կատարող, գազամաքրող (սարք):

գազազուխիչ

Գ. // Ա. Գազը զտող՝ մաքրող
(հարմարանք):

գազածին

Գ. 1. տեխ. Պինդ կամ հեղուկ
վառելիքը այրեցիկ գազի
վերածող սարք: 2. Հատուկ տիպի
հնոց՝ զենեռատորային գազ
արտադրելու համար: // Ա. Գազ
առաջացնող՝ գոյացնող:

գազակլանիչ

Ա. // Գ. տեխ. Գազերը կամ նրանց
մնացորդները կլանող (նյութ):

գազահաշվիչ

Ա. Օգտագործված գազի
քանակությունը հաշվող: // Գ. 1.
տեխ. Օգտագործված գազի
քանակությունը հաշվող սարք: 2.
տեխ. Գազամուղի խողովակով
անցնող ու սպառվող գազի
քանակությունը հաշվող սարք,
գազաչափ:

գազահատիչ

Ա. // Գ. Գազային էներգիայով
հատող:

գազամաքրիչ

Ա. // Գ. Գազը մաքրող (սարք):

գազամուղ

Գ. 1. Բնական գազը մի տեղից
մյուսը տանող խողովակ: 2.
Բնական գազի փոխադրման և
բաշխման ամբողջ համակարգը և
խողովակաշարը՝ ցանցը: // Ա. 1.
Գազը մղող՝ շարժման մեջ դնող՝
փոխադրող: 2. քժշկ. Փորի
գազերը դուրս մղող:

գազանազուսպ

Ա. // Գ. Գազանների զսպող՝
վարժեցնող:

գազանակեր

Ա. 1. Գազանակուր, գազանի կեր
դարձած: 2. Գազան ուտող: // Գ.
Գազանի կերակուր:

գազանածայն

Գ. Գազանի ծայն: // Ա. Գազանի
ծայնով, գազանի ծայնի նման:

գազանապահ

Գ. // Ա. Գազաններ խնամող՝
պահող՝ վարժեցնող (անձ):

գազաներախ

Գ. Գազանի երախ: // Ա. փխք.
Գազանի երախի նման սարսա-
փելի՝ ահավոր:

գազանորս

Գ. 1. Գազաններ որսացող անձ: 2.
Գազանների որս, գազաններ
որսալը: // Ա. Գազաններ որ-
սացող:

գազանուտ

Ա. // Գ. Գազաններով լի (տեղ,
վայր), որտեղ շատ գազաններ
կան:

գազաշխատող

Գ. // Ա. մսնգ. Գազատար
խողովակների տեղադրման և
հետ կապված աշխատանք կա-
տարող (անձ):

գազաջեռուցիչ

Գ. Գազաջեռուցման սարք՝
վառարան: // Ա. Գազով ջեռուց-
վող՝ տաքացվող:

գազասպառող

Ա. // Գ. Գազ սպառող:

գազատար

Ա. // Գ. 1. Իր միջով գազը տեղափոխող՝ փոխանցող (խողովակ, խողովակաշար): 2. Գազով լցված անոթներ՝ գազաբալոններ փոխադրող (մեքենա):

գազատու

Գ. // Ա. տեխ. Գազ տվող՝ մատակարարող (հարմարանք (կորբյուրատոր):

գազորսիչ

Ա. // Գ. տեխ. Գազ որսացող՝ որոնող և գտնող (սարք):

գանք

Բ. Ըղծ. եղ. գալ-ի: // Վ. Անդրադառնանք, անցնենք նշ.:

գալարագիծ

Գ. 1. Պարույրի՝ պտուտակի գալարներ կազմող գիծը, պարուրագիծ: 2. Գալարուն կեռմաններ կազմող գիծ: // Ա. Գալարներ ունեցող՝ գալարուն, կեռմաններ կազմող, պարուրագիծ:

գալարապտույտ

Ա. // Մ. Գալարվելով պտույտներ գործող, գալարուն, ոլոր-մոլոր, ոլորապտույտ:

գալիք

Գ. 1. Ներկային հաջորդող ժամանակը, ապագա: 2. Հետագայում լինելու՝ կատարվելու դեպք՝ դիպված: // Ա. 1. Գալու: 2. Ապագայի, եկող: // Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերբ. գալ-ի:

գալով

Բ. Անորոշ դերբ.-ի գործ. հոլ. գալ-ի: // Վ. Ինչ վերաբերում է նշ.:

գահակալ

Գ. 1. Թագավոր: 2. Եկեղ. Կրոնապետ, կաթողիկոս: // Ա. 1. Գահ նստող, գահը գրավող, թագավորող:

գահակից

Ա. // Գ. 1. Միասին գահին տիրող: 2. Աթոռակից:

գահավեծ

Ա. 1. Բարձունքից՝ բարձր տեղից դեպի ցած սրընթաց՝ շեշտակիորեն իջնող՝ թափվող՝ գահավիժող: 2. Ուղղածիզ և բարձրաբերձ ժայռեր ունեցող: 3. Արագընթաց: 4. փխբ. Ցած գլորող, կործանող, կործանիչ: // Գ. 1. Բարձունքի գագաթ, գահավանդ: 2. փխբ., բնստ. Գահավիժում, անկում: // Մ. հզվդ. 1. Անդունդ գլորվելով, գահավիժելով: 2. Բարձրից գցելով, վերևից ցած նետելով, գահից գլորելով: 3. փխբ. Շեշտակիորեն, գահավիժորեն:

գաղափարաբան

Ա. // Գ. Որևէ դասակարգի՝ հասարակական խմբի՝ կուսակցության ևն գաղափարախոսությունն արտահայտող՝ պաշտպանող (անձ), գաղափարախոս:

գաղափարագար

Ա. // Գ. հզվդ. Գաղափար/ներ/ի հիվանդ, գաղափարներով՝ գաղափարների մոլուցքով տարված (անձ):

գաղափարագիր

Գ. լեզվբ. Գրավոր պայմանական նշան, որն արտահայտում է ամբողջական հասկացություն: // Ա. Այդ նույն պայմանական նշաններով գրված:

գաղափարակիր

Գ. // Ա. Որոշակի գաղափարներ կրող՝ արտահայտող՝ տարածող (անձ):

գաղափարակից

Գ. // Ա. Նույն գաղափարներն ունեցող, համախոհ (անձ):

գաղափարապաշտ

Գ. // Ա. Իդեալիստ, որևէ գաղափարի նվիրված հետևորդ, որևէ գաղափարի ամբողջովին նվիրված:

գաղթական

Ա. // Գ. 1. Հայրենիքից գաղթող՝ գաղթած (մարդ): 2. Օտարական, պանդուխտ:

գաղթահայ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ գաղութահայ:

գաղտագողի (գաղտագող)

Մ. // Ա. Գողեգող, ծածուկ, գաղտնաբար:

գաղտակրաքաղ

Ա. // Գ. Գաղտակուր՝ մարգարտաբեր խեցեմորթների ցեղին պատկանող երկպառայան խեցեմորթ քաղող՝ ժողովող:

գաղտնախող

Բ. Հրկտր. դերբ. գաղտնախել-ի: /// Ա. Գաղտնի կերպով՝ գաղտնաբար լսող: // Գ. նորբ. Հատուկ ծառայություններում գաղտնի կերպով ուրիշների խոսակցությունները լսող անձ:

գաղտնակյաց

Ա. // Ա. Գաղտնի ապրող:

գաղտնաշշուկ

Մ. Գաղտնի շշուկով, փսփսոցով: // Ա. 1. Գաղտնի շշուկով ասվող՝ հնչող: 2. Գաղտնի՝ խորհրդավոր շշուկներով լցված:

գաղտնաշշունջ

Մ. // Ա. Տե՛ս՝ գաղտնաշշուկ:

գաղտնատու

Ա. // Գ. Գաղտնիքներ հայտնող, գաղտնիքները մեկին հաղորդող:

գաղտնի

Ա. 1. Ծածուկ մնացող՝ պահվող, չիրապարակվող: 2. Չնկատվող: 3. Ծպտված, ինքնությունը՝ բուն զբաղմունքը են թաքցրած: 4. Արտաքուստ չարտահայտվող, արտաքին դրսևորում չունեցող: // Մ. Թաքուն, ծածուկ կերպով, գաղտնաբար:

գաղտորս (գաղտնորս)

Գ. 1. Գաղտնի որս անող անձ, արգելավայրերում որս անողը: 2. Գաղտորսություն: 3. Գաղտնի որսացածը: // Ա. Գաղտնի որս անող:

գաղութաբնակ

Ա. Գաղութում բնակվող: // Գ. Գաղութի բնակիչ, գաղութաբնակիչ:

գաղութաբնիկ

Գ. // Ա. Գաղութային երկրի տեղաբնիկ:

գաղութակալ

Ա. // Գ. Գաղութատեր, գաղութներ ունեցող, գաղութների տիրող (երկիր, պետություն):

գաղութահայ

Գ. Գաղութաբնակ հայ: // Ա. 1. Գաղութահայության հատուկ: 2. Հայկական գաղթաշխարհին հատուկ, այդտեղ տեղի ունեցող:

գաղութատեր

Գ. // Ա. Գաղութ ունեցող (երկիր, պետություն):

գաղութաբար

Ա. // Գ. Ուրիշ երկրներ գաղութի վերածող (պետություն, անձ):

գաճաճ

Գ. 1. Սովորականից շատ կարճ հասակով մարդ, թզուկ: 2. աստղգ. Ենթաթզուկ: 3. փխբ. Աննշան, անշուք մարդ, ոչնչություն: // Ա. 1. խիստ կարճ, ցածիկ, գաճաճանման: 2. փխբ. Աննշան, փոքրիկ, չնչին:

գալլախեղդ (գալլխեղդ)

Ա. 1. Գալլի խեղդած: 2. Գալլ խեղդող: // Գ. Գալլխեղդ՝ հովվական ուժեղ և մեծ շուն:

գալլաոհմակ

Գ. Գալլերի ոհմակ: // Ա. Գալլերի ոհմակ ներկայացնող, գալլաբարո մարդկանցից բաղկացած՝ գուժամարված:

գալլավայել

Ա. // Մ. 1. Գալլավարի: 2. փխբ. Գազանաբարո, գազանաբար:

գալլենի

Գ. 1. Գալլի մորթի: 2. Գալլի մորթուց կարված մուշտակ: // Ա. 1. Գալլի մորթուց կարված: 2. Գալլային:

գայլիկոնիչ

Ա. Գայլիկոնով (պտուտակավոր սուր ծայրով մետաղյա ծայրով ծակիչ գործիք) ծակող: // Գ. 1. տեխ. Գայլիկոնող սարք: 2. տեխ. Ձեռքով շաղափելու՝ պտուտակելու ևն ժամանակ շաղափը՝ անցքայանիչը՝ պտուտակիչը պտտելու հարմարանք:

գայլորս

Ա. Գայլ որսացող: // Գ. 1. Գայլի որսորդ: 2. Գայլորսություն:

գանգատավոր

Ա. 1. Գանգատվող, տրտնջացող: 2. Գանգատաբեր: 3. Գանգատ պարունակող՝ արտահայտող: 4. Ժղ. Դժգոհ, անբավական: // Գ. 1. Գանգատվող՝ տրտնջացող՝ բողոքող մարդ: 2. փխբ. Դժգոհող մարդ:

գանգուր

Ա. 1. Ոլորուն, օղակաձև ոլորներ կազմող, խուճուճ, գռուզ: 2. Գանգրահեր: // Գ. 1. առավել. հոգն. Ոլորքներ կազմող մազեր, ոլորուն մազափունջ, խոպոպ: 2. փխբ. Բույսի սաղարթախիտ ու ոլորուն ճյուղեր կամ ծաղկեփնջեր:

գանձախույզ

Ա. // Գ. Գանձեր որոնող:

գանձասաց

Գ. // Ա. Եկեղ. Գանձ՝ պատարագի վերջում կրոնական երգ երգող (կրոնավոր):

գանձատեր

Գ. // Ա. Գանձի տեր:

գանձիչ

Ա. // Գ. 1. Դրամի և արժեթղթերի ընդունումով և հանձնումով զբաղվող (անձ): 2. Գանձումներ կատարող (անձ):

գանձորոնող

Գ. // Ա. Գանձ որոնող (մարդ, խումբ ևն):

գաջագործ

Գ. // Ա. 1. Գաջի արտադրության աշխատող: 2. Գաջից արձաններ՝ քանդակներ ևն պատրաստող: 3.

Գաջի սվաղ անող (արհեստավոր), գաջային աշխատանքներ կատարող (անձ):

գառնակեր

Ա. 1. Գառ ուտող: 2. փխբ. Երկչուտ, վեհերուտ: // Գ. խսկց. Գայլ:

գավազանակիր

Գ. 1. Գավազան կրող՝ ծեռքին գավազան ունեցող մարդ: 2. պատմ. Գավազան ունեցող՝ կրող առաջնորդ: 2. եկեղ. Հոգևորական, որ որոշ հանդեսների ժամանակ հայրապետի մոտ կանգնած՝ բռնում է նրա գավազանը: // Ա. 1. Գավազան՝ ծեռնափայտ կրող, ծեռքին գավազան ունեցող: 2. Առաջնորդող:

գավազանավոր

Ա. 1. Գավազան ունեցող: 2. Գավազան կրելու իրավունք ունեցող: // Գ. Գավազան կրելու իրավունք ունեցող կրոնավոր:

գավաթակիր

Գ. // Ա. Գավաթ շահած (մարզիկ, մարզախումբ ևն), մրցանակակիր:

գարեհատիկ

Գ. 1. Գարու հատիկ: 2. ազգգր. Ոսկեղեն կանթով գարու մեծությամբ կանացի զարդ, որ շարում են թելի վրա և վզից կախում, գարեհատ: // Ա. ազգգր. Գարեհատերից բաղկացած:

գարեհմա

Ա. // Գ. Գարի գցելով հմայություն անող (անձ), գարի գցող:

գարնակ

Գ. // Ա. Գարնանը հոսող (ջուր, աղբյուր, գետակ):

գարնանաղեմ

Մ. // Գ. Գարնան մոտերքը, գարնան սկզբին:

գարնանավար

Գ. 1. Գարնանը կատարվող՝ կատարված վար: 2. Գարնանը վարվող արտ: // Ա. Գարնանը վարած՝ վարվող՝ հերկած:

գարնանացան

Ա. Գարնանը ցանած՝ ցանված՝ ցանվող: // Գ. 1. Գարնանը

կատարվող ցանքը և դրա հետ կապված աշխատանքները:
2. Գարնանը կատարվող ցանքի ժամանակաշրջանը: 3. Գարնանը ցանված արտ:

գարշահոտ

Ա. 1. Գարշելի հոտ ունեցող:
2. փխբ. Նողկալի, զգվելի, քստմնելի: // Գ. Գարշելի հոտ, գարշահոտություն, ժանտահոտություն:

գդալախում

Ա. Գդալով խմված՝ խմած: // Գ. Գդալով խմելը:

գեղագիր

Գ. // Ա. 1. Գեղեցիկ գրված: 2. Գեղեցիկ ձեռագիր ունեցող, գեղեցիկ գրող (անձ): 3. Զարդագրեր՝ ձևավոր տառեր գրող: 4. պատմ. Դիվանական փաստաթղթերը գրող (արքունիքի՝ դիվանի ևն պաշտոնյա):

գեղագիր

Գ. // Ա. Գեղագրող, գեղեցիկ ձեռագիր ունեցող, գեղագիր:

գեղադիտակ

Գ. 1. Իբրև մանկական խաղալիք ծառայող դիտողական սարք: // Ա. 1. Գեղեցիկ տեսարան ներկայացնող: 2. Գեղատես:

գեղազարդ

Գ. 1. Բեմի հարդարման՝ գեղազարդման առարկա՝ իր (դեկոր): 2. Գեղազարդում: // Ա. 1. Գեղեցկությամբ զարդարված, գեղեցիկ: 2. Գեղեցիկ զարդաքանդակներով, գեղաքանդակ:

գեղահարդարիչ

Գ. // Ա. Գեղեցկորեն հարդարող, հարդարելով գեղեցկացնող:

գեղանկար

Ա. 1. Գեղեցիկ պատկեր՝ տեսարան ներկայացնող: 2. Գեղեցիկ հորինված՝ ստեղծված: 3. Գեղեցիկ նկարված: // Գ. 1. Գեղանկարչական պատկեր՝ նկար: 2. Գեղեցիկ պատկեր՝ տեսարան:

գեղապատկեր

Ա. 1. Գեղեցիկ պատկեր՝ դեմք ունեցող, գեղադեմ: 2. Գեղեցիկ պատկեր՝ տեսարան ներկայացնող: // Գ. Գեղեցիկ պատկեր՝ տեսարան:

գեղապար

Գ. Գեղեցիկ պար: // Ա. Գեղեցիկ՝ հիանալի պարող:

գեղարդակիր

Գ. // Ա. Գեղարդով զինված:

գեղարդավոր

Ա. // Գ. Տես՝ գեղարդակիր:

գեղարվեստասեր

Ա. // Գ. Գեղարվեստը սիրող:

գեղափունջ

Գ. Գեղեցիկ փունջ: // Ա. Գեղեցիկ փնջված, գեղեցիկ փունջ կազմող:

գեղաքանդակ

Ա. 1. Գեղեցիկ՝ գեղարվեստորեն քանդակված: 2. Գեղարվեստական քանդակներով զարդարված: // Գ. Գեղեցիկ քանդակ:

գեղեցիկ

Ա. 1. Տեսքով դուրեկան՝ հաճելի, գույների՝ գծագրության՝ մասերի ևն ներդաշնակությամբ օժտված: 2. Գրավիչ դիմագծերով: 3. Շարժումների ներդաշնակությամբ՝ համաչափությամբ: 4. Զգայարանների համար հաճելի՝ ախորժելի: 5. Ներքին բովանդակությամբ լավ՝ դրական: 6. Բարոյական տեսակետից՝ անպարսավ: 7. Գեղարվեստական: 8. Վայելուչ, կիրթ: 9. Պատշաճ, հարմար, տեղին, հաջող: 10. Պարզ, մաքուր, պայծառ, ջինջ: 11. Մեղմ, հաճելի: 12. Երջանիկ, բարեկեցիկ: 13. Կատարյալ, անթերի: /// Մ. 1. Լավ: 2. Կատարյալ: 3. Շքեղորեն: /// Գ. գիտ. Այն, ինչ որ համապատասխանում է գեղեցկության գաղափարին՝ մարմնավորում է գեղեցկությունը:

գեղընթաց

Ա. // Մ. Գեղեցիկ ընթացքով:

գեղջկաբարբառ

Ա. 1. Գեղջուկի լեզվով խոսող: 2. Ժողովրդական լեզվով խոսող՝ գրող: 3. Գեղջկական լեզվով՝ բարբառով գրված՝ ասված՝ երգած: // Մ. Գեղջուկի լեզվով՝ բարբառով կամ ժողովրդական լեզվով:

գետադարձ

Ա. Գետի հոսանքը ետ դարձնող: // Գ. 1. Այն տեղը, որտեղ գետի հոսանքը ետ է դառնում՝ հակառակ ուղղությամբ է հոսում: 2. Գետի ոլորան:

գետամեջ

Գ. Գետի մեջը՝ միջին մասը: // Ա. Գետի մեջ՝ գետի ճյուղավորումների միջև գտնվող՝ եղով:

գետնագործ

Ա. Գետնի վրա (և ոչ հորում) ամրացված հարմարանքով գործած: // Գ. Այդպիսի հարմարանքով գործելը:

գետնակալ

Գ. Գետնի վրա գցվող ծածկոց: // Ա. Գետնի վրա գցվող:

գետնահայաց

Ա. // Մ. 1. Հայացքը՝ աչքերը ցած ուղղած: 2. Դեպի գետին հակված, դեպի գետին ուղղված:

գետնահան

Մ. Գետնի երեսից: // Ա. 1. Գետնից հանված: 2. Գետնի մեջ փորված:

գետնահար

Ա. // Մ. 1. Գետնին ընկած, գետնահարած, տապալված: 2. Գետնին կպած՝ հավասար, շատ ցածր՝ կարճ: 3. փխբ. Անիրավված, ոտնահարված, ոտի տակ տված:

գետնահարկ

Գ. 1. Գետնափոր՝ նկուղային հարկ: 2. Շենքի այն հարկը, որի հատակը գետինն է: // Ա. 1. Շենքի նկուղային հարկում գտնվող: 2. Գետնափոր:

գետնամեջ

Գ. Գետնի մեջը, գետնի ներսի կողմը, աչք: // Ա. Ստորգետնյա:

գետնաշարժ

Ա. Գետնի վրա շարժվող, սողացող: // Գ. Երկրաշարժ:

գետնասող

Ա. 1. Գետնի վրա սողացող, գետնաքարշ սողացող: 2. փխբ. Ստորաքարշ: // Մ. Գետնի վրա սողալով՝ քաշ գալով:

գետնատակ

Գ. Գետնի տակը՝ ներսը: // Ա. Գետնի տակ գտնվող, ստորգետնյա:

գետնատարած

Ա. // Մ. 1. Գետնի վրա տարածվող՝ տարածված՝ փռվող՝ փռված: 2. փխբ. Մինչև գետին խոնարհված, ստորաքարշ, ստորանալով, չափազանց խոնարհվելով՝ ստորանալով:

գետնափոր

Ա. 1. Գետնի մեջ փորված, ստորգետնյա: 2. Գետինը փորող: // Գ. 1. Գետնի մեջ փորված տեղ (նկուղ, կացարան ևն): 2. Ստորերկրյա անցք՝ ուղի: 3. ռազմ. Գետնի մեջ փորված խրամատ-ապաստարան (խցիկ, փոս): 4. փխբ. Խորք, ընդերք: 5. Գետինը փորող անձ:

գետնաքարշ

Ա. 1. Գետնատարած, գետնին քարշ եկող: 2. փխբ. Ստորաքարշ, կեղծավոր, քծնող: 3. Գետնին կպած, ցածրադիր, ցածրահարկ, ցածրահասակ: // Մ. Գետնատարած, գետնին քարշ տալով:

գետներես

Գ. Գետնի երեսը՝ մակերևույթը: // Ա. Գետնի երեսին գտնվող:

գետնսող

Գ. Գետնի վրա սողալը: // Մ. Գետնի վրա սողալով:

գերագույն

Ա. 1. Ամենավերին, ամենաբարձր: 2. Մեծագույն, ամենամեծ: 3. Վեհ, վսեմ, իդեալական: 4. Ծայրահեղ,

առավելագույն: // **Գ. փխնն.** Գերագույն գլխավոր հրամանատար:
գերագանց

Ա. 1. Շատ բարձր հատկություններ ունեցող, կատարյալ: 2. Ուրիշներից առավել, գերագանցող, ուժեղ: // **Գ.** Ուսման մեջ ցուցաբերած առաջադիմության, ինչպես և ընտրովի մարմինների գործունեության ամենաբարձր գնահատականը: // **Մ.** Խիստ բարձր՝ ամենաբարձր մակարդակով:

գերագանցիկ

Ա. // **Գ.** Ուսման մեջ ամենաբարձր ցուցանիշներն ունեցող՝ գերագանց գնահատականներով սովորող (աշակերտ՝ ուսանող):

գերակետիկ

Ա. Սահմանված ժամկետից ավելին տևող՝ կատարվող: // **Գ.** Պարտադիր զինծառայության ժամկետը լրանալուց հետո բանակում կամ նավատորմում ծառայող զինվորական:

գերանակապ

Գ. 1. շին. Գերանների միացք: 2. Գերաններով սարքված կառույց՝ շինվածք՝ կամուրջ ևն: // **Ա.** Գերաններով շինված, գերաններով ամրացված:

գերանաշար

Ա. Գերաններից շարված, գերանակապ: // **Գ.** շին. Գերանաշարք:

գերանապատ

Գ. Գերանակապ պատ: // **Ա.** Գերաններով պատված՝ ծածկված:

գերանացու

Գ. // **Ա.** Գերանի համար պիտանացու (ծառաբուն), որպես գերան գործածելի (ծառաբուն):

գերանափակ

Գ. Գերաններով շինված արգելք՝ ամրություն դիրք: // **Ա.** Գերաններով փակված՝ ամրացված:

գերանդավոր (գերանդիավոր)

Ա. // **Գ.** 1. Գերանդի ունեցող՝ բանեցնող, գերանդիով հնձող: 2. Գերանդագեն:

գերանդաքաղ

Ա. Գերանդիով քաղած՝ հնձած՝ հարած: // **Գ.** Գերանդիով կատարվող՝ կատարված (հունձ):

գերեզմանաթաղ

Գ. Գերեզմանում թաղվելը: // **Ա.** Գերեզմանում թաղող:

գերեզմանախույզ

Ա. // **Գ.** 1. Գերեզմանները փորող՝ բացող և թաղված արժեքավոր իրերը գողացող (անձ), գերեզմանակրկիտ: 2. փխք. Այծմեականությունից կտրված (գիտնական):

գերեզմանակապուտ

Ա. // **Գ.** Տես՝ գերեզմանախույզ:

գերեզմանավար

Ա. // **Գ.** Գերեզմանների գործով զբաղվող, գերեզմանների կարգավորման գործերը վարող (անձ, ծառայություն ևն):

գերեզմանափոր

Ա. // **Գ.** 1. Մեռելների համար գերեզման փորող: 2. Տես՝ գերեզմանախույզ: 3. փխք. Չարիք՝ կործանում նյութող, մեկի՝ մի բանի կործանումը նախապատրաստող (անձ):

գերեկից

Ա. // **Գ.** Միասին գերության մեջ եղած (անձ), գերության ընկեր:

գերեվաճառ

Ա. // **Գ.** Գերիներ վաճառող, գերիների վաճառքով զբաղվող (անձ, խմբավորում):

գերեվար

Ա. // **Գ.** 1. Գերի տանող, գերության տանող: 2. Գերված, գերի տարված:

գերերջանիկ

Ա. 1. Շատ երջանիկ, խիստ բախտավոր: 2. **եկեղ.** Կենդանի կամ մեռած բարձրագույն հոգևորականին տրվող հարգանքի տիտղոս: // **Մ.** Շատ երջանիկ:

գերի

Գ. 1. Պատերազմի՝ ռազմական գործողությունների ժամանակ հակառակորդի կողմից գերված

զինվոր՝ անձ: 2. փխք. Մեկի ազդեցության տակ գտնվող, մեկով հրապուրված՝ տարված և նրան անձնատուր եղած մարդ: 3. փխք. Որևէ ուսմունքի՝ ուղղության ևն խիստ ազդեցության տակ գտնվող՝ նրան կուրորեն հետևող մարդ: 4. փխք. Մեկի քմահաճույքի առարկա դարձած մարդ կամ անձնավորված առարկա: 5. Հլու՝ հնազանդ անձ: 6. Որևէ մեկի իշխանությանը ենթարկված՝ նրանից կախման մեջ գտնվող մարդ, ստրուկ, ճորտ: // Ա. 1. Գերված, գերի ընկած, գերի տարված, ազատությունից զրկված: 2. Հնազանդ, հլու:

գերիչ
Գ. Գերի վերցնող՝ գերեվարող անձ: // Ա. 1. Գերի վերցնող, գերեվարող, գերի տանող: 2. Հրապուրող, գրավող, դյութող:

գերիվեր (գերիվերո)
Մ. Ավելի վեր, ավելի բարձր, գերազանց: // Ա. Բարձրագույն, կատարելագույն, լավագույն:

գերկարձալիք
Ա. Գերկարձ ալիքներով աշխատող: 2. Գերկարձ ալիքներով հաղորդվող: // Գ. Գերկարձ (10 մետրից կարճ) ալիք:

գերհաղորդիչ
Ա. տեխ. 1. Արտակարգ՝ չափազանց մեծ հաղորդականություն ունեցող: 2. Չափազանց մեծ արագությամբ հաղորդվող: // Գ. Չափազանց մեծ արագություն՝ գերհաղորդականություն ունեցող հաղորդիչ:

գերմակ
Ա. 1. Փոքր, մանր: 2. Նուրբ, բարակ: 3. Շատ մանր այլուրից պատրաստված: 4. փխք. Մանրամաղ այլուրի նման նուրբ ու սպիտակ: // Գ. Շատ մանր այլուր:

գերմաստ (գերմաստի)
Գ. 1. քսք. Այծատերևագիների ընտանիքին պատկանող թուփ: 2. Այդ թփի ճկուն ոստերը, որոնցով

կողովներ ու քթոցներ են հյուսում:
// Ա. Այդ թփի ոստերով հյուսած:

գերմիլիոնատեր
Գ. // Ա. Շատ միլիոնների հարստություն ունեցող (անձ, տնտեսություն):

գերյալ
Ա. // Գ. Գերված, գերի, թշնամու ձեռքն ընկած և ազատությունից զրկված (մարդ):

գերքաղաքականացված
Բ. Հրկտր. դերք. գերքաղաքականացվել-ի: // Ա. Չափազանց քաղաքականացված:

գզզզված
Բ. Հրկտր. դերք. գզզզվել-ի: // Ա. 1. Խառնակ, խառնափնթոր, չհարդարված: 2. Պատառոտուն: 3. Ժող. Աներես, անամոթ:

գթոտ
Ա. Գութ ունեցող, գթասիրտ, գթառատ: // Մ. Շատ գթասիրտ, կարեկցաբար:

գիծ
Ա. 1. Խելքը կորցրած, խելագար: 2. Շուտ գրգռվող, ցասկոտ, զայրացկոտ: 3. Չարաճճի, անհանգիստ: 4. փխք. Կատաղի, մոլեգնած: 5. Անխոհեմ, խելքը պակաս, իբրև անխելք: 6. Մոլի, մի բանով տարված, մի բան մոլի կերպով՝ խենթանալու չափ՝ ուժգին սիրող: 7. փխք. Վարար, հորդահոս: 8. Սանձարծակ: /// Գ. 1. Խելքը կորցրած՝ խելքը պակաս մարդ, խելագար: 2. փխք. Կատաղի, մոլեգնած՝ ցասկոտ մարդ: 3. Մոլի, մի բանով տարված, մի բան մոլի կերպով՝ խենթանալու չափ՝ ուժգին սիրող մարդ: /// Մ. 1. փխք. Կատաղի, կատաղությամբ, մոլեգնած: 2. Անհանգիստ: 3. Չարաճճիությամբ, խենթախելառ:

գինեքաշխ
Գ. // Ա. Գինի բաշխող՝ մատուցող:

գինեքույր
Ա. Գինու բույր ունեցող: // Գ. Գինու բույր՝ հոտ:

գինեբուրմունք

Գ. Գինու բուրմունք: // Ա. Գինու բուրմունք ունեցող, գինեբույր:

գինեթուրմ

Ա. 1. Որի հյութը գինին է, որից գինի է թորվում: 2. փխբ. Գինով տոգորված, շատ գինի խմած: // Գ. Գինով պատրաստած թուրմ:

գինեխում

Ա. Գինի խմող, գինարբու: // Գ. 1. Գինի խմելը: 2. Խնջույք:

գինեհամ

Ա. Գինու համ ունեցող: // Գ. Գինու համ:

գինեհան

Գ. 1. Երկարակոթ անոթ, որով կարասից գինի են հանում՝ համը փորձելու համար: 2. Ուետինե երկար խողովակ՝ գինի հանելու համար: // Ա. Գինի հանող:

գինեհոտ

Ա. Գինու հոտ բուրոդ: // Գ. Գինու հոտ:

գինեմուլ

Ա. // Գ. Չափազանց գինեսեր:

գինետեսակ

Գ. Գինու տեսակ: // Ա. Գինու նմանություն ունեցող, գինենման:

գինետեր

Գ. Գինու տերը: // Ա. Գինու տեր, շատ գինի ունեցող՝ արտադրող:

գինեփրփուր

Ա. 1. Գինու նման փրփուր: 2. Փրփրած գինով լցված: // Գ. Գինու փրփուր:

գինով

Գ. Գործ. հոլ. գինի-ի: // Ա. 1. Գինուց հարբած: 2. փխբ. Հրապուրված, հմայված, տարված:

գիշակեր

Ա. // Գ. 1. Գեշ՝ դիակ ուտող, հում մսով սնվող, դիակեր: 2. փխբ. Կեղեքիչ, անսիրտ, արյունաբեր (անձ):

գիշահոտ

Ա. Գեշի հոտ ունեցող: // Գ. Գեշի հոտ:

գիշատիչ

Ա. 1. Ուրիշ կենդանիներ ուտող (կենդանիների մասին): 2.

Գիշատող, գիշատելու հատկություն ունեցող: 3. փխբ. Հարստահարիչ, ուրիշի ունեցվածքը հափշտակող: 4. փխբ. Կեղեքիչ, վայրագ, բարբարոս: // Գ. Գիշատիչ կենդանի:

գիշեր

Գ. 1. Օրվա մի մասը՝ մայրամուտից մինչև լուսաբաց: 2. փխբ. Խավար, մռայլություն: 3. Խիստ սև ու փայլուն սաթ: 4. փխբ. Կյանքի ծանր պայմաններ, ընդհանրապես ծանր իրավիճակ: 5. փխբ. Կյանքի մայրամուտ, զառամություն: // Մ. Գիշեր ժամանակ, գիշերը, գիշերվա ընթացքում:

գիշերադեմ

Ա. 1. Մութ դեմքով, սև երեսով: 2. Խավարի պես սև, սևատեսիլ: 3. փխբ. Խավարամիտ, խավարամոլ: 4. փխբ. Մռայլ, անիրապույր: // Մ. Խսկց. Գիշերվա դեմ, գիշերվա մոտ:

գիշերազանգ

Գ. 1. Գիշերվա զանգ՝ զանգահարություն: 2. Գիշերվա սկիզբն ագդարարող զանգ: // Ա. քնստ. Գիշերվա զանգի պես քաղցր ու խորհրդավոր:

գիշերազգեստ

Գ. Գիշերը՝ քնելու ժամանակ հագնելու զգեստ, ննջազգեստ: // Ա. 1. Գիշերային զգեստ հագած: 2. քնստ. Գիշերն իբրև զգեստ ունեցող, գիշերով պատված, գիշերվա մեջ սուզված:

գիշերածին

Ա. 1. Գիշերը ծնված: 2. Գիշերը ծնող՝ բերող: 3. Գիշերից ծնվող՝ սկիզբ առնող: // Գ. քսբ. Նիկտագինազգինների ընտանիքին պատկանող ծաղկաբույս, գիշերային գեղեցկուհի:

գիշերահսկիչ

Գ. Գիշերային հսկիչ, պահապան: // Ա. կրոն. Գիշերային հսկում կատարող:

գիշերամարտ

Գ. Գիշերային մարտ՝ կռիվ: // Ա. Գիշերը պատերազմող՝ կռվող:

գիշերամարտիկ

Գ. // Ա. Գիշերային մարտին մասնակից, գիշերը կռվող (մարտիկ), գիշերային մարտին մասնակցող:

գիշերամուտ

Գ. Գիշերվա սկիզբը, գիշերն սկսվելու ժամանակը: // Ա. Գիշերվա խավարի մեջ մտած, գիշերվա խավարով պատված:

գիշերաշրջիկ

Ա. // Գ. 1. Գիշերը շրջող՝ թափառող (անձ): 2. Լուսնոտ:

գիշերապահ

Ա. Գիշերը պահակություն անող: // Գ. Գիշերային պահակ:

գիշերվար

Ա. Գիշերն ընթացող՝ կատարվող՝ վարվող: // Գ. Արուսյակ՝ Վեներա մոլորակը, երբ երևում է երեկոյան դեմ (Գիշերավար):

գիշերատես

Ա. 1. Գիշերը լավ տեսնող: 2. Գիշերատեսությամբ հիվանդ: // Գ. քնատ. Գիշերային այց՝ հանդիպում:

գիշերերգ

Գ. 1. երժշտ. Սյուիտայի տիպի երաժշտական ստեղծագործություն: 2. Միջնադարյան Եվրոպայում սիրուիում ծնված երգ, որ սովորաբար երգվում էր նրա պատուհանի տակ (սերենադա): 3. Ցայգերգ: 4. Գիշերը երգվող երգ: 5. Գիշերվան նվիրված երգ, գիշերերգություն: // Ա. Գիշերը երգող:

գիշերօթիկ

Ա. 1. Օթևանելու պայմաններ ունեցող: 2. Գիշեր ու ցերեկ տվյալ տեղում մնացող և սնվող: 3. Կենվորին՝ սովորողին խնամող և պահող: // Գ. Կենվորին՝ սովորողին խնամող ու պահող հատուկ դպրոց՝ հյուրանոց ևն:

գիջահամ

Ա. Խոնավության համ տվող, մզլածի համ ունեցող: // Գ. Խոնավության՝ մզլածության համ:

գիսավոր

Ա. 1. Երկար մազեր՝ ծամեր ունեցող: 2. Գիսաստղի՝ գիսավոր աստղի պես՝ հազիվ նշմարվող, հեռավոր: 3. Պոչավոր: 4. Մազերը երբեք չկտրելու ուխտ արած ուխտավոր (վանական): // Գ. աստղգ. Գիսավոր՝ պոչավոր աստղ, գիսաստղ:

գիտնական

Գ. Գիտությամբ զբաղվող անձ, գիտության որևէ բնագավառի մասնագետ: // Ա. 1. Գիտուն, գիտակ, խելացի: 2. խսկց. Գիտելիքներով հարուստ, շատ գիտուն:

գիտունիկ

Գ. // Ա. 1. հեզն. Գիտությամբ չփայլող՝ աչքի չընկնող (մարդ), միջակություն: 2. Կյանքից կտրված, միայն տեսական գիտելիքներ ունեցող (անձ):

գիոթ (գիրո)

Ա. // Մ. Շեշտակի, շեշտակիորեն:

գլանիչ

Ա. // Գ. 1. տեխ. Գլաններով մանրացնող՝ մամլող՝ տափակեցնող, մետաղը գլանների ճնշումով մշակող, գլանող (մեքենա): 2. գտնտ. Անհրաժեշտ խոնավությունը պահելու նպատակով ցանված հողը գլանելով պնդացնող (սարք, մեքենա):

գլգլան

Ա. Գլգլացող: // Գ. Կոկորդ:

գլխաբաց

Ա. // Մ. Գլուխը բաց՝ չծածկած, առանց գլխարկի:

գլխագիր

Ա. 1. Մեծատառ, գլխատառ: 2. փխբ. Մեծատառով գրվող, հատուկ, իդեալական: 3. Վերևում գրված: // Գ. Մեծատառ, գլխատառ: 2. Գլխի՝ մասի վերնագիր:

գլխազլոր

Ա. Գլխիվայր զլորվող՝ զլորված: // Մ. Գլխիվայր զլորվելով:

գլխակեր

Ա. Զարագուշակ, դժբախտություն՝ մահ բերող: 2. Մարդ սպանող: // Գ. 1. Մարդասպան: 2.

Տղամարդ կամ կին, որ մի քանի անգամ ամուսնացել է, և ամեն անգամ ամուսինը կամ կինը մահացել է:

գլխակոր (գլխիկոր)

Մ. // Ա. 1. Գլուխը կախած՝ խոնարհած, գլխահակ: 2. Տխուր և ամոթահար, ամոթանքով մնացած: 3. Տխուր, տրտուն, վշտահար: 4. Ընկճված, խեղճացած: 5. Լուռումուռ, սուսուփուս, անտրտուն:

գլխակորույս

Ա. // Մ. Խուճապահար, շփոթված, գլուխը կորցրած:

գլխահակ

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ գլխակոր:

գլխաչափ

Գ. Գլխի տրամագիծը չափելու գործիք: // Ա. Գլխի տրամագիծը չափող: 2. Գլխի չափ, գլխի մեծություն ունեցող:

գլխապատառ

Ա. // Մ. 1. Շտապ, հապճեպ, տագնապահար: 2. **իզվի**. Գլուխը պատռված՝ ճեղքված:

գլխապտույտ

Գ. **բժշկ**. Գլխի պտույտ՝ պտտվելը: /// Ա. 1. Գլխապտույտ առաջացնող. շրմեցուցիչ, ապշեցուցիչ: 2. **փխբ**. Արտակարգ, անսպասելի: 3. **փխբ**. Շատ շտապ, շնչակտուր:

գլխավոր

Ա. 1. Առաջնակարգ, ամենաէական: 2. Հիմնական, կարևոր մասը կազմող: 3. Առաջինը՝ բարձրագույնը հանդիսացող, դիրքով ավագ: 4. Ամենամեծ, կենտրոնական: /// Գ. 1. Դիրքով՝ պաշտոնով ավագ անձ: 2. Դեկավար, առաջնորդ: 3. **թրթռ**. Ամուսին: /// Վ. *Հողով՝ նաև գերադրական աստիճանով* Գլխավորը, ամենագլխավորը, հատկապես, մանավանդ:

գլխարկավոր

Ա. Գլխարկ կրող, գլխարկ դրած: // Գ. **փխբ**. Տղամարդ:

գլխաքարշ

Ա. // Մ. Գլուխը քաշ գցած, գլխակոր, գլխահակ:

գլխիվայր (գլխիվար)

Մ. 1. Գլուխը դեպի ցած դարձրած, գլխի վրա շրջվելով: 2. Վերևից դեպի ներքև: 3. Հակառակ, շրջված, թարս: // Ա. **փխբ**. Հակառակ, թարս, ծախող:

գլխով

Գ. Գործ. հոլ. **գլուխ-ի**: // Ա. Խելացի, խելոք: // Մ. խսկց. Խելացիորեն, խելքով, մտածելով:

գլուխկոտրուկ

Ա. // Գ. 1. Լուծելու համար հնարամտություն ու դատողականություն պահանջող (խնդիր, հանելուկ): 2. Դժվար լուծելի, կնճռոտ (խնդիր):

գլխտորահամ

Ա. Գլխտորի համ ունեցող, տտիպ: // Գ. Գլխտորի համ:

գծագիր

Գ. 1. Հարթ մակերեսի վրա վրա սահմանված կանոնների համաձայն պատկերված պայմանական գծանկար որևէ բան: 2. Որևէ առարկայի՝ գծերով արտահայտված նմանություն՝ պատկեր: 3. Գծագրող՝ գծագրություն կատարող անձ: // Ա. 1. Գծագրող: 2. Գծագրված, գծված:

գծագրիչ

Ա. // Գ. Գծագրող, գծագրություն կատարող (անձ):

գծագրող

Բ. Ենթ. դերբ. **գծագրել-ի**: // Գ. Գծագիր անող մասնագետ:

գծած

Բ. Հրկտր. դերբ. **գծել-ի**: // Ա. 1. Գծագրությամբ արտահայտված: 2. Վրան գծեր՝ տողեր քաշած, տողած: 3. խսկց. Անթերի, շատ գեղեցիկ:

գծամեջ

Գ. Գծերի միջև եղած տարածությունը, գծերի արանքը: // Ա. Գծերի միջև գտնվող՝ ընկած:

գծային

Ա. 1. Գծին հատուկ: 2. Գծերով արտահայտված, գծերից կազմված: 3. Գծերով հաղորդվող՝ անցնող: 4. Կապի՝ հաղորդակցության ճանապարհների են գծերին հատուկ: 5. Կապի՝ հաղորդակցության ճանապարհների են գծերին սպասարկող՝ ծառայող: // Գ. Կապի՝ հաղորդակցության են գծերի ցանցի աշխատող՝ պաշտոնյա:

գծանց (գծանցիկ)

Ա. Գիծը կտրող-անցնող (ճանապարհի մասին): // Գ. 1. Փողոցների՝ գծերով նշանակված անցումը: 2. Երկաթգիծը կամ գծանշված տեղանքը կտրող-անցնող ճանապարհ:

գծաշար

Գ. Գծերի շարք: // Ա. Գծի ձևով շարված, շարքով մի գիծ կազմած:

գծապահ

Գ. // Ա. Երկաթուղային գիծը հսկող և պահպանող (պահակ):

գծափոխիչ

Գ. // Ա. տեխ. Գիծը փոխող (գործիք, առարկա, սարք):

գծաքաշ

Գ. Գծեր քաշելու՝ գծանշելու գործիք: // Ա. Գծող, գծեր քաշող:

գծով

Գ. Գործ. հոլ. գիծ-ի: // Կ. կաքթ. Առնչությամբ, կապակցությամբ, ուղղությամբ, վերաբերյալ:

գմբեթահարկ

Ա. Գմբեթավոր հարկ՝ ծածկ ունեցող, գմբեթածածկ: // Գ. Գմբեթածն ծածկ:

գյուղագնաց

Ա. // Գ. 1. Հովել: 2. նորթ. Գյուղաբնակներին օգնելու՝ նրանց հոգսերը թեթևացնելու նպատակով բարեգործություն՝ օգնություն կազմակերպող: 3. պատմ. Լուսավորության նպատակով գյուղ գնացող:

գյուղակենտրոն

Գ. Գյուղի կենտրոնը: // Ա. Գյուղի կենտրոն հանդիսացող, գյուղի կենտրոնում գտնվող:

գյուղանկար

Գ. 1. Գյուղի նկար: 2. Գյուղի ընդհանուր տեսքը՝ պատկերը, գյուղական բնանկար: // Ա. Գյուղական բնանկար ներկայացնող՝ հանդիսացող:

գյուտարար

Ա. // Գ. Անսպասելի՝ արտակարգ՝ անսովոր բան/եր/՝ գյուտ/եր/ անող, գյուտ/եր/ի հեղինակ:

գնա՝ (գնացե՝՝ք)

Բ. Հրմ. եղ. գնալ-ի: // Վ. 1. Թե կարող ես (եք), ապա: 2. Եթե ուզում ես (եք), քո (ծեր) կամքն է...:

գնալով

Բ. Գործ. հոլ. գնալ-ի: // Մ. Աստիճանաբար, հետզհետե:

գնահատիչ

Գ. Ապրանքների գինը որոշող՝ գնահատող անձ: // Ա. 1. Գնահատու, գնահատող, գինը՝ արժեքը որոշող: 2. Գնահատական տվող:

գնացող-եկող

Բ. Ենթ. դերք. գնալ-գալ-ի: // Ա. // Գ. 1. Այցելու, հաճախորդ: 2. Հյուր: 3. Ճամփորդ, երթևեկող:

գնդաչափ

Գ. // Ա. Գնդի կամ գնդակի մեծությունը չափող՝ չափելու (գործիք):

գնդացրավոր

Ա. Գնդացիր կրող, գնդացրով զինված: // Գ. Գնդացրով կրակող զինվոր, գնդացրորդ:

գնով

Գ. Գործ. հոլ. գին-ի: // Կ. Միջոցով:

գոլ

Ա. Քիչ տաք, գաղջ: // Գ. 1. Ջերմություն, տաքություն: 2. Ժող. Գոլորշի:

գոհ

Ա. 1. Բավարարություն՝ բավականություն ստացած: 2. Իր ունեցվածքով բավարարվող: 3. Բավականություն արտահայտող,

գոհունակ: // Մ. Բավականությանը, բավարարված, գոհունակությամբ:

գոհունակ

Ա. 1. Գոհ, շնորհակալ: 2. Գոհունակություն արտահատող: // Մ. Շնորհակալությամբ, գոհունակությամբ:

գող

Գ. // Ա. 1. Ուրիշին պատկանող իրը՝ ունեցվածքը հափշտակող՝ գողացող (անձ): 2. Խարդախությանը՝ խաբեությանը հափշտակող՝ յուրացնող (անձ): 3. փխբ. Ուրիշի մտավոր՝ հոգեկան աշխարհը մտնող:

գողակից

Գ. // Ա. Գողության մասնակից, գողության ընկեր:

գողամոլ

Ա. // Գ. Գողամոլության ախտով տառապող:

գողապարան

Ա. Գողացված իր/եր/ը՝ գողունը պահող՝ թաքցնող: // Գ. 1. Գողացածը՝ գողունը պահող՝ թաքցնող անձ/եր: 2. Գողերի պատսպարան՝ որջ, գողապարան:

գողորս

Գ. 1. Որսագող, գողորսորդ: 2. Գաղտնի կերպով որսալը, գաղտնի որս: 3. Արգելված տեղում՝ ժամանակաշրջանում կամ արգելված որսի որսորդություն, գողորսություն: // Ա. Գաղտնի որսացող, գողորս:

գոմաղբացի

Ա. // Գ. Գոմաղբ ցրող (մեքենա):

գոմշենի

Գ. Գոմշի կաշի, գոմշակաշի: // Ա. Գոմշակաշվից պատրաստված:

գոնե

Վ. *Ջիջական՝ երկբայական նշ.*՝ Գեթ, թեկուզ: // Շ. հզվդ. Միայն թե, եթե ոչ – գոնե, եթե - գոնե («Գլուխը քարը, գոնե տուն գար»):

գոնջ

Ա. 1. Խեղանդամ, հաշմանդամ: 2. Քոստո, բորոս: 3. Արտասովոր, արատավոր: // Գ. քժշկ. Մաշկային հիվանդություն, որ ախտահարում է գլխի մազածածկ մասը և հազվադեպ՝ եղունգները:

գոչգոչան (գոչան)

Ա. Գոչգոչող, կարկաչող: // Գ. Ժող. Բարձր տեղից գոչյունով հոսող ջուր, ջրվեժ, սահանք:

գովազդագետ

Գ. // Ա. նորթ. Գովազդագիտության մասնագետ:

գովազդագիտակ

Ա. // Գ. նորթ. Գովազդի՝ գովազդային նյութի՝ գովակի գիտակ, գովազդելու մեջ հմտացած, գովազդագետ:

գովազդագիր

Ա. // Գ. նորթ. Որևէ մեկի կամ որևէ բանի մասին լայն հասարակության մեջ նպաստավոր կարծիք ստեղծելու կամ ուշադրության առարկա դարձնելու նպատակով հրապարակային գովասանական հայտարարություն՝ գովազդ (ռեկլամ) գրող՝ ձևակերպող (անձ, գործակալություն):

գովազդագող

Ա. // Գ. Գովազդ/ներ՝ գովազդային տեքստ/եր՝ հայտարարություն/ներ՝ գովակ/ներ՝ գողացող (մարդ ևն):

գովերգակ

Ա. // Գ. Գովերգող, գովերգու:

գովքասան

Ա. // Գ. 1. Գովք ասող, գովող, գովասան: 2. Մեկին կամ մի բան գովաբանող՝ փառաբանող՝ խնկարկող (մարդ), գովերգու:

գովքասաց

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ գովքասան:

գոտեզարդ

Գ. Գոտու զարդ: // Ա. 1. Գոտի/ներ/ով զարդարված: 2. Գոտենման նախշերով զարդարված:

գորգանկար

Գ. 1. Գորգի նախնական գծագիր-նկարը: 2. Գորգի վրա հյուսված

պատկեր՝ նկար: // Ա. փխթ.
Գորգի նման նկարագեղ պատկեր
ներկայացնող:

գործադարձու

Ա. // Գ. Գործերն իր շահերին
համաձայն տնօրինող, գործարք-
ների տեր ու տնօրեն:

գործադուլաբեկ

Գ. // Ա. Գործադուլը խանգարող՝
խափանող՝ վիժեցնող (անձ):

գործադուլավոր

Գ. // Ա. Գործադուլին մասնակցող,
գործադուլ անող (անձ):

գործագուրկ

Ա. // Գ. Աշխատանք չունեցող,
մշտական վաստակ ստանալու
հնարավորությունից զրկված
(անձ):

գործաթող

Գ. Գործադադար, բանթող: // Ա. 1.
Գործը թողած, գործադուլ արած:
2. Գործից՝ ծառայությունից
հրաժարված՝ հեռացած:

գործամուլ

Ա. // Գ. 1. Գործի ձևական կողմով
տարված (մարդ): 2. Առանց
միջոցների մեջ խտրություն դնելու
շահախնդրական (մեծ մասամբ՝
առևտրական) գործարքներ
վարելու հմուտ և նախաձեռնող
(մարդ), իր անձնական շահի
համար գործելու մոլուցքով
բռնված:

գործավարձու

Ա. // Գ. Գործավարձով աշխա-
տող:

գործավոր

Գ. Արհեստավոր, բանվոր,
աշխատավոր: // Ա. Գործող,
գործունյա:

գործատու

Ա. // Գ. Ուրիշին վարձով գործ
տվող, գործատեր:

գործարար

Ա. 1. Գործունյա, ձեռներեց իր
գործին հմուտ և ճշտակատար: 2.
Գործնական, գործին նպաստող:
3. Աշխատանքների՝ առա-
ջադրանքների և ն կատարմանը

նպաստող: // Գ. 1. Գործունյա՝
ձեռներեց մարդ: 2. նորք.
Չեռնարկատեր: 3. Սարդ:

գործարկող

Բ. Ենթ. դերք. գործարկել-ի: // Գ.
Որևէ բանի գործարկումը փոր-
ձարկող մասնագետ:

գործնապաշտ

Ա. // Գ. Գործը՝ գործնականը
կարևորող (անձ):

գործող

Բ. Ենթ. դերք. գործել-ի: // Ա.
Չհանգած, աշխատող (հրաբուխ
ևն):

գործում

Գ. Ներգ. հոլ. գործ-ի: // Կ. կաթռ.
Ասպարեզում, դեպքում:

գորշաքար

Գ. Գորշագույն քար: // Ա.
Գորշագույն քարով սարքված:

գորշնգեղ

Գ. Կարմրին տվող գույն,
մոխրագույն: // Ա. Այդ գույնն
ունեցող:

գորովագին

Մ. // Ա. Խանդաղատանքով,
խիստ գորովալի:

գորովագութ

Ա. // Մ. Սիրով և խանդա-
վատանքով լի, խիստ գթու:

գոց

Ա. արևմտի. 1. Փակ: 2. փխթ.
Ամպամած: 3. Անգիր: 4. Մուգ
գույնի: // Գ. արևմտի. Փականք:

գռեհիկ

Ա. 1. Կոպիտ, անտաշ, ան-
քաղաքավարի: 2. Փողոցային,
անվայել, անթույլատրելի: 3. գիտ.
Չափազանց՝ միտքը աղավաղելու
չափ պարզեցրած՝ հասարակաց-
րած, (վուլգար): // Գ. 1. Կոպիտ՝
անտաշ՝ անքաղաքավարի՝ փո-
ղոցային մարդ: 2. Խիստ պար-
զունակ՝ հասարակացված՝ աղա-
վաղված մտքերի տեր անձնա-
վորություն:

գռեհկախոս

Գ. // Ա. Գռեհկաբար խոսող,
հայհոյախոս:

գռեհկարար

Ա. // Գ. 1. Գռեհկություններ անող: 2. գիտ. Գռեհկացնող, բովանդակությունը աղավաղելու չափ պարզունակ դարձնող:

գռփող

Բ. // Ա. Ագահ, ընչաքաղց, շորթող:

գրաբար

Գ. 1. Հին հայերեն գրական լեզուն: 2. Եկեղեցական արարողությունների՝ Աստվածաշնչի լեզու: /// Ա. 1. Գրաբարին հատուկ: 2. Հնացած, իր դարն ապրած: /// Մ. 1. Այդ լեզվով (գրել, խոսել): 2. խսկց. Անհասկանալի՝ խրթին լեզվով:

գրաբարաբան

Գ. // Ա. Գրաբարաբանություն սիրող (հեղինակ):

գրաբարագետ

Ա. // Գ. 1. Գրաբարը իմացող, գրաբարին հմուտ (անձ): 2. Գրաբարի մասնագետ:

գրաբարախառն

Ա. Գրաբարը հետը խառնված, գրաբարյան տարրեր պարունակող, գրաբարյան արտահայտություններով ու ձևերով են խառնված: // Մ. Գրաբարի տարրեր օգտագործելով, գրաբարը հետը խառնելով:

գրաբարամոլ

Ա. // Գ. Գրաբարը չափից ավելի սիրող, գրաբարով տարված, գրաբարին առաջնություն տվող և նրա դերը գերազնահատող (անձ):

գրաբարյան

Ա. 1. Գրաբարին հատուկ՝ վերաբերող, գրաբարի: 2. Գրաբարի պաշտպանությամբ հանդես եկող, գրաբարը նոր գրական լեզու դարձնելուն կողմնակից: // Գ. պատմ. Գրապայքարի շրջանում գրաբարի պաշտպանությամբ հանդես եկող անձ, գրաբարը իբրև նոր գրականության լեզու գործածելու կողմնակից:

գրաբեր

Գ. // Ա. Գրություն բերող՝ տեղ հասցնող, նամակաբեր (անձ):

գրագետ

Ա. 1. Գրել ու կարդալ իմացող: 2. Քերականորեն ճիշտ գրել՝ շարադրել և խոսել իմացող: 3. Որևէ բնագավառում անհրաժեշտ գիտելիքների տիրապետող: 4. Լեզվական-ոճական՝ քերականական՝ ուղղագրական սխալներից զերծ: 5. Հմուտ, իր գործին տիրապետող: 6. հնց. Գրականությամբ զբաղվող: // Գ. արևմտի. Գրականությամբ զբաղվող, գրող, գրականագետ:

գրագրամոլ

Գ. // Ա. Գրագրությունների սիրահար, գործնական աշխատանքի՝ վճիռների փոխարեն անիմաստ գրագրություններով զբաղվող (պաշտոնյա):

գրախոսական

Ա. Գրախոսություն պարունակող՝ հանդիսացող: // Գ. Գիտական՝ գեղարվեստական են որևէ գործի մասին գրավոր կարծիք՝ գնահատական, գրախոսություն:

գրականագետ

Գ. // Ա. 1. Գրականության մասնագետ: 2. Ընդհանրապես գրականությամբ զբաղվող (բանաստեղծ, գրող, քննադատ են):

գրահավաք

Գ. // Ա. Գրքերի հավաքածու կազմող, գրադարան ստեղծող (անձ):

գրածն

Ա. 1. Գրի ձև ունեցող: 2. Գրքածն: // Գ. 1. Գրելածն, գրելու ձև: 2. Գրի ձևը:

գրամանոց

Ա. 1. Մեկ գրամի կշիռ ունեցող: 2. Թվական որոշչի կամ բարդության թվական բաղադրիչի ցույց տված քանակով գրամների կշիռ ունեցող: // Գ. Մեկ գրամի կշիռ ունեցող կշռաքար:

գրամբարձիչ

Ա. // Գ. Գրավերելակ:

գրամոլ

Ա. // Գ. Առանց գրելու շնորհքի՝ գրելու՝ ստեղծագործելու հիվան-

դագին մղում՝ կիրք՝ մոլուցք ունեցող (անձ), գրամոլությամբ տառապող:

գրանտատու
Ա. // Գ. Ղրամական շնորհներ՝ գրանտներ տվող՝ բաշխող (անձ, կազմակերպություն):

գրանցիչ
Գ. 1. Գրանցումներ կատարող՝ գրանցման գործը վարող աշխատակից: 2. Գրանցող մեքենա: // Ա. 1. Գրանցող: 2. Գրանցումներ կատարող, գրանցման գործը վարող:

գրապահ
Գ. // Ա. Գրքեր պահող, գրքերի պահպանությանը հսկող աշխատակից:

գրապաշտ
Ա. // Գ. Գրքի ու գրականության պաշտամունք ունեցող (մարդ):

գրավադիր
Ա. // Գ. Գրավ դնող, գրավատու:

գրավապահ
Ա. // Գ. Գրավը պահող:

գրավառու
Գ. // Ա. 1. Գրավ առնող, գրավով պարտք տվող (անձ): 2. Գրավապահ:

գրավատու
Ա. // Գ. Տե՛ս՝ գրավադիր:

գրավոր
Ա. // Մ. Գրելու՝ գրության միջոցով հաղորդված՝ գրված, գրի միջոցով: // Գ. ուս. Աշակերտի՝ ուսանողի գրելով կատարվող՝ կատարված դասարանային՝ լսարանային կամ տնային աշխատանք:

գրատպագրիչ
Ա. // Գ. Գիրք տպագրող (մարմին կամ մասնավոր ձեռնարկություն):

գրատպիչ
Ա. // Գ. Տե՛ս՝ գրատպագրիչ:

գրաքննադատական
Ա. 1. Գրաքննադատին՝ գրաքննադատության հատուկ: 2. Գրաքննադատություն պարունակող՝ հանդիսացող: // Գ. Գրաքննադատություն, գրաքննադատական հոդված:

գրքաց
Գ. // Ա. Գուշակություններ անող, գրելու կամ գրքի միջոցով՝ կախարդություն անող (անձ):

գրգագին
Ա. // Մ. Գրգալից, գրգանքով համակված՝ տոգորված:

գրգռիչ
Ա. 1. Գրգռ առաջացնող: 2. քնխս. Մարմնի գործունեությունն ուժեղացնող: // Գ. կենդ. Որև գործընթաց (պրոցես) առաջ բերող պատճառ՝ ազդակ:

գրեթե
Վ. Խոսողի երկբայական վերաբերմունքը որևէ առարկայի, հատկանիշի՝ երևույթի վերաբերյալ: // Մ. Ոչ ամբողջովին, համարյա, մոտավորապես, համարյա թե:

գրկաբաց
Ա. // Մ. Գիրկը բացած, ձեռքերը լայն տարածած (գրկելու՝ ողջագլուխով համար): 2. փխբ. Սիրալիր, ջերմ, պատրաստակամ:

գրկանոց
Ա. // Գ. 1. Գրկելու, գրկի, փոքր (երեխայի մասին): 2. Գրկաչափ:

գրկաչափ
Գ. 1. Երկարության չափ: 2. Որևէ բանի մեկ գրկով տանելի քանակություն, գիրկ: // Ա. Մեկ գրկի չափով՝ ծավալով, երկարությամբ: 2. փխբ. Գրկի, գրկանոց, փոքր (երեխայի մասին):

գրոհամոլ
Գ. // Ա. Գրոհամոլությամբ տարված՝ տառապող (անձ, առավելապես ղեկավար):

գրոհային
Ա. 1. Գրոհի հետ կապված, գրոհի ծառայող: 2. Գրոհ կատարող: 3. Վճռական՝ եռանդագին գործունեությամբ բնորոշվող: // Գ. 1. Գրոհային ջոկատի անդամ: 2. ծագմ. Հակառակորդի գորքերի ճակատային ամրությունների վրա ցածր թռիչքով գրոհող ռազմական սավառակ:

գրող

Բ. Ենթ. դերք. գրել-ի: // Գ. Գեղարվեստական երկեր ստեղծագործող, մասնավորապես արձակագիր:

գրոշանոց

Ա. 1. Գրոշի արժեք ունեցող: 2. փխթ. Չնչին, անարժեք: 3. Մանր բաների ետևից ընկնող (մարդ): // Գ. 1. Գրոշի արժողությամբ՝ գրեթե ոչինչ չարժեցող դրամ, լուծայանոց: 2. հնց. Ռուսական դրամ:

գրչագիր

Գ. 1. Որևէ սկզբնաղբյուրից ընդօրինակված ձեռագիր: 2. Հին մատենագրության ձեռագիր հուշարժան (գիրք, տետրակ են), ձեռագիր: // Ա. 1. Չեռագիր վիճակում գտնվող: 2. Չեռագիր:

գրչանկար

Գ. Գրիչով արված նկար: // Ա. Գրիչով նկարված:

գրպանահատ

Ա. // Գ. Գրպան կտրող, գրպանից փող կամ այլ իրեր գողացող:

գրպանի

Գ. Սեռ. հոլ. գրպան-ի: // Ա. նորք. փխթ. Ոչ լուրջ, թվացյալ, խամաճիկային, դիմագիծը կորցրած, կամակատար դարձած, իշխանամետ:

գրքագիտակ

Ա. // Գ. Գրքերին ծանոթ, գրքերի մասին հարուստ գիտելիքներ ունեցող:

գրքակիր

Գ. // Ա. Գիրք կրող՝ տանող-բերող՝ փոխադրող (մարդ, մեքենա):

գրքամուլ

Գ. // Ա. Գրքեր հավաքելու մոլություն ունեցող, բիբլիոման:

գուաշանկար

Գ. // Ա. Գուաշով նկարված (պատկեր):

գութանավար

Գ. // Ա. Գութանով վարած, գութանով արած (վար):

գութաբեր

Ա. // Գ. Վատ լուր՝ գույժ բերող, բոթաբեր (անձ):

գութատար

Ա. // Գ. Վատ լուր/եր/՝ գույժ տանող (անձ):

գութիկ

Ա. // Գ. Գութկան, բոթաբեր:

գութկան

Գ. Գույժ՝ վատ լուր բերող՝ հաղորդող մարդ: // Ա. 1. Գութող, գութաբեր, բոթաբեր, աղետալի: 2. փխթ. Գույժի պես վատ, տհաճ, անախորժ:

գույքահարկատու

Գ. // Ա. Գույքի հարկ տվող:

գույքափրկիչ

Ա. // Գ. Գույքը փրկող:

գունաթափ

Ա. 1. Գույնը թափած, խունացած: 2. Գունատ, գունատված: 3. հզվդ. Պայծառությունը կորցրած, գորշ: // Մ. Գունատված, երեսի գույնը գցած, գունատ:

գունատիպ

Ա. 1. Ջանազան գույներով տպված՝ տպագրված, գունավոր: 2. տեխ. Գույներով տպող՝ տպագրող: // Գ. տեխ. Գույներով տպող՝ տպագրող՝ գունազարդող սարք:

գունդ

Գ. 1. մաթ. Երկրաչափական մարմին: 2. Այդպիսի ձև ունեցող առարկա՝ մարմին: 3. Անիվի ակի բոլորակ փայտը: 4. պատմ. Ականակուռ զնդակ, որ թագավորը գայիսունի հետ բռնում էր ձեռքին՝ որպես իշխանության նշան: 5. Խմորի գնդած զանգված: 6. Որևէ բանի (պանրի են) զնդանման զանգված: // Ա. Կծկված, կուչ եկած:

դաբադիչ

Ա. Ղաբադող, դաբադում առաջ բերող: // Գ. Ղաբադող նյութ:

դազադակիր

Գ. Ղազադը ձեռքերով տանող: // Ա. Ղազադ տանող (մեքենա, մարդ):

դազադատար

Գ. // Ա. Ղազադ տանող՝ կրող, դազադակիր:

դաժանագին

Ա. Խիստ դաժան: // Մ. Ղաժան կերպով, դաժանաբար, դաժանորեն:

դաժանադեմ

Ա. // Մ. Ղաժան տեսք՝ կերպարանք ունեցող, դաժան դեմքով, ժանտադեմ:

դալարաբույս

Ա. 1. Ղալարաբեր: 2. Կանաչով պատված: // Գ. Ղալար բույս, կանաչ:

դալարավայր

Գ. Ղալարապատ վայր: // Ա. Ղալարապատ տեղեր ունեցող, կանաչապատ:

դալուկ

Ա. 1. Գունատ, դժգույն: 2. փխբ. Մռայլ, տխրագին: 3. փխբ. Նվազ, թույլ: // Գ. 1. Ղալկություն: 2. թժշկ. Ղեղնացավ, դեղնախտ:

դակիչ

Գ. Ղակելու գործիք: // Ա. Ղակող:

դահուկավոր

Ա. // Գ. մարզ. Ղահուկով սահող (անձ), դահուկորդ:

դադձահամ

Գ. Ղադձի համ: // Ա. Ղադձի համ տվող՝ ունեցող:

դամբանախոս

Գ. // Ա. Ննջեցյալի գերեզմանի վրա դամբանական ճառ՝ խոսք ասող (անձ):

դամբանական

Գ. 1. Թաղման ժամանակ հանգուցյալի հիշատակին ասված խոսք՝ ճառ: 2. Հանգուցյալի հիշատակին գրված հոդված: // Ա. Ղամբանին՝ դամբարանին և թաղման հատուկ վերաբերող:

դանակագիր

Գ. // Ա. Ղանակով փորելով գրված (որևէ բան):

դանակահար

Մ. // Ա. Ղանակով խոցված, դանակահարված:

դանակահարված

Բ. Հրկտր. դերբ. դանակահարվելի: // Գ. Ղանակով խոցված՝ վիրավորված՝ դանակի հարվածներ ստացած անձ:

դանակավոր

Գ. // Ա. 1. Ղանակով գործող, դանակով գինված, դանակ պահող՝ օգտագործող (անձ): 2. Ղանակ/ներ/ ունեցող, դանակ/ներ/ կրող (մեքենա, գործիք): 3. Ժող. Անասուն մորթող:

դանդաղ

Մ. 1. Հանդարտ, կամաց, հանդարտորեն: 2. փխբ. Տառապալից կերպով, տանջելով ու չարչարելով: // Ա. Ծանր շարժվող, ծանրաշարժ, անշտապ:

դանդաղագնաց

Ա. // Գ. Ղանդաղ գնացող, դանդաղ ընթացքով (մեքենա):

դանդաղաճեմ

Մ. // Ա. Ղանդաղ ճեմելով, դանդաղաքայլ:

դանդաղաքայլ

Մ. // Ա. Ղանդաղ քայլվածք ունեցող, դանդաղ քայլող, դանդաղ քայլելով՝ քայլերով:

դաշնադիր

Գ. // Ա. Իրար հետ դաշինք կնքող:

դաշնադրուծ

Ա. // Գ. հզվդ. Ղաշինքը դրժող՝ խախտող (անձ):

դաշնակահարդար

Գ. // Ա. Ղաշնամուր լարող
(մասնագետ):

դաշնակից

Գ. 1. Ղաշինքով մեկի հետ կապված՝ դաշինքի մասնակից անձ: 2. Համախոհ՝ կողմնակից անձ: // Ա. 1. Ղաշինքով մեկի հետ կապված, դաշինքի մասնակից: 2. Համախոհ, կողմնակից: 3. Ղաշնակից տերություններին հատուկ՝ վերաբերող՝ պատկանող:

դաշնակցական

Ա. 1. Ղաշնակիցների միությանը՝ դաշնակիցներին հատուկ, վերաբերող: 2. Հայ ազգային կուսակցություններից մեկին՝ դաշնակցությանը վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. Ղաշնակցության անդամ:

դաշնաշեշտ

Ա. Ղաշն՝ ներդաշնակ շեշտավորում ունեցող: // Գ. գրկն. Հայկական (և ռուսական) տաղաչափության մեջ երկու շեշտված վանկերից կազմված օժանդակ ուղք, իսկ հունահռոմեական տաղաչափության մեջ՝ երկու երկար վանկերից կազմված ուղք, համբուրաուղք:

դաշտաբնակ

Ա. // Գ. Ղաշտում բնակվող, դաշտի բնակիչ:

դաշունակալ

Գ. 1. Ղաշույնի կոթը, բռնակը: 2. Ղաշույն բռնողը, դաշույնով կռվողը: // Ա. Ղաշույն բռնող, դաշույն բանեցնող, դաշույնով կռվող:

դառսական

Ա. Ղառս փիլիսոփային՝ նրա փիլիսոփայությանը հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. Բ. ա. 5-րդ դարում Չինաստանում ծագած փիլիսոփայական ուսմունքի հետևորդ:

դաջագործ

Գ. // Ա. Ղաջելով զբաղվող, դաջելու վարպետ:

դաջանկար

Գ. Ղաջելով՝ դրոշմելով պատկերված նկար: // Ա. 1. Ղաջելով

նկարված: 2. Ղաջելով նկարված պատկերներ ունեցող կրող:

դաջվածքաբան

Գ. // Ա. մանգ. Ղաջվածքի՝ դրոշմատպության արվեստով զբաղվող (մասնագետ, վարպետ):

դառը (դառն)

Ա. 1. Անախորժ՝ անդուր համ ունեցող, դառնահամ: 2. փխբ. Ղաժան, ծանր, դժնդակ, անտանելի: 3. փխբ. Տխրալից, վշտալի, ողբալի, տխրություն արտահայտող: 4. փխբ. Անախորժ, տհաճ: 5. փխբ. Թունալի, հեզնական, խայթող: 6. փխբ. Աղիողորմ, սրտաճմլիկ: 7. ժող. Սաստիկ: // Մ. 1. Ղառնապետ, աղիողորմ, ողբագին: 2. փխբ. Վշտալից, ցավագին, դառնորեն: 3. փխբ. Թունոտ:

դառնագին

Մ. // Ա. Խիստ դառն, չափազանց վշտալի, ողբալի:

դառնադաժան

Ա. // Մ. Չափազանց դառը:

դառնադեմ

Ա. // Մ. Ղառն՝ խիստ՝ ժանտ դեմքով:

դառնաթախիծ

Ա. // Մ. 1. Ղառն՝ սաստիկ թախիծով համակված: 2. Ղառն՝ սաստիկ թախծալի՝ թախծությանը:

դառնաժախտ

Մ. // Ա. Ղառը՝ թունոտ ժախտ ունեցող, թունոտ ժախտով: 2. Ղառնորեն ժպտալով, դառնություն՝ վիշտ արտահայտող ժախտով:

դառնալի (դառնալից, դառնալիր)

Ա. // Մ. Ղառնությամբ լի, ծանր, դառը, դառնությամբ համակված՝ տոգորված:

դառնակոծ

Ա. 1. Ղառնագին կոծող, դառնորեն լաց ու կոծ անող: 2. Ղառն վշտով համակված: 3. Սաստիկ վիշտ պատճառող, ողբի՝ սուգի արժանի: // Մ. Սաստիկ լաց ու կոծով, դառնությամբ համակված:

դառնակսկիծ

Ա. 1. Դառը կսկիծ պատճառող, շատ կսկծացնող: 2. Դառն՝ ծանր կսկիծ ունեցող: 3. Դառը կսկիծ արտահայտող, դառնությամբ կսկծացող: // Մ. Աղեկեզ, դառը կսկիծով, դառնությամբ և կսկիծով համակված:

դառնահամ

Գ. Դառը համ: // Ա. Դառը համ ունեցող:

դառնահառաչ

Մ. Դառը հառաչելով, դառնագին հառաչանքով, սաստիկ հառաչանքներով: // Ա. 1. Դառը հառաչող: 2. Դառը հառաչանք ծնող՝ առաջացնող՝ պատճառող:

դառնահույզ

Մ. Դառը հուզմունքով, դառնորեն հուզված: // Ա. 1. Դառը հույզեր պատճառող, դառնությամբ համակող: 2. Դառնությամբ հուզող:

դառնածայն

Ա. // Մ. 1. Դառն՝ վշտալի ծայնով, դառնություն արտահայտող ծայնով: 2. Դառնություն առաջացնող ծայնով, խիստ հուզող ծայնով:

դառնաղի

Ա. 1. Դառը և աղի հատկություն ունեցող: 2. Ծանրագին, դառնագին: 3. Վշտալի, աղիողորմ: 4. փխբ. Թունավոր, թույնով լի: 5. փխբ. Մեծ դժվարությամբ՝ չարչարանքով ձեռք բերած՝ վաստակած: // Մ. Վշտագին, աղեկտուր:

դառնաշատ

Ա. Դառնություններով լի: // Մ. Անսահման դառնությամբ, շատ դառնանալով՝ դառնացած:

դառնաշշուկ

Ա. Դառն՝ չարալուր շշուկ ունեցող, վատ բան շշնջացող: // Մ. Զարաշշուկ, չարությամբ շշնջալով:

դառնիճ

Գ. 1. բար. Բարդածաղկավորների ընտանիքին պատկանող միամյա բույս, ճարճատուկ, վայրի հազար: 2. Դաբաղող նյութ, որ պարունակում են որոշ բույսեր,

տտպանյութ: 3. բրբռ. Վայրի խնձոր՝ դառը և թթու համով: // Ա. Տոխա, դառնահամ, լեղի և թթու:

դասադուլավոր

Ա. // Գ. Դասադուլի մասնակցող՝ մասնակից (ուսանող, աշակերտ):

դասախոսական

Ա. 1. Դասախոսին հատուկ վերաբերող, դասախոսի: 2. Դասախոսներից բաղկացած: 3. Դասախոսությունների համար հատկացված (լեկցիոն): // Գ. Դասախոսների սենյակ ուսումնական հաստատություններում, պրոֆեսորական:

դասակարգիչ

Ա. // Գ. 1. Դասակարգման մասնագետ, որն է բնագավառին հատուկ դասակարգումով զբաղվող (մասնագետ): 2. հնք. Հանքահատիկներն ըստ մեծության բաժանող՝ ջոկող (սարած):

դասակից

Գ. // Ա. 1. Նույն դասին պատկանող: 2. Դասարանակից:

դասարանցի

Գ. // Ա. 1. Նույն դասարանի սովորող: 2. Դասական թվականների հետ՝ թվականի ցույց տված դասարանում սովորող:

դաստիարակիչ

Ա. 1. Դաստիարակող, կրթող: 2. Դաստիարակչական նշանակություն ունեցող: // Գ. Դաստիարակող՝ կրթող անձ, դաստիարակ:

դավազործ

Գ. // Ա. Դավ նյութող (մարդ):

դավադիր

Գ. // Ա. 1. Դավ նյութող՝ լարող (մարդ): 2. Դավադրություն նախապատրաստող, դավադրության մասնակից: 3. Զարիք պատճառող, չարիքի պատճառ հանդիսացող: 4. Դավեր հորինող՝ որոճացող:

դավադրակից

Գ. // Ա. Դավադրության մասնակից:

դավակից

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ դավադրակից:

դավաճան

Գ. 1. Յուրայինների դեմ գործող՝ թշնամու կողմն անցնող (անցած) և նրան ծառայող անձ: 2. Մատնիչ: 3. Անհավատարիմ՝ ընկերական կամ ամուսնական հավատարմությունը պղծող անձ: // Ա. Թշնամու կողմն անցնող, դավաճանող: 2. Ամուսնական կյանքում անհավատարիմ: 3. Մատնող: 4. փխբ. Մարդու կամքին հակառակ արտահայտվող՝ դրսևորվող, մարդու ներքին ապրումները կամ մտքերը մատնող: 5. փխբ. Որևէ բանի ամբողջությունը՝ կառուցվածքը՝ ներդաշնակությունը խախտող: 6. փխբ. Ղառնություն պարունակող, անախտրոժ:

դավանակից

Գ. // Ա. Միևնույն դավանանքն ունեցող:

դավանամուլ

Գ. // Ա. Իր դավանանքի մեջ չափազանց մոլեռանդ (մարդ):

դավանափոխ

Ա. // Գ. 1. կրոն. Որևէ եկեղեցու կողմից ընդունված կրոնական հավատալիքները՝ դավանությունը փոխած՝ փոխող (մարդ): 2. փխբ. Իր սկզբունքներից հրաժարված, սկզբունքները՝ համոզմունքները փոխած (մարդ):

դատազանց

Ա. // Գ. իրավբ. Ղատարանից՝ դատից խուսափող, դատին չներկայացող (անձ):

դատապարտյալ

Գ. 1. իրավբ. Որևէ հանցանքով մեղավոր ճանաչված և որոշ պատժի դատապարտված անձ: 2. Հանցագործ: // Ա. Ղատապարտված:

դատապարտված

Բ. Հրկտր. դերբ. դատապարտվել-ի: // Ա. // Գ. Ղատարանում պատժի վճիռ ստացած (անձ):

դատարկ

Ա. 1. Պարունակությունից զուրկ, սնամեջ: 2. Անբնակ, ամայի, ավերակ: 3. Ազատ, թափուր, չգրադեցրած: 4. Անմշակ: 5. Սին,

փուլ, ապարդյուն: 6. Աննշան, չնչին: 7. Առանց բեռի՝ ծանրության, չբեռնավորված: 8. Սուտ, անձիշտ, մտացածին, ոչ գործնական՝ իրական: 9. Անմասն, զուրկ: 10. Անմիտ, թեթևամիտ: 11. Անտեղի, անհիմն: 12. Անհրաժեշտ բաներով չօժտված՝ չհամեմված: 13. Անկարևոր, երկրորդական նշանակություն ունեցող: 14. Վրան ոչինչ չգրված՝ չտպված՝ չնկարված, մաքուր: 15. Արդյունք չտվող: 16. Պտուղներից՝ բերքից թափուր, բերքը չբռնած կամ բերքը հավաքած՝ քաղած: 17. փխբ. Անբովանդակ, բովանդակազուրկ: // Գ. հզվդ. Ղատարկություն: // Մ. հզվդ. 1. Անգործ, պարապ, աննպատակ, անօգուտ: 2. Նպատակը չիրագործած, ձեռնունայն, դատարկածեռն:

դատարկախոս

Գ. // Ա. Ղատարկ բաներ խոսող, վայրախոս, դատարկաբան:

դատարկաշրջիկ

Ա. // Գ. Պարապ՝ անգործ շրջող, թափառաշրջիկ:

դատված

Բ. Հրկտր. դերբ. դատվել-ի: // Ա. // Գ. իրավբ. Ղատվածություն ունեցող, նախկինում կալանքի տակ եղած (անձ):

դարանակալ

Գ. Ղարանում թաքնված՝ դարան մտած անձ: // Ա. 1. Ղարան մտած՝ մտնող, դարանում թաքնված: 2. Ղավադրական, դարանամուտ: 3. Ղարանից կատարվող: 4. բնատ. Թաքցրած, թաքցված:

դարափուլ

Գ. Լեռան փլվածք: // Ա. Ղարից՝ բարձունքից փուլ եկած՝ պոկված:

դարբնոցամամակ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ դարբնոցամամիչ:

դարբնոցամամիչ

Գ. // Ա. տեխ. Ճնշման միջոցով՝ դարբնոցային եղանակով նյութեր մշակող (մեքենա, հարմարանք):

դարիվայր

Գ. Ձառիվայր տեղ, թեքություն (դեպի ցած): /// Ա. Ձառիվայր, թեք: /// Մ. Թեքությամբ, վերևից ներքև սահելով՝ իջնելով՝ ընկնելով:

դարիվեր

Գ. Ձառիվեր տեղ, վերելք: /// Ա. Թեք, զառիվեր: /// Մ. Դեպի վեր՝ վերև բարձրանալով:

դարծդարծիկ (դարծադարծիկ)

Ա. 1. Դարծդարծող, շարունակ պտտվող: 2. Ոլորապտույտ: 3. փխբ. Փոփոխական, հեղինդուկ, անհաստատ: /// Գ. 1. Հոլ: 2. Զիգզագ: /// Մ. Ոլորապտույտ, այս ու այն կողմ դառնալով:

դարձվածքակազմիչ

Ա. // Գ. լեզվբ. Դարձվածք կազմող (բառ, բառամիավոր են):

դարվինական

Ա. Դարվինին ու նրա ուսմունքին հատուկ՝ վերաբերող, դարվինյան: 2. Դարվինիզմին հետևող: // Գ. Դարվինիզմի հետևորդ:

դարուփոս

Ա. // Գ. Անհարթ, խորդուբորդ (տեղ):

դափնեկիր

Գ. 1. Դափնեպսակ կրող մարդ: 2. Մրցանակակիր: // Ա. 1. Դափնեպսակ կրող: 2. Որևէ մրցանակի արժանացած:

դափնեպսակ

Գ. Դափնու ոստերից հյուսված պսակ: // Ա. Դափնիով պսակված, դափնեպսակ կրող:

դափնեպսակավոր

Ա. // Գ. Դափնեպսակի արժանացած, մրցանակակիր, (լաուրեատ):

դափնեվոր

Ա. // Գ. 1. Դափնեկիր: 2. փխբ. Հռչակավոր, մեծ փառքի արժանացած:

դափնետերև

Գ. Դափնու տերև: // Ա. Դափնու տերևի նման տերևներ ունեցող:

դե՛ (դե՛հ)

2. Խրախուսանքի՝ հորդորանքի նշ.՝ ապա՛: 2. Անտարբերության նշ.՝ է՛հ: 3. Սաստման՝ նախազգուշացման նշ.՝ լա՛վ, հերի՛ք է...: /// Վ. Հաստատման նշ.՝ Արդարև, չէ՞ որ: /// Ը. 1. Ապա, ուրեմն: 2. Բայց, իսկ:

դեզաշար

Գ. Դեզերի շարք: // Ա. Դեզերի շարքով լի, դեզեր շարված:

դեզապահ

Գ. // Ա. Դեզերը պահպանող, դեզերի պահապան:

դեկորազարդ

Գ. Գեղազարդման առարկա: // Ա. Գեղազարդերով՝ դեկորներով զարդարված:

դեղանենգ

Գ. // Ա. Դեղերը խարդախող:

դեղդիդ

Գ. 1. Ոսկրի կամ փայտի փոքրիկ գործիք, որով աչքերին ծարիր են քսում: 2. Ծարիր: // Ա. փխբ., հզվդ. Վերջին դեղ դնող, բուժող, ամոքող, մխիթարող:

դեղին

Ա. 1. Զվի դեղնուցի կամ ոսկու գույն ունեցող: 2. փխբ. Գունատ, դժգույն, դալուկ: 3. փխբ. Մաղծոտ, թունոտ: 4. փխբ. Համաձայնողական, հաշտվողական: 5. փխբ. Ծախու, վարձու, դավաճան: 6. փխբ. Ստոր, անարգ: 7. նորթ. Հայտնի անձնավորությունների (նաև՝ այլևայլ խմբավորումների՝ կուսակցությունների) կյանքի՝ գործունեության անցանկալի մանրամասները տարածող (դեղին մամուլ): // Գ. 1. Հիմնական գույներից մեկը նարնջագույնի և կանաչի միջև: 2. Այդ գույնի ներկ: 3.

խակց., ծծկբ. Ոսկի: 4. Ղեղին ցեղին պատկանող մարդ, դեղնամորթ:

դեղծահավաք
 Պ. 1. Ղեղծի հավաքումը՝ բերքահավաքը: 2. Ղեղծ հավաքող մարդ: // Ա. Ղեղծ հավաքող՝ քաղող:

դեղծատերև
 Պ. Ղեղծենու տերև: // Ա. Ղեղծենու տերևների նման տերև ունեցող:

դեղնաթաղանթ
 Պ. Ղեղնագույն թաղանթ: // Ա. Ղեղնագույն թաղանթ ունեցող:

դեղնածաղիկ
 Պ. 1. բսբ. Ղեղին ծաղիկ ունեցող մարգագետնային բույսերի անունը: 2. բսբ. Օրոճ: // Ա. Ղեղին ծաղիկներ ունեցող:

դեղնակտուց
 Ա. 1. Ղեղին կտուց ունեցող: 2. փխբ. Shau, խակ, անփորձ, կաթնակեր: // Պ. փխբ., արհմրի. Կենսափորձից զուրկ՝ անփորձ անձ, դեռևս կաթնակեր՝ երեխա:

դեղնամորթ
 Ա. 1. Մորթը՝ մաշկը դեղին: 2. Հիվանդությունից մաշկը դեղնած: 3. Ղեղին ցեղին պատկանող: // Պ. Ղեղին ցեղին պատկանող մարդ:

դեղնաներկ
 Պ. Ղեղին ներկ: // Ա. Ղեղնագույն ներկած՝ ներկված:

դեղնաջուր
 Պ. Ղեղին գույն ստացած ջուր: // Ա. Ղեղին՝ դեղնագույն ջուր ունեցող:

դեղնափոր
 Պ. կենդ. Օծածն մարմնով անոտ դեղնագույն մեծ մողես: // Ա. Ղեղին փորով, դեղնագույն փոր ունեցող, փորը (մաշկը կամ փետուրները) դեղին:

դեղնափորիկ
 Պ. // Ա. Տե՛ս՝ դեղնափոր:

դեմ
 Կ. 1. Մեկի՝ մի բանի դիմաց՝ առջև՝ հանդեպ: 2. Մեկի՝ մի բանի հակառակ: 3. Ի վնաս մեկի՝ մի

բանի: 4. Համեմատությամբ: 5. Մոտ, մոտերք (ժամանակի մասին): 6. Մեկի՝ մի բանի դեմ ուղղված, ընդդեմ: // Մ. Հանդեպ, դիմաց, հակառակ: // Պ. 1. Բացասական քվե: 2. Դիմացի՝ առջևի տարածություն տեղ:

դեմ դիմաց
 Մ. Դեմառդեմ, դեմհանդիման: // Կ. կպբ. Դեմ:

դեմ հանդիման
 Մ. Դեմ առ դեմ, երես առ երես: // Կ. կպբ. 1. Առջևը, դիմացը: 2. Մեկի առաջ՝ ներկայությամբ: 3. Դեմառդեմ: 4. Ընդդեմ:

դեմուղեմ
 Մ. Իրար դիմաց, դեմ դիմաց: // Կ. կպբ. Դիմաց, մի բանի առջևը:

դեպքում
 Պ. Ներգ. հոլ. դեպք-ի: // Կ. կպբ. Պարագայում, հանգամանքում:

դեռ
 Մ. 1. Մինչև այժմ: 2. Այժմ, ներկայումս: 3. Արդեն: 4. Որոշ ժամանակով, առայժմ: 5. Դարձյալ, էլի: 6. Դեռևս: 7. Նախ և առաջ: 8. Սպասածին՝ հարկ եղածին հակառակ (ավելի հաճախ էլ-ի հետ): // Վ. 1. Հենց, ուղղակի: 2. Մինչև իսկ, նույնիսկ, անգամ:

դեռահաս
 Ա. 1. Նոր հասնող՝ հասած: 2. Մատղաշ, մատաղ: 3. Իրավք. Մանկությունից պատանեկություն անցման տարիք ունեցող: // Պ. Իրավք. Մանկական հասակից պատանեկության անցման տարիքի տղա կամ աղջիկ:

դեսանտային
 Ա. ծազմ. 1. Դեսանտին վերաբերող՝ հատուկ: 2. Դեսանտի օգնությամբ՝ միջոցով կատարվող: 3. Դեսանտ հանդիսացող: // Պ. Դեսանտ իջեցվող մարտիկ, դեսանտային զորքի մարտիկ, դեսանտավոր:

դևահմա
 Ա. // Պ. Տե՛ս՝ դիվահմա:

դերերգիչ

Ա. // **Գ. քատր.** Դերերգ կատարող
(դերասան):

դերերգու

Ա. // **Գ. Տե՛ս՝** դերերգիչ:

դերում

Գ. Ներգ. հոլ. **դեր-ի:** // **Կ. կպթռ.**
Որպես, իբրև:

դժասաց

Գ. // Ա. քժշկ. Ծանրախոս,
կակազ:

դժգոհ

Դ. 1. Ոչ գոհ, անբավական: **2.**
Դժգոհություն արտահայտող: **3.**
Դժգոհություն զգացած, անախոր-
ժության՝ տհաճության հանդի-
պած, դժգոհելու արժանի վերա-
բերմունքի՝ արարքի հանդիպած:
// **Մ.** Դժկամ, տհաճությամբ,
չկամենալով:

դժկամ

Մ. Տհաճությամբ, անբավակա-
նությամբ, դժկամությամբ: // **Ա. 1.**
Չկամ, չկամեցող, անկամող,
չարական: **2.** Անբավական,
դժգոհ: **3. հզվդ.** Անհյուրընկալ, ոչ
սիրալիր, անբարյացական: **4.**
Դժկամություն արտահայտող:

դժնաղեմ

Ա. // Մ. 1. Դժնի՝ դաժան դեմքով:
2. փխբ. Ահավոր, ահռելի: **3. փխբ.**
Դժոխային, անտանելի, անա-
գորույն:

դժնածայն

Ա. 1. Դաժան՝ դժնի ծայն ունեցող,
խժալուր: **2.** Դժնի՝ խիստ ծայնով
հնչող: // **Մ.** Դժնի՝ խիստ ծայնով:

դժոխապահ

Գ. // Ա. Դժոխքի պահապան:

դժվար

Ա. 1. Ծանր՝ ճիգ ու ջանք
պահանջող, իրականցնելու՝ հաղ-
թահարելու համար մեծ լարվա-
ծություն պահանջող, հոգնեցուցիչ:
2. Մտքի մեծ լարում պահանջող,
բարդ, խրթին: **3.** Դիմանալու՝
տանելու համար մեծ դժվարու-
թյուն ներկայացնող: **4.** Ծանր՝
վտանգավոր վիճակում գտնվող:

5. Տհաճություն՝ հոգեկան ճնշում՝
դառնություն պատճառող: **6.**
Մարմնական ծանր ցավեր պատ-
ճառող: **7.** Դժվարությամբ տեղի
ունեցող: **8.** Դժվարություններով՝
գրկանքներով՝ փորձություններով
լի: // **Մ. 1.** Դժվարությամբ, ճիգ ու
ջանք թափելով: **2.** Նեղության՝
փորձանքի մեջ ընկնելով: **3.**
Հոգեկան և մարմնական ծանր
փորձությունների ենթարկվելով և
դրանք հաղթահարելով:

դիագող

Գ. // Ա. Դիակ գողացող:

դիազարդ (դիազարդար)

Ա. Դիակը զարդարող: // **Գ. 1.**
Դիակը զարդարող անձ: **2.**
Դիակը զարդարելուն ծառայող
պարագաներ: **3.** Կերպասի կտոր,
որով ծածկում են դիակը:

դիաթաղ

Ա. Դիակ՝ մեռել թաղող: // **Գ.**
Մահացածի դիակը թաղող անձ: **2.**
Դիակը թաղելը, թաղում:

դիալեկտիկ

Ա. 1. Դիալեկտիկան յուրացրած
ու հետևողականորեն կիրառող:
2. Դիալեկտիկային հատուկ՝
վերաբերող, դիալեկտիկայի վրա
հիմնված, դիալեկտիկական:
// **Գ.** Դիալեկտիկայի հետևորդ,
դիալեկտիկան յուրացրած և
հետևողականությամբ կիրառող
անձ:

դիակակիր

Ա. // Գ. Դիակ կրող՝ տանող՝
փոխադրող (մարդ, սայլ,
դիակառք, դիամեքենա ևն):

դիակապուտ

Ա. // Գ. Դիակը կապտող՝ կողոպ-
տող, դիակի վրայից զգեստներն
ու այլ իրեր հանող, հիմահար:

դիակեր (դիակակեր)

Գ. // Ա. Դիակ ուտող:

դիակիր

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ դիակակիր:

դիակողոպտիչ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ դիակապուտ:

դիակույտ

Գ. Դիակների կույտ, իրար վրա շեղջված դիակներ: // Ա. Դիակներով՝ դիակների կույտերով լի:

դիապահ

Գ. // Ա. Դիակի պահապան:

դիեզ

Գ. երժշտ. Երաժշտական նշան, որ ցույց է տալիս ծայնի կես աստիճան բարձրացում: // Ա. Կես աստիճանով բարձր:

դիմաբան

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ դիմագետ:

դիմագետ

Գ. // Ա. Դեմքի գծագրությունից և արտահայտությունից մարդու ներքին հոգեկան վիճակը որոշող իմացող (մարդ):

դիմագուշակ

Ա. // Գ. սնոտ. Դեմքին նայելով գուշակություններ անող:

դիմադարձ

Ա. 1. Դեմ դարձնող, դեմ՝ հակառակ կանգնող: 2. բնստ. Ըմբոստ, ապստամբ: // Գ. հզվդ. Շրջադարձ:

դիմադիր

Ա. 1. Ընդդիմացող, հակառակորդ: 2. Դիմադրություն արտահայտող՝ պարունակող: 3. Դիմադրության ծառայող, դիմադրվելու համար կատարվող: // Գ. Փայտե ծող՝ գերան, որը որպես նեցուկ հենում են պատին:

դիմակալ

Ա. Դեմքը ծածկող՝ պաշտպանող: // Գ. մարզ. Դեմքը խոցումներից ու հարվածներից պաշտպանելու նպատակով օգտագործվող մարզագույք (սուսերամարտիկների կողմից):

դիմակավոր

Ա. // Գ. 1. Դիմակ կրող, երեսը դիմակով ծածկած (անձ): 2. փխբ. Կեղծ, ներքին վատ էությունը արտաքուստ լավ ցույց տվող, կեղծիքի քողով ծածկված, քողարկված, կեղծ (անձ):

դիմահար

Գ. Նեցուկ, հենարան, դիմհար: // Ա. 1. Դեմառդեմ բախվող, ընդդիմահար: 2. ֆիզ. Արեգակի ճառագայթների համար անթափանցելի: 3. ռազմ. Ուղիղ նշանառությամբ կատարվող, ուղիղ: 4. հզվդ. Միայն իր դիմացը լուսավորող: // Մ. 1. Դեմառդեմ, դիմացից: 2. ռազմ. Ուղիղ նշանառությամբ:

դիմահարդար

Գ. // Ա. Դեմքը հարդարող:

դիմամարտ

Գ. 1. Ճակատ առ ճակատ վարվող մարտ, հակահարված հանդիսացող կռիվ: 2. Մեմամարտ: // Ա. Դեմ կանգնող՝ կռվող, դիմադարձ:

դիմանիշ

Գ. 1. Դեմքի նշան, դեմքին բնորոշ նշան: 2. լեզվբ. Քերականական դեմքի արտահայտիչ՝ վերջավորություն՝ ցուցիչ: // Ա. լեզվբ. Քերականական դեմք ցույց տվող:

դիմհար

Գ. Նեցուկ, հենարան: // Մ. Դեմառդեմ, դիմացից:

դիմումատու

Գ. // Ա. Դիմում տվող (անձ):

դիավածաբան

Գ. // Ա. 1. իրավբ. Դիավածներ լուծելու մեջ հմուտ (իրավաբան): 2. փխբ. Կեղծ կամ կասկածելի դրույթներ հաստատելու մեջ վարպետ՝ հմուտ (մարդ):

դիավածախնդիր

Գ. // Ա. իրավբ. Տե՛ս՝ դիավածաբան:

դիպուկ

Ա. 1. Հարմար, տեղին: 2. Ճիշտ և սրամիտ: 3. Նպատակակետին՝ նշանին դիպչող, շեշտակի, անվրեպ: 4. Նպատակակետին՝ նշանին խփող՝ հասցնող, անվրեպ: 4. ժող. Դիվահար: // Մ. 1. Տեղին: 2. Ճիշտ և սրամիտ:

դիվահար

Գ. 1. սնոտ. Դևից զարկված՝ ընկնավոր մարդ: 2. փխբ.

Հախումն՝ խենթութեամբ զործող և խոտող մարդ: /// Ա. 1. Ղևից զարկված: 2. Խելացնոր, խելքը թոցրած, խելագար: 3. փխբ. Հախումն, խենթութեամբ: /// Մ. Սարսափահար, ահաբեկված, զարհուրած:

դիվահմա

Գ. // Ա. Ղևերի միջոցով հմայություն անող (մարդ):

դիվապաշտ

Ա. // Գ. կրոն. 1. Ղև պաշտող: 2. Կռապաշտ:

դիվաքրքիջ

Գ. Զար՝ դիվային քրքիջ: /// Ա. Ղիվային՝ չարանենգ քրքիջ ունեցող, դևի պես չարությամբ քրքջացող: /// Մ. Ղիվային քրքիջով:

դիտապատ

Մ. // Ա. հզվդ. Ղիակի պես գետնին տապալված (տապալվելով)՝ փռված (փռվելով): 2. Գետնին տապալված՝ փռված:

դիտող

Բ. Ենթ. դերբ. դիտել-ի: // Գ. Ղիտողդ, որևէ բանի ուշադրությամբ հետևող՝ հսկող:

դիրքապահ

Գ. // Ա. ռազմ. Ղիրք/եր/ պահող՝ պաշտպանող (զինվոր կամ զորամաս):

դիրքով

Գ. Գործ. հոլ. դիրք-ի: // Ա. նորբ., խսկց. Ապահովված, պաշտոն և հեղինակություն ունեցող:

դիցազարմ

Ա. // Գ. Աստվածներից սերված, ազնվազարմ:

դիֆերենցիալ

Գ. 1. մաթ. Ֆունկցիայի ածի գլխավոր մասը: 2. Սնկախ փոփոխական մեծության կամայական աճ: 3. տեխ. Ընդհանուր տոնիով միացած երկու անիվներին տարբեր արագությամբ պտտվելու հնարավորություն տվող մեխանիզմ (տանկի, ավտոմոբիլի են): // Ա. 1. մաթ. Ղիֆերենցիային հա-

տուկ՝ վերաբերող, տարբերական: 2. Տարբերակիչ:

դոյակաքնակ

Ա. // Գ. Ղոյակուն բնակվող, դոյակի բնակիչ:

դոդրդ

Գ. Ղդիրդ: // Ա. 1. քնտ. Ղդրդալից: 2. փխբ. Կատաղի, մոլեգին:

դոդդալից

Ա. Սաստիկ դդդոյուն՝ դդդոց՝ աղմուկ հանող: // Մ. Սաստիկ դդդոյունով:

դոդդածայն

Ա. Ղդրդյունի ծայն հանող, դդրդյունի նման: // Մ. Ղդրդյուն՝ ուժգին աղմուկ հանելով:

դյութանույշ (դյութանուշ)

Գ. 1. սնուտ. Իզական սեռի խորհրդավոր էակ, որը չարիք կամ բարիք է բերում մարդկանց: 2. Արևմտաեվրոպական հեքիաթներում՝ կախարդուհի: 3. փխբ. Պաշտելի՝ սիրելի կին: // Ա. փխբ. Պաշտելի, գեղեցիկ ու սիրելի:

դյութավարս

Ա. Ղյութական, դյութիչ վարսեր ունեցող: // Գ. Ղյութող վարս, մազափունջ:

դյուրընթաց

Ա. Արագընթաց, սրընթաց: // Մ. Արագ ընթացքով՝ ընթանալով, առանց արգելքի:

դյուցազն

Գ. // Ա. 1. Աստվածների ցեղից սերված, աստվածազարմ, դյուցազուն: 2. Ղիցաբանական՝ առասպելական հերոս: 3. Հերոս, հերոսական գործեր կատարող, քաջությամբ աչքի ընկնող (զորական): 4. փխբ. Հաղթանդամ, հսկա:

դյուցազներգակ

Գ. // Ա. Ղյուցազներգության հեղինակ, դյուցազներգություն գրող:

դյուցազներգու

Գ. // Ա. Ղյուցազնական երգ գրող՝ երկի հեղինակ, դյուցազներգակ:

դյուցազուն

Գ. // Ա.Տե՛ս՝ դյուցազն:

դնդեղ

Ա. Փափուկ, կակուղ, առանց ջլերի: // Գ. 1. **իզվդ**. Փափուկ՝ կակուղ՝ հատկապես առանց ոսկորի ու ջլերի միս: 2. **փխթ**. Ջրի ալիք:

դուլարամուլ

Ա. // Գ. Դուլարի հանդեպ մեծ ձգտում՝ մոլուցք ունեցող:

դուլարանոց

Գ. Մեկ դուլարի արժողությամբ դրամ: // Ա. Թվականի ցույց տված քանակով դուլարների արժողություն ունեցող:

դուլարասեր

Ա. // Գ. Դուլար սիրող:

դուլարատեր

Ա. // Գ. Դուլար ունեցող, դուլարի տեր դարձած, հարուստ:

դուլարատու

Ա. // Գ. Դուլար տվող:

դուլարավաճառ

Ա. // Գ. Դուլարի առուծախով՝ վաշխառությամբ զբաղվող (անձ):

դողագործ

Գ. // Ա. 1. **մանգ**. Դողեր պատրաստող կամ վերանորոգող (արհեստավոր, վարպետ): 2. Ավտոդողերի արտադրության մեջ աշխատող (վարպետ):

դողահար

Ա. // Մ. 1. Դողով բռնված, դողալով: 2. Մոսելուց սաստիկ դողացող՝ դողալով: 3. **քնստ**. Դողդուջուն: 4. **փխթ**. Խիստ հուզված, հուզախառն: 5. **փխթ**. Ջարհուրած, սարսափահար:

դողդղագին (դողդղագին)

Ա. // Մ. 1. Դողդղացող, դողդղալով: 2. Դող պատճառող, դող գցող՝ գցելով:

դողդղահար

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ դողահար:

դողդղաձայն

Ա. // Մ. Դողդղացող՝ դողացող ձայն ունեցող կամ ձայնով, դողդուջուն ձայնով:

դողդոջ

Ա. Դողդոջուն: // Գ. Դողդոջանք:

դոնդոլ

Ա. Մածուցիկ, թանձր ու դողդողացող: // Գ. 1. Մածուցիկ՝ թանձր ու դողդողացող նյութ, ինչպես լերդացած արյուն: 2. Պտղահյութերից և ժելատինից պատրաստած քաղցր և դոնդոլային ուտելիք (ժելե), դոնդոլակ: 3. Մակարդուկ:

դպրոցական

Ա. 1. Դպրոցին հատուկ: 2. Դպրոցում կատարվող, տեղի ունեցող: 3. Դպրոցին պատկանող: // Գ. Դպրոցում սովորող, աշակերտ:

դպրոցավարտ

Ա. // Գ. Դպրոցի դասընթացն ավարտած (անձ):

դռնափակ

Գ. Դուռը ներսից փակելու հարմարանք, դռան փակ: // Ա. 1. Դուռը փակ՝ փակած: 2. **քնստ**. Անելանելի, անհաղթահարելի: 3. Փակ դռներով, կողմնակի մարդկանց մուտքը՝ մասնակցությունն արգելված, դռնփակ:

դռնբաց

Ա. Բոլորի համար մատչելի, մասնակցել ցանկացողների համար՝ առանց արգելքների (նիստերի, ժողովների մասին): /// Մ. Ազատ, մատչելի, առանց արգելքների: /// Գ. **եկեղ**. Եկեղեցական արարողություն՝ ծաղկազարդի երեկոյան եկեղեցու դռան հանդիսավոր բացումը:

դռռան

Ա. Դռռացող, դռռոց արձակող: // Գ. **ժող**. Բզեզի տեսակ, որի թռչելիս դռռոց է լսվում:

դրախտավայր

Ա. // Գ. Դրախտ հանդիսացող, դրախտի նմանվող, դրախտային (վայր):

դրախտավարդ

Գ. 1. **քսք**. Վարդի տեսակներից: 2. **քսք**. Քարեկազգիների ընտանիքին պատկանող խոշոր, սպիտակ վարդագույն ու կապույտ ծաղիկներով թուփ: // Ա. 1.

Ղրախտավարդերով պատված,
ծաղկուն: 2. փխթ. Ղրախտային
վարդի նմանվող, չքնաղ, հրա-
շալի:

դրամազարդ

Գ. Իբրև գարդ գործածվող դրամ:
// Ա. Ղրամներով գարդարած,
մետաղադրամներով գարդար-
ված:

դրամահավաք

Գ. // Ա. 1. Հին դրամներ հավա-
քող, հին դրամների հավաքածու
կազմող (անծ): 2. Որևէ հա-
սարակական նպատակի համար
ըստ հանձնարարության դրամ
հավաքող՝ զանծող: 3. Հարկա-
հավաք:

դրամահավաքիչ

Գ. // Ա. Տես՝ դրամահավաք:

դրամահատ

Գ. // Ա. Ղրամահատությամբ
զբաղվող (բանվոր, վարպետ են):

դրամահատիչ

Գ. // Ա. Մետաղադրամի վրա
համապատասխան պատկեր
դրոշմող (դրոշմոց, շտամբ):

դրամամանրիչ

Գ. // Ա. Ղրամ մանրող (մարդ,
մեքենա):

դրամանենգ

Գ. // Ա. Կեղծ դրամներ
պատրաստող, դրամ կեղծող,
կեղծ փող կտրող (մարդ):

դրամանվեր

Գ. Ղրամական նվեր, որպես նվեր
տրվող դրամ: // Ա. Ղրամ նվիրող՝
պարգևող:

դրամաշորթ

Գ. // Ա. Խարդախությամբ կամ
բռնի ուժով դրամ կորզող,
դրամաշորթություն անող (անծ):

դրամատեր

Գ. // Ա. 1. Շատ փող ունեցող,
փողատեր, հարուստ (մարդ): 2.
պատմ. Կապիտալիստական հա-
սարակարգում իշխող դասակար-

գի ներկայացուցիչ: 3. արևմտի.
Բանկիր:

դրամափոխ

Գ. // Ա. Ղրամների փոխանա-
կությամբ զբաղվող (անծ), լու-
մայափոխ:

դրդիչ

Ա. Ղրդող, դրդում առաջ բերող: //
Գ. 1. Ազդակ, դրդապատճառ,
գրգռիչ: 2. Մի բան անելու (կամ
չանելու) դրդող անծ:

դրոշակակիր

Գ. // Ա. 1. Ղրոշակը կրող՝ պահող՝
բռնող, դրոշակը տանող (զինվոր,
մարզիկ են): 2. փխթ. Որոշ
զաղափարների արտահայտիչ: 3.
Կուսակից, զաղափարակից: 4.
փխթ. Առաջնորդող, առաջնորդ: 5.
փխթ. Որևէ բանի առաջա-
մարտիկ:

դրոշմազարդ

Գ. Ղրոշմով տպված գարդ՝
զարդանկար: // Ա. Ղրոշմներով՝
դրոշմած պատկերներով՝ նախշե-
րով զարդարված:

դրոշմահատ

Գ. // Ա. Ղրոշմահատող (բանվոր):

դրոշմահատիչ

Ա. // Գ. Ղրոշմահատող (գործիք):

դրոշմահար

Գ. // Ա. Ղրոշմներ դնող, դրոշմող
(բանվոր, արհեստավոր):

դրոշմավորող

Բ. Ենթ. դերք. դրոշմավորել-ի: //
Ա. /// Գ. տնտգ. Ապրանքների վրա
ակցիզային հարկի դրոշմ
փակցնող (անծ):

դրոշմատիպ

Գ. մանգ. Ղրոշմատպված՝ վրան
դրոշմ ունեցող (նկար, գրքի
վերնագիր են): // Ա. 1. Ղրոշմով
տպված: 2. Վրան դրոշմ տպած:

դրոշմաքանդակ

Գ. // Ա. Ղրոշմաքանդակելով
պատրաստված (քանդակ):

դրոշմիչ

Ա. Դրոշմող: // Գ. մանգ. Դրոշմող՝
դրոշմ դնող մարդ, դրոշմահատ:

դրսից

Գ. Բաց. հոլ. դուրս-ի: // Մ.
Արտաքուստ, արտաքին տեսքով,
առերևույթ:

դրվագագարդ

Գ. Դրվագված գարդ, գարդա-
դրվագ: // Ա. Դրվագներով գար-
դարված:

դրվագիչ

Ա. // Գ. Դրվագող (արհեստավոր):

դրտահամ

Ա. Դիրտի՝ գինու կարասի տակ
նստած կեղտի՝ տակունքի համ
ունեցող՝ տվող: // Գ. Դիրտի՝
տակունքի համ:

դրուժան

Գ. // Ա. 1. Ուխտադրուժ,
խոստումնազանց, ուխտազանց
(անձ): 2. Խարդախ, նենգադավ,
չարամիտ (մարդ): 3. հնց.
Դավաճան, անհավատարիմ:

դումայական

Ա. Դումային հատուկ: // Գ.
Դումայի անդամ:

դույզն

Ա. // Մ. 1. Քիչ, փոքր-ինչ, փոքր
չափով: 2. Աննշան, չնչին:

դուստր

Գ. 1. Իգական սեռին պատկանող
զավակ: 2. փխբ. Իր երկրի՝
հայրենիքի՝ ժողովրդի հետ սերտ
կապված աղջիկ: // Ա. գիտ.
Միևնույն ծագումն ունեցող, մեկ
աղբյուրից ծագած, միևնույն
հիմքից առաջացած:

դուրս

Գ. Որևէ բանի՝ երկրի ևն
սահմաններից այն կողմ գտնվող
տարածություն, դուրսը: /// Մ. 1.
Բացօթյա տարածություն՝ իբրև
հակադրություն որևէ ծածկված
տեղի: 2. Երկրի կամ քաղաքի
սահմաններից այն կողմ, հեռա-
վոր՝ օտար տեղ: /// Կ. կաթռ. 1.
Որևէ բանի սահմաններից այն
կողմը: 2. Դեպի որևէ բանի սահ-
մաններից այն կողմը: 3. Բացի,
զատ, ի բաց առյալ: 4. Ավելի:

Ճ Ե Զ

եքրաերեն (եքրաեյերեն)

Գ. /// Ա. /// Մ. (<ին հրեերեն):

եգիպտացորենահավաք

Ա. Եգիպտացորեն հավաքող: // Գ.
Եգիպտացորենի բերքահավաք:

եգիպտացորենաքաղ

Գ. 1. Եգիպտացորենի բույսի
քաղելը: 2. Եգիպտացորենի
բերքահավաք: // Ա. Եգիպտա-
ցորեն քաղող՝ հավաքող:

եգերազարդ

Գ. Առարկայի եզրերին արված
գարդ, եզրանախշ: // Ա. Եզրերը
գարդարված:

եզերապահ

Գ. // Ա. Ծովի կամ երկրի սահման
հանդիսացող գետի եզերքը
հսկող, եզերքին պահակություն
անող:

եզրատաշ

Ա. // Գ. տեխ. Եզրեր տաշող
(գործիք):

եզրափակիչ

Ա. 1. Եզրափակող, վերջին,
ավարտական: 2. Ամփոփիչ,
հանրագումարային: 3. Որևէ բանի
վերջը՝ վերջին մասը՝ հատվածը
կազմող: // Գ. 1. մարզ.

Ավարտական՝ հանրագումարային՝ ամփոփիչ խաղ: 2. Որևէ բանի վերջին՝ ավարտական մասը:

Եթերայուղատու

Ա. // Գ. Եթերայուղ տվող (բույս):

Ելնմտագետ

Գ. // Ա. Հիմնարկի՝ ձեռնարկության ևն ծախքերն ու եկամուտները հաշվող, ելումուտքը (եյնմուտքը) տնօրինող, ֆինանսիստ:

Ե՛կ / եկե՛ք (արի՛)

Բ. Հրմ. եղ. գալ-ի: // Վ. Արտահայտում է՝ 1. Որևէ բան կատարելու հորդոր: 2. Ափսոսանք կատարվածի վերաբերյալ: 3. Որևէ բան կատարելու դժվարություն կամ անհնարինություն:

Եկամուտ

Գ. 1. Որևէ տնտեսական ձեռնարկությունից՝ գործունեությունից ստացվող նյութական արժեքների ամբողջությունը, հասույթ: 2. Օգուտ, շահ: // Ա. հզվդ. Ղրսից մուծված, օտարամուտ, օտար, խորթ:

Եկեղեցական

Ա. 1. Եկեղեցուն հատուկ՝ վերաբերող: 2. Եկեղեցուն հասնող՝ տրվող: 3. Եկեղեցապատկան: // Գ. Եկեղեցու պաշտոնյա, հոգևորական:

Եկեղեցաշինարար

Ա. // Գ. Եկեղեցի կառուցող, եկեղեցու շինարարությամբ զբաղվող (ճարտարապետ, վարպետ ևն):

Եկող

Բ. Ենթ. դերբ. գալ-ի: /// Ա. Առաջիկա, գալիք, հաջորդ: /// Գ. Սպասվող հյուր՝ այցելու՝ մասնակից:

Եկող-գնացող

Բ. Ենթ. դերբ. գալ-գնալ-ի: /// Ա. /// Գ. Հյուր, այցելու:

Եկվոր

Ա. // Գ. 1. Այլ տեղից եկած, օտարական: 2. Եկող, վերադարձող:

Եղած-չեղած

Բ. Հրկտր. դերբ. լինել-չլինել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Ամբողջը, ինչ-որ կա-չկա: 2. Ընդամենը: /// Ա. Ամբողջությամբ: /// Վ. Լինի թե ոչ, լինի թե չլինի:

Եղանակագուշակ

Գ. // Ա. 1. Իրենց վարքով եղանակի մասին գուշակություններ անելու առիթ տվող (կեդանիներ, թռչուններ, բույսեր): 2. Խեզն. Եղանակի մասին գուշակություններ անող:

Եղանակավորող

Բ. Ենթ. դերբ. եղանակավորել-ի: // Ա. քրկն. 1. Խոսողի վերաբերմունքն արտահայտող: 2. Վերաբերմունքի երանգ տվող:

Եղանակիչ

Ա. 1. Եղանակող: 2. քրկն. Եղանակային ծև/եր/ կազմող: 3. փխթ. Վճռական նշանակություն ունեցող: // Գ. քրկն. Բառեր՝ մասնիկներ, որոնք կազմում են բայական այս կամ այն եղանակի կամ ստորոգյալի ձևերը:

Եղբայրաբաժին

Գ. Եղբայրների միջև բաժանված (բաժանվող) ժառանգական ունեցվածքից յուրաքանչյուրի բաժինը: // Ա. Եղբայրաբար՝ հավասարապես բաժանված:

Եղբայրագիր

Գ. // Ա. Հոր կամ մոր կողմից որդեգրվելով եղբայր դարձած (տղա):

Եղբայրակից

Գ. // Ա. 1. Եղբոր նման մտերիմ, աշխատանքի՝ զբաղմունքի՝ գաղափարի ընկեր: 2. Նման էականերից յուրաքանչյուրը, նմանակ: 3. փխթ. Միևնույն ազգի ներկայացուցիչ, համազգի, ազգակից: 4. փխթ. Իրար նման գործիքներից՝

սարածներից յուրաքանչյուրը: 5. եկեղ. Կրոնակից:

եղեգնածածկ
 Գ. Եղեգնյա ծածկ, եղեգի ցողուններով ու տերևներով սարքած ծածկ: // Ա. Եղեգով ծածկած՝ ծածկված:

եղեգնապատ
 Գ. 1. Եղեգներից սարքած պատ՝ ցանկապատ: 2. Խիտ աճած եղեգներից գոյացած պատ կամ անանցանելի պատնեշ: // Ա. 1. Եղեգով պատված, եղեգներով ծածկված: 2. Եղեգով ծածկած, եղեգնյա ծածկով սարքված:

եղեգնապսակ
 Գ. Եղեգնի ընծյուղներից ու տերևներից պատրաստված պսակ: // Ա. Եղեգնյա պսակ կրող:

եղեգնատանիք
 Գ. Եղեգնից՝ եղեգի ծողերից սարքած տանիք: // Ա. Եղեգնյա տանիք ունեցող:

եղեգնատերև
 Գ. Եղեգնի տերև: // Ա. Եղեգնի տերևների նման տերև ունեցող:

եղեգնուտ
 Գ. Եղեգով պատված տեղ, շամբ: // Ա. Եղեգնապատ, եղեգնառատ:

եղեռնագործ
 Գ. // Ա. Եղեռն՝ չարիք գործող, չարագործ, ոճրագործ:

եղեռնալուր
 Գ. Եղեռնի լուր: // Ա. Եղեռնի լուր գուժող, բոթաբեր:

եղեռնապատում
 Գ. Եղեռնի պատմություն: // Ա. 1. Եղեռնի մասին պատմող: 2. փխբ. Եղեռնի ականատես եղած, իր մեջ եղեռնի պատմություններ թաքցնող:

եղեռնված
 Բ. Հրկտր. դերբ. եղեռնվել-ի: // Ա. Եղեռնի ենթարկված, սպանված, կոտորված:

եղևնազարդ
 Գ. Ուղիղ գծի երկու կողմերից անկյուն կազմող գծերով պատկերվող զարդ: // Ա. 1. Այդպիսի

զարդերով նախշված: 2. Եղևնիներով պատված զարդարված:

եղևնակեր
 Գ. բսբ. Թիթեռ, որի թրթուրը անտառի վնասատու է: // Ա. Եղևնի՝ եղևին ուտող:

եղերապատում
 Գ. Եղերական՝ ողբերգական պատմություն: // Ա. Ողբերգական բաների մասին պատմող:

եղերերգակ (եղերգակ)
 Ա. // Գ. Եղերերգ հորինող բանաստեղծ, եղերերգեր գրող:

եղծ
 Գ. 1. Եղծելը: 2. հին., գրք. Հերքում, ժխտում: // Ա. 1. Եղծված: 2. Փչացած, խաթարված: 3. Ապականված, այլասերված: 4. Անարգ, ստոր, նենգ, խարդախ:

եղծված
 Բ. Հրկտր. դերբ. եղծվել-ի: // Գ. 1. Եղծելը, եղծվելը, եղծում: 2. Եղված բան: 3. Եղծական արարք՝ գործ՝ վարքագիծ:

եղնջուտ
 Գ. Եղինջներով լի տեղ: // Ա. Եղինջներով պատված:

եղջերաբույս
 Ա. Եղջուրները բուսած, եղջերավոր: // Գ. բսբ. Ճռճռուկ:

եղջերազարդ
 Ա. Եղջուրներով զարդարված, վրան եղջուրներ ունեցող: // Գ. ճրտրպ. Խոյակի գալարածն՝ ոլորապտույտ զարդ, պարուրազարդ, գալարուկ:

եղջերակնձիթ (եղջուրակնձիթ)
 Ա. Եղջուրի նման պինդ կնձիթ ունեցող: // Գ. կենդ. 1. Ոնգեղջուր: 2. կենդ. Երկթև միջատների մի ցեղ, որոնք թաղանթապատ կնձիթ ունեն:

եղջերավոր (եղջուրավոր)
 Ա. 1. Եղջուրներ ունեցող: 2. փխբ. Եղջուրի ձև ունեցող: // Գ. 1. Եղջուրներ ունեցող կենդանի: 2. անարգ. Կնոջից խաբված ամուսին:

Ենթադաս

Գ. Ղափ ստորաբաժանումը գանազան դասակարգումների մեջ:
// Ա. Ենթադասված, ստորադաս:

Ենթադրենք

Բ. Ըղծեղ. ենթադրել-ի: // Վ. Ասենք թե, գուցե:

Ենթակա

Գ. 1. Որևէ դատողության՝ քննության են առարկա՝ նյութ: 2. քրկն. Նախադասության գլխավոր անդամներից մեկը: 3. Ստորադրյալ: // Ա. 1. Ըստ պաշտոնի իրենից ավագին ենթարկվող, ենթարկված, ստորադրյալ: 2. Որևէ բանի ենթարկվող, որևէ բանի հակում ունեցող:

Եպիսկոպոսանիստ

Ա. // Գ. եկեղ. Եպիսկոպոսի նստելու՝ ապրելու (տեղ, վայր):

Եռագիր

Գ. Հայկական ծածկագրության մի տեսակը, որի մեջ ամեն մի երեք տառ համապատասխանում է այբուբենի մի տառի: // Ա. Երեք գրից՝ տառից բաղկացած կազմված (սենական լեզուների մասին):

Եռագույն

Ա. Երեք գույն ունեցող, երեք-գույնյան: /// Գ. փխբ. Հայկական դրոշմ: /// Մ. հզվդ. Երեք գույնով կամ հայկական դրոշի գույներով:

Եռաժանի

Ա. Երեք ժանիք՝ ատամ ունեցող: // Գ. 1. Եռատամ եղան: 2. պատմ. Երեք ատամ՝ սուր ծայր ունեցող պատերազմական գործիք:

Եռակի

Ա. 1. Երեք մասից՝ միավորից բաղկացած: 2. Երեք անգամ կրկնվող (կրկնված) կամ երեք անգամ կատարվող (կատարված): 3. Երեք կողմերի միջև տեղի ունեցող, եռակողմ: 4. Երեք անգամ նույն բանին արժանացած: 5. Եռապատիկ: 6. Երեք կողմ՝ հատկություն ունեցող: // Մ. Երեք անգամ (կրկնվելով՝ կատարվելով են):

Եռաձայն

Ա. 1. երժշտ. Երեք ձայնի համար գրված: 2. Երեք ձայնով երգող: // Մ. Երեք ձայնով:

Եռաճյուղ

Գ. էլ. Երեք ճյուղանի մետաղյա հարմարանք՝ էլեկտրահոսանքը միացնելու համար: // Ա. Երեք ճյուղ ունեցող, երեք ճյուղի բաժանված:

Եռանախագահ

Գ. Եռանախագահության անդամներից յուրաքանչյուրը: // Ա. Միաժամանակ երեք նախագահ ունեցող:

Եռանդագին

Ա. // Մ. Մեծ եռանդով՝ ավյունով, ուժգին թափով, ջանասիրությամբ:

Եռանդամ

Ա. մաթ. Երեք անդամից կազմված՝ բաղկացած: // Գ. Հանրահաշվական երեք արտահայտությունների գումարը կամ տարբերությունը:

Եռանդամանի

Ա. // Գ. Տես՝ եռանդամ:

Եռանդուն

Ա. 1. Եռանդով լցված՝ համակված, եռանդով լի, ջանասեր: 2. Մեծ եռանդով կատարվող՝ տեղի ունեցող: // Մ. Եռանդուն կերպով, եռանդով լցված՝ համակված:

Եռանիշ

Ա. Երեք նիշ պարունակող, երեք նիշ ունեցող, երեք նիշից բաղկացած: // Գ. Երեք նիշ ունեցող թիվ՝ թվանշան:

Եռանիստ

Ա. 1. Երեք նիստ՝ կող ունեցող: 2. հզվդ. Նստելու երեք տեղ ունեցող, երեքտեղանի: 3. երկրչ. Երեք եռանկյուն մակերեսից բաղկացած: // Գ. երկրչ. Մի կետով անցնող, երեք կողերի հատումով կազմված պատկեր:

Եռանկար

Գ. արվ. Մեկ ընդհանուր գաղափարով միավորված երեք նկարների կամ քանդակների դաշնա-

պատկեր: // Ա. Երեք նկարներից կամ քանդակներից կազմված:

Եռանկյուն

Գ. 1. Երկրջ. Երկրջափական մարմին, որ սահմանափակվում է իրար հատող և երեք ներքին անկյուն կազմող երեք գծերով: 2. Եռանկյունաձև տարածություն՝ առարկա: // Ա. Երեք անկյուն ունեցող, եռանկյունի:

Եռանկյունաձև

Ա. Եռանկյունու ձև ունեցող: // Մ. Եռանկյան ձևով:

Եռանկյունի

Ա. 1. Եռանկյան ձև ունեցող: 2. Երեք անկյուն ունեցող: /// Գ. 1. Երկրջ. Տես՝ եռանկյուն: 2. Գծագրական եռանկյունաձև քանոն: 3. պատմ. Հիմնարկ/ներ/ի երեք ղեկավարների կազմը (ղի-րեկտոր, կուսկազմակերպության քարտուղար, տեխնոմի նախագահ): 4. փխբ. Երեք մարդկանցից կազմված խումբ: 5. Սիրող զույգը և նրանց միջև հայտնված երրորդ անձը: /// Մ. Եռանկյունաձև, եռանկյան ձևով:

Եռանվագ

Գ. երժշտ. Երաժշտական երգի տեսակ՝ երեք գործիքներով կատարվող: /// Ա. /// Մ. Երեք անգամ կատարվող՝ կատարված՝ կատարվելով:

Եռաշար

Ա. Երեք շարքով շարված, երեք շարքից բաղկացած, երեք շարք կազմած: // Մ. Երեք շարքով:

Եռաշարք

Ա. /// Մ. Տես՝ եռաշար: /// Գ. լեզվք. Ըստ ծայնի և աղմուկի հարաբերության՝ երեք շարքով ներկայացվող բաղաձայնների խումբը:

Եռաչափ

Ա. 1. տղչփ. Երեք անդամ ունեցող, եռանդամանի, եռոտնյա: 2. Երեք չափում ունեցող: // Գ. երկրջ. Երեք չափում (երկարություն, բարձրություն, խորություն) ունեցող մեծություն:

Եռապատիկ

Մ. Երեք անգամ, եռակի: // Ա. Երեք անգամ ավելի, երեքով բազմապատկած:

Եռատերև

Ա. բսբ. Երեքական տերևների դասավորություն ունեցող: // Գ. 1. Տերևների երեքական դասավորություն ունեցող մի քանի բույսերի ընդհանուր անվանումը: 2. Երեք տերև պատկերող զարդ՝ նկար են: 3. փխբ. Երեք բանի միասնություն:

Եռատող

Ա. Երեք տողից բաղկացած: // Գ. 1. Երեք իրար հաջորդող տողերը՝ իբրև բանաստեղծության մի հատված: 2. գրկն. Չափական ստեղծագործություն, որի յուրաքանչյուր տունը բաղկացած է երեք տողից կամ որն ունի երեք տողից բաղկացած միայն մեկ տուն:

Եռացուցիչ

Ա. Եռացնող: // Գ. էլեկտրական հարմարանք, որով ջուր են եռացնում:

Եռեփ

Ա. 1. Եռացող, եռալու վիճակում գտնվող: 2. փխբ. Բորբոքուն: // Գ. 1. Եռալը և եփվելը, եռեփ: 2. փխբ. Եռուզեռ:

Եռյակ

Ա. 1. Երեք միավորից բաղկացած, եռակի: 2. Երեք կողմերի միջև տեղի ունեցող, երեք կողմերի վերաբերող: // Գ. Երեք անձից բաղկացած կազմ (հանձնաժողով են):

Եռոտանի

Ա. Երեք ոտք ունեցող: // Գ. 1. Երեք ոտքով աթոռ: 2. Կրակի վրա դնելու եռոտնյա հարմարանք: 3. Առհասարակ երեք ոտք ունեցող առարկա (պատվանդան, սեղան են):

Եռփոյակ

Գ. 1. Մի մորից միաժամանակ ծնված երեք զավակ: 2. Այդ զավակներից յուրաքանչյուրը: //

Ա. կգմխս. Երեք ճյուղից բաղկացած:

Ես

Դ. Առաջին դեմքի անձնական դերանվան եզակին. գործածվում է խոսողի կողմից՝ ինքն իրեն մատնանշելու համար: // **Գ.** 1. Մարդու անձնական էությունը, անհատականությունը: 2. փխք., բնատ. Անհատ:

Եսամոլ

Ա. 1. Եսամոլությամբ տառապող, եսապաշտ, եսասեր: 2. Եսամոլություն արտահայտող՝ պարունակող, եսամոլությամբ կատարված: // **Գ.** Եսամոլությամբ՝ ծայրահեղ եսասիրությամբ տարված անձ:

Եսայիական

Ա. Եսայի մարգարեի ողբին նմանվող՝ նման: // **Գ.** Ըստ Աստվածաշնչի՝ Եսայի մարգարեի ողբը՝ ողբազին գանգատը:

Եսապաշտ

Ա. // **Գ.** Տե՛ս՝ Եսամոլ:

Եսասեր

Ա. // **Գ.** 1. Միայն իրեն սիրող, միայն իր անձի և իր շահերի մասին հոգացող (մարդ): 2. Ինքնասեր (մարդ):

Լ

Ը. Համադասական. գործածվում է նախադասության բազմակի անդամները և համազոր նախադասություններն իրար միացնելու՝ միավորելու՝ կապելու համար, նաև թվարկման դեպքում: // **Գ. Ժող.** Ինչ-որ չասվող՝ ծածուկ բան, ինչ-որ հանգամանք: /// **Վ.** *Գործածվում է իմաստի կամ հարցման իմաստի սաստացման համար՝ էլ, հենց կամ արդյոք, սակայն նշ.:*

Լս

Ը. 1. Միավորիչ՝ հավելական նշ.: 2. Աճման՝ զորացման նշ.: /// **Մ.** 1. Ավելի, ավելի քան: 2. Նույնպես, նաև, հավասար չափով: 3. Դարձյալ, էլի: /// **Վ.** *հզվդ. Նույնիսկ, անգամ:*

Եվրոյամու

Ա. // **Գ.** նորք. Եվրոյի հանդեպ մեծ ծգտում՝ մոլուցք ունեցող:

Եվրոյանոց

Գ. Մեկ եվրոյի արժողությամբ դրամ: // **Ա.** Թվականի ցույց տված քանակով եվրոների արժողություն ունեցող:

Եվրոյատեր

Ա. // **Գ.** նորք. Եվրոներ ունեցող, եվրոյի տեր դարձած, հարուստ:

Ետև

Գ. 1. Թիկունքի կողմը: 2. Մի բանի ներքին ներսի կողմը: 3. Մի բանի երևացող կողմի հակառակ կողմը: 4. Նստուկ: /// **Մ.** Մի բանի ետևի կողմում, հետևում: /// **Վ.** Տարածական՝ տեղի հարաբերության նշ.՝ առարկայի հակառակ՝ մյուս կողմում:

Ետևից

Մ. 1. Ետևի կողմից, թիկունքից: 2. Մյուս կողմից, երևացող կողմի հակառակ կողմից: 3. Մեկի մոտ, մեկի գտնված տեղը: 4. Մեկի բացակայությամբ: // **Վ.** 1. Առարկայի ետևի կողմից: 2. Կրկնվող գոյականի հետ ցույց է տալիս հաջորդականություն՝ պարբերականություն (քարը քարի ետևից):

Ետնապահ

Ա. // **Գ.** ռազմ. Պատերազմական գործողությունների ընթացքում ետևի դիրքերը պահող (մարտիկ, ջոկատ ևն): 2. մարզ. Ֆուտբոլային խաղի ընթացքում ետևի դիրքերը պահող (խաղացող, ֆուտբոլիստ):

Երազագետ

Ա. 1. Երազներ մեկնող, երազահան: 2. Երազներով ապրող, երազող: // **Գ.** Երազներ մեկնող մարդ:

Երազահան

Ա. Երազներ մեկնող: // **Գ.** 1. Երազներ մեկնող մարդ, երազագուշակ: 2. Երազագիրք:

Երազահմա

Ա. // **Գ.** Երազներ մեկնող (մարդ), երազահան:

Երազամուլ

Ա. 1. Երազներով՝ երազանքներով՝ ցնորքներով տարված, երազանքների անձնատուր եղած: 2. Երազներով խճողված, երազներով լի: 3. Երազների ազդեցությամբ գործող: 4. բնատ. Երազանքներից բխող՝ բխած: /// Պ. 1. Երազող՝ երազներով տարված անձ: 2. Երազների ազդեցությամբ գործող մարդ, քնաչրջիկ: /// Մ. Երազներով տարվելով՝ մղծավանջների մեջ ընկնելով:

Երազատես

Ա. // Պ. 1. Երազ տեսնող (անձ): 2. Երազող, անրջող:

Երազընդոստ

Ա. // Մ. Երազում վախենալուց վեր թռչելով՝ վեր թռած, հանկարծ զարթնելով:

Երազկոտ

Ա. 1. Անրջող, երազող, երազուն, երազանք/ներ/ին անձնատուր եղած: 2. Երազներով լի: 3. Երազային: // Մ. Երազուն, մտածկոտ, երազելով:

Երազող

Բ. Ենթ. դերք. երազել-ի: /// Ա. /// Պ. 1. Երևակայություններով՝ երազանքներով ապրող: 2. Իրականությունը՝ իրական կյանքի պայմանները հաշվի չառնող, եթերում սավառնող:

Երաժշտահան

Պ. // Ա. Երաժշտություն ստեղծող՝ երգահան (կոմպոզիտոր):

Երաժշտամուլ

Պ. // Ա. Երաժշտության մոլի սիրահար:

Երախաբաց

Ա. // Մ. 1. Երախը բաց: 2. փխբ. Հռչոտելու՝ ոչնչացնելու պատրաստ:

Երախտազգաց

Ա. // Մ. Երախտագիտական զգացմունքներով լցված՝ համակված:

Երախտամոռ

Ա. // Պ. Երախտիքը մոռացող՝ մոռացած, ապերախտ, անշնորհակալ (անձ):

Երախտավոր

Ա. // Պ. 1. Երախտիք ունեցող, երախտիք թողնող՝ թողած: 2. Բարերար, հովանավոր:

Երակահատ

Ա. Երակ կտրող՝ հատող, երակից արյուն առնող: // Պ. Երակ կտրելու նշտրակ:

Երամածև

Ա. // Մ. Թռչող երամի ձև ունեցող, երամի ձևով, սուրանկյունածև, կռունկաշար:

Երանգախաղ

Պ. Երանգների ներդաշնակ փոխհաջորդում: // Ա. Երանգների խաղով վետվետող:

Երանգաշող

Պ. Երանգների շողք՝ ցուք, երանգացուք: // Ա. Երանգներով շողշողացող՝ վետվետող:

Երանգափայլ

Պ. Երանգների փայլ՝ ցուք, երանգաշող: // Ա. Երանգներով փայլող՝ վետվետող:

Երանգիչ

Ա. Գծագրությունը ներկերով ներկող՝ գունավորող: // Պ. լսնկրջ. Լուծույթ, որի մեջ նկարը սուզում են՝ նրան որոշ գունավորում տալու համար:

Երանի՛

2. 1. Մեկի երջանիկ՝ բարեբախտ համարելու բացականչություն՝ երջանիկ է (կլինի) նշ: 2. Ըղծանքի՝ ցանկության՝ բաղձանքի բացականչություն՝ երնե՛կ, իցի՛վ թե, ո՛ւր է թե: 3. Տրականով դրվող գոյականի կամ դերանվան հետ՝ երջանիկ եմ (ես, է, ենք, եք, են): // Պ. Երանի ասելը, երանելը, երջանկություն, բախտավորություն:

Երաշխավոր

Ա. // Պ. Տրված հանձնարարությունների՝ պարտավորությունների կատարման համար պա-

տասխանատու (անձ): 2. Մեկին որևէ բանում վստահեցնող, որևէ բանի հաջողությունը ապահովող (անձ): 3. իրավք. Երաշխավորյալի ճշտակատարության խախտման դեպքում լրիվ կամ մասնակի չափով պատասխանատվություն կրելու պարտավորված (անձ): 4. Որևէ մեկի գործնական հատկությունների՝ աշխատանքային գործունեության՝ քաղաքական վարքագծի ու հայացքների բարենպաստ՝ հանձնարարական կարծիք տվող՝ տված (անձ): 5. նորք. տնտգ. Բանկային գործարքներում վարկառուի պատավորվածությունը լրիվ կամ մասնակի չափով կրող (անձ):

երաշխավորյալ

Գ. // Ա. Մեկի կողմից երաշխավորվող, մեկի երաշխավորությունն ստացած (մարդ):

երաշտահոտ

Գ. Երաշտից հետո անձրևի առաջին կաթիլներն ընկնելուց հետո հողի արծակած յուրահատուկ հոտը: // Ա. Այդպիսի հոտ ունեցող:

երասանակալ (երասանակակալ)

Գ. // Ա. Երասանը ձեռքին բռնող, ձին կառավարող, ձիավար: 2. փխբ. Ղեկավար, ուղղություն տվող:

երբեմնակի

Ա. // Մ. 1. Երբեմն-երբեմն տեղի ունեցող, մերթընդմերթ կատարվող: 2. Պատահաբար, դեպքից դեպք:

երգագիր

Գ. Երգ գրող՝ հորինող: // Ա. Որպես երգ գրված:

երբևէ

Մ. // Ղ. 1. Երբ էլ լինի, վաղ թե ուշ: 2. Որևէ ժամանակ, առհասարակ, իսկի, բնավ:

երբևիցե

Մ. // Ղ. Տե՛ս՝ երբևէ:

երգակից

Գ. // Ա. 1. Միասին երգող, երգին ծայնակցող: 2. փխբ. Զայնակից, միաբան, գործակից:

երգահան

Գ. 1. Երաժշտական երկեր ստեղծագործող՝ հորինող մարդ՝ կոմպոզիտոր: 2. Երգ հորինող՝ գրող՝ բանաստեղծ: // Ա. Երգեր ասող՝ երգող, երգեցիկ ծայնահանող:

երգածայն

Գ. 1. Երգելու ծայն, երգողի արծակած հնչյունները՝ ծայնը: 2. հզվդ. Երգի ծայն՝ տոն՝ եղանակ: /// Ա. Երգի ծայն ունեցող, ներդաշնակ, երգի նման ծայն արծակող: /// Մ. Երգելով, երգեցիկ, երգելու ծայնով:

երգածև

Գ. 1. Երգի ձև՝ տեսակ: 2. Երգելու ձև՝ եղանակ՝ ոճ: // Մ. Երգի ձևով:

երգամուլ

Գ. // Ա. 1. Երգի մուլի սիրահար, երգեր լսել չափազանց սիրող (մարդ): 2. Երգել չափազանց սիրող (մարդ):

երգասան

Ա. // Գ. 1. Երգող, երգ ասող: 2. Որևէ պատմություն՝ դյուցազներգություն են երգելով պատմող: 3. Երգեր գրող, բանաստեղծ:

երգասաց

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ երգասան:

երգասեր

Ա. // Գ. 1. Երգ՝ երգեցողություն լսել սիրող: 2. Երգել սիրող:

երգաստեղծ

Ա. // Գ. 1. Երգ ստեղծագործող՝ հորինող, երգահան: 2. Երգի խոսքեր գրող, երգ՝ ոտանավոր գրող՝ բանաստեղծ:

երգավարժ

Գ. // Ա. Երգավարժություն ղեկավարող, երգավարժության ղեկավար:

երգող

Բ. Ենթ. դերք. երգել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Երգ ասող, երգային ստեղծա-

գործությունները վերարտադրող, երգելու արվեստով զբաղվող (անձ):

երգուսույց

Ա. // **Գ.** Երգ՝ երգել սովորեցնող, երգեցողության ուսուցիչ:

երդակալ

Գ. // **Ա.** Երդը՝ երդիկը՝ տանիքի լուսամուտը փակող՝ ծածկող (տախտակ, սալաքար, ապակի ևն):

երդակից

Ա. // **Գ.** Հարևան, դրացի, դրկից:

երդվյալ

Ա. // **Գ.** 1. Պաշտոն կամ ուսումնական՝ աշխատանքային պարտավորություններ ստանձնելիս երդում տված (անձ): 2. իրավք. առավել. հոգն. Արտոնակարգ ունեցող բնակչությունից ընտրված անձեր, որոնք որոշակի ժամանակամիջոցում մասնակցում են շրջանային դատարաններում վճռելու մեղադրյալի մեղավոր կամ անմեղ լինելը: 3. փխք. Հավատարիմ, անդավաճան, հաստատուն: 4. փխք. հեզն. Անկոչ կերպով մշտապես որևէ գործով իրեն մեջ գցող՝ որևէ դեր ստանձնող՝ ամեն գործի խառնվող:

երեխայավարի

Ա. // **Մ.** Երեխայի նման, երեխայաբար:

երեկ

Գ. 1. Այսօրվան նախորդած օրը: 2. փխք. Մոտակա անցյալ: // **Մ.** Այսօրվան նախորդած օրում: 2. Ոչ վաղ անցյալում:

երեկոյան

Ա. 1. Երեկոյի ժամանակ կատարվող՝ տեղի ունեցող: 2. Երեկոները պարապմունքներ ունեցող: // **Մ.** Երեկո ժամանակ, երեկոյի պահին:

երեմիական (երեմական)

Գ. 1. կրոն. Ըստ Աստվածաշնչի առասպելի՝ Երեմիա մարգարեի ողբը Երուսաղեմի կործանման

առթիվ, ողբագին՝ դառը՝ արտասովալից զանգատ: 2. փխք. Իր ողբալի վիճակի համար վայուն տրտունջ/ներ/ արծակող մարդ: // **Ա.** 1. Երեմիա մարգարեի ողբի նման, ողբագին: 2. Գանգատ՝ տրտունջ արտահայտող:

երեսանոց

Գ. ազգգր. 1. Վրան ոսկիներ շարած կտոր, որ կանայք կապում են գլխներին (ճակատներին): 2. Երեսի համար հարմար՝ նախատեսված կտոր: // **Ա.** Երեսի համար հարմար՝ նախատեսված:

երեսապատ

Գ. 1. Արտաքին պատ: 2. Առարկայի երեսը պատելու՝ ծածկելու շոր՝ կաշի ևն: // **Ա.** Երեսը պատած:

երեսքաց

Ա. // **Մ.** 1. Առանց քողի, առանց ծածկույթի: 2. փխք. Շատ համարձակ, հանդուգն, երես առած:

երեսից

Գ. Բաց. հոլ. երես-ի: // **Մ.** 1. Արտաքուստ: 2. Մակերեսորեն: // **Կ.** կաթռ. Պատճառով:

երեսնապատիկ

Ա. // **Մ.** Երեսուն անգամ ավելի, երեսունով բազմապատկած:

երեսով

Գ. Բաց. հոլ. երես-ի: // **Ա.** 1. Չքաշվող, համարձակ: 2. Երես առած, շփացած: 3. Երես ունեցող (կարված առարկաների մասին), երեսավոր: 4. Պնդերես: 5. Վրան սեր՝ սերուցք կապած:

երևակայի՛ր (երևակայե՛ք)

Բ. Հրմ. եղ. երևակայել-ի: // **Վ.** Պատկերացրու (պատկերացրեք):

երեր

Գ. Մեղմ տարրություն՝ տատանում, ցնցում: // **Ա.** Երերուն, անկայուն:

երերագիծ

Ա. Երերալով՝ ծուռտիկ-մուռտիկ քայլող, ութ գրող: // **Գ.** Երերուն գիծ:

Երերագին

Ա. // Մ. Երերացող, երերալով,
դողդոջուն:

Երերալից

Ա. // Մ. քնատ. Երերալով,
երերացող, երերագին:

Երեց

Ա. Տարիքով ավելի մեծ՝ ավագ: //
Գ. կրոն. Զրիստոնեական հա-
մայնքի ավագ, քահանա:

Երեքկին

Ա. 1. Երեք անգամ ավելի,
եռապատիկ: 2. Երեք կարգ, երեք
շարք, երեքտակ: // Մ. Երեք
անգամ, երրորդ անգամ:

Երեքտակ

Ա. Երեք թելից՝ ծալքից բաղ-
կացած: // Մ. Երեք անգամ,
եռակի:

Երթաչափ

Գ. Երկու հանգրվանների միջև
ընկած տարածությունը: // Ա. Եր-
կու հանգրվանների միջև ընկած
տարածության չափ ունեցող:

Երթավոր

Ա. // Գ. Այլևայլ նպատակներով
կատարվող երթերին մասնակցող
(անձ/եր/, խումբ /խմբեր/):

Երթևեկ

Գ. 1. Գնալ-գալը, անցուղարձ: 2.
Երթևեկություն: 3. Երթևեկ դպրոցի
սան՝ աշակերտ: 4. փխբ. Ծփանք,
ետ ու առաջ կատարվող շարժում:
// Ա. Գնացող-եկող, երթևեկող,
անցուղարձ անող:

Երթուղային

Ա. 1. Երթուղուն հատուկ,
երթուղու: 2. Որոշակի երթուղիով
աշխատող, տվյալ երթուղիով
երթևեկող: // Գ. նորք. Որոշակի
երթուղիով աշխատող՝ երթևեկող
մեքենա:

Երիզազարդ

Գ. Իբրև զարդ կարված՝ սարք-
ված երիզ: // Ա. Երիզներով զար-
դարված:

Երիզակապ

Գ. 1. Ժապավենաձև երկար շղարշ
կամ կտոր վիրակապի համար,

երիզ: 2. Երիզի կապը՝ հանգույցը:

// Ա. Երիզով կապված:

Երիտասարդ

Ա. 1. Երիտասարդական հասակ
ունեցող, ջահել: 2. Առույգ,
կայտառ, կենսալից: 3. փխբ. Անփորձ: 4. գտնտ. Մատղաշ, մի
քանի տարեկան: 5. փխբ. Նոր,
նորաստեղծ, նոր գոյացած՝
աճած: 6. Ծագումով ոչ շատ հին:
7. Երիտասարդին՝ երիտասար-
դությանը՝ հատուկ, երիտասար-
դական: 8. խսկց. Դեռևս չամուս-
նացած: // Գ. Արբունքի տարիքից
մինչև քառասուն տարեկան անձ-
նավորություն, ջահել:

Երիցական

Ա. // Գ. կրոն. Բողոքական եկեղե-
ցու հատվածներից մեկի՝ երիցա-
կանության կողմնակից, երիցա-
կանության հետևորդ՝ դավանող:

Երկաթնակ

Ա. // Գ. կրոն. Զրիստոսի մեջ երկու
բնություն ընդունող, քաղկեդոնա-
կան:

Երկաթազամ

Գ. Երկաթյա գամ: // Ա. Երկաթյա
գամերով՝ մեխերով պնդացրած՝
ամրացրած:

Երկաթագիծ

Ա. Երկաթյա գծերով՝ ռելսերով: //
Գ. Երկաթգիծ:

Երկաթագիր

Գ. Հայերեն գրերի հին ձևը, որ
նման է այժմյան տպագրական
գլխագրերին: // Ա. Այդ գրերով
գրված:

Երկաթազարդ

Գ. Երկաթից սարքած զարդ:
// Ա. Երկաթով՝ մետաղով զար-
դարված:

Երկաթագրահ

Ա. Երկաթե՝ պողպատե
գրահ/ներ/ ունեցող՝ կրող: // Գ.
Երկաթից պատրաստված գրահ:

Երկաթաթերթ

Գ. Երկաթի թերթ. թիթեղ: // Ա.
Երկաթյա թերթեր ունեցող:

Երկաթալար

Գ. Երկաթյա լար, մետաղալար: // Ա. Երկաթյա լարերից հյուսած:

Երկաթակուճ

Գ. հնք. Բազալտ: // Ա. Բազալտե, բազալտից պատրաստված, բազալտով պատված:

Երկաթահալ

Գ. տեխ. Երկաթի և որևէ այլ մետաղի միասին հալելը: // Ա. Երկաթ հալելու:

Երկաթահատ

Ա. տեխ. Երկաթ հատող՝ կտրող: // Գ. Երկաթահանքի բանվոր:

Երկաթածույլ

Գ. տեխ. Թուջերկաթ: // Ա. Երկաթից ծուլած:

Երկաթաճաղ

Գ. Երկաթյա ճաղ: // Ա. Երկաթյա ճաղեր ունեցող, երկաթյա ճաղերից սարքած:

Երկաթանիգ

Գ. Երկաթյա նիգ: // Ա. Երկաթյա նիգ ունեցող, երկաթյա նիգով փակվող:

Երկաթապատ

Ա. 1. Երկաթով պատված, երկաթյա շերտով ծածկված: 2. Երկաթյա ճաղերով՝ ծողերով կամ ցանցով պատած՝ ամրացրած: 3. Երկաթակապ: 4. փխբ. Ջրահավորված, մետաղյա զրահով պատված: 5. փխբ. Ջինված, սպառազեն: 6. փխբ., բնատ. Անզգա, սիրտը՝ հոգին զրահավորված: // Գ. 1. Երկաթյա պատ: 2. Երկաթե պատվածք՝ երեսվածք:

Երկաթավաճառ

Ա. // Գ. Երկաթի և երկաթեղենի վաճառքով՝ ներմուծմամբ և արտահանմամբ զբաղվող (անծ):

Երկաթավանդակ

Գ. Երկաթե ծողերով սարքած վանդակ: // Ա. 1. Այդպիսի վանդակ/ներ/ ունեցող: 2. Երկաթյա վանդակում պահվող:

Երկաթացանց

Գ. Երկաթյա՝ մետաղալարե ցանց: // Ա. Մետաղալարե ցանց ունեցող:

Երկաթեղեն

Գ. հվք. Երկաթյա իրեր, գործիքներ ևն: // Ա. 1. Երկաթե, երկաթյա: 2. Ամրապինդ, ամրակուռ: 3. փխբ. Երկաթի նման:

Երկակի

Ա. 1. Երկու, կրկին: 2. Երկու մասից՝ միավորից բաղկացած: // Մ. Երկու տեսակ, երկու կերպ, կրկնակի: 2. հզվդ. Երկդիմի, երկընտրական:

Երկայնակի

Ա. // Մ. Ըստ երկայնքի, երկայնքով, երկարությամբ:

Երկանաղաց

Ա. // Գ. Երկանքով աղացող (կին, տղամարդ):

Երկանաքար

Գ. Երկանքի քար, աղացաքար: // Ա. փխբ. Երկանաքարի հատկություն ունեցող, կարծր:

Երկանդամ

Գ. մաթ. Երկու հանրահաշվական արտահայտությունների գումարը կամ տարբերությունը: // Ա. 1. Երկանդամ հանդիսացող՝ ներկայացնող: 2. Երկու անդամ՝ եզր ունեցող, երկու անդամից միավորից բաղկացած:

Երկանիվ

Ա. Երկու անիվ ունեցող: // Գ. 1. Երկու անիվ ունեցող սայլ՝ կառք: 2. Հեծանիվ:

Երկառանցք

Գ. // Ա. տեխ. Երկու առանցք ունեցող:

Երկատրոփ

Գ. Ցատկուններով՝ պարբերական ցատկերով վարզ (ծիու): // Ա. Պարբերական ցատկերով վարզող՝ ընթացող:

Երկար

Ա. 1. Երկարություն ունեցող: 2. Անհրաժեշտ չափից ավելի երկարություն ունեցող: 3. Երկարատև, շատ ժամանակ, բավա-

կան ժամանակ: 4. Շատ ժամանակ պահանջող: 5. Երկարածիգ, ընդարձակ, ծավալուն: 6. Հեռու, հեռավոր: 7. լեզվք. Մեծ ամանակ ունեցող, արտասանությամբ տևական (հնչյունի մասին): 8. Բարձրահասակ: // Մ. 1. Տևական, երկարատև, շարունակաբար: 2. Ծավալուն, մանրամասն: 3. Երկարածիգ, ընդարձակ: 4. Հեռու:

Երկարադարձ

Գ. գտնտ. Վարելահողի երկայնական տարածությունը: // Ա. Երկայնական, երկարությամբ ձգվող:

Երկարահանդերձ

Ա. Երկար զգեստ հագած՝ հագնող: // Գ. փխք. Հոգևորական:

Երկարառունգ

Ա. Երկար ռունգ՝ դունչ ունեցող: // **Գ. կենդք.** Ջրարջերի ընտանիքին պատկանող երկարաքիթ գիշատիչ կենդանի:

Երկար-բարակ

Ա. // Մ. 1. Երկար ժամանակ պահանջող, տևական: 2. Մանրամասն, մանրակրկիտ: 3. Երկար ու ձիգ, երկարածիգ, ձգձգված, ծանծաղի:

Երկարուտնիկ

Գ. Երկարուտն մոծակ: // Ա. Երկար ուղքեր ունեցող, երկարուտն:

Երկարուծիգ

Ա. // Մ. 1. Երկար ձգված՝ տարածված, ձգվելով, տարածվելով: 2. Շատ երկար, տևական: 3. Ձգձգված, ավելորդ մանրամասնություններով երկարացված, երկար-բարակ: 4. Երկար ժամանակ կորցնելով:

Երկարօրյա

Ա. 1. Երկար՝ շատ օրեր տևող՝ տևած: 2. Աշխատանքային կամ ուսումնական պարապմունքների սովորականից ավելի երկար օր ունեցող, ամբողջ ցերեկը աշխատանք կամ պարապմունք/ներ/ ունեցող: // Գ. ուս., խսկց. Ուսումնառության այն ժամանակահատ-

վածը, որի ընթացքում պարապմունքներ են կազմակերպվում:

Երկդիտակ

Գ. Երկփող հեռադիտակ: // Ա. Երկու դիտավող ունեցող:

Երկեան

Գ. հզվդ. Երկբայություն, տարակուսանք, վախ, կասկած: // Ա. հզվդ. Կասկածանք՝ տարակուսանք՝ երկբայություն հարուցող:

Երկզույգ

Գ. մարգ. Թենիսի խաղի մեջ երկու զույգ խաղացողներ՝ յուրաքանչյուրում մի կին և մի տղամարդ: // Ա. Երկու զույգ կազմող:

Երկժանի

Ա. 1. Երկու ժանիք՝ ատամ ունեցող, երկու սուր ծայր ունեցող: 2. Երկու ձյուղ ունեցող, երկու ձյուղի բաժանված: 3. փխք. Երկու կողմից խոցող կամ կտրող, երկսայր: 4. փխք. Չափազանց սուր՝ խոցող՝ խայթող: // **Գ.** 1. Երկու ատամով գյուղատնտեսական գործիք, երկմատնանի եղան: 2. պատմ. Երկժանիք, երկժանի սառը զենք:

Երկկերպ

Ա. 1. Երկու կերպ, երկու տեսակ: 2. Երկու կերպարանք ունեցող: 3. լեզվք. Երկու կերպ ունեցող (բայի կերպի մասին): // Մ. Երկու կերպով, երկու տեսակ:

Երկհնչյուն

Ա. լեզվք. Երկու հնչյունից կազմված՝ բաղկացած: // **Գ. լեզվք.** Որևէ ծայնավորի և j կիսա-ծայնի կապակցությունը ժամանակակից հայերենում:

Երկմատնանի

Ա. Երկու մատ ունեցող, երկու ձյուղ ունեցող: // **Գ.** Երկու մատ ունեցող եղան:

Երկմարտ

Գ. մարգ. Երկու վարժությունից բաղկացած սպորտային մրցում: // Ա. Երկու վարժությունից կազմված:

Երկմետաղ

Գ. տեխ. Տարբեր մետաղների երկու շերտից բաղկացած առարկա կամ կիսաֆաբրիկատ (թիթեղ, մետաղալար ևն): // Ա. տեխ. Երկմետաղյա, երկու տարբեր մետաղներից կամ դրանց շերտերից բաղկացած:

Երկյակ

Գ. 1. Երկու միավորից բաղկացած միասնություն՝ ամբողջություն, գույգ: **2. տոչփ.** Երկտողյակ: **3. բսբ.** Խաչածաղկավորների ընտանիքին պատկանող բույս: // Ա. **1.** Երկկողմանի, երկու կողմերի միջև կայացած՝ տեղի ունեցող: **2.** Երկու միավորից՝ անդամից կազմված:

Երկյուղագին

Ա. // Մ. Երկյուղով համակված, երկյուղալից, երկյուղով լի:

Երկյուղախառն

Ա. // Մ. Երկյուղի հետ խառն, երկյուղածությամբ լցված:

Երկյուղած

Բ. Հրկտր. դերբ. Երկյուղել-ի: // Ա. **1.** Երկյուղ կրող՝ զգացող, երկչուտ, վախկոտ: **2.** Երկյուղածությամբ լցված՝ տոգորված: **3.** Երկյուղածություն արտահայտող՝ պարունակող: **4. կրոն., փխբ.** Աստվածավախ:

Երկնազնաց

Ա. **1.** Երկնքով՝ շատ բարձր գնացող՝ ընթացող՝ թռչող: **2.** Դեպի երկինք գնալու, դեպի երկինք թռչող՝ գնացող՝ տանող: **3. փխբ.** Երկնային, վեհ, վսեմ: // **Գ.** Դեպի երկինք գնացող՝ ընթացող տանող հարմարանք՝ սարք:

Երկնագույն

Ա. Երկնքի գույն ունեցող, բաց կապտագույն, մավի: // **Գ.** **1.** Երկնքի գույնը: **2. նորբ., փխբ.** համասեռամոլ:

Երկնավոր

Ա. Երկնային, երկնաբնակ: // **Գ.** **1.** կրոն. Աստված: **2.** Երկնային ոգի, հրեշտակ:

Երկնատակ

Գ. Երկնամերձ տարածություն, երկնամերձ բարձունք: // Ա. Երկնքի անմիջապես տակը գտնվող, երկնահաս:

Երկնաքաղաքացի

Գ. // Ա. կրոն. **1.** Երկնային՝ երկնքին արժանի կյանք վարող, սրբակենցաղ (մարդ): **2. ծաղր.** Հոգևորական:

Երկնաքեր

Գ. Բարձրաբերձ շենք: // Ա. Երկինք քերող, երկնահաս, երկնաբերձ:

Երկշարք

Ա. // Մ. Երկու շարքով, երկու շարքից կազմված, երկկարգ:

Երկշաքիլ

Գ. բսբ. Ծածկասերմ բույսերի դաս, որոնք սաղմում երկու սերմնային շաքիլ ունեն: // Ա. **բսբ.** Սաղմում երկու սերմնային շաքիլ ունեցող:

Երկշաքիլավոր

Ա. // **Գ.** Տես՝ երկշաքիլ:

Երկոտանի

Ա. Երկու ոտք ունեցող: // **Գ.** **1.** Երկու ոտք ունեցող կենդանի: **2. փխբ.** Մարդ:

Երկսայրի

Ա. **1.** Երկու բերան՝ սայր ունեցող: **2. փխբ.** Խոցող, խայթող, կծու: **3. փխբ.** Երկդիմի, երկիմաստ, երկու նշանակություն ունեցող, երկկերպ հասկացվող: // **Գ.** Երկսայր՝ երկու բերան ունեցող թուր:

Երկսոնակ

Ա. Երկու սոնակ ունեցող: // **Գ. բսբ.** Բռնիկազգիների ընտանիքին պատկանող բույս:

Երկվորյակ

Գ. **1.** Մի մորից միաժամանակ ծնված զավակներից յուրաքանչյուրը: **2. փխբ.** Ներքին կամ արտաքին հատկանիշներով մե-

կին միանգամայն նման անձ: // Ա.
1. Մի մորից միաժամանակ
ծնված: 2. փխթ. Նման, նմանվող,
երկնմանակ: 3. Լծակից, գործա-
կից, միատեսակ գործ կատարող:
4. Երկվորյակ ծնող՝ ծնած, երկ-
վորածին:

երկտառ

Ա. Երկու տառից բաղկացած՝
կազմված: // Գ. Երկուական տառ,
երկյակ տառ (ծածկագրության
մեջ):

երկտարեցի

Ա. // Գ. Նույն դասարանում երկու
տարի սովորող, երկրորդ տարին
նույն դասարանում մնացած
(աշակերտ):

երկտող

Ա. 1. Երկուական տողեր ունեցող,
երկուական տողերով գրված:
2. Երկուական՝ զույգ տողերից
բաղկացած: 3. Ընդամենը երկու
տող կազմող: // Գ. 1. Համառոտ՝
կարճ գրություն՝ նամակ: 2. տղչփ.
Երկու տողից բաղկացած բա-
նաստեղծական տուն, երկ-
տողյակ:

երկրաքնակ

Ա. // Գ. 1. Երկրի վրա բնակվող
(մարդ): 2. Մայր երկրում՝
Հայաստանում բնակվող:

երկրակալ

Գ. // Ա. հզվդ. Աշխարհակալ,
տիրակալ:

երկրակենտրոն

Ա. 1. Դեպի երկրի կենտրոնն
ուղղված: 2. Երկրակենտրոնա-
կան: // Գ. Երկրի կենտրոնը,
երկրագնդի կենտրոնը:

երկրակենտրոնական

Ա. Երկրակենտրոնության վրա
հիմնված, երկրակենտրոնությունը
պաշտպանող՝ կիրառող: // Գ.
Երկրակենտրոնության (տեսու-
թյուն, ըստ որի Երկիրը գտնվում է
տիեզերքի կենտրոնում, անշարժ
է, և նրա շուրջը պտտվում են

երկնային մարմինները) կողմնա-
կից՝ հետևորդ:

երկրակից

Գ. // Ա. Նույն երկրում ծնված՝
ապրող (մարդկանցից յուրա-
քանչյուրը), համերկրացի:

երկրահեռ

Ա. 1. Երկրից հեռու՝ հեռացած:
2. Երկրից առավելագույն չափով
հեռավոր: // Գ. Հեռակետ:

երկրամերձ

Ա. 1. Երկրին՝ գետնին մոտ
գտնվող: 2. Երկրին՝ Երկիր մոլո-
րակին առավելագույն չափով
մոտիկ: // Գ. Մերձակետ:

երկրապահ

Ա. // Գ. Երկրի սահմանները
պահող՝ պաշտպանող (զինվոր,
ազատամարտիկ, կամավորա-
կան), սահմանապահ:

երկրավոր

Ա. 1. Երկրային, երկրի վրա
գոյություն ունեցող: 2. Երկրին՝
աշխարհին հատուկ: 3. փխթ.
Աշխարհիկ: // Գ. Հողեղեն, մարդ:

երկրացույց

Գ. Երկիրը կամ նրա մի մասի մեծ
մասշտաբով պատրաստած
բարձրաքանդակ քարտեզ: // Ա.
Երկիրը կամ նրա մի մասը մեծ
մասշտաբով ցույց տվող:

երկրորդ

Թ. Դաս. թվ. երկու-ի. Առաջինից
հետո եկող: /// Ա. 1. Նույն անունը
կրող անձերից ավելի ուշ ապրողը
կամ կրտսերը: 2. Նոր, ուրիշ, այլ:
3. Ավելի ցածր կարգի, նվազ հար-
գի՝ քան առաջինը, երկրորդա-
կան: 4. երժշտ. Երկրորդական, ոչ
հիմնական բաժինը կատարող:
5. Առաջինին՝ հիմնականին փո-
խարհնող: /// Գ. 1. Առաջին ճաշա-
տեսակից հետո մատուցվող կե-
րակրատեսակ: 2. փխթ. Փոխա-
նորդ, տեղակալ: /// Մ. Թվարկու-
թյունների մեջ՝ որպես առաջինին

հաջորդողը, առաջինից հետո լինելով:

երկրորդական

Ա. 1. Առաջինին հաջորդող (ըստ կարգի, ըստ պատվի ևն): 2. Երկրորդ կարգի, ոչ առաջնակարգ: 3. Ոչ հիմնական, ոչ գլխավոր: 4. Լրացուցիչ, օժանդակ: // Թ. մաթ. Կոտորակային թվականի հայտարար բաղադրիչը՝ ամբողջի կեսը՝ մեկ երկրորդ մասը:

երկուստեք

Մ. // Ա. 1. Երկու կողմից էլ, երկկողմանի: 2. Երկուսն էլ: 3. Փոխադարձ, փոխադարձաբար:

երկուտակ

Ա. 1. Երկու տակ ծալած, երկու տակ արած, երկտակ: 2. Երկու տակ՝ երկու շարք կազմած: // Մ. Երկու տակ ծալած, երկու ծալ/քով:

երրորդ

Թ. դաս. թվ. երեք-ի. Երկրորդին անմիջապես հաջորդող: /// Ա. 1. Նույն անունը կրող անձերից երրորդը՝ երկուսից հետո եկողը՝

ամենակրտսերը: 2. Ավելի ստոր աստիճանի, քան առաջին երկուսը: /// Գ. 1. Երկրորդ ճաշատեսակից հետո մատուցվող ուտելիք: 2. մաթ. Ամբողջի երեք մասերից յուրաքանչյուրը: /// Մ. Թվարկությունների մեջ՝ երկրորդին հաջորդող, երրորդ հերթում:

երփնագիր

Գ. 1. Երփնագրության մասնագետ: 2. Երփնագրած՝ բազմագույն նկար, երփնագրություն: // Ա. Երփնագրած, գույներով ներկած:

երփնաներկ

Գ. Տարբեր գույների ներկ: // Ա. Ձանազան գույներով նկարված, գույնզգույն:

երփնանկար

Գ. 1. Գունանկար: 2. Երփնագրած նկար, երփնագրություն: // Ա. Ձանազան գույներով՝ գույնզգույն նկարված:

Ծ Ձ Գ Խ

զագրաբան

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ զագրախոս:

զագրագործ

Ա. // 1. Ձգվանք առաջացնող՝ զարչելի՝ զագրելի գործեր կատարող: 2. Ձագրելի, զգվելի, ստոր: 3. Ստոր՝ կեղտոտ՝ զարչելի գործերով՝ գործողություններով հատկանշվող՝ բնութագրվող (տեղի՝ ժամանակի մասին): // Գ. Ձագրելի՝ զագիր գործեր կատարող անձ:

զագրախոս

Ա. // Գ. 1. Ձագրելի ու զարչելի բաներ խոսող (անձ), հայիոյաբերան, լկտիախոս (անձ): 2.

Ուրիշի մասին սուտ ու վարկաբեկիչ բաներ խոսող՝ չարախոսող (անձ): 3. Ձագրախոսությամբ ասված, վարկաբեկող՝ վարկաբեկիչ, լուտանքներով լի (խոսք):

զագրակեր

Ա. // Գ. հզվդ. Ձագրելի՝ կեղտոտ բաներ ուտող (մարդ, կենդանի):

զագրահամ

Ա. Ձագրելի համ ունեցող: // Գ. Ձագրելի համ:

զագրահոտ

Գ. Ձագրելի հոտ, զարչահոտություն: // Ա. Ձագրելի՝ զարչելի հոտ ունեցող, զարչահոտ:

զագրոտի

Գ. 1. Ձագրելի՝ պիղծ բան: 2. փխբ. Կուռք: // Ա. հզվդ. Ձագրելի, գարշելի, պիղծ:

զամբյուղագործ

Գ. // Ա. Ձամբյուղ գործող՝ հյուսող (մարդ):

զամբյուղածաղիկ

Գ. 1. բսբ. Ձամբյուղավորների (բարդածաղկավորների) կարգին պատկանող բույս: 2. Ձամբյուղածն փունջ կազմող՝ զամբյուղածն ծաղկաբույլ: // Ա. Ձամբյուղածն ծաղիկ ունեցող:

զամբյուղահյուս

Գ. Ձամբյուղ հյուսող՝ գործող անձ, զամբյուղագործ: // Ա. 1. Ձամբյուղ հյուսող՝ գործող: 2. Ձամբյուղի գործքի նման հյուսված:

զայրագին

Մ. // Ա. 1. խիստ զայրացած՝ բարկացած, կատաղի: 2. Սպառնալի՝ սպառնալից, ահաբեկող: 3. Ձայրույթ արտահայտող, զայրույթով լի: 4. Ցավագին, վշտահար:

զայրագոչ

Ա. // Մ. րնստ. Ձայրալից գոչումով:

զայրադեմ

Ա. // Մ. Ցասումնալից դեմքով:

զայրալի (զայրալիր, զայրալից)

Ա. 1. Ձայրույթով լի, խիստ զայրույթ արտահայտող: 2. Ձայրացած, խիստ բարկացած, զայրագնած: // Մ. Ձայրագնորեն, խիստ զայրացած:

զայրացկոտ

Ա. 1. Շուտ զայրացող, դյուրաբորբոք, դյուրագրգիռ: 2. Ձայրույթ արտահայտող, զայրալից: 3. փխբ. Ալեկոծ, մոլեգնած: // Մ. 1. Ձայրալից, զայրույթով լցված, զայրագնած: 2. փխբ. Ալեկոծված, մոլեգին:

զանազան

Գ. բսբ. Մանուշակի մի տեսակը՝ խոկածաղիկ: // Ա. 1. Տարբեր, ոչ նման: 2. Տեսակ-տեսակ: 3. հնգ. Ձեղեցիկ, սիրուն:

զանազանագույն

Ա. Ձանազան գույներով, բազմազան: // Մ. 1. Տեսակ-տեսակ, պես-պես, զանազանաբար: 2. Իրարից տարբերվելով՝ ջոկվելով:

զանազանակ

Ա. 1. Ձանազան, բազմազան, մեկը մյուսից տարբեր: 2. Տարբերվող, ջոկվող: 3. Ձանազանություն առաջացնող՝ մտցնող, այլալիղ: // Գ. 1. Ձանազանություն, տարբերություն: 2. Տարբերակ, փոփոխակ: 3. Ձանազանող՝ տարբերակող հատկանիշ՝ հատկություն՝ երևույթ:

զանգածաղիկ

Գ. 1. բսբ. Մուգ կապտագույն կամ մանուշակագույն ծաղիկներով խոտաբույս, զանգակածաղիկ, զանգակ: 2. Ձանգածն ծաղիկ: 3. Կանթեղնիճ, զանգակիկ: // Ա. Ձանգածն՝ զանգակածն ծաղիկ ունեցող, զանգածաղկավոր:

զանգակ

Գ. 1. Փոքր զանգ: 2. տեխ. Ձանգի ձևով զանազան սարածներ՝ տարբեր նպատակներով հնչունային ազդանշաններ տալու համար: 3. Ուղտերի՝ այծերի և այլ կենդանիների պարանոցից կախված փոքր զանգ, զանգուլակ: 4. բսբ. Ձանգակածաղիկ: // Ա. 1. փխբ. Ձանգի պես հստակ ու զիլ ծայն ունեցող, քաղցրածայն, քաղցրահունչ, զրնգուն: 2. փխբ. Կարկաչուն, խոխոջուն, քջքան: 3. փխբ. Վճիտ ու սառնորակ:

զանգակահար

Ա. // Գ. Տես՝ զանգահար:

զանգակածայն

Ա. 1. Ձանգակի նման հնչող: 2. Ձանգակի ծայնով կատարվող: 3. փխբ. Քաղցրածայն, անուշ ու հնչեղ ծայն ունեցող: /// Գ. Ձանգակի ծայն: /// Մ. Ձանգակի ծայնով, անուշ ու հնչեղ ծայն հանելով, զանգակը հնչեցնելով: 2. Ձանգակի նման հնչելով, քաղցրածայն:

զանգահար

Գ. 1. Ձանգ հնչեցնող մարդ: 2. Եկեղ. Եկեղեցուն կից կամ տանիքի վրա գտնվող աշտարակածն կառուցվածքից կախված զանգերը հնչեցնող սպասավոր: 3. հնց. Դպրոցներում զանգը հնչեցնող ծառայող: // Ա. Ձանգը՝ զանգերը հնչեցնող, զանգերը զարկող, տազնապի՝ տոնակատարության՝ հանդեսի են զանգային ազդանշան տվող (հարմարանքների մասին):

զանցառու

Ա. // Գ. 1. Օրինազանց, օրենքը խախտող, զանցառություն կատարող (անձ): 2. Անպարտաճանաչ, պարտականությունների կատարման մեջ թերացող, անպատասխանատու (անձ):

զառ

Ա. Ոսկեթել, ոսկյա: 2. փխբ. Հրաշալի, զեղեցիկ, թանկագին: // Գ. Ոսկեթել գործվածք:

զառամյալ

Ա. 1. Խորին ծերության հասած, ծերացած, զառամած: 2. փխբ. Հնամենի: // Գ. Ձառամած՝ ծերացած մարդ:

զառանցագին

Մ. // Ա. Ձառանցանքով համակված:

զառիթափ

Գ. Շեշտակիորեն իջնող թերություն, գահավանդ, դարավանդ: // Ա. Թեք, շեղակի, գահավեժ:

զառիվայր

Ա. 1. Դեպի ցած թեքված, դարիվար, բարձրից ցած ձգվող: 2. Թեք տեղանքում՝ զառիթափում գտնվող: /// Գ. Թեքություն, վայրէջք, զառիթափ, դարիվայր: /// Մ. Դեպի ցած ձգվելով, վերևից ներքև իջնելով՝ գլորվելով:

զառիվեր

Ա. Դեպի վեր թեքված, դեպի վեր ձգվող: /// Գ. Թեքություն, կտրուկ վերելք: /// Մ. Դեպի վերև:

զառ-վառ (զառվառ)

Ա. // Գ. 1. Ոսկեգույն-կարմիր (հագուստ են): 2. Գույնզգույն, երկներանգ (հագուստ): 3. Ոսկե-հյուս, նրբահյուս ու զարդարուն (գործվածք):

զավեշտաբան

Գ. // Ա. Ձավեշտական բաներ ասող՝ պատմող՝ գրող (անձ), կատակախոս:

զավեշտագիր

Գ. 1. Ձավեշտական՝ ծիծաղաշար՝ կատակերգական գրվածքների հեղինակ: 2. Ձավեշտական գրվածք՝ հողված: // Ա. Ձավեշտական գրվածքներ գրող:

զավեշտախոս

Գ. // Ա. Ձավեշտական բաներ խոսող (անձ), ծաղրախոս, զավեշտաբան:

զավեշտասեր

Ա. // Գ. 1. Ձավեշտական ներկայացումներ սիրող: 2. Ծիծաղաշար՝ բաներ սիրող: 3. Ծաղրասեր:

զավթամոլ

Գ. // Ա. Ձավթելու մոլուցքով տառապող:

զավթիչ

Ա. Ձավթող, բռնի տիրացող, նվաճող: // Գ. առավել. հողն. Ուրիշ երկրներ կամ ուրիշ երկրի հողերը բռնի ուժով գրավող անձ/եր/:

զատ

Ա. 1. Ձատված, բաժան, ջուկ: 2. Մեկուսի, անջատ: // Կ. 1. Բացի: 2. Առանց:

զատիզատ

Ա. // Մ. Ձատ-զատ, առանձին-առանձին:

զատիչ

Ա. Ձատող, մի բան մյուսից անջատող առանձնացնող: // Գ. տեխ. Քիմիական միացության բաղադրության տարրերը զատող

միմյանցից անջատող նյութ: 2.
 Ձատող՝ ջոկող մեքենա:

զատ-զատ
 Մ. Առանձին-առանձին, ջոկ-ջոկ:
 // Ա. Տարբեր, զանազան:

զատկամուտ
 Ա. // զ. Ձատկին նախորդող
 (օր/եր/):

զատուցիչ
 Ա. // զ. Տես՝ զատիչ:

զարգացած
 Բ. Հրկուր. դերք. զարգանալ-ի: //
 Ա. 1. Գիտելիքներով հարուստ: 2.
 Փարթամ, պարարտ: 3. Մարգ-
 ված: 4. Քաղաքակրթված, առա-
 ջադիմած: 5. խսկց. Գոռազացած,
 ինքնահավան դարձած:

զարդագիր
 զ. 1. Ձանազան պատկերներ
 ներկայացնող գիր (թռչնագիր,
 ծաղկագիր, ձկնագիր են): 2.
 Տարբեր տառերի գեղեցիկ միա-
 ցումով ու գեղեցկություն տվող
 գծերով՝ պոչերով գիր: 3. Ձգես-
 տի՝ թաշկինակի են վրա որպես
 զարդ հյուսված գիր: 4. Ձարդա-
 գրեր գրող արվեստագետ: // Ա. 1.
 Ձարդագրեր գրող: 2. Ձարդագրե-
 րով գրված: 3. հզվդ. Ձարդարուն
 լեզվով և ոճով գրված:

զարդագործ
 զ. Ձարդեր քանդակող՝ հյուսող
 կամ նկարող արվեստագետ: // Ա.
 Ձարդերով հյուսված՝ գործված:

զարդադաջ
 Ա. Ձարդեր դաջված, զարդա-
 դաջվածքներ ունեցող՝ կրող: // զ.
 Ձարդ հանդիսացող դաջվածք,
 զարդաջվածք:

զարդազգեստ
 Ա. Ձարդարուն՝ պերճ՝ տոնական
 զգեստ հագած: // զ. Ձարդարուն՝
 տոնական զգեստ:

զարդախաչ
 զ. 1. Իբրև զարդարանք ծառայող
 խաչ: 2. Խաչածն զարդ: // Ա.
 Ձարդարուն խաչ ունեցող՝ կրող:

զարդակար
 զ. Իբրև զարդ ծառայող կար,
 զարդածն կար: // Ա. Ձարդերով
 կարված, վրան զարդեր կարված:

զարդահյուս
 Ա. 1. Ձարդերով հյուսված,
 զարդերով գործված: 2. Ձարդեր
 հյուսող: // զ. Ձարդեր հյուսող՝
 գործող անձ:

զարդածն
 Ա. Ձարդի ծն ունեցող: // զ. 1.
 Ձարդի ծնը՝ ընդհանուր տեսքը: 2.
 Ձարդի բնօրինակը հանդիսացող
 ծն: 3. Ձանազան նախշերի՝
 զարդերի ծնով կտրված բարակ
 տախտակ՝ թիթեղ՝ ստվարաթուղթ՝
 այլ առարկայի վրա նախշը՝
 զարդը հանելու համար: 4. Ձարդի
 ոճը, զարդը պատկերելու ոճը:

զարդամուլ
 զ. // Ա. 1. Ձարդարանքի մուլի
 սիրահար: 2. Պճնամուլ:

զարդանախշ
 զ. Ձարդածն նախշ, զարդ հան-
 դիսացող նախշ: // Ա. Ձարդերով
 նախշված:

զարդանկար
 Ա. Վրան զարդեր նկարված,
 նկարներով զարդարված: // զ. 1.
 Որպես զարդ պատկերված նկար:
 2. արվ. Նկար, որի հիմքում
 ընկած են կրկնվող երկրաչա-
 փական տարրեր կամ բուսական՝
 կենդանական տարրեր:

զարդաշրջանակ
 զ. 1. Ձարդարուն շրջանակ: 2.
 Իբրև զարդ ծառայող շրջանակ:
 // Ա. Ձարդարուն շրջանակ
 ունեցող:

զարդապատյան
 զ. Ձարդաքանդակներ ունեցող
 պատյան, զարդավոր պատյան: //
 Ա. Ձարդավոր պատյան ունեցող:

զարդապսակ
 զ. 1. Իբրև զարդ ծառայող պսակ:
 2. Ձարդարուն պսակ: // Ա.
 Ձարդարուն պսակ կրող:

զարդատառ

Գ. Տպագրության մեջ գործածվող զարդագիր: // Ա. Ջարդարուն տառեր ունեցող:

զարդացանց

Գ. Ջարդեր ունեցող զարդարուն ցանց: // Ա. Ջարդարուն ցանց ունեցող, զարդարուն ցանցով պատված:

զարդափայլ

Ա. // Մ. Ջարդերով փայլող՝ փայլելով: // Գ. Ջարդի փայլ, զարդարանքի փայլ:

զարդաքանդակ

Գ. Իբրև զարդ ծառայող քանդակ, որի հիմքում ընկած են կրկնվող երկրաչափական տարրեր կամ բուսական ու կենդանական թեմաներ: // Ջարդաքանդակներով զարդարված, քանդակազարդ:

զարթնում

Գ. Հարթությունը նոր անցած վիճակ, զգաստանալուց հետո զգացվող թուլություն՝ վատ ինքնազգացում, խուճար: // Ա. Հարթությունը նոր անցած, նոր զգաստացած:

զարթոնքված

Բ. Հրկտր. դերք. զարթոնքվել-ի: // Ա. փխբ. Վերածնված:

զարթոցիչ

Գ. 1. Չանգավոր կամ զանգանվազող ժամացույց: 2. Վաղ առավոտյան ռադիոհեռուստատեսային հաղորդում: // Ա. 1. Ջարթնեցնող, արթնացնող: 2. Չանգանվազելու կամ զանգ հնչեցնելու հարմարանք ունեցող:

զարկան

Գ. 1. Հրազենի փականի այն մասը, որ հարվածում է փամփուշտի պատիճին: 2. Որևէ սարքի փակվածքը բացող և գործի գցող մաս: // Ա. Հարու տվող, պրգահարող, հարվածող:

զարկիչ

Գ. 1. տեխ. Որևէ սարքի փակվածքը հարվածով բացող ու գործի գցող մաս: 2. հզվդ., առավել.

հոգն. Ջավթիչ, ասպատակիչ, ջարդարար: 3. Չանագան խաղերի մեջ այն առարկան, որով զարկում են: 4. Չարկանի ասեղ: // Ա. հզվդ. Ջարկող, հարվածներ հասցնող:

զարկված

Բ. Հրկտր. դերք. զարկվել-ի: // Ա. փխբ. Ցրված, սփռված:

զարհուր

Գ. Ջարհուրանք, սարսափ: // Ա. 1. Ջարհուրելի, սարսափելի: 2. Ջարհուրած, սարսափահար:

զարհուրագին

Մ. // Ա. Սոսկալի, զարհուրելի, ահարկու, սարսափահար:

զարհուրածայն

Ա. // Մ. 1. Ջարհուրելի ծայնով, զարհուրանք պատճառող ծայնով: 2. Ջարհուրանք արտահայտող ծայնով:

զարմանագան

Ա. հզվդ. Չանագան և զարմանալի, բազմագան՝ պես-պես գեղեցկություններով, սքանչելի: // Գ. քսբ. Կապտուկագզինների (զարմանագանագզինների) ընտանիքին պատկանող խոտաբույս:

զարմանահար

Ա. // Մ. Սաստիկ զարմացած, զարմանքից ապշած:

զարմացազին

Մ. Խիստ զարմանքով, չափազանց զարմանալով, զարմանքով լցված: // Ա. Խիստ զարմանք արտահայտող՝ պարունակող:

զարմացախառն

Ա. // Մ. Ջարմանքի հետ խառն, նաև զարմանքով՝ զարմանալով:

զարմացական

Ա. 1. Ջարմանք արտահայտող՝ պարունակող: 2. Ջարմացնող, զարմանք շարժող: 3. քրկն., հնգ. Բացականչական: // Մ. Անսպասելի՝ արտակարգ՝ արտասովոր ինչ-որ բանից զարմացած, զարմանք արտահայտելով, զարմանքով:

զարմացկոտ

Ա. 1. Ամեն բանի վրա զարմացող, շուտ և շատ զարմացող: 2. Ջարմանք պարունակող՝ արտահայտող, զարմացական: // Մ. Ջարմանքով, շատ զարմանալով:

զարտուղի

Ա. 1. Ճանապարհից դուրս, ոչ բուն ճանապարհով: 2. Կողմնակի, անուղղակի, օտար: 3. Վիխր. Սխալ, թյուր, մոլորական: 4. Ոչ ուղիղ, նենգ, խորամանկ: 5. քրկն. Սովորական կանոնից շեղվող, անկանոն: // Գ. հզվդ. Սովորական հիմնական ճանապարհից շեղվող՝ դուրս եկող ուղի, կողմնային ճանապարհ: // Մ. հզվդ. Ջարտուղությամբ, ուղիղ ճանապարհից շեղվելով:

զբաղված

Բ. Հրկտր. դերբ. զբաղվել-ի: // Ա. Շատ զբաղմունք ունեցող, ծանրաբեռնված, հոգսաշատ:

զբոսամոլ

Ա. // Գ. Ջբոսնելու մոլություն ունեցող, զբոսնել շատ սիրող:

զբոսաշրջիկ

Գ. // Ա. Հանգստանալու և տարբեր երկրների՝ վայրերի ծանոթանալու նպատակով ճանապարհորդություն կատարող (անձ):

զգալիք

Գ. 1. Այն, ինչ որ զգացվում է: 2. Այն, ինչ որ պետք է զգալ: 3. հնց. Չգայարան: 4. հնց. Չգայություն: // Ա. Չգայարաններով ընկալվող, նկատվող, որևէ ձևով արտահայտվող, մտքով ըմբռնվող: // Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերբ. զգալ-ի:

զգայաբան

Գ. // Ա. Չգայաբանության մասնագետ:

զգայագուրկ (արևմտի.՝ զգայագիրկ)

Ա. 1. Չգալու ունակությունից կորցրած, զգալու ունակությունից զրկված: 2. Չզացմունքները բթացած, անզգա, անտարբեր: 3. Խղճից զգացողությունից զուրկ,

անզուր: 4. Չզացմունքներից հույզերից զուրկ: 5. Ուշաթափ, ուշազնաց: // Մ. 1. Ուշաթափ, ուշաթափվելով: 2. Անտարբեր: 3. Անզուր, անխիղճ, անզգացմունք:

զգայակից

Ա. // Գ. 1. հզվդ. Որևէ մեկի զգացումով ապրող, զգացումը բաժանող: 2. Միևնույն բանը զգացողներից յուրաքանչյուրը:

զգայամոլ (զգայնամոլ, զգայնամոլիկ)

Գ. // Ա. Հեշտամոլ, տռփասեր:

զգայապաշտ

Գ. 1. Փիլիսոփայական ուղղություններից մեկի՝ զգայապաշտության հետևորդ: 2. Ցանկամոլ, զգայամոլ: // Ա. 1. Չգայական ցանկություններին անձնատուր, ցանկասեր: 2. Չգայապաշտությանը հետևող՝ կողմնակից: 3. Չգայապաշտություն արտահայտող:

զգայասեր (զգայնասեր)

Ա. // Գ. Չգայական հաճույքներ սիրող, հեշտամոլ:

զգայնուկ

Ա. 1. Ամոթխած, քաշվող: 2. Շուտ վիրավորվող՝ զգացվող: // Գ. քսբ. Հինածաղիկ:

զգաստ

Ա. // Մ. 1. Ուշքը գլխին, աչալուրջ, զգոն: 2. Խելքը գլխին, խոհեմ, ուղղախոհ, զգաստամիտ: 3. Խոհեմութուն ողջախոհություն արտահայտող: 4. Լուրջ: 5. Բարոյապես զուսպ՝ պարկեշտ, մաքրակյաց: 6. Գինու ազդեցությունից ազատ, չհարբած: 7. Մարմինը ուղիղ ձգված դիրքով:

զգոն

Ա. // Մ. 1. Աչալուրջ, զգաստ, արթնամիտ: 2. Քաղաքականապես խոհեմ՝ հեռատես: 3. Հեգաբարո, պարկեշտ: 4. Խելացի, խելոք:

զգույշ

Ա. 1. Ուշադիր, զգոն, զգաստ, ամեն քայլը կշռադատող (վտանգի՝ չարիքի ևն նկատմամբ): 2. Շրջահայաց, հնարավոր

վտանգը՝ չարիքը են կանխատեսելով հաշվի առնող, չափված, ձևված: 3. Ուրիշներին չանհանգստացնելու՝ ուշադրություն չգրավելու նպատակով զգուշաբար կատարված, անվտանգ, խաղաղ: 4. Դանդաղ: 5. Հոգատար, նուրբ: 6. Երկյուղած, վախվորած: // Մ. 1. Ուշադրությունը կենտրոնացած, ուշադիր: 2. Շրջահայաց, խոհեմորեն: 3. Դանդաղորեն: 4. Հոգատարությամբ, քնքշաբար: 5. Խորամանկորեն, նրբամտորեն:

զգուշավոր

Ա. // Մ. 1. Չգուշություն ցուցաբերող, շրջահայաց, աչալուրջ: 2. Չգուշությամբ կատարված արված:

զեխասեր

Ա. // Չ. Ձեխություն սիրող, շվայտասեր:

զեկուցաբեր

Ա. // Չ. հզվդ. Դրսից՝ արտերկրից զեկուցում բերող՝ զեկուցող:

զեկուցակից

Չ. // Ա. Միասին զեկուցող, մեկի հետ որպես զեկուցման հեղինակ հանդես եկող:

զեկուցող

Բ. Ենթ. դերբ. զեկուցել-ի: // Ա. // Չ. 1. Որևէ զեկուցումով հանդես եկող, զեկուցում կարդացող (անձ): 2. Համապատասխան մարմիններին անհրաժեշտ գործերի՝ հարցերի մասին հաղորդող (անձ):

զեղծագործ

Ա. // Չ. Տե՛ս՝ զեղծարար:

զեղծարար

Ա. // Չ. 1. Չեղծում՝ կեղծիք կատարող, կեղծարար (անձ): 2. Պետական միջոցների ապօրինի վատնում՝ զեղծարարություն անող՝ կատարող (անձ):

զեղչ

Չ. 1. Ապրանքի՝ տոմսի են գնի իջեցում՝ պակասեցում՝ նվազեցում որպես զիջում: 2. Պարտքի գումարից՝ պակասեցրած որոշ

քանակություն: 3. Կրճատում, պակասեցում, պահանջների նվազեցում: 4. Ֆին. Սուրհակների զեղչումով կատարված իջեցման՝ նվազեցման չափը: // Ա. խսկց., նորբ. Չեղչված, իջեցված՝ ցածր գն/եր/ով:

զեղչարար

Ա. // Չ. Ֆին. Չեղչում կատարող (անձ):

զենիթահար

Չ. ռազմ. Օդային օբյեկտներին հարվածող՝ կրակող (անձ): 2. Չենիթային հրանոթ: // Ա. Օդային օբյեկտներին հարվածող՝ կրակող, զենիթային:

զենիթային

Ա. 1. Չենիթին հատուկ, վերաբերող: 2. ռազմ. Օդային օբյեկտների վրա կրակելու՝ հարվածելու: // Չ. Չենիթային հրետանավոր, զենիթային հրետանու անձնակազմին պատկանող զինվորական:

զեռուն

Չ. 1. Բոլոր սողունների ընդհանուր անունը, սողուն: 2. Ընդհանրապես՝ ցամաքում՝ օդում՝ ջրում շարժվող կենդանի, միջատ, ձիճու: 3. փխթ. Փոքրոզի՝ ստորաքարշ՝ ողորմելի անձ: // Ա. Շարժական, շարժուն, վխտացող:

զգվանքախառն

Մ. // Ա. Չզվանքով, հակակրանքով, խորշանքով:

զգվելի

Ա. 1. Չզվանք առաջացնող, զգվեցնող: 2. փխթ. Չափազանց անախորժ՝ անհամ: 3. Շատ տհաճ: 4. Չանձրալի: 5. Վատ, անպետք: // Չ. Վատ՝ անպետք՝ տհաճ մարդ:

զգվող

Բ. Ենթ. դերբ. զգվել-ի: // Ա. Ամեն բանից զգվանք զգացող՝ խորշող:

զը/մփ-զը/մփ

Չ. քնձ. Մարդու ընկնելու կամ ոտքերի դոփյունի ծայնի նմանություն: // Մ. Չմփզմփալով, դմբդմբալով: // Ա. Չմփզմփացող:

գիզգազ

Գ. 1. Բեկյալ գիծ, որի յուրաքանչյուր հատվածը մյուսի հետ անկյուն է կազմում: 2. Կեռման գծերի շարք, բեկբեկուն գիծ: 3. Այդպիսի ճանապարհ ուղի: 4. Ճանապարհների կտրուկ ոլորանների շարք: 5. Զիզգազածն կեռեր ունեցող փոցիս: 6. Բեկբեկում: 7. փխբ. Դժվարությունների՝ խոչընդոտների և հաջողությունների շարք: // Ա. 1. Զիզգազածն: 2. Բեկբեկում:

գիզգազածն

Ա. // Գ. Զիզգազի ձև ունեցող, գիզգազի նման:

գիզգազանման

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ գիզգազածն:

գինազետ

Գ. // Ա. 1. Ձենք գործածելու՝ գինամարտության մեջ հմուտ (մարդ): 2. Զինագործ:

գինագործ

Գ. // Ա. 1. Ձենք պատրաստող, գինագործությամբ զբաղվող (արհեստավոր՝ վարպետ): 2. Ձենքի արտադրության աշխատող:

գինագարդ

Գ. 1. Ձենքուզրահ, զենուզարդ: 2. արվ. Ձենքեր ու ռազմի հանդերձանք ներկայացնող քանդակ կամ նկար: 3. Ձենքի վրա քանդակված՝ նկարված՝ փակցված զարդ: // Ա. Ձենքերը վրան առած, զենքերով զարդարված, գինավառ, սպառազեն:

գինազգեստ

Գ. Զինվորական համազգեստ: // Ա. Զինվորական համազգեստ և զենքուզրահ կրող:

գինակիր

Ա. Ձենք կրող՝ ունեցող, սպառազինված: // Գ. Ավագ գինվորականի զենքերը կրող և կռվի ժամանակ նրան մատուցող մարտիկ:

գինակից

Գ. // Ա. 1. Ձենքի ընկեր, միասին կռվող ընկերներից յուրաքանչյուրը, մարտակից: 2. Դաշնակից:

կռվի, պատերազմի ժամանակ: 3. փխբ. Գաղափարի՝ պայքարի ընկեր, կուսակից: 4. Օգնական: 5. Պաշտպան, զորավիգ:

գինամատակարար

Ա. // Գ. Ձենք և գինամթերք մատակարարող (անձ, խումբ):

գինամարզ

Գ. Զինուսույց, գինավարժության ուսուցիչ: // Ա. Ձենք գործածելու մեջ հմուտ՝ վարժված՝ մարզված:

գինամարտիկ

Ա. Զինված, սպառազինված: // Գ. Զինամարտ վարող մարդ:

գինամուլ

Գ. // Ա. 1. Ձենքի մուլի սիրահար: 2. Ուզմամուլ:

գինանիշագետ

Ա. // Գ. Զինանիշագիտության մասնագետ:

գինաշաչ

Գ. Ձենքի շայուն՝ շառաչ: /// Ա. Ձենքի շայուն՝ շառաչ հանող: /// Մ. Ձենքի շայունով՝ շառաչունով:

գինաշառաչ

Գ. // Ա. // Մ. Տե՛ս՝ գինաշաչ:

գինապահ

Գ. // Ա. Զինամթերքների վրա հսկող, գինամթերքները պահպանող (գինվորական):

գինապարտ

Ա. // Գ. 1. Զինվորական ծառայության՝ զորակոչի ենթակա (անձ), ինչպես նաև բանակի կամ նավատորմի պահեստային քաղաքացի: 2. Զորակոչիկ:

գինավարժ

Ա. 1. Ձենք գործածելու մեջ հմուտ՝ վարժ, զենքի վարժված: 2. Ձենք գործածել սովորած: // Գ. 1. Ձենքի վարժված՝ զենք գործածել սովորած անձ: 2. Զինավարժության ուսուցիչ, գինուսույց: 3. Զինավարժություն:

գինատար

Գ. // Ա. Ձենք տանող՝ փոխադրող:

գինյալ

Ա. // Գ. Իզվդ. Զինված (անձ):

զինված

Բ. Հրկտր. դերք. զինվել-ի: // Ա. 1. Ձենք ու զրահ հագած, զինավառ: 2. Ձենքի միջոցով կատարվող տեղի ունեցող, ռազմական գործողություններով վարվող՝ կատարվող:

զինվորական

Ա. 1. Ձինվորին՝ զինծառայողին հատուկ՝ վերաբերող՝ բնորոշ: 2. Ձորքին՝ բանակին հատուկ: 3. Բանակայինների համար գործող ծառայող: 3. Ռազմական: 4. Ձինվորներից կազմված: // Գ. 1. Բանակում ծառայող՝ զինվորական ծառայության մեջ գտնվող մարդ:

զինվորյալ

Ա. // Գ. Կամավոր զինվոր գրված, զինվորագրված (անձ):

զիջող

Բ. Ենթ. դերք. զիջել-ի: // Ա. 1. Համակերպվող, ուրիշի թախանձանքին ընդառաջող, մեղմ բնավորության տեր: 2. Կամակատար:

զմայլահար

Մ. // Ա. Ձմայլանքից շլացած, խիստ զմայլված:

զմայլուն

Ա. // Մ. Ձմայլված, զմայլվելով:

զմուռույր

Գ. Ձմուռսի արծակած բույրը: // Ա. Ձմուռսի բույր ունեցող, զմուռսի նման բուրոդ:

զմրուխտ

Գ. 1. Խնք. Վառ կանաչ գույնի թափանցիկ թանկագին քար: 2. փխբ. Կանաչ, բուսականություն: // Ա. Ձմրուխտի գույնի, վառ կանաչ:

զմրուխտաքար

Ա. Ձմրուխտյա ակ ունեցող: // Գ. Ձմրուխտ:

զնգզնգան

Ա. Ձնգզնգացող: // Գ. Բոժոժ կամ զանգակ, որ կախում են անասունների վզից:

զնգուն

Ա. // Մ. 1. Ձրնգուն, ղողանջուն: 2.

փխբ. Խոխոջուն, կարկաչուն, քչքչան: 3. Հնչուն, հնչել: 4. փխբ. Եռուն, բորբոքուն:

զննիչ

Ա. Ձննող, հետազոտող: // Գ. Խզվի. 1. Ձննող՝ հետազոտող մարդ: 2. Անձ, որի պաշտոնն է զննել՝ ստուգել:

զողիչ

Ա. Ձողում կատարող՝ զողող: // Գ. 1. Փափուկ զողանյութով զողելիս զողման տեղը տաքացնող սարք, զողող գործիք: 2. Ձողող բանվոր: 3. Մետաղյա իրերը կամ մասերը զողման միջոցով միացնելուն ծառայող մետաղների համաձուլվածք, զողանյութ:

զողող

Բ. Ենթ. դերք. զողել-ի: // Գ. տեխ. Ձողում կատարող, զողումով զբաղվող բանվոր:

զոկերեն

Գ. Ձոկերի՝ Ազուլիսի բարբառը: // Ա. /// Մ. Ազուլիսի բարբառով:

զոհանվեր

Ա. Ձոհ նվիրող՝ մատուցող: // Գ. Ձոհաբերության համար մատուցվող նվեր:

զոհյալ

Ա. // Գ. Հանուն մի գործի՝ նպատակի զոհված, զոհ դարձած (անձ):

զոհված

Բ. Հրկտր. դերք. զոհվել-ի: // Ա. Կրոնական արարողությունների ժամանակ Աստծու (կամ աստվածների) պատվին մորթվող (կենդանի, թռչուն), մատաղացու: // Գ. Ռազմի դաշտում սպանված զինվոր:

զով

Ա. 1. Ախորժեղի սառնություն ունեցող: 2. Պաղ, սառն, պաղպաջուն: 3. փխբ. Ձովություն ախորժ, ստվերոտ, ստվերախիտ: 4. փխբ. Հանգստացնող, զովացնող, զովաշունչ: // Գ. 1. Թեթև՝ ախորժեղի սառնություն, ախոր-

ժելի ցուրտ: 2. Ստվեր, ստվերոտ տեղ:

զովաջուր

Գ. Ջով՝ սառը ջուր: // Ա. Սառնորակ ջուր ունեցող:

զորական

Ա. 1. Ջորքին հատուկ: 2. Ջինվորին հատուկ, զինվորական: 3. Ջորավարական, ռազմական: // Գ. 1. Ջինվոր, զինվորական: 2. Խվթ. Ջինվորական դաս՝ խումբ, զորք:

զորանիստ

Ա. Ջորքի բնակավայր համարվող՝ հանդիսացող: // Գ. Ջորքի կայանելու՝ դադար առնելու տեղը՝ բնակավայրը:

զորաշար

Ա. Ջորքի նման շարք կազմած: // Գ. Ջորաշարք:

զորավոր

Ա. 1. Ուժեղ, զորեղ, հզոր, կորովի, քաջ: 2. Ազդեցիկ (հասարակության մեջ): 3. Սաստիկ, բուռն: 4. Ներգործող, ազդու: 5. Գերբնական՝ կախարդական զորություն ունեցող, հրաշագործ: 6. փխթ. Հիմնավոր, ամուր, հաստատուն: // Գ. 1. Ջորեղ՝ ուժեղ՝ հզոր անձնավորություն: 2. Տնտեսական քաղաքական կեցությամբ բարձր կանգնած՝ ազդեցիկ անձնավորություն: 3. Գերբնական՝ կախարդական զորություն ունեցող մարդ, կախարդ:

զորեղ

Ա. 1. Ջորավոր, ուժեղ, հզորություն ունեցող: 2. Մեծ կարողություն ունեցող, հարուստ: 3. Սաստիկ, ուժգին, մեծ թափ ունեցող, կատաղի: 4. Ազդեցիկ, մեծ ուժ՝ իրավունքներ ունեցող: 5. Տոկուն, ամուր: 6. փխթ. Հիմնավոր, անառարկելի, ծանրակշիռ: 7. փխթ. Ծավալով՝ էներ-

գիայով՝ իր հետևանքով մեծ՝ ծանր: // Մ. հզվդ. 1. Բարձր, զիլ, ուժգին: 2. Կատաղի, բուռն, մեծ թափով: // Գ. Ազդեցիկ՝ մեծ ուժ՝ (իրավունքներ՝ ազդեցություն) ունեցող անձ:

զսպարար

Ա. Չսպող, զսպելու հատկություն՝ ազդեցություն ունեցող, զսպելու համար զորժադրվող: // Գ. Վայրի գազաններին զսպելու և վարժեցնելու մասնագետ:

զսաված

Բ. Հրկտր. դերք. զսպել-ի: // Ա. 1. Պահված, չարտահայտված, իր մեջ խեղդած: 2. Չուսպ, չափավոր:

զվարթ

Ա. 1. Ուրախ, խնդուն: 2. Ուրախություն արտահայտող՝ դրսևորող: 3. Առույգ, կայտառ, աշխույժ, առողջ: 4. Ուրախություն բերող՝ պատճառող: 5. Պայծառ, լուսավոր, վառ: 6. Թարմ, չխունացած, գույնը չզցած: 7. փխթ. Վառ, վառվորուն: // Մ. 1. Աշխույժ, կայտառ, ուրախ: 2. առույգ: 3. Չվարթությամբ:

զվարթագին

Ա. 1. Չափազանց ուրախ, ժպտերես: 2. Չվարթացնող: // Մ. Ուրախությամբ, զվարթորեն:

զվարթադեմ

Ա. Չվարթ՝ ուրախ դեմք ունեցող: // Մ. Չվարթ դեմքով, ուրախությամբ, սրտաբաց:

զվարթախոխոջ

Ա. // Մ. Չվարթ՝ ուրախ խոխոջունով, զվարթորեն խոխոջելով:

զվարթակարկաչ

Ա. Չվարթորեն կարկաչող: // Մ. Չվարթորեն կարկաչելով, զվարթ կարկաչունով:

զվարթածայն

Ա. // Մ. Չվարթ ծայն ունեցող,
զվարթ ծայնով:

զվարթեղեն

Ա. // Մ. Չվարթաղենմ, սրտաբաց,
ուրախ, ուրախությամբ:

զվարթուն

Ա. 1. Չվարթ, ուրախ, կենսունակ:
2. Չգոն, զգաստ, աչքաբաց,
հսկող, ուշքը վրան: // Մ.
Չվարթորեն:

զվարճամոլ

Ա. // Պ. Չվարճություններ շատ
սիրող, մոլի զվարճասեր:

զվարճասեր

Ա. // Պ. Չվարճություններ սիրող:

զտիչ

Ա. Չտող, զտելու հատկություն
ունեցող: // Պ. Չանազան կարգի
զտող մեքենաների ու գործիքների
ընդհանուր անվանումը:

զրահագորային

Ա. Չրահագորին հատուկ: // Պ.
ջազմ. Չրահատանկային զորքի՝
զրահագորի զինծառայող:

զրահակիր

Ա. Վրան զրահ կրող, զրահա-
վորված: 2. փխբ. Չրահա-
տանկային մեքենաներով զին-
ված: // Պ. 1. Չրահապատ
ռազմանավ: 2. պատմ. Չրահա-
վոր զինվոր:

զրահահար

Ա. 1. Չրահ ծակող: 2. Չրահավոր
նշանի վրա խփելու ծառայող,
զրահապատ միջոցների վրա
կրակելու: // Պ. Չրահահար
հակատանկային զենք՝ զնդակ են:
2. Չրահար հրածիգ:

զրահամորթ

Ա. Չրահի նման մորթ՝ պատյան
ունեցող: // Պ. 1. կենդ. Լմերիկայում ապրող կաթնասուն:
2. կենդ., առավել. հոգն. Մորթու
վրա ամուր խեցենյութով

զրահված կաթնասուն կենդանի-
ների կարգ:

զրահապատ

Ա. 1. Չրահով պատած, զրահա-
վոր, զրահ հագցրած: 2. Ամուր
խեցիով պատված: // Պ. 1.
Չրահավոր մեքենա: 2. Չրահա-
գնացք:

զրահավոր

Ա. 1. Չրահով պատված,
զրահապատ: 2. Չրահ հագած,
զրահագն: 3. Վրան զրահի
պատյան կրող, զրահամորթ: Պ. 1.
Չրահագն մարտիկ: 2. Չրահա-
պատ նավ՝ գնացք են:

զրկված

Բ. Հրկտր. դերբ. զրկվել-ի: // Ա. 1.
Հարստահարված, կեղեքված: 2.
Թշվառ:

զրո

Թ. Թվանշան, որ ցույց է տալիս
որևէ մեծության բացակայություն,
իսկ որևէ այլ թվից հետո դրվելով
ցույց է տալիս տասնապատիկ
մեծացում: /// Պ. 1. Հարաբե-
րական մեծություն, որի համե-
մատությամբ հաշվվում է ջերմու-
թյան աստիճանը: 2. փխբ.
Ոչնչություն, չնչիություն, ան-
նշանություն: /// Ա. Չրոյի արժեք
ունեցող, զրոյական:

զրպարտամոլ

Պ. // Ա. Մոլի զրպարտիչ:

զրպարտիչ

Ա. // Պ. Չրպարտանքներ հերյու-
րող՝ տարածող:

զրուցագիր

Ա. // Պ. Իր և մեկ ուրիշի զրույցը
գրի առնող և գեղարվեստական
ծև տվող՝ գրող:

զուգածին

Պ. Երկվորյակ: // Ա. 1. Միասին՝
զույգ ծնված: 2. Զույգ երեխա
ծնող (մայր): 3. Զույգ ծագ ծնող
(կենդանի):

զուգակից

Ա. 1. Հավասար, միասին հանդես եկող, հավասարակից: 2. Նույն աստիճանի վրա գտնվող: 3. Միասին ապրող: /// Մ. 2ույգ կազմած, զուգընթաց, հավասար-ընթաց: /// Պ. 1. Նույն աստիճանի վրա գտնվող անձ: 2. Կողակից, ամուսին: 3. Ընկերակից, գործակից:

զուգակշիռ

Ա. 1. Նույն կշիռը՝ ծանրությունն ունեցող, հավասարակից: 2. Որևէ հատկությամբ իրար հավասար, իրար համապատասխան: 3. Համաչափ, հավասարակշիռ: /// Պ. Համեմատություն, զուգադրություն, հավասարակշռություն: /// Մ. հզվդ. Համապատասխան, հավասար, հավասարակշռված:

զուգահեռ

Ա. 1. Երկրջ. Մի այլ գծից հարթությունից հավասար հեռավորության վրա գտնվող և շարունակելու դեպքում նրա հետ չհասկվող: 2. Ամբողջ տարածության վրա հավասար հեռավորությամբ ընթացող, նույն ուղղությամբ ձգվող: 3. Միատեսակ, միանման, նույն: 4. Միաժամանակ տեղի ունեցող, մի բանի հետ, միասին: /// Մ. 1. Զուգահեռաբար, զուգընթաց: 2. փխք. Միաժամանակ, միասին: 3. Միատեսակ: /// Պ. 1. Երկրջ. Մի այլ գծից՝ հարթությունից հավասար հեռավորության վրա գտնվող և շարունակելիս նրա հետ չհասկվող գիծ՝ հարթություն: 2. աշխրգ. Զուգահեռական: 3. Նմանություն, համեմատության եզր, համեմատելի՝ նման երևույթ: 4. փխք. Միասին հանդես եկող՝ միմյանց ուղեկցող, միմյանցով պայմանավորված գործոն/ներ/:

զուգահեռագիծ

Պ. 1. Երկրջ. Զուգահեռ կողմեր ունեցող քառանկյունի: 2. Միմյանց զուգահեռ ընթացող գծերից յուրաքանչյուրը: // Ա. Զուգահեռ կողմեր ունեցող (քառանկյունի):

զուգահեռական

Պ. 1. աշխգր. Երկրագնդի մակերևույթի վրա պայմանականորեն քաշված գիծ, որ զուգահեռ է հասարակածին: 2. մաթ. Զուգահեռ գիծ: 3. Զուգահեռ դիրք ունեցող առարկաներից յուրաքանչյուրը: 4. փխք. Զուգահեռ գծի նմանվող հետք՝ շերտ՝ ելուստ: // Ա. Զուգահեռ ընթացող, իրար չհատող:

զուգահեռակողմ

Պ. // Ա. Երկրջ. Զուգահեռ նիստեր՝ կողմեր ունեցող (մարմին, պատկեր):

զուգահեռանիստ

Ա. // Պ. Երկրջ. Վեց նիստ և զուգահեռագիծ հիմքեր ունեցող (մարմին, պատկեր):

զուգահեռ

Ա. // Մ. 1. Զուգահեռ՝ իրար հետևից ընթացող՝ ընթանալով: 2. Զուգորդված, մի բանի հետ միասին, իրար հետ, միասին:

զուգահրանոթ

Պ. // Ա. ծագմ. Զույգ հրանոթներ ունեցող, իր վրա իբրև համակարգ զույգ հրանոթ կրող (մեքենա ևն):

զուգածայն

Ա. 1. Զույգ ծայնով կատարվող: 2. Միաժամանակյա ծայն ունեցող, համաչափ: 3. Միատեսակ՝ նման ծայն ունեցող: 4. հզվդ., փխք. Համածայն, համամիտ: /// Մ. Զայները միացնելով, միաժամանակ իրար ծայնակցելով: 2. փխք. Միաբան: /// Պ. լեզվք. Բարբառագիտական քարտեզի վրա այնպիսի գիծ, որ ցույց է տալիս

առանձին լեզվական երևույթի տարածվածության սահմանը:

զուգած

Ա. 1. Ձույզ կազմող: 2. Ձույզ ձև ունեցող: // Մ. Ձույզ կազմելով, զույգ-զույգ: // Գ. Ձույզ՝ երկուական ձևերից յուրաքանչյուրը, զուգահեռ են:

զուգաշար

Ա. 1. Կողք կողքի շարված, մի կարգում շարված: 2. Ձույզերով շարված: // Գ. Ձույզ շարք:

զուգերգիչ

Ա. // Գ. 1. Միասին երգող, երգակից: 2. Չայնակից:

զուգընթաց

Ա. 1. Միասին ընթացող՝ շարժվող, ընթացակից: 2. Իրար զուգահեռ գործող, միասին՝ միաժամանակ տեղի ունեցող՝ պատահող: 3. միասին: 3. Ձուգահեռ, կից: // Մ. Իրար կողքի, կողք կողքի, զուգ-ընթացաբար: // Կ. Միասին, հետ:

զուգընթերցող

Բ. Ենթ. դերք. զուգընթերցել-ի: // Ա. // Գ. տպգր. Ձուգընթերցման ժամանակ բնագիրը կարդացող (անձ):

զուգիմաստ

Գ. Երկիմաստություն: // Ա. Երկիմաստ, երկու իմաստ ունեցող:

զուգորդ

Գ. մաթ. Բաց կորագիծ, որի յուրաքանչյուր կետը հավասարապես հեռու է մեկ կետից և մեկ ուղիղից (պարաբոլ): // Ա. 1. Ձուգորդական, զուգորդող, զուգակցող: 2. Ձուգակից:

զույգ

Գ. 1. Որևէ բանի երկու հատը միասին վերցրած, միանման՝ հավասար՝ համաչափ մասեր: 2. Ամուսիններ՝ մարդ ու կին: 3. Ընկերացած երկու անձ: 4. Երկ-

վորյակներ: 5. Ձույգի յուրաքանչյուր միավորը: // Ա. 1. Ձույգ կազմող, երկու միավորի միասնություն ներկայացնող: 2. Երկուսի վրա առանց մնացորդի բաժանվող: 3. Երկու, կրկնակի, երկուական:

զուռնահար

Ա. // Գ. երժշտ. Ձուռնա փչող՝ նվագող (երաժիշտ են):

զուսպ

Ա. 1. Ինքն իրեն տիրապետող, հավասարակշիռ: 2. Իր խոսքը չափավորող: 3. Արտաքուստ թաքցվող, չդրսևորվող, զսպված: 4. Չսպվածություն արտահայտող: 5. Ամփոփ, հավաք: // Մ. Չսպվածությամբ, ինքն իրեն տիրապետելով, չափավորված:

զուտ

Ա. 1. Չտված, որևէ օտար խառնուրդ չպարունակող, մաքուր: 2. Իսկական: // Մ. 1. խսկց., անհնձն. Բացառապես միայն, սոսկ, լուկ: 2. Ամբողջապես, ամբողջովին:

զուր

Ա. 1. Ապարդյուն, անպտուղ: 2. Սին, փուչ, երևակայական: 3. Անպետք, անիմաստ: 4. Արժեզուրկ, կարևորություն չունեցող, կարևորության չարժանացած: 5. Անհիմն, անտեղի, իրականությանը չհամապատասխանող: 6. Աննպատակ, որևէ նպատակով կամ բանական պատճառով չարդարացված: 7. Անարժան: // Մ. 1. Իզուր տեղը, անտեղի: 2. Առանց արդյունքի: 3. Աննպատակ, անհիմն, լուռումուռ, ցածր, շշուկով:

զուրկ

Ա. 1. Նյութական բարիքներից զրկված: 2. Անմասն, չունեցող: 3. Մի բանի պակասություն ունեցող: 4. Աղքատ: // Կ. Առանց, անմասն:

էական

Ա. **հրքր.** 1. Բուն էությունը կազմող: 2. Նշանակություն՝ արժեք ներկայացնող: 3. էությանը՝ գոյացությանը բնորոշ, աստվածային, Աստծուն բնորոշ: 4. **քրկն.** Գոյություն ունենալը ցույց տվող: / որակ. 1. Իսկական: 2. Հիմնական, գլխավոր, առաջնային: 3. Կարևոր, նշանակալից:

էակից

Ա. // Գ. կրոն. Միասին գոյություն ունեցող, համագոյակից (Որդու և Սուրբ Հոգու մասին):

էգ

Ա. 1. Իգական սեռին պատկանող: 2. **արհմրհ.** Կնաբարո: 3. **բսբ.** Փոշոտման ենթակա: // Գ. 1. Իգա-

կան սեռին պատկանող կենդանի: 2. Իգական սեռի անձ: 3. **արհմրհ.** Կնաբարո տղամարդ: 4. **բսբ.** Փոշոտման ենթակա բույս: 5. **տեխ.** Այն գործիքը կամ սարածը, որի փոս ընկած մասի մեջ ագուցվում է մյուս սարածի ցցված մասը՝ ելուստը՝ ատամը են:

էգուց

Մ. Վաղը: // Գ. 1. Այսօրվան հաջորդող օրը, վաղվա օրը: 2. **փխբ.** Ապագա:

էթնոգաղափարակիր

Ա. // Գ. էթնոսի (ազգի, ժողովրդի) գաղափարախոսության կրող:

էծան

Ա. 1. Ոչ բարձր զին ունեցող, մատչելի, ոչ մեծագին: 2. Մեծ ծախսեր չպահանջող: 3. Ոչ մեծարժեք, հասարակ: 4. **փխբ.** Արժեքից զուրկ, անարժեք, անկարևոր: 5. **փխբ.** Դյուրամատույց, հեշտությամբ տրվող, մատչելի: 6. **փխբ.** Թեթև, անհաստատ, ան

լուրջ: // Մ. 1. Էծան գնով, դյուրագին: 2. Հեշտությամբ՝ բայց ոչ արժանվույն ձեռք բերելով: 3. Թեթև, անլուրջ, խաբուսիկ:

էլ

Մ. 1. Այլև: 2. Առավել ևս, ևս առավել: 3. Դարձյալ, ևս, էլի: 4. (անշեշտ) Նույնպես: // Ե. 1. Նաև, և, իսկ: 2. Այլևս ինչո՞ւ, այսքանից հետո ինչի՞ համար: 3. Թեկուզ, թեպետ և, չնայած: 4. (որպես թարմատար) Որ: 5. *Կրկնությամբ՝ էլ...էլ՝ և ... և, թե՛ մեկը, թե՛ մյուսը: // Վ. 1. Ջիջականություն՝ զոնե նշ: 2. Հաստատում և սաստկացում: 3. Անսպասելիություն, հանկարծակիություն՝ հանկարծ նշ: 4. Ջայրույթ, դժգոհություն՝ բա, հապա, մի՞թե, այլևս նշ: 5. Մեկից բարձր թվականների հետ ցույց է տալիս հավաքականություն՝ թվականի ցույց տված քանակով միավորները միասին՝ բոլորն առանց բացառության: 6. Հարցական դերանունների հետ՝ հարցման սաստկացում՝ նույնիսկ, անգամ նշ: 7. Ժխտական կամ հարցական բայաձևերի հետ ցույց է տալիս մի բանի ծայրահեղ լինելը՝ բոլորովին, այլևս նշ:*

էլեկտրամբարձիչ

Գ. // Ա. էլեկտրականությամբ աշխատող ամբարձիչ (հարմարանք):

էլեկտրաապարատագործ

Գ. // Ա. էլեկտրաապարատների արտադրության աշխատող:

էլեկտրաբաշխիչ

Ա. // Գ. էլեկտրաէներգիան առանձին կետերի՝ կայանների և ենթակայանների և միջև բաշխող:

Էլեկտրաբեր

Գ. Ինդուկցիայի միջոցով էլեկտրալիցք ստանալու պարզ էլեկտրամեքենա: // Ա. էլեկտրականություն բերող՝ տվող՝ առաջացնող:

Էլեկտրազազանակցող

Գ. // Ա. տեխ. էլեկտրականությամբ և գազով եռակցող (անձ):

Էլեկտրագայլիկունիչ

Ա. // Գ. էլեկտրական գայլիկունիչ:

Էլեկտրագետ

Գ. // Ա. էլեկտրական ուժի և նրա բազմապիսի կիրառությունների մասնագետ:

Էլեկտրագործ

Ա. // Գ. 1. էլեկտրատեխնիկայի և էլեկտրաարդյունաբերության աշխատող: 2. Տես՝ էլեկտրագետ:

Էլեկտրաեռակցող

Ա. // Գ. էլեկտրականությամբ եռակցող (անձ):

Էլեկտրագողող

Բ. Ենթ. դերբ. էլեկտրագողել-ի: // Ա. էլեկտրականությամբ գողող՝ գողվող: // Գ. էլեկտրագողման մասնագետ-բանվոր:

Էլեկտրագողիչ

Գ. // Ա. տեխ. էլեկտրական բոցի՝ էներգիայի օգնությամբ գող կատարող, էլեկտրագողող:

Էլեկտրաթորիչ

Գ. էլեկտրաթորում կատարելու հարմարանք՝ սարած: // Ա. էլեկտրաթորում կատարող:

Էլեկտրալամպագործ

Գ. // Ա. էլեկտրալամպերի արտադրության մեջ աշխատող (բանվոր):

Էլեկտրալույս

Գ. էլեկտրական լույս: // Ա. 1. էլեկտրականությամբ լուսավորված: 2. փխբ. Շատ պայծառ, լուսավոր:

Էլեկտրալուսաչափիչ

Ա. // Գ. էլեկտրալուսաչափություն կատարող, էլեկտրալուսաչափություն կատարելուն ծառայող (սարք, գործիք):

Էլեկտրախուզ

Գ. գտնտ. էլեկտրական խուզ՝ խուզում: // Ա. էլեկտրականությամբ խուզող:

Էլեկտրախուզիչ

Գ. էլեկտրական խուզիչ, էլեկտրականությամբ աշխատող խուզելու գործիք: // Ա. էլեկտրականությամբ խուզող:

Էլեկտրակարգավորիչ

Գ. // Ա. էլեկտրական կարգավորիչ (սարք, գործիք):

Էլեկտրակթիչ

Գ. // Ա. գտնտ. էլեկտրական կթիչ, անասուններին կթելու համար նախատեսված (էլեկտրական սարք):

Էլեկտրակիզիչ

Գ. // Ա. էլեկտրական ջերմությամբ տաքացվող (հնոց, կիզարան):

Էլեկտրակուտակիչ

Գ. Ֆիզ. էլեկտրականությունը կուտակելու սարք (կոնդենսատոր, ակումուլյատոր): // Ա. էլեկտրականություն կուտակող:

Էլեկտրահաղորդիչ

Գ. տեխ. էլեկտրական մեքենայի մաս, որը էլեկտրահոսանքը էլեկտրականության աղբյուրից փոխանցում է մեքենային: // Ա. էլեկտրականություն հաղորդող, էլեկտրահաղորդ:

Էլեկտրահաշվիչ

Գ. էլեկտրական էներգիայի ծախսումը հաշվող հարմարանք, էլեկտրական հաշվիչ: // Ա. էլեկտրական էներգիայի ծախսումը հաշվող:

Էլեկտրահավաք

Ա. // Գ. տեխ. էլեկտրականություն հավաքող՝ կուտակող (սարքավորում):

Էլեկտրահատ

Գ. // Ա. էլեկտրականությամբ կտրող՝ հատող (սարք, հարմարանք):

Էլեկտրահորատիչ

Գ. էլեկտրականությամբ բանող հորատիչ մեքենա: // Ա. էլեկտրականությամբ հորատող՝ փորող:

էլեկտրամակարդիչ

Գ. // Ա. քժշկ. էլեկտրականությամբ արյունը մակարդող (սարք):

էլեկտրամատակարար

Ա. // Գ. էլեկտրական էներգիա մատակարարող (կազմակերպություն, երկիր ևն):

էլեկտրամեկուսիչ

Գ. էլեկտրականությունը մեկուսացնող ժապավեն, հարմարանք ևն: // Ա. էլեկտրականությունը մեկուսացնող:

էլեկտրամոնտաժող.

Բ. ենթ. դերք. էլեկտրամոնտաժելի: /// Ա. /// Գ. էլեկտրասարքավորումները կարգավորող ու սպասարկող, էլեկտրամատակարարման գծերն անցկացնող (որակյալ բանվոր-մասնագետ), էլեկտրամոնտաժի մասնագետ:

էլեկտրաշարժիչ

Ա. 1. էլեկտրականությամբ շարժման մեջ դրվող: 2. էլեկտրականությամբ շարժման մեջ դնող՝ շարժող: // Գ. 1. էլեկտրական շարժիչով գործող մեքենա: 2. էլեկտրական էներգիան մեխանիկականի փոխարկող մեքենա:

էլեկտրաչափ

Ա. էլեկտրաչափության ծառայող, էլեկտրաչափումներ կատարող: // Գ. ֆիզ. էլեկտրական հոսանքի լարվածությունը չափելու սարք՝ գործիք):

էլեկտրաչափիչ

Գ. // Ա. ՏԵՍ՝ էլեկտրաչափ:

էլեկտրասրտագրիչ

Գ. // Ա. քժշկ. Սրտամկանի աշխատանքի ժամանակ առաջացող էլեկտրական ազդակները գրի առնող (սարք):

էլեկտրաքամիչ

Գ. // Ա. տեխ. Արդյունաբերական գազերի միջից կարծր կամ հեղուկ մասնիկներ էլեկտրական լիցքի

օգնությամբ անջատող՝ անջատելուն ծառայող (սարք):

էլեկտրաքամիար

Գ. // Ա. էլեկտրականությամբ գործող (քամիար, մեքենա):

էլեկտրաքարշային

Ա. էլեկտրական շարժիչով աշխատող քարշիչին՝ զնացքին՝ տրամվային հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. 1. էլեկտրաքարշերի արտադրության աշխատող: 2. էլեկտրաքարշի մեքենավար:

էլի

Մ. 1. Նորից, կրկին, դարձյալ: 2. Ղեռնս, դեռ: 3. Նաև, ևս: /// Վ. Արտահայտում է՝ 1. Հիասթափություն: 2. Կասկած, տարակուսանք: 3. Անհավանականություն՝ հեզմանքի երանգավորումով: 4. Ձայրույթ, ծանծրույթ: 5. Հաստատում, հավաստում: 6. Հորդոր, խնդիրք: /// Ե. 1. Այնուամենայնիվ, բայց և այնպես: 2. Նաև, ևս:

էկլեկտիկ

Ա. 1. փիլ. էկլեկտիզմին հատուկ, էկլեկտիզմի վրա հիմնված: 2. էկլեկտիզմին հետևող՝ հետևած: // Գ. էկլեկտիզմի հետևորդ:

էներգաբաշխիչ

Ա. // Գ. էլեկտրական էներգիան բաշխող՝ առաքող (սարք, ցանց):

էներգակիր

Ա. // Գ. էներգիանյութ (նավթ, մագուիթ, դիզվառելիք) կրող:

էշաբեռ (իշաբեռ)

Գ. 1. էշին բարձված կամ բարձվելիք բեռը: 2. էշի բեռի չափով որևէ բան: // Ա. էշի բեռի չափով, էշի բեռի ծանրությամբ:

էշավարի

Ա. // Մ. 1. էշի նման, էշի վարվեցողությամբ: 2. Հիմար, անմիտ, հիմարաբար: 3. Կուպտաբար, գռեհիկ կերպով, գռեհկաբար:

էպիկ

Գ. էպիկական, չափածո ստեղծագործություններ գրող, վիպերգու: // Ա. էպիկական, վիպերգական:

Էպիկուրյան

Ա. 1. Էպիկուրականության հատուկ՝ վերաբերող: 2. Էպիկուրականությանը հետևող: // Գ. Էպիկուրիզմին հետևող անձ:

Էջաթաժան

Գ. // Ա. տպգր. Շարվածքը էջերի բաժանող (գրաշար):

Էջագիր

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ էջակապ:

Էջակապ (էջկապ)

Գ. // Ա. տպգր. Շարվածքի էջը կապող, էջակապող (գրաշար):

Էջակից

Ա. // Գ. նորբ., տեղեկ. Սոցցանցերում նույն կայքում՝ էջում գրանցված կամ օգտվող (անձ):

Էջանիշ

Գ. Գրքի մեջ դրվող ժապավեն՝ թղթի կտոր են՝ հարկավոր էջը նշելու՝ նշան անելու համար, էջանշան: // Ա. Հարկավոր կամ հիշվող՝ հիշատակվող էջը նշող:

Էջմիածնասեր

Ա. // Գ. 1. Էջմիածնի կաթողիկոսությանը համակիր: 2. Լուսավորչական:

Էջտեռն

Ա. // Մ. Առանց տվյալ ուսումնական հաստատությունում սովորելու քննություններ հանձնելու կարգով:

Ճ Ը Ն Ք

Շղծագին

Մ. Շղծանքով, ուժգին փափագով, տենչանքով: // Ա Տենչալի, ըղծալի, փափագելի:

Շղծալի (շղծալիր, ըղծալից)

Ա. // Մ. Ցանկություններով՝ տենչերով լի, ցանկալի, փափագով, տենչանքով:

Շմբշամարզ

Ա. // Գ. Ըմբիշ մարզող, ըմբշամարզիչ (անձ):

Շմբոստ

Ա. 1. Դիմադարձող, հանդուգն, հակառակող, անհնազանդ: 2. Գ. 1. Տիրող կարգերի դեմ ընդվզող անձ: 2. Որևէ կարգի՝ կանոնի չենթարկվող անձ: /// Մ. Ըմբոստացած, անկարգ: Տիրող կարգերի դեմ ընդվզող, ապստամբ, անիրավության՝ բռնության դեմ դուրս եկող: 3. Որևէ կարգի՝ կանոնի չենթարկվող, անսաստ: 4. Չսանձվող, չզսպվող, ապերա

սան: 4. Դիմադրող, դժվարությանբ հաղթահարվող: 5. փխթ. Անհանգիստ, խառնիխուռն, չկարգավորված, ոչ խաղաղ (առարկաների, բնության երևույթների մասին): 6. Հուժկու, զորեղ: 7. փխթ. Վեհ ու հաստատուն կանգնած: /// Գ. 1. Տիրող կարգերի դեմ ընդվզող անձ: 2. Որևէ կարգի՝ կանոնի չենթարկվող անձ: /// Մ. Ըմբոստացած, անկարգ:

Շմբռնող

Բ. Ենթ. դերբ. ըմբռնել-ի: // Ա. Շուտ՝ լավ՝ ժամանակին ըմբռնելու ունակությամբ օժտված:

Շնդակեր

Ա. // Գ. Ընդեղենով սնվող, ոչ մսակեր:

Շնդամենը

Մ. Բոլորը միասին հաշվելով՝ վերցրած: // Վ. Միայն միմիայն,

լով, եղած-չեղածը, արած-չարածը:

ընդառաջ

Մ. Ղեպի առաջ՝ դիմավորելու և ն համար: // Կ. կաթ. Ղեպի, դեմ:

ընդառաջող

Բ. Ենթ. դերք. ընդառաջել-ի: // Ա. Որևէ մեկի ցանկություններին ընդառաջ գնացող, մեկին օգնել սիրող: 2. Բարյացակամ, բարեհամբույր:

ընդասեր

Ա. // Գ. Ընդեղեն սիրող, բուսական ուտելիք սիրող:

ընդասուն

Ա. // Գ. Ընդեղենով սնվող:

ընդավաճառ

Գ. // Ա. Ընդեղեն վաճառող, ընդեղենի առևտուր անող:

ընդարձակ

Ա. 1. Լայնատարած, տարածվածությամբ՝ ծավալով և ընդգրկմամբ չսահմանափակված: 2. Մեծաքանակ, բազմաքանակ, մեծ քանակությամբ, շատ: 3. Հարուստ, փարթամ, ճոխ: 4. Բազմակողմանի: 5. Մանրամասն: 6. Մեծ թափով ու մասշտաբներով կատարվող: // Մ. 1. Հանգամանորեն, բազմակողմանիորեն: 2. Մանրամասնությամբ, երկար, ծավալուն:

ընդդեմ

Մ. 1. Ղիմացը, դեմ հանդիման, հանդիպակաց: 2. Հակառակ, հակադիր կողմում գտնվող: // Կ. կաթ. 1. Ղեմ, հակառակ, չնայած: 2. Հանդիման, հանդեպ, դեմ, առջևը:

ընդդիմաբան

Գ. // Ա. Բանախոսին հակաճառող (մարդ):

ընդդիմախոս

Գ. // Ա. 1. Մեկի կարծիքին՝ տեսակետին ևն հակառակ խոսող, մեկի դրույթները քննադատող (անձ): 2. Պաշտոնապես նախօրոք նշանակված և քննարկվող աշխատանքի գիտա-

կան գնահատումով՝ արժեքավորումով՝ առարկումներով հանդես եկող (անձ), (օպոնենտ): 3. Հակաճառող:

ընդդիմախոսական

Ա. 1. Ընդդիմախոսություն պարունակող, քննադատական: 2. Ընդդիմախոսին հատուկ: // Գ. 1. Գրավոր հակաճառություն՝ քննադատություն, հերքում մեկի կարծիքների՝ դրույթների ևն, ընդդիմախոսություն: 2. Գրավոր հակաճառություն՝ հերքում՝ կարծիք:

ընդդիմահար

Ա. // Գ. Ղեմառդեմ բախվող, ընդդիմադիր, հակառակորդ: 2. Խոսքով ընդդիմացող, հակառակվող:

ընդդիմամարտ

Ա. 1. Իրար դեմ կռվող, պայքարող, հակառակորդ: 2. Հակադիր, հակառակ ուղղությամբ գործող, ներհակ: 3. Տարբեր, անհամապատասխան: // Մ. Իրար դեմ կռվելով, ընդդիմամարտելով: // Գ. Ընդդիմամարտություն, դեմ առ դեմ կռիվ, ճակատում:

ընդեղեն

Գ. Իվք. Ջանազան տեսակի ունդեր, հունդեր, ընդհանուր անվանումը հատիկավոր սննդամթերքների: 2. Այդ ամբողջության մեջ մտնող յուրաքանչյուր տեսակ՝ ցորեն, բրինձ, լոբի ևն: // Ա. Ունդից՝ հունդից բաղկացած պատրաստված:

ընդերաբան

Ա. // Գ. կզմխս. Ընդերքի՝ մասնավորապես աղետատուքսային գործարանների ուսումնասիրությամբ զբաղվող, ընդերաբանության մասնագետ:

ընդերահմա

Գ. պատմ. Քուրմ, որ Հին Հռոմում գուշակություններ էր անում՝ դիտելով գոհի ընդերքը (յարդը, սիրտը ևն): // Ա. Ջոհի ընդերքը նայելով գուշակություն անող:

ընդերկայնական

Ա. // Մ. Երկարությամբ ձգվող՝ ձգվելով, երկարության ուղղությամբ տարածվող՝ անցնող՝ տարածվելով՝ անցնելով:

ընդերկար

Մ. Երկար ժամանակ, շատ ժամանակ, երկար, երկարորեն (ըստ տարածության և ժամանակի): // Ա. Իզվդ. Երկարացող, ձգվող, երկայնական:

ընդթափ

Ա. // Մ. 1. Թափով, ուժգին, շեշտակի: 2. Թափանցելով, ծակելով և միջից մյուս կողմն անցնելով:

ընդլայնակի

Մ. Լայնությամբ, լայնքով: // Ա. Որևէ բանի լայնքով՝ լայնությամբ անցնող՝ տարածվող, լայնական, ընդլայնակի:

ընդհակառակը/ն

Մ. Մեկին կամ մի բանին հակառակ, հակադիր կերպով: /// Վ. Ասվածին կամ սպասվածին հակառակ: /// Ե. Արտահայտում է հակադրական հարաբերություն՝ Դրան հակառակ, այլ: /// Կ. խսկց., անհնձն. Հակառակ, հակադիր:

ընդհանրացած

Բ. Հրկտր. դերք. ընդհանրացնելի: // Ա. Տարածված, ընդհանուրի սեփականությունը դարձած:

ընդհանուր

Ա. 1. Բոլորին հատուկ՝ վերաբերող՝ պատկանող, բոլորի վրա տարածվող: 2. Միասին կատարվող, բոլորի մասնակցությամբ տեղի ունեցող: 3. Երկու կամ ավելի առարկաների՝ անձերի ևն միաժամանակ հատուկ՝ բնորոշ, միատեսակ, նման: 4. Ամբողջական: 5. Որևէ բանի՝ որևէ գիտության՝ հիմունքները՝ անհրաժեշտ ու հիմնական սկզբունքները՝ գիտելիքները պարունակող: 6. Միայն ամենազլխավորը՝ հիմնականն ընդգրկող: 7. Անորոշ, տարտամ, հարցի էությունը

չշոշափող: // Մ. 1. Առանց մանրամասնությունների, անհրաժեշտ ու հիմնական սկզբունքների՝ հիմունքների թվարկումով: 2. Անորոշ, տարտամ, հարցի էությունը ներկացնելուց խոսափելով:

ընդհատ

Ա. 1. Ընդհատումներով տեղի ունեցող: 2. Միմյանց հետ չկապակցված, անկապ, կցկտուր: 3. Ընդհատված, դադարեցված: // Մ. Մեջընդմեջ, ընդհատ-ընդհատ, ընդհատումներով:

ընդհատակային

Ա. Ընդհատակյա գործունեություն ծավալող, գաղտնի ապրող և գործող: // Գ. Տիրող կարգերի՝ իշխանության դեմ խստագույն գաղտնիության պայմաններում գաղտնի գործունեություն ծավալող անձ:

ընդհատ-ընդհատ

Մ. // Ա. Ընդհատումներով, ընդհատվելով:

ընդհատիչ

Ա. 1. Ընդհատող: 2. Անջատող: // Գ. Էլեկտրական հոսանքն ընդհատող հարմարանք, անջատիչ:

ընդհուպ

Մ. /// Ա. 1. Մի բանի չափազանց մոտ, սերտ, սեղմ, կիպ: 2. փխբ. Լրջորեն՝ հարկ եղածի պես մի բանով զբաղվելով, թափանցելով մի բանի խորքը: 3. Անմիջապես, իսկույն: 4. Մոտ ժամանակներս, մոտ ապագայում: /// Կ. կպբ., նորբ. Մինչև:

ընդմեջ

Գ. 1. Մեջը, ներսը: 2. Արանք: /// Մ. 1. Միջից, միջով: 2. Արանքից, արանքներով: 3. Ընդմիջումներով, ընդմիջում տալով, մեջընդմեջ, ժամանակ առ ժամանակ: /// Կ. կպբ. 1. Միջև, արանքում: 2. Միջով, միջից:

ընդոստ

Մ. 1. Տեղից միանգամից պոկվելով, ընդոստնելով, վեր

թռչելով: 2. Հանկարծ ու շեշտակի, միանգամից, կտրուկ: // Ա. 1. Տեղից հանկարծակի թռիչք գործող, ընդոստնող, ոստոստող: 2. Հանկարծական ընդհատումով կատարված:

ընդունայն

Ա. 1. **հզվդ.** Ունայն, դատարկ, փուչ, անպետք: 2. Անիմաստ: // Մ. **հզվդ.** Իզուր, անտեղի, անօգուտ:

ընդունենք

Բ. Ըղծ. եղ. **ընդունել-ի:** // Վ. Ենթադրենք, դիցուք թե, ասենք թե:

ընդունիչ

Գ. 1. Ոադիոհեռուստահաղորդումներ ընդունող ու վերարտադրող սարք՝ սարած: 2. Ոադիոտեխնիկայի և հեռուստատեսական մեքենագիտության մեջ ազդանշաններ՝ խոսք՝ երաժշտություն՝ պատկեր ընդունող սարքավորում: 3. Մեքենաների մեջ էներգիա ևն ընդունող սարք: 4. **բնխս.** Ջգացական նյարդալարերի վերջույթային գոյացություն, որ գրգիռներ է ընդունում: // Ա. 1. Ընդունող: 2. Ընդունելու՝ ընդունման գործով զբաղվող (պաշտոնյա), բեռներ՝ ապրանքներ ևն ընդունող: 3. **տեխ.** Ոադիոտեխնիկայի և հեռուստամեխանիկայի մեջ աշդանշաններ՝ պատկերներ՝ խոսակցություն ընդունող (հարմարանք):

ընդօրինակիչ

Ա. // Գ. Ընդօրինակող, բնագրի օրինակով գրող՝ նկարող, պատճենող՝ նմանակող, արտագրող, արտանկարող:

ընթացավարտ

Ա. // Գ. Ուսումնական հաստատության լրիվ դասընթացն ավարտած (մարդ), շրջանավարտ:

ընթացքում

Գ. Ներգ. հոլ. **ընթացք-ի:** // Մ. Որևէ գործողության կատարմանը

զուգահեռ, ժամանակամիջոցում:
/// Կ. կաթռ. Ժամանակ:

ընթերակա

Գ. 1. Բժշկի՝ պրոֆեսորի օգնական: 2. Կրտսեր դասախոսական պաշտոն բուհերում և այդ պաշտոնն զբաղեցնող անձ: 3. Դպրոցական քննությունների ժամանակ քննող ուսուցչի օգնական: 4. **իրավք.** Օրենքով նախատեսված դեպքերում քննում՝ զննում խուզարկություն կամ առգրավում կատարելուն մասնակից դարձվող անձ: // Ա. Կողքը, մոտը՝ առընթեր գտնվող:

ընթերցավար

Գ. Գրադարանի աշխատակից: // Ա. Ընթերցասրահում հսկող և ընթերցողներին անհրաժեշտ տեղեկություններ տվող:

ընթերցող

Բ. Ենթ. դերք. **ընթերցել-ի:**
/// Ա. Ընթերցանությամբ զբաղվող:
/// Գ. 1. Ընթերցանությամբ զբաղվող մարդ: 2. Ընթերցարանի հաճախորդ: 3. **եկեղ.** Եկեղեցում Ս. Գիրքը կարդացող՝ մեկնող՝ թարգմանող պաշտոնյա: 4. Տվյալ հեղինակի գիրքը կարդացող անձ: 5. Տվյալ պարբերականը կարդացող:

ընթերցովի

Ա. // Մ. Ընթերցելով, ընթերցելու միջոցով՝ օգնությամբ կատարվող:

ընթերակից

Ա. // Գ. Միասին ընթրող, ընթրիքին մասնակցող:

ընթրատու

Ա. // Գ. Ընթրիք տվող, հրավեր՝ խնջույք տվող:

ընծայաբեր

Գ. // Ա. Ընծա բերող՝ մատուցող (անձ):

ընծայական

Ա. 1. Ընծայի՝ ընծայելուն վերաբերող, ընծայման: 2. Նվիրական:
// Գ. 1. **իրավք.** Ընծայված գույքը ստացողի վրա հաստատող փաստ

տաթուղթ, ընծայագիր: 2. Գրվածքի սկզբում գետեղվող փոքրիկ ծոն՝ փորագրություն՝ ուղղված որևէ մեկեմասի, արժանավոր անծի կամ նրա հիշատակի հավերժացմանը: 3. փխք. Առաջաբան: 4. հզվդ. Վերնագիր:

ընծայատար

Ա. // Գ. Ընծա տանող:

ընծայատու

Ա. // Գ. Ընծայվող իրը հանդիսավոր կերպով հանձնող (մարդ), ընծա տվող՝ մատուցող:

ընկալուչ

Գ. արևմտի. Հեռախոսի լսափողը, հեռախոսափող: // Ա. 1. Հեշտությանմբ ընկալող՝ յուրացնող՝ ըմբռնող: 2. արևմտի. Ընդունող, ստացող:

ընկած

Բ. Հրկտր. դերբ. ընկնել-ի: // Ա. 1. Մարտում՝ պատերազմում զոհված: 2. Բարոյական անկման վիճակում գտնվող, դուրս ընկած: 3. Անզոր, թույլ, լքյալ: 4. փխք. Ավերակ դարձած, ավերակված, կործանված:

ընկած-ելած

Բ. Հրկտր. դերբ. ընկնել-ելնել-ի: // Ա. Շատ բան տեսած, մեծ կենսափորձ ունեցող, նեղություններ ու դժվարություններ քաշած:

ընկերովի

Ա. // Մ. 1. Ընկերակցելով, միասին: 2. Մարդկանց հետ, ոչ մենակ: 3. Կիսովի:

ընկեցիկ

Ա. 1. Ընկած, դեն ձգված, արհամարհված: 2. Չնչին, անարգ, անպիտան: // Գ. 1. Ծոռներից լքված՝ անտեր թողնված երեխա: 2. փխք. Ապօրինի զավակ:

ընկճված

Բ. Հրկտր. դերբ. ընկճվել-ի: // Ա. Նեղությունից՝ հոգսից խեղճացած, վիատ, նկուն:

ընկնավոր

Ա. // Գ. Ընկնավորությամբ տառապող՝ հիվանդ:

ընկուզագարդ

Գ. Ընկույզի ծեղվ գարդ: // Ա. Ընկույզի կամ ընկուզենու տերևներով զարդարված:

ընկուզահամ

Ա. Ընկույզի համ ունեցող: // Գ. Ընկույզի համ:

ընչասեր

Ա. // Գ. 1. Ինչք՝ ունեցվածք սիրող: 2. փխք. Արծաթասեր, ազահ (անծ):

ընտանեկից

Ա. // Գ. Միևնույն ընտանիքին պատկանող:

ընտանետեր (ընտանիքատեր)

Ա. // Գ. Ընտանիք ունեցող, ընտանիքի տեր:

ընտրախախտող

Գ. // Ա. Ընտրության ընթացքում խախտումներ անող՝ խախտումներ թույլ տվող՝ տված (անծ):

ընտրակեղծարար

Գ. // Ա. Ընտրությունների ընթացքում կեղծիքներ՝ կեղծարարություն անող, ընտրության քվեները կեղծող (անծ):

ընտրանի

Գ. հվք. Ընտրվածներ, ընտիր մարդիկ, հասարակության այն հատվածը, որն իր մտավոր զարգացմամբ, հոգեկան կարողություններով և այլ հատկանիշներով բարձր է կանգնած մյուսներից: 2. մարզ. Այլևայլ խմբերից ընտրված մարզիկների խումբ: // Ա. 1. Ընտիր, բարձր: 2. Ընտրովի, ընտրած, ջոկած: 3. մարզ. Բարձրակարգ մարզիկներից ընտրված:

ընտրելի

Ա. 1. Նախընտրելի, գերադասելի: 2. Ընտրության թեկնածու: 3. Ընտրական, ընտրության ենթակա: // Գ. Նա, ում պետք է քվեարկությամբ ընտրել կամ որևէ գործունեության համար

նախապատվություն տալ,
ընտրության թեկնածու:

ընտրյալ

Ա. // Գ. 1. Քվեարկությամբ
ընտրված, քվեարկությամբ մի
բանի համար ընտրված (մարդ): 2.
Գերադասություն ստացած,
լավագույն համարված (մարդ): 3.
փխք. Մեկի սիրելին դարձած,
իբրև սիրելի անձ ընտրված: 4.
փխք. Ընտիր, առաջնակարգ
(մարդ): 5. փխք. Մեծ
առաքելություն ունեցող, առաքյալ
(մարդ): 6. գիտ. Որևէ բանի
համար՝ որևէ նպատակով
ընտրված՝ վերցված՝ նկատի
առնված, իբրև տիպար՝ օրինակ
կամ քննության առարկա
վերցված:

ընտրող

Բ. Ենթ. դերք. ընտրել-ի: // Գ.
Ընտրություններին մասնակցող և
քվեարկելու իրավունք ունեցող
անձ՝ քաղաքացի: /// Ա.
Ընտրություններին մասնակցելու
և քվեարկելու իրավունք ունեցող:

ընտրովի

Ա. // Մ. 1. Իբրև լավագույն
ընտրված՝ ջոկված, ընտիր: 2.
Ընտրությամբ՝ քվեարկությամբ
կատարվող՝ հաստատվող՝
կազմվող, ընտրվող:

ըստմասնյա

Ա. // Մ. Իզվդ. 1. Մասնակի,
մասնակի կերպով, մասնա-
կիորեն: 2. Մաս-մաս կատարվող,
մաս առ մաս:

Կ Թ Ք Յ

թագադործ

Գ. // Ա. Թագ շինող՝ պատրաստող
(վարպետ):

թագադիր Ա. // Գ. նորք.
Ջանազան մրցույթներում (հատ-
կապես գեղեցկության մրցույթում)
հաղթանակածի գլխին թագ դնող
կամ թագ հանձնող:

թագազարդ

Ա. 1. Թագով զարդարված, թագ
կրող: 2. Թագի կամ թագավորի
պատկեր կրող: // Գ. Թագի վրա
դրված կամ սարքված զարդ:

թագաժառանգ

Գ. 1. Թագավորի այն որդին
(սովորաբար առաջնեկը), ով
իրավունք ունի թագավոր
դառնալու: 2. Այն անձը, որ իրա-
վունք ունի թագավոր դառնալու
թագավորի մահից հետո:
3. Թագավորի արու զավակներից
յուրաքանչյուրը: 4. փխք., կտկ.
Առաջնեկ, ավագ որդի: // Ա. Թա-

գի՝ գահի ժառանգորդ հան-
դիսացող:

թագակիր

Ա. // Գ. 1. Թագ կրող,
թագադրված: 2. փխք. Չենպիոն:

թագակից

Ա. // Գ. Միաժամանակ թա-
գավորող անձերից յուրա-
քանչյուրը, թագավորակից:

թագանկար

Գ. Թագի պատկեր (զինանշան-
ների՝ դրամների և այլնի վրա): //
Ա. Թագի պատկերը կրող:

թագավոր

Գ. 1. Միապետի տիտղոսը միա-
պետական կարգերում: 2. Այդ
տիտղոսը կրող և թագավորական
իշխանություն ունեցող անձ, միա-
պետ, արքա: 3. Նորափեսան
պսակի և հարսանիքի ժամանակ:
4. Ամենամեծը՝ ամենաուժեղը
ցեղի տեսակի մեջ: 5. Թագավորի
պատկերը կրող խաղաթուղթ:
6. շխմ. Արքա: 7. փխք.

Բացարձակ իրավունքի տեր, ինքնիշխան, ինքնակալ: 8. փխբ. Արդյունաբերական խոշոր մենաշնորհի տեր: 9. եկեղ. Ժամերգության մեջ՝ ժամագրքի երգեր, որոնք սկսվում են «թագավոր հավիտյան» բառերով: // Ա. 1. Թագավոր դարձած: 2. Մարմնական և հոգեկան բարձր հատկանիշներով օժտված: 3. խսկց. Բոլորից գերադասելի՝ առավել:

թագավորագարդ

Գ. Թագավորական զարդ: // Ա. Թագավորի պես զարդարված:

թագավորազն

Գ. Թագավորի զավակ: // Ա. Արքայական տոհմից սերված, թագավորական ծագում ունեցող:

թագավորազուն

Ա. // Գ. Տես՝ թագավորազն:

թագավորակից

Ա. // Գ. 1. Միասին թագավորող: 2. Մի թագավորի ժամանակաշրջանում թագավորող (ուրիշ երկրում), միաժամանակ թագավորող:

թագավորամուլ

Ա. // Գ. Թագավորին և թագավորական կարգերը մոլի սիրող:

թագավորանիստ

Ա. // Գ. 1. Արքայանիստ (քաղաք, մայրաքաղաք): 2. Թագավորի ժամանակավոր բնակավայր հանդիսացող, թագավորաբնակ (վայր):

թալանիչ

Ա. // Գ. 1. Ավարառու, կողոպտիչ: 2. փխբ. Կեղեքիչ: 3. փխբ. Գռվող, յուրացնող, հափշտակիչ:

թալմուդագետ

Ա. // Գ. Թալմուդը՝ հրեաների՝ Հին Կտակարանի մեկնությունների վրա հիմնված կենցաղային, իրավական կանոնների ու պատվիրանների ժողովածուն ուսումնասիրող, Թալմուդի մասնագետ:

թալմուդական

Ա. 1. Թալմուդին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Թալմուդն ընդունող,

Թալմուդին հետևող: 3. փխբ. Որոշ դոգմաների ստրկորեն հետևող և ստեղծագործական մտքից զուրկ: // Գ. Թալմուդն ընդունող՝ Թալմուդին հետևող մարդ: 2. փխբ. Որոշ դոգմաների ստրկորեն հետևող և ստեղծագործական մտքից զուրկ մարդ:

թալուկ

Գ. 1. Նվաղում, ուշագնացություն, մարեմուր: 2. Թուլություն, ուժասպառություն: 3. Տապից՝ շոգից առաջացած թառամություն (բույսերի): /// Ա. 1. Ուշագնաց, մարած, նվաղած: 2. փխբ. Դալուկ, դալկահար: 3. Խամրած, անփայլ: 4. Թույլ: /// Մ. Դալուկ կերպով, դալկորեն, ուշագնաց:

թախանձագին

Ա. // Մ. Թախանձանք պարունակող, թախանձալից, թախանձանքով:

թախանձաշատ

Ա. // Մ. Շատ թախանձագին, թախանձանքով:

թախձագին

Ա. // Մ. Թախիծ արտահայտող՝ պարունակող, տխրագին:

թախձաժպիտ

Ա. // Մ. Թախիծ արտահայտող ժպիտով, թախձախառն ժպիտով:

թախձալի (թախձալիւր, թախձալից)

Ա. // Մ. 1. Թախիծով լի՝ լցված, շատ տխուր: 2. Թախիծ պատճառող, թախիծով պատող՝ համակող, թախիծով պատված՝ համակված:

թախձախառն/ը/

Ա. Թախիծի հետ խառն, նաև թախիծ պարունակող՝ արտահայտող: // Մ. Թախձոտ, տխուր, թախձալից:

թախձածոր

Ա. // Մ. Բնատ. Թախիծ արտացոլող, թախձալի, տխուր:

թախձամրմուռ

Ա. 1. Թախիծ ու կսկիծ պատճառող: 2. Թախիծ ու կսկիծ արտահայտող: // Մ. Թախիծով ու մրմուռով՝ կսկիծով:

թախծոտ

Ա. 1. Թախծով՝ տխրությամբ համակված, վշտոտ: 2. Թախծ պարունակող՝ արտահայտող: 3. փխբ. Մռայլ, տխրություն ազդող՝ պատճառող: 4. փխբ. Ամպամած, մռայլ: // Մ. Թախծ արտահայտելով, թախծանքով, տխրությամբ, թախծով համակված:

թաղածածկ

Գ. ճրտորպ. Կամարածև աղյուսակապ՝ քարակապ կամ զմբեքարդ ծածկ: // Ա. Թաղով ծածկված, կամարակապ:

թաղակապ

Գ. պատմ. Փայտե շինվածք թաղերի՝ թաղամասերի մուտքի դարպասի մոտ՝ նրանց պահպանության համար: // Ա. 1. Թաղ կապած՝ շինած, կամարակապ: 2. Թաղ՝ կամար ունեցող:

թաղակից (թաղեկից)

Ա. // Գ. Միևնույն թաղի բնակիչ:

թաղային

Ա. Թաղին հատուկ: // Գ. Թաղի կարգուկանոնին հետևող, թաղամասային տեսուչ:

թաղանթաթև

Գ. Թաղանթի նման նուրբ և թափանցիկ թև (միջատների): // Ա. 1. Թաղանթաթև ունեցող: 2. Կենդ. Թաղանթաթևավոր:

թաղանթաթևավոր

Ա. 1. Թաղանթանման թևեր ունեցող 2. Թաղանթաթևավորների դասին պատկանող: // Գ. առավել. հոգն. կենդ. Զույգ թաղանթաթևեր ունեցող միջատների դաս:

թաղանթապատ

Գ. կզմխս. Թաղանթային՝ բջիջների թաղանթից կազմված պատ: // Ա. Թաղանթով պատած՝ պատված՝ փաթաթված:

թաղանթոտանի

Ա. // Գ. կենդ. Ուտքի՝ թաղանթանման մաշկով իրար միացած մատներ ունեցող (կենդանի):

թաղերգիչ

Ա. // Գ. Մեռելաթաղ երգող (երգիչ):

թաղթաղուկ

Գ. 1. Ճախճախուտ, ճահճոտ տեղ՝ վայր: 2. փխբ. Դարան, ծուղակ՝ մեկին փորձանքի մեջ զցելու համար: // Ա. Ճահճոտ, ճահճային, քայլելու համար վտանգավոր:

թամբածածկ

Գ. Թամբի վրա զցվող ծածկոց, թամբածածկոց: // Ա. Թամբով ծածկված:

թամբարդ

Ա. Թամբի նման, թամբած: // Գ. 1. Թամբած ցցվածք՝ բարձրություն: 2. Լեռան գագաթի երկայնակի հարթություն՝ երկու բարձունքների միջև:

թանաքագիր

Գ. Թանաքով գրված գիր՝ գրություն: // Ա. Թանաքով գրված:

թանաքագույն

Ա. Թանաքի գույն ունեցող, թանաքի գույնի: // Գ. Թանաքի գույն:

թանկ

Ա. 1. Բարձր գին ունեցող, թանկարժեք: 2. Շատ ծախս պահանջող: 3. փխբ. Կարևոր, գերադասելի: 4. փխբ. Սիրելի, հոգեհարազատ: 5. փխբ. Պետքական, անհրաժեշտ: 6. փխբ. Շատ զուրկ՝ զոհաբերություններ պահանջող: 7. Ընտիր: // Մ. 1. Բարձր գնով, մեծագնի: 2. Շատ զուրկ՝ մեծ զոհողությունների գնով:

թանձր

Ա. 1. Խիտ առ խիտ դասվորված մասերով: 2. Ոչ ջրիկ, պինդ: 3. Ոչ թափանցիկ (ամպի՝ մշուշի և նման): 3. Ուժեղ հնչող, թավ: 4. Հաստամարմին, գեր: 5. Խիստ արտահայտված: 6. Մուգ (գույների մասին): 7. Խիտ, թավ: // Մ. Խիտ կերպով, խիտ առ խիտ: 2. Ուժգնորեն, սաստիկ: // Գ. հնց. Շնչելություն արտահայտող նշան հին գրքերում:

թանձրագին

Ա. // Մ. Թանձր (կերպով):

թանձրագրահ

Ա. // Գ. Հաստ գրահ ունեցող՝ կրող (զինվոր):

թանձրակտուց

Ա. Թանձր՝ հաստ կտուց ունեցող:
// Գ. կենդ. Ճնճղագզիների կարգի սերինոսագզիների ընտանիքին պատկանող թռչուն, խաչկտուց:

թանձրահող

Գ. Թանձր հող, հողի հաստ շերտ:
// Ա. 1. Հողի հաստ՝ թանձր շերտ ունեցող: 2. փխր. Արգավանդահող:

թանձրամիտ

Ա. // Գ. Բթամիտ, տխմար, միտքը թանձր, ապուշ (մարդ):

թանձրամորթ

Ա. Հաստ մորթ ունեցող, հաստակաշի: // Գ. առավել. հոգն. կենդ. Թանձրակաշի կենդանի՝ փիղ, գոմեշ, խոզ են:

թանձրանյութ

Ա. 1. Թանձր նյութից կազմված: 2. Մարմնական, նյութական: // Գ. Թանձր՝ պինդ նյութ:

թանձրացնող

Բ. Ենթ. դերք. թանձրացնել-ի:
/// Ա. /// Գ. տեխ. Թանձրիչ, թանձրացուցիչ, ներկերը թանձրացնող (նյութ):

թանձրացուցիչ

Ա. Թանձրացնող: // Գ. տեխ. Ներկերը թանձրացնող մածական նյութ, թանձրիչ:

թանձրիչ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ թանձրացուցիչ:

թառահար

Գ. // Ա. Թառ նվագող (երաժիշտ):

թառամած

Բ. Հրկտր. դերք. թառամել-ի: // Ա. փխր. Տպավորություն գործելու հատկությունը կորցրած:

թավ

Ա. 1. Խիտ, խիտ առ խիտ, հոծ: 2. Խիտ և շատ մազեր՝ բուրդ՝ ստև ունեցող, բրդոտ: 3. Հաստ (գծերի

մասին): 4. Յածր, բամբ (տղամարդու ծայնի մասին): 5. Խիտ աճած (բույսերի մասին): 6. Մասնիկները միմյանց խիտ կպած: 7. հնց. լեզվք. Շնչեղ, շնչեղ խուլ:
// Գ. 1. Կարճ ու նուրբ մազերի շերտ, խավ: 2. Ժող. Թարմ տերևներով ոստ՝ ճյուղ՝ իբրև անասնակեր: 3. հնց., լեզվք. Շնչեղ խուլի նշանը տառի վրա:

թավալզոր (թավալազոր)

Մ. 1. Թավալվելով ու զլորվելով, թավալզոր լինելով: 2. Չափազանց արագ, միմյանց շատ արագ հաջորդելով: 3. Գալարվելով, թալրտալով, գետնի վրա այս ու այն կողմ դառնալով: // Ա. 1. Թավալզոր եղող: 2. Միմյանց շատ արագ հաջորդող:

թավամազ

Ա. 1. Թավ՝ խիտ մազերով: 2. Թավ բրդով: // Գ. Թավ մազեր:

թավատառ

Գ. տպգր. Թավ տառ, հաստ գծերով տառ: // Ա. Այդպիսի տառերով տպագրված:

թավարծի

Ա. 1. Թավ մազերով ծածկված, թավամազ, մազեղ, բրդոտ: 2. Խոտավետ, թավախոտ: 3. Թավախիտ, խիտ աճած: 4. Խավոտ: 5. Թավափետուր: // Գ. 1. Աղվամազ, մազմզուկ: 2. քսք. Սարի բանջարի տեսակ:

թավափետուր

Ա. Թավ՝ խիտ փետուրներով:
// Գ. Թավամազ փետուր:

թավիշ

Գ. 1. Սովորաբար մետաքսյա նուրբ խավ ունեցող կերպաս: 2. փխր. Թավշանման կանաչ, բուսականություն: 3. փխր. Թավշանման զանգված: 4. փխր. Պտուղների՝ բույսերի նուրբ աղվամազը: 5. փխր. Թավիշի նման փափուկ մազեր: // Ա. 1. Թավշե: 2. փխր. Շատ փափուկ՝ քնքուշ՝ նուրբ: 3. Թավշապատ: 4. Նրբամաշկ:

թավշաբաճկոն

Գ. Թավշե բաճկոն: // Ա. Թավշե բաճկոն հագած:

թավշագարդ

Գ. Թավշե փոքրիկ կտոր՝ ժպպեն՝ երիզ, որ կարում են զգեստին որպես գարդ: // Ա. 1. Այդպիսի գարդ կրող: 2. Թավշով գարդարված՝ պատված:

թավշազգեստ

Գ. Թավշե զգեստ: // Ա. 1. Թավշե զգեստ հագած: 2. փխբ. Կանաչով՝ բուսականությամբ պատված:

թավշախավ

Գ. Թավշի խավը՝ թավը: // Ա. 1. Թավշի խավի նման: 2. Թավշի խավի նման խավ ունեցող:

թավշախոտ

Գ. Թավշանման խոտ: // Ա. Թավշանման խոտով ծածկված՝ պատված:

թավշավարս

Գ. Թավիշի նման վարսեր/: // Ա. Թավիշի նման վարսեր ունեցող:

թավշափայլ

Ա. 1. Թավիշի նման փայլող, թավիշի նման փափուկ, թավշավառ: 2. փխբ. Մեղմ, շոյող, արտահայտիչ: // Գ. Թավիշի փայլ:

թավջութակահար

Գ. // Ա. Թավջութակ նվագող (արվեստագետ):

թավուտ

Գ. 1. Խիտ թփերով ու մացառներով պատված տեղ, թփուտ, մացառուտ: 2. Անտառի մեջ խիտ բուսականությամբ պատված տեղ, թավուտք: // Ա. 1. Խիտ, ծառախիտ: 2. Սաղարթախիտ: 3. Թավուտ:

թատերախոսական

Ա. Թատերախոսության հատուկ վերաբերող: // Գ. Թատերական գրախոսություն՝ քննադատություն:

թատերասեր

Գ. // Ա. Թատրոն՝ թատերական ներկայացումներ սիրող:

թարախածծիչ

Ա. // Գ. Թարախ ծծող (բամբակ, լաթ):

թարախակույտ

Գ. քծչկ. Թարախի կուտակում հյուսվածքների կամ օրգանների սահմանափակ հատվածում, թարախուտ, ժահրակույտ: // Ա. Թարախ կուտակված, թարախով լի:

թարգմանիչ

Գ. 1. Որևէ լեզվից գրավոր կամ բանավոր թարգմանություն կատարող, հատկապես գրավոր խոսքի թարգմանությամբ զբաղվող մասնագետ: 2. պատմ. Հինգերորդ դարի կրոնական և պատմական երկեր թարգմանող հայ պատմիչներից՝ գիտնականներից յուրաքանչյուրը: 3. նորբ., տեղեկ. էլեկտրոնային գործիչ: // Ա. 1. Թարգմանություն կատարող, թարգմանող: 2. Բացահայտող, մեկնող: 3. Մի բանի արտահայտիչ, դրսևորիչ, դրսևորող:

թարմաշունչ

Ա. 1. Թարմ շունչ՝ օդ ունեցող, թարմություն բերող: 2. փխբ. Մաքուր, թարմ: 3. Նոր, նորություն բերող, նոր շունչ՝ ոգի հաղորդող: // Գ. հզվդ. Բուրումնավետ հեղուկ:

թարմատար

Գ. քրկն. Իբրև հավելադրություն գործածվող բառ: // Ա. 1. Անպետք, ավելորդ, փուչ: 2. քրկն. Իբրև հավելադրություն գործածվող:

թարսուշիտակ

Մ. 1. Թարս և շիտակ, ուղիղ և հակառակ (հյուսելու՝ գործելու մասին): 2. Ծռռումուռ, վայրիվերո: // Ա. Անսկզբունք, փոփոխամիտ, անկապ:

թաց ու թոն

Գ. Խոնավ՝ անծրևային եղանակ:
// Ա. Լավ և վատ, արդար և անարդար:

թափահար

Ա. 1. Թափ առած, զորեղ, հուժկու:
2. Ցնցած, ցնցումներով վեր ու վար նետված, թափ տված: // Մ.
1. Թափով, թափով հարվածելով:
2. Ցնցումներից վեր ու վար՝ այս ու այն կողմ նետվելով:

թափանց

Ա. 1. Թափանցող, մի բանի միջով մի կողմից մյուսն անցնող-դուրս եկող: 2. Միջանցիկ: // Գ. մարգ. Թեթև ու անմիջական անցում:

թափանցալույս

Գ. Թափանցող լույս: // Ա. Թափանցող լույս՝ ճառագայթներ ունեցող:

թափանցող

Բ. Ենթ. դերբ. թափանցել-ի: // Ա. 1. Արագ և հեշտ կերպով կռահող: 2. Ձննող, քննող՝ գաղտնիքները բացահայտող: 3. Սաստիկ ծակող, այրող:

թափառական

Ա. 1. Թափառական կյանք վարող, այս ու այնտեղ շրջող՝ դեգերող, վաչկատուն, թափառաշրջիկ դարձած: 2. Հաստատուն բնակություն չունեցող: 3. Հայրենիքից հեռացած, օտար երկրներում հաժող, պանդուխտ: 4. փխբ. Մոլորված, մտամոլոր: 5. փխբ. Բերնեբերան անցնող, տարածվող (բամբասանքի՝ լուրերի մասին): 6. փխբ. Շարժվող, տեղից տեղ անցնող՝ ընթացող, շարժման մեջ գտնվող: // Գ. 1. Տեղից տեղ թափառող անձ, թափառաշրջիկ անձ: 2. Վաչկատուն կյանք վարող անձ: // Մ. Թափառելով, թափառումով:

թափառամոլ

Ա. // Գ. Թափառելու մոլություն ունեցող:

թափառաշրջիկ

Ա. 1. Անգործ ու աննպատակ թափառող, թափառական կյանք

վարող: 2. Վաչկատուն, քոչվոր: 3. Անապաստան, անտերունչ: // Գ. 1. Թափառական, թափառակյաց մարդ: 2. Մուրացկան:

թափառիկ

Ա. 1. Այս ու այն կողմ՝ այս ու այնտեղ թափառող: 2. Հիմնական բնակավայր չունեցող, վաչկատուն: 3. Անտեր, անտիրական: 4. Աստանդական կայք վարող: 5. փխբ. Այս ու այն կողմ նայող: // Գ. Թափառաշրջիկ անձ: // Մ. Թափառելով, թափառումով:

թափառող

Բ. Ենթ. դերբ. թափառել-ի: // Ա. 1. Թափառական: 2. փխբ. Շարժվող:

թափընդիստ

Ա. // Մ. 1. Հանկարծ՝ միանգամից՝ թափով ընդհատվող՝ ընդհատվելով: 2. Բուռն, ուժգին, շեշտակի:

թափթփված

Բ. Հրկտր. դերբ. թափթփվել-ի: // Ա. 1. Խառնափնթոր, խառնակ: 2. Ոչ մաքրասեր, կարգ ու կանոնի չհետևող, փնթի: 3. Իր հարդարանքին չհետևող, անհարդար: 4. Անուշադիր, ցրված (գործի՝ աշխատանքի մեջ):

թափոնատար

Ա. // Գ. Թափոններ տանող՝ տեղափոխող (մեքենա ևն):

թափով

Գ. Գործ. հոլ. թափ-ի: // Մ. 1. Արագ, արագությամբ: 2. Ուժգնությամբ, ուժգնորեն: // Ա. 1. Եռանդուն, ներգործուն: 2. փխբ. Մարմնեղ, հասակը՝ կազմվածքը տեղը, պարթևակազմ: 3. խսկց. Խիզախ, համարձակ, ուժը՝ թափը տեղը: 4. խսկց., նորբ. Բարձր դիրք՝ պաշտոն ունեցող:

թափուկատար

Ա. // Գ. Թափուկներ տանող՝ փոխադրող (փոխադրամիջոց):

թաքթաքուն (թաքթաքուր)

Ա. // Մ. Գրք. Թաքուն, գաղտնի, թաքնվելով, պահվելով, գաղտնաբար:

թաքնաբյուրեղ

Գ. երկրք. Աննկատելի բյուրեղ: // Ա. երկրք. Թաքնված՝ աննկատելի բյուրեղներ ունեցող, թաքնաբյուրեղային:

թաքնածածուկ

Ա. // Մ. հզվդ. Թաքուն, գաղտնի, ծածուկ:

թաքնված

Բ. Հրկտր. դերք. թաքնվել-ի: // Ա. 1. Գաղտնի, արտաքին նշաններով՝ հատկանիշներով չդրսևորվող: 2. Չհայտնաբերված, անհայտ մնացած:

թաքուն

Ա. 1. Ուրիշներից թաքցրած, ծածուկ, գաղտնի: 2. Քողարկված, թաքստոցում պահված: 3. Մեկուսի: 4. Ուրիշների համար անլսելի, շշուկով, ցած: 5. Գաղտնիքներ պարունակող: 6. փխք. Աննկատելի, անզգալի, աննկատելիորեն կատարվող: 7. փխք. Չբացահայտված, չասված, չարտահայտված, չձանաչված: // Մ. 1. Ծածուկ, գաղտնի: 2. Քողարկված: 3. Ուրիշներից առանձնացած՝ մեկուսացած: 4. Շշուկով, ցածր: 5. փխք. Աննկատելիորեն: 6. փխք. Իր մեջ պահելով՝ չարտահայտելով, ուրիշներին չասելով:

թե

Ե. ստոր. 1. Որ նշ.: 2. Եթե նշ.: 3. Արդյոք նշ.: 4. Իբր, իբրև թե, որպես թե նշ.: 5. Որպեսզի նշ.: / հմդս. Կամ նշ.:

թեթև

Ա. 1. Ծանրությամբ՝ տեսակարար կշռով փոքր՝ նվազ՝ աննշան: 2. Փոքր և ոչ ծանր: 3. Թույլ՝ մեղմ կերպով արտահայտվող: 4. Հեշտ, դյուրին, հանգիստ: 5. Արագ, սահուն, արագաշարժ: 6. Դյուրամարս: 7. Քիչ ծախս պահանջող՝ պահանջած: 8. Պարզ, մատչելի: 9. Մակերեսային, հարևանի: 10. Թեթևաբարո, անպարկեշտ: 11.

ռազմ. Առանց ծանր զենքի, շարժուն, դյուրաշարժ (հրետանի): 12. Խելքը պակաս, թեթևամիտ, ոչ լուրջ: 13. Իրավք. Ոչ ծանր պատժի ենթակա, ներելի, հանդուրժելի: 14. Կարճատև (գրույց, զբոսանք): 15. Անլուրջ: 16. Նոսր: 17. Ոչ խիտ գործված, բարակ: 18. Հեշտությամբ ձեռք բերված՝ բերվող: // Մ. 1. Մեղմորեն, մեղմաբար, բարեհամբույր: 2. Հեշտությամբ, դյուրին: 3. Արագ, սահուն: 4. Թույլ /կերպով/: 5. Մակերեսայնորեն, հարևանցիորեն: 6. Թեթևամտորեն: 7. Անհամեստաբար, անպարկեշտորեն: 8. Հանգիստ, անդորր: 9. Անլուրջ: 10. Բարակ (հագնվելու մասին), ոչ տաք: 11. Ոչ խորը:

թեթևաթև

Ա. // Մ. Արագաթռիչ, սրաթռիչ: 2. Արագընթաց, թեթևաթռիչ:

թեթևաթռիչ

Ա. // Մ. Տեւ՝ թեթևաթև:

թեթևաժպիտ

Մ. // Ա. Թեթև ժպտացող՝ ժպտալով:

թեթևակի

Մ. չափի՝ Քիչ չափով: / ձևի՝ Թեթև կերպով: // Ա. 1. Թեթև: 2. Թույլ, աղուտ:

թեթևամիտ

Ա. 1. Առանց բավականաչափ կշռադատելու գործող՝ մի բան անող կամ ասող, ոչ լուրջ: 2. Առանց բավականաչափ կշռադատելու կատարվող՝ ցուցաբերվող, չմտածված: /// Մ. Ոչ լուրջ, թեթևամտորեն: /// Գ. Ոչ լրջախոհ՝ անլուրջ անձ:

թեթևաշունչ

Ա. 1. Թեթև՝ սահուն՝ հանգիստ շնչող: 2. Եռանդուն, աշխույժ: 3. Մաքուր: 4. Մեղմ՝ թեթևորեն փչող, թեթևասույք: 5. Հոգսերից՝ դժվարություններից թեթևացած, հանգիստ շունչ քաշող, անխռով: // Մ. 1. Աշխուժորեն, եռանդուն:

2. Հոգսերից՝ դժվարություններից
թեթևացած, հանգիստ սրտով,
անհոգս:

թեթևասահ

Ա. // Մ. Համաչափ՝ հանգիստ՝
առանց կտրուկ շարժումների
սահող՝ սահելով, արագ անցնող՝
անցնելով, թեթևաշարժ, թեթև ու
սահուն:

թեթևասիրտ

Ա. 1. Թեթևացած՝ հանգիստ
սրտով, հոգսերից ու մտատան-
ջություններից ազատված: 2.
Հանգիստ սիրտ՝ խիղճ ունեցող,
խիղճը հանգիստ: 3. Թեթևտիկ,
թոփվոյ: // Մ. 1. Թեթևացած
սրտով, անհոգ, մտատանջու-
թյուններից ազատված: 2. Խիղճը
հանգիստ: 3. Թեթևամտաբար:

թեթևասույր

Ա. // Մ. Թեթև ու արագ վազող՝
վազելով՝ սուրալով, արագավազ:

թեթևացած

Բ. Հրկուր. դերք. **թեթևանալ-ի**: //
Ա. Հոգեպես ազատ՝ հանգիստ,
առանց խղճի ծանրության: // Մ.
Հոգեպես իրեն լավ զգալով,
ծանրությունից՝ հոգսից ազատ-
ված՝ ազատվելով, ազատորեն:

թեթևաքալ

Ա. 1. Թեթև քայլող, ոտքերը
դյուրությամբ և արագ փոխող,
սահուն քայլվածքով: // Մ. 1.
Թեթև քայլելով, ոտքերը դյուրու-
թյամբ և արագ փոխելով, սահուն
քայլվածքով: 2. փխթ. Ղյուրին
կերպով, առանց դժվարություն-
ների:

թեթևաքաշ

Ա. մարդ. Թեթև քաշ ունեցող: // Գ.
մարդ. Թեթևաքաշային մարզիկ:

թեթևընթաց

Ա. // Մ. 1. Թեթև ու արագ
ընթացող, արագաշարժ, թեթևա-
քայլ: 2. Չծանրաբեռնված, թեթև:

թեթևոտ (թեթևտուն)

Ա. // Մ. Ոտքերը թեթև և արագ
փոխող՝ փոխելով, թեթևաքայլ:

թեթևտիկ

Ա. 1. Ոչ լրջմիտ, առանց լրջորեն
կշռադատելու գործող, թեթևա-
միտ: 2. Թեթևամտորեն կատար-
ված տեղի ունեցած: // Գ.
Թեթևամիտ մարդ:

թեթևաշային

Ա. մարդ. Թեթև քաշ ունեցող: // Գ.
մարդ. Թեթև քաշ ունեցող՝
թեթևաշային մարզիկ:

թեժաթուխ

Ա. Նոր թխած ու տաք (հացի
մասին): // Գ. խիոր. Խաշիլ:

թելագիր (թելգիր)

Գ. Թելերից հյուսած զարդագիր: //
Ա. Թելերից հյուսելով գրած՝
գրված:

թելակապ

Գ. Թելից կամ նուրբ ժապավենից
կապ՝ հանգույց: // Ա. Թելերով՝
ժապավեններով կապած՝ կապ-
ված:

թելահան

Գ. Ծակոտկեն պողպատյա՝
տախտակյա հարմարանք՝ մե-
տաղյա թելերը բարակացնելու
համար: // Ա. Թելերը հանող
հանած՝ հանված: 2. Քրքրված:

թելամետր

Գ. 1. Կանաչ կամ արդեն չորա-
ցած ծխախոտի տերևների այն
քանակությունը, որ շարվում է մեկ
մետր թելի վրա: 2. Ծխախո-
տաշարի մեկ մետրը որպես
չափման միավոր, ծխախոտի
շարոցի մեկ մետրը: // Ա. 1. Մեկ
մետր թելի չափով (ծխախոտի
մասին): 2. Գծամետրով:

թելաշար

Գ. 1. Ծխախոտի տերևների
շարվածքը մետրուկես երկարու-
թյամբ թելի վրա: 2. Կտավի
հենքի թելերի շարքը: // Ա. Թելի
վրա շարված:

թելացու

Ա. Թելի՝ թել պատրաստելու
համար հատկացված, հենքացու:
// Գ. 1. Թել պատրաստելու՝
ոլորելու համար հատկացված

բուրդ՝ բամբակ են: 2. Հենքի՝ առէջքի թել, հենքացու:

թել-թել

Ա. 1. Առանձին թելերի բաժանված, հատ-հատ թելերով: 2. Թելանման: 3. փխբ. Զրքոված, քայքայված: // Մ. 1. Թել առ թել, թելը թելի ետևից, մեկ առ մեկ: 2. փխբ., հզվդ. Չզվելով, երկարելով՝ ծոր տալով:

թելոտանի (թելոտ/ն)

Ա. կենդ. Թելիկային ոտքեր ունեցող: // Գ. կենդ. Կենդանի, որի ոտքերը, շարժողական գործարանը թելիկ է:

թելքազատիչ

Գ. // Ա. տեխ. Թելքը զատող՝ իրարից անջատող (մեքենա են):

թեկնածուական

Ա. 1. Թեկնածության՝ թեկնածուին հատուկ: 2. Գիտության թեկնածուի աստիճանին վերաբերող: 3. Թեկնածուի աստիճան ստանալու համար ներկայացվող՝ պաշտպանվող՝ հանձնվող: // Գ. Թեկնածուի աստիճան ստանալու համար ներկայացվող՝ պաշտպանվող՝ հանձնվող աշխատանք՝ ատենախոսություն:

թեկուզ (թեկուզև, թեկուզ է)

Ե. 1. Չնայած որ, թեև, թեպետ: 2. Կամ: // Վ. 1. Գոնե, գեթ: 2. Նույնիսկ, անգամ: 3. Հենց, օրինակ:

թեմական

Ա. 1. Թեմին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Հոգևոր՝ կրոնական բնույթ ունեցող և եկեղեցուն ենթարկվող: // Գ. 1. Թեմակալ, թեմի առաջնորդ: 2. Թեմի բնակիչ: 3. պատմ. Միջնակարգ հոգևոր հայկական դպրոց նախախորհրդային շրջանում:

թեյաբույծ

Գ. // Ա. 1. Թեյաբուծությամբ զբաղվող (անձ): 2. Թեյաբուծական տնտեսության աշխատող:

թեյահավաք

Գ. 1. Թեյատերևների հավաքը՝ քաղը: 2. Թեյ հավաքող անձ: // Ա. 1. Թեյատերև հավաքող:

թեյաքաղ

Գ. 1. Թեյահավաք: 2. Թեյահավաքի ժամանակը: 3. Թեյ հավաքող՝ քաղող մարդ: // Ա. Թեյ հավաքող՝ քաղող:

թեյաքամիկ (թեյքամիկ, թեյաքամիչ, թեյքամիչ)

Գ. Փոքրիկ, գոգավոր ցանց ունեցող կամ ծակոտկեն հարմարանք, որի միջոցով գույնը լցվում է բաժակների մեջ: // Ա. Գունատու թեյի տերևները քամող, թեյատերևը գույնից առանձնացնող:

թեն

Ա. հզվդ. Խոնավ, թաց: // Գ. 1. Թացություն, խոնավություն: 2. Անձերոտ, խոնավ եղանակ: 2. Անձրև:

թե չէ

Ե. հմդս. Ներհակական՝ հակադրական՝ ժխտման հարաբերություն՝ ապա թե ոչ, հակառակ դեպքում նշ.: / ստոր. Ժամանակային հարաբերություն՝ հենց որ նշ.:

թեպետ (թեպետ է)

Ե. Չիջական նշ.: չնայած որ, թեև, թեկուզ: // Վ. Այնուամենայնիվ:

թեստագրող

Ա. // Գ. նորթ. Թեստ գրող՝ կազմող (անձ):

թևաբախ

Ա. 1. Թևերը իրար բախող, թևերով օդին հարվածող: 2. փխբ. Պոռթկուն: 3. փխբ. Հուսահատ, հուսակտուր: // Գ. Թևաբախում, ճախր, թռիչք: 2. փխբ. Որևէ բուռն հույզի՝ զգացմունքի պոռթկում: // Մ. 1. Թևերն իրար բախելով, թևերը շարժելով: 2. Հուսահատ, հուսալքված, հուսակտուր:

թևաբաց

Ա. 1. Թևերը բարձրացրած՝ բացած՝ տարածած (թռչունների մասին): 2. Թևերը մերկ, հոլանի:

3. փխբ. Տարածված, տարածուն, փռված: 4. բնստ. Կատաղի սլացքով, սանձակոտոր: 5. փխբ. Ազատ, անկաշկանդ: 6. փխբ. Գրկաբաց: // Մ. 1. փխբ. Տարածվելով, փռվելով: 2. փխբ. Սրտանց, գրկաբաց, ջերմ ու անկեղծ: 3. փխբ. Ազատորեն, առանց կաշկանդվելու: 4. փխբ. Կատաղությամբ սլանալով, սանձակոտոր:

թևաբեկ

Ա. 1. Թևեր/ը բեկված՝ կոտրված (թռչունների մասին): 2. փխբ. Անել՝ ծանր վիճակ՝ դրություն ներկայացնող, անել՝ ծանր վիճակում անցնող՝ անցած: 3. փխբ. Հուսալքված, թևաթափ: // Մ. փխբ. Հուսահատորեն, հուսալքված, թևաթափ:

թևաթափ

Ա. 1. Թևերը կոտրված, թևակոտոր, թևաբեկ (թռչունների մասին): 2. Թևերից զրկված, թևազուրկ: 3. Թևերը կախած, ուժասպառ, հոգնած: 4. փխբ. Վիատված, հուսահատ, անհույս: 5. փխբ. Խոյանքից՝ սլացքից՝ խանդավառությունից զրկված, ընկճված: // Մ. 1. փխբ. Հոգնած, ուժասպառ: 2. փխբ. Հուսահատ, անհույս, հուսալքված:

թևածալ

Գ. Թևածալք՝ զգեստի թևքի ծայրի ծալքը: // Ա. 1. Թևերը ծալած, ձեռքերը կրծքին դրած (մարդու մասին): 2. Թևերը ամփոփած մարմնի վրա (թռչունների մասին): 3. Թևաթափ:

թևակախ (թևկախ)

Ա. // Մ. 1. Թևերը կախած՝ վար թողած: 2. Կախ թևերով: 3. փխբ. Վիատված, ընկճված, հուսաբեկ:

թևակապ

Գ. 1. Թևի կապ, թևին՝ ձեռքին դրած կապ: 2. Թև կապելու լաթ, ժապավեն: 3. Թևոց: // Ա. // Մ. Թևը՝ թևերը կապած:

թևակից

Ա. 1. Զորամասի՝ բանակի թևին կից, բանակի թև կազմող: 2. Իրեն թև կցող՝ ավելացնող, թևաբուսիկ: 3. փխբ. Աջակից, ընկեր: 4. Միասին թռչող, թռչելու ուղեկից՝ ընկեր (թռչունների մասին): // Գ. Թևանցուկ արած զույգից յուրաքանչյուրը:

թևակոտոր

Ա. 1. Թևը կամ թևերը կոտրված (թռչունների մասին): 2. փխբ. Հուսահատ, հուսակոտոր: // Մ. Հուսահատված, հույսը կորցրած, վիատված:

թևակտուր

Ա. 1. Թևը կամ թևերը կտրած՝ կոտրած (թռչունների մասին): 2. Թևերը կտրած, կոնատ: 3. Հագուստի թևքերը կտրված: 4. փխբ. Հուսահատ, հուսաբեկ, թևաթափ: // Մ. փխբ. Հուսահատ, հուսակոտոր: 2. փխբ. Օգնողից՝ ապավենից զրկված:

թևահար

Ա. 1. Թևերը միմյանց խփող: 2. Թևերը հարվածված: 3. ջազմ. Թշնամու թևերին հարվածող: // Գ. Թշնամու թևերին հարվածող ջոկատ՝ զորամաս են:

թևածռնի

Ա. // Գ. կենդ. Ընդհանուր անվանումը այն կաթնասուն և մսակեր կենդանիների, որոնց առաջին վերջույթները հարմարվել են թռչելուն (օր. չղջիկները):

թևամփոփ

Ա. // Մ. 1. Թևերը մարմնի վրա ամփոփած (թռչունների մասին): 2. Ձեռքերը կրծքին ծալած: 3. փխբ. Տխուր, տրտում: 4. փխբ. Ձեռնունայն: 5. փխբ. Հուսաբեկ, հուսակոտոր: 6. փխբ. Մտամոլոր:

թևանց

Գ. ջազմ. Թևեր/ից հակառակորդի թիկունքն անցնելը՝ շրջանցելը, թևանցում: // Ա. Շրջանցելու՝ թևանցելու համար կատարվող:

թեմանցով

Ա. // Մ. 1. Թեմը մեկի թեմին զցած, թե թեկ զցած: 2. փխթ. Իրար կից՝ կպած:

թեմաշաչ

Ա. Թեմաշարժումներով շաչյուն՝ շառաչյուն հանող՝ հանելով: 2. փխթ. Սրաթռիչ, սրընթաց: // Չ. Թռիչքի՝ թեմաթախումի հանած շաչյուն շառաչ:

թեմաշառաչ

Ա. // Չ. Տե՛ս՝ թեմաշաչ:

թեմաշարժ

Ա. // Մ. Թեները շարժող՝ շարժելով:

թեմապաշտպան

Ա. // Չ. ռազմ. Թեներից պաշտպանող, թեմային կրակով թեմապաշտպանությունն ապահովող (ջոկատ՝ զորամաս են):

թեմավոր

Ա. 1. Թռչելու համար թեներ ունեցող: 2. Նկարներում կամ պատկերացումներում թեներ ունեցող: 3. Թեքեր ունեցող (զգեստի մասին): 4. փխթ. Ամեն տեղ սլացող՝ թռչող: 5. փխթ. Անցողիկ, անցնող: 6. փխթ. Ոգևորող, խանդավառող: 7. փխթ. Խանդավառված, ոգևորված, ոգեշնչված: 8. փխթ. Կտրիճ, արծվային: 9. փխթ. Թռիչք՝ սլացք ունեցող: 10. փխթ. Ամենքին հայտնի, տարածված: // Չ. 1. փխթ. Թռչուն, հավք: 2. փխթ. Ընտանի թռչուն: 3. փխթ. Ինքնաթիռ, սավառնակ:

թեմատարած

Ա. // Մ. 1. Թեները բաց արած՝ տարածած՝ պարզած: 2. Չրկաբաց: 3. փխթ. Տարածված, փռված: 4. փխթ. Թռիչք՝ սլացք ունեցող, արագաթռիչք:

թեմարկու

Ա. // Չ. 1. Թեմարկող՝ թեմարկվող: 2. Հովանավոր, պաշտպան:

թեմարծակ

Ա. // Մ. Թեները լայն բացած՝ տարածած, թեմաբաց:

թեմացու

Ա. // Չ. 1. Հագուստի թեքերի համար նախատեսված (կտոր):

2. Գործիքի՝ թփի՝ ծառի և այլ առարկաների համար նախատեսված (մետաղ, ճյուղ են):

թեր

Մ. Կողմ, ի նպաստ, հոգուտ մի բանի: // Ա. Բացասական:

թերածախս

Չ. տնտգ. Նախատեսված գումարից պակաս ծախս: // Ա. Թերի՝ կիսատ՝ ոչ լրիվ ծախսված:

թերակառույց

Ա. Լրիվ չկառուցված, կիսակառույց: // Չ. հզվի. Կիսակառույց շենք՝ շինություն:

թերակշռույթ

Ա. զրկն. Կշռույթը (ռիթմը) թերի, ոչ լրիվ կշռությավոր: // Չ. Թերակշռվածի՝ պակաս կշռածի չափը:

թերահանգ

Ա. զրկն. Թերի՝ անկատար հանգ ունեցող: // Չ. Թերի՝ անկատար հանգ, միայն ծայնավորական հանգ, առձայնություն:

թերահավատ

Ա. 1. Որևէ գործի կատարման՝ գլուխ գալու՝ իր ուժերի՝ շրջապատի են նկատմամբ թերահավատություն հանդես բերող: 2. Թերահավատություն արտահայտող: 3. Վստահություն չներշնչող, հավատալու՝ վստահելու ոչ լիովին արժանի: 4. կրոն. Կիսահավատացյալ: 5. Կեղծ, շինծու: 6. Կասկածելի: /// Չ. Որևէ գործի կատարման՝ գլուխ գալու՝ իր ուժերի՝ շրջապատի են նկատմամբ թերահավատություն հանդես բերող անձ: // Մ. Թերահավատ կերպով, թերահավատությամբ, թերահավատորեն:

թերահունձ

Ա. Թերի հնձված: // Չ. 1. Հնձի՝ սպասվածից պակաս ստացածի չափը, թերի կատարված հունձ: 2. Թերի՝ պակաս հնձելը, նախատեսվածից՝ սպասվածից՝

սահմանվածից պակաս հնձելը:
3. Վատ հնձելը:

թերաստվեր

Ա. 1. Աղուտ լուսավորված, կիսաստվեր: // զ. 1. Մոլորակի լրիվ խավարումից առաջ նրա վրա երևացող աղուտ լույս:
2. Կիսաստվերագիծ: 3. բնստ. Կիսաթափանց ստվեր, անոսր՝ թույլ մթություն:

թերավճար

Ա. Լրիվ չվճարված, պակաս վճարված: // զ. Վճարման պակասի գումարը՝ չափը:

թերացանք

Ք. գտնու. Թերի ցանք, համապատասխան չափով սերմ չցանած ցանք: // Ա. Թերի ցանված, համապատասխան չափով սերմ չցանած:

թեր և դեմ (թերկոն, թեր ու դեմ,

թերուդեմ)

Ա. // Մ. Կողմ և հակառակ՝ դեմ, հոգուտ և վնաս:

թերէրեց

Ա. Կիսայրյաց, կիսով չափ այրված: // զ. Կիսայրած փայտ, խանձող:

թերթակոցավոր

Ա. // զ. կենդ. Թերթակոցավորների կարգին պատկանող (թռչուն՝ սագ, բաղ, կարապեն):

թերթահատ

Ք. 1. Մետաղի թերթերը կտրող բանվոր: 2. Դանակածև հարմարանք (փայտից, ոսկրից, մետաղից) գրքի թերթերը կտրելու համար, թղթահատ: 3. Թիթեղահատ մկրատ: // Ա. Մետաղի թերթերը կտրող:

թերթահերձ

Ա. // զ. հնք. Թերթ-թերթ խավերից կազմված (քար):

թերթատերև

Ա. 1. քաթ. Թերթածև տերև ունեցող: 2. Թերթատերևի ձև ունեցող: // զ. առավել. հոգն. քաթ. Թերթածև տերև ունեցող ծառերի

ընդհանուր անվանում: 2. Թերթածև տերև:

թերհաշիվ

Ք. Որևէ հաշվի՝ պարտքի մասնակի վճարում, մասնավճար: // Ա. Թերի՝ մասնակի վճարված:

թերուս

Ա. // զ. 1. Ուսման դասընթացը կիսատ թողած, կիսակիրք (մարդ): 2. փխթ. Տգետ, անգետ (մարդ):

թեփագրահ

Ք. 1. Թեփուկներից կազմված գրահ՝ պատյան (կենդանիների): 2. պատմ. Չկան թեփի նման մետաղյա օղերից պատրաստված կամ դրանց նմանեցրած մակերեսով գրահ: // Ա. 1. Այդպիսի գրահով պատված: 2. Թեփուկների գրահով պատված:

թեփաթև

Ք. կենդ. 1. Թեփաթևավոր միջատ: 2. Թեփապատ թև (միջատների): 3. առավել. հոգն. Թեփավոր թևեր ունեցող միջատների կարգ: // Ա. 1. Թեփաթևավոր, թեփաթևեր ունեցող: 2. Թեփաթևավորների կարգին պատկանող:

թեփակեր

Ա. Թեփ ուտող: // զ. Թեփային կեր, կերաթեփ (անասունների համար):

թեփահան

Ա. Թեփը հանած, թեփազերծ: 2. Թեփ հանող: // զ. Թեփ հանող մեքենա:

թեփահոտ

Ք. Թեփի՝ ձկան՝ օծի և այլ նման կենդանիների մաշկը պատող եղջերային թեփուկի (փյուղի) հոտ: // Ա. Թեփի հոտ արծակող, թեփի հոտ ունեցող:

թեփամորթ

Ք. 1. Թեփով՝ թեփուկներով պատված մորթ: 2. առավել. հոգն. կենդ. Թեփոտ մաշկ ունեցող ձկների ընդհանուր անվանումը: // Ա. 1. Թեփուկներով պատված մորթ ունեցող: 2. Թեփամորթների ընտանիքին պատկանող:

թեք

Ա. 1. Ոչ ուղիղ դիրքով, դեպի մի կողմ թեքված՝ հակված՝ խոնարհված: 2. Դարիվեր, դարիվայր, զառիկող: 3. Ծռվող, շեղվող: 4. **փխբ.** Խեթ, խոլոր (հայացքի մասին): 5. **փխբ.** Նենգ, խարդախ: // Մ. 1. Ոչ ուղիղ դիրքով, մի կողմով՝ որևէ կողմ ցած հակվելով՝ թեքված, շեղված: 2. **փխբ.** Ծուռ՝ խոլոր հայացքով:

թեքացույց

Գ. // Ա. տեխ. Թեքության աստիճանը ցույց տվող (սարք):

թեքադարձ

Ա. Թեքությամբ դարձող՝ շրջվող, թեքվող: // Գ. մարզ. Հեծանվահրապարակի մրցուղու շրջադարձի թեք տեղը:

թզաչափ (թիզաչափ)

Ա. 1. Մի թզի չափ, մի թզի չափով երկարություն՝ տարածություն՝ բարձրություն ունեցող: 2. **փխբ.** Փոքրիկ, կարճահասակ, թզուկ: 3. **փխբ.** Շատ քիչ, աննշան: /// Գ. հնց., խսկց. Երկարության չափ: /// Մ. 1. Մի թիզ երկարությամբ: 2. **փխբ.** Մի քիչ, փոքր-ինչ, աննշան չափով:

թզաքաղ

Գ. 1. Թուզ քաղելը, թզի բերքահավաք: 2. Թուզ քաղելու ժամանակը: 3. Թուզ քաղող մարդ: // Ա. Թուզ քաղող:

թզենասաղարթ

Գ. Թզենու սաղարթ: // Ա. Թզատերևի նման սաղարթ ունեցող:

թզուկ

Գ. 1. Կարճահասակ մարդ (մինչև 1,30 սմ բոյ ունեցող), գաճաճ: 2. Կարճահասակ բույս: 3. **փխբ.** Տկար ու փոքր մարդ, իր էությամբ՝ գործունեությամբ փոքր՝ չնչին անձ: // Ա. 1. Անբնական՝ խիստ կարճ հասակ ունեցող, թզաչափ երևացող: 2. Կարճիկ, կարճուկ: 3. **փխբ.** Ցածրիկ, ցածր: 4. Էությամբ՝ գործունեությամբ փոքր՝ չնչին: 5. **փխբ.** Չնչին, աննշան:

թթարույր

Գ. Թթի բույր՝ բուրմունք: // Ա. 1. Թթի բույր ունեցող: 2. Թթի բուրմունքով հագեցած՝ տոգորված:

թթվագար

Ա. // Գ. Թժշկ. Թթվագարությամբ տառապող (մարդ):

թթված

Բ. Հրկտր. դերբ. **թթվել-ի:** // Ա. **փխբ.** Տրամադրությունն ընկած, անտրամադիր, նեղացած:

թթվածնաղ

Ա. Որևէ աղային նյութի և թթվուտի՝ օքսիդի բաղադրությունից ստացված: // Գ. քիմ. Թթվածնային աղ, որ ստացվում է որևէ աղային նյութի և թթվուտի բաղադրությունից:

թթվահամ

Ա. Թթու համ ունեցող: // Գ. Թթու համ:

թթվահոտ

Ա. Թթվի հոտ ունեցող: // Գ. 1. Որևէ թթու նյութի հոտ: 2. Թթվեղենի հոտ:

թթվաշ

Ա. Քիչ թթու, թթվանուշ, թթվավուն: // Գ. քսբ. Թրթնջուկ:

թթվարկիչ

Գ. // Ա. Կտորեղենը թթվարկող (բանվոր):

թթվեցուցիչ

Ա. // Գ. Թթվեցնող (նյութ):

թթու

Ա. 1. Քացախի՝ կիտրոնի ևն համի նման համ ունեցող: 2. Խմորման հետևանքով թթվահամ ստացած, թթվեցրած, թթված: 3. **փխբ.** Վիրավորական: 4. **փխբ.** Տիպ, դժգոհ, վիրավորված: 5. **փխբ.** Ծաղրական, սուր, հեզնալից: 6. **փխբ.** Դառնացնող, վշտացնող: 7. Տրտում, անհրապույր: 8. քիմ. Թթվուտի քիմիական հատկություններ ունեցող: /// Գ. 1. Թթու դրած՝ թթվեցրած ուտելիքներ (կաղամբ, վարունգ...): 2. քիմ. Ջրածին պարունակող քիմիական միացություն: 3. Թթվուտի քիմիական հատկություն ունեցող նյութ:

4. փխբ. Ծաղր, հեզնանք, սուր խոսք: // Մ. 1. փխբ. Դժգոհությանմբ, անբավական, նեղացած (թթու շշնջալ): 2. փխբ. Ծաղրանքով, հեզնանքով:

թիակամորութ

Գ. Թիակածն՝ լայն՝ ուղիղ ու հավասար մորութ: // Ա. Այդպիսի մորութ ունեցող:

թիառտանի

Ա. // Գ. Կենդ. Թիառտանիների կարգին պատկանող (կենդանի՝ փոկ, ջրասամույր, ծովակատու են):

թիապարտ

Գ. // Ա. 1. պատմ. Թիապարտության (ծանրագույն պատիժ 15-16 դ.դ., որ արտահայտվում էր թիանավերի վրա դատապարտյալի ցմահ թիավարությանմբ)՝ տաժանակրության դատապարտված (անձ): 2. Ծանր՝ չարչարալից աշխատանքի դատապարտված, ապրելու համար չարչարալից՝ տանջալից աշխատանք կատարող (անձ):

թիավար

Գ. 1. մարզ. Թիավարությանմբ զբաղվող մարզիկ: 2. Նավակի՝ մակույկի վրա թի քաշող, թիակով նավ վարող մարդ: // Ա. 1. Նավակի՝ մակույկի վրա թի քաշող՝ վարող, թիավարող: 2. մարզ. Թիավարությանմբ զբաղվող: 3. Թիերով վարվող:

թիթեղազարդ

Ա. Թիթեղյա զարդ ունեցող, վրան թիթեղյա զարդ կրող: // Գ. Թիթեղյա զարդ՝ զարդարանք:

թիթեղածածկ

Ա. 1. Թիթեղյա տանիք ունեցող, թիթեղով ծածկված, թիթեղապատ: 2. Թիթեղով՝ պատված՝ երեսապատված: // Գ. Թիթեղյա ծածկ:

թիթեղծայն

Ա. 1. Թիթեղի ծայնի նմանվող, թիթեղի նման հնչող, թիթեղի ծայն հանող: 2. փխբ. Չոր՝ անախորժ՝ կերկերուն ծայն ունեցող: // Գ.

Թիթեղին հարվածելիս լսվող ծայնը:

թիթեղատանիք

Գ. Թիթեղյա տանիք: // Ա. Թիթեղյա տանիք ունեցող:

թիթեղատուփ

Գ. Թիթեղյա տուփ: // Ա. 1. Թիթեղյա տուփ ունեցող: 2. Թիթեղյա տուփի մեջ գտնվող:

թիթեռնածաղիկ

Գ. 1. բսբ. Թիթեռի նման ծաղիկ: 2. առավել. հոգն., բսբ. Ընդավորների ընտանիքներից մեկը, որին պատկանում են լոբին են: // Ա. 1. Թիթեռի նման ծաղիկ ունեցող: 2. Թիթեռնածաղիկների ընտանիքին պատկանող, թիթեռնածաղկավոր:

թիկնագորական

Ա. Թիկնագորին վերաբերող՝ հատուկ, թիկնագորի: // Գ. Թիկնագորի գորական՝ զինվոր կամ հրամանատար:

թիկնագորային

Ա. // Գ. Տես՝ թիկնագորական:

թիկնակոր

Ա. // Մ. Թիկունքը՝ մեջքը կոր, մեջքակոր, կորացած մեջքով:

թիկնանց

Գ. 1. Թշնամու թիկունքն անցնելը, թիկնանցում: 2. մարզ. Հակառակորդից շրջանցումով անցնելը: // Ա. Թիկնանցելու համար կատարվող, հակառակորդի թիկունքն անցնելու նպատակ ունեցող, թիկնանցային:

թիկնապահ

Գ. 1. Բարձրաստիճան անձի (նախագահի, զորահրամանատարի են) պաշտպանությունն ապահովող զորական: 2. Ընդհանրապես՝ որևէ մեկին պաշտպանող և մշտապես ուղեկցող անձ: 3. Որևէ անձի ենթակա՝ կամակատար՝ գործակից: 4. ծծկբ. Հետախուզության կամ հակահետախուզության աշխատող, որ մշտապես հետևում է մեկին: // Ա. Պաշտպանող, մեկի

պաշտպանությունն ապահովող,
կյանքը պահպանող:

թիկնոցաբնակ

Գ. // Ա. 1. **հեզն**. Թիկնոց հագած՝
թիկնոցավոր (անձ): 2. **հեզն**.
Թիկնոցի մեջ բնակվող՝ բնակված
(մարդ):

թիկնոցավոր

Ա. 1. Թիկնոց կրող, թիկնոց
հագած: 2. **կենդք**. Թիկնոց
ունեցող (կենդանու մասին): // Գ.
կենդք. Թիկնոց ունեցող
անողնաշար կենդանի:

թիկունքային

Ա. 1. Թիկունքին հատուկ՝
վերաբերող: 2. Թիկունքում
գտնվող՝ տեղի ունեցող: // Գ.
Թիկունքում ծառայող՝ աշխատող
քաղաքացի:

թվատ

Ա. 1. Որոշ հնչյուններ ճիշտ
չարտասանող կամ ուրիշ
հնչյունների փոխող: 2. Թվատու-
թյամբ տառապող, կակազ: 3.
Թվատության արատով արտա-
բերվող, աղավաղված (լեզվի
մասին): /// Մ. Կակազելով,
թոթովելով, թիկ-թիկ: 2. Աղա-
վաղելով, աղճատելով: /// Գ.
Կակազող՝ թվատության արա-
տով տառապող մարդ:

թխակատար (թխկատար)

Գ. **կենդք**. Թխագույն կատար
ունեցող թռչնատեսակ: // Ա.
Թխագույն կատար ունեցող:

թխահեր

Ա. 1. Թուխ մազեր ունեցող: 2.
Թուխ մազերով ծածկված: // Գ.
Թուխ մազեր ունեցող՝ թխամազ
աղջիկ կամ տղա:

թխամորթ

Ա. Թուխ մաշկ ունեցող: // Գ.
Սևամորթ:

թթաբաց

Ա. // Գ. 1. Թուրք բացող, խաղա-
թղթով գուշակություններ անող,
թղթահմա: 2. Գրքաց:

թղթաբեր

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ **թղթատար**:

թղթագետ

Ա. // Գ. Թղթերով հմայություն
անող, թղթագուշակ (մարդ):

թղթագուշակ

Ա. // Գ. Խաղաթղթերով գուշակու-
թյուն անող (անձ), թղթագետ,
թղթահմա:

թղթախաղամու

Գ. // Ա. Թղթախաղի մուլի
սիրահար, թղթախաղի մուլի կեր-
պով անձնատուր եղած մարդ,
խաղամու:

թղթակազմ

Գ. 1. Թղթե կազմ: 2. Թղթակազ-
մելը: // Ա. 1. Գրքի կազմը և
շապիկը թղթից պատրաստված:
2. Միայն թղթից շապիկ ունեցող,
անկազմ: 3. Թղթերից բաղկացած:

թղթակերտ

Գ. **կենդք**. Տերմիտների մի
տեսակի անվանումը, որոնք
իրենց բները սարքում են ամուր
թղթի նման հատուկ նյութից: // Ա.
Թղթակառույց, թղթից կերտած:

թղթակից

Գ. // Ա. 1. Լրագրի կամ այլ
պարբերական հրատարակու-
թյան՝ ռադիոյի և այլ լրատվական
հիմնարկի աշխատակցող (անձ):
2. Որևէ անձի կամ հիմնարկի հետ
նամակագրություն ունեցող,
թղթակցող (անձ): 3. Լրագրող: 4.
Հոդվածագիր, թղթակցության
հեղինակ:

թղթահատ

Գ. 1. Դանակածն հարմարանք,
որով թղթատում են՝ իրարից
անջատում են թերթերը: 2. տպգր.
Թուրք կտրելու մեքենա՝ գործիք:
// Ա. Թուրք կտրող, թուրք հատող:

թղթահատիչ

Ա. // Գ. տպգր. Տե՛ս՝ **թղթահատ**:

թղթահմա

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ **թղթաբաց**:

թղթամու

Գ. // Ա. 1. Մուլի թուրք խաղացող
(անձ), թղթախաղամու: 2. փխթ.

Գրագրությունների մոլի սիրահար:

թղթապատ

Ա. Թղթով պատած՝ պատված: // Գ. 1. հզվդ. Թղթով պատված որևէ բացվածք՝ անցք: 2. հզվդ. Թղթե պատ (տուփի):

թղթատար

Գ. 1. Փոստային ծառայող, ցրիչ, նամակատար: 2. Մեկին կամ որևէ տեղ լուր տանելու կամ նամակ հանձնելու համար առաքվող անձ, սուրհանդակ: 3. արևմտի. Փոստային առաքում: 4. արևմտի. Փոստային փոխադրամիջոց (զնացք, նավ են): // Ա. Փոստից նամակներ՝ թերթեր են տանող՝ հասցեատերերին ցրող: 2. Մեկին կամ որևէ տեղ լուր տանելու կամ նամակ հանձնելու համար առաքվող:

թղթատու

Գ. // Ա. տպգր. Տպագրական մեքենայի մեջ թուղթ դնող (բանվոր):

թմբկահար

Գ. // Գ. 1. Թմբուկ զարկող (երաժիշտ): 2. Պայքարի կոչող (մարտիկ): 3. փխբ. Պայքարի կոչ՝ ահազանգ հնչեցնող (մարդ):

թմբկածայն

Ա. Թմբուկի ծայն ունեցող, թմբուկի ծայնի նման: // Գ. Թմբուկի ծայն:

թմրաբան

Գ. // Ա. բժշկ. Թմրեցման՝ թմրամոլության խնդիրներով զբաղվող, թմրագետ:

թմրադեղամոլ

Գ. // Ա. Թմրադեղ գործածելու մոլություն ունեցող (անձ):

թմրած

Բ. Հրկտր. դերբ. թմրել-ի: // Ա. 1. Ընդարմացած, ընդարմության վիճակում գտնվող: 2. փխբ. Եշմած, կորած-մոլորած: 3. փխբ. Հույլ, եռանդից՝ աշխատունակությունից զուրկ:

թմրամոլ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ թմրադեղամոլ:

թմրեցուցիչ

Ա. 1. Թմրեցնող, անզգայացնող, զգայնությունը՝ զգաստությունը բթացնող, գիտակցությունը մթագնող: 2. Կիսաքուն վիճակի մեջ զգող, թուլացնող, մտավորապես հոգնեցնող: 3. փխբ. Տաղտուկ ու ծանծրույթ պատճառող, ծանծրացուցիչ: // Գ. բժշկ. Թմրեցնող դեղ, թմրադեղ:

թնդածայն

Մ. Բարկացկոտ ծայնով, խիստ ծայնով, խստածայն: // Ա. 1. Թունդ՝ խիստ ծայն ունեցող՝ հանող: 2. խստածայն: // Գ. Թնդյունի ծայն:

թնդանոթակիր

Ա. // Գ. 1. Թնդանոթ կրող՝ քարշող (մեքենա, քարշիչ): 2. Իր վրա թնդանոթ ունեցող (նավ, մեքենա են):

թնդանոթածիզ

Գ. // Ա. 1. Թնդանոթ ձգող՝ կրակող, թնդանոթին սպասարկող զինվորական: 2. Հրետանային ծառայության մեջ գտնվող (զինվորական), հրետանավոր:

թնջկահան

Ա. // Գ. Թնջուկը հանող (հաստ և իրարից հեռու ատամներով սանր):

թշվառ

Ա. 1. Ողորմելի, կարեկցություն չարժող: 2. Աղքատ, ընչազուրկ: 3. Դժբախտ, անբախտ: 4. Հետամնաց, խավար, տգետ: 5. փխբ. Ծանր, անտանելի, դժնդակ: 6. Ճնշված, հարստահարված, կեղեքված: 7. Արժանիքից՝ արժեքից զուրկ, ոչնչություն հանդիսացող: 8. Աղետի ենթարկված, դժբախտության՝ թշվառության՝ հոգեկան ծանր վիճակի մեջ ընկած, տառապած, տանջված: // Գ. 1. Հարստությունից զրկված՝ ընչա-

զուրկ մարդ: 2. Դժբախտ մարդ: 3. Աղետյալ: /// Մ. նորբ., հզվդ., Վատ, տառապելով:

թշվառական

Ա. 1. Թշվառություն պարունակող՝ բերող, թշվառ, տառապյալ: 2. Աղետավոր, ողբալի: 3. Անպիտան, չար, ողորմելի, սրիկա: // Պ. 1. Ողորմելի՝ խեղճ՝ զրկված մարդ: 2. Դժբախտ՝ թշվառ մարդ: 3. Սրիկա, ստահակ:

թոթով

Ա. 1. Որոշ հնչյուններ արտասանել չկարողացող, թլվատ: 2. Կակազ: 3. Նոր խոսել սկսած, լեզուն դեռ լրիվ չբացված (մանուկի մասին): 4. Թոթովանքով արտահայտվող՝ խոսող: 5. փխբ. Խոխոջուն, կարկաչուն: // Պ. 1. Թոթովանք, թոթոված խոսք: 2. փխբ. Խոխոջուն, կարկաչ:

թոխարերեն

Պ. Թոխարների լեզուն, (Չինական Թուրքեստանում հայտնաբերված արծանագրությունների երկու լեզուների՝ թոխարեն Ա և թոխարեն Բ՝ ընդհանուր անվանումը): /// Ա. /// Մ. Այդ լեզուներով գրած՝ զրկված:

թո՛ղ (թողե՛ք)

Բ. Հրմ. եղ. թողնել-ի: /// Վ. 1. Գործողություն կատարելու համաձայնություն՝ թույլտվություն՝ կարելի է, չեմ առարկում նշ.: 2. Ձիջում, համակերպում ասենք թե, ենթադրենք, միևնույն է նշ.: 3. Հրաման, հորդոր՝ թելադրանք՝ թույլ տուր, մի՛ արգելիր, պետք է նշ.: 4. Անվստահության վերաբերություն՝ զոնե նշ.: 5. Տենչանք՝ իղձ՝ ցանկություն՝ ուր է թե, երանի նշ.: /// Ը. խսկց. 1. Որ, որպեսզի: 2. Ասենք թե, ենթադրենք: 3. Գոնե, միայն թե: 4. Թեկուզ:

թողարկիչ

Պ. 1. Որևէ արտադրանք թողարկելու գործով զբաղվող անձ:

2. տպգր. Հրատարակչության ևն աշխատակից, որ հսկում է պատվերների տպագրման ու հաղորդումների թողարկման աշխատանքին: 3. Արտադրանքը՝ նյութը թողարկող սարք: // Ա. Արտադրանքը՝ նյութը թողարկող:

թողարկու

Պ. // Ա. Տե՛ս՝ թողարկիչ:

թոնընկեց

Պ. Տեղատարափ անծրև: // Ա. Անծրևաբեր:

թռակաչափ

Պ. Թռակի չափը՝ զումարը: // Ա. հզվդ. Թռակի չափ՝ չափով (աշխատավարձ ևն):

թռակառու

Պ. // Ա. Ծերության՝ վաստակի՝ հաշմանդամության ևն համար թռակ ստացող (անձ):

թռնած

Բ. Հրկտր. դերբ. թռնել-ի: // Ա. Թարմությունը՝ երիտասարդությունը կորցրած:

թոռնատեր

Ա. // Պ. Թոռի տեր դարձած, թոռ ունեցող:

թովիչ

Ա. 1. Գեղեցկությամբ թովող, հմայող, հափշտակող: 2. Թովչական, կախարդական, առինքնող: 3. Գեղեցկությամբ հաճույք պատճառող: /// Մ. Թովելով, կախարդելով, հմայելով, թովչանքով: /// Պ. սնուտ. Հատկապես օձերին հմայող, կախարդ, հմա:

թովչագին

Ա. // Մ. Թովչանքով լի, թովչանք ունեցող:

թորած

Բ. Հրկտր. դերբ. թորել-ի: /// Ա. Մաքուր, զտած (հեղուկների մասին): /// Պ. 1. Ժող. Որևէ անցքից կամ ծակոտկեն մարմնից

կաթկթող հեղուկ: 2. Գարշահոտ ճարպային նյութ՝ քրտինք, որ փափկացնում է բուրդը:

թորիչ

Ա. Թորող, թորում կատարող: // Գ. Թորող սարք, թորանոց:

թոքալիր

Ա. // Մ. Թոքերը օդով լի, ամբողջ շնչով, լիաթոք:

թոքախտ

Գ. Թժշկ. Թոքերի վարակիչ հիվանդություն: 2. Թոքախտով հիվանդ անձ: // Ա. խսկց. Թոքախտով հիվանդ, թոքախտավոր:

թոքախտավոր

Ա. 1. Թոքախտով հիվանդացած, թոքախտով բռնված, ծյուրախտավոր: 2. հզվդ. Թոքախտով հիվանդացած, թոքախտ ունեցող: // Գ. Թոքախտով հիվանդացած՝ թոքախտ ունեցող անձ, ծյուրախտավոր, հյուծախտավոր:

թոքապատառ

Ա. // Մ. Թոքերը պատռելու չափ, ուժգին, շատ արագ:

թռան

Ա. Թռչող: 2. փխբ. խսկց. Թեթևամիտ: // Գ. Երեխաների թղթա խաղալիք, օդապարիկ:

թռիչքանման

Ա. // Մ. Թռիչքի նմանվող, թռիչքային անցումներով, թռիչքածն:

թռիչքածն

Ա. 1. գիտ. Թռիչքի ձևով՝ որակական անցումների ձևով տեղի ունեցող: 2. Թռիչքային անցումներով կատարվող, թռիչքի՝ ցատկումների ձևով տեղի ունեցող, անհամաչափ: /// Գ. Թռիչքի ձևը՝ կերպը: /// Մ. Թռիչքային անցումներով, ոչ աստիճանական զարգացումով, անհամաչափորեն:

թռչան

Ա. Թռչելու ընդունակ: // Գ. Թղթ շրջանակով խաղալիք, որ քամուց օդ է բարձրանում:

թռչկան

Ա. 1. Թռչող, թռչել կարողացող: 2. Տեղից տեղ փոխադրվող, հաստատուն բնակություն չսիրող, շրջող: 3. Արագավազ: 4. Ցատկոտող, ոստոստուն: // Գ. Տեղից տեղ փոխադրվող՝ շրջող անձ: 2. Արագավազ մարդ՝ կենդանի:

թռչնագիր

Գ. Ջարդագրի տեսակ, որի տառերը թռչունների պատկերներ են ձևացնում: // Ա. 1. Այդպիսի գրերով գրված՝ զարդարված: 2. Թռչնային, ծտի: 3. Ծածկագրված:

թռչնագուշակ

Ա. // Գ. Թռչունների թռիչքից կամ ծայնից գուշակություններ անող (մարդ), հավահմա:

թռչնագարդ

Գ. 1. Թռչունի պատկեր ներկայացնող զարդ: 2. Թռչնագիր զարդ: // Ա. Թռչուններով՝ թռչունների պատկեր/ներ/ով զարդարված:

թռչնաթև

Գ. 1. Թռչունի թև: 2. Թռչունի թևի նմանվող տառ են: // Ա. 1. Թռչունի թևի նման: 2. Թռչունի թևով թռչող, թեթևաթռիչ:

թռչնալեզու

Գ. 1. կզմխս. Թռչունի լեզու (գործարանը): 2. Թռչունի լեզու՝ խոսողություն: 3. Ծածկալեզու, անհասկանալի լեզու: // Ա. Թռչնի լեզվի նման:

թռչնակեր

Գ. Թռչունի կեր, կուտ, հատիկ: // Ա. 1. Թռչուններ ուտող, թռչուններով կերակրվող: 2. Թռչուններից կերված, թռչունների կերած:

թռչնակուրծք

Գ. Թռչունի կուրծք: // Ա. Թռչունի կրծքի նման կուրծք ունեցող, գեղեցիկ կրծքով:

թշնահմա

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ **թշնագուշակ**,
հավահմա:

թշնանկար

Գ. Թռչունի նկար՝ պատկեր: // Ա.
Թռչունի նկար ունեցող, իր վրա
թռչունի նկար կրող, թռչնապատ-
կեր/ներով զարդարված:

թշնապահ

Գ. // Ա. 1. Թռչուններ պահող՝
խնամող: 2. Թռչնաբույծ:

թշնապաց

Ա. 1. Թռչունի պես՝ թռչունի սլաց-
քով սլացող, թռչունի սլացքով: 2.
Շատ բարձր: // Մ. Թռչունի պես
սլանալով, արագընթաց:

թշնափետուր

Գ. Թռչունի փետուր: // Ա. Թռչունի
փետուր կրող, վրան թռչունի
փետուր ունեցող:

թշնորս (թռչորս)

Ա. Թռչուն որսացող: // Գ. 1.
Թռչունների որսորդ, հավորս: 2.
Թռչունի որս:

թշող

Բ. Ենթ. դերք. **թռչել-ի**: // Ա. 1.
Թռուցիկ, հպանցիկ: 2. Անցողիկ,
ոչ մնայուն:

թռուցիկ

Ա. 1. Անցողիկ, հպանցիկ, ոչ
տևական: 2. Շտապ՝ շուտափույթ
կազմակերպված: 3. Ոչ մանրա-
մասն, մակերեսային: 4. Օգնելու
նպատակով արագորեն տեղից
տեղ անցնող: 5. Վաղանցիկ:
6. արևմտի. Թեթևաբարո,
թեթևոլիկ: // Մ. Ոչ մանրամաս-
նորեն, աչքի տակով, իմիջիայլոց:

թվագիր

Գ. 1. Թվականը՝ տարեթիվը ցույց
տվող գրություն: 2. Համար, թիվ:
3. Համարագիր: // Ա. Թվագրված,
թվական և ամսաթիվ ունեցող՝
նշանակված:

թվադասանիշ

Ա. լեզվք. Քերականական թվի
դասը նշանակող՝ նշող՝ ցույց
տվող: // Գ. լեզվք. Քերականա-
կան թվի դասանիշ կամ այդ դասը
նշող քերականական կարգը:

թվակիր

Ա. // Գ. Ամսաթիվ՝ տարեթիվ կրող
(նամակ, փաստաթուղթ), թվա-
գրված, թվականը նշանակված:

թվակից

Ա. // Գ. Նույն շարքում
համարված/ը/, նույն թվակարգում
հաշվված/ը/:

թվահմա

Ա. // Գ. Թվերով հմայություն անող
(անձ):

թվամոլ

Գ. // Ա. քժշկ. Թվամոլությամբ
տառապող հիվանդ, հաշվեմոլ:

թվանիշ

Ա. 1. Թվով՝ թվանշանով նշանակ-
ված: 2. քրկն. Քերականական թիվ
նշող՝ նշանակող: // Գ. 1. մսնգ.
Տեղանքի կամ շինվածքի՝ թվով
արտահայտված բարձրություն
ծովի կամ որևէ պայմանական
մակերևույթից, նիշ: 2. Թիվ՝ քա-
նակ՝ չափ արտահայտող նշան:

թրաբերան

Գ. Թրի սայր՝ բերան՝ շեղք: // Ա.
փխթ. Թրի նման՝ գիշատիչ
ատամներ՝ կտուց ունեցող:

թրազարկ

Գ. Թրի զարկ՝ հարված: // Ա. Թրով
զարկված՝ խփված:

թրաշող

Գ. Թրի շող՝ ցուք: // Ա. Թրի պես
շողացող:

թրասուներավոր

Գ. // Ա. մարգ. Թրասուներով
զբաղվող մարզիկ:

թրավոր

Գ. // Ա. Թրով զինված, թուր կրող
(զինվոր):

թրատերև

Գ. Թրածն տերև: // Ա. 1. Թրածն
տերևներ ունեցող: 2. քնստ.
Թրատերևի նման, թրատերևի ձև
ունեցող:

թրթռակ

Գ. կենդ. Առածական մարմին
ունեցող մանրէների մի տեսակ,
վիրիոն: // Ա. 1. Թրթռացող: 2.
փխթ. Պերձ, գրավիչ:

թրթռահունչ

Ա. // Մ. Թրթռալով հնչող, թրթռուն հնչունով:

թրթռածայն

Ա. Թրթռուն՝ գեղգեղուն ծայն ունեցող: 2. Թրթռալով հնչող, թրթռահունչ: // Մ. Թրթռուն՝ գեղգեղուն ծայնով:

թրթռան

Ա. Թրթռուն: // Գ. տեխ. Վիբրատոր:

թրթուրաքաղ (թրթուրաքաղ)

Ա. Թրթուրներ հավաքող՝ ոչնչացնող, թրթուրներ ուտող: // Գ. Թրթուրներ ուտող՝ հավաքող թռչուն:

թրխկան

Ա. Թրխկացող, թրխկոց հանող: // Գ. Խաղալիք, որ հարվածից պայթելով՝ ուժեղ ծայն է հանում:

թրծակավ

Գ. Թրծած կավ, հրակավ: // Ա. Թրծակավե, թրծած կավից պատրաստված:

թրջած

Բ. Հրկտր. դերբ. թրջել-ի: /// Գ. Կակղելու՝ թրջելու համար մեջը որևէ բան դրած ջուր: /// Ա. փխբ. Խեղճ, անճարակ, ողորմելի:

թրջված

Բ. Հրկտր. դերբ. թրջվել-ի: // Ա. փխբ. Ողորմելի, խեղճ:

թրքավայել

Ա. // Մ. Թրքաբարո, թրքավարի, թուրքի նման վայրագ:

թուլաբերան (թուլբերան)

Ա. Ոչ որոշակի, ոչ սրտանց: 2. Խոսք՝ գաղտնիք չպահող, ամեն ինչ ասող՝ հայտնող, բացբերան: // Մ. Զուգելով, կիսաբերան, ոչ սրտանց:

թուլամորթ

Ա. // Գ. 1. Բնավորությամբ թույլ, կամազուրկ (մարդ): 2. Անբան, անաշխատասեր, ծուլ (մարդ): 3. Կնամուլ, հեշտասեր (մարդ): 4. Վախկոտ, անարի (մարդ): 5. Կազմվածքով թույլ, թուլակազմ (մարդ): 6. Հաստատուն համոզմունքներից զուրկ (մարդ):

7. Փափկության՝ մեղկ կյանքի սովոր, փափկակյաց (մարդ), փափկամորթ:

թուլատես

Ա. // Գ. բժշկ. 1. Թույլ տեսողություն ունեցող, թուլատեսությամբ տառապող: 2. Թույլ տեսնող, վատ տեսնող:

թուլիկ

Ա. // Մ. Թուլորեն, մեղմ, թեթև:

թուլոտ (թուլոտն)

Ա. 1. Թույլ՝ հիվանդոտ ուռքեր ունեցող: 2. Դանդաղաշարժ, թուլ-թույլ քայլող: // Մ. Դանդաղաշարժ, ծանրաշարժ:

թուխ

Ա. 1. Սևին տվող մուգ գույնի, մուգ գորշագույն: 2. Սևին տվող, մուգ (մարդու մաշկի գույնի մասին): // Գ. 1. Սևին մոտեցող մուգ գույնը: 2. Ժող., ծծկբ. Գնչու: 3. տաքու. Սատանա:

թումանյանական

Ա. Հովհ. Թումանյանին հատուկ: // Գ. Հովհ. Թումանյանի հետևորդ՝ գաղափարակից, թումանյանագիտության հետևորդ:

թունադավ

Գ. Թունավորումով կատարվող դավադրություն: // Ա. Թունավորումով դավող:

թունաթափ

Ա. 1. Թույնը թափած՝ թափված, թույնից զրկված, թունաթափված: 2. Թույնը թափող, թույնի ազդեցությունը չեզոքացնող՝ վերացնող: 3. Խայթելով՝ թույնը խայթած տեղը լցրած՝ լցնող: 4. փխբ. Թույնը՝ չարությունը՝ բարկությունը թափած՝ թափող: // Գ. բսբ. Խիստ թունավոր մոլախոտ, շնախոտ:

թունաժպիտ

Ա. // Մ. փխբ. Դաժան ու դառն ժպտացող՝ ժպտալով, նենգ՝ թունալից ժպիտով: /// Գ. Թունոտ՝ նենգ ժպիտ:

թունալի (թունալից)

Ա. 1. Թույնով լի, թույն պարունակող: 2. Խայթելով թունավորող:

3. փխք. Խայթող, կծու, վիրավորող: 4. փխք. Չար, թունոտ, չարությամբ լի: 5. փխք. Ապականված, կեղտոտված: 6. փխք. Չարություն՝ նենգություն՝ ատելություն արտահայտող: // Մ. փխք. Չարությամբ, թունոտ, ատելությամբ լցված, նենգաբար:

թունամահ

Գ. Թունավորումով առաջացած մահ: // Ա. Թունավորումով մահացնող՝ սպանող:

թունավոր

Ա. հրքր. 1. Թունավորելու ունակությամբ օժտված: 2. Թույն պարունակող: 3. Խայթոցում թույն ունեցող: 4. Թույն տված՝ խառնված: / որկ. 1. Ատելությամբ լի, ատելվառ: 2. փխք. Չար, նենգ, դաժան: 3. փխք. Խայթիչ, վիրավորական: 4. Ապականիչ, խեղդիչ: // Մ. 1. Նենգորեն, չարությամբ: 2. Ատելությամբ:

թունոտ

Ա. 1. Թույն քսված, թունոտված: 2. Թույն լցված՝ խառնած: 3. Թույն ունեցող՝ պարունակող: 4. փխք. Չարություն՝ ատելություն արտահայտող: 5. Խիստ խարազանող, կծու, վիրավորական, բարկացալի: 6. փխք. Գրգռիչ, խռովիչ: 7. Վտանգավոր: 8. Մահացու: 9. Դժնի, չար, նենգ: // Մ. 1. Չարությամբ, ատելությամբ: 2. փխք. Թույնով լցված, նենգությամբ:

թուջահալ

Ա. տեխ. Թուջ հալող, թուջածույլ, չուգունահալ: // Գ. 1. Թուջ հալող մարդ: 2. Թուջ հալելու անոթ: 3. Թուջ հալելը:

թուրծ

Գ. 1. Թրծելը, թրծում: 2. Թրծված բան (աղյուս ևն): 3. Թրծելու որակը: // Ա. Թրծած, թրծուն:

թուրքատիպ

Ա. 1. Թուրքի նմանվող, թուրքի տիպ ունեցող: 2. Մարդաբանորեն թուրքական տիպին պատկանող: // Գ. մրդք. Ըստ տիպավորման թուրքական տիպին պատկանող անձ:

թփապատ

Ա. Թփերով պատված՝ ծածկված, թփառատ: // Գ. Թփապատնեշ, թփացանկապատ, կենդանի ցանկապատ:

թփասեր

Ա. Թփեր սիրող, թփերում ապրող: // Գ. կենդ. Ճնճղուկների ցեղին պատկանող թռչուն, որ ապրում է թփերում և սնվում որդերով:

թփատ (թփահատ)

Ա. // Գ. Թփերը կտրող՝ էտող, արմատախիլ անող (գործիք):

թփատեսակ

Ա. Թփի նման, թփած, թփակերպ: // Գ. Թփաբույսի տեսակ:

թփուտ

Գ. 1. Թփերով ծածկված՝ առատ թփեր ունեցող վայր: 2. Թուփ, թփեր: // Ա. Թփուտ, թփերով հարուստ՝ առատ:

թքախառն

Ա. // Մ. Թքով խառնված, թքի հետ խառնված:

թքած

Բ. Հրկտր. դերք. թքել-ի: /// Զ. /// Վ. Հեզնանքի՝ արհամարհանքի արտահայտություն՝ թող կորչի, գլուխը քարը, հերն անիծած, բոլորովին էլ պետքս չէ:

թքածոր

Ա. Թուք ծորող, թքաբեր, թքաթոր: // Գ. Թքածորանք, թքաթորություն:

թքարժան

Ա. Թուքումուրի արժանի: // Գ. փխք. Չնչին՝ աննշան բան: 2. փխք. Ստոր՝ անարգ մարդ, տականք:

Ժախոտութիւն

Գ. Մոլախոտով հարուստ վայր: // Ա. Մոլախոտոտ, մոլախոտերով հարուստ:

Ժահախոտ

Գ. Գարշելի՝ զգվելի հոտ, գարշահոտութիւն: // Ա. 1. Գարշելի՝ զգվելի հոտ ունեցող՝ տարածող, գարշահոտ: 2. Զգվանք՝ գարշանք հարուցող, զգվելի, կեղտոտ:

Ժահրաթիւն

Ա. Ժահրոտ թույն ունեցող, թունավոր: // Գ. Ժահրը իբրև թույն:

Ժահրակույտ

Գ. Բժշկ. Թարախի կուտակում մարմնի հյուսվածքների կամ օրգանների սահմանափակ հատվածում, թարախակույտ: // Ա. Թարախալից, թարախակուտակ, ժահրակուտակ:

Ժահրահոտ

Ա. Ժահրահոտութիւն արծակող: // Գ. Ժահրի հոտ, ժահրահոտութիւն:

Ժահրաշիթ

Գ. Ժահրի շիթ: // Ա. Ժահրի շիթեր ցայտեցնող:

Ժամաբաշխ

Ա. հզվդ. Ժամերը բաշխող՝ բաժանող: // Գ. Աստղագուշակ, որ մեկի ծննդյան ժամը և ժամադետը (կենդանակերպները դիտելը) զննելով՝ գուշակում է այդ անձի ապագան:

Ժամադիտակ

Ա. // Գ. Աստղերի դիրքով ժամանակը որոշող (գործիք, մարդ):

Ժամադիր

Ա. 1. Ժամադրված, ժամադրութիւն նշանակած: 2. Պայմանավորված (հանդիպման տեղի՝ ժամանակի մասին): // Գ.

Ժամադրված՝ ժամադրութիւն նշանակած անձ:

Ժամահմա

Գ. // Ա. 1. Ժամանակի մասին գուշակութիւն անող: 2. Ժամանակի միջոցով գուշակութիւն անող:

Ժամանակ

Գ. 1. Իրերի՝ երևոյթների և իրադարձութիւնների տևողութիւն՝ չափ՝ ժամանակակետ: 2. Բոլորների՝ ժամերի՝ օրերի ևն հաջորդական ընթացք կամ այդ ընթացքի որևէ հատված: 3. Ժամանակաշրջան: 4. Տարվա եղանակ: 5. փխթ. Կյանքի վիճակ, հասարակական-քաղաքական դրութիւն: 6. փիլ. Նյութի գոյութեան համընդհանուր օբյեկտիվ ձև (որ դրսևորվում է տևողությամբ և հաջորդականությամբ՝ շարժման հետ անխզելի միասնութեան մեջ): 7. լեզվբ. Բայի քերականական կարգ: // Կ. կպթ. 1. Ղեկընդ, պարագայում, հանգամանքում: 2. Միջոցին, ընթացքում, պահին: 3. Օրոք:

Ժամանակագիր

Գ. 1. Ժամանակագրութիւն գրող, պատմիչ, ժամանակագրութեան հեղինակ: 2. Ժամանակի կարճատև միջոցների կամ որևէ գործողութեան՝ գործընթացի ևն տևողութիւնը ճշգրտորեն չափող և գրանցող գործիք: // Ա. 1. Ժամանակագրութիւն գրող: 2. Ժամանակագրութիւն պարունակող:

Ժամանակակից

Ա. 1. Միևնույն ժամանակաշրջանին վերաբերող՝ պատկանող, միևնույն ժամանակաշրջանում գոյութիւն ունեցող՝ ապրած՝ տեղի ունեցած, միաժամանակյա: 2. Ներկայումս ապրող՝ գործող՝ հանդես եկող, արդի, արդիական:

3. Իր ժամանակին՝ սովորույթներին՝ տարազներին՝ ձևերին՝ դարաշրջանի պահանջներին համապատասխան: 4. Չինացած: 5. Տվյալ ժամանակի համար առաջնակարգ նշանակություն ունեցող, չափազանց կարևոր՝ էական դեր կատարող: 6. Իր ժամանակի մակարդակը՝ մտայնությունը՝ ոգին ներկայացնող՝ կրող: // **Գ.** Մեկի կյանքի կամ պատմական որևէ իրադարձության՝ անցքի ժամանակ ապրող՝ ապրած մարդ:

Ժամանակաչափ

Գ. 1. Հատուկ կարգավորիչ մասով ճշգրիտ շարժական ժամացույց: 2. Ամանակաչափ, ամանակացույց: // **Ա.** Ժամանակը չափող, ժամանակի չափելուն ծառայող:

Ժամանակաչափիչ

Գ. Ցանկացած գործընթացի ժամանակային ծավալը՝ նրա առանձին մասերի տևողության և աշխատանքային ժամանակի ծախսումը չափելու միջոցով որոշող՝ ժամանակաչափությամբ զբաղվող անձ՝ պաշտոնյա: // **Ա.** Ժամանակը՝ աշխատանքային ժամանակի ծախսումը չափող:

Ժամանակավոր

Ա. 1. Որոշ ժամանակ տեղի ունեցող՝ գործող: 2. Սակավատև: 3. Կարճ ժամանակի համար նախատեսված՝ կառուցված: 4. Անցողիկ: 5. փխթ. Ոչ օրինաչափ բնույթ կրող: // **Մ.** Կարճ ժամանակով, ոչ մշտական, ժամանակավորապես:

Ժամանակացույց

Գ. 1. Գործունեության՝ աշխատանքի ևն ժամանակային բաշխումն ու հաջորդականությունը սահմանող՝ ցույց տվող ծրագիր: 2. Ժողովի՝ նիստի ևն վարելու կարգը՝ ժամանակի տեսանկյունից (ռեգլամենտ): 3. Չվացուցակ: 4. Ժամերը ցույց

տվող աղյուսակ: // **Ա.** Ժամանակ ցույց տվող՝ նշանակող:

Ժամանակին

Գ. Տր. հոլ. ժամանակ-ի: // **Մ.** Պատեն՝ հարմար՝ սահմանված պահին, ճիշտ ժամին:

Ժամանակով

Գ. Գործ. հոլ. ժամանակ-ի: // **Մ.** 1. Որոշ ժամկետով մի որոշ ժամանակի համար: 2. Անցած ժամանակներում, ինչ-որ ժամանակ անցյալում: 3. Հետագայում, երբևիցե, ինչ-որ ժամանակ ապագայում: // **Կ.** խսկց. ժամանակ, օրոք, ընթացքում:

Ժամաչափ

Գ. 1. Որևէ կարգի սարած, որով չափում են ժամերը՝ ժամանակը: // **Ա.** // **Մ.** Սի ժամի չափ, մոտավորապես մեկ ժամ:

Ժամապահ

Գ. 1. Հանձնարարված կետը պահպանող զինված պահակ՝ հերթապահ: 2. Պահակ, հերթապահ, պահապան: // **Ա.** 1. Պահակակետը հսկող: 2. հզվդ. Ճշտապահ:

Ժամասաց

Ա. // **Գ.** Եկեղեցական արարողության կատարող, եկեղեցում երգող՝ ժամերգող (անձ):

Ժամասեր

Ա. // **Գ.** Եկեղեցի և եկեղեցական արարողություններ սիրող, հաճախ եկեղեցի այցելող (անձ):

Ժամավճար

Գ. Աշխատած յուրաքանչյուր ժամի հաշվով վճարվող աշխատավարձ: // **Ա.** Աշխատանքային ժամերի հաշվով վճարվող՝ վարձատրվող, ժամավճարային:

Ժամավոր

Ա. Եկեղեցական արարողությանը ներկա գտնված՝ գտնվող: // **Գ.** 1. Եկեղեցական արարողությանը ներկա անձ: 2. Տվյալ եկեղեցու հաճախորդը:

Ժամարար

Գ. 1. Ժամասացություն կատարող քահանա, պատարագիչ

քահանա: 2. Ընդհանրապես ժամասացություն կատարող կրոնավոր: // Ա. ժամասացություն անող՝ կատարող:

Ժամերգու

Գ. // Ա. ժամերգություն կատարող (անձ), ժամասաց:

Ժամհար

Գ. // Ա. Եկեղեցու զանգահար, եկեղեցու զանգերը խփող սպասավոր:

Ժամկետային

Ա. ժամկետին հատուկ՝ վերաբերող: 2. ժամկետ ունեցող, ժամկետով սահմանված: // Գ. նորք. Սահմանված ժամանակամիջոցում բանակում ծառայող:

Ժայռաբնակ

Ա. 1. Ժայռի խոռոչում բնակվող, ժայռակյաց: 2. Ժայռերում՝ ժայռերի վրա բնակվող, լեռնաբնակ: // Գ. 1. Ժայռի խոռոչում ապրող մարդ կամ կենդանի, ժայռաբնակիչ: 2. փխբ. Նախնադարյան մարդ:

Ժայռաբուրգ

Գ. Բրգածն ժայռեր: // Ա. Բրգածն ժայռերով շրջապատված:

Ժայռագագաթ

Գ. Ժայռի գագաթ, ժայռակատար: // Ա. 1. Ժայռեղեն գագաթ ունեցող, ժայռն իբրև գագաթ ունեցող: 2. Ժայռի նման գագաթ ունեցող:

Ժայռագիր

Ա. Ժայռի վրա գրված՝ փորագրված: // Գ. Ժայռի վրա փորագրված գիր՝ գրություն:

Ժայռազուխ

Գ. Ժայռի զուխը՝ կատարը: // Ա. Ժայռեղեն զուխ՝ գագաթ ունեցող:

Ժայռադեմ

Ա. Դեմքը ժայռի նմանվող, ժայռի կերպարանք՝ տեսք ունեցող կամ ժայռի տպավորություն թողնող դեմքով, խոշորատես: // Մ. փխբ. Անտարքեր, անկարեկից, դաժանաբար:

Ժայռազանգված

Գ. 1. Քարաժայռերի զանգված, իրար միացած մի քանի ժայռերի

զանգված՝ ամբողջություն: 2. փխբ. Ժայռի նման խոշորամարմին՝ կոշտ ու կոպիտ՝ զանգվածեղ մարդ կամ առարկա: // Ա. Ժայռային զանգվածներից կազմված, ժայռերի զանգված կազմող:

Ժայռակապ

Գ. Ժայռի լանջով կամ ստորոտով անցնող կապ՝ ճանապարհ: // Ա. Ժայռակերտ, ժայռերով պատված:

Ժայռակառույց

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ ժայռակերտ:

Ժայռակատար

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ժայռագագաթ:

Ժայռակերտ

Ա. 1. Ժայռերից կերտված՝ գոյացած՝ ձևացած, շատ խոշոր քարերից կառուցված: 2. Ժայռերից՝ հսկայական ժայռաբեկորներով կառուցված՝ կերտված կազմված: 3. Ժայռերի վրա՝ ժայռերի մեջ կերտված՝ կառուցված: // Գ. Ժայռից կերտված կամ ժայռերի վրա՝ մեջ շինված կառույց, ժայռակերտվածք:

Ժայռակող

Գ. 1. Ժայռի կող: 2. Ժայռեղեն կողք՝ եզր՝ ափ: // Ա. 1. Ժայռեղեն՝ ժայռոտ կողեր՝ ափեր ունեցող: 2. Կողքը՝ կողը ժայռերից կազմված:

Ժայռահատ

Ա. Ժայռը կտրող՝ հատող: // Գ. 1. Ժայռեր կտրող՝ հատող մեքենա: 2. Ժայռ կտրող՝ հատող մարդ:

Ժայռահատակ

Գ. Ժայռեղեն հատակ: // Ա. Ժայռեղեն հատակ ունեցող:

Ժայռամազլցող

Բ. Ենթ. դերք. Ժայռամազլցել-ի: /// Ա. /// Գ. մարդ. Ժայռեր մազլցող, ժայռերն ի վեր բարձրացող (անձ), ժայռազնաց:

Ժայռապատ

Ա. Պատերը՝ ափերը ժայռերից կազմված, ժայռեղեն պատեր՝ ափեր՝ կողեր ունեցող: 2. Ժայռերով պատված՝ ծածկված, ժայռոտ, ժայռածածկ: 3. Ժայռե-

րով շրջափակված՝ շրջապատված: // Գ. 1. ժայռերից կազմված բնական պարիսպ, ժայռապարիսպ, ժայռապատնեշ: 2. ժայռի պատը՝ արտաքին մակերեսը:

ժայռապատկեր

Գ. 1. ժայռի վրա՝ փորագրված՝ նկարված պատկեր, ժայռանկար: 2. ժայռի պատկեր, ժայռ պատկերող նկար: // Ա. Վրան ժայռի պատկեր կրող:

ժայռատակ

Գ. ժայռի տակը՝ ստորոտը: // Ա. ժայռի տակը՝ ստորոտում գտնվող:

ժայռատեսակ

Գ. 1. ժայռի՝ ժայռաքարի տեսակ: 2. ժայռից վերցված քարաբեկորի նմուշ՝ տեսակ: // Ա. ժայռի նմանություն ունեցող, ժայռանման, ժայռի նմանվող:

ժայռափշուր

Գ. 1. ժայռի փշուր՝ բեկոր՝ կտորտանք: 2. ժայռի շարունակությունը կազմող փոքրիկ՝ աննշան ժայռամաս: // Ա. ժայռ/եր/ փշրող՝ կտորող:

ժայռափոր

Գ. 1. ժայռ փորող՝ կտրող անձ, ժայռի միջով փորվածքային աշխատանքներ կատարող: 2. ժայռի մեջ փորված կառույց: 3. ժայռ փորելը: // Ա. 1. ժայռ փորող: 2. ժայռի մեջ փորելով շինված՝ կառուցված: 3. ժայռի մեջ՝ խոռոչում՝ փորվածքում գտնվող:

ժայռափուլ

Ա. 1. ժայռերից փլված, ժայռերի փլումից գոյացած: 2. ժայռեր փլցնող՝ փլուզող: // Գ. ժայռափլվածք, փլված ժայռ:

ժայռուտ

Գ. ժայռերով ծածկված վայր, ժայռուտ տեղ: // Ա. 1. ժայռուտ, ժայռերով ծածկված, ժայռածածկ: 2. ժայռային, ժայռեղեն, ժայռ հանդիսացող:

Ժանգագույն

Ա. Ժանգի գույն ունեցող, կարմրագորշ: // Գ. Ժանգի գույն:

Ժանգաժպիտ

Մ. // Ա. Մռայլ՝ դաժան՝ դառն՝ թունոտ ժպիտը դեմքին, դաժանաժպիտ, մռայլաժպիտ:

Ժանգառ

Գ. 1. քիմ. Պղնձի թթվուկ, պղնձի ժանգ: 2. Իբրև բաց կանաչ գույնի ներկ: // Ա. Ժանգ առած՝ բռնած, ժանգակալած, ժանգահար, ժանգակեր: ,

Ժանգառի

Ա. Ժանգառի գույն ունեցող, կանաչավուն: // Գ. Ժանգառի գույնը:

Ժանյակազարդ (ժանեկազարդ,

ժանեզարդ)

Ա. Ժանյակ/ներ/ով զարդարված, վրան ժանյակներ կարված: // Գ. 1. Ժանյակի զարդ (զգեստի և զանազան իրերի վրա): 2. Մասնավորապես՝ ժանյակի զարդ տղամարդու շապկի օձիքին և կրծքին: 3. Ժանյակաձև զարդ:

Ժանյակակերտ

Գ. Ժանյակներ քանդակող անձ: // Ա. 1. Ժանյակներ քանդակող: 2. Ժանյակներով կերտված, վրան ժանյակներ՝ ժանյակաձև զարդ կերտված՝ քանդակված:

Ժանյակահյուս

Ա. 1. Ժանյակի հյուսվածք ունեցող, իբրև ժանյակ հյուսված: 2. Վրան ժանյակ հյուսված՝ կարված, ժանյակազարդ: 3. Ժանյակի պես հյուսված, նուրբ հյուսվածք ունեցող: 4. Ժանյակ գործող՝ հյուսող: // Գ. Ժանյակ գործող՝ հյուսող արհեստավոր, ժանյակագործ:

Ժանյականախշ

Ա. Ժանյակի նման նախշեր ունեցող: // Գ. Ժանյակի նախշ՝ զարդ:

Ժանյակավաճառ (ժանեկավաճառ)

Ա. // Գ. Ժանյակ/ներ/ վաճառող:

Ժանտազին

Ա. // Մ. Խիստ ժանտ, խիստ դաժան:

Ժանտախորհուրդ

Ա. 1. Ժանտ՝ չար խորհուրդներ՝ մտքեր ունեցող, չարամիտ: 2.

ժանտ՝ չար խորհուրդ/ներ/ տվող:
// Գ. Չար խորհուրդ:

Ժանտախտավոր

Ա. // Գ. Ժանտախտով բռնված,
ժանտախտով հիվանդ (մարդ,
կենդանի):

Ժանտահամ

Ա. Վատ՝ զարշելի համ ունեցող,
զգվելի համով, զարշահամ: // Գ.
Ծանր ու վատ համ:

Ժանտահոտ

Ա. Գարշահոտություն արծակող՝
տարածող: // Գ. Գարշելի հոտ,
գարշահոտություն:

Ժանտամահ

Գ. 1. Ժանտախտ, ժանտախտի
համաճարակ: 2. Ժանտախտից
առաջացած մահ: 3. Ղաժան՝
ժանտ մահ: // Ա. 1. Ժանտախտից
մահացած: 2. փխբ. ժանտ՝
ղաժան մահով մահացած:

Ժանրանկարիչ

Ա. // Գ. Ժանրային նկարներ նկա-
րող (արվեստագետ), ժանրա-
նկարչությամբ զբաղվող:

Ժապավենազարդ

Ա. Ժապավենով զարդարված: //
Գ. Ժապավենն իբրև զարդ,
զարդաժապավեն:

Ժապավենակապ

Գ. Ժապավենածև կապ՝ առասան,
ժապավենաթել: // Ա. 1. Ժապա-
վենով կապած՝ կապված:
2. փխբ. Ժապավենի նման, ժա-
պավենածև:

Ժառանգակից

Գ. // Ա. Միևնույն ժառանգության
ժառանգորդներից յուրաքանչյու-
րը:

Ժառանգապահ

Ա. // Գ. Ժառանգությունը պահող՝
պահպանող:

Ժառանգառու

Ա. // Գ. իրավբ. Ժառանգությունը
ստացող (անձ), ուրիշին փոխան-
ցելու համար ժառանգություն
ստացող, ավանդառու:

Ժառանգատու

Ա. // Գ. իրավբ. Ժառանգություն
տվող՝ կտակող՝ թողնող (մարդ):

Ժարգոնախոս

Ա. // Գ. Ժարգոնով խոսող:

Ժեռուտ

Ա. Ժայռուտ, ապառաժուտ,
քարքարուտ: // Գ. Ժայռուտ
ապառաժուտ տեղ, ժայռուտ:

Ժլատ

Ա. 1. Չափազանց խնայող,
ուրիշին որևէ բան տալուց
խուսափող: 2. փխբ. Որևէ բանով
աղքատ, որևէ բանից զուրկ: 3.
Թույլ, աղուտ: 4. փխբ. Չնչին,
փոքր, աղքատիկ, քիչ: 5. փխբ.
Ձուսպ, չափավոր: 6. փխբ.
Աննպաստ, անբարենպաստ: 7.
փխբ., ոճբ. հակիրճ, սեղմ, ոչ
պերճ: /// Մ. 1. փխբ. Թույլ, աղուտ:
2. փխբ. Ձսպված, չափավոր: ///
Գ. Ազահության աստիճան
խնայող անձ, ժախսերից՝ ուրիշին
որևէ բան տալուց ամեն կերպ
խուսափող անձ:

Ժխորածայն

Ա. // Մ. Խառնիխուռն ծայներով,
Ժխորալից ծայն/եր/ով, խառնա-
ծայն:

Ժողովական

Ա. 1. Ժողովի մասնակցող: 2.
Եկեղ. Եկեղեցական ժողովով
վճռված՝ սահմանված: // Գ. 1.
Ժողովի մասնակից: 2. Ժողովող՝
Հին Կտակարանի զրքերից մեկը.
Գիրք Ժողովողի (որի հեղինակը
համարվում է Սողոմոն
թագավորը):

Ժողովակից

Գ. // Ա. Միևնույն ժողովի
մասնակիցներից յուրաքանչյուրը:

Ժողովամոլ

Գ. // Ա. Մոլի ժողովասեր,
ժողովներ անելու՝ գումարելու
մոլություն ունեցող:

Ժողովասեր

Գ. // Ա. 1. Ժողովներ սիրող,
ժողովների մասնակցել սիրող: 2.
Ժողովներ գումարել սիրող: 3.
հզվդ. Հավաքություն սիրող:

Ժողովող

Բ. Ենթ. դերբ. Ժողովել-ի: /// Գ. 1.
կրոն. Իմաստության քարոզիչ՝

ուսուցիչ (Սողոմոն Իմաստունի մակդիրը): 2. Հին Կտակարանի գրքերից մեկը, որի հեղինակը համարվում է Սողոմոն թագավորը: 3. Մուրացկան, մուրացող՝ ողորմություն խնդրող մարդ: /// Ա. 1. Ժողովող, մարդկանց հավաքող: 2. Մուրացող, ողորմություն խնդրող:

Ժողովրդագետ

Գ. // Ա. 1. Ժողովրդին գիտեցող, ժողովրդի կյանքն ու հոգեբանությունը մոտիկից ճանաչող: 2. Ժողովրդի կյանքը՝ սովորույթները՝ հոգեբանությունը նկարագրող՝ ուսումնասիրող (մարդ), ազգագրագետ:

Ժողովրդագիր

Ա. // Գ. 1. Ժողովրդի կյանքը՝ սովորույթները՝ հոգեբանությունը նկարագրող՝ ուսումնասիրող: 2. Վիճակագիր:

Ժողովրդական

Ա. հրքր. 1. Ժողովրդին վերաբերող՝ հատուկ, ժողովրդի համար նախատեսված, մատչելի: 2. Ժողովրդին՝ երկրին պատկանող, ազգային: 3. Ժողովրդի հոգեբանությանը՝ մտայնությանը՝ ոգուն համապատասխանող: 4. Ժողովրդի կողմից ընտրվող և նրա շահերը պաշտպանող: 5. Համաժողովրդական փառքի արժանացած (պատվավոր կոչումների բաղադրյալ անունների կազմում): 6. Ժողովրդի կողմից ընդունված, ժողովրդի կողմից գործածվող: 7. Ժողովրդական ստեղծագործություններին հատուկ: 8. Ժողովրդի ծոցից ելած: / որկ. 1. Հայտնի: 2. Ժողովրդի կողմից ճանաչված՝ սիրված՝ ընդունված:

Ժողովրդակեր

Ա. 1. Ժողովուրդ կոտորող՝ ոչնչացնող (համաճարակների մասին): 2. փխք. Ժողովուրդ կեղեքող՝ շահագործող: 3. Ժողովրդին ջարդող՝ կոտորող: // Գ. Համաճարակ:

Ժողովրդահավաք

Գ. Ժողովրդական հավաք՝ ժողով:
// Ա. Ժողովուրդ հավաքող՝ համախմբող՝ միավորող:

Ժողովրդամոլ

Գ. // Ա. Խիստ ժողովրդասեր, դեմոկրատ:

Ժողովրդապաշտ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ժողովրդամոլ:

Ժողովրդասպան

Ա. 1. Ժողովրդին զանգվածորեն սպանել տվող՝ ոչնչացնող՝ բնաջնջող: 2. Ժողովրդի ոչնչացում հանդիսացող, ժողովուրդ սպանող: 3. փխք. Ժողովրդին վնասող՝ վնասակար, ժողովրդի համար կործանիչ՝ կորստաբեր: 4. փխք. Ժողովրդի շահերի նկատմամբ ծանր հանցանք կատարող, ժողովրդի շահերը ոտնահարող: // Գ. 1. Ժողովրդին զանգվածորեն սպանել տվող մարդ: 2. Ժողովրդի շահերը ոտնահարող մարդ:

Ժողովրդավար

Գ. // Ա. 1. Ժողովրդավարության կողմնակից: 2. Ամբոխավար: 3. Ժողովրդի ղեկավար՝ առաջնորդ:

Ժողովրդավճիռ

Գ. Ժողովրդի վճիռ՝ որոշում: // Ա. Ժողովրդի կողմից որոշված՝ վճռված:

Ժպտագին

Ա. // Մ. Ժպիտ արտահայտող, ժպտալով, ժպտալից, ժպտավառ:

Ժպտադեմ (ժպտադեմք)

Մ. Ժպտացող դեմքով, ժպտերես, ժպիտը դեմքին: // Ա. 1. Ժպտացող, ժպտացող դեմքով, ժպտերես: 2. փխք. Շոյիչ, ջերմացնող, տրամադրող:

Ժպտաթախիծ

Ա. // Մ. Փութեռանդ, ժրաջան, եռնդուն: Ա. // Մ. Ժպիտով ու թախիծով համակված՝ պատված, ժպիտով ու թախիծով:

Ժպտածիծաղ

Ա. 1. Ժպտուն ու ծիծաղկոտ, ժպիտ ու ծիծաղ արտահայտող: 2. փխք. Պայծառ ու լուսավոր,

լուսապայծառ: 3. փխթ. Գունապայծառ, վառվռուն, երփներանգ: 4. Կանաչավառ, կանաչագեղ: // Մ. Ժպտալով ու ծիծաղելով, ժպտուն ու ծիծաղկոտ դեմքով:

Ժպտահայաց

Ա. // Մ. Ժպտուն հայացք ունեցող, ժպտուն հայացքով:

Ժպտաշող

Ա. 1. Ժպիտով շողացող՝ փայլող, ժպիտի արտահայտությամբ ցոլացող: 2. փխթ. Երջանկություն բերող՝ պարզևող, երջանկաբեր: // Մ. Ժպտալով և շողալով, շողացող ժպիտով, երջանկաբեր:

Ժպտավառ

Ա. // Մ. Վառվռուն ժպիտով, պայծառացած:

Ժպտերես

Ա. 1. Ժպտուն երես՝ դեմք ունեցող, ժպտուն երեսով, ժպտադեմ: 2. փխթ. Գեղեցկա-

տես, գեղեցիկ տեսքով, գեղեցիկ: 3. փխթ. Երջանկություն՝ բախտավորություն բերող՝ խոստացող: // Մ. Ժպտուն երեսով, ժպտադեմ:

Ժրաջան

Ա. 1. Ջանասեր, աշխատասեր, զործունյա: 2. Միշտ՝ անընդհատ աշխատող՝ աշխատած, աշխատանքի սովոր, վարժ: 4. Իզվղ. Արագ զործող, շատ արտադրանք տվող: // Մ. Ջանասիրաբար, ժրաջանորեն, եռանդուն:

Ժրարյուն

Ա. գիտ. Աշխույժ՝ եռանդուն խառնվածք ունեցող, արտաքին տպավորություններին՝ ազդակներին բուռն, բայց մակերեսային հակազդակներով արծազանքող: // Գ. Այդպիսի խառնվածքի մարդ, սանգվինիկ:

Ծ Ի Ի Ձ

Իբր / իբրև

Կ. Բացահայտման՝ մեկնական հարաբերություն արտահայտող՝ որպես, ինչպես: /// Մ. Կասկածամտորեն, տարակուսանքով, անհավանականությամբ: 2. Արիամարիական՝ բացասման՝ ժխտական վերաբերմունքով: 3. Մոտավորապես, մոտ: 4. Մինչ, մինչդեռ: /// Ե. Ինչպես, որպես: 2. Կարծես, ասես, որպես թե: 3. Քանի որ, որովհետև: /// Վ. 1. Երևի, իբրև թե, որպես թե: 2. Էլ ի՞նչ:

Իզական

Ա. 1. Էգին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Կնոջը հատուկ, փափուկ, կանացի: 3. Կանանց՝ աղջիկների համար նախատեսված՝ սահմանված՝ պատրաստված: 4. Կենսաբ. Իզական սեռի անհատներին՝

առանձնյակներին հատուկ, այդ սեռին բնորոշ: // Գ. քրկն. Քերականական սեռերից մեկը՝ իզական սեռ:

Իզականացուցիչ

Ա. քրկն. Իզական դարձնող, իզական սեռի վերածող (ցուցիչ, մասնիկ, ածանց ևն):

Իզակեր

Ա. // Գ. Էգեր ուտող, էգեր ոչնչացնող, իզախազ:

Իզամոլ (իզամոլի)

Գ. // Ա. 1. Էգի հետևից ընկնող, մոլի իզասեր՝ ցանկասեր: 2. Կնամոլ, իզախազ:

Իզապաշտ

Գ. // Ա. 1. Իզամոլ: 2. Կանանց շատ սիրող, պաշտելու աստիճան կնասեր:

իզատեր

Գ. // Ա. 1. Էգ սիրող՝ տենչացող, ցանկատեր: 2. Կնատեր:

իզատենչ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ իզատեր:

իզացող

Բ. Ենթ. դերք. **իզանալ-ի**: /// Ա. /// Գ. Կանացի սեռական հակում ունեցող, էգի բարք ունեցող (տղամարդ):

իզիական

Ա. // Գ. 2006 թ. կազմավորված Իսլամական Պետության ռազմական՝ տեռորիստական խմբավորումների անդամ հանդիսացող:

իդեալիստ

Գ. // Ա. 1. Իդեալիստական փիլիսոփայությանը հետևող (անձ): 2. Բարձր գաղափարներով տարված՝ որևէ գաղափարի անշահատեր կերպով նվիրված և ծառայող (անձ): 3. Իրականությունը իդեալականացնող՝ երագող, ոչ գործնական (անձ):

ի դեպ

Վ. Իմիջիայլոց: // Մ. Իզվդ. Հարմար, պատեհ առիթին, տեղին:

իզուր

Մ. 1. Ապարդյուն կերպով, առանց ցանկացած արդյունքի հասնելու: 2. Անտեղի, անհարկի: 3. Հանիրավի, ոչ իրավացիորեն: 4. Աննպատակ, չպատճառաբանված, չհիմնավորված: 5. Չրի, առանց հատուցման: // Ա. Ձուր:

իծաթույն

Ա. Իծի նման թույն ունեցող, նենգ: 2. փխբ. Չարալեզու, զրպարտիչ: // Գ. Իծի թույն:

իծախայթ

Գ. Իծի խայթ: // Ա. Իծից խայթված:

իծամիրուք (իծամորուս, իծամորուք, իծամուրուք)

Գ. 1. քսբ. Վարդագգինների ընտանիքին պատկանող ցանցառ տերևներով ուտելի բույս: 2. Ժող. Միայն ծնոտի ծայրամասում թողնված դեպի ներքև սրված

մորուք: // Ա. Այծի մորուքի նման սուր մորուք ունեցող:

իմացի՞ր (իմացե՞ք)

Բ. Հրմ. եղ. **իմանալ-ի**: // Վ. 1. *Խոսակցի ուշադրությունը հրավիրելու նպատակով՝ հաշվի առ (առեք), նկատի՝ առ (առեք) նշ.:* 2. *Գործածվում է իբրև սպառնական՝ զգուշացման արտահայտություն:*

իմաստախոս

Ա. // Գ. Իմաստություններ ասող՝ խոսող, իմաստալից մտքեր արտահայտող (անձ):

իմաստասեր

Գ. Իմաստասիրության՝ փիլիսոփայության մասնագետ, փիլիսոփա, գիտնական: // Ա. Իմաստություն՝ գիտություն սիրող, գիտության մեջ խորացած: 2. Իզվդ. Բարոյական իմաստությամբ հայտնի, պարկեշտ, համեստ:

իմաստուն

Ա. 1. Մտավոր մեծ կարողություններով օժտված, հանճարեղ, իմաստությամբ լի: 2. Բանական, իմաստասեր, գիտուն, խելացի: 3. Բանիմաց, փորձված, կենսափորձի և կյանքի խոր ճանաչողություն ունեցող: 4. Հեռատես, հմուտ: 5. Իմաստություն արտահայտող: 6. Մտածված, բազմակողմանիորեն կշռադատված, զգաստ: 7. փխբ. Խորախորհուրդ, խորհրդավոր: 8. Փորձի և իմաստության բովով անցկացված՝ ճշտված՝ ստուգված: 9. փխբ., քնստ. Կյանքի՝ աճման՝ կենդանության իմաստը կրող՝ պարունակող: 10. Արդար, օրինապահ: /// Գ. 1. Իմաստասեր, գիտուն, փիլիսոփա: 2. Բանիմաց՝ խելացի՝ փորձված մարդ: 3. Փորձի և իմաստության բովով անցած մարդ: /// Մ. Իմաստությամբ, խելացի կերպով:

ի միջ ալլոց (իմիջիայլոց)

Մ. Առանձին՝ հատուկ ուշադրության չարժանացնելով, կարևորություն չտալով, հենց այնպես: // Վ. Տեղին է, ի դեպ:

իննանկյուն (իննանկյունանի,
իննանկյունի)

Գ. երկրչ. Ինը անկյուն ունեցող
երկրաչափական մարմին: // Ա.
Ինը անկյուն ունեցող:

իննանոց

Գ. 1. Ինը մաս՝ չափ՝ քանակ են
պարունակող առարկա: 2. Թոթա-
խաղի մեջ ինը նիշ պարունակող
թուղթը: // Ա. 1. Ինը միավոր
պարունակող: 2. Ինը միավոր
արժեցող:

իննյակ

Գ. Ինը հատը որպես մեկ
ամբողջություն: // Ա. Ինը հատից
բաղկացած՝ կազմված:

իննօրյակ

Գ. Իննօրյա ժամանակաշրջան: //
Ա. Ինը օր տևած, իննօրյա, ինը
օրեկան:

ի՛նչ

Դ. հրց. / հրբր. / անրշ . / ցուց. ///
Շ. ստոր. / հմդս. /// Վ.
Արտահայտում է՝ 1. Արհամար-
հանք՝ անբավականություն: 2.
Հիացմունք: 3. բաղձանք, իղծ: ///
Ձ. Իբրև բացականչություն՝ զար-
մանք՝ հիացմունք արտահայ-
տելու համար:

ինչպե՛ս

Դ. հրց. / հրբր. /// Վ. 1.
Արտահայտում է զարմանք,
վրդովմունք: 2. Գործածվում է
չլսածը կամ լավ չհասկացածը
հարցնելու համար: /// Շ. 1. Կա-
պում է՝ ա. համեմատական
արտահայտությունները՝ նման,
պես նշ.: բ. Երկրորդական
համեմատական նախադասու-
թյունները: գ. Երկրորդական
համեմատական նախադասու-
թյունները չափ ու քանակի
իմաստով՝ որքան նշ.: 2.
Գործածվում է (հաճախ օրինակ
բառի հետ) նախընթաց խոսքը
բացատրելու կամ ասպացուցելու
համար բերվող փաստարկներից
կամ օրինակներից առաջ՝ օրի-
նակի համար նշ.:

ինչքա՛ն

Դ. հրց. 1. Արտահայտում է
հարցում քանակի և չափի մասին:
2. Հռետորական հարցման և
բացականչական նախադասու-
թյուններում ցույց է տալիս մեծ
քանակություն՝ չափ: // Մ. 1. Ցույց
է տալիս անորոշ քանակի
ամբողջություն: 2. Գործողության
դրսևորման աստիճանը՝ որ
չափով, ինչ չափով, որքանով նշ.:
3. Ջիջական կապակցությունների
մեջ՝ թեև շատ, թեկուզ և շատ նշ.:

ինտեգրալ

Գ. մաթ. Ամբողջական մեծություն,
որ դիտվում է իբրև իր անվերջ
մանր մասերի գումար: // Ա.
Այդպիսի մեծության վերաբերող՝
հատուկ:

ինտերվենցիոնիստ

Գ. // Ա. Ուրիշ երկրի ներքին
գործերին այլ երկրների կողմից
բռնի միջամտելու քաղաքակա-
նության՝ ինտերվենցիայի կողմ-
նակից, ինտերվենցիայի ձգտող՝
դրդող՝ հրահրող:

ինքնաբարձիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ինքն իրեն՝
ավտոմատ կերպով բարձող
(մեքենա, ինքնաբեռնիչ):

ինքնաբեռնաթափ

Գ. // Ա. տեխ. Ինքն իրեն
բեռնաթափվող (մեքենա):

ինքնաբեռնաթափիչ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ինքնաբեռնաթափ:

ինքնաբեռնիչ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ ինքնաբարձիչ:

ինքնաբեր

Ա. Ինքնին՝ իր ներքին մղումով՝
ցանկությամբ կատարվող՝ առա-
ջացող, ինքնաբուխ, բնական,
ինքն իրեն առաջ եկող: 2.
Ինքնուրույն, ազատ: 3. Անմտած-
ված, ականա ասված, արտաքին
դրդումից անկախ տեղի ունեցող:
4. Կանխամտածված, կանխորոշ-
ված: /// Մ. Իզվլ., հնց.
Ինքնաբերաբար, բնագոյաբար,
ականա: // Գ. Ինքն իրեն առաջ

եկած կամ ստացված բերք՝
պտուղ են:

ինքնաբուխ

Ա. // Մ. 1. Իրեն-իրեն բխող, ինքն
իրենից բխող: 2. Սրտաբուխ,
անկեղծ: 3. Ինքնակամ ցան-
կությամբ:

ինքնագիր

Ա. 1. Իր գրած, իր ձեռքով գրված:
2. Ինքնիրեն գրող, ավտոմատ
գրող՝ գրի առնող՝ գրանցող: // Գ.
1. Հեղինակի ձեռքով գրածը,
հեղինակային ձեռագիր, բնագիր:
2. Հեղինակային մակագրություն:
3. տեխ. Ավտոմատորեն գրի
առնող՝ գրանցող գործիք՝ սարք:

ինքնագլուխ

Ա. // Մ. Ինքն իրեն գլորվող՝
գլորվելով:

ինքնազուխ

Ա. /// Մ. 1. Առանց իրենից մեծ՝
իրեն ղեկավարող անձից
հարցնելու, առանց նրա
գիտության: 2. Առանց կարգա-
դրողի՝ հսկողի: 3. Ուրիշին
չենթարկվող, ըստ իր կամքի
գործող, անկախ, ինքնակամ: 4.
Կամայական, իր ուզածի՝
քմահաճույքի համաձայն վարվող,
կամայականությամբ արված՝
կատարված՝ եղած: 5. եկեղ.
Անկախ, ինքնուրույն (եկեղեցու
մասին): /// Գ. եկեղ. Անկախ
եկեղեցի, որն ունի իր պետը, որը
ձեռնադրվում է եպիսկոպոսների
կողմից:

ինքնազնաց

Ա. Ինքն իրեն գնացող՝ շարժվող՝
ընթացող, սեփական շարժիչով՝
քարշով շարժվող: // Գ. 1.
Սեփական քարշ ունեցող մի քանի
մեքենաների ու փոխադրամի-
ջոցների ընդհանուր անունը:
2. Հրետագետով սպառազինված և
սեփական քարշով շարժվող
ռազմական գրահակիր մեքենա:
3. Ինքնակրակ գնդացիր:
4. Երեխայի անիվավոր խաղա-
լիք՝ վրան կանգնելու և քշելու
համար:

ինքնագոհ

Ա. // Մ. 1. Իր արժանիքների
նկատմամբ միանգամայն վստահ,
իրեն գերազնահատող և ինքն
իրենից գոհ, ինքնաբավական: 2.
Ինքնավստահ, մեծամիտ, ամ-
բարտավան: 3. Անկարիք, լիա-
ցած, գոհ:

ինքնադատապարտյալ

Ա. // Գ. Ինքն իրեն դատա-
պարտած, ինքն իրեն պատժած
(անձ):

ինքնադարսիչ

Գ. տպգր. Թերթերը ավտոմա-
տորեն տպագրական մեքենայի
մեջ կամ տպագրելուց հետո
դարսող մեքենա: // Ա. Ինքնիրեն
դարսող:

ինքնաթափ

Գ. // Ա. Բռն ինքնիրեն՝ ավտո-
մատորեն թափող (մեքենա):

ինքնաթիռավար

Գ. // Ա. Ինքնաթիռ վարող՝
կառավարող (օդաչու, սարք):

ինքնածնունդ

Գ. Ինքնին ծնվելը: // Ա. 1. Ինքն
իրեն ծնված՝ գոյացած՝ առաջա-
ցած, ինքնածին:

ինքնակալ

Գ. 1. Բացարձակ իշխանության
տեր, միահեծան տիրակալ՝
միապետ (որի իշխանություն չի
սահմանափակվում): 2. փխբ.
Բռնակալ իշխան՝ ղեկավար,
բռնապետ: 3. Տեր, իշխող: // Ա. 1.
Բացարձակ իշխանություն ունե-
ցող: 2. Բռնակալ, բռնապետ: 3.
Տիրող, իշխող: 3. Ինքնակա-
լական, ինքնակալին վերաբերող՝
հատուկ: 4. փխբ. Ազատ,
ինքնիշխան: 5. փխբ. Ինքնուրույն,
անկախ:

ինքնակամ

Ա. 1. Հոժարակամ, կամավոր:
2. Ինքն իր կամքի տեր,
ինքնուրույն, ազատ, անձնիշխան:
3. Իր կամքը թելադրող,
կամակոր, համառ, քմահաճ:
4. Պատրաստակամ: 5. Կամա-
յական: // Մ. 1. Հոժարակամ, իր

կամքով, կամովին: 2. Պատ-
րաստակամորեն: 3. Կամայակա-
մորեն:

ինքնականոն

Ա. // Մ. 1. Իզվդ. Ինքն իր կանոնն
ունեցող, ինքն իր կանոնով
գործող՝ գործելով: 2. Ինքն իրեն
որոշ կանոների ենթարկող՝
ենթարկելով:

ինքնակարգավորիչ

Ա. // Գ. Ինքնաշխատ կերպով
կարագավորող (սարք):

ինքնակենսագիր

Գ. // Ա. Ինքնակենսագրություն
գրող՝ կազմող, ինքնակենսագրու-
թյան հեղինակ:

ինքնակենսագրական

Ա. 1. Ինքնակենսագրության
վերաբերող՝ հատուկ: 2. Ինքնա-
կենսագրության բնույթ ունեցող: //
Գ. Ինքնակենսագրություն:

ինքնակերակրիչ

Գ. // Ա. Անասուններին ինքնովի՝
ավտոմատ կերակրող (հարմա-
րանք):

ինքնակոչ

Ա. 1. Սեփական նախաձեռնու-
թյամբ՝ ցանկությամբ իրեն որևէ
բան համարող՝ կոչող: 2. Ուրիշի
անունը՝ կոչումը՝ ազգակցու-
թյունը անօրինական ճանապար-
հով յուրացնող: 3. Ինքն իրեն
ներկայացնող: 4. Չիրավիրված,
անհրավեր ժամանած, անկոչ: //
Գ. Ինքնակոչիկ, ինքնակոչ մարդ:
// Մ. Իզվդ. Սեփական նախաձեռ-
նությամբ՝ ցանկությամբ, կամո-
վին: 2. Առանց հրավիրված
լինելու, անկոչ:

ինքնահավան

Ա. 1. Միայն իրեն և իր գործերը
հավանող, մեծամիտ, ամբարտա-
վան: 2. Ինքնահավանություն ար-
տահայտող՝ պարունակող,
ինքնահավանությամբ արված:
// Մ. Ինքնահավանությամբ, մե-
ծամտորեն:

ինքնահոս

Ա. Ինքնիրեն հոսող, առանց
կողմնակի ուժի՝ ճնշումի ու

մղումի կատարվող: // Մ. Իզվդ.
Ինքն իրեն: // Գ. 1. Որևէ գործի՝
աշխատանքի ևն անկազմակերպ՝
տարերային ընթացք: 2.
Ինքնահոս գրիչ: 3. Հեղուկ
նյութերի՝ իրենց ճնշման կամ
ծանրության ազդեցությամբ տեղի
ունեցող հոսք:

ինքնածեռագիր

Ա. Իր իսկ ձեռքով գրված,
ինքնագիր: // Գ. Ինքնագիր
բնագիր, հեղինակի ձեռքով
գրված ձեռագիր:

ինքնածիգ

Ա. 1. Ինքն իրեն ձգվող: 2. Ցազմ.
Ինքնիրեն կրակող: // Գ. Ցազմ.
Հրազենի տեսակ, ավտոմատ:

ինքնած

Ա. Ինքն իրեն աճող՝ աճած՝
մեծացող՝ մեծացած՝ ավելացող՝
ավելացած: // Գ. Ինքն իրեն
կատարված աճ՝ ավելացում:

ինքնաման

Ա. // Գ. Ավտոմատորեն մանող
(մեքենա):

ինքնամանիչ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ ինքնաման:

ինքնամոլ

Ա. // Գ. 1. Իր անձնական շահերը
հասարակական և ուրիշ մարդ-
կանց շահերից խիստ բարձր
դասող (անձ), իր անձը և անձնա-
կան շահերը գերազնահատող
(անձնավորություն), եսասեր: 2.
Մոլի ինքնասիրահար, ինքն
իրենով չափազանց հրապուրված
(անձ):

ինքնամոռաց

Ա. // Մ. 1. Ինքնամոռացության մեջ
գտնվող, իրեն՝ իր զգացումները՝
մտածումները՝ շրջապատը մոռա-
ցած, անտարբեր: 2. Հափշտակ-
ված, վերացած: 3. Անձնուրաց,
անձնվեր, անձնագոհ, անձնվիրա-
բար: 4. Կիսասթափ վիճակում
գտնվող՝ գտնվելով: 5. Ինքն իրեն
կորցրած, անգիտակցաբար:

ինքնամփոփ

Ա. 1. Իր մտքերի՝ զգացումների՝
սեփական հոգեկան աշխարհի

մեջ խորացած՝ պարփակված՝ խորասուզված: 2. Ինքնամփոփության արդյունք հանդիսացող, հավաքված, ի մի բերված: 3. Ուրիշների հետ հարաբերություն չպահպանող, կտրված: 4. Սահմանափակ, նեղ: // Մ. 1. Մտասույզ կերպով, խորասուզված: 2. Մեկուսացված, աշխարհից կտրված:

ինքնանահատակ

Ա. 1. Ինքն իրեն նահատակող: 2. փխք. Կամավոր որևէ հանրագուտ գործի համար չարչարանքներ՝ տառապանքներ կրող: // Գ. 1. Որևէ հանրագուտ գործի՝ իր ժողովրդի բարօրության՝ ազատ ապրելու համար իր իսկ ցանկությամբ չարչարանքներ կրող՝ կրած մարդ, կամավոր նահատակ: 2. քղք. Մահվան գնով քաղաքական հակառակորդ երկրին (երկրներին) վնասող՝ անմեղ մարդկանց կյանքեր խլող անձ, կամիկածե:

ինքնանետիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ինքնաթիռներից՝ տիեզերանավերից վտանգի կամ վայրէջքի ժամանակ ինքն իրեն՝ ավտոմատ կերպով դուրս նետող՝ արծակող (սարք):

ինքնաշարժ

Ա. 1. Սեփական շարժիչով ընթացքի մեջ դրվող: 2. Ինքնիրեն շարժվող, շարժուն: // Գ. Ներքին այրման շարժիչ ունեցող փոխադրամիջոց, ավտոմեքենա:

ինքնապաշտ

Ա. // Գ. . Իրեն և իր անձնական շահերը հասարակական և այլ մարդկանց շահերից գերադասող, միայն իր մասին հոգացող, եսապաշտ: 2. Ինքն իրենով հիացած, ինքնասիրահար (անձ):

ինքնապտույտ

Ա. Ինքնիրեն պտտվող: // Գ. Ինքն իրեն տեղի ունեցող պտույտ, ավտոմատ պտտտական շարժում:

ինքնասեր

Ա. // Գ. 1. Իր արժանապատվությունը բարձր գնահատող, իր արժանապատվության նկատմամբ զգայուն (անձ): 2. Եսասեր:

ինքնասերմ

Ա. // Մ. քսք. Բնական ճանապարհով ցանվող՝ ցանվելով, իրենց-իրենց աճող, ինքնեկանցած տարվա թափված սերմերից աճած՝ բերք տված, ինքնաբույս, ինքնացան:

ինքնասպան

Գ. Ինքն իրեն սպանած անձ: // Ա. 1. Ինքն իրեն սպանող՝ սպանած: 2. Ինքնասպանության մղող, ինքնասպանության պատճառ հանդիսացող: 3. Չարիք՝ վտանգ՝ վնաս բերող:

ինքնասույզ

Ա. 1. Մտքերի ու մտորումների մեջ խորասույզ, մտասույզ: 2. Կտրված, մեկուսի՝ մեկուսացած, ինքնապարփակ: 3. Ինքն իրեն ջրի խորքն իջնող՝ սուզվող՝ խորասուզվող: // Մ. Ինքն իր մեջ՝ իր մտքերի՝ զգացմունքների մեջ խորասուզված: 2. Մեկուսացված:

ինքնավայել

Ա. // Մ. Իրեն վայել, միայն իրեն վայել կերպով, իրեն արժանի՝ պատշաճ:

ինքնավառ

Գ. Գրպանի փոքրիկ հարմարանք՝ լուցիչ: // Ա. Ինքնիրեն վառվող:

ինքնավստահ

Ա. // Մ. 1. Իր անձի՝ իր ուժերի՝ ունակությունների՝ կարողությունների վրա վստահ, ինքնավստահությամբ: 2. Իր ուժերը՝ կարողությունները գերազնահատող՝ գերազնահատելով:

ինքնատիպ

Ա. 1. Իրեն հատուկ, յուրահատուկ: 2. Իր սեփական տիպը՝ կերպը ունեցող: 3. Ինքնատպոյամբ հանված՝ տպագրված, ինքնատպագիր: // Գ. 1. տպգր.

ինքնատպագիր առանձնատիպ:
2. Ինքնատպագիր նկար՝ գծագիր
են:

ինքնաքարշ

Ա. // Գ. Ինքն իրեն քարշող՝ առաջ
վարող (մեքենա):

ինքնաքննադատ

Ա. // Գ. 1. Ինքն իր արարքները՝
սխալները՝ վարմունքը՝ ներքին
կյանքը դատապարտող՝ քննա-
դատող (անձ): 2. Ինքն իր
ստեղծագործությունը քննադա-
տող՝ վերլուծող՝ քննադատական
վերաբերմունք դրսևորող
(արվեստագետ):

ինքնընթաց

Ա. 1. Ինքնիրեն ընթացող՝ շարժ-
վող՝ շարժման մեջ եղող: 2. **Մագն.**
Ինքնիրեն շրջապատույտ գործող՝
շրջանառություն կատարող: // Գ.
Ցազմ. Հրանդ:

ինքնուս

Ա. // Գ. 1. Առանց դպրոցի և
առանց ուսուցչի՝ ղեկավարի
ինքնուրույն սովորած, ինքնա-
կրթությամբ ուսում ստացած, ոչ
կանոնավոր ուսում ստացած
(մարդ): 2. Ինքնուրույն վարժված՝
հմտացած կամ բնականորեն որևէ
ունակությամբ օժտված (մարդ):

ինքնուսույց

Գ. Չեռնարկ-դասագիրք որևէ բան
(հատկապես լեզու) ինքնուրույն՝
առանց ուսուցչի սովորելու
համար: // Ա. Ինքնուրույն սովո-
րելու համար կազմված՝ գրված՝
պատրաստված:

ինքնուրույն

Ա. 1. Ուրիշներին չենթարկվող,
որևէ մեկից կամ որևէ բանից
կախման մեջ չգտնվող, անկախ:
2. Կողմնակի ազդեցություններից՝
ճնշումներից զերծ՝ ազատ,
ինքնիշխան, ինքնատիպ: 3. Ան-
կախ գործողությունների՝ դատո-
ղությունների ունակ: 4. Սեփական
նախաձեռնությամբ հանդես եկող,
սեփական նախաձեռնության վրա
հիմնված: 5. Առանձնահատուկ՝
տարբերակիչ գծերով օժտված,

ինքնատիպ: 6. Առանց կողմնակի
միջամտության, բնական: 7. Իր
սեփական արժեքը՝ դիրքը՝ տեղը
ունեցող, մյուսների շարքից
զատվող, յուրօրինակ: 8. Սեփա-
կան ստեղծագործություն հան-
դիսացող, ոչ թարգմանական կամ
փոխադրական: // Մ. 1. Առանց
միջամտության, բնականորեն:
2. Սեկուսացած: 3. Ինքնուրույն
կերպով, ինքնուրույնաբար, ան-
կախ:

իշխանագանց

Ա. 1. Իշխանագանցության հա-
տուկ, իշխանագանցություն պա-
րունակող: 2. Իրավական և
նորմերը զանց առնող, սահման-
ված կանոնակարգին չենթարկ-
վող: // Գ. Իրեն վերապահված
լիազորությունների և սահ-
մաններից դուրս եկող՝ օրենքով
սահմանվածից ավելի մեծ
իրավունքներ գործադրող՝ իրա-
վական նորմերը զանց առնող
անձ:

իշխանամու

Գ. // Ա. Իշխանության հասնելու
մոլություն ունեցող, իշխելու
մոլուցք ունեցող (անձ):

իշխանատենչ

Գ. // Ա. Իշխանություն տենչացող,
իշխանության ձգտող, իշխանա-
բաղձ (անձ):

իշխող

Բ. Ենթ. դերք. իշխել-ի: // Ա. 1.
Տիրապետող, տիրական: 2.
Ազդեցիկ: 3. Տեղանքով բարձր: //
Գ. Ղեկավարող՝ կառավարող
անձ:

իջնող

Բ. Ենթ. դերք. իջնել-ի: // Ա.
Ցածրացող (իջնող երկբարբառ):

իսլամական

Ա. 1. Իսլամին վերաբերող՝ հա-
տուկ, իսլամի: 2. Մահմեդական
կրոնը դավանող, մուսուլմանա-
կան: 3. Արաբական: // Գ. 1. Իս-
լամական կրոնը դավանող անձ,
մուսուլման: 2. Նորք. Իսլամական

Պետության ռազմական խմբավորման անդամ:

խկ

Շ. 1. Հակադրական նշ.: ա. Բայց և այնպես, սակայն: ք. Հակառակը, ընդհակառակը: գ. Մինչդեռ, այնինչ: դ. Չէ՞ որ, ախր, բայց թե: ե. Այլ: 2. Համեմատական նշ.: 3. Միավորիչ նշ.: 4. Գործածվում է ճարտասանական հարցական նախադասությունների սկզբում՝ ազդարարելով թեմատիկ փոփոխություն: // Վ. 1. Գործածվում է ընդգծելու՝ շեշտելու այն բառը կամ բառակապակցությունը, որին վերաբերում է՝ նույնիսկ, մինչև իսկ, անգամ: 2. Գործածվում է մատնացույց անելու՝ առանձնակի կարևորությամբ նշելու այն բառը, որի հետ գործածվում է՝ հենց նշ.:

խկապես

Վ. 1. Ճիշտ որ, իրոք, իրոք որ, անշուշտ: 2. Մի՞թե, այո՞: // Մ. Ճշմարիտ կերպով, ճշմարտապես, իրապես: 2. Հակառակ եղած կարծիքի՝ վճռի են: 3. Հարկ եղածի պես:

իսկ և իսկ

Ա. // Մ. 1. Ճշգրիտ, ճիշտ: 2. Ուղղակի: 3. Հարմար, համապատասխան: 4. Բոլորովին, բացարձակապես: // Վ. Ի դեպ:

ի վեր

Մ. Դեպի վեր, բարձր, դուրս: // Վ. 1. Որևէ առարկայից վեր՝ բարձր: 2. Շարունակ:

ի վերջո

Մ. Վերջում, վերջիվերջո: // Վ. Վերջապես:

իրադեպ

Գ. 1. Իրական դեպք՝ եղելություն: 2. Դիպված, պատահմունք: // Ա. Իրականում եղած՝ տեղի ունեցած:

իրապաշտ

Գ. 1. Գրականության և արվեստի մեջ իրապաշտությանը հետևող արվեստագետ, ռեալիստ: 2. Իրական պայմանները, համաձայնքներն ու երևույթները առողջ

դատողությամբ տեսնող՝ իրատես անձ: // Ա. 1. Գրականության և արվեստի մեջ իրապաշտության հետևող: 2. Արվեստի ու գրականության մեջ իրապաշտության հետևողների ստեղծած՝ մշակած, իրապաշտության սկզբունքների վրա հիմնված: 3. Իրապաշտական: 4. Իրականությունը հաշվի առնելու վրա հիմնված:

իրապատում

Ա. 1. Իրական դեպքերի՝ երևույթների մասին պատմող: 2. Իրական, իրականության մեջ գոյություն ունեցած՝ եղած: // Գ. 1. Իրական դեպքերի պատմություն: 2. Իզվդ. Իրական գույն՝ երանգ:

իրավ

Մ. 1. Իրոք, ստույգ կերպով, իսկապես: 2. Արդարև, արդարացիորեն: // Ա. 1. Իսկական, ճիշտ, ճշմարիտ: 2. Արդար, արդարացի: // Վ. Արտահայտում է խոսողի ցանկությունը՝ համոզելու խոսակցին իր ասածի հավաստիության մեջ՝ իրոք, իսկապես, իրավամբ:

իրավագետ

Ա. 1. Տեղյակ, իրազեկ, օրենքները լավ իմացող: // Գ. Օրենագետ, օրենքները լավ իմացող անձ, իրավունքի պաշտպան:

իրավագանց

Գ. // Ա. Իրավագանցություն կատարած, իրավունքը անտեսող՝ զանց առնող, օրինազանց (մարդ):

իրավազրկված

Բ. Հրկտր. դերք. իրավազրկվել-ի: // Ա. Իր օրինական իրավունք/ներ/ից զրկված, առանց իրավունքների, իրավազուրկ:

իրավախախտ

Ա. // Գ. Իրավունքը՝ օրենքը՝ կարգուկանոնը խախտող, իրավախախտում կատարած՝ կատարող (անձ):

իրավախախտող

Բ. Ենթ. դերք. իրավախախտել-ի: // Գ. // Ա. Իրավախախտում կատարած՝ կատարող (անձ):

իրավահաջորդ

Ա. // Գ. իրավք. Իրավունքով՝ օրենքով հաջորդող՝ հաջորդ հանդիսացող (անձ կամ պետություն):

իրավամբ

Վ. Իսկապես, իրոք: // Մ. Իրավացի կերպով, ճիշտ կերպով, հիմք ունենալով:

իրավամերժ

Ա. // Գ. 1. Իրավունքից մերժված, իրավազուրկ: 2. Իրավունքը՝ գոյություն ունեցող իրավակարգը մերժող: 3. Գոյություն ունեցող իրավակարգի դեմ ընթրստացող՝ պայքարող:

իրավապահպան (իրավապաշտպան)

Գ. // Ա. իրավք. Իրավունքը՝ իրավականությունը պահպանող:

իրավաթու

Ա. // Գ. Ուրիշի իրավունքը առնող, ուրիշի իրավունքից օգտվող (անձ):

իրավասու

Ա. 1. Որևէ լիազորությամբ՝ իրավասությամբ օժտված՝ գործող: 2. Մեկին վերաբերող գործերը՝ անձը տնօրինելու իրավունք ունեցող: // Գ. 1. Որևէ լիազորությամբ՝ իրավասությամբ օժտված՝ գործող անձ՝ մարմին: 2. Մեկին վերաբերող գործերը՝ անձը տնօրինելու իրավունք ունեցող անձ՝ մարմին:

իրավատեր

Գ. 1. Իրավունքի տերը, իրավունքներ ու իշխանություն ունեցող՝ գործադրող անձ: 2. Օրենքով կառավարելու՝ իշխելու իրավունք ունեցող անձ: 3. Ղատարանում հայցվոր՝ պահանջատեր: // Ա. 1. Իրավունքներ ու իշխանություն ունեցող՝ գործադրող: 2. Օրենքով կառավարելու՝ իշխելու իրավունք ունեցող: 3. Որևէ բանի վրա իրավունք ունեցող: 4. Իրավացի, արդար:

իրավատու

Ա. // Գ. Իր իրավունքը ուրիշին տվող՝ վստահող՝ լիազորող:

իրավարար

Գ. Միջնորդ դատավոր, վեճերի հաշտարարական կամ միջնորդական լուծումով զբաղվող դատավոր: // Ա. նորք. 1. Իրավունք և արդարություն պաշտպանող (անձի, պետության ևն): 2. Հաշտեցնող, դատարանի վարույթին չպատկանող վեճերը լուծող:

իրավճար

Գ. Իրերով տրվող՝ տրված վճար: // Ա. Իրերով վճարվող:

իրատես

Ա. 1. Իրական պայմանները, հանգամանքներն ու երևույթները առողջ դատողությամբ տեսնող՝ հաշվի առնող, իրապաշտ: 2. Իրողությունը տեսած՝ տեսնող: 3. Իրատեսություն արտահայտող, իրատեսության վրա հիմնված, իրատեսական: // Գ. 1. Իրականությունը առողջ դատողությամբ տեսնող՝ ընկալող՝ հաշվի առնող անձ, իրապաշտ: 2. Իրողությունը տեսած՝ տեսնող անձ:

իրարանց

Ա. հզվդ. Միմյանց միջով ելք ու մուտք ունեցող, միմյանց հաղորդակից, միջանցիկ: // Գ. Իրարանցում, վազվռտուք, խառնաշփոթ վիճակ:

իրիկնադեմին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնադեմ-ի: // Մ. Իրինամուտին, իրիկնապահին:

իրիկնազուվին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնազուվ-ի: // Մ. Երեկոյան զով ժամանակ:

իրիկնաժամին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնաժամ-ի: // Մ. Երեկոյան, իրիկունը:

իրիկնալույսին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնալույս-ի: // Մ. Մթնշաղին, վերջալույսին:

իրիկնահացին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնահաց-ի: // Մ.
Ընթրիքի ժամանակ:

իրիկնաճաշին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնաճաշ-ի: // Մ.
Իրիկնահացին:

իրիկնամութին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնամութ-ի: // Մ.
Երեկոյան մութ ժամանակ:

իրիկնապահին

Գ. Տր. հոլ. իրիկնապահ-ի: // Մ.
Իրիկնաժամին:

իրիկնացող

Գ. Երեկոյան ցողը: // Ա. Երեկոյան
ցողով ցողված:

իքս

Գ. 1. Լատինական այբուբենի նա-
խավերջընթեր (վերջից երրորդը)
տառի անունը: 2. մաթ. Այդ
տառով նշանակվող անհայտ
մեծություն: 3. Անհայտ կամ
մտացածին անձի անուն: // Ա.
Անհայտ, անծանոթ:

իքսածն

Ա. Իքս տառի ծն ունեցող, իքսի
նմանվող: // Մ. Իքսի
նմանությամբ:

իքսանման

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ իքսածն:

Ծ Լ Ծ

լազուր

Գ. 1. Բաց կապուտ գույն: 2.
Երկնքի՝ ծովի գույնը: 3. Բաց
կապտագույն ներկ: // Ա. 1. Բաց
կապույտ, ծովագույն, երկնագույն:
2. քնստ. Զինջ, հստակ, մաքուր:
3. փխբ. Անկեղծ, ազնիվ:

լաթակազմ

Գ. Գրքի լաթե կազմ: // Ա. Լաթով՝
կտորով կազմած:

լաթահավաք

Ա. // Գ. Հին լաթեր՝ շորեր
հավաքող (անձ):

լալագին

Ա. // Մ. Արտասվալից, վշտալից,
լացակումած:

լալագար

Գ. քսբ. 1. Ծաղկի տեսակ: 2. ժող.
Կակաչ: 3. Պարարտ տեղերում
բուսնող վնասակար բույս, որի
սերմը հարբեցնող հատկություն
ունի: // Ա. 1. Լալայի նմանվող,
կարմիր: 2. փխբ. Ծաղկունքով
զարդարված, ծաղկազարդ:

լալախառն (լալախառը)

Մ. // Ա. Լացի հետ խառն, լաց
լինելով:

լալականջ

Գ. Լացով կանչ՝ կանչելը՝
աղաղակելը: // Ա. Լացով ասված՝
կանչված՝ երգված:

լալակից

Ա. // Գ. Միասին՝ մեկի հետ լացող:

լալակեինջ

Մ. Լալագին կոնչոցով: // Ա. Լացի
նման կոինջ արծակլող:

լալահայաց

Ա. Աչքերի մեջ արցունք լցված,
արտասվալից հայացքով: // Մ.
Լալագին հայացքով, լացակումած
դեմքով:

լալահառաչ

Մ.1. Լացով ու հառաչանքով,
տխրագին, լալագին: 2. Լացի
ծայնով: // Ա. Լաց ու հառաչանք
արտահայտող:

լալածայն

Գ. Լացի ծայն, լացախառն ծայն: //
Ա. /// Մ. Լացի ծայնով ասված:

լալկան

Ա. 1. Շարունակ և ամեն մի չնչին
բանից լացող: 2. փխբ. Միշտ
դժգոհ, տրտնջացող: 3. Մեռելի
վրա լացող: 4. Տխուր, տխրագին:
// Գ. 1. Անընդհատ լաց լինող
երեխա: 2. Մեռելի վրա լացող

կին, եղերամայր: 3. Հայկական
հնագույն խազի անուն:

լախտակիր

Գ. 1. Լախտ կրող, լախտով
զինված մարդ: 2. **կենդք.**
Մրջնանոցներում ապրող պա-
տենաթև փոքր միջատ: // Ա.
Լախտ կրող, լախտով զինված:

լակած

Բ. Հրկտր. դերք. լակել-ի: // Ա.
Խիստ խմած՝ հարբած:

լայն

Ա. 1. Լայնությամբ՝ դեպի աջ ու
ձախ ընդարձակորեն տարածվող՝
տարածված, լայնածավալ: 2.
Մեծ, մեծադիր: 3. Վրան սեղմ՝
կիպ չնստող (հագուստի մասին):
4. Մեծ բացվածք կամ տրամա-
զիծ ունեցող: 5. Ծավալուն, շատ
ճյուղավորումներ ունեցող: 6. Մեծ
ընդգրկումներ ունեցող: 7. Ան-
կաշկանդ, չսահմանափակված: 8.
փխբ. Շատերին՝ մեծ բազմություն
կամ բոլորին ընդգրկող: 9. **փխբ.**
Շատերի համար մատչելի,
շատերին ծանոթ, շատերի կողմից
ընդունված: 10. Մանրամասն,
հանգամանալից: // Մ. 1. Լայնո-
րեն, լայնաբար: 2. Անկաշկանդ: 3.
փխբ. Մեծահոգաբար, բացսիրտ,
սրտանց, լիուլի: 3. **փխբ.** Հանգա-
մանորեն, մանրամասնորեն,
խորությամբ:

լայնաբերան

Ա. 1. Լայն՝ մեծ բերան ունեցող,
մեծ բերանով (մարդու մասին): 2.
Լայն մուտք՝ անցք՝ բացվածք
ունեցող (իրերի մասին): 3. Լայն
ձեղքվածք՝ պատռվածք ունեցող:
4. Լայն շեղք՝ սայր ունեցող: 5.
փխբ. Շատախոս, անգաղտնա-
պահ, բացբերան: 6. **փխբ.**
Լիաթոք, լիաշունչ, լի սրտով: // Մ.
1. Բերանը լայն բացած՝ բացելով:
2. **փխբ.** Լիաթոք, լի սրտով,
լիաշունչ:

լայնալիճ

Ա. 1. Լայն բացվածք ունեցող,
աղեղային լայն կորություն
ունեցող: 2. Լայն՝ մեծ տրամագիծ

ունեցող: 3. **իզվդ.** Լայն բացվածք
ունեցող, լայնությամբ տարած-
ված: // Գ. **փխբ.** Աղեղ:

լայնածիր

Ա. 1. Շրջածիրը լայն, լայն ծիր
ունեցող: 2. Լայնատարած,
լայնորեն ծգվող՝ տարածվող: 3.
երկթղ. Լայնագիծ: // Մ. Լայն
շրջանագծով:

լայնակար

Գ. Լայն՝ մեծ-մեծ կար: // Ա. Լայն՝
մեծ-մեծ կարերով: 2. Լայն՝ ոչ նեղ
կարված:

լայնակի

Ա. // Մ. Ըստ լայնության,
լայնական, լայնությամբ կատար-
ված՝ ծգված՝ տարածված:

լայնակտուց (լայնակտցիկ)

Ա. Լայն կտուց ունեցող, կտուցը
լայն: // Գ. **կենդք.** Լայն կտուց
ունեցող թռչուն՝ տարգալակտուց,
դրգալակտուց:

լայնակուրծք

Ա. 1. Լայն կուրծք ունեցող,
լայնալանջ: 2. Լայն՝ փարթամ
կուրծ ունեցող (կանանց և
աղջիկների մասին): 3. Լիաթոք,
լիասիրտ: // Մ. **փխբ.** Լիաթոք,
լիասիրտ, ամբողջ սրտով:

լայնաճակատ

Ա. 1. Լայն ճակատով, ճակատը
լայն: 2. Ճակատային լայն՝ մեծ
տարածություն ընդգրկող: 3.
թազմ. Ընդարձակ ճակատով
կատարվող: // Մ. 1. Լայն՝ մեծ
տարածություն ընդգրկելով, մեծ
տարածությամբ կատարվելով: 2.
թազմ. Ռազմաճակատային լայն
տարածություններ ընդգրկելով:

լայնաշունչ

Ա. 1. Լայն շունչ՝ հոգի ունեցող,
մեծահոգի: 2. **փխբ., բնատ.** Մեծ
ընդգրկում և խորություն ունեցող,
մեծ բովանդակություն պարունա-
կող: 3. Ծավալուն (գրվածքների
մասին): 4. Ազատ, անկաշկանդ: // Մ.
1. Խորը՝ ազատ շնչելով: 2.
փխբ. Ազատորեն, անկաշկանդ,
անկաշկանդորեն:

լայնատերև (լայնտերև)

Ա. Լայն տերևներ ունեցող, լայնասղարթ: // Գ. 1. բսբ. Փողածաղկազգիների ընտանիքին պատկանող ծառ՝ լայնատերևի: 2. Լայն տերև:

լայնարծակ

Ա. // Մ. 1. Լայն, լայնատարած, լայնածիր: 2. **փխբ.** Առանց նեղվելու, ազատ, անկաշկանդ, չսահմանափակված:

լայնափողոց

Ա. Լայն փողոց/ներ/ ունեցող: // Գ. Լայն փողոց:

լայնաքիթ

Ա. Լայն քիթ ունեցող: // Գ. կենդք. Լայնակտուց, տարգալակտուց:

լայնուղի

Գ. Լայն ուղի՝ ճանապարհ: // Ա. 1. Լայն ճանապարհ ունեցող: 2. **երկթղ.** Լայնագիծ, լայնաղուր, լայն աղուր՝ գիծ՝ անվահետք ունեցող:

լանջաբաց

Ա. Լանջը՝ կուրծքը բաց: // Գ. Կանաչի զգեստի խոր ու լայն կտրվածք (դեկոլտե):

լանջաղնթաց

Գ. // Ա. տեխ., հզվդ. Թեք լանջերով ընթացող կամ այնտեղ աշխատող (մեքենա):

լապտերավառ

Ա. // Գ. Լապտեր/ներ/ վառող (անձ), լապտերալույց:

լաջվարդ

Գ. 1. Ընտիր կապույտ ներկ: 2. Մուգ և պայծառ երկնագույն: 3. Լաջվարդյա քար՝ ալ, լազուրետ: // Ա. 1. Լաջվարդյա, լաջվարդից պատրաստված: 2. Լաջվարդի գույնի, մուգ ու պայծառ կապույտ:

լասահավաք

Ա. // Գ. ժող. Լասը՝ գերանդու կամ մանգաղի մեկ հարվածով կտրված խոտի խուրճը հավաքող՝ մի տեղ կուտակող (մարդ, մեքենա):

լաստակներտ

Ա. Լաստից՝ գերաններից սարքած, գերանակապ: // Գ. Գերանակապ շինվածք, լաստակ:

լաստավար (լաստավոր)

Գ. // Ա. 1. Լաստը վարող (մարդ), լաստանավոր: 2. Լաստածն գերանները առաքող՝ փոխադրող (անձ):

լավ

Ա. 1. Դրական հատկանիշներով կամ հատկություններով օժտված, իր որակով ներկայացվող պահանջներին բավարարող, բարձրորակ: 2. Վայելույ, բարեկիրթ, օրինակելի, բարոյական: 3. Հետաքրքրական, բովանդակալից: 4. Նպաստավոր, բարենպաստ, հաջող: 5. Ախորժելի, հաճելի: 6. Հմուտ, գիտակ, ճարտար: 7. Զինք, արևոտ: 8. Եռուն, տաք, բուռն: 9. Ուրախ, բերկրալի, երջանկավետ: 10. Ազնիվ, հավատարիմ, նվիրված: 11. Առողջական դրությունը բարվոք, ապաքինված կամ ապաքինվող: 12. Բարձր, կատարյալ: 13. Շահավետ, ծեծնուտ: 14. Հարմար, միմյանց համապատասխան: 15. Տաղանդավոր, շնորհալի: 16. Զանախությամբ շատ, առատ: 17. Հարմարավետ: 18. Բարություն՝ առաքինություն արտահայտող: 19. Սերտ: 20. Անթերի, կատարյալ: 21. Արտահայտիչ, տպավորիչ: 22. Բարեկամական, մտերմական: 23. Գեղեցիկ: /// Մ. 1. Ծարտար ու բովանդակալից կերպով, կատարելապես: 2. Առատորեն: 3. Խիստ, ուժեղ: 4. Արագ, շտապ: 5. Ճիշտ, ստույգ, որոշակի: 6. Մանրամասնորեն: 7. Աչալրջորեն, զգոն: 8. Մեղմ: 9. Կուշտ: 10. Տեղին, դիպուկ, հարմար: 11. Ուշադիր, ակնդետ: 12. Անխափան: 13. Սիրալիք, ջերմ: 14. Վարպետորեն, հմտորեն, բարձր արվեստով: 15. Արտահայտիչ: 16. Մշտապես: 17. Անկեղծորեն: /// Գ. ուս. Սովորողների առաջադիմության գնահատական (չորս, այժմ՝ 6-8, կամ 13-18): /// Վ. 1.

Արտահայտում է հավանություն, համաձայնություն՝ *այո, թող այդպես լինի, ընդունենք, ենթադրենք, շատ բարի նշ.*: 2. Արտահայտում է հեզմանք, արհամարհանք, դժգոհություն, զարմանք, ցանկություն:

լավապաշտ

Ա. // Գ. 1. Լավի՝ գեղեցիկի պաշտամունք ունեցող (անձ): 2. Չափազանց լավատես, ամեն ինչի մեջ միայն լավը տեսնող:

լավատես

Ա. // Գ. 1. Լավատեսությամբ համակված՝ լցված՝ տոգորված, ապագայի նկատմամբ հավատով լցված (անձ): 2. փիլ. Լավատեսության կողմնակից, լավատեսական հայեցակետ ընդունող՝ պաշտպանող:

լավսանաթաղանթ

Գ. Լավսանից պատրաստված թաղանթ: // Ա. Այդպիսի թաղանթով պատված, լավսանե թաղանթ ունեցող:

լավ-վատ

Ա. // Մ. 1. Այս կամ այն կերպ, որևէ կերպ, մի կերպ: 2. Լավ թե վատ, ինչպես կամ ինչպիսին էլ լինի: 3. Զից-շատից: 4. Ինչ որ է:

լատինաբան

Ա. 1. Լատիներեն բառեր՝ ոճեր գործածող: 2. Լատիներենի ոճով՝ արտահայտություններով խճողված, լատիներենի ազդեցությամբ գրված՝ մշակված: 3. Լատինաբանության հետևորդ, ներկայացուցիչ: // Գ. 1. Լատիներենի և լատինների պատմության մասնագետ, լատինագետ: 2. Լատինաբանության ներկայացուցիչ՝ հետևորդ:

լատինադավան

Ա. // Գ. Կաթոլիկություն դավանող, կաթոլիկ, պապական:

լարաբաժին

Ա. Լարաբաժան, լարով բաժանված: // Գ. Լարով՝ երկար առասանով բաժանում:

լարազնաց

Գ. // Ա. Տե՛ս լարախաղաց:

լարախաղաց

Գ. // Ա. 1. Օղի մեջ պիրկ ձգված պարանի վրա զանազան շարժումներ անող՝ խաղացող (մարդ), փախկան: 2. փխբ. Չափազանց ճարպիկ, ամեն կարգի նեղ վիճակից խորամանկությամբ դուրս պրծնող (մարդ): 3. փխբ. ճարպիկ խաբեբա:

լարակալ

Գ. 1. Լարը պահող՝ բռնող, լարի հենարան: 2. Տակդիր, որի վրա հանգում են թառի՝ ջութակի ևն գործիքների լարերը՝ ականջների մոտ: 3. Որևէ կեռման՝ օղակ, որի միջով կամ վրայով անցնում է լարը: // Ա. Լարը պահող, լարը բռնող՝ իր վրա պահող:

լարահան

Գ. տեխ. Պողպատյա ծակոտկեն տախտակ՝ մետաղալար քաշելու համար, լարաքաշ: // Ա. Լարը քաշող՝ հանող, կորզան:

լարահատ

Ա. // Գ. Մետաղյա լարեր կտրող (գործիք):

լարահար

Ա. Լարերին խփող՝ հարվածող: // Գ. Ղաշնամուրի լարին խփող փոքրիկ մուրձիկ, դաշնամուրի միջի մուրձիկներից յուրաքանչյուրը:

լարաչափ

Ա. Լարով չափող՝ չափվող: // Գ. Երկար լար կամ ժապավեն՝ մետրերի նշաններով:

լարափակ

Ա. Լարերով փակած՝ փակված: // Գ. 1. Մետաղալարերի ցանցով ստեղծած արհեստական պատնեշ, լարափակոց: 2. փխբ. Խոչընդոտ, արգելք:

լարաքաշ

Գ. // Ա. տեխ. Տե՛ս լարահան:

լարող

Բ. Ենթ. դերք. լարել-ի: // Գ. // Ա. Երաժշտական լարավոր գործիք-

ների լարվածությունը կարգավորող (մասնագետ), լարիչ:

լարչափ
Ք. մանգ. Որևէ մարմնի վրա ներգործող ծգողական՝ ճնշիչ ուժի կամ ծգվածության մեծության չափման սարք: // Ա. Զգողական կամ ճնշիչ ուժը չափող:

լարված
Ք. Հրկտր. դերք. լարվել-ի: /// Ա. 1. Ուժգին, եռանդուն, չթուլացող: 2. Զթուլացող թափով՝ ուժով՝ ջանքերով տեղի ունեցող: 3. Դժվարին լուծում պահանջող: 4. Թշնամական, շիկացած, գրգռված: /// Մ. 1. Լարվածությամբ, հոգեկան անհանգիստ սպասումով: 2. Թշնամաբար: 3. Եռանդազին, չթուլացող թափով՝ ուժով: 4. Սկեռուն, մտասույզ:

լարվածաչափ
Ք. // Ա. մանգ. Տե՛ս՝ լարչափ:

լացախեղ
Ա. // Մ. Լացից խեղդվող՝ խեղդվելով, լացելուց շնչակտուր լինելով:

լացակից
Ք. // Ա. 1. Մեկի հետ միասին լացող, լացին ընկերակցող: 2. Միասին լաց լինողներից յուրաքանչյուրը:

լացակումած
Ք. Հրկտր. դերք. լացակումել-ի: /// Ա. /// Մ. 1. Արցունքոտ, արտառվախառն: 2. Կերկերուն, հեկեկուն, հեծկլտանքի նման:

լացածայն
Ա. // Մ. Լացի ծայնով, լացախառն ծայնով:

լացանման
Ա. Լացի նմանվող: // Մ. Լացի նման, լաց լինելու նման:

լացաշաղ
Ա. Լացից շաղված, արտասուքով շաղված: // **Ք.** քնտ. Լացից գոյացող շաղ, արտասուք:

լացող
Ք. Ենթ. դերք. լացել-ի և լալ-ի: // Ա. 1. Հեշտությամբ լաց լինող, լացկան: 2. Վշտազին, վշտացած:

լափլեզ
Ք. Ափսեի տեսակ (երեսափսե), որից հեշտությամբ կարելի է լիզել կերակրի մնացորդները: // Ա. 1. Լափլիզող, լափող ու լիզող: 2. փխթ. Սպառող, ոչնչացնող:

լեզվագար
Ա. // Ք. 1. Խոսելացավով տառապող, շաղակրատ, շատախոս: 2. Հիմար-հիմար դուրս տվող, շաղակրատ (մարդ):

լեզվագետ
Ք. // Ա. Շատ լեզուներ իմացող, շատ լեզուների գործնականորեն տիրապետող (անձ): 2. Լեզվաբանության մասնագետ, լեզվաբան, լեզուներ ուսումնասիրող:

լեզվախույզ
Ա. // Ք. Լեզվի հարցերը քննող՝ ուսումնասիրող՝ հետազոտող (մասնագետ):

լեզվակիր
Ա. // Ք. Տվյալ լեզուն կրող, տվյալ լեզվով խոսող (ժողովուրդ, մարդկանց խումբ, անձ):

լեզվածն
Ք. Լեզվի՝ լեզվական ձև՝ դարձվածք, մասնիկ ևն: // Ա. Լեզվի ձև ունեցող, լեզվանման:

լեզվամոլ
Ա. // Ք. Տե՛ս՝ լեզվագար:

լեզվանի (լեզվանիկ)
Ա. // Ք. խսկց. 1. Շատախոս, լեզվագար: 2. Ասող-խոսող: 3. Խոսքի տակ ջննացող, ճարտարախոս (անձ):

լեզվաշինարար
Ք. գիտ. Լեզվի շինարար, լեզվաշինարարությամբ զբաղվող մասնագետ՝ լեզվաբան՝ գրող՝ հրապարակախոս: // Ա. 1. Լեզվաշինարարությամբ զբաղվող: 2. Գրական լեզուն հղկող և հարստացնող: 3. Գրական լեզվի մշակման ու կատարելագործման նպատակին ծառայող:

լեղահամ (լեղվահամ)
Ք. Լեղու համ, դառը համ: // Ա. Խիստ դառնահամ, լեղիի համ ունեցող, շատ դառն:

լեղաճաք

Ա. // Մ. Սարսափահար, ահաբեկ, սարսափահար եղած:

լեղամուղ

Ա. // Գ. քժշկ. Լեղին դուրս մղող՝ արտամղող, լեղու դուրս մղումին նպաստող (դեղահաք կամ խոտաբույս):

լեղապատառ

Մ. Սարսափահար, լեղաճաք: // Ա. 1. սարսափահար եղած, լեղակտուր, լեղաճաք: 2. Վախկոտ, չնչին բանից վախեցող:

լեղարգելիչ

Գ. // Ա. քժշկ. Լեղու արտադրությունը՝ լեղազատումը նվազեցնող կամ դադարեցնող (միջոց/ներ/):

լեղի

Գ. 1. կզմխս. Դեղնականաչավուն դառնահամ հեղուկ, որն արտազատում է լյարդը, մաղծ: 2. Լեղանյութով լցված պարկը: 3. փխբ. Թույն: 4. փխբ. Անարգանք, դառը խոսք: 5. փխբ. Բարկություն, ցասում: 6. փխբ. Չարություն: 7. փխբ. Վիշտ, հոգս, դառնություն: // Ա. 1. Շատ՝ խիստ դառն: 2. Թունոտ, կծու, խոցող, վիրավորական:

լենտո

Մ. երժշտ. Ծանր, դանդաղ: // Գ. երժշտ. Ծանր ու դանդաղ տեմպով գրված երաժշտական երկ:

լեռնդմեջ

Ա. // Մ. Լեռների միջով անցնող՝ անցնելով, ձգվող՝ ձգվելով:

լեռնաքնակ

Ա. Լեռներում բնակվող՝ ապրող: // Գ. 1. Լեռների բնակիչ, լեռնցի: 2. փխբ. Միայնակյաց, ձգնավոր:

լեռնաբույս

Գ. Լեռներում աճող բույս: // Ա. Լեռներում բուսած:

լեռնագիծ

Ա. Լեռներով գծված՝ պարագծված՝ սահմանագծված: // Գ. Լեռան ծիրը՝ գիծը, որ սահմանագծում է հորիզոնը:

լեռնագիր

Ա. // Գ. աշխգր. Երկրի ռելիեֆը ուսումնասիրող, լեռնագրության մասնագետ:

լեռնագնաց

Ա. 1. Լեռներով գնացող՝ անցնող, լեռնային դժվարանց ճանապարհներով գնացող, քարագնաց: 2. Լեռներով ձգվող: // Գ. 1. Լեռնային արշավներով զբաղվող մարզիկ, լեռնարշավորդ: 2. Սար՝ յայլաղ բարձրացող մարդ, սարվոր:

լեռնադահուկավոր

Գ. // Ա. Լեռնադահուկային մարզաձևով զբաղվող:

լեռնադեզ

Գ. Շատ մեծ՝ վիթխարի դեզ: // Ա. Լեռան պես դիզված՝ կիտված:

լեռնալանջ

Գ. Լեռան թեք մակերևույթը զազաթից մինչև ստորոտ: // Ա. փխբ. Լեռան լանջի նման ամուր՝ լայն կուրծք ունեցող:

լեռնախույզ

Ա. 1. Լեռները խուզարկող՝ հետազոտող: 2. փխբ. Լեռներում թափառող: // Գ. Լեռները հետախուզող՝ հետազոտող մասնագետ:

լեռնական

Գ. 1. Լեռների բնակիչ, լեռնցի: 2. Լեռներում բնակվող միայնակյաց, անապատական: // Ա. 1. Լեռնային վայրերում ապրող՝ բնակվող: 2. Լեռներում գտնվող՝ ապրող՝ աճող: 3. Լեռներում կատարվող: 4. Լեռնային վայրերում հորինված:

լեռնակարկառ

Ա. Լեռան պես կարկառված՝ դեպի վեր խոյացած: // Գ. 1. Իրար մոտ խմբված՝ դեպի վեր բաժրացող լեռների խումբ: 2. Լեռան դուրս ցցված մասը:

լեռնակյաց

Ա. Լեռներում ապրող՝ բնակվող: // Գ. Լեռնաքնակ մենակյաց՝ ձգնավոր:

լեռնակոհակ

Ա. Լեռան չափ վիթխարի ալիքներ ունեցող: // Գ. Ալիքածն բարձր լեռներ:

լեռնակույտ

Գ. 1. Լեռների կուտակություն, լեռնախումբ, լեռնազանգված: 2. Լեռան նման կույտ, վիթխարի կույտ: // Ա.1. Լեռան պես կուտակված՝ դիզված: 2. փխբ. Անչափ, շատ:

լեռնակուտակ

Ա. 1. Լեռան պես՝ չափ իրար վրա կուտակված՝ դիզված: 2. Հսկայական, վիթխարի: 3. Անչափ շատ: // Գ. Իրար վրա խմբված լեռներ, լեռնախումբ, լեռնակույտ:

լեռնաձայն

Ա. // Մ. բնատ., փխբ. Խրոխտ, հզոր:

լեռնաձև

Ա. Լեռան ձև ունեցող, վիթխարի: // Լեռան ձևով՝ նման:

լեռնանց

Ա. Լեռը շրջանցող, լեռան շուրջն անցնող: // Գ. 1. Լեռն անցնելը՝ շրջանցելը, լեռան կիրճերով մյուս կողմն անցնելը, լեռնանցում: 2. Լեռնանցք՝ կիրճ՝ ճանապարհի՝ ուղի, որ լեռնաշղթայի մի կողմից ձգվում է մյուսը:

լեռնանույշ

Գ. Լեռնահարս: // Ա. Լեռնահարսի նմանվող, չնաշխարհիկ:

լեռնաշար

Գ. Զգվող լեռների շարան, լեռնաշարք, լեռնաշղթա: // Ա. բնատ. Լեռան պես շարված, անընկճելի՝ անպարտելի շարք կազմած:

լեռնապատ

Գ. Լեռը որպես պատ՝ պատնեշ, լեռից ձևացած պատ: // Ա. Լեռներով պատված՝ շրջապատված՝ պարփակված:

լեռնատարափ

Գ. 1. Լեռներում տեղացող հորը անձրև, լեռնային տարափ: 2. Լեռներից թափվող քար՝ հող՝

լավա են: // Ա. 1. Լեռներում առատորեն տեղացող: 2. Լեռներից հոսող՝ թափվող՝ գլորվող:

լեռնափրկարար

Ա. // Գ. Լեռներ մազլցող՝ լեռնազնաց փրկարար:

լեռնցի (լեռնացի)

Գ. 1. Լեռներում մշտական բնակություն ունեցող մարդ, լեռների՝ լեռնաստանի բնակիչ: 2. փխբ. Լեռնցու վարք ու բարք ունեցող՝ բռի մարդ: // Ա. 1. Լեռնային բնակավայրում բնակվող: 2. փխբ. Ոչ քաղաքակիրթ, կոպիտ, բռի:

լեռնուտ

Գ. Լեռնուտ վայր: // Ա. 1. Լեռնուտ, լեռնային: 2. փխբ. Խորդուբորդ:

լերդախոց

Գ. Լյարդի վրա գոյացած խոց: 2. Լյարդի հիվանդություն: // Ա. Լյարդը խոցված (հրազենով են), լյարդի վրա խոց գոյացած:

լերդախտավոր

Ա. // Գ. Լերդախտ ունեցող, լերդախտով տառապող (հիվանդ):

լերդապատառ

Ա. // Մ. Տես՝ լեղապատառ:

լիաբերան

Մ. 1. Լիաթոք, լիաշունչ: 2. փխբ. Ազատորեն, ցանկացածի պես: // Ա.1. Լի բերանով, ամբողջ ուժով, բուռն, լրիվ: 2. փխբ. Ջերմ ու անկեղծ, սրտանց, ամբողջ հոգով, սրտանվեր:

լիաբուռ (լիաբուռն)

Մ. 1. Բուռը՝ ափը լիքը լցնելով, լիքը բռով: 2. Առատորեն, լիառատ: // Ա. 1. Լիքը բռով, բուռը լցված: 2. փխբ. Լիակատար և ուժգին, լի և բուռն: 3. փխբ. Լիառատ, հորդառատ: 4. փխբ. Առատածեռն:

լիազումար

Ա. Լրիվ գումարված՝ հավաքված: 2. արևմտի. Որևէ կազմակերպության ընտրական ղեկավար մարմնի բոլոր անդամների մասնակցությամբ տեղի ունեցող:

// Գ. Բոլոր անդամների մասնակցությամբ կայացած նիստ՝ ժողով են:

լիազոր

Ա. Որևէ կազմակերպության՝ հաստատության կողմից պաշտոնական իրավունք՝ լիազորություն ունեցող, լիազորված: 2. Անսահման իրավունքներ ունեցող, լիիրավ, ինքնիշխան: // Գ. Որևէ կարգի լիազորությունների համաձայն գործող անձ՝ պաշտոնյա:

լիազորական

Ա. Լիազորին հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. Լիազորագիր:

լիազորված

Բ. Հրկտր. դերք. լիազորվել-ի: // Ա. 1. ֆին. Առևտրական գործառնություն կատարելու իրավունք՝ լիազորություն ստացած: 2. դվնգ. Դիվանագիտական ներկայացուցիչ որևէ երկրում:

լիաթոք

Ա. // Մ. 1. Ամբողջ թոքերով, խոր: 2. Սրտանց, զգացումներով, լի՝ լեցուն, բուռն:

լիալույս

Ա. 1. Լույսով լի, շատ լուսավոր, լուսառատ: 2. Լրիվ լուսավորված: /// Մ. Լրիվ լուսավորվելով: /// Գ. Լրիվ լույսը, ամբողջ լույսը:

լիալուսին

Ա. 1. Լուսնի լրման ժամանակ: 2. Լրումն առած լուսնի լույսով լուսավորված: 3. փխք. Լրումն առած լուսնի նմանվող: // Գ. 1. Լուսնի փուլերից մեկը, երբ Երկրի վրայից երևում է լուսնի ամբողջ լուսավորված սկավառակը: 2. Լուսնի լրիվ սկավառակը, լրած լուսին:

լիախինդ

Ա. // Մ. Խնդությամբ՝ երջանկությամբ լի, խինդով լեցուն:

լիակատար

Ա.1. Լիովին տեղի ունեցող՝ կատարվող՝ դրսևորվող՝ արտահայտվող, լրիվ, կատարյալ: 2. Ոչնչով չսահմանափակված, անկաշկանդ, անսահմանափակ:

3. Ամբողջ նյութը՝ բոլոր բաղկացուցիչ մասերը՝ տարրերը ընդգրկող, ամբողջական: 4. Չարգացման բարձրագույն աստիճանի հասած, գերազանց: 5. Պակասություն՝ թերություն՝ խանգարիչ հանգամանք չունեցող, անթերի, կատարյալ: // Մ. 1. Լրիվ՝ ամբողջությամբ ու կատարյալ, լիովին, կատարելապես: 2. Առանց սահմանափակման:

լիակուրծք (լիակուրծ)

Ա. 1. Փաթեամ ու հարուստ կրծքով: 2. Ուժեղ, զորեղ: 3. Կուրծքը կաթով լի: 4. փխք. Լիածայն, լիաշունչ, լիաթոք, կրծքալիր: // Մ. 1. Լիաթոք, կրծքալիր, խոր: 2. Լիածայն, լիահունչ:

լիահնչուն

Ա. // Մ. 1. Հնչուններով լի՝ լցված, աղմկալից: 2. փխք. Բուռն, կենսաթրթիռ, կենսալից: // Գ. լեզվք. Լրիվ հնչուն, իսկական հնչյուն:

լիահնչուն

Ա. Լի հնչող, ամբողջ ծայնով՝ բոլոր հնարավորություններով՝ բոլոր կողմերով հնչող: 2. քնստ. Բուռն, հախտուն: 3. փխք., քնստ. Բովանդակալից, լայն ընդգրկումով: // Մ. 1. Լիահունչ կերպով: 2. Անկեղծորեն, սրտանց: 3. Բուռն, հախտուն:

լիահույս

Ա. // Մ. 1. Հույսով լի, որևէ բանի հույսով լցված: 2. Լիովին վստահ՝ համոզված որևէ բանի նկատմամբ, լիահավատ:

լիահունչ

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ լիահնչուն:

լիածայն

Ա. 1. Լի ծայն ունեցող, հնչուն ծայն հանող, լիահունչ: 2. Լի ծայնով, ամբողջ ծայնով, լիաթոք: 3. փխք. Սրտանց, անկեղծ, ամբողջ հոգով: 4. փխք. Լրիվ, անվերապահ: 5. Լի՝ լրիվ ծայնային հատկանիշներով արտասանվող, լրիվ ծայնային

տարրով: 5. **հնց.** Չայնավորներով հարուստ: // Մ. Լի ծայնով, ամբողջ ծայնով, լիաթոք:

լիաձեռն (լիաձեռ)

Ա. Առատորեն բաշխող, առատաձեռն, առատաբաշխ: 2. **փխթ.** Կատարյալ, լիակատար, լրիվ: // Մ. Առատորեն, անխնայաբար, առատ-առատ: 2. Լի ձեռքով, լիաբուռ/ն/:

լիաշեշտ

Ա. **լեզվթ.** Լի՝ ուժգին շեշտ ունեցող՝ կրող: // Մ. Ուժգնորեն, շեշտված:

լիաշոգի

Ա. Շոգիով լի՝ լցված: // Մ. Լիքը շոգու ամբողջ թափով, հնարավոր արագությամբ (շոգեմեքենայի մասին):

լիաչք

Ա. // Մ. Լիացած աչքով, կուշտ աչքով:

լիառագաստ

Մ. // Ա. 1. Առագաստները լրիվ բացած, լրիվ բացված առագաստներով: 2. **փխթ.** Ամբողջ թափով, լրիվ ընթացքով, անկաշկանդ:

լիառատ

Մ. // Ա. 1. Առատորեն, լի և առատ, լիուլի, առատ-առատ: 2. Առատությամբ լցված, ճոխ, անկարոտ:

լիափրտ

Ա. // Մ. 1. Ամբողջ սրտով, սրտանց, սրտագին, անկեղծորեն: 2. Սրտի բոլոր զգացումներով, ամբողջովին: 3. Հախուռն, բուռն: 4. Լիահույս:

լիբերալ

Ա. 1. Լիբերալիզմի կողմնակից, լիբերալ կուսակցության անդամ հանդիսացող: 2. Լիբերալություն անող, վնասակար բարյացակամություն ցուցաբերող, ոչ պահանջկոտ, ներողամիտ: // Գ. Լիբերալիզմի գաղափարախոսության անդամ՝ հետևող:

լիքնթաց

Մ. Լրիվ ընթացքով, ամբողջ արագությամբ: // Ա. Լրիվ արագությամբ ընթացող:

լինոտիպ

Գ. **տեխ.** Հատուկ տպագրական մեքենա, որ ամբողջ տողի տառերը ծուլում և միանգամից շարում է, տողատիպ, տողաշար մեքենա: // Ա. Տողաշար մեքենայով շարված:

լիրք

Ա. 1. Արտահայտությունների մեջ անսանձ, անամոթ, անպատկառ: 2. Անբարոյական, անառակ: 3. Անվայել, անպատշաճ: 4. Կռվարար, աղմկարար: 5. Չարամիտ, ստոր: 6. Լրբին հատուկ, լրբեմի: // Գ. 1. Անսանձ՝ լաիրշ՝ անամոթ մարդ: 2. Անբարոյական՝ բարոյապես փչացած՝ անառակ մարդ: 3. Կռվարար՝ աղմկարար անձ: 4. Չարամիտ՝ ստոր անձ, սրիկա:

լիրիկ

Ա. // Գ. 1. Լիրիկական բանաստեղծություններ գրող: 2. Ձգացմունքային, լիրիկական, քնարական տրամադրություններ ունեցող (մարդ):

լիքը (լիքն)

Ա. 1. Բերնեբերան լցված, լի, լեցուն: 2. Առատ, շատ հարուստ: 3. Մսեղ, փափիլի: 4. Ուռճացած, տռուզ, ատոք (հատիկի մասին): 5. Չխլացված, ամբողջ կարողությամբ հնչող (լիքը ծայն): 6. Գեր, մարմնեղ: 7. Կահավորված, անհրաժեշտ մթերքներով՝ առարկաներով առատ, շեն: 8. Բարիքներով բեռնավորված: 10. Բոլոր տեղերը զբաղված: 11. Շատ, մեծ: // Մ. 1. Առանց կարիքի, լիուլի: 2. Շատ, մեծ քանակությամբ:

լկիչ

Ա. // Գ. Լկող:

լծորդ

Ա. 1. Մի ուրիշ բանի հետ կապակցված, կցորդ, զուգորդ, հարակից: 2. Իրար փոխարինող

հնչյուններից յուրաքանչյուրը:
// **Գ. 1. լեզվք.** Հնչյուն, որ նման է մի ուրիշ հնչյունի և չփոթվում է նրա հետ կամ փոխարինում է նրան: **2. քրկն.** Բայափմքի և վերջավորության միջև ընկած խոնարհիչ ծայնավորը:

լկտի

Ա. 1. Լպիրշ, լիբբ, անամոթ, անպարկեշտ: **2. Անառակ,** անբարոյական: **3. Լպիրշություն** արտահայտող: // **Մ. Լկտիորեն,** լկտիաբար: // **Գ. փխք.** Լպիրշ՝ անամոթ՝ անբարոյական մարդ:

լմիչ

Ա. // Գ. Լմող՝ տրորող (սարք, մեքենա):

լնդախտավոր

Ա. // Գ. Լնդախտով հիվանդ՝ հիվանդացած:

լոզունգակիր

Գ. // Ա. 1. Վրան լոզունգ կրող, վրան լոզունգ գրված: **2. Լոզունգ** կրող, ծողերի վրա ամրացված լոզունգը պահող՝ տանող (անձ):

լողացող

Բ. Ենթ. դերբ. լողալ-ի և լողանալ-ի: // **Ա. 1. Լավ լող տվող,** լողորդ: **2. Ջրի մեջ** կամ մակերևույթին գտնվող՝ սարքված (լողացող տուն են): // **Գ. Լավ լող տվող** անձ, լողորդ:

լողուսույց

Գ. // Ա. Լող սովորեցնող (մարզիչ, ուսուցիչ):

լոռաբույս

Գ. քսք. Դանդաղ հոսող կամ կանգնած ջրում ապրող՝ խիտ ճյուղավորված և ջրի երեսին տարածված բույս, ջրիմուռ, գորտնաբուրդ, լոռ: // **Ա. Լոռով՝** ջրիմուռ/ներ/ով պատված:

լործնաշուրթ/ն/

Ա. 1. Լործունքոտ շրթունքներով, թուքը թափվող: **2. փխք.** Կրքոտ: **3. փխք.** Սրիկայական, խաբեական: **4. փխք.** Մեծ հաճույքով՝ ախորժակով արված՝ տրված՝ կատարված, շռայլ: // **Մ. 1. Թուքը** շաղ տալով,

փրփրերախ, շրթունքները լործունքոտ: **2. Կրքով, կրքոտ, մեծ հաճույքով անելով՝** կատարելով:

լարծուտ

Ա. Լարծուն, լործունքով պատված: // **Գ. Լարծուն՝** սաթաքուն տեղ:

լթին

Ա. // Մ. Լուռ, խաղաղ, անդորր, առանց ծայն հանելու:

լսելիք

Գ. 1. Հինգ զգայարաններից մեկը՝ լսելու գործարանը: **2. Ականջ:** **3. Լսողություն, ունկնդրություն:** // **Ա. Լսելու:** // **Բ. հնց.** Ապամնի 2-րդ դերբ. **լսել-ի:**

լսնամաշկ

Ա. // Գ. քծշկ. Տվյալ ցեղի՝ ազգի համար սովորական գունավորության բացակայությամբ՝ լսնամաշկությամբ տառապող՝ հիվանդ:

լտղ

Բ. Ենթ. դերբ. լսել-ի: // **Ա. 1. Անսացող, հնազանդվող, խոսք ընդունող:** **2. Դասախոսության ունկնդիր:**

լսված

Բ. Հրկտ. դերբ. լսվել-ի: // **Ա. փխք.** Նախկինում եղած՝ պատահած:

լվացարար (լվացքարար)

Գ. // Ա. Լվացք անող (անձ):

լվացողական

Ա. 1. Լվանալու: **2. Նախատական, հանդիմանական:** **3. նորբ., քղք.** Լվացողական քաղաքականություն վարող (փողերի վլացման մասին): // **Գ. 1. հզվդ.** Նախատող՝ հանդիմանող անձ: **2. նորբ., հզվդ.** Փողերի վլացմամբ զբաղվող՝ վլացողական քաղաքականություն վարող անձ/եր/, կազմակերպություն/ներ/:

լրագրավաճառ

Ա. // Գ. Լրագրի համարները վաճառող (անձ):

լրագրացիր

Ա. // Գ. 1. Լրագիր ցրող, լրագրերը բաժանորդներին տանող մարդ: **2. Լրագրավաճառ:**

լրակագծ

Գ. 1. Որևէ բանի համար սահմանված անձնակազմի լրիվ քանակը: 2. Մեկ ամբողջություն կազմող առարկաների լրիվ հավաքածու: // Ա. Լրիվ կազմով:

լրատար

Գ. 1. Ըստ հանձնարարության՝ լուր տանող՝ հաղորդող անձ: 2. ռազմ. Հարևան զորամասերի հետ կենդանի կապ իրականացնող զինվոր, կապավոր: // Ա. Լուր տանող՝ հաղորդող:

լրատու

Ա. Լուր հաղորդող, իրազեկիչ, տեղեկատու: // Գ. Լրագրի՝ հանդեսի այն բաժինը, որտեղ տպագրվում են վերջին լուրերը, տեղեկատու:

լրացված

Բ. Հրկուր. դերք. լրացվել-ի: // Ա. Լրացումներով ամբողջականացված, ամբողջական դարձած:

լրացուցիչ

Ա. 1. Լրացնող, իբրև լրացում ծառայող: 2. Եղածի՝ տրվածի վրա ավելացրած, հավելյալ: // Գ. երկրչ. Սուր անկյուն, որ պետք է ավելացնել մի ուրիշ սուր անկյան՝ ուղիղ անկյուն ստանալու համար:

լրաքաղ

Ա. // Գ. Լրագրերից քաղվածորեն լուրեր հավաքող, լուրեր քաղող:

լրիվ

Մ. չափ / ձև. 1. Ամբողջ տարողությամբ լցված՝ լիքը: 2. Առանց բացթողումների, ամբողջությամբ, լիովին ամբողջովին: 3. Կատարելապես, լիակատար կերպով: 4. Տվյալ քանակը կամ չափը պարունակող՝ ցույց տված քանակության կամ տևողության չափով: // Ա. 1. Բարձր զարգացման կամ վերջին սահմանին՝ ամենաբարձր աստիճանի հասած: 2. Ամբողջական, որևէ պահանջ՝ պայման ամբողջովին բավարարող, սպառիչ: 3. Կատարյալ, լիակա-

տար: 4. Չսահմանափակված, բացարձակ: 5. Բուն, իսկական:

լրջադեմ (լրջդեմ)

Ա. // Մ. Լուրջ ու խոհուն դեմք ունեցող, լուրջ դեմքով:

լրջախոհ

Ա. 1. Լուրջ ու խոհուն, լուրջ, ծանրակշիռ: 2. Լրջություն և խոհունություն արտահայտող: // Մ. Լրջությամբ և խոհունությամբ, լրջախոհաբար:

լրջմիտ (լրջամիտ)

Ա. 1. Լուրջ՝ ծանրակշիռ կերպով մտածող, լրջախոհ, խոհուն: 2. Լուրջ՝ խորիմաստ միտք արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Լրջորեն մտածված, խոհուն, արթուն մտքով:

լրտեսագար

Գ. // Ա. Բոլորին լրտես համարելու մոլությամբ՝ լրտեսամոլությամբ տառապող (մարդ):

լցարկիչ

Գ. // Ա. տեխ. Լցնող, լցարկում կատարող (օդանավ ևն):

լուծարիչ

Ա. // Գ. Որևէ հիմնարկի՝ ձեռնարկության՝ հաստատության գործունեությունը դադարեցնող, լուծարող, լուծարքի գործերով զբաղվող (անձ):

լուծիչ

Ա. 1. Լուծող: 2. Փորլուծություն առաջացնող: // Գ. 1. բժշկ. Սպեղանի՝ խյուս ևն, որ դնում են մարմնի վրա՝ մորթի տակ հավաքված հյութը լուծելու և ներծծելու համար: 2. Փորլուծություն առաջացնող դեղ, լուծողական:

լուծողական

Ա. // Գ. Փորլուծություն առաջացնող (դեղ անգլիական աղ ևն):

լուղարկիչ

Ա. // Գ. Անտառանյութը գետով ուղարկող, լուղարկող:

լույսով (լուսով)

Գ. Գործ. հոլ. լույս-ի: // Մ. 1. Լույս ժամանակ, գիշերն անցնելուց հետո, ցերեկով: 2. Հայեցակետով,

որևէ հիմունքով: /// Ա. 1. Լուսավոր: 2. ժող. Գեղեցիկ փայլ ունեցող, աստղով:

լուռ

Ա. // Մ. 1. Լռած, լռող, ծայն չհանող, անշուկ: 2. Լռությամբ պարուրված, անաղմուկ: 3. փխբ. Չդրսևորվող, արտաքուստ չարտահայտվող, խաղաղ: 4. Անշարժ: 5. Անտրտունջ, անմռունջ, հնազանդ: 6. Անզգալի, աննկատելի՝ աննկատելիորեն:

լուռ-լուռ (լուռ-մուռ, լուռ-մունջ, լուռումունջ)

Ա. // Մ. Բոլորովին լուռ, առանց ծայն ու ծպտուն հանելու, սուսուփուս:

լուսաբեկ

Գ. աստղգ. Հեռադիտակ, որի մեջ երկնային մարմինների պատկերն ստացվում է ոսպնյակների միջոցով: // Ա. Լույսը բեկող՝ բեկելով:

լուսաբեր

Ա. 1. Ինքնին լույս տվող, լուսածին: 2. Լուսատու: 3. Ցերեկ բերող: 4. փխբ. Մտքերը՝ հոգիները լուսավորող, գիտություն ու կրթություն՝ զիր ու զրականություն տարածող՝ բերող: // Գ. 1. Լուսամուտ, պատուհան, լուսանցույց: 2. հտ. Լուսաստղ՝ Արուսյակ մոլորակը:

լուսաբնակ

Ա. Լույսի մեջ բնակվող՝ ապրող, արդար: // Գ. Ննջեցյալ:

լուսագազաթ

Ա. 1. Լուսեղեն գազաթ ունեցող: 2. փխբ. Լուսապայծառ՝ ճերմակափառ գազաթով: // Գ. Լուսեղեն՝ չքնաղ գազաթ՝ կատար:

լուսագիծ

Գ. Լույսի գիծ, լույսերով գծված՝ արտահայտված գիծ՝ նշան: // Ա. 1. Լույսի գիծ ունեցող, լուսեղեն գծերով գծագրված՝ կառուցված: 2. Լուսեղեն՝ լուսավոր գիծ՝ հետք թողնող:

լուսագիր

Ա. 1. Էլեկտրական լույսերով գրված: 2. Լույսով գրված: 3. փխբ.

Վսեմ ձգտումներով՝ գաղափարներով տոգորված: // Գ. 1. Էլեկտրալույսի՝ էլեկտրական սարքերի լույսով պատկերված՝ գրված գիր՝ լուսագրվագր, (լուսառելիամ), լուսագր՝ լուսագրագիր: 2. Լուսանկար:

լուսադարձ

Ա. Դեպի լույսը դարձող՝ դարձած, լույսի կողմը ուղղված: // Գ. քսբ. Բույսերի աճման ուղղության փոփոխությունը լույսի հարաբերությամբ, լուսադարձություն:

լուսադեմին

Գ. Տր. հոլ. լուսադեմ-ի: // Մ. Լուսանալու ժամանակ, լուսաբացին:

լուսադրոշմ

Ա. 1. Լույսով դրոշմված, վրան լույսի ցուլք ընկած: 2. Լույս դրոշմող, լուսեղեն հետք թողնող, լույսեր՝ կայծեր արծակող: // Գ. Թղթադրամների և ընտիր թղթերի վրայի դրոշմը, որ երևում է միայն լույսի տակ պահելով:

լուսաեկեցիչ (լուսեկեցիչ)

Ա. // Գ. տեխ. Լույսի ելեկտրոններ՝ ալիքավորում առաջացնող (սարք):

լուսաթագ

Գ. Լուսեղեն՝ լուսապսակ թագ: // Ա. 1. Լուսեղեն թագ կրող: 2. փխբ. Լույսի՝ արդարության թագ կրող, արդար, լուսամիտ: 3. փխբ. Լույսով՝ բարձր գիտությամբ պսակված: 4. Լուսագազաթ:

լուսաթաթախ (լուսաթաթավ)

Ա. 1. Լույսով ողողված, լույսի մեջ թաթախված, շատ պայծառ: 2. Լուսեղեն, պայծառ, երջանկությամբ լի: 3. Լույսից դուրս եկած, լուսավառ: 4. Չքնաղագեղ, լույսի նմանվող, չափազանց սպիտակ: // Մ. 1. Լույսի մեջ թաթախված: 2. Երջանկությամբ լեցուն: 3. ժող. Լուսանալուն մոտ, լուսումնոթին, առավոտ կանուխ:

լուսաթախիծ

Գ. քնտ. Հոգին մաքրող՝ հոգեպարար թախիծ: // Ա. 1.

Հոգեպարար թախիծով համակ-
ված: 2. Այդպիսի թախիծ պատ-
ճառող՝ արտահայտող:

լուսաթել

Ա. Լուսեղեն թելեր ունեցող, լույս
թելերով հյուսված: // **Գ.**
Չափազանց սպիտակ՝ վառ ու
պայծառ թել:

լուսաթիթեռ

Գ. 1. **կենդբ.** Լույսի շուրջը
պտտվող թիթեռ, դեպի լույսը
ծգտող թիթեռ: 2. **բնստ.** Լուսեղեն՝
վառ ու պայծառ գույներով թիթեռ:
// **Ա. փխբ.** Լուսեղեն թիթեռների
նմանվող, լույսի ծգտող:

լուսաթրթիռ

Ա.1. Լույսով թրթռացող՝ ծածան-
վող: 2. Լուսափայլ ալիքներ՝
ծալքեր՝ թրթրեր ունեցող: 3.
Լույսից թրթռացող՝ դողացող,
անձկությամբ լույսի սպասող՝
ծգտող: 4. Լույսի պես թրթռացող՝
վետվետող՝ ցոլացող: // **Գ.** Լույսի
թրթիռ՝ ծփանք:

լուսաժապավեն

Գ. 1. Լույսի ժապավեն՝ շերտ: 2.
Լուսեղեն՝ պայծառ՝ հրաշագեղ
ժապավեն: // **Ա.** Այդպիսի
ժապավեններով զարդարված:

լուսաժպիտ

Ա. **բնստ.** 1. Լուսեղեն՝ չքնաղագեղ
ժպիտ ունեցող: 2. **փխբ.** Պայծառ
վառվող: 3. **փխբ.** Վառ ու
պայծառ, լուսավառ, լուսա-
պայծառ: // **Մ.** 1. Չքնաղորեն
ժպտալով, լուսավոր՝ պայծառ
ժպիտով: 2. Պայծառորեն վառ-
վելով:

լուսաժպտուն

Ա. // **Մ.** 1. Լուսեղեն ժպիտով,
ժպտուն: 2. Լուսաժպիտ:

լուսալիք

Ա. Լուսափայլ ալիքներ ունեցող,
լույս ալիքներով: // **Գ.** Լույսի՝
լուսեղեն ալիք:

լուսախաղ

Գ. Լույսի խաղ՝ վետվետում՝
ցոլցանք: // **Ա.** Լույսի խաղերով
բռնված:

լուսածագ

Գ. Լույսը ծագելու ժամանակը,
լուսաբաց: // **Ա.** Լույս ծագեցնող՝
բերող՝ սփռող՝ տարածող:

լուսածագին

Գ. Տր. հոլ. լուսածագ-ի: // **Մ.**
Լուսաբացին:

լուսածաղիկ

Ա. 1. Լուսավոր՝ լույս ծաղիկներ
ունեցող, լուսափայլ: 2. Լույսի
նման սպիտակ ծաղիկներ ունե-
ցող: 3. **փխբ.** Չքնաղ, հրաշագեղ:
// **Գ. բսբ.** Պատատուկազգիների
ընտանիքին պատկանող գեղա-
զարդային բույս՝ լուսնածաղիկ:

լուսածին

Ա. 1. Լույս ծնող՝ առաջացնող: 2.
Լույսից ծնված: 3. **փխբ.** Պայծառ,
լուսավոր: // **Գ.** հս. Ֆոսֆոր: / հտ.
կրոն. Մարիամ Աստվածածնի
մակդիրը՝ Լուսածին:

լուսածիր

Ա. Լուսեղեն ծիր ունեցող: // **Գ.**
Լույսի ծիր, լուսավոր հետք:

լուսածով

Գ. Լույսերի ծով: // **Ա.** Լույսով
ողողված:

լուսակաթ

Ա. 1. Վրան լույսի ցուլք ընկած,
լուսափայլ: 2. Որից լույս է կա-
թում՝ ծագում: 3. **փխբ.** Լուսեղեն,
հրաշալի, երջանիկ: 4. **փխբ.**
Քնքուշ, նուրբ, անրջային: // **Գ.** 1.
Լույսի ցուլք: 2. Լույսը բացվելու
պահը:

լուսակաթիլ

Ա. Լույսի նման կաթիլներ ունեցող,
լուսեղեն կաթիլներով: // **Գ.** Լույսի
կաթիլ, լույսի նմանվող կաթիլ:

լուսակալ

Գ. Աշտանակ, մոմակալ,
ճրագակալ, կանթեղ: // **Ա.** 1.
Լույսը՝ մոմը՝ ճրագը իր վրա
պահող: 2. Լույսը՝ ճրագը բռնող,
ջահընկալ:

լուսակամար

Գ. Լուսեղեն կամար: // **Ա.** Լուսեղեն
կամար ունեցող:

լուսակարգավորիչ

Ա. // Գ. տեխ. Լուսավորության՝
լուսային էֆեկտների կարգա-
վորմանը ծառայող՝ նախատես-
ված (սարք, հարմարանք):

լուսակետ

Գ. 1. Լուսավոր կետ, կետի նման
երևացող լույս: 2. փխք. Պայծառ՝
հույս ներշնչող հեռանկար: // Ա. 1.
Լուսեղեն կետի նմանվող,
լուսեղեն կետ կազմող: 2. փխք.
Հուսատու, հույս ներշնչող: 3.
փխք. Պայծառ, երջանիկ:

լուսակիր

Ա. 1. Իր մեջ կամ վրան լույս կրող:
2. Իր մեջ լույս պարունակող: // Գ.
հս. 1. Ֆոսֆոր: 2. Լուսազղանշան:
/ հտ. կրոն. Մարիամ Աստվա-
ծածնի մակդիրներից՝ Լուսակիր:

լուսահավաք

Ա. Լույս կուտակող, լույսի ճա-
ռագայթները մի տեղ հավաքող,
ճառագայթահավաք: // Գ.
Ոսպնապակի:

լուսահեռագրիչ

Գ. // Ա. Հեռագրի ու ռադիոյի
միջոցով անշարժ պատկերների
(նկարների, ձեռագրերի են)
հեռուստային հաղորդմանը ծա-
ռայող (հարմարանք):

լուսահետք (լուսահետ)

Գ. 1. Լուսեղեն՝ լուսավոր հետք,
լույսի հետք: 2. փխք. Պայծառ
հիշատակ՝ հետք: // Ա. 1. Լուսեղեն
հետք ունեցող՝ թողնող: 2.
Պայծառ հետք՝ հիշատակ թողնող՝
թողած:

լուսահոգի

Ա. // Գ. Հոգին լույս դարձած,
արժանահիշատակ, բարեհիշա-
տակ (հանգուցյալ):

լուսահոսք

Գ. Լույսի հոսք՝ հոսանք: /// Ա.
/// Մ. Լույսի նման հոսող՝ հոսելով:

լուսադյուր

Ա. 1. Լույսի աղբյուր հանդիսացող,
լույս տվող: 2. Տեսողության
աղբյուր հանդիսացող: // Գ. 1.
Լուսեղեն՝ մաքուր՝ վճիտ աղբյուր:

2. Լույսի ակունք՝ աղբյուր: 3.
Բուժիչ ջրով աղբյուր:

լուսաճաճանջ

Ա. 1. Լույսի ճաճանջներ արձակող,
լուսաշող, ճաճանջափայլ: 2. փխք.
Չեղեցկություն՝ հրաշագեղություն
ճաճանջող: 3. փխք. Ուրախ,
երջանիկ: // Գ. Լույսի ճաճանջ:

լուսաճառագայթ

Գ. Լույսի՝ լուսային ճառագայթ: //
Ա. Լույս ճառագող, լուսեղեն
ճառագայթներ արձակող, լուսա-
ճառագ:

լուսամուտ

Գ. 1. Պատի կամ երդիկի մեջ
բացված անցք՝ լույսը սենյակի
մեջ ընկնելու համար, պատուհան:
2. Պատուհանի գոգ: 3.
Պատուհանի շրջանակն իր
փեղկերով: // Ա. Լույսը մտնելուն
ծառայող: 2. Լույսի մտնելուն
ծառայող, լույսը անցկացնող՝
ներս գցող, լուսանցույց:

լույսայգ

Գ. բնստ.1. Լուսավոր այգ,
պայծառ առավոտ, պայծառ ու
լուսեղեն այգաբաց: 2. փխք.
Պայծառ՝ երջանիկ կյանքի սկիզբ:
4. փխք. Երջանիկ գալիք: // Ա.
Լուսավոր՝ պայծառ այգ ունեցող՝
բերող, երջանիկ:

լուսանշույլ

Ա. 1. Լույս արձակող, լույսի նման
ճառագայթող: 2. Լույսի նման
ճառագայթող, լուսափայլ: 3.
Լուսավոր, պայծառ, երջանիկ: //
Գ. Լույսի նշույլ՝ շող:

լուսանցազարդ (լուսանցքազարդ)

Գ. Գրքի՝ հատկապես ձեռագրերի
լուսանցքները զարդարող պատ-
կեր՝ զարդանկար: // Ա.
Լուսանցքները զարդարված, զար-
դարուն լուսանցքներով:

լուսանցույց

Գ. Անցք, որով լույսն ընկնում է մի
բանի ներսը, լուսամուտ: // Ա. Լույս
անցկացնող՝ ներս գցող, լուսա-
թափանց:

Լուսաշար

Ա. Լուսավոր՝ չափազանց սպիտակ՝ լուսեղեն շարք կազմած: // Գ. Լույսերի՝ լուսատու լապտերների շարք, լուսաշարք:

Լուսաշերտ

Գ. 1. Լույսի շերտ: 2. Լուսավոր, պայծառ՝ սպիտակ շերտ: // Ա. 1. Լույսի շերտ ունեցող, իր վրա լույսի շերտ կրող: 2. Լուսավոր՝ սպիտակ շերտեր ունեցող, սպիտակաշերտ:

Լուսաշիթ

Գ. Լույսի շիթ՝ կաթիլ, շող: // Ա. 1. Լույս կաթեցնող՝ տեղացող, լուսավոր: 2. Լուսափայլ շիթեր ունեցող, լուսեղեն շիթերով: 3. փխբ. Չքնաղ, լուսեղեն:

Լուսաշող

Ա. 1. Լույսով շողացող՝ ցոլացող: 2. Լույսի շողեր արծակող, լույս ճառագայթող: 3. Լույսի նման շողացող՝ փայլող, լուսեղեն: 4. փխբ. Երջանիկ, ուրախ: 5. փխբ. Փառավոր, պանծալի: /// Մ. Լույսի շողեր արծակելով, լույս ճառագայթելով: /// Գ. Լույսի շող:

Լուսապատկեր

Գ. 1. Լուսավոր՝ պայծառ պատկեր: 2. Ֆիզ. Լույսի բեկումից ստացված գունավոր ճառագայթների ամբողջությունը՝ պատկերը, լուսակ: 3. Լուսանկար: // Ա. 1. Լուսավոր պատկեր՝ տեսք ունեցող: 2. փխբ. Սպիտակ, լուսեղեն, գեղեցիկ:

Լուսապատճենահան

Ա. // Գ. Լուսապատճեն հանող, լուսապատճենող (սարք, մեքենա ևն):

Լուսապսակ

Ա. 1. Լույսի նման՝ լուսեղեն պսակ ունեցող: 2. փխբ. Փառքով պսակված, փառքի արժանացած, փառապսակ կրող: // Գ. 1. Լուսեղեն պսակ, լուսավոր շրջագիծ լույս արծակող կետի կամ ատրաշեկ առարկայի շուրջը:

2. Արևապսակ: 3. Սրբանկարների մեջ զլխի շուրջը պատկերված լուսեղեն պսակ: 4. Ամպերի և մշուշների մեջ եղած սառցաբյուրեղներում լույսի բեկման, ինչպես և նրանց նիստերից անդրադարձվելու հետևանքով առաջացող երևույթ: 5. Փառք, մեծություն: 6. փխբ. Փառքի՝ պատվի՝ սիրո ևն խորհրդանիշ:

Լուսայուն

Գ. 1. Էլեկտրալամպերը կախելու՝ ամրացնելու սյուն, լապտերասյուն: 2. Լույսի սյունածն շերտ: // Ա. Լուսեղեն սյուն կազմող՝ ձևացնող:

Լուսավախ

Ա. 1. Լույսից վախեցող՝ փախչող՝ խուսափող: 2. Լուսավորությունից՝ գիտությունից ու առաջադիմությունից վախեցող: // Գ. թժշկ. Հիվանդություն, որով տառապողը վախենում է լույսից:

Լուսավիմագիր

Գ. // Ա. Լուսավիմագրությամբ տպագրված (պատկեր):

Լուսավորական

Ա. 1. Լուսավորելու ընդունակ, լուսավորող: 2. Լուսավորմանը՝ կրթությանը վերաբերող՝ հատուկ: 3. Լուսավորիչներին և նրանց գործին հատուկ՝ վերաբերյալ: // Գ. Լուսավորականության գործիչ՝ կողմնակից՝ հետևորդ:

Լուսավորիչ

Ա. Լուսավորող, լույս սփռող՝ տարածող: Գ. հս. 1. Գիտություն և լուսավորություն տարածող անձ: 2. Արևմտաեվրոպական առաջադիմական գաղափարախոսության ներկայացուցիչ 17-18-րդ դարերում: 3. Հասարակական մտքի ներկայացուցիչ 19-րդ դարի Ռուսաստանում և Հայաստանում: / հտ. Քրիստոնեությունը տարածող Գրիգոր Պարթևի մականունը՝ Լուսավորիչ:

Լուսավորչական

Ա. 1. եկեղ. Հայոց եկեղեցու անվանումը: 2. Գրիգոր Լուսա-

վորչի սահմանած կանոններով ու օրենքներով կառավարվող՝ վարվող: 3. Լուսավորչի եկեղեցու դավանանքն ընդունող, այդ դավանանքին հետևող: 4. Լուսավորչի եկեղեցուն ծառայող: // Գ. Լուսավորչի եկեղեցու դավանանքն ընդունող՝ այդ դավանանքին հետևող մարդ:

Լուսատառ

Գ. 1. Լույսով գրված՝ ձևավորված տառ: 2. փխք. Լուսավոր՝ սրբազան տառ: // Ա.1. Լուսե՝ լուսեղեն տառերով գրված: 2. փխք. Սրբազան տառերով գրված:

Լուսատարր

Ա. Լույսից բաղադրված, լուսեղեն: // Գ. 1. մսնգ. էլեկտրոնային սարք, որի մեջ էլեկտրոնային հոսքը ղեկավարվում է լույսով: 2. Լույսի տարր:

Լուսատիպ

Ա. // Գ. Լուսատպության միջոցով տպագրված (նկար՝ գիրք՝ հրատարակության օրինակ):

Լուսատու

Ա. 1. Լույս տվող՝ արծակող, լուսավորող: 2. փխք. Գիտության լույս տարածող: // Գ. 1. Լույս ճառագայթող երկնային մարմին: 2. Լույս տվող առարկա: 3. փխք. Գիտություն՝ արվեստ՝ կրթություն տարածող նշանավոր՝ հռչակավոր գործիչ:

Լուսարագ

Մ. Լույսի արագությամբ, խիստ արագորեն: // Ա. Լույսի արագություն ունեցող, չափազանց արագ:

Լուսարար

Ա. 1. Լույս արծակող, լույս տվող: 2. Լույսերը՝ ճրագները՝ մոմերը վառող: // Գ. 1. եկեղ. եկեղեցու պաշտոնյա, որ հսկում է եկեղեցու ներքին բարեգարդության, մաքրության, լուսավորության նմ վրա: 2. Եկեղեցու մոմերը վառող անձ:

Լուսարգել

Ա. Լույսը արգելող, լույսի ճառագայթների դեմն առնող: // Գ.

1. Ֆիզ. Սպիտակ տախտակ, որի վրա ընկնում է առարկայի պատկերը հակառակ դիրքով: 2. Լուսամփոփ:

Լուսարծակ

Ա. 1. Լույս արծակող, լույս տվող՝ ափռող: 2. փխք. Լուսավորող, լուսաբանող: 3. Լույս՝ ուրախություն՝ հույս ներշնչող՝ պարունակող, ոգեշնչող, թևավորող: // Գ.

1. Լուսավորման հզոր սարք, որ արծակում է ճառագայթների փունջ ուզած ուղղությամբ: 2. փխք. Լուսարծակի արծակած լույսը: 3. փխք. Գրականության արվեստի՝ գիտության աստղ:

Լուսարփի

Ա. Արփիական լույս ունեցող, լուսաճաճանչ: // Գ. Լուսատու՝ լուսափայլ աստղ, արեգակ:

Լուսացիր

Ա. // Գ. Լույսը ցրող, լույսի ճառագայթները մեծ տարածության վրա բաշխող՝ ցրող՝ ափռող (սարք նմ):

Լուսացող

Ա. 1. Լույսով ցողված՝ ողողված, լուսաողող: 2. Լույսը շաղ տվող, լուսացնցուղ: // Գ. Լուսեղեն ցող:

Լուսացրիչ

Ա. // Գ. Տես՝ լուսացիր:

Լուսափայլ

Ա. 1. Լուսավոր և փայլուն: 2. Լույսի պես փայլող՝ ցլացող, լույսի փայլ ունեցող: 3. Լույս ճաճանչող՝ արծակող՝ փայլատակող, գեղեցկություն և հմայք տարածող: 4. փխք. Երջանիկ: 5. փխք. Հասկանալի, պարզ: 6. փխք. Շատ սպիտակ, ճերմակ: 7. փխք. Անբիծ, անարատ, մաքուր: // Գ. 1. Բնեռային գիշերները երկնականարի վրա երևացող լույսի փայլը: 2. Լույսը բացվելը, այգաբացի լույսի փայլելը:

Լուսափոխարկիչ

Գ. // Ա. մսնգ., Ֆիզ. էլեկտրական լույսի փոխարկիչ, էլեկտրականն լույսին փոխարինող (սարք):

լուսափունջ

Գ. Լույսի շողերի փունջ, լույսի փնջածն ճառագայթներ: // Ա. Լուսեղեն փունջ կազմող:

լուսեկեղեն

Գ. տեխ. Լույսի ելեկտրոններ՝ վետվետուներ առաջացնող սարք: // Ա. Լույսի ելեկտրոններ՝ ալիքավորումներ առաջացնող:

լուսեղեն

Ա. Լույսով շաղախված, լուսավոր: 2. Անմարմին, հրեշտակային: // Գ. 1. կրոն. Հրեշտակների խումբ, հրեշտակներ: 2. Անմարմին՝ ոգեղեն էակ:

լուսերանգ

Ա. 1. Լույսի երանգ ունեցող, լուսափայլ: 2. Լուսավոր երանգ ունեցող, պայծառ գույնով: // Գ. Լույսի երանգ, լույսի վետվետանք:

լուսընկեց

Գ. // Ա. Լույս գցող (ջահ՝ լամպ են):

լուսիջույց

Գ. Բնակարանի՝ շենքի են տանիքի մեջ կամ պատի վերնամասում բացված լուսամուտ, երդիկ: // Ա. Լույս իջեցնող:

լուսնագնաց

Ա. 1. Դեպի լուսինը գնացող: 2. Լուսին թռչող՝ ճամփորդող: // Գ. 1. Դեպի Լուսինը գնացող հրթիռ՝ տիեզերանավ: 2. Լուսնի վրա տեղաշարժվելու և աշխատելու համար նախատեսված ինքնագնաց մեքենա կամ սարք: 3. Լուսին թռչող տիեզերագնաց, աստղանավորող:

լուսնալույս

Գ. Լուսնի լույսը: // Ա. Լուսնի լույսով լուսավորված:

լուսնածիր

Գ. 1. Լուսնի ուղեծիրը: 2. Լուսնի շարժման ծիրը: // Ա. Լուսնի ուղեծրով շարժվող՝ ընթացող:

լուսնահաչ

Գ. 1. Լուսնի վրա հաչելը, շների՝ առանց նկատելի պատճառի հաչելը: 2. Բացակա մարդու հասցեին ասված հայիտյանք,

սպառնալից խոսք: 3. փխբ., անարգ. Դատարկաբանություն, վայրահաչ, զրախոսություն: // Ա. Լուսնի վրա հաչող:

լուսնահար

Ա. 1. Լուսնից խփված, լուսնոտ: 2. հզվի. Լուսնկա, լուսնով զարդարված, լուսնի լույսով լուսավորված: // Գ. բժշկ. Լուսնոտությամբ տառապող հիվանդ, լուսնոտ:

լուսնամարմին

Ա. Լուսնի նման ձերրմակափայլ մարմին ունեցող: // Գ. Լուսնի վրա գտնվող առարկա՝ մարմին:

լուսնաշող (լուսնաշողք)

Ա. Լուսնի շողերով ցուլացող: // Գ. Լուսնի շող՝ շողք:

լուսնապաշտ

Ա. // Գ. Լուսինն իբրև աստվածություն պաշտող:

լուսնափայլ

Ա. Լուսնի փայլով շողացող՝ փայլող, լուսնաշող: // Գ. Լուսնի փայլ:

լուսնկա

Գ. 1. Լուսին, լուսնյակ: 2. Լուսնի լույսը: // Ա. 1. Լուսնի լույսով լուսավորված: 3. Լուսնի նմանվող, լուսնանման: 4. Լուսին եղած (ժամանակ, տեղ):

լուսնկալույս

Ա. Լուսնյակի՝ լուսնի լույսով ողողված: // Գ. Լուսնկայի՝ լուսնի լույս:

լուսնյակ

Գ. Լուսին: // Ա. Լուսնկա, լուսնի լույսով լուսավորված:

լուսնոտ

Ա. 1. Լուսնոտությամբ տառապող՝ հիվանդ: 2. փխբ. Տխուր, անուրախ, վիատեցնող: // Գ. բժշկ. Լուսնոտությամբ տառապող հիվանդ, քնաշրջիկ, լուսնահար:

լուրթ

Ա. 1. Բաց կապույտ գույնի, կապտավուն: 2. Թուխ: 3. փխբ. Պայծառ, ուրախ: // Գ. Բաց կապույտ գույն:

լուրջ

Ա. 1. Խոհական՝ կշռադատված վերաբերմունք ունեցող, լրջախոհ,

ծանրաբարո: 2. Իր գործին գիտակ՝ հմուտ: 3. Էական, կարևոր՝ մեծ նշանակություն ունեցող: 4. Հիմնավոր, պատճառաբանված: 5. Իրական, ճշմարիտ: 6. Հատուկ ուշադրության արժանի: 7. Մտահոգություն՝ մտախոհություն արտահայտող, վտանգավոր հետևանքներով հղի, տազնապալից: 8. Լրջությամբ ասված՝ արված: 9. Չհարբած (բայց և՛ խմած): 10. Խոր, անկեղծ, սերտ: 11. Շատ, զգալի: 12. քնտ. Խաղաղ, հանգիստ: /// Մ. 1. Արժանահավատ, լրջորեն, խոր ու մտածված կերպով: 2. Ամենայն պատասխանատվությամբ: /// Վ.

Իսկապես, առանց կատակի, ճիշտ:

Լքյալ

Ա. 1. Լքված, անտերունջ, անօգնական: 2. Ընկճված, հուսալքված: 3. Տեր չունեցող, տիրոջ հեռանալուց հետո որևէ մեկին չպատկանող, բարձիթողի արված: // Գ. Անտեր՝ անօգնական՝ Լքված անձ:

Լքված

Բ. Հրկտր. դերբ. Լքվել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Անուշադրության մատնված, բարձիթողի վիճակում հայտնված, անտերացած (անձ): 2. Հուսահատված, ընկճված (անձ):

Ճ Խ Խ Ձ

խաբերա

Գ. Խաբող՝ մոլորեցնող՝ ստախոս անձ: // Ա. 1. Խաբեական խոսք ասող, ստախոս: 2. Խաբությամբ մի բան անող: 3. Խաբեբային հատուկ, խաբեական:

խազազետ

Գ. Խազերի՝ հին հայկական երաժշտական նշանագրերի մասնազետ, հայկական երաժշտության գիտակ: // Ա. Հայկական ծայնանիշերը՝ նոտաները ուսումնասիրող:

խազիչ

Ա. Խազ՝ գիծ քաշող: // Գ. Քանոն:

խազքաշ

Գ. // Ա. ատղծ. Փայտանյութի ռանդված մակերևույթին կամ ողորկ կտրված եզրերին զուգահեռ գծեր խազող՝ զծանշող (գործիք):

խաժակ

Գ. Խ. Խաժագույն աչք: / Խո. Անձնանուն՝ Խաժակ: // Ա. Խաժակն, խաժ աչքեր ունեցող:

խաժամուծ

Ա. 1. Խառնիճաղանջ, գոեհիկ (մարդկանց բազմության մասին): 2. Խայտաբղետ, զանազան տեսակներից՝ երանգներից ևն կազմված՝ բաղկացած: // Գ. Խառնիճաղանջ բազմություն, խառնամբոխ:

խալաթավոր

Ա Խալաթ հագած, վրան խալաթ ունեցող: // Գ. 1. արհմրի. Գիտական լաբորատորիայում աշխատող մարդ, կաբինետային գիտնական: 2. Իեզն. Հիվանդանոցային բժիշկ:

խաժատիչ

Ա. // Գ. մսնգ. Խաժատող, խաժատելու հատկություն ունեցող (թթվուտ ևն):

խակակութ (խակակիթ)

Ա. // Գ. 1. Խակ-խակ կթված՝ քաղված (պտուղներ): 2. Նոր ձնված ու մզած, նորաքամ (ծեթ): 3. փխք. Չհասունացած, անկատար, օրապակաս, խակամիտ (մարդ):

խաղակից

Գ. // Ա. 1. Բեմում տվյալ ներկայացման մեջ խաղացող դերակատարներից յուրաքանչյուրը: 2. Նաղի ընկեր, միասին խաղացող, խաղընկեր:

խաղահեն

Ա. // Գ. տեղեկ. Համակարգչային խաղերի ծրագրեր գողացող (անձ):

խաղաղ

Ա. // Մ. 1. Հանգստի՝ անդորրի վիճակում գտնվող, անաղմուկ և առանց բուռն շարժումների: 2. Ալեկոծումից՝ ծփանքից զերծ, անխռով: 3. Հոգեկան հանգիստ վիճակում գտնվող, անվրդով: 4. Հանգստություն՝ անվրդովություն արտահայտող, խաղաղորեն: 5. Կռվից՝ վեճերից խուսափող, առանց վեճի և կռվի ընթացող՝ ընթանալով: 7. խաղաղության ծգտող, խաղաղասիրաբար: 8. Մարտական գործողություններին անմիջապես չմասնակցող՝ չմասնակցելով: 11. Մեղմ, մարմանդ, ոչ բուռն: 12. Առանց սուր հակադրությունների՝ բախումների:

խաղաղաժպիտ

Ա. // Մ. 1. Մեղմ՝ հանգիստ ժպիտով՝ ժպտալով: 2. փխբ. Մեղմ արտացոլանքներով՝ վետվետումներով:

խաղաղաձայն

Ա. // Մ. խաղաղ ձայնով, խաղաղ ձայն ունեցող:

խաղաղամիտ

Ա. // Գ. 1. խաղաղ տրամադրված, հաշտություն ու խաղաղություն արտահայտող: 2. խաղաղ միջավայր սիրող, աղմուկ՝ վեճ չհանդուրժող, խաղաղասեր:

խաղաղապաշտ

Ա. // Գ. խաղաղություն պաշտող:

խաղաղասեր

Ա. 1. խաղաղություն սիրող, պատերազմը մերժող: 2. խաղաղասիրական: 3. խաղաղասիրական քաղաքականություն վարող: 4. Աղմուկ ու անախորժությունների

չսիրող, խաղաղամիտ: 5. Մեղմ՝ ոչ կատաղի բնույթ ունեցող: 6. խաղաղասիրություն արտահայտող, բարեկամական: // Գ. Առանց կռվի ու պատերազմի՝ ժողովուրդների համակեցություն ցանկացող անձ/եր/, պատերազմամերժ՝ խաղաղության կողմնակից:

խաղաղարար

Գ. Պատերազմներին ու կռիվներին վերջ դնող՝ պատերազմող կողմերին հաշտեցնող անձ: // Ա. 1. խաղաղություն զցող, խաղաղեցնող, հաշտեցնող, վեճ ու տարածայնություններ հարթող, խաղաղացուցիչ: 2. փխբ. խաղաղություն՝ հանգիստ՝ անդորրություն բերող՝ սփռող (անձրև, ծյուն ևն):

խաղամոլ

Ա. խաղ՝ հատկապես մոլեխաղ չափազանց սիրող, մոլի խաղերով տարված: // Գ. Մոլեխաղերի անձնատուր եղած մարդ:

խաղանենգ

Ա. // Գ. խաղի մեջ խարդախություն անող՝ կեղծիքներ կատարող, խաղաղորոժ (անձ) (շուկեր):

խաղասաց

Ա. // Գ. խաղ՝ «երգ» ասող:

խաղաստեղծ

Գ. 1. խաղ ստեղծող՝ հորինող անձ: 2. հզվդ. Երգ հորինող, երգահան (կոմպոզիտոր): 3. նորբ. Համակարգչային խաղեր ստեղծող: // Ա. խաղեր ստեղծող՝ հնարող:

խաղավարժ

Գ. // Ա. Մարզական խաղերի մարզիչ:

խաղացող

Բ. Ենթ. դերբ. խաղալ-ի: // Ա. 1. Թղթախաղով և այլ մոլեխաղերով զբաղվող: 2. մարզ. Մարզախաղերին մասնակցող: // Գ. 1. Մոլեխաղերով տարված մարդ, խաղամոլ: 2. մարզ. խաղի անհատական կամ թիմային խաղի

մրցումների մասնակից, մարզա-
խաղերի մասնակից:

խաղընթաց

Գ. 1. խաղի ընթացք (մինչև
վերջը): 2. խաղի տևողության
ժամանակամիջոցը: 3. խաղա-
քայլ: // Ա. խաղացկուն ընթացքով,
խաղացկուն ընթացք՝ քայլվածք
ունեցող:

խաղկան

Ա. 1. խաղացկուն, խաղացնող:
2. կենդ. խաղկանների ըն-
տանիքին պատկանող: // Գ. կենդ. խաղկանների ընտա-
նիքին պատկանող կապիկ:

խաղողահավաք

Գ. խաղողի բերքահավաք,
այգեկութ: // Ա. խաղող հավաքող
(մարդ, մեքենա):

խաղողաքաղ

Գ. 1. խաղողի բերքահավաք,
խաղողահավաք, այգեկութ: 2.
Այգեկութի ժամանակաշրջանը: 3.
խաղող քաղող մարդը: 4. խաղող
քաղելը: // Ա. խաղող քաղող
(մարդ, մեքենա):

խամիերկ (խամահերկ)

Գ. 1. Հերկված և առանց ցանելու
թողնված արտ: 2. Խոպանը կամ
հողը հերկելը: 3. Հերկած խո-
պանը, խամահերկ: // Ա. Հերկած
և առանց ցանելու թողնված:

խամհող (խամահող)

Ա. Խամ հողի վրա ցանված ու
չջրված: // Գ. Աննշակ՝ խամ հող,
խամահող:

խայթիչ

Ա. 1. խայթող, խայթելու հատկու-
թյուն ունեցող: 2. Վիրավորանք
պարունակող՝ արտահայտող: 3.
փխբ. Ծակող, ազդու, թափանցող:
// Գ. Որոշ միջատների ծակող՝
խայթող կեռիկ/ներ/, կնճիթ, կիճ:

խայտաճամուկ

Ա. Վառ և բազմազան գույներով,
գույնզգույն, խայտաբղետ: // Գ.
Հյուսիսում ապրող կրծողների
դասին պատկանող կենդանի, որ
երկար խայտավոր բուրդ ունի:

խայտանկար

Ա. 1. Գույնզգույն՝ խատուտիկ
նկարված: 2. խայտաբղետ պատ-
կեր՝ բնապատկեր ներկայացնող:
3. Ջանազանակերպ, բազմա-
տարր, բազմատեսակ: 4. փխբ.
Վառ, պայծառ: // Գ. Իզվդ.
Գույնզգույն նկար, խայտաբղետ
գույներով պատկեր:

խայտառակիչ

Ա. // Գ. Իր արարքով՝
վարքագծով խայտառակություն
բերող, խայտառակող (անձ):

խայտավայլ

Ա. խայտավոր ու փայլուն: // Գ.
խայտավոր՝ պիսակավոր փայլ:

խանգարիչ

Ա. // Գ. Խանգարող, խանգարում
առաջ բերող, արգելք հանդի-
սացող (անձ, իր):

խանդագին

Մ. // Ա. 1. Գորովով լցված, գորո-
վագին: 2. Խանդավառ, ոգևոր-
ված: 3. Խանդահար, ուժեղ
խանդով բռնված:

խանդալի (խանդալից)

Ա. // Մ. 1. Խանդով լի,
խանդահար: 2. Խանդավառ:

խանդակաթ (խանդադակաթ)

Ա. // Մ. 1. Սիրալի, ջերմ: 2.
Սիրտը կարոտով՝ զթով՝ սիրով
լի, գորովալից, կաթոգին: 3. Սեր
ու գորովանք արտահայտող՝
ատահայտելով:

խանդակարոտ

Ա. // Մ. 1. Սիրով ու կարոտով
համակված, կարոտակեզ: 2.
Գորովի ու զգվանքի կարոտ:

խանդադատագին

Ա. // Մ. Խանդադատանքով,
գորովագին, խանդադատալից,
չափազանց սեր՝ գութ՝ կարոտ
տածելով:

խանդադատալի (խանդադատալից)

Ա. 1. Խանդավատանք՝ սեր ու
գորով արտահայտող: 2. Խանդա-
դատանքով՝ սեր ու գորովով
համակված՝ լցված: // Մ. 1. Խան-
դադատանքով, սիրով և գորովով:
2. Խանդադատանքով լի, գորո-
վալից:

խանդավառ

Ա. 1. Խանդով՝ եռանդով՝ ոգևորությամբ լցված՝ համակված, խանդավառված: 2. Ներշնչված: 3. Խանդավառող, ոգևորիչ: 4. Խանդավառությամբ լի, խանդավառություն արտահայտող: // Մ. Խանդավառությամբ, խանդավառվելով:

խանձահամ (խանձրահամ)

Գ. Խանձված՝ տակին կպած կերակրի յուրահատուկ համը: // Ա. Խանձահամած, այրվածքի համ ստացած, այդպիսի համ ունեցող:

խանձահոտ (խանձրահոտ)

Գ. Խանձվող որևէ բանի՝ շորի, հացի, կերակուրի հոտը: // Ա. Այդպիսի հոտ արձակող:

խանձանկար

Գ. // Ա. Շիկացած մետաղածողով գծագրված, այրագծով նկարված (նկար, պատկեր):

խանձաքար

Գ. հնք. Հրաբխային քար, բազալտ: // Ա. Այդ քարից շինված, բաղկացած:

խանձող

Բ. Ենթ. դերբ. խանձել-ի: // Գ. 1. Ծայրը վառվող կամ վառված փայտի կտոր՝ ձող, խանձողակոթ, խանձուղ: 2. Կիսով չափ այրված փայտ:

խաշած

Բ. Հրկտր. դերբ. խաշել-ի: // Ա. Ջրում եռացնելով եփած:

խաշադրոշ

Գ. եկեղ. Եկեղեցական դրոշակ՝ խաչելության նշանով, խաչվառ: // Ա. եկեղ. Խաչելության նշանով դրոշ ունեցող:

խաշադրոշմ

Ա. Խաչի դրոշմ կրող, վրան խաչ՝ խաչանիշ դրոշմված: // Գ. Խաչաձև դրոշմ՝ կնիք, խաչակնիք:

խաչազարդ

Ա. 1. Խաչով զարդարված: 2. Խաչաձև: // Գ. 1. Խաչը իբրև զարդարանք, զարդախաչ: 2. Խաչի զարդ՝ զարդարանք:

խաչաթև

Գ. Խաչի թևը, խաչի հորիզոնական թևերից յուրաքանչյուրը: // Ա. Խաչաձև թևեր ունեցող:

խաչալվա

Գ. եկեղ. 1. Խաչը լվալը, խաչը ջուրը գցելու՝ ջրի մեջ թաթախելու արարողությունը: 2. Խաչով օրհնված և խաչը մեջը թաթախած ջուրը: 3. Ուխտատեղիից բերված ուտելիքն՝ քաղցրավենիք: // Ա. Խաչով օրհնած, խաչը մեջը թաթախած:

խաչալույս

Գ. Խաչից բխող լույս: // Ա. Խաչով՝ խաչի լույսով լուսավորված:

խաչածաղիկ

Գ. քսք. 1. Չորս խաչադիր ծաղկաթերթից բաղկացած ծաղիկ: 2. Ալևորուկ: // Ա. 1. Խաչածաղիկ ունեցող: 2. Խաչածաղկավորների դասին պատկանող, խաչածաղկավոր:

խաչակապ (խաչկապ)

Ա. 1. Խաչի ձևով, խաչաձև: 2. Խաչաձև կապած՝ կապված: // Գ. 1. Դեմ առ դեմ խաչաձև դրված իրեր: 2. Խաչաձև հանգույց՝ կապ: 3. Ժապավենով խաչաձև կապված թղթյա փաթեթ՝ փոստային առաքման համար:

խաչակատար

Ա. 1. Խաչով գազաթնային մասը պսակված, գազաթին խաչ դրված, խաչապսակ: 2. Խաչաձև կատար ունեցող: // Գ. Խաչաձև կատար:

խաչակերպ

Ա. Խաչի ձև ունեցող, խաչաձև, քառաթև: Մ. Խաչի ձևով:

խաչակիր

Ա. 1. Վրան խաչ կրող: 2. Նկարված՝ կարված՝ հյուսված խաչանշան կրող: 3. Խաչապաշտ: 4. Քրիստոնեական: 5. Խաչ բռնած, խաչը պահող՝ կրող: 6. փխթ. Տառապանքի՝ ծանր փորձության դատապարտված: // Գ. 1. եկեղ. Խաչը բռնող՝ պահող

եկեղեցական սպասավոր: 2. պատմ. խաչակրաց արշավանքի մասնակից, որը զգեստի վրա կարմիր կտորից կարած խաչանշան էր կրում:

խաչակնիք

Ա. եկեղ. խաչի կնիքը կրող, խաչի նշանով՝ խաչածն կնիքով կնքված: // Գ. խաչածն նշան ունեցող կնիք:

խաչածն

Ա. 1. խաչի ձև ունեցող: 2. խաչի ուղղահայաց և հորիզոնական ծողերի նման միմյանց հատող: 3. կենդ. խաչածնելու միջոցով կատարված: 4. Միաժամանակ մի քանի կետերից՝ կողմերից կատարվող՝ իրար հաջորդող, միասին վրա հասնող: /// Մ. խաչի ձևով, խաչի նմանվելով: /// Գ. խաչի ձևը:

խաչամարտ

Ա. եկեղ. խաչի՝ խաչապաշտության դեմ կռվող: // Գ. Կռիվ ընդդեմ խաչապաշտության:

խաչանախշ

Ա. խաչածն նախշեր ունեցող, խաչերով նախշված: // Գ. խաչածն նախշ:

խաչանիշ (խաչնիշ)

Գ. խաչի ձևով նշան՝ նիշ՝ հետք, խաչածն գծագրություն: /// Ա. 1. Վրան խաչի նշան ունեցող՝ կրող: 2. խաչի նշանով, խաչածն: 3. խաչ կազմող՝ ձևացնող: /// Մ. 1. խաչ կազմած՝ կազմելով, խաչածն: 2. խաչածն իրար վրա դրվելով:

խաչանկար

Ա. խաչի նկար կրող, վրան խաչ նկարված, խաչի նշանով զարդարված: // Գ. խաչի նկար:

խաչանման

Ա. // Մ. Տես՝ խաչածն:

խաչանշան

Գ. // Ա. // Մ. Տես՝ խաչանիշ:

խաչապահ

Ա. // Գ. եկեղ. խաչը պահող, խաչի պահապան (մի եկեղեցու կամ ուխտատեղիի հատուկ քահանա):

խաչապաշտ

Ա. եկեղ. 1. Քրիստոնեություն դավանող: 2. Քրիստոնեական: 3. Քրիստոնեությունը պետական կրոն ընդունող: 4. խաչ պաշտող: // Գ. 1. Քրիստոնեություն դավանող անձ, քրիստոնյա: 2. խաչ պաշտող անձ:

խաչավանդակ

Գ. մանգ. Չողերի խաչածն դասավորությամբ վանդակ: // Ա. Այդպիսի վանդակ ունեցող:

խաչարդ

Ա. խաչի ձև ունեցող: // Գ. խաչածն՝ խաչանման առարկա՝ կոթող, ապառաժ են:

խաչաքանդակ

Ա. Վրան խաչ քանդակված, խաչանիշ քանդակ ունեցող: // Գ. խաչանիշ քանդակ, քարերի կամ փայտի վրա քանդակված խաչ, խաչքար:

խաչվառակիր

Գ. // Ա. խաչվառը՝ Քրիստոսի չարչարանքներից մեկի՝ սովորաբար խաչելության պատկերով եկեղեցական դրոշակը կրող՝ բռնող (անձ):

խաչքարագործ

Գ. // Ա. մանգ. խաչքար՝ խաչարձան քանդակող՝ կերտող:

խառն (խառը)

Ա. 1. Տարբեր նյութերից բաղկացած՝ բաղադրված: 2. Իր մեջ այլ տարրեր՝ մասնիկներ՝ նյութեր պարունակող, ոչ մաքուր: 3. Տարբեր կազմակերպությունների ենթամիավորումով կազմված, միացյալ: 4. Թափփված: 5. Փոփոխական (եղանակի մասին): 6. Անկարգ, խառնակ, պիղծ: 7. Անորոշ, խճճված: 8. Չհարդարված, կարգի չբերված: 9. Տարբեր ցեղերի ներկայացուցիչների միջև տեղի ունեցած: 10. Տարբեր

գործերով զբաղված: 11. Իրար կից, սահմանակից: 12. Մասնակից, մասնակցություն ունեցող: /// Մ. 1. Միասին, իրար հետ, միասնաբար: 2. Անխտիր, առանց տարբերակելու՝ ջոկելու: 3. Առանց որոշակի կարգի, անկարգ, խառնաշփոթ կերպով:

խառնագոչ

Գ. Խառնածայն գոռում-գոչում, խառնածայն աղմուկ: // Ա. Խառն գոչյուններ՝ ծայներ պարունակող:

խառնագզի

Ա. 1. Տարբեր ազգերի պատկանող: 2. Ջանազանատեսակ: // Գ. Տե՛ս խառնածին:

խառնալեզու

Գ. Տարբեր լեզուների կամ բարբառների բառերով ու արտահայտություններով խճողված լեզու՝ խոսք: // Ա. 1. Այդպիսի լեզվով խոսող՝ գրող: 2. Այդպիսի լեզվով գրված:

խառնախշտիկ (խառնիխշտիկ, խառնուխշտիկ)

Ա. // Մ. Անկարգ կերպով միմյանց խառնված, խառնիխուռն:

խառնախումբ

Գ. 1. Խառն՝ տարբեր միավորներից կազմված խումբ: 2. Խառնիճաղանջ խումբ, խառնամբոխ: // Ա. Խառն խումբ կազմող:

խառնածին

Ա. 1. Խառն ամուսնությունից ծնված: 2. Ոչ օրինական: 3. Խաչասերումից ծնված: 4. Գիտ. Խաչավորումից ստեղծված, խառնուրդ ներկայացնող: 5. փխբ. Խառնաշփոթ, խառնիխուռն: // Գ. 1. Խառն ամուսնությունից ծնված երեխա: 2. Խառնակեցությունից ծնված, ոչ օրինական երեխա՝ մարդ: 3. Խաչասերումից ծնված՝ առաջացած նոր տեսակի կամ ցեղի բույս՝ կենդանի: 4. Տարբեր ազգերի՝ ցեղերի պատկանող տղամարդու և կնոջ կենակցությունից ծնված երեխա՝ մարդ:

5. լեզվբ. Խաչավորումից ստեղծված, 2 և ավելի լեզուների՝ բարբառների փոխադարձ ներգործությունից ծնված լեզու՝ բարբառ:

խառնածնունդ

Ա. // Գ. Խառն ամուսնությունից ծնված (երեխա):

խառնակեր

Ա. Ամեն բան ուտող, ամենակեր: // Գ. Տարբեր կերերից կազմված անասնակեր:

խառնակիչ

Ա. // Գ. 1. Խառնակություն՝ խռովություն գցող, միաբանությունը խանգարող: 2. Քսու, խոսք տանող-բերող: 3. Խառնակություն առաջացնող՝ պատճառող:

խառնակույտ

Գ. 1. Ջանազան իրերի՝ նյութերի խառը կույտ: 2. Մարդկանց խումն բազմություն: // Ա. Խառը կերպով՝ խառնիխուռն կուտակված՝ մի տեղ հավաքված:

խառնահաչ

Գ. Շատ շների միաժամանակ հաչելու աղմուկը, խառնահաչոց: // Ա. Խառնահաչոց արտահայտող, աղմկալից:

խառնահոտ

Գ. Խառը հոտ, զանազան բաների իրար խառնված հոտ: // Ա. Խառը հոտ ունեցող, տարբեր հոտերի խառնուրդ ներկայացնող, տարբեր հոտերով լցված՝ բռնված:

խառնաձայն

Ա. 1. Խառնիխուռն ձայներ արձակող: 2. Ջանազան ու խառը ձայներից կազմված: /// Մ. Խառնիխուռն ձայներով: // Գ. Խառնաշփոթ ձայների ժխոր՝ աղմուկ:

խառնաղմուկ

Գ. Խառնաշփոթ ձայների աղմուկ՝ ժխոր: /// Ա. Խառնաշփոթ ձայների աղմուկ հանող, ժխորալից: // Մ. Խառնիխուռն աղմուկով:

խառնամբոխ

Ա. Խառնիխուռն ամբոխված, մարդկանց խուռն բազմություն՝ կուտակում ներկայացնող: // Գ. 1. անարգ. Հասարակության վատ ու ստորին խավերից կազմված ամբոխ: 2. Հասարակության տարբեր խավերից կազմված՝ խառնիճաղանջ բազմություն՝ ամբոխ:

խառնանվազ

Ա. // Գ. հզվդ. Խառն՝ աննեղաշնակ՝ տարբեր եղանակներից՝ նվագներից ու ծայներից կազմված (նվազ):

խառնաշփոթ

Ա. 1. Խառն և շփոթ, խառնիխուռն: 2. Խճճված, անկարգ կերպով իրար խառնված, մեկը մյուսից չզանազանված: 3. Հակասական, անորոշ: 4. Շփոթված, մոլորված, անհանգիստ (մարդու մասին): 5. Մղձավանջային: /// Մ. 1. Շփոթված, մոլորված: 2. Անկարգ կերպով իրար խառնված: 3. Խռովահույզ, տագնապալից: /// Գ. 1. Խուճապային դրություն, իրարանցում, տագնապալից վիճակ: 2. Խառնիխուռն թափված իրեր՝ առարկաներ՝ նյութեր:

խառնախնթոր (խառնիխնթոր, խառնուխնթոր)

Ա. // Մ. 1. Խառնիխուռն, խառնաշփոթ: 2. Խառնիճաղանջ, խաժամուժ, վայրիվերո: 3. Անկարգ, չհարդարված, խճճված: 4. Խառնագնաց, խառնավար:

խառնելիք

Գ. 1. Այն նյութերը, որ պետք է խառնվեն, խառնվելիքը: 2. Խսկց. Խառնելու գործիք՝ առարկա, խառնիչ: /// Ա. Խառնվելու հատկացված: /// Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերք. խառնել-ի:

խառնեքամ

Գ. հզվդ. Տարբեր երամների խառնուրդը: /// Ա. /// Մ. Խուռնեքամ:

խառնիխուռն

(խառնիխուռն,

խառնիխնթիվ,

խառնելսնթիվ,

խառնումառն)

Ա. // Մ. 1. Անկարգ կերպով խռնված, խառնակ, չդասավորված, անկանոն: 2. Խառնախնթոր, խառնաշփոթ: 3. Անկապակից, կցկտուր: 4. Խառն, իրար խառնված: 5. Մութ, անորոշ:

խառնիչ

Ա. // Գ. Որևէ նյութ՝ զանգված խառնելու համար նախատեսված, խառնող՝ խառնելու (գործիք, մեքենա են):

խավամագ

Գ. Բարակ շերտ՝ նուրբ ու կարծ մազերով, աղվամագ: // Ա. Խավամագի՝ աղվամագի բարակ շերտ ունեցող (գործվածք, բույսի ցողուն՝ տերև, ապար են), խավամագուտ:

խավար

Գ. 1. Լույսի և լուսավորության բացակայություն, բացարձակ մթություն: 2. Մեծ դժբախտություն, փորձություն: 3. փխբ. Հետամնացություն, տգիտություն: 4. փխբ. Տրտմություն, թախիծ, անհուսություն: 5. փխբ. Անհայտություն: 6. Չարություն: 7. փխբ. Խավարամոլություն: 8. փխբ. Ընդհանրապես մարդկային հասարակության՝ մարդու մեջ գոյություն ունեցող վատ՝ հոռի՝ անբնական՝ հետամնաց և այլ երևույթների ամբողջությունը: // Ա. 1. Լույսից զուրկ, մութ: 2. Տեսողությունից զուրկ, կույր: 3. փխբ. Մթագնած, անփայլ: 4. Ոչ պարզ, աղուտ: 5. փխբ. Հետադիմական, խավարամոլ: 6. փխբ. Հետամնաց, տգետ: 7. փխբ. Վատ, չարամիտ: 8. փխբ. Մռայլ: 9. փխբ. Անհույս: 10. փխբ. Անհայտության քողով պատված: 11. Ոչ ցայտուն երևացող: 12. փխբ. Չարագույժ, չար:

խավարամիտ

Գ. // Ա. 1. Լուսավորության և առաջադիմության հակառակորդ, հետադիմական հայացքներ ունեցող (մարդ): 2. Խավարամտություն արտահայտող՝ պարունակող, խավարամտությամբ բնութագրվող: 3. Տգետ, հետամնաց (մարդ):

խավարամոլ

Գ. // Ա. Չափազանց խավարամիտ՝ առաջադիմության թշնամի:

խավարասեր

Ա. 1. Խավարը՝ մթությունը սիրող: 2. Մտավոր խավար՝ տգիտությունը սիրող, հետադեմ: 3. փխբ. Չարագործ: // Գ. Կենդ. Գիշերային կյանք վարող միջատ՝ ուտիճ:

խավարծի

Ա. Խավոտ, աղվամազով ծածկված, աղվամազոտ, թավոտ: // Գ. 1. Աղվամազով՝ խավով ծածկված բույս՝ ընծյուղ՝ ծիլ: 2. Որթատունկի մատղաշ շիվը:

խավարտ

Ա. Աղվամազ՝ խավ ունեցող, թավոտ (բույսերի, պտուղների մասին): // Գ. 1. Աղվամազով՝ խավով պատված բույս՝ բանջարեղեն՝ պտուղ: 2. Խիրր. Մսեղեն և ձկնեղեն ճաշերի ամոքանք՝ թանձրուք (զարնիր):

խավեզր

Գ. Հագուստի՝ վարագույրի խավոտ եզրը: // Ա. Խավոտ եզր ունեցող:

խատուտիկ

Ա. 1. Խատուտ, խայտեր ունեցող, պիսակավոր, պուտ-պուտ: 2. Գույնզգույն, բազմագույն: 3. Գեղեցիկ, սիրունիկ: // Գ. 1. քսբ. Բարդաձաղկավորների ընտանիքին պատկանող խոտաբույս: 2. փխբ. Գեղեցիկ թռչուն:

խարազնազգեստ

Գ. 1. Խարազնից՝ մազե կոշտ գործվածքից կարած զգեստ, քրձազգեստ: 2. փխբ., կրոն.

Ճգնավոր, ճգնակյաց, կրոնավոր: // Ա. Խարազն՝ ցնցոտի՝ քուրծ՝ հազած՝ հազնող, խարազնավոր:

խարամահատակ

Գ. Խարամաքետոնով պատրաստված հատակ: // Ա. Խարամաքետոնային հատակ ունեցող:

խարանադրոշմ

Գ. 1. Չևավոր մետաղյա խարան: 2. Խարանի նշանը՝ դրոշմը մարմնի վրա: // Ա. Խարանի դրոշմով՝ նշանով, մարմնի վրա խարանի դրոշմ՝ նշան ունեցող:

խարանավոր

Ա. // Գ. 1. Մարմնի (հատկապես բաց մասերի) վրա խարանադրոշմ ունեցող, խարանված (անձ): 2. Խարանող, խարան դնող:

խարդախված

Բ. Հրկտր. դերք. խարդախվել-ի: // Ա. Կեղծված, նենգափոխված, եղծված:

խարսխամբարծ

Ա. // Գ. Խարսխը բարձրացնող (սարք):

խարսխանիշ

Գ. // Ա. Խարսխի տեղը նշող՝ ցույց տվող (հատուկ հարմարանք, խարսխալողան):

խարտիչ

Ա. Խարտող: // Գ. Զերթատամնավոր գործիչ, խարտող:

խափանառիթ

Ա. Խափանման առիթ հանդիսացող, խափանող: // Գ. Խափանման պատճառ:

խափանարար (խափնարար)

Ա. 1. Խափանող, խանգարիչ, խանգարող: 2. արևմտի. Խափանարարությամբ զբաղվող: // Գ. արևմտի. Ռազմական կամ պետական նշանակություն ունեցող ձեռնարկությունները ևն շարքից հանող՝ քայքայող, խափանարարությամբ զբաղվող անձ (դիվերսանտ):

խեժանկար (խիժանկար)

Ա. // Գ. արվ. խեժի կամ սոսնձի լուծույթից պատրաստված ներկերով նկարված (նկար):

խելագար

Ա. 1. խելագարված: 2. Հոգեկան հիվանդին հատուկ՝ բնորոշ: 3. փխբ. Ոգևորված, ներշնչված: 4. փխբ. Անմիտ, չկշռադատված: 5. փխբ. Կատաղի, մոլեգին, արագընթաց: 6. փխբ. Վարար, հորդ: 7. Անհավասարակշիռ, թեթևամիտ: /// Գ. 1. Հոգեկան հիվանդությանը տառապող անձ, հոգեկան հիվանդ, խելքը կորցրած մարդ: 2. Աղմուկ՝ ժխոր բարձրացնող անձ: 3. Կռիվ՝ տուրուղմբոց սարքող անձ: /// Մ. 1. խելակորույս, խելահեղորեն, մոլեգին: 2. փխբ. Վարար, առատորեն:

խելագուրկ

Ա. // Գ. 1. խելքից՝ դատողությունից զրկված (անձ), խելագար: 2. Անխելք, հիմար:

խելակորույս

Ա. // Մ. 1. խելքը կորցրած, խելքը գցած: 2. Տագնապահար, խելահեղ դարձած: 3. Մոլեգին՝ մոլեգնորեն, կատաղի, սրընթաց:

խելահեղ

Ա. 1. խելքը կորցրած, ցնդած: 2. Մոլեգին, բուռն, կատաղի: 3. Ցասումից՝ ոգևորությունից՝ վախից են խենթացած: 4. Խիստ ոգևորված, ներշնչված: 5. խելակորույս դարձնող, խելահեղող: 6. փխբ. Անսահման, ծայրաստիճանի: /// Մ. փխբ. խելահեղորեն, սրընթաց: /// Գ. հզվդ., գրկն. խելքը կորցրած՝ խելքը գցած՝ ցնդած մարդ (անձ):

խելապատառ

Ա. // Մ. խելքը կորցրած, մոլեգին:

խելապտույտ

Գ. Գլխապտույտ: /// Ա. 1. Գլխապտույտ առաջացնող: 2. խելքը կորցրած, խելքը կորցրածի նմանվող: 3. Գլխապտույտ արագությամբ պտտվող: 4. փխբ.

գությամբ պտտվող: 4. փխբ. խելքը կորցնելու չափ, շատ մեծ: 5. փխբ. Շշմեցուցիչ, զարմանալի: /// Մ. 1. խելքը կորցրած, խելակորույս: 2. Գլխապտույտ արագությամբ պտտվելով:

խելացի

Ա. 1. խելոք, հասկացող, խելամիտ: 2. Ողջամիտ: 3. խելամտությամբ լի: 4. խելամտությամբ՝ խոհականությամբ արված՝ կատարված: 5. Բանական, նպատակահարմար: 6. Խորիմաստ, խոր: 7. Լուրջ, ծանրակշիռ: // Մ. խելամտորեն, խելացիությամբ:

խելացնոր

Ա. 1. Հոգեկան հիվանդ, խելագար: 2. Անմիտ, անիմաստ, ցնդաբանական: 3. փխբ. Չափազանց ուժգին՝ ցնցող: 4. Չափազանց ներշնչված՝ ոգևորված: 5. խելացնորություն արտահայտող: 6. Մոլուցքով բռնված, կատաղի: 7. խելացնորությամբ արվող, կատարվող: /// Գ. 1. Հոգեկան հիվանդ՝ խելագար մարդ: 2. Որևէ բանի նկատմամբ մոլի հակվածություն՝ մոլուցք ունեցող մարդ: /// Մ. խելքը կորցրած, կատաղի մոլուցքով համակված:

խելոք

Ա. 1. խելացի, խոհամիտ, խոհուն: 2. խելքը զլխին, առողջամիտ: 3. խելք ու խելացիություն արտահայտող: 4. Խորիմաստ, բովանդակալից: 5. Բնավորությամբ հանգիստ՝ խաղաղ: 6. Կշռադատված, մտածված: 7. խսկց. Իր գործին հմուտ: 8. հեզն. Հիմար, անխելք: /// Գ. 1. խելացի՝ խոհուն գիտակ մարդ: 2. ծաղր. Հիմար՝ անխելք մարդ: /// Մ. 1. Հանգիստ կերպով, առանց չարության ու աղմուկի: 2. Մտածված կերպով, կշռադատորեն:

խելքով

Գ. Գործ. հոլ. խելք-ի: // Ա. խսկց. խելացի, խելոք:

խեղանդամ

Ա. Մարմնական պակասություն ունեցող, հաշմանդամ: 2. փխբ. Աղձատված, աղավաղված, եղծված, պակասավոր: // Պ. Մարմնական պակասություն ունեցող անձ:

խեղդամահ

Ա. խեղդելով՝ խեղդվելով մեռած: // Պ. 1. խեղդելու կամ խեղդվելու միջոցով մեռած մարդ: 2. խեղդելու կամ խեղդվելու միջոցով առաջացած մահ:

խեղդված

Բ. Հրկտր. դերբ. խեղդվել-ի: /// Ա. /// Պ. խեղդամահ եղած (անձ):

խեղդուկ

Ա. 1. խեղդիչ, հեղծուցիչ: 2. Ծանրացած, շնչառության համար ծանր (օդի մասին): 3. Խուլ, ոչ լիահունչ: 4. փխբ. Ջսպված: 5. փխբ. Ճնշող, կաշկանդող: 6. փխբ. Վշտերից՝ դառնություններից ճնշված: /// Մ. Խուլ կերպով, խեղդված ծայնով: /// Պ. 1. Թժշկ. Շնչառության թուլացում, շնչարգելություն: 2. Թժշկ. Պարաֆիմուզ (տղամարդու հիվանդություն):

խեղճ

Ա. 1. Գութ շարժող, կարեկցության արժանի: 2. Ողորմության արժանի, թշվառ: 3. Զուսնոր, աղքատ: 4. Անհամարժակ: 5. փխբ. Անշուք, խղճուկ, ողորմելի: 6. Հասարակական դիրքով՝ կեցությամբ ոչ զորեղ: 7. փխբ. Անարժեք, անարվեստ: 8. Թույլ, նիհարավուն: 9. Տառապանքներ՝ չարչարանքներ կրած՝ տեսած: /// Պ. 1. Աղքատ, ունեցվածքից զուրկ անձ: 2. Հասարակական կեցությամբ ոչ զորեղ անձ: /// Մ. խսկց. խեղճացած, դիմացինի խղճի վրա ազդելով, խղճահարություն առաջացնելով:

խենթ

Ա. 1. Դատողության պարզությունը կորցրած, ծուռ, գիծ: 2. Մանկական-պատանեկան չարաճճիություններով տարված, խենթուկ, չարաճճի: 3. փխբ. Եռանդուն, ոգևորությամբ լի, ոգևորությունից անխոնդ դարձած: 4. Հուզումներով անհանգիստ: 5. Խելահեղորեն փոփոխվող, զանազան դեպքերով հարուստ: 6. Անմիտ, անիմաստ: 7. Զափազանց արագ, կատաղի, մոլեգին: 8. Հոգեկան հիվանդ, խելագար: 9. Խենթացնող: 10. փխբ. Անզսպելի, բուռն: 11. Մի բանով՝ զգացումներով խիստ տարված, մի բանի սիրահարված: // Պ. 1. Դատողությունը կորցրած՝ ծուռ՝ գիծ մարդ: 2. Խենթուկ: 3. Ոգևորությունից անխոնդ դարձած անձ: 4. Մի բանով խիստ սիրահարված անձ: 5. Հոգեկան հիվանդ, խելագար:

խենթապահ

Ա. // Պ. 1. հզվդ. Գժանցում խելագարների վրա հսկող հիվանդապահ, գժապահ: 2. Խելագարների վրա կարգված հսկիչ:

խենթուկ

Ա. // Պ. 1. Քիչ խենթ, խենթավուն (մարդ): 2. Զարաճի:

խեցեզարդ

Պ. Խեցու զարդ, խեցին որպես զարդ: // Ա. Խեցիներով զարդարված:

խեցեմորթ

Պ. 1. Կարծր կեղև՝ պատյան: 2. Կենդ. Ոսկրային նյութով զրահավոր մորթ ունեցող կենդանի: // Ա. Ոսկրային նյութով զրահավոր մորթ՝ ծածկույթ՝ պատյան ունեցող:

խժռան

Ա. // Պ. 1. Խժռող, ազահաբար ուտող: 2. Շատակեր:

խիժաներկ

Գ. Խեժի կամ սոսնձի լուծույթից պատրաստվող նկարչական ներկ: // Ա. Այդ ներկով ներկված:

խինդածիժաղ

Ա. Խինդ ու ծիծաղ արտահայտող:
// Մ. Խինդով ու ծիծաղով, խնդալից ծիծաղով:

խինդավառ (խնդավառ)

Ա. // Մ. Խինդով վառված՝ բռնկված՝ լցված:

խիստ

Ա. 1. Պահանջկոտ: 2. Չափազանց լուրջ: 3. Չզիջող: 4. Ճշգրիտ և անխախտ կերպով կատարվող՝ պահպանվող, անշեղ: 5. Լիակատար, կատարյալ: 6. Չափավոր, առանց ավելորդ զարդարանքների՝ պերճանքի: 7. Սաստիկ, մոլեգին, ուժգին: 8. Վիրավորանք պարունակող, կծու: 9. Ցուրտ կամ շոգ (եղանակի մասին): 10. Խոժոռություն՝ բարկություն արտահայտող: 11. Դժվարին, ծանր: 12. Շատ, չափազանց: 13. Դժնդակ, դաժան, անօրեն: // Մ. ձևի / չափի. 1. Ուժգնորեն, սաստկորեն, խստապես: 2. Աններողամտորեն, անզիջողաբար, անզթաբար, չարաչար: 3. Չափազանց, շատ, շատ-շատ, արտակարգ: 4. Ամենայն ճշտությամբ, առանց բացառության:

խիտ

Ա. 1. Փոքրիկ ծավալի մեջ նյութի մեծ քանակություն պարունակող: 2. Սերտ, սեղմ, հոծ: 3. Իրար մոտ և բազմաքանակ միատեսակ միավորներ՝ առարկաներ պարունակող: 4. Շատ թելերից ու սեղմորեն հյուսված: // Մ. ձևի / չափի. 1. Խիտ կերպով, խտությամբ: 2. փխբ. Մեծ քանակությամբ, մեծ պարունակությամբ՝ տարողությամբ:

խլացուցիչ

Ա. 1. Խլացնող: 2. Չայնը՝ աղմուկը թուլացնող: 3. Հեռարձակ հաղորդումները խանգարող: 4. փխբ.

խլացնելու չափ ուժգին, չափազանց բարձր: // Գ. 1. Չայնը՝ աղմուկը խլացնող սարք: 2. երժշտ. Սանրածն հարմարանք՝ բազմալար երաժշտական գործիքների լարերի թրթռումները դադարեցնելու համար: 3. մարզ. Հրաձիգների կողմից օգտագործվող ականջակալի տեսք ունեցող մարզաիր, որով խլացվում են կրակոցների ծայները:

խլափեղկ

Գ. Պատուհանը փակելու փայտյա կամ մետաղյա հարմարանք: // Ա. Պատուհանը փակելու մետաղյա կամ փայտյա հարմարանք ունեցող:

խլիչ

Ա. Խլող: // Գ. Ատամ հանելու աքցան, ատամնախիլ:

խլնքոտ

Ա. 1. Միշտ խլնքոտված: 2. Խլինք քսված, խլինքով կեղտոտված: 3. Լակոտ, խակ, փսլնքոտ: // Գ. 1. փխբ. Անարժան մարդ: 2. փխբ. Դեռևս չհասունացած՝ չկայացած անձ:

խլրդաբույն

Գ. 1. Խլուրդի բույն: 2. փխբ., արհմրի. Խղճուկ՝ փոքրիկ ու խավար խրճիթ, խլուրդի բույնի նմանվող խուղ: // Ա. Խլուրդի բույնի նմանվող, խղճուկ:

խխունջազգի

Ա. // Գ. 1. կենդ. Խխունջների ցեղին պատկանող (կենդանի): 2. փխբ. Ինքնամփոփ ու հարմարվողական կյանք վարող (մարդ):

խծծահան

Գ. // Ա. Խծուծը հանող՝ դուրս քաշող:

խծուծիչ

Ա. 1. Խծուծող: 2. Խծուծ (ախտահարված շղարշ, մառյալ) դնող՝ մտցնող: // Գ. 1. Խծուծելու մետաղյա գործիք: 2. Խծուծող բանվոր:

խղճալի

Ա. 1. Կարեկցանքի՝ խղճալու արժանի, խեղճ: 2. Խղճի՝ կա-

րեկցանքի զգացումով տոգորված: 3. Ցավալի, վշտալի, ողբերգական: 4. Խղճահարություն առաջացնող: // Մ. Խղճալիորեն, խեղճ կերպով:

խճազարդ
Գ. Գույնզգույն խճաքարերով սարքած զարդ պատի՝ հատակի վրա: // Ա. Գույնզգույն խճաքարերով զարդարված:

խճածածկ
 Ա. 1. Խճով սալահատակված, խճապատ: 2. Խճերով լցված՝ շրջափակված: // **Գ.** Խճով ծածկվածքը, խճածածկույթ:

խճահատակ
 Ա. Խճամած հատակ ունեցող: // **Գ.** Խճած՝ խճապատ հատակ:

խճամած
 Ա. Խճած, խճապատած: // **Գ.** 1. Խճապատ հատակ՝ գետին՝ պատ: 2. Որևէ բանի խճապատ շերտ, խճածածկույթ:

խճանկար
Գ. Ցեմենտի, մարմարի ևն շերտի վրա սեղմորեն իրար կողք կողքի կպցրած ապակու, ջնարակի, մանրախճի, արծնապակու ևն գույնզգույն կտորտանքներով կերտված պատկեր, զարդանկար, մոզաիկա: // Ա. Խճերով՝ խճանկարչությամբ նկարված կերտված:

խճապատկեր
Գ. Մանր խճերից բաղկացած պատկեր: // Ա. Մանր խճերով պատկերված:

խճապատկերող
 Ա. // **Գ.** Խիճերով պատկեր ստեղծող (վարպետ), խճանկար շարող (շինարար):

խճճագիր
Գ. Խճաված՝ իրար միակցված ու անընթեռնելի գիր: // Ա. Խճաված՝ իրար միակցված՝ խառն ու անընթեռնելի գրված:

խճուղաշինարար
 Ա. // **Գ.** Խճուղու անցկացման՝ շահագործման՝ վերանորոգման գործով զբաղվող, խճուղային

շինարարության մասնագետ (բանվոր):

խճուճ
Գ. 1. Մազերի՝ թելերի ևն խճավածք, թնջուկ: 2. փխթ. Բարդ իրադրություն՝ վիճակ: // Ա. 1. **հզվդ.** Խճաված, խառնակ: 2. Գանգուր, խուճուճ:

խմած
Բ. Հրկտր. դերք. խմել-ի : /// Ա. /// **Գ.** Հարբած (անձ):

խմբագրական
 Ա. 1. Խմբագրությանը հատուկ՝ վերաբերող: 2. Խմբագրմանը՝ խմբագրելուն հատուկ՝ վերաբերող: 3. Խմբագրին հատուկ՝ վերաբերող: 4. Խմբագրության կողմից տրված՝ տպված: // **Գ.** 1. Խմբագրության կողմից գրված՝ խմբագրության գիրքը՝ կարծիքը՝ գաղափարները ևն արտահայտող հոդված: 2. Առաջնորդող հոդված:

խմող
Բ. Ենթ. դերք. խմել-ի: /// Ա. /// **Գ.** Հարբեցող, խմած: 2. Ոգելից խմիչքներ գործածող (անձ):

խմորագիր
Գ. // Ա. Խմորատիպով գրված՝ տպված (գիր, տառ):

խմորակեր
Գ. Փոքրահասակ երեխա, մանուկ: // Ա. 1. Անչափահաս: 2. Խմոր ուտող:

խմորատիպ
Գ. 1. Տպագրելու եղանակ՝ ձև: 2. Այդ ձևով տպված տառերը՝ գիրը: // Ա. Այդ եղանակով տպագրված:

խմորեղեն
Գ. 1. Ջանազան նյութերով ու համեմունքներով շաղախված խմորից պատրաստվող թխվածքների ամբողջությունը: 2. Այդ թխվածքներից յուրաքանչյուր առանձին տեսակը: // Ա. Խմորից պատրաստված թխված:

խմորիչ
 Ա. // **Գ.** Խմորում առաջացնող (նյութ):

խնամատար

Գ. Խնամք տանող՝ հոգացող, պահող-պահպանող անձը, խնամակալ: // Ա. 1. Խնամք տանող՝ հոգացող, պահող-պահպանող: 2. Հոգատար:

խնամարկյալ

Գ. // Ա. 1. Մեկի խնամակալության տակ գտնվող (մարդ՝ երկիր են): 2. Մեկի հովանավորությունը վայելող՝ մեկի պաշտպանությանն ապավինած (մարդ): 3. Հետախույզի՝ լրտեսի մշտական հսկողության տակ գտնվող (մարդ):

խնամարկու

Գ. Խնամք տանող՝ խնամող անձը, խնամակալ: // Ա. Խնամք տանող, խնամող, հոգացող:

խնամքով

Գ. Գործ. հոլ. խնամք-ի: // Մ. 1. Հոգատար, հոգատարությամբ: 2. Զգույշ: 3. Ուշադիր:

խնդագին

Մ. // Ա. Խնդալից, խնդությամբ համակված, խնդություն արտահայտող:

խնդրատու

Ա. 1. Խնդրագիր՝ դիմում ներկայացնող, դիմող: 2. Խնդրող, աղաչող: // Գ. Խնդրագիր՝ դիմում ներկայացնող՝ խնդրող մարդը:

խնդրեմ

Բ. Ըղծ. եղ. խնդրել-ի: // Վ. 1. Իբրև մեկին դիմելու՝ մի բան հարցնելու՝ ցանկություն դրսևորելու քաղաքավարական արտահայտություն: 2. Իբրև համաձայնության արտահայտություն: 3. *Իբրև հրավերի արտահայտություն՝ համեցեք նշ.:*

խնկաբույր

Գ. 1. Խնկի բույր, խնկահոտ: 2. փխբ. Շատ հաճելի՝ անուշ բույր: // Ա. 1. Խնկի բույր ունեցող՝ տարածող, խնկահոտ բուրդ: 2. փխբ. Անուշաբույր, բուրավետ, խնկաբուրիկ: // Մ. Խնկի բույր արծակելով, խնկահոտ բուրելով:

խնկածուխ

Գ. Խուսնկի բուրումնալից ծուխը: // Ա. Խնկի ծխով լցված՝ բռնված:

խնկակալ

Ա. Վրան խուսնկ պահող՝ ունեցող: // Գ. Խնկաման, խնկանոց:

խնկաղաց

Գ. Խուսնկ աղալու աման, խնկաման: // Ա. Խուսնկ աղացող:

խնկարկու

Ա. // Գ. 1. Խուսնկ ծխող, բուրվառով խնկարկող (մարդ): 2. փխբ. Բույր ու անուշահոտություն տարածող (նյութ): 3. փխբ. Շողոքորթելով գովաբանող՝ փառաբանող (մարդ): 4. փխբ. Երկրպագու, մեկին պաշտող՝ երկրպագող (մարդ):

խնջույքասեր

Գ. // Ա. Խնջույքներ կազմակերպել և խնջույքներին մասնակցել սիրող, խնջույքների սիրահար:

խշշան

Ա. Խշշացող, խշխշան: // Գ. 1. Ժող. Այգիներում ծառերից՝ փայտե ծողերից կախված առարկաներ, որոնք քամուց շարժվելով խշշոց են հանում: 2. Ծնծղա:

խոզակեր

Գ. Խոզի կեր, խոզի ուտելիք: // Ա. Խոզի միս ուտել սիրող, խոզի միս ուտող:

խոզամազ

Գ. 1. Խոզի մազ, ստև: 2. Խոզի մազի նմանվող կոշտ մազ: // Ա. Խոզի մազերի նման կոշտ մազեր ունեցող:

խոզապոչ

Գ. Խոզի պոչ: // Ա. Խոզի պոչի նման՝ նմանվող:

խոզաստև

Գ. Խոզի ստև՝ մազ: // Ա. Խոզի ստևի նման մազերով:

խոժոռ

Ա. 1. Մռայլ հայացք՝ դեմք ունեցող, խստադեմ, խոժոռադեմ: 2. Մռայլություն՝ խստություն՝ դաժանություն արտահայտող: 3. Ահեղ՝ սոսկալի՝ երկյուղալի: 4. փխբ. Մթամած, ամպամած: 5. փխբ.

Վշտից մռայլված, վշտագին,
մթամած: // Մ. 1. փխբ. Վշտագին:
2. Խստորեն, մռայլորեն, խոժո-
ռաղեն, դաժանաբար: 3. Նեղա-
ցած, սրտնեղած:

խոժոռաղենմ

Ա. 1. Մռայլ հայացք՝ դեմք՝
նայվածք ունեցող, խոժոռատես:
2. Խոժոռություն արտահայտող,
խոժոռագրու: // Մ. Խոժոռած
դեմքով, դեմքը խոժոռելով:

խոլագոչ

Ա. // Մ. Խոլաբար՝ մոլեգին գոչող՝
գոչելով, խոլ՝ կատաղի գոչյունով:

խոլածայն

Ա. // Մ. 1. Բարձր՝ կոշտ ու
կոպիտ՝ անախորժ ծայն ունեցող՝
ծայնով, խոլագոչ: 2. Խոլ՝
կատաղի ծայնով:

խոլամռունչ

Ա. // Մ. Կատաղի մռնչյունով:

խոլաշունչ

Ա. // Մ. Մոլեգին շնչով՝
հոսանքով՝ օդով, մոլեգին փչելով,
մոլեգնաշունչ:

խոլապար

Գ. 1. Չափազանց արագ՝
կատաղի թափով կատարվող
պար: 2. փխբ. Կատաղի պարի
նմանվող վազք՝ ընթացք՝
պտույտ: // Ա. 1. Խիստ արագ
շարժվող՝ փոփոխվող: 2. Խոլ՝
մոլեգին պարով, կատաղի պարի
նմանվող: 3. Կատաղի՝ մոլեգին
պարի ժամանակ ոտքերի հանած
ծայնի նման: 4. Կատաղի ընթաց-
քով՝ վազքով, սրարշավ:

խոլարշավ

Ա. 1. Կատաղորեն սուլացող,
արշավասույր ընթացքով: 2. Խոլ
արշավանքով՝ հարձակումով,
խոլաբար արշավող՝ հարձակվող:
/// Գ. Խոլ՝ կատաղի՝ խելահեղ
արշավանք: /// Մ. Խոլաբար՝
կատաղորեն արշավելով, արշա-
վասույր:

խոլեստերինամուղ

Ա. // Գ. Թժշկ. Խոլեստերին մղող՝
հեռացնող՝ դուրս քերող
(բջջաթաղանթ, դեղամիջոց են):

խոլոր

Ա. 1. Խոժոռություն արտա-
հայտող, արտահայտությունը
խոժոռ: 2. Ճնշող տպավորություն
թողնող: 3. Մոլեգին, կատաղի,
ահեղ: 4. փխբ. Մոլոր, տխուր: //
Մ. Խոժոռ հայացքով, աչքերը՝
հայացքը խոժոռելով, խեթ-խեթ:

խոխոջածայն

Ա. Խոխոջացող, խոխոջյունի ծայն
հանող, խոխոջյունի ծայնով: 2.
փխբ. Իբրև խոխոջ հնչող: 3. փխբ.
Վճիտ՝ խոխոջյունի նման ծայն
ունեցող: // Մ. Խոխոջյունի ծայն
հանելով, խոխոջալով, կարկա-
չելով:

խոխոջուն

Ա. Խոխոջացող: // Մ. Խոխո-
ջալով:

խողխողիչ

Ա. Սառը զենքով չարաչար
սպանություն կատարող,
խողխողող: // Գ. Սառը զենքով
սպանություն կատարող մարդ,
խողխողող մարդ:

խողովակազլանիչ

Ա. // Գ. Խողովակներ գլանող:

խողովակագործ

Գ. // Ա. Խողովակներ պատրաս-
տող, խողովակների արտադրու-
թյան մեջ աշխատող: 2. Խո-
ղովակներ անցկացնող, խողո-
վակագծերի կառուցման աշ-
խատող:

խողովակահորատիչ

Գ. // Ա. տեխ., երկրբ.
Խողովակավոր հորատիչ:

խողովակածև

Ա. // Մ. Խողովակի՝ գլանի նման՝
ծևով:

խոյազլուխ

Ա. 1. Գլուխը խոյի գլխի նմանվող:
2. Խոյի գլխի ձևով զարդա-
քանդակ ունեցող: // Գ. Խոյի
գլուխ, խոյի գլուխ ներկայացնող
քանդակագործական կերտվածք:

խոյազնաց

Ա. Արշավասույր դեպի ցած թռչող,
խոյապաց, խոյընթաց: /// Գ.
Խոյաթռիչ ինքնաթիռ՝ հրթիռ են: ///

Մ. Արշավասույր, խոյընթաց,
հարձակվողական թափով:

խոյազարդ

Գ. ճրտորպ. Գալարազարդ: // Ա.
խոյազլուխ քանդակով զար-
դարված:

խոյաթռիչ (խոյաթռիչք)

Ա. 1. Վայրասլաց շեշտակի թռիչք
գործող: 2. խոյի թռիչքի նմանվող:
3. Ճակատային հարվածի՝ բախ-
ման համար շեշտակիորեն թռչող:
/// Մ. խոյի նման թռիչք գործելով:
/// Գ. խոյահարման շեշտակի
թռիչք, խոյի թռիչք:

խոյասլաց

Ա. Շեշտակիորեն՝ արշավասույր
դեպի վայր սլացող: // Մ.
Վայրընթաց՝ շեշտակի թռիչքով,
արշավասույր սլանալով:

խոյաքիթ

Ա. խոյի դնչի նման խոշոր քիթ
ունեցող, մեծաքիթ: // Գ. խոյի դնչի
նման մեծ քիթ:

խոյեղջյուր

Գ. խոյի եղջյուր: // Ա. խոյի
եղջյուրների նման եղջյուրներ
ունեցող:

խոյընթաց

Մ. /// Ա. Արշավասույր դեպի ցած
թռչող՝ թռչելով, խոյասլաց: /// Գ.
ռազմ. խոյազնաց, խոյաթռիչ
ինքնաթիռ:

խոնավագիր

Գ. // Ա. Ինքնագիր խոնավաչափ:

խոնավագրիչ

Գ. // Ա. Տես՝ խոնավագիր:

խոնավաչափ

Գ. մանգ. Օդի կամ որևէ նյութի
խոնավության աստիճանը՝ քանա-
կը չափող սարք: // Ա. խոնավու-
թյունը չափող, խոնավությունը
չափելուն ծառայող:

խոնարհ

Ա. 1. Համեստ, ակնածանքով լի:
2. Հլու, հեզ, հնազանդ, անսացող:
3. Խոնարհություն արտահայտող,
խոնարհությամբ տոգորված: 4.
Վայրահակ, դեպի ցած հակված:
5. Մեղմ, հանգիստ, խաղաղ: 6.
փխբ. Ստորին, հասարակ: 7.

փխբ. Ոչ բորբոքուն, շիջած, թույլ:
// Մ. 1. Խոնարհաբար, խոնարհ
կերպով: 2. Դեպի ցած հակված,
ծնկի իջած:

խոնարհագին

Ա. Շատ խոնարհ: // Մ. Շատ
խոնարհ կերպով:

խոնարհադեմ (խոնարհադեմք)

Ա. // Մ. Խոնարհություն
արտահայտող դեմքով:

խոնարհահայաց (խոնարհայաց)

Ա. // Մ. Խոնարհություն
արտահայտող հայացքով:

խոնարհիչ

Ա. լեզվք. Խոնարհող (ինչյունների
մասին): // Գ. լեզվք. Բայերի
վերջավորությունները հիմքին
կապող՝ բայերի վերջավորու-
թյուններից առաջ ընկած ծայնա-
վորների անվանումը:

խոշորածուկ

Ա. խոշոր ձկներ ունեցող: // Գ. 1.
խոշոր ձուկ: 2. Լոքո:

խոշորացույց

Գ. 1. Շրջանակի մեջ դրված
խոշորացնող ապակիով հարմա-
րանք՝ մանր իրեր տեսնելու
համար: 2. Մանրադիտակ: // Ա.
խոշորացնող, մեծացնող, խոշոր
ցույց տվող:

խոշտանգամահ

Ա. խոշտանգումով մեռցրած,
տանջամահ արված: // Գ.
խոշտանգումից՝ տանջանքներից
առաջացած մահ:

խոշտանգիչ

Ա. // Գ. խոշտանգող, տանջող,
լլկող (անձ):

խոպան

Գ. 1. Բոլորովին չհերկված՝
չմշակված հող: 2. Վարած հողի
կողքին անվար մնացած շերտ:
// Ա. 1. Չհերկված, չմշակված:
2. փխբ. Չգարգացած, անկիրթ
մնացած: 4. Անտարբեր, անզգա,
զգացումից զուրկ: 5. փխբ., հզվդ.
Լավ չաճած, նոսր բուսած:
6. փխբ. Չհարդարված,
անուշադրության մատնված (մա-
զեր...):

խոսուող

Գ. 1. Գլխի վրա պտուտակածն ուլորած մագերի տրցակ, մագի ուլորք: 2. փխբ. Առարկայի խոսուականման մաս: 3. կզմխս. խոսուականն դասավորված մագիկների փունջ: // Ա. խոսուական, պտուտակածն ուլորված, գանգուր:

խոռ

Ա. Ժող. 1. Փոս ընկած: 2. Կիսատ մնացած, մի փոքր կիսած, մի քիչ կտրած: 3. փխբ. Սիրտը կտրտած, տխուր, խռով: 4. Խեթ: // Գ. 1. Պատի քանդված կամ կիսատ մնացած տեղը: 2. Այգիների պատերի մեջ բաց թողնված տեղ՝ անցուդարձի համար: 3. Փոս, խրամ: 4. Փոս ընկած վայր, ծորակ:

խոսակից

Գ. // Ա. Իրար հետ խոսողներից յուրաքանչյուրը, զրուցակից:

խոսամուկ

Ա. // Գ. 1. խոսելու մոլություն ունեցող, շատախոս: 2. քժշկ. խոսամոլությամբ հիվանդ:

խոսելիք

Գ. 1. խոսելու նյութը: 2. խոսելը: // Ա. խոսելու համար նախատեսված: // Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերք. խոսելի:

խոսնակ

Գ. 1. արևմտի. Ռադիոյի հաղորդավար: 2. հնց. Աքաղաղ: 3. Ղատապաշտական, պաշտական: 4. Ճարտարախոս, բարեխոս, խոսքի վարպետ: 5. Ազգային ժողովի նախագահ: 6. Պետական ցանկացած կառուցի դիրքորոշումը՝ վերջնախոսքը ներկայացնող՝ լուր տվող՝ հաղորդող անձ (Պաշտպանության նախարարության մամուլի խոսնակ): // Ա. 1. Ճարտար, խոսուն: 2. Լավ՝ ճարտար խոսող, խոսքի վարպետ: 3. Բարի լուր տվող: 4. Վերջնախոսքը՝ կարծիքը՝ տեսակետը ներկայացնող:

խոսող

Բ. Ենթ. դերք. խոսելի: // Ա. 1. խոսել կարողացող, խոսելու ունակություն՝ կարողություն ունեցող: 2. Հռետորական ծիրք՝ շնորհ ունեցող: 3. Ասող-խոսող, զրուցասեր: 4. փխբ. Շատախոս: 5. խոսքը հնչյունային կերպով վերարտադրող, հնչուն: 6. փխբ. խոսուն, արտահայտիչ, պերճախոս:

խոստովանահայր

Գ. 1. եկեղ. Մեղքերը խոստովանեցնող քահանա: 2. Մարդ, որից գաղտնիք չպետք է պահել, առանձնապես բժիշկ: // Ա. Մեղքերը խոստովանեցնող:

խոստումնամուկ

Գ. // Ա. խոստումներ տալու՝ շոայելու սիրահար, շատ խոստումներ տվող՝ առանց դրանք իրագործելու հնարավորությունները հաշվի առնելու:

խոտածածկ

Գ. խոտածածկույթ: // Ա. խոտով ծածկված:

խոտակեր

Ա. // Գ. 1. խոտով սնվող, խոտ ուտող (կենդանի): 2. Բուսակեր: 3. եկեղ. Միայն բուսական սնունդով սնվող (կրոնավոր, ճգնավոր), խոտաճարակ: 4. կենդ. խոտակերների դասին պատկանող (գրքի ոջիլ, երկայնաբեղ խոտակեր ևն): 5. փխբ. Թուլամորթ, վախկոտ, ապուշ (մարդկանց մասին):

խոտահավաք (խոտհավաք)

Գ. 1. Հնձած խոտը հավաքելը և ծմեռվա համար ամբարելը: 2. խոտ հավաքող մեքենա՝ անձ: // Ա. խոտ հավաքող:

խոտաղաց

Ա. // Գ. խոտ աղացող՝ մանրող (մեքենա):

խոտաճարակ

Ա. // Գ. 1. խոտով սնվող, խոտակեր (կենդանի): 2. եկեղ. Միայն բուսական կերով սնվող (կրոնավոր, ճգնավոր):

խոտան

Գ. 1. Վատորակ արտադրանք՝ ապրանք: 2. Անորակություն, վատորակություն: 3. փխբ. Գրական՝ գիտական և արվեստի ցածրորակ՝ արատավոր գործ: // Ա. Գործածության համար ոչ պիտանի, վատորակ, պակասավոր, ցածրորակ:

խոտաշրջիչ

Ա. // Գ. Հնծված և չորանալու համար փռված խոտը շրջող՝ շուռ տվող (մեքենա):

խոտհար

Գ. գտնու. 1. Խոտ հարող՝ հնծող աշխատավոր: 2. Խոտ հարող՝ հնծող մեքենա: 3. Խոտհունծ, խոտքաղ: // Ա. Խոտ հարող՝ հնծող (մեքենայի մասին):

խոտհարիչ

Ա. // Գ. Խոտ հարող՝ հնծող (մեքենա):

խոտհնծիչ

Ա. // Գ. Խոտ հնծող, խոտհար (մեքենա):

խոտորագիծ

Ա. 1. Ոչ ուղիղ՝ խոտոր՝ ծուռ գիծ կազմող, ոչ ուղղագիծ: 2. Ծուռ գծերով գծված՝ գծագրված: // Գ. Ծուռ՝ խոտոր գիծ:

խոտորաճամփա

Գ. Ծուռումուռ ճանապարհ: // Ա. Ծուռումուռ ճանապարհ/ներ/ ունեցող:

խոտորաճանապարհ

Գ. // Ա. Տես՝ խոտորաճամփա:

խոտորափողոց

Գ. հզվդ. Խոտորագիծ՝ ծովող փողոց: // Ա. Ծուռումուռ փողոցներ ունեցող:

խոտորիչ

Ա. // Գ. Խոտորող, ծռող, մոլորեցնող:

խոր/ը/

Ա. 1. Մակերեսից դեպի խորքը՝ դեպի ցած ձգվող՝ փոս կազմող, խորունկ: 2. Հորիզոնական գծով դեպի հեռուները ձգվող՝ մեծ տարածություն զրավող՝ տեսանելի սահման չունեցող: 3.

Խորքում գտնվող՝ տարածված՝ կատարված: 4. Հաստ շերտ կազմող: 5. փխբ. Ազդեցությամբ՝ նշանակությամբ՝ պատճառած հուզմունքով նշանակալից, ուժգին, սաստիկ: 6. Թանձր, խտացած, անթափանցելի: 7. Հեռվից կամ մի բանի խորքից եկող՝ լսվող՝ տարածվող: 8. Ծանրակշիռ: 9. Խորաթափանց: 10. փխբ. Սերտ, ամուր: 11. փխբ. Հոգուց՝ էությունից բխող: 12. փխբ. Եական՝ շատ կարևոր նշանակություն ունեցող: 13. փխբ. Արտահայտիչ, խոսու: 14. փխբ. Հաստատուն, անխախտ: 15. Վաղնջական, վաղուցվա: // Գ. 1. Խորք: 2. Խորություն, խոր տեղ, անդունդ: // Մ. 1. Խիստ կերպով, չափազանց ուժգնորեն, սաստիկ: 2. Խոնարհաբար: 3. Խորքից, շատ հեռվից, ներսից: 4. Մանրամասն: 5. Լիաթոք: 6. փխբ. Խաղաղ ու հանգիստ կերպով:

խորագին

Մ. Սաստիկ, խիստ, ուժգնորեն, խորապես: // Ա. Շատ խոր, խորունկ, խորիմաստ:

խորածոր

Գ. Խոր՝ անդնդանման ծոր, կիրճ: // Ա. 1. Խորախոր ծոր/եր/ ունեցող, խոր ծորերով: 2. Խոր ծորի նմանվող:

խորամանկ

Ա. 1. Անագնիվ ու խաբեպատիր միջոցներով որևէ նպատակի ձգտող, ուրիշներին խաբելու մոլորեցնելու մեջ հնարագետ: 2. Խորամանկություն արտահայտող: 3. Խորամանկությամբ ծեռնարկված՝ կատարված: 4. փխբ. Ճարպիկ, հնարագետ: // Մ. Խորամանկորեն, խորամանկությամբ: // Գ. Խորամանկությամբ օժտված՝ խորամանկորեն գործող մարդ:

խորանախշ

Գ. Խոր փորված՝ քանդակված նախշ: // Ա. Խոր փորված՝

խորաքանդակ նախշ/եր/ով
զարդարված:

խորանարդ

Պ. 1. մաթ. Երկրաչափական մարմին, կանոնավոր վեցանիստ: 2. Որևէ թվի երկու անգամ իրենով բազմապատկելու արտադրյալը, թվի երրորդ աստիճանը: 3. խորանարդ մետր ծավալ, որի 3 չափումները նույնն են: 4. խորանարդիկ՝ մանկական խաղալիք: 5. խորանարդի ձև ունեցող առարկա՝ իր: // Ա. 1. խորանարդի ձև ունեցող: 2. խորանածև, գմբեթածև, կամարածև:

խորանարդապաշտ

Ա. արվ. 1. խորանարդապաշտական, խորանարդապաշտին՝ խորանարդապաշտությանը հատուկ՝ վերաբերող: 2. խորանարդապաշտության հետևող: // Պ. արվ. Նկարչության մեջ խորանարդապաշտության հետևորդ, կուրիստ:

խորանդունդ

Ա. Անդունդի նման խոր, անդնդախոր: // Պ. Շատ խոր վիհ՝ անդունդ:

խորաչափագիր

Պ. 1. խորաչափի տվյալների գրառում՝ գրավոր նշում: // Ա. խորության չափը գրառող:

խորապտույտ

Ա. խոր պտույտներ՝ հորձանքներ ունեցող, խոր պտույտներով: // Պ. խոր հորձանք՝ ջրապտույտ:

խորասույգ

Ա. 1. Ջրի մեջ սուզած, ջրասույգ՝ ջրամույն արած: 2. Ջրասույգ եղած՝ արված, ջրահեղծ: 3. փխթ. Ստացրի մեջ խորասուզված, մտասույգ: 4. փխթ. Մի բանի անծնատուր եղած, մի բանով տարված: 5. փխթ. խորաթափանց, խորամուխ: 6. խորքային, խորքում գտնվող: // Մ. փխթ. Ստացրի մեջ սուզված, մի բանով տարված, մի բանի անծնատուր եղած:

խորափոս

Ա. 1. խոր փոս՝ փոսեր ունեցող: 2. խոր ընկած փոս/եր/ ունեցող: // Պ. խոր փորված տեղ, խոր փոս:

խորափորվածք

Պ. 1. խոր փորվածք: 2. Առարկայի մակերեսից խոր փորված քանդակագործական պատկեր, խորաքանդակ: // Ա. խոր փորվածք ունեցող:

խորաքանդակ

Պ. Հարթ մակերեսի վրա քանդակված՝ մակերեսից խոր փորված քանդակագործական պատկեր (բարելեք): // Ա. 1. Այդպիսի քանդակներ ունեցող, վրան պատկերներ քանդակված: 2. խորապես տպավորված, խոր տպավորություն թողած:

խորաքնին

Ա. 1. խոր ու մանրամասն հետազոտող՝ քննող, խորագնին: 2. Հարցասեր, հետաքրքրվող: 3. խոր կերպով քննված, ուսումնասիրված՝ հետազոտված: // Մ. խորաթափանց կերպով, խոր կերպով հետազոտելով՝ քննելով, կշռադատելով:

խորիմաստ

Ա. 1. խոր մտքեր պարունակող, իմաստալից: 2. խոր իմաստության տեր, խորիմաց, խորագետ: 3. Նշանակալից: 4. խոր նպատակներ՝ ձգտումներ ունեցող, վեհ՝ վսեմ գաղափարներով՝ ձգտումներով տոգորված: // Մ. խոր ու իմաստալից կերպով, խորիմաստությամբ, խորիմաստորեն:

խորհրդագետ

Պ. // Ա. Մարդու՝ կյանքի՝ բնության և տիեզերքի գաղտնիքների մեջ թափանցող, գաղտնիքները գուշակող՝ իմացող (անծ):

խորհրդական

Պ. 1. Որևէ մեկին խորհուրդներ տվող մարդ: 2. Պաշտոնատար անձ՝ իրեն վերապահված հարցերի մասին անհրաժեշտ խորհուրդներ ու տեղեկու-

թյուններ տվող: 3. Խորհրդի խորհրդակցության անդամ: 4. Կրոն. Սուրբ խորհրդի մասնակից հոգևորական: // Ա. 1. Խորհուրդների տվող, խորհրդատու: 2. Իմաստուն: 3. Կրոն. Եկեղեցուն՝ նրա խորհուրդներին հատուկ:

խորհրդակից

Գ. Միասին խորհրդակցողներից յուրաքանչյուրը, համախոհ՝ գործակից անձ: // Ա. 1. Միևնույն խորհուրդը՝ մտքերը՝ խորհրդածություններն ունեցող: 2. Խորհրդակցության մասնակից:

խորհրդապաշտ

Գ. // Ա. Խորհրդապաշտության հետևող՝ հետևորդ:

խորհրդավաճառ

Ա. // Գ. Եկեղ. Եկեղեցական խորհուրդները վաճառող:

խորհրդավոր

Ա. հորր. / որկ. 1. Գաղտնիքներ պարունակող, առեղծվածային, անիմանալի ու անհասկանալի: 2. Հանդիսավոր, պատմական կարևորություն ունեցող: 3. Գաղտնի, ծածուկ: 4. Գաղտնիքի՝ խորհրդավորության առկայության մասին վկայող, խորհրդավորություն արտահայտող: 6. Խորհրդավորությամբ համակված: // Մ. 1. Խորհրդավորությամբ: 2. Հանդիսավորությամբ: 3. Գաղտնածածուկ, առեղծվածայնորեն:

խորհրդատու

Գ. // Ա. 1. Խորհուրդ/ներ/ տվող (մարդ): 2. Իր մասնագիտության հետ կապված հարցերի մասին անհրաժեշտ խորհուրդներ տվող (պաշտոնյա): 3. փխբ. Խորհուրդներ՝ մտքեր ներշնչող՝ թելադրող:

խորհրդարանական

Ա. Խորհրդարանին վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. նորբ. Ազգային ժողովի՝ խորհրդարանի անդամ:

խորշոմած

Բ. Հրկտր. դերբ. խորշոմել-ի: // Ա. Խորշոմապատ, կնճռտված:

խորոված

Բ. Հրկտր. դերբ. խորովել-ի: // Գ. խորր. Անբոց կրակի վրա շամփուրով եփած միս: // Ա. 1. Խորովելով եփած: 2. Այրուցքներ ստացած, տեղ-տեղ այրված: 3. փխբ. Հոգեպես տառապած, վիշտ կսկիծ տառապանք կրած:

խորովածացու (խորովածցու)

Ա. // Գ. 1. Խորովածի համար նախատեսված՝ հատկացված (միս, անասուն): 2. Խորովածի համար նախապես կտրտած և համեմունքով ու աղով պատրաստված (միս): 3. Խորովածի համար հարմար՝ պիտանի (միս, անասուն):

խորտակիչ

Ա. Խորտակող: // Գ. ծագմ. Խորտակող՝ ավերածություններ պատճառող օդանավ:

խորտկազես

Գ. // Ա. 1. Համեղ ճաշերի գիտակ ու սիրող (մարդ): 2. ծաղր. Ուշքումիտքը ուտելուն տված (մարդ):

խորքում

Գ. Ներգ. հոլ. խորք-ի: // Կ. Մեջը, ներսում:

խոցասուսերավոր

Ա. // Գ. Խոցասուսերով զինված՝ մենամարտող (մարզիկ, խոցասուսերամարտիկ):

խռովահույզ

Ա. 1. Խռովված, հուզված, ալեկոծ: 2. Խռովություն՝ աղմուկ ու կռիվ հարուցող, հուզմունք պատճառող: 3. Խռովք՝ հուզմունք արտահայտող: 4. Խառնաշփոթ, անկարգ ու անկանոն: 5. Ցուփ, շվայտ, տռփալից: 6. փխբ. Ալեկոծված, փրփրալից, փոթորկալից: // Մ. Չափազանց հուզված:

խռովարար

Գ. // Ա. 1. Խռովության՝ տարերային ապստամբության մասնակցող, մասնակից, ապստամբ: 2. Կռիվ ու աղմուկ հրահրող՝ միմյանց կռվեցնող, խռովություն գցող, խառնակիչ (անձ):

խոսվարկու

Ա. // Գ. 1. Խոռվություն սերմանող, անհնազանդություն հրահրող: 2. Խառնակություն գցող, խառնակիչ, բանսարկու:

խռովկան

Ա. 1. Հեշտությամբ ամեն մի չնչին բանից նեղացող, նեղացկոտ: 2. Խռովածի՝ խռոված լինելու արտահայտություն ունեցող, վիրավորվածություն ցույց տվող: // Գ. Նեղացած՝ խռոված՝ վիրավորված մարդ (հատկապես՝ երեխա):

խռպածայն

Ա. // Մ. Խռպոտ ծայն ունեցող, խռպոտ՝ խզված ծանով:

խռպոտ

Ա. 1. Չայնը խզված, խզված ծայն արծակող: 2. Խռպոտած, ոչ հստակ հնչող, անբարինչուն: // Մ. Խռպոտ՝ խզված՝ անբարեհունչ ծայն հնչեցնելով արծակելով:

խռպոտածայն

Ա. // Մ. Տես՝ խռպածայն:

խստագին

Ա. // Մ. Չափազանց դաժան՝ դաժանաբար, անագորոյն:

խստադեմ (խստադեմք)

Ա. 1. Խիստ ու խոժոռ դեմք ունեցող: 2. փխբ. Տեսքով՝ ձևով խստություն արտահայտող: 3. փխբ. Բնույթով՝ էությամբ դաժան: // Մ. Դեմքի խիստ՝ խոժոռ արտահայտությամբ, խոժոռ կերպով:

խստաժպիտ

Ա. Խիստ ու սառն՝ անտարբեր ժպիտ ունեցող, խստությամբ ժպտացող: // Մ. Խստություն արտահայտող ժպիտով, խստությամբ ու դաժանաբար ժպտալով:

խստածայն

Մ. // Ա. 1. Խիստ՝ բարկացկոտ՝ գայրալից՝ սուր ու բարձր ծայն հանող՝ հանելով:

խստապահանջ

Ա. 1. Խիստ պահանջներ ներկայացնող, խիստ պահանջ-

կոտ, անհրաժեշտ պահանջներից զիջումներ չանող: 2. Բծախնդիր, մանրախնդիր, չմահավան: 3. Անհողողող, դաժան, անողոք: // Մ. Խիստ պահանջկոտ կերպով, խստապահանջությամբ, համառորեն:

խտաեղջյուրավոր

Ա. Խիտ եղջյուրներ ունեցող: // Գ. կենդ. Խիտ եղջյուրներով կենդանիների ընդհանուր անվանումը:

խտաշարք (խտաշար)

Ա. 1. տպգր. Խիտ շարված, խիտ շարվածքով: 2. Մանր՝ խիտ շարվածքների համար օգտագործվող՝ նախատեսված: // Գ. տպգր. Խիտ շարվածք:

խտաչափ

Գ. Ֆիզ., քիմ. 1. Հեղուկի տեսակարար կշիռը կամ նրա մեջ լուծված նյութի տոկոսային պարունակությունը չափելու գործիք, անոսրաչափ: 2. Տրից ծանր հեղուկների խտությունը՝ թանձրությունը չափելու գործիք, թանձրաչափ: 3. Ճնշաչափ: // Ա. Տրից ծանր հեղուկների խտությունը՝ թանձրությունը չափող:

խտացրած

Բ. Հրկուր. դերբ. խտացնել-ի: // Ա. 1. Տրի պարունակության որոշ մասը գոլորշացնելով խիտ՝ թանձր դարձրած: 2. Չորացրած ու մամլած:

խտացուցիչ

Ա. Խտացնող, խտացում առաքերող: // Գ. 1. Խտացնող միջոց: 2. մանգ. Նյութի միջից խոնավությունը հանող սարք: 3. տեխ. Գոլորշին սառեցնող և հեղուկի վերածող ապարատ (կոնդենսատոր), խտարար:

խտրադիմա

Ա. // Գ. նորբ. Մեկի դեմքից բնավորությունը՝ ճակատագիրը՝

ներաշխարհը գուշակող (անձ),
դիմագետ, դիմաքնին:

խրախճամոլ

Ա. // Չ. խրախճանքների՝ կերու-
խումի մոլի սիրահար:

խրախուսական

Ա. 1. խրախուսանք պարունակող՝
արտահայտող, քաջալերիչ, խրա-
խուսիչ: 2. Իբրև խրախուսանք
տրվող, խրախուսանք հանդիսա-
ցող: // Չ. Քաջալերիչ խոսք՝ ճառ՝
հողված:

խրամահատ

Չ. // Ա. խրամ՝ գետնուղի փորող:

խրամատափոր (խրամափոր)

Ա. // Չ. խրամատ՝ խրամ փորող:

խրատական

Ա. 1. խրատի բնույթ ունեցող: 2.
խրատ տվող, խրատիչ: 3. խրատ-
ների պարունակող: 4. Պատժա-
կան: // Չ. խրատ հանդիսացող
խոսք՝ հորդոր, խրատ:

խրատատու

Չ. խրատ՝ խորհուրդ տվող անձ,
խրատաբան: // Ա. խրատական,
խրատներ պարունակող,
խրատական բովանդակություն
ունեցող:

խրծակապ (խրծկապ)

Չ. 1. անհողմ. խուրձ կապելը: 2.
Հնձած խոտաբույսը հավաքող ու
խրծերով կապող մեքենա: // Ա.
Հնձած խոտաբույսը հավաքող և
խրծերով կապող:

խրծակապիչ (խրծկապիչ)

Ա. // Չ. գտնու. խուրձ կապող
(մեքենա):

խրծատար

Ա. // Չ. գտնու. Կապած խրծերը
տանող՝ փոխադրող (մեքենա):

խրոխտ

Ա. 1. Հպարտ, սեգ: 2.
Վտանգներն արհամարհող, հա-
մարձակ, հանդուգն: 3. Սպառ-
նական, ազդու, հնչել: 4. փխբ.
Հոյակապ, փառահեղ, պանծալի:
5. Բարձրաբերձ, վեհության զգա-
ցում ներշնչող: 6. փխբ. Հզոր,
հաղթական, անպարտ: // Մ.

1. խրոխտաբար, վեհաշուք:

2. Անվարան, վստահորեն, հաս-
տատուն, անպարտ:

խրոխտագին

Մ. // Ա. խրոխտ, խրոխտաբար:

խրոխտահայաց

Ա. // Մ. խրոխտ հայացք ունեցող,
խրոխտ հայացքով:

խրոխտաձայն

Ա. // Մ. խրոխտ՝ խրոխտություն
արտահայտող ձայնով:

խրոխտաքայլ

Ա. // Մ. խրոխտաբար քայլող,
խրոխտ քայլերով՝ քայլելով:

խրուտ

Չ. 1. Ճահճուտ կամ ավագուտ
տեղ՝ վայր: 2. ծով. Ծանծաղուտ:
// Ա. խրվելու վտանգ
ներկայացնող:

խցակից

Չ. // Ա. 1. Միևնույն խցում
ապրողները միմյանց համար: 2.
Կից խցերում ապրողները
միմյանց համար:

խցակյաց

Չ. // Ա. խցում ապրող՝ բնակվող
(կոոնավոր կամ այլք):

խցանածածկ

Չ. խցանակաղնուց պատրաստ-
ված ծածկ՝ ծածկոց: // Ա.
խցանափայտից ծածկ ունեցող,
խցանափայտով ծածկված:

խցանակալ

Չ. // Ա. խցանով անոթի՝ շշի ևն
բերանը փակող՝ ամրացնող
(մեքենա):

խցանակեղև

Չ. խցանակաղնու կեղևը: // Ա.
խցանակաղնու կեղևից պատ-
րաստված:

խցանահան

Չ. Շշերի՝ անոթների ևն
խցանները հանելու զանազան
հարմարանքների անվանումը: //
Ա. Շշերի՝ անոթների ևն
խցանները հանող:

խցանաշերտ

Չ. 1. խցանից՝ խցանային նյութից
պատրաստված շերտ: 2. քսք.

Անմիջապես բույսերի կեղևի տակ գտնվող՝ երկրորդական ծածկող հյուսվածքը: // Ա. Խցանաշերտ ունեցող:

խուզարկիչ

Ա. // **Ք.Տե՛ս՝ խուզարկու:**

խուզարկու

Ք. 1. Խուզարկություն կատարող մարդ: 2. Լրտես: // Ա. 1. Խուզարկություն կատարող: 2. Հետապնդող, հետամտող, հետախուզող: 3. Քննող, զննող խորաթափանց ու սևեռուն (աչքեր, հայացք): 4. Քննության ենթարկող, կշռադատող (մտքի՝ խելքի մասին): 5. Որոշ դիտավորությամբ մարդու գաղտնիքներն իմանալու հետամուտ: 6. Վերլուծող, ընդհանրացնող:

խուզիչ

Ա. // **Ք.** Խուզող, խուզելու ծառայող (գործիք, մեքենա):

խուժան

Ք. 1. Խառնիճադանջ ամբոխ, խառնախումբ, խաժամուժ: 2. **Խվք.** Աղբատների՝ մուրացկանների՝ անապաստանների խումբ: 3. **խսկց.** Խուժանական արարքներ կատարող, անկարգ մարդ՝ երեխա: 4. **արիմրի.** Անկազմակերպ՝ անվարժ զորք: // Ա. 1. Խուժանություն անող, խուժանի վարքագիծ ունեցող: 2. **մտերմ.** Անկարգ:

խուլ

Ա. 1. Լսողությունից լրիվ կամ մասնակիորեն զուրկ: 2. Լսելու ունակությունը կորցրած: 3. Ոչ հնչել, խլացված: 4. **փխք.** Անմասնակից, անզգա, անտարբեր: 5. **փխք.** Ջսպված, չարտահայտվող: 6. **փխք.** Անծայն, անաղմուկ, լուռ: 7. **փխք.** Հեռավոր ու ետ ընկած: 8. **փխք.** Ոչ բանուկ, անմարդ, դատարկ: 9. **փխք.** Բոլոր կողմերից փակ, լուսանցք՝ լուսամուտ չունեցող:

10. **փխք.** Լռակյաց, համբ: 11. **փխք.** Խիտ, վայրի (անտառ): 12. **փխք.** Ոչ պարզ, անուղղակի: 13. Հատ հեռու գտնվող և անհայտ՝ անծանոթ: 14. Անմարդաբնակ: 15. **լեզվք.** Առանց ծայնավորների մասնակցության արտասանվող: // **Ք.** 1. Լսողությունից լրիվ կամ մասնակիորեն զուրկ մարդ: 2. Լսելու ունակությունը կորցրած մարդ: 3. **լեզվք.** Զայնեղությունից զուրկ բաղաձայնի տեսակ: // **Մ.** 1. Թույլ ու ցածր: 2. **փխք.** Անծայն, լուռ: 3. Ոչ պարզ, անուղղակիորեն:

խուլ ու համբ (խուլուհամբ)

Ք. // Ա. Միաժամանակ և՛ խուլ, և՛ համբ, լսելու և խոսելու ունակությունից զուրկ (մարդ):

խուլ ու մունջ (խուլումունջ)

Ք. // **Ա.Տե՛ս՝ խուլ ու համբ:** // **Մ.** Լուռ, լռությամբ:

խուճապահար

Ա. 1. Խուճապի մատնված՝ ենթարկված, խուճապով համակված: 2. Խուճապ արտահայտող, խուճապային: // **Մ.** Խուճապի ենթարկված լինելով, խուճապային վիճակով: // **Ք.** **Խզվդ.** 1. Խուճապահարված՝ խուճապով բռնված անձ: 2. Խուճապ գցող՝ խուճապ առաջացնող անձ, խուճապարար:

խուճապածայն

Ա. // **Մ.** Խուճապ արտահայտող ծայն ունեցող, խուճապով համակված ծայնով:

խուճապարար

Ք. // Ա. 1. Խուճապ՝ տազնապ գցող, տազնապալից լուրեր տարածելով խուճապ առաջացնող (անձ): 2. Խուճապ առաջացնելու նպատակով սուտ լուրեր տարածող (անձ):

խումապարկու

Ա. // Գ. Խումապ գցող՝
առաջացնող, խումապարար:

խումար

Ա. 1. Հարբածությունը դեռևս լիովին չանցած, հարբածությունից նոր սթափվող, զարթնում: 2. Գեղեցիկ տպավորություն թողնող փոքր-ինչ աղու՝ անուշ նայվածքով, քաղցրահայաց (աչքերի մասին): 3. Ժող. Ծուռ, խենթավուն, խն: 4. Հարբած, գինով: // Գ. 1. Երգիծական բովանդակությամբ երգի անվանում: 2. Հարբածություն, հարբեցում:

խուռիերեն

Գ. /// Ա. /// Մ.

խուռնամբոխ

Ա. Խուռն կերպով ամբոխված, խռնված, իրար վրա կիտված: /// Մ. Խուռն ամբոխով՝ բազմությամբ, խառնիխուռն: /// Գ. Խառնիխուռն՝ խռնված ամբոխ:

խուլի

Գ. Ամանի՝ անոթի կափարիչ, կափույր: // Ա. 1. Փակ, փակված, խփած: 2. Սահմանափակված, շրջափակված: 3. փխբ. Անհաղորդ, ինքնամփոփ: 4. փխբ. Լռակյաց, գաղտնապահ:

խփահար

Գ. Անոթների բերանին խուլի դնող և ամրացնող բանվոր (պահածոների արտադրության մեջ):
// Ա. Խուլի դնող՝ ամրացնող:

Ճ Ծ Ժ Զ

ծալազարդ

Ա. Ծալքերով զարդարված (զգեստի մասին): // Գ. Զգեստի վրա իբրև զարդ արված ծալքեր/, զարդադարակեր/:

ծալապատիկ

Ա. // Մ. Ուտքերը խաչաձև ծալած՝ ծալելով:

ծախսարար

Գ. // Ա. Հիմնարկության՝ ձեռնարկության ևն գնումներ կատարող (պաշտոնյա):

ծախվող

Բ. Ենթ. դերք. ծախվել-ի: // Ա. 1. Մեծ պահանջարկ ունեցող, դյուրությամբ վաճառվող, գնայուն: 2. Ծախու՝ վաճառքի հանելու հատկացված: 3. Ղավաճան, դրամով մատնություն անող:

ծածկագիր

Գ. 1. Գաղտնի հաղորդագրությունների պայմանական գրային նշանների համակարգ: 2.

Այդպիսի նշաններով գրված հաղորդում: // Ա. Այդպիսի նշաններով գրված:

ծածկաստվեր

Գ. Ծածկող ստվեր: // Ա. Ստվերով ծածկված, ստվերածածկ:

ծածուկ

Մ. 1. Օտար աչքերից՝ կողմնակի մարդկանցից թաքուն, գաղտնաբար: 2. Կողմնակի մարդկանց համար աննկատելի: 3. Իշխանություններից թաքուն: // Ա. 1. Ուրիշներից գաղտնի պահվող, թաքուն: 2. Անտեսանելի, տեսողությունից դուրս: 3. Չհայտնաբերված, չբացահայտված, չճանաչված: 4. Ծածկված, քողարկված, ծածկույթի տակ կամ ետևը պահվող: 5. Թաքցրած, գաղտնարանում պահած՝ պահված: 6. Օրենքով չթույլատրված, ընդհատակյա, արգելված,

ապօրինի: 7. փխբ. Ներքին՝
թաքուն իմաստ ունեցող,
խորհրդավոր:

ծակ

Գ. 1. Անցք, խորշ, խոռոչ, ձեղք,
բացվածք: 2. Բույն, որջ: 3. փխբ.
Չափազանց նեղ մուտք՝ անցում:
4. արհմրհ. Շատ փոքր կացարան,
բույն: 5. փխբ. Բանտ: 6. Մարմնի
զանազան գործարանների անցք:
7. Չանազան գործիքների՝
հարմարանքների՝ սարածների
վրա սարքած հատուկ անցք՝
բացվածք: 8. Գետնի կամ
պարսպի մեջ փորված ականատ:
9. Ամրությունների՝ դիրքերի են
դիտանցք: 10. Հարվածից կամ
զնդակից մարմնի վրա բացված
խորունկ խոց կամ անցք: // Ա. 1.
Ցակված, պատռված, ձեղքված,
ծակ/եր/՝ անցք/եր/ ունեցող: 2.
փխբ. արհմրհ. Կեղծ, սուտ:

ծակատիչ

Ա. // Գ. Դակիչ:

ծակիչ

Ա. 1. Ծակելու հատկություն
ունեցող: 2. տեխ. Ծակող, ծա-
կելուն ծառայող, ծակեր՝ անցքեր
անող, դակող: // Գ. տեխ. Ծակող՝
ծակելուն ծառայող գործիք,
մետաղյա շինվածքների մեջ ծա-
կեր՝ անցքեր բացող գործիք,
դակիչ, ծակահատ:

ծակող

Բ. Ենթ. դերբ. ծակել-ի: // Ա. 1.
Ծակելու հատկություն ունեցող,
ծակելու ունակ: 2. Ծակոց պատ-
ճառող: 3. փխբ. Սուր, թափանցող
(աչքերի, հայացքի մասին): 4.
փխբ. Կսկիծ պատճառող (ցրտի՝
շոգի՝ ցավի են մասին): 5. փխբ.
Խայթող, խոցող, վիրավորող
(լեզվի՝ խոսքի մասին):

ծակվող

Բ. Ենթ. դերբ. ծակվել-ի: // Ա.
նորբ., ժարգոն., փխբ. Թմրամոլ,
թմրադեղ սրսկվող:

ծաղկաբույր

Գ. Ծաղկի բույր, ծաղկի արծակած
բույր՝ հոտ: // Ա. 1. Ծաղիկներին

բույր ունեցող, ծաղիկների բույրով
տոգորված: 2. փխբ. Գեղեցկու-
թյամբ՝ հմայքով համակող,
գրավիչ, հմայիչ: 3. փխբ. Դեռա-
հաս, մատաղ, դեռատի:

ծաղկագիր

Գ. 1. Ծաղկի պատկեր ներկայաց-
նող զարդագիր: 2. Ծաղկի ձև
ունեցող՝ ծաղկի պատկեր ներ-
կայացնող տպագրական տառ:
3. Ծաղկի պատկեր ներկայացնող
զարդագրեր նկարող՝ գրիչ: // Ա.
1. Ծաղկագրերով զրված՝
տպագրված: 2. Ծաղկածն գրեր
գրող, ծաղկանման գրերով գրող:
3. փխբ., բնատ. Ծաղիկներով
զարդարված, ծաղկազարդ, զար-
դարուն, շքեղ ու գեղեցիկ:

ծաղկագորգ

Գ. 1. Ծաղկանախշ ունեցող գորգ:
2. փխբ. Խիտ ծաղիկներով պատ-
ված տարածություն, ծաղիկների
խիտ ծածկոց: // Ա. Ծաղկազարդ
գորգի նմանվող:

ծաղկագործ

Գ. 1. Ջարդածաղիկներ գործող՝
կտորի՝ գորգի վրա ծաղկազար-
դեր հյուսող մարդ: 2. Արհեստա-
կան ծաղիկներ պատրաստող
արհեստավոր: 3. Շենքի՝ հուշար-
ձանի են վրա զարդածաղիկներ
քանդակող քանդակագործ: // Ա.
1. Վրան ծաղիկներ գործված՝
ասեղնագործված՝ քանդակված:
2. Արհեստական ծաղիկներ
պատրաստող:

ծաղկազարդ

Ա. 1. Ծաղկունքով պատված: 2.
Ծաղիկներով զարդարված,
ծաղկեփնջերով՝ ծաղկեպսակնե-
րով զարդարված: 3. Վրան զար-
դածաղիկներ գործված՝ նկար-
ված քանդակված: 4. Ծաղկագրե-
րով զարդարված: // Գ. Խս. 1.
Իբրև զարդ նկարված՝ գործված՝
քանդակված ծաղիկ, ծաղկա-
նկար: 2. եկեղ. Ծառզարդար: /
Խտ. եկեղ. Համբարձման տոնին
հաջորդող կիրակին, որն առնվում

է իբրև ծաղկունքի տոն, ծաղկաքաղ, Շառզարդար:

ծաղկաթափ

Ա. Ծաղիկները թափած՝ թափված: // Գ. Շառերի ծաղիկները թափվելը և թափվելու ժամանակը:

ծաղկաթել

Գ. 1. քսք. Թելածն ընծյուղ, որի վրա դասավորված են որոշ բույսերի ծաղիկները: 2. փխք. Ծաղկագույն՝ ծաղկավառ թել: // Ա. Ծաղկագույն թելերով հյուսված:

ծաղկաթերթ

Գ. քսք. Ծաղկապսակի թերթերից յուրաքանչյուրը, պսակաթերթ: // Ա. փխք. Ծաղկաթերթի նման թարմ ու նուրբ:

ծաղկաթույր

Ա. Ծաղկի գույն ունեցող, ծաղկի նման վառվռուն: // Գ. Ծաղկի գույն՝ թույր:

ծաղկածիլ

Գ. Ծաղկի ծիլ՝ բողբոջ: // Ա. 1. Ծաղկուն, ծաղկականաչ: 2. Ծաղկի ծիլ հանդիսացող:

ծաղկածով

Գ. Ծաղիկների առատություն, ծաղիկների ծով: // Ա. Ծովածավալ ծաղիկներ աճած (տեղ՝ վայր) կամ դրանցով զարդարված:

ծաղկակիր

Ա. // Գ. 1. քսք. Ծաղիկներ կրող, վրան ծաղիկներ ունեցող (բույս): 2. Թափորի առջևից ծաղիկներ ու ծաղկապսակներ տանող՝ կրող (մարդ/իկ/, մեքենա ևն):

ծաղկակից

Գ. քսք. Ծաղկակոթունի կողքային ընծյուղների՝ ծաղիկների կոթի վրայի տերև: // Ա. Ծաղկի կոթունի վերին մասում՝ անմիջապես ծաղկաթերթի տակ աճած:

ծաղկափափաք

Գ. 1. Ծաղիկներ քաղելը՝ հավաքելը: 2. Ծաղիկներ հավաքող

անձ: 3. Ծաղիկ քաղելու ժամանակը: // Ա. Ծաղիկ քաղող՝ հավաքող:

ծաղկածն

Գ. արվ. Ծաղկի ձևը, նկարված՝ քանդակված ծաղկանկարի ձևը՝ ոճը: // Ա. Ծաղկի ձև՝ նմանություն ունեցող, ծաղկի նման:

ծաղկամուլ

Ա. // Գ. Ծաղիկների մուլի սիրահար:

ծաղկանախշ

Գ. Ծաղիկների պատկերներն իբրև նախշ՝ զարդ: // Ա. Ծաղիկների պատկերումով նախշված, ծաղկանկարներով՝ ծաղկաքանդակներով զարդարված:

ծաղկանկար

Գ. 1. Ծաղկի նկար, ծաղիկ պատկերող նկար: 2. Ծաղկաքանդակ: 3. Ծաղկավառ բնանկար: // Ա. 1. Վրան ծաղկի նկարներ հյուսված՝ գործված՝ քանդակված: 2. Ծաղկի նկար ներկայացնող՝ հանդիսացող՝ պատկերող: 3. փխք. Ծաղիկների պատկերների տպավորություն թողնող, ծաղիկներով զարդարված: 4. Ծաղկապատ, ծաղիկներ աճած, ծաղկավառ:

ծաղկանկարիչ

Գ. // Ա. 1. Ծաղիկներ նկարող (արվեստագետ): 2. քնստ. Չեռագրերը ծաղկանկարող (վարպետ):

ծաղկանույշ

Գ. դից. Ծաղիկների ոգի, ծաղիկների դիցուհի, ծաղկահարս: // Ա. Ծաղկի անուշություն՝ հաճելիություն՝ քաղցրություն ունեցող, ծաղկանուշ:

ծաղկաշար

Գ. 1. Ծաղիկների շարան, ծաղկաշարք: 2. Մի կոթունի վրա դասավորված ծաղիկների շարք: // Ա. 1. Վրան ծաղիկներ շարված՝ հյուսված՝ քանդակված: 2. Շարքածն տնկված՝ ցանված ծաղիկներով պատված:

ծաղկապատկեր

Ա. 1. Ծաղկի պատկեր կրող, վրան ծաղիկներ նկարած: 2. Ծաղկի պատկեր ներկայացնող՝ հանդիսացող: 3. փխբ. Ծաղկի նման, ծաղկի պես գեղեցիկ պատկերով: // Գ. Ծաղկի պատկեր՝ նկար:

ծաղկապսակ

Գ. 1. քսբ. Ծաղկի վարսանդի և առէջների շուրջը պսակածն՝ դասավորված ծաղկաթերթերի ամբողջությունը: 2. Ծաղիկներից պատրաստված՝ հյուսված պսակ: // Ա. 1. Ծաղիկներով պսակված՝ զարդարված: 2. Ծաղիկներից կազմված: 3. փխբ., բնատ. Ծաղկահյուս պսակի նման գեղեցիկ:

ծաղկատեսակ

Գ. Ծաղկի՝ ծաղկաբույսի տեսակ: // Ա. Ծաղկի նման, ծաղկանման:

ծաղկարար

Գ. // Ա. Ձեռագրերը ծաղկանկարելու վարպետ՝ նկարիչ՝ ծաղկող:

ծաղկաքաղ

Գ. 1. Ծաղիկներ քաղելը: 2. եկեղ. Համբարձման տոնը մայիսին: 3. փխբ. Մեկ կամ մի քանի հեղինակների ընտիր գործերի ժողովածու: 4. փխբ. Ձանազան աղբյուրներից քաղած՝ հավաքած ու իրար կցած ոչ ինքնուրույն աշխատություն: // Ա. 1. Ծաղիկ քաղող, ծաղկահավաք: 2. Ծաղիկները քաղած՝ քաղված:

ծաղկաքանդակ

Գ. Ծաղկի պատկեր ներկայացնող քանդակ: // Ա. Վրան ծաղիկ/ներ/ քանդակված:

ծաղկող

Բ. Ենթ. դերբ. ծաղկել-ի: /// Գ. /// Ա. Ձեռագիր մատյաններ ծաղկազարդող՝ նկարազարդող (վարպետ), ծաղկարար:

ծաղրազգեստ

Գ. Ծաղրական՝ ծաղրելի՝ ծիծաղաշարժ զգեստ, խայտաճամուկ: // Ա. 1. Ծաղրածուի

զգեստ հագած: 2. Ծաղրաշարժ զգեստ հագած, ծիծաղելի լինելու չափ անսովոր զգեստ հագած:

ծաղրանկարիչ

Գ. // Ա. Ծաղրանկարչությանը զբաղվող (նկարիչ):

ծաղրերես

Մ. // Ա. 1. Ծաղրող՝ ծաղրանք արտահայտող դեմքով: 2. Ծիծաղերես:

ծամիչ

Գ. Ծամող առարկա, ատամ: // Ա. Ծամող, ծամելու ծառայող, ծամելու գործողություն կատարող:

ծամծմված

Բ. Հրկոր. դերբ. ծամծմել-ի: // Ա. 1. Շատ ասված՝ կրկնված՝ գործածված՝ քննված ևն: 2. փխբ. Իր բնական տեսքը կորցրած:

ծայրահանգ

Գ. գրկն., տղչփ. Քառատողի կամ տողի վերջում կրկնվող բառը: // Ա. Քառատողերի կամ տողերի այդպիսի կրկնությամբ կառուցվածք ունեցող:

ծայրահատ

Գ. 1. Փոքրիկ մեքենա՝ սիգարի ծայրը կտրելու համար: 2. Բույսերը ծերատող հարմարանք: // Ա. Ծայրը կտրած՝ կտրված, ծայրատ:

ծայրահեղական

Գ. // Ա. Քաղաքականության մեջ ծայրահեղ միջոցներ կիրառող կամ ծայրահեղ միջոցներ պահանջող, ծայրահեղ միջոցների կողմնակից (անձ):

ծայրատ

Գ. բժշկ. Անդամահատումից հետո մնացած ծայրը և ծայրային մասի կտրվածքը: // Ա. 1. Ծայրը՝ ծայրային մասը կտրած՝ հատած: 2. Պոչատ:

ծանծաղուտ

Գ. 1. Գետի ծանծաղ տեղ: 2. Առհասարակ՝ կանգնած կամ հոսող ջրի ծանծաղ տեղ, ոչ խոր տեղ: // Ա. Ծանծաղ, ոչ խորը:

ծանոթ

Ա. 1. Նախապես ճանաչված: 2. Հայտնի, նախկինում արդեն հանդիպած՝ պատահած: 3. Փորձված, որևէ բանից տեղյակ, իրազեկ, գիտակ: 4. Որևէ բանի հմտություն ունեցող, վարժ: 5. Բոլորին կամ շատերին հայտնի, հանրածանոթ: 6. փխբ. Ձգացած, ապրած, ճաշակած: // Գ. 1. Մտերիմ՝ մերձավոր՝ բարեկամ ճանաչված անձ: 2. Տվյալ ընտանիքի հետ բարեկամական՝ ոչ ազգակցական կապեր ունեցող մարդ:

ծանր

Ա. 1. Մեծ կշիռ՝ քաշ՝ ծավալ ունեցող: 2. Խիտ, թանձր, հաստ շերտ կազմող: 2. Դանդաղ: 3. Մեծ ջանք՝ աշխատանք պահանջող: 4. Նեղություն՝ հոգս՝ մտատանջություն պատճառող, մեծ դժվարությունների հետ կապված: 5. Ուժգին, ուժեղ: 6. Դժվարին, անբարենպաստ: 7. Անախորժ, տհաճ, մղձավանջային: 8. Խորունկ, խոր, մինչև հոգու խորքերը թափանցող, ամբողջ էությունը համակող: 9. Վիրավորական: 10. Տանջանքներով՝ տառապանքներով՝ հոգսերով լի, տանջալից: 11. Անողոք, դաժան: 12. Խրավբ. Ծայրահեղորեն լուրջ, վտանգավոր, խիստ դատապարտելի: 13. Չանձրալի: 14. Անդուր: 15. Մեծ ծավալ և հզոր սպառազինություն ունեցող: 16. տնտ. Հզոր կարողությամբ և մեծածավալ մեքենաներ արտադրող: 17. Մռայլ, խոժոռ: 18. Դժվարամարս: 19. Մարմնեղ, զանգվածեղ: 20. Խիստ ճոռոմ և դժվար հասկանալի (ոճի՝ լեզվի մասին): 21. Բարդ, դժվար լուծելի, կնճռոտ: 22. Լսողությունը տկարացած՝ թույլ: 23. Հնացած, կծված: 24. Խաղճ. Մեծ տրամաչափ և կրակային մեծ հզորություն ունեցող: 25. Քաղաքական-տնտեսական մեծ զրկանքների

ենթարկված, ավեր-ավար՝ կոտորածներ տեսած: // Մ. 1. Դանդաղ, դանդաղորեն, ոչ արագ: 2. Մեծ թափով, ուժգին, ուժեղ: 3. Անախորժությամբ, տհաճությամբ: 4. Տանջալից: 5. Անողոքաբար, դաժանորեն: 6. Ծայրահեղ լրջությամբ: 7. Չանձրացնելով, ծանծրայթ պատճառելով: 8. Ոչ սովորական ձևով, ոչ նորմալ ընթացքով, դժվարությամբ: 9. Խորը, մինչև հոգու խորքերը թափանցելով, ամբողջ էությունը համակելով:

ծանրահև (ծանրահեք)

Ա. // Մ. 1. Ծանր հևացող՝ հևալով: 2. փխբ. Ծանրորեն փնջացող՝ փնջալով, ուժեղ՝ հեղհեղ նման աղմուկով՝ փնջոցով:

ծանրամուրճ

Գ. տեխ. Հանքագործի՝ դարբնի ծանր մուրճ: // Ա. 1. Ծանր մուրճ ունեցող՝ կրող: 2. Ծանր մուրճով խփված՝ կատարած:

ծանրաշեշտ

Ա. // Մ. Դանդաղ ու շեշտված, լուրջ տոնով ասված՝ ասելով:

ծանրապար

Գ. Ծանր՝ դանդաղ տեմպով ու մեղմ շարժումներով կատարվող պար: // Ա. Դանդաղ՝ ծանր պարող:

ծանրասահ

Մ. Ծանր՝ դանդաղ ընթացքով, դանդաղընթաց սահանքով՝ սահելով: // Ա. Ծանրորեն՝ դանդաղորեն սահող, դանդաղընթաց:

ծանրաքալ

Մ. Դանդաղ քալելով, դանդաղաքալ, ծանրաքալիկ: // Ա. 1. Ծանր, դանդաղ քալելով: 2. Ծանր՝ դանդաղ քալող՝ ընթացող:

ծանրաքաշ (ծանրաքարշ)

Ա. 1. Ծանր քաշ՝ կշիռ ունեցող: 2. մարզ. Ծանրաքաշային կատեգորիային պատկանող, իր քաշով 81 կգ ոչ պակաս: 3. Ծանր բեռներ քաշող՝ փոխադրող: 4. փխբ. Շատ ուժ ու եռանդ պահանջող, ծանր ու

դանդաղ քաշվող: 5. Դանդաղ-
ընթաց: // **Գ.** Ծանր բեռներ քաշող՝
կրող՝ փոխադրող գնացք՝ մեքե-
նա՝ լծկան են:

ծանրաքաշային

Ա. 1. Ծանր բեռներ քաշելուն ու
ծանրաքարշներին վերաբերող՝
հատուկ, ծանրաքաշային: 2.
Տես՝ **ծանրաքարշ**: // **Գ.** մարզ.
Ծանրաքաշային դասին
պատկանող մարզիկ:

ծանրաքար

Գ. մարզ. Որոշ ծանրությամբ
կշռաքար՝ ծանրամարզական
վարժությունների համար: // **Ա.**
1. Ծանր՝ զանգվածեղ քարից
կերտված՝ կառուցված՝
կազմված: 2. Ծանր քարի նման,
քարի պես ծանր: 3. **փխբ.** Ծանր
քարի նման ճնշող:

ծանրաքարշային

Ա. Ծանրաքարշ մեքենաներին՝
գնացքներին են հատուկ՝ վերա-
բերող: 2. Ծանրաքարշ գնացք
վարող՝ սպասարկող: // **Գ.**
Ծանրաքարշ գնացքներ վարող՝
սպասարկող անձ, ծանրաքարշ
գնացքների վրա աշխատող:

ծանրումեծ (ծանր ու մեծ)

Մ. 1. Լուրջ ու ինքնագոհ տեսքով՝
կերպով, հանդիսավոր, փառա-
վորապես: 2. Հարգալից: // **Ա.** 1.
Լուրջ ու ինքնագոհ, ծանրաբարո:
2. Դանդաղ ու լայն: 3.
Հարգանքով, հարգալից:

ծառաբնակ

Ա. // **Գ.** 1. Ծառերի վրա
բնակվող/ը/: 2. Ծառի փչակում
ապրող/ը/:

ծառագետ

Գ. Ծառագիտության մասնագետ:
// **Ա.** 1. Ծառագիտությամբ զբաղ-
վող: 2. **փխբ.** Որպես մի բանի
երկրորդական հատկություն/ներ/ն
իմացող՝ գիտակ:

ծառագող

Ա. // **Գ.** Անտառից ապօրինաբար
ու գաղտնի կերպով ծառ կտրող
ու տանող՝ զողացող:

ծառագարդ

Ա. 1. Ծառերի շարքով երիզված,
եզերին ծառերի շարքեր
ունեցող: 2. Ամբողջապես ծառե-
րով պատված՝ զարդարված,
կանաչագարդված, ծառապատ: //
Գ. հտ. եկեղ. Ծառագարդար՝
Ձատկին նախորդող տոն, որի
ժամանակ նորաբողբոջ ծառերի
ոստերը օրհնում են եկեղեցում և
բաժանում ժամավորներին:

ծառախնամ

Ա. // **Գ.** Ծառեր խնամող (մարդ):

ծառախատ

Գ. Ծառ կտրող բանվոր: // **Ա.** 1.
Ծառ կտրող: 2. Ծառերը
կտրտված՝ կտրատած:

ծառահմա

Գ. // **Ա.** Ծառերի միջոցով
հմայություն անող (մարդ):

ծառայազգեստ

Գ. Ծառաների՝ մատուցողների՝
վաճառողների են համազգեստ՝
հագուստ: // **Ա.** Այդպիսի համա-
զգեստ հագած:

ծառայակատար

Ա. // **Գ.** 1. Ծառայությունը՝
պաշտոնական պարտականու-
թյունները բարեխղճորեն կատա-
րող (անձ): 2. Ծառայի պես հյու-
հնազանդ, հաճկատար, ստրկա-
միտ (անձ):

ծառայակից

Գ. // **Ա.** Իրար հետ
աշխատողներից յուրաքանչյուրը,
նույն ծառայությունը կատարող
(անձ), պաշտոնակից:

ծառայող

Բ. Ենթ. դերք. **ծառայել-ի**: // **Գ.** 1.
Մտավոր կամ ֆիզիկական
վարձու աշխատանք կատարող
մարդ, ծառայության մեջ գտնվող
մարդ: 2. Տեխնիկական աշխա-
տող: 2. Տնային աշխատող: // **Ա.**
Ծառայության մեջ գտնվող:

ծառաչափ

Գ. Ծառի մեծությունը՝
բարձրությունը չափելու գործիք: //
Ա. 1. Ծառի չափ, ծառի
մեծությամբ, բարձրությամբ: 2.

Ծառի մեծությունը՝ բարձրությունը
են չափող:

ծառապաշտ

Գ. // Ա. Ծառապաշտության
հետևորդ:

ծառապատ

Ա. 1. Ծառերով պատված՝
ծածկված, ծառերի խիտ ծածկույթ
ունեցող: 2. Ծառերով կանաչա-
պատած: // Գ. Խիտ շարքով
տնկված՝ սեղմ աճած ծառերի
պատմեշ, ծառապատմեշ:

ծառապատկեր

Գ. Ծառի պատկեր, ծառ
պատկերող նկար: // Ծառ
պատկերող, վրան ծառանկար
ունեցող:

ծառասեր

Ա. // Գ. 1. Ծառ սիրող (անձ): 2.
Ծառեր մշակել՝ խնամել սիրող
(անձ):

ծառուտ

Գ. Ծառեր աճած՝ աճեցրած տեղ:
// Ա. Ծառուտ, ծառաշատ, ծառա-
պատ:

ծավալաչափ

Գ. 1. Ֆիզ. Հեղուկ և պինդ
մարմինների խտությունը կամ
տեսակարար կշիռը որոշելու
գործիք: 2. տեխ. Ծակոտկեն
մարմինների ծավալը չափող
գործիք, վոլյումետր: 3. Ծավալի
չափը: // Ա. տեխ. Ծավալի չափը
որոշող:

ծավալապաշտ

Գ. արևմտի. էքսպանսիոնիստ: //
Ա. Աշխարհակալական, ծավալա-
պաշտական, էքսպանսիոնիս-
տական:

ծարավ

Գ. 1. Խմելու ֆիզիկական
պահանջ: 2. Բույսի՝ հողի խոնա-
վության պահանջ՝ անհրաժեշտու-
թյուն: 3. փխբ. Որևէ բանի բուռն
ցանկություն՝ տենչ, կարոտ: 4.
փխբ. Որևէ բանի պակասու-
թյունից կամ բացակայությունից
առաջացած պահանջ: // Ա. 1.

Խմելու պահանջ՝ կարիք ունեցող:
2. Խոնավության անհրաժեշտու-
թյուն զգացող (բույսերի՝ հողի ևն
մասին): 3. փխբ. Բուռն կերպով
մի բանի ձգտող, մի բանի բուռն
տենչ՝ փափագ ունեցող: 4. փխբ.
Դատարկ: 5. փխբ. Կարոտած: 6.
փխբ. Չորացած, ցամաքած:

ծարավամահ

Ա. Ծարավից մահացած: // Գ.
Ծարավից առաջացած մահ:

ծարավուտ

Ա. 1. Ջրի կարոտ, երկար
ժամանակ ջուր՝ խոնավություն
չտեսած: 2. փխբ. Ծարավի,
կարոտալից: 3. Խիստ փափա-
գելի: // Գ. Անջրդի՝ վայր, ջուր
չտեսած վայր՝ հող:

ծափահար

Գ. Ծափահարող մարդ: // Ա. Ծափ
տվող, ծափահարող:

ծափորդ

Գ. // Ա. Վարձու ծափահարող
(արտիստի, դերասանի ևն),
վարձով ծափ տվող:

ծեծամահ

Ա. Ծեծելուց մահացած՝ մեռած: //
Գ. Ծեծից առաջացած մահ:

ծեծված

Բ. Հրկուր. դերք. ծեծվել-ի:
// Ա. 1. Շատ գործածված՝
տրորված՝ մաշված: 2. Կարկտա-
հարված:

ծեր

Ա. 1. Ծերության հասած,
զառամած: 2. Ծերունուն հատուկ,
ծերունական: 3. փխբ. Բազմամյա:
4. Անցած-գնացած, անցյալ,
հեռավոր: 5. Հին, վաղեմի,
վաղնջական: 6. Հնուց ի վեր
գոյություն ունեցող, հավերժական,
հինավուրց: 7. փխբ. Հավերժա-
կան ծյունով ծածկված կատար
ունեցող, սպիտակափառ: 8.
փխբ. Թուլացած, անզոր, թույլ:
// Գ. 1. Տարիքն առած՝ տարիքով՝
հասակավոր տղամարդ, ծերունի:
2. Պառաված կին կամ տղամարդ:

ծերաբան

Գ. // Ա. Ծերաբանության մասնագետ:

ծերուկ

Գ. Ծերունի: // Ա. Տես՝ ծեր:

ծերունածայն

Ա. // Մ. Ծերունացած ծայնով, ծերունու ծայնին հատուկ:

ծերունի

Գ. 1. Ծերության հասակին հասած տղամարդ: 2. Մի գործի՝ զբաղմունքի մեջ փորձված անձ: // Ա. 1. Ծերության հասակին հասած, ծերացած: 2. Շատ տարիներ ապրած՝ ծերացած: 3. Բազմամյա, ծերունական: 4. փխբ. Հնամենի, դարերից ի վեր գոյություն ունեցող: 5. փխբ. Հին, ավագ:

ծեփագործ

Գ. // Ա. Ծեփ անող արհեստավոր, ծեփարար:

ծեփաճեղք

Գ. // Ա. Տես՝ ծեփաճաք:

ծեփանախշ

Գ. Ծեփածո նախշ: // Ա. Ծեփածո նախշերով զարդարված:

ծեփանկար

Գ. Ծեփածո նկար: // Ա. Ծեփելով նկարված՝ կերտված՝ երեսապատված:

ծեփարար

Գ. // Ա. Տես՝ ծեփագործ:

ծեփաքեր

Ա. Ծեփ քերող: // Գ. Ծեփ քերող անձ:

ծեփաքերիչ

Գ. // Ա. Ծեփը քերող (գործիք):

ծեփելիք

Գ. /// Ա. Ծեփելու (շաղախը, պատը): /// Բ. հնգ. Ապ. 2-րդ դերբ. ծեփել-ի:

ծեփիչ

Ա. // Գ. շին. Ծեփելու՝ ծեփաշաղախով պատելու համար նախատեսված, ծեփող (սարքավորում, գործիք, մալա):

ծեքծեքուն

Ա. 1. Ծեքծեքվող, կոտրատվող, սեթևեթող: 2. Ծեքծեքումով

արված՝ կատարված: 3. Աղճատված, աղավաղված: // Մ. Կոտրատվելով, սեթևեթելով, ծեքծեքումով:

ծիծաղադեմ

Ա. // Մ. Ուրախ՝ ծիծաղկոտ՝ ծիծղուն՝ ցնծալից դեմքով:

ծիծաղածայն

Ա. Ծիծաղի ծայն՝ հնչյուն հանող, ծիծաղի նմանվող ծայնով: /// Մ. Ծիծաղի ծայն հանելով, ծիծաղախառն ծայնով: /// Գ. Ծիծաղի ծայն:

ծիսակատար

Գ. // Ա. 1. կրոն. Կրոնապաշտամունքային ծեսեր կատարող (անձ): 2. Որևէ սովորույթ՝ արորողություն՝ հանդիսություն ընդունված կամ սահմանված կարգով՝ ծիսակարգով կատարող (անձ), հանդիսավար:

ծիսամուլ

Գ. // Ա. 1. Ծեսերի և ծիսակատարությունների մուլի հետևող: 2. փխբ. Որևէ գործի՝ գործողության միայն արտաքին՝ ձևական արարողությունների մուլի կատարող, ձևապաշտ:

ծիսապաշտ

Գ. // Ա. Ծեսերը պաշտող, ծեսերն ու ծիսակատարությունները պաշտամունք դարձրած (մարդ):

ծիսասեր

Գ. // Ա. Ծեսեր և ծիսակատարություններ սիրող:

ծի՛վ-ծի՛վ

2. բնծ. Ծտի՝ ճնճղուկի ճռվողյունի ծայնանմանություն: // Ա. Ծվլացող, ծիվ-ծիվ անող:

ծիրանագգեստ

Ա. 1. Ծիրանի հագած: 2. Ծիրանագույն զգեստ հագած: // Գ. Ծիրանագույն զգեստ:

ծիրանաներկ

Գ. Ծիրանագույն ներկ: // Ա. Ծիրանագույն ներկված:

ծիրանավաճառ

Ա. // Գ. նորք. Ծիրան վաճառող (մարդ, կազմակերպություն, ընկերություն):

ծիրանավոր

Ա. Ծիրանի հագած, ծիրանագգեստ: // Գ. 1. փխբ. Կայսր, արքա: 2. փխբ., եկեղ. Բարձրաստիճան հոգևորական, որ ծիրանի է կրում:

ծիրանեծին

Ա. Ծիրանի գույներից պատրաստված՝ գոյացած՝ բաղկացած: // Գ. 1. փխբ. Արքայազն: 2. պատմ. Բյուզանդիայի կայսերական տան անդամների մականորդ:

ծիրանի

Ա. 1. Բոսոր, բոսորագույն: 2. Ծովագույն, կապտավուն, մավի: 3. Արնագույն, կարմիր: 4. Կանաչավուն, կանաչին տվող: 5. Դեղին, ոսկեգույն: 6. Երփներանգ, գույնզգույն: // Գ. 1. Բոսոր՝ դեղնակարմրավուն գույնը: 2. Կարմիր ներկ, որ ստացվում է որոշ խխունջներից: 3. Այդ ներկով ներկված կտոր: 4. Բոցագույն կտոր՝ լաթ: 5. Արքայական երկար ծիրանագույն՝ բոցագույն անթև զգեստ:

ծխազալար

Ա. Ծխի պես գալարվող, ծխի քուլաների պես ոլորվելով բարձրացող: // Գ. Ծխի գալար, քուլա:

ծխախոտամոլ

Գ. // Ա. 1. Ծխամոլ: 2. Ծխախոտ ծամելու մոլություն ունեցող:

ծխածծիչ

Ա. // Գ. Ծուխ ծծող՝ կլանող (հարմարանք):

ծխածուծ

Ա. // Գ. Տես՝ ծխածծիչ:

ծխական

Ա. 1. եկեղ. Որևէ եկեղեցու կամ քահանայի ենթակա ծուխին (ընտանիք, գյուղ ևն) վերաբերող՝ հատուկ: 2. Ծխերի հոգևոր կարիքների մասին հոգացող: 2. փխբ. Հետամնաց, կդերական

պահպանողական մտայնություն ունեցող: // Գ. 1. Եկեղեցական ծուխին պատկանող մարդը այդ ծուխը հովվող քահանայի նկատմամբ: 2. փխսն. Ծխական դպրոց:

ծխահամ

Գ. Ծխահոտ ունեցող համ: // Ա. 1. Ծխից յուրահատուկ համ ստացած: 2. հզվդ. Ծխի հետ խառն, ծխախառն, ծուխ տված:

ծխամաքրիչ

Գ. // Ա. Ծուխը՝ ծխից գոյացած մուրը մաքրող:

ծխամոլ

Գ. // Ա. Մոլի ծխող:

ծխանամաքրիչ (ծխանմաքրիչ)

Ա. Ծխնելույզ մաքրող (մարդ): // Գ. Ծխնելույզ մաքրելու հարմարանք:

ծխապատ

Գ. Ծխից գոյացած պատ՝ պատնեշ: // Ա. 1. Ծխով պատված, ծխով պարուրված: 2. Ծխով լցված՝ բռնված: 3. փխբ. Ծխածածկությո՞վ պարուրված, աղոտ, մշուշապատ: 4. փխբ. Աղավաղված, աղճատված, անճանաչելի դարձած: 5. Ծխից սևացած, մրով պատված:

ծխատար

Ա. Ծուխն իր միջով տանող: // Գ. 1. Ծխնելույզ: 2. տեխ. Ծխաքարշ:

ծխացուցիչ

Ա. // Գ. Ծուխ արծակող, ծխածածկությո՞վ պատող (հարմարանք):

ծխող

Բ. Ենթ. դերք. ծխել-ի: /// Ա. /// Գ. Ծխելու՝ ծխախոտ քաշելու սովորություն ունեցող:

ծծան

Գ. Հեղուկը ներծծելու հատկություն ունեցող առարկա, ծծանաթուղթ: // Ա. 1. Ծծող, ծծի կաթ ուտող: 2. Ծծելու՝ ներծծելու՝ հեղուկը կամ խոնավությունը իր մեջ քաշելու հատկություն ունեցող:

ծծմայր

Գ. 1. Ստնտու կին, ծիծ տվող վարձու կին: 2. Կրծքի երեխա ունեցող կին: // Ա. Կրծքի երեխա ունեցող:

ծղոտածածկ

Գ. Ծղոտից շինած ծածկ: // Ա. Ծղոտով ծածկած:

ծղոտահատ

Գ. // Ա. Ծղոտ հնծող՝ կտրող (մեքենա):

ծղոտահար

Գ. // Ա. Ծղոտ հարող՝ հնծող (մարդ):

ծմակ

Գ. 1. Անտառ: 2. Անտառի խիտ՝ ստվերոտ ու մութ՝ արև չընկնող տեղ: // Ա. Արևագուրկ, միշտ ստվերոտ, զով:

ծնծղահար

Գ. // Ա. Ծնծղա նվագող (մարդ):

ծնծղաձայն

Գ. Ծնծղայի ձայն: // Ա. Ծնծղայի ձայն ունցող՝ հանող:

ծնկածալ

Գ. Ծնկի ծալը: // Ա. 1. Ծունկը ծալած: 2. փխբ. Ծնկի իջած, չոքած:

ծնկաչոք

Ա. // Մ. 1. Ծնկի եկած, չոքած: 2. փխբ. Հպատակված, հնազանդված, մեկին անձնատուր եղած:

ծնկատող

Ա. // Մ. Ծնկների վրա սողացող՝ սողալով:

ծնկաքալ

Ա. // Մ. Ծնկաչոք քայլող՝ քայլելով, ծնկներով քայլող՝ քայլերով:

ծննդաբերական

Ա. 1. Ծննդաբերությանը հատուկ՝ վերաբերող: 2. Ծննդաբերության ժամանակ բժշկական օգնություն ցույց տալուն ծառայող: // Գ. Ծննդատուն:

ծննդական

Ա. Ծննդյանը հատուկ՝ վերաբերող, ծնունդի հետ կապված: // Գ. Ծննդյան տարեթիվն ու ամսաթիվը հաստատող վկայական:

ծննդակից

Գ. Միասին կամ միաժամանակ ծնվածներից յուրաքանչյուրը: // Ա. Միասին՝ միաժամանակ ծնված, երկվորյակ:

ծնող

Բ. Ենթ. դերք. ծնել-ի: // Գ. 1. Լույս աշխարհ բերող և սնող ու մեծացնող, հայրը կամ մայրը երեխաների նկատմամբ: 2. Հոգնակին գործածվում է նաև հայրումայր նշ.: // Ա. Երկնող:

ծնրաչոք

Ա. // Մ. Տես՝ ծնկաչոք:

ծնրաքարշ

Ա. Ծնկների վրա քարշ եկող: // Մ. Ծնկների վրա քարշ գալով:

ծոթրինարույր

Ա. Ծոթրինի բուրմունք ունեցող: // Գ. Ծոթրինի բույր՝ հոտ:

ծոմապահ

Գ. // Ա. Եկեղ. Ծոմ պահող:

ծոռնակից

Գ. // Ա. Միևնույն պապի ու տատի ծոռները միմյանց նկատմամբ:

ծովաբույր

Գ. Ծովի բույր՝ բուրմունք: // Ա. Ծովի բույր ունեցող՝ տարածող:

ծովազնաց

Գ. // Ա. 1. Ծովային ճանապարհորդություններ կատարող (մարդ): 2. Ծովով ճանապարհորդող (մարդ): 3. Նավաստի:

ծովախտավոր

Ա. // Գ. Ծովախտով բռնված՝ հիվանդացած:

ծովածիր

Ա. 1. Ծովով սահմանագծված, եզերված: 2. Ծովի մման ծիր ունեցող, ծովի տպավորություն թողնող: // Գ. Ծովի ծիր՝ սահման՝ եզր:

ծովակողմ

Գ. 1. Ծովի կողմ, ծովահայաց կողմ: 2. Որևէ տարածության ծովամերձ՝ ծովափնյա կողմը՝ մասը: // Ա. Դեպի ծովը նայող, ծովահայաց:

ծովահատակ

Գ. Ծովի հատակ: // Ա. Ծովի հատակ ունեցող, ծովի պես խոր, անհատակ, անհուն:

ծովահար

Գ. // Ա. Ծովախտով բռնված, ծովախտավոր:

ծովային

Ա. 1. Ծովին հատուկ՝ վերաբերող, ծովի: 2. Ծովում ապրող՝ աճող: 3. Ծովում գտնվող: 4. Ծովում՝ ծովի վրա կատարվող՝ գործող: 5. Ծովով անցնող: 6. Ծովագնացության վերաբերող, ծովի հետ կապված: 7. Ծով/եր՝ ծովային տիրույթներ ունեցող: // Գ. 1. Նավաստի, նավի վրա ծառայող: 2. Ուղևորական նավատորմի շարքային ծառայող:

ծովանդունդ

Գ. Ծովային անդունդ, ծովի խոր հատակ: // Ա. Ծովի խորքում թաղված, անհատակ խորության մեջ գտնվող:

ծովաչափ

Ա. 1. Ծովերը չափող: 2. Ծովերը չափելուն ծառայող: 3. Ծովի չափ, անսահմանորեն մեծ՝ խոր: // Գ. 1. Ծովեր չափող մարդ: 2. Ծովերը չափելուն ծառայող գործիք:

ծովարշավ

Գ. 1. Հակառակորդի ամրությունների կամ նավերի վրա կատարվող ծովային արշավանք՝ հարձակում: 2. Ծովի վրայով արշավելը, ծովով արշավասույր ընթանալը: // Ա. 1. Ծովով արշավող՝ հարձակվող: 2. Ծովով արշավասույր ընթացող, ծովով պացող:

ծովափայլ

Գ. Ծովի փայլ, արևի ճառագայթների անդրադարձումով ստեղծվող ծովի մակերեսի ցուլանք: // Ա. Ծովի փայլ ունեցող:

ծովեզերաքնակ (ծովեզրաքնակ)

Ա. // Գ. Ծովեզերքում՝ ծովափին բնակվող՝ ապրող:

ծովեծով

Մ. 1. Ծովից մինչև ծով, մի ծովից մյուսը: 2. Շատ ընդարձակ տարածության վրա: // Ա. Ծովից ծով ընկած տարածության ունեցող:

ծովեղեն

Ա. // Գ. 1. Ծովաբնակ (կենդանի): 2. Ծովի մեջ ապրող (ոգի):

ծով-ծարավ

Գ. Անհագուրդ ծարավ: /// Ա. /// Մ. Չափազանց ծարաված՝ պապակած:

ծորան

Գ. 1. Ջանազան կարգի ամանների վրայի փոքրիկ խողովակը: 2. Աղբյուրի՝ ջրմուղի են այն խողովակը, որից ջուր է թափվում: 3. Կզմխս. Կենդանական մարմնի գեղծերին կից խողովակաձև անոթ, որից հյութեր են ծորում: 4. Որև է բանի ծորավով թափվող հոսք: // Ա. 1. Ծորուն, ծորալու՝ ծոր տալու հատկություն ունեցող: 2. Ծոր տվող՝ ձգվող՝ երկարող:

ծվատ

Գ. Զաքանե հին շորերից պատռված ծվեն, որ գործածվում է իբրև վիրակապ: // Ա. Ծվատած, ծվենների վերածված, պատառոտված:

ծրագրահեն

Ա. // Գ. նորք. Հեռուստատեսային կամ համակարգչային ծրագրեր պատճենող՝ գողացող (անձ):

ծրագրավորող

Բ. Ենթ. դերք. Ծրագրավորել-ի: /// Ա. /// Գ. Որոշակի ծրագիր (ծրագրեր) կազմող (անձ) (համակարգիչների ևն համար):

ծրարածև (ծրարանման)

Ա. Ծրարի ձև ունեցող, ծրարի նման: // Մ. Ծրարի ձևով, ծրարի նման:

ծրարիչ

Գ. // Ա. Առաքումների համար ծրարներ պատրաստող և ծրարող (բանվոր):

ծրարված

Բ. Հրկտր. դերք. ծրարել-ի: // Ա. Փակված:

ծուլաքայլ

Ա. // Մ. Ծուլորեն քայլող, ծուլորեն ընթացող, ծուլ ընթացքով:

ծուլորուղու՝

2. քնծ. Աքաղաղի կանչելու ծայնանմանությունը: // Գ. Աքաղաղի կանչելը:

ծույլ

Ա. 1. Աշխատել՝ գործ անել չսիրող, գործից փախչող: 2. Դժկամությամբ որևէ բան անող: 3. Դանդաղաշարժ, դանդաղ-ընթաց: 4. Ծուլությամբ կատարվող՝ տեղի ունեցող: 5. Ծուլություն արտահայտող: 6. փխբ. Անգործության մատնված, չգործող, չբանող: 7. Ծուլություն առաջացնող: 8. փխբ. Թույլ՝ աղուտ կերպով դրսևորվող: 9. քժշկ. Անգործության մատնված կամ թույլ՝ աղուտ կերպով տեսնող (աչքի մասին): // Գ. 1. Աշխատել՝ գործ անել չսիրող՝ գործից փախչող մարդ, ծուլության հակված մարդ: 2. Շարժումների՝ գործի մեջ

դժվարաշարժ՝ դժկամությամբ որևէ բան անող մարդ: // Մ. հզվդ. Ծուլորեն, ծուլաբար, ծույլ-ծույլ:

ծուռ

Ա. // Մ. 1. Ոչ ուղղագիծ, բեկված, ծռված, շեղ, թեք: 2. Բնական դիրքից՝ վիճակից խախտված, ոչ սովորական դիրքով: 3. Ուղիղ ընթացքից շեղված, հորիզոնական կամ ուղղահայաց ուղղությունը խախտած: 4. Շիլ, անուշ (նայվածքի մասին): 5. Ոչ շիտակ, մոլար, թյուր: 6. Խարդախ, անազնիվ, նենգ: 7. Խենթավուն: 8. փխբ. Աղավաղված, եղծված, կեղծված: // Գ. ժող., խսկց. Խենթ՝ խն մարդ:

ծուռթաթ

Ա. Ծառթաթ, ծուռ թաթեր ունեցող: // Գ. Արջ:

ծուռխաչ

Գ. Ծուռ խաչ, թևերը ծռված խաչ: // Ա. Այդպիսի խաչ ունեցող՝ կրող:

ծուռ-մուռ (ծուռումուռ, ծուռ ու մուռ, ծուռտիկ-մուռտիկ)

Ա. // Մ. Շատ տեղերից ծռմռված՝ ծռմռվելով, ծուռումուռ:

Ճ Կ Կ Ձ

կադրային

Գ. Կադրային ծառայող՝ աշխատող: // Ա. 1. Կադրերին վերաբերող՝ հատուկ: 2. Կադրային ծառայող՝ աշխատող:

կազմակերպիչ

Գ. // Ա. 1. Որևէ բան նախածեռնող՝ կազմակերպող (անձ): 2. Կազմակերպչական աշխատանքներ կատարելու ընդունակությամբ օժտված (մարդ):

կազմակերպված

Բ. Հրկտր. դերք. կազմակերպվել-ի: // Ա. 1. Կարգուկանոնի ենթարկված: 2. Հավասար

րակշռված, հավասարակշռության վիճակի բերված: 3. Ավարտուն, ամբողջական: 4. Կշռադատված, լրջամիտ:

կազմակից

Ա. // Գ. Առանձին հրատարակված, բայց գրատիրոջ կողմից մի կազմի մեջ միացված գրքերից յուրաքանչյուրը:

կաթնալույս

Ա. Կաթնագույն լույս ունեցող, կաթնագույն լույսով: // Գ. Կաթնագույն՝ դալուկ՝ աղուտ լույս:

կաթնախմորիչ

Գ. // Ա. Կաթը խմորող (նյութ, մերան):

Կաթնածիր

Ա. բնատ. 1. Կաթնագույն ծիր՝ հետք ունեցող: 2. փխբ. Դալուկ, դժգույն: 3. փխբ. Երկնային, ցնորական: // Գ. Ծիրկաթին (Ծիր Կաթին):

Կաթնածուծ

Գ. 1. Կաթ ծծող՝ դուրս քաշող հարմարանք: 2. Կաթնեղբայր, մեկ մոր կաթով սնված ոչ հարազատ եղբայրներն իրար նկատմամբ: // Ա. Կաթ ծծող՝ ուտող, կաթնակեր:

Կաթնակեր (կաթնկեր)

Ա. // Գ. 1. Կաթ ուտող, կաթով սնվող, կրծքով սնվող, կուրծք ուտող: 2. Կաթնասուն: 3. փխբ. Դեռևս երեխա, դեռահաս, կյանքի փորձից զուրկ: 4. Կաթնեղբայր:

Կաթնակից

Գ. // Ա. Միասին՝ մի մորից կուրծք ուտող, կաթնեղբայր:

Կաթնահամ

Ա. 1. Կաթի համ ունեցող: 2. փխբ. Հաճելի, դուրեկան: 3. արհմրի. Քաղցրիկ-մեղցրիկ: // Գ. Կաթի համ:

Կաթնահունց

Գ. Կաթով հունցված խմորեղեն, կաթնահաց: // Ա. Կաթով հունցված:

Կաթնամարմին

Գ. Կաթի բաղադրության մեջ մտնող ճարպի և սպիտակուցային գնդիկներից յուրաքանչյուրը: // Ա. Կաթնագույն մարմնով, կաթնագույն մարմին ունեցող:

Կաթնասնունդ

Ա. Կաթով սնված, կաթով սնած՝ մեծացած: // Գ. Կաթից և կաթնեղենից պատրաստված սնունդ:

Կաթնասուն

Ա. 1. Կաթով սնվող: 2. Կաթով սնող՝ կերակրող: // Գ. Կենդր. Բարձրակարգ ողնաշարավորների կարգին պատկանող կենդանի:

Կաթնափրփուր

Գ. 1. Կաթի փրփուր: 2. փխբ. Կաթնագույն լույս: // Ա. Կաթի փրփուրի նմանվող, կաթի փրփուրի պես փրփուր ունեցող:

Կաթոգին

Ա. // Մ. Շատ սիրով՝ կարոտով՝ զուրգուրանքով, զորովալից, սիրալից, խանդակաթ: 2. Քաղցր, հաճելի, անուշ:

Կաթոլիկ

Գ. եկեղ. Քրիստոնեական դավանաբանության կաթոլիկական եկեղեցուն պատկանող՝ դավանող անձ: // Ա. Կաթոլիկական եկեղեցուն վերաբերող՝ պատկանող:

Կաթողիկոսական

Ա. Կաթողիկոսին հատուկ: // Գ. Կաթողիկոսի նստելու՝ մնալու վայրը կամ կաթողիկոսին հատկացվող նստավայր, վեհարան:

Կաթվածահար

Ա. բժշկ. 1. Կաթված ստացած, կաթվածի ենթարկված: 2. փխբ. Գործելու՝ զարգանալու՝ դիմադրելու ևն կարողությունից զրկված, անկման՝ թուլության՝ անզորության վիճակի մեջ ընկած: 3. Անկման՝ թուլացման՝ քայքայման վիճակում գտնված, շարքից դուրս եկած: // Գ. Կաթված ստացած՝ կաթվածով հիվանդացած մարդ:

Կալանավոր

Գ. իրավբ. Կալանքի ենթարկված՝ ձերբակալված մարդ, բանտարկյալ: // Ա. Կալանավորված, կալանքի տակ գտնվող:

Կախականջ

Ա. 1. Կախ ընկած ականջներ ունեցող: 2. փխբ. Հիմար, տխմար: // Գ. փխբ. Ավանակ, էշ:

Կախարդ

Գ. // Ա. 1. սնուտ. Սնահավատության համաձայն՝ մարդկային կարողություններից վեր՝ գերբնական զործողություններ կատարող (էակ): 2. Գուշակող (էակ), վիուկ:

3. Հնարագետ՝ ճարպիկ (մարդ):
 4. Դյութող, հմայող (անձ):

Կախարդական
 Ա. հրքր. 1. Կախարդներին՝ չար ոգիներին հատուկ: 2. Կախարդությանը վերաբերող: / որկ. 1. Ջարմանահրաշ, դյութական: 2. Անելանելի, անհաղթահարելի: 3. Ջորավոր, ամեն խոչընդոտ հաղթահարող:

Կախարդակից
 Գ. // Ա. սնուտ. Կախարդի՝ գուշակի ընկեր, գործակից, կախարդության մասնակից:

Կախարդահնչյուն
 Ա. Կախարդական՝ դյութիչ հնչյուն՝ ծայն ունեցող: // Մ. Կախարդական ծայնով:

Կախարդածայն
 Ա. Կախարդական ծայն ունեցող: // Մ. Կախարդական ծայնով:

Կախարդապատկեր
 Գ. 1. սնուտ. Կախարդի՝ կախարդական պատկեր, կախարդանք պարունակող պատկեր: 2. փխք. Կախարդական՝ հմայիչ՝ գեղահրաշ պատկեր՝ տեսարան: // Ա. 1. Կախարդական պատկեր՝ տեսք՝ տեսարան ունեցող: 2. Կախարդական պատկերի նմանվող:

Կախարդուսույց
 Ա. // Գ. Կախարդություն՝ մոգություն սովորեցնող:

Կախսիրտ
 Ա. // Մ. Կասկածանքով, երկմտանքով, անհանգիստ, անվստահ:

Կախված
 Բ. Հրկտր. դերք. կախվել-ի: // Ա. 1. Մի բանով պայմանավորված: 2. Մեկին՝ մեկի կամքին՝ իշխանությանը ենթարկված՝ ստորադասված, կախյալ: 3. Առկախ, անորոշ:

Կակազ
 Ա. // Գ. 1. Խոսելու ժամանակ կակազող՝ կմկմացող (մարդ):

2. Ծանրախոս, դժվարախոս (մարդ):

Կակղաթև
 Ա. Կակուղ՝ փափուկ թևեր ունեցող: // Գ., կենդր., առավել. հոգն. Չկների դաս, որին պատկանում են օծածուկը, վահանածուկը ևն:

Կակղակեղև
 Ա. Կակուղ կեղև ունեցող: // Գ. Մատղաշ ծառերի նուրբ կեղևը:

Կակղամաշկ
 Գ. կենդր. Անողնաշարավոր կենդանի, կակղամորթ: // Ա. Կակուղ մաշկ՝ մորթ ունեցող: 2. փխք. Փափկակյաց, փափուկ կյանքի սովոր: 3. փխք. Թուլամորթ:

Կակղամորթ
 Գ. // Ա. Տե՛ս՝ կակղամաշկ:

Կակղացուցիչ
 Ա. Կակուղ՝ փափուկ դարձնող, կակղացնող: // Գ. մսնգ. Քիմիական տարր, որ ավելացնում են ներկերին և լաքերին՝ նրանց փափկությունն ավելացնելու համար:

Կահահարդար
 Գ. // Ա. 1. Կահույքին կաշվե՝ թավշե ևն երես քաշող (վարպետ): 2. Կահագործ, կահույք պատրաստող (անձ):

Կաղ
 Ա. 1. Ուղքից հաշմանդամ, կարճ կամ հիվանդ ուղք ունեցող, կաղոտն: 2. փխք. Որևէ արատ՝ պակասություն ունեցող: 3. փխք. Գիտելիքների պակաս ունեցող, անգետ: 4. փխք. Տկար, թույլ, անձեռնահաս: 5. Թերի: // Գ. Ուղքից հաշմանդամ, կարճ կամ հիվանդ ուղք ունեցող մարդ:

Կաղամբակեր
 Ա. Կաղամբ ուտող: // Գ. 1. Կաղամբ՝ կաղամբի տերևներն ուտող կենդանի: 2. կենդր. Թիթեռի տեսակ:

Կաղամբացան
 Գ. գտնու. Կաղամբի սերմացուն ցանող մեքենան: // Ա. Կաղամբի

սերմացուն ցանող: 2. Կաղամբ աճեցնող, կաղամբի մշակությամբ զբաղվող:

Կաղապարագործ

Գ. // Ա. մանգ. Կաղապար պատրաստող, կաղապար թափող (մասնագետ, բանվոր):

Կաղճնահող

Գ. Կաղճին (կավահողի տեսակ) պարունակող հող: // Ա. Կաղճին պարունակող:

Կաղնեփայտ (կաղնափայտ)

Գ. Կաղնու ծառից ստացվող ամուր փայտ: // Ա. Կաղնեփայտյա, կաղնու փայտից պատրաստված:

Կամ

Շ. // Վ. *Արտահայտում է կասկածանք՝* թերևս, գուցե նշ.:

Կամակատար

Ա. // Գ. 1. Ուրիշի կամքը ստրկամտորեն կատարող (մարդ), հաճկատար, հաճոյակատար: 2. Ուրիշին լսող, հնազանդվող (մարդ):

Կամակոր

Ա. // Գ. 1. Ամեն ինչ իր ցանկությամբ լինելուն ձգտող, համառ, իրասածի (մարդ): 2. Քմահաճ (մարդ):

Կամայական

Ա. // Մ. 1. Առանց մեկին լսելու կամ նրա կարծիքը հաշվի առնելու, առանց թույլտվության: 2. Իր կամքով՝ կամավոր կերպով՝ իր ուզածի համաձայն կատարվող՝ կատարված, ինքնակամ: 3. Հակառակ օրենքի՝ կարգի, քմահաճ, ինքնագլուխ: 4. Որևէ բանի անհրաժեշտությունից չթխող, անհիմն, փաստարկից զուրկ:

Կամավոր

Ա. 1. Իր կամքի՝ ցանկության համաձայն գործող՝ մի բան անող, ինքնահոժար, հոժարակամ: 2. Ոչ պարտադիր, կամընտրական: 3. Ժողովրդական խմբերի ինքնագործունեության սկզբունքների

վրա հիմնվող և գոյություն ունեցող: // Գ. Պատերազմի ժամանակ իր կամքով՝ հոժարակամ զինվորագրված մարդ: // Մ. Հոժար կամքով, առանց հարկադրության, ցանկանալով:

Կամավորական

Ա. Կամավորությանը՝ կամավորներին վերաբերող հատուկ: // Գ. Կամավոր՝ պատերազմի ժամանակ իր կամքով՝ հոժարակամ զինվորագրված մարդ:

Կամարածակ

Ա. Կամարներով ծածկված, կամարապատ: // Գ. Կամարածև ծածկ:

Կամարածև

Ա. Կամարի ձև ունեցող: // Մ. Կամարի ձևով:

Կամարամաս

Գ. ճրտրպ. 1. Կամարը կազմող յուրաքանչյուր մասը: 2. Կառույցի կամար կազմող մասը: // Ա. Կամարի մասը կազմող:

Կամարամեջ

Գ. ճրտրպ. Կամարապատ, կամարից կամար ձգվող պատը: // Ա. 1. Կամարների միջև գտնվող: 2. Կամարներով ծածկված՝ պատված: 3. Կամարի ծայրերի միջև ընկած:

Կամարաշար(ք)

Ա. Կամարածև շարված՝ դասավորված՝ կառուցված: // Գ. ճրտրպ. Սյուների վրա հենված՝ մեծությամբ իրար հավասար՝ իրար հաջորդող կամարների շարք:

Կամաց

Ա. // Մ. 1. Դանդաղ, առանց շտապելու: 2. Հանգիստ, մեղմ, հուշիկ: 3. Ցածրածայն, ցածր: 4. Անաղմուկ: 5. Ժող. Ջգույշ: 6. խսկց. Աստիճանական, աստիճանաբար:

Կամընտրական

Ա. 1. Կամավոր կերպով ընտրություն կատարելու հնարավորություն տվող, ազատ: 2. Իր

ցանկությամբ ընտրած՝ որոշած՝ կատարած: // **Գ. նորք.** Կամավոր կերպով ընտրված՝ ազատ ընտրությամբ կատարվող աշխատանք՝ դասընթաց են:

կամրջաշեն

Գ. // Ա. 1. Կամրջաշինության մասնագետ, կամրջաշինարար: **2.** Կամուրջ կառուցող, կամուրջի շինարարության աշխատող (բանվոր):

կամրջապահ

Գ. // Ա. Կամուրջ պահպանող՝ հսկող (անձ):

կամքով (կամոք)

Գ. Գործ. հոլ. կամք-ի: /// Կ. Մեկի կամքին համաձայն: /// Մ. Ցանկությամբ:

կայազորական

Ա. ծազմ. Կայազորին վերաբերող՝ հատուկ, կայազորին պատկանող: // **Գ.** Պաշտպանական որևէ վայրում տեղավորված զորքի՝ կայազորի զորական:

կայազորային

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ կայազորական:

կայարանամեջ

Գ. երկթղ. Երկու կայարանների միջև գտնվող՝ եղած տարածություն: // Ա. Երկու կայարանների միջև գտնվող՝ եղած:

կայիջ

Գ. // Ա. նորք., տեղեկ. Հաստատուն պահող, օտար ազդեցություններից երկար ժամանակով կայուն և անվնաս վիճակում պահպանող, կայունացնող (մեխանիզմ, սարած, սարքավորում են):

կայծակնահար

Ա. // Մ. 1. Կայծակից զարկված՝ խփված, շանթահար: **2. փխք.** Կայծակի նման զարկող՝ շանթահարող՝ շանթահարելով: **3. փխք.** Խոր վշտից կամ հոգեկան ուժեղ ապրումներից սարսափահար եղած, շանթահարված:

կայծակնամահ

Ա. Կայծակից մահացած, կայծակնահար լինելուց մահացած: // Գ.

Կայծակնահար լինելուց առաջացած մահ:

կայծակնաշառաչ

Ա. // Մ. Կայծակի շառաչ՝ դղրդյուն արծակող՝ արծակելով:

կայծակնացայտ

Ա. գրք. 1. Կայծակ՝ կայծ ցայտեցնող՝ սփռող, հրացայտ: **2. Բարկություն՝ չարություն արտահայտող: // Մ. 1.** Կայծակ՝ կայծեր ցայտեցնելով՝ սփռելով: **2. փխք.** Սաստիկ բարկացած՝ չարացած:

կայծահան

Գ. Կայծքար և կայծ՝ կրակ ստանալու համար նրան հարվածելու պողպատի կտոր (չախմախ): // Ա. Կայծ հանող՝ արծակող:

կայծծիր

Գ. // Ա. նորք., գրք. Լույսով՝ կայծով ծիրը՝ հետքը լուսավորող (սարք, լապտեր են):

կայծորսիչ

Ա. // Գ. Կայծեր որսացող՝ հավաքող (սարքավորում):

կայտառ

Ա. // Մ. 1. Աշխույժ, թռվռուն: **2. Առույգ, եռանդուն:**

կայունարար

Ա. Կայուն դարձնող, կայունացնող: // Գ. տեխ. Սարք՝ հարմարանք՝ որևէ բան կայունացնելու՝ մշտական վիճակ տալու համար (ինքնաթիռներում, նավերում են):

կայունիչ

Ա. // Գ. Էլեկտրական լարվածություն ևն կայունացնող (սարքավորում):

կանաչ

Ա. 1. Կանաչ գույն ունեցող, խոտի՝ տերևի գույն ունեցող: **2. Չհասած, խակ (պտուղների մասին): 3. փխք. Թարմ, դալար: 4. փխք. Մատղաշ, մատղահասակ: 5. Կենսատու, կենսաբեր: // Գ. 1.** Սպեկտրի հիմնական գույներից մեկը: **2. Կանաչեղեն: 3. Խոտ, սեգ: 4. Բուսականություն: 5. Կանաչ փառ՝ շերտ (բրոնզի՝**

պղնձի, ինչպես նաև հացի վրա):
6. Կանաչ ներկ: 7. հզվղ.
Ծիածան: 8. նորթ., փխք. Դուլար:

Կանգառացույց

Գ. Փոխադրական միջոցների երթուղու հաջորդական կանգառման տեղը ցույց տվող ցուցատախտակ՝ նշան են: // Ա. Կանգառի՝ կանգնելու՝ կանգ առնելու տեղը ցույց տվող:

Կանեփազգիչ

Ա. Կանեփը գզող: // Գ. 1. Կանեփը գզողը: 2. Կանեփ գզող մեքենա՝ սարք:

Կանեփազտիչ

Ա. // Գ. Կանեփի սերմերը զտելու՝ զտող (սարք, գործիք):

Կանեփակալիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Կանեփ կալտող (մեքենա):

Կանեփակեր

Ա. Կանեփ ուտող, կանեփով սնվող: // Գ. 1. Կանեփ ուտող՝ կանեփով սնվող կենդանի՝ թռչուն են: 2. կենդ. Գլխավորապես կանեփի սերմերով սնվող թռչուն՝ կանեփահավ:

Կանխագուշակ

Ա. 1. Նախօրոք՝ նախապես գուշակող՝ գուշակված: 2. Նախագուշակ, կանխասաց: // Գ. Նախօրոք գուշակող անձ, նախագուշակ, մարգարե:

Կանխամտածված

Բ. Հրկտր. դերք. կանխամտածվել-ի: // Ա. իրավք. 1. Կանխապես՝ նախօրոք մտածված, մտածելով նախապատրաստված՝ ծրագրված: 2. Որոշ նպատակով՝ դիտավորությամբ արված, դիտավորյալ:

Կանխանշան

Գ. 1. Որևէ դեպքի՝ երևույթի նախնական նշան, որևէ բանի սկզբնական արտահայտություն, նախանշան: 2. Ախտանիշ: // Ա. Նախնական նշաններ ունեցող, որևէ բանի նախանշանը հանդի-

սացող, որևէ կապակցությամբ աչքի ընկնող՝ երևացող:

Կանխարգելիչ

Ա. թժշկ. Հիվանդության առաջն առնող՝ կանխող, ախտականիչ: 2. Նախօրոք արգելող՝ առաջն առնող, նախազգուշական: // Գ. թժշկ. Հիվանդության առաջն առնող՝ զարգացումը կանխող միջոց (դեղ են):

Կանոնագիր

Ա. Կանոն գրող՝ սահմանող: // Գ. 1. Կանոնագիրք: 2. Կանոնադրություն:

Կանոնազանց

Ա. // Գ. Կանոն/ներ/ը զանց առնող՝ խախտող, կանոն/ներ/ին չհետևող (անձ):

Կանոնական

Ա. 1. Կանոնով նախատեսված՝ սահմանված, կանոնին համապատասխանող: 2. լեզվք. Լեզվի կանոնիկ մակարդակին պատկանող: 3. փխք. Ընդհանուր ճանաչում գտած, որպես օրինակ ընդունված: 4. եկեղ. Կանոն համարվող, որպես կանոն ընդունված: // Գ. եկեղ. Եկեղեցու կողմից որպես Սուրբ Գիրք ընդունված՝ կանոնական գիրք:

Կանոնավոր

Ա. 1. Կանոնին համաձայն, կանոնին համապատասխանող: 2. Մասերի մեջ համաչափություն ունեցող, համաչափ: 3. Հավասարաչափ, ռիթմիկ, առանց ընդհատումների գործող: 4. փխք. Իսկական, կարգին: 5. փխք. Դրական հատկանիշներով օժտված, առաքինի: // Մ. 1. Որոշակի կանոնների կամ ընդունված կանոնակարգի համապատասխան: 2. Հավասարաչափ, համաչափ: 3. Առանց ընդհատումների:

Կանոնարկու

Գ. // Ա. Կանոնարկող, կանոն դնող՝ սահմանող (անձ,

բարձրագույն մարմին, հիմնարկ
 են):

կանչող
 Բ. Ենթ. դերք. կանչել-ի: // Ա.
 Հրապուրող, թովող, կախարդող:

կանտական
 Գ. // Ա. փիլ. Կանտականության
 հետևորդ՝ կողմնակից:

կաշառակեր
 Գ. // Ա. Կաշառք ուտող, կաշառք
 վերցնող, կաշառվող, կաշառքով
 գործ կատարող (անձ):

կաշառառու
 Գ. // Ա. Կաշառք առնող,
 կաշառակեր (անձ):

կաշառատու
 Ա. // Գ. Կաշառք տվող, կաշառող
 (անձ):

կաշեգործ
 Գ. // Ա. 1. Կաշվի արտադրության
 մեջ աշխատող: 2. Կաշվե իրեր
 պատրաստող (անձ):

կաշեկազմ
 Ա. Կաշվե կազմ ունեցող: // Գ.
 Կաշվից պատրաստված կազմ:

կաշեփափկիչ
 Ա. // Գ. Կաշին փափկացնող
 (մեքենա, գործիք):

կաշվակեր
 Ա. Կաշի ուտող: // Գ. Կաշի ուտող
 միջատ՝ սնկիկ են:

կա-չկա
 Բ. Պակասավոր կամ բայի
 դրական և ժխտական ձևերի
 զուգադրումը: // Վ. Հավանաբար,
 անշուշտ, երևի:

կապակցությամբ
 Գ. Գործ. հոլ. կապակցություն-ի: //
 Վ. Վերաբերության իմաստով:

կապավոր
 Գ. // Ա. 1. Կապի միջոցների
 բնագավառում աշխատող (մարդ):
 2. Հաղորդակցություն՝ կապ
 պահպանող (անձ): 3. Հարևան
 գործածների կամ առանձին
 անձանց միջև կենդանի կապն
 իրականացնող (զորական,
 լրատար):

կապարահատիկ
 Գ. Կապարի փոքրիկ կտոր՝
 հատիկ՝ կոտորակ: // Ա. փխբ.

Կապարի հատիկների նման
 մանր, աննշան, մանրիկ:

կապիտալ
 Գ. 1. տնտգ. Բուրժուական
 հասարակության մեջ հավելյալ
 արժեք բերող արժեք/ներ/ը: 2.
 Մեծ քանակությամբ փող,
 դրամազույն: 3. փխբ. Շատ
 թանկագին բան: 4. Գույք, ինչք,
 հարստություն: // Ա. Գլխավոր,
 հիմնական, կարևորագույն,
 արմատական:

կապկամարդ
 Գ. Կապկից դեպի մարդը տանող
 անցումային աստիճանին գտնվող
 հնադարյան մարդ: 2. Կապկի
 նմանություն ունեցող մարդ: // Ա.
 Կապկի նմանվող, կապկանման:

կապտազույն
 Ա. 1. Կապույտ գույն ունեցող
 (թռչունի մասին): 2. Գլուխը
 կապույտ փաթաթած: // Գ. փխբ.
 Գլուխը կապույտ փաթաթած
 մահմեդական կրոնավոր:

կապտաթանաք
 Գ. Կապտագույն թանաք: //
 Կապույտ թանաքով գրված՝
 գծված:

կապտախտավոր
 Ա. // Գ. քծչկ. Արյան
 շրջանառության խանգարման
 հետևանքով մաշկի և լորձաթա-
 դանթի կապտավուն երանգա-
 վորում ունեցող, կապտուկով
 տառապող (հիվանդ):

կապտած
 Բ. Հրկտր. դերք. կապտել-ի: // Ա.
 Ծեծից՝ խոշտանգումից են սար-
 սափած՝ սարսափահար եղած:

կապտածաղիկ
 Գ. Կապտագույն ծաղիկ: // Ա. 1.
 Կապտագույն ծաղիկներ ունեցող:
 2. Կապույտ գույնով ծաղկանկար՝
 ծաղկանախշ ունեցող:

կապտամշուշ

Ա. Կապույտ մշուշով պատած: //

Գ. Կապտագույն մշուշ:

կապտաջուր

Ա. Կապտագույն ջրով, կապտագույն ջուր ունեցող: //

Գ. Կապտագույն ջուր:

կապույտ

Գ. 1. Սպեկտրի հիմնական գույներից մեկը: 2. փխբ. Երկինք: 3. Կապույտ երևացող տարածություն: //

Ա. 1. Կապտագույն, լեղակի գույն ունեցող: 2. փխբ. Մշուշային, նուրբ, թափանցիկ: 3. փխբ. Երազային, ցնորական, աներևույթ: 4. Ժող. Ծանր, սրտամաշ, դառն:

կառափնատ

Ա. Գլուխը կտրած, գլխատած: //

Գ. 1. Գլուխը կտրող՝ գլխատող սարք՝ հարմարանք, զիլյոտին: 2. պատմ. Կառափնարանում բարձր տեղ, որտեղ կատարվում էր գլխատումը, կառափնաբեմ:

կասկածագին

Ա. // Մ. Չափազանց կասկածելի, կասկածով, տարակուսանքով, երկմտությամբ:

կասկածախառն

Ա. Կասկածանք պարունակող: //

Մ. Կասկածանքով:

կասկածյալ

Գ. // Ա. իրավբ. Ղատաքննչական մարմինների կողմից հանցանքի կատարելու մեջ կասկածի տակ առնված (քաղաքացի):

կավախառնիչ

Գ. // Ա. Կավը խառնող (մեքենա):

կավահունցիչ

Գ. // Ա. Կավը հունցող (մեքենա):

կավաշաղախ

Ա. Կավի հետ շաղախած: //

Գ. Կավից պատրաստված շաղախ:

կավապատ

Գ. Կավով շարված պատ: //

Ա. Կավով պատած՝ ծեփած:

կավաջուր

Գ. // Ա. Կավախառն (ջուր), կավ պարունակող (ջուր):

կավատ

Գ. Կավատությամբ զբաղվող մարդ, անառակության՝ պոռնկության միջնորդ: //

Ա. 1. Կավատությամբ զբաղվող: 2. Ընդհանրապես՝ ստոր գործեր կատարող:

կավճուտ

Ա. Կավիճ պարունակող, կավճե: //

Գ. Կավճով հարուստ տեղ՝ վայր:

կավուտ

Ա. Կավ պարունակող: //

Գ. Կավով հարուստ տեղ՝ վայր:

կատակարար

Ա. // Գ. 1. Կատակներ անող: 2. Ծաղրածու:

կատաղագին

Ա. // Մ. Շատ կատաղի, կատաղությամբ:

կատարելիք

Գ. Կատարելի գործ: //

Ա. Կատարման ենթակա, կատարելի, իրագործելի: //

Բ. հնց. Ապ. 2-րդ դերբ. կատարելի:

կատարող

Բ. Ենթ. դերբ. կատարելի: //

Գ. // Ա. 1. Որևէ բան անող (մարդ): 2. Ղրամատիկական՝ երաժշտական են գեղարվեստական ստեղծագործություն կատարող:

կատարողական

Ա. 1. Կատարելուն վերաբերող, որևէ բան կատարելու ընթացք՝ վիճակը ցույց տվող: 2. Կատարելուն ծառայող, իրագործող: //

Գ. 1. Որևէ բանի կատարելու ընթացք՝ վիճակը ներկայացնող տվյալների ամբողջությունը՝ հաշվետվությունը: 2. փխնն., իրավբ. Ղատավճիռը հարկադրաբար կատարելու մասին դատարանի հրամանը ներկայացնող փաստաթուղթ՝ կատարողական թերթիկ:

կատվակն

Գ. Կատվի աչք: //

Ա. Կատվի աչքերի նման աչքեր ունեցող:

կատվացեղ

Գ. Կատվի ցեղ: //

Ա. Կատվի ցեղին պատկանող:

կարգադիր

Ա. Կրան զարդածն կար արված,
կարով զարդարված: // Գ. Ջար-
դակար:

կարատանոց

Ա. 1. Մեկ կարատ կշիռ ունեցող:
2. Թվականի ցույց տված
քանակով կարատ կշռող: // Գ.
Մեկ կարատի կշիռ ունեցող
թանկագին քար/եր/:

կարգաբերիչ

Գ. // Ա. Կարգի բերող,
օգտագործման համար որոշակի
կարգի բերող՝ գցող, որոշակի
համակարգի համապատասխան
դարձնող (անձ կամ կառավար-
ման սարք):

կարգաբերող

Բ. Ենթ, դերք. կարգաբերել-ի: ///
Գ. /// Ա. Տե՛ս՝ կարգաբերիչ:

կարգադիր

Ա. 1. Իրեն հանձնարարված
գործի համար պատասխանատու
և անմիջականորեն այդ գործը
ղեկավարող՝ կարգավորող, կար-
գադիրիչ: 2. Կարգադրելու իրա-
վունք ունեցող, կարգադրող:
3. Կարգադրություն պարունակող՝
հանդիսացող: // Գ. Հանձնարար-
ված գործի համար պատաս-
խանատու և անմիջականորեն
այդ գործը ղեկավարող՝ կար-
գավորող անձ:

կարգախնդիր

Գ. մանգ. Որևէ առարկայի
մեթոդիկայի մասնագետ, մե-
թոդիստ: // Ա. Կարգ ու կանոն
որոնող՝ փնտրող, կարգուկանոնի
հետամուտ, կարգ ու կանոնի
նկատմամբ նախանձախնդիր:

կարգակից

Գ. եկեղ. Կրոնական միևնույն
աստիճանն ունեցող հոգևորա-
կան: // Ա. 1. եկեղ. Կրոնական
միևնույն աստիճանն ունեցող:
2. գիտ. Միևնույն կարգին պատ-
կանող, նույն կարգի մեջ դասվող:
3. հզվդ. Միևնույն կարգն ունե-
ցող:

կարգային

Ա. 1. Կարգին վերաբերող՝
հատուկ, տեղն ու հաջորդակա-
նությունը ցույց տվող: 2. մարզ.
Իր վարպետության համապա-
տասխան սահմանված սպոր-
տային կարգին պատկանող:
3. Որևէ մասնագիտության մեջ
որակավորման աստիճանն ունե-
ցող: // Գ. մարզ. Իր վարպե-
տության համապատասխան սահ-
մանված կարգին՝ որակավորման
աստիճանին պատկանող մար-
զիկ:

կարգավոր

Ա. 1. Կարգ պաշտպանող՝ հսկող:
2. Կանոնավոր, բարեկարգ,
պատշաճ: // Գ. եկեղ. Կրոնական
աստիճանն ունեցող հոգևորական,
քահանա:

կարգավորիչ

Գ. 1. տեխ. Ավտոմատ կերպով
մեքենաների հավասարաչափ
աշխատանքի, արագության, ջեր-
մության ևն պահպանումը ապա-
հովող սարք՝ հարմարանք: 2.
Էլեկտրական հոսանքը կարգա-
վորող սարք: 3. Կարգաբերիչ՝
կարգի բերող, մեքենան՝ սարքը
ևն բանեցնելու համար կարգի
գցող անձ կամ կառավարման
սարք: // Ա. Կարգավորող, կար-
գավորման համար ծառայող՝
նախատեսված:

կարգավորող

Բ. Ենթ. դերք. կարգավորել-ի: ///
Ա. /// Գ. Սարքերի՝ գործիքների
աշխատանքը կարգի գցող՝
կանոնավորող (անձ):

կարգացույց

Գ. 1. Որևէ մեկին ներկայացվող
ցանկություններն ու պա-
հանջները՝ նրա գործունեության
ծրագիրը ներառող փաստաթուղթ:
2. Օրվա կարգ ու կանոնը,
անելիքների բաշխումն ըստ
ժամերի: 3. Որևէ բան կատարելու
ժամանակի, տեղի ու

հաջորդականության մասին
նշված կարգ, կարգացուցակ: //
Ա. Կարգը՝ հաջորդականությունը
ցույց տվող:

Կարգին

Ա. 1. Օրինավոր, կանոնավոր,
վայելուչ: 2. Սարքին, չխախտ-
ված, չփչացած (գործիքների,
սարածների մասին): // Մ. 1.
Օրինավոր, կանոնավոր, վայե-
լուչ, ըստ պատշաճի, ինչպես որ
հարկն է: 2. խսկց. Բավակա-
նաչափ:

Կարգով

Գ. Գործ. հոլ. կարգ-ի: /// Կ. կարթ.
Իբրև, որպես, եղանակով, ձևով: ///
Մ. Հաջորդաբար, հերթով,
հերթականությամբ:

Կարդացած

Բ. Հրկտր. դերբ. կարդալ-ի: // Ա.
Ձարգացած, գիտելիքներով
հարուստ:

Կարեկից

Ա. // Գ. Կարեկցող, ցավակցող:

Կարեկցագին

Ա. // Մ. Կարեկցանքով համակ-
ված՝ լցված:

Կարեվեր

Ա. գրք. 1. Ծանր վերքեր
ստացած, խոցված: 2. Խոր վիշտ
պատճառող, խիստ՝ սաստիկ
վիրավորող: 3. Ուժգին, ուժեղ: 4.
փխբ. Հոգեկան ու մարմնական
ծանր տառապանքներ ու տան-
ջանքներ ունեցող և հասցնող: // Մ.
1. փխբ. Սաստիկ, ուժգին: 2.
փխբ. Հոգեկան ու մարմնական
ծանր տառապանքների ու
տանջանքների գնով:

Կարևոր

Ա. // Մ. 1. Մեծ նշանակություն
ունեցող, անհրաժեշտ, պետքա-
կան: 2. Արժեքավոր, ուշագրավ:
3. Առաջնակարգ, էական, կեն-
սական: 4. Ուժեղ, զորավոր,
նշանավոր: 5. արևմտի. Նշանա-
կալից, մեծաքանակ:

Կարթունկեց

Ա. // Գ. Կարթ նետող, կարթով
ծուկ բռնող:

Կարիքավոր

Ա. // Գ. Կարիքի մեջ գտնվող,
աղքատ, տնտեսապես անապա-
հով (անձ՝ ընտանիք):

Կարծեմ

Բ. Ըղծ. եղ. կարծել-ի: // Վ.
Երկբայական իմաստով՝ իմ
կարծիքով, ինձ թվում է, երևի թե:

Կարծես, կարծեք

Բ. Ըղծ. եղ. կարծել-ի: // Վ.
Երկբայական իմաստով՝ ասես թե,
երևի թե, թվում է (թե):

Կարծրահող

Գ. Կարծրացած՝ անդացած հող: //
Ա. Կարծրացած՝ կոշտացած հող
ունեցող:

Կարծրանյութ

Ա. Կարծր՝ ամուր՝ պինդ նյութ
ունեցող: // Գ. Կարծր նյութ:

Կարծրատիպ

Գ. 1. տպգր. Տպագրական
շարվածքի մետաղե, ռետինե կամ
այլ նյութից պատճեն, հաս-
տատիպ: 2. նորբ. Կարծրացած
տիպ՝ տեսակ՝ անձին վերաբերող
հատկանիշ նև, կարծրացած՝
ամուր՝ հաստատուն տեսակ՝
որակ: 3. փխբ. Անզգա՝ անգութ՝
անկարեկից մարդ: // Ա.
Կարծրատիպից տպագրված:

Կարծրափայտ

Գ. Կարծր՝ ամուր փայտ: // Ա. 1.
Կարծր փայտ ունեցող: 2. Կարծր
փայտից սարքած՝ պատ-
րաստված:

Կարծրաքար

Գ. Կարծր քար: // Ա. Կարծր
քարից կերտված՝ պատ-
րաստված:

Կարկամ

Ա. 1. Կույ լեկած, կծկված: 2.
Խոսելու անընդունակ դարձած,
պապանձված: 3. Դանդաղ: 4.
փխբ. Անվստահ: // Գ. քժշկ.
Կարկամություն, ջղածություն,
կարկամախտ:

կարկամախտավոր

Ա. // **Գ. քժշկ.** Կարկամախտ ունեցող, կարկամախտով հիվանդ:

կարկաչածայն

Ա. Կարկաչելու ծայն հանող, կարկաչուն, խոխոջուն: // **Մ.** Կարկաչելով, խոխոջելով:

կարկառ

Գ. 1. Իրար վրա դիզված քարերի կույտ, քարակույտ: 2. Քարքարուտ, քարքարոտ վայր: 3. Ժայռի դուրս ցցված մաս: // **Ա.** 1. **հզվդ.** Կարկառած, պարզած, դուրս ցցված: 2. **փխբ.** Քարերի ծայնի նմանվող, չոր, անախորժ:

կարճ

Ա. 1. Երկարությամբ՝ բարձրությամբ՝ քիչ՝ փոքր: 2. Կարճահասակ, կոտակ: 3. **փխբ.** Թռուցիկ: 3. Սահմանափակ, հակիրճ՝ քիչ բառերով արտահայտված, համառոտ: 4. Քիչ ժամանակ տևող, կարճատև: // **Մ.** 1. Քիչ բառերով, սեղմ, հակիրճ, համառոտակի: 2. Առանց կշռադատելու:

կարճագանգ

Ա. // **Գ. մրդբ.** Տես՝ կարճագլուխ:

կարճագի

Ա. 1. Կարճ պոչ ունեցող, կարճ պոչով: 2. Կարճագիների ցեղին պատկանող: // **Գ. կենդր.**, առավել. **հոգն.**, Տասնոտանիների մի ցեղի անունը:

կարճագլուխ

Ա. Կարճ գլուխ՝ զանգ ունեցող: // **Գ. մրդբ.** Մարդկանց տիպ, որոնց գլխի լայնությունը երկարության 60 տոկոսից ավելին է, կարճագանգ:

կարճաթև

Ա. 1. Կարճ թևեր ունեցող: 2. Կարճ թևքեր ունեցող: // **Գ. ժող.** Արտ կամ վարելահող, որի մի կողմը կարճ է:

կարճալեզու

Ա. **հզվդ.** Կարճ լեզու ունեցող, լեզուն կարճ, խոսել չհամար-

ծակվող: // **Գ. կենդր.** Մողեսների ցեղ:

կարճալիք

Ա. **ռադ.** 1. Կարճ ալիքներ ունեցող, կարճ ալիքներով աշխատող: 2. Կարճ ալիքով տրվող՝ հաղորդվող: // **Գ. ֆիզ.** Ռադիոալիք, որի երկարությունը հավասար է 10-150 մետրի:

կարճառոտ

Ա. // **Մ.** Համառոտ, ամփոփ, քիչ բառերով:

կարճատես

Ա. 1. Հեռուն վատ տեսնող, մոտիկից տեսնող: 2. **փխբ.** Ոչ շրջահայաց, անհեռատես: 3. **փխբ.** Հեռուն՝ ապագան չտեսնող: // **Գ.** Հեռուն վատ տեսնող մարդ:

կարճիկ

Ա. Կարճահասակ, կարճիկ: // **Գ.** Կարճահասակ մարդ, գաճաճ, թզուկ:

կարճուկտրուկ

Ա. // **Մ.** Կարճ և ամփոփ, կարճ և համառոտ կերպով:

կարմիր

Ա. 1. Կարմիր գույն ունեցող, արյան գույնի: 2. Շիկնած: 3. **փխբ.** Առողջ, կարմրագույն դեմքով, կարմրաթուշ: 4. **փխբ.** Քաղաքական համոզմունքներով ծայրահեղ ծախ: 5. **փխբ.** Հեղափոխական, կոմունիստական: 6. **փխբ.** Փեղեցիկ, հաճելի, պայծառ: 7. **փխբ.** Երջանիկ, բախտավոր: 8. **փխբ.** Արյունոտ, արյունալի: 9. Շիկացած: // **Գ.** 1. Սպեկտրի յոթ հիմնական գույներից մեկը, արյան գույնը: 2. **փխբ.** Ոսկի, ոսկեդրամ: 3. Կարմիր գույնի ներկ. Որդան կարմիր: 4. **հնգ.**, առավել. **հոգն.** Բուլշևիկ/ներ/:

կարմիրխաչական

Ա. «Կարմիր խաչ» կազմակերպության անդամ հանդիսացող: // **Գ.** «Կարմիր խաչ» կազմակերպության անդամ:

Կարմրագլուխ

Ա. Կարմիր գլուխ ունեցող, գլուխը կարմիր: // Գ. Արհամարհական անուն, որ տալիս են սուսնի մահմեդականները պարսիկներին և ընդհանրապես շիաներին (ղզլբաշ):

Կարմրաթևիկ

Ա. // Ա. փղջ. Գեղեցիկ կարմրագույն թևիկներով: // Գ. Կենդ. Արևադարձային և մերձարևադարձային ջրային թռչուն, բոցահավ (ֆլամինգո):

Կարմրալանջ

Ա. Կարմիր լանջ՝ կուրծք ունեցող, կարմիր լանջով: // Գ. 1. Կենդ. Կարմիր՝ կարմրագույն կուրծք ունեցող թռչուն: 2. Իզվդ. Կարմիր գույնով պատված՝ կարմիր ծաղկունքով վառված լանջ:

Կարմրախայտ

Գ. Կենդ. Սաղմոսների ցեղին պատկանող կարմիր և սև խայտեր ունեցող ծուկ: // Ա. Կարմիր խայտեր ունեցող:

Կարմրախնձոր

Գ. 1. Կարմիր խնձոր: 2. Կարմիր խնձորի ծառ: // Ա. Կարմրագույն խնձոր տվող:

Կարմրածաղիկ

Ա. 1. Կարմիր ծաղիկ/ներ/ ունեցող: 2. փխբ. Կարմիր գույնով ծաղկած, արյունաներկ: // Գ. բսբ. Շուշանագգինների ընտանիքին պատկանող ոչ մեծ բույս:

Կարմրակատար

Գ. Կենդ. Խայտաբղետ փետուրներ ունեցող փոքր երգեցիկ թռչուն: // Ա. Կարմիր կատար ունեցող, կարմիր կատարով:

Կարմրահատ

Ա. Կարմիր հատեր ունեցող, կարմիր հատերով: // Գ. Ցորենի մի տեսակը, բուն կամ գարնանացան ցորեն:

Կարմրահող

Ա. Դեղին-կարմրածեռ հող ունեցող: // Գ. Դեղին-կարմրածեռ՝ երկաթային արգավանդ հող:

Կարմրամորթ

Ա. 1. Կարմիր մորթ ունեցող: 2. Կարմրամորթների ցեղին պատկանող: // Գ. 1. Կարմրամորթների ցեղին պատկանող մարդ: 2. առավել. հոգն. Հարավային և Հյուսիսային Ամերիկայի հնդկացիները, որոնք եվրոպացիների կողմից այդպես են կոչվել մաշկը կարմիր ներկելու պատճառով:

Կարմրաներկ

Ա. Կարմիր ներկած: // Գ. Կարմիր ներկ:

Կարմրանիշ

Ա. Կարմիր նշան կրող, կարմիր գույնով նիշ՝ նշան ունեցող: // Գ. Կարմիր գույնով նիշ՝ նշան:

Կարմրավազ

Ա. Կարմիր ավազով ծածկված՝ պատված, որտեղ կարմիր ավազ կա: // Գ. Կարմիր՝ կարմրագույն ավազ:

Կարմրավարդ

Ա. Կարմիր վարդ ունեցող՝ կրող, կարմիր վարդերով զարդարված: // Գ. Կարմիր վարդ:

Կարմրատես

Գ. թժշկ. Կարմրատեսությամբ տառապող՝ միայն կարմիրը տեսնող անձ: // Ա. Կարմրատեսիլ, կարմրակերպ:

Կարմրատուտուն (կարմրատուտ)

Ա. Կարմիր պոչ ունեցող: // Գ. Կենդ. Դեղնակարմրագույն պոչով երգեցիկ թռչուն, կարմրապոչիկ:

Կարմրաքար

Ա. Կարմիր քարով կառուցված՝ շինված, կարմրաքարե: // Գ. 1. հնք. Երկաթախառն հանք՝ մետաղակերպ օքսիդներից, երկաթօքսիդ: 2. Կարմրագույն քար: 3. Արյունաքար:

Կարմրիկ

Ա. Կարմրավուն, կարմրագույն: // Գ. Կենդ. Կարմրուկների ցեղին պատկանող փոքր միջատ՝ թևերի վրա կարմիր ծածկույթներով:

Կարմրուկ

Ա. 1. Կարմիր գույնով, կարմրագույն: 2. Երեսը կարմրած, չիկնած, շառագունած: 3. Տապակելով կարմրացրած: // Գ. Բժշկ. Սուր վարակիչ հիվանդություն, հարսանիք: 2. Կենդ. առավել. հոգն. Պատենավոր միջատների ցեղ:

Կարող

Բ. Ենթ. դերք. կարելի-ի: // Գ. Կար՝ կարուծն անող:

Կարոտաքաղձ

Ա. // Մ. Կարոտով՝ կարոտանքով մի բան փափագող՝ փափագելով:

Կարոտագին

Ա. // Մ. Կարոտով լի, անչափ կարոտով:

Կարոտալի (կարոտալից, կարոտալիր)

Ա. // Մ. Կարոտով լի, չափազանց կարոտով, կարոտագին:

Կարոտախտավոր

Ա. // Գ. Կարոտի տևական զգացումից հիվանդագին վիճակում հայտնված, կարոտից տառապող՝ տանջվող:

Կարոտացավ

Գ. Կարոտի ցավը: // Ա. Կարոտի ցավ ունեցող, կարոտախտավոր:

Կարոտյալ

Ա. 1. Երկար ժամանակ կարոտ զգացած, կարոտած: 2. Նյութական միջոցներից զուրկ, աղքատ: // Գ. Նյութական միջոցներից զուրկ անձ, կարիքավոր, չքավոր:

Կարտոֆիլահան

Գ. // Ա. գտնտ. Կարտոֆիլ՝ կարտոֆիլի բերքը հողից հանող (մեքենա):

Կարտոֆիլահավաք

Ա. // Գ. գտնտ. Կարտոֆիլ հավաքող (մեքենա):

Կարտոֆիլացան

Գ. // Ա. գտնտ. Կարտոֆիլ ցանող՝ տնկող (մեքենա):

Կարտոֆիլաքանդիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Կարտոֆիլ քանդող՝ գետնից հանող (մեքենա):

Կաուչուկաբեր

Ա. // Գ. Կաուչուկ տվող, կաուչուկատու, կաուչուկային կաթնահյութ արտադրող (բույս):

Կաուչուկատու

Ա. // Գ. Տես՝ կաուչուկաբեր:

Կաքավաքայլ

Մ. Կաքավի քայլքի նմանողությամբ մանր քայլերով, օրորալով, շորորալով, մանրաքայլ: // Ա. Կաքավելու՝ պարի ծնով, շորորալով քայլող: // Գ. Պարի քայլ, կաքավելու քայլ, պարաքայլ:

Կաքավող

Բ. Ենթ. դերք. կաքավելի-ի: // Ա. Շատ գեղեցիկ՝ թովիչ ու նազելի շարժումներով պարող:

Կեղևակեր

Ա. Կեղև ուտող, կեղևով սնվող: // Գ. Կենդ. Կեղևով սնվող վնասատու միջատ, որդի տեսակ:

Կեղևահան

Ա. 1. Կեղևը հանած: 2. Կեղևը հանող: // Գ. 1. Կեղևը մաքրող՝ հանող բանվոր: 2. Կեղևը մաքրող՝ հանող հաստոց կամ մեքենա, կեղևահանիչ:

Կեղևահատիչ

Գ. // Ա. մսնգ. Կեղև մանրող՝ կտրտող (մեքենա):

Կեղևաջարդիչ

Գ. // Ա. Ընկույզի՝ կաղինի ևն կեղևը՝ կեղևապատ շերտը ջարդող (սարք, գործիք):

Կեղեքիչ

Ա. // Գ. Կեղեքող, կեղեքման ենթարկող, տանջող, չարչարող, կողոպտող:

Կեղծամահ

Ա. Կեղծ՝ սուտ մահ ծնացող: // Գ. Կարծեցյալ կամ առերևույթ մահ, մահանման քուն, լեթարգիա:

Կեղծավոր

Ա. // Գ. 1. Իր իսկական զգացմունքները կեղծող (մարդ)՝ մեկին դուր գալու կամ մեկի համակրանքը շահելու համար: 2. Խաբեությամբ՝ նենգությամբ

մեկի համակրանքը շահելու ձգտող, երկերեսանություն անող, երկերեսանի, խաբեբա, նենգ (մարդ): 3. Կեղծելով ուրիշներին դուր գալու՝ բոլորին բարեկամ երևալու ձգտող, հաճոյամուլ (մարդ): // Մ. 1. Շողոքորթաբար: 2. Նենգորեն:

Կեղծարար

Ա. // Գ. Կեղծիք գործող՝ կատարող, իրականությունը խեղաթյուրող, խարդախ (մարդ):

Կեղծված

Բ. Հրկտր. դերք. կեղծվել-ի: // Ա. Իսկականը՝ ճշմարիտը ոչ իսկականով՝ կեղծով փոխարինած, ոչ իսկական:

Կեղտահանիչ

Ա. // Գ. Կեղտ հանող՝ մաքրող (դեղ, փոշի):

Կեղտաջրատար

Ա. Կեղտոտ ջուրը տանող՝ հեռացնող: // Գ. Կեղտաջրերը տանող խողովակ՝ ուղի, կոյուղի:

Կեղտատար

Ա. // Գ. Կեղտը տանող՝ հեռացնող (խողովակ):

Կեմահատիչ

Գ. // Ա. Խոտից կամ բույսերից ոլորած չվանը կամ արմտիքներից հյուսվածքը՝ կեմը կտրող (գործիք):

Կենակից

Ա. 1. Միասին կյանք վարող, միասին ապրող: 2. Բնակակից: 3. Արտամուսնական կապ ունեցող: // Գ. 1. Ամուսին (մարդ կամ կին): 2. Արտամուսնական կապ ունեցող մարդ, սիրեկան, տարփածու, հոմանի:

Կենդանաբեր

Ա. Կյանք՝ կենդանություն տվող, կենսաբեր: // Գ. աստղգ. Արեգակնածրին զուգահեռ 12 համաստեղությունների ամբողջությունը, որի միջով անցնում է Արեգակը՝ կատարելով իր երևութական տարեկան պտույտը, կենդանակամար:

Կենդանագիր

Գ. 1. արվ. Դեմքերը գույներով նկարող նկարիչ, դիմանկարիչ, պատկերահան: 2. Ցուցանակներ գրող արվեստագետ: 3. Կենդանիների նմանությամբ զարդարուն գիր, գազանագիր: 4. հզվդ. Լուսանկար: 5. հզվդ. Դիմանկար: // Ա. Կենդանի նկարված, բնականին նմանվող:

Կենդանածին

Ա. 1. կենդ. Մայրական օրգանիզմում զարգանալու միջոցով սերունդ տվող: 2. քսք. Մայրական առանձնակի վրա աճելու ընդունակ կամ տերևների գետին ընկնելով բուսնող՝ սերմեր տվող (բույսերի մասին): 3. փխք. Կյանք և կենդանություն ծնող՝ բերող: // Գ. քսք. Աճատերև:

Կենդանակերպ

Գ. 1. աստղգ. Արեգակնածրին զուգահեռ տեղավորված այն 12 համաստեղությունները, որոնք կոչվում են կենդանիների անուններով: 2. ազգգր. Կենդանու կերպարանքով պատկերացվող աստված: // Ա. Կենդանու կերպարանք ունեցող, կենդանու նմանվող, կենդանանման:

Կենդանահերծ

Գ. // Ա. Կենդանի հերծող (անձ):

Կենդանապաշտ

Ա. // Գ. 1. կրոն. Կենդանապաշտության դավանող: 2. Կենդանիներին իբրև աստվածություն պաշտող՝ չափազանց սիրող:

Կենդանասերմ

Գ. Կենդանի՝ աճելու՝ բուսնելու հատկություն ունեցող սերմ (զաղտնաբեղուն բույսերի մասին): // Ա. հզվդ. Կենդանություն սերմանող, կենսատու:

Կենդանավարժ

Ա. // Գ. Կենդանիներ վարժեցնող:

Կենդանի

Գ. 1. Շարժվելու և զգալու ընդունակ էակ, կենդանական մարմին, կենդանական աշխարհի

ներկայացուցիչների ընդհանուր անվանումը (պարզագույն էականերից մինչև մարդը): 2. Կենդանական բոլոր արարածները՝ ի հակադրություն մարդու: 3. Ընտանի կենդանի, անասուն: 4. Ժող. էշ, ավանակ (այդ բառերը չգործածելու համար): // Ա. 1. Կենդանություն ունեցող, ողջ, ապրող: 2. Կենդանուն՝ կենդանի էակներին՝ օրգանական աշխարհին վերաբերող: 3. Իրական, իսկական, իրականությանը համապատասխան: 4. Մարդկանցից կամ կենդանիներից զոյացած՝ կազմված: 5. Բաբախող, տրոփող: 6. փխբ. Աշխույժ, կայտառ, վառվռուն: 7. փխբ. Արտահայտիչ, վառ: 8. փխբ. Բուռն, ջերմ: // Մ. Ողջ-ողջ, կենդանի վիճակում:

Կենսագետ

Գ. // Ա. Կյանքը գիտցող՝ ճանաչող (անձ):

Կենսագին

Ա. // Մ. 1. Կյանքի գնով, կյանք՝ կյանքի գին արժեցող: 2. Կյանքով լեցուն, կենսաթրթիռ, կենսալից:

Կենսագիր

Գ. // Ա. Մեկի կենսագրությունը շարադրող՝ գրող (անձ):

Կենսագրական

Ա. Կենսագրությանը վերաբերող, կենսագրության: // Գ. 1. Կենսագրություն, մեկի կյանքի և գործունեության շարադրանքը: 2. Որևէ մեկի կյանքը, կյանքի ուղին: 3. փխբ. Որևէ առանձին երևույթի՝ առարկայի՝ մեքենայի պատմություն:

Կենսաժող

Ա. Կյանքով լի, ծովացած կյանքով, կենսալից: // Գ. Կյանքի ծովը, կյանքն իր բարդություններով ու դժվարություններով:

Կենսական

Ա. Իրր. 1. Կյանքին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Կենսագործունեության համար անհրաժեշտ: 3. Կյանքին՝ իրականությանը մոտ

եղող, կենդանի: / որկ. 1. փխբ. Կյանքի ևն համար խիստ կարևոր, հասարակայնորեն անհրաժեշտ՝ հրատապ: 2. փխբ. Հետաքրքրություն ներկայացնող, հետաքրքիր:

Կենսանվագ

Գ. Բժշկ. Օրգանիզմի ընդհանուր թուլությամբ՝ կենսանվագությամբ տառապող մարդ (ասթենիկ): // Ա. 1. Կենսականորեն թույլ՝ նվագ: 2. Կենսանվագին վերաբերող՝ հատուկ:

Կենսապատում

Գ. Կյանքի պատմություն: // Ա. Կյանքի մասին պատմող:

Կենսիմաստ

Գ. Կյանքի իմաստը՝ էությունը՝ բովանդակությունը: // Ա. Կյանքն իմաստավորող, կյանքն իմաստալից՝ բովանդակալից դարձնող:

Կենտ

Գ. Ոչ գուգ թիվ: // Ա. 1. Առանց մնացորդի երկուսի վրա չբաժանվող (թվերի մասին): 2. Ձույզ չունեցող, միակ, եզակի: 3. րրթ. Միայն, լոկ:

Կենտրոնահան

Ա. ատղծ. Կենտրոնական անցք կամ ակոս հանող՝ փորող: // Գ. Կենտրոնական անցք բացելու շաղափ:

Կեռ

Ա. Ոչ ուղղագիծ՝ զլուխը կամ ծայրը ծռած, կորած, ծայրը բոլորակաձև, ծուռ, կոր: // Գ. 1. Մի կողմը ճանկաձև ծռած հարմարանք՝ զանազան գործածությունների համար: 2. Չուկ որսալու կարթի ծայրը, ճանկ: 3. Ժող. Ճանապարհի ոլորան, կեռման: 4. Թթենու ևն ծառերի ճյուղերից տերևները քաղող ակիչաձև երկաթե գործիք: 5. Ժող. Կենդանիների՝ զազանների ժանիք, կեռիք:

Կեռակտուց (կեռկտուց)

Ա. 1. Կեռ կտուց ունեցող, կորակտուց: 2. փխբ. Կեռ բերան կամ ծայր ունեցող (սուր ևն): // Գ.

1. կենդր. Սևանի ձկան մի տեսակը: 2. Գղալի միջուկը փոս դարձնելու գործիք:

Կեռման
 Գ. Շրջանաձև թեքված ճանապարհ, ոլորան: // Ա. փխբ., բնստ. Ճանապարհի ոլորանի նման, կեռ, կեռածն:

Կեռմանաձև
 Ա. // Մ. Կեռմանի ձևով, կեռ ու մեռ, ոլորապտույտ:

Կեռուկ
 Գ. Կեռ գլուխ ունեցող ցից: // Ա. Կեռ ծայր ունեցող, կեռածայր:

Կեռումեռ (կեռ-մեռ, կեռմեռ)
 Ա. // Մ. Ոլոր-մոլոր, ոլորապտույտ, ծուռումուռ:

Կես
 Գ. 1. Ամբողջի երկու հավասար մասերից մեկը: 2. Ժամանակի և տարածության միջին տեղը, միջինը: 3. Մաս, բաժին, կտոր: 4. խսկց. Ամուսին, կողակից: /// Ա. Կես մասը կազմող: /// Մ. Կիսով չափ, կես չափով, մասամբ: /// Թ. կտոր. 0.5 կամ մեկ երկրորդ:

Կեսբուռ
 Ա. // Մ. 1. Կես բռի չափ՝ չափով: 2. փխբ. Քիչ՝ չնչին քանակությամբ:

Կեսվիտրանոց
 Ա. // Գ. Կես լիտր տարողություն ունեցող (շիշ, աման):

Կեսմետրանոց
 Ա. // Գ. Կես մետր երկարություն ունեցող (ծող, ժապավեն):

Կեսօրվա
 Ա. /// Մ. Կեսօրին վերաբերվող, կեսօրին կատարվող, կեսօրյա: /// Գ. Սեռ. հոլ. կեսօր-ի:

Կետագիր
 Գ. Հայերեն ծածկագրության մի տեսակը: // Ա. Կետերով գրված՝ գրած:

Կետադրական
 Ա. Կետադրությանը վերաբերող, կետադրության մեջ գործածվող: // Գ. Գրավոր աշխատանքներում՝ սխալի տեսակ:

Կետագարդ
 Գ. Կետերով արված գարդ: // Ա. Կետերով գարդարված՝ նախշված:

Կետաչափ
 Գ. տպգր. Չափերի տպագրական համակարգում՝ չափման հիմնական միավոր. հավասար է 0, 376 մմ: // Ա. Կետի չափ, կետի չափ ունեցող, չնչին, աննշան:

Կետորս
 Գ. 1. Կետ կենդանու որսով զբաղվող անձ: 2. Կետ որսալը: // Ա. Կետ որսացող (նավ, մարդ են):

Կետորսիչ
 Ա. Կետ որսացող: // Գ. Կետ որսացող անձ, սարքավորում են:

Կերախաշիչ
 Ա. գտնտ. Կերը խաշող (սարք, մեքենա):

Կերախմորիչ
 Ա. // Գ. գտնտ. Կերը խմորող (սարք, մեքենա):

Կերակակիչ
 Ա. // Գ. գտնտ. Կերը կակղացնող (սարք, մեքենա):

Կերակրահամ
 Գ. Կերակրի համ: // Ա. Կերակրի համ տվող, կերակրի համը վրան:

Կերակրիչ
 Ա. // Գ. Կերակրող, սնուցող (մարդ՝ մեքենա):

Կերակրող
 Բ. Ենթ. դերբ. կերակրել-ի: /// Գ. /// Ա. Կերակուր՝ սնունդ հայթայթող՝ տվող, սնող, պահող-պահպանող (անձ):

Կերամանրիչ
 Ա. // Գ. գտնտ. Կերը մանրող՝ մանրացնող (մեքենա):

Կերիչ
 Ա. հզվդ. Ուտող, քայքայող: // Գ. կենսբ. Քայքայող նյութ են: 2. կենդր. Ուտիճ, ցեց:

Կերկերածայն
 Ա. // Մ. Կերկերուն՝ խռպուտ ծայն ունեցող, կերկերուն ծայնով:

Կերոնակիր

Գ. // Ա. Ձեռքին կերոն բռնած,
ջահակիր:

Կերպակոխիչ

Ա. // Գ. նորք., տեխ.
Հաճախականության են կերպը՝
վիճակը փոխող (սարքավորում):

Կերպով

Գ. Գործ. հոլ. կերպ-ի: // Կ. 1.
Ձևով, եղանակով: 2. Միջոցով:

Կերջարդիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Կոշտ
անասնակերը ջարդող՝ մանրող
(մեքենա):

Կզակակապ

Ա. Կզակը կապած: // Գ. Կանանց
լաչակի այն մասը, որով կապում
են կզակը՝ ծնոտը:

Կթվոր

Ա. // Գ. Կիթ անող, կթող:

Կիլոգրամանոց

Գ. Մեկ կիլոգրամի ծանրությամբ
կշռաքար: // Ա. Մեկ կիլոգրամի
ծանրություն ունեցող, մեկ կիլո-
գրամ կշռող:

Կինետիկ

Գ. ֆիզ. Կենետիկայի մասնագետ:
// Ա. Կինետիկային՝ շարժմանը
վերաբերող:

Կիսաանապատ

Գ. Բնական պայմաններով անա-
պատի և տափաստանի միջին
տեղը գրավող աշխարհագրական
գոտի: // Ա. Համարյա չորացած,
կեսը չոր, կիսով չափ բնակեցված
են:

Կիսավտոմատ

Գ. Կիսով չափ ավտոմատ գործող
հարմարանք՝ սարք՝ մեխանիզմ: //
Ա. Կիսով չափ ավտոմատ
կերպով գործող:

Կիսաքերան

Մ // Ա. 1. Ոչ սրտանց, ակամա,
թեթևակի: 2. Կիսատ-պռատ,
կցկտուր:

Կիսաքոլոր (կիսաքոլորակ)

Ա. Կիսաշրջանի ձև ունեցող, կի-
սաշրջանակածն: /// Մ. Կի-
սաշրջանի ձևով, կիսաշրջան

կազմած: /// Գ. Շրջանի՝ բոլորակի
կեսը:

Կիսագրաբար

Ա. // Մ. Գրաբարախառն, ոչ
կանոնավոր գրաբար լեզվով:

Կիսագրագետ

Ա. 1. Հազիվ կարդալ և գրել
իմացող: 2. Թերուս, տգետ,
հետամնաց: // Գ. Հազիվ գրել և
կարդալ իմացող անձ:

Կիսաեզրափակիչ

Գ. մարզ. Մրցության եզրափակ-
մանը նախորդող էտապ: // Ա.
Կիսաեզրափակիչին վերաբերող՝
հատուկ:

Կիսաթավ

Գ. 1. լեզվթ. Կիսով չափ թավ
հնչյուն: 2. երժշտ. Թավի կեսին
կամ երեք ութերորդին հավասար
հայկական երաժշտության չափ: //
Ա. տպգր. Տպագրական սուր և
բութ գծերի միջին չափսով:

Կիսաթեք

Ա. // Մ. Կիսով չափ թեքված՝
հակված, կիսով չափ թեքվելով:

Կիսաժպիտ

Ա. /// Մ. Կիսով չափ ժպտացող՝
ժպտալով: /// Գ. Կիսատ՝ թույլ՝
աննշմարելի՝ մեղմ ժպիտ:

Կիսալույս

Ա. Կիսախավար, կիսով չափ լույս
տվող: // Գ. 1. Կիսով չափ լույս,
թույլ լույս, կիսախավար: 2.
Արևամուտի և գիշերն սկսվելու
միջև ընկած, ինչպես նաև լուսա-
բացին նախորդող կիսախավար:

Կիսախավար

Ա. // Գ. 1. Կիսով չափ խավար,
աղոտ լուսավորված, կիսալույս:
2. փխթ. Ոչ լուսավորված, կիսով
չափ հետամնաց և անքաղա-
քակիրթ:

Կիսակապիկ

Ա. 1. Կիսակապիկների ցեղին
պատկանող: 2. փխթ. Անճոռնի՝
այլանդակ դեմքով: 3. Կիսով չափ՝
կես մասով կապիկ (կեսով մարդ
կամ այլ կենդանի): // Գ. կենդ.

Կիսակապիկների ցեղին պատկանող կապիկ:

Կիսակատակ

Ա. Կիսով չափ կատակ պարունակող: // Մ. Կատակելով:

Կիսահաղորդիչ

Գ. 1. առավել. հոգն., քիմ., ֆիզ. էլեկտրոնային էլեկտրահաղորդականությամբ օժտված նյութ, որ միջանկյալ տեղ է գրավում հաղորդիչների և մեկուսիչների միջև: 2. տեխ. Կիսով չափ էլեկտրահաղորդականությամբ օժտված սարքավորում: // Ա. Կիսով չափ հաղորդող՝ հաղորդիչ:

Կիսահարկ

Գ. ճրտորպ. Տան վերին ցածր հարկ կամ բնակարանի մեջ բազրիքավոր կառուցվածք: // Ա. Հարկի կեսի չափ, ցածր:

Կիսահնչուն

Գ. 1. լեզվք. Երկբարբառի մաս կազմող կարճ ձայնավոր, կիսաձայնավոր: 2. երժշտ. Երաժշտական նշան, որ նշանակում է կես տոնով ձայնի իջեցում, կիսվար (բեմոլ): /// Ա. 1. Կիսահնչուն, կիսով չափ հնչած: 2. Թերահունչ: /// Մ. Ոչ լրիվ ձայնով, շուկով, ոչ բարձրաձայն, կիսաձայն:

Կիսաղեղ

Ա. Կիսով չափ աղեղի ձև ունեցող: // Գ. Աղեղի կեսը՝ կես մասը:

Կիսամարդ

Գ. 1. Կիսով չափ մարդ: 2. փխբ. Այրական հատկություններից զրկված մարդ: 3. դից. Մարմնի կեսով մարդ, կեսով կենդանի: 4. փխբ. Անարժան՝ անարգ՝ աննշան մարդ: // Ա. 1. Անկարող, անսեռունակ: 2. Անարժան, անարգ:

Կիսամորուք (կիսամորուս)

Գ. Կիսով չափ թողած կարճ մորուք: // Ա. Կիսով չափ թողած՝ կարճ մորուք ունեցող, կարճ մորուքով:

Կիսամութ

Ա. // Գ. Կիսով չափ մութ, լույսի համարյա լրիվ բացակայություն, կիսախավար:

Կիսաշշուկ

Ա. // Մ. Կիսով չափ շշուկով, ցածրաձայն, ցածր ձայնով:

Կիսաշրջան

Գ. 1. Շրջանի կեսը: 2. Աղեղնաձև կիսափակ գիծ, կիսաշրջանագիծ: 3. Որոշ գործունեության համար պահանջվող պարբերական շրջանի ժամանակամիջոցի կեսը: /// Ա. /// Մ. Կիսաշրջանի ձևով, կիսաշրջանաձև:

Կիսաշրջանաձև

Ա. Կիսաշրջանի ձև ունեցող: // Մ. Կիսաշրջանի ձևով:

Կիսաստվեր

Ա. Կիսով չափ ստվեր ընկած, թույլ կերպով լուսավորված: // Գ. 1. Ստվերի բաց՝ ոչ մուգ շերտը: 2. Թույլ՝ աղուտ կերպով լուսավորված տեղ՝ միջավայր: 3. արվ. Չեղանկարչության մեջ լուսային և ստվերային գծերի՝ գծիկների բաժանումը որպես ծավալային պատկերավորման միջոց, լուսաստվեր, կիսաստվերագիծ:

Կիսատ

Ա. // Մ. 1. Չվերջացրած, թերի, անկատար, կիսակատար: 2. Կիսով չափ տեղ գրաված՝ լցված, կես ծավալով: 3. Ոչ մինչև վերջ, ոչ ամբողջապես, մասամբ, որոշ չափով:

Կիսատ-պթատ

Ա. 1. Թերի, անկատար, չլրված, անավարտ: 2. Ինչ-ինչ պատճառներով ընդհատված: 3. Մարդկային ոչ լավ հատկանիշներով աչքի ընկնող: // Մ. Ոչ ամբողջապես, մասամբ, կիսատ ձևով:

Կիսարթուն

Ա. // Մ. Կիսով չափ արթուն՝ չքնած, կիսաքուն:

կիսաքաղց

Ա. // Մ. 1. Կիով չափ քաղցած, քիչ քաղցած: 2. փխթ. Աղքատ, անապահով, չունևոր:

կիսաքանդակ

Գ. արվ. 1. Կիսանդրի: 2. Ընդհանուր մակերեսից մի փոքր բարձրացող ուռուցիկ քանդակ, խորաքանդակ, ցածրաքանդակ: // Ա. Կիսով չափ քանդակված:

կիսերանգ

Գ. Պայծառ գույնից դեպի մուգն անցնող երանգ՝ երանգավորում: // Ա. Այդպիսի երանգավորում ունեցող:

կիսովի

Ա. // Մ. 1. Կես բաժնով, ծախսը և արդյունքը կես անելու պայմանով կատարվող: 2. Կիսով չափ: 3. Ընկերովի, միաժամանակ երկու մարդու պատկանող՝ վերաբերող՝ ենթարկվող:

կիսորդ

Գ. մաթ. Անկյունը կիսող ուղիղ գիծը: // Ա. երժշտ. Խրոմատիկ:

կից

Ա. 1. Կողքին՝ մոտիկ գտնվող: 2. Մոտ, մերձավոր: 3. Կցված, հարակից, հետը եղող: /// Մ. Միասին, համատեղ: /// Կ. Մոտ, կողքին, առընթեր:

կլանիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ներծծող, կլանող (սարքավորում):

կլորակ

Ա. Կլոր, բոլորակ, կլորիկ: // Գ. 1. Փոքրիկ գունդ, գնդիկ: 2. խիոր. Ծեծված մսի կլոր գնդիկներով պատրաստվող կերակուր, կուլուակ:

կղերական

Ա. կրոն. Կղերին՝ կղերականությանը վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. կրոն. Կղերականության պատկանող անձ, հոգևորական:

կղերամուկ

Գ. // Ա. Մուլի կղերական, կղերապաշտ, կղերականության մուլի հետևորդ:

կճածեփ

Գ. հզվդ. Կուճի՝ մարմարի փոշու և կրի շաղախ՝ ծեփելու համար: // Ա. Այդ շաղախով ծեփած՝ ծեփված:

կճահատակ

Գ. Կուճից՝ մարմարից պատրաստված հատակ: // Ա. Կճով սալարկված, կճից հատակ ունեցող:

կճատ

Ա. 1. Կարճ և տափակ քիթ ունեցող: 2. Կիսատ, կարճ, կարճացած: // Գ. 1. Ծխախոտազլանը ծխելուց հետո դեն զցվող մնացորդը: 2. Մոմի վերջին մնացորդը՝ վառելուց հետո:

կճղակավոր

Ա. Կճղակ ունեցող: // Գ. Կճղակ ունեցող, պճեղավոր և սմբակավոր չորքոտանի (կենդանի):

կնավախ

Ա. 1. Կնոջից վախեցող: 2. Սեռական կյանքից վախեցող: // Գ. 1. Թժշկ. Կնոջից՝ սեռական կյանքից վախեցող տղամարդ: 2. Վախ կնոջից և սեռական կյանքից:

կնատյաջ

Ա. // Գ. 1. Իր կնոջն ատող (տղամարդ): 2. Կանանց նկատմամբ ատելություն տածող (տղամարդ):

կնգղավոր (կնգուղավոր)

Ա. Կնգուղ դրած, կնգուղ կրող: // Գ. փխթ. Կրոնավոր, կրոնական:

կնորս (կինորս)

Գ. // Ա. Կին որսացող, կանանց հետևից ընկնող՝ ընկած (տղամարդ), կնաշրջիկ:

կնքավոր

Գ. կրոն. 1. Կնքահայր, քավոր: 2. Եկեղեցական, եկեղեցական կարգ ստացած կրոնավոր: // Ա. 1. Եկեղեցականի կարգ ստացած: 2. խսկց. Կնքված, մկրտված:

կոծուխուր

Գ. 1. քսթ. Կծուխուր: 2. Շատ թթու բան: // Ա. Շատ թթու:

կոկայինամոլ (կոկահնամոլ)

Գ. // **Ա.** Բժշկ. Կոկայինի նկատմամբ հիվանդագին հակում ունեցող (անձ):

կոկիկ

Ա. // **Մ.** 1. Կոկ, կանոնավոր, վայելուչ, ճաշակով: 2. փխբ. Հաջող, սահուն, անսայթաք, հարթ:

կոկիչ

Գ. 1. Գլանաձև գործիք՝ որևէ բան կոկելու՝ հարթելու համար: 2. Կոկող՝ հղկող բանվոր: 3. Ժող. Կավե ամանը հղկելու փոքր քար կամ տախտակ: // **Ա.** Կոկող, հղկող, ողորկող:

կոկոնակեր

Գ. // **Ա.** կենդ. Կոկոն՝ բողբոջ ուտող միջատ, բողբոջակեր (միջատ):

կոկորդախոս

Գ. // **Ա.** Բժշկ. Կոկորդի մեջ խոսող (մարդ):

կոկորդապատառ

Ա. // **Մ.** Կոկորդը պատռած՝ պատռելով, բարձրաձայն:

կողակից

Գ. // **Ա.** Միասին ապրող՝ կենակցող, ամուսին, կենակից:

կողեկող

Ա. // **Մ.** 1. Կողքից կողք, մի կողքի վրայից մյուսը դառնալով, թավալվելով: 2. Մի կողքից մյուսը թեքվելով, օրորվելով:

կողմ

Գ. 1. Որևէ բանի կողքային տարածություն: 2. Որևէ բանի միջին գծից աջ կամ ձախ ընկած տարածություն: 3. Ուղղություն: 4. Եզր, ափ: 5. Որևէ բանի բաղկացուցիչ մաս: 6. Հատկություն, առանձնահատկություն: 7. Կողմնակի: 8. Երկրչ. Երկրաչափական պատկերի՝ մարմնի տարածությունը սահմանափակող ուղիղ գծի հատված: 9. իրավք. Դատական որոշ հարաբերությունների մեջ գտնվող անձերից յուրաքանչյուրը: 10. Որևէ հանգամանքով այլ մարդու կամ մարդկանց խմբերի

հետ հակադրության մեջ գտնվող մարդ կամ մարդկանց խումբ: // **Կ.** Մոտ, մոտերքը, դեմ:

կողմից

Գ. Բաց. հոլ. կողմ-ի: // **Կ.** 1. Նկատմամբ, վերաբերմամբ: 2. Տեսակետով, ելակետով: 3. Մեկի անունից ներկայացնելով:

կողմնախույզ

Գ. ռազմ. Հակառակորդի դասավորության թևային կողմերի հետախույզ, դետք: // **Ա.** Կողմերը գննող՝ դիտող:

կողմնակից

Ա. 1. Մեկի՝ մի բանի կողմը, մեկի հայացքներին համախոհ, կուսակից: 2. Համաձայն, համամիտ: // **Գ.** Մեկի՝ մի բանի կողմը եղող՝ մեկի հայացքներին համախոհ անձ:

կողոպտիչ

Գ. // **Ա.** Թալանող, հափշտակող, կողոպուտով՝ թալանով զբաղվող (անձ):

կողքեկող (կողքեկողք)

Ա. // **Մ.** 1. Իրար կողքի, կողք կողքի: 2. Կողքից: 3. Թեք, ծուռ, շեղ: 4. Կողքից կողք, մի կողմից մյուսը:

կողքի

Գ. Սեռ. հոլ. կողք-ի: // **Ա.** Մոտ գտնվող, հարևան:

կողքին

Գ. Տր. հոլ. կողք-ի: // **Կ.** Մոտ, մոտերքը:

կոճակածիգ

Գ. // **Ա.** Կոճակները մեջ գցող (կեռիկ):

կոճղահան

Գ. 1. տեխ. Կոճղերը և արմատները հանող մեքենա: 2. Կոճղերը (արմատների հետ) հանող մարդ: // **Ա.** Կոճղերը արմատների հետ հողից հանող:

կոճղահատ

Ա. // **Գ.** Կոճղ կտրող (անձ):

Կոնածաղիկ

Գ. Կոնածն ծաղիկ: // Ա. Կոնածն ծաղիկ ունեցող:

Կոնարդ

Ա. Կոնի ձև ունեցող, կոնածն: // Գ. Կոնածն մարմին:

Կոնդակագիր

Գ. // Ա. եկեղ. Կոնդակ գրող:

Կոնկրետ

Ա. 1. Իրականում գոյություն ունեցող, իրական: 2. Շոշափելի, առարկայական՝ ի հակադրություն վերացականի: 3. Որոշակի, վճռական: 4. Ամփոփ, հակիրճ: // Մ. 1. Որոշակիորեն, վճռական: 2. Ամփոփ՝ հակիրճ ձևով:

Կոշտ

Գ. 1. Հողի կարծրացած կտոր, գուլձ, հողաշերտ: 2. Մարմնի վրա կոշտացած միս, կոշտուկ: 3. Փայտի կամ գերանի վրա նստած ձյուղի երակը, կոստղ: // Ա. 1. Պինդ, կարծր: 2. Բիրտ, անտաշ, կոպիտ: 3. Աշխատանքից են պատճառներով քնքշությունը կորցրած, կոշտուկոպիտ դարձած:

Կոշտուկահատ

Ա. // Գ. Կոշտուկ կտրող:

Կոչական

Ա. 1. Կոչին հատուկ՝ վերաբերող: 2. քրկն. Կոչում՝ դիմում արտահայտող: // Գ. քրկն. Կոչում՝ դիմում արտահայտող բառ:

Կոչնական

Ա. // Գ. հզվդ. 1. Կոչունքի՝ խնջույքի հրավիրված, հյուր: 2. Կանչող՝ հրավիրող, իմաց տվող (անձ): 3. Կոչունք տվող (մարդ), կոչնատեր:

Կոպաքաց

Ա. // Մ. Առանց կոպերը փակելու, կոպերը բաց:

Կոպիտ

Ա. 1. Կոշտ, ոչ նուրբ, ոչ փափուկ: 2. Չմշակված, անփութորեն պատրաստված: 3. Առանց մանրամասնությունները հաշվի առնելու, մոտավոր: 4. փխբ.

Տգեղ, ոչ դուրեկան: 5. Բիրտ, անտաշ, անկիրթ: 6. Լսելու համար անախորժ: 7. Խիստ, վիրավորական: // Մ. 1. Կոպիտ կերպով, գռեհկորեն, կոպտաբար: 2. Առանց մանրամասնությունները հաշվի առնելու:

Կովագլուխ

Ա. 1. Կովի գլխի նման գլուխ ունեցող: 2. Կովի գլխի նման: // Գ. Կովի գլուխ ներկայացնող քանդակ՝ դիմակ են:

Կովկասագետ

Ա. // Գ. Կովկասի պատմության՝ աշխարհագրության և մշակույթի հարցերով զբաղվող, կովկասագիտության մասնագետ:

Կոտլետացու

Գ. // Ա. Կոտլետի համար նախատեսված, կոտլետ պատրաստելու հարմար (միս):

Կոտորած

Բ. Հրկոր. դերբ. Կոտորել-ի: // Գ. 1. Չանգվածային սպանություն, ջարդ, սպանդ: 2. Վարակիչ հիվանդություններից կամ որևէ աղետից մեծաքանակ մահացություն: 3. փխբ. Մեծ քանակությամբ մի բանի կտրելը՝ ոչնչացնելը: /// Ա. Կտրտած, կտոր-կտոր արած՝ արված:

Կոտրված

Բ. Հրկոր. դերբ. Կոտրվել-ի: // Ա. Ընկճված, խեղճացած:

Կոր

Ա. /// Մ. 1. Ոչ ուղղագիծ, շրջանաձև ծոված: 2. Կամարաձև թեքված, կորած: 3. Կեռ: 4. Կռացած, դեպի ցած թեքված: // Գ. մաթ. Աղեղնաձև գիծ, կորագիծ:

Կորագիծ

Գ. 1. մաթ. Ամեն կետում իր ուղղությունը փոխող ոչ ուղիղ գիծ: 2. Որևէ բանի քանակական ցուցանիշների հարաբերությունը ցույց տվող գծագրական արտահայտությունն այդպիսի գծով: 3. փխբ. Որևէ բանի մեջ վերելք կամ անկում տանող

փոփոխություն: // Ա. Կոր գիծ ունեցող՝ ձևացնող, աղեղնածև գծի տեսք ընդունող:

Կորագլուխ

Ա. // Մ. 1. Գլուխը կորացրած՝ կախ գցած՝ դեպի ցած հակած: 2. փխբ. Ամոթահար, հաղթահարված, գլխիկոր: 3. Համառ, համառորեն, իրասածի:

Կորած

Բ. Հրկտր. դերբ. կորչել-ի: // Ա. 1. Անհուսալի, ոչ մի հույս չներշնչող, հեռանկարից զուրկ: 2. Ավելորդ, ոչ պետքական: 3. Խեղճ, անճար: 4. Երկար ժամանակով բացակայած՝ տեսողաշտից դուրս մնացած ու փնտրված: 5. Անցած-գնացած:

Կորակտուց

Ա. 1. Կոր՝ կեռ կտուց ունեցող: 2. Կոր կտուցի ձևով՝ նման: // Գ. Կոր կտուց ունեցող թռչուն:

Կորաքիթ

Ա. Կոր քիթ ունեցող, արծվաքիթ: // Գ. փխբ. Խոզ:

Կորզիչ

Ա. // Գ. Կորզող, հափշտակող, թալանող, գջլող (անձ):

Կորընթաց

Ա. 1. Կորածն ընթացող՝ շարժվող՝ ձգվող: 2. Կորածն: // Մ. Կոր՝ կորածն ընթացքով՝ ընթանալով՝ ձգվելով:

Կորիզահան

Ա. 1. Կորիզը հանող՝ հանած՝ հանված: 2. Կորիզը հանվող՝ դուրս եկող: // Գ. Ջանազան պտուղների կորիզը հանելու գործիք:

Կործանիչ

Ա. Կործանող, կործանարար: // Գ. օազմ. Մարտական ինքնաթիռ:

Կոփածո

Ա. 1. Կոփած, իղկած, տաշած: 2. Կռած, կռածո: 3. Կոփելով սարքած: // Գ. 1. Կոփված՝

կռանված մետաղ, կռանվածք: 2. Տաշված՝ իղկված իր (քար):

Կոփիչ

Գ. Կոփելու գործիք՝ թակ: // Ա. Կոփող:

Կոփված

Բ. Հրկտր. դերբ. կոփվել-ի: // Ա. 1. Ֆիզիկապես ու բարոյապես ամրապնդված, տոկունություն ձեռք բերած: 2. Կյանքի փորձառություն ձեռք բերած, փորձված: 3. փխբ. Որոշ ուղղությամբ՝ որոշ գործի համար դաստիարակված ու հմտացած:

Կպչան

Գ. Բարակ՝ չոր շյուղեր՝ տաշել և այլ դյուրավառ բան՝ փայտ վառելու համար: // Ա. Կպչելու հատկություն ունեցող, կպչուն, մածվող:

Կպրաթորիչ

Գ. // Ա. Կուպր թորող, կուպրի թորումով զբաղվող (անձ), ծյութաթորիչ:

Կպրաշաղախ

Ա. Կուպրով շաղախված, մեջը կուպր խառնած: // Գ. Կպրի շաղախ:

Կպրիչ

Ա. // Գ. Կուպր քսող, կպրող (անձ):

Կռածո

Ա. Կռանով՝ մուրճով ծեծած, կռած, կոփած: // Գ. Կռանված մետաղ, կռանվածք, կոփածո երկաթ:

Կռանագործ

Գ. // Ա. 1. Կռանով՝ մուրճով աշխատող՝ գործ անող (անձ, դարբին): 2. Կռան՝ մուրճ պատրաստող (անձ): 3. Կռանով պատրաստված, կռած, կոփած (իր):

Կռանահար

Գ. Կռան զարկող՝ կռանով (երկաթով) ծեծող՝ հարվածող անձ, մրճահար: // Ա. 1. Կռանով ծեծող՝ հարվածող: 2. Կռանով ծեծված, կռանահարված:

Կռչածայն

Ա. Կռնչյունի ծայնով, կռինչի նման ծայն ունեցող: // Գ. Կռնչալու ծայնը, կռնչուն:

Կռվախնդիր

Ա. // Գ. Կռվի առիթ փնտրող՝ ստեղծող, կռվի ծգտող (անձ):

Կռվակից

Գ. // Ա. 1. Կռվի ընկեր՝ մասնակից: 2. Կողմնակից, կուսակից: 3. Ախոյան, մրցակից, հակառակորդ:

Կռվարար

Ա. // Գ. Հաճախ կռիվ անող, կռվի՝ տուրուղմբոցի սիրահար (մարդ):

Կռունկածայն

Գ. Կռունկի ծայն, կռունկի կռկռալու ծայնը: // Ա. 1. Կռունկի ծայնի նման: 2. քնստ. Հայկական «Կռունկ» երգի ծայնով (երգվող՝ նվագվող են):

Կռփահար

Ա. 1. Բռունցքով հարվածող, բռնցքահար: 2. Բռունցքով խփված՝ ծեծված: // Գ. Կռփամարտիկ, բռնցքամարտիկ:

Կսկծագին

Ա. // Մ. Շատ՝ սաստիկ կսկծալի, ցավագին:

Կտակագիր

Գ. 1. Կտակը ներկայացնող փաստաթուղթը՝ գրությունը: 2. Կտակ գրող անձ: 3. իրավք. Կտակով ժառանգությունը թողնող՝ կտակող անձ, կտակարար: // Ա. Կտակ գրող, կտակ թողնող:

Կտակապահ

Գ. // Ա. իրավք. Կտակը՝ կտակի թուղթն իր մոտ պահող (անձ):

Կտակառու

Գ. // Ա. իրավք. Կտակն ստացող՝ ժառանգող (անձ), կտակվածի ժառանգորդ:

Կտավատազտիչ

Ա. // Գ. գտնտ. Կտավատը գտող (մեքենա):

Կտավատաճմլիչ

Ա. // Գ. գտնտ. Կտավատը՝ կտավատի սերմերը ճմլող (սարք):

Կտավատաքաղ

Գ. 1. կենդր. Կտավատի սերմերով սնվող երգեցիկ փոքրիկ թռչուն: 2. Կտավատ քաղող անձ: 3. Կտավատ քաղելու ժամանակը: // Ա. Կտավատ քաղող:

Կտրատ

Գ. մաթ. Տարածության մեջ կետի դիրքը որոշող երեք կորդինատներից յուրաքանչյուրը, հատուն: // Ա. Կտրտված, կցկտուր, անկապակից (խոսք, ոճ):

Կտրիճ

Ա. // Գ. Խիզախ. քաջ, արիասիրտ (երիտասարդ):

Կտրիչ

Գ. 1. Կտրող սայր՝ բերան ունեցող գործիք, հատիչ: 2. Մեքենայի՝ գործիքի կտրող՝ հատող մասը: 3. Ընդհանրապես՝ կտրելու որևէ հարմարանք (մկրատ են): 4. մանգ. Արտադրության մեջ որևէ բան կտրելու գործով զբաղվող բանվոր՝ մասնագետ: 5. առավել., հոգն. Կաթնասուն կենդանիների և մարդու կտրող ատամները: 6. քրթռ. Տավարի ստամոքսի առաջին մասը, թափան: 7. աստղգ. Երկնակամարի հարավային կիսագնդի փոքրիկ համաստեղություն՝ Կտրիչ: // Ա. 1. Որևէ բան կտրելու՝ հատելու սուր՝ կտրող ծայր ունեցող: 2. Կտրող, հատող:

Կտրուկ

Ա. 1. Սուր, հատու: 2. Կտրական, առարկություն չընդունող, վճռական: 3. Կարճ, համառոտ: 4. Ազդեցիկ, ազդու: // Մ. 1. Արագ, ուժգին, շեշտակի: 2. Վճռականորեն, առարկություն չընդունելով, կտրականապես:

Կտցահար

Գ. կենդր. Փայտփորիկ: // Ա. 1. Կտուցով խփված՝ հարվածված: 2. Կտուցով խփող՝ հարվածող:

Կրածեփ

Գ. Կրի ծեփ, կրով քսած
ծեփաշերտ: // Ա. Կրով ծեփած՝
ծեփված:

Կրակալեզու

Գ. Կրակի լեզու, բոց: // Ա. Կրակի՝
հրեղեն լեզու ունեցող, կրակ
ժայթքող (հրազենի մասին):

Կրակահան

Ա. Կրակ՝ կայծ հանող: // Գ. 1.
Հրահան: 2. Կայծքար:

Կրակաշեջ

Ա. Կրակ մարող՝ հանգցնող: // Գ.
Կրակը՝ հրդեհը հանգցնելու
հատուկ սարք, կրակմարիչ,
կրակաշիջույց:

Կրակապաշտ

Գ. // Ա. կրոն. Կրակը որպես
աստվածություն պաշտող,
կրակապաշտություն դավանող
(մարդ):

Կրակասպան

Ա. // Գ. պատմ. Կրակը սպանող,
կրակապաշտական մշտավառ
կրակը մարող՝ հանգցնող (մարդ,
մարդիկ են):

Կրաշաղախ

Գ. Կրախառն շաղախ: // Ա. Կրով
շաղախված:

Կրապատ

Գ. Կրաշաղախով սարքած պատ:
// Ա. 1. Կրով պատած՝ ծեփած: 2.
Կրախառն ցեխով պատած: 3.
Կրի շերտով պատ/վ/ած:

Կրթաթռչակառու

Ա. // Գ. Կրթաթռչակ ստացող:

Կրիաքայլ

Ա. // Մ. Կրիայի քայլերով,
դանդաղ, դանդաղաքայլ:

Կրծող

Բ. Ենթ. դերք. կրծել-ի: // Գ. 1.
Կենդ. Կաթնասունների դասին
պատկանող խոտակեր կենդա-
նիների կարգ, որի մեջ մտնում են
սկյուռը, կուղբը, նապաստակը են:
2. խսկց., փխբ. Շատ գրքեր

կարդացող, եռանդուն սովորող՝
պրպտող:

Կրծքաբաց

Ա. // Մ. 1. Կուրծքը բաց, բաց
կրծքով: 2. փխբ. Անվախ,
աներկյուղ, համարձակ: 3. փխբ.
Ուրախ՝ ուրախությամբ, հա-
ճույքով:

Կրծքախոս

Ա. // Գ. քծշկ. 1. Կրծքում խոսող:
2. Կրծքային՝ կրծքաբուխ ծայնով
խոսող (անձ):

Կրծքածայն

Գ. երծշտ. Կրծքային՝ կրծքաբուխ
լիահունչ ու խոր ծայն: // Ա.
Կրծքային ծայն ունեցող,
կրծքային ծայնով:

Կրծքանշանակիր

Գ. // Ա. Կրծքանշան կրող (անձ):

Կրկեսասեր

Գ. // Ա. Կրկես՝ կրկեսային արվես-
տը և ներկայացումները սիրող:

Կրկնագիր

Գ. // Ա. 1. Հին գրվածը ջնջած և
վրան նոր բան գրած (ծեռագիր):
2. Կրկնակ, կրկնօրինակ:

Կրկնադատ

Գ. Կրկին՝ երկրորդ անգամ
կայացած՝ կայացող դատ: // Ա.
Կրկին՝ երկրորդ անգամ դատ-
ված՝ դատվող:

Կրկնադատապարտյալ

Ա. // Գ. Կրկին՝ կրկնակի դատա-
պարտված:

Կրկնադուռ

Գ. Կրկնակի՝ զույգ դուռ: // Ա.
Կրկնակի՝ երկու դուռ ունեցող:

Կրկնագտիչ

Գ. // Ա. մանգ. Կրկնակի՝ երկրորդ
թորումը կատարող (սարք),
կրկնաթորիչ:

Կրկնաթաթ

Գ. կենդ. Կրկնակի՝ երկրորդ
թաթ: // Ա. Կրկնակի թաթ ունեցող:

Կրկնածին

Գ. // Ա. 1. Մեկից ավելի անգամ
ծննդաբերած՝ ծնած: 2. կրոն.

Երկու անգամ ծնված (Քրիստոսի մասին):

Կրկնակ

Ա. 1. Երկու միատեսակ տարրից՝ առարկաներից բաղկացած՝ կազմված: 2. Երկրորդ, երկրորդ անգամ կատարված: 3. Երկակի բնույթ ունեցող: // Գ. 1. Որևէ բանի երկրորդ՝ նույնական օրինակը՝ կրկնօրինակը, զույգը: 2. Մեկին շատ նման՝ արտաքինով կամ բնավորությամբ: 3. Կրկնագիր: 4. պատմ. Հայկական տոմարի մեջ յուրաքանչյուր ամսի չորս շաբաթից ավելացած 2 օրը, որ հավելվում է հաջորդ ամսի վրա:

Կրկնակամար

Ա. Կրկնակի կամարներից բաղկացած, կրկնակի կամարներով: // Գ. Կրկնակի կամար, զույգ կազմող կամար:

Կրկնակզակ

Գ. Ստորին ծնոտի տակի մսեղ ծալքը, ներքնակզակ: // Ա. Կրկնակի կզակ ունեցող:

Կրկնակի

Ա. 1. Երկրորդ անգամ, կրկնապատիկ: 2. Կրկին՝ երկրորդ անգամ կատարված՝ տեղի ունեցած: 3. Երկու անգամ ավելի: 4. Երկու տեսակ, երկակի: 5. Երկու հատից, միատեսակ կամ նույնատեսակ մասերից բաղկացած: 6. Երկօձ: // Մ. 1. Երկու անգամ: 2. Երկրորդ անգամ: 3. Սահմանվածից՝ պահանջվածից երկու անգամ ավելի:

Կրկնակնունք

Ա. եկեղ. Երկրորդ անգամ կնքված՝ մկրտված վերամկրտված: // Գ. Եկեղեցական ստորակարգությունը և մի շարք դոգմաներ ժխտող աղանդի հետևորդ:

Կրկնահերկ

Գ. գտնտ. Կրկնակի՝ երկրորդ անգամ կատարվող՝ կատարված հերկ, կրկնավար: // Ա. Կրկնակի՝ երկրորդ անգամ հերկված:

Կրկնամիջուկ

Գ. Կրկնակի միջուկ: // Ա. Կրկնակի միջուկ ունեցող:

Կրկնամկրտիչ

Ա. // Գ. եկեղ. Երկրորդ անգամ մկրտող՝ կնքող՝ վերամկրտող (անձ):

Կրկնաշերտ

Գ. Կրկնակի՝ երկրորդ շերտ: // Ա. Երկու շերտ կազմող՝ ունեցող:

Կրկնապարիսպ

Գ. Կրկնակի՝ երկրորդ պարիսպ: // Ա. Կրկնակի պարիսպ ունեցող:

Կրկնասեռ

Ա. 1. Երկու սեռի պատկանող, երկսեռ: 2. քրկն. Երկու քերականական սեռ ունեցող՝ արտահայտող, երկսեռ (բայի մասին): // Գ. Արուէգ:

Կրկնասյուն

Գ. ճրտրպ. Կրկնակի՝ զույգ սյուն: // Ա. Կրկնասյուններից բաղկացած, կրկնասյուներ ունեցող:

Կրկնասյունաշար

Գ. ճրտպ. 1. Կրկնասյուների շարք: 2. Կրկնասյուններից բաղկացած ճարտարապետական կառույց: // Ա. Կրկնասյունաշար ունեցող, կրկնասյունաշարերից բաղկացած:

Կրկնավաճառ

Գ. // Ա. Ուրիշից գնածը վաճառող (անձ), վերավաճառող:

Կրկնավար

Գ. գտնտ. 1. Կրկին՝ երկրորդ անգամ վարելը, կրկնահերկ: 2. Կրկին՝ երկրորդ անգամ վարած արտ: // Ա. Կրկին՝ երկրորդ անգամ վարած:

Կրկնավոր

Ա. 1. Կրկնակի, կրկնվող: 2. լեզվբ. Բառարմատի՝ բառի կամ նրա մի մասի կրկնությամբ կազմված: // Գ. լեզվբ. Բառարմատի՝ բառի կամ նրա մի մասի կրկնությամբ կազմված բառ:

Կրկնատես

Ա. // Գ. թժշկ. Իրերը՝ առարկաները կրկնակի տեսնող, կրկնատեսության հիվանդությամբ տառապող (անձ):

Կրկնացանք

Գ. գտնտ. Կրկնակի՝ երկրորդ ցանք, մեկ ցանքը հնձելուց հետո երկրորդ անգամ ցանելը: // Ա. Մեկ շրջանում երկու անգամ ցանվող ու բերք տվող:

Կրկնափեղկ

Գ. Կրկնակի՝ զույգ փեղկ: // Ա. Կրկնակի փեղկ ունեցող (պատուհան):

Կրկնուսույց

Ա. // Գ. Ծրագրով սահմանված նյութերը կրկին՝ նորից ուսուցանող՝ կրկնող, նույն բանը շարունակաբար՝ հաճախակի՝ վերստին ասող՝ անող՝ ուսուցանող (անձ):

Կրճատիչ

Ա. 1. Կրճատող, համառոտող, կրճատում առաջ բերող: 2. թժշկ. Մարմնի որևէ մեծացած գործարան սեղմող՝ փոքրացնող՝ սովորական տեսքի բերող: // Գ. Կրճատող՝ կրճատում առաջ բերող սարք՝ ուժ:

Կրնկակոխ

Ա. // Մ. 1. Ուրիշի կրունկը կոխող՝ տրորող՝ տրորելով, անմիջապես մեկի ետևից գնացող՝ գնալով: 2. Միայն կրնկի վրա հենվելով, կրնկագնաց: 3. փխբ. Մեկի հետքերով գնացող՝ գնալով, հետքը բաց չթողնելով, հետամուտ, հետամտելով:

Կրոնագիծ

Գ. // Ա. սնոտ. Հավատի ջերմեռանդությունից կրոնական էքստազով գուշակություններ անող (անձ), ջերմեռանդ հավատացյալ, կրոնախն:

Կրոնադավան

Ա. // Գ. Կրոն դավանող՝ պաշտող (անձ), կրոնի հետևող, բարեպաշտ:

Կրոնադրուծ

Ա. // Գ. Իր կրոնը՝ հավատը դրժող, կրոնից հրաժարվող (անձ), հավատադրուծ, հավատուրաց:

Կրոնաթող

Գ. // Ա. 1. Կրոնից հրաժարված՝ կրոնին չհետևող (անձ): 2. Կրոնավորի պաշտոնից հրաժարված (անձ):

Կրոնախն

Գ. // Ա. Տես՝ կրոնագիծ:

Կրոնախույզ

Գ. // Ա. կրոն. Կրոններ հետազոտող՝ ուսումնասիրող, կրոնագիտությամբ զբաղվող (անձ):

Կրոնական

Ա. 1. Կրոնին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Հավատացյալ, կրոնասեր, աստվածապաշտ: // Գ. Կրոնավորների դասին պատկանող պաշտոնյա, կրոնավոր, կղերական, հավատացյալ:

Կրոնասեր

Ա. // Գ. կրոն. Կրոն սիրող, ջերմեռանդ հավատացյալ, բարեպաշտ:

Կրոնավաճառ

Ա. // Գ. կրոն. Իր կրոնը՝ դավանանքը վաճառող, օգուտի համար իր կրոնը փոխող:

Կրոնավոր

Գ. Կրոնական պաշտոնյա, կրոնական, աշխարհիկ կյանքից հրաժարված վանական, հոգևորական: // Ա. 1. Կրոնին հատուկ, կրոնական: 2. Կրոն ունեցող, որևէ կրոն դավանող:

Կրոնատարած

Ա. // Գ. Կրոն տարածող՝ քարոզող (անձ):

կրոնափոխ

Գ. // Ա. Իր կրոնը՝ դավանանքը փոխած՝ փոխող (անձ), հավատափոխ:

կրոնուսույց

Գ. // Ա. կրոն. Կրոն՝ կրոնագիտություն ուսուցանող (անձ), կրոնագիտության ուսուցիչ, կրոնի ուսուցիչ:

կրպակավաճառ

Գ. // Ա. Կրպակում աշխատող՝ վաճառք կատարող (անձ):

կցաթև

Գ. կենդ. Իրար կցված՝ միացած թևեր: // Ա. Իրար կցված՝ միացած թևեր ունեցող (չղջիկ են):

կցկտուր

Ա. // Մ. 1. Կապ՝ կապվածություն չստեղծող, անկապ, անկապակից, անհարիր: 2. Անավարտ մասերից՝ կտորներից կազմված՝ բաղկացած, միասնական ամբողջություն չստեղծող, կիսատապալ: 3. Ընդհատ-ընդհատ:

կցորդ

Գ. 1. դվնգ. Դիվանագիտական ներկայացուցչության տվյալ բնագավառի մասնագետ-խորհրդատու պաշտոնյա: 2. Ուրիշին իբրև օգնող կցված մարդ: 3. Ինքնուրույն նշանակություն՝ դեր չունեցող, մի բանի կողմնակի լրացումը հանդիսացող գործ՝ երևույթ՝ բան՝ հավելված: 4. Եկեղ. Երգի՝ սաղմոսի հավելված, օրվա խորհուրդ՝ սաղմոսից առաջ: 5. փխք. Երկրորդական դեր՝ նշանակություն ունեցող՝ ինքնուրույնությունից զուրկ երկիր՝ նահանգ են: 6. Ավտոմեքենային՝ տրակտորին են կցվող հարմարանք՝ հարթակ՝ բեռներ տեղափոխելու համար: // Ա. 1. Մասնակից, գործակից, ծայնակից: 2. Ինքնուրույն նշանակություն՝ դեր չունեցող, որևէ բանի լրացումը՝ հավելվածը հանդիսացող, ուրիշ բանի հետ կապ ունեցող, հարակից: 2. Երկրորդա-

կան նշանակություն ունեցող, ինքնուրույնությունից զուրկ:

կցորդիչ

Ա. // Գ. տեխ. Կցորդող, միացնող, ագլուցող (սարք, հարմարանք):

կուզ

Գ. 1. Թիկունքի կամ կրծքի վրա դուրս ցցված ուռուցիկություն, սապատ: 2. Կուզ ունեցող մարդ: 3. Սապատածն դուրս ցցված մաս: // Ա. 1. Կուզ ունեցող, սապատավոր: 2. Կորամեջք:

կուզիկ

Գ. // Ա. 1. Սապատավոր, կուզ ունեցող (մարդ): 2. Կռացած, կորաքամակ (մարդ):

կույս

Գ. հս. 1. Սեռական կյանք չվարած աղջիկ: 2. կրոն. Վանական միաբանության անդամ դարձած ու ճգնավորական կյանք վարող աղջիկ, միանձնուհի: / հտ. աստղգ. Առյուծի և Կշռի միջև գտնվող համաստեղության անուն՝ Կույս: // Ա. 1. Չամուսնացած, օրիորդ: 2. Կուսամայր (Աստվածամոր մակդիրը): 3. փխք. Չպղծված, անարատ, անաղարտ: 4. փխք. Փակված, խորհրդավոր, ուռք չդրած:

կույր

Ա. 1. Տեսողությունից՝ տեսնելու ունակությունից զուրկ, չտեսնող, աչազուրկ: 2. Լավ չտեսնող, տեսողությունը թույլ: 3. փխք. Դատելու՝ ընտրելու ընդունակությունից զուրկ: 4. Տարերայնորեն գործող, իր շրջապատում տեղի ունեցողը՝ կատարվածը չտեսնող՝ չհասկացող: 5. Առանց նայելու կատարվող՝ իրագործվող (վիրահատություն են): 5. փխք. Չլուսավորված, միամիտ (հասարակություն՝ մարդ են): 6. փխք. Անմիտ, անբանական: 7. փխք. Անհայտ, անհասկանալի, անմեկնելի: 8. փխք. Ելք՝ դուռ՝ լուսամուտ չունեցող: 9. փխք. Ծայր չունեցող, ոչ հատու, բութ: 10. փխք. Իմաստ՝ բովանդա-

կություն չունեցող, անիմաստ, աննպատակ: // **Գ.** Չտեսնող՝ տեսողությունից զուրկ կամ թույլ տեսողություն ունեցող մարդ:

կուսակրոն

Ա. // **Գ.** 1. կրոն. ճգնավոր, մենակյաց: 2. փխբ. Ամուսնական կյանքից հրաժարված, մշտապես ամուրի:

կուսակցական

Ա. 1. Կուսակցությանը հատուկ, վերաբերող: 2. Կուսակցության անդամին հատուկ՝ վերաբերող: 3. Կուսակցության խնդիրներն ու գաղափարները մարմնավորող: // **Գ.** Որևէ կուսակցության անդամ:

կուսապիղծ

Ա. 1. Կուսությունը պղծող՝ բռնությամբ խախտող: 2. Կուսությունը պղծված՝ խախտված:

// **Գ.** Բռնի կերպով կուսությունը պղծած՝ պղծող անձ:

կուսատաժ

Ա. // **Գ.** կրոն. Կույսերին խնամող՝ դաստիարակող (անձ), կույսերի վերակացու:

կուտակիչ

Գ. տեխ. Ջանազան կարգի կուտակող սարքերի ընդհանուր անվանումը: // **Ա.** Կուտակող, հավաքող, դիզող՝ պահող՝ հետագայում օգտագործելու համար:

կքանիստ

Գ. Կքելով նստելը, պազելը: /// **Ա.** Ուտքերի վրա ծանրորեն նստած՝ հենված: /// **Մ.** Կքած, պազած, կքելով, կորանալով, պազելով:

Լ հ ջ

հագած-կապած

Բ. Հրկտր. դերբ. հագնել-կապել-ի: /// **Ա.** /// **Մ.** 1. Լավ՝ կոկիկ հագնված: 2. Զուգված-գարդարված, տոնականորեն զգեստավորված:

հագար

Թ. Բազմանիշ թվերի համակարգում հազարավորների շարքին պատկանող թիվ: /// **Ա.** 1. Անորոշ՝ բայց մեծ քանակությամբ՝ բազմաթիվ, շատ, բյուր: 2. Բազմազան, բազմատեսակ: /// **Գ.** փխբ. Փառքի՝ փառաբանության տոն (Չարենցի հազարն էր): /// **Մ.** խսկց. Բյուր անգամ, շատ անգամ:

հազարաբերան (հազարբերան)

Ա. // **Մ.** 1. Հազար բերան ունեցող, հազար բերանով: 2. Հազարավոր բերաններից արտասանվող՝ արտաբերվող: 3. Բազմաձայն:

հազարագեղ

Ա. Հազար տեսակ գեղեցկություններով օժտված: // **Գ.** բար. Չիթենազգիների ընտանիքին պատկանող թուփ կամ ծառ, եղևնի:

հազարագլուխ

Ա. Հազարգլխանի, բազմագլուխ: // **Գ.** բար. Մեխակազգիների ընտանիքին պատկանող խոտաբույս, կովախոտ, հազարագլխիկ:

հազարագոջ

Ա. // **Մ.** Հազար՝ բյուրավոր գոչյուններ արծակող՝ արծակելով:

հազարաթերթիկ (հազարթերթիկ)

Գ. 1. կզմխս. Որոճող կենդանիների երրորդ ստամոքսը (ներսի կողմից բազմաթիվ նուրբ թերթիկներից բաղկացած), ընդերացանց: 2. բար. Բարդածաղկավորների ընտանիքին պատ-

կանող խոտաբույս, հազար-տերևուկ: // Ա. Հազարավոր թերթիկներ ունեցող, բյուրավոր թերթիկներից կազմված:

հազարածայն
Ա. // Մ. Հազարավոր՝ պես-պես ծայներով հնչվող՝ հնչելով, հազարավոր ծայներից բաղկացած:

հազարանոց (հազարնոց)
Ա. 1. Հազար միավորից բաղկացած, հազար միավոր ընդգրկող: 2. Հազար դրամական միավոր արժեցող: 3. Հազար հոգուց բաղկացած: // Գ. Հազար դրամի արժողությամբ թղթադրամ:

հազարապատիկ
Ա. // Մ. 1. Հազար անգամ ավելի՝ կրկնված, հազար-հազար: 2. Շատ՝ բյուր անգամ ավելի, բյուրապատիկ:

հազարավոր
Ա. Թվով հազարի հասնող, մոտ հազար: // Գ. մաթ. Թվերի չորրորդ շարքը (աջից ձախ), որի յուրաքանչյուր միավորը հավասար է հազարի:

հազարոտանի
Գ. կենդ. Որդի նման մարմնով և բազմաթիվ հոդվածոտիկներով կենդանի, հազարոտնուկ: // Ա. 1. Հազարավոր՝ շատ ուռքեր ունեցող: 2. փխթ. Ամեն տեղ և ամեն ինչի հասնող:

հազվադեպ
Ա. // Մ. Ոչ հաճախ պատահող՝ տեղի ունեցող, քիչ, մեծ ընդմիջումներով:

հալած
Բ. Հրկտր. դերբ. հալել-ի: // Ա. Հալելու միջոցով ստացված՝ պատրաստված (պանիր ևն):

հալածական
Ա. /// Մ. Հալածված, մի տեղից քշված, հալածվող, քշվող: /// Գ. Հալածված՝ հետապնդվող՝ վտարված՝ քշված մարդ:

հալածիչ
Ա. // Գ. Հալածող, հետապնդող, նեղող (անձ):

հալածյալ
Ա. // Գ. հզվդ. Հալածված, հալածանքի ենթարկված (անձ):

հախուռն
Ա. // Մ. 1. Համարձակ, խիզախ, հանդուգն: 2. Անխորհուրդ՝ առանց կշռադատելու արված՝ կատարված: 3. Անկարգ, վայրիվերո: 4. Բուռն, մոլեգին, կատաղի:

հակաանկախական
Ա. // Գ. Անկախությանը դեմ եղող՝ հակադրվող (անձ):

հակաքեղմնավորիչ (հակաքեղմնիչ)
Ա. // Գ. քծկ. Բեղմնավորումն արգելող՝ խափանող՝ խանգարող (հաբ/եր/ ևն):

հակազիծ
Ա. Հիմնական գծերին հակառակ ուղղությամբ գծված՝ փորագրված: // Գ. Հիմնական գծին՝ ուղղությանը հակադրվող գիծ:

հակադրվող
Բ. Ենթ. դերբ. հակադրել-ի: // Ա. Հակառակ դիրք գրավող, հակասող, տարբեր դիրքորոշում ունեցող:

հակակշիռ
Ա. Մի ծանրության հանդեպ որպես հավասարակշռող հանդիսացող, զուգակշիռ: // Գ. 1. մեջ. Մեխանիզմների ու կառուցվածքների մեջ գործող ուժերին հավասարակշռող ծանրություն: 2. ջաղ. Արտաքին ակեհավաքի լարի հողակցում: 3. փխթ. Հակազդելու՝ հավասարակշռելու միջոց: 4. արևմտի. Հսկողություն:

հակակուսակցական
Ա. Որևէ կուսակցության և նրա գծի դեմ ուղղված: // Գ. Ցանկացած կուսակցության հակառակորդ՝ թշնամի:

հակահանրապետական
Ա. 1. Հանրապետության շահերին հակասող, հանրապետության դեմ ուղղված: 2. Հանրապետական կարգերին հակառակ: 3. քղք. «Հանրապետական կուսակցությանը» հակառակ՝ ընդդիմա-

դիր: // Գ. 1. Հանրապետական կարգերի թշնամի՝ հակառակորդ: 2. ՀՀ-ին հակառակվող՝ հակառակ դիրքորոշում ունեցող՝ ընդդիմադիր անձ:

հակահեղափոխական

Ա. Հեղափոխության դեմ ուղղված, հեղափոխության գործին հակասող՝ թշնամական: 2. Հակահեղափոխության կողմնակից: // Գ. Հեղափոխության հակառակորդ՝ թշնամի, հակահեղափոխության կողմնակից անձ:

հակամիապետական

Ա. Միապետության հակառակ, միապետության դեմ ուղղված: // Գ. Միապետության հակառակորդ՝ թշնամի:

հականատոյական

Ա. // Գ. նորբ., քաղ. ՆԱՏՕ-ի քաղաքականության հակադրվող, հակառակորդ (երկիր, ժողովուրդ, անձ են):

հականեխիչ

Ա. // Գ. 1. քժշկ. Նեխումից ապահովող, փտելուց՝ քայքայելուց պաշտպանող (միջոց, նյութ): 2. ատղձ. Փայտը փտելուց՝ քայքայվելուց և ներսի միջատներից պաշտպանող (նյութ):

հականիշ

Ա. // Գ. լեզվք. Մի բառի իմաստին հակառակ իմաստ ունեցող, իմաստով հակառակ (բառ, նախադասություն):

հակապապական

Ա. Պապի և պապականության դեմ ուղղված՝ հակառակ: // Գ. Պապի և պապականության հակառակորդ:

հակապառլամենտական

Ա. Պառլամենտի և պառլամենտական կարգի դեմ՝ հակառակ: // Գ. Հակապառլամենտական քաղաքականության հետևորդ՝ կողմնակից:

հակապետական

Ա. Պետության հակառակ, պետության դեմ ուղղված:

// Գ. Պետության հակառակորդ՝ թշնամի:

հակառակ

Ա. 1. Հետընթաց: 2. Հակադարձ, շրջված: 3. Ներհակ, ոչ համերաշխ, հակադրվող, հակառակորդ: 4. Դեմ՝ ընդդեմ եղող, հակասող, անհամաձայն, դիմադրող: 5. Անհամապատասխան: 6. Աննպաստ, անբարեհաջող, հակադիր ուղղությամբ: 7. Հանդիպակաց, դիմացը գտնվող: 8. Ժող. Աննպաստ, անբարենպաստ, ծախսող: /// Կ. 1. Դեմ, ընդդեմ: 2. Զնայած, չնայելով: 3. Դեմառդեմ: 3. Փոխանակ, փոխարեն: /// Մ. Դեմ առ դեմ, հակադիր՝ տարբեր ուղղությամբ՝ ձևով:

հակառակորդ

Գ. 1. Պատերազմող կողմ, թշնամի, ոսոխ: 2. մարդ. Մրցորդ, ախոյան (խաղերի մեջ): 3. Հակառակ ուղղության՝ կուսակցության՝ հոսանքի և կողմնակից՝ հետևորդ: 4. Ոչ բարեկամ՝ անբարյացակամ մարդ: 5. իրավք. Դատավարության մեջ՝ կողմերից յուրաքանչյուրը մյուսի նկատմամբ: 6. հվք. Թշնամական զորք, թշնամի: // Ա. 1. Պատերազմող: 2. Վիճող, բանավիճող, հակառակվող: 3. Մրցակցող:

հակասահմանադրական

Ա. 1. Սահմանադրությանը հակառակ՝ հակասող: 2. Սահմանադրական կարգերի դեմ ուղղված: // Գ. Սահմանադրության՝ սահմանադրական կարգերի հակառակորդ:

հակասեմական

Ա. Հակահրեական: // Գ. Հակասեմականության (Նոյի մեծ որդու՝ Սեմի անունից, որից ըստ բիբլիական ազգագրության սերվել են հրեաները և մյուս սեմական ժողովուրդները) կողմնակից:

հակասեռ

Ա. // Գ. Հակառակ սեռին պատկանող (մարդ, անասուն):

հակավետարանական

(հակաավետարանական)

Ա. կրոն. Ավետարանի հակառակ՝
դեմ: // Գ. Ավետարանականներին
և ավետարանականությանը դեմ՝
հակառակ անծ:

հակաեկեղեցական

Ա. Եկեղեցու և նրա շահերի դեմ
ուղղված: // Գ. Եկեղեցի չընդունող
անծ:

հակընդդեմ

Մ. Դեմ առ դեմ, դեմ դիմաց: // Ա.
Բոլորովին իրար հակառակ,
ներհակ:

հակիրճ

Ա. // Մ. Համառոտ, կարճառոտ,
ամփոփ, սեղմ: 2. Վճռական,
ազդու:

հակոտնյա

Գ. 1. աշխգր. Երկրագնդի որևէ
կետի տրամագծորեն հակադիր
կետ: 2. Հակապատկեր: 3.
առավել. հոգն. Տրամագծորեն
հակադիր վայրերի բնակիչներ: //
Ա. Իրար հակառակ, հակադիր,
հակապատկեր:

հաղթական

Գ. Ի նշանավորումն որևէ
հաղթանակի՝ դեպքի կամ ի
հարգանս որևէ անձի կառուցված
գարդարուն՝ հաղթական կամար:
// Ա. Հաղթական կամարի նման:

հաղթական

Ա. 1. Հաղթություն տարած,
հաղթող, հաղթանակած: 2. Հաղ-
թություն՝ հաղթանակ բերող: 3.
Հաղթական ոգով տոգորված: 4.
փխթ. Հզոր, անպարտելի: 5.
փխթ. Անկասելի, անդիմադրելի: 6.
Մրցության մեջ առավելության՝
գերակշռության հասած, հակա-
ռակորդին գերազանցած: 7. Հաղ-
թանակի առթիվ կառուցած՝
ստեղծած: // Մ. 1. Որպես հաղթող,
հաղթանակած: 2. Հաղթական
ոգով՝ հաղթելու վճռականու-
թյամբ լի:

հաղթական

Գ. Հաղթական՝ հաղթանակի
կանչ: // Ա. Հաղթական կանչ
հանդիսացող:

հաղթահայաց

Ա. // Մ. 1. Հաղթական հայացքով:
2. Հաղթական տեսքով, կերպա-
րանքով:

հաղթածայն

Ա. // Մ. Հաղթական՝ հզոր ծայնով:

հաղթանակակիր

Գ. // Ա. Հաղթանակ կրող՝ տանող,
հաղթանակը շահող (անծ,
բանակ):

հաղթող

Բ. Ենթ. դերք. հաղթել-ի: // Ա. //
Գ. Պարտության մատնող, նվա-
ճող, ընկճող:

հաղորդակից

Ա. // Գ. 1. Միմյանց հետ
հաղորդակցություն՝ շփում ունե-
ցող: 2. Իրար կից, միմյանց հետ
կապված՝ միացած: 3. Մասնա-
կից, մասնակցություն ունեցող: 4.
փխթ. Սրտաբաց, մարդամոտ,
շփվող:

հաղորդատու

Գ. // Ա. Տեղեկություններ
հաղորդող (մարդ), տեղեկատու:

հաղորդելիք

Գ. Հաղորդելու տեղեկություն: //
Ա. Հաղորդելու՝ իմացնելու
ենթակա, հաղորդելի: // Բ. հնց.
Ապ. 2-րդ դերք. հաղորդել-ի:

հաղորդիչ

Ա. Հաղորդող, իրազեկող: // Գ. 1.
Հեռուստատեսային ազդանշան-
ներ՝ իրազեկույթ են հաղորդող
հարմարանք՝ գործիք, հաղորդակ:
2. Էլեկտրահոսանք՝ ծայն՝
ջերմություն են իր միջով լավ
անցկացնող կամ փոխանցող
նյութ:

հաճախակի

Մ. // Ա. Հաճախ տեղի ունեցող՝
պատահող՝ կատարվող, հաճախ:

հաճախված

Բ. Հրկտր. դերք. հաճախվել-ի: //
Ա. Հաճախակի կիրառված՝ եղած՝
պատահած:

հաճկատար

Ա. // Գ. Մեկի բարյացականությանն արժանանալու համար նրա կամքը՝ ցանկությունը կատարելու պատրաստակամ, կամակատար, հաճոյակատար:

հաճոյախոս

Գ. // Ա. Խոսակցին դուր գալու համար նրան հաճելի բաներ ասող, հաճոյախոսություն անող (մարդ):

հաճոյապաշտ

Գ. փիլ. Հաճոյապաշտության հետևորդ՝ կողմնակից: // Ա. 1. փիլ. Հաճոյապաշտության իդեալիստական ուղղությանը հետևող: 2. Հաճոյապաշտություն արտահայտող՝ պարունակող:

հաճույքով

Գ. Գործ. հոլ. հաճույք-ի: // Մ. Սիրով, բավականություն զգալով:

համով

Գ. Գործ. հոլ. համ-ի: // Ա. 1. Ախորժելի, համեղ: 2. Սիրով, հաշտ ու խաղաղ: 3. Հաճելի, լրջախոհ, բարեբարո: // Մ. խսկց. Զաղցր, անուշ, համով-հոտով:

համաբարբառ

Ա. 1. Նույն բանն ասող, համաձայն, միաբան: 2. Եկեղ. Մեկը մյուսի նման, իրար համաձայն, միևնույն ձևով պատմող (Մատթեոսի, Մարկոսի և Դուկասի մասին): // Գ. 1. լեզվք. Բառարանի տեսակներից մեկը, որ ընդգրկում է որևէ գրողի կամ երկի բոլոր բառերը՝ իմաստաբանական՝ ոճաբանական և այլ կարգի նշումներով, բնագրային վկայություններով ու գործածության էջահամարներով: 2. Համանվագ:

համագյուղացի

Ա. // Գ. Միևնույն գյուղից, միևնույն գյուղում ծնված՝ ապրող:

համագործակից

Ա. // Գ. 1. Մեկին գործակցող, գործակից դարձած՝ դարձող: 2. Միասնաբար և փոխօգնությամբ գործակցող:

համագումար

Գ. Որևէ խոշոր կազմակերպության՝ կուսակցության՝ բնագավառի ներկայացուցիչների հասարակական-քաղաքական կամ գիտական բնույթ կրող ժողով: // Ա. // Մ. Մի տեղ՝ միասին հավաքված՝ համախմբված, միահամուռ, միաբան կերպով:

համագունդ

Ա. // Մ. Մի գունդ կազմած, միասին խմբված, համախումբ:

համադամ

Ա.// Գ. Ընտիր, համեղ, քաղցրահամ (կերակուր, ուտելիք և ըմպելիք):

համազգի

Ա. // Գ. Միևնույն ազգին պատկանող:

համալսարանական

Ա. 1. Համալսարանին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Համալսարանների համար նախատեսված՝ սահմանված: 3. Համալսարանում սովորող՝ սովորած: // Գ. 1. Համալսարանում սովորած: 2. Համալսարանի ուսանող:

համալսարանավարտ

Ա. // Գ. Համալսարանական կրթություն ստացած, համալսարանն ավարտած (անձ):

համախոհ

Գ. // Ա. 1. Միևնույն կերպ մտածող, համամիտ, համակամ: 2. Կուսակից, կողմնակից, գործակից:

համախոսական

Ա. Ընդհանուրի՝ բոլորի՝ խմբի վիճակը՝ վճիռը գրավոր ձևով ներկայացնող: // Գ. 1. Խմբական գրավոր դիմում՝ բողոք են: 2. Ընդհանուրի՝ բոլորի վիճակը՝ վճիռը ներկայացնող գրություն՝ արձանագրություն:

համախորհուրդ

Ա. Միևնույն կարծիքն ունեցող, միաձայն, միախորհուրդ: // Գ. Խորհրդակցություն:

համախումբ

Ա. // Մ. 1. Մի տեղ միասին խմբված՝ հավաքված, ամբողջ խմբով: 2. Միասին սերտորեն խմբված, միասնաբար: // Գ. 1. Ամբողջ խումբը: 2. արևմտի. Մի տեղ հավաքվելը՝ խմբվելը:

համակազմ

Գ. գրդր. Մի կազմի մեջ մեխանիկորեն միացված տպագիր երկեր, որոնք հրատարակվել են իրարից անկախ: // Ա. Միասին՝ մի կազմի մեջ կազմված՝ ամփոփված:

համակազմակերպիչ

Գ. // Ա. Կազմակերպիչներից մեկը՝ յուրաքանչյուրը:

համակառույց

Գ. // Ա. Բազմաթիվ մասերից կազմված՝ միասնական (կառույց):

համակարգագետ

Գ. // Ա. Համակարգչային գիտակ՝ մասնագետ, համակարգչի մասնագետ:

համակիր

Ա. 1. Համակրական բովանդակություն ունեցող: 2. Համակրող, կողմնակից: // Գ. Որևէ բանի՝ որևէ մեկին ևն համակրող անձ:

համակուսակից

Ա. // Գ. Միևնույն կուսակցությանը պատկանող (անդամ):

համահավասար

Ա. // Մ. Իրար հավասար, միահավասար:

համաձայն

Ա. 1. Համակարծիք, համամիտ: 2. Մի առաջարկություն ընդունող, հոգուտ նրա ծայն տվող, միաձայն: 3. Իրար համապատասխան՝ պատշաճ, ներդաշնակ: 4. Հար և նման: /// Կ. Ըստ, համապատասխան, համեմատ: /// Մ. հզվդ. Միաբան, հաշտ ու խաղաղ, համերաշխ, համաձայնաբար:

համաձայնողական

Ա. 1. Համաձայնողական քաղաքականություն վարող: 2. Համաձայնողականություն բնույթ կրող: 3. Համաձայնողականության

կողմնակից՝ գործակից: // Գ. Ղասակարգային թշնամու հետ հաշտվողական քաղաքականություն վարող անձ, համաձայնողականության կողմնակից:

համաճարակ

Գ. Որևէ վարակիչ հիվանդության լայն տարածումը: 2. փխք. Ընդհանուր տարածում գտած երևույթ: // Ա. հզվդ. Ամեն ինչ ճարակող՝ լափող՝ ոչնչացնող:

համայնագետ

Գ. // Ա. Ամեն ինչ իմացող, ամենագետ:

համայնապատում

Ա. Ամեն ինչ պատմող, համապատում, ամեն ինչի մասին տեղեկություններ պարունակող: // Գ. Ամեն ինչի մասի պատմող՝ ամեն ինչի մասին տեղեկություններ պարունակող ստեղծագործություն՝ աշխատանք՝ ժողովածու ևն:

համանվագ

Ա. Միասին նվագված՝ նվագվող: // Գ. 1. Ընդհանուր նվագ, միասին կատարվող նվագ: 2. երժշտ. Երաժշտական ստեղծագործության գեղարվեստորեն համաձայնեցված և ներդաշնակ կատարում: 2. փխք. Բազմազան ծայների՝ գույների ևն ներդաշնակ համակցություն, սիմֆոնիա:

համաշխարհամարտ

Ա. Ամբողջ աշխարհի դեմ կռվող: // Գ. Աշխարհամարտ:

համաչափ

Ա. // Մ. 1. Միևնույն չափը՝ տակտը ունեցող, միևնույն չափով, հավասարաչափ: 2. Պարբերական ընդմիջումներով, կանոնավորապես կրկնվող, հավասար տակտով, ներդաշնակ:

համապատասխան

Ա. 1. Տվյալ դեպքին՝ պայմաններին հարմար՝ վայել՝ պատշաճ՝ համարժեք: 2. Որևէ բանի հետ համապատասխանություն ունեցող, համապատաս-

խանող: 3. Տվյալ դեպքի՝ հանգամանքների՝ պայմանների համար անհրաժեշտ՝ հարկ եղած: // Մ. Համապատասխան կերպով, համապատասխանորեն, համապատասխանաբար: // Կ. Համաձայն, ըստ, հիմունքով:

համապատում

Ա. Ամբողջ պատմությունը պարունակող, ամեն ինչ մանրամասն պատմող: // Գ. Ամբողջ պատմությունը պարունակող գիրք՝ գրվածք:

համապարտատեք

Գ. // Ա. նորք. 1. Ուրիշի հետ միասին՝ հավասարապես պարտավորվածություն ունեցող: 2. Որևէ բան պարտքով տվողներից՝ պարտատերերից յուրաքանչյուրը, պարտառու:

համառ

Ա. 1. Իր ասածի, չգիջող, կամակոր, պնդաճակատ: 2. Չսող, չենթարկվող: 3. Տոկուն, աննկուն, աներեր: 4. Տոկունությամբ կատարվող՝ տեղի ունեցող: 5. Հանդուգն, ամբարտավան: // Մ. Համառորեն, հանդգնաբար, համարձակորեն:

համառանցք

Ա. տեխ. Միևնույն առանցքն ունեցող: // Գ. Ընդհանուր առանցք:

համառոտ

Ա. 1. Կարճ, հակիրճ, կարճառոտ: 2. Ամփոփ, սեղմ, առանց մանրամասնությունների: 3. Կրճատված, կրճատ: // Մ. Համառոտակի, հակիրճ, ամփոփ ձևով:

համասեռամոլ

Ա. // Գ. Համասեռամոլությամբ տառապող, համասեռահակ (անձ):

համասպրամ

Ա. Անուշահոտ, անուշաբույր: // Գ. քսք. Մեխակազգիների ընտանիքին պատկանող բազմամյա ծաղկաբույս:

համաստվածական

Ա. Համաստվածությանը վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. Համաստ-

վածության՝ տիեզերքը աստված համարող փիլիսոփայական ուսմունքի հետևորդ:

համատարած

Ա. 1. Չորս կողմ տարածված՝ սփռված, լայնածավալ: 2. Համընդհանուր, ընդհանրական, բոլորի վրա տարածվող: 3. Ամբողջական, ամբողջ: // Մ. Ընդհանուր, ամենուրեք, առհասարակ, համատարած կերպով:

համատեղ

Ա. // Մ. 1. Միևնույն տեղում, իրար հետ, միասին, միաժամանակ: 2. Զուգահեռ, մի բանի հետ զուգակցվելով:

համարադիր

Գ. // Ա. Համարներ դնող նշանակող (սարք, գործիք), համարակալիչ, համարադրոշմ:

համարակալ

Ա. Համարակարգ՝ համարներ դնող: // Գ. Հաշվակալ, տոմարակալ, հաշվապահ:

համարժեք

Ա. 1. Միևնույն արժեքն ունեցող, հավասարարժեք: 2. փխք. Նույն հարգը՝ նույն նշանակությունն ունեցող: 3. Հավասարազոր, համապատասխան: // Գ. տնտգ. Ապրանք, որի մեջ կամ որով արտահայտվում է այլ ապրանքների արժեքը:

համարձակ

Ա. 1. Չքաշվող, աներկյուղ, անվեհեր: 2. Հանդուգն, խիզախ: 3. Ազատ, առանց արգելքի, անարգել: // Մ. Համարձակորեն, անվեհեր, աներկյուղաբար, առանց քաշվելու:

համարյա

Մ. 1. Գրեթե ամբողջությամբ, մեծ մասամբ: 2. Սոստավորապես: // Վ. Արտահայտում է խոսողի երկքայական վերաբերմունքը՝ գրեթե, կարծես թե, ոնց որ:

համացանցահեն

Գ. // Ա. Խորամանկ միջոցներով որոգայթ՝ ծուղակ լարող՝ համացանցային՝ համակարգչային տեղեկությունները՝ խաղերը են ջնջելու՝ զողանալու կամ ի լուր ամենքի դարձնելու վնասակար՝ չար նպատակներով:

համացույց

Գ. ջազմ. Հրանոթի նշանառության ճշտությունը մեծացնելուն ծառայող հարմարանք: // Ա. Բոլորը միասին ցույց տվող՝ ցուցադրող:

համաքաղաքացի

Ա. // Գ. Միևնույն քաղաքում ծնված՝ բնակված՝ բնակվող:

համբավաբեր

Ա. // Գ. 1. Համբավ՝ լուր բերող, լրաբեր: 2. Լրագիր (պաշտոնական), տեղեկագիր, բանբեր:

համբավատար

Ա. // Գ. Համբավ՝ լուր տանող, սուրհանդակ:

համեմատիչ

Գ. տեխ. Զափելի մեծությունը չափանմուշի հետ համեմատելու սկզբունքի վրա հիմնված աշխատանք կատարող չափիչ գործիքների ու սարքերի ընդհանուր անվանումը: // Ա. հզվի. Համեմատվող:

համեստ

Ա. 1. Ոչ սնապարծ, ոչ պարծեակոտ: 2. Պարկեշտ, ամոթխած, խոնարհ: 3. Պարզ, հասարակ, անշուք: 4. Զափավոր, մեղմ: 5. Սահմանափակ, աննշան, քիչ, սակավ: // Մ. 1. Համեստորեն, համեստաբար, հեզաբար: 2. Համեստ ձևանալով:

համեստագին

Մ. // Ա. Շատ համեստ, համեստությամբ տոգորված:

համերաշխ

Ա. // Մ. 1. Կարծիքներով՝ գործելակերպով իրար համաձայն, համակարծիք: 2. Հաշտ, առանց գժտության, խաղաղ:

համերգասեր

Ա. // Գ. Համերգներ սիրող, համերգներ հաճախող՝ լսող:

համընթաց

Ա. 1. Տվյալ ուղղությանը համապատասխան ընթացող՝ հոսող՝ շարժվող: 2. Միասին ընթացող՝ շարժվող, զուգընթաց: 3. Համապատասխան, համաման: 4. փխբ. Միևնույն զգացումներով համակված՝ տոգորված: 5. փխբ. Համամիտ, համաձայն: // Մ. Տվյալ ուղղությանը համապատասխան ընթանալով՝ շարժվելով՝ հոսելով, զուգընթաց: /// Կ. Համաձայն, զուհագեռ:

համոզված

Բ. Հրկտր. դերք. համոզվել-ի: // Ա. Հաստատուն, վստահ:

համով-հոտով

Ա. // Մ. 1. Համել ու հոտավետ: 2. Հաճելի, դուրեկան (կերպով): 3. Քաղցրաբարո, անուշ:

համր

Ա. 1. Խոսելու ունակությունից զուրկ: 2. Զխոտող, լուռ, լուռումունջ, լռակյաց: 3. Առանց խոսքի, առանց խոսելու տեղի ունեցող՝ դրսևորվող՝ արտահայտվող, ոչ հնչուն (համր կինոնկարի մասին): 4. Ոչ հնչուն, ոչ խոսուն: 5. Լռությամբ համակված: 6. Դանդաղ, ծանրաշարժ: 7. փխբ. Թաքուն, գաղտնի: 8. փխբ. Անամոք, ոչնչով չբուժվող: /// Մ. 1. Լուռ, առանց խոսելու: 2. Անաղմուկ: 3. Դանդաղորեն, համրընթաց: 4. Ծուլորեն: // Գ. Խոսելու ունակությունից զուրկ մարդ, մունջ մարդ:

համրագնաց

Ա. Համրընթաց: // Գ. կենդ. Թերատամնավորների կարգին պատկանող կաթնասուն կենդանի, համրուկ, համրուտանի:

համրաքայլ

Ա. // Մ. 1. Դանդաղաքայլ,
համընթաց: 2. Լուռ՝ անխոս
քայլերով՝ քայլելով:

համընթաց

Ա. // Մ. Համը՝ դանդաղ ընթացող՝
գնացող, դանդաղընթաց, դանդա-
ղաշարժ:

հայագունդ

Ա. // Գ. Հայ գինվորներից
բաղկացած (զորք, գունդ):

հայահավաք

Ա. Հայերին հավաքող՝ ի մի
բերող՝ միավորող: // Գ.
Հայահավաքում:

հայածև

Ա. // Մ. 1. Հայի ձևով, հայերին
հատուկ ձևով: 2. Հայերենի ձևով,
հայերենին հարազատ ձևով:

հայապատում

Գ. Հայերի մասին պատմական
նյութերի ժողովածու: // Ա. Հայերի
մասին պատմող:

հայգույծ

Գ. Հայերին պատահած աղետ-
ների գուժկան, Հայաստանում
տեղի ունեցած աղետների
նկարագրություն, դրանց մասին
պատմող գիրք: // Ա. Հայերին կամ
Հայաստանում պատահած
աղետների մասին պատմող:

հայերեն

Գ. Հայոց լեզուն: // Մ. 1. Հայոց
լեզվով, հայերենով: 2. փխթ.
Պարզ, հասկանալի: // Ա. 1.
Հայկական, հայացի: 2. Հային
վայել: 3. Հայ լեզվով գրված՝
խոսված՝ հաղորդված:

հայերենագետ

Ա. // Գ. 1. Հայերեն իմացող,
հայերենին հմուտ (անձ): 2. Հայե-
րենի մասնագետ: 3. Հայագետ:

հայկազուն (հայկազն)

Ա. // Գ. Հայկի սերնդից, հայորդի,
հայազգի:

հայիոյաքան

Ա. 1. Հայիոյանքներ տվող,
հայիոյող: 2. Հայիոյաքանություն
պարունակող: // Գ. Հայիոյել

սիրող՝ հայիոյանքներով խոսող
անձ:

հայիոյախոս

Ա. // Գ. Հայիոյանքներով խոսող,
հիշոցներ տվող, խոսքի մեջ
հայիոյանք գործածող (անձ):

հայտածիչ

Գ. քիմ. Քիմիական նյութի լուծույթ,
որ գործածվում է ժապավենի կամ
թղթի վրա չերևացող նկարը
տեսանելի դարձնելու համար,
երևակիչ: // Ա. Տեսանելի
դարձնող, հայտնաբերող:

հայտատու

Գ. // Ա. Որևէ իրավունք
ստանալու՝ որևէ բանի նկատ-
մամբ իրավունք ձեռք բերելու՝
իրավունքը վավերացնելու մասին
պաշտոնական հայտարարու-
թյուն՝ դիմում՝ հայտարկ տվող
(անձ):

հայտարար

Ա. 1. Հայտարարող, ծանուցող,
ազդարարող: 2. Արտահայտող,
հայտնի դարձնող: // Գ. մաթ.
Կոտորակի այն թիվը, որը ցույց է
տալիս, թե քանի մասի է
բաժանված միավորը:

հայրասպան

Ա. // Գ. Հորը սպանող:

հայրենաբաղձ

Ա. Հայրենիքի կարոտը քաշող,
հայրենիք վերադառնալու բուռն
տենչանքով տոգորված: // Գ.
Հայրենաբաղձությամբ հիվանդ:

հայրենադարձ

Ա. Օտար աշխարհից՝
գաղթաշխարհից հայրենիք վերա-
դարձած: // Գ. 1. Գաղթաշ-
խարհից հայրենիք վերադարձած
քաղաքացի: 2. Հայրենադարձու-
թյուն, գաղթօջախից հայրենիք
վերադառնալը՝ վերադարձնելը:

հայրենաթող

Ա. // Գ. Հայրենիքը թողած՝ լքած,
հայրենիքը թողնող/ը/ լքող/ը/:

հայրենական

Գ. Հայրենիք վերադառնալու
կանչ՝ կոչ: // Ա. Դեպի հայրենիք
կանչող:

հայրենակարոտ

Գ. Հայրենիքի կարոտ: // Ա. Իր հայրենիքին կարոտած, հայրենիքի կարոտը քաշող, հայրենիքի կարոտով համակված:

հայրենակից

Գ. // Ա. Միևնույն հայրենիքն ունեցող, համերկրացի:

հայրենապատում

Ա. Հայրենիքի մասին պատմող, հայրենիքի պատմությունը պարունակող: // Գ. Հայրենիքի մասին պատմող՝ հայրենական պատմություն պարունակող գրվածք՝ գիրք են:

հայրենասեր

Ա. 1. Իր հայրենիքը սիրող, հայրենիքին նվիրված: 2. Հայրենասիրությամբ կատարված՝ արված: // Գ. Հայրենիքը սիրող՝ հայրենիքին նվիրված անձ:

հայրենավաճառ

Ա. // Գ. Հայրենիքը վաճառող, հայրենիքին իր շահադիտական նկրտումներով վերաբերվող, հայրենիքի դավաճան (անձ):

հայրենացավ

Գ. 1. Հայրենիքին հասցված վնասների՝ հալածանքների պատճառած ցավ: 2. Հայրենիքի կարոտից առաջացած ցավ, հայրենաբաղձություն: // Ա. Հայրենիքի համար ցավող՝ տառապող:

հայցամոլ

Գ. // Ա. Հայց հարուցելու մոլություն ունեցող, դատական գործերի հետևից ընկած (մարդ):

հանածո

Գ. 1. **հնք**. Երկրի ընդերքից հանվող հանք՝ մետաղ: 2. **երկրք**. Երկրաբանական հեռավոր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած և Երկրի կեղևի նստվածքային շերտերում պահպանված մարմիններ: // Ա. 1. Հանելով՝ Երկրի ընդերքից դուրս բերելով ստացված: 2. **փխք**. Հնացած, իր դարն ապրած, անցյալը պեղելով մեջտեղ բերած:

հանապազորդ

Մ. Միշտ, մշտապես, շարունակաբար, շարունակ: // Ա. հին, բնատ. Հանապազորդյա, մշտական, միշտ կատարվող, ամենօրյա:

հանապազօր

Մ. Ամեն օր, օրեցօր, օրըստօրե: // Ա. Հանապազօրյա, ամենօրյա, ամեն օր կատարվող, սովորական:

հանգաբան

Գ. 1. Հանգաբանության մասնագետ: 2. **արևմտի**. Ապաշնորհի բանաստեղծ: // Ա. Հանգաբանությամբ զբաղվող, հանգավորող, հանգերով գրող:

հանգաթուխ

Ա. // Գ. **հեզն**. Հանգեր թխող, անարվեստ հանգ/եր/ կապող, անարվեստ չափածո երկեր գրող (անձ):

հանգախև

Ա. // Գ. Հանգեր սարքելու խելագար, ոտանավոր գրելու խենթ:

հանգած

Բ. Հրկտր. դերք. **հանգչել-ի**: // Ա. 1. Մռայլ, անկյանք, սառը: 2. Չգործող (հրաբուխի մասին):

հանգակտուր

Ա. // Մ. Շունչը կտրված, շնչակտուր, շնչասպառ:

հանգամանակից

Ա. Բոլոր հանգամանքներն ընդգրկող, բոլոր մանրամասները հաշվի առնող, քննող: // Մ. Հանգամանորեն, մանրամասնորեն:

հանգաստեղծ

Ա. // Գ. Հանգեր ստեղծող, վատ ոտանավոր գրող, հանգաթուխ:

հանգիստ

Գ. 1. Պարապմունքի՝ աշխատանքի ևն դադար: 2. Հոգեկան անդորրություն: 3. Ապահով կյանք, դյուրակեցություն: 4. Հասարակական կյանքի խաղաղություն: 5. Կարճատև դադար, ընդմիջում (երգելիս կամ արտա-

սանելիս): 6. Ապահովություն, ապահով վիճակ: 7. Գերեզման: 8. Թաղում: 9. Վերջ, ավարտ, մահ: // Ա. // Մ. 1. Հեշտ՝ հեշտությամբ, չհոգնեցնող, առանց նեղության՝ չարչարանքի՝ դժվարության: 2. Անդորր, անվրդով, անխռով: 3. Առանց կռվի և պատերազմի, խաղաղ: 4. Մեղմ, հանդարտ, հեզաբարո: 5. Ապահով: 6. Թույլ, ոչ բուռն:

հանգստացող

Բ. Ենթ. դերբ. հանգստանալ-ի: // Գ. Ամառանոցաբնակ:

հանգույն

Ա. Նման, համանման, նմանօրինակ: // Կ. 1. Նման, պես, նմանությամբ: 2. Համաձայն, ըստ: 3. Որպես թե, իբրև: // Մ. հզվի. Նույն ձևով, նմանակերպ:

հանգուցյալ

Ա. Մեռած, վախճանված, հավիտենական հանգիստ գտած: // Գ. Նոր մեռած մարդ:

հանդարտ

Ա. // Մ. 1. Խաղաղ, հանգիստ, անդորր: 2. Անվրդով, անխռով, խոհեմաբար: 3. Բարեխառն, չափավոր: 4. Հեզ, քաղցր: 5. Մեղմ, մեղմաբար, լռիկ: 6. Թեթև, թեթևակի: 7. Դանդաղ, կամաց, հուշիկ: 8. Անշարժ:

հանդարտաքայլ

Ա. Հանդարտընթաց, դանդաղ քայլող: // Մ. Հանդարտ՝ դանդաղ քայլերով՝ քայլելով, դանդաղաքայլ:

հանդարտիկ

Ա. // Մ. Մեղմիկ, հանդարտ, հանդարտորեն:

հանդերձապահ

Ա. // Գ. Հանդերձարանի ծառայող:

հանդիման

Մ. Դեմառդեմ, դեմ հանդիման, դիմացը: // Կ. 1. Դեմ, դիմաց, առջև: 2. Ընդդեմ, դեմ, հակառակ:

հանդիսական

Ա. 1. Հանդեսին մասնակցող, հանդիսատես: 2. Հանդիսավոր,

հրապարակային: 3. Հանդեսային: // Գ. Հանդեսին՝ հանդիսակատարությանը մասնակցող անձ, հանդիսատես:

հանդիսավոր

Ա. // Գ. նորբ. Հանդիսակատարություններ՝ հանդիսավոր ընդունելություններ՝ տոնախմբություններ՝ հարսանյաց և ծննդյան հանդեսներ՝ ծիսակատարություններ՝ ժամանցային հաղորդումներ վարող (անձ):

հանդիսավոր

Ա. 1. Տոնական: 2. Հանդեսով կատարվող, հանդեսին հատուկ: 2. Հրապարակում կամ հանդիսասրահներում կատարվող: 3. Հռչակավոր, պատկառելի, երևելի: 4. Մեծաշուք: 5. Չափազանց լուրջ, իր կարևորությամբ՝ անխախտելիությամբ նշանակալից: // Մ. Շքեղորեն, տոնական տեսքով, մեծ շուքով:

հանդիսատես

Գ. // Ա. 1. Հանդեսի մասնակից, հանդեսին ներկա, հանդիսական: 2. Հրապարակավ կատարված գործի ականատես (անձ):

հանդիսաքայլ

Ա. // Մ. Հանդիսավոր քայլերով՝ քայլելով:

հանդուգն

Ա. // Մ. 1. Համարձակ, վտանգներն արհամարհող, անվեհեր: 2. Հախուռն, անզուսպ, անխոհեմ: 3. Չափազանց ինքնավստահ, ամբարտավան: 4. Անպատկառ, չափը չճանաչող, ժպիրի:

հանելի

Ա. մաթ. Ավելի մեծ թվից՝ նվազելիից հանվող: // Գ. Այն թիվը, որ հանվում է ավելի մեծ թվից:

հանելուկազետ

Գ. // Ա. 1. Շատ հանելուկներ իմացող: 2. Հանելուկներ լուծելուն հմուտ: 3. Հանելուկագիտության մասնագետ:

հանիչ

Ա. Հանող, դուրս բերող: // Գ. Որևէ բան հանելուն՝ քաշելով դուրս բերելուն ծառայող ձեռքի գործիքների ընդհանուր անունը:

հանձնակատար

Ա. // Գ. 1. Մեկի համար որոշ վճարով զանազան հանձնարարություններ կատարող (անձ): 2. ռազմ. Հրամանատարի տրամադրության տակ գտնվող զինծառայող, պատվիրատար: 3. բանկ. Ֆինանսական կամ առևտրական բնույթի հանձնարարություններ կատարող:

հանձնառական

Ա. 1. Հանձնառության հետ կապված, հանձնառություն պարունակող: 2. Հանձն առնող, հանձնառու: // Գ. Հանձնառագիր, գրավոր հանձնառություն, խոստովանություն:

հանձնարար

Ա. // Գ. Հանձնարարություն անող՝ տվող, հանձնարարող:

հանձնարարական

Ա. Հանձնարարություն պարունակող, հանձնարարության հետ կապված: // Գ. 1. Հանձնարարագիր, հանձնարարված գրություն՝ թուղթ՝ նամակ: 2. Հանձնարարություն պարունակող խոսք:

հանձնարարատու

Գ. // Ա. Հանձնարարություն տվող, հանձնատու:

հանպատրասից

Ա. // Մ. Առանց պատրաստվելու՝ նախապատրաստվելու:

հանրագետ

Ա. Ամեն բանից տեղեկություն ունեցող, բոլոր գիտություններին ծանոթ, բազմակողմանի զարգացած, բազմահմուտ: // Գ. նորք., քղ. Հանրության գործերին տեղյակ՝ դրանք կարգավորող մարդ:

հանրագիտակ

Գ. 1. Հանրագիտական բառարան, հանրագիտարան: 2. Տարբեր գիտությունների և արվեստների քաջատեղյակ մարդ: // Ա. Ամեն բանի գիտակ, ամեն բան իմացող:

հանրահավաքախափանարար

Ա. // Գ. նորք. Հանրահավաք/ներ/խափանող, հանրահավաք/ների/ին խանգարող՝ խոչընդոտող (անձ/եր/), կառավարական մարմինների ներկայացուցիչ/ներ/:

հանրապետական

Ա. 1. Որևէ հանրապետության հատուկ՝ վերաբերող՝ նրան սպասարկող: 2. Հանրապետության մասշտաբով տեղի ունեցող, համահանրապետական: 3. նորք. «Հանրապետական կուսակցության» անդամ հանդիսացող: // Գ. 1. Հանրապետության կողմնակից: 2. նորք. «Հանրապետական կուսակցության» անդամ՝ կողմնակից:

հանրաքաղաքացի

Ա. // Գ. Համաշխարհաքաղաքացի, աշխարհաքաղաքացի (կոսմոպոլիտ):

հանցագիտակ

Ա. // Գ. 1. իրավ. Մեղսագիտակ, մեղսունակ (անձ):

հանցագործ

Գ. իրավ. Հանցագործություն կատարող՝ կատարած անձ: // Ա. 1. Հանցանք պարունակող, հանցագործություն հանդիսացող: 2. Հանցանք գործող՝ գործած, ռճրագործ:

հանցակից

Գ. // Ա. իրավ. Հանցագործության մասնակից:

հանցապարտ

Գ. Հանցագործ: // Ա. Հանցավոր, հանցանք գործած:

հանցավոր

Ա. 1. Հանցանք գործող՝ գործած, հանցագործ: 2. Հանցանք պարունակող, իբրև հանցանք որակվող: 3. Անթույլատրելի, դատապարտելի: 4. Մեղավոր: // **Գ.** 1. Հանցագործ, հանցագործություն կատարած անձ: 2. Ձանցառու՝ պարտազանց մարդ:

հանքահան

Ա. 1. Օգտակար հանածոների հանույթով զբաղվող: 2. Հանքը դուրս բերող՝ հանող: // **Գ.** 1. Հանքը դուրս բերող՝ հանող սարք՝ մարդ: 2. Հանքահատ, հանքավոր:

հանքահատ

Գ. // Ա. Հանքը դուրս հանող՝ կտրող, հանքի մեջ անցուղի փորող (մարդ՝ մեքենա), հանքավոր:

հանքարդյունաբերող

Ա. Հանքարդյունաբերությամբ զբաղվող: // **Գ.** Հանքատեր, հանք արդյունաբերող անձ:

հաշիշամուլ

Գ. // Ա. Հաշիշամուլությամբ տառապող (մարդ):

հաշիշավաճառ

Ա. // **Գ.** Հաշիշ վաճառող, հաշիշի վաճառքով զբաղվող:

հաշմանդամ

Ա. // **Գ.** Մարմնի որևէ անդամի վնասվածք կամ արատ ունեցող, հաշմ, խեղ, կաղ, անդամալույծ (մարդ):

հաշվարկիչ

Ա. // **Գ.** 1. Որևէ բանի հաշվում կատարող (սարք են): 2. Որևէ բանի տեխնիկական հաշիվը կատարող, ծախսերի նախնական հաշիվներ անող: 3. Ծախսերը և օգուտները հաշվող, հաշվարկումով զբաղվող (անձ):

հաշվին

Գ. Տր. հոլ. հաշիվ-ի: // Կ. կպքռ. Ի հաշիվ, մեկի միջոցներով:

հաշվով

Գ. Գործ. հոլ. հաշիվ-ի: // Կ. կպքռ. Կարծիքով, ենթադրությամբ:

հաշվեքննիչ

Գ. // Ա. արևմտի. 1. Հաշվային-ֆինանսական գործառնությունները ստուգող (տեսուչ): 2. Հաշվապահ:

հաշվիչ

Գ. // Ա. տեխ. Որևէ բանի հաշիվը՝ հաշվարկումը կատարող (սարք են):

հաշվի՛ր

Բ. Հրմ. եղ. հաշվել-ի: // Վ. Ասենք թե, իբր, իբրև թե, համարիք թե:

հաշվենք

Բ. Ըղծ. եղ. հաշվել-ի: // Վ. Ասենք թե, ընդունենք որ, իբր, իբրև թե:

հաշտ

Ա. // Մ. 1. Բարյացակամ՝ խաղաղ տրամադրությամբ, առանց վեճի ու թշնամանքի: 2. Հանգիստ, խաղաղ, հանդարտ: 3. Ոչ պատերազմական: 4. փխք. Հանդուրժող, հանդուրժամիտ:

հաշտարար

Ա. Հաշտություն կայացնող, հաշտեցնող: // **Գ.** 1. Հաշտություն կայացնող՝ հաշտեցնելու գործով զբաղվող անձ: 2. նորբ., տնտգ. «Հաշտարարի գրասենյակի» ներկայացուցիչ:

հաշտվողական

Ա. Հաշտվողականության հատուկ, հաշտվողականություն պարունակող: // **Գ.** Հաշտվողականության քաղաքականություն վարող անձ:

հապճեպ

Մ. // Ա. 1. Շտապ, շտապողական: 2. Արագ-արագ: 3. փխք. Շտապելուց անկարգ՝ վայրիվերո՝ ոչ լավ կատարված՝ կատարելով: 4. փխք. Կարճատև, անցողիկ:

հապճեպաբալլ

Ա. // Մ. Հապճեպ՝ շտապ քայլերով, արագաբալլ:

հապշտապ

Մ. // Ա. Արագ-արագ, փութանակի:

հապստեպ

Մ. // Ա. Տես՝ հապշտապ:

հաջող

Ա. 1. Լավ, վարժ, ճարտար: 2. Հաջողությամբ պսակվող, նպատակին հասնող: 3. Շահավետ, ձեռնտու: 4. Բարեպատեհ, տեղին, պատշաճ: 5. Պահանջները բավարարող, անհրաժեշտ վիճակին համապատասխանող: 6. Ճիշտ, արդարացի: // Մ. Հաջող կերպով, հաջողությամբ:

հաջողված

Բ. Հրկտր. դերբ. հաջողվել-ի: // Ա. Դրական, գնահատելի, լավ:

հաջորդ

Ա. 1. Մի բանի հաջորդող, ըստ կարգի՝ մեկից՝ մի բանից անմիջապես հետո եկող: 2. Հետևյալ, մյուս: 3. Հետագա, նշված ժամանակից հետո: // Գ. 1. Հաջորդող՝ մեկին փոխարինող անձ: 2. Ժառանգ, ժառանգորդ: 3. Եկեղ. Առաջնորդի փոխանորդ գավառական քաղաքում:

հառաչագին

Ա. // Մ. Հառաչանքով, հառաչելով:

հառաչածայն

Ա. // Մ. Հառաչելու ծայնով, հառաչելով:

հասած

Բ. Հրկտր. դերբ. հասնել-ի: // Ա. 1. Հասուն, հասունացած: 2. Չափահաս: 3. Կատարյալ:

հասակակից

Ա. // Գ. Միևնույն հասակի, միևնույն տարիքի, տարեկից (անձ):

հասակաչափ

Ա. Հասակի չափով, մի մարդու բարձրությամբ: // Գ. 1. Հասակի չափը: 2. Մարդու հասակը՝ բոլր չափելու սարք:

հասանելիք (հասնելիք)

Ա. Սահմանված, նախատեսված, նախապես որոշված: // Գ. Մեկին ինչ-որ չափով կամ սահմանվածի չափով հասած որևէ բան:

հասկիավաքիչ

Գ. // Ա. Հասկեր հավաքող (մեքենա):

հասկացող

Բ. Ենթ. դերբ. հասկանալ-ի: // Ա. Խելոք, ճիշտ դատող, բանիմաց, ուշիմ:

հասկաքաղ

Ա. Թափված հասկերը քաղող՝ հավաքող: // Գ. 1. Հունձքը կրելուց հետո թափված հասկերը հավաքելը, հասկաքաղություն: 2. Արտում մնացած հասկ: 3. փխբ. Որևէ բանի ընտիր հատվածների՝ նմուշների հավաքածու, ծաղկաքաղ:

հաստաչափ

Գ. // Ա. Հաստությունը չափող (գործիք):

հաստատ

Ա. 1. Ամուր, տեղից չխախտվող, պինդ, հաստատուն: 2. Անդրդվելի, անհողդողդ: 3. Անփոփոխելի: 4. Մնայուն, տևական: 5. Ստույգ, անկասկածելի, իրական: /// Մ. Հաստատապես, ստույգ կերպով: /// Վ. Իրականում, իսկապես:

հաստատաքայլ

Ա. // Մ. Հաստատուն՝ վստահ քայլերով:

հաստատուն

Ա. // Մ. 1. Անշարժ, ամուր, անխախտ: 2. Անփոփոխ, կայուն: 3. Չտատանվող, վճռական: 4. Անդրդվելի, անհողդողդ, ուժեղ: 5. Հիմնավոր, մնայուն, տևական:

հասցեին

Գ. Տր. հոլ. հասցե-ի: // Վ. կաթ. Մեկի մասին, մեկին նկատի ունենալով:

հասույթառու

Ա. // Գ. Հասույթ ունեցող, դրամագլխի կամ ձեռնարկությունների՝ ընկերությունների ևն հասույթ՝ եկամուտ ստացող (անձ):

հավահալած

Ա. // Գ. Հավերին՝ թռչուններին հալածող՝ քշող:

հավահմա

Գ. // Ա. Հավագետ, թռչունների ծայնից՝ թռչչից գուշակություններ անող (անձ), հավադետ:

հավասար

Ա. 1. Միևնույն չափի՝ ծավալի՝ քանակի՝ որակի, միատեսակ, համանման, միօրինակ: 2. Հարթ, տափարակ: 3. Կոկ, ոչ խորդուբորդ: 4. Խտրություն չճանաչող, անխտրական, հավասարապես, միասին: 5. Ընդհանուրին պատկանող՝ վերաբերող՝ հատուկ, ընդհանուր: /// Մ. 1. Հավասարապես, անխտիր: 2. Համանման, միօրինակ: 3. Միևնույն ռիթմով՝ չափով, համաչափ: /// Կ. Հանգույն, նման, ըստ չափի:

հավասարաթիվ

Ա. // Մ. Հավասար թվով, նույնքան, հավասարաքանակ:

հավասարակշռված

Բ. Հրկտր. դերք. հավասարակշռվել-ի: /// Ա. 1. Ջուսպ՝ խոհեմ՝ շրջահայաց բնավորությամբ: 2. Ջգաստ, լուրջ, խոհեմ: /// Մ. Խոհեմությամբ՝ շրջահայացությամբ, լրջությամբ, ողջամտությամբ:

հավասարակցորդ

Ա. // Գ. Ընկերակից, մասնակից (հավասար իրավունքներով):

հավասարաչափ

Ա. 1. Չափերով՝ ծավալով իրար հավասար: 2. Հավասար չափերով կատարվող: 3. Վիսք. Միանման, միատեսակ: // Մ. Նույն չափով՝ քանակով, նույնչափ, զուգաչափ:

հավատակից

Ա. // Գ. Նույն հավատն ունեցող, դավանակից:

հավատապահ

Ա. // Գ. Եկեղ. Իր հավատը պահող, իր հավատին հավատարիմ (անձ):

հավատապատում

Ա. // Գ. Եկեղ. Հավատի հիմունքների մասին պատմող (գրվածք, կրոնի դասագիրք):

հավատավաճառ

Ա. // Գ. Կրոն. Հավատը վաճառող՝ ուրացող, հավատաւիոխ (անձ):

հավատավոր

Ա. // Գ. 1. Հավատ՝ վստահություն ունեցող, հավատ ընծայող: 2. Եկեղ. Հավատացող (անձ), հավատացյալ: 3. Հավատով լեցուն, հավատով համակված: 4. Հավատ՝ վստահություն ներշնչող: 5. Վիսք. Հավատարիմ (մարդ):

հավատարմակատար

Ա. // Գ. 1. Հաճոյակատար, կամակատար, մեկի կամքը՝ խոսքը հավատարմորեն կատարող: 2. Հավատարմատար, որևէ մեկի անունից գործելու՝ հանդես գալու իրավունքով պաշտոնապես լիազորված (անձ):

հավատարմատար

Գ. // Ա. 1. քղք. Մեկի կամ մի պետության կողմից հավատարմագիր ունեցող, որևէ մեկի անունից գործելու՝ հանդես գալու իրավունքով պաշտոնապես լիազորված (անձ): 2. Վիսք. Մեկի հանձնարարությունները հավատարմորեն կատարող (անձ), կամակատար: 3. Վիսք. Վստահելի՝ մեկի վստահությունը վայելող (անձ):

հավատացյալ

Ա. // Գ. 1. Կրոն. Որևէ կրոնի հետևող՝ հավատացող, որևէ կրոնի պատկանող (անձ): 2. Աստծուն ճշմարտապես հավատացող, քրիստոնյա: 3. Հավատարիմ, հավատի մեջ աներեր:

հավատաքննիչ

Ա. // Գ. Հավատի վերաբերյալ գործերը քննող, ինկվիզիտոր:

հավատով

Գ. Գործ. հոլ. հավատ-ի: // Մ. Հավատալով, վստահելով:

հավատորս

Գ. // Ա. Հավատորսությամբ զբաղվող, համոզելով կամ խաբելով մի հավատից ուրիշ

հավատի դարձնող՝ հավատա-
փոխող (մարդ):

հավատուրաց

Ա. // Գ. Իր հավատն ուրացող կամ
ուրացած (անձ), ուխտադրուծ,
դրուժան:

հավաքական

Ա. 1. Մի քանի անձերի՝ իրերի
պատկանող՝ վերաբերող: 2.
Խմբական: 3. Տարբեր կազմակեր-
պություններից՝ տարբեր տեղերից
ևն հավաքված մարդկանցից
բաղկացած: 4. Միասնական,
միավորված: 5. քրկն. Եզակի
ծնով միատեսակ առարկաների
խումբ արտահայտող: // Գ. 1.
մարդ. Տարբեր թիմերի և
ընկերությունների լավագույն
մարզիկներից կազմված թիմ,
հավաքական թիմ: 2. Հավաքի՝
հավաքության մասնակից:

հավաքատիպ

Գ. // Ա. տպգր. Սխալներ
պարունակող տպագրական
էջերի փոխարեն տողատիպով
վերծնված տողերի հավաքա-
կան արտատիպ, օտիսկ:

հավաքիչ

Ա. // Գ. 1. Հավաքող: 2. Հավաքա-
ծու կազմող: 3. Մեքենայի՝ կա-
ռույցի ևն մասեր հավաքող: 4.
տեխ. Այլ խողովակներից ու
ջրանցքներից հավաքվող գազե-
րի ու հեղուկների հեռացմանը
ծառայող՝ հեռացնող (խողովակ
կամ ջրանցք):

հավերժ

Մ. /// Ա. 1. Մշտապես, միշտ,
հավետ, մշտնջենավոր: 2. փխբ.
Շատ երկարատև: 3. փխբ. Միշտ,
անընդհատ, շարունակ: // Գ.
իզվդ. Հավիտենականություն,
հավերժություն:

հավերժագնաց

Ա. 1. Մշտահոս, միշտ գնացող,
մշտաշարժ: 2. Դեպի հավերժու-
թյուն գնացող, հավերժական: // Գ.
փխբ. Անմահացած՝ հավերժու-
թյան գիրկն անցած անձ:

հավերժագոչ

Ա. // Մ. Միշտ գոչող՝ գոչելով,
աղմկող՝ աղմկելով, անլռելի:

հավերժալուռ

Ա. // Մ. Միշտ՝ հավերժորեն լուռ,
հավիտյան անմռունչ:

հավիտյան

Ա. // Մ. 1. Միշտ, առմիշտ,
մշտնջենապես: 2. Երբեք:

հատած

Բ. Հրկտր. դերբ. հատել-ի: /// Գ. 1.
Մաս, կտոր, պարբերություն: 2.
Կտրված տեղը, կտրելու տեղը: 3.
երկրչ. Շրջագծի՝ բոլորակի այն
մասը, որ սահմանափակվում է
աղեղով և երկու շառավիղով
(սեկտոր): 3. գրկն. Տաղաչափու-
թյան մեջ՝ տվյալ բանաստեղծա-
կան չափի համար պարտադիր
դադար, արտասանական ընդմի-
ջում: 4. Բանաստեղծական տողի
յուրաքանչյուր բաժանումը՝
չափական հատվածը: 5. երժշտ.
Երաժշտության մեջ կարճատև
ընդհատում՝ դադար՝ շնչառու-
թյան համար: /// Ա. Կտրած,
կտրված:

հատականաքիչ

Գ. // Ա. տեխ. Հատակը մաքրող
(հարմարանք):

հատակող

Բ. Ենթ. դերբ. հատակել-ի: /// Ա. ///
Գ. 1. Հատակը սալերով՝ տախ-
տակներով ծածկող, սալահա-
տակող (վարպետ):

հատակոտոր

Գ. 1. Առանձին՝ իրարից անջատ
բաներ: 2. Առանձնակի մնացորդ-
ներ, պատահիկներ: 3.
Կտորտանք, փշրանք: // Ա. 1.
Կտրտած, մանր մասերի բաժա-
նած: 2. փխբ. Անկապ, կցկտուր:

հատահարց

Ա. // Գ. սնոտ. Հատիկների
միջոցով հմայություն անող (անձ):

հատահմա

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ հատահարց:

հատածույլ

Ա. Հատ առ հատ ծուլված: // Գ.

Առանձին, ամեն մի հատի համար
ծուլված մետաղի զանգված:

հատավաճառ

Ա. առևտր. Հատով՝ փոքր
քանակով վաճառող: // **Գ.**
Հատավաճառք:

հատաքաղ

Ա. Հատեր քաղող՝ հավաքող: // **Գ.**
Հատ-հատ քաղելը:

հատընկեց

Ա. // **Գ.** սնուտ. Գարի գցող,
հատիկների միջոցով հմայություն
անող (անձ), հատահարց:

հատընտիր

Ա. Հատ-հատ ընտրված, շատ
ընտիր, ջոկված: // **Գ.** Հնտիր
հատվածների՝ ստեղծագործու-
թյունների՝ նմուշների են հավա-
քածու:

հատիկազտիչ

Գ. // Ա. տեխ. Հատիկ՝
հացահատիկ գտող (մեքենա):

հատիկահավաք

Ա. Հացահատիկ հավաքող: // **Գ.**
1. Հացահատիկ հավաքելը: 2.
Հացահատիկ հավաքող մեքենա:

հատիկամաքրիչ

Ա. // **Գ.** տեխ. Հատիկ մաքրող,
հացահատիկը թեփից զատող՝
տեսակավորող (մեքենա):

հատիչ

Ա. Հատող, կտրող: // **Գ.** 1. Կտրիչ:
2. հնգտ. Քարե դարի կայծքարե
սրածայր գործիք: 3. տեխ. Քար
տաշելու՝ փորագրելու՝ մետաղ
կտրելու գործիք:

հատկապես

Մ. 1. Առանձնապես, հատուկ
կերպով: 2. Մասնավորապես,
տվյալ անձին՝ առարկային՝
երևույթին հատուկ լինելով: 3.
Գլխավորապես: 4. Նախ և առաջ,
առաջին հերթին: // **Վ.**
Մանավանդ:

հատող

Բ. Ենթ. դերք. հատել-ի: // **Գ.** մաթ.
Անկյան եռանկյունաչափական
ֆունկցիաներից մեկը, սեկանս:

հատով

Գ. Գործ. հոլ. հատ-ի: // **Մ.**

Համրանքով, քանակը համրելով՝
հաշվելով:

հատուկ

Ա. 1. Առանձնահատուկ,
յուրօրինակ: 2. Մեկին կամ մի
բանի բնորոշ՝ սեփական: 3.
Առանձին՝ կարևոր նշանակություն
ունեցող, ուրույն: 4. Առանձնա-
հատուկ, բացառիկ: // **Մ.** Առանձ-
նապես, հատկապես, մասնա-
վորապես:

հարազատ

Ա. 1. Ուղիղ գծով արյունակից,
նույն հորից ու մորից ծնված: 2.
Ազգական, մոտիկ ազգակցական
կապ ունեցող: 3. Բարեկամ,
մտերիմ: 4. Սիրելի, թանկագին: 5.
Ծննդավայր կամ բնակավայր
հանդիսացող: 6. Ստույգ, ճիշտ: //

Գ. 1. Ուղիղ գծով արյունակից,
նույն հորից ու մորից ծնված անձ:
2. Ազգական, մոտիկ ազգակ-
ցական կապ ունեցող անձ,
բարեկամ: // **Մ.** հզվդ. Մտեր-
մաբար, հարազատի նման,
հարազատորեն:

հարածամ

Ա. // **Մ.** Ամեն ժամ, միշտ,
մշտական, անդադար:

հարակենդան

Ա. Միշտ կենդանի, մշտապես
ապրող, անմահ: // **Գ.** բար.
Թանձրատերևազգիների ընտա-
նիքին պատկանող մշտադալար
բույս:

հարավակողմ

Գ. Հարավային կողմ: // Ա. Դեպի
հարավի կողմը դարձած՝
ուղղված՝ նայող:

հարավացույց

Ա. // **Գ.** Հարավը ցույց տվող
(գործիք, կողմնացույց)՝ մահմե-
դականների մոտ:

հարատև

Ա. // **Մ.** Միշտ տևող, մշտատև:

հարբած

Բ. Հրկտր. դերք. հարբել-ի: // Ա.
1. Գինով, խմած, ալկոհոլի
ազդեցության տակ գտնվող: 2.

փխթ. Որևէ զգացմունքով
կլանված՝ տարված: /// Գ.
Ակկոհոլի ազդեցության տակ
գտնվող մարդ:

հարբեցող

Ա. // Գ. Միշտ կամ շատ հաճախ և
մեծ քանակով ոգելից խմիչքներ
օգտագործող (մարդ):

հարգադրոշմիչ

Ա. // Գ. Հարգադրոշմ դնող (մարդ
կամ գործիք):

հարգալից

Ա. // Մ. 1. Հարգանքով լի՝
տոգորված: 2. Հարգանքով
վերաբերվող՝ վերաբերվելով:

հարդարակ

Ա. Հարդարող, կարգավորող: // Գ.
մանգ. Որևէ բան հարթելու՝
հավասարեցնելու հարմարանք:

հարդարիչ

Ա. Հարդարող, կարգավորող: // Գ.
1. Հարդարող՝ կարգավորող գոր-
ծիք: 2. եկեղ. Մոմի այրված քիթը
կտրելու փոքրիկ մկրատ, քթառիչ:

հարդարող

Բ. Ենթ. դերք. հարդարել-ի: // Գ.
մանգ., շին. Շենքի վերջնական
հարդարանքի աշխատանքները
կատարող բանվոր:

հարևան

Գ. Դրացի, տան կողքին ապրող
մարդ՝ ընտանիք: // Ա. 1. Տան
կողքին ապրող: 2. Մոտը՝ կողքին
գտնվող, կից: 3. Մոտակա, մոտ
գտնվող:

հարևանցի

Ա. // Մ. Թեթևակի շոշափելով և
անցնելով, թեթևակի, անցողիկ,
մակերեսային, թռուցիկ, հարևան-
ցիորեն:

հարթ

Ա. 1. Հավասար մակերեսով,
խորդոբորդություններ չունեցող,
տափարակ: 2. Կոկիկ, ողորկ: 3.
Սահուն, կանոնավոր (ոճի
մասին): 4. Առանց կնճիռների, ծիգ
(մաշկի մասին): 5. Առանց խան-
գարումների, հաջող (գործերի՝
հարաբերությունների մասին):
6. փխթ., հզվդ. Սրամտությունից

զուրկ, տափակ, բութ: // Մ. Առանց
արգելքների՝ խոչընդոտների՝
անախորժությունների, հաջող,
նախատեսվածի պես:

հարթաչափիչ

Գ. // Ա. Հարթությունը չափող
(գործիք):

հարթաչափորդ

Գ. // Ա. 1. երկրչ.
Հարթաչափության մասնագետ: 2.
Հարթաչափով չափումներ կա-
տարող (մարդ):

հարթաքանդակիչ

Ա. // Գ. ճրտրպ. Հարթ
մակերևույթի վրա քանդակող:

հարթիչ

Գ. 1. Փայտե՝ մետաղե՝ քարե
կոկիչ՝ կավե շինվածքներ ողոր-
կելու համար: 2. Ամանները ողոր-
կող արհեստավոր: 3. տպգր.
Շարվածքները հավասարեցնող
փայտե թակ, հարթաթակ: 4. Խոր-
դուբորդությունները համահարթող
մեքենա: // Ա. Հարթեցնող, կոկող,
շտկող:

հարիչ

Ա. Թակելով հարող, խփող,
միասեռ՝ միատարր դարձնելուն
ծառայող: // Գ. երժշտ. Ջնարի լա-
րերին հարվածելու գործիք,
կամիթ:

հարկակից

Ա. // Գ. Միասին հարկ վճարող
(ընկեր):

հարկահավաք

Ա. Հարկը՝ տուրքը հավաքող: //
Գ. 1. Հարկը՝ տուրքը հավաքող
պաշտոնյա: 2. Հարկերը հավա-
քելու ժամանակը: 3. Հարկերը
հավաքելը:

հարկապահանջ

Ա. // Գ. 1. Հարկ՝ տուրք պահան-
ջող, հավաքող: 2. Հարկադրան-
քով մի բան պահանջող:

հարկաթու

Ա. // Գ. 1. Տես՝ հարկապահանջ:

հարկատու

Ա. // Գ. Հարկ տվող՝ վճարող:

հարձակվող

Բ. Ենթ. դերք. հարձակվել-ի: /// Գ.
/// Ա. մարգ. Հակառակորդի դեմ
ակտիվ՝ անմիջական խաղ վա-
րող՝ խաղացող (մարզիկ՝ ֆուտբո-
լի՝ հոկեյի և նման խաղերում):

հարմար

Ա. 1. Պատշաճ, վայելուչ: 2.
Տեղին, արժանի, վայել: 3. Համա-
պատասխանող: 4. Անհրաժեշտ
հատկություններ ունեցող, պա-
հանջներին բավարարող: 5.
Պատեհ, բարեպատեհ: // Մ.
Հարմար կերպով, հարմարորեն:

հարմարվող

Բ. Ենթ. դերք. հարմարվել-ի: /// Ա.
/// Գ. Իր համոզմունքները՝
հայացքները թաքցնելով հանգա-
մանքների հետ դիրքը՝ վերաբեր-
մունքը՝ վարքագիծը փոխող
(անձ):

հարսնազգեստ

Ա. 1. Հարսի՝ հարսանեկան
զգեստ հագած: 2. Հարսի նման
զուգված-գարդարված: // Գ.
Հարսի զգեստ:

հարստահարիչ

Ա. // Գ. Հարստահարող, կեղեքող,
շահագործող (անձ):

հարստացուցիչ

Ա. // Գ. մանգ. Անհրաժեշտ
հատկությունները՝ պարունա-
կությունն ավելացնող, որակը
լավացնող, հարստացնող (ներ-
մուծվող նյութ կամ խառնուրդ.
հողի՝ հանքի ևն մասին, այսօր
նաև՝ ալյուրի):

հարվածային

Ա. 1. Հարձակվող, հարված
հասցնող: 2. Հարվածելու՝ հար-
ված հասցնելու հետ կապված: 3.
Վճռական հարված հասցնող,
գրոհող: 4. Մեծ լարվածությամբ աշխա-
տող: 5. Բարձր արտադրո-
ղականությամբ կատարվող:
6. Երժշտ. Հարվածներ հասցնելով
նվագող: // Գ. Լարված և բարձր
արտադրողականությամբ կա-

տարվող աշխատանքում աչքի
ընկած աշխատող:

հարվածող

Բ. Ենթ. դերք. հարվածել-ի: // Գ.
Հարվածող, հարվածային
երաժշտական գործիք նվագող:

հարցախույզ

Ա. Ծագած հարցերը՝ խնդիրները
քննելու և լուծելու հետամուտ,
որոնող, քննախույզ: // Գ.
Հարցասեր մարդ:

հարցական

Ա. 1. Հարցում պարունակող: 2.
Հարցում արտահայտող: 3.
Կասկածելի, տարակուսելի,
անորոշ: // Գ. Հարցական նշան:
/// Մ. Տարակուսանքով, անորոշու-
թյամբ:

հարցատու

Գ. // Ա. Հարց տվող:

հարցնող

Բ. Ենթ. դերք. հարցնել-ի: // Գ.
Հետաքրքրվող, տեսնել ցան-
կացող:

հարցված

Բ. Հրկտր. դերք. հարցվել-ի: // Գ.
նորք. Հասարակական կարծիքի
հետազոտման ժամանակ կամ
հարցնելով մի բան պարզելու
նպատակով տրվող հարցերին
պատասխանող:

հարցվող

Բ. Ենթ. դերք. հարցվել-ի: // Գ.
նորք. Տե՛ս՝ հարցված:

հարցուկ

Գ. // Ա. սնուտ. Աստվածներին
հարցնելով գուշակություններ
անող, գուշակ, կախարդ, դյութիչ:

հարուստ

Ա. 1. Մեծ ունեցվածքի տեր,
ունևոր: 2. Որևէ բանի շատ՝ մեծ
քանակությամբ ունեցող: 3.
Փարթամ, ճոխ: 4. Առատ, շատ,
բազում: 5. Շքեղ, գեղեցիկ: 6.
Շատ և տարբեր տեսակներով: 7.
Բազմաբովանդակ, խորիմաստ և
բազմազանությամբ օժտված: ///
Գ. Ունևոր՝ մեծահարուստ մարդ:
/// Մ. Շռալորեն, ճոխ, լավ՝

բարեկեցիկ կյանքով (ապրելու մասին):

հարուցիչ

Ա. Առաջացնող, հարուցող, ծագեցնող: // **Գ. կենսք.** Որևէ երևույթ՝ գործընթաց (պրոցես) առաջ բերող պատճառ:

հացազործ

Գ. // Ա. 1. Հաց թխող (վարպետ), հացթուխ: **2.** Վաճառքի համար հաց արտադրող: **3.** Հացահատիկի մշակությամբ զբաղվող: **4.** Հացի արտադրության՝ գործարանի աշխատող: **5.** արևմտի. Փոխ կամ խանութից տները հաց տանող-բաժանող (բանվոր/ուհի/):

հացադուլավոր

Գ. // Ա. Որպես բողոքի արտահայտություն՝ ուտելուց հրաժարվող՝ հրաժարված, հացադուլ անող (բանտարկյալ, տուժող ևն):

հացակեր

Ա. 1. Հաց ուտող: **2.** Առանց աշխատելու ուրիշի հաշվին հաց ուտող՝ ապրող: // **Գ. 1.** Մարդ, որի գլխավոր սնունդը հացն է: **2.** Ուրիշի հաշվին հաց ուտող՝ ապրող անձ: **3.** փխբ. Մարդ արարած:

հացահատիկագտիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Հացահատիկը գտող (մեքենա), հատիկագտիչ:

հացամթերիչ

Ա. // Գ. 1. Հացամթերք ամբարող՝ կուտակող: **2.** Արտադրողներից հացամթերք գնող՝ անհրաժեշտ պաշարներ ստեղծելու համար:

հացկատակ

Ա. // Գ. 1. Հացի համար շողոքորթող, ուրիշների տանը փորը կշտացնող, պնակալեզ: **2.** Ուրիշի փշրանքներով ապրող: **3.** փխբ. Մակաբույծ, ծրիակեր: **4. հնց.** Ուրիշի ճաշկերույթին զվարճացնող, ծաղրածու:

հացուտ

Գ. // Ա. Հացիի պուրակ, հացիի անտառ: // **Ա.** Հացենիներով լի:

հափշտակիչ

Ա. // Գ. 1. Հափշտակող, բռնությամբ կամ ճարակությամբ ուրիշի ունեցվածքը խլող՝ շորթող (անձ): **2.** Ջավթիչ, նվաճող: **3.** Կեղեքիչ, հասրստահարիչ:

հեզնաժպիտ

Ա. // Մ. Հեզնաբար ժպտացող, հեզնական ժպիտով:

հեզնաձայն

Ա. // Մ. Հեզնական ձայնով:

հեթանոս

Գ. պատմ. 1. Կռապաշտ: **2.** Դիցապաշտ: **3.** փխբ. Անօրեն, բարբարոս: // **Ա. 1.** Հեթանոսական, հեթանոսության վերաբերող՝ հատուկ: **2.** Անհավատ, բարբարոս:

հեծելագորային

Ա. ծագմ. Հեծելագորին հատուկ, հեծելագորի: // **Գ. ծագմ.** Հեծելագորի զորական:

հեծեծագին

Ա. // Մ. Հեծեծանքով լի, հեծեծալով, հեծեծանքով:

հեծկան

Ա. // Գ. Հեծնելու համար պահվող՝ խնամվող, հեծնելու (ծի, ուղտ ևն):

հեծյալ

Ա. 1. Չի կամ այլ գրաստի հեծած՝ նստած: **2.** Հեծելակներից բաղկացած՝ կազմված: // **Գ.** Հեծելակ, հեծելագորի զինվոր, ծիավոր:

հեկեկագին

Ա. // Մ. Սաստիկ հեկեկանքով:

հեկեկաձայն

Ա. // Մ. Հեկեկանքի ձայնով:

հեղափոխական

Ա. 1. Հեղափոխության հատուկ՝ վերաբերող: **2.** Հեղափոխության ոգով՝ գաղափարներով համակված: **3.** Հեղափոխություն կատարելուն ձգտող, հեղափոխության նպատակ հետապնդող: **4.** Հեղափոխության շնորհիվ ստեղծված՝ հաստատված՝ հիմնադրված: **5.** Հեղափոխող, արմատական փոփոխություններ՝ հեղաշրջում առաջ բերող՝ կատարող: // **Գ. 1.**

Հեղափոխության գործիչ, հեղափոխական շարժման մասնակից կամ կողմնակից:

հեղեղակարգավորիչ

Գ. // Ա. տեխ. Հորդ անձրևից՝ ծնհալից ևն գոյացած վարար ջրի արագ ու կատաղի հոսքը կարգավորող:

հեղեղանման

Ա. // Մ. 1. Հեղեղի նման: 2. փխթ. Հորդ, վարար, տեղատարափ: 3. փխթ. ճոխ. առատ:

հեղեղատար

Ա. Հեղեղի տարած, հեղեղի փչացրած, հեղեղից տարված՝ քշված: // Գ. Հեղեղի ջրերը տանող առու՝ խողովակ ևն:

հեղինակակից

Գ. // Ա. Միևնույն բանի մի քանի հեղինակներից յուրաքանչյուրը մյուսների համար:

հեղուկ

Ա. 1. Հոսելու հատկություն ունեցող: 2. Ջրիկ, ջրալի: // Գ. Հոսելու և իրենով լցված անոթի ծնն ընդունելու հատկություն ունեցող նյութ:

հեղուկացիք

Ա. Հեղուկ ցրող՝ ցողող՝ շաղ տվող: // Գ. Հեղուկ նյութը մանր ցայտերով ցրելու՝ ցողելու՝ շաղ տալու հարմարանք:

հեղուկացրիչ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ հեղուկացիք:

հեղուսահատ

Ա. // Գ. մանգ. Հեղույսներ (գամ, բենո, մեխ) հատող՝ կտրող (մեքենա, մեքենայի մաս, գործիք):

հենց

Վ. 1. Իսկ, ճիշտ ու ճիշտ, ուղղակի: 2. Անձնական դերանուններից առաջ՝ նույնիսկ, իսկը: 3. Ուղիղ, իսկ և իսկ: /// Մ. 1. Միայն, լոկ: 2. Անմիջապես, անմիջականորեն: /// Ե. Հենց որ:

հեշտագին

Ա. // Մ. 1. Խիստ ախորժեղի, հաճելի: 2. Հեշտալից, տարփալից:

հեշտությամբ

Գ. Գործ. հոլ. հեշտություն-ի: // Մ.

1. Ճիշտ: 2. Անվարան: 3. Սիրով:

հեշտօրոր

Ա. Հաճույքով՝ բերկրանքով օրորվող: // Մ. Հաճելի կերպով օրորվելով:

հեռագնաց

Ա. 1. Գնալու համար հեռու՝ հեռավոր: 2. Հեռու տեղ գնացող: 3. Ելման կետից շատ մեծ տարածությամբ հեռացող՝ թռչող՝ արծակվող: // Գ. Ելման՝ արծակման կետից շատ մեծ տարածությամբ հեռացող հրթիռ, լուսնագնաց:

հեռախոսահեն

Ա. // Գ. նորթ. Հեռախոսներ գողացող:

հեռակայող

Բ. Ենթ. դերք. հեռակայել-ի: // Գ. Ուսումնական հաստատության հեռակա ուսուցմամբ սովորող՝ ուսանող:

հեռապատճենիչ

Գ. // Ա. տեղեկ., նորթ. Որոշ հեռավորության վրա որևէ կարգի գրավոր փաստաթուղթը՝ բնագիրը՝ պատկերը ճշգրիտ կամ հարաբերականորեն ճշգրիտ պատճենող (համացանցի միջոցով):

հեռառմբակոծիչ

Ա. // Գ. ռազմ. Հեռավոր կետեր՝ ռազմական օբյեկտներ ռմբակոծող (ինքնաթիռ ևն):

հեծվից

Գ. Բաց. հոլ. հեծու-ի: // Մ. 1. Հեռու տեղից: 2. Առանց անմիջական մասնակցության: 3. Կողմնակիորեն:

հեծու

Ա. 1. Հեռավոր, հեռավոր տեղում գտնվող: 2. Մեծ ժամանակամիջոցով անջատված, անցած կամ գալիք: 3. Ոչ մերձավոր ազգակցական կապ ունենցող: 4. Ոչ հարազատ, խորթ, օտար: /// Մ. Որոշ հեռավորության վրա,

հեռավորությամբ, մեկուսի: /// **Գ.**
Հեռավոր տեղ՝ վայր՝ կետ: /// **Կ.**
1. Որևէ սահմանից՝ կետից այն
կողմ: 2. Առանց, գատ:

հեռուստադիտող

Գ. // **Ա.** Հեռուստացույց՝ հեռուս-
տատեսային հաղորդումներ դի-
տող:

հեռուստաչափիչ

Ա. // **Գ.** 1. Հեռուստային
չափումներ կատարող, տիեզերա-
կան տարածություններ չափող,
հեռուստաչափական (սարքեր,
գործիքներ):

հեազին

Ա. // **Մ.** 1. Հեքոտ, հեացող,
հեալով: 2. **Վիսք.** Հոգնած, ծանրա-
շարժ, դանդաղաշարժ:

հետագա

Ա. 1. Որևէ բանի հաջորդող: 2.
Որևէ բանի հետևող, հաջորդ,
հետո եկող: // **Գ.** Ապագա՝ գալիք
ժամանակամիջոց:

հետագիր

Ա. Հետո գրված, գրվածքի մեջ
հետո ավելացված: // **Գ.** Նամակի
վերջում՝ ստորագրությունից
հետո արված հավելում, հետ-
գրություն:

հետադիմական

Ա. 1. Առաջադիմությանը
հակառակ ընթացող, հետադեմ: 2.
Նորի՝ առաջավորի դեմ գործող և
հինը՝ իր դարն ապրածը պաշտ-
պանող: 3. Վատթարացող: // **Գ.**
Հետադեմ հայացքներ ունեցող
մարդ:

հետազոտող

Բ. Ենթ. դերք. հետազոտել-ի: /// **Ա.**
/// **Գ.** Հետազոտությամբ զբաղ-
վող, գիտական քննության ու
վերլուծության ենթարկող (անձ),
ուսումնասիրող, քննող:

հետախույզ

Ա. 1. Հետախուզող, հետախուզու-
թյուն կատարող: 2. **Վիսք.** Ջննող,
ամեն ինչ նկատող: // **Գ.** 1. Քազմ.
Հետախուզություն կատարող
զինվորական: 2. Հետախուզու-

թյան ծառայող՝ լրտես: 3. Երկրի
ընդերքի՝ օգտակար հանածոների
հետախուզության մասնագետ: 4.
Քազմ. Հետախույզ-ինքնաթիռ:

հետահան

Ա. Հետքով գնացող, հետամտող:
// **Գ.** **Կենդք.** Գիշատիչ կաթ-
նասուն, փարավոնամուկ, հետա-
հանուկ:

հետաքրքիր

Ա. 1. Քննող, հարցասեր, քննասեր:
2. Հետաքրքրական, հե-
տաքրքրություն չարժող,
հետաքրքրաշարժ: 3. Հետքերը
քրքրող՝ պրպտող: 4. Տարօրի-
նակ, արտասովոր, գարմանալի:
5. **Վիսք.** Դուրեկան, գեղեցիկ: // **Մ.**
Հետաքրքրությամբ:

հետևագորային

Ա. 1. Հետևագորին վերաբերող՝
պատկանող՝ հատուկ: 2. Հետևա-
գորից կազմված՝ բաղկացած: // **Գ.**
Հետևակ զինվոր, հետևագորի
զորական:

հետևակ

Ա. 1. Ոտքով գնացող, ոչ հեծյալ:
2. Քազմ. Հետևակին հատուկ՝
վերաբերող: 3. Մի բանի հետևող:
// **Գ.** 1. Ոտքով գնացող անձ,
հետիոտն: 2. Քազմ. Հետևակային
զորքի զորական, ոտքով գնացող
զինվորական: 3. շխմ. Ջինվոր:

հետևակագունդ

Ա. Հետևակ զինվորներից
կազմված: // **Գ.** 1. Հետևակ գունդ:
2. Հետևագոր:

հետևակամարտ

Ա. Հետևակ կռվող: // **Գ.** Հետևակ
զորքի կռիվ:

հետևակային

Ա. 1. Հետևակին հատուկ՝
վերաբերող, հետևակի: 2.
Հետևակներից բաղկացած՝
կազմված: // **Գ.** Հետևակագորի
զորական:

հետևանքով

Գ. Գործ. Իոյ. հետևանք-ի: // **Կ.**
Իբրև մի բանի հետևանք:

հետևից

Գ. Բաց. հոլ. հետև-ի: // Մ. Առարկայի երևացող մասի հակառակ կողմից: 2. Թիկունքից: 3. փխբ. Դավադրաբար: // Կ. Հակառակ կողմից:

հետո

Մ. 1. Ոչ հիմա, քիչ ժամանակ անց, հետագայում: 2. Ապա, այնուհետև: // Կ. Որևէ բանից՝ դեպքից հետո (ժամանակի տեսակետից): // Կ. Ի՞նչ կա որ, հետո ի՞նչ:

հերակալ

Գ. // Ա. Մազերը հավաք պահող (երկճղի ջորոց, ծամկալ):

հերակապ

Ա. // Գ. Մազերը կապող (ժապավեն են):

հերարծակ

Ա. // Մ. Մազերն արծակած, արծակահեր, արծակված մազերով:

հերթապահ

Ա. 1. Հերթով՝ հերթականությամբ որոշ պաշտոնական կամ հասարակական պարտականություն կատարող, հերթապահող: 2. Հանգստի ժամերին կամ օրերին որևէ գործ՝ պարտականություն կատարող՝ աշխատող: // Գ. Հերթապահող անձ, օրապահ:

հերթափոխային

Ա. 1. Հերթափոխով կատարվող՝ տեղի ունեցող: 2. Հերթափոխությունը սահմանող ու կարգավորող: 3. Հերթափոխով աշխատող: // Գ. Հերթափոխով աշխատող բանվոր՝ ծառայող, հերթափոխիկ:

հերթով

Գ. Գործ. հոլ. հերթ-ի: // Մ. 1. Ըստ հերթի, հերթականությամբ: 2. Հաջորդաբար, իրար փոխաջորդելով, իրար ետևից: 3. Ամեն մեկն իր կարգին՝ իր ժամանակին:

հերծվածող

Ա. // Գ. եկեղ. 1. Եկեղեցու միությունից պառակտված՝ բաժանված (մարդ կամ խումբ):

2. Հերետիկոս, աղանդավոր: 3. փխբ. Որևէ ուսմունքից՝ ուղղությունից շեղված (մարդ):

հերմաֆրոդիտ

Ա. // Գ. Միաժամանակ թե՛ արական, թե՛ իգական սեռական գործարաններ և հատկանիշներ ունեցող (բույս, կենդանի, մարդ), արուէգ, որձևէգ, երկսեռ:

հերոսապատում

Գ. Հերոսական պատմություն, հերոսական գործերի մասին պատմող գիրք՝ ստեղծագործություն: // Ա. Հերոսների՝ հերոսությունների մասին պատմող:

հեքիաթասաց

Ա. // Գ. 1. Հեքիաթներ պատմող՝ ասացող: 2. փխբ. Անհավատալի՝ անիրական բաներ պատմող (անձ):

հիանալի

Ա. // Մ. 1. Լավ, սքանչելի, ըստ կարգի ու պատշաճի: 2. փխբ. Արտակարգ, գերազանց: փխբ. 3. Խորապես, բազմակողմանիորեն ու մանրամասնությամբ:

հիասարսուռ

Ա. // Մ. Հիացմունքից սարսռած՝ սարսռելով, հիացմունքով ու սարսուռով:

հիացազին

Ա. // Մ. Հիացմունքով համակված, հիացմունք արտահայտող, հիացմունքով:

հիբրիդ

Գ. կենդ. Տարբեր տեսակների՝ ցեղերի են պատկանող կենդանիների կամ բույսերի խաչավորումով ստացվող օրգանիզմ: // Ա. Խառնածին:

հիմար

Ա. 1. Սահմանափակ խելքի տեր, խելքը պակաս: 2. Խելքը կորցրած, խենթ, խելագար: 3. Առողջ դատողության դեմ, անմիտ, անհեթեթ: 4. Ոչ շրջահայաց, իր գործերը խելամտորեն չտնօրինող: 5. Չնչին, աննշան: // Գ. 1. Սահմանափակ խելքի տեր,

խելապակաս մարդ: 2. Խելագար, խենթ:

հիմնադիր

Պ. Որևէ ուսմունքի՝ ուղղության՝ կազմակերպության՝ պետական կարգի ևն հիմքը դնողը՝ ստեղծողը, հիմնադրողը: // Ա. 1. Որևէ բանի հիմնադրմանը ծառայող: 2. Հիմք դնող, հիմնող: 3. Հիմնական սկզբունքները սահմանող: 4. Որևէ բանի հիմնադիրներից բաղկացած:

հիմնականում

Ա. Ներգ. հոլ. գոյականաբար գործածված հիմնական ածականի: // Մ. Գլխավորապես:

հիմնահատակ

Ա. Հիմնովին տապալված, քարուքանդ եղած, մինչև հատակը՝ հիմքը ավերված: // Մ. Քարուքանդ անելով, հիմնովին տապալելով:

հիմնարար

Ա. // Պ. Հիմնող, ստեղծող, հիմնադիր:

հիմնարկու

Ա. // Պ. Հիմնարկող, հիմնադիր, հիմք դնող (անձ):

հիմքից

Պ. Բաց. հոլ. հիմք-ի: // Մ. Հիմնովին, լրիվ, ամբողջապես:

հիմքակազմիչ

Ա. // Պ. լեզվ. Հիմքային ձև կազմող (ձևային):

հինգանկյունի

Ա. Հինգ անկյուն ունեցող: // Պ. երկրչ. Հինգ անկյուն կազմող բեկյալ գծով սահմանափակված երկրաչափական մարմին, հնգանկյունի, հինգանկյուն:

հինգանոց (հինգնոց, հնգանոց, հնգնոց)

Ա. Հինգ միավորի արժեք՝ չափ՝ կշիռ ունեցող: Պ. 1. Հինգ ռուբլիանոց՝ դոլարանոց ևն թղթադրամ: 2. Հինգ նիշ ունեցող խաղաթուղթ:

հինգհազարանոց

Ա. 1. Հինգ հազար միավոր պարունակող: 2. Հինգ հազար

արժեցող: // Պ. Հինգ հազարանոց թղթադրամը:

հինութ

Մ. Վաղ ժամանակներից, վաղուց ի վեր, վաղուցվանից: // Ա. Վաղուցվա, վաղեմի, հին ժամանակվա:

հիշատակագիր

Ա. Հիշատակություններ՝ հիշողություններ՝ հիշատակարան/ներ/գրող, արձանագրող: // Պ. 1. Հիշատակություն: 2. Հիշատակագրություն:

հիվանդ

Ա. 1. Որևէ հիվանդությամբ տառապող: 2. Հիվանդության նշան հանդիսացող, հիվանդության արտահայտություն ունեցող: 3. Ախտաբանական փոփոխության ենթարկված, խանգարված: 4. Վնասված, աշխատելու անկարող: 4. Թույլ, տկար: 5. Հուզված, շփոթված: 7. Վնասակար: // Պ. 1. Ինչ-որ հիվանդությամբ տառապող՝ աշխատելու անընդունակ մարդ (և կենդանի): 2. Հայկական հնագույն խազի անուն:

հիվանդագին

Ա. 1. Մարմանական կամ բարոյական ցավ պատճառող: 2. Տանջալից: 3. փխթ. Ծայրահեղ, չափազանց: 5. փխթ. Ոչ նորմալ, ոչ կարգին, անառողջ, անկարգությունների՝ անախորժությունների առկայությամբ բնորոշվող: // Մ. 1. Անառողջ: 2. փխթ. Չափազանցված, սովորականի սահմանից անցած:

հիվանդապահ

Պ. // Ա. Հիվանդին պահող՝ խնամող (անձ):

հիվանդասպան

Ա. // Պ. Հիվանդին սպանող՝ մեռցնող:

հոյ

Ա. 1. Հղիության վիճակում գտնվող: 2. փխթ. Որևէ բան առաջացնելու՝ ծնելու հնարավոր

րություն ունեցող, լի, լցված: // **Գ.**
 Հղիության վիճակում գտնվող
 կին:

հղկատաշիչ
Գ. ասողծ. Փայտամշակման ծեռքի
 գործիք: // **Ա.** Փայտանյութի
 մակերեսը հղկող՝ հարթեցնող:

հղկիչ
Ա. Հղկելու հատկություն ունեցող,
 հղկող: // **Գ.** Հղկելու գործով
 զբաղվող բանվոր՝ արհեստավոր:

հմա
Գ. 1. սնուտ. Կախարդական
 աղոթքներով պատրաստված իր՝
 առարկա, հուռութ: 2. Կախարդ: //
Ա. Հմայիչ, հմայություն անող:

հյութազատիչ
Գ. // **Ա.** Հյութ զատող (սարք,
 մեքենա):

հյութամզիչ
Գ. // **Ա.** տեխ. Հյութ մզող՝ քամող
 (սարք):

հյութախտաբույժ
Ա. // **Գ.** Հյութախտը բուժող
 (բժիշկ):

հյուսագիր
Գ. Գրելու ոճ, որի մեջ տառերը
 միանում՝ միահյուսվում են իրար:
 // **Ա.** Հյուսագրին հատուկ,
 հյուսագրով գրված, հյու-
 սագրական:

հյուսապսակ
Գ. Հյուսերի պսակ, հյուսերը զլխին
 փաթաթելով ձևացրած պսակ: //
Ա. Հյուսերով պսակված՝ պսակ
 կազմած:

հյուսիսակողմ
Գ. Հյուսիսային կողմը: // **Ա.**
 Հյուսիսային կողմի, հյուսիսային
 կողմում գտնվող:

հյուսկեն
Ա. // **Գ.** Հյուսված, հյուսածո,
 ցանցակերպ (հյուսք, հյուսվածք):

հնաքնակ
Ա. // **Գ.** Տվյալ վայրի՝ բնակարանի
 ևն հին բնակվող՝ հին բնակիչ:

հնաքնակիչ
Ա. // **Գ.** Տե՛ս՝ հնաքնակ:

հնաքնիկ
Ա. // **Գ.** Տե՛ս՝ հնաքնակ,
 հնաքնակիչ:

հնագիտակ
Ա. // **Գ.** Հնությունների գիտակ՝
 տեղյակ (անձ):

հնագրախույզ
Գ. // **Ա.** 1. Հին գրքեր փնտրող,
 որոնող: 2. Հին գրքեր
 ուսումնասիրող, հին գրքերի մեջ
 որոնումներ կատարող:

հնախույզ
Ա. // **Գ.** 1. Հնությունները՝ հին
 մշակույթի հուշարձանները
 ուսումնասիրող և հավաքող
 (անձ), հնահավաք: 2. Հնագետ:

հնածես
Ա. // **Գ.** 1. Եկեղ. Եկեղեցական հին
 ծեսերին հետևող (անձ): 2. փխք.
 Հին սովորույթներին՝ կարգերին
 կառչած մարդ:

հնածիսական
Ա. // **Գ.** Եկեղ. Եկեղեցական հին
 ծեսերին հետևող կամ կողմնակից,
 հին ծեսերին վերաբերող:

հնական
Գ. // **Ա.** նորք. Հին ուղղագրության
 կողմնակից:

հնակարկատ
Ա. // **Գ.** Հին շորեր՝ կոշիկներ
 կարկատող՝ նորոգող
 (արհեստավոր):

հնահավատ
Ա. // **Գ.** Հին հավատի հետևորդ,
 հնածես (անձ):

հնահավաք
Ա. // **Գ.** Հնություններ՝ արվեստի և
 մշակույթի հին նմուշներ հավա-
 քող և հավաքածուներ կազմող
 (մարդ):

հնանորոգ
Ա. // **Գ.** Հին իրեր նորոգող (արհես-
 տավոր):

հնարագետ
Ա. 1. Հնար՝ ելք գտնող,
 ճարտարամիտ, սրամիտ: 2.
 Հնարագիտությամբ կատարված:
 // **Գ.** Ճարպիկ՝ ճարտարող՝
 հնարամիտ մարդ, գյուտարար:

հնարիչ

Ա. // Գ. 1. Հնարող, ստեղծող: 2. արևմտի. Գյուտարար:

հնգազուխ

Ա. Հինգ զուխ ունեցող: // Գ. Հնգամատյան կամ Հին Կտակարանի առաջին հինգ գիրքը՝ Ծննդոց, Ելից, Ղևտացվոց, Թվոց, Երկրորդումն օրինաց:

հնգամարտիկ

Ա. // Գ. Հնգամարտով զբաղվող՝ հնգամարտի մրցումներին մասնակցող (մարտիկ):

հնգանիստ

Ա. Հինգ նիստ՝ կող ունեցող: // Գ. երկրչ. Հինգ նիստերով սահմանափակված երկրաչափական մարմին:

հնգաչափ

Ա. // Գ. Հին հունա-հռոմեական տաղաչափության մեջ՝ հինգ անդամից բաղկացած (տող):

հնգօղակ

Գ. Հինգ օղակների միասնություն՝ ամբողջություն: // Ա. Հինգ օղակից բաղկացած:

հնձանահար

Ա. // Գ. Հնձանում խաղողը ոտներով ճմլող (անձ):

հնձիչ

Գ. 1. գտնտ. Հացաբույսեր և խոտ հնձող մեքենաների ու հնձող գործիքների ընդհանուր անվանումը: 2. Հնձամեքենա՝ հնձող մեքենա: // Ա. Հնձող, հնձելու ծառայող:

հնձվոր

Ա. // Գ. Հունձ անող (մարդ):

հնոտի

Ա. // Գ. Հնացած, հնամաշ (զգեստ, կտոր):

հնչեղածայն

Ա. // Մ. Հնչեղ ծայն ունեցող, հնչեղ ծայնով:

հնչյունագիր

Գ. 1. Հնչյունագրական սկզբունքով գրված գրավոր հուշարձան: 2. Հնչյունները գրի առնող՝ գրանցող և վերարտադրող գործիք: // Ա. Հնչյունագրության

սկզբունքի վրա հիմնված, հնչյունագրական:

հոբեյանական

Ա. 1. Հոբեյանին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Որևէ հոբեյանի առթիվ կատարվող՝ թողարկվող՝ հրատարակվող: 3. Որևէ բանի հոբեյան հանդիսացող: 4. Որևէ հոբեյանի տոնակատարությունը կազմակերպող՝ նախապատրաստող: // Գ. Որևէ հոբեյանի առթիվ թողարկվող հուշառարկաների՝ արտադրանքի՝ մթերքների անվանում:

հոգաբարձու (հոգաբարձ,

հոգեբարձու)

Ա. // Գ. 1. Խնամատար, հոգ տանող, խնամակալ: 2. արևմտի. Հասարակական որևէ հիմնարկի բարեկարգության և տնտեսական վիճակի վրա հսկող (ընտրված անձ):

հոգեախտավոր

Ա. // Գ. Հոգեկան հիվանդություն ունեցող, հոգեկան հիվանդ:

հոգեառ

Ա. // Գ. 1. Կեղեքող, տանջող, չարչարող (մարդ): 2. Հոգին առնող, մեռցնող: 3. սնոտ. Հոգին տանող, սատանա:

հոգեգար

Ա. // Գ. Հոգեգարությամբ տառակող, հոգեգարություն ունեցող:

հոգեզեչ

Գ. Ըստ սնոտիապաշտական հավատալիքների՝ գիշերները գերեզմանից դուրս եկող և երկրի վրա թափառող մեռել, մեռելի ուրվական: // Ա. 1. Հոգին դիակ դարձնող, դիակացնող, հոգին սպանող: 2. հզվլ. Հոգով դիակնացած, շատ մեղավոր:

հոգեկան

Ա. 1. Մարդու ներաշխարհին՝ հոգուն հատուկ՝ վերաբերող: 2. Հոգևոր, անմութական, մարդու հոգևոր՝ ներքին աշխարհի հետ կապված: 3. Զգացմունքներին

հատուկ, զգացմունքային: 4. Ոչ նյութական, հոգևոր: // Գ. 1. թժշկ. Հոգեկան՝ նյարդային գործունեության խանգարում ունեցող անձ՝ հիվանդ, հոգեհիվանդ: 2. Հոգին գրգռված անձ:

հոգեկից

Ա. // Գ. Հոգով՝ հոգեկան աշխարհով մեկին հարազատ, մեկի հետ նույն հոգեկան ծգտումներն ունեցող:

հոգեհան

Ա. 1. Հոգևորքի մեջ գտնվող: 2. Հոգին հանող, հոգեսպան: 3. փխբ. Չարչարող, տանջող: 4. Տանջալից, տառապագին: // Գ. Հոգին հանող՝ տանջող անձ:

հոգեհիվանդ

Գ. Հոգեկան հիվանդ: // Ա. Հոգով հիվանդ, հոգեկան հիվանդություն ունեցող:

հոգեմարտ

Ա. եկեղ. Սուրբ Հոգու դեմ մարտնչող, Ս. Հոգու աստվածությունը չճանաչող: // Գ. Քրիստոնեական եկեղեցու մեջ ծագած աղանդներից մեկի՝ հոգեմարտության հետևող հերետիկոս:

հոգեմկալ

Ա. Հոգու ներշնչումով նվազված: // Գ. Հոգին հուզող՝ պարուրող նվագ:

հոգեպահիկ

Ա. Հոգին՝ կյանքը պահող՝ պահպանող: // Գ. հզվդ. Մի քիչ ուտելիք՝ սնունդ՝ կյանքը պահպանելու համար, հոգեպահուստ:

հոգեպահուստ

Գ. // Ա. Նեղ՝ դժվար օրվա համար պահված՝ խնայված (բան/եր/, հիմնականում՝ ուտելիք):

հոգեպաշտ

Ա. // Գ. Հոգիներ պաշտող, նախնիների հոգիները պաշտող (անձ), հոգեպաշտության հետևորդ:

հոգեսպառ (ոգեսպառ)

Ա. // Մ. 1. Հոգին սպառվող, հոգին փչող, շունչը կտրվելով,

շնչասպառ: 2. Ոգեսպառ: 3. փխբ. Հոգին դուրս եկած, շունչը բերանը հասած, ուժասպառ, անլուր տառապանքներ կրած:

հոգեվաճառ

Ա. Հոգին վաճառող: // Գ. փխբ. 1. Հոգին վաճառող անձ: 2. Փողի համար գործարքի գնացող:

հոգեվերլուծող

Ա. // Գ. թժշկ. Հոգեվերլուծության մեթոդով բուժող (հոգեբույժ):

հոգևորական

Ա. 1. Հոգեդեմ, աննյութական: 2. կրոն. Սուրբ հոգով եղած: 3. Հոգևոր պաշտոնյաներին հատուկ՝ վերաբերող, եկեղեցական: // Գ. եկեղեցական, հոգևոր պաշտոնյա:

հոգեորս

Ա. // Գ. նորբ., կրոն. Մարդկանց այլ կրոնի կամ աղանդի մեջ համոզելով կամ ստիպողաբար ընդգրկող, կրոնափոխ՝ դավանափոխ անող (անձ):

հոգետոչոր

Ա. Հոգին տոչորող՝ այրող: // Մ. Հոգին տոչորված, տոչորված հոգով:

հոգեփրկիչ

Ա. Հոգին փրկող՝ մեղքերից ազատող, խրատական: // Գ. Հոգին մեղքերից փրկող՝ փրկել փորձող անձ:

հոգի հանող

Բ. Ենթ. դերք. հոգի հանել-ի: /// Ա. Սպանող, տանջող, կեղեքող: /// Գ. ծծկբ. Հրազենի գնդակ:

հոգնած

Բ. Հրկտր. դերք. հոգնել-ի: /// Ա. /// Մ. 1. Տևական աշխատանքից՝ շարժումներից՝ գործունեությունից թուլացած, սաստիկ հոգնած: 2. Ապրումներից՝ զգացումներից ևն ծանծրացած՝ զգված: 3. Վաստակաբեկ, խոնջած: /// Գ. խսկց., նորբ. Անտարբեր՝ անհետաքրքիր դարձած՝ ծանծրացած, սպառված անձ:

հոգնականացուցիչ

Ա. Հոգնակիի ծն կազմող, հոգնակերտ: // **Գ.** Հոգնակիի ծները կազմող մասնիկներ՝ ցուցիչներ:

հոգնակի

Ա. 1. Բազմաթիվ, բազում, շատ: 2. Հոգնակիությունն արտահայտող: // **Գ.** քրկն. Հոգնակի թիվ: // **Մ.** Հոգնակի թվով, հոգնակի ծնով:

հոգնատանջ

Ա. // **Մ.** Հոգնած ու տանջված, հոգնաբեկ:

հողավորիչ

Գ. // **Ա.** լեզվք. Գերադասվող մակարդակի միավորի բաղադրիչ, հողող, կապող, միավորող:

հոժարակամ

Ա. // **Մ.** Հոժար կամքով արված՝ եղած, պատրաստակամ, իր կամքով՝ ցանկությամբ:

հոլաթև

Ա. // **Մ.** 1. Թևերը բաց, թևերը մերկ: 2. Թևերը՝ բազուկները արծակած՝ տարածած, թևատարած:

հոլովակերտ

Ա. // **Գ.** քրկն. Հոլով կազմող (մասնիկ):

հոլովանիշ

Գ. Հոլովական վերջավորություն: // **Ա.** Հոլովի նշան հանդիսացող, հոլով ցույց տվող:

հոլովառու

Ա. // **Գ.** քրկն. Որոշ հոլով պահանջող, որոշ հոլովով խնդիր պահանջող (բայ կամ այլ բառ):

հոծընթաց

Ա. Հոծ՝ խիտ առ խիտ շարքերով ընթացող: // **Մ.** Հոծ՝ խիտ-խիտ շարքերով:

հողաբարելավիչ

Ա. // **Գ.** Հողը գյուղատնտեսական օգտագործման՝ մշակման համար բարելավող՝ լավացնող՝ պիտանի դարձնող (ոռոգում, չորացում են):

հողաբույր

Ա. 1. Հողի բույր՝ բուրմունք ունեցող: 2. փխք. Մեռելային,

գերեզմանի հոտ արծակող: // **Գ.** Հողի բույր՝ հոտ:

հողազանգված

Ա. Հողից շինված, հողաշեն: // **Գ.** 1. Հողի զանգված: 2. գիտ. Հողերի՝ հողատարածությունների զանգված:

հողազուրկ

Ա. // **Գ.** Հողից զուրկ, հող չունեցող (մարդ):

հողախույզ

Ա. Հողախուզությամբ զբաղվող: // **Գ.** Հողախուզության մասնագետ:

հողածածկ

Ա. Հողով ծածկած՝ ծածկված: // **Գ.** 1. Հողե ծածկ՝ կտուր: 2. գիտ. Հողային ծածկույթ՝ շերտ:

հողածին

Ա. 1. կրոն. Հողից ստեղծված՝ ծնված: 2. Հողից ծնված, հողից ծլած, հողաբույս: // **Գ.** 1. կրոն. Հողից ստեղծված (Ադամի մասին): 2. Մարդ, աղամորդի:

հողածծիչ

Գ. // **Ա.** տեխ. Ջրի հետ խառնված հողը քաշող՝ հանող և թափող (մեքենա, հողաքաշիչ):

հողածուծ

Գ. // **Ա.** Տե՛ս՝ հողածծիչ:

հողակերտ

Ա. Հողից կերտած՝ շինված, հողաշեն: // **Գ.** Հողից շինված շինություն:

հողակտուր (հողեկտուր)

Գ. Հողե կտուր, հողերդիկ: // **Ա.** Հողե կտուր ունեցող:

հողակույտ

Գ. // **Ա.** կուտակված հողից գոյացած, հողի կուտակումից առաջացած: // **Գ.** Հողի կույտ, կուտակված հող, հողաթումբ, հողաբլուր: 2. փխք. Գերեզմանի հողաթումբ: 3. փխք. Գերեզման:

հողակուտակ

Ա. Հող կուտակած: // **Գ.** Տե՛ս՝ հողակույտ:

հողահան

Ա. Հողը փորող ու հանող՝ մի կողմ թափող: // **Գ.** 1. Պտտվող շղթայի վրա ամրացված շերտփներով

հողը փորող՝ հանող և մի կողմ թափող մեքենա: 2. Ջրի մեջ աշխատող մեքենա՝ հունը խորացնելու համար:

հողահանիչ

Ա. // Պ. Տե՛ս՝ հողահան:

հողահարթիչ

Պ. // Ա. Հողը հարթող՝ հարթեցնող (մեքենա):

հողամալ

Պ. Մետաղալարե ցանցով և փայտե շրջանակով հարմարանք՝ հող մաղելու համար: // Ա. Հող մաղող:

հողապատ

Պ. Հողե պատ, հողաշեն պատ: // Ա. 1. Հողով պատած՝ պատված: 2. Հողաշեն պատ/եր/ ունեցող:

հողատար

Ա. // Պ. Հող տանող՝ փոխադրող (մեքենա):

հողատեսակ

Ա. Հողի նման, հողանման: // Պ. Հողի տեսակ:

հողափոր

Ա. Հող/ը/ փորող: // Պ. Հող/ը/ փորող մարդ՝ մեքենա:

հողեղեն

Ա. 1. Հողից շինված՝ պատրաստված, կավեղեն, խեցեղեն: 2. փխբ. Հողից ստեղծված, հողածին: // Պ. 1. Հողից ստեղծված մարդ (Ադամի մասին): 2. Մարդ:

հողմազայր

Ա. // Մ. 1. Հողմի հարվածներից մղեգնած՝ կատաղած: 2. Հողմի նման կատաղի՝ մղեգին:

հողմաթափ

Ա. 1. Հողմից թափված: 2. Հողմի թափ ունեցող: // Մ. Հողմի թափով:

հողմաթև

Ա. // Մ. 1. Հողմի թևով, հողմի հետ: 2. Հողմի նման, հողմի արագությամբ: 3. Հողմի թևեր ունեցող, հողմի պես թռչող՝ թռչելով:

հողմահան

Պ. Օդի ուժեղ հոսանք հանող՝ առաջացնող սարք՝ գործիք: // Ա. Հողմից հանված՝ արմատախիլ արված:

հողմահար

Ա. 1. Հողմից՝ քամուց խփված՝ ծեծված: 2. Հողմից պոկված՝ թափված՝ քշված: 3. Ալեկոծված՝ ալեկոծվող, հողմակոծ, հողմախռով: 4. փխբ. Փութկոտ, բուռն, ուժգին: // Պ. 1. հզվդ. Հովհար: 2. օդափոխիչ:

հողմահարիչ

Պ. 1. Օդի ուժգին տեղափոխություն՝ քամի առաջացնող սարք, հովահարիչ: 2. Փոքրիկ էլեկտրական հարիչ: // Ա. Օդի ուժգին տեղափոխություն՝ քամի առաջացնող:

հողմահույզ

Ա. // Մ. 1. Հողմից հուզված՝ ալեկոծված, հողմախռով: 2. Սրընթաց:

հողմածայն

Ա. 1. Հողմի ծայն ունեցող՝ հանող: 2. Աղմկալից, շռնալից, շառաչուն: // Մ. Հողմի ծայն հանելով, աղմկելով, շառաչելով: // Պ. Հողմի ծայն:

հողմանման

Ա. // Մ. Հողմի նման, սրընթաց, արագ:

հողմապտույտ

Պ. Գալարվող՝ պտույտներ գործող քամի՝ հողմ: // Ա. // Մ. 1. Հողմից պտտվող՝ պտտվելով, գալարվող՝ գալարվելով: 2. Հողմի նման պտույտներ գործող՝ պտտվելով:

հողմատարափ

Ա. Մրրկահույզ: // Պ. Փոթորիկ, մրրկահողմ:

հողմարգել

Ա. Հողմը արգելող՝ արգելակող: // Պ. 1. Հողմը արգելող հարմարանք (պատնեշ, առագաստ): 2. Քամուց պատսպարվելու հարմարանք:

հողմացիր

Ա. // Մ. 1. Հողմից ցրված, այս ու այն կողմ տարված: 2. փխբ. Ուժգին հարվածից՝ գրոհից ցրված՝ ջախջախված, կազմալուծված: 3. Ջայթալված, կործանված:

հողմացրիվ

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ հողմացիր:

հողմընդդեմ

Ա. // Մ. Հողմի ուղղությանը դեմ՝
հակառակ, քամուն հակառակ:

հողմընթաց

Ա. Հողմի նման ընթացող: // Մ.
Հողմի նման ընթանալով:

հողօգտագործող

Ա. // Գ. Որոշ պայմաններով հող
օգտագործող (անձ):

հոյաքանդակ

Գ. // Ա. Հոյակապ քանդակված՝
կերտված (կառույց, քանդակ,
շինվածք ևն):

հոնալցոն

Գ. Հոնի լցոն՝ խճողակ: // Ա.
Հոնով լցոնված:

հոնակից

Ա. Երկու հոնքը իրար կցված: // Գ.
1. Երկու հոնքերի միացման՝
կցման տեղը: 2. Այդ տեղում
բուսած մազը:

հոպնակակիր

Ա. // Գ. Հոպնակով՝ ձեռքի
փոքրիկ կամ միանիվ սայլով հող՝
քար ևն փոխադրող:

հոռետես

Ա. // Գ. 1. Հոռետեսական
մտայնություն՝ վերաբերմունք՝
աշխարհընկալում ունեցող (անձ):
2. Ամեն բան մռայլ՝ վատ
գույներով տեսնող՝ ընկալող,
վատատես:

հոսանքաշխիչ (հոսանքաբաշխիչ)

Գ. // Ա. Որևէ ուղղությամբ ձգվող՝
շարժվող՝ տարածվող որևէ բանի՝
(ալիքի, օդի, լույսի) հոսքը՝
հոսանքը բաշխող՝ կարգավորող՝
սահմանգծող (մեքենա, սարք ևն):

հոսանահատիչ (հոսանքահատիչ)

Գ. // Ա. էլ. Անջատիչ:

հոսանաչափ

Գ. Ֆիզ. էլեկտրահոսանքի ուժը
հաստատուն ու միօրինակ պահող
գործիք: // Ա. Հոսանքը՝ հոսանքի
ուժը չափող՝ ցույց տվող:

հոսանքափոխարկիչ

Գ. // Ա. տեխ. էլեկտրական
հոսանքի փոխարկիչ՝ փոխարկող
(սարք), հոսանքափոխ:

հոսընթաց

Ա. // Մ. հմկրգչ. 1. Սահուն կերպով
հաղորդվող՝ հաղորդվելով (տե-
ղեկույթի մասին): 2. Իրար
հետևից, անընդմիջաբար:

հով

Ա. 1. Ջով, բարեխառն՝ դուրեկան
ջերմությամբ: 2. Ջերմությունը
նվազած՝ պակասած: 3. փխբ.,
ժող. Անտարբեր, սառը, անկարե-
կից: // Գ. 1. Թեթև՝ զով քամի: 2.
Ստվերոտ տեղ: 3. Հովություն,
զովություն:

հովահար

Ա. 1. Թեթև քամի առաջացնող: 2.
Ջով, ստվերոտ: // Գ. Հովհար:

հովահարիչ

Ա. // Գ. Հովահարող (հար-
մարանք):

հովանավոր

Ա. 1. Պաշտպանող, սատարող,
օգնող: 2. Հովանի ունեցող,
ստվերոտ: // Գ. Պաշտպան,
խնամակալ, հովանավորող:

հովանավորյալ

Ա. // Գ. Հովանավորություն
վայելող, մեկի կողմից հովանա-
վորված (անձ):

հովընկա

Գ. Հովն ընկնելու ժամանակը: //
Ա. Հովաշունչ:

հովկույ

Ա. Քամի կույ տվող: // Գ. կենդ. ճանճորսակ, ճանճորս:

հովհարաթև

Ա. 1. Հովհարի նման թևեր
ունեցող: 2. փխբ. Հովհարի նման
տերևներ ունեցող: // Գ. կենդ. Հովհարաթև մակաբույծ միջատ:

հովհարիչ

Ա. Հովհարով հով փչող,
հովացնող: // Գ. Փոքրիկ
էլեկտրական հովհար:

հովվակից

Գ. // Ա. 1. Հովվի ընկեր, մեկի հետ
հովվություն անող: 2. Եկեղ.

Կրօնական հոտի՝ համայնքի առաջնորդի՝ հովվի ընկեր՝ օգնական:

հոտած

Բ. Հրկտր. դերք. հոտել-ի: // Ա. 1. Նեխած, տհաճ հոտ ունեցող: 2. փխք. Անհրապույր, մոայլ: 3. փխք. Վիրավորված, դժգոհ, անբարեհամբույր: 4. փխք. Նախանձոտ, չարական, ժանտ (մարդու մասին):

հորատիչ

Ա. Հորատելու համար գործադրվող: // Գ. 1. Գետնի մեջ զանազան կարգի անցքեր փորելու համար, հորատ: 2. Հորատման խողովակի ծայրին ամրացված մասը, որը պլմաստի առամներով կտրտում է քարատեսակներ: 3. Հորատման աշխատանքներ կատարող բանվոր, հորատող:

հորատող

Բ. Ենթ. դերք. հորատել-ի: // Ա. // Գ. Հորատման աշխատանքներ կատարող (բանվոր):

հորափոր

Գ. // Ա. Հոր փորող (մարդ, մեքենա):

հորիզոնագիծ

Գ. 1. գիտ. Հորիզոնի հարթությանը զուգահեռ գիծ: 2. երկրբ. Միևնույն բարձրության վրա գտնվող կետերը քարտեզի վրա միացնող կորագիծը: 3. Հորիզոնական գիծ: // Ա. Հորիզոնական գիծ ունեցող՝ կազմող:

հորիզոնական

Ա. 1. Հորիզոնի գծին զուգահեռ: 2. Գազաթնահայաց գծի նկատմամբ ուղղահայաց: 3. Հարթ, հավասար, պառկած դիրքով: // Գ. 1. Հորիզոնին զուգահեռ գիծ՝ ուղղություն: 2. Ջանազան կարգի գծագրությունների՝ աղյուսակների նման հորիզոնադիր գծերից յուրաքանչյուրը: 3. շխմ. Շախմատի տախտակի հորիզոնագիծ վանդակների յուրաքանչյուր շարքը: 4. փխք.

Մրցության արդյունքները ցույց տվող տախտակի՝ աղյուսակի նման հերթական հորիզոնագիծը որպես մրցության մասնակցի գրաված տեղի՝ կարգի ցուցիչ:

հորձանապտույտ

Գ. Հորձանքի կազմած պտույտ, ջրապտույտ: 2. Հորձանք եղած տեղը, ջրապտույտ, հորձանուտ: // Ա. // Մ. 1. Հորձանքի նման պտտվող՝ պտտվելով, մոլեգին: 2. փխք. Հախուռն, խուռն:

հորձանուտ

Ա. 1. Հորձանքուտ: 2. Հորձանք տվող: // Գ. 1. Ջրապտույտ: 2. փխք. Իրադարձությունների՝ դեպքերի բուռն զարգացման բովը՝ ոլորտը՝ միջավայրը: 3. փխք. Մարդկանց խուռներամ շարժում՝ անցուղարձ: 4. փխք. Ջգացմունքների՝ մտքերի բուռն հոսանք՝ արթնացում:

հպանցիկ

Ա. // Մ. 1. Անցողիկ, ոչ տևական: 2. Մակերեսային, թռուցիկ, հարևանցի:

հպարտ

Ա. // Մ. 1. Իր արժանիքները և գերազանցությունը գիտակցող՝ գիտակցելով: 2. Վեհ, սեզ, սիգապանծ, հոյակապ: 3. Հպարտություն արտահայտող, հպարտությամբ, վեհությամբ: 4. Ամբարտավան, մեծամիտ, գոռոզ:

հսկա

Գ. 1. Արտակարգ ուժով և խիստ հաղթանդամ մարդ: 2. Արտակարգ հասակի տեր, վիթխարի՝ վիթխարահասակ մարդ: 4. փխք. Որևէ բնագավառի մեծագույն՝ առաջնակարգ ներկայացուցիչ: 5. Չափազանց հզոր երկիր՝ պետություն՝ բանակ նման: // Ա. 1. Արտակարգ մեծության, վիթխարի, հսկայական: 2. փխք. Որևէ բնագավառում մեծագույն՝ առաջնակարգ: 3. փխք. Չափազանց հզոր (երկիր, պետություն, բանակ):

հսկայակառույց

Գ. // Ա. Հսկայական, վիթխարի, արտակարգ մեծության, վիթխարի կերտվածքով (կառույց, շինություն ևն):

հսկայաքայլ

Ա. /// Մ. 1. Հսկայի՝ հսկայական՝ շատ մեծ քայլերով: 2. Արտակարգ արագ թափով՝ տեմպով, շատ արագ: /// Գ. մարզ., առավել. հոգն. Մարզական խաղի հարմարանք:

հսկիչ

Ա. Հսկող, հսկողություն իրականացնող: // Գ. Որևէ բան՝ որևէ մեկին հսկող՝ ստուգող պաշտոնական անձ:

հստակ

Ա. 1. Մաքուր, անխառն, ականակիտ: 2. Պայծառ, ջինջ: 3. Կանոնավոր, դյուրըմբռնելի: 4. Պարզ, որոշակի, պարզորոշ: 5. փխբ. Հնչուն, հնչեղ (ծայնի մասին): // Մ. Մաքուր, դյուրըմբռնելի: 2. Որոշակիորեն, պարզորոշ կերպով:

հտափստ

Գ. 1. Կատակող անձ, խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս: 2. Պչրանք: // Ա. 1. Սեթևեթ, մեղկ, պչրասեր: 2. փխբ. Ալլանդակ, անճոռնի:

հրաբոց

Ա. Հուր և բոց պարունակող: // Գ. Կրակ և բոց:

հրաբույր

Գ. Հրի՝ կրակի բույր: // Ա. 1. Կրակի բույր ունեցող: 2. փխբ. Ջերմ, բորբոք:

հրազեն

Գ. Վառողի կամ այլ պայթուցիկ նյութերի բռնկումով կրակող զենքերի ընդհանուր անվանումը: // Ա. Խզվի. Հրով զինված, այրող, վառող, տոչորող:

հրազենակիր

Ա. // Գ. Հրազեն կրող:

հրաթև

Ա. Հրեղեն թևերով, արագաթռիչ: // Գ. Հրեղեն թև:

հրաժարական

Ա. 1. Հրաժարում պարունակող՝ արտահայտող: 2. Արգելող: 3. Բացառող, մերժող: 4. Հրաժեշտի, բաժանվելու: // Գ. Բանավոր կամ գրավոր հայտարարություն՝ պաշտոնից՝ հանձնարարված գործից ևն հրաժարվելու մասին:

հրածորան

Գ. տեխ. Հեղուկ կամ գազ վառելու և բոցը որոշակի կետի ուղղելու սարք: // Ա. Հուր ծորող, կրակ հոսեցնող, հրածոր:

հրակերպ

Ա. Հրի տեսք՝ կերպարանք ունեցող, հրեղեն, բոցեղեն: // Գ. եկեղ. Հրեշտակ:

հրակուտակ

Ա. Հուր՝ կրակ կուտակված: // Գ. Հրի՝ կրակի կուտակ՝ կույտ:

հրահան

Ա. Իրենից հուր՝ կրակ հանող՝ առաջացնող: // Գ. 1. Երկաթ կամ պողպատ, որով կայծքարին խփելիս կայծ է առաջանում, չախմախ: 2. Քազմ. Չեռքի հրազենի հարվածող մեխանիզմի մաս, ոտք, շնիկ: 3. Լուցիչ:

հրահանգատվիչ

Գ. // Ա. Հրահանգներ տվող (սարք, մեքենա):

հրահանգիչ

Գ. // Ա. 1. Հրահանգող, վարժեցնող, մարզող (անձ): 2. Ղեկավարող, գործերը կարգավորող և աշխատանքի դրվածքի մասին ցուցումներ տվող (պաշտոնյա):

հրահար

Ա. Վառողի կամ այլ պայթուցիկ նյութի բռնկումով հարվածող՝ կրակող: // Գ. Կրակ՝ բոց առաջացնելու փոքրիկ սարք, ինքնավառ, լուցիչ:

հրահեղուկ

Գ. Հրաբխային խառնարանից դեռևս դուրս չժայթքած հրե նյութ՝ գանգված, լավա: // Ա. Հրաբխային խառնարանից դուրս

ժայթքող նյութի՝ լավայի տեսք ունեցող:

հրահրիչ

Ա. 1. Հրահրող, դրող: 2. Գրգռող, բորբոքող: // Գ. 1. Հրահրող՝ գրգռող՝ դրող անձ: 2. Կենսք. Ներքին արտազատման գեղձերից արյան մեջ արտազատվող նյութ, հորմոն:

հրածիզ

Գ. 1. Հրացանով լավ կրակող մարդ: 2. Հետևակ զորքի՝ հրազենով զինված զինվոր: 3. Հրազենով (զնդացրով, հրանոթով) կրակող տանկիստ-մարտիկ կամ օդաչու: // Ա. Վառողի կամ այլ պայթուցիկ նյութի բռնկումով հարվածող՝ կրակող, հրահար:

հրամանաբեր

Ա. // Գ. 1. Հրաման բերող, սուրհանդակ: 2. Եկեղ. Աստծու պատգամը բերող, մարգարե:

հրամանագանց

Գ. // Ա. Հրամանը գանց առնող՝ անտես անող՝ չկատարող (անձ):

հրամանատու

Ա. // Գ. Հրաման տվող, հրամայող, կարգադրող (անձ), հրամանատար:

հրամարիչ

Գ. // Ա. տեխ. Կրակմարիչ:

հրանետ

Գ. ռազմ. Հրավառ հեղուկի հոսանքով թշնամուն ոչնչացնող զենք: // Ա. Հուր նետող՝ ժայթքող:

հրանկար

Ա. Կրակի գույնով ներկված, հրագույն, հրատեսիլ: // Գ. Այրելով գծագրած նկար՝ պատկեր:

հրանյութ

Ա. Հրեղեն, բոցեղեն: // Գ. 1. Հրեղեն նյութ, կրակ: 2. Ռազմ. Ուղղակի զենքերի փամփուշտներ, արկեր են:

հրանշան

Ա. Հրի միջոցով նշան տվող: // Գ. Հրի միջոցով տրված նշան:

հրաշագործ

Ա. 1. Հրաշքներ գործող, հիանալի՝ չտեսնված՝ արտակարգ բաներ անող՝ կերտող՝ ստեղծագործող: 2. Հրաշալի կերպով շինված՝ կերտված՝ ստեղծագործված: 3. Կրոն. Հրաշք գործող, սքանչելագործ: // Գ. 1. Իրերի բնականոն ընթացքից չբխող՝ գերբնական զորությամբ ստեղծող՝ ստեղծագործող մարդ: 2. Հրաշալի ստեղծագործություն՝ կերտվածք՝ գործ:

հրաշալի

Ա. // Մ. 1. Զմայլելի, սքանչելի (կերպով): 2. Շատ լավ, հիանալի:

հրաշակերտ

Ա. 1. Հրաշալի արվեստով կերտված՝ շինված, հոյակապ, փառահեղ: 2. Սքանչելի, հրաշալի, վսեմ: // Գ. Հրաշալի կառուցվածք՝ շենք՝ ստեղծագործություն, գլուխգործոց:

հրաշապատմում

Ա. 1. Հրաշալի կերպով պատմող՝ ճառող: 2. Հրաշալի կերպով պատմված: 3. Հրաշքների մասին պատմող, հրաշքների պատմություններ պարունակող: 4. փխք. Հրաշքի պես սքանչելի՝ աննկարագրելի, հրաշալիքներով լի: // Գ. Հրաշքների մասին պատմող՝ հրաշքների պատմություններ պարունակող գրվածք՝ վեպ՝ հրաշավեպ:

հրաշքով

Գ. Գործ. հոլ. հրաշքի-ի: // Մ. Անսպասելի՝ անբացատրելի՝ անհավատալի կերպով:

հրաշալի

Ա. // Գ. Հրի ջերմության աստիճանը չափող (գործիք):

հրապարակախոս

Ա. Հրապարակում հասարակության համար ասված՝ գրված, հասարակությանն ուղղված: // Գ. 1. Հրապարակախոսությամբ զբաղվող անձ: 2. Հրապարակում հասարակության համար հասարակական-քաղաքական և տնտե-

սական հարցերի մասին խոսող՝
ճառող անձ:

հրապարակախոսական

Ա. // Ա. Հրապարակախոսության
բնույթ կրող (գրվածք):

հրապարակիչ

Ա. // զ. Հրապարակող,
տարածող, հայտնող (անձ):

հրապարակով (հրապարակավ)

Գ. Գործ. հոլ. հրապարակի: // Մ.
Հայտնապես, բացահայտ կեր-
պով, ի լուր կամ ի տես ամենքի:

հրասանդակիր

Ա. // զ. ջազմ. Հրասանդ՝
կարճակող թնդանոթ կրող՝
ունեցող, հրասանդներով զինված
(նավ):

հրավառիչ

Ա. // Գ. տեխ. Հրավառություն
կատարող, հրավառությամբ լու-
սավորող, լույսերի խաղ ստեղծող:

հրավիրականչ

Գ. Հրավերի կանչ: // Ա. Հրավերի
կանչող, հրավիրող:

հրավիրյալ

Ա. // Գ. Հրավիրված (անձ):

հրատ

Ա. Հրից՝ կրակից կազմված: // Գ.
հս. Կայծաքարատների կարգին
պատկանող հանք: / հտ. աստղգ.
Արեգակի մոլորակներից մեկի՝
Մարսի հայերեն անունը:

հրատարակիչ

Ա. տպգր. Որևէ տպագիր գործ
տպագրող և լույս ընծայող: // Գ.
տպգր. 1. Որևէ գործ տպագրող և
լույս ընծայող անձ: 2.
Պարբերականի հրատարակման
տնօրեն: 3. Ջանազան տպագիր
գործեր հրապարակող մարմին
կամ մասնավոր ձեռնարկություն:

հրատարակվելիք

Ա. Հրատարակվելու ենթակա: ///
Գ. Հրատարակվելու ենթակա
գործ՝ գրվածք: /// Բ. հնգ. Ապ. 2-
րդ դերք. հրատարակվել-ի:

հրատարափ

Ա. Հրեղեն տարափի՝ անձրևի
նման: // Գ. 1. Կրակի տարափ:

2. Ուժգին՝ սաստիկ զնդակո-
ծություն՝ ռմբակոծություն:

հրարծակ

Ա. 1. Հուր արծակող: 2. Հրի պես
արծակված, սանձազերծ: 3. փխք.
Ճառագայթող, լուսարծակ: 4.
Հրաշունչ: // Գ. Հուր՝ կրակ
առաջացնող փոքրիկ գործիք,
լուցիչ, հրահար:

հրացանազարկ

Գ. Հրացանի զարկ, հրացանի
կրակոց: // Ա. Հրացանով
զարկված՝ խփված:

հրացանակիր

Գ. // Ա. Հրացան կրող, հրացանով
զինված (զինվոր), հրացանածիգ:

հրացանածիգ

Ա. // Գ. ջազմ. Հրացանով
զինված, հրացանավոր (զինվոր):

հրացանավոր

Ա. // Գ. Հրացան ունեցող, հրացան
կրող (անձ):

հրափայլ

Ա. Հրի փայլ ունեցող, հրի նման
փայլող: // Գ. Հրի՝ կրակի փայլ:

հրափրիուր

Գ. հզվդ. Հրահեղուկ զանգված,
լավա: // Ա. Հրեղեն՝ հրագույն
փրփուր ունեցող:

հրդեհաքոց

Գ. Հրդեհի քոց: // Ա. 1. Կրակով
վառված, հրդեհով բռնկված,
քոցավառվող: 2. Հրդեհի պես
քոցեր արծակող:

հրդեհածիգ

Ա. // Գ. Հրդեհող՝ քորքոքող (անձ),
հրծիգ:

հրդեհաշեջ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ հրշեջ:

հրդեհարկու

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ հրծիգ:

հրեերեն

Գ. 1. Հրեաների ժարգոնը, որ
առաջացել է գերմաներենի հիման
վրա: 2. Եբրայեցերեն: /// Ա. /// Մ.
Հրեաների լեզվով:

հրետազորային

Ա. Հրետազորին հատուկ: // Գ.
Հրետազորի զինվոր կամ սպա:

հրետածիզ (հրետանածիզ)

Ա. // Գ. Թնդանոթածիզ:

հրետանավոր

Ա. ռազմ. Հրետանիով զինված: // Գ. ռազմ. Հրետագորային, հրետավոր:

հրթիռագետ

Գ. // Ա. Հրթիռագիտության մասնագետ:

հրթիռակիր

Ա. // Գ. Իր վրա հրթիռ/ներ/ կրող, հրթիռ/ներ/ով զինված (մեքենա, հարմարանք):

հրթիռային

Ա. 1. Հրթիռին հատուկ: 2. Հրթիռային զենքի արտադրությանը՝ ստեղծմանը հատուկ: 3. Հրթիռային զենքի զործադրությանը վերաբերող: 4. Հրթիռամիջուկային զորքերում ծառայող: // Գ. Հրթիռամիջուկային զորքերի զորական:

հրթիռատար

Ա. // Գ. Հրթիռ տանող՝ կրող (մեքենա՝ սարք):

հրկիզյալ

Ա. // Գ. Հրկիզված, հրդեհից վնասված (մարդ):

հրծիզ

Ա. 1. Կրակ թափող, շանթառատ, կայծակնաբեր: 2. Կրակ տվող, հրդեհող: 3. փխբ. Զգացմունքներ բորբոքող: 4. Պատերազմ հրահրող՝ դրդող: // Գ. փխբ. Բորբոքող՝ որևէ բան հարուցող (պատերազմ, վեճ են)՝ որևէ բանի դրդող անձ՝ մարդկանց խումբ՝ պետություն են:

հրճվագին

Ա. // Մ. Մեծ ուրախությամբ, մեծ ցնծությամբ, հրճվանքով լի:

հրշեջ

Ա. 1. Հրդեհը մարող՝ հանգցնող: 2. Հրդեհը հանգցնելուն ծառայող: 3. Հրդեհը հանգցնելու անհրաժեշտ պիտույքներով ու միջոցներով զինված: // Գ. 1. Հրշեջ խմբի ծառայող: 2. Կրակմարիչ:

հուժկու

Ա. 1. Կորովի, ուժեղ, զորեղ: 2. Ուժգին: // Մ. Ուժգին, մեծ ուժով:

հուղարկավոր

Ա. // Գ. Ննջեցյալի հուղարկավորությանը մասնակցող, թաղման թափորի հետ զնացող (անձ):

հումակեր (հմակեր)

Ա. // Գ. Հում սննդամթերք օգտագործող, հում-հում ուտող (անձ):

հումանիստ

Ա. // Գ. 1. Հումանիզմի կողմնակից, հետևորդ: 2. Մարդասեր:

հունցիչ

Գ. // Ա. Հունցող՝ շաղախող թիակ՝ սարք կամ մեքենա:

հուշամրցանակակիր

Գ. // Ա. մարզ. Հուշամրցանակ կրող՝ ստացող (մարզիկ):

հուշապատում

Գ. Իբրև հիշողություն պատմվող պատմություն: // Ա. 1. Որպես հուշ պատմվող: 2. Հուշեր պատմող, հիշողություններ պարունակող:

հուշարձանագետ

Գ. // Ա. Հուշարձանների պահպանությամբ՝ վերականգնմամբ և արժևորմամբ զբաղվող (պատմագետ, հասարակական-ազգային գործիչ են):

հուշարձանացած

Բ. հզվդ. Հրկտր. դերբ. հուշարձանանալ-ի: // Ա. Հուշարձան դարձած, անմահացած, հավերժացված:

հուշիկ (հուշկիկ)

Ա. // Մ. Կամաց-կամաց, ծանր ու դանդաղ:

հուսաբեկ

Ա. // Մ. Հույսը կտրված՝ բեկված՝ խորտակված, հուսահատ:

հուսամ

Բ. Ըղծ. եղ. հուսալ-ի: // Վ. Հույս ունենամ, հավատացած եմ, կարծում եմ:

հուսալիք (հուսալից)

Ա. // Մ. Հույսով լի, մեծ հույսով:

հուսախաբ

Ա. // Մ. Իր հույսերի մեջ խաբված,
հույսը ի դերն ելած,
հիասթափված:

հուսակորույս

Ա. // Մ. Հույսը կորցրած, անհույս:

հուսակտուր

Ա. // Մ. Հույսը կտրած՝ հատած,
հուսահատ, հուսակորույս:

հուսահատ

Ա. 1. Հույսը կորցրած, վիատված:
2. Հուսահատական, հուսահա-

տուքյուն առաջացնող: // Մ.
Հույսը կտրած, հուսակտուր, հու-
սալքված, վիատված:

հուսատու

Ա. // Չ. Հույս տվող, հուսադրող,
լավ ապագայի հույս ներշնչող
(անձ):

հուսափափազ

Ա. // Մ. Հույսով ու փափագով,
հույսով փափագելով:

հուրի-փերի Չ. // Ա. Չքնադագեղ
(աղջիկ,կին):

Մ Զ Ժ Ձ

ծագագիր

Չ. Չանագան թռչունների ծնով
զարդարուն գլխագիր: // Ա.
Չանագան թռչունների ծնով
զարդարուն գրով:

ծախ

Ա. 1. Մարմնի աջակողմին
հակառակ, ախյակ: 2. Մարդու
ընդունած դիրքի ծախակողմում
գտնվող՝ տարածվող: 3.
Անհարմար, աննպաստ (տեղի
մասին): 4. փխք. Անհաջող,
ծախորդ, անբարենպաստ:
5. Քաղաքական-հասարակական
արմատական հոսանք ներկայաց-
նող: 6. Օպորտունիստական: 7.
հզն. Կեղծ (ծախ-ը չակերտների
մեջ՝ «կեղծ» հեղափոխական): ///
Մ. 1. Սրտի կողմի ծեռքի
ուղղությամբ: 2. խսկց. Ոչ ուղիղ՝
ոչ ընդունված ճանապարհով՝
ուղղությամբ: /// Չ. 1. Չախ ծեռքը:
2. առավել. հոզն. Չախ հոսանքի
կամ ծախ թեքման կողմնա-
կիցներ՝ հետևորդներ:

ծախսիկ

Ա. 1. Չախ ծեռքով գործող,
առավելապես ծախ ծեռքին
վարժված: 2. Անհաջող, անբա-
րենպաստ, ծախորդ: 3. Վատ,
աղետավոր, դժբախտ: 4. քղք.

Չախերին հատուկ: // Չ. 1. Չախ
ծեռքով գործող՝ ծախ ծեռքին
վարժված անձ: 2. Անհաջողակ՝
ծախորդ մարդ:

ծախողակ

Ա. 1. Չախորդ, անբարենպաստ,
անհաջող: 2. Չախողված: // Չ.
Ապաշնորհ՝ անհաջող գրող կամ
որևէ գործ կատարող մարդ:

ծաղկիչ

Չ. 1. Չաղկող մարդ: 2. Ժող.
Բուրդ ու բամբակ ծաղկելու
ճիպուտ: // Ա. Չաղկող:

ծայնագիր

Չ. Չայնը՝ եղանակը գրի առնող և
վերարտադրող գործիք, մեքենա
(ֆոնոգրաֆ): 2. Եղանակը՝
երաժշտությունը հատուկ նշան-
ներով՝ նոտաներով գրի առնող
անձ, ծայնագրող երաժշտագետ:
// Ա. Չայնը գրի առնելուն և
վերատադրելուն ծառայող:

ծայնագրագետ

Ա. // Չ. 1. Եղանակը՝ երաժշտու-
թյունը հատուկ նշաններով՝
նոտաներով գրի առնել՝
ծայնագրել իմացող (անձ),
ծայնագրող (երաժշտագետ): 2.
Երաժշտական օրենքների հմուտ
(անձ):

ծայնագրիչ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ծայնագիր:

ծայնագուրկ

Ա. 1. Չայնից գուրկ, ծայն չհանող, անծայն: **2.** Ընտրական և այլ իրավունքներից զրկված: **// Գ. քղք.** Ընտրական և այլ իրավունքներից զրկված մարդ:

ծայնաթրթիռ

Ա. մսնգ. Երաժշտական կատարման ժամանակ մեկ կամ մի քանի ծայների արագ կրկնման հետևանքով թրթռալու տպավորություն՝ տատանում առաջացնող: **// Գ. մսնգ.** Երաժշտական ստեղծագործության ժամանակ մեկ կամ մի քանի ծայների արագ կրկնում, որն առաջացնում է ծայնի թրթռալու տպավորություն:

ծայնախափանիչ

Ա. // Գ. Չայնը՝ աղմուկը խափանող՝ խլացնող (գործիք, սարքավորում են):

ծայնախլացուցիչ

Ա. // Գ. տեխ. Տե՛ս՝ ծայնախափանիչ:

ծայնակիր

Ա. Չայնը իր վրա կրող՝ վերցնող: **// Գ. լեզվք.** Սեմական այբուբենին հատուկ նշան, որ դրվում է բաղաձայնանիշ տառի տակը կամ վերևը՝ ցույց տալու համար, թե ինչ ծայնավոր պետք է արտասանվի, ծայնանիշ:

ծայնակից

Ա. // Գ. 1. Ուրիշին ծայնակցող, երգակից, նվագակցող (անձ): **2.** փխք. Համաձայն, համակարծիք, մեկի կարծիքին՝ խոսքին հետևող (անձ):

ծայնակլանիչ

Ա. // Գ. տեխ. Չայն կլանող, ծայն խլացնող (հարմարանք, նյութ են):

ծայնահան

Ա. // Գ. Չայնային գրանցումը վերարտադրող (գործիք (ադապտեր):

ծայնամարզիչ

Ա. // Գ. Չայնը մշակող:

ծայնամեկուսիչ

Ա. // Գ. Չայնի՝ աղմուկի թափանցումը նվազեցնող՝ թուլացնող (հարմարանք):

ծայնամեղմիչ

Գ. // Ա. Չայն մեղմող՝ ցածրացնող (սարք):

ծայնավերարտադրիչ

Գ. // Ա. Չայնը վերարտադրող (սարք):

ծայնավոր

Ա. 1. Չայն արծակող, հնչական: **2.** Երգեցիկ ծայն ունեցող: **3. լեզվք.** Չայնից բաղկացած, երաժշտական ծայն ներկայացնող: **// Գ. 1. լեզվք.** Չայնալարերի պարբերական տատանումներով և առանց բերանում ստեղծվող արգելքների արտաբերվող հնչյուն: **2.** Չայնավորանիշ, ծայնավոր գիր կամ տառ:

ծայնավորակիր

Ա. // Գ. Չայնավոր ունեցող՝ պարունակող:

ծայնավորահանգ

Ա. // Գ. Չայնավորով հանգող՝ վերջացող (վանկ, բառ են):

ծայնատար

Ա. 1. Չայնը հեռու տանող՝ հաղորդող: **2. փխք.** Մտքերի՝ զգացմունքների՝ երաժշտության արտահայտիչ՝ տարածող: **// Գ. 1.** Չայնային ալիքները որոշ ուղղությամբ կենտրոնացնելուն և ուժգնացնելուն ծառայող փող՝ խողովակ, ծայնաշեփոր: **2.** Մտքերի՝ զգացմունքների՝ երաժշտության արտահայտիչ՝ տարածող անձ:

ծայնարկու

Գ. Լացող՝ ողբացող՝ լալկան այր՝ կին, ողբասաց: **// Ա. 1.** Չայն հանող, ծայնով կանչող: **2.** Լացի ու ողբի ծայներ արծակող, լալկան:

ծայնարծակ

Ա. /// Մ. Արծակ՝ համարծակ
ծայնով, ծայնի ամբողջ ուժով: ///
Գ. Չայնաշեփոր:

ծայնով (ծենով)

Գ. Գործ. հոլ. ծայն-ի: // Մ. Ժող.
Երգելով:

ծայնորս

Գ. 1. տելխ. Չայնորսիչ,
ինքնաթիռի՝ սուզանավի են
ծայնը՝ աղմուկը որսացող՝ բռնող
սարք՝ հարմարանք: 2. Նման
հարմարանքով լսող անձ: // Ա. 1.
Չայնորսիչի օգնությամբ ծայներ
որսացող: 2. խսկց., անարգ.
Քվեարկության ժամանակ զա-
նազան մեքենայություններով՝
խաբեությամբ հօգուտ մեկի
ծայներ որսացող:

ծայնորսիչ

Ա. // Գ. Հեռավոր տեղերից
ինքնաթիռի՝ սուզանավի են
աղմուկը որսացող (հարմարանք):

ծանծիր

Ա. հզվդ. Չանծրալի: // Գ.
Չանծրույթ:

ծանծրալի

Ա. // Մ. Խիստ ծանծրույթ
պատճառող, անհետաքրքիր,
տաղտկալի:

ծգաբան

Գ. // Ա. 1. ռազմ. Արկերի շարժման
օրենքները հրանոթի փողում և
հրանոթից թռչելուց հետո
ուսումնասիրող (ռազմագետ): 2.
Կրակող:

ծգիչ

Ա. Չգող, քաշող, գրավող: // Գ.
Չգելու հարմարանք:

ծեթահեն

Ա. // Գ. Չեթ գողացող:

ծեղունաքնակ

Ա. // Գ. Չեղունահարկում (ծեղնա-
հարկում) բնակվող (մարդ,
կենդանի):

ծեռագիր

Ա. Չեռքով գրված: // Գ. 1.
Անտիպ՝ դեռևս չտպագրված
բնագիր: 2. Չեռքով գրված գիրք՝

մատյան, գրչագիր: 3. Չեռքով
գրելու ամեն մեկին հատուկ ձևը:

ծեռագործ

Ա. Չեռքով գործված՝ հյուսված: 2.
Չեռքով շինված, ծեռակերտ: 3.
հզվդ. Արհեստական, ոչ բնական:
// Գ. 1. Չեռքի գործ, ծեռքով
շինված՝ պատրաստված՝ կերտ-
ված իր: 2. Ասեղնագործված իր:

ծեռակերտ

Ա. 1. Մարդու ծեռքով կառուցված՝
շինված, ոչ բնական: 2. Չեռա-
գործ: 3. Չեռքով կառուցված՝
կերտված: // Գ. Չեռքով շինված՝
կերտված՝ ստեղծված բան,
ծեռքի ստեղծագործություն (քան-
դակ են):

ծեռանկար

Ա. // Գ. Չեռքով կատարված՝
նկարած՝ արված (նկար):

ծեռատունկ

Ա. 1. Սեփական ծեռքերով
տնկած՝ աճեցրած: 2. փխբ. Իր
ծեռքով խնամած՝ պահած: // Գ.
Սեփական ծեռքերով տնկած
պարտեզ՝ անտառ:

ծեռնագուշակ

Ա. // Գ. Չեռքի մեջ եղած գծերին
նայելով գուշակություններ անող
(մարդ):

ծեռնածալ

Ա. // Մ. 1. Չեռքերը ծալած,
անհույս: 2. փխբ. Պարապ,
անգործ: 3. Ժող. Խոնարհ, հլու:

ծեռնակապ

Գ. Չեռքի կապանք: // Ա. Չեռքերը
կապած՝ կապված:

ծեռնահմա (ծեռահմա)

Ա. // Գ. Չեռահմայություն անող,
ծեռքին նայելով գուշակություն
անող (անձ), ծեռնագուշակ:

ծեռնաչափ

Գ. Չեռքի երկարությունն իբրև
չափի միավոր: // Ա. Չեռքի
երկարության չափով, մի ծեռքի
չափ:

ծեռնասուն

Ա. 1. Մեկի ծեռքի տակ սնված՝
դաստիարակված: 2.
Ընտելացած, ծեռնասովոր: // Գ.

հզվդ. Մեկի ձեռքի տակ սնված՝
դաստիարակված սան՝
աշակերտ:

ծեռնատարած
Ա. // Մ. Չեռքերը տարածած,
բազկատարած:

ծեռնարկու
Գ. // Ա. 1. Մի բան ձեռնարկող,
հանձնառու: 2. Նոր գործ սկսող
նախածեռնող, ձեռներեց: 3. Չեռ-
նարկատեր:

ծեռնարծակ
Ա. // Մ. 1. Չեռքերն արծակած՝
տարածած: 2. Ազատ,
ծերբազատ:

ծեռներեց
Ա. Նախածեռնող, ինքնուրույն
գործելու անհրաժեշտ համարձա-
կություն ու հմտություն ունեցող: //
Գ. 1. նորք. Նախածեռնող՝
ինքնուրույն գործող՝ հմուտ և
բանիմաց անձ: 2. Արտադրական
կամ առևտրական-տնտեսական
միավորման՝ ձեռնարկության
տեր:

ծեռնթափ
Ա. // Մ. 1. Մի բանից ձեռք քաշած՝
հրաժարված, մի կողմ քաշված: 2.
Չեռքը դատարկ, դատարկածեռն:

ծեռնունայն
Ա. // Մ. 1. Դատարկածեռն,
ունայնածեռն, դատարկ ձեռքով:
2. փխբ. Առանց մի բան ձեռք
բերելու, առանց հաջողության,
առանց դրական արդյունքի
հասնելու:

ծեռքի
Գ. Սեռ. հոլ. ձեռք-ի: // Ա. Չեռքի
ուժով կատարվող: 2. Չեռքով
բանեցնելու: 3. Չեռքին բռնելու՝
պահելու:

ծեռքից (ծեռից)
Գ. Բաց. հոլ. ձեռք-ի: // Կ.
Պատճառով:

ծեռքով (ծեռով)
Գ. Գործ. հոլ. ձեռք-ի: // Կ.
Միջոցով:

ծևակերտ
Գ. // Ա. լեզվք. Չևեր կերտող՝
կազմող, ձևերի կազմությանը

մասնակցող (ինչյուն, ինչյունա-
խումբ, քերականական մասնիկ
են):

ծևամուլ
Գ. // Ա. 1. Չևի մուլի հետևորդ, ձևի
վրա հարկ եղածից ավելի
ուշադրություն դարձնող (անձ): 2.
Ծեսերի՝ արարողությունների՝
ավանդությունների և մուլի
հետևորդ: 3. Չևապաշտ:

ծևավորիչ
Ա. // Գ. նորք. Որոշակի կարգով՝
որոշ նպատակի համապա-
տասխան հարդարող՝ զարդարող՝
զեղեցկացնող, պատրաստի՝
ավարտված վիճակի բերող
(անձ, կազմակերպություն ևն):

ծիազլուխ
Գ. Չիու գլուխ: // Ա. Չիու գլխով,
ծիու գլուխ ունեցող:

ծիամռութ
Գ. Չիու մռութ: // Ա. Չիու մռութի
նման մռութ՝ դեմք ունեցող:

ծիավար
Գ. // Ա. 1. Չի վարող՝ քշող: 2.
Կառքի՝ սայլի ևն ծիերը վարող՝
քշող՝ կառավարող: 3. Չիավարծ:

ծիավարծ
Ա. // Գ. 1. Չի վարծեցնող: 2.
Վարծ՝ հմուտ ծիավոր: 3.
Չիարշավների պրոֆեսիոնալ
հեծյալ, ծիարշավորդ:

ծիատրուխ
Ա. Չիու ոտնաձայնից՝ դոփյունից
առաջացած: // Գ. Չիու ոտնա-
ձայն, դոփյուն:

ծիարշավ
Գ. 1. Չիերով արշավը որպես
մարզած: 2. Չիերով արշավելու
մրցահանդես: // Մ. Չին
վազեցնելով:

ծիաքայլ
Ա. // Մ. Չիուն նման քայլերով՝
քայլելով՝ արշավելով՝ վարգելով,
ծիու քայլքով: // Գ. մարզ.
Չիասպորտի մրցումներում նմույ-
զով կատարվող զանազան
առաջընթաց շարժումներ:

ծիգ

Ա. 1. Չգված, ծիգ քաշած, պրկած:
2. Չգված դիրքով, հաստատուն:
3. Երկարատև, երկար տևող: 4. Երկարությամբ ձգված, երկարածիգ: 5. Պինդ, ամուր: /// Մ. 1. Հաստատուն, ձգված դիրքով: 2. Պինդ, ամուր: /// Գ. ռազմ. Հրացանից արծակված զնդակ կամ թնդանոթից արծակված ռումբ:

ծիթահան

Ա. Չեթ հանող: // Գ. 1. Չեթ հանող գործիք՝ սարք: 2. Չեթ հանելու գործարան, ծիթահանք:

ծկնագիր

Ա. Զկների ծևով ներկայացված՝ ներկայացվող, ծկների ծևով գրերով զարդարված: // Գ. 1. Զկների ծևով ներկայացված գրերով զարդագիր: 2. Զկան պատկեր ներկայացնող զարդագիր:

ծկնարյուն

Գ. Զկան արյուն: // Ա. փխր. Սառնարյուն:

ծկնկույ

Գ. 1. կենդ. Արագիլից փոքր ջրասույզ թռչուն, որ սուզվելով ծուկ է որսում: 2. Մրկահավերի ցեղին պատկանող լողացող մեծ թռչուն: // Ա. Զուկ կույ տվող՝ ուտող:

ծյութաթորիչ (ծյութաթոր)

Գ. // Ա. Զյութ թորող:

ծյունաթաթախ

Ա. // Մ. Զյան մեջ թաթախված, ծյունով ծածկված:

ծյունալանջ

Գ. Զյունածածկ լանջ: // Ա. 1. փխր. Սպիտակամազ լանջ՝ կուրծք ունեցող: 2. փխր. Սպիտակաթույր լանջ՝ կուրծք ունեցող, ծյան պես սպիտակ կրծքով:

ծյունակալ

Գ. Ճանապարհների՝ երկաթուղու և կողքերին դրվող փայտաշեն պատնեշ՝ ծյան հոսքը կասեցնելու

համար: // Ա. Կրան ծյուն նստած, ծյունապատ, ծյունածածկ:

ծյունահավաք

Ա. Զյուն հավաքող և պահող: // Գ. Զյուն հավաքող մեքենա:

ծյունահերձ

Ա. Զյան շերտը հերձող՝ պատռող՝ ձեղքող: // Գ. 1. Շոգեքարշի առջև դրված հարմարանք, որ մաքրում է ծյան շերտը և բացում գծերը: 2. Զնծաղիկ:

ծյունահյուս

Գ. Զյան հյուսք, ծյան զանգվածեղ շերտ, որ բարձունքից սահում է դեպի ցած: // Ա. քնատ. Զյունից հյուսված:

ծյունամաքրիչ

Ա. // Գ. Զյուն մաքրող (հարմարանք՝ մեքենա ևն):

ծյունապսակ

Ա. Գազաթին իբրև պսակ ծյուն կրող: // Գ. քնատ. Զյան ծածկույթը որպես պսակ:

ծնաբեր

Ա. Զյուն բերող: // Գ. քսք. Ծաղկի տեսակ:

ծնազնաց

Ա. // Գ. Զյան վրա սահելու համար հարմարեցված (մեքենա, սարք ևն):

ծողակիր

Ա. 1. Չեռքին ծող բռնող: 2. Չողեր ունեցող, ծողերով պատրաստված: // Գ. Չեռքին ծող բռնած անձ:

ծնահետք

Գ. Զյան հետք: // Ա. Զյան հետքեր՝ պատառներ կրող:

ծնծաղկաթույր

Ա. քնատ. Զնծաղկի բույր ունեցող: // Գ. Զնծաղկի բույր:

ծողաչափ

Գ. տեխ. Երկարություն չափելու ծող: // Ա. Մի ծողի երկարությամբ, մի ծողի չափ:

ծողապատ

Ա. Չողերով ծածկած՝ պատած: // Գ. Չողաշեն ցանկապատ:

ծողացանկապատ

Ա. Չողերով կառուցված ցանկապատ ունեցող: // Գ. Չողերով կառուցված ցանկապատ:

ծործահավաք

Ա. // Գ. Հին շորեր՝ ցնցոտիներ հավաքող (անձ):

ծվածիր

Ա. Զվածն: // Գ. 1. մաք. էլիպս, ծվարդ, փակված կոր, որի յուրաքանչյուր կետի տվյալ երկու կետերից հեռավորությունների գումարը հաստատուն է: 2. Առարկայի՝ այդպիսի կորի նմանվող առարկայի տեսք՝ գծագիր են:

ծվածն

Ա. Զվի ձև ունեցող: // Մ. Զվի ձևով:

ծրի

Ա. // Մ. 1. Անվճար, առանց վարձատրության, ծրիաբար, անհատույց տրվող՝ տրված: 2. Շատ էժան: 3. Զուր, ավելորդ, անհիմն:

ծրիակեր

Ա. // Գ. Զրի ուտող, ուրիշի կամ հասարակության հաշվին ապրող, պորտաբույծ:

ծրիակյաք

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ ծրիակեր:

ծուլածո

Ա. 1. Չուլված, ծուլելու միջոցով ստացված: 2. փխբ. Միասնական, միաձուլ: // Գ. 1. Չուլված՝ ծուլելու միջոցով շինված իր՝ առարկա: 2. տպգր. Տառի կամ նիշի ցցուն (հայելային) պատկերը տպատառի վրա, տառաչք:

ծուլարար

Ա. // Գ. Չուլող (անձ):

ծուլիչ

Ա. // Գ. Չուլող (սարք):

ծուլող

Բ. Ենթ. դերք. ծուլել-ի: /// Ա. /// Գ. Չուլելու գործի վարպետ:

Շ Ղ Պ

ղեկավար

Գ. 1. Որևէ գործ՝ շարժում ղեկավարող, գործի առաջնորդ, կառավարիչ: 2. Ղեկը կառավարող՝ աշխատեցնող անձ, ղեկավար: // Ա. 1. Ղեկավարող, ղեկավարությունն իրականացնող: 2. Ղեկը աշխատեցնող, ղեկավարող, կառավարող: 3. Պատասխանատու, բարձրաստիճան: 4. Ղեկավարման ուղղություն տվող,

իրևն ուղեցույց հանդիսացող (ղեկավարող):

ղողանջածայն

Ա. 1. Ղողանջի ծայն ունեցող: 2. Քաղցրածայն: 3. փխբ. Թրթռուն, կենսալից, եռանդով լի: // Մ. Ղողանջուն ծայնով, ղողանջելով, քաղցրածայն:

ղպտիներեն

Գ. Միջնադարյան Եգիպտոսի բնակչության լեզուն: /// Ա. /// Մ. Այդ լեզվով գրող՝ գրված:

Ճ Ժ Ծ

ճախնուտ (ճախուտ)

Գ. 1. Ճահճային տեղ, ճահճուտ, ճախճախուտ: 2. փխբ. Կեղտուտ՝ ապականված տեղ՝ միջավայր: // Ա. Ճահճային:

ճակատաբաց

Ա. // Մ. 1. Համարձակ, աներկյուղ, անվեհեր: 2. Շիտակ, ազնիվ, բաց ճակատով, պարզերես: 3.

Բացարձակ, բացահայտ
(կերպով), ոչ ծածուկ:

Ճակատագրապաշտ

Ա. // Գ. 1. Ճակատագրին
հավատացող (մարդ): 2. Ճակա-
տագրապաշտությունը հետևող,
ֆատալիստ:

Ճակատազարդ

Գ. 1. Ճակատի զարդ,
ճակատանոց, ճակատակապ: 2.
ճրտորպ. Շենքի զլխավոր
ճակատը: 3. տպգր. Գրքի
առաջից կամ առաջին էջի
վերևում զետեղված զարդանկար,
ճակատանկար: // Ա. Ճակատը
զարդարող:

Ճակատակալ

Ա. // Գ. 1. Մարդու՝ կենդանիների
ճակատը ծածկող (զարդ): 2.
Շենքի ճակատային մասը բռնող՝
պախող՝ ծածկող (նախշ են):

Ճակատային

Ա. 1. Ճակատին հատուկ: 2.
Ռազմադաշտի ճակատը կազմող,
ճակատում գտնվող՝ տեղի
ունեցող: 3. Ռազմադաշտի
կենտրոնական՝ առաջին մասում
տեղի ունեցող: 4. ճրտորպ. Շենքի
ճակատային մասը կազմող: // Գ.
Մարտական գործողություններին
մասնակցող զորական:

Ճակատով

Գ. Գործ. հոլ. ճակատ-ի: // Ա.
փխբ. Համարձակ, անվեհեր:

Ճակնդեղաբեռնիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Ճակնդեղ բարձող
(մեքենա):

Ճակնդեղահան

Ա. // Գ. Ճակնդեղը հողից հանող,
ճակնդեղը քանդող (մեքենա):

Ճակնդեղահավաք

Գ. գտնտ. 1. Ճակնդեղի
բերքահավաք: 2. Ճակնդեղ հա-
վաքող մարդ՝ մեքենա: // Ա.
Ճակնդեղ հավաքող:

Ճակնդեղամանրիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Ճակնդեղը
մանրող՝ կտրտող (մեքենա):

Ճահճուտ

Գ. Ճահճուտ տեղ: // Ա.
Ճահիճներով հարուստ, Ճահճուտ:

Ճաղաշար

Գ. 1. Կամրջի՝ պատշգամբի՝
սանդուղքի համար փայտե կամ
մետաղե ծողիկներից՝ ճաղերից
պատրաստված ցանկապատ: 2.
ճաղերի շարք: // Ա. 1. ճաղեր
շարած: 2. Փայտե կամ մետաղե
ծողիկներից պատրաստված
ցանկապատ ունեցող:

Ճաղապատ

Գ. Ճաղերից սարքված
վանդակավոր պատ: // Ա. 1.
Ճաղերով պատած: 2. Ճաղերից
սարքած վանդակապատով պա-
տած՝ շրջափակված:

Ճաղատ

Ա. 1. Գլխի մազերը թափած,
հերատ, լերկ գլխով, քաչալ: 2.
փխբ. Մերկ, բուսականությունից
զուրկ: // Գ. Մազերը թափված՝
հերատ մարդ:

Ճաճանչապսակ

Գ. 1. Լուսապայծառ շրջանակ՝
պսակ լուսարծակ առարկայի
շուրջը, լուսապսակ: 2. եկեղ.
Սրբապատկերների՝ հրեշտակ-
ների են պատկերների զլխի
շուրջը կամ զլխավերևը
պատկերված լուսապսակ՝ որպես
սրբազանության խորհրդանիշ: //
Ա. եկեղ. Ճաճանչներով
պսակված, լուսապսակ:

Ճամարտակ

Ա. // Գ. 1. Փքուն, վսեմ, բայց
բովանդակազուրկ խոսող,
պոռոտախոս, ճոռոմաբան: 2.
Շատախոս, շաղակրատ: 3.
Ճամարտակություն պարունակող:

Ճամբարական

Ա. // Գ. Ճամբարում գտնվող՝
հանգստացող:

Ճամուկ

Գ. 1. Ջարդանկար, նախշ: 2.
Ջարդարված իր, առարկա: 3.
Գեղեցիկ պատկեր, նկար: // Ա.
Ջարդարուն, խայտաբղետ:

ճամփաբաժան

Գ. 1. Տարբեր ուղղությամբ ձգվող ճանապարհների բաժանման տեղը: 2. Միմյանցից բաժանվելը, տարբեր ուղղություններով գնալը: 3. Բաժանում, անջատում: // Ա. 1. ճամփաբաժան հանդիսացող: 2. Բաժանող, անջատող:

ճամփակորույս

Ա. // Մ. ճանապարհը կորցրած, մոլորված, ճամփամոլոր:

ճամփամոլոր

Ա. // Մ. ճանապարհը մոլորած, ճանապարհը կորցրած, ճամփակորույս:

ճամփաչափ

Գ. 1. Անցած կամ անցնելիք ճանապարհի չափը: 2. ճանապարհը չափող մարդ: // Ա. ճանապարհը չափող:

ճայթիչ

Ա. // Գ. Իր բռնկումով մի ուրիշ նյութի ճայթյուն առաջացնող (պայթուցիկ նյութ):

ճանաչված

Բ. Հրկտր. դերբ. ճանաչվել-ի: // Ա. Հանրածանոթ, հանրահայտ, նշանավոր:

ճանապարհացույց

Ա. // Գ. 1. ճանապարհը ցույց տվող (անձ), ուղեցույց, առաջնորդ: 2. ճանապարհը որոշող, ճանապարհի նշան հանդիսացող, ճանապարհի ցույց տվող (սյուն՝ նշան են):

ճանապարհով

Գ. Գործ. հոլ. ճանապարհ-ի: // Կ. կաթռ. 1. Ուղղությամբ: 2. Նման:

ճանձակեր

Գ. 1. կենդ. Հողվածոտանիներին պատկանող ճանձորս կենդանի: 2. կենդ. Պիծակների մի տեսակ, որ թրթուրներին կերակրում է ճանձերով: 3. կենդ. Ճնձղազգիների ընտանիքին պատկանող թռչուն, ճանձորս: 4. բսբ. ճանձակալ, բույս, որի տերևները փակվում են և բռնում իրենց վրա նստող ճանձին: // Ա. 1. ճանձ ուտող: 2. ճանձերից կերված:

ճանձասատակ

Գ. Վրան թունավոր նյութ քսած թուղթ՝ ճանձերին ոչնչացնելու համար: // Ա. ճանձ սպանող, սատկացնող, ճանձասպան:

ճանձասպան

Ա. ճանձ սպանող՝ սատկացնող: //

Գ. 1. ճանձ սպանելու հարմարանք: 2. Վրան թունավոր նյութ քսած թուղթ, ճանձասատակ: 3. բսբ. Թիթեղավորների ընտանիքին պատկանող խիստ թունավոր սունկ:

ճանձաքաղ

Գ. կենդ. ճանձակեր: // Ա. ճանձեր հավաքող՝ որսացող:

ճանձորս

Գ. 1. կենդ. Ճնձղազգիների ընտանիքին պատկանող թռչուն: 2. ճանձաքչիկ: 3. բսբ. Համասպրամի տեսակներից մեկը: // Ա. ճանձ որսացող՝ սատկացնող:

ճառագայթակլանիչ

Ա. // Գ. տեխ., ֆիզ. ճառագայթներ կլանող (նյութ):

ճառամոլ

Ա. // Գ. հեզն. ճառ ասելու մեծ սեր ունեցող, ճառախոսելու մոլություն ունեցող:

ճարահատյալ

Ա. // Մ. ճարահատված, ճարը կտրած, ճարակտուր:

ճարպակլանիչ

Ա. // Գ. ճարպը՝ ճարպային նյութերը կլանող:

ճարտասան

Ա. // Գ. Պերճախոս (մարդ), հռետոր, ատենաբան:

ճաքած

Բ. Հրկտր. դերբ. ճաքել-ի: // Ա. 1. Արևից՝ քամուց են մարմնի մաշկի վրա ձեղքվածքներ՝ պատռվածքներ առաջացած: 2. Շատ հասնելուց և քաղցրությունից ձեղքված (մրգերի մասին): 2. խսկց., ժրգ. Շատ խմած՝ հարբած:

ճգնավոր

Գ. // Ա. 1. Իր հոգու փրկության համար աշխարհից ու նրա

վայելքներից հրաժարված ու իր անձը տեսակ-տեսակ զրկանքների ենթարկած, միայնակյաց, անապատական (անձ): 2. կրոն. Նահատակ, մարտիրոս: 3. փխբ. Ամբողջապես մտավոր աշխատանքին նվիրված և առօրյա կյանքից մեկուսացած (անձ): 4. կրոն. Ընդհանրապես աշխարհի չարիքների՝ սատանայի՝ գայթակղությունների դեմ կռվող: 5. Ճգնավորական:

Ճեմարանական
Ա. Ճեմարանին հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. Ճեմարանում սովորող, Ճեմարանավարտ:

Ճեմարանավարտ
Ա. // Գ. Ճեմարանի շրջանավարտ, Ճեմարանն ավարտած:

Ճեպագնաց
Գ. Սուրհանդակ: // Ա. Շտապ լուր տանող, Ճեպընթաց:

Ճեպընթաց
Ա. 1. Արագ ընթացող, արագընթաց, արշավասույր: 2. Մեծ արագությամբ և առավելապես առանց կանգառների ընթացող: // Գ. Մեծ արագությամբ և առավելապես առանց կանգառների ընթացող երկաթուղային գնացք՝ նավ՝ ավտոմեքենա:

Ճերմակաքար
Գ. Ճերմակ գույնի քար: // Ա. Ճերմակ քարից կառուցված:

Ճգմիչ
Ա. // Գ. տեխ. Ճգմող, ճմլող, տրորող (մեքենա, գործիք):

Ճիմահատ
Գ. // Ա. Ճիմ կտրող (բահ, մեքենա):

Ճիշտ
Ա. // Մ. 1. Ճշմարիտ, ստույգ, հավաստի: 2. Ուղիղ, շիտակ, անխաբախ: 3. Հարկ եղածի պես, ներկայացվող պահանջներին համապատասխան, իսկը, իսկական: 4. Հարկ եղած քանակով, սահմանվածին՝ պայմանավորվածին համապատասխան: 5.

Իսկ և իսկ, ուղղակի, հենց: 6. Ազնիվ, աննենգ:

Ճմլիչ
Ա. // Գ. Ճմլող, խաղող ճմլող (հարմարանք):

Ճմուտ
Ա. Ճմով պատած: // Գ. Ճմապատ տեղ:

Ճյուղաբաժան
Ա. Ճյուղերի բաժանված: // Գ. Ճյուղերի բաժանվելու՝ Ճյուղավորվելու տեղը:

Ճյուղակար
Ա. Ճյուղերի ձևով կարված: // Գ. Կարի մի տեսակ, Ճյուղերի ձևով կար:

Ճյուղակիր
Ա. Ճյուղեր կրող, Ճյուղեր ունեցող: // Գ. կենդ. Ջրիմուռների մի տեսակ:

Ճյուղահատ
Ա. // Գ. տեխ. Ճյուղերը կտրտող՝ հատող (մեքենա, մկրատ են):

Ճյուղապատ
Գ. Ճյուղաշեն պատ: // Ա. Ճյուղերով պատված:

Ճնձկներեն
Գ. // Ա. // Մ. Ծածկալեզվի մի տեսակ, երբ բառի ամեն վանկում ծայնավորից հետո ավելացնում են գ տառը:

Ճնշող
Բ. Ենթ. դերբ. Ճնշել-ի: /// Ա. 1. Նեղող, չաչարող: 2. Առավել շատ, գերակշռող: /// Գ. Նեղող՝ հարստահարող՝ կեղեքող մարդ (պետություն են):

Ճշգրիտ
Ա. 1. Ստույգ, ճշմարիտ, հավաստի, իրական: 2. Ճիշտ, հար և նման: // Մ. Հավաստի, ստույգ կերպով:

Ճշմարտախոս
Ա. // Գ. Ճշմարիտ խոսող, ճշմարտությունն ասող՝ պատմող (անձ):

Ճշմարտատես
Ա. // Գ. Ճշմարիտը՝ արդարը տեսնող, ճիշտ տեսնող:

ճշտապահ

Ա. // Գ. Սահմանված կարգին ճշտիվ հետևող, իր խոսքը՝ պայմանը ճշտորեն պահպանող՝ կատարող (անձ):

ճշտորոշ

Ա. // Մ. Ճիշտ, ստույգ, որոշակիորեն ճիշտ:

ճոխ

Ա. 1. Պերձ, փարթամ, շքեղ: 2. Հարուստ, առատ, բարիքներով լի: 3. Հարուստ, ունևոր, երևելի: 4. Բառապաշարով հարուստ, պերճաբան: // Մ. Փարթամորեն, ճոխ կերպով, շքեղորեն:

ճոճան

Գ. 1. տեխ. Մեքենաների մեջ՝ անվի առանցքի շուրջը տատանողական շարժումներ կատարող լծակ՝ շարժումը մյուս մասերին փոխանցելու համար: 2. տեխ. Ճոճանակին փոխարինող կարգավորիչ ժամացույցի մեխանիզմում: 3. Ճոճի նման տարուբերվող հարմարանք, ճոճանակ: // Ա. Ճոճվող, տարուբերվող, ճկվող:

ճոպանածիգ

Ա. // Գ. Ճոպան ձգող, կռվի մեջ ճոպան գործածող:

ճոռ

Գ. տեխ. Երկայնակի փոս, խոր ու լայն ակոս: // Ա. Ժող. Շեղ, ծուռ:

ճչացող

Բ. Ենթ. դերբ. ճչալ-ի: // Ա. Աչք ծակող, չափազանց ցայտուն՝ վառ՝ գեղեցիկ:

ճոնչագին

Ա. // Մ. Ճոինչ հանող՝ հանելով, ճոնչունով:

ճռռան

Գ. Մանկական խաղալիք: // Ա. ճռռացող:

ճտահան

Ա. // Գ. Արհեստականորեն ճուտ հանող (հարմարանք), թխսամեքենա:

ճրագալույց

Գ. 1. Ճրագներ վառելը և դրա ժամանակը: 2. Եկեղ. Եկեղեցիներում Ծննդյան և Ջատկի նախատոնակներին բազմաթիվ ճրագներ ու ջահեր վառելը: // Ա. Ճրագներ վառող:

ճրագակիր

Ա. Չեռքում ճրագ կրող, ճրագ բռնող: // Գ. Ճրագը վրան դնելու պատվանդան, ճրագակալ, ճրագաթաթ:

ճրագավառ

Ա. 1. Ճրագներ վառած, լուսավառ: // Գ. 1. Ճրագներ վառելու ժամանակը, մութն ընկնելու պահը, ճրագվառոց: 2. Տոնական օրերին եկեղեցիներում մոմեր դնելն ու վառելը:

ճրագմարիչ

Գ. // Ա. Ճրագը՝ մոմը ևն հանգցնող (հարմարանք):

Ճ Մ մ Ջ

մագաղաթագիր

Գ. 1. Մագաղաթի վրա գրվածը: 2. Մագաղաթյա գիրք: // Ա. Մագաղաթի վրա գրված:

մագաղաթաթերթ

Գ. Մագաղաթյա թերթ: // Ա. Մագաղաթյա թերթերից կազմված, մագաղաթյա թերթեր ունեցող:

մագաղաթակազմ

Գ. Մագաղաթյա կազմ: // Ա. Մագաղաթյա կազմով:

մագլցող Բ. Ենթ. դերբ. մագլցել-ի: // Ա. Փաթաթվելով բարձրացող՝ դեպի վեր ձգվող:

մագնիսահաղորդիչ

Ա. // Գ. ֆիզ. Մագնիսի հատկություն՝ մագնիսականություն հաղորդող (սարք):

մագածածկ

Ա. Մագով ծածկված, մագով պատված: // Գ. Մագի խավ՝ շերտ, մագածածկույթ:

մագահարդարիչ

Գ. // Ա. Մագերը հարդարող (էլեկտրական սարք):

մագաչափ

Ա. 1. Մագի չափ, բարակ, նուրբ: 2. փխբ. Աննշան, չնչին: // Մ. 1. Մագի չափով, աննշան՝ չնչին չափով: 2. փխբ. Բոլորովին:

մագապուրծ

Ա. // Մ. Հագիվիզ՝ մի կերպ փորձանքից՝ աղետից պրծած՝ ազատված, մագից կախված:

մալիչ

Գ. // Ա. տեխ. Մալող, մանրացնող, փշրող (սարք):

մակարույծ

Գ. // Ա. 1. Ուրիշ բույսի կամ կենդանու մեջ կամ վրան ապրող և նրա հաշվին սնվող (օրգանիզմ՝ բույս կամ կենդանի): 2. փխբ. Չրիակներ, ուրիշի աշխատանքով ապրող, պորտաբույծ: 3. փխբ. Կեղեքիչ, հարստահարիչ: 4. լեզվբ. Ուրիշ բառերի փոխարեն կամ անհարկի գործածվող (բառեր):

մականվանակիր

Ա. // Գ. Մականուն ունեցող՝ կրող (հիմնականում՝ բացասական համբավ ունեցող) (անձ):

մակարդիչ

Ա. // Գ. 1. մանգ. Մակարդելու հատկություն ունեցող (նյութ, սնկիկ ևն): 2. փխբ. նորբ. Մարդկանց միավորող՝ համախմբող (հանգամանք, գործոն):

մակույկավար (մակուկավար)

Գ. // Ա. Մակույկը վարող:

մահագույծ

Գ. 1. Մահվան գույծ, մահվան լուր՝ բոթ: 2. Մեծ աղետ ազդարարող լուր՝ բոթ: // Ա. 1. Մահ

գուծող, մահվան բոթ բերող: 2. Մահ գուշակող, մահագուշակ: 3. փխբ. Չարագուշակ, չարիք գուշակող:

մահադարձ

Ա. Մահվանից դարձած, մահվան տագնապից ազատված: // Գ. 1. Մահադարձ լինելը: 2. փխբ. Վերակենդանացում:

մահագարկ

Գ. քնստ. Մահացու զարկ՝ հարված: // Ա. Մահացու զարկեր հասցնող, մահացու կերպով հարվածող:

մահաթույն

Գ. Մահացու թույն, մահադեղ: // Ա. 1. փխբ. Մահվան թույն պարունակող, թունավոր: 2. փխբ. Մահաթույնի պես դառը, տանջալից:

մահախոսական

Ա. Որպես դամբանական գրված՝ տպված: // Գ. Որևէ մեկի մահվան առթիվ գրված հոդված՝ ճառ՝ դամբանական:

մահախոց

Գ. 1. Մահաբեր խոց, մահ պատճառող վերք: 2. փխբ. Մահվան պես ծանր՝ տանջալից ցավ: // Ա. Մահաբեր կերպով խոցող, խոց՝ վերք պատճառող:

մահածեծ

Գ. Մահ պատճառող ծեծ: // Ա. Ծեծելով մահացած:

մահակածեծ

Գ. Մահակով ծեծ՝ գանահարություն: // Ա. Մահակով ծեծած՝ ծեծված:

մահակավոր

Ա. // Գ. Մահակ ունեցող՝ կրող, մահակով զինված (անձ):

մահակիր

Ա. 1. Իր մեջ մահ՝ վերջ պարունակող՝ կրող: 2. Մահացածին կրող: 3. Մահին ընդառաջ գնացող, մահվան դատապարտված՝ անձնատուր եղած: // Գ. 1. Մահը կրող՝ մահին ընդառաջ գնացող՝ մահվան դատապարտված մարդ: 2. Որևէ բանի համար

նախապես զոհվելու նախապատ-
րաստված մարդ:

մահակնիք

Գ. 1. Մահվան դատավճիռ,
մահապատժի վճիռ: 2. փխք.,
բնստ. Ղատավճիռ: // Ա. փխք.
Մահով կնքող՝ դրոշմող, մահ
տարածող, սփռող:

մահահոտ

Գ. Մահվան հոտ, մահացածների
դիակներից տարածվող հոտ: // Ա.
1. Մահվան հոտ արծակող՝
ունեցող՝ տարածող, դիակների
հոտ տարածող: 2. փխք. Մահ
սփռող՝ տարածող: 3. փխք. Մահ
ազդարարող, մահագույժ,
մահվան բոթ հանդիսացող:

մահաձայն

Ա. // Մ. Մահվան պես սարսուռ
ազդող ձայնով, մահագույժ
ձայնով:

մահաճարակ

Գ. Մահացու համաճարակ,
ժանտամահ: // Ա. Մահվան
ճարակ դարձած, մահացած,
կոտորված: ,

մահամերձ

Ա. // Գ. 1. Մահվան դուռը հասած,
մերժիմահ, հոգևորքի մեջ
գտնվող (անձ): 2. փխք.
Ոչնչացման՝ կործանման եզրին
գտնվող, մոտայուտ՝ վերահաս
մահվան՝ կործանման շեմին
հայտնված (անձ):

մահանվազ

Ա. /// Մ. Մահ բերող նվազով,
չարագուշակ, չափազանց տխուր
երաժշտությամբ: /// Գ. 1. Մահվան
նվազ, հանգուցյալի դազադի
շուրջը կատարվող՝ հնչող
երաժշտություն, մահվան քայլերգ,
մահերգ: 2. փխք. Խիստ տխուր՝
ողբագին երգ՝ երաժշտություն:

մահաշշուկ

Ա. // Մ. Բնստ. Մահ շշնացող,
մահվան շշուկ տարածող՝
տարածելով, մահվան պես լուռ,
բոթաբեր, մահագույժ:

մահաշշունջ

Ա. // Մ. Տես՝ մահաշշուկ:

մահապարտ

Գ. // Ա. 1. Մահվան դատա-
պարտված, մահապատժի արժա-
նացած: 2. Մահապատժի արժա-
նի, հանցագործ, եղեռնագործ:

մահապարտյալ

Ա. // Գ. Մահվան դատապարտ-
ված (անձ):

մահապուրծ

Ա. // Մ. Մահից հազիվ պրծած՝
ազատված:

մահաջերմ

Գ. Բնստ. Մահվան ջերմ՝ տենդ: //
Ա. 1. Մահվան շնչով ջերմացած:
2. Արյան հոտով բորբոքված՝
մոլեգնած:

մահավար

Գ. // Ա. Բնստ. Հոգեառ (հրեշ-
տակ), մահվան հրեշտակ:

մահատազնապ

Գ. Մահվան տազնապ: // Ա. 1.
Մահվան տազնապի մեջ գտնվող:
2. Մահվան տազնապ
առաջացնող, մահվան տազնա-
պի մատնող:

մահերգակ

Գ. 1. Մահերգ գրող երաժիշտ: 2.
Մահվան երգի՝ սգերգի հեղինակ:
3. Ննջեցյալի վրա թաղման ծես
կատարող հոգևորական: // Ա. 1.
Մահերգ երգող: 2. Ննջեցյալի
վրա թաղման ծես կատարող:

մահերգու

Գ. // Ա. Տես՝ մահերգակ:

մահկանացու

Ա. 1. Մահվան ենթակա,
մահացող: 2. Անցավոր, ոչ
մնայուն: 3. Մահացու, մահաբեր,
մահվան առիթ տվող: 4. փխք.
Սովորական, ոչ արտակարգ: 4.
Երկրային, աշխարհիկ, մարդ-
կային: // Գ. Մարդ:

մահմեղական

Ա. 1. Մահմեղականության
հատուկ, Մահմեղի քարոզած: 2.
Մահմեղականություն դավանող: //
Գ. Մուսուլման, մահմեղա-
կանության դավանող մարդ:

մաղաշար

Ա. Մաղի ձևով շարված, մաղի նման կտրտված: // **Գ.** Չորացրած հոն, հոնի չիր:

մամլիչ

Գ. // Ա. 1. տեխ. Մամլող (գործիք, մեքենա): 2. Մամլելու գործով զբաղվող (մարդ):

մամոնապաշտ

Ա. // **Գ.** Փողապաշտ, ազահ (մարդ):

մամռաքույր

Գ. Մամուռի բույր: // Ա. 1. Մամուռի հոտ ունեցող՝ արծակող՝ տարածող: 2. Մամուռով պատված՝ ծածկված:

մամուռապատ (մամռապատ)

Գ. Մամուռով պատված՝ մամռոտած պատ: // Ա. 1. Մամռոտած: 2. փխբ. Հնության՝ հետամնացության դրոշմը կրող:

մայր

Գ. Ծնող կինը իր զավակների համար: 2. Զավակ ունեցող կին: 3. Զագ ունեցող կենդանի: 4. Մեղվապարսի էգ մեղուն: 5. փխբ. Որևէ բան առաջացնող՝ ծագեցնող պատճառ՝ հանգամանք: 6. եկեղ. Կանանց վանքի գլխավոր, մայրապետ: 7. կզմխս. Ուղեղաթաղանթ: // Ա. 1. Գլխավոր, հիմնական, նույն տիպի՝ ավելի փոքր՝ ստորադաս միավորների ճյուղավորվող: 2. Ընդհանրական, ընդհանուր: 3. Մայրենի, հարազատ, հայրենի, ծննդավայր՝ հայրենիք հանդիսացող: 4. կենդ. էգ:

մայրագերան

Գ. Մայր գերան, առաստաղի հիմնական գերանը: // Ա. Մայր գերանների կազմած՝ ձևացրած:

մայրավորող

Բ. Ենթ. դերբ. մայրավորել-ի: // Ա. տպգր. Տառամայր (մատրիցա) պատրաստող:

մայրենի

Ա. 1. Մորը հատուկ, մայրական: 2. Մորը պատկանող: 3. փխբ. Հարազատ, հայրենի: 4. փխբ.

Սեփական, ազգային: // **Գ.** փխբ.

Սեփական՝ ազգային լեզու:

մանավանդ

Վ. // Ե. Առավել ևս, առանձնապես:

մանգաղաթև

Գ. կենդ. Երկար ու մանգաղաձև սրածայր թևերով թռչուն, չղջիկ: // Ա. Մանգաղաձև թևեր ունեցող:

մանգաղավոր

Ա. // **Գ.** 1. Մանգաղով հնձող՝ հունձ անող, հնձվոր: 2. Մանգաղով զինված, մանգաղն իբրև զենք կրող՝ զործածող:

մանեկահատ

Գ. // Ա. Պտուտակամեր՝ գայկա՝ մանեկ կտրող՝ հատող (գործիք, սարք, մեքենա):

մանեման

Ա. 1. Զբոսնող, ման եկող, շրջող: 2. Փնտրող: 3. Ոլորապտույտ, գալարուն: 4. փխբ. Ոլորքներ՝ խոպույներ ունեցող, գանգուր: // Մ. 1. Պտույտ գործելով, գալարվելով: 2. Փնտրելով: 3. Ոլորապտույտ:

մանկածիծաղ

Գ. քսբ. Ծաղկաբույս: // Ա. Մանկան՝ անմեղ ու գրավիչ ծիծաղով:

մանկապահ

Գ. // Ա. Երեխաներ պահող՝ խնամող (անձ), դայակ:

մանկութ

Մ. 1. Մանկության հասակում, մանկության ժամանակ: 2. Մանկուց, մանկությունից, մանկության օրերից ի վեր: // Ա. Մանկության օրերին հատուկ, մանուկ հասակում եղած:

մանված

Բ. Հրկտր. դերբ. մանվել-ի: // Ա. փխբ. Խճճված, խրթին, անհասկանալի:

մանր

Ա. 1. Փոքր ծավալ ունեցող, բնականից՝ սովորական՝ նախատեսված՝ սահմանված չափից փոքր: 2. Որևէ խոշոր միավորի՝ միավորման փոքրիկ ստորաբա-

Ժանում հանդիսացող: 3.
 Փոքրաթիվ, փոքրաքանակ: 5.
 Միատեսակ փոքր մասերից՝
 միավորներից՝ հատիկներից
 բաղկացած՝ կազմված, մանրա-
 հատիկ: 6. Արագորեն իրար
 հաջորդող և տարածականորեն
 փոքր, արագ և ոչ մեծ: 7.
 Տնտեսապես ոչ հզոր: 8.
 Անարժեք, աննշան: 9.
 Երկրորդական, անկարևոր: 10.
 Ներքին բովանդակությունից
 զուրկ, անբովանդակ: 11.
 Մանրամասն, հանգամանալից:
 12. Համառոտ, հակիրճ: 13. փխթ.
 Նուրբ, բարակ: 14. Ոչ ծանր,
 թեթև: 15. Չնչին բաներով
 զբաղվող, չնչին բաների ետևից
 ընկնող: 16. Հասարակական կամ
 պաշտոնական ոչ բարձր դիրք
 զրավող: /// Մ. 1. Փոքր ծավալով,
 փոքր չափով, մանր-մանր: 2.
 Մանրամասն, հանգամանալից,
 մաս-մաս: /// Չ. Փոքր արժեք
 ունեցող դրամանիշ:
մանրաբիծ
 Ա. Մանր բծեր ունեցող, վրան
 մանր բծեր գոյացած: // Չ. Մանր՝
 փոքր բիծ:
մանրաբջիջ
 Չ. Ջրիմուռի աննորմալ մանր
 բջիջ: // Ա. Մանր բջիջներ ունեցող:
մանրագերան
 Չ. մսնգ. Տախտակների՝ ճյուղեր
 ևն՝ որպես գերանածածկի նյութ՝
 շինափայտ: // Ա. Մանր գե-
 րաններով կառուցված՝ սարք-
 ված:
մանրագիծ
 Չ. հզվղ. Մանր՝ բարակ գիծ: // Ա.
 Մանր գծերով գծված՝
 գծագրված՝ գրված:
մանրագիր
 Չ. Մանր գրեր՝ տառեր: // Ա.
 Մանր գրերով՝ տառերով գրված:

մանրադետ

Ա. 1. Մանր բաները դիտող, տես-
 նող: 2. փխթ. Մանրախնդիր: 3.
 Բծախնդիր: // Չ. Մանրադիտակ:

մանրազարդ

Չ. Մանր զարդանկար կամ
 զարդաքանդակ: // Ա. Մանր
 զարդաքանդակներով՝ զարդա-
 նկարներով զարդարված:

մանրազարդանախշ

Չ. Մանր՝ մանրանկար զար-
 դանախշ: // Ա. Մանրանկար
 զարդանախշ ունեցող:

մանրագին

Ա. Մանրամասն՝ նուրբ
 զննությամբ կատարվող՝ կա-
 տարված, մանրակրկիտ: // Մ.
 Մանրամասնությամբ, ման-
 րակրկտորեն:

մանրաժպիտ

Ա. // Մ. Մանր ժպիտով, թեթևակի
 ժպտալով:

մանրաթել

Չ. Բուսական՝ հանքային կամ
 արհեստական նուրբ ու
 առածական չմանված թել: // Ա.
 1. Մանրաթելից բաղկացած՝
 կազմված: 2. Մանրաթելային:

մանրախիճ

Ա. Խճի նման մանր՝ գույնզգույն:
 // Չ. Մանր գույնզգույն քարեր
 կամ ապակու կտորներ՝ խիճ:

մանրակերտ

Ա. Փոքր չափերով շինված, փոքր
 չափեր ունեցող: // Չ. Մակետ,
 մանրակերտվածք:

մանրակրկիտ

Ա. // Մ. 1. Մանրամասնու-
 թյունների վրա ուշադրություն
 դարձնող՝ դարձնելով, մանրա-
 մասն քննող՝ քննելով: 2.
 Մանրամասնորեն քննված՝
 զննված՝ զննելով: 3. Մեծ ուշա-
 դրությամբ ու շրջահայեցությամբ
 կատարված, հանգամանալից: 4.
 փխթ., ժող. Հարկ եղածի պես,

անհրաժեշտ չափով (մանրակրկիտ ծեծել):

մանրահատիկ
Ա. Մանր հատիկներով, մանր հատիկներ ունեցող: // Գ. Որևէ բանի շատ փոքր հատիկ:

մանրահեղեղ
Գ. // Ա. Մանր՝ փոքրիկ մասնիկներով՝ հեղեղի պես թափվող՝ հոսող (որևէ բան՝ լույս են):

մանրամասն
Ա. 1. Լիակատար, բոլոր մասերը լրիվ հաշվի առնված՝ պարունակող, մանրակրկիտ: 2. Մեծ ուշադրությամբ և խնամքով կատարված: // Մ. 1. Մանրամասնաբար, մանրակրկտորեն, մեծ ուշադրությամբ և խնամքով կատարված: 2. Մաս-մաս անելով, մասերի բաժանելով:

մանրանախշ
Ա. Մանր նախշեր ունեցող: // Գ. Մանր նախշ՝ զարդ:

մանրանկար
Գ. Փոքրիկ չափերով նկարված պատկեր՝ գունանկար հին ծեռագրերում (առավելապես ծեռագրերի ճակատներին, լուսանցքներում են): 2. Գեղեցիկ և փոքրիկ պատկեր՝ դիմանկար են: 3. փխբ. Գրական կամ երաժշտական փոքրիկ ստեղծագործություն: 4. մանրալուսանկար: // Ա. Մանր նկարներով զարդարված, վրան մանր նկարներ նկարված:

մանրանցք
Գ. Մանր՝ շատ փոքրիկ անցք: // Ա. Մանր անցքեր ունեցող, մանր անցքերով:

մանրաշար
Ա. Մանր շարված, կողք կողքի դասավորված: // Գ. Մանր իրերի շարք՝ շարան:

մանրաչափ
Գ. Փոքրագույն գծային միավորներ չափելու գործիք: // Ա. Շատ մանր չափեր ունեցող, շատ փոքր:

մանրապատում
Գ. Մանր՝ հակիրճ պատմվածք: // Ա. Մանրամասնորեն պատմված՝ պատմվող: // Մ. Մանրամասնորեն, հանգամանալից:

մանրապճեղ
Ա. 1. Մանր պճեղներ ունեցող: 2. փխբ. Թեթևամիտ: // Գ. կենդ. Մանր պճեղներ ունեցող կենդանի (առավելապես ոչխար):

մանրավաճառ
Գ. Մանր իրեր վաճառող առևտրական: // Ա. Մանրածախ:

մանրատախտակ
Գ. Մանր տախտակ՝ սենյակը հատակելու համար: // Ա. Մանր տախտակներից պատրաստված:

մանրատառ
Գ. տպգր. Մանր՝ սովորականից փոքր չափսի տառ: // Ա. Մանր տառերով (գրված կամ տպված):

մանրատերև
Ա. Մանր տերևներ ունեցող: // Գ. 1. Մանր՝ փոքր տերև: 2. փխբ. Մանր տերևներ ունեցող բույս:

մանրափետուր
Գ. Մանր և նուրբ փետուր: // Ա. 1. Մանր ու նուրբ փետուրներ ունեցող: 2 Մանր փետուրներից կազմված:

մանրափոշի
Գ. Մանր փոշի: // Ա. 1. Մանր փոշու նման: 2. Մանր փոշի առաջացնող:

մանրափուշ
Գ. Մանր՝ փոքրիկ փուշ: // Ա. Մանր փշերով պատված:

մանրաքանդակ
Ա. Մանր՝ նուրբ քանդակներ ունեցող: // Գ. Փոքր՝ նուրբ քանդակ:

մանրաքար
Գ. Մանր՝ փոքր քար: // Ա. Մանր քարերից բաղկացած, մանր քարերով պատված:

մանրաքնին
Ա. // Մ. 1. Մանրամաստրեն քննող՝ քննված, մանրազնին: 2. Մանրազնին քննության վրա հիմնված, մանրամասնորեն

քննության առնված, մանրա-
մասնորեն քննելով:

մանրէակեր

Ա. // **Գ.** Մանրէներ ուտող՝
ոչնչացնող, մանրէասպան (մար-
մին, բակտերիոցիդ):

մանրէաչափ

Ա. Միայն մանրադիտակով
տեսանելի, մանրէի չափ: // **Գ.**
նորթ. Կենդանական և բուսական
ամենամանր օրգանիզմները՝
մանրէները ցույց տվող սարքա-
վորում:

մանրէասպան

Ա. Մանրէներ սպանող՝ ոչնչաց-
նող: // **Գ.** առավել. **հոգն.** Օրգա-
նիզմի հյութերի և շիճուկների մեջ
գտնվող մարմիններ, որոնք
սպանում են մանրէներին:

մանուկ

Գ. 1. Փոքրիկ երեխա: 2.
Պատանեկության չհասած տղա
կամ աղջիկ: // Ա. 1. Մանկական,
մանկության հասակին հատուկ: 2.
Դեռատի, մանկահասակ: 3. **փխբ.**
Անմեղ, անփորձ: 4. **փխբ.**
Նորափոխ, նոր աճել՝ փթել՝
կանաչել սկսած: 5. **փխբ.** Նոր
ծագող, նոր կազմավորվող՝
ծնավորվող: 6. **փխբ.** Գարնա-
նային (գեղարվեստական գրակա-
նության մեջ):

մաշկաթև (մաշկաթևիկ)

Գ. 1. Մաշկանման թաղանթից
բաղկացած թև: 2. **կենդ.** Չղջիկ: //
Ա. Մաշկային թաղանթի թևեր
ունեցող:

մաշկածածկ

Գ. Մաշկային ծածկույթ: // Ա.
Մաշկով ծածկված՝ պատված:

մաշված

Բ. Հրկտր. դերբ. մաշվել-ի: // Ա. 1.
Տառապած, տանջված: 2.
Արժեքը՝ նշանակությունը կորց-
նելով՝ շրջանառությունից դուրս
եկած: 3. **խսկց.** Չափազանց
նիհարած:

մասընկեր

Գ. // Ա. Որևէ բանի մեջ մեկին
ընկերակից:

մասնագործ

Գ. // Ա. տնտգ. Առանձին
գործառնություն՝ գործ կատարող
(անձ):

մասնակի

Ա. // Մ. Որոշ չափով, որոշ մաս
ներկայացնող, մասամբ, ոչ
լիովին:

մասնակից

Ա. // **Գ.** 1. Բաժին ունեցող,
մասնակցություն ունեցող: 2.
Ուրիշի հետ միասին մի գործ
անող, գործակից: 3. Որևէ
առևտրական կամ արդյունաբե-
րական ձեռնարկության բաժա-
նորդ, անդամ:

մասսագնաց

Գ. // Ա. Մասիս գնացող, դեպի
Մասիս բարձրացող:

մատուցված

Բ. Հրկտր. դերբ. մատուցվել-ի: //
Ա. քնստ. 1. Մատուց դարձած՝
փոքրացած: 2. **փխբ.** Սրբացված:

մատակարար

Գ. 1. Ջորքին՝ ձեռնարկությանը ևն
ըստ պայմանի սննդամթերք կամ
զանազան նյութեր՝ հումք ևն
մատակարարող անձ: 2. Ջորքի
սննդի գործը կազմակերպող՝
հոգացող պաշտոնյա: 3. Որևէ
բանի մատակարարման՝
հայթայթման գործով զբաղվող
անձ կամ հիմնարկություն: 4. Որևէ
բանի աղբյուր հանդիսացող՝ որևէ
բան հայթայթելու աղբյուր: // Ա.
1. Որևէ բան մատակարարող,
որևէ բանի մատակարարման՝
հայթայթման գործով զբաղվող: 2.
փխբ. Որևէ բանի պաշարներով՝
անհրաժեշտ արտադրությամբ
ապահովող:

մատակարարիչ

Ա. // **Գ.** Տես՝ մատակարար:

մատաղատունկ

Գ. Մատաղ տունկ, նորատունկ
ծառ: // Ա. 1. Նորատունկ, նոր
տնկած: 2. **եկել.**, **փխբ.** Նոր
հավատի եկած՝ դարձած:

մատենագիր

Գ. Մատյան գրող, պատմագիր;
2. Մատյան, մատենագրություն: // Ա. Մատենագրական, պատմագրական:

մատենախոսական

Ա. Մատենախոսին կամ մատենախոսությանը հատուկ՝ վերաբերող, գրախոսական: // Գ. Գրախոսություն:

մատենավար

Ա. // Գ. Հիմնարկի մտից և ելից թղթերը հատուկ մատյանում գրանցող (անձ), գործավար:

մատերիալիստ

Ա. // Գ. 1. Փիլիսոփայական մատերիալիզմին հետևող, մատերիալիստական աշխարհայացք ունեցող: 2. Նյութապաշտ:

մատիտանկար

Գ. // Ա. նկրչ. Մատիտով նկարված (նկար):

մատողաշ

Ա. 1. Նոր բուսած, նորածիլ: 2. Դեռևս չհասունացած: 3. փխբ. Դեռատի, մատաղահասակ: // Գ. Ընտանի անասունի ծագ (գառ, ուլ, հորթ ևն):

մատնադրոշմ

Ա. Մատներով դրոշմված: // Գ. Մատների թողած հետքը որևէ բանի վրա, մատների դրոշմ:

մատնահար

Ա. 1. Մատով խփած՝ հարվածած: 2. փխբ. Չեռք տված՝ դիպցրած: // Գ. 1. Մատանիով դրված կնիք, մատնեհար: 2. Այտի վրա խոսելիս՝ ժպտալիս գոյացող փոսիկ:

մատնահարդար

Գ. // Ա. Մատները հարդարող, եղունգները ներկող՝ գեղեցկացնող (անձ):

մատնանիշ

Ա. Մատնանշված: // Գ. Մատնադրոշմ:

մատնաչափիկ

Ա. // Գ. Շատ փոքր (երեխա):

մատնապահ

Գ. Կաշուց կամ կտորից պատրաստած մատնոց, որի մեջ հազցնում են ցաված մատը: // Ա. Ցաված մատը պահող՝ բուժող:

մատնաքաշ

Ա. Մատներով երեսին ակոսածև նախշեր քաշած: // Գ. Մատներով երեսին ակոսածև նախշեր արած՝ փռում թխվող հաց:

մատնիչ

Գ. // Ա. 1. Մատնություն անող, մատնությամբ զբաղվող (անձ), դավաճան: 2. Գաղտնիք չպահող, գաղտնիքը հայտնող (անձ), բանասարկու:

մատուցող

Բ. Ենթ. դերք. մատուցել-ի: // Գ. // Ա. Հասարակական սննդի վայրերում հաճախորդներին սպասարկող՝ ծառայող:

մարաթոնական

Ա. // Գ. Մարաթոնյան վազքի մասնակից:

մարգարտագործ

Գ. // Ա. 1. Մարգարիտներ պատրաստող (կենդանիների մասին): 2. Մարգարիտներից զարդեր պատրաստող (արհեստավոր):

մարգարտախույզ

Գ. // Ա. Մարգարիտ որոնող:

մարգարտահան

Ա. // Գ. Ծովի խորքից մարգարիտ գտնող և դուրս բերող (սարք կամ մեքենա):

մարգարտահատ (մարգարտահատիկ)

Գ. Մարգարիտի հատիկ: // Ա. 1. Մարգարիտե հատիկներով, վրան՝ մեջը մարգարիտներ շարած: 2. Մարգարիտե հատիկների նման:

մարգարտաշար

Գ. Մարգարիտների շարան: // Ա. // Մ. 1. Վրան մարգարիտներ շարած, մարգարտափյուս: 2. Մարգարիտներից շարված՝ հյուսված: 3. Մարգարիտների նման շարված, գեղեցիկ ու համաչափ:

մարգարտափունջ

Գ. Մարգարիտներով հյուսված փունջ: // Ա. Մարգարիտե՝ մարգարտափունջ փնջեր ունեցող:

մարդաբոյ

Ա. // Մ. Մի մարդու հասակի չափ՝ չափով:

մարդագիր

Գ. Մարդու զանազան ձևերով նկարված գարդագրի մի տեսակ: // Ա. Մարդու զանազան ձևերով նկարված:

մարդագող

Ա. // Գ. Մարդ գողացող (անձ):

մարդադավան

Ա. // Գ. կրոն. քրիստոսին որպես տոսկ մարդ դավանող՝ աստված չհամարող:

մարդաթող

Ա. // Գ. Ամուսնուն թողած, ամուսնուց բաժանված (կին):

մարդախույզ

Ա. // Գ. Մարդ որոնող, մարդ փնտրող (անձ):

մարդակածածկ

Գ. Շինությունների կտուրների վրա երկարությամբ դրված գերաններով՝ մարդակներով սարքված ծածկ: // Ա. Մարդակներով ծածկված:

մարդակեր

Ա. 1. Մարդ ուտող, մարդկային մսով կերակրվող: 2. փխթ. Գազանաբարո, գիշատիչ: // Գ. Մարդ ուտող՝ մարդկային մսով կերակրվող անձ:

մարդահեղեղ

Գ. Մարդկային հեղեղ, շարժվող՝ ընթացող մարդկանց խումբ՝ հոծ բազմություն: // Ա. Մարդկային հոծ բազմության շարժում՝ հախումն ընթացք ներկայացնող:

մարդանման

Ա. Մարդու նմանվող, մարդակերպ: // Գ. Մարդակերպ կապիկ:

մարդաչափ

Գ. 1. Մարդու հասակի բարձրությունը: 2. մանգ. Մարդու հասակը և մարդկային մարմնի համամասնությունները չափելու

գործիք (անթրոպոմետր): // Ա. Մարդու հասակի բարձրությամբ:

մարդասպան

Ա. 1. Մարդ սպանող: 2. Սպանություն՝ կոտորած առաջացնող, մարդասպանության ծառայող: // Գ. Մարդ սպանող անձ:

մարդավաճառ

Ա. // Գ. Մարդ վաճառող (անձ), մարդկանց վաճառքով զբաղվող (անձ), գերեվաճառ:

մարդավայել

Ա. // Մ. Վայելուչ, պատշաճ, մարդուն վայել:

մարդավարի

Ա. 1. Մարդուն վայել, օրինավոր, կարգին: 2. Մարդու նման: // Մ. Օրինավոր՝ պատշաճ կերպով, մարդու նման:

մարդոյրս

Ա. // Գ. 1. Մարդ որսացող՝ բռնող (անձ): 2. Միամիտ մարդկանց խաբող՝ որոգայթ գցող (անձ): 3. ռազմ. Թշնամի զորքից մարդ՝ «լեզու» գերող (զինվորական):

մարգասեր

Գ. // Ա. Մարգանքով զբաղվել սիրող (մարդ): 2. Մարգական խաղեր դիտել սիրող (մարդ):

մարմարախիճ

Գ. Մարմարի մանր կտորներ, մարմարե խիճ: // Ա. Մարմարի խճով պատած:

մարմարանախշ

Ա. Մարմարի երակների նման նախշեր ունեցող: // Գ. Մարմարյա նախշ, մարմարից կերտված՝ կառուցված՝ պատրաստված նախշ:

մարմարասալ

Գ. Մարմարե սալ: // Ա. Մարմարե սալերով պատած՝ սարքած:

մարմարաքանդակ

Գ. Մարմարից պատրաստած քանդակ: // Ա. 1. Մարմարից քանդակված: 2. Մարմարե քանդակներ ունեցող:

մարմարեղեն

Ա. 1. Մարմարից պատրաստված, մարմարե: 2. փխբ. Մարմարանման: // Գ. հվք. Մարմարից սարքված իրեր:

մարմնածոմ

Գ. Մարմնական ծոմ, մարմնական վայելքներից իրեն զրկելը: // Ա. Մարմնական վայելքներից իրեն զուրկ պահող:

մարմնավաճառ

Ա. // Գ. Իր մարմինը վաճառող (կին), անառակ (կին):

մարջանաշար

Գ. Մարջանի շարան: // Ա. 1. Վրան մարջան շարած: 2. Մարջանի նման շարած:

մարսագնաց

Ա. // Գ. գիտ. Մարս գնացող (սարք, տիեզերանավ):

մարտողական

Ա. 1. Մարտելուն՝ մարտողությանը հատուկ: 2. Մարտողությունը դյուրացնող: 3. Հեշտ մարսվող, դյուրամարս: // Գ. բժշկ. Մարսեցուցիչ, մարտողությունը դյուրացնող միջոց՝ դեղ:

մարտակոչ

Գ. Կռվի՝ մարտի կոչ: // Ա. Կռվի՝ մարտի կոչող:

մարտահրավեր

Գ. 1. Կռվի հրավեր, մարտի կոչելը: 2. Չար բանի՝ չարիքի սպառնալիք: // Ա. Մարտի հրավիրող:

մարտիիրոս

Գ. 1. եկեղ. Իր դավանած հավատի համար նահատակված մարդ: 2. փխբ. Գաղափարի համար մեռած մարդ, նահատակ: // Ա. 1. Շատ չարչարանքներ կրող, տանջվող: 2. փխբ. Գաղափարի համար մեռած՝ նահատակ:

մացառուտ

Գ. Մացառուտ տեղ, մացառով պատված տեղ: // Ա. 1. Մացառուտ, մացառով պատված: 2. փխբ. Խիտ ու ցցված մազերով:

մաքսագանց

Գ. // Ա. Երկիրը ներմուծվող կամ երկրից արտահանվող ապրանքների համար պետությանը վճարվող տուրքը չտվող՝ չտված (անծ):

մաքսախույզ

Ա. // Գ. արևմտի. Մաքսահավաք:

մաքսահավաք

Գ. // Ա. Մաքս հավաքող՝ գանձող (պաշտոնյա):

մաքսանենգ

Գ. Առանց մաքսը վճարելու՝ գաղտնի կերպով սահմանից ապրանք անցկացնող մարդ: // Ա. 1. Առանց մաքսը վճարելու և գաղտնի կերպով սահմանից ապրանք անցկացնող: 2. Մաքսանենգությամբ արտածված կամ ներմուծված (ապրանքի մասին): 3. փխբ. Ծածուկ, քողարկված, թաքցրած:

մաքսաշորթ

Գ. // Ա. Մաքսը՝ մաքսահարկը շորթող՝ շորթած՝ սեփականացրած (անծ):

մաքսավոր

Գ. // Ա. Մաքսի վրա հսկող, մաքս հավաքող՝ գանձող:

մաքրագիր

Գ. // Ա. Մաքուր գրած՝ արտագրած (քնագիր, օրինակ):

մաքրակար

Գ. Մաքուր՝ հիմնական կար: // Ա. Մաքուր՝ լավ կարված:

մաքրամոլ

Գ. // Ա. Մաքրամոլության հետևող, լեզվի որևէ նորմա անծեռնմխելի պահելու ավելորդ ծգտում ունեցող և նորամուծությունների դեմ պայքարող (անծ), մաքրամոլության ջատագով:

մաքուր

Ա. // Մ. 1. Կեղտից զերծ: 2. Ջուտ, անխառն, մեջը օտար նյութեր չխառնած: 3. Ձինք, հստակ, վճիտ: 4. Առանց բծերի՝ ջնջվածքի: 5. Օտարաբանություններից և գոեհկաբանություններից զերծ: 6.

Օրինավոր, արդար, ազնիվ: 7.
Անաղարտ, անարատ: 8.
Պարկեշտ, բարեբարո: 9.
Կանոնավոր, ճիշտ (կատարված):
10. Կասկածներից հեռու, առանց
կասկածելու: 11. Պայծառ, պարզ:
12. Թարմ, չապականված: 13.
Առանց չարագործությունների՝
չարիքների: 14. Բոլորովին,
խսպառ:

մեղալակիր

Գ. // Ա. 1. Մեղալ կրող, մեղալով
պարզևատրված (անձ): 2.
Միջնակարգ կամ ավագ դպրոցը
մեղալով ավարտած (շրջանա-
վարտ):

մելամաղծիկ

Ա. 1. Մելամաղծություն ունեցող,
ընկճված տրամադրության մեջ
գտնվող: 2. Մելամաղծություն
արտահայտող՝ պարունակող՝
պատճառող, մելամաղծոտ: 3.
Մելամաղծոտ խառնվածքի տեր,
մելամաղծավոր: // Գ. Մելա-
մաղծոտ խառնվածքի տեր մարդ:

մեխակաբույր

Գ. Մեխակի բույր՝ հոտ: // Ա.
Մեխակի բույր ունեցող, մեխակի
բույրով հագեցած՝ տոգորված:

մեխահան (մեխահան)

Գ. տեխ. 1. Մեխ հանելու գործիք:
2. Աքցան: // Ա. Մեխերը հանած:

մեծաբեռնատար

Ա. // Գ. Մեծ բեռնատարողություն
ունեցող (մեքենա):

մեծագալար

Ա. // Մ. Մեծ գալարներով, խոշոր
գալարներ կազմող՝ կազմելով:

մեծագար

Գ. // Ա. Մեծագարությամբ
տառապող (մարդ):

մեծագնի

Ա. Թանկագին, պատվական: // Մ.
Շատ թանկ՝ բարձր գնով:

մեծագնորդ

Գ. // Ա. Մեծ քանակությամբ
ապրանք գնող (մարդ կամ
ձեռնարկություն):

մեծահարուստ

Ա. // Գ. Մեծ հարստություն
ունեցող, շատ հարուստ (մարդ):

մեծաշուք

Ա. 1. Շատ շքեղ, փառավոր: 2.
Շատ պատվավոր, վսեմ: // Մ. Մեծ
շքեղությամբ, մեծ շուքով:

մեծաչափ

Գ. տեխ. Ծովի երկարության
աստիճանը չափելու գործիք: // Ա.
գրկն. Երկար տողեր ունեցող,
մեծ՝ բազմաթիվ վանկերից
բաղկացած:

մեծատառով

Գ. Գործ. հոլ. մեծատառ-ի: // Ա.
խսկց. Հարգված, մարդկային
բարձր արժանիքներ ունեցող:

մեծաքար

Գ. Քարի մեծ կտոր, որ հին
ժամանակներում կանգնեցնում
էին շիրիմների վրա: // Ա. 1. Մեծ
քարերով կառուցված: 2. Մեծ
քար՝ ակ ունեցող:

մեծիկ

Ա. նվգ., փղջ. մեծ-ի: // Գ. նորթ.
Փոքրիկներին զվարճանքի
զանազան վայրեր ուղեկցող
(անձ):

մեկ

Թ. 1. Բոլոր թվերից առաջինը: 2.
Մեկ քանակությունը: // Ա. 1.
Մեկ քանակությամբ: 2. Միակ,
եզակի: 3. Միավորված, միություն
կազմող: 4. Առանց
տարբերության: // Ա. 1. Նույն,
միևնույն: 2. Որևիցե, որևէ, մի,
ոմն: // Մ. 1. Մի անգամ: 2. Որոշ
ժամանակ, երբեմն: 3.
Միանգամից, բոլորը միասին: // Ա.
4. Ողջը, ամբողջությամբ: // Ա. 4.
խսկց. Մի, հապա, ապա:

մեկընդմեջ

Մ. // Ա. Մեջընդմեջ, յուրաքանչյուր
հաջորդը բաց թողնելով:

մեկ-մեկ

Թ. բաշխ. Մեկական: // Մ. ձևի /
չափի 1. Միառմի: 2. Մեկը մյուսի
հետևից: 3. Երբեմն-երբեմն:

մեկնիչ

Գ. // Ա. Մեկնաբանող, մեկնաբան:

մեկնարկանշորդ

Գ. մարգ. Մի շարք մարգածների մրցավար, որը հատուկ ատրճանակից կրակելով՝ ազդարարում է մեկնարկի սկիզբը: // Ա. հզվդ. Մրցումների սկիզբը ազդարարող՝ նշող են:

մեկուսի

Ա. // Մ. Առանձնացած, մեկուսացած, զատ, անջատ, առանձին:

մեկուսիչ

Ա. 1. Մեկուսացնող, մեկուսացնելու պատճառ հանդիսացող: 2. Մեկուսացնելու հատկություն ունեցող: // Գ. տեխ. էլեկտրական հաղորդալարերը կախելու ճենապակե հենարան: 2. Մեկուսացնելու հատկանիշ ունեցող նյութ: 3. Որևէ կարգի էլեկտրամեկուսիչ նյութով տոգորված ժապավեն, էլեկտրամեկուսիչ ժապավեն:

մեհենագիր

Գ. Հիերոգլիֆ: // Ա. Հիերոգլիֆային:

մեղադրական

Ա. Մեղադրություն պարունակող, մեղադրող: // Գ. իրավք. Որևէ մեկին որևէ բանում մեղավոր ճանաչելու՝ մեղադրանք պարունակող գրություն՝ գրավոր փաստաթուղթ, մեղադրագիր:

մեղադրյալ

Ա. // Գ. իրավք. Հանցագործություն՝ հանցավոր արարք կատարելու մեջ մեղադրվող (քաղաքացի):

մեղադրող

Բ. Ենթ. դերք. մեղադրել-ի: // Ա. Մեղադրանք հարուցող՝ առաջադրող: // Գ. իրավք. Ղատարանում մեղադրական եզրակացությունը պաշտպանող՝ մեղադրական ճառ ասող անձը՝ դատախազը:

մեղայական

Գ. Հանցանքի հանձնառական, մեղա գալը (գրավոր կամ

բանավոր): // Ա. Հանցանքը հանձն առած, մեղա եկող՝ եկած:

մեղապարտ

Գ. Մեղք գործած անձ, հանցագործ: // Ա. 1. Մեղք գործած՝ կատարած, հանցավոր: 2. Ղատապարտելի, հանցանքի բնույթ ունեցող:

մեղավոր

Ա. 1. Օրենքի դեմ մեղանչած՝ մեղանչող: 2. Հանցավոր: 3. Չարիք պատճառող: 4. Մեղավորության՝ անիրավացի լինելու գիտակցություն արտահայտող: // Գ. 1. Օրենքի դեմ մեղանչած անձ: 2. Մի չարիքի՝ անհաջողության՝ դժվարության՝ տհաճ բանի պատճառ: // Մ. Հանցավոր՝ մեղսավոր լինելու գիտակցումով:

մեղմ

Ա. // Մ. 1. Չափավոր, թույլ, մեղմորեն: 2. Հանգիստ, հանդարտ, հանդարտորեն: 3. Բարեխառն, ակործելի, հաճելի: 4. Ոչ խիստ, բարեբարո, ոչ ոյրուրագրգիռ: 5. Ցածր ու անուշիկ ծայնով:

մեղմագին

Ա. // Մ. Շատ մեղմ, փափկությամբ, քնքշությամբ, մեղմիվ:

մեղմաթախիծ

Ա. // Մ. Փոքր-ինչ տխուր, վշտալի:

մեղմաժպիտ

Ա. // Մ. Մեղմ ժպիտով, մեղմ ժպտացող՝ ժպտալով:

մեղմաձայն

Ա. // Մ. Մեղմ ձայն հանող, մեղմ ձայնով:

մեղմաքալ

Ա. // Մ. Մեղմ՝ հանդարտ քալերով:

մեղմիկ

Մ. // Ա. Շատ մեղմ, շատ հանդարտ, մեղմագին:

մեղմիչ

Գ. տեխ. Ավտոմեքենայի, տանկի ևն ցնցումները մեղմացնող հարմարանք (ամորտիզատոր): // Ա. Մեղմացնող, թուլացնող, մեղմացուցիչ:

մեղմօրոր

Ա. Մեղմօրեն օրորվող՝ տարուբերվող: // Մ. Մեղմ օրորվելով, հանդարտ տարուբերվելով:

մեղսագիտակ

Ա. // Չ. իրավք. Մեղսագիտական վիճակում գտնվող, գիտակցաբար գործելու և իր արարքների համար պատասխանատվություն կրելու վիճակում գտնվող:

մեղսագործ

Ա. // Չ. իրավք. Հանցավոր, մեղք գործած, մեղավոր (մարդ):

մեղսակիր

Ա. // Չ. իրավք. Մեղք կրող, մեղքի տակ ընկած:

մեղսակից

Չ. // Ա. իրավք. Հանցանքին մասնակից, միասին մեղք գործած (անձ):

մեղսունակ

Ա. // Չ. 1. իրավք. Մեղք գործելու ունակ՝ ընդունակ: 2. Տե՛ս՝ մեղսագիտակ:

մեղրածոր

Ա. 1. Մեղր ծորող, մեղրահոս: 2. փխբ. Մեղրի նման ծոր տվող, քաղցրահամ: 3. փխբ. Քաղցր, դուրեկան, անուշ: 4. փխբ. Քաղցրալեզու, քաղցրախոս: 5. փխբ. Շողոքորթ, կեղծավոր: // Չ. Մեղրի ծոր:

մեղրակեր

Ա. Մեղր ուտող: // Չ. 1. կենդ. Գիշակեր մեղրասեր կաթնասուն կենդանի (Հնդկաստանում և Հարավային Աֆրիկայում ապրող): 2. ժող. Արջ:

մեղրահամ

Ա. 1. Մեղրի համ ունեցող: 2. փխբ. Քաղցր, հաճելի, անուշ: // Չ. Մեղրի համ:

մեղրահան

Չ. Գործիք, որն առանց բջիջները վնասելու քամում է մեղրը: // Ա. Մեղր հանող՝ քամող:

մեղրածայն

Ա. // Մ. Քաղցր՝ անուշ ծայնով, քաղցրածայն:

մեղրաշաքար

Չ. Մեղրի մեջ եղած կամ մեղրից պատրաստած շաքար: // Ա. Շատ քաղցր:

մեղրացող

Չ. Քաղցրահամ կաչուն հյութ, որը բարակ ցողի նման պատում է տերևները: // Ա. Մեղր ցողող՝ թորող, մեղրի քաղցրությամբ ծորող:

մենագար

Չ. // Ա. Մենամոլ:

մենախոս

Չ. // Ա. Մենակ՝ ինքն իրեն՝ իր հետ խոսող:

մենակ

Ա. /// Մ. 1. Միայնակ, առանց ընկերոջ, առանձին: 2. Միայնակ մնացած, կղզգիացած, մեկուսացած: 3. Առանց ուրիշի օգնության, միայնակ: 4. Միայն, լուկ, իբրև բացառություն: /// Շ. հզվդ., խսկց. Միայն թե, պայմանով որ:

մենակատար

Չ. Երգը՝ պարը կամ նվագը մենակ կատարող երգիչ՝ նվագող՝ պարող: // Ա. 1. Երգը՝ պարը կամ նվագը մենակ կատարող: 2. Մեկ հոգու կողմից կատարվող (երգվող, նվագվող):

մենակյաց

Ա. // Չ. 1. Մարդկային հասարակությունից հեռու՝ մենակ ապրող, միայնակյաց, ճգնավոր: 2. Մարդկանցից խուսափող, անմարդամոտ (անձ):

մենահատիկ

Ա. Միայն մի հատիկ ունեցող: // Չ. քսբ. Ցորենի մի տեսակ, միահատիկ:

մենամոլ

Չ. // Ա. 1. Մենամոլությամբ տառապող՝ հիվանդ (մարդ), մենագար: 2. Անհատապաշտ:

մենավար

Ա. Մենատնտեսային եղանակով վարվող՝ կառավարվող: // Չ. Տնտեսությունը անհատական

կերպով՝ մենակ վարող գյուղացի,
մենատնտես:

մենատնտես

Գ. // Ա. Տնտեսությունը
անհատական կերպով վարող
(գյուղացի):

մենաքար

Ա. Մեկ ամբողջական քարից
կերտված՝ սարքված: // Գ.
Այդպիսի քարից կերտված կոթող՝
իր:

մենք

Դ. անձն. Հոգն. ուղղ. հոլ. ես-ի: //
Գ. փխնն. Հանրություն, կոլեկտիվ
(որին պատկանում է խոսողը):

մեջ

Կ. 1. Ներսը, ներսում: 2. Միջև,
արանքում: 3. Ընթացքում
(ժամանակի առումով): 4. Իրար
նկատմամբ, միջև: 5. Միմյանց
համեմատությամբ: 6. Ներսը,
խորքը: // Գ. 1. Առարկայի ներքին
կողմը, ներսը, ներքինը: 2.
Մեջտեղը: 3. Արանք: 4. Միջուկ:

մեջտեղ

Գ. 1. Երկու կետերից՝ ծայրերից
հավասար հեռավորությամբ տեղ՝
կետ, միջին մաս: 2. Որևէ
տարածության միջին մասը,
կենտրոն: 3. Միջոց (ժամանակի և
տարածության): /// Մ. Ապարեզ,
տեղ: /// Կ. Միջև, արանքում:

մեջտեղից

Գ. Բաց. հոլ. մեջտեղ-ի: // Կ.
կաթռ. Միջից, ներսից: 2. Երկու
առարկաների արանքից:

մեջտեղով

Գ. Գործ. հոլ. մեջտեղ-ի: // Կ.
կաթռ. Մեջով, երկու
առարկաների արանքով:

մեջտեղում

Գ. Ներգ. հոլ. մեջտեղ-ի: // Կ.
կաթռ. 1. Մեջ: 2. Միջև:

մեռած

Բ. Հրկտր. դերք. մեռնել-ի: /// Ա.
/// Մ. 1. փխք. Հոգեկան ու
մարմնական աշխուժությունից՝
կենդանությունից զրկված, իբրև
կրավորական անձ դարձած,
անկենդան, աշխույժից ընկած: 2.

Այլևս չեղած, վերացած, չքացած:
3. փխք. Անտարքեր, անարտա-
հայտիչ: /// Գ. Մեռած մարդ,
ննջեցյալ:

մեռելագլուխ

Գ. Մեռելի գլուխ: // Ա. Մեռելային՝
մեռելատիպ գլուխ՝ տեսք
ունեցող, մեռելադեմ:

մեռելաթաղ

Գ. 1. Մեռելի թաղում, հու-
ղարկավորություն: 2. Մեռել
թաղող մարդ: // Ա. Մեռել թաղող:

մեռելախուլզ

Ա. // Գ. Մեռելներին՝ մեռելների
գերեզմանները խուզարկող՝
կողոպտող, գերեզմանակրկիտ:

մեռելածայն

Գ. Մեռնողի ծայն՝ ճիչ: /// Ա.
/// Մ. Մեռնողի ծայնով, նվաղած
ծայն ունեցող, նվաղուն ծայնով:

մեռելաքայլ

Ա. // Մ. Մեռելային՝ կեն-
դանությունից զուրկ քայլերով,
համրաքայլ:

մեռելուտի

Գ. Մեռածի (մարդու կամ
կենդանու) դիակ: // Ա. 1. Մեռած:
2. Սատկած:

մեռյալ

Ա. Մեռած, մահացած: 2.
Կենդանությունից զուրկ (ծով,
դաշտ): // Գ. Մահացած, դի, դիակ:

մեռնակիր

Գ. // Ա. եկեղ. Եկեղեցական
արարողության ժամանակ մեռն
պարունակող անոթը կրող
(պաշտոնյա):

մետաղագլիչ

Ա. // Գ. տեխ. Մետաղը
խառնուրդից գտող:

մետաղագրահ

Գ. Մետաղյա գրահ: // Ա.
Մետաղյա գրահով պատված,
մետաղյա գրահ ունեցող:

մետաղաթել

Գ. Մետաղից պատրաստված թել՝
լար, մետաղալար: // Ա.
Մետաղալարե, մետաղալարից՝
մետաղաթելից պատրաստ-
ված:

մետաղաթերթ

Գ. Մետաղյա բարակ թերթ: // Ա. Մետաղյա բարակ թերթեր ունեցող:

մետաղալար

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ մետաղաթել:

մետաղակերպ

Ա. 1. Մետաղների կարգին չպատկանող: 2. Մետաղի նման, մետաղանման: // Գ. Մետաղների կարգին չպատկանող քիմիական տարրերի անվանումը (մետալոիդ):

մետաղակտրիչ

Ա. // Գ. Մետաղ կտրող (գործիք), մետաղահատ:

մետաղահատ (մետաղահատիչ)

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ մետաղակտրիչ:

մետաղաձայն

Ա. // Մ. 1. Մետաղի ձայն հանող՝ հանելով: 2. փխբ. Մետաղի՝ մետաղի զենքերի ձայնով թնդացող՝ թնդացնելով: 3. փխբ. Սառն, անտարբեր:

մետաղածող

Գ. Մետաղյա ծող: // Ա. Մետաղյա ծողերից պատրաստված:

մետաղածույլ

Ա. 1. Մետաղից ծուլված: 2. Մետաղ ծուլող: // Գ. 1. Մետաղ ծուլող վարպետ: 2. Կաղապարով հանված մետաղյա ծուլակտոր, մետաղակոճղ:

մետաղաշերտ

Գ. Մետաղի շերտ: // Ա. Մետաղյա շերտ ունեցող, մետաղաշերտերով պատված:

մետաղառու

Ա. // Գ. Մետաղ առնող՝ գնող:

մետաղորսիչ

Գ. // Ա. տեխ. Մետաղ որսալու, մետաղ գտնող (սարք):

մետաքսագործ

Գ. 1. Մետաքսից զանազան գործվածքներ պատրաստող արհեստավոր: 2. Մետաքսի մշակման և վերամշակման արտադրության աշխատող: 3. Շերամ: 4. Արհեստական մետաքսաթելի արտադրության

մեջ աշխատող մարդ: // Ա.

1. Մետաքսաթելից գործված, հյուսված: 2. Մետաքսի մշակման՝ վերամշակման կամ արհեստական մետաքսաթելի արտադրության աշխատող: 3. փխբ. Պերճ, փայլուն, շքեղ:

մետաքսազգեստ

Ա. 1. Մետաքսից պատրաստված զգեստ հագած, մետաքս հագած: 2. փխբ. Մետաքսի փայլ ստացած: // Գ. Մետաքսե զգեստ:

մետաքսաթել

Ա. Մետաքսաթելից պատրաստված: 2. փխբ. Մետաքսաթելի նման նուրբ ու փայլուն: // Գ. 1. Շերամի մանրաթել, մետաքս: 2. Մետաքսի մանրաթելից պատրաստած արհեստական թել:

մետաքսաշապիկ

Գ. Մետաքսե շապիկ: // Ա. Մետաքսե շապիկ հագած:

մետաքսաշոր

Գ. Մետաքսյա շոր՝ զգեստ: // Ա. 1. Մետաքսյա զգեստ հագած: 2. Մետաքսյա կտորից կարված՝ պատրաստված:

մետաքսափայլ

Գ. Մետաքսի փայլ: // Ա. Մետաքսի փայլ ունեցող, մետաքսի նման փայլուն:

մերկ

Ա. // Մ. Առանց հագուստի և կոշիկի, մերկանդամ: 2. Բաց, առանց ծածկույթի: 3. Շատ աղքատիկ հագուստով, ցնցոտիապատ: 4. Որոշակի, հայտնի: 5. փխբ. Պատարկ, սին, անխելք: 6. Առանց զենք ու զրահի:

մերկապաշտ

Գ. արվ. Մերկապաշտության հետևորդ: // Ա. Մերկապաշտության ուղղությանը հետևող: 2. Մերկությունը պաշտող՝ սիրող:

մերկասառույց

Գ. օդերևութ. Սկիկ: // Ա. Սառցի բարակ շերտով պատված:

մերկացած

Բ. Հրկտր. դերք. մերկանալ-ի: //
Ա. Տերևաթափ եղած, առանց
տերևների:

մերկոտն (մերկոտիկ)

Ա. // Մ. Մերկ ոտքերով,
ոտաթորիկ:

մերծ

Ա. Մոտ, շատ մոտ, մոտակա: //
Կ. Մոտ, շուրջը, առընթեր, կից:

մերծակից

Գ. Իրար մերծավոր մարդկանցից՝
երևույթներից ևն յուրաքանչյուրը:
// Ա. 1. Իրար մերծավոր: 2.
Մերծակա, կից, կողքին գտնվող:

մերծավոր

Ա. 1. Մերծ՝ մոտիկ գտնվող,
մտերիմ: 2. Ըստ ժամանակի՝
շատ մոտ՝ ոչ հեռու: 3. Մտերիմ,
հարազատ: // Գ. Մտերիմ անձ,
ազգական, բարեկամ:

մերսող

Գ. // Ա. Մերսիչ, մերսելու
մասնագետ (մասաժիստ):

մեքենագիր

Ա. // Գ. 1. Գրամեքենայով գրված՝
տպված (գիր): 2. Գրամեքենայով
տպագրող/ը/:

մեքենագործ (մեքենայագործ)

Ա. Մեքենայով գործած: // Գ.
1. Մեքենայի աշխատանքին
հսկող և հետևող անձ: 2.
Մեխանիկ:

մեքենակար

Գ. 1. Մեքենայի կար: 2. Մեքենայի
կարի նման՝ ձեռքով ետ կարելը,
դարձակար: // Ա. Մեքենայով
կարված:

մեքենատար

Գ. // Ա. Մեքենաներ տանող՝
փոխադրող (փոխադրամիջոց):

մզիչ

Գ. // Ա. Սզող, քամող (հարմա-
րանք):

մթաստվեր

Գ. Մութ՝ մթամած ստվեր: // Ա. 1.
Մութ ստվերներով պատած: 2.
փխթ. Մռայլ, վշտագին:

մթար

Գ. հզվղ. Կեղտ, կեղտոտություն:
// Ա. Մութ, խավար, մռայլ:

մթերապահ

Ա. // Գ. Մթերքներ պահպանող
(անձ), մթերանոցի կառավարիչ:

մթերող

Բ. Ենթ. դերք. մթերել-ի: // Ա. ///
Գ. Մթերք հավաքող, մթերումների
գործով զբաղվող (պաշտոնյա,
հիմնարկ):

մթնշաղ (մթնաշաղ)

Գ. 1. Մութ ու լույսը, արշալույսը
բացվելու կամ վերջալույսը
վերջանալու ժամանակը, արշա-
լույսի կամ վերջալույսի
աղջամուղջը: // Ա. 1. Կիսալույս,
կիսախավար: 2. փխթ. Անուրախ,
մռայլ:

մծեղարգել

Ա. // Գ. Մծեղների մուտքն
արգելող (հարմարանք):

մի

Դ. անորոշ. Որևիցե, ինչ-որ, ոմն:
/// Թ. խսկց. Մեկ: /// Ա. Միակ,
եզակի: /// Կ. Հապա, ապա:

միաբան

Ա. 1. Համաձայն, համակարծիք,
միախոհ: 2. Միաբանված, հա-
մախմբված: // Մ. Մեկը մյուսի
նման, համերաշխաբար, միասին:
/// Գ. կրոն. Վանական
միաբանության անդամ:

միաբաշխ

Ա. // Գ. մաթ. Հանրահաշվական
քանակ, որ բաղկացած է մեկ
անդամից, այսինքն՝ կրում է իր
առջև մեկ նշան՝ + կամ -:

միաբարբառ

Ա. 1. Մեկ լեզվով, միևնույն լեզվով
խոսող: 2. լեզվթ. Մեկ ծայնավոր
հնչվող: // Գ. լեզվթ. Որպես մեկ
ծայնավոր հնչվող հնչյուն: // Մ.
Միաբերան, միաձայն: 2. հզվղ.
Մեկ՝ նույն լեզվով:

միաբերան

Մ. // Ա. Միասին և միաձայն,
միահամուռ:

միաքնակ

Ա. // Գ. կրոն. Քրիստոսի մեջ մեկ բնություն տեսնող՝ դավանող:

միագումար

Գ. Գումարված ամբողջություն, ընդհանուր գումար: // Ա. Համախումբ, համախմբված, միասին:

միաժամանակ

Մ. // Ա. 1. Միևնույն ժամանակում կատարվող, միաժամանակյա: 2. Միասին: 3. Մի բանի հետ միասին, զուգահեռ, զուգահեռաբար:

միալար

Մ. // Ա. 1. Շարունակաբար, անդադար, միատեսակ: 2. Միօրինակ, միապաղաղ:

միախառն

Ա. // Մ. Միասին խառնած, իրար խառնված: 2. Համախմբված, բոլորը միասին:

միածին

Ա. // Գ. Մինուճար, միակ (զավակ): 2. կրոն. Մակդիր Քրիստոսի: 3. փխբ. Անհամեմատ, անզուգական:

միածնամայր

Գ. // Ա. 1. Միակ զավակ ունեցող (կին): 2. կրոն. Աստվածածին, Քրիստոսին ծնած:

միակամ

Ա. // Մ. Միահամուռ, համական, միասնական կամքով:

միակերպ

Ա. // Մ. 1. Միանման: 2. Միօրինակ, միատեսակ, առանց փոփոխության շարունակ կրկնվող: 3. փխբ. Չանձրալի:

միակողմանի

Ա. // Մ. 1. Միայն մի կողմից, միայն մի կողմին վերաբերող: 2. Միայն մի կողմը քննված՝ նկատի առնված, թերի, անկատար: 3. Միայն մի կողմի կամքով կատարված՝ կատարվելով: 5. Միայն մի կողմի շահերը նկատի ունեցող՝ ունենալով, մի կողմի օգտին ծառայող՝ ծառայելով, աչառու:

միահամուռ

Ա. // Մ. Բոլորը միասին համախմբված, միասնական:

միահանգ

Ա. 1. Նույն հանգն ունեցող (բանաստեղծության մասին): 2. փխբ. Միալար: // Մ. Միալար, նույն հանգով: // Գ. զրկն. Նույնահանգ տողերով բանաստեղծություն:

միահեծան

Ա. 1. Ինքնակալ, բացարձակ իշխանությամբ օժտված: 2. Միահեծանության վրա հիմնված: 3. փխբ. Ինքնական, ամեն ինչ միայն իր կամքով կատարող, ոչ ոքի հաշվի չառնող՝ չառնելով: // Մ. 1. Բացարձակ իշխանությամբ և իրավունքներով օժտված, գերիշխանությամբ: 2. Ինքնական, կամայականորեն, ոչինչ և ոչ մեկին հաշվի չառնելով:

միածայն

Ա. // Մ. 1. Բոլորը միասին, միաբան, միաբերան: 2. Բոլոր քվեարկողների ընդհանուր ձայնով՝ միասնական ձայնատվությամբ: 3. հզվդ. Համամիտ, համածայն, համակարծիք: 4. Միալար, միապաղաղ ձայնով: 5. երժշտ. Մի ձայնով երգվող կամ նվագվող, ոչ բազմածայն (եղանակ կամ նվագ): 6. Մեկ ձայն՝ մեկ հնչյուն հանդիսացող: Մ. 1. Միատեղ, միաբերան: 2. Բոլոր քվեարկողների ընդհանուր ձայնով՝ միասնական ձայնատվությամբ: 3. Միալար, միապաղաղ ձայնով:

միամիտ

Ա. 1. Պարզամիտ, ոչ խորամանկ: 2. Ծանծաղամիտ, կարճամիտ, խակամիտ: 3. Անփորձ, դյուրահավատ, անտեղյակ: 4. Միամտությամբ՝ պարզամտությամբ եղած՝ կատարված: 5. Միամտություն՝ պարզամտություն արտահայտող՝ պարունակող: 6. Հանգիստ, ապահով, առանց կասկածի: // Մ. 1. Միամիտ կեր-

պով, միամտորեն, միամտաբար:
2. Ղյուրահավատությամբ: 3.
Կարճամտորեն, անհեռաթա-
փանց: 4. Հանգիստ, առանց
կասկածելու՝ երկմտելու:

միայն

Վ. 1. Մույնիսկ, անգամ, մինչև իսկ:
2. Բացառապես, միմիայն: 3. Լոկ,
տոսկ, ընդամենը: /// Ե. խսկց. 1.
Բայց, սակայն: 2. Պայմանով որ,
միայն թե: /// Ա. հնց. Մենակ,
առանձին, միակ, եզակի: /// Մ.
հնց. Միայնակ, անօգնական:

միայնակ

Ա. // Մ. 1. Մեն-մենակ, առանց
ընկերոջ, առանց որևէ մեկի կամ
մի բանի: 2. Մեկուսացած,
առանձնացած:

միայնակյաց

Գ. Մենավոր, ճգնավոր: // Ա. 1.
Առանձնացած, մեկուսացած
կյանք վարող: 2. Մենակ ապրող,
առանց ընտանիք կազմելու
ապրող:

միանդամ

Ա. Մեկ անդամ ունեցող, միայն
մեկ անդամից բաղկացած՝
կազմված: // Գ. մաթ. Մաթե-
մատիկական արտահայտություն,
որ ներկայացնում է թվային
բազմապատկիչի և այս կամ այն
աստիճանացույցով մեկ կամ մի
քանի տառերի արտադրյալը,
միանդամանի:

միանդամանի

Ա. // Գ. մաթ. Տե՛ս՝ միանդամ:

միանվագ

Ա. Մեկ անգամ կատարվող,
չկրկնվող, միանգամից՝ մեկ հեր-
թափոխով՝ մուծումով՝ վճարու-
մով կատարվող: // Մ. Մեկ
անգամից, միանգամից:

միաշար (միաշարք)

Ա. 1. Մեկ-մեկ շարված: 2. Մեկ
շարք կազմող՝ կազմած: // Մ. 1.
Մեկ շարքով, հաջորդաբար, իրար
կապակցված: 2. Անընդհատ
կերպով, միալար:

միաչափ

Ա. 1. Միևնույն չափի, հավա-
սարաչափ: 2. Մեկ չափում
ունեցող: // Մ. Հավասար չափով,
համաչափորեն:

միապաղաղ

Ա. // Մ. 1. Համատարած,
միանման: 2. փխբ. Միօրինակ,
առանց փոփոխությունների,
ծանծրալի:

միապետ

Գ. // Ա. Պետության միահեծան
ղեկավար, ինքնակալ:

միապետական

Ա. 1. Միապետին հատուկ՝
վերաբերող: 2. Միապետությանը
հատուկ՝ վերաբերող: 3.
Միապետության սկզբունքներով
կառավարվող՝ ղեկավարվող: //
Գ. Միապետականության
կողմնակից:

միասայրի

Գ. Մի սայր ունեցող սուր՝ թուր
կամ այլ առարկա: // Ա. Մեկ
սայր՝ բերան ունեցող, միասայր:

միասմբակավոր

Ա. Յուրաքանչյուր ուղքին մեկ
սմբակ ունեցող: // Գ. կենդր. Միասմբակավորների կարգին
պատկանող կենդանի (էշ, ծիկն):

միասնական

Ա. 1. Միասնություն կազմող:
2. Իրար հետ միավորված,
միահամուռ: 3. Միանման, բոլորի
համար ընդհանուր:
4. նորբ., ուս. Բոլորի համար
նույնական, նույնահիմք և
նույնատիպ չափանիշներով:
// Մ. Միմյանց հետ, մեկտեղ եղած,
միահամուռ, բոլորով, բոլորի
համար ընդհանուր՝ միանման
ծնով:

միաստվածական (միաստված)

Ա. կրոն. 1. Մեկ աստված
ընդունող՝ դավանող, միաստվա-
ծության հետևող: 2. Միաստվա-
ծության վրա հիմնված: // Գ. կրոն. 1.
Մի աստված ընդունող՝
դավանող անծ՝ ժողովուրդ: 2.
Աշխարհի արարչությունը մեկ

աստծու վերագրող կրոնի՝
միաստվածության հետևորդ:

միատեսակ

Ա. Միածն, պարզ, միօրինակ: // Մ. Նույն ձևով՝ օրինակով:

միատերև

Ա. // Գ. քսք. Միացված բաժակատերևներով մի տերև կազմող, մի տերև ունեցող (ծաղիկ):

միատոն

Ա. // Մ. 1. Միապաղաղ, միալար: 2. Նույն տոնն ունեցող, նույնահնչյուն, նույն տոնով:

միարար

Ա. // Գ. եկեղ. Այլադավան քրիստոնյաներին կաթոլիկության դարձնելուն ծառայող, կաթոլիկ եկեղեցու քարոզիչ, ունիթոռ: 2. Միացնող, խմբավորող (անձ/եր/, երկիր ևն):

միացուցիչ

Ա. Միացնող, միացման ծառայող: // Գ. էլեկտրահոսանքը միացնելու հարմարանք՝ սարք:

միեղջյուր

Գ. հա. 1. կենդ. Դելֆինների ընտանիքին պատկանող կաթնասուն: 2. պատմ. Ֆանտաստիկ կենդանու պատկեր՝ ձի՝ ճակատին եղջյուր: / հտ. աստղ. Պայծառ աստղերից զուրկ հասարակածային համաստեղության անուն՝ Միեղջյուր: // Ա. Մեկ եղջյուր ունեցող:

միգամուղ

Ա. // Գ. թժշկ. Մեզը արտաթորող՝ դուրս մղող (դեղամիջոց):

միգարգել

Ա. // Գ. թժշկ. Մեզը՝ միգակապությունը արգելող (դեղամիջոց):

միլիարդատեր

Գ. // Ա. 1. Մեկ միլարդ և ավելի կարողություն ունեցող (մարդ): 2. Շատ հարուստ (մարդ), մեծահարուստ:

միլիոն

Թ. Բազմանիշների բվային համակարգի միլիոնավորների շարքին պատկանող թիվ: // Գ.

փխբ. Հսկայական քանակություն, շատ մեծ գումար: // Ա. Շատ-շատ, հսկայական քանակությամբ:

միլիոնատեր

Ա. // Գ. 1. Միլիոնի տեր, միլիոն և ավելի հարստություն՝ կարողություն կամ եկամուտ ունեցող (մարդ): 2. Շատ հարուստ (մարդ), մեծահարուստ: 3. Մեքենան կամ ինքնաթիռը միլիոն կիլոմետր անխափան վարող (անձ):

մինչ

Ե. 1. Մինչդեռ: 2. Այնինչ, իսկ, սակայն: 3. Երբ որ, այն միջոցին: 4. Այնքան որ, այնպես որ: // Կ. Մինչև:

մինչդեռ

Մ. Դեռևս, այն ժամանակ, քանի դեռ: // Ե. 1. Սակայն, իսկ: 2. Այնինչ, երբ:

մինչև

Կ. 1. Տարածական՝ չափի՝ ժամանակային նշ.-ներով: 2. Նախքան, առաջ, քան: // Կ. Մինչև իսկ, նույնիսկ, մինչև անգամ: // Ե. Այնքան որ, այնպես որ, երբ որ:

մինուճար

Ա. // Գ. Ծնողների միակ զավակը հանդիսացող, միակ, միամոր (որդի):

միշտ

Մ. Շարունակ, ամեն ժամանակ, անդադար: 2. Հավիտենապես: 3. Ամեն անգամ, յուրաքանչյուր անգամ: // Ա. Հավերժական, մշտնջենական, հավիտենական:

միջադիր

Ա. 1. Մեջը տեղադրված, մի բանի մեջ գետեղված: 2. Միջին դիրք գրավող: 3. Մեջտեղը դրված, մեջտեղում գտնվող: // Գ. 1. Վերարկուի՝ վերմակի ևն մեջ դրված բամբակ՝ բուրդ ևն: 2. շին. Պատի շարվածքի մեջ երկայնակի դրված գերան: 3. նորբ., թժշկ. Հիգիենիկ միջոց:

միջազգայնագետ

Գ. // Ա. Միջազգային իրավունքի և քաղաքականության մասնագետ:

միջանկյալ

Ա. 1. Որևէ բանի ընթացքում կատարված, խնդրի հետ անմիջական կապ չունեցող: 2. Խոսքի ընթացքում իմիջիայլոց ասված: 3. Երկու երևույթների՝ իրադարձությունների և միջև տեղի ունեցող՝ եղած (եղող): 4. Երկու ձևերի՝ կարգերի՝ տեսակների միջին տեղը գրավող: 5. քեր. Նախադասության մեջ մտած, բայց նրա հետ քերականորեն չկապված: 6. նորք. Բուհերում մինչքննական շրջանի ընթացքում ստուգիչ՝ ստուգողական նպատակներով կատարվող (քննություն, ստուգում ևն): // **Գ. նորք., ուս.** Ուսումնական դասընթացի ընթացքում կատարված՝ կատարվող ընթացիկ ստուգում՝ քննություն ևն:

միջասահման

Ա. 1. Միջին տեղը գրավող, երկու ծայրերից միջին տեղը գտնվող միջակ: 2. Երկու բաների միջև եղած սահմանը կազմող: // **Գ. Միջին կետ՝** սահման:

միջատակեր

Ա. 1. Միջատ ուտող, միջատներով սնվող: 2. Միջատակերների կարգին պատկանող: // **Գ. կենդ.** Միջատակերների կարգին պատկանող կենդանի (ոգնի, խլուրդ ևն):

միջատասպան

Ա. Միջատներ սպանող՝ ոչնչացնող: // **Գ. Միջատներ ոչնչացնող նյութ:**

միջնակ

Ա. Միջին տեղը գրավող, միջին: // **Գ. 1.** Արտի վարած տեղերի միջև անվար մնացած մաս: 2. Այգու մարգերի միջև ազատ տարածություն: 3. Արտերի՝ հանդերի և միջև ձգվող անցուղի՝ ճանապարհ կամ սահմանաբաժան պատ՝ թումբ ևն: 4. Այգու տախտակների միջև ազատ թողնված նեղ

տարածություն՝ անցուղարծի համար:

միջնակամար

Գ. 1. Կամարի միջին մասը: 2. Մի քանի կամարների շարքում միջին տեղը գրավող կամար: // **Ա. Կամարների շարքում միջին տեղը գտնվող:**

միջնակարգ

Ա. 1. Միջին կարգի, սովորական: 2. ուս. Միջին կարգի կամ աստիճանի ուսման դասընթաց ունեցող: // **Գ. Միջին աստիճանի կրթություն սովոր դպրոց:**

միջնեկ

Ա. 1. Որդիներից տարիքով միջինը: 2. Միջին տեղ գրավող, միջնակ: // **Գ. 1.** Որդիներից տարիքով միջինը՝ մեծի և փոքրի մեջ: 2. շին. Ծառաբնի ներսի փայտաշերտը, միջնափայտ: 3. Դռան կամ պատուհանի շրջանակի միջին լայնակի ծողը:

միջնորդ

Գ. 1. Երկու կողմերի միջև հաշտություն կայացնելու կամ այլ նպատակով միջնորդություն կատարող անձ, հաշտարար: 2. Ուրիշների առևտրական գործարքներին նպաստող անձ: 3. Սիրային գործերի միջնորդությամբ զբաղվող անձ՝ կավատ: // **Ա. Իրար հետ կապող:**

միջոցին

Գ. Տր. հոլ. միջոց-ի: // Կ. Ժամանակ, ընթացքում:

միջոցով

Գ. Գործ. հոլ. միջոց-ի: // Կ. Մեկի կամ մի բանի օգնությամբ:

միջօրեական

Գ. աշխգր. Երևակայական մի շրջագիծ, որ անցնում է երկրի բևեռներով և հասարակածը խաչաձևում ուղիղ անկյունով: // **Ա. Միջօրեին հատուկ, կեսօրվա:**

միտինգավար

Ա. // **Գ. Հրապարակային ժողով՝ միտինգ՝** ցույց վարող՝ ղեկավարող (անձ):

միօրիկ

Ա. 1. Մեկ օրական: 2. Մեկ օր ապրած՝ ապրող: 3. Միայն մեկ օր ապրող, միօրյա կյանք ունեցող: 4. Միօրիկների դասին պատկանող: // **Գ. կենդք.** Միօրիկների դասին պատկանող՝ կարճակյաց միջատ:

միօրինակ

Ա. // Մ. 1. Միատեսակ, միակերպ: 2. Չանծրալի, տաղտկալի, միապաղաղ:

մխիթարյան

Ա. Սեբաստացի Մխիթար Աբբայի հիմնած և նրա անունը կրող: // **Գ.** Մխիթարյան միաբանության անդամ, մխիթարյան կրոնավոր:

մկնորս

Գ. 1. Մուկ որսացող՝ բռնող: 2. **կենդք.** Մուկ որսացող կենդանի, մկնորս բազե՝ մորաճուռակ: // Ա. Մուկ որսացող, մուկ բռնող:

մկրտչական

Ա. // **Գ.** 1. եկեղ. Նորածին երեխաների մկրտությունը չընդունող: 2. Բողոքական եկեղեցու ճյուղավորումներից մեկին՝ մկրտչական եկեղեցուն պատկանող:

մղիչ

Ա. Մղող, մղելու ծառայող: // **Գ.** Մղում տվող ազդակ, խթան:

մղծուկ

Գ. 1. Շունչը կտրվելը: 2. Սրտի նեղվածություն: // Ա. Խեղդող, խեղդիչ, հեղծամղծուկ:

մնջախոս

Գ. Առանց ծայնի՝ դիմաշարժով ու ձեռքերով խոսող՝ հաղորդակցվող մարդ: // Ա. Մնջախոսությամբ կատարվող:

մնջերեն

Գ. Ծածկալեզվի մի տեսակ, որի մեջ բառի ծայնավորից առաջ ավելացնում են որևէ բաղաձայն: /// Ա. /// Մ. Այդ ծածկալեզվով:

մշակիչ

Գ. // Ա. նորք., տեղեկ. Համակարգչային նյութերը մշակող՝ համակարգող (պրոցեսոր):

մշկաբույր

Գ. Մուշկի՝ բուրավետ յուղային նյութի բույր: // Ա. 1. Մուշկի (մշկի) հոտ ունեցող: 2. **փխք.** Անուշաբույր:

մշտական

Ա. 1. Միշտ տևող, միշտ կրկնվող, միշտ շարունակվող: 2. Հաստատուն, մնայուն: 3. Անփոփոխ: 4. Միշտ միևնույն տեղը հաճախող՝ զնացող՝ զնումներ կատարող ևն: 5. Երկար ժամկետի համար նախատեսված: /// Մ. Մշտապես: /// **Գ.** խսկց. Երկար ժամանակով օգտագործվելու համար նախատեսված թուղթ՝ փաստաթուղթ՝ տոմս ևն:

մշտաքաղց

Ա. Միշտ քաղցած: // **Գ.** բժշկ. Ախորժակի հիվանդագին սաստկացում, հիվանդագին շատակերություն:

մշուշապատ

Ա. // Մ. 1. Մշուշով պատած: 2. **փխք.** Մութ, աղոտ, անորոշ, մանվածապատ:

մոլագար (մոլեգար)

Գ. 1. Մոլագարությամբ տառապող մարդ: 2. Որևէ մոլուցքի անձնատուր եղած մարդ: // Ա. 1. Մոլագարությամբ տառապող: 2. Անզուսպ, կատաղի, մոլեգին:

մոլեգին

Ա. 1. Շատ մոլի, կատաղի: 2. Անզուսպ, անզսպելի: 3. Չափազանց ուժգին, սաստիկ: 4. Մոլեգնություն արտահայտող: // Մ. Մոլեգնաբար, կատաղորեն:

մոլորագին

Ա. Չափազանց մոլոր՝ սխալ: // Մ. Մոլորվելով, մոլորված:

մոլորակախումբ

Գ. Մոլորակների խումբ: // Ա. բնատ. Մոլորակների խմբի ձև՝ տեսք ունեցող:

մոլորակային

Ա. Մոլորակ/ներ/ին հատուկ: // **Գ.** Մոլորակի բնակիչ:

մուրաքայլ

Ա. // Մ. Մուրված քայլերով,
մուրված, շփոթված:

մուրյալ

Ա. // Չ. Մուրության մեջ ընկած,
ճիշտ ճանապարհից շեղված,
մուրված (մարդ):

մոխրադեզ

Չ. Մոխրի դեզ՝ կույտ: // Ա. 1.
Մոխրով դիզված: 2. Մոխիրների
դեզի վերածված, հրկիզված ու
այրված:

մոխրաթաթախ

Ա. // Մ. Մոխրի մեջ թաթախված,
մոխրակուլով:

մոխրաթավալ

Ա. /// Մ. Մոխրի մեջ թավալվող՝
թավալված: /// Չ. փխբ. էշ:

մոխրաթել

Չ. 1. Մոխրագույն թել: 2. Մոխրով
թաթախված թել: // Ա. քնտ.1.
փխբ. Գորշ, անգույն: 2. փխբ.
Տարիքն առած, սպիտակահեր
դարձած:

մոխրատիտիկ (մոխրոտիկ)

Ա. Մոխրի մեջ նստող, մոխրոտ,
մոխրի մեջ թավալված: // Չ.
1. Մոխրի մեջ նստող՝ մոխրոտ
մարդ: 2. Հեքիաթների մեջ՝ շատ
գեղեցիկ՝ որբ և շնորհալի
աղջիկ:

մոմագնաց

Չ. նորբ. Մոմագնացության
մասնակից: // Ա. Հրապարակային
ցույցերի կամ մոմավառություն-
ների ժամանակ վառվող մոմերով
քայլող, մոմերի լուսավորությամբ
գնացող:

մոմագործ

Չ. 1. Մոմ պատրաստող անձ: 2.
փխբ. Մեղու: // Ա. Լուսավորության
նպատակով ճարպային նյութերից
մոմ շինող՝ պատրաստող:

մոմածեփ

Չ. Մեղրամոմից և այլ նյութից
պատրաստված խամոուրդ: // Ա.
Մոմով ծեփված, վրան մոմի շերտ
քսած:

մոմակիր

Ա. // Չ. Վառվող մոմ կրող՝
պահող՝ տանող (կրոնավոր,
մարդ):

մոնուլիթ

Չ. 1. Մեկ ամբողջական՝ միա-
կտոր քար: 2. Այդպիսի քարից
կերտվածք: // Ա. փխբ. Միածույլ:

մովսեսական (մովսիսական)

Ա. եկեղ. 1. Մովսես մարգարեի
հիմնած՝ սահմանած: 2. Մովսես
մարգարեի սահմանած կրոնին
հետևող: // Չ. Մովսես մարգարեի
սահմանած կրոնական հոսանքին
հետևող՝ կողմնակից անձ:

մոտ

Կ. 1. Կողքին, կողքը, առընթեր,
կից: 2. Վրան, հետը (դիմորոշ
հողերով): 3. Ժամանակային նշ.:
4. Համեմատությամբ: 5. Ներ-
կայությամբ: /// Ա. 1.
Ոչ հեռավոր, ոչ հեռու, մոտավոր
(ժամանակի և տարածության
մասին): 2. Մերձավոր, մերձակից,
մտերիմ: 3. Հարակից: 4. Նման,
մերձավոր: /// Մ. 1. Կողքին, կից,
ոչ հեռու: 2. Գրեթե, մոտավորա-
պես, շուրջ:

մորեխակեր

Չ. // Ա. Մորեխ ուտող (թռչուն ևն):

մորթակեր

Չ. Փայտակերների ցեղին
պատկանող միջատ, որը խիստ
վնասում է մորթիները: // Ա.
Մորթի՝ մուշտակ ուտող:

մորթապաշտ

Չ. // Ա. Միայն իր անձնական
շահերի՝ իր անձի ապահովության
մասին մտածող (մարդ):

մորճ

Չ. 1. Ծառի դալար ճյուղ: 2. Ծառի
արմատի կողքից նոր բուսած
ոստ՝ ծիլ: // Ա. 1. Դալար, կանաչ:
2. Թարմ: 3. Նորաբույս, նորածիլ:
4. Կանաչավուն:

մռայլ

Ա. 1. Միգապատ, միգամած: 2.
Մութ, մթին, խավար: 3. Գորշ, սև:
4. Ծնշող տպավորություն՝
տրամադրություն՝ ստեղծող՝

առաջացնող: 5. Անհրապույր: 6. Ծանր, անհեռանկար: 7. փխբ. Տխուր, թախծալի: 8. Տխրությամբ՝ վշտով համակված: 9. Տխրություն՝ վիշտ՝ թախիծ արտահայտող: 10. Խոժոռ, խստատեսիլ: 11. փխբ. Չարագուշակ, չարագույծ: // Մ. 1. Տխրությամբ՝ թախիծով՝ վշտով համակված: 2. փխբ. Խոժոռված, տխրությամբ և խստությամբ: // Չ. փխնն. Տխրություն, թախիծ:

մռայլադեմ

Ա. // Մ. Մռայլ դեմքով՝ տեսքով:

մռռան

Ա. Շատ մռռացող՝ մլավող (կատվի մասին): // Չ. Կատու:

մսագործ

Չ. // Ա. 1. Մսի հետ գործ ունեցող՝ մորթող՝ վաճառող (մարդ, դասաբ): 2. փխբ. Տանջամահ անող, չարչարող (մարդ): 3. փխբ. Վայրենաբարո՝ մահ ու ավեր ափող (չարագործ):

մսահան

Չ. Միսը ամանից հանելու հարմարանք, մեծ պատառաքաղ, մսակալ: // Ա. 1. Միսը վրայից հանած՝ հանված: 2. փխբ. Տանջված, չարչարված:

մսամատակարար

Չ. // Ա. Միս մատակարարող (անձ, հիմնարկ):

մսամոլ

Ա. Չափազանց մսասեր: // Չ. քժշկ. Մարմնի զանազան մասերում գոյացող ավելորդ միս, հավելամիս:

մտազբաղ

Ա. // Մ. 1. Կենտրոնացած կերպով մի բանի մասին մտածող՝ մտածելով: 2. Մտքերով տարված, մտամոլոր:

մտախոհ

Ա. // Մ. 1. Մտածմունքի մեջ ընկած, մտազբաղ: 2. Զգաստ, խելամիտ, խորհրդածող՝ խորհրդածելով:

մտածկոտ

Ա. 1. Մտածմունքների մեջ խորասուզված, մտազբաղ: 2. Մտազբաղություն արտահայտող: // Մ. Մտածմունքների մեջ ընկած՝ խորասուզված, մտամոլոր:

մտածող

Բ. Ենթ. դերք. մտածել-ի: // Ա. Մտածողությամբ օժտված, մտավորական: // Չ. 1. Խոր և ինքնուրույն մտածողության շնորհքով օժտված մարդ, մասնավորապես՝ փիլիսոփա: 2. Մտավորական:

մտահաղորդիչ

Չ. // Ա. Միտքը հաղորդելուն ծառայող, մտքի հեռուստային՝ անխոս հաղորդմանը ծառայող (միջոց):

մտամոլոր

Ա. // Մ. 1. Մտքով մոլորված, մտորումների՝ խորհրդածությունների անձնատուր եղած: 2. Տարակուսանքների մեջ ընկած, շվարած: 3. Մոռացկոտ, ցրված: 4. Իզվղ. Միտքը մոլորված. սխալված:

մտավորական

Ա. Մտավոր աշխատանքով զբաղվող, գիտության՝ տեխնիկայի՝ մշակույթի բնագավառներից մեկի անհրաժեշտ գիտելիքներ և կրթություն ունեցող: 2. Մտածելու կարողություն ունեցող, մտածելու կարողության հետ կապված: 3. Մտքով՝ մտքի՝ մտածողության միջոցով կատարվող, մտքում կատարվող, մտավոր: // Չ. Մտավոր աշխատանքով զբաղվող մարդ, գիտության՝ տեխնիկայի և կուլտուրայի բնագավառներից մեկում հատուկ գիտելիքներ և կրթություն ունեցող մարդ:

մտերիմ

Ա. 1. Շատ մոտ, սրտակից: 2. Մտերմական, սրտին մոտ:

3. Ազատ, անկաշկանդ: // **Գ.** Շատ մոտ՝ սրտակից մարդ:

մտքով

Գ. Գործ. հոլ. միտք-ի: // **Ա.** Խելացի, ուշիմ: // **Մ.** 1. Մտովի: 2. Դիտավորությամբ, դիտմամբ, միտումով: 3. Երևակայությամբ: 4. Ոչ հայտնի կամ բացահայտ կերպով, թաքուն: // **Կ.** Առումով, իմաստով, տեսանկյունով:

մրգահաս

Գ. Միրզը հասունանալու ժամանակը: // **Ա.** Մրգերը հասած, հասած մրգերով:

մրգահավաք

Գ. 1. Պտուղների բերքահավաք: 2. Մրգաքաղի ժամանակը: 3. Միրզ հավաքող մարդ՝ մեքենա: // **Ա.** Միրզ հավաքող՝ քաղող:

մրգաչորացուցիչ

Ա. Միրզ չորացնող: // **Գ.** նորբ. Միրզ չորացնող հարմարանք՝ վառարան են:

մրգավառ

Ա. Մրգերով վառվող՝ զարդարված, մրգալից: // **Գ.** քնատ. Մրգերի հասունացում:

մրճահար

Գ. Մրճահարող՝ մուրճով զարկող բանվոր: // **Ա.** 1. Մուրճով զարկող, մրճահարող: 2. Մուրճով ծեծված, մրճահարված:

մրող

Բ. Ենթ. դերբ. մրել-ի: // **Ա.** Անտաղանդ: // **Գ.** Անտաղանդ ստեղծագործող, մրոտող:

մրոտող

Բ. Ենթ. դերբ. մրոտել-ի: // **Ա.** // **Գ.** 1. Անտաղանդ, ապաշնորհ ստեղծագործող: 2. Ջրաարտիչ, ամենքին վարկաբեկող՝ սևացնող:

մրջնակեր (մրջյունակեր)

Գ. կենդ. Անատամ նրբալեզուների կարգին պատկանող կաթնասուն, որը սնվում է առավելապես մրջյուններով: // **Ա.** 1. Մրջյուններից կերված: 2. Մրջյուններ ուտող:

մրսած

Բ. Հրկտր. դերբ. մրսել-ի: // **Ա.** 1. Ցրտահարված: 2. խսկց. Վախեցած:

մրրկաբաշ

Ա. // **Մ.** քնատ. Մրրիկի նման սուրացող՝ սուրալով, սրարշավ:

մրրկագին

Ա. // **Մ.** 1. Մրրիկի նման: 2. փխբ. Սաստկագին, ահեղ:

մրրկաթև

Ա. 1. քնատ. Մրրիկի թևով թռչող, մրրիկի նման սրընթաց: 2. Մրրիկի թևեր ունեցող, մրրիկի պես թռցնող՝ տանող՝ տարածող: // **Մ.** Մրրիկի նման սրընթաց, սաստիկ արագ:

մրրկարշավ

Ա. // **Մ.** Մրրիկի պես սրարշավ:

մրցակից

Գ. // **Ա.** 1. Մրցությանը մասնակցող կողմերից՝ մարդկանցից են յուրաքանչյուրը: 2. Մրցող, ախոյան, հակառակորդ, թշնամի: 3. փխբ. Մեկին հավասար արժանիքներ՝ կարողություններ ունեցող (անձ), որն է տեսակետից մեկին հավասար(ը):

մրցանակառու

Ա. // **Գ.** Մրցանակ ստացող (անձ):

մութ

Ա. 1. Խավար, մթամած, չլուսավորված (տեղ): 2. Մուգ, սևին տվող, սևավուն, սևագույն: 3. փխբ. Մռայլ, մռայլամած, մռայլադեմ: 4. փխբ. Անհասկանալի, ոչ մատչելի: 5. Ստոր, չար: 6. փխբ. Տխուր, վշտահար: 7. Կասկածելի, անհայտ, ոչ բարեհամբավ: 8. փխբ. Ոչ գիտակից, անգիտակից, տգետ: 9. փխբ. Խորհրդավոր, անըմբռնելի, անիմանալի, գաղտնի: // **Գ.** 1. Խավար, մթություն: 2. Երեկո: 3. Խզվղ. Գիշեր: 4. Մեզ, մառախուղ: 5. փխբ. Տգիտություն, անգիտություն, հետամնացություն: 8. փխբ. Տխրություն, վիշտ:

մուտքագրող

Գ. // Ա. հշվպի. Գույքի կամ դրամի մուտքը գրանցող (անձ):

մուրացիկ

Ա. 1. Մուրացող, մուրացկան, աղքատ: 2. Մուրալով ստացած՝ ստացված: 3. փխք. խղճուկ,

չնչին: // Գ. Մուրացկան՝ մուրացող մարդ:

մուրացկան

Ա. // Գ. 1. Մուրացող, ողորմություն խնդրող, աղքատ (մարդ): 2. փխք. Մի բան ձեռք բերելու համար դռնեղուռ ընկնող, ուրիշներից օգնություն խնդրող (մարդ):

Մ 3 յ Ձ

յոթանիստ

Գ. // Ա. երկրջ. Յոթ նիստ՝ կող ունեցող (մարմին):

յոթանկյուն

Գ. երկրջ. Յոթ անկյուն ունեցող՝ փակ բեկյալով սահմանափակված պատկեր: // Ա. Յոթ անկյուն ունեցող:

յոթանոց (յոթնանոց, յոթնոց)

Ա. 1. Յոթ միավոր պարունակող: 2. Յոթ դրամական միավոր արժեցող: 3. Յոթ գծի լայնություն՝ մեծություն ունեցող: // Գ. 1. Յոթ աչք ունեցող խաղաթուղթ: 2. Յոթ փամփուշտ տանող և իրար ետևից կրակող ատրճանակ (նազան, բրաունինգ ևն):

յոթնապատիկ

Ա. /// Մ. 1. Յոթ անգամ ավելի, յոթ անգամ: 2. փխք. Չափազանց շատ:

յուղաթափ Ա. // Գ. Մեքենայի յուղը թափող՝ իր միջով ծորեցնող (հարմարանք, խողովակ):

յուղահավաք

Ա. // Գ. Յուղը՝ յուղային մասերը հավաքող:

յուղահար

Ա. // Գ. հզվդ. Յուղը հարելու՝ հարող (հարմարանք, սարք):

յուղահեղուկազտիչ

Ա. // Գ. տեխ. Յուղը և հեղուկը գտող (հարմարանք, սարք):

յուղահունց

Ա. // Գ. խիրր. Յուղով հունցած՝ թխած (խմորեղեն):

յուղամամլիչ

Ա. Յուղ մամլող, յուղ մամլելուն ծառայող: // Գ. 1. տեխ. Յուղ մամլելուն ծառայող սարք՝ մեքենա: 2. Յուղ մամլող բանվոր՝ մասնագետ:

յուղամղիչ

Ա. // Գ. տեխ. Յուղը որևէ տեղ մղող կամ որևէ տեղից արտամղող՝ դուրս քաշող (սարք):

յուղաչափ

Գ. // Ա. տեխ. Յուղի մաքրության և յուղայնության աստիճանը չափող (գործիք):

յուղիչ

Ա. Յուղելու ծառայող, յուղելու համար գործադրվող: // Գ. Մեքենաները՝ վագոնների անիվները ևն յուղող բանվոր:

յուրահատուկ

Ա. // Մ. Իրեն հատուկ, յուրատեսակ, առանձնահատուկ:

յուրօրինակ

Ա. 1. Բնորոշ առանձնահատկություններ ունեցող, ուրիշներին ոչ նման, ինքնատիպ: 2. Իր առանձնահատկություններով՝ բնությամբ որևէ բան հիշեցնող՝ որևէ բանի նմանություն ունեցող: // Մ. Յուրահատուկ, առանձնահատուկ, ոչ սովորական եղանակով:

նազանի (նազանիկ)

Ա. 1. Շնորհալի, գեղեցիկ, վայելչակազմ, նազելի: 2. Նազանք՝ քնքշություն ունեցող, նազանքով օժտված: 3. Նազանքով շարժվող, նազելի շարժումներ գործող: // Գ. 1. Գեղեցիկ՝ շնորհալի՝ վայելչակազմ կին: 2. Նազանքով օժտված կին:

նազելի

Ա. 1. Գեղեցիկ ու քնքշ շարժումներով՝ վայելչագեղ կեցվածքով: 2. Նազանք արտահայտող՝ պարունակող: 3. Սիրելի, թանկագին: // Գ. 1. Սիրելի՝ չքնաղ էակ: 2. Գեղեցկուհի:

նազենազ

Ա. Նազանք պարունակող՝ արտահայտող, նազանքով լի: // Մ. Նազանքով, նազ անելով, վայելչորեն:

նախաբնակ

Ա. // Գ. Որևէ վայրի նախնական բնակիչ, որևէ տեղի նախաբնիկ:

նախաբնիկ

Ա. Որևէ վայրի՝ տեղի նախնական՝ սկզբնական բնակիչ հանդիսացող, որևէ տեղում սկզբից կամ նախկին ժամանակներից բնակված՝ բնակվող, նախաբնակ: // Գ. Նախաբնակիչ:

նախագահացու

Գ. // Ա. 1. Նախագահի պաշտոնի համար հարմար, նախագահելու տվյալներ ունեցող: 2. Իբրև նախագահի թեկնածու նախատեսված՝ առաջադրված՝ առաջադրվող (մարդ):

նախագահող

Բ. Ենթ. դերք. նախագահել-ի: // Գ. Որևէ ժողով՝ հավաք վարող անձ:

նախագաղափար

Գ. 1. Նախնական՝ սկզբնական գաղափար, որևէ բանի մասին

ունեցած նախնական պատկերացում՝ մտահղացում: 2. փխք. Նախնական՝ սկզբնատիպ հանդիսացող օրինակ՝ կաղապար: // Ա. Նախնական գաղափար՝ օրինակ՝ կաղապար հանդիսացող:

նախագծող

Բ. Ենթ. դերք. նախագծել-ի: // Գ. // Ա. 1. Նախագիծ կազմող, նախագծումներով զբաղվող (անձ): 2. Ծրագրավորող:

նախագուշակ

Ա. // Գ. 1. Նախապես գուշակող, նախագուշակող, կանխագուշակ: 2. Որևէ բանի՝ երևույթի նախանշանը հանդիսացող:

նախադեպ

Գ. 1. իրավք. Նմանատիպ հարցերի լուծման ժամանակ իբրև օրինակ ծառայող որոշում՝ ընդունված պետական իշխանության տարբեր մարմինների (դատարանի ևն) կողմից: 2. Նախկինում եղած՝ առաջին անգամ պատահած դեպք, որ օրինակ է ծառայում հետագա նման դեպքերն արդարացնելու՝ պարզաբանելու համար: // Ա. 1. Առաջ՝ նախկինում պատահած՝ տեղի ունեցած: 2. Ավելի առաջ եղած, մի բանի նախորդած:

նախադպրոցական

Ա. 1. Երեխաների դպրոց մտնելուն նախորդած ժամանակին կամ հասակին վերաբերող՝ հատուկ: 2. Երեխաների մինչդպրոցական դաստիարակությանը զբաղվող: 3. Նախադպրոցական հասակում եղող: // Գ. 1. Մինչ դպրոցական հասակի երեխա: 2. Երեխաների հետ տարվող մինչդպրոցական աշխատանքների մասնագետ-մանկավարժ:

Նախախայծ

Ա. Առաջինը՝ առաջին պտուղը՝ ստեղծագործությունը ևն հանդիսացող: // Գ. հզվդ. 1. Առաջին պտուղ, երախայրիք, նուբար: 2. փխբ. Անդրանիկ գործ, առաջին աշխատություն:

Նախածեռնող

Բ. Ենթ. դերք. նախածեռնել-ի: // Ա. Նախածեռնություն՝ ձեռներեցություն ցուցաբերող՝ եռանդուն, հնարագետ:

Նախաճաշակ

Գ. Նախապես ճաշակելը՝ վայելելը, նախնական ճաշակում՝ վայելք: // Ա. Նախապես ճաշակած՝ վայելած, կանխաճաշակած:

Նախամայր

Գ. 1. Ըստ կրոնական ավանդության՝ մարդկային ցեղի առաջին մայրը՝ Եվան: 2. Նախնադարյան հասարակության մեջ խմբի՝ տոհմի առաջին մայրը: 3. լեզվբ. Նախալեզուների հիմքը հանդիսացած լեզու, նախալեզու, նախանախալեզու: // Ա. լեզվբ. Առաջին, սկզբնական (լեզվաընտանիքների հիմք լեզվի մասին):

Նախամտածված

Բ. Հրկտր. դեր. նախամտածվել-ի: // Ա. իրավբ. Նախապես՝ որոշ դիտավորությամբ մտածված՝ որոշված, դիտավորյալ, կանխամտածված:

Նախամուտ

Ա. 1. Սկզբից՝ առաջինը մտած՝ մուտք գործած: 2. փխբ. Որևէ իրադարձությանն անմիջապես նախորդած՝ նախորդող, նախօրյակին: // Գ. Նախամուտք:

Նախանծ

Գ. Չարության զգացում՝ սրտներություն ուրիշի հաջողությունը՝ բարեկեցությունը՝ առավելությունները տեսնելիս: // Ա. Նախանծուտ, ուրիշներին նախանծող:

Նախանծորդ

Գ. // Ա. 1. Նախանծող, նախանծով վերաբերվող, մրցակից: 2. Նախանծախնդիր (անծ):

Նախանշանակ

Գ. Նախանշան: // Ա. Նախանշան հանդիսացող:

Նախավանկ

Գ. Բառի առաջին վանկը: // Ա. Բառի առաջին վանկի:

Նախատիպ

Գ. 1. Սկզբնական օրինակ, որևէ բանի սկզբնական ձևը՝ նկարը՝ կերպը: 2. գրկն. Իրական՝ պատմականորեն գոյություն ունեցած մարդ, որի կյանքը գրողը դրել է իր ստեղծած գեղարվեստական ընդհանրացված կերպարի հիմքում: 3. Բնօրինակ, բնորդ: // Ա. 1. Նախնական, սկզբնական, առաջին վիճակը ներկայացնող: 2. Նախնադարյան, հեռավոր անցյալի: 3. գրկն. Գեղարվեստական ընդհանրացված կերպարի սկզբնատիպը հանդիսացող:

Նախատիպար

Գ. // Ա. Տես՝ նախատիպ:

Նախշ

Ա. Առաջ՝ սկզբնապես եղած՝ գոյություն ունեցած: // Գ. Նախնական՝ ամենաառաջին էակ:

Նախնի

Ա. Նախկին, առաջվա, վաղեմի: // Գ. 1. առավել. հոգն. Նախորդ սերունդ/ները: 2. Որևէ տոհմի՝ ցեղի՝ գերդաստանի նախորդը (նախորդները): 3. հզվդ. Խորհրդային ժամանակաշրջանի հայացքների տեր մարդ:

Նախշազարդ

Գ. Իբրև նախշ պատկերված գարդ, նախշերով արված գարդ: // Ա. Նախշերով զարդարած, նախշած:

Նախշահյուս

Գ. Նախշ ձևացնող հյուսվածք, հյուսելով սարքած նախշ: // Ա. Նախշերով հյուսված, վրան նախշեր հյուսած:

նախշածն

Գ. 1. Նախշի ձև՝ ոճ: 2. Իբրև նախշ ծառայող՝ գծագրական՝ երկրաչափական ձև: 3. Նախշի համար իբրև օրինակ ծառայող ձև՝ կաղապար՝ նմուշ: // Ա. Նախշի ձև ունեցող, նախշի նման, նախշի տպավորություն թողնող: // Մ. Նախշերով, նախշի նման՝ ձևով:

նախշանկար

Գ. Նախշերով՝ իբրև նախշ արված նկար: // Ա. Նախշերով զարդարված՝ նկարված, նախշեր ունեցող:

նախշաքանդակ

Գ. Իբրև նախշ արված քանդակ, փորագրված նախշ: // Ա. Քանդակված՝ փորագրված նախշեր ունեցող:

նախորդ

Ա. 1. Մեկից՝ մի բանից անմիջապես առաջ եղած՝ տեղի ունեցած, նախընթաց: 2. Մեկից՝ մի սերունդից կամ որևէ որոշակի ժամանակից առաջ ապրած՝ գոյություն ունեցած: // Գ. 1. առավել, հոգն. Նախկին սերունդ, նախնի/ներ/, նախնիք: 2. Ըստ պաշտոնի՝ զբաղմունքի են մեկին նախորդած՝ մեկից անմիջապես առաջ նույն պաշտոնը՝ նույն զբաղմունքը կատարած մարդ: 3. Տվյալ բնագավառում իր գործունեությամբ մեկին նախորդած և վերջինիս գործունեությունը՝ հաջողությունը են նախապատրաստած մարդ: 4. գտնու. Տվյալ մշակույթից առաջ տվյալ հողատարածության վրա աճեցված մշակույթները:

նախքան

Կ. Մի բանից՝ որևէ բան անելուց՝ կատարելուց՝ տեղի ունենալուց առաջ, մինչ, մինչև: // Շ. Մինչ, մինչև:

նահատակ

Գ. 1. կրոն. Ղավանանքի համար՝ հավատի պաշտպանության

համար կյանքը զոհած՝ զոհաբերած մարդ: 2. փխբ. Որևէ գործի՝ զաղափարի են համար իրեն զոհաբերած մարդ: 3. փխբ. Շատ տանջված՝ չարչարված մարդ: // Ա. 1. Առաջամարտիկ, մարտում առաջին շարքերում կռվող: 2. Քաջ, քաջակողով: 3. Ղավանանքի կամ որևէ զաղափարի՝ վեհ գործի համար կյանքը զոհաբերած՝ նվիրաբերած: 4. փխբ. Շատ տանջված՝ չարչարված:

նամակաբեր

Գ. // Ա. Նամակ բերող, նամակը հասցեատիրոջը հանձնող (մարդ):

նավաբեկյալ

Ա. // Գ. Նավաբեկության ենթարկված (մարդ):

նավագնաց

Գ. 1. Նավով գնացող՝ ճանապարհորդող անձ: 2. Ծովագնաց: // Ա. 1. Նավով գնացող, նավով ճանապարհորդող: 2. Նավարկելի, նավագնացության համար հարմար՝ համապատասխանելի (ծովեր, լճեր):

նավամբարծ

Գ. // Ա. 1. Խորտակված նավը ջրի տակից հանող՝ բարձրացնող (հարմարանք): 2. Կառուցված կամ նորոգված նավը ջրարկելու համար բարձրացնող և իջեցնող (կառուցվածք):

նավամբարծիչ

Գ. // Ա. Տես՝ նավամբարծ:

նավաքարշ

Ա. // Գ. հզվդ. Նավը քաշող, նավածիգ (բանվոր կամ փոքր նավ):

նավթագազամուղ

Գ. // Ա. տեխ. Նավթագազը փոխադրող (խողովակաշար):

նավթագործ

Գ. // Ա. Նավթարդյունաբերության մեջ աշխատող (անձ):

նավթազտիչ

Ա. // Գ. Նավթը զտող՝ մաքրող (հարմարանք, մեքենա են):

նավթաթոր (նավթաթորիչ)

Գ. // Ա. Նավթը թորող, նավթը թորելով վերամշակող:

նավթախույզ

Ա. // Գ. Նավթ որոնող (մարդ, մեքենա, նավ ևն), նավթահետախուզությամբ զբաղվող:

նավթահետախույզ

Գ. // Ա. Նավթահետախուզությամբ զբաղվող (մարդ, ձեռնարկություն ևն):

նավթահոտ

Գ. Նավթի հոտ: // Ա. 1. Նավթի հոտ ունեցող՝ տարածող: 2. Նավթի հոտով բռնված:

նավթամուղ

Գ. տեխ. Նավթը հեռու տարածություններ մղելու՝ փոխադրելու խողովակաշար: // Ա. 1. Նավթ մղող՝ որևէ ուղղությամբ հոսեցնող: 2. Նավթով մղվող, նավթի ջերմության ուժով մղվող՝ շարժվող:

նավթատար

Ա. 1. Նավթ տանող՝ կրող՝ փոխադրող: 2. Իր միջով նավթ տանող՝ անցկացնող՝ փոխադրող: // Գ. Նավթ տանող՝ փոխադրող մեքենա՝ նավ ևն:

նավթարդյունաբերող

Ա. Նավթ արդյունաբերող (երկիր ևն): // Գ. Նավթահանքերի՝ նավթավերամշակման ձեռնարկությունների սեփականատեր:

նավթաքարշ

Գ. Նավթով աշխատող ներքին այրման շարժիչ, նավթաշարժիչ: // Ա. Նավթ քաշող՝ հանող, նավթը հորից հանելուն՝ դուրս քաշելուն ծառայող, նավթաքաշ:

նարեկանման

Ա. // Մ. գրք., բնատ. Նարեկացու հորինած աղոթքամատույց գրքի՝ Նարեկի մեղեդիներին նմանվող՝ նման:

նարնջաքաղ

Գ. 1. Նարինջ քաղելը և դրա ժամանակը, նարնջի բերքահավաք: 2. Նարինջ քաղող (մարդ, մեքենա ևն): // Ա. Նարինջ քաղող:

նեխած

Բ. Հրկտր. դերք. նեխել-ի: // Ա. 1. փխթ. Նախանծ: 2. Չար, չարական, անբարեհամբույր: 3 փխթ. Հնացած, իր դարն ապրած, բորբոսնած: 4. Քայքայված, կործանված:

նեխահոտ

Գ. Նեխած բանի հոտ, զարշահոտություն: // Ա. 1. Նեխածության հոտ արձակող՝ ունեցող՝ տարածող: 2. Նեխածության հոտով հագեցած՝ տոգորված:

նեղանցք

Գ. Նեղ անցք: // Ա. Նեղ անցքով:

նեղիչ

Ա. // Գ. բնատ. 1. Նեղացնող, ճնշող, չարչարող: 2. փխթ. Հարստահարող, կեղեքիչ:

նեղձակատավոր

Ա. // Գ. 1. Նեղ ձակատ ունեցող, նեղաձակատ (անձ): 2. փխթ. Սահմանափակ՝ քարացած մտածողության տեր, անհանդուրժող, նեղմիտ:

նենգագործ

Գ. // Ա. Չարությամբ՝ խարդախությամբ՝ նենգությամբ գործող, նենգություն անող, նենգ, նենգամիտ (անձ):

նենգադավ

Գ. հզվդ. Նենգությամբ սարքված դավ, դավաճանական գործ: // Ա. 1. Նենգությամբ նյութվող: 2. Նենգությամբ դավող, նենգորեն դավ նյութող:

նենգաժպիտ

Մ. Նենգ ժպիտով, նենգորեն ժպտալով: // Ա. Նենգ ժպիտ ունեցող, նենգորեն ժպտացող:

նենգարար

Ա. // Գ. Նենգարարություն անող՝ կատարող (մարդ), նենգագործ, նենգորեն դավեր նյութող՝ զրպարտանքներ հարուցող (մարդ):

նենգոտ

Ա. 1. Նենգ, նենգ բնավորություն ունեցող: 2. Նենգորեն արված՝

կատարված: 3. Նենգություն արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Նենգոտ կերպով, նենգությամբ, նենգոտորեն:

նեվրասթենիկ

Ա. թժշկ. Նյարդագարական: // Չ. Նյարդագար:

նետակալ

Չ. // Ա. Նետեր պահող, նետեր կախելու համար նախատեսված (գոտի, ժապավեն):

նետահար

Չ. Նետածիգ: // Ա. 1. Նետով հարվածող: 2. Նետով զարկված՝ խոցված՝ սպանված:

նետածիգ

Չ. // Ա. Նետ արծակող՝ նետ զցող (զինվոր), նետածության մեջ հմտացած (մարդ):

նետաչափ

Ա. 1. Մեկ նետի երկարություն ունեցող, մեկ նետի չափ: 2. Մի նետընկեցի չափ: // Չ. 1. Մեկ նետի երկարությամբ՝ չափով տարածություն: 2. Մեկ նետընկեց տարածությունը՝ որպես երկարության չափ:

նետիչ

Ա. Նետող, նետելու հատկություն ունեցող: // Չ. տեխ. Նետելու ծառայող զանազան սարքերի ընդհանուր անվանումը:

նետընկեց

Չ. Այն մոտավոր տարածությունը, որ անցնում է արծակված նետը: // Ա. 1. Այդքան տարածության չափ: 2. Նետով զցած՝ տապալված:

ներածական

Ա. 1. Որպես ներածություն ասված՝ գրված: 2. Որևէ բանի՝ մասնավորապես գրքի՝ աշխատության սկիզբը հանդիսացող: 3. Սկզբնական, տարրական: // Չ. 1. Իբրև ներածություն ասված՝ գրված խոսք՝ հատված՝ մաս, ներածություն: 2. փխբ. Բուն խոսակցությանը՝ գործին չվերաբերող և կարևորություն չունեցող խոսակցություն՝ շաղակրատանք: 3. փխբ. Որևէ բանի սկիզբը

նախանշող երևույթ՝ իրադարձություն՝ դեպք: 4. Որևէ գիտության՝ ուսմունքի՝ ևն նախնական-ընդհանուր գիտելիքների ամբողջությունը, ներածություն:

ներարկիչ

Ա. 1. Ներարկող, մղող: 2. Ներարկման ծառայող, ներարկելու: // Չ. 1. Ներարկման ծառայող՝ ներարկելու սարք՝ գործիք, սրակիչ: 2. տեխ. Ջուրն ուժգին հոսանքով շոգեկաթայի մեջ մղելու պոմպ:

ներբողական

Ա. 1. Ներբողին հատուկ: 2. Գովասանական, փառաբանական: 3. Ներբողի բնույթ ունեցող: // Չ. Գովասանական՝ փառաբանական գրվածք՝ հոդված՝ խոսք, ներբող:

ներբողասաց

Չ. // Ա. 1. Ներբողներ ասող, ներբողներով գովերգող՝ փառաբանող (երգիչ, բանաստեղծ ևն): 2. փխբ. Շատ գովասանքներ շռայլող, մեկին գովաբանող՝ փառաբանող (մարդ):

ներգաղթյալ

Չ. // Ա. գրք. Դրսից՝ այլ երկրից հայրենիք գաղթած, հայրենադարձությամբ տվյալ երկրի՝ վայրի բնակիչը դարձած (մարդ):

ներդաշնակ

Ա. 1. Հնչյունների՝ ձայների համահնչունություն ու երաժշտական կուռ կառուցվածք ունեցող: 2. երժշտ. Հիմնական եղանակին երկրորդական եղանակի համապատասխանությամբ: 3. Քաղցրահնչյուն, ախորժելի: 4. Մասերի՝ բաղադրիչների՝ տարրերի ևն համաչափություն ու համամասնություն ունեցող: 4. փխբ. Ներքին համաչափությամբ բնորոշվող: 5. փխբ. Մեկը մյուսին հարմար՝ համապատասխան: // Մ. 1. Քաղցրահնչյուն, ախորժելի ձայնով: 2. Միմյանց համապատասխանելով, մեկը մյուսին հարմա-

րեցնելով, մի բանի հետ համաչափորեն:

ներդիր

Գ. 1. տեխ. Որևէ բանի մեջը՝ ներսը դրված բան: 2. տպգր. Առանձին տպագրված բան՝ պատկեր՝ աղյուսակ են, որ դրվում է գրքի էջերի միջև: 3. Գրքի մեջ դրվող թերթիկ կամ ժապավեն՝ որևէ բանի տեղը նշան անելու համար: // Ա. Ներսը՝ մեջը դրված, ներփակ:

ներկա

Ա. 1. Որևէ նշված տեղում գտնվող: 2. Տվյալ միջոցառման՝ հավաքին մասնակից: 3. Այժմյան, հիմնական, արդի: 4. Տվյալ, նշված: 5. քրկն. Ներկա ժամանակին վերաբերող՝ հարաբերվող, ներկա ժամանակին պատկանող: // Գ. 1. Արդի ժամանակը՝ ժամանակաշրջանը, այժմյան ժամանակը, առօրյա կյանքը: 2. առավել. հոգն. Ներկաները՝ նրանք, որ ներկա են կամ մասնակցում են որևէ բանի:

ներկայալ

Ա. // Գ. Ներկայված, արգելփակման՝ ներկայման ենթարկված (անձ, նավ են):

ներկածեփ

Գ. Ներկի ծեփ՝ շերտ: // Ա. 1. Ներկած, ներկով ծեփված: 2. փխթ. Շատ չպարված, դեմքին շատ ներկ՝ չպար քսված:

ներկանկար

Գ. // Ա. Ներկով նկարված՝ պատկերված (նկար):

ներկատորոհչ

Ա. // Գ. տեխ. Ներկ տորոող՝ խառնող՝ միատարր դարձնող (սարք):

ներկառույց

Ա. // Գ. Շենքի ներսում կառուցված (մի այլ շենք, շինություն են):

ներհակաբան

Գ. // Ա. Հակառակախոս, հակաճառող:

ներհատիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ներհատող, ներհատման ծառայող (գործիք, մեքենա):

ներմղիչ

Ա. // Գ. տեխ. Դեպի ներս մղող, մղելով ներս մտցնող (գործիք են):

ներողամիտ

Ա. 1. Թերությունների՝ թուլությունների՝ անխրախուսելի արարքների նկատմամբ մեղմ վերաբերմունք ցուցաբերող, զիջողամիտ, զիջող: 2. Մեղմություն՝ զիջողամտություն արտահայտող՝ պարունակող: 3. Մեկին՝ մի բան չիմանալու՝ մի բանի վարժված չլինելու են համար մեծամտորեն և միաժամանակ զիջողաբար վերաբերվող: // Մ. Ներողամտորեն, ներողամտաբար, զիջողաբար:

ներպարուրակիչ

Գ. // Ա. տեխ. Անցքերի մեջ պտուտակային պարուրակներ փորող՝ փորելուն ծառայող (կտրող գործիք):

ներս

Գ. 1. Մեջը, միջի տարածությունը՝ կողմը: 2. Մեջը եղածը, մեջի պարունակությունը, միջուկը: 3. Պատսպարված՝ փակ տեղ (շենք, սենյակ): 4. Երկրի ներքին տարածությունները կամ որևէ վայրի սահմանների միջև ընկած տարածությունը: 5. Մարդու ներքին աշխարհը, հոգեկան վիճակը: // Մ. Դեպի ներս/ը, դեպի մեջը: // Կ. կաթռ. ա) Դեպի ներս ուղղված գործողության նշ.: թ) Գործողության հետևանքով որևէ բան մի բանի մեջ մուծելու՝ լցնելու՝ տանելու նշ.: գ) Մակերեսից դեպի միջի կողմը ուղղվելու՝ ձգվելու՝ տարածվելու նշ.:

ներսադարձ

Գ. քժշկ. Վերջույթի կամ նրա որևէ հատվածի ծռումը դեպի ներս: // Ա. Դեպի ներս դարձած՝ թեքված:

ներքև

Գ. 1. Որևէ բանի ցածի մասը՝ կողմը: 2. Որևէ բանից ցած գտնվող մաս՝ տարածություն: 3. Որևէ բանի տակ գտնվող տարածություն՝ տեղ՝ մաս, որևէ բանի տակը, տակի մասը: // Մ. Դեպի ցած: // Կ. կաթռ. Մի բանի տակ, մի բանից դեպի ցած, տակ, ներքո:

ներքինի

Գ. // Ա. 1. Ամորձատված, սեռական կարողությունից արհեստականորեն զրկված (տղամարդ): 2. փխթ. Անկիրք, ավյունից զուրկ (մարդ):

նզովյալ

Ա. // Գ. Նզովված, անիծված, անիծյալ:

նժդեհ

Ա. // Գ. Պանդուխտ, իր երկրից՝ հայրենիքից հեռացած և օտար երկրում ապրող (մարդ), վտարանդի:

նիզակահար

Ա. // Գ. Նիզակով հարվածող (մարդ): 2. Նիզակով հարվածված՝ խփված՝ վիրավորված (մարդ):

նիզակածիզ

Գ. // Ա. Նիզակ նետող, նիզակ ձգող (մարտիկ, մարզիկ, մրցորդ):

նման

Ա. 1. Նույնպիսի, միևնույն հատկությունները՝ ձևը՝ գույնը՝ չափը ունեցող: 2. Որևէ բանի պես՝ օրինակով, այդպիսի, այդ տեսակ՝ կարգի, համանման: // Կ. Պես, ինչպես, հանգույն, որպես, կերպով:

նմանակիչ

Ա. // Գ. Որևէ մեկի արարքը՝ վարքագիծը՝ խոսելածը՝ կեցվածքը ևն նմանողությամբ վերատադրող (անձ): 2. Ընդօրինակող, յուրացնող (անձ): 3.

նակող, յուրացնող (անձ): 3. Կապկող (անձ):

նմուշահան

Ա. // Ա. Վերլուծության՝ ուսումնասիրության՝ հետազոտության համար որևէ բանից փոքր քանակություն՝ նմուշ վերցնող՝ ընտրող և ուսումնասիրող (մասնագետ):

նմուշառու

Գ. Նմուշավործի համար հետազոտվող նյութից նմուշ առնելու՝ վերցնելու հարմարանք: 2. Նմուշ վերցնող՝ ընտրող և ուսումնասիրող մասնագետ: // Ա. Նմուշ վերցնող՝ ուսումնասիրող՝ հետազոտող:

նյարդաբջիջ

Գ. Նյարդային բջիջը՝ իրենից ելնող բոլոր ելուստներով հանդերձ, նեյրոն: // Ա. Նյարդաբջիջներից կազմված՝ գոյացած:

նյարդագար

Գ. // Ա. Նյարդագարությամբ տառապող՝ հիվանդ (մարդ):

նյութապաշտ

Ա. 1. Նյութական շահի հետամուտ, նյութական բովանդակության՝ հաճույքի հետևից ընկած, շահամոլ: 2. Նյութապաշտական, մատերիալիստական: // Գ. 1. Նյութական շահի հետամուտ, նյութական բովանդակության՝ հաճույքի հետևից ընկած, շահամոլ մարդ: 2. Գործունեության՝ վերաբերմունքի՝ հարաբերությունների մեջ նյութական շահով առաջնորդվող մարդ: 3. արևմտի. Մատերիալիստ:

ննջեցյալ

Ա. // Գ. Մեռած (մարդ), մեռել, հանգուցյալ:

նշանած

Բ. Հրկտր. դերք. նշանել-ի: // Գ. 1. Նշան դրած աղջիկ, հարսնացու: 2. Ժող. Ամուսին:

նշանակիչ

Գ. // Ա. 1. Որևէ բան նշանակող՝ նշող (մարդ): 2. Էջանիշ: 3. Որևէ

բան նշանակելու՝ նշելու ծառայող (գործիք, հարմարանք են):

նշանահար

Գ. // Ա. Նշաններ՝ նշածողեր խիող՝ տնկող (մարդ):

նշանակիր

Ա. // Գ. Նշան՝ դրոշակ՝ պաստառ կրող (անձ):

նշանառու

Գ. // Ա. 1. Հրանոթի՝ զնդացրի և նշանառությունը ղեկավարող՝ ճշգրտող (զինվոր): 2. մարզ. Անվրեպ կրակող, դիպուկ հրածիգ:

նշանատու

Գ. // Ա. Ազդանշանող, նշան՝ ազդանշան տվող (անձ):

նշանիչ

Ա. // Գ. մանգ. Հաշվառման՝ հաշվարկման ենթարկված լինելը ցույց տալու համար որևէ կարգի նշան դնող՝ նշող (առարկա):

նշատերև

Ա. Նշենու տերևի ձև ունեցող: // Գ. Նշենու տերև:

նոտրագիր

Գ. Չեռագրի նմանություն ունեցող թեք տպատառ, շղագիր: // Ա. Նոտր գրով՝ շղագիր գրված՝ տպագրված:

նոր

Ա. 1. Այժմ ստեղծված՝ պատրաստված՝ արտադրված, նորաստեղծ, նորակառույց են: 2. Ղեռես չօգտագործված՝ չգործածված: 3. Առաջին անգամ հայտնաբերված՝ բացահայտված՝ հայտնի դարձած, նորագյուտ, նորահայտ: 4. Անծանոթ կամ քիչ ծանոթ: 5. Առաջին անգամ տվյալ բնագավառում հայտնված՝ գործունեություն սկսած: 6. Նախկինին՝ նախորդին փոխարինած: 7. Ուրիշ, այլ: 8. Այս տարվա բերքը հանդիսացող: 9. Թարմ՝ նոր թխված՝ քաղված՝ մորթված են, թարմությունը չկորցրած, չինացած: 10. Մոտիկ անցյալում եղած՝ տեղի ունեցած: 11. Հետմիջնադարյան դարաշրջանում եղած՝ կատարված: 12. Նորաբույս, նորածիլ, նորատունկ:

13. Այժմ սկսված՝ բացված՝ սկզբնավորված: 14. Եղածին ավելացած, եղածների թվում երևան եկած՝ հայտնված: 15. Չմաշված, պիտանի: 16. Նորակերտ: // Մ. Հիմա, այժմ, դեռ նոր: // Ե. խսկց. Հետո, ապա:

նորաքնակ

Ա. 1. Նոր բնակություն հաստատած: 2. Նոր բնակեցրած՝ բնակելի դարձրած: // Գ. Նոր բնակություն հաստատած՝ նոր բնակվող մարդ, նոր բնակիչ:

նորաքնակիչ

Ա. // Գ. Տվյալ վայրում նոր հաստատված (բնակիչ):

նորադարձ

Ա. // Գ. կրոն. Նոր կրոնի դարձած, նոր դավանանք ընդունած (մարդ): 2. փխբ., հզվդ. Նոր հայացքներ ընդունած, նոր ուղղության՝ ուսմունքի հետևող, իր համոզմունքից՝ ուղղությունից և մի այլ ուսմունքի՝ ուղղության հետևող դարձած (մարդ): 3. Նոր դարձած՝ վերադարձած՝ եկած:

նորածին

Գ. 1. Նոր ծնված երեխա կամ կենդանի: // Ա. 1. Նոր ծնված, նոր բուսած, նորատունկ: 2. Նոր ծագած, նոր դուրս եկած, նոր ստեղծված՝ հորինված: 3. փխբ. Նոր առաջացած, նոր ձևավորված:

նորակառույց

Ա. 1. Նոր կառուցված՝ շինված՝ կերտված: 2. փխբ. Նոր ստեղծված՝ ստեղծագործված՝ հորինված: // Գ. Նոր կառուցած՝ նոր շինած տուն՝ շենք:

նորակոչիկ (նորակոչ)

Գ. // Ա. 1. Որևէ բնագավառում նոր երևան եկած՝ հայտնված (մարդ), նորելուկ: 2. Զինվորական ծառայության նոր կանչված (քաղաքացի), նորակոչիկ:

նորահավատ

Ա. // Գ. Նոր հավատ ընդունած, նոր հավատի եկած՝ դարձած (անձ):

նորահարուստ

Ա. // Գ. Նոր հարստացած (մարդ):

նորապսակ

Ա. // Գ. Նոր պսակված:

նորաւոյաց

Ա. // Գ. Նորը՝ նորությունը՝
նորամուծությունը ատող, հնամուլ:

նորատունկ

Գ. Նոր տնկած բույս: // Ա. 1. Նոր տնկած: 2. փխբ. Դեռատի, նորատի: 3. փխբ. Նորամուծ, նորամուտ, նոր ներդրած՝ արմատավորած:

նորարար

Գ. Գիտության՝ տեխնիկայի՝ արտադրության՝ արվեստի ու գրականության որևէ բնագավառում նոր գաղափարներ՝ սկզբունքներ՝ աշխատանքի մեթոդ կամ կատարելագործում են մտցնող մարդ: // Ա. 1. Նորություններ՝ նոր գաղափարներ մտցնող: 2. Աշխատանքի նոր մեթոդներ՝ եղանակներ մտցնող: 3. Նորացնող, թարմացնող, վերականգնող:

նորելուկ

Գ. 1. Որևէ ասպարեզում՝ գործում նոր հայտնված՝ նոր հրապարակ իջած մարդ, անփորձ մարդ: 2. Իզվի. Նորահայտ՝ նորահնար՝ նորաթուխ բան: // Ա. 1. Անփորձ: 2. Նորահնար, նորաթուխ:

նորեկ

Ա. 1. Տվյալ վայրը՝ տեղը նոր եկած՝ եկող: 2. Տվյալ բնագավառը նոր մուտք գործած: 3. Նոր վրա հասած՝ սկսված: // Գ. Նոր եկած՝ նոր մուտք գործած մարդ:

նորընծա

Ա. // Գ. 1. Եկեղ. Նոր ծեռնադրված (քահանա, վարդապետ): 2. Նորահավատ, նոր մկրտված (մարդ): 3. փխբ. Տվյալ բնագավառը նոր մուտք գործած, նոր ասպարեզ եկած (մարդ): 4. Որևէ գործունեության՝ գաղափարի՝ նոր զինվորագրված՝ նվիրված (մարդ):

նպաստառու

Ա. // Գ. Նպաստ ստացող (անձ):

նպատակաւաց

Ա. // Մ. Նպատակին ուղղված՝ համապատասխան, դեպի նպատակը պլանող, իր առաջ որոշակի նպատակ դրած:

նպատակով

Գ. Գործ. Իոյ. նպատակ-ի: // Կ. Համար:

նռնագինի

Գ. Նռան գինի: // Ա. Նռան գինու նման, նռան գինու գույն ունեցող:

նռնակածիգ

Ա. // Գ. ջազմ. Նռնակ նետող (զինվոր):

նռնահատ (նռնահատիկ)

Գ. Նռան հատիկ: // Ա. Նռան հատիկի նման կարմիր ու գեղեցիկ:

նստած

Բ. Հրկտր. դերբ. նստել-ի: // Ա. 1. Իջած, ցածրացած, իր սովորական մակերևույթից՝ մակարդակից իջած: 2. փխբ. Հանդարտված, մեղմացած: 3. Ծանրաբարո, հավասարակշռված, ծանրակշիռ: 4. խսկց. Բանտարկված, բանտարկյալ:

նստացույցավոր

Ա. // Գ. Նստացույց անող (մարդ/իկ/):

նվագակից

Գ. // Ա. Միասին նվագողներից յուրաքանչյուրը մյուսների համար:

նվագասաց

Գ. // Ա. Միաժամանակ երգող և նվագող (մարդ), զուսան:

նվագուսույց

Ա. // Գ. Նվագել սովորեցնող:

նվաճող

Բ. Ենթ. դերբ. նվաճել-ի: // Գ. Ուրիշ երկրներ կամ ուրիշ երկրի հողերը բռնի ուժով գրավող անձ, զավթիչ:

նվիրաբեր

Ա. // Գ. 1. Նվեր բերող՝ տվող (մարդ): 2. Եկեղ. Տաճարին՝ եկեղեցուն նվեր տվող (մարդ): 3. Զոհ մատուցող՝ տվող (մարդ):

նվիրյալ

Գ. // Ա. 1. Որևէ գաղափարի՝ վեհ գործի համար իրեն անձնագր-
հաբար նվիրած (մարդ): 2. կրոն.
Որևէ ուխտի՝ դավանանքի
նվիրված (մարդ):

նրբագիծ

Գ. 1. Նուրբ՝ բարակ գիծ: 2. փխբ.
Նուրբ գիծ՝ բնույթ, նրբերանգ: //
Ա. 1. Նուրբ գծերով գծված՝
պատկերված՝ գծագրված: 2.
Նուրբ գծեր՝ գծագրություն ունե-
ցող:

նրբազնին

Ա. 1. Նրբորեն՝ հանգամանորեն՝
ամենայն մանրամասնությամբ
զննող՝ զննված՝ դիտարկված: 2.
Մանրակրկտորեն՝ մեծ ուշադրու-
թյամբ կատարվող՝ կատարված:
// Մ. Նրբորեն, մանրամասնորեն,
մանրակրկտորեն:

նրբաթել

Ա. 1. Նուրբ թելեր՝ թելիկներ
ունեցող, նուրբ՝ բարակ թելերով:
2. Նուրբ թելերից բաղկացած՝
գործված՝ հյուսված: 3. փխբ.
Նուրբ մազերից կազմված՝
հյուսված: // Գ. Նուրբ՝ շատ բա-
րակ թել:

նրբաթիթեղ

Գ. Նուրբ՝ շատ բարակ թիթեղ: //
Ա. Նուրբ թիթեղից սարքված՝
պատրաստված:

նրբամաշկ

Գ. կզմխ. Նուրբ մաշկ՝ թաղանթ: //
Ա. 1. Նուրբ մաշկ ունեցող, քնքուշ
մաշկով: 2. Նուրբ պատյան՝
թաղանթ ունեցող, բարակ կեղև
ունեցող:

նրբափետուր

Ա. 1. Նուրբ փետուրներ ունեցող,
նուրբ փետուրներով: 2. Նուրբ

փետուրներով ծածկված՝ լցված:

// Գ. Նուրբ՝ բարակ փետուր,
աղվամազ:

նրբաքանդակ

Գ. Նուրբ քանդակ, նրբորեն
քանդակված զարդաքանդակ: //
Ա. 1. Նրբորեն քանդակված: 2.
Նուրբ քանդակներով զարդար-
ված:

նրբերանգ

Գ. 1. Նուրբ երանգ, գույնի հազիվ
նկատելի տարբերություն, տար-
բերակ: 2. Որևէ բանի նուրբ՝
հազիվ նկատելի այլատեսա-
կություն: 3. Որևէ բանի տարբեր
նրբություններից յուրաքանչյուրը,
տարատեսակություն: // Ա. 1.
Նուրբ երանգներով՝ գույներով,
նուրբ երանգ/ներ/ ունեցող: 2.
Նուրբ երանգներով պատկեր-
ված՝ նկարված՝ գծագրված:

նրբիմաստ

Ա. Նուրբ՝ դժվարությամբ
կռահվող իմաստ ունեցող: 2.
Նուրբ դատողություն՝ միտք ունե-
ցող, նրբություններ հասկացող՝
կռահող, նրբիմաց: // Գ. լեզվաբ.
Ենթաիմաստ:

նույնանիշ

Ա. // Գ. 1. մաթ. Նույն նիշն
ունեցող: 2. լեզվաբ. Չնով տարբեր,
բայց իմաստով նույն (լեզվական
միավոր), այլաձև, բայց նույնա-
կան իմաստ ունեցող (լեզվական
միավոր), համանիշ:

նույնասկիզբ

Ա. Նույնական սկիզբ ունեցող: //
Գ. ոճբ. Հարակրկնություն:

շաբաթական

Ա. 1. Մի շաբաթում կատարվող: 2. Մի շաբաթվա համար արվող՝ տրվող՝ նախատեսվող, մի շաբաթվա: 3. Ամեն շաբաթը մեկ անգամ կատարվող՝ տեղի ունեցող՝ լույս տեսնող, ամենշաբաթյա: 4. թվականների հետ՝ թվականի ցույց տված քանակով հասակ ունեցող: // Գ. 1. կրոն. Կիրակի օրվա փոխարեն շաբաթ օրը տոն պահող՝ տոնող աղանդավոր, շաբաթապահ: 2. Շաբաթվա ընթացքում կատարած աշխատանքի դիմաց վճարվող գումար, շաբաթավարձ:

շաբաթապահ

Ա. կրոն. Հրեական շաբաթը պահող: // Գ. կրոն. 1. Կիրակի օրվա փոխարեն շաբաթ օրը տոն պահող աղանդավոր: 2. Շաբաթվա պաշտամունք անելը:

շախմատաձև

Ա. // Մ. 1. Շախմատի տախտակի նման, վանդակավոր: 2. Շախմատատախտակի միագույն քառակուսիների դասավորությամբ, այդպիսի դասավորություն ունեցող:

շախմատասեր

Գ. // Ա. Շախմատ խաղը սիրող (մարդ), շախմատ խաղով և շախմատային կյանքով հետաքրքրվող (մարդ):

շահագործող

Բ. Ենթ. դերք. շահագործել-ի: /// Ա. /// Գ. Վարձու աշխատանքը շահագործելով իր տնտեսությունը կամ արտադրությունը վարող, ուրիշի աշխատանքի արդյունքը յուրացնող (մարդ, սեփականատեր):

շահադետ

Գ. Շահ՝ նյութական օգուտ որոնող, անձնական շահի՝ օգտի հետամուտ (մարդ), շահագետ: // Ա. 1. Շահ՝ նյութական օգուտ որոնող, անձնական շահի՝ օգտի հետամուտ: 2. Շահադիտական, շահադիտության վրա հիմնված, օգուտ՝ շահ ստանալու նպատակով կատարվող՝ նախաձեռնվող: 3. փխթ. Կողմնակալ, աչառու, անձնական նկատառումներ ունեցող:

շահախարդախ

Գ. // Ա. Զանազան կարգի մեքենայություններով՝ շահախարդախությամբ զբաղվող (մարդ):

շահակից

Գ. // Ա. 1. Մեկի հետ շահույթի ընկեր, շահույթը կիսող, շահույթի ընկերակից: 2. Շահույթով կապված, նույն շահերն ունեցող:

շահամուլ

Գ. Մոլի շահասեր՝ չափազանց շահադետ անձ: // Ա. 1. Չափազանց շահասեր: 2. Շահագիտությամբ կատարված՝ տեղի ունեցած: 3. Շահամուլություն արտահայտող՝ պարունակող:

շահապաշտ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ շահամուլ:

շահառու

Գ. // Ա. Իզվդ. Շահ՝ տոկոս վերցնող (անձ):

շահասեր

Գ. // Ա. 1. Շահ՝ օգուտ սիրող՝ անձնական շահի հետամուտ մարդ, ամեն ինչի մասին շահադիտական տեսանկյունից դատող (մարդ): 2. Իր շահը գերադասող՝ շահամուլ (մարդ):

շահաստյաց

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ շահառու:

Հահավաճառ

Ա. 1. Վաճառաչահ, առևտրական:
2. Շահախարդախությամբ զբաղվող: // Գ. 1. Շահախարդախությամբ զբաղվող մարդ, շահախարդախ: 2. Որևէ ապրանքի գնում և շահույթով վերավաճառում, շահավաճառք:

Հահարիկ

Գ. // Ա. Անտառաբնակ ոգի, անտառային, անտառի (ոգի):

Հահմար

Գ. // Ա. Մեծ և կարմիր (օծ), արքայօծ: 2. փխբ. Ոսկեգույն ու երկար (մազեր):

Հահութամուլ

Գ. // Ա. Շահի՝ շահույթի ետևից ընկնող՝ ընկած (անձ), շահույթ ստանալու մոլություն՝ կիրք ունեցող:

Հաղախախառնիչ

Ա. // Գ. Շաղախը խառնելու ծառայող (գործիք, մեքենա):

Հաղակաթիլ

Գ. 1. Շաղի կաթիլ: 2. փխբ. Շաղի նման վճիտ կաթիլ (արցունքի մասին): // Ա. Վրան շաղի կաթիլներ նստած, շաղաթաթախ:

Հաղակրատ

Ա. // Գ. 1. Շատախոս, լեզվազար: 2. Ղատարկախոս, անիմաստ բաներ խոսող, թեթևամիտ:

Հաղացան

Ա. գտնտ. Շաղ տալով ցանված: // Գ. 1. Շաղ տալով ցանած արտ, ցանք: 2. Շաղ տալով ցանելու գործիք:

Հաղացիք

Գ. Հեղուկը մանր՝ փոշենման կաթիլներով շաղ տվող՝ ցայտեցնող գործիք: // Ա. Շաղ տրված, ցայված, ցողված:

Հաղափիչ

Ա. Շաղափով զլանածն անցքեր բացող, շաղափող, ծակող: // Գ. Կտրող և անցքեր բացող գործիքները ձեռքով պտտելու հարմարանք՝ գործիք, շաղափը՝ գչիրը ձեռքով պտտելու հարմարանք:

Հանթահար

Ա. 1. Հանթից՝ կայծակից հարվածված՝ խփված, կայծակնահար: 2. փխբ. Սաստիկ ցնցված՝ հուզված, ապշահար, շշմած, ապշած: 3. փխբ. Խոցված, խայթված: // Մ. 1. Սաստիկ հուզված՝ ցնցված, ապշահար: 2. փխբ. Կծու խոսքից վիրավորված՝ խոցված:

Հանթաձայն

Ա. // Մ. Հանթի ձայն ունեցող, շանթի ձայն հանող՝ հանելով, շանթի ձայնով, ահեղ ձայնյունով:

Հանթածիգ

Ա. 1. Հանթեր ծոցող՝ արծակող՝ առաջացնող: 2. Հանթեր նետող, շանթառաք: // Գ. Հանթեր նետողը, առաքողը (հույների մոտ՝ Ջևսի մակդիրը, հայերի մոտ՝ Վահագնի):

Հանթապահ

Գ. Հենքերը՝ կառուցումները կայծակի հարվածից պաշտպանելու հարմարանք, շանթարգել: // Ա. Հանթից՝ կայծակից պաշտպանող:

Հանթապաց

Ա. // Մ. Հանթի՝ կայծակի նման պացող՝ սլանալով:

Հանթարգել

Գ. Հենքերը՝ շինությունները և կայծակից պաշտպանող հարմարանք: // Ա. փխբ. Պահապանի՝ պաշտպանի դեր կատարող:

Հանթարծակ

Ա. // Մ. 1. Հանթեր՝ կայծեր արծակող՝ արծակելով, շողշողացող՝ շողշողալով: 2. փխբ. Ջայրույթ՝ ցատու արտահայտող, ցատունալից, գայրալից:

Հապկակազմ

Գ. Հապիկ ունեցող կազմ, վրան շապիկ քաշած կազմ: // Ա. Իբրև կազմ՝ շապիկ՝ գրաշապիկ ունեցող:

Հառավիղածն

Ա. // Մ. Հառավիղի նման, շառավիղի ձև ունեցող, շառավիղի ձևով:

շառլատան

Գ. // Ա. Միամիտ մարդկանց հավատը՝ վստահությունը չարաշահող (մարդ), խաբեբա:

շատ

Մ. 1. Հաճախ, հաճախակի, շուտ-շուտ, բազմիցս: 2. Երկար: 3. Երկարատև, երկար ժամանակ: 4. Չափից՝ ցանկալիից ավելի զգալիորեն: 5. Սաստիկ, ուժեղ, խիստ, չափազանց: // Ա. Մեծ քանակությամբ, բազմաթիվ, բազում: 2. Երկար, երկարատև: 3. Սաստիկ, խիստ: 4. Առատ, հորդ:

շատախոս

Գ. // Ա. Երկար ու անըրվանդակ խոսող, շաղակրատ, խոսելով ծանծրացնող՝ զուխ տանող, երկարաբան:

շատակեր

Գ. // Ա. 1. Շատ ուտող, սովորականից ավելի ուտող: 2. Ազահ, որկրամոլ (ուտելու մեջ):

շատրվանաձև

Մ. // Ա. Շատրվանի նման, վեր ցայտելով, շատրվանի ձև ունեցող:

շարականագիր

Ա. // Գ. Շարականներ գրող, շարականների հեղինակ:

շարահարկ

Գ. 1. Մեկը մյուսի վերևը կամ ներքևը շարքով դարսած դարակ՝ նստարան են: 2. Հաջորդաբար իրար վրա բարձրացող հարկերի ամբողջություն: 3. թատր. Հերթականությամբ՝ հարկերի նման իրար վրա բարձրացող օթյակների շարք: // Ա. Հարկերի ձևով իրար վրա բարձրացող, մեկը մյուսի վերևը կամ ներքևը շարքով դարսված:

շարահերկ

Գ. Շարքերով հերկ, միջշարային տարածություններով հերկ: // Ա. 1. Շարամեջերը հերկող, միջշարային տարածությունները հերկելուն ծառայող: 2. Միջշարային տարածություններ պահանջող, շարքերի միջև որոշ հեռավորությամբ աճող՝ մշակվող, շարքերով ու

միջշարային տարածություններով ցանվող:

շարահնձիչ

Գ. // Ա. 1. Միջշարային տարածությունները հնձող (մեքենա): 2. Շարք առ շարք՝ շարքերով հնձող (մեքենա):

շարավառոտ

Գ. Շարավի՝ թարախի հոտ, զարշահոտություն: // Ա. Շարավի՝ թարախի հոտ արձակող:

շարափակ

Գ. ծաղմ. Շարքը փակող՝ եզրափակող զինվոր: // Ա. 1. Շարքը փակող՝ եզրափակող: 2. Որևէ բանի շարքով փակված՝ շրջափակված:

շարժաբեր

Գ. տեխ. Հաղորդակ, պտույտային շարժումը մեկ տեղից մյուսին հաղորդող մեխանիզմ: // Ա. 1. Շարժումը շարժիչից մեքենային փոխանցող: 2. Շարժման մեջ դնող՝ շարժող:

շարժիչ

Գ. 1. տեխ. Էներգիայի որևէ տեսակը մեխանիկական ուժի վերածող՝ փոխարկող մեքենա: 2. Շարժող՝ առաջ մղող (սարք, մեքենա, միջոց են): // Ա. 1. Շարժվող, շարժման մեջ դնող, առաջ մղող: 2. փխք. Աճմանը՝ զարգացմանը նպաստող, առաջ մղող:

շարմաղ

Գ. Շատ մանր ծակուտկիներով մաղ: // Ա. 1. Այդ մաղով մաղած, չափազանց նուրբ, գերմակ: 2. փխք. Քնքուշ, նուրբ: 3. փխք. Սպիտակ, ձերմակ, սպիտակամաշկ:

շարքահնձիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Շարք առ շարք՝ շարքերով հնձող (մեքենա):

շարքային

Ա. 1. Դեկավար աշխատանք չկատարող, դեկավար աշխատակազմին չպատկանող: 2. Սպայական կազմին չպատկանող: 3. Զորքի՝ գործող բանակի

շարքերում գտնվող՝ տեղի ունեցող, մարտական գործողություններին մասնակցելու հետ կապված, շարային: // **Գ. ռազմ.** Սպայական՝ հրամանատարական կազմին չպատկանող զինվորական:

շարքացան

Գ. 1. գտնտ. Շարքացանք: 2. Շարքերով ցանող մեքենա: // **Ա. 1.** Շարքացան, շարքերով ցանված: 2. Շարքերով ցանող:

շաքարախտավոր

Գ. // Ա. Շաքարախտով տառապող՝ հիվանդ (անձ):

շաքարեղեն

Գ. Շաքարի և զանազան տեսակի քաղցրավենիքների հավաքական անվանումը: // **Ա. 1.** Շաքարից պատրաստված: 2. **փխք.** Շաքարի նման քաղցր: 3. **փխք.** Շոկոլոդ, քաղցրումեղցր:

շեղ

Ա. 1. Թեք, ոչ ուղղածիզ, ոչ ուղղագիծ, ծուռ: 2. **մաթ.** Ուղիղ գծի նկատմամբ թեք դիրք ունեցող, ոչ ուղիղ: 3. Աղավաղված, ծուռ: // **Մ. 1.** Թեք, ոչ ուղղածիզ, ոչ ուղղագիծ, ծուռ, շեղորեն:

շեղագիծ

Գ. Շեղ՝ թեք գիծ: // **Ա. 1.** Շեղ գծերով գծագրված՝ տողված՝ պատկերված: 2. Շեղ գծեր ունեցող, շեղ գծերից բաղկացած:

շեղագիր (շղագիր)

Գ. Շեղատառերից բաղկացած գիր, շեղատառերի ամբողջություն՝ համալիր: 2. Շեղատառերով տպագրված շարվածք: // **Ա.** Շեղատառերով տպագրված:

շեղակ

Գ. Շեղ՝ ծուռ բան: // **Ա.** Շեղ՝ շիլ աչքերով, շեղակն, շղիկ:

շեղանկյուն

Գ. 1. երկրչ. Ջուզահեռանիստ, որի քոլոր կողմերը հավասար են, իսկ անկյունները՝ անհավասար, շեղանկյունի: 2. Շեղ անկյուն: // **Ա.** Շեղ անկյուն ունեցող, շեղանկյունի:

շեղանկյունի

Գ. // Ա. Տես՝ շեղանկյուն:

շեղքափայլ

Գ. Շեղքի փայլ՝ շողշողյուն: // **Ա.** Շեղքի նման փայլող:

շեղջակույտ

Գ. Շեղջով՝ իրար վրա թափելով սարքած կույտ՝ կուտակություն՝ դեզ, հողաբլուր: // **Ա.** Շեղջի նման կուտակված, շեղջ կազմած:

շեշտակի

Մ. // Ա. 1. Ճիշտ նշանառությամբ, նպատակին հասնող: 2. Ճշգրտորեն նպատակակետին ուղղված: 3. Գրեթե ուղղահայաց, խիստ թեքված: 4. **փխք.** Սուր, թափանցող հայացքով: 5. **փխք.** Դիպուկ, կտրուկ, տեղին և հաջող: 6. Հանկարծական, միանգամից, միանգամից՝ ոչ աստիճանական կատարվող:

շերտափակ

Գ. Ցանկապատ: // **Ա.** Փայտածոռերով՝ փայտի շերտերով փակված՝ ցանկապատված, ճաղապատ:

շեփորակիր

Գ. // Ա. 1. Շեփորահար: 2. Շեփոր կրող՝ ունեցող:

շեփորահար

Գ. // Ա. 1. Շեփոր նվագող (երաժիշտ): 2. Շեփորով ազդանշաններ տվող (փողհար), բանակում՝ ճամբարներում շեփոր հնչեցնող (մարդ):

շեփորածայն

Գ. Շեփոր/ներ/ի ծայն: // **Ա. // Մ.** Շեփոր/ներ/ի ծայնով, շեփոր/ներ/ հնչեցնելով, շեփորելով:

շիլ

Գ. // Ա. 1. Շղիկ, շեղակն, ծուռ՝ շեղ աչքերով (մարդ): 2. Դժվարատես, կարճատես (մարդ): 3. **փխք.** Ծուռ, խենթ, խելագար: 4. **փխք.** Խարդախ (մարդ):

շիկահեր

Ա. // Գ. Շեկ մազեր ունեցող, շեկ մազերով (աղջիկ, կին):

շինարար

Գ. 1. Շենք՝ շինություն կառուցող ինժեներ՝ ճարտարապետ՝ բանվոր են: 2. Շինարարության բնագավառի աշխատող: 3. Որևէ բան ստեղծող՝ կառուցող՝ մարդ՝ կոլեկտիվ են: // Ա. Շինարարության բնագավառում աշխատող, շինարարությամբ զբաղվող, կառուցող:

շիտակ

Ա. 1. Ճշմարիտ, ուղիղ, անխոտոր, անմոլար: 2. Արդար, ազնիվ, ուղղամիտ, ճշմարտախոս: 3. Որոշակի ուղղությամբ, ուղիղ գծով, առանց շեղվելու: 4. Ուղղագիծ կերպով ձգվող՝ տարածվող, ուղղածիգ, ուղղաբերծ: 5. Ուղիղ, ուղղակի: 6. Կտորի՝ գործվածքի՝ առարկայի իսկական երեսը հանդիսացող՝ ներկայացնող: /// Մ. 1. Ուղիղ, ուղղակի: 2. Ուղիղ դիրքով, ուղղածիգ: 3. փխբ. Արդար՝ արդարամիտ՝ ուղղամիտ կերպով: /// Գ. Կտորի՝ գործվածքի՝ առարկայի իսկական երեսը: /// Վ. արևմտի. ձիշտն ասած, իսկը, իսկապես, իսկ և իսկ, միանգամայն:

շիտակախոս

Գ. // Ա. 1. Շիտակ խոսող, ճշմարտախոս:

շլոիկ

Ա. Շիլ աչքեր ունեցող, շեղակն: // Գ. 1. Շիլ աչքեր ունեցող մարդ: 2. փխբ. Նապաստակ:

շղթայակապ

Ա. // Մ. 1. Շղթաներով կապված: 2. Կապանքների ենթարկված, շղթայով կաշկանդված: 3. փխբ. Ազատությունից զրկված, ճնշված, կաշկանդված: 4. փխբ. Անելանելի կերպով որևէ բանի կապված, գերված, կաշկանդված:

շղթայածև

Ա. // Մ. 1. Շղթայի ձև ունեցող, շղթայի նման՝ ձևով: 2. փխբ. Իրար անմիջականորեն հաջորդող՝ հաջորդելով: 3. փխբ. Շղթա կազմող՝ կազմած:

շնավար

Ա. // Գ. Շներ վարող, սահնակի շներին ղեկավարող և պահող:

շնացող

Բ. Ենթ. դերբ. շնանալ-ի: // Ա. // Գ. Շնություն անող, անբարոյական, շնաբարո (մարդ):

շնորհառու

Գ. // Ա. Շնորհներ ստացած, մեկի շնորհներին արժանացած, մեկի բարեհաճությունը վայելող, հովանավորյալ (մարդ):

շնորհատու

Ա. // Գ. 1. Շնորհներ տվող՝ պարգևող, պարգևատու (անձ): 2. Բարիքներ բերող՝ ստեղծող:

շնորս

Ա. // Գ. Շուն որսացող՝ բռնող:

շնչաբաժին

Գ. Յուրաքանչյուր շնչին ընկնող բաժին: // Մ. Շնչի՝ անձի հաշվով, շնչագուլիս, մարդագուլիս:

շնչակտուր

Մ. // Ա. Շունչը կտրած, շնչասպառ, շունչը կտրվելով:

շնչահատ

Ա. // Մ. 1. Շունչը կտրված՝ կտրվելով, շնչասպառ: 2. Մահամերծ, շունչը փչելու՝ հոգին ավանդելու վրա: 3. փխբ. Վերջին՝ վախճանին մոտ: 4. փխբ. Ուժից, կենսական գործունեից զրկված, կենսական գործունեությունը դադարած:

շնչահեղծ

Ա. // Մ. 1. Շունչը կտրված՝ կտրվելով, շնչասպառ, շունչը կտրվելու վիճակում: 2. Շնչառությունը դադարելու հետևանքով մեռած, շունչը կտրվելով խեղդված: // Գ. Շնչահեղծ եղած՝ շունչը կտրվելով խեղդված անձ:

շնչասպառ

Ա. // Մ. Շունչը կտրված՝ կտրվելով, շնչահեղծ, դժվարությամբ շնչելով:

շնչավոր

Ա. Շնչող, շունչ ունեցող, կենդանի: // Գ. Կենդանի էակ, մարդ:

շշմած

Բ. Հրկուր. դերբ. շշմել-ի: // Ա. 1. Թմրած, անզգայացած: 2. փխբ.

Բթամիտ, տկարամիտ: 4. փխթ.
Անճարակ:

շոգ

Գ. 1. Տաք եղանակ: 2. Բարձր
ջերմություն (սենյակում են): // Ա. 1.
Տաք, ջերմ: 2. փխթ. Բորբոքում,
բուռն հույզով՝ զգացմունքով
տոգորված:

շոգեքաշխիչ

Գ. // Ա. տեխ. Շոգին բաշխող՝
բաժանող, մեքենաների մեջ շոգու
բացթողումը կարգավորող (սարք,
հարմարանք):

շոգեխտարար

Գ. // Ա. տեխ. Շոգին խտացման
ենթարկող (սարք):

շոգեկալսիչ

Գ. // Ա. տեխ. Շոգու ուժով
աշխատող (կալսիչ):

շոգեհավաքիչ

Գ. // Ա. տեխ. Շոգին հավաքող
ամբարող (հարմարանք):

շոգեմուղ

Գ. // Ա. Շոգետար (խողովա-
կաշար), շոգին հեռու տարածու-
թյուն մղող (խողովակուղի):

շոգեշարժ

Գ. Շոգու ուժով աշխատող
մեքենա, որը բաղկացած է շոգե-
կաթսայից, շոգեշարժիչից և
օժանդակ հարմարանքներից: // Ա.
Շոգու ուժով շարժվող աշխատող:

շոգետար

Գ. Շոգեքարշ: // Ա. Շոգին տանող՝
փոխադրող՝ իր միջով անց-
կացնող:

շողարկիչ

Գ. // Ա. Շողերի՝ ճառագայթների
ազդեցությանը ենթարկող, ճառա-
գայթահարող (սարքավորում են):

շողոքորթ

Ա. 1. Շողոքորթող, շողոքոր-
թություն անող: 2. Շողոքորթություն
պարունակող՝ արտահայտող: 3.
Շողոքորթությունների՝ կեղծավո-
րությունների վրա հիմնված: // Գ.
Շողոքորթող՝ քծնող՝ շողոքոր-
թություն անող մարդ:

շորթող

Բ. Ենթ. դերք. շորթել-ի: // Ա. 1.
Գռվող, հափշտակող: 2. Կեղեքիչ,
հարստահարիչ:

շորոր

Գ. Նազանքով քայլվածք, սիգանք:
/// Ա. Շորորալով՝ սիգալով քայլող:
/// Մ. Շորորուն քայլվածքով,
շորորալով:

շվշվախոս

Գ. // Ա. Շվշվացնելով խոսող,
խոսելիս սվսվացնող:

շտապ

Ա. // Մ. 1. Անհետաձգելի, շուտա-
փույթ կատարում՝ պատասխան՝
լուծում պահանջող: 2. Արագորեն
կատարվող, շուտափույթ: 3.
Առանց հետաձգելու, անհապաղ,
շուտ: 4. Հապճեպ, արագ և առանց
հարկ եղածին պես կատարելու:

շտեմարանակազմիչ

Ա. // Գ. Շտեմարան կազմող (անձ):

շրթնածաղիկ

Ա. Շրթնագգիների ընտանիքին
պատկանող: // Գ. Երկշուրթ
պսակից բաղկացած ծաղիկ:

շրթնահերձ

Ա. 1. Շրթունքը հերձված՝
ճեղքված: 2. կզմխս. Վերին
շրթունքը ի ծնե ճեղքված, նապաս-
տակի շուրթ ունեցող: // Գ.
Նապաստակի շուրթ:

շրջադիր

Գ. Շարվածքի շուրջը՝ չորս կողմը
դրվող և շարվածքը թափվելուց
պաշտպանող բացատային նյութ:
// Ա. Շուրջը դրված՝ զետեղված:

շրջահղկիչ

Գ. // Ա. Շուրջանակի՝ չորս կողմից
հղկող (բանվոր, մեքենա):

շրջափուս

Ա. Շուրջը՝ չորս կողմը հյուսված՝
հյուսած: // Գ. քսթ. Թունաթափագ-
գիների ընտանիքին պատկանող
բույս:

շրջահոսիչ

Գ. // Ա. տեխ. Շրջապատի օդը իր
շուրջը սահեցնելով՝ դիմադրու-
թյունը փոքրացնող՝ փոքրաց-
նելուն ծառայող (սարք, հարմա-
րանք են):

շրջանակածև

Ա. // Մ. Շրջանի ձևով, կլոր, շրջանակի նման:

շրջանածև

Ա. // Մ. Շրջանի ձև ունեցող, շրջանի ձևով, կլոր, բոլորակ:

շրջանց

Գ. 1. Շրջան կատարելով մի բանի հակառակ կողմը՝ ետևն անցնելը: 2. **հզվդ.** Պտույտ, զբոսանք, շրջագայություն: // Ա. Շրջանցող, շրջանցիկ:

շրջատաշ

Ա. **տեխ.** 1. Շուրջանակի՝ չորս կողմից տաշող: 2. Շուրջանակի՝ չորս կողմից տաշված: // Գ. **խառատ:**

շրջատաշիչ

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ շրջատաշ:

շրջափակ

Գ. 1. Շրջապատնեշ, շրջապարիսպ: 2. Բակ: 3. Չորս կողմից հսկող՝ շրջապատող պահակախումբ: 4. **փխք.** Վանդակ: // Ա. 1. Չորս կողմից փակող, պարփակող: 2. Չորս կողմից փակված, շրջապատված:

շրջմոլիկ

Ա. // Գ. 1. Թափառական, թափառաշրջիկ: 2. **փխք.** Թափառող, շարունակ՝ աննպատակ շրջող, տեղից տեղ ման եկող, շրջիկ:

շուրջ

Մ. 1. Մոտավորապես, մոտ, մոտավոր հաշվով: 2. Գրեթե, համարյա: // Կ. 1. Չորսբոլորը, չորսկողմը, շուրջը: 2. Մասին, առթիվ, վերաբերմամբ:

շուրջառավոր

Ա. // Գ. Հոգևորականների հանդիսական երկար զգեստ՝ շուրջառ կրող՝ հագած (անձ), հոգևորական:

շուրջը

Մ. 1. Որևէ բանի չորս կողմը, չորս կողմից: 2. Որևէ բանի՝ որևէ տեղի՝ կեսի մոտերքը, շրջակայքում: 3. Այն տեղում՝ միջավայրում, որտեղ մեկը՝ մի բան գտնվում է: /// Կ. 1. Մասին, վերաբերյալ: 2. Չորսկողմը, մոտ: /// Գ. Շրջակա

տարածություն, մոտակայք, շրջակայք:

շքագարդ

Գ. Շքեղ զարդ, շուք՝ հանդիսավորություն տվող զարդ: 2. Փոքրադիր շքեղ ժապավեն, որ կրում են կրծքին շքանշանի փոխարեն: // Ա. Շքեղորեն՝ ճոխ զարդարված:

շքահանդերձ

Ա. Շքեղորեն հանդերձավորված, շքազգեստ հագած: // Գ. Տոնական համազգեստ, շքազգեստ:

շքանշանակիր

Գ. // Ա. Շքանշան կրող, շքանշանով պարգևատրված, որևէ կարգի շքանշանի արժանացած (մարդ, անձնավորություն):

շքեղ

Ա. 1. Հարդարանքի՝ կահավորանքի՝ զարդարանքի պերճությամբ կամ նյութերի՝ իրերի ենթանկարծեությամբ աչքի ընկնող, պերճ, փառահեղ: 2. Շռայլ, ճոխ, հարուստ: 3. Մեծ շուքով՝ հանդիսավորությամբ կատարվող՝ տեղի ունեցող՝ նշվող: 4. Բարձր՝ խիստ պահանջների ու ճաշակին բավարարող: 5. Հաճույք պատճառող, բավականությամբ՝ երանավետ զգացմունքով համակող՝ տոգորող: 6. **փխք.** Երանավետ, երջանիկ: // Մ. 1. Հոյակապ, փառահեղ: 2. Հանդիսավորությամբ: 3. Շատ բարձրաճաշակ, շատ գեղեցիկ: 4. Ճոխությամբ, շռայլությամբ, պերճությամբ, հարուստ: 5. Երջանկությամբ լի՝ լեցուն, երջանկավետ:

շքեղաշուք

Ա. Փառավոր, գեղեցիկ, շքեղազարդ: // Մ. Շքեղորեն, փառավորապես:

շքեղասյուն

Ա. Շքեղ սյուներով, հոյակերտ սյուներ ունեցող: // Գ. 1. Սյան /սյուների/ ձևով կառուցված շքեղ կոթող: 2. Ենքի գեղեցկության համար՝ իբրև զարդարանք կերտված սյուն, շքասյուն:

ոգեգետ

Գ. // Ա. Ոգեգիտությամբ զբաղվող (մարդ), ոգեհարցուկ:

ոգեկոչ

Գ. // Ա. 1. քնատ. Ոգիները կոչող, ոգիները կյանքի կոչող՝ վերակենդանացնող: 2. սնուտ. Մեռելահարցուկ:

ոգեհարց

Գ. // Ա. Ոգեհարցությամբ զբաղվող (մարդ), ոգեգետ:

ոգեշունչ

Ա. 1. Ոգի ներշնչող, ոգեշնչող, ոգևորիչ: 2. Ոգևորությամբ լցված՝ համակված՝ տոգորված, քաջալերված: 3. Խանդավառություն արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Ոգևորությամբ լցված, ներշնչված, խանդավառված:

ոգով

Գ. Գործ. հոլ. ոգի-ի: // Կ. Չնով:

ոլորագիծ

Գ. Ոլորուն գիծ, պարույր, պարույրագիծ: // Ա. 1. Ոլորուն գիծ կազմող: 2. Ոլորուն գծերից կազմված՝ բաղկացած, ոլորուն գծեր ունեցող:

ոլորագարդ

Գ. Ոլորագիծ գարդ: // Ա. Ոլորներով՝ ոլորագծերով գարդարված:

ոլորաթել

Գ. Ոլորած թել: // Ա. Ոլորած թելերից հյուսված՝ սարքված:

ոլորակապ

Գ. // Ա. Ոլորված թելերով գոյացած՝ հյուսված (կապ, հանգույց):

ոլորանախշ

Գ. Ոլորագծերով ձևացրած նախշ, ոլորագիծ նախշ: // Ա. Ոլորներով նախշված՝ զարդարված:

ոլորապտույտ

Ա. /// Մ. 1. Ոլորներ գործելով պտտվող՝ պտտվելով, ոլորաններով պտույտներ գործող, ոլորաններով ձգվող: 2. փխբ. Մանվածապատ, խճճված, խճողված: 3. փխբ. Ծուռումուռ: 4. Ոլորներ անելով շարժվող՝ ընթացող, գալարապտույտ, կեռումեռ: 5. Ոլորաններ կազմող՝ գծող՝ ձևացնող, ոլորուն, գալարուն: /// Գ. Ոլորան, կեռման:

ոլորիչ

Ա. // Գ. 1. Առարկայի ծայրերն իր առանցքի շուրջը պտտող (սարք են): 2. Իրար վրա փաթաթելով հյուսող՝ մեկ միասնական հյուսվածք դարձնող (սարք են): 3. Ոլորքներ՝ գալարներ անող՝ սարքող (սարք են):

ոլոր-մոլոր

Ա. // Մ. 1. Այս ու այն կողմ դառնալով, ոլորներ գործող՝ գործելով: 2. Ծուռումուռ, զիզգազներ ձևացնող՝ ձևացնելով: 3. փխբ. Մանվածապատ, խճճված, ոչ պարզ: 4. փխբ. Ոչ շիտակ, ոչ անկեղծ:

ոխակալ

Գ. // Ա. 1. Ոխ պահող, ոխապահ, քինախնդիր (մարդ): 2. փխբ. Չար, չարակամ (մարդ):

ոխառու

Գ. // Ա. 1. Ոխն առնող, վրեժ լուծող: 2. Ոխը հանելու ձգտող, վրիժառու, վրեժխնդիր:

ողբարողոք

Գ. Ողբածայն բողոք: // Ա. Ողբածայն բողոքով, ողբ և բողոք պարունակող:

ողբագին

Ա. // Մ. 1. Ողբ՝ ծանր վիշտ արտահայտող՝ արտահայտելով: 2. Ողբի ծայնով, լալագին, ողբալով, լալով: 3. Վշտագին: 4. փխբ.

Ողբի տպավորություն թողնող
ծայնով:

ողբագիր

Գ. // Ա. Ողբ գրող, ողբի հեղինակ:

ողբագնա

Գ. Ողբի՝ սգո թափոր: // Ա. Ողբով
գնացող՝ ընթացող:

ողբադրվագ

Ա. // Մ. հզվդ. Ողբալի
բովանդակությամբ, ողբերգական,
ողբով դրվագված՝ տոգորված՝
լցված:

ողբակից

Գ. // Ա. Ուրիշի ողբին մասնակից,
ուրիշի հետ միասին ողբացող,
սգակից:

ողբածայն

Գ. Ողբի ծայն, ողբալու՝ սգալու
ծայնը: // Ա. // Մ. 1. Ողբի ծայնով,
ողբագին ծայնով: 2. Ողբի ծայնի
նման, ողբի տպավորություն
թողնող, ողբագին: 3. փխբ.
Վշտալի, շատ տխուր, տխրու-
թյամբ՝ վշտով համակված՝ տո-
գորված:

ողբանվագ

Գ. Ողբի նվագ, սգո
երաժշտություն: // Ա. 1. Ողբի՝ սգո
երաժշտություն նվագող: 2. Ողբի
նվագի նման տխուր՝ վշտալից: 4.
փխբ. Ողբի՝ սգո ծայնի նման, ողբի
նման հնչող:

ողբասաց

Ա. // Գ. 1. Ողբ ասող, լալկան,
ողբածայն լացող (կին): 2. Ողբ՝
ասող՝ երգող (մարդ): 3. փխբ.
Վշտալի՝ տխուր ծայնով երգող՝
նվագող՝ հնչող:

ողբացյալ

Ա. // Գ. 1. Ողբի արժանացած,
հանգուցյալ: 2. փխբ. Ողորմելի,
թշվառական, թշվառ (անձ):

ողբերգագիր

Ա. // Գ. Ողբերգություն՝ ողբերգեր
գրող (հեղինակ, ողբերգու):

ողբերգակատար

Ա. // Գ. Ողբերգական դեր
կատարող, ողբերգու:

ողկուզակեր

Գ. Ողկուզակերների ընտանիքին
պատկանող թիթեռ: // Ա. 1.
Ողկույզ ուտող: 2. կենդ. Ողկու-
զակերների ընտանիքին պատ-
կանող:

ողկուզանկար

Գ. 1. Ողկույզի նկար՝ պատկեր: 2.
Ողկուզածն զարդանկար՝ նախշ: //
Ա. Ողկույզների պատկերով
զարդարված՝ նախշված, վրան
ողկույզ/ներ/ նկարած:

ողնախտավոր

Ա. // Գ. բժշկ. Ողերի
հիվանդությամբ տառապող (անձ):

ողնաշարավոր

Ա. // Գ. 1. կզմխս. Ողնաշար
ունեցող (մարդ, կենդանի):
2. Ողնաշարավորների խմբին
պատկանող (կենդանի):

ողողիչ

Ա. // Գ. նորբ. Բերանը կամ
մարմնի որևէ խոռոչ ողողող՝
լվացող (ջուր կամ որևէ այլ հե-
ղուկ):

ողորմագին

Ա. // Մ. 1. Գուր՝ կարեկցություն
շարժող՝ հայցող՝ հայցելով: 2.
Գուր՝ կարեկցություն ցուցա-
բերելով, գթած, գթով ու ողորման-
քով համակված: 3. Ողորմելի,
թշվառ:

ողորմած

Բ. Հրկտր. դերբ. ողորմել-ի: // Ա. 1.
Ողորմացող, գթացող, գթած,
գթառատ: 2. Լուսահոգի դարձած՝
մահացած, ողորմածիկ:

ողորմատու

Գ. // Ա. Ողորմություն տվող (անձ,
կազմակերպություն):

ողորջագին

Ա. // Մ. 1. Գուրձ շարժելով,
աղերսանքով, թախանձալից: 2.
Համոզելով, հորդորանքով, հորդո-
րական:

ողջ

Ա. Կենդանի, ապրող: 2. Առողջ,
մարմնական վնասվածք՝ հիվան-
դություն չունեցող: 3. Անխաթար,

անվնաս, անթերի: 4. Ամբողջական: /// **Գ. հզվդ.** Մարմնական վնասվածք՝ հիվանդություն չունեցող անձ: 2. Կենդանի՝ կենսունակ անձ: /// **Դ. 1.** Ամբողջ, բոլորը: 2. Սկզբից մինչև վերջ (ժամանակի առումով):

ողջ-առողջ (ողջառողջ)

Ա. // Մ. Կատարելապես՝ լիովին առողջ:

ոճաբան

Գ. // Ա. 1. Գրական ոճին հմտորեն տիրապետող, լավ ոճով գրող (մարդ): 2. Գրվածքի ոճը մշակող՝ կանոնավորող, ուրիշի գրածը ոճական մշակման ենթարկող (անձ): 3. Խմբագրություններում՝ հրատարակչական մարմիններում են բնագրերի ոճաբանական մշակումով՝ լեզվաքերականական և ուղղագրական տեսակետից շտկող (մասնագետ պաշտոնյա), ոճագետ:

ոճամոլ

Ա. // Գ. Ոճի հարցերում ծայրահեղությունների մեջ ընկնող, բծախնդիր, ոճական ծայրահեղ պահանջներ ներկայացնող (անձ):

ոճրագործ

Գ. 1. Ոճիր կատարած՝ կատարող մարդ: 2. Չարագործ, եղեռնագործ մարդ: // **Ա. 1.** Ոճիր կատարած՝ կատարող: 2. Չարագործ, եղեռնագործ: 3. Ոճիր հանդիսացող, ոճրագործություն պարունակող: 4. Ոճրագործության ձգտող, ոճրագործություն նախապատրաստող՝ ծրագրող՝ ծնող:

ոճրակից

Գ. // Ա. Ոճրագործության մասնակից, մեկի հետ միասին ոճիր գործած (մարդ):

ոճրապարտ

Գ. Մեղապարտ՝ հանցապարտ՝ ոճրագործ մարդ: // **Ա. 1.** Մեղապարտ, հանցապարտ, ոճրագործ: 2. Դատապարտելի, ոճիր հանդիսացող, ոճրի բնույթ ունեցող:

ոչինչ

Դ. Ժխտ. Ոչ մի բան: // **Վ. Թող որ** այդպես է՝ լինի, նշանակություն չունի, փույթ չէ: // **Գ. հնց. 1.** Անգոյություն, գոյության բացակայություն: 2. Ոչ մի բան:

ոջլոտ

Ա. // Գ. 1. Վրան ոջիլ ունեցող, ոջիլ ընկած, ոջլոտած (մարդ): 2. փխբ. Կեղտոտ, աննշան (մարդ), փսլնքոտ: 3. փխբ. Շատ աղքատ, ցնցոտիավոր:

ոռնծայն

Գ. 1. Ոռնոցի ծայն, ոռնալու ծայնը, ոռնոցի նման ծայն: // **Ա. // Մ.** Ոռնոցի ծայն արծակող, ոռնոցի ծայնով, ոռնոցի նման ծայն հանելով:

ոսկեբերան

Ա. 1. Ոսկեղեն բերան՝ եզրեր ունեցող (անոթների մասին): 2. փխբ. Գեղեցկախոս, ճարտարախոս: // **Գ. փխբ.** Մեծարվեստ հռետոր:

ոսկեբոց

Գ. Ոսկեղեն՝ ոսկեգույն բոց: // Ա. Ոսկեգույն բոցեր արծակող՝ ունեցող, ոսկեբոցիկ:

ոսկեգահույթ

Գ. Ոսկեղեն՝ ոսկեգոծ գահ՝ գահույթ: // **Ա. 1.** Ոսկեգահիկ, ոսկե գահ ունեցող, ոսկեղեն գահին նստած: 2. փխբ. Երջանիկ, երանալետ:

ոսկեգավաթ

Ա. 1. Ոսկեգույն գավաթի մեջ լցված: 2. Ոսկեղեն՝ ոսկեծուլ գավաթի մեջ լցված: // **Գ.** Ոսկեծուլ՝ ոսկեգոծ գավաթ:

ոսկեգեղմ

Գ. դից. Ոչխարի ոսկե մորթի: // **Ա. 1.** Ոսկեգույն գեղմ ունեցող: 2. փխբ. Ոսկեգույն տերևներ ունեցող, ոսկետերև, ոսկեսաղարթ:

ոսկեգոտի

Գ. 1. Ոսկեծուլ գոտի: 2. փխբ. Ոսկեփայլ՝ ոսկեգույն գոտի՝ երիզ: // **Ա. 1.** Ոսկեծուլ գոտի կապած: 2.

փխթ. Ոսկեգույն՝ ոսկեփայլ գոտի կապող:

ոսկեգույն

Գ. Ոսկու գույնը: // Ա. 1. Ոսկու գույն ունեցող: 2. Պայծառ, երջանկավետ, երջանկություն արտահայտող: 3. փխթ. Երջանկություն խոստացող՝ գուշակող՝ արտահայտող:

ոսկեզունդ

Գ. 1. Ոսկու գունդ, ոսկեղեն գունդ: 2. Ոսկեծույլ գունդ, ոսկուց ծուլված գնդաձև իր՝ առարկա: 3. փխթ. Ոսկեփայլ՝ ոսկեցուլ գունդ: // Ա. 1. Ոսկեծույլ գունդ ունեցող՝ կրող, ոսկուց սարքած գնդով: 2. փխթ. Ոսկեփայլ՝ ոսկեցուլ գունդ ունեցող:

ոսկեդրվագ

Գ. 1. Ոսկեծույլ դրվագ: 2. Ոսկեզօծ կամ ոսկեփայլ դրվագ: // Ա. 1. Ոսկեծույլ դրվագներով զարդարված: 2. Ոսկեգույն դրվագներով զարդարված: 3. փխթ. Շքեղ, պերճ: 4. Ոսկեղեն զարդերով զարդարված, ոսկյա զարդարանքներ ունեցող:

ոսկեդուռ

Գ. 1. Ոսկեծույլ դուռ: 2. Ոսկեդրվագ դուռ: 3. փխթ. Երջանկաբեր դուռ: // Ա. 1. Ոսկեծույլ դուռ /դռներ/ ունեցող: 2. Ոսկեդրվագ դռներ ունեցող: 3. փխթ. Հարստության՝ գանձերի՝ երջանկության դռներ ունեցող, իրենց ետևում հարստություն՝ գանձեր՝ երջանկություն փակող: 4. փխթ. Երջանկության մուտք՝ դռներ ունեցող, երջանկություն սկզբնավորող:

ոսկեզարդ

Գ. 1. Ոսկեղեն զարդ, ոսկուց պատրաստված զարդ: 2. Ոսկեզօծ զարդ: // Ա. 1. Ոսկով՝ ոսկեղենով զարդարված՝ ոսկեղեն զարդեր կրող՝ ունեցող: 2. Ոսկով զարդարված, ոսկու շերտով զարդարված՝ պատված: 3. Ոսկու գույնով զարդարված, ոսկեգույն:

ոսկեզօծիչ

Ա. // Գ. Ոսկու շերտով պատող, ոսկեջրող:

ոսկեթաս

Գ. Ոսկեծույլ թաս՝ գավաթ: // Ա. Ոսկեծույլ թասի մեջ լցված:

ոսկեթել

Գ. 1. Հյուսելու՝ զարդարելու համար գործածվող ոսկեզօծ մետաքսաթել: 2. փխթ. Ոսկուց հյուսված թելի նման գեղեցիկ իր: // Ա. 1. Ոսկեզօծ մետաքսաթելերից հյուսված: 2. Այդպիսի թելերի զարդակար՝ նախշ՝ զարդ ունեցող: 3. փխթ. Ոսկեգույն թելերից բաղկացած՝ ոսկեգույն թելեր ունեցող, ոսկեգույն թելերի նման: 4. փխթ. Ոսկեթել հյուսվածքի պես թանկագին:

ոսկեթերթիկ

Գ. Ոսկե թերթիկ՝ թիթեղիկ: // Ա. 1. Ոսկե թերթիկներով՝ թիթեղիկներով զարդարված: 2. Այդպիսի թերթիկ/եր ունեցող:

ոսկեթուկ

Գ. Ոսկեթել թուկ՝ պարան: // Ա. Ոսկեթել պարանով կապված՝ կապած:

ոսկեյար

Գ. 1. Ոսկու բարակ լար: 2. Ոսկեթել: // Ա. Ոսկեթելից կարած՝ հյուսված՝ պատրաստված: 2. Ոսկեղեն՝ ոսկեգույն լար/եր/ ունեցող, ոսկեծույլ լար/եր/ով: 3. փխթ. Քաղցրալուր, քաղցրահունչ:

ոսկեյեզվակ

Գ. Ոսկեղեն՝ ոսկեծույլ՝ ոսկեզօծ լեզվակ: // Ա. 1. Ոսկեղեն՝ ոսկեծույլ լեզվակ ունեցող: 2. Ոսկեզօծ լեզվակ ունեցող: 3. փխթ. Քաղցրահունչ, քաղցրածայն:

ոսկեխույզ

Ա. // Գ. Ոսկի որոնող, ոսկու հանքեր որոնող (մարդ, մասնագետ):

ոսկեծաղիկ

Գ. 1. քաղ. Գորտնուկազգիների ընտանիքին պատկանող ծաղկաբույս: 2. Ժող. Մթության մեջ

պապղացող թփով կերաբույս:
3. Ոսկեծույլ ծաղիկ (որպես զարդ):
// Ա. 1. Ոսկեգույն ծաղիկներ
ունեցող: 2. Ոսկեգույն ծաղիկ-
ներով զարդարված: 3. փխր.
Ոսկեգույն ծաղիկ նման, ոսկեգույն
փայլով՝ ցուլքով:

ոսկեծորան

Գ. Ոսկե ծորան, ոսկեծույլ ծորակ:
// Ա. 1. Ոսկեծույլ ծորան՝ ծորակ
ունեցող: 2. Ոսկեծոր, ոսկեբեր:

ոսկեկնիք

Գ. Ոսկուց պատրաստված կնիք: //
Ա. Ոսկե կնիքով դրոշմված՝
կնքված:

ոսկեկոճակ

Գ. 1. Ոսկեծույլ կոճակ: 2. Ոսկեգօծ
կոճակ: // Ա. Ոսկեգօծ կոճակներ
ունեցող, ոսկեծույլ կոճակներով:

ոսկեհատ

Գ. Ընտիր խաղողի մի տեսակ: // Ա.
Ոսկու հատիկի նման, ոսկեգույն
հատիկներ ունեցող:

ոսկեղեն

Ա. 1. Ոսկուց պատրաստված,
ոսկեծույլ, ոսկեկերտ: 2.
Ոսկեփոշով գրված՝ գծագրված՝
գօծված: 3. Ոսկեգույն, ոսկեփայլ:
4. փխր. Գեղեցիկ, սքանչելի,
չափազանց լավ, նվիրական: // Գ.
Խվք. Ոսկե իրեր, ոսկուց պատ-
րաստված զարդերի և իրերի
հավաքական անվանում:

ոսկեղենիկ (ոսկեղինիկ)

Ա. 1. Ոսկեղեն, ոսկեծույլ, ոսկյա: 2.
Ոսկու փայլ՝ ցուլք ունեցող: 3. փխր.
Չափազանց ընտիր՝ նվիրական:
4. փխր. Չափազանց գեղեցիկ,
գողտրիկ, չքնաղ, պատվական: 5.
փխր. Երջանկավետ, երանելի: //
Գ. քսք. Շուշանագգիների ընտա-
նիքին պատկանող կոճղարմա-
տավոր բույս՝ դեղին և
նարնջագուն ծաղիկներով:

ոսկեմայր

Գ. դից. Ոսկուց կերտած՝ ոսկեծույլ
մայր (Անահիտ աստվածուհու
մակդիրը): 2. քնատ., փխր. Ոսկու՝
հարստության մայր, հարստու-
թյուն ծնող: 3. փխր. Հացահա-

տիկի շտեմարան: // Ա. 1.
Հարստություն ծնող: 2. Ոսկու՝
հարստության՝ հացահատիկի
մայր:

ոսկեմատյան

Գ. Շատ թանկագին՝ նվիրական
մատյան, ոսկեղեն գիրք,
ոսկեմատենիկ: // Ա. Ոսկեղեն
մատյաններից բաղկացած, ոս-
կեղեն մատյաններ կազմող,
հանձարեղ գրքերից բաղկացած:

ոսկեմոլ

Գ. // Ա. 1. Ոսկու՝ ոսկեղենի՝
ոսկեղեն զարդերի մոլություն
ունեցող, ոսկեղենի մոլի սիրահար:
2. Ոսկու մոլություն ունեցող,
փողամոլ:

ոսկեշերտ

Գ. Ոսկեկար շերտ, ոսկեթել՝
ոսկեհյուս շերտ՝ ժապավեն: // Ա.
Ոսկեգույն շերտ/եր/ ունեցող,
վրան ոսկեթել շերտ կարած:

ոսկեշրթա

Գ. Ոսկյա շրթա, ոսկեղեն շրթա: //
Ա. 1. Ոսկեցուլ շրթա կազմող,
ոսկեգույն լույսերի շրթա ձևացնող:
2. փխր. Ոսկեղեն շրթայի նման,
գեղեցիկ՝ թանկագին շրթայի նման,
պայծառ, երջանկավետ, ոսկեշող:

ոսկեողկույզ

Գ. Ոսկուց պատրաստված
ողկույզ, ոսկեծույլ ողկույզ (որպես
զարդ): // Ա. Ոսկենկար
ողկույզներով զարդարված, ոսկե-
նկար ողկույզների պատկերներ
ունեցող: 3. փխր. Ոսկենման՝
ոսկեգույն ողկույզներ ունեցող: 4.
փխր. Ոսկեփայլ ողկույզ կազմող:

ոսկեաղինձ

Գ. Պղնձի ու ցինկի խառնուրդից
ստացվող ոսկեգույն մետաղ,
արույր: // Ա. Ոսկեգույնին տվող
պղնձագույն, ոսկու և պղնձի
գույների միախառնումը ներկայաց-
նող գույնով:

ոսկեպսակ

Գ. 1. Ոսկեղեն՝ ոսկեծույլ պսակ:
2. Ոսկեգույն պսակ: 3. փխր.
Ոսկեգույն տերևներից և ճյուղերից
կազմված պսակ: // Ա. 1. Ոսկեղեն

պսակ կրող: 2. Ոսկեգույն տերևների ու ճյուղերի պսակ կրող: **ոսկեջնարակ**

Գ. Ոսկեփոշու ջնարակ: // Ա. Ոսկեփոշով ջնարակած:

ոսկեջուր

Գ. 1. Սնդիկի մեջ լուծված ոսկի՝ մետաղյա առարկաները ոսկեջրելու համար: 2. Առարկաների մակերեսին գոյացրած ոսկու նուրբ շերտ: 3. փխթ. Որևէ բանի էությունը թաքցնող ծածկույթ, որևէ բան գունագարդող՝ լավ տեսքով ներկայացնող արտաքին ծածկույթ: // Ա. Ոսկեջրած, ոսկեզօծած, ոսկեջուր:

ոսկեսեր

Գ. // Ա. 1. Ոսկեղեն՝ ոսկյա իրեր սիրող (մարդ): 2. Ոսկի՝ փող սիրող, արծաթասեր, փողասեր:

ոսկեվազ

Գ. Ոսկեգույն վազ, խաղողի վազ: // Ա. 1. Ոսկեգույն վազերով զարդարված՝ պատված: 2. Ոսկեգույն վազերի բերած՝ տված:

ոսկետտուն (ոսկետուտ)

Ա. Ոսկեգույն տտուն՝ պոչ ունեցող, ոսկեգույն պոչով: // Գ. կենդ. Մի տեսակ կրծող միջատ:

ոսկետուփ

Գ. 1. Ոսկյա տուփ: 2. Ոսկեպատ՝ ոսկեզօծ տուփ: // Ա. Ոսկե տուփ ունեցող, ոսկե տուփի մեջ դրված:

ոսկերակ

Գ. հնք. Հանքի ոսկեքեր երակ՝ շերտ: // Ա. Ոսկու երակ ունեցող, ոսկեքեր երակով:

ոսկեցանց

Գ. Ոսկեթել ցանց, ոսկեթելից հյուսված ցանց: // Ա. Ոսկեղեն՝ ոսկեհյուս ցանցով պատված:

ոսկեցուլք

Գ. Ոսկեղեն ցուլք՝ շող՝ փայլ: // Ա. Ոսկու նման՝ ոսկու երանգներով ցուլացող շողշողուն, ոսկեցուլ:

ոսկեփող

Գ. Ոսկեծուլ փող՝ եղջուր: // Ա. Ոսկեղեն՝ ոսկեծուլ փող ունեցող:

ոսկեփոշի

Գ. 1. Ոսկու փոշի: 2. Ոսկեգույն փոշի: 3. փխթ. Մթնոլորտում՝ օդում երևացող ոսկեգույն փոշենման՝ մշուշանման երևույթ: // Ա. Ոսկե՝ ոսկեգույն փոշով ծածկված՝ պատված՝ տոգորված: 2. փխթ. Ոսկեղեն՝ ոսկեգույն փոշով՝ ծաղկափոշով ծանրաբեռնված՝ բեռնավորված:

ոսկեքանդակ

Գ. Ոսկեծուլ քանդակ: // Ա. 1. Ոսկեծուլ քանդակներով զարդարված: 2. Ոսկով քանդակված՝ ծուլված:

ոսկեքար

Գ. 1. հնք. Ոսկեգույն-կանաչավուն թանկագին քար, քրիզոլիթ: 2. քնստ. Ոսկու քար՝ բյուրեղ, բնածին ոսկու բեկոր: // Ա. Ոսկեքարից սարքած՝ պատրաստված:

ոսկի

Գ. 1. հնք. Ղեղնագույն փայլով ազնիվ մետաղ: 2. Ոսկուց շինված իրեր՝ զարդեր: 3. Ոսկեթել: 4. Ջանազան արժողությամբ ոսկեդրամ, ոսկուց կտրած փող: 5. փխթ. Ոսկեցուլ շողեր՝ ճառագայթներ՝ ճաճանչներ, ոսկեգույն ցուլք: 6. փխթ. Բարիք, բերք: 7. փխթ. Ղեղին տերևներ: 8. փխթ. Ղեղին գույն՝ գունավորում: // Ա. 1. Ոսկյա, ոսկեղեն, ոսկուց պատրաստված: 2. փխթ. Ազնիվ, բարի, դրական հատկություններով օժտված: 3. փխթ. Ոսկու նմանողություն՝ գույն՝ փայլ ունեցող, ոսկեգույն: 4. փխթ. Ընտիր, արժեքավոր: 5. փխթ. Վառ, շքեղ, պերճ:

ոսկրազլուխ

Ա. Ոսկրից զլուխ՝ ծայր ունեցող: // Գ. կզմխս. Ոսկրի զլուխը՝ ծայրը:

ոսկրահատ

Գ. // Ա. քծշկ. Ոսկորներ կտրող և ճեղքող (գործիք):

ոսկրանյութ

Գ. կզմխս. Ոսկրի օրգանական նյութը, այն նյութը, որից զույգացած է ոսկորը: // Ա. Ոսկրից պատրաստված, ոսկրե:

ոսկրացած

Բ. Հրկտր. դերբ. ոսկրանալ-ի: // Ա. փխբ. 1. Հյուծված, նիհարած, կմախքացած: 2. Ժամանակն անցած, հնացած, արժեզրկված:

ոսկրափուտ

Ա. Ոսկորը փտած: // Գ. բժշկ. Ոսկրի փտում, ոսկրի խրոնիկական քայքայում, ոսկրափտում:

ոսկրաքանդակ

Ա. Ոսկրի վրա քանդակված: // Գ. Ոսկրից քանդակված պատկեր՝ արձանիկ:

ոստին

Ա. 1. Անջրդի, չոռոզվող: 2. Ցամաքային, չորային: // Գ. Անջրդի հող:

ոտաբաց

Ա. // Մ. Բաց՝ մերկ ոտքերով, բոքիկ:

ոտաբոքիկ

Ա. // Մ. Տե՛ս՝ ոտաբաց:

ոտնակապ

Գ. Ոտքի կապ, ոտքերը կապելու պարան՝ շղթա: // Ա. Ոտքերը կապած:

ոտնատակ

Գ. Ոտքի տակը: // Ա. 1. Ոտքի տակ տված, ոտնակոխ արած: 2. Հաճախակի՝ աշխույժ երթևեկություն ունեցող:

ոտքով

Գ. Գործ. հոյ. ոտք-ի: // Մ. Քայլելով, առանց մեքենայի ևն:

որբ

Գ. 1. Ծնողներին կամ նրանցից մեկին կորցրած երեխա կամ անչափահաս մարդ: 2. Առհասարակ՝ ծնողներին կորցրած մարդ: 3. փխբ. Հոգևանավորից՝ խնամակալից՝ պաշտպանից զուրկ: // Ա. Ծնողազուրկ: 2. փխբ. Բարեկամ՝ կարեկից՝ հարազատ չունեցող: 3. փխբ. Անտեր

մնացած, անտերունջ: 4. փխբ. Մենակ, մենավոր:

որբախույզ

Գ. // Ա. Որբերին փնտրող ու հավաքող (մարդ):

որբատեր

Գ. // Ա. Որբի տեր, որբեր ունեցող (կին կամ տղամարդ):

որբևայրի

Ա. // Գ. Ամուսնուց զրկված (կին), կնոջից զրկված (տղամարդ):

որդեսպան

Գ. Իր որդուն՝ որդիներին սպանող (մարդ), զավակասպան: // Ա. 1. Իր որդուն՝ իր զավակներին սպանող: 2. Որդեսպանություն հանդիսացող՝ ներկայացնող: 3. Որդեսպանության ծառայող՝ ծառայած:

որդնած

Բ. Հրկտր. դերբ. որդնել-ի: // Ա. 1. Որդնոտ: 2. փխբ. Նախանձ, նախանձոտ:

որդնակերուներ

Ա. 1. Որդերով կերակրվող, որդեր ուտող, որդնակեր: 2. Որդերի կերած, որդը կերած: // Գ. Որդի կերած՝ որդնակեր տեղ որևէ բանի վրա կամ մեջ, որդնակերուկ:

որկրամուլ (որկորամուլ)

Գ. Ազահ՝ անկշտում՝ շատակեր՝ ամենակեր մարդ: // Ա. 1. Ազահ, անկշտում, շատակեր: 2. փխբ. Անհագուրդ, անհագ: 3. փխբ. Ամենակեր, ամենակուլ, ամենասպառ: 4. Որկրամուլություն արտահայտող:

ործ

Ա. 1. Արական սեռին պատկանող, արու: 2. Միայն արական՝ բեղմնավորող փոշի ունեցող (բույսերի մասին), ծաղկափոշի ունեցող, բայց երբեք չպտղաբերող: 3. փխբ. Կարծր, չոր, պինդ: // Գ. 1. Երկու տարեկան արու ոչխար: 2. խսկց. Առհասարակ արու կենդանի: 3. փխբ. Շատ կարծր՝ չոր՝ պինդ ինչ-որ բան:

ործնէզ

Գ. 1. Արական և իգական սեռային հատկանիշներն իր մեջ միավորող

կենդանի կամ մարդ, հեմա-
ֆրոդիտ, արուէգ: 2. փխք.
Կնաբարո տղամարդ: 3. փխք.
Անվճռական՝ թուլական՝ կամա-
զուրկ մարդ: 4. փխք. Երկդիմի՝
երկերեսանի մարդ: // Ա. 1.
Արական և իգական սեռային
հատկանիշներն իր մեջ միավորող,
հեմաֆրոդիտ, արուէգ: 2. փխք.
Կնաբարո (տղամարդու մասին):
3. փխք. Տարտամ, որոշակի
բնութագիր՝ բովանդակություն՝
ուղղություն չունեցող, որոշակի
վերաբերմունք չարտահայտող: 4.
փխք. Անվճռական, թուլական,
կամազուրկ, հաշտվողական: 5.
փխք. Երկդիմի, երկերեսանի: 6.
փխք. Խառն, ոչ միօրինակ, ոչ
միատեսակ, հակառակ՝ հակադիր
տարրեր միավորող:

որմնագարդար

Գ. // Ա. Պատեր գարդարող՝
գարդանկարող (արհեստավոր,
նկարիչ):

որոճող (որոճացող)

Բ. Ենթ դերբ. որոճել-ի կամ
որոճալ-ի: /// Ա. Որոճողների
ենթադասին պատկանող: /// Գ.
Կենդանի, որը կերը ստամոքսից
ետ է քերում քերանը և կրկին
ծամում:

որոմնացան

Գ. // Ա. Որոմ (մոլախոտի տեսակ)
ցանող, աճեցնող (մարդ): 2. փխք.
Չարիք սերմանող, չարիքի՝
խռովության՝ երկպառակության՝
մոլորության սերմեր ցանող (մարդ,
ուղղություն, գաղափարախոսու-
թյուն ևն):

որոնելի

Ա. 1. Որոնելով գտնելու,
որոնումների առարկա հանդի-
սացող: 2. մաթ. Որոշման՝ սահ-
մանման՝ գտնելու ենթակա:
// Գ. մթմ. Որոշելի՝ գտնելի մեծու-
թյուն:

որոնող

Բ. Ենթ. դերբ. որոնել-ի: // Ա. 1.
Որևէ բանի հետամուտ, ձգտող: 2.
Որոնիւմների մեջ գտնվող: 3.

Հետախուզող, հետազոտող: 4.
Քննող, գիտելիքների ևն խորքը
թափանցող, խորամուխ եղող,
ավելի խոր՝ ներքին էությունը
երևան հանելու ձգտող:

որոշիչ

Ա. 1. Որոշող, տարբերակող: 2.
Որոշելուն ծառայող: 3. քրկն.
Նախադասության գոյական կամ
գոյականաբար գործածված
անդամի որակը՝ չափը կամ որևէ
կարգի այլ հատկանիշ ցույց տվող:
4. փխք. Վճռական, ճակա-
տագրական, բախտորոշ: // Գ. 1.
քրկն. Նախադասության գոյական
կամ գոյականաբար գործածված
անդամի որևէ կարգի հատկանիշ՝
որակը՝ չափը ևն ցույց տվող
երկրորդական անդամ: 2. մթմ.
Մաթեմատիկական արտահայ-
տություն, որի օգնությամբ կարճ ու
պարզ կերպով կարելի է ծնակեր-
պել առաջին աստիճանի հանրա-
հաշվական հավասարումների
լուծման ու ուսումնասիրության
կանոնները: 3. գրդր., առավել.
հոգն. Տասնորդական ընդհանրա-
կան դասակարգության մեջ՝ փաս-
տաթղթերի լեզվական, ժամանա-
կագրական և այլ կարգի ինդեքսա-
վորված բնութագիր:

որոշյալ

Ա. 1. Որոշված, սահմանված,
նշանակված: 2. Որոշակի, ճշտո-
րեն պարզված՝ հաստատված: 3.
քրկն. Որոշյալ առումով գործած-
ված, որոշյալություն արտահայ-
տող: 4. քրկն. Որոշչի լրացյալը
հանդիսացող: // Գ. քրկն. Որոշչի
լրացյալը հանդիսացող անդամը
նախադասության մեջ:

որովայնախոս

Գ. // Ա. 1. Առանց շրթունքները
շարժելու և ծայրը կարծես փորից
հանելով խոսող (մարդ): 2. սնոտ.
Սուտ մարգարե:

որովայնամոլ

Գ. // Ա. Շատակեր, որկրամոլ,
ազահ (անծ):

որովայնապաշտ

Ա. // Գ. Որովայնամոլ, ազահ,
որկրամոլ (մարդ):

որոտագին

Մ. // Ա. 1. Որոտ առաջացնող՝
առաջացնելով, որոտյունով:
2. Որոտի նման, ահեղորեն
դղրդալով, ահեղ դղրդյունով՝
որոտալի ծայնով՝ թնդյունով:
3. փխբ. Բարծրածայն, որոտա-
ծայն:

որոտագոչ

Ա. // Մ. 1. Որոտածայն գոչյուն
արծակող, որոտագին գոչյուն-
ներով: 2. Որոտալից ծայն ունե-
ցող՝ հանող, բարծրագոչ ծայնով,
գոռոցով:

որոտածայն

Գ. Որոտի ծայն, դղրդոց, թնդյուն:
/// Ա. /// Մ. 1. Որոտի ծայնով,
դղրդյունով, դղրդյուն բարծրաց-
նող: 2. փխբ. Որոտի նման ծայն
ունեցող, ահեղ ծայնով, խիստ
բարծր: 3. փխբ. Որոտների ծայնով
լցված, շաչ ու շառաչով լցված,
որոտագին:

որսահսկիչ

Գ. Որսի կենդանիների և
որսատեղեր պահապան, որսա-
պահ: // Ա. Որսի կենդանիներին
պահպանող և որսատեղերը
հսկող:

որսամոլ

Գ. // Ա. Որսորդության մոլի
սիրահար, մոլի որսորդ:

որսկան

Ա. 1. Որսացող, որս անող, որսին
հետապնդող: 2. Խուզարկու,
լրտես: // Գ. Որսորդ:

որտեղ

Դ. հայրց. Ի՞նչ տեղ, ո՞ւր: / հրքր.
Տվյալ տեղում, որ..., ինչ տեղում
որ նշ.: // Վ. Թերահավատության՝
տարակուսանքի՝ Կասկածանքի
արտահայտություն՝ չի կարող
պատահել, նման չէ, հեռու է,
հազիվ թե:

Ձ Զ Ծ

չա՛ր-փա՛ր

Ձ. քնծ. Ճաքելու՝ պատռվելու՝
ճեղքվելու ծայնը՝ ծայնանմանու-
թյունը: /// Ա. Չաթ-չաթ ծայնով,
ճըռ-ճըռ ծայնով: /// Մ. 1. Ճռալով,
չխկալով: 2. Որոշ չափով, այսպես
թե այնպես, մի կերպ, ոչ
կանոնավոր կերպով: /// Գ. Ժծկ.
Չենք:

չար

Ա. 1. Չարությամբ լցված, չար՝
վատ գործերի ընդունակ: 2.
Չարություն պարունակող, չարիք
արտահայտող: 3. Չարիք պատ-
ճառող՝ բերող, ուրիշին վնասող,
անախորժ բան անող՝ ասող: 4.
Աղետավոր: 5. Չարիքներով՝
վտանգներով լի, վտանգալից: 6.

Վատ, հոռի, անախտան: 7.
Կատաղի: 8. Անգութ, դաժան,
անկարեկից: 9. Չարախոս, չա-
րալեզու: 10. Չարախինդ, չա-
րամիտ: 9. Բարկացկոտ, տհաճ:
10. Չարություն անող, չարաճճի,
անհանգիստ, անկարգապահ: // Մ.
Չարությամբ, չարությամբ լցված: //
Գ. Չար ուժ, սատանա:

չարաբան

Ա. // Գ. 1. Ուրիշի մասին վատ
բաներ խոսող, բամբասող, չարա-
խոս: 2. Ջրպարտիչ, չարամտո-
րեն ուրիշներին ամբաստանող՝
մեղադրող: 3. Ջազրախոս, հայ-
հոյախոս:

չարագին

Ա. // Մ. Չարաչար (կերպով):

չարագործ

Գ. 1. Չարիքներ գործող՝ չար գործեր կատարող մարդ: 2. Հանցագործ, ոճիրներ գործող մարդ, ոճրագործ: // Ա. 1. Չարագործություն պարունակող՝ հանդիսացող: 2. Չարիք պատճառող, չարիք նյութող, չարիքի հանգեցնող:

չարադև

Գ. սնուտ. Չար ոգի՝ դև: // Ա. Հոգում չարություն՝ չար դև ունեցող: 2. փխբ. Չարից բռնված, չան դևից ներշնչված և այդ ներշնչումով գործող, դիվահար: 3. Թշվառ, դժբախտ:

չարադյուք

Ա. // Գ. Չար դյուքանք անող, չար կախարդ:

չարաժախտ

Ա. 1. Չար՝ նենգ ժախտ ունեցող, չարախինդ: 2. Ուրիշի դժբախտության վրա ուրախացող: // Մ. Չարախնդորեն:

չարալեզու

Ա. 1. Չար լեզու ունեցող, մեկի մասին չարությամբ խոսող, չարախոս, չարաբան: 2. Չար լեզուների կողմից ասված՝ տարածված: 3. Չարախոսություն հանդիսացող՝ պարունակող՝ արտահայտող: // Գ. Չարախոս՝ վատաբանող անձ:

չարախինդ

Ա. 1. Ուրիշին հասած չարիքի՝ դժբախտության վրա ուրախացող, վատը կամեցող, չարակամ, չարախնդաց: 2. Չարություն արտահայտող ծիծաղով: // Մ. Չարախնդորեն, չարությամբ ծիծաղելով:

չարախոս

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ չարաբան:

չարախոսական

Ա. Չարություն պարունակող՝ հանդիսացող: 2. Չարախոսին՝ չարախոսությանը հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. Չարախոսություն:

չարակամ

Ա. // Գ. Ուրիշին չարիք՝ վատություն կամեցող, չարասեր, չարամիտ (անձ):

չարակիր

Ա. // Գ. 1. Չարիք՝ չարություն՝ դաժանություն՝ չարախոսություն կրող՝ կրած (մարդ): 2. Չարիքների՝ զրկանքների ենթարկված, չար ուժերից հալածված (մարդ):

չարահայաց

Ա. // Մ. Չար հայացքով, չար հայացք ունեցող:

չարահոգի

Ա. 1. Չար՝ վատ հոգի ունեցող, դաժան, անագորույն, նենգ: 2. Չարամտությամբ արված՝ կատարված: // Գ. Չար՝ նենգ հոգի ունեցող անձ, չարամիտ անձ:

չարադանդ

Ա. // Գ. կրոն. Չար՝ մոլար՝ քայքայիչ աղանդի հետևորդ, հերետիկոս:

չարաճճի (չարաճճիկ)

Ա. /// Գ. 1. Անհանգիստ՝ վնաս չպատճառող չարություններ անող, չար (երեխա): 2. Աշխույժ՝ ուրախ՝ զվարթ, կատակասեր (երեխա): /// Մ. 1. Չարաճճիորեն, բազմանշանակ, չարաճճի կերպով: 2. Խորամանկորեն:

չարանենգ

Ա. Չար ու նենգ, խարդախ, չարամիտ, դաժան: // Մ. Չարանենգորեն, չարանենգ կերպով, չարանենգությամբ:

չարաչար

Ա. Խիստ չար, դժնդակ: // Մ. 1. Անտանելի, ծանր: 2. Շատ խիստ, սաստիկ, չափազանց: 3. Դաժանաբար, դաժանորեն:

չարապաշտ

Ա. // Գ. 1. Չարին պաշտող, չարափառ: 2. Կռապաշտ: 3. փխբ. Չարասեր:

չարխափան (չարիքախափան)

Ա. Չարը՝ չարիքը խափանող, չարիքի առաջն առնող, չարիքը կանխող: // Գ. 1. Չար աչքից պահպանող հմայիլ կամ այլ

տեսակ հուշութիւն: 2. կրօն., ժող.
Աստվածածնի մակդիրը:

չափ

Գ. 1. Չափման միավոր: 2. Իրերի որոշ քանակ, որ ընդունվում և գործածվում է որպես որոշ միավոր: 3. Որևէ աման՝ անոթ ևն, որի տարողությունը որոշվում է որպես չափման միավոր: 4. Չափը որոշող ամանի մեջ տեղավորվող հեղուկի՝ նյութի քանակը: 5. Որևէ նշան՝ թիվ, չափսը ցույց տվող նիշ: 6. Սահման, որևէ բանի ընդունված նորմա: 7. գրկն. Ուսանավորի մի տողի ոտքերի և վանկերի քանակը: 8. երժշտ. Եղանակ երգելու կամ նվագելու արագության աստիճանը, տեմպ: 9. Առանձին նշաններով արտահայտված ամեն մի ձայնանիշի տևողությունը, տակտ: 10. Ծավալ, մեծություն: 11. Մի գործողության աստիճան՝ սաստկություն: 12. Չափավորություն: 13. փիլ. Առարկաների՝ երևույթների քանակի և որակի արմատական միասնություն, այն սահմանը, որից սկսած քանակական փոփոխությունները հանգեցնում են առարկայի որակի փոփոխության: // Կ. 1. Մեծությամբ, ծավալով: 2. Մոտ, մոտավորապես, շուրջ: 3. Ըստ, նման, չափով՝ մեծությամբ՝ ծավալով՝ տարողությամբ՝ քանակով հավասար՝ համեմատ՝ համապատասխան:

չափաբերական

Ա. 1. հզվդ. Չափավոր, կանոնավոր, համաչափ: 2. հնգ. Տաղաչափական: // Գ. եկեղ. Ծննդյան՝ ամուսնության կամ մահվան վկայական (եկեղեցում տրվող):

չափագիր

Գ. 1. Չափագրող մասնագետ: 2. Չափագրված պատկեր՝ տախտակ՝ գծագիր ևն: // Ա. 1. Չափագրող: 2. Չափագրված:

չափածո

Գ. 1. Չափական ստեղծագործությունների ամբողջությունը որպես գեղարվեստական գրականության ճյուղ: 2. Որևէ ժողովրդի՝ դարաշրջանի ևն չափական ստեղծագործությունների ամբողջությունը: 3. Չափական ստեղծագործություն (ոտանավոր, վիպերգ ևն): // Ա. Չափով՝ տաղաչափական կանոններով հորինված՝ գրված:

չափահաս

Ա. // Գ. 1. Հասունացած, արբունքի հասած: 2. պշտն. Քաղաքացիական պարտականություններ և իրավունքներ ունենալու տարիքին հասած: 3. Միջին տարիքի հասած, հասակն առած (մարդ), հասուն:

չափան

Գ. Որոշ ձևով և մեծությամբ կտրած թիթեղ՝ սովարաթուղթ ևն, որի ձևով նկարում կամ տառեր են գրում պատերի վրա, ձևում են զգեստներ, նմուշամած, կաղապար: // Ա. Չափող, չափելուն ծառայող, չափիչ:

չափանշիչ

Ա. // Գ. տեխ. Չափող, չափը վերցնող, չափելով նշող (գործիք ևն):

չափաստուգիչ

Ա. // Գ. տեխ. Որևէ բանի անհրաժեշտ չափերը վերցնող՝ ստուգող (հարմարանք, սարք):

չափիչ

Ա. 1. Չափող, հաշվող: // Գ. 1. Չափող՝ հաշվող գործիք՝ սարած 2. Չափելու ծառայող զանազան գործիքների ու սարածների ընդհանուր անունը:

չափով

Գ. Գործ. հոլ. չափ-ի: /// Մ. Չափավոր, որոշակի չափով՝ քանակով: /// Կ. Մոտավորապես նույն մեծությամբ՝ ծավալով:

չափորոշիչ

Գ. Բնութագրող մեծության չափը՝ չափասահմանը, չափելու՝ չափը վերցնելու միավոր, մասշտաբ: 2. նորբ. Հոգևոր՝ մտավոր են արժեքները՝ գիտելիքները որոշելու՝ գնահատելու հատկանիշ՝ սկզբունք: // Ա. Չափը՝ սահմանը՝ գնահատականը որոշող:

չափոաստիչ

Գ. // Ա. Չանազան բաներ չափոաստող՝ չափոաստելու (հարմարանք՝ գործիք):

չեզոքացուցիչ

Ա. // Գ. Չեզոքացնող, չեզոքություն առաջ բերող (նյութ, միջոց):

չէ

Բ. Սահմ. եղ. է-ի: // Վ. Ոչ:

չթթան

Ա. Չթթացնող, չթթոց արծակող: // Գ. Կենդ. Թռչունի տեսակ:

չլինի

Բ. Ըղծ. եղ. չլինել-ի: // Վ. Երկբայական-հարցական չլինի՝ թե:

չխկան

Գ. 1. Փոքրիկ փայտիկներ կամ ոսկորներ, որոնք իրար խփելով չխկչխկացնում են: 2. երժշտ. Կաստանետի նման պարզունակ երաժշտական գործիք: // Ա. Չխկացող, չխկոց հանող:

չհաշված

Բ. Հրկտր. դերբ. չհաշվել-ի: // Կ. Առանց:

չմշկավոր

Ա. 1. Ոտներին չմուշկներ կրող: 2. Չմուշկներով սահող: // Գ. Չմուշկներով սահող անձ, չմշկորդ:

չնայած

Բ. Հրկտր. դերբ. չնայել-ի: /// Կ. Հաշվի չառնելով՝ անտեսելով որևէ հանգամանք, հակառակ: /// Շ. Թեպետ և , թեկուզ:

չնայելով

Բ. Գործ. հոլ. չնայել-ի: /// Կ. /// Շ. Թեպետև, չնայած, հակառակ այն բանի:

չո՞ռ

Գ. գտնտ. Խաղողի և բոստանային բույսերի սնկային հիվանդություն: 2. Անասունների վարակիչ հիվանդություն: // 2. Ձգվանքի՝ բարկության՝ կուտակված զայրույթի՝ անեծքի կամ հայիոյանքի բացականչություն:

չոր

Ա. 1. Խոնավությունից զուրկ: 2. Խոնավությունը պակաս: 3. Անբավարար տեղումներ ունեցող, երաշտ: 4. Սնող՝ կենսատու հյութերից զուրկ (բույսերի մասին): 5. Չորացրած, չիր դարձրած: 6. Առանց հեղուկի, ցամաքեցրած: 7. Բավարար չափով ճարպային նյութեր չունեցող: 8. Նիհար: 9. Կոպիտ, քիտտ, խիստ: 10. Առանց արտահայտչականության, առանց հուզական մանրամասնությունների: 11. Հնչեղությունից զուրկ, անախորժ: 12. Հաշվենկատ, կշռադատված, սառը դատողության վրա հիմնված: 13. Կարծր, պինդ: 14. Բուսականությունից զուրկ: 15. Չորացած, թառամած: 16. փխթ. Հնացած: /// Մ. 1. Սառը կերպով, կոպտորեն, անտարբերությամբ: 2. Առանց արտահայտչականության՝ հուզականության, անհետաքրքիր: 3. Հաշվենկատորեն: /// Գ. խսկց. Չոր փայտ՝ վառելիք:

չորեղեն

Ա. Չոր, ոչ ջրալի: // Գ. հվք. 1. Ոչ ջրիկ ուտելիքների (պանիր, հաց, կարագ, ծու ևն) ընդհանուր անվանում: 2. Չոր մրգեր:

չորեքթաթ

Մ. // Ա. Չեռքերի և ոտքերի վրա, ձեռքերն ու ոտքերը գետնին դնելով գնացող՝ շարժվող, չոչ անող՝ անելով:

չորստանի (չորստոնանի, չորքտանի)

Ա. 1. Չորս ոտք ունեցող, չորս ոտքով ման եկող: 2. Չորս ոտք ունեցող (կահույքի մասին): // Գ. 1. Չորս ոտքով ման եկող կենդանի, չորքտանի: 2. Հատկապես՝ ընտանի կաթնասուն կենդանի: 3. փխթ. Անբան մարդ:

չորստակ

Ա. // Մ. 1. Չորս շերտ՝ իրար վրա եկած ծալք ունեցող, չորս անգամ ծալված: 2. Ժող. Քառապատիկ:

չորուկ

Ա. 1. Չորացած, չոր: 2. Շատ նիհար, վտիտ, չորչորուկ: 3. Երաշտ, չոր, ոչ անծրեային: // Գ. 1. Ծառի չոր ճյուղեր: 2. Հացի արտաքին՝ պինդ շերտը: 3. հզվդ. Անասունների տակ փռելու համար օգտագործվող չոր խոտ: 4. փխթ. Շատ նիհար մարդ:

չորուցամաք (չոր ու ցամաք)

Ա. 1. Շատ չոր, քուրդովին չոր՝ ցամաք: 2. Չորչորուկ, չոր, չորոսկոր: 3. Միայն հաց ու պանրով, առանց կերակրի: 4. Թարմացնող՝ հետաքրքրացնող՝ հրապուրող ևն հանգամանքներից զուրկ: 5. Կոպիտ, խիստ, կտրուկ: 6. Խիստ հաշվենկատ, սառը դատողության վրա հիմնված: // Մ. 1. Շատ չոր, առանց արտահայտիչ՝ հուզական

մանրամասնությունների, անհետաքրքիր: 2. Կոպտությամբ, խիստ և կտրուկ ձևով: 3. Խիստ հաշվենկատ, չափազանց կշռադատված, սառը դատողությամբ: 4. Ոչ ախորժալուր: 5. Միայն հաց ու պանրով սնվելով:

չտես

Ա. // Գ. 1. Կյանքը խեղճ՝ աղքատ անցկացրած՝ կարոտ մնացած (մարդ): 2. Բան չտեսած՝ խեղճ վիճակից հանկարծ բարձր վիճակի՝ հարստության հասած և դրանով շլացած՝ փքված՝ ցուցամոլ դարձած (մարդ): 3. Չտեսնող՝ տեսնել չցանկացող (մարդ):

չտեսնված

Բ. Հրկտր. դերբ. չտեսնվել-ի: // Ա. 1. Ջարմանալի, ապշեցուցիչ, արտակարգ: 2. Արտասովոր, տարօրինակ:

չունևոր

Ա. // Գ. խսկց. Չքավոր, աղքատ, ունեցվածքից զուրկ (մարդ):

չքավոր

Ա. 1. Կարողությունից՝ միջոցներից զուրկ, աղքատ, չունևոր: 2. փխթ. Խղճուկ, աղքատիկ: 3. փխթ. Ոչ շքեղ, աղքատիկ: 4. փխթ. Նեղ, ծանր: // Գ. Կարողությունից՝ միջոցներից զուրկ՝ աղքատ՝ չունևոր մարդ:

չքոտի

Ա. Չնչին, աննշան: // Գ. Չքոտիք, չնչին՝ աննշան բան, ոչնչություն:

պալատական

Ա. 1. Պալատին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Պալատում տեղի ունեցող՝ ընթացող: 3. Պալատից՝ արքունիքից բխող՝ ծագող, թագավորական իշխանությունից բխող: 4. Պալատում ծառայող՝ պաշտոնավարող, պալատի պաշտոնյաներին ու բնակիչներին սպասարկող: // Գ. Պալատի պաշտոնյա, արքունիքի ծառայող ազնվական:

պալարախտավոր

Ա. // Գ. բժշկ. Պալարախտով՝ բարակացավով հիվանդ:

պալարակտրիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Արմատահատ, անասունների կերի համար արմատի պալարներ կտրտող (մեքենա):

պալարապտուղ

Գ. բսբ. Պալարային՝ որպես պալար ձևավորվող պտուղ: // Ա. Պալարապտղատու, պալարապտուղ ունեցող:

պախարակիչ

Ա. // Գ. Պախարակող:

պակաս

Ա. 1. Ոչ ամբողջական, որոշ մասով՝ քանակով պակասեցրած՝ պակասող, թերի: 2. Սահմանվածից՝ հասանելիքից են որոշ մաս հանած՝ նվազեցրած: 3. Որոշակի չափի՝ քանակի չհասնող: 4. Անկատար, ոչ կատարյալ, թերակատար: 5. Անարժան, հարկ եղած մակարդակը՝ գիտելիքները՝ որակը չունեցող: 6. Նվազ, թույլ: 7 Փոքր, քիչ, սակավ: 8. Բացակա, ներկա չգտնվող: 9. Պակասություն թերություն հանդիսացող, պակասավոր: 10. Որևէ բանի զիջող, որևէ բանի համեմատությամբ ցածր: 11.

Խելապակաս, տկարամիտ: 12. Դժվարին, տնտեսական ոչ բարվոք վիճակ ներկայացնող: // Մ. 1. Սահմանվածից՝ հասանելիքից են որոշ մաս՝ քանակ նվազեցրած: 2. Որոշ չափից՝ քանակից են քիչ նվազ, նվազ չափով: 3. Թույլ, ոչ ուժգին, ոչ բուռն: 4. Որևէ բանի համեմատությամբ՝ ցածր կամ վատ: // Գ. 1. Պակասող բան, պակասություն: 2. Մարմնական արատ: 3. Թերություն, բաց կողմ: 4. Անբավարարություն, հարկ եղածից՝ պահանջվածից պակաս լինելը: 5. Պակասորդ: 6. Կարիք, պահանջ, անհրաժեշտություն:

պակաս-պրատ

Ա. Կիսատ-պրատ: // Գ. Կիսատ-պրատ բան:

պահին

Գ. Տր. հոլ. պահ-ի: // Կ. ժամանակ, ընթացքում:

պահածո

Գ. Երկար ժամանակ փչանալուց զերծ պահելու համար հատուկ ձևով պատրաստված մթերք: // Ա. 1. Պահած, պահված: 2. Պահածոյացված, պահածոյացրած:

պահանգակապ

Գ. Պահանգով՝ պատի շարվածքին ամրություն տալու համար գերանով՝ ծողով միացում՝ կապ: // Ա. Պահանգներով կնապած՝ ամրացված:

պահանջատեր

Գ. Պահանջի տեր, որևէ կարգի պահանջ ներկայացրած (ներկայացնող) անձ, պահանջ ունեցող անձ: 2. Պարտքատեր: // Ա. Պահանջ ունեցող, պահանջավոր:

պահապան

Գ. 1. Մեկին կամ մի բան պահպանող՝ նրանց ապահովության վրա հսկող անձ, պահակ: 2. Մեկին՝ մի բան որևէ բանից

պաշտպանող՝ պահպանողը: 3. Որևէ բան իր մոտ պահող, որևէ բանի նվիրված կերպով հետևող՝ պահպանող մարդ: 5. սնուտ. Պահպանակ հմայիլ՝ չար աչքից պահպանելու համար: // Ա. Պահպանող, չարից՝ փորձանքից՝ վատ աչքից հեռու, պահող, հսկող, պաշտպանող:

պահառու

Գ. // Ա. Թանկարժեք իրեր՝ փաստաթղթեր են ի պահ վերցնող (մարդ, բանկ, հիմնարկություն):

պահատու

Գ. // Ա. Որևէ բան՝ թանկարժեք իրեր՝ փաստաթղթեր պահ տվող (մարդ):

պահեստային

Ա. 1. Պահեստում պահվող՝ պահպանվող, ամբարվող: 2. Պատրաստված՝ ձեռք բերված և պահվող՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտագործելու՝ համալրելու համար: 3. ռազմ. Պահեստային զորամասին վերաբերող՝ հատուկ: 4. Սասերի՝ սարքերի ևն փչացման՝ մաշվելու դեպքում դրանց փոխարինող՝ փոխարինելուն ծառայող: 6. Անհրաժեշտության դեպքում կոճի՝ մրցապայքարի մեջ մտնելու համար կազմված՝ պահվող: // Գ. ռազմ. Միայն պատերազմի դեպքում զորակոչվող զինապարտ, պահեստի զինվոր՝ հրամանատար:

պահեցող

Ա. // Գ. կրոն., հզվդ. 1. Պաս պահող (անձ): 2. Կերակրի՝ ըմպելիքի և այլնի ավելորդություններից իրեն պահող, ժուժկալ (անձ):

պահին

Գ. Տր. հոլ. պահ-ի: // Կ. Ընթացքում, ժամանակ:

պահիչ

Գ. 1. Պահելու՝ տրված դիրքում ամրացնելու հարմարանք: 2. կզմխս. Թելքավոր հյուսվածք, որ զանազան մկանները հաստատուն կերպով պահում է իրենց տեղում և ամրացնում հոդերի

շապիկները: // Ա. Հաստատուն կերպով պահող, տվյալ դիրքում ամրացնող:

պահպանական

Ա. 1. Որևէ բանի պահպանելուն՝ պաշտպանելուն ծառայող: 2. Պահպանելու հատկություն՝ զորություն ունեցող, պահպանիչ: 3. Հմյական, կախարդական: // Գ. սնուտ. Պահպանակ, կախարդանք պարուակող հմայիլ՝ գիր, հուռութ:

պահպանիչ

Ա. Պահպանող, փրկող, պահպան: // Գ. եկեղ. Հավատացյալներին օգնելու կարճ աղոթքի տեսակ (սկսվում է «պահպանիչ և հույս հավատացելոց» բառերով):

պահպանողական

Ա. 1. Պահպանության ծառայող, պահպանելու հատկություն՝ կարողություն ունեցող: 2. Պահպանողականություն արտահայտող՝ պարունակող, նրա վրա հիմնված: 3. Պահպանողականության հետևող: // Գ. Հին կարգերի՝ հին հայացքների ու սովորությունների կողմնակից, պահպանողականության հետևորդ:

պահունակ

Գ. // Ա. Պահելու և հարկ եղած ժամանակ օգտագործելու համար անհրաժեշտ դիմացկունություն ունեցող (բանջարեղեն):

պաղ

Ա. 1. Սառը, ցուրտ, ոչ տաք: 2. փխթ. Համակություն չառաջացնող, չոր ու ցամաք, կենդանություն՝ կենսականություն չունեցող, անտարբեր: 3. Անսիրտ, անզուր, խիստ, դաժան: 4. Ոչ ջերմ, ոչ սիրալիկ: 5. Անհետաքրքիր, ծանծրկալ, պատճառող: 6. Տհաճ, անդուր: 7. փխթ. Անշունչ, անկենդան, անկյանք: // Մ. 1. Սառնորեն, սառնությամբ, սառնապարտիկ: 2. Սառն ու անդուր կերպով: // Գ. Ցուրտ, ցրտություն, սառնություն:

պաղատագին

Ա. 1. Թախանձագին պաղատող: 2. Խնդրանք՝ պաղատանք արտահայտող: // Մ. Աղաչանք-պաղատանքով, թախանձագին:

պաղիջ

Գ. Սառեցնելու հարմարանք: // Ա. Սառեցնող:

պաղջուր

Գ. Պաղը՝ սառը ջուր: // Ա. Սառը ջուր ունեցող, սառնորակ ջրով:

պաղուկ

Ա. 1. Դուրեկանորեն պաղ, զով: 2. Փոքր-ինչ սառած, ոչ ջերմ: // Գ. Ապուխտի ճարպոտ մասը:

պաճուճաբան

Ա. 1. Ճոռոմ՝ փքուսույց լեզվով խոսող կամ գրող: 2. Պաճուճաբանություններով հարուստ, ճոռոմ լեզվով գրված՝ ասված: // Գ. Ճոռոմ լեզվով խոսող կամ գրող մարդ:

պաճուճազարդ

Գ. Պաճուճանքի՝ պչրանքի զարդ: // Ա. 1. Պաճուճանքով զարդարված: 2. Վերամբարծ՝ փքուսույց արտահայտություններով՝ դարձվածներով և բառերով զարդարված:

պամֆլետագիր

Ա. // Գ. Պամֆլետ՝ պարսավագիր գրող (հեղինակ):

պայթարար

Գ. // Ա. Պայթեցման աշխատանքներին մասնակցող (բանվոր, մասնագետ):

պայթուցիկ

Ա. 1. Պայթյուն առաջացնող, պայթուցիչ: 2. Պայթելու՝ պայթեցնելու ուժ՝ հատկություն ունեցող: 3. Պայթեցնելու ծառայող, պայթեցում առաջ բերելու համար գործադրվող: 4. փխբ. Բուռն, ուժգին, շոնդալից: 5. փխբ. Հնչեղ, աղմկալից: // Գ. Պայթեցնող նյութ, պայթուցանյութ:

պայծառառես

Ա. 1. Պայծառ տեսք՝ կերպարանք ունեցող, պայծառաղես: 2. Ամեն ինչ պայծառորեն՝ պարզ՝ հստակ

տեսնող, խորամիտ, խելացի, խորաթափանց: 3. Լավատես, կյանքին ու երևույթներին պայծառ հայացքով՝ լավատեսորեն նայող: 4. Պայծառ, լուսավոր, պայծառությամբ ողողված: // Գ. Պարզ ու հստակ տեսնող անձ, ապագան գուշակող՝ կանխատեսող, գուշակ:

պայմանով

Գ. Գործ. հոլ. պայման-ի: // Կ. Պահանջով, առաջարկով, նախադրյալով:

պայմանագրապահ

Գ. // Ա. Պայմանագիրը պահող՝ պահպանող (անձ, հիմնարկ, պետություն):

պայմանադիր

Գ. // Ա. Պայմանագրով որոշակի պարտավորություններ ստանձնող (մարդ), պայմանադրորդ:

պայմանագանց

Ա. 1. Պայմանը զանց առնող՝ դրժող, պայմանն ուրացող, պայմանադրուժ: 2. Պայմանագանցություն պարունակող՝ արտահայտող (արարք, վարքագիծ, գործողություն): // Գ. Պայմանը դրժող՝ ուրացող՝ զանց առնող մարդ:

պայմանախոս

Գ. // Ա. Որևէ բանի մասին պայմանավորվելու բանակցություն վարող (անձ):

պայմանառու

Գ. // Ա. Տես՝ պայմանադիր:

պանդխտակից

Գ. // Ա. Պանդխտության ընկեր, միասին պանդխտության մեջ գտնվող (անձ):

պանդուխտ

Գ. // Ա. 1. Հայրենի երկրից հեռացած և օտարության մեջ ապրող (մարդ), նժդեհ: 2. Տվյալ երկիրը գաղթած՝ տվյալ երկրում ապրող օտարական՝ գաղթական: // Ա. Օտարության մեջ գտնվող՝ ապրող:

պաշարակից

Գ. // Ա. Որևէ բանի պաշարները կրող՝ փոխադրող՝ տեղափոխող (մարդ, փոխադրամիջոց):

պաշարապահ

Գ. // Ա. Պաշար պահող, մթերող, ամբարող (մարդ, հիմնարկություն նն):

պաշարյալ

Ա. // Գ. Պաշարված, պաշարման մեջ գտնվող (մարդ, քաղաք, զորք նն):

պաշտելի

Ա. 1. Պաշտելու՝ պաշտամունքի արժանի: 2. Չափազանց սիրելի: 3. Նվիրական, շատ թանկագին, սրբազան: 4. կրոն. Պաշտամունքի առարկա հանդիսացող: // Գ. Պաշտված՝ սիրելի անձ:

պաշտոնակալ

Գ. // Ա. Պաշտոնյա, պաշտոնատար (անձ):

պաշտոնական

Ա. 1. Պաշտոնի պահանջով կատարված՝ կատարած՝ կատարվող: 2. Որևէ մարմնի կամ պաշտոնատար՝ պատասխանատու՝ հեղինակավոր անձի կամ անհատի կողմից արված՝ կատարված: 3. Որոշակի պաշտոն զրավող՝ զբաղեցնող և այդ պաշտոնը ներկայացնող: 4. Կառավարության մակարդակով կատարվող, կառավարական: 5. Ոչ մտերմական, սառը: // Մ. 1. Հանդիսավորությամբ, պաշտոնի պահանջների համաձայն, պաշտոնապես: 2. խսկց. Սառը, ոչ մտերմաբար, առանց ջերմության:

պաշտոնակատար

Գ. // Ա. 1. Ժամանակավորապես որևէ պաշտոն կատարող կամ տվյալ պաշտոնն զբաղեցնողին ժամանակավորապես ժամանակավոր փոխարինող (անձ): 2. Առհասարակ՝ որևէ պաշտոն վարող՝ կատարող, պաշտոնատար (անձ, պաշտոնյա):

պաշտոնակից

Գ. // Ա. Միասին ծառայող՝ աշխատող, միևնույն հիմնարկում՝ ծեռնարկությունում ևն պաշտոնավարողներից յուրաքանչյուրը մյուսների համար:

պաշտոնավոր

Ա. // Գ. Պաշտոն՝ պաշտոնական դիրք ունեցող (անձ):

պաշտոնատար

Գ. // Ա. Որևէ մեկին ծառայող, որևէ պաշտոն կատարող (անձ), պաշտոնյա, ծառայող (մարդ):

պաշտպան

Գ. 1. Մեկի կամ մի բանի պաշտպանությունն ապահովող մարդ՝ նեցուկ՝ պահապան: 2. Կողմնակից, մեկի կողմը պահող՝ ասածներին կամ արածներին անվերապահորեն հավանություն տվող մարդ: 3. Հովանավոր, խնամակալ: 4. իրավք. Ղատարանում մեղադրյալի շահերը պաշտպանող անձ, դատապաշտպան: 5. Ջատագով, ջերմ կողմնակից՝ կուսակից: 6. մարզ. Ֆուտբոլում՝ հոկեյում և այլ խաղերում պաշտպանողի դեր կատարող՝ պաշտպանությունն ապահովող մարզիկ-խաղացող: 7. կենդ. Արյան շիճուկի մեջ եղող պաշտպանական նյութ: // Ա. Պաշտպանող, պաշտպանություն ապահովող, սպասարկող, օժանդակող:

պաշտպանական

Ա. 1. Պաշտպանելու՝ պաշտպանվելու համար նախատեսված՝ սահմանված: 2. Պաշտպանությունն իրացնող՝ ապահովող: 3. Պաշտպանելու՝ պաշտպանվելու նպատակ հետապնդող, ոչ հարձակողական: 4. Պաշտպանվող, պաշտպանության տակ առնված, պաշտպանության առարկա հանդիսացող: 5. Մեղադրյալին պաշտպանելու համար ասված՝ խոսված՝ տեղի ունեցած:

// Գ. Պաշտպանական խոսք, դատապաշտպանի կողմից մեղադրյալին պաշտպանելու համար ասված խոսք՝ ճառ:

պաշտպանյալ

Ա. // Գ. 1. Մեկի պաշտպանության՝ հովանավորության տակ գտնվող (մարդ): 2. իրավք. Ղատարանում դատապաշտպանի կողմից պաշտպանվող անձ են:

պապադավան

Գ. // Ա. Մոլեռանդ կաթոլիկներին տրվող արհամարհական անվանում:

պապակ

Գ. 1. Սաստիկ ծարավ: 2. փխբ. Բուռն տենչ՝ փափագ՝ կարոտ: // Ա. 1. Պապական, ծարաված, ծարավելուց տանջված՝ տոչորված: 2. փխբ. Որևէ բանի բուռն կարոտ՝ փափագ ունեցող:

պապական

Ա. 1. եկեղ. Պապին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Պապականության հետևող, պապականություն դավանող: // Գ. Պապի՝ պապական իշխանությանը հարող՝ դավանող՝ կողմնակից անձ:

պապեպապ

Ա. // Մ. Պապից պապ, պապերի հաջորդականությանը համապատասխան, սերնդեսերունդ:

պառակտիչ

Ա. // Գ. Պառակտող, երկպառակություն գցող, ջլատող (անձ):

պառավ

Ա. 1. Ծերացած, տարիքավոր, հասակն առած (կնոջ կամ տղամարդու մասին): 2 Տարիքոտ, ծերացած (կենդանիների մասին): 3. Հին, շատ տարիների կյանք ունեցած՝ աճած (բույսերի մասին): 4. Պտղաբերությունը՝ աճը նվազած: 5. փխբ. Վաղուց ի վեր գոյություն ունեցող, հնամենի: 6. Պառավ կնոջ հատկություններ ունեցող: 7. Մաշված, ուժասպառ եղած: 8. փխբ. Միշտ գոյություն ունեցող՝ ունեցած, մշտնջենական:

// Գ. 1. Ծերացած՝ տարիքավոր՝ հասակն առած կին: 2. Ծերունի (տղամարդու մասին):

պառլամենտական

Ա. 1. Պառլամենտին հատուկ՝ վերաբերող: 2. Պառլամենտական համակարգի ջատագով՝ կողմնակից: 3. Պառլամենտ ունեցող: // Գ. Պառլամենտի անդամ:

պաս

Գ. 1. եկեղ. Եկեղեցու սահմանած կարգի համաձայն մարմինը ճնշելու՝ տանջելու համար մսեղենից՝ յուղեղենից՝ ձվից հրաժարվելը, պահեցողություն: 2. Ժուժկալություն (ծխելուց, խմելուց են): 3. Պաս պահելու ժամանակը, պահեցողության օրը: // Ա. 1. Պահեցողության, պասի: 2. Պաս օրերին ուտելու համար արգելված: 3. փխբ. Արգելված, անթույլատրելի:

պասսիվ

Ա. 1. Ոչ գործունյա, անգործուն, անտարբեր: 2. Ոչ արդյունավետ: 3. Պարտքերին ու պարտավորություններին վերաբերող: 4. Կրավորական: // Գ. հաշվա. Հիմնարկի՝ ձեռնարկության պարտքերի ու պարտավորությունների ամբողջությունը:

պաստառացու

Գ. // Ա. Պաստառելու համար պիտանի՝ հարմար՝ նախատեսված (կտոր կամ թուղթ):

պատահած

Բ. Հրկտր. դերք. պատահել-ի: // Ա. 1. Տեղի ունեցած, հանդիպած: 2. Առջևն եկած:

պատահական

Ա. 1. Պատահամբ տեղի ունեցած, դիպվածային, անակնկալ, իրերի (դեպքերի են) ոչ բնականոն ընթացքից բխող: 2. Չնախատեսված, չկանխատեսված, նկատի չառնված: 3. Անսպասելիորեն մի տեղ հայտնված՝ ընկերացած՝ միացած՝ պատահած: 4. Դեպքից դեպք՝ դիպվածից դիպված եղող՝ հայտնվող: 5. Առանց բավարար

հիմքերի՝ պատճառների ծագած (ծագող)՝ բխած: 6. Որևէ պաշտոնում՝ աշխատանքում ոչ իրավամբ հայտնված: 7 փիլ. Պատահականության վրա հիմնված: // Մ. Պատահական՝ անակնկալ կերպով, պատահականորեն, պատահաբար:

պատանդառու

Գ. // Ա. Պատանդ առնող՝ վերցնող, իբրև պատանդ իր մոտ որևէ մեկին պահող (անծ, տերություն, մարդկանց խումբ են):

պատանդատու

Գ. // Ա. Պատանդ տվող (մարդ, տերություն, մարդկանց խումբ):

պատանի

Գ. Արբունքի հասակին հասնող դեռահաս՝ նորահաս՝ ջահել տղա: // Ա. 1. Պատանեկան հասակ ունեցող: 2. փխբ. Երիտասարդական պատանեկան հասակին հատուկ, երիտասարդական: 3. փխբ. Մատաղ, մատղաշ, թարմ: 4. փխբ. Նորաբաց, նորածագ, նոր:

պատառ

Գ. 1. Որևէ բանի կամ ամբողջից կտրած՝ պոկած փոքր կտոր՝ մաս՝ բեկոր: 2. Մեծ և վիթխարածավալ մարմնի առանձին փոքրիկ զանգված: 3. Հատված, մաս, բաժին: // Ա. Փոքրիկ, քիչ, մի քիչ:

պատառ-պատառ

Մ. // Ա. 1. Պատառոտված, պատռոտված: 2. Քրքրված, զզգզված, կտոր-կտոր: 3. Հոշոտված, բզիկ-բզիկ:

պատասխանատու

Ա. Իր կամ մեկ ուրիշի արարքների համար պատասխան տվող, պատասխանատվություն կրող, հաշվետու: 2. Մեծ իրավունքներով օժտված և համապատասխանորեն մեծ պատասխանատվություն կրող: 3. Պատասխանատվության զգացումով տոգորված, պատասխանատվության գիտակցության վրա

հիմնված: 4. Շատ էական, խիստ կարևոր, լուրջ: 5. Խիստ պարտավորեցնող: 6. Գլխավոր, առաջին, գերագույն: // Գ. Իր կամ ուրիշի արարքների կամ որևէ բանի համար պատասխան տվող՝ պատասխանատվություն կրող անձ:

պատասխանիչ

Ա. // Գ. տեխ., նորբ. Ավտոմատ կերպով տեղեկացնող՝ հայտնող:

պատասխանող

Բ. Ենթ. դերբ. պատասխանել-ի: // Գ. իրավբ. Այն անձը, որի նկատմամբ հայց է ներկացվել, պատասխանող:

պատարագամատույց

Գ. կրոն. 1. Պատարագ մատուցող՝ կատարող հոգևորական: 2. Պատարագի ժամանակ ասվող աղոթքները պարունակող գիրք, խորհրդատետր: // Ա. Պատարագ մատուցող՝ կատարող:

պատարագիչ

Գ. եկեղ. Պատարագ մատուցող քահանա: // Ա. 1. եկեղ. Պատարագ մատուցող: 2. փխբ. Գովերգող, փառաբանող:

պատգամաբեր

Գ. Պատգամը բերող՝ տեղ հասցնող անձ, լրաբեր, սուրիանդակ: // Ա. Որևէ բան ազդարարող, որևէ բանի մասին լուր տվող, պատգամը տեղ հասցնող:

պատգամագիր

Գ. 1. Պատգամներ գրող, պատգամների հեղինակ, մարգարե: 2. Գրավոր պատգամ՝ պատգամներ պարունակող գիր՝ գրություն: // Ա. Պատգամներ գրող:

պատգամագնաց

Ա. // Գ. Իբրև պատգամավոր բանակցելու գնացող՝ գնացած (մարդ), քանագնաց:

պատգամավոհ

Գ. 1. պատմ. Հին աշխարհում աստվածների և պատգամները հայտնող գուշակ: 2. Այն անձը, որի դատողությունները կամքը՝ խոսքը դիտվում է որպես

անառարկելի ճշմարտություն,
մարգարե: 3. Մեկի պագամները՝
կամքը հայտնող՝ ի լուր ասող
մարդ: // Ա. 1. պատմ. Աստ-
վածների պատգամները հայտնող:
2. Պատգամներ հայտնող՝ ասող:
3. Պատգամներ պարունակող՝
արտահայտող: 4. Մեկի
պատգամները՝ կամքը ի լուր
ասող:

պատգամասաց

Գ. // Ա. Պատգամ ասող՝ հայտնող
(անձ), պատգամաբեր, լրաբեր:

պատգամավոր

Գ. // Ա. 1. Պետական՝
կուսակցական՝ հասարակական
ղեկավար մարմինների և նրանց
ծողովներին մասնակցելու համար
ընտրված (անձ): 2. Որևէ կարգի
հանձնարարություններ՝ առա-
ջադրանքներ կատարելու համար
ընտրված (անձ): 3. Որևէ կարգի
կազմակերպության՝ ընկերության՝
մարմնի ևն կողմից լիազորված
(անձ):

պատգամատար

Գ. // Ա. հզվդ. Պատգամ տանող՝
հայտնող (անձ), սուրհանդակ,
բանագնաց:

պատգամատու

Գ. // Ա. Պատգամ/ներ/ տվող՝
հայտնող՝ հաղորդող (մարդ):

պատգարակաբարձ

Ա. // Գ. Պատգարակը կրող՝
վերցնող՝ փոխադրող (մարդ կամ
կենդանի):

պատգարակակի

Գ. // Ա. Տես՝ պատգարակաբարձ:

պատեհապաշտ

Գ. // Ա. քղք. Պիրքի՝ պաշտոնի
հասնելու համար գործի շահերը՝
հասարակական կողմը անտեսող
և հարմարվողականությամբ
առաջնորդվող, սկզբունք չունեցող
(մարդ), կարիերիստ:

պատենաթև

Ա. 1. հզվդ. Թևերի վրա
պատյան/ներ/ ունեցող: 2. Պատե-
նաթևների կարգին պատկանող:
// Գ. կենդք. Ջույգ թաղանթյա թևեր

և կարծր պատյաններ ու ծամող
բերան ունեցող միջատների
տեսակ:

պատերազմագետ

Ա. // Գ. Ռազմագետ:

պատերազմակոչ

Գ. // Ա. Որևէ բան ոչնչացնելու՝
կործանելու՝ պատերազմելու ևն
համար բռն՝ եռանդագին
գործունեություն ծավալելու (կոչ,
հրավեր):

պատերազմամոլ

Գ. // Ա. Ռազմամոլ:

պատերազմատյաց

Ա. // Գ. Պատերազմ/ներ/ ասող
(մարդ), խաղաղասեր, խաղա-
ղատենչ:

պատերազմարար

Գ. // Ա. նորք., ռազմ. Պատերազմ
վարող, պատերազմող, զինվորա-
կան, պատերազմի մասնակցող:

պատերազմող

Բ. Ենթ. դերք. պատերազմել-ի: //
Ա. Պատերազմի մեջ գտնվող,
պատերազմական գործողություն-
ներ վարող:

պատժական

Ա. 1. Պատժելու իրավունքով
օժտված, պատժելու իրավունք
ունեցող: 2. Պատժելու համար
նախատեսված՝ գործադրվող՝
սահմանված: 3. Իբրև պատիժ
գործադրվող՝ կիրառվող: 4.
Պատժելի, պատժի ենթակա: // Գ.
Պատժական գործամասի՝ պատժիչ
ջոկատի զինվորական:

պատժակի

Գ. // Ա. Պատժի ենթարկված,
պատիժ կրող (անձ):

պատժակից

Գ. // Ա. 1. Միևնույն հանցանքի
համար պատժված՝ պատիժ
կրողներից յուրաքանչյուրը մյուս-
ների նկատմամբ: 2. Իրար հետ՝
միաժամանակ կամ միևնույն
վայրում կամ միատեսակ պատիժ-
ների համար դատապարտ-
վածներից յուրաքանչյուրը:

պատժապարտ

Ա. 1. Պատժի արժանի: 2. Ղատապարտված, պատժի ենթարկված: 3. փխբ. Հանցագործ, հանցավոր: 4. փխբ. Ղատապարտելի, պախարակելի, պարսավելի: // Գ. 1. Պատժի արժանի մարդ: 2. Ղատապարտված, պատժի ենթարկված մարդ: 3. փխբ. Հանցագործ, հանցավոր:

պատժարար

Ա. // Գ. Պատժող, պատիժն ի կատար ածող (պաշտոնյա):

պատիժ ու կրակ

Գ. 1. Փորձանք, պատուհաս: 2. Աղետ: 3. Շատ չար՝ չարաճճի երեխա՝ զավակ են: // Ա. Չափազանց չար՝ չարաճճի: 2. Շատ զխացավանք պատճառող, փորձանք/ներ/ բերող:

պատկերագիր

Գ. 1. Պատկերագրական համակարգի գրային նշան՝ գրություն՝ գրավոր հուշարձան: 2. Որևէ բանի (կենդանու, թռչունի) պատկերով ձևացրած տառ՝ զարդագիր: 3. Նկարիչ, գեղանկարիչ: // Ա. Պատկերագրությամբ գրված:

պատկերազարդիչ

Ա. // Գ. Պատկերներով՝ նկարներով զարդարող՝ զարդարված: 2. Գունազարդող, գունազարդված:

պատկերակալ

Գ. 1. Պատկերը ամուր պահող փայտե կամ այլ նյութից պատրաստված հարմարանք: 2. եկեղ., ճրտրպ. Բենը բաժանող փոքրիկ պատ, որի վրա դրվում են սրբապատկերներ ու արձանիկներ՝ ուղղափառ եկեղեցում: // Ա. Պատկերը պահող, պատկերը ամրացնող:

պատկերահան

Գ. 1. Նկարիչ: 2. Լուսանկարիչ: // Ա. Պատկերը վերատադրող, նկարչական, լուսանկարչական:

պատկերամարտ

Գ. // Ա. Սրբապատկերների գործածության՝ պատկերապաշտության դեմ պայքարող (անձ), հերետիկոս, պատկերամարտության կողմնակից:

պատկերամոլ

Գ. // Ա. Պատկերների՝ գեղարվեստական խոսքի մեջ պատկերավոր արտահայտություններ ստեղծելու մոլի սիրահար, պատկերների ետևից ընկնող, պատկերապաշտ:

պատկերաշար

Գ. 1. Պատկերների շարք, բովանդակությամբ՝ մտահղացումով որոշ միասնություն կազմող պատկերներ՝ նկարներ: 2. Իրար կողքի փակցրած՝ դրած պատկերների շարք: // Ա. Վրան պատկերներ շարված, պատկերներով պատված՝ զարդարված (տեղ, վայր են):

պատկերապաշտ

Գ. // Ա. եկեղ. 1. Սրբերի պատկերներ պաշտող, պատկերապաշտության կողմնակից՝ հետևորդ: 2. պատմ. Կուռք պաշտող, կռապաշտ:

պատկերասեր

Ա. // Գ. 1. Պատկերներ՝ նկարներ սիրող (մարդ): 2. Պատկերներ՝ պատկերավոր արտահայտություններ՝ պատկերավոր խոսք սիրող (մարդ): 3. պատմ. Սրբապատկերներ սիրող (մարդ):

պատկերասփռիչ

Ա. Պատկերասփռման ծառայող, հեռուստահաղորդման պատկերներ սփռող՝ տարածող: // Գ. 1. Պատկերասփռման սարք: 2. արևմտի. Հեռուստացույց:

պատկերացրո՞ւ

Բ. Հոմ. եղ. պատկերացնել-ի: // Վ. Ասենք թե, ենթադրենք (որ, թե):

պատճառով

Գ. Գործ. հոլ. պատճառ-ի: // Վ. 1. Իբրև հետևանք մի բանի, հետևանքով: 2. Հանուն, համար, սիրուն:

պատճենահան

Ա. 1. Պատճեններ հանելու գործով զբաղվող: 2. Գրածի պատճենը հանող: 3. Պատճեն հանելու ծառայող, ընդօրինակելու համար գործադրվող: // Գ. 1. Գրածի պատճենը հանող սարք: 2. Պատճեն/ներ/ հանելու՝ ընդօրինակելու գործով զբաղվող անձ:

պատճենիչ

Ա. // Գ. տեխ. Որևէ կարգի գրավոր փաստաթղթի՝ բնագրի՝ պատկերի ճշգրիտ կամ հարաբերականորեն ճշգրիտ վերարտադրությունը՝ պատճենը հանելուն ծառայող, հանելու համար գործադրվող (սարքավորում են):

պատմեշապատ

Ա. Պատմեշով պատած, պատմեշված: // Գ. Պատմեշի պատ:

պատվագիր

Գ. 1. լեզվք. Պատիվ՝ համառոտագրված բառի վրա դրվող գիր՝ գրային նշան: // Ա. Պատվով գրված, համառոտագրված և վրան պատիվ դրված:

պատվապիղծ

Գ. Մեկի պատիվը պղծող՝ արատավորող մարդ: // Ա. 1. Պատիվ պղծող՝ արատավորող: 2. Պատվի համար պիղծ՝ արատավոր:

պատվասեր

Գ. // Ա. 1. Պատվել՝ պատիվ պահել սիրող, պատվապահ: 2. Պատիվ՝ փառք սիրող (մարդ), փառասեր: 3. Պատվազգաց, ինքնասեր (մարդ):

պատվաստիչ

Ա. // Գ. հզվդ., բժշկ. Պատվաստող, պատվաստանյութ՝ շիճուկ ներարկող (գործիք):

պատվերով

Գ. Գործ. հոլ. պատվեր-ի: /// Ա. /// Մ. 1. Միայն պատվիրելով կատարվող՝ արտադրվող՝ պատրաստվող: 2. Պատվերների՝ տրված առաջարկների՝ արտա-

հայտված ցանկությունների համաձայն կազմակերպված՝ ծրագրված՝ հաղորդվող: /// Կ. Հրամանով, ձևով, հրահանգով, ցանկությամբ:

պատվին

Գ. Տր. հոլ. պատիվ-ի: // Կ. Համար:

պատվիրազանց

Ա. // Գ. Պատվերը զանց առնող՝ ուրացող՝ չկատարող (մարդ, ծառայող, հիմնարկ են):

պատվիրանազանց

Գ. // Ա. Պատվիրանը զանց առնող՝ խախտող՝ չկատարող՝ դրժող (անձ):

պատվիրանապահ

Գ. // Ա. Պատվիրանները պահպանող՝ կատարող՝ կենսագործող (անձ):

պատվիրատար

Գ. // Ա. Պատվեր տանող՝ հաղորդող, հանձնակատար:

պատվիրատու

Գ. // Ա. Պատվեր տվող (անձ, հիմնարկություն են):

պատվիրված

Բ. Հրկտր. դերք. պատվիրվել-ի: // Ա. Լրացուցիչ վճարումով ուղարկված՝ ուղարկվող՝ առաքված (նամակ, սնունդ են):

պատվով

Գ. Գործ. հոլ. պատիվ-ի: // Մ. Հաջողությամբ, պարզերես:

պատրաստ

Ա. 1. Բոլոր անհրաժեշտ պատրաստությունները տեսած, լիովին նախապատրաստված: 2. Կառուցումը՝ պատրաստումը ավարտած, պատրաստի, ավարտուն: 3. Տրամադիր, հոժար, հակված: 4. Հնարավորություն՝ կարողություն՝ անհրաժեշտ ունակություն ունեցող: 5. Առձեռն, անմիջականորեն առկա՝ տրամադրության տակ եղող: 6. Անհրաժեշտ պատրաստություն՝ հմտություն՝ փորձ և գիտելիքներ ունեցող: 7. Հասունացած, պատրաստակամ մեկ այլ վիճակի անցնելու

համար, որն է բանի ենթարկվելու նախադրյալներ ունեցող: // Մ. Պատրաստ վիճակում, պատրաստ վիճակ ընդունած, պատրաստ կերպով, տրամադրված:

պատրաստակամ

Ա. 1. Մի բանի պատրաստ, մի բան՝ հանձնարարություն՝ խնդիրք են սիրով կատարելու հակամետ՝ տրամադիր, հոժարակամ: 2. Պատրաստակամություն արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Պատրաստակամությամբ կատարվող՝ կատարված՝ արված, պատրաստակամությամբ:

պատրիարքանիստ

Ա. // Գ. եկեղ. Պատրիարքի նստելու (տեղ), պատրիարքարանի գտնվելու տեղը՝ վայրը, պատրիարքի աթոռանիստ:

պատրվակախնդիր

Ա. // Գ. Ծայրահեղորեն բժախնդիր, գործը ձգձգելու են համար մերժելու ամեն մի մանրուք իբրև պատրվակ օգտագործելու սիրահար:

պատքանդիչ

Գ. // Ա. Պատ քանդող (գործիք):

պարազայապաշտ

Գ. // Ա. արևմտի. Հարմարվողական (մարդ):

պարակից

Գ. // Ա. Պարի ընկեր, միասին պարող, պարընկեր:

պարանակապ

Գ. Պարանով արված կապ, հանգույց: // Ա. Պարանով կապված կապած:

պարանածիգ

Գ. // Ա. 1. Պարան՝ օդապարան ձգող՝ զցող (ռազմիկ, որսորդ են): 2. Պարանով ձգող՝ քաշող (անձ):

պարաշյուտավոր

Գ. // Ա. Պարաշյուտով՝ անկարգելով վայրէջք կատարող (մարդ):

պարապ

Ա. 1. Գործ չանող, ոչնչով չզբաղվող, առանց գործի: 2.

Չզբաղեցված, չգրավված, ազատ մնացած: 3. Դատարկ, մեջը բան չլցված: 4. Գործից ազատ, անզբաղ: 5. փխբ. Սին, դատարկ: 6. Անտեղի, իզուր: 7. Գործի չզցված, չաշխատող: // Մ. Առանց զբաղվելու, անգործ: // Գ. Դատարկություն:

պարարտացուցիչ

Գ. Պարարտացման նյութ, պարարտանյութ: // Ա. Պարարտացնող:

պարբերական

Ա. 1. Կանոնավոր կերպով որոշակի ընդմիջումներով երևան եկող՝ կատարվող: 2. Որոշակի ժամկետներով՝ ժամանակի որոշակի ընդմիջումներով լույս ընծայվող՝ հրատարակվող: // Գ. Պարբերական հրատարակությունների ընդհանուր անվանումը, պարբերական մամուլ:

պարզևառու

Ա. // Գ. Պարզև առնող՝ ստացող (անձ):

պարզևատու

Ա. // Գ. Պարզև տվող՝ շնորհող, պարզևատրող (անձ, կազմակերպություն են):

պարելորդ

Գ. // Ա. Պարելություն անող (մարդ, զինվոր, նավ են):

պարզ

Ա. 1. Ոչ ամպամած, անամպ, պայծառ: 2. Հստակ, ջինջ, զուլալ, վճիտ: 3. Հասարակ կազմություն ունեցող, հասարակ: 4. Անպաճույճ, անշքեղ, չխճողված: 5. Հասկանալի, դյուրմբռնելի, դյուրընթեռնելի: 6. Անկեղծ, միամիտ, առանց նենգության՝ խարդավանքի: 7. Որոշակի, հստակ, բացահայտ: 8. Սովորական, ոչ արտակարգ: 9. փխբ. Թափանցիկ: 10. Ոչ մուգ, բաց: 11. Ոչ բաղադրյալ, ոչ բարդ: 12. Իզվղ. Սառնաշունչ, ցուրտ, պարզկա: // Մ. 1. Պարզ՝ հստակ կերպով, որոշակիորեն: 2. Առանց հետին մտքի, միամտորեն: 3.

Դյուրմբռնելի, մատչելի կերպով:
4. Բացահայտորեն, ակնհայտորեն:

պարզապես

Մ. 1. Պարզ կերպով: 2. Ուղղակի, որոշակիորեն: 3. Ակնհայտորեն, բացահայտ կերպով: 4. Հայտնապես, ստուգապես: // Վ. 1. Լոկ, տոկ: 2. Հենց այնպես: 3. Եղած-չեղած, ընդամենը:

պարզերես

Ա. // Մ. Գործը պատվով վերջացրած, ամոթով չմնացած, պատվով դուրս եկած, ճակատը բաց:

պարզորոշ

Ա. // Մ. 1. Պարզ և որոշակի, երկդիմություններ՝ խճողումներ չունեցող: 2. Բացահայտ, ակնհայտ, ակներևաբար: 3. Վճռական, կտրուկ, վերապահություններ չունեցող:

պարծենկոտ

Ա. 1. Զափից դուրս պարծեցող, ինքնաբավական: 2. Ինքն իրեն գովող, ինքնագով: 3. Գոռոզամիտ, գոռոզ: 4. Մեծախոս, մեծ-մեծ խոսող: 5. Պարծենկոտ վարքագիծ՝ պարծենկոտություն դրսևորող՝ արտահայտող՝ պարունակող: // Գ. Պարծենկոտ՝ գլուխգովան՝ մեծախոս՝ գոռոզամիտ անծ: // Մ. Պարծենկոտությամբ, պարծենալով:

պարկետահատակ

Գ. Պարկետապատ հատակ: // Ա. Պարկետից սարքված՝ պատ-րաստված, պարկետից պատ-րաստված հատակ ունեցող:

պարող

Բ. Ենթ. դերք. պարել-ի: // Ա. // Գ. Պարարվեստով զբաղվող, պարել՝ պար եկող (մարդ):

պարպիչ

Գ. // Ա. էլ. էլեկտրական կայանները գերլարումից պաշտպանող (հարմարանք):

պարսավազիր

Գ. 1. Մեկին կամ մի երևույթ պարսավելու՝ անվանարկելու

գրվածք՝ գրություն: 2. Պարսավ գրող, պարսավական գրվածքի՝ ստեղծագործության հեղինակ: // Ա. 1. Պարսավական՝ անվանարկող գրություն՝ գրվածք գրող: 2. Անվանարկում՝ պարսավանք պարունակող:

պարսավախոս

Գ. // Ա. Պարսավանքներ ասող (նաև գրող), պարսավող:

պարսավախոսական

Ա. 1. Պարսավախոսին՝ պարսավախոսությանը հատուկ: 2. Պարսավախոսություն պարունակող: // Գ. Պարսավախոսություն, պարսավական խոսք՝ գրվածք:

պարսապահ

Գ. // Ա. Պարիսպ պահող՝ պաշտպանող (պահակ, զինվոր):

պարտադիր

Ա. Անհրաժեշտաբար՝ անպայմանորեն կատարվող՝ կենսագործվող: 2. Օրենսդրական կարգով պահանջվող, հարկադրական, ստիպողական: 3. Մշտապես՝ միշտ առկա, մշտական: // Մ. Պարտադիր կերպով, պարտադրաբար, հարկադրված:

պարտազանց

Ա. 1. Պարտքի՝ պարտավորության ուրացում՝ խախտում հանդիսացող: 2. Իր պարտականությունը՝ պարտավորությունը զանց առնող՝ չկատարող: // Գ. Էր պարտականությունը՝ պարտավորությունը զանց առնող՝ չկատարող անձնավորություն:

պարտապահանջ

Գ. 1. Ֆին. Պարտային պահանջ ունեցողը, պարտատեր: 2. Պարտային պահանջ, իբրև պարտք ներկայացվող պահանջ: // Ա. 1. Պարտային պահանջ ունեցող: 2. Իզվդ. Պարտադիր, պարտադրաբար պահանջվող՝ պահանջող:

պարտառու

Ա. // Գ. Պարտք վերցնող, փոխ առնող, պարտապան:

պարտատու

Գ. // Ա. Որևէ մեկին դրամական գումար կամ որևէ այլ բան՝ պարտք տվող՝ տված (անձ, հիմնարկ):

պարտվողական

Ա. 1. Պատերազմում իր երկրի պարտությանը ուղղված քաղաքականության՝ պարտվողականության կողմնակից: 2. Պարտվողականություն քարոզող: 3. Հոռետես: // Գ. Պարտվողականության հետևորդ:

պարունակիչ

Ա. // Գ. Պարունակող, իր մեջ որևէ բան պարունակող՝ ամփոփող (աման, անոթ ևն):

պարուսույց

Ա. // Գ. Պար՝ պարել ուսուցանող՝ սովորեցնող (անձ), պարի ուսուցիչ:

պարուրագարդ

Գ. Պարուրածն գարդ: // Ա. Այդպիսի գարդերով գարդարված:

պարուրաթել

Ա. Պարուրածն թել՝ թելիկ ունեցող (բույսերի մասին): // Գ. Պատաղի՝ մազվցող բույսերի թելիկ, որով փաթաթվում են նեցուկին:

պարուրածայր

Գ. Պարուրածն ծայր, պարուրածն ուղորջներ ունեցող ծայր: // Ա. Պարուրածն ծայրով:

պարուրակիչ

Ա. // Գ. տեխ. Պարուրակներ՝ պարուրածն ակոսներ անող՝ փորող (գործիք):

պարուրահատ

Գ. // Ա. տեխ. 1. Պարույրներ հատող՝ հանող, պարույրներ հանելուն ծառայող (գործիք, մեքենա): 2. Պտուտակահան:

պարուրածն

Ա. Պարույրի ձև ունեցող, բոլորակածն: // Մ. Բոլորակածն, պարույրի ձևով: // Գ. երկրջ. Պտուտակածն գիծ:

պեղածո

Գ. Պեղելով գտած՝ հայտնաբերված՝ հանած բան: // Ա. 1. Պեղելով գտած: 2. փխթ. Հնադարյան,

հնացած, ոչ արդիական, արխիվային:

պերճաբան

Գ. // Ա. 1. Պերճ՝ ճոխ և ընտիր լեզվով խոսող՝ գրող (մարդ՝ հեղինակ ևն): 2. Ճարտարախոս, ճարտար լեզու ունեցող (մարդ):

պերճախոս

Գ. 1. Պերճ լեզվով՝ արտահայտիչ խոսող՝ գրող՝ անձ: 2. Ճարտարախոս, ճարտար լեզու ունեցող՝ ճարտարամիտ ու լեզվանի մարդ: // Ա. 1. Պերճ լեզվով գրող, խոսող: 2. Ճարտարախոս, ճարտար լեզու ունեցող, լեզվանի: 3. փխթ. Ցայտուն, վառ, արտահայտիչ կերպով որևէ բան (զգացմունք, միտք ևն) արտահայտող՝ հաղորդող: 4. Վառ գույներով՝ պատկերներով՝ արտահայտչական միջոցներով արտահայտված՝ գրված՝ հաղորդված: 5. փխթ. Որևէ բանի մասին անառարկելիորեն վկայող, համոզիչ, ցայտուն: // Մ. Ցայտուն կերպով, ակնհայտորեն, պերճախոսաբար:

պերճամուլ

Գ. // Ա. Պերճանքի՝ պերճությունների մուլի սիրահար:

պերճասեր

Գ. // Ա. 1. Պերճություն՝ պերճանք սիրող: 2. Պերճության՝ քնքշության ու զգվանքի սովոր, քնքշանք սիրող: 3. Պերճանքի՝ շքեղության ու վայելքների մեջ անցած՝ անց կացրած:

պերճասյուն

Գ. Հոյակերտ սյուն: // Ա. Պերճ՝ շքեղ՝ հոյակերտ սյուն/եր/ ունեցող:

պիղծ

Ա. 1. Կեղտոտ, անմաքուր: 2. Զգվելի, գարշելի, նողկալի: 3. կրոն. Անսուրբ, ոչ մաքուր, կրոնական տեսակետից անթույլատրելի՝ անգործածելի: 4. կրոն. Անճիշտ, մուլար: 5. փխթ. Չարություն՝ աղետ ծնող՝ առաջացնող, չարիք պատճառող, անարդար, անօրեն: 6. փխթ.

Բարոյապետ պարսավելի՝ անմաքուր: // Գ. Գարշելի՝ զազրագործ մարդ:

Ա. 1. Իր ծնը և չափը պահպանելու հատկություն ունեցող (ի տարբերություն զազերի և հեղուկների): 2. Սեղմելու՝ ճկելու՝ կտրելու և նման ֆիզիկական ներգործությունների չենթարկվող կամ դժվարությամբ ենթարկվող: 3. Կարծր: 4. շին. Ամուր, հաստատուն, կուռ կառուցվածք ունեցող: 5. Ուժեղ, զորեղ: 6. Թանձր: 7. Դիմացկուն, համառ, չընկճվող: 8. Շուտ չմաշվող, դիմացկուն: 9. Հաստատ, անհողողող: 10. Խիստ, սաստիկ, սարսափելի: 11. Ուժգին՝ մեծ ուժով կատարված՝ հասցված: 12. Դժվար գործող (փորի՝ ստամոքսի մասին): // Մ. Ամուր կերպով, ուժգին: 2. փխթ. Աներկյուղ, անհողողող:

սկավոր

Ա. // Գ. Կրան պիսակ/ներ/՝ նշան/ներ/ ունեցող (կենդանի են): լավորող

Բ. Ենթ. դերք. պլանավորել-ի: // Գ. Արտադրական պլաններ կազմելու մասնագետ:

ռոնական

Ա. 1. Պլատոնին և նրա փիլիսոփայությանը հատուկ՝ վերաբերող: 2. Պլատոնականությանը հետևող: 3. Առանց զգայականության՝ մարմնական ձգտումների՝ ցանկությունների, ոչ մարմնական (սիրո մեջ): // Գ. Պլատոնին՝ Պլատոնի փիլիսոփայությանը հետևող անձ:

ագործ

Գ. 1. Պիղծ՝ արատավոր գործեր կատարող մարդ: 2. Չարագործ, հանցագործ: // Ա. 1. Պիղծ՝ անմաքուր՝ արատավոր գործեր կատարող, անմաքուր կյանք վարող: 2. Չարագործ, հանցագործ: 3. Պիղծ՝ չար գործերով լի:

պղծադավան

Ա. // Գ. Եկեղ. Պիղծ՝ սուտ դավանանք ունեցող:

պղծախոս

Գ. Պղծալեզու՝ պղծաբան՝ հայիոյող մարդ: // Ա. 1. Պիղծ՝ կեղտոտ բաներ խոսող, անմաքուր լեզու ունեցող, հայիոյախոս: 2. Պիղծ բաներ ասող՝ արտասանող: 3. Պղծախոսություններով լի:

պղծասեր

Գ. // Ա. Պղծություններ սիրող, անառակ, անբարոյական (մարդ):

պղծիչ

Ա. // Գ. հզվդ. Պղծող (անձ):

պղնձազամ

Գ. Պղնձե զամ՝ բևեռ: // Ա. Պղնձյա զամերվ զամված, վրան պղնձյա զամեր ունեցող:

պղնձագար

Գ. // Ա. Պղնձագարությամբ (թունավորում պղնձի աղերով) տառապող, պղնձագարության ենթարկված (մարդ):

պղնձագիր

Ա. // Գ. հզվդ. Պղնձի վրա փորագրող (արիեստավոր):

պղնձազլանիչ

Ա. // Գ. Պղինձ զլանող (սարք են):

պղնձագործ

Գ. // Ա. մսնգ. 1. Պղնձի հանքերում՝ պղնձարդյունաբերության մեջ աշխատող (անձ): 2. Պղնձից զանազան ամաններ և իրեր պատրաստող (անձ): 3. հզվդ. Դարբին:

պղնձագույն

Ա. Պղնձի գույն ունեցող, պղնձի գույնի: // Գ. Պղնձի գույնը:

պղնձաթել

Գ. Պղնձից պատրաստված թել՝ լար, պղնձալար: // Ա. 1. Պղնձալարերով պատրաստված, պղնձալար/եր/ից շինված՝ պատրաստված: 2. Պղնձալարեր ունեցող, վրան պղնձալարեր քաշած՝ զցած:

պղնձաժանգ

Գ. Պղնձի ժանգ, ժանգառ: // Ա. Պղնձի ժանգով պատված:

պղնձալար

Գ. Պղնձից պատրաստված լար: // Ա. 1. Պղնձալարերից պատրաստված: 2. Պղնձալարեր ունեցող, պղնձաթել:

պղնձահալ

Ա. 1. Պղինձ հալող՝ ծուլող: 2. Պղինձ հալելուն ծառայող: // Գ. Պղնձի հալչելը, պղնձահալոց:

պղնձահատ

Ա. // Գ. Հանքերում պղինձ կտրող՝ հանող, պղնձահանքում աշխատող (հանքափոր):

պղնձաձայն

Գ. Պղնձի հանած ձայնը: // Ա. 1. Պղնձի ձայն ունեցող: 2. Մետաղի ձայն ունեցող: 3. Պղնձի ձայնի նման հնչող: // Մ. Պղնձի ձայնով, հզոր, ուժգին:

պղնձածույլ

Գ. 1. Պղինձ ծուլող՝ պղնձածուլարանում աշխատող բանվոր: 2. Պղնձե ծուլածո՝ ծուլվածք: // Ա. 1. Պղինձ ծուլող, պղնձածուլարանի աշխատող: 2. Պղնձից ծուլված՝ կռած: 3. հզվդ. Հզոր, ուժեղ, ամրակուռ: 4. Պղնձածուլական:

պղնձանիզ

Գ. Պղնձյա՝ պղնձակոփ նիզ: // Ա. Պղնձակոփ նիզ ունեցող, պղնձյա նիզով փակվող, պինդ, ամուր (դռների մասին):

պղնձանյութ

Գ. Պղնձի հանքանյութ: // Ա. Պղնձե, պղնձից սարքված՝ պատրաստված:

պղնձասալ

Գ. Պղնձե շերտերով՝ թերթերով պատած սալ: // Ա. 1. Պղնձյա սալ ունեցող, պղնձյա սալով պատած: 2. Պղնձյա սալերով կառուցված: 3. փխթ. Ամուր, ամրակուռ:

պղնձափայլ

Գ. 1. Պղնձի փայլ: 2. հնքք. Պղնձափայլուկ՝ ծծմբի և պղնձի խառնուրդը ներկայացնող հանք՝ միներալ: // Ա. 1. Պղնձի փայլ ունեցող: 2. Պղնձի գույնով փայլող, պղնձագույն:

պղպեղահամ

Ա. Պղպեղի համ ունեցող, պղպեղի համով: // Գ. Պղպեղի համը:

պճնագգեստ

Ա. Պճնագարդ զգեստով, պճնագեղ զգեստ հագած: // Գ. Պճնագեղ զգեստ:

պճնամուլ

Գ. Պճնվելու մոլություն ունեցող անձ: // Ա. 1. Պճնվելու մոլություն ունեցող, մոլի պճնասեր: 2. Պճնամոլություն արտահայտող՝ պարունակող: 3. Պճնամոլությամբ արված՝ կատարված: 4. հզվդ. Պերճ արտահայտությունների ետևից ընկնող, պերճախոսության սիրահար:

պճնասեր

Գ. Պճնանք սիրող՝ պճնվել սիրող մարդ: // Ա. 1. Պճնանք սիրող, պճնվել՝ շքեղորեն զարդարվել սիրող: 2. Պճնասիրություն արտահայտող, պճնասիրական:

պնակալեզ

Գ. // Ա. Մեկի բարյացակամությանը՝ շնորհներին արժանանալու համար նրան ստրկամտորեն շողոքորթող, հացկատակ:

պնդալար

Գ. Պինդ, պիրկ լար: // Ա. Պինդ ձգված՝ արկված լարով, լար/եր/ը պիրկ ձգված:

պնդիչ

Գ. // Ա. 1. Պնդացնելու՝ պնդացնող (հարմարանք): 2. Պինդ՝ ամուր պահող (հարմարանք):

պողպատագրահ

Գ. Պողպատյա գրահ: // Ա. Պողպատյա գրահ հագած, այդպիսի գրահով պատված՝ պաշտպանված:

պողպատալար

Գ. Պողպատից պատրաստված լար, պողպատյա լար: // Ա. 1. Պողպատից պատրաստված լարերով հյուսված՝ պատած: 2. Պողպատից պատրաստված՝ պողպատյա լարեր ունեցող, պողպատալարե:

պողպատաշերտ

Գ. Պողպատի շերտ: // Ա.
Պողպատի շերտով պատված:

պոռնիկ

Գ. // Ա. 1. Իր մարմինը վաճառող, շնացող, անառակ (կին), հասարակաց կին: 2. Ամուսնացած՝ սակայն ուրիշ տղամարդու հետ սեռական կապ ունեցող (կին): 3. փխբ. Ծախու՝ ծայրահեղորեն անսկզբունք (մարդ):

պոռնկագիր

Գ. // Ա. Պոռնկագրական ստեղծագործությունների հեղինակ:

պոռնոսախոս

Գ. // Ա. 1. Ինքնահավան՝ ինքնագոհ կերպով խոսող՝ ճառող (մարդ): 2. Վերամբարձ՝ փքուն լեզվով խոսող՝ գրող մարդ (հեղինակ): 3. Մեծախոս՝ հոխորտացող՝ պարծենկոտ ոճով խոսող (մարդ):

պորտաբույծ

Գ. Ուրիշի հաշվին՝ ուրիշի աշխատանքով ապրող՝ անբան մարդ, ծրիակեր: // Ա. 1. Ուրիշի հաշվին՝ ուրիշի աշխատանքով ապրող, ծրիակերություն անող: 2. Պորտաբուծությամբ անցկացվող: 3. Պորտաբուծություն հանդիսացող՝ պարունակող՝ արտահայտող:

պորտանկ

Ա. Պորտն ընկած: // Գ. քժկ. Պորտի ճողվածք, պորտանկություն:

պչրասեր

Ա. // Գ. 1. Պչրասիրություն արտահայտող, պչրանքներ սիրող՝ պճնանքով զարդարվել սիրող (մարդ, առավելապես՝ կին): 2. Նազկտալ՝ ծեքծեքել սիրող՝ սեթևեթող (մարդ):

պսակադիր

Գ. // Ա. 1. Հաղթողի գլխին պսակ դնող (անձ): 2. Թագավորի գլխին պսակ դնող, թագադիր: 3. Պսակի արարողությունը կատարող՝ պսակները ամուսնացողների գլխին դնող (քահանա):

պսակակիր

Ա. Պսակ՝ թագ կրող, թագակիր: 2. քսք. Ծաղկապսակ կրող, իր վրա պսակ պահող: // Գ. Թագակիր՝ պսակակիր անձ:

պտղաթափ

Ա. Պտուղները թափած: // Գ. Պտուղների թափում՝ թափվելը:

պտղակալ

Գ. քսք. Ծաղկի կոթունի բաժակածն խոր ընկած վերին ծայրը, որի մեջ ամփոփված են ծաղկի այլևայլ մասերը: // Ա. Պտղակալած, պտուղ բռնած:

պտղահաս

Ա. Պտուղները հասունացած՝ հասուն: // Գ. Պտուղների հանելը կամ դրա ժամանակը:

պտղահավաք

Գ. գտնտ. 1. Պտուղներ հավաքելը, մրգահավաք, պտուղների բերքահավաք: 2. Պտուղները հավաքող՝ ծառից կամ թփից կտրող մարդը կամ մեքենան: // Ա. Պտուղներ հավաքող՝ քաղող:

պտղահատ

Ա. // Գ. Ծառից կամ թփից պտուղներ կտրող (մարդ, գործիք):

պտղաքաղ

Գ. 1. Պտուղներ քաղելը, պտուղների բերքահավաք: 2. Պտուղների քաղելու՝ բերքահավաքի ժամանակը, այգեկութ: 3. Այգեկութից հետո պատահաբար մնացած պտուղները քաղելը՝ հավաքելը, ճռաքաղ: // Ա. հզվդ. Պտուղ՝ պտուղներ քաղող, պտուղ հավաքող:

պտղունց

Գ. 1. Մատների ծայրային մասը: 2. Երկու կամ երեք մատների ծայրերի միացումով վերցված որևէ բանի քանակություն: 3. փխբ. Չափազանց քիչ՝ աննշան քանակություն: // Ա. փխբ. Շատ փոքրիկ, աննշան:

պտտան

Գ. 1. Չանազան կարգի պտտվող առարկաների, գործիքների կամ

դրանց մասերի անվանում: 2.
Առհասարակ՝ պտտվող բան: 3.
ծող. Ջրապտույտ: // Ա. 1.
Պտտվող: 2. Թափառող, թրև եկող:

պտտիչ
Ա. // Գ. տեխ. Անցքակոկիչները՝
ներպարուրակիչները և քառա-
կուսի պոչամաս ունեցող այլ
գործիքներ պտտող՝ պտտեցնող
(գործիք, հարմարանք, լծակ ևն),
պտտիչ:

պտուտակահան
Գ. տեխ. Պտուտակներ ներպտու-
տակելու և արտապտուտակելու
գործիք: // Ա. Պտուտակածն
փորակներ՝ պարույրներ հանելուն
ծառայող:

պտուտակիչ
Գ. // Ա. Գլխիկների վրա
ակոսիկներ ունեցող պտուտակ-
ները ներպտուտակող կամ
արտապտուտակող (գործիք):

պրծավ
Բ. Սահմ. եղ. պրծնել-ի: // Վ. 1.
Վերջ, էլ չխոսենք, չանդա-
դառնանք: 2. Վա՛յ քեզ (ծեզ,
նրանց...):

պրծավ-գնաց (պրծավ գնաց)
Բ. Սահմ. եղ. պրծնել-գնալ-ի:
// Վ. 1. Վերջ, բավական է: 2.
Ուղղակի, հենց այդպես (այնպես,
այսպես):

պրկախտավոր
Ա. // Գ. թժշկ. Պրկախտով հիվանդ:

պրկիչ
Ա. Պրկող: // Գ. 1. Պրկոց, փակա-
նագործական հարմարանք՝
մշակվող առարկան սեղմելու
համար: 2. Սեղմակ:

պրոֆեսորական
Ա. Պրոֆեսորին հատուկ՝ վե-
րաբերող, պրոֆեսոր/ներ/ի: // Գ.
Բարձրագույն ուսումնական հաս-
տատություններում պրոֆեսոր-
ների և դասախոսների հան-
գստանալու սենյակ, դասա-
խոսական:

պուրպուր
Ա. Մուգ կամ բաց կարմիր: // Գ. 1.
Ընդհանրապես՝ կարմիր գույն: 2.
հզվդ., քնստ. Կարմիր գույնի
թանկարժեք հագուստ, ծիրանի:

Ճ Զ Զ

ջագամուլ
Գ. // Ա. Ջագային համերգների և
երաժշտության մուլի սիրահար:

ջահագնաց
Գ. Վառված ջահերով գիշերային
հանդիսավոր թափորի՝
ջահագնացության՝ ջահերթի
մասնակից: // Ա. Ջահերը վառած և
ծեռքներին պահած գնացող,
ջահերի լուսավորությամբ
գնացող:

ջահալույս
Գ. Ջահի լույսը: // Ա. Ջահերով
լուսավորված:

ջահակիր
Գ. // Ա. 1. Չեռքին ջահ կրող՝ բռնող
(անձ): 2. փխթ. Գիտական
տեսության հիմնադիր, դեպի մի
գիտություն առաջնորդող (մարդ),
ռահվիրա, դրոշակակիր:

ջահավառ
Ա. Ջահերով լուսավորված:
2. Ջահի պես վառ՝ պայծառ:
3. Ջահեր վառող: // Գ. Ջահեր
վառող մարդը:

ջահել
Ա. 1. Դեռահաս, երիտասարդ:
2. Առույգ, ուժեղ տեղը, երիտա-

սարդական ուժերով՝ կայտառու-
թյամբ: 3. Անփորձ: 4. Երի-
տասարդին՝ երիտասարդական
տարիքին հատուկ, երիտա-
սարդական: 5. Երիտասարդական
ուժ՝ կորով՝ կենսախնդություն
արտահայտող: 5. Մատղաշ,
դալար, նորաբույս: 6. փխթ.
Առհասարակ նոր (նոր սարքած՝
պատրաստած), նորածագ,
նորաստեղծ: // Գ. Ժող. Երի-
տասարդ:

ջահելավարի

Ա. // Մ. Ջահելի նման:

ջահել-ջիվան (ջահելջիվան)

Ա. Ժող. Շատ երիտասարդ,
երիտասարդ և առույգ: // Գ.
Ջահելներ, երիտասարդություն:

ջահընկալ

Գ. // Ա. 1. Ջահ բռնող՝ տանող: 2.
փխթ. Որևէ գործի՝ ուսմունքի ևն
ջահակիր, դրոշակակիր: 3. եկեղ.
Ջահերը՝ մոմերը վառող և
ժամասացության ժամանակ
մոմերը ձեռքին բռնող եկեղե-
ցական պաշտոնյա:

ջատագովական

Ա. 1. Ջատագովություն պարու-
նակող՝ ասրտահայտող: 2.
Ջատագովության բնույթ կրող,
խիստ գովասանական: // Գ.
Գրավոր կամ բանավոր ջատա-
գովություն, ջատագովության
խոսք:

ջարդարար

Գ. // Ա. 1. Ջարդող, ավերող,
ոչնչացող, կոտորածներ՝ սպանու-
թյուններ կատարող (անձ, կազմա-
կերպություն, պետություն): 2. Առ-
հասարակ՝ ոչնչացնելու՝ ավերելու
սիրահար:

ջեռուկ

Գ. 1. Եռացող հեղուկ, հրահեղուկ:
2. Ջեռակ՝ մարմնի որևէ մասը
արհեստականորեն տաքացնելու

հարմարանք: // Ա. Ջեռացած,
շիկացած:

ջեռուցիչ

Ա. Ջեռուցող, տաքացնող: // Գ. 1.
Ջեռակ: 2. տեխ. Ջեռուցելու՝
տաքացնելու հարմարանք:

ջերմ

Ա. 1. Տաք, տաքուկ, ջեռ: 2. Բորբ,
շիկացած, բորբոքուն: 3. փխթ. Եռանդուն, ջերմեռանդ, կրքոտ: 4.
փխթ. Սրտագին, սրտառույ: 5.
փխթ. Ջերմություն՝ բուռն
զգացմունք արտահայտող՝
պարունակող: 6. փխթ. Սերտ,
անկեղծ, մտերիմ, մտերմության՝
բարեկամության վրա հիմնված: 7.
փխթ. Հարազատ: 8. փխթ. Հաճելի,
դուրեկան: /// Մ. Սրտանց,
մտերմաբար, կարոտագին,
ջերմությամբ լի: /// Գ. 1.
Ջերմություն, տաքություն: 2.
Մարմնի ջերմաստիճանի
բարձրացում հիվանդության
ժամանակ, տաքության չափը՝
աստիճանը: 3. Տենդ, դողերոցք:

ջերմաբազմապատկիչ

Գ. // Ա. ֆիզ. Ջերմությունը
բազմապատկող՝ ավելացնող
(սարք, գործիք ևն):

ջերմաբեր

Ա. // Գ. տեխ. Իր միջով անցնող
օդը տաքացնող (սարք):

ջերմագին

Ա. Ջերմ, տաք, տաքուկ: 2. փխթ.
Սրտագին, սիրով լի: // Մ.
Ջերմորեն:

ջերմագոր

Ա. Հզոր ջերմություն ունեցող՝
արտադրող: // Գ. Ջերմա-
գորություն, ջերմային հզորություն:

ջերմախտավոր

Ա. // Գ. Ջերմախտով հիվանդ:

ջերմակարգավորիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ջերմության
կարգավորիչ, ավտոմատորեն
տվյալ ջերմությունը ստեղծող ու
պահպանող (հարմարանք):

ջերմակլանիչ

Գ. // Ա. Ջերմություն կլանող (նյութ,
սարք):

ջերմահաղորդիչ

Ա. // Գ. 1. տեխ. Ջերմություն հաղորդող՝ տվող: 2. կենսբ. Ջերմային ազդանշաններ հաղորդող, ջերմության մասին ազդանշաններ տվող:

ջերմամեկուսիչ

Գ. տեխ. Ջերմամեկուսացման համար գործադրվող՝ ծառայող նյութ՝ սարք են: // Ա. 1. Ջերմամեկուսացնող հատկանիշ ունեցող: 2. Ջերմամեկուսացման համար գործադրվող՝ օգտագործվող:

ջերմաշարժիչ

Գ. // Ա. տեխ. Ջերմային շարժիչ:

ջերմապահ

Ա. Ջերմությունը պահող՝ պահպանող: // Գ. 1. Ջերմությունը պահող սարք՝ հարմարանք: 2. Հատուկ կառուցվածքով անոթ, որն իր մեջ լցվող նյութերը սառչելուց կամ տաքանալուց պահպանում է (թերմոս):

ջերմաջուր

Ա. Տաք ջուր ունեցող, տաք ջրով: // Գ. 1. Տաք ջուր: 2. Ընդերքից բխող տաք աղբյուր, ջերմաղբյուր, ջերմուկ:

ջերմատար

Գ. Ջերմակենտրոնից տաք ջուրը կամ գոլորշին սպառողներին հասցնող խողովակաշար: 2. Ջերմանալ: 3. տեխ. Խողովակներով տաքացրած օդ՝ ջուր կամ շոգի տարածող գործիք՝ վառարան: // Ա. 1. Իր միջով տաք ջուր կամ գոլորշի տանող՝ տեղափոխող: 2. Շատ ջերմություն սպառող՝ պահանջող:

ջերմարգել

Ա. // Ա. Ջերմության ներգործությունն արգելող, տաքությունից պաշտպանող, հովացնող (սարք, հարմարանք):

ջերմափոխանակիչ

Գ. // Ա. Ջերմափոխանակության ծառայող, ջերմափոխանակության ընթացքը կարգավորող:

ջերմաքարշ

Գ. Ներքին այրման շարժիչով ընթացող քարշ, ջերմային քարշ: // Ա. Այդպիսի քարշով ընթացող՝ շարժվող:

ջերմաօդափոխիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ջերմությունը կարգավորող և օդափոխող (սարք):

ջերմեռանդագին

Ա. // Մ. Շատ ջերմեռանդ, մեծ ջերմեռանդությամբ:

ջերմիջույց

Ա. // Գ. Ջերմությունն իջեցնող (դեղահաբ, թրջոց են):

ջիլ

Գ. 1. Ջիլ: 2. Մկանների ծայրը ոսկորների հետ կապող նուրբ նյարդային թելերի հանգույց: 3. խսկց. Մկան, երակ: // Ա. 1. Ջլուտ, պինդ, ջլեր պարունակող՝ ունեցող (մսի մասին): 2. փխբ. Ջլապինդ, դիմացկուն, տոկուն:

ջլախտավոր

Ա. // Գ. Ջլախտով հիվանդ, նյարդախտավոր:

ջղագար

Ա. 1. Ջղային հիվանդություն ունեցող, նյարդային հիվանդությամբ տառապող: 2. Ջղագարություն հանդիսացող: 3. Ջղագարությունից առաջացած: // Գ. Ջղային հիվանդություն ունեցող՝ նյարդային հիվանդությամբ տառապող անձ:

ջղախտավոր

Ա. // Գ. Ջղախտով հիվանդ՝ տառապող, ջլախտավոր:

ջնարակիչ

Գ. // Ա. Ջնարակող, ամանեղենը ջնարակով պատող (վարպետ, արհեստավոր):

ջնջիչ

Ա. Ջնջելուն ծառայող, ջնջելու՝ սրբելու՝ մաքրելու համար գործադրվող: // Գ. 1. Ջնջելու՝ մաքրելու համար գործադրվող լաթ, թուղթ, ջնջոց: 2. Ռետին:

ջոկող

Բ. Ենթ. դերք. ջոկել-ի: // Ա. խսկց. Հասկացող, գլխի ընկնող, ծանր ու թեթև անող:

ջրաբաժան (ջրբաժան)

Ա. Ջուր բաժանող՝ բաշխող, ջրի բաժանումը կարգավորող: // Գ. 1. Գետերի ավազանները երկու մասի բաժանող բարձրություն, ջրբաժան: 2. փխբ. Միմյանց հետ կապված, բայց հակադիր երևույթներ՝ գործողություններ իրարից բաժանող սահմանագիծ:

ջրաբաշխ

Գ. 1. Ջուր բաժանող անձ: 2. Ջրաբաշխության մասնագետ: // Ա. 1. Ջուր բաշխող, ջրի բաշխումը կարգավորող: 2. Ջրի բաշխմանը ծառայող:

ջրաբեր

Ա. 1. Ջրի բերած: 2. Ջուր բերող՝ կրող՝ փոխադրող: // Գ. Ջրկիր:

ջրագիր

Ա. // Գ. 1. Ջրագրության մասնագետ: 2. նորք. Ջրաչափերի ցույց տված օգտագործված ջրի քանակը ստուգող և գրառող:

ջրագնաց

Գ. 1. Ջրային ճանապարհով գնացող՝ ճանապարհորդող: 2. Ծովագնաց: // Ա. Ջրային ճանապարհով գնացող՝ ընթացող:

ջրագնդակային

Ա. Ջրագնդակին և ջրագնդախաղին հատուկ՝ վերաբերող: // Գ. Ջրագնդակ խաղացող, ջրագնդակի թիմի անդամ՝ մասնակից, ջրագնդորդ:

ջրագող

Գ. // Ա. 1. Ջուր գողացող: 2. Ջրգող:

ջրադարձ

Գ. 1. Ջրի ոլորան՝ կեռման: 2. Ջրապտույտ: 3. Ջրի փոս՝ առու: 4. Ջրբաժան: // Ա. Ջրադարձությամբ բնորոշվող՝ բնութագրվող:

ջրագատիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ջուրը զատելուն ծառայող (սարք են):

ջրագտիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ջրի մաքրելուն՝ զտելուն ծառայող (սարք են):

ջրաթորիչ

Ա. // Գ. տեխ. Ջուրը թորող:

ջրախույզ

Ա. // Գ. Ջրախուզությամբ զբաղվող (անձ):

ջրակալ

Գ. Կանգնած՝ լճացած ջուր (լիճ, ավազան), ջրականգ: // Ա. 1. Ջրակալված, արտասվակալված: 2. Թրջված, ջրաթաթախ:

ջրակարգավորիչ

Գ. // Ա. Ջրի հոսքը կարգավորող (հարմարանք, սարք):

ջրակույտ

Գ. Ջրի կույտ, որևէ տեղ հավաքված ջուր: // Ա. 1. Ջուրը կուտակված, ջրակուտակ: 2. Ջրի մեջ կուտակված՝ կույտ կազմած:

ջրակուտակ

Գ. Ջրի կուտակում՝ ամբարում, ջրակուտակում: // Ա. Կուտակված ջրով, հորդացած ջրով:

ջրահավաք

Ա. 1. Ջուր հավաքելուն ծառայող, անձրևաջուրը հավաքելու՝ կուտակելու համար սարքված՝ պատրաստված՝ դրված: 2. Ջրակուտակմանը՝ ջրի ամբարման ծառայող: 3. Ջուր հավաքող, ջուր հավաքելու հետ կապված (սարքի՝ կառույցի մասին): // Գ. Ջրի հավաքում՝ կուտակում: 2. Ջուր ընդունող՝ ջրընկալ սարք՝ կառույց: 3. Ջրգողություն:

ջրահավաքիչ

Գ. // Ա. Ջուր հավաքող՝ կուտակող (սարք):

ջրահար

Գ. Գետի հունի մեջ ամրացված մաս՝ հոսանքի ուժեղացած հարվածն ընդունելու համար: // Ա. Ջրի հարվածն իր վրա ընդունող:

ջրահեղեղ

Ա. 1. Ջրով հեղեղված՝ ողողված: 2. Ջրի նման հեղեղված՝ վարարած՝ հորդացած: // Գ. հզվդ. Ջրհեղեղ:

ջրահեղծ

Ա. // Գ. Ջրում հեղծված՝
խեղդված, ջրախեղդ (մարդ):

ջրահոս

Գ. 1. Ջրի հոսք, ջրի հոսելը: 2. Ջրի
հոսանք: // Ա. Հոսող կամ ծորացող
ջրով, որից կամ որով ջուր է
հոսում՝ ծորում:

ջրամատակարար

Ա. // Գ. Բնակչությանը՝
արդյունաբերական և այլ կարգի
օբյեկտներին ջուր մատակա-
րարող, ջրով ապահովող:

ջրամբարձ (ջրամբարծիկ)

Գ. // Ա. Ջուր բարձրացնող, ջուր
վեր տանող, ջուրը բարձրաց-
նելուն ծառայող (հարմարանք):

ջրանետիչ (ջրնետիչ)

Գ. // Ա. Ջուր նետող, ջրի
ավելցուկը դուրս մղող (սարք կամ
հարմարանք, ջրանետ):

ջրաներկ

Գ. 1. Ջրով բացվող ներկ:
2. Այդպիսի ներկերով նկարելու
արվեստը: 3. Ջրաներկով
նկարված նկար՝ պատկեր:
// Ա. Ջրաներկով նկարված:

ջրանց

Գ. // Ա. Ջուր տալու՝ ջրելու
ժամանակն անցած:

ջրանցքաշինարար

Գ. // Ա. 1. Ջրանցքաշինարարու-
թյան մասնագետ: 2. Ջրանցքաշի-
նարարության բնագավառի աշ-
խատող:

ջրաշեղջ

Գ. Ջրի շեղջ՝ կույտ, ջրի
մակերևույթին բարձրացած
դեզանման հսկայական ալիք,
ջրակույտ: // Ա. Ջրի
կուտակումից՝ դիզանալուց կազմ-
ված՝ գոյացած:

ջրաչափ

Գ. // Ա. 1. Օգտագործվող ջրի
քանակը որոշող (գործիք): 2. Ջրի
հոսանքի արագությունն ու
ծավալը որոշող (գործիք կամ
միջոց):

ջրապաշտ

Գ. // Ա. 1. Ջրի պաշտամունք
ունեցող, ջուրը պաշտող: 2.

Ջրապաշտություն արտահայտող,
ջրապաշտության վրա հիմնված:
3. Ջուրը պաշտող, ջուր սիրող: //
Գ. Ջուրը պաշտող՝ ջրի
պաշտամունք ունեցող անձ:

ջրառու

Գ. Ջրի առու, ճանապարհ: 2.
Ջրհորդան: // Ա. Ջուր առնելուն՝
վերցնելուն ծառայող:

ջրավարար

Գ. 1. Ջրերի վարարում՝
հորդացում, ձնհալից կամ
անձրևներից ջրերի վարարելը: 2.
Իզվիլ. Ջրհեղեղ: // Ա. Ջրառատ,
վարար ջրով, հորդացած,
հորդաջուր:

ջրատակ

Գ. Ջրի տակը՝ հատակը: // Ա. Ջրի
տակ եղող՝ գտնվող, ջրի տակ
սուզված, ջրի տակի:

ջրատար

Գ. Ջրամատակարարման
ինժեներական կառուցումների
համակարգ: // Ա. 1. Ջուր տանող՝
տեղափոխող: 2. Ջրի տարած՝
քշած (իրերի՝ առարկաների
մասին): 3. Ջրի տարած՝ խեղդած,
ջրահեղծ: 4. փխք. խեղճ, թշվառ: 5.
փխք. խեղճացած, ընկճված,
կոտրված:

ջրարգել

Ա. Ջրի ընթացքը կամ ափերից
դուրս գալն արգելող: // Գ. Ըստ
կարիքի ջրի հոսանքը արգելող
կամ ազատ թողնող բարձրացող
կամ իջնող պատվար, ջրարգելակ:

ջրարկու

Ա. // Գ. Ջուր լցնող, ջրից (գործիք):

ջրացայտ

Գ. 1. Ջրի ցայտ՝ շիթ: 2. Իզվիլ. Ջրի
ցայտում: // Ա. Ջուր ցայտեցնող: 2.
Ջրից ցայտած:

ջրացան

Գ. Ցնցուղ: // Ա. Ջուր ցանող՝
ցնցող:

ջրաթան

Գ. 1. Գետերի ավազանները՝
ջրերը երկու մասի՝ երկու
հակադիր ուղղությունների բաժա-
նող բարձրություն, ջրաթաժան: 2.
փխք. Միմյանց հետ կապված,

բայց հակադիր երևույթներ՝ գործունեություններ իրարից բաժանող սահմանագիծ: 3. հնց. Հասարակության կողմից ընտրված անձ՝ ոռոգման ջուրը հերթականությամբ և կանոնավորապես բաժանելու համար: // Ա. Ջրբաժան հանդիսացող, ջրերը երկու հակադիր թեքությունների բաժանող: 2. փխք. Սահմանագատող, սահմանագծող: 3. Ջրի բաժանման՝ բաշխման ծառայող:

ջրբեր

Ջ. Ջուր բերող մարդ, ջրկիր: // Ա. Ջուր բերող՝ կրող, ջուր փոխադրող:

ջրգող

Ջ. 1. Ջրի գող, ջուր գողացող, իր հերթից դուրս՝ ուրիշի հերթին ոռոգման ջուր օգտագործող: 2. Ջրի գողություն, ջրգողություն: 3. քժլկ. Շճային հեղուկի գոյացում մարմնի խոռոչներում: // Ա. քժլկ. Ջրգողությամբ՝ այտուցով հիվանդ:

ջրնդունիչ

Ջ. // Ա. տեխ. Ջուրն ընդունող, ջուրն ամբարող (կառուցվածք):

ջրընկալ

Ջ. 1. քսք. Գորտնուկազգիների ընտանիքին պատկանող բույս: 2. Ջուր ընդունողը: // Ա. Ջուր ընդունող:

ջրընկեց

Ջ. Ջրվեժ: // Ա. 1. Ջուր նետող, գահավիժող: 2. Իրեն ջուրը նետող, ջրի մեջ ցատկող:

ջրթափ

Ջ. 1. Ջրհորդան: 2. Ջրընկեց: 3. մղմխս. Ջուրը թափելը, միգելը: // Ա. Ջուր թափող՝ բաց թողնող, ջուրը դուրս նետող:

ջրթող

Ջ. 1. Ջրամբարից՝ ջրանցքից ևն ջուրը դուրս թողնելու անցք՝ խողովակ: 2. Ժող. Ջրաղացի առվի պատի այն անցքը, որով առվի ջուրը բաց են թողնում՝ ջրաղացը կանգնեցնելու համար: // Ա. Ջուրը բաց թողնելուն ծառայող:

ջրհան

Ջ. տեխ. Ջուրը հանող՝ ցածր անցքից վերև բարձրացնող՝ մղող կառուցվածք՝ սարք՝ մեքենա: // Ա. Ջուրը ցածր տեղից վեր բարձրացնելուն՝ մղելուն ծառայող: 2. Ջրհորից ջուր հանելուն ծառայող:

ջրհանակիր

Ա. // Ջ. արևմտ. Ջրհան կրող, հրդեհի ժամանակ ջրհանով ջուր հանող և հրդեհ հանգցնելու գործին մասնակցող (անձ):

ջրհավաք

Ջ. 1. Մի տեղ հավաքված՝ լճացած ջուր: 2. Ջուր հավաքելու՝ ամբարելու տեղ՝ կառուցվածք: // Ա. Ջուրը հավաքելուն ծառայող:

ջրնետիչ

Ա. Ջուր նետող: // Ջ. նորք. Ջուր նետող շարժիչ՝ սարքավորում:

ջրվեժամայն

Ջ. Ջրվեժի ծայն: // Ա. 1. Ջրվեժի նման ծայն արծակող՝ աղմկող: 2. Ջրվեժի ծայնի նման ծայն արծակող:

ջրտար

Ջ. 1. Ջուր տանող՝ հեռացնող խողովակ՝ կառույց՝ առու ևն: 2. Ստորգետնյա առու կամ խողովակ՝ ճահճուտ տեղերը չորացնելու համար: // Ա. Ջուրը տանելուն՝ հեռացնելուն ծառայող, ջրահեռաց:

ջրցան

Ջ. 1. Ջուրը ցանելու՝ ցնցղելու հարմարանք, ցնցուղ: 2. Մեկի վրա ջուր ցանելը՝ ցողելը (խաղի տեսակ, որ առավելապես երիտասարդները խաղում են Վարդավառի ժամանակ): 3. Ջուր ցանող մեքենա: // Ա. 1. Ջուր ցանող՝ ցնցող: 2. Ջուր ցանելուն ծառայող, ջուր ցանելու՝ շաղ տալու համար օգտագործվող:

ջրցող

Ջ. 1. Ջուր ցողելը՝ ցայելը: 2. Ջրի ցայտ՝ չիթ՝ ցող: // Ա. Ջուր ցանող, ջրցիր, ջրցան:

ռադիկալ

Ա. Արմատական, ռադիկալիզմին և ռադիկալին վերաբերող՝ հատուկ:
// **Գ.** Բուրժուական ծախս կուսակցությունների կողմնակից, ռադիկալիզմի հետևորդ՝ կողմնակից:

ռադիոլսող

Գ. // Ա. Ռադիոհաղորդումներ լսող, ռադիոունկնդիր:

ռադիոհեռագրիչ

Գ. // Ա. Ռադիոհեռագիր հաղորդող (անձ, սարք):

ռադիոչափիչ

Ա. // **Գ.** Ճառագայթման լարվածությունը չափող, ճառագայթային էներգիայի քանակը չափող (գործիք):

ռադիոսպեկտրաչափ

Գ. // Ա. Ռադիոսպեկտրաչափական (գործիք, սարք, սարած):

ռազմագոյ

Գ. Ռազմական գոչ՝ գոյուն: 2. Ռազմակոչ, մարտակոչ: // Ա. Ռազմի՝ պատերազմի կոչող:

ռազմածովային

Ա. Ծովային մարտ մղելուն հատուկ՝ վերաբերող ծովում պատերազմ մղելու համար նախատեսված: // **Գ.** Ծովային նավատորմի զորական:

ռազմահարդար

Ա. Ռազմի՝ պատերազմի գործերը հարդարող՝ կարգի բերող, պատերազմ վարող: // **Գ.** Ռազմի գործերը տնօրինելը, պատերազմ վարելը:

ռազմաճակատային

Ա. Ռազմաճակատին հատուկ, ռազմաճակատում տեղի ունեցող՝ եղող՝ գտնվող: // **Գ.** Ռազմաճակատում կռվող մարտիկ, ռազմական գործողություններին մասնակցող զորական:

ռազմամուլ

Գ. Ռազմի մոլուցքով լցված մարդ, մուլի կերպով պատերազմի ծգտող մարդ: // Ա. Պատերազմի ծգտող, պատերազմ տենչացող: 2. Ռազմամուլ քաղաքականություն վարող, ռազմամուլական:

ռազմանվագ

Գ. Ռազմերգ: // Ա. Ռազմական՝ ռազմի երգեր նվագող՝ երգող:

ռազմաշառաչ

Գ. Կռվի՝ պատերազմի ժամանակ զենքերի բախումների, գնդակոծության ևն շաչ ու շառաչ: // Ա. Ռազմի՝ կռվի շառաչով լցված, կռվի շառաչ բարձրացնող:

ռազմասեր

Գ. // Ա. Ռազմ՝ պատերազմ սիրող, պատերազմասեր:

ռազմավար

Գ. Պատերազմ վարող անձ՝ հրամանատար՝ զորավար: // Ա. Պատերազմ վարող՝ ղեկավարող:

ռազմերգու

Գ. // Ա. 1. Պատերազմական՝ ռազմական երգեր երգող (անձ): 2. Պատերազմ երգող (անձ):

ռախիտավոր

Ա. // **Գ.** Ռախիտով հիվանդ:

ռամգարկ

Ա. // **Գ.** Իզվդ. Հողով՝ ավազով կախարդություն անող, ռամով զբաղվող (ռամ - հողով՝ ավազով հմայություն):

ռելսազլանիչ

Գ. // Ա. տեխ. Երկաթուղային կամ տրամվայի գծերը զլանելով տափակեցնող՝ հարթացնող՝ զլանների ճնշումով մշակող:

ռեկլամամուլ

Գ. // Ա. 1. Ռեկլամի՝ ռեկլամելու մուլի սիրահար: 2. Իրեն հռչակելու՝ գովելու մոլությամբ տառապող: 3. Տե՛ս՝ գովազդամուլ:

ռեկորդակիր

Գ. // Ա. 1. Որևէ մարզածևի ռեկորդ սահմանած (մարզիկ): 2. Արտադրության բնագավառում առավելագույն հաջողությունների հասած (մարդ, հիմնարկություն ևն):

ռեհանաքույր

Գ. Ռեհանի բույր: // Ա. 1. Ռեհանի բույր ունեցող: 2. փխթ. Զաղցրաբույր, անուշաբույր:

ռեմատիկ

Ա. քծշկ. 1. Ռեմատիզմին՝ հողացավին հատուկ: 2. Ռեմատիզմով՝ հողացավով տառապող: // **Գ. քծշկ.** Ռեմատիզմով հիվանդը:

ռետինախառնիչ

Գ. // Ա. Ռետինի հեղուկանման զանգվածը խառնելուն ծառայող՝ խառնող (մեքենա):

ռետինամեկուսիչ

Ա. // Գ. Կաուչուկի մշակության ժամանակ ռետինային փափուկ առածական նյութը մեկուսացնող՝ առանձնացնող: 2. տեխ. Մեկուսացնելու հատկություն ունեցող (ռետինային նյութ), ռետինե մեկուսիչ:

ռետիներիզ

Գ. Ռետինե երիզ՝ ժապավեն: // Ա. Ռետինե երիզ ունեցող, ռետինե երիզով կապված՝ կարված՝ բլրորակարված:

ռմբակիր

Գ. // Ա. ռազմ. Ռումբ կրող՝ տանող՝ տեղափոխող, իր վրա ռումբեր ունեցող, ռումբերով բեռնավորված (ինքնաթիռ, սայլ, մարդ):

ռմբակոծիչ

Ա. Ռմբակոծող, ռմբակոծության ենթարկող: // **Գ.** Թշնամու ցամաքային ու ծովային օբյեկտները ռմբակոծելու համար նախատեսված ռազմական ինքնաթիռ: 2. ֆիզ. Ռմբակոծելու՝ տևակա՛նորեն և ուժգնորեն հարվածելու համար օգտագործվող տարրական մասնիկ:

ռմբածիզ

Գ. ռազմ. 1. Ռումբեր ձգող՝ նետող սարք՝ պատերազմական գործիք, 2. Ռմբակոծիչ: // Ա. Ռումբեր ձգող՝ նետող՝ զցող:

ռմբարկու

Գ. Ռմբակոծող, ռմբահարող՝ ռումբերով հարվածող մարդ՝ սավառակ՝ սարք ևն: 2. փխթ., մարզ. Ֆուտբոլի թիմի այն խաղացողը, որը հմտորեն գնդակներ է նետում հակառակորդի դարպասը: // Ա. Ռումբ զցող՝ արծակող:

ռնգախոս

Գ. // Ա. Զբում խոսող, ռնգային արտասանություն ունեցող (մարդ):

ռոմանտիկ

Գ. Ռոմանտիզմի հետևորդ, ռոմանտիզմին հետևող գրող՝ արվեստագետ: // Ա. 1. Ռոմանտիզմով տարված, մարդկանց և կյանքը իդեալականացնող, երագող: 2. Ռոմանտիզմին՝ ռոմանտիկին հատուկ՝ վերաբերող, ռոմանտիկական: 3. Ռոմանտիզմի սկզբունքներին համապատասխանող:

սագակտուց

Գ. Սագի կտուց: // Ա. 1. Սագի կտուցի նման կտուց ունեցող: 2. Սագի կտուցի նման: 3. փխբ. Հաստամռութ, հաստադունչ:

սագամաշկ

Գ. 1. Սագի մաշկ՝ մորթ: 2. քծշկ. Ցրտից կամ նյարդային գրգռումից կարմրած ու դուրս տված մաշկ: // Ա. Կարմրած ու դուրս տված մաշկ ունեցող:

սադափազարդ

Գ. Սադափյա զարդ: // Ա. Սադափով զարդարված՝ զարդարած:

սադափակոճակ

Գ. Սադափյա կոճակ: // Ա. Սադափյա կոճակներ ունեցող, վրան սադափյա կոճակներ կարած:

սադրիչ

Գ. Մի վատ՝ չար գործ անելու հրահրող, սադրող՝ գրգռող մարդ՝ պետություն են: // Ա. Սադրող, հրահրող, գրգռող:

սալահատակ

Գ. Սալաքարերով պատած հատակ: // Ա. 1. Սալահատակված, սալարկած: 2. փխբ. Սալի՝ քարեղեն հիմք ունեցող:

սալահատակիչ

Գ. // Ա. Սալաքարերով հատակը պատող, սալարկող:

սալաշար

Գ. Սալակառույց պատ: // Ա. 1. Սալերով շարված՝ ծածկած՝ պատած: 2. Սալերով շարած, սալակառույց:

սալաշարող

Ա. // Գ. 1. շին. Երեսապատման սալեր (կաֆել) շարող (վարպետ):

սալարկիչ

Ա. // Գ. Սալարկող, սալահատակ պատրաստող (բանվոր, արհեստավոր):

սալաքար (սալքար)

Գ. 1. Սալ քար: 2. Սալի ծեղկ կտրած քար: // Ա. Սալաքարով պատած, սալահատակված:

սածիլատնկիչ

Գ. // Ա. գտնտ. Սածիլ տնկող (մեքենա):

սակագրիչ

Ա. // Գ. 1. տեխ., մսնգ. Ապրանքների որոշակիորեն՝ ճշգրիտ կերպով սահմանված արժեքը՝ գինը գրող՝ նշանակող (անձ): 2. Ապրանքների վրա մաքս՝ տուրք նշանակող (անձ):

սակադիր

Ա. հզվդ. Ապրանքների վրա սակագին դնող՝ նշանակող: // Գ. Սակագին դնող՝ նշանակող անձ:

սակայն

Շ. 1. Բայց: 2. Իսկ: 3. Բայց և այնպես, այնուամենայնիվ: 4. Միևնույն ժամանակ, միաժամանակ, չնայած դրան: 5. Միայն թե, այն պայմանով, որ: 6. Արդյոք: // Վ. Կասկածի՝ *թերահավատություն* նշ.՝ թերևս, այնուամենայնիվ, հավանաբար:

սակավարան

Գ. Քիչ խոսող, քչախոս մարդ: // Ա. 1. Քիչ խոսող, քչախոս: 2. Քիչ բառերով միտքն արտահայտող: 2. Սեղմ՝ հակիրճ խոսքով արտահայտված:

սակարկու

Ա. // Գ. 1. Սակարկել սիրող, սակարկելու հակում ունեցող (մարդ): 2. Սակարկող, սակարկելով իր համար նպաստավոր համաձայնության հասնելու ձգտող (մարդ):

սակրակիր

Ա. // Գ. պատմ. Սակր կրող, սակրով զինված (մարդ):

սակրավոր

Ա. ջազմ. 1. Սակր՝ տապարածն հին պատերազմական զենք

ունեցող՝ կրող: 2. Վրան սակրի նման հարմարանք ունեցող: // Գ. ռազմ. Ինժեներական և ռազմա-շինարարական զորքերի ու ստորաբաժանումների զորական: 2. պատմ. Սակր ունեցող՝ սակրով զինված մարդ, սակրակիր:

սակրատեզավոր

Ա. // Գ. Սակրատեզով զինված (մարդ):

սահմանբաժան

Ա. // Գ. Որևէ տարածության հատվածների՝ երկրների ևն սահմանները բաժանող, իրար հարևան տարածությունների սահմանները բաժանելուն ծառայող (զիծ, շերտ ևն):

սահմանադրական

Ա. 1. Սահմանադրությամբ առաջ-նորոշվող, սահմանադրության շրջանակներում կառավարվող: 2. Սահմանադրությամբ որոշված՝ սահմանված՝ կարգված: // Գ. Սահմանադրությանը կամ սահմանադրական փոփոխություններին կողմնակից անդամ:

սահմանազանց

Ա. 1. Սահմանը խախտող, սահմանային կարգը՝ ռեժիմը խախտող: 2. Սահմանազանցու-թյուն հանդիսացող՝ պարունակող: 3. Սահմանից դուրս ելող, չափազանցության հասնող: 4. Չափը չճանաչող, չափի սահմանները խախտող: // Գ. Սահմանախախտ, սահմանը խախտող անձ:

սահմանախախտ

Գ. 1. Սահմանը խախտող՝ խախտած մարդ՝ ինքնաթիռ: 2. Սահմաններն անտես առնող՝ խախտող մարդ՝ երկիր ևն: // Ա. 1. Սահմանը խախտող: 2. Սահմանը անտես առնող: 3. Սահմանախախտություն հանդիսացող՝ պարունակող:

սահմանակալ

Գ. // Ա. Սահմանները պաշտպանող՝ պահող, սահմանապահ (զինվոր):

սահմանակողմ

Գ. Սահմանի կողմը, սահմանային հատված: // Ա. Սահմանի կողմե-րում գտնվող, սահմանամերձ:

սահմանահատ

Ա. // Գ. Նորբ. Սահմանը խախտող՝ խախտած, սահմանը հատող-անցնող:

սահմանանիշ

Գ. Սահմանի նիշ՝ նշան: // Ա. Սահմանը նշող՝ ցույց տվող:

սահմանապահ

Գ. Սահմանազորի զինվորական՝ զորական: // Ա. 1. Սահմանը պահպանող, սահմանի պահպա-նության գործով զբաղվող: 2. փխք. Սահմանի վրա գտնվող, սահմանամերձ (քաղաք ևն): 3. փխք. Որևէ բանի ծայրային՝ եզրային մասը՝ հատվածը կազ-մող, որևէ բանի սահմանագիծը հանդիսացող:

սահմանափակիչ

Ա. Սահմանափակող, որևէ կարգի սահմանափակում ներկայացնող: // Գ. էլ. Որևէ մեքենայի՝ սարքի ևն աշխատանքը անկարելի դարձնող՝ ավտոմատորեն հոսանքն անջատող սարք՝ հարմարանք:

սահուն

Ա. 1. Հանգիստ՝ խաղաղ շարժվող՝ սահող՝ հոսող, դյուրա-շարժ: 2. Ծփանքներ չունեցող: 3. Սայթաքուն, գայթեցնող, ողորկ: 4. փխք. Թեթև, թեթևոտ, մեղմ ու սիզանքով: 5. փխք. Կոկիկ, վարժ, հարթ, կանոնավոր, անհարթու-թյուններից՝ անկանոնություննե-րից ու սխալներից զերծ: // Մ. 1. Հեշտությամբ շարժվելով՝ սահե-լով՝ հոսելով, սահուն կերպով: 2. Մեղմությամբ ու սիզալով: 3. փխք. Վարժ:

սաղավարտակիր

Ա. // Գ. Գլխին սաղավարտ կրող (անձ), սաղավարտ ունեցող՝ կրող (անձ):

սաղարթատունկ

Գ. Սաղարթավոր տունկ: // Ա.

Սաղարթավոր տունկեր ունեցող:

սաղմնակիր

Գ. բար. Սաղմնակալ, գոյացություն, որի օգնությամբ սաղմը կաշում է սաղմնապարկին: // Ա.

բար. 1. Սերմ կրող՝ ունեցող: 2. Սերմնակիր:

սաղմոսասաց

Գ. // Ա. եկեղ. 1. Սաղմոս երգող՝ կատարող՝ ասող (եկեղեցու պաշտոնյա): 2. Սաղմոսներ հորինող, սաղմոսերգու:

սաղմոսերգու

Ա. // Գ. 1. Տես՝ սաղմոսասաց: 2. Դավիթ մարգարե թագավորի անունը:

սալակակիր

Գ. // Ա. Սալակով աշխատող՝ բեռներ կրող (բանվոր):

սանգվինիկ

Ա. // Գ. կենսբ. Կենդանի, շարժուն, կենսուրախ, շուտ հափշտակվող, արտաքին տպավորություններին բուռն արձագանքող, ժրարյուն (անձ):

սանդահար

Գ. // Ա. Սանդում (մետաղյա կամ մեջը փորած փայտի անոթ) որևէ բան ծեծող՝ մանրացնող (մարդ):

սառած

Բ. Հրկտր. դերբ. սառչել-ի: // Ա. 1. փխբ. Անտարբեր, անարտահայտիչ, սառը: 2. Եռանդից՝ ավյունից՝ ներքին ջերմությունից զուրկ, անկենդան, անկիրք:

սառեցուցիչ

Գ. // Ա. Սառեցնող (հարմարանք):

սառը (սառն)

Ա. 1. Ցածր կամ հարաբերականորեն ցածր ջերմաստիճան ունեցող, ցածր՝ նվազ ջերմությամբ, պաղ, ցուրտ (օդի ևն մասին): 2. Տևական և ցուրտ եղանակով, տևական ցրտերով: 3. Սակավ ջերմություն տվող՝ պարունակող՝ ճառագայթող: 4. Սովորականից պակաս ջերմությամբ: 5. Սառած, սառեցրած,

սառեցնելով պահած: 6. Առանց տաքացնելու, սառը վիճակում: 7. Ջեռուցումից զուրկ, չջեռուցված: 8. Բարեխառն գոտուց դեպի վերև տարածվող՝ գտնվող: 9. փխբ. Սառնարյուն, հանգիստ: 10. փխբ. Անկենդան, անավյուն, սառած: 11. փխբ. Ոչ սիրալիր, անտարբեր: 12. Անհետաքրքիր: 13. Բանակա-նության թելադրանքի՝ լրջախոհ դատողության վրա հիմնված: /// Գ. Սառնություն, ցրտություն, ցուրտ: 2. Սառույց: /// Մ. Սառը՝ անտարբեր ծնով, ոչ սիրալիր, անկենդան, սառնասրտությամբ:

սառնագին

Մ. // Ա. հզվդ. Սառած, շատ սառը, սառնորեն:

սառնաշունչ

Ա. 1. Սառը շունչ՝ հոսանք ունեցող, սառնություն փչող, ցրտաշունչ, խստաշունչ: 2. Սաստիկ սառը, ցուրտ: 3. փխբ. Անբարեհամբույր, ոչ սիրալիր, չոր: 4. փխբ. Խիստ, դաժան, անագորույն: // Մ. 1. Սառը փչելով, սառը շնչով: 2. փխբ. Դաժանորեն, սառնասրտությամբ, խստությամբ:

սառնաջուր

Ա. Սառը ջուր ունեցող, սառը ջրով: // Գ. 1. Սառեցրած՝ մեջը սառույց գցելով պաղեցրած ջուր: 2. Սառ-ցաջուր:

սառնասիրտ

Ա. 1. Սառը՝ հավասարակշռված՝ հանգիստ դատող՝ վերաբերվող: 2. Սառնասրտություն արտահայտող՝ պարունակող: 3. Հանգիստ, անվրդով, անկիրք: 4. փխբ. Անտարբեր, սառնարյուն, պաղարյուն: // Մ. Սառնասրտորեն:

սառնարյուն

Ա. 1. Զիուզվող, չչփոքվող, իրեն չկորցնող, պաղարյուն: 2. Նվազ ջերմաստիճան՝ սառը արյուն ունեցող: 3. փխբ. Զոր, արտահայտչությունից՝ կենդանությունից զուրկ: // Մ. Առանց հուզվելու, չչփոքվելով, սառնարյունորեն, սառնարյունաբար:

սառնությամբ

Գ. Գործ. հոլ. սառնություն-ի: // Մ.
Սառնորեն, սառնասրտությամբ:

սառցաքեկ

Գ. // Ա.Տե՛ս՝ սառցահատ:

սառցազնաց

Ա. // Գ. Սառույցի՝ սառցա-
զանգվածի վրայով՝ սառցուղիներ-
ով զնացող:

սառցածածկ

Գ. Սառցե ծածկ՝ ծածկույթ,
սառույցի շերտ, սառցաշերտ,
սառցակեղև: // Ա. Սառույցով
ծածկված՝ պատված:

սառցահատ

Գ. 1. Սառույցների միջով
ընթանալու և ուրիշ նավերի
համար ճանապարհի բացելու
հարմարեցրած նավ: 2. Կամուրջ-
ները և պատնեշները շարժվող
սառույցից պաշտպանող և
սառցակալությունն արգելակող՝
կառուցվածք՝ պատվար: 3. Սա-
ռույցը կտրող՝ կտրող անձ: // Ա.
Սառույցը՝ սառցաշերտը հատող՝
կտրող՝ ձեղքող:

սառցահատիկ

Գ. Սառույցի հատիկ, սառույցի
փոքրիկ կտորտանք: // Ա.
Սառույցի հատիկներ քշող՝ թերող:

սառցահար

Ա. 1. Սառած, ցրտահար: 2.
Ցուրտը տարած՝ տված, ցրտա-
հարված (թույսերի մասին): // Գ.
Սառած՝ սառչելուց վնասված՝
մեռած՝ փայտացած անձ:

սառցամարտ

Գ. Սառույցների դեմ մղվող մարտ,
սառույցների դեմ մաքառելը: // Ա.
Սառույցների դեմ մաքառող՝
կռվող:

սառցապատ

Գ. Սառույցի պատ՝ պատնեշ: // Ա.
Սառույցով պատված, սառցա-
շերտով ծածկված:

սառցաջարդ

Ա. Սառույցներ ջարդող՝ փշրող: //
Գ. 1. Սառույց ջարդելը: 2.
Սառույցը ջարդող մեքենա՝ սարք,
սառցաջարդիչ:

սաստիկ

Ա. // Մ. 1. Մեծ ուժով դրսևորվող՝
արտահայտվող, բուռն, ուժգին: 2.
Շատ խիստ, խստաշունչ: 3. Հորդ,
տեղատարափ: 4. Բարկ, կիզիչ: 5.
Ուժեղ, հզոր: 6. Շատ, չափազանց,
ծայրաստիճան:

սաստկագին

Ա. // Մ. Ուժգին, ծայրահեղորեն
սաստիկ, սաստկությամբ:

սաստկածայն

Ա. // Մ. Սաստիկ՝ ուժեղ ծայն
ունեցող, ուժեղ ծայն հանող,
բարձրածայն, բարձր՝ չարագին
ծայնով:

սաստկամունչ

Ա. // Մ. Սաստիկ՝ ուժեղ
մռնչունով՝ մռնչալով, խիստ
ոռնացող:

սաստկաշունչ

Ա. Սաստիկ՝ ուժգին փչող՝ շնչող,
խստաշունչ: // Մ. Սաստիկ՝ ուժեղ
փչելով՝ շնչելով:

սաստող

Բ. Ենթ. դերբ. սաստել-ի: // Ա.
Լռեցնող, զսպող:

սավառնակակիր

Գ. Սավառնակ/ներ/ կրող ռազ-
մանավ, ավիակիր: // Ա.
Սավառնակ/ներ/ կրող՝ տեղա-
փոխող:

սատանա

Գ. 1. սնոտ. Անձնավորված չար
ոգի՝ էություն՝ մարդու կերպա-
րանքով, բայց պոզերով՝ սմբակ-
ներով և պոչով: 2. փխբ.
Հնարագետ՝ չափից ավելի
խորամանկ մարդ: 3. փխբ.
Սատանայական արտաքինով՝
այլանդակ մարդ: 4. քրթ. Սարդ: 5.
Աստծուն հակառակ գործող, չար
ոգի: // Ա. 1. խորամանկ, հնարա-
գետ: 2. ճարտար, ճարպիկ: 3.
Չարաձգի: 4. Տգեղ, այլանդակ,
սատանայական կերպարանքով:

սատանայապաշտ

Գ. // Ա. 1. Սատանայի
պաշտամունք ունեցող, սատա-
նային պաշտող (անձ): 2. փխբ.

Չարի պաշտամունք ունեցող, չար, չարագործ:

սատանորդի
Գ. // Ա. 1. սնոտ. Սատանայի որդի, սատանայի հիշեցնող՝ նմանվող: 2. Սատանայի ճուտ, խիստ չարաճճի: 3. Հնարագետ, հնարամիտ, վարպետորդի:

սատարիչ
Ա. // Գ. հզվդ. Սատարող, նպաստող, օգնող (անձ):

սատկած
Բ. Հրկտր. դերբ. սատկել-ի: // Ա. ժող., մտերմ. Հնարագետ, ճարպիկ, չարաճճի, անպիտան, սատանա: 2. Մեռած: **// Գ. 1.** մտերմ. Անպիտան՝ սատանա մարդ: 2. Մեռել:

սարդավարի
Մ. // Ա. Սարդի նման նենգ՝ խարդախ, նենգորեն, խարդախորեն:

սարսափագին
Ա. // Մ. 1. հզվդ. Սարսափ ազդող, սարսափեցնող, ահռելի, սարսափով լի: 2. Սաստիկ վախեցած, ահաբեկված:

սարսափահար
Ա. // Մ. Սարսափով բռնված, սարսափած, ահաբեկված, երկյուղից խուճապի մատնված:

սարսռագին
Ա. Սարսռալից, սարսռեցնող: **// Մ.** Սարսռեցնելով, սարսռալով:

սարքած
Բ. Հրկտ. դերբ. սարքել-ի: // Ա. խսկց. Կազմակերպված, չեղած տեղը հորինված (գործ, բանտարկություն են):

սափրագլուխ
Գ. // Ա. Ազգայնամուլական հատուկ ջոկատի՝ խմբի անդամ՝ սափրած գլխով:

սզազգեստ
Գ. Սզո զգեստ, սզի ժամանակ հագնելու զգեստ: **// Ա.** Սզո զգեստ հագած՝ կրող:

սզակիր
Գ. Սուզ կրող՝ սզավոր անձ: **// Ա. 1.** Սուզ կրող, սզավոր: 2. Սուզ

պարունակող, իր մեջ դիակն ամփոփող:

սզակից
Գ. // Ա. 1. Մեկի հետ միասին մի բան սզացող, միասին սզացողներից յուրաքանչյուրը: 2. Մեկի սուզը բաժանող, սզին մասնակից՝ ցավակից:

սզահանդերծ
Գ. Սզո հանդերծ: **// Ա.** Սզազգեստ հագած:

սզահար
Ա. // Մ. Վշտահար, խիստ սզացող, սզալից, սզի տառապանքին ենթարկված:

սզաղողանջ
Ա. 1. Սուզ ազդարարող: 2. Սուզ արտահայտող: **// Մ.** Սզո՝ սզալից ղողանջներով: **// Գ.** Սզո ղողանջ, թաղման զանգի ծայն՝ ղողանջ, սզահնչյուն:

սզավար
Ա. // Գ. նորբ. Որևէ սզալի՝ աղետալի դեպքի՝ եղելության՝ սզահանդեսի և հոգեհացի արարողություններ վարող (անձ):

սզավոր (սզվոր)
Ա. 1. Սուզ ունեցող, սուզ պահող, սզակիր, սզացող: 2. Սուզ՝ ողբ արտահայտող: 3. Բարձրածայն լացող՝ սզացող: 4. Տխուր, վշտալի: 5. փխբ. Տխրություն՝ վիշտ խորհրդանշող: 6. Սզալու արժանի, ողբերգական: 7. փխբ. Մոայլ, ամպամած, խոժոռ: **// Գ. 1.** Սուզ ունեցող՝ սզակիր՝ սզացող անձ: 2. Բարձրածայն լացող՝ սզացող անձ: **// Մ.** Սուզ մտած, վշտացած, սզալով:

սզոսեղանակից
Ա. // Գ. նորբ., եկեղ. Հոգեհացի արարողությանը մասնակցող՝ մասնակից:

սեզ
Ա. 1. Իր ուժով՝ գեղեցկությամբ պարծեցող՝ աչքի ընկնող, հպարտ: 2. Պերճ, շքեղ, փառահեղ,

ճոխ: // Մ. Խրոխտաբար, հպարտորեն:

սեղանակերպ
Ա. Սեղանի տեսք՝ ձև ունեցող, տափակ, հարթ: 2. Երկրջ. Սեղանի ձև ունեցող: // Գ. Երկրջ. Սեղանի ձև ունեցող մարմին, սեղանարդ:

սեղանակից
Գ. // Ա. Իրար հետ՝ միասին սեղան նստող, կերուխումի ընկեր, խնջույքի՝ ճաշկերույթի են մասնակիցները միմյանց նկատմամբ:

սեղանահարդար
Ա. // Գ. Սեղան պատրաստող՝ կոկող՝ հարդարող:

սեղանածև
Ա. // Գ. Տե՛ս՝ սեղանակերպ:

սեղանափակ
Գ. 1. Վաճառասեղան: 2. Սեղանով սարքած փակ՝ պատվար: // Ա. Սեղանով փակված:

սեղմ
Ա. 1. Իրար շատ մոտիկ ու մեծաքանակ, հոծ, խիտ: 2. Սերտ, շատ մոտիկ, մերձավոր: 3. Պիրկ, ծիգ, պիրկ կերպով իր մեջ առնող՝ ամփոփող: 4. Ամփոփ արտահայտված, համառոտակի, կարճ, հակիրճ: 5. Կրճատված, կրճատ: 6. փխթ. Ամուր, պինդ: 7. Կարճ, ոչ տևական, ոչ երկար: // Մ. 1. Սեղմ, ամփոփ կերպով, համառոտ, կարճ: 2. փխթ. Ամուր, պինդ, զգալի սեղմումով:

սեղմագին
Ա. // Մ. Շատ սեղմ:

սեղմագիր
Ա. 1. Սեղմ կերպով գրված՝ շարադրված, հակիրճ: 2. Սեղմ կերպով մտքերը գրավոր արտահայտող: // Գ. Հատկապես ատենախոսությունների համառոտագրված գրավոր շարադրանք, աֆտոռեֆերատ:

սեղմիչ
Ա. Սեղմող, սեղմելու ծառայող: // Գ. Լվացքը պարանին ամրացնող հարմարանք, սեղմակ:

սեղմիրան
Գ. Հագուստի տակից կապվող լայն, առածական գոտի՝ իրանը սեղմելու և կազմվածքին սլացիկություն տալու համար (կորսետ): // Ա. Իրանը սեղմող՝ պիրկ ձգող, սեղմ իրանով (զգեստի մասին):

սեպագիր
Գ. 1. Սեպագրական արձանագրություն: 2. Սեպագրության նշանագրերից յուրաքանչյուրը, սեպագրական նշան՝ գիր: // Ա. Սեպագրության վրա հիմնված, սեպագրության համակարգով գրված, սեպագրական: 2. Սեպագրական արձանագրություն ունեցող՝ կրող: 3. փխթ. Անընթերցելի, անմատչելի, առեղծվածային:

սեպագլուխ
Գ. Սեպի վերին լայն ու հաստ մասը, սեպի գլուխ: // Ա. Սեպածև գլուխ ունեցող:

սեպազանգված
Գ. Սեպածև զանգված: // Ա. Սեպածև զանգվածի նմանություն ունեցող:

սեպախիռիչ
Գ. // Ա. 1. Սեպ խրող: 2. փխթ. Ավերող, քանդող, վնասարար (անձ):

սեպամորուք
Գ. Սեպածև՝ սեպի նման սուր ծայր ունեցող մորուք: // Ա. Սեպածև մորուք ունեցող, սեպանման մորուքով:

սեպատերև
Ա. բար. Սեպածև տերևներով: // Գ. Սեպատերևագգիների ընտանիքին պատկանող բույս:

սեռանիչ
Ա. // Գ. 1. լեզվբ. Սեռ նշանակող: 2. լեզվբ. Բայի սեռի քերականական կարգը մատնանշող (ցուցիչ են):

սև
Ա. 1. Ածխի՝ մրի գույն ունեցող: 2. Շատ մուգ գույնի, թուխ: 3. Խավար, մութ, մթամած, խավարի մեջ թաղված: 4. Սև շորեր հագած,

սևազգեստ, սզավոր: 5. Սևամորթ: 6. փխբ. Մռայլ, անուրախ, չարագուշակ, տխուր, ծանր: 7. փխբ. Չար, դաժան, վայրագ, անգութ: 8. Սևագույն բանով (ածուխով, ցեխով են) կեղտոտված: 9. փխբ. Նեղություններով՝ ցավերով՝ զրկանքներով ու հոգսերով լի: 10. Անմարդկային, տմարդի: 11. փխբ. Բացասական, վատ, հոռի: 12. փխբ. Ոչ որակյալ, հատուկ հմտություն՝ գիտելիքներ չպահանջող, առավելապես անմաքուր և ծանր ֆիզիկական ջանքեր պահանջող: 13. փխբ. Մանր մետաղադրամ հանդիսացող: 14. փխբ. Սևագործ, սև աշխատանք կատարող: /// Գ. 1. Մրի՝ ածխի գույնը, սև գույն: 2. փխբ. Սև գույնը և սև հանդերձանքը՝ որպես սգո խորհրդանշան: 3. փխբ. Սուգ: 4. Սևագույն տարածություն՝ տեղ: 5. Սևագրություն: 6. առավել. հոգն. Շախմատի, շաշկիի սևագույն քարերը՝ ֆիգուրները: 7. քրթռ. Խաղողի և բամբակի հիվանդություն, չոռ: /// Մ. փխբ. Տխուր կերպով, վշտով:

սևագիր

Ա. 1. Առաջին անգամ գրված և դեռևս վերջնական մշակման չենթարկված: 2. Առաջին անգամ՝ ոչ հարկ եղած մաքրությամբ և գեղեցկությամբ գրված: 3. Սև թանաքով գրված: // Գ. Գրվածքի առաջին՝ նախնական օրինակ, սևագրություն:

սևագլուխ

Ա. 1. Սևահեր գլխով: 2 Սև շորով կապած՝ սև գլխանոցով ծածկած գլխով: 3. պատմ. Սև վեղարով: // Գ. փխբ. Կուսակրոն հոգևորական, արեղա:

սևագործ

Ա. 1. Ոչ որակյալ՝ հատուկ հմտություն չպահանջող և սովորաբար ֆիզիկական աշխատանք կատարող: 2. հզվդ. Այդպիսի

գործունեության պահանջող: // Գ. Ֆիզիկական աշխատանք կատարող անձ:

սևազգեստ

Ա. 1. Սև զգեստ կամ զգեստներ հագած: 2. փխբ. Սուգ մտած, սզավոր: 3. փխբ. Սևափետուր, սև: 4. Սև գույնի, սև գունավորում ունեցող: // Գ. 1. Սև զգեստ/ներ/ով անձ: 2. Սևեր հագած՝ սզավոր անձ: 3. փխբ. Հոգևորական:

սևածեփ

Գ. Սևագույն ծեփ: // Ա. 1. Սև գույնով ծեփված, սև ծեփով: 2. փխբ. Սևով ծեփված՝ պատված:

սևակատար

Ա. // Գ. Սև կատար ունեցող, սև կատարով (թռչուն են):

սևակոշտ

Գ. Սևահողի կոշտ, հողի սևագույն կոշտ: // Ա. Սևագույն կոշտեր ունեցող, սևագույն կոշտերով պատված:

սևահեր

Ա. // Գ. Սևամազ, սև մազեր ունեցող (մարդ):

սևահոգի

Ա. // Գ. Սև՝ չար հոգի ունեցող, չարասիրտ, նենգ (անձ):

սևահող

Գ. 1. Բուսահողով՝ հումուսով հարուստ՝ սև՝ արգավանդ հող: 2. փխբ. Բարենպաստ պայմաններ՝ միջավայր: // Ա. Սևահողային:

սևամորթ

Ա. // Գ. 1. Սև՝ գորշագույն մաշկ ունեցող (մարդ), սև մաշկով (մարդ): 2. Սև ցեղերին պատկանող (մարդ):

սևանախշ

Ա. Սև նախշեր ունեցող, սևագույն նախշերով: // Գ. հզվդ. Սև նախշ՝ զարդանկար:

սևաներկ

Ա. Սև ներկված, սև գույնով ներկված: // Գ. Սև ներկ:

սևանկար

Ա. 1. Սև գույնով նկարած՝ նկարված: 2. Սև շրջանակով նկար կախած՝ կացրած՝ որպես

սգո նշան: // **Գ. 1.** Սև՝ նախնական նկար, նկարի սևագիր: **2.** Սև շրջանակով նկար:

սևաչ
Ա. // Գ. Սև աչքեր ունեցող, սև աչքերով, սևաչյա (անձ):

սևաչիկ
Ա. փղջ. Սև աչիկներ ունեցող: // **Գ. կենդ.** Ծովային խեցգետինների մի տեսակ:

սևապատում
Գ. Սև, ողբալի իրողությունների՝ իրադարձությունների պատմություն/ներ/: // **Ա. 1.** Սև՝ սգալի բաներ պատմող, դրանց վերաբերող: **2.** Սև՝ ողբալի իրադարձություններով լի:

սևատճի
Գ. Սոճու մի տեսակ: // **Ա.** Սև տոճիներով պատված:

սևատսինձ
Գ. Սև սոսինձ: // **Ա.** Սև սոսինձ տվող:

սևավոր
Ա. 1. Սևեր հագած, սգահանդերձ: **2.** Սուգ մտած, սգավոր: **3.** փխբ. Սև, մուր, տխուր, վշտալի: **4.** փխբ. Չարիքներով՝ աղետներով՝ դժբախտություններով ու նեղություններով լի: **5.** Սև՝ ողբալի իրադարձություններով ու դեպքերով հիշելի (տեղ՝ վայր): // **Գ. 1.** Սևեր հագած՝ սգավոր մարդ: **2.** եկեղ., փխբ. Սև զգեստ կրող կրոնավոր, հոգևորական:

սևատիպ
Գ. տպգր. Սև՝ նախնական տպագրություն, ներկով ծածկված տպագրական ֆորմային թուղթը սեղմելու միջոցով ստացվող դրոշմվածք (սրբագրությունների համար), օտիսկ: // **Ա. 1.** Այդ եղանակով տպված: **2.** Սև տիպ՝ կերպարանք՝ տեսք ունեցող:

սևափայտ
Գ. 1. Եբենոսի բնափայտը, եբենոս: **2.** Առհասարակ՝ սևագույն փայտ: // **Ա.** Սևագույն փայտ

ունեցող, սևագույն փայտից պատրաստված:

սևափորիկ
Գ. կենդ. Սևագույն փորով բզեզ: // **Ա.** Սևավոր՝ սևագույն փոր ունեցող (կենդանիներ և թռչուններ):

սևաքար
Գ. հնք. Կարկեհանի սևագույն ու թավշե փայլով տեսակներից մեկը: **2.** Ընդհանրապես՝ սևագույն քար: // **Ա.** Սև քարով կառուցված: **2.** Սև քարից բաղկացած՝ կազմված:

սևեռակայիչ
Ա. Սևեռակայող, սևեռակայման ծառայող: // **Գ. լսնկրչ.** Երևակված լուսանկարն ամրակայելու քիմիական լուծույթ, ֆիքսատ:

սևեռուն
Ա. // Մ. Սևեռած, սևեռված, գամված, կենտրոնացած:

սև-մուր (սևմուր, սևումուր)
Ա. 1. Սև ու մուր, սևագույն ու խավար: **2.** փխբ. Խավար, ողբալի ու թշվառ: // **Գ.** Վիշտ, տառապանք, ցավ ու կսկիծ, դժբախտություն:

սևսաթ (սև-սաթ)
Գ. Սև՝ սևագույն սաթ: // **Ա.** Սև սաթի նման:

սերգատ (սերգատիչ)
Գ. // Ա. Սերը՝ յուղային պարունակությունը կաթից զատող, սերգատող (սարք՝ մեքենա, գործիք):

սերմաբույս (սերմնաբույս)
Գ. // Ա. 1. Սերմատու, սերմ տվող (բույս): **2.** Սերմից բուսած՝ աճած (բույս):

սերմագտիչ (սերմնագտիչ)
Գ. Սերմը զտելու՝ մաքրելու մեքենա: // **Ա.** Սերմը զտող, սերմը զտելու ծառայող:

սերմաթակիչ
Գ. Սերմաթակելու գործիք: // **Ա.** Սերմը կեղևից՝ թեփերից հանող՝ զատող, թակելով կեղևահանող:

սերմացու (սերմնացու)

Գ. // Ա. 1. Ցանելու համար ընտրված ու պահված (զանազան բույսերի սերմ): 2. Ցանելու՝ սերմ ստանալու համար աճեցվող (բույս, պտուղ):

սերմնագող

Գ. // Ա. 1. Սերմեր՝ սերմացու գողացող (մարդ): 2. Սերմեր գողացող, ցանված սերմը գողացող՝ փախցնող (թռչուն ևն):

սերմնաժայթիչ

Գ. // Ա. Սերմը ժայթքող՝ արտավիժող (գործարան, օրգան):

սերմնակիր

Գ. // Ա. քաք. Սերմը կրող՝ պարփակող՝ պահող:

սերմնացան

Գ. // Ա. գտնտ. Հնձած արտում սերմը ցանող (մարդ, մեքենա):

սերնդակից

Գ. // Ա. Միևնույն սերնդին պատկանող:

սերնդապիղծ

Ա. // Գ. Սերունդը պղծող:

սերտարար

Ա. // Գ. Սերտող, որևէ բան սերտելով հիշող՝ մտապահող:

սեփականակից

Գ. // Ա. Միևնույն ունեցվածքի տերերից յուրաքանչյուրը:

սթափ

Ա. // Մ. 1. Սթափված, ուշքը վրան, զգաստ: 2. Արթուն:

սիգաքալ

Ա. // Մ. Սեգ՝ հպարտ քայլող՝ քայլվածքով, խրոխտ՝ նազանքով ձենող, սիգաձեն:

սիզուտ

Ա. Սեզով հարուստ, սիզավետ: // Գ. 1. Սիզավետ տեղ: 2. Սիզամարգ:

սիլոսահատ

Ա. // Գ. Կերաբույսերը սիլոսի (սիլոս- մանրացրած կերաբույսերի կանաչ զանգվածը, որից ստանում են հյութալի կեր՝ հորեղում թթվեցնելով) համար կտրտող՝ մանրացնող (մեքենա):

սինլքոր

Ա. 1. Հասարակության ստորին խավերին պատկանող: 2. Այդ կարգի մարդկանցից կազմված: 3. փխք. Ստոր, անազնիվ, ստահակ: // Գ. 1. Թափառաշրջիկ՝ դատարկապորտ՝ պորտաբույծ մարդ: 2. Ստոր՝ անարգ մարդ:

սինոդական

Ա. Եկեղեցական գործերը վարելու համար բարձրաստիճան հոգևորականներից կազմված համապետական հոգևոր խորհուրդին՝ սինոդին հատուկ, վերաբերող, սինոդի: // Գ. Սինոդի անդամ:

սիրագին

Ա. // Մ. Սիրով լի, սիրալիր, ջերմ սիրով, սիրողաբար:

սիրադուլ

Ա. բնատ. Սիրուց հրաժարված, սիրելը մերժող՝ մերժած: // Գ. բնատ. Սիրելուց հրաժարվելը:

սիրազոհ

Ա. Սիրո զոհ դարձած: // Գ. Սիրո զոհ:

սիրախոս

Ա. 1. Սիրալիորեն խոսող: 2. Սիրո մասին խոսող՝ պատմող: 3. Սիրո միջնորդություն անող: // Գ. Սիրո միջնորդ:

սիրած

Բ. Հրկտր. դերբ. սիրել-ի: // Ա. Սիրելի, սիրված, ախորժելի, անրջելի: // Գ. Սիրելի՝ սիրված անձ, սիրեկան, սիրուհի:

սիրակատակ

Գ. Սիրային կատակ, սիրահարների կատակ: // Ա. Սիրային կատակի բնույթ կրող:

սիրահամբույր

Գ. Սիրո համբույր, իբրև սիրո արտահայտություն պարզևած համբույր: // Ա. 1. Սիրո համբույրով, սիրուց բխած համբույրով: 2. Բարեհամբույր, սիրալիր:

սիրահար

Գ. Սիրահարված անձ: // Ա. 1. Որևէ բանի նկատմամբ բուռն սեր՝

հետաքրքրություն՝ հակում ունեցող: 2. փխթ. Սեր արտահայտող՝ պարունակող: 3. Սիրահարված:

սիրահարված

Բ. Հրկտր. դերք. սիրահարվել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Հակառակ սեռի անհատի սիրով համակված (անձ): 2. փխթ. Որևէ բանով տարված, որևէ բանի նկատմամբ բուռն հետաքրքրություն ունեցող, սիրահար (անձ):

սիրահոծար

Մ. // Ա. Սիրով և հոծարությամբ, կամովին, ինքնաբուխ, սրտաբուխ:

սիրահրավեր

Գ. Սիրո հրավեր: // Ա. Սիրո հրավիրող՝ կոչող, կանչող:

սիրանվազ

Գ. Սիրո նվազ, սիրո երգ, սիրերգ: // Ա. 1. Սեր նվագող՝ երգող, սիրո նվազ հանդիսացող: 2. Սիրերգի նման քաղցր ու անուշ: 3. փխթ. Սիրերգի պես անուշ ծայն ունեցող՝ հանող:

սիրավառ

Ա. // Մ. Սիրով վառված՝ բռնված՝ տարված՝ բորբոքված, սիրուց ոգևորված՝ թևավորված, սիրակեզ:

սիրատենդ

Գ. քնստ. Սիրային տենդ, սիրո մոլեգին զգացում: // Ա. Սիրո տենդով բռնված, բուռն սիրով մոլեգնացած:

սիրելի

Ա. 1. Սեր վայելող, սիրված, սիրո արժանացած: 2. Շատ մոտիկ, մերձագույն, մտերիմ: 3. Հաճույք պատճառող, հաճելի, ախորժելի, ցանկալի: // Գ. 1. Սիրված անձ: 2. փխթ. Նվիրական բան:

սիրեկան

Գ. 1. Սիրելի՝ սիրված անձ, սիրո առարկա: 2. Կնոջ հետ ապօրինի կենակցող՝ նրան սիրող անձ: // Ա. Շատ սիրելի՝ սիրված:

սիրերգ

Գ. Սիրո երգ: // Ա. Սեր երգող:

սիրերգակ

Գ. // Ա. 1. Սեր երգող, սիրային թեմատիկայով ստեղծագործություններ գրող (բանաստեղծ, երաժիշտ): 2. Սեր երգող, իր սերն արտահայտող (անձ):

սիրերգու

Գ. // Ա. Տես՝ սիրերգակ:

սիրեցյալ

Ա. // Գ. գրք. Սիրելի, սիրված (անձ):

սիրող

Բ. Ենթ. դերք. սիրել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Որևէ բանով կամ իր սիրած գործով որպես ոչ մասնագետ զբաղվող (մարդ): 2. Առանց հարկ եղած գիտելիքների որևէ բանով զբաղվող (մարդ), դիլետանտ: 3. Սեր տածող անձ, սիրահար:

սիրով

Գ. Գործ. հոլ. սեր-ի: /// Մ. 1. Հաճույքով, միմյանց նկատմամբ սեր ու բարեկամական զգացմունք տածելով: 2. Հոճարությամբ, պատրաստակամությամբ: /// Վ. Սիրով, հաճույքով:

սխալ

Գ. 1. Սխալվելը: 2. Գրության՝ հաշվումների ևն մեջ թույլ տված անճշտություն: 3. Անճիշտ՝ չկշռադատված՝ ոչ տրամաբանական արարք՝ վարմունք՝ գործողություն: 4. Ոչ ճիշտ դիրքորոշում՝ կողմնորոշում: 5. Որևէ բանի ոչ ճիշտ ըմբռնում՝ պատկերացում՝ դատողություն: 6. Որևէ անճիշտ գործ կամ փոքրիկ զանցանք՝ որպես հետևանք անուշադրության՝ անհմտության ևն: 7. Ոչ օգտակար՝ վնասակար մի բան: 8. Լավ չհաշված՝ անհաջող քայլ (խաղերի մեջ): 9. մաթ. Մոտավոր հաշիվների կամ թվերի կլորացման ժամանակ մեծության իսկական և մոտավոր արժեքների տարբերությունը: /// Ա. 1. Իր մեջ անճշտություն պարունակող՝ ունեցող, իրականությանը անհամապատասխան: 2. Ոչ ճիշտ, անճիշտ: 3. Անհաջող,

լավ չկշռադատված՝ չնտածված, ոչ տրամաբանական: 4. Թյուրիմացությամբ եղած՝ տեղի ունեցած՝ կատարված: 5. Գիտությանը հակառակ, հակագիտական: /// Մ. 1. Ոչ ճիշտ կերպով, սխալվելով, ընդունված կարգը՝ օրենքը՝ սովորությունը խախտելով: 2. Թյուրիմացաբար, անտրամաբանականորեն, անհաջող կերպով:

սխրագին
Ա. // Մ. Սխրալի, սխրանքով տոգորված՝ համակված:

սկեպտիկ
Ա. // Գ. 1. Օբյեկտիվ իրականության ստույգ ճանաչումը ժխտող իդեալիստական փիլիսոփայական ուղղություններից մեկի՝ սկեպտիցիզմի կողմնակից՝ հետևորդ: 2. Կասկածամիտ, ամեն բանում կասկածող (անձ):

սկզբից
Գ. Բաց. հոլ. սկիզբ-ի: // Մ. Նախապես, սկզբնապես, ամենից առաջ:

սկզբում
Գ. Ներգ. հոլ. սկիզբ-ի: // Մ. Նախապես, սկզբնապես, սկզբնական շրջանում:

սկսնակ
Ա. // Գ. 1. Որևէ գործունեություն դեռ նոր սկսող, որևէ բնագավառում նոր աշխատել սկսող՝ փորձ չունեցող (անձ): 2. փխբ. Անհմուտ, անվարժ (անձ):

սղագիր
Գ. Սղագրական գրառման մասնագետ, սղագրություն անող անձ: // Ա. 1. Սղագրական, սղագրությանը հատուկ, սղագրությամբ գրված: 2. Սղագրությամբ զբաղվող:

սղագրող
Բ. Ենթ. դերբ. սղագրել-ի: // Գ. Սղագրական գրառման մասնագետ, սղագիր:

սղատալիչ
Գ. // Ա. Սղագրական եղանակով տալող: 2. Համառոտելով՝ համառոտագրելով գրի առնող՝ տալող:

սղոցաբերան
Ա. Սղոցի նման բերան ունեցող, սղոցի ձևի՝ ատամնավոր բերանով: // Գ. Սղոցի բերան:

սղոցանախշ
Գ. Սղոցով հանված նախշ: // Ա. Սղոցով՝ սղոցելով նախշված:

սղոցատամ
Գ. Սղոցի ատամ: // Ա. Սղոցի նման ատամներ ունեցող:

սմբակածեծ
Գ. 1. Սմբակներով ծեծելը՝ հարվածելը՝ դուփելը: 2. Ոտնածայն, դուփյուն: // Ա. Սմբակներով ծեծված:

սմբակավոր
Ա. Կենդանիների ոտքի մատները պատող եղջերային գոյացություն ունեցող՝ սմբակ ունեցող: // Գ. Սմբակավոր կենդանի:

սմքած
Բ. Հրկտր. դերբ. սմքել-ի: // Ա. Հյուծվելով չորացած՝ նիհարած՝ կուչ եկած՝ թառամած՝ ցամաքած:

սյունամեջ
Գ. Սյուների միջև եղած տարածությունը, միջանցք: // Ա. Սյուների միջև եղող՝ գտնվող՝ տեղի ունեցող:

սյունաշար
Գ. 1. Ճարտարապետական ամբողջություն ներկայացնող սյուների շարք: 2. Շարասյուն: // Ա. Սյուների շարք ունեցող, սյուների շարքով զարդարված, սյունազարդ:

սյունապատ
Գ. 1. Սյան նման դեպի վեր խոյացող պատ: 2. Սյուներից կազմված պատ: // Ա. 1. Սյունե պատերով: 2. Սյուներով պատված՝ շրջապատված, սյունակառույց:

սնահավատ
Ա. Սին՝ դատարկ բաների հավատացող, սնահավատությունների

նախապաշարմունք ունեցող, սնապաշտ: 2. Սնահավատությունից բխած, սնահավատ արարք՝ վերաբերմունք՝ վարքագիծ դրսևորող՝ արտահայտող: // Գ. Սին՝ դատարկ բաների հավատացող մարդ:

սնանկ

Ա. 1. Նյութական միջոցներից զուրկ, ծայրահեղ աղքատացած: 2. Իր պարտքերը վճարելու միջոցներից զրկված, կոտր ընկած: 3. փխբ. Հասարակական գործունեության մեջ անկարող, անճարակ, ապիկար: 4. փխբ. Դատարկ, անարժեք, ոչ կենսունակ, գիտական՝ տեսական կամ գործնական արժեքներից զուրկ: // Գ. 1. Իր պարտքերը վճարելու միջոցներից զրկված՝ անվճարունակ դարձած՝ ծայրահեղ աղքատացած անձ: 2. փխբ. Հասարակական-գիտական գործունեության մեջ անկարող՝ անճարակ՝ ապիկար մարդ: // Մ. նորբ., տնտգ. Նյութական միջոցներից զրկված, ծայրահեղ աղքատացած:

սնապաշտ

Գ. 1. Սնոտիապաշտության հետևորդ, սնոտիապաշտ: 2. Անիմաստ բաների սիրահար, դատարկ՝ անմիտ բաների պաշտամունք ունեցող մարդ: // Ա. 1. Սնապաշտությանը հատուկ՝ վերաբերող, սնոտիապաշտական: 2. Դատարկ՝ անմիտ բաների պաշտամունք ունեցող: 3. Սնապաշտություն պարունակող՝ հանդիսացող:

սնափառ

Գ. Սնափառությամբ լցված՝ տոգորված՝ սնապարծ՝ փառամոլ մարդ: // Ա. 1. Փառքի տենչանքով լցված՝ չափազանց փառասեր, փառամոլ: 2. Սնափառություն արտահայտող՝ պարունակող՝ հանդիսացող, փառամոլական:

սնող

Բ. Ենթ. դերբ. սնել-ի: // Ա. // Գ. Մեկի աշխատանքի՝ գործունեության և ընդհանրապես կյանքի համար նյութաբարոյական անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծող (մարդ):

սնոտիապաշտ

Գ. Սնոտիապաշտությունների հետևորդ, սնոտիապաշտական հավատալիքներ ունեցող մարդ: // Ա. 1. Սնոտիապաշտական հավատալիքներ ունեցող, սնոտիապաշտության հետևորդ: 2. Սնոտիապաշտին՝ սնոտիապաշտությանը հատուկ՝ վերաբերող, սնոտիապաշտական: 2. Սնոտիապաշտություն արտահայտող՝ պարունակող, սնոտիապաշտության վրա հիմնված:

սնուցիչ

Ա. // Գ. Սնուցող, սնուցման ծառայող, կերակրող (օդ, հող, անձ ևն):

սոխագլուխ (սոխգլուխ)

Գ. Սոխի գլուխ: // Ա. Սոխի գլխի նման գլուխ ունեցող:

սողուն

Գ. 1. կենդ. Սողացող կենդանիների դաս (կրիա, օձ, մողես ևն): 2. փխբ. Քծնող՝ շողոքորթող՝ ստորաքարշ անձ: 3. փխբ. Կամագլուխ՝ ստրկամիտ՝ չնչին մարդ: // Ա. 1. Սողացող: 2. Սահող: 3. փխբ. Քծնող, շողոքորթող:

սոսկազին

Ա. // Մ. 1. Սոսկում՝ ահառաջացնող՝ պատճառող, սոսկալի: 2. Սոսկումով տոգորված, ահազնած:

սոսկահար

Ա. // Մ. Սարսափահար, սոսկալով:

սոսնձաներկ

Գ. Սոսնձային ներկ, սոսնձի պարունակությամբ ներկ: // Ա. Սոսնձով ներկված, սոսնձաներկով ներկված:

սովալլուկ

Ա. // Մ. Սովից լլկված՝ տանջված, սովից չարչարվող, սովատանջ, շատ սոված:

սոված

Բ. Հրկտր. դերք. սովել-ի: /// Ա. 1. Քաղցած, ուտելու պահանջ ունեցող՝ զգացող, սննդի պակասություն ունեցող: 2. Ոչինչ չկերած: 3. փխբ. Ապրուստի միջոցներից զուրկ, ծայրահեղորեն աղքատ: /// Մ. Անոթի, քաղցած, սովի մատնված: /// Գ. Ապրուստի միջոցներից զուրկ՝ կարիքավոր՝ չունեղոր՝ քաղցած մարդ:

սովամահ

Ա. 1. Սովից մահացած՝ մեռած: 2. Սովով ոչնչացնող՝ տանջող, սովամահ անող, դաժան: /// Մ. Սովով ոչնչացնելով՝ տանջելով՝ մեռցնելով, սովամահությունից մահամերձ դարձած: /// Գ. 1. Խիստ սոված՝ սովածությունից մահամերձ դարձած անձ: 2. Սովամահություն, սովից առաջացած մահ, սովից մեռնելը:

սովյալ

Ա. // Գ. գրք. Սոված, սովի մատնված:

սորատիջ

Ա. // Գ. տեխ. Սորաքարտերի կամ սորաժապավենի վրա սորատանցքեր անելու մեքենա կամ հարմարանք:

սպառնագին

Ա. // Մ. Խիստ սպառնալով, սպառնալից կերպով:

սպառնալից

Ա. 1. Սպառնացող, սպառնական: 2. Ահռելի, սարսափելի, շատ անախորժ: // Մ. Սպառնալով, սպառնալիքով:

սպառող

Բ. Ենթ. դեր. սպառել-ի: // Գ. 1. Որևէ մեկի՝ որևէ ձեռնարկության՝ որևէ երկրի են արտադրանքը գործածելու համար վերցնող՝ տանող մարդ կամ կազմակերպություն: 2. Որևէ բան օգտագործող՝ գործածող անձ՝

կազմակերպություն են: 3. Գնող, գնորդ:

սպասարկու

Ա. // Գ. 1. Մեկի կարիքները՝ պահանջները բավարարող աշխատանք կատարող, սպասարկող (անձ): 2. Սպասավորող (անձ), սպասավոր, մատուցող, մատակարարող: 3. փխբ. Օժանդակ, ոչ հիմնական, օժանդակ դեր կատարող: 4. փխբ. Ծառայություն մատուցող, ծառայող, կամակատար: 5. արևմտի. Գործակալության աշխատող, գործակալ:

սպասող

Բ. Ենթ. դեր. սպասել-ի: /// Ա. /// Գ. Որևէ բան ակնկալող՝ հուսացող:

սպիտակ

Ա. 1. Չյան՝ կաթի՝ կավճի գույն ունեցող: 2. Բաց, սպիտակավուն, սպիտակին մոտեցող: 3. Անարյուն, առանց արյունահեղության: 4. Սպիտակամաշկ: 5. Չլուծված, անստույգ, անհայտ: 6. Բացառիկ, հազվադեպ, անսովոր: 7. Սպիտակագույն ծածկույթ ունեցող: 5. Ալեհեր: 6. փխբ. Պարզ, պայծառ: 7. փխբ. Մաքուր, ջինջ: 8. փխբ. Պարզերես, մաքուր խղճով, արդար: 9. տղչփ. Առանց հանգի գրված, անհանգ (բանատողի մասին): 10. քղք., հնգ., Հակահեղափոխական, խորհրդային իշխանության դեմ գործող: // Գ. 1. Սպիտակամորթ, սպիտակ ցեղի ներկայացուցիչ: 2. Սպիտակ գույնը, սպիտակություն: 3. փխբ. Հակահեղափոխական, որ քաղաքացիական կռիվների տարիներին կռվում էր սովետական իշխանության և կարմիր բանակի դեմ: 4. փխբ., ժող. Օղի: 5. առավել. հոգն. Շաշկիի և շախմատի սպիտակ քարերը:

սպիտակաթիթեռ

Գ. Սպիտակ թիթեռ: // Ա. Սպիտակ թիթեռ կրող, թիթեռի նման սպիտակ զարդ՝ նշան կրող:

սպիտակախայտ

Գ. Գեղեցիկ ու նուրբ թևերով թիթեռ: // **Ա.** Սպիտակ խայտեր՝ պուտեր ունեցող:

սպիտակածաղիկ

Գ. Բարդածաղկավորների ընտանիքին պատկանող բույս: // **Ա.** 1. Սպիտակ ծաղիկներով: 2. Սպիտակ ծաղիկներից հյուսված:

սպիտակահատ

Ա. Սպիտակ հատիկներ ունեցող, սպիտակ հատիկներից պատ-րաստված: // **Գ.** գտնտ. Սպիտակ հատիկներով ցորենի մի տեսակ:

սպիտակահող

Գ. Սպիտակ հող, պատերը ձերմակեցնելու համար օգտա-գործվող կրային բաղադրություն ունեցող մի տեսակ սպիտակ հող: // **Ա.** 1. Սպիտակ հողով ծածկված: 2. Սպիտակ հող ունեցող:

սպիտակամորթ

Ա. 1. Սպիտակ մորթ ունեցող, սպիտակ մորթով՝ մաշկով: 2. Սպիտակ ցեղին պատկանող: // **Գ.** Սպիտակ ցեղի ներկայացուցիչ, սպիտակ ցեղին պատկանող անձ:

սպիտականերկ

Ա. Սպիտակ ներկով ներկված: // **Գ.** Սպիտակադեղ՝ հանքային սպիտակազույն ներկ, որ օգտա-գործվում է գեղանկարչության և ներկարարության մեջ:

սպիտակափայտ

Գ. Սպիտակ փայտ: // **Ա.** Սպիտակ փայտ ունեցող:

սպիտակաքար

Գ. հնք. Գեղեցիկ բյուրեղներով սպիտակ ու փայլուն քար: // **Ա.** Սպիտակ քարերով շինված՝ կառուցված:

սպիրտավառ

Գ. Սպիրտայրոց: // **Ա.** 1. Սպիրտով վառվող: 2. Սպիրտից վառված:

սոնադարձ

Գ. 1. Սոնու՝ առանցքի վրա դառ-նալը՝ պտտվելը: 2. Սոնու՝ առանցքի դառնալը՝ պտտվելը: // **Ա.** Սոնին՝ առանցքը պտտվող, պտտվող առանցքով:

սվաղիչ

Գ. // **Ա.** շին. 1. Ավազից և ցեմենտից պատրաստված շինա-րարական շաղախ՝ սվաղ քսող (մարդ, ավտոմատ սարքավորում ևն): 2. փխբ. Հարթեցնող, համա-հարթող:

սվսվախոս

Ա. // **Գ.** Սվսվացնելով խոսող:

ստախոս

Գ. Սուտ խոսող մարդ: // **Ա.** 1. Սուտ խոսող: 2. Ստախոսություն պա-րունակող:

ստականենգ

Գ. // **Ա.** Դրամանենգ:

ստահակ

Գ. Սուտ՝ մոլար բաների հակում ունեցող մարդ, խարդախ՝ նենգ՝ սանձարձակ մարդ: // **Ա.** 1. Խար-դախ, նենգ: 2. Անկարգ, սանձար-ձակ: 3. Անվայել, ստոր: 4. Լախիշություն՝ ստահակություն արտահայտող:

ստացական

Գ. Ստացագիր, որևէ բան ստանալու մասին գրավոր վկայագիր: // **Ա.** քրկն. Պատ-կանելություն՝ հատկացում ցույց տվող՝ արտահայտող:

ստերդում

Ա. 1. Սուտ երդում տվող, կեղծորեն երդվող: 2. Սուտ երդումով հաստատված: // **Գ.** Սուտ երդում:

ստիպված

Բ. Հրկտր. դեր. ստիպել-ի: // **Ա.** /// **Մ.** 1. Հարկադրական կերպով, ստիպողաբար: 2. Ճարահատյալ:

ստից

Գ. Բաց. հոլ. սուտ-ի: // **Մ.** խսկց. 1. Սուտ կերպով, ձևականորեն: 2. Անլուրջ: // **Ա.** խսկց. 1. Ոչ իսկական: 2. Ոչ արժեքավոր:

ստնտու

Ա. // **Գ.** 1. Ուրիշի երեխային իր կաթով կերակրող՝ կուրծք տվող, ծծնայր: 2. փխբ. Սնող, խնամող: 3. փխբ. Ղաստիարակող, ուսում՝ կրթություն տվող:

ստոյիկյան

Ա. Ստոյիկականության հատուկ՝ վերաբերող: 2. **փխք**. Տոկուն, դիմացկուն, կյանքի փորձություններին ու գայթակղություններին դիմակայող: // **Գ**. 1. Ստոյիկյան փիլիսոփայության հետևորդ, կողմնակից: 2. **փխք**. Տոկուն՝ դիմացող՝ դիմակայող մարդ:

ստորոգելի

Ա. Ստորոգման ենթակա: // **Գ**. **քրկն**. Բաղադրյալ ստորոգյալի բաղադրիչ:

ստվերագիր

Գ. 1. Ուրվագիծ, իրականի աղոտ նմանություն՝ պատկեր, համառոտ նկարագիր: 2. Մատիտով նկարող նկարիչ: 3. Մատիտով նկարված պատկեր: // **Ա**. 1. Գծագրող, ստվերագրող, աղոտ գծերով նկարող: 2. Ընդհանուր գծերով պատկերված՝ ուրվագծված: 3. Մատիտով նկարող: 4. Մատիտով նկարված:

ստվերաներկ

Գ. Հատուկ ձևով պատրաստված սև կամ գունավոր ջրիկ ներկ, որը չի ծծվում, չի տարածվում և չուտ չորանում է, տուչ: // **Ա**. Ստվերաներկված, ստվերաներկով գունավորված:

ստվերանկար

Գ. 1. Ստվերագծերով պատկերված նկար: 2. Ուրվանկար: 3. **փխք**. Հեռվում՝ մթության կամ մշուշի մեջ երևացող որևէ բանի ընդհանուր գծագրություն: // **Ա**. **հզվդ**. Ստվերի պես պատկերված՝ երևացող՝ ուրվագծվող:

սրաբերան

Գ. 1. Սրի բերան: 2. **փխք**. Սպանող՝ կոտորող հանգամանք: // **Ա**. Սուր բերան՝ շեղբ ունեցող:

սրադնչիկ

Գ. **կենդք**. Սուր դնչով փոքրիկ ծովաձուկ: // **Ա**. Սուր դունչ ունեցող:

սրադունչ

Գ. // **Ա**. Տե՛ս՝ սրադնչիկ:

սրածայն

Ա. Սուր՝ բարակ ու զիլ ծայն ունեցող՝ հանող: // **Գ**. Սրերի բախումից՝ հարվածներից լսվող ծայն:

սրամերկ

Ա. // **Մ**. Սուրը մերկացրած, սուրը պատյանից հանած, մերկացրած սրով, սուրը ձեռքին:

սրատուտ

Գ. Որդերի խմբին պատկանող մականություն ձիճու, որ ապրում է մարդու աղիքներում: // **Ա**. Սուր տուտ՝ պոչ ունեցող, սրապոչ, սրագի:

սրարշավ

Ա. 1. Արագորեն սլացող՝ սուրացող՝ վազող՝ անցնող: 2. Արագորեն ընթացող, արագընթաց: // **Մ**. Արագընթաց, արագությամբ, սրաթռիչ: // **Գ**. **հզվդ**. Արագ արշավ՝ ընթացք, սրընթաց շարժում:

սրախուշ

Գ. 1. Սուր՝ սրածայր փուշ: 2. Սուր փշերով բույս՝ թուփ: 3. Տատասկ: // **Ա**. Սուր փշեր ունեցող:

սրաքար

Գ. Ջանազան գործիքներ սրելու քար, հեսան, հեսանաքար: // **Ա**. Սուր քար/եր/ ունեցող, սրածայր քարերով պատված:

սրբագին

Ա. // **Մ**. Շատ սուրբ, սրբազան:

սրբագիր

Գ. Տպարանի կամ հրատարակչության աշխատող, որ զբաղվում է սրբագրությամբ: // **Ա**. 1. Սրբագրված, սրբագրության ենթարկված: 2. **փխք**. Սրբազան գրերով գրված: 4. Սրբազան գրերով գրող, սրբազան բաներ գրող:

սրբագրիչ

Գ. 1. **տպգր**. Շարվածքը բնագրի հետ համեմատելով՝ սխալները գտնող՝ ուղղող, փոփոխություններ կատարող, սրբագրությամբ զբաղվող աշխատող (տպարանի կամ հրատարակչության): 2. **նորբ**., **տեղեկ**., էլեկտրոնային

գործիք: // Ա. տագր. Շարվածքը բնագրի հետ համեմատելով՝ սխալները գտնող՝ ուղղող, փոփոխություններ կատարող, սրբագրությամբ զբաղվող:

սրբագան

Ա. 1. եկեղ. Սուրբ համարվող, աստվածային համարվող, սրբություն դարձած: 2. Կրոնական արարողությունների՝ հավատի՝ խորհուրդների հետ կապված, կրոնին հատուկ՝ վերաբերող: 3. Նվիրական, վսեմ, սուրբ: 4. Անխառն, մաքուր, անարատ: // Գ. եկեղ. Բարձրաստիճան հոգևորական (մասնավորապես՝ եպիսկոպոսների մակդիր):

սրբած

Բ. Հրկտր. դեր. սրբել-ի: // Ա. 1. Մաքրած, ավլած: 2. Իսպառ վերջացրած, ուտելիքը կամ խմիչքը բոլորովին սպառած: 3. խսկց. Թալանած, կողոպտած, ամեն ինչ գողացած:

սրբանոթ

Գ. Սրբությունների անոթ, սրբերի մասունքները պահելու անոթ: // Ա. Սուրբ՝ սրբազան անոթի մեջ լցված՝ պահված՝ պահող:

սրբաքանդակ

Գ. Սրբի՝ սրբի պատկերով քանդակ: // Ա. Սրբի քանդակ/ներ/ ունեցող, վրան սրբի պատկեր քանդակված:

սրբաքար

Գ. Սուրբ քար, սրբություն համարվող՝ պաշտամունքի առարկա դարձած քար: // Ա. Սրբատաշ քարերով կառուցված:

սրբնթաց

Ա. Արագ ընթացք ունեցող, արագ ընթացող՝ շարժվող՝ հոսող, արագավազ, սրարշավ: // Մ. Սուր՝ արագ ընթացքով, արագ ընթանալով՝ շարժվելով՝ հոսելով, սրընթացորեն:

սրիկա

Գ. // Ա. 1. Ստոր, անագնիվ, խարդախ (մարդ): 2. փխբ. Հրոսակ, կողոպտիչ, ավազակ: 3.

Դատարկապորտ, ստահակ, փողոցային (անձ): 4. մտերմ. Անպիտան, չարաճճի:

սրիչ

Գ. 1. Ջանազան գործիքներ՝ պարագաներ՝ պիտույքներ սրելու գործիքների ընդհանուր անվանումը: 2. Մատիտ սրելու հատուկ սայր: // Ա. Սրող, սրելու գործով զբաղվող:

սրնգածայն

Մ. Սրինգի ծայնով: // Ա. Սրինգի ծայն ունեցող, սրինգի ծայնի նման: // Գ. Սրինգի ծայնը:

սրսկիչ

Ա. 1. Սրսկող: 2. Սրսկելուն ծառայող: // Գ. 1. Սրսկելու՝ մարմնի մեջ հեղուկ նյութ՝ դեղ ներարկելու գործիք, ներարկիչ: 2. Վնասատուների և հիվանդությունների դեմ թունավոր կամ բուժիչ նյութեր սրսկելու՝ քսելու գործիք:

սրտաբորբ

Գ. քծկ. Սրտի բորբոքային հիվանդություն: // Ա. քնստ. Սրտաբորբոք, սիրտը բորբոքված: 2. Սիրտը բորբոքող՝ ջերմացնող:

սրտաբուխ

Ա. // Մ. 1. Սրտից բխած, անկեղծ, ամբողջ սրտով, սրտանց: 2. Ջերմ գազածուխներով տոգորված, ջերմություն արտահայտող՝ պարունակող:

սրտագալար

Ա. // Մ. Սիրտը գալարող, սիրտը կտրատող՝ կտրատելով:

սրտագին

Ա. // Մ. 1. Սրտից՝ հոգուց բխող, ամբողջ սրտով, սրտանց, անկեղծ: 2. Ջերմ, սրտի հետ խոսող, հոգու խորքերը թափանցող՝ թափանցելով: 3. Սիրտ գրավող՝ գմայլեցնող, սրտագրավ, սրտառուչ: 4. Ջերմություն՝ հոգեհարազատություն արտահայտող՝ պարունակող:

սրտագիր

Գ. 1. քծկ. Սրտի աշխատանքը գրառող՝ զիգզագածն գծերով

գրանցող գործիք՝ սարք: 2. Այդ գործիքով ստացվող պատկերը՝ գրառումը: // Ա. Սրտի աշխատանքը գրառող՝ զիգագածն գծերով գրանցող՝ պատկերող:

սրտադող

Գ. Սրտի դող, ներքին երկյուղ՝ սարսուռ՝ վախ: /// Ա. /// Մ. 1. Սիրտը դող ընկած, երկյուղի՝ հոգեկան հուզմունքի մեջ: 2. Սրտի դող գցող, երկյուղ առաջացնող՝ կառնացնելով, վախեցնելով: 3. Սրտի դող արտահայտող, սրտի դողով, երկյուղելով:

սրտազարկ

Գ. Սրտի զարկ, բախյուն: /// Ա. /// Մ. Սրտի զարկով՝ բաբախյունով, սրտի տրոփով:

սրտալի (սրտալիր, սրտալից)

Ա. // Մ. 1. Լիասիրտ, ամբողջ սրտով, սրտանց: 2. Սրտից թխող, սրտաբուխ, անկեղծ, սրտագրավ:

սրտախոց

Գ. 1. հզվդ., բծշկ. Սրտի խոց՝ վերք: 2. փխբ. Ծանր վիշտ՝ տառապանք: /// Ա. 1. Սիրտ խոցող, սրտին վերք հասցնող: 2. Սիրտը խոցված՝ վիրավորված: 3. փխբ. Սիրտը խոցված՝ վշտացած: 4. փխբ. Սիրտը խոցող, ծանր վիշտ պատճառող: /// Մ. Սիրտը խոցված՝ վիրավորված՝ ցաված, խոցված սրտով: 2. Խիստ վշտացած, խիստ վիրավորված:

սրտակամ

Ա. // Մ. Սրտի կամքով՝ ցանկությամբ, սրտաբուխ ցանկությամբ:

սրտակեզ

Ա. 1. Սիրտը կիզող՝ այրող: 2. Այրված սրտով, սրտավառ: 3. Սիրտը կիզված՝ վառված, վշտահար: 4. Բուռն կարոտով, կարոտագին: // Մ. 1. Այրված՝ կիզված սրտով, սրտավառ: 2. Կարոտով, կարոտագին:

սրտակեղեք

Ա. // Մ. 1. Սիրտը կեղեքող՝ մաշող՝ մաշելով, սրտամաշ: 2. Սրտաձմիկ, սրտառուչ սիրտը կեղեքված՝ խոցված: 3. Սաստիկ

ցավով՝ վշտով՝ տառապանքով, սրտի ցավով:

սրտակից

Գ. 1. Միմյանց հետ շատ մտերիմ՝ հոգեհարազատ մարդկանցից յուրաքանչյուրը մյուս/ներ/ի համար, մտերիմ, հարազատ մարդ: 2. Սիրով մեկի հետ կապված՝ մեկին սիրելի մարդ: // Ա. 1. Հարազատության՝ սերտ մտերմության զգացումով մեկի հետ կապված, մտերիմ, հարազատ: 2. Սրտակցություն արտահայտող, ջերմ, մտերմական: 3. Անկեղծ, ազնիվ, անդավաճան, շիտակ: 4. Սրտակցությամբ վերաբերվող, սիրալիր, հոգատար:

սրտակոտոր (սրտակտոր)

Ա. 1. Սիրտը կոտրած, սրտաբեկ, վշտահար: 2. Սիրտը կոտորող՝ կսկծեցնող, սրտաբեկիչ: // Մ. Սիրտը կոտրած, ահաբեկված, լքված:

սրտակտուր

Ա. 1. Սիրտ կտրատող, սիրտ մաշող՝ տանջող, ծանր վիշտ՝ կսկիծ պատճառող: 2. Սրտաձմիկ, զուր՝ կարեկցություն՝ խիղճ առաջացնող՝ պատճառող, խղճալի: 3. Հուզող, հուզիչ, սրտահույզ: // Մ. 1. Սրտաձմիկ, աղիողորմ: 2. Սրտահույզ, ներքին հուզմունքով:

սրտահառաչ

Ա. // Մ. Սրտագին հառաչանք արձակելով, սրտի հառաչով՝ հառաչելով:

սրտահույզ

Ա. // Մ. 1. Սիրտը հուզող՝ շարժող, սրտաշարժ, սրտաձմիկ, աղիողորմ: 2. Սիրտը հուզված, հուզված սրտով, ներքին հուզմունքով:

սրտածայն

Ա. // Մ. Սրտաբուխ ծայնով:

սրտամեջ

Ա. 1. Սիրտը մեռած, մեռած սրտով, վշտաբեկ, թշվառ: 2. Սիրտ չունեցող, անխիղճ, անաստված: 3. Ահաբեկված, խեղճացած: 4. փխբ. Զար, չարագործ: // Գ. Սիրտ չունեցող՝ սիրտը

մեռած՝ անխիղճ ու անաստված մարդ:

սրտամորմոք

Ա. 1. Սիրտը մորմոքող՝ վշտացնող՝ տանջող: 2. Սրտաճմլիկ, սաստիկ գուր՝ խիղճ՝ կարեկցանք չարժող՝ պատճառող: 3. Վշտահար: // Մ. Մորմոքված՝ վշտացած՝ տանջված սրտով, վշտահար, վշտալի:

սրտաչափ

Գ. Սրտաչափական գործիք: // Ա. Սրտի չափ, սրտի մեծություն ունեցող:

սրտապատառ

Ա. 1. Սիրտ պատռող՝ պատառոտող՝ հոշոտող: 2. Սիրտը պատառոտված՝ հոշոտված: 3. Սրտակեղեք, սրտաճմլիկ, աղիողորմ: 4. Սարսափելի, սարսափ առաջացնող: // Մ. 1. Սրտաճմլիկ, աղիողորմ: 2. Սրտաճաք, սարսափահար, լեղապատառ:

սրտապինդ

Ա. // Մ. Սիրտը պինդ՝ ամուր, քաջարի, քաջասիրտ, անվեհեր:

սրտատոչոր

Ա. Սիրտը տոչորող՝ այրող, սիրտ մորմոքեցնող՝ կծկոճեցնող: // Մ. Մորմոքված՝ տոչորված սրտով:

սրտատրուփ

Մ. // Ա. 1. Տրուփող սրտով, սրտի տրուփով՝ կարոտով, անձկությամբ սպասելով: 2. փխբ. Անհամբերությամբ, անհամբեր: // Գ. Սրտի տրուփ՝ բաբախյուն, սրտի բաբախելը:

սրտացավ

Գ. 1. Սրտի ցավ՝ ծակոց: 2. փխբ. Վիշտ: // Ա. 1. Գավով, կարեկցությամբ վերաբերվող, կարեկից, հոգատար: 3. Սրտացավություն արտահայտող: // Մ. Սիրտը ցավելով, կարեկցաբար, սրտացավությամբ:

սրտափղծուկ

Գ. Սրտի փղծուկ՝ փղծկանք: // Ա. 1. Սրտի փղծուկով, սրտի դառնությամբ՝ հուզմունքով լցված, լացախառն, սրտաբեկ: 2. Սրտի փղծկումից բխող՝ բխած:

սրտով

Գ. Գործ. հոլ. սիրտ-ի: // Ա. // Մ. 1. Սրտանց: 2. Սրտոտ, քաջ, անվեհեր:

սրտում

Գ. Ներգ. հոլ. սիրտ-ի: // Կ. Ներսը, ներսում, մեջը:

սուղ

Ա. 1. Սակավ, քիչ, ոչ բավական: 2. Կարճ, քիչ: 3. Նեղ, դժվար, ծանր, ճնշող: 4. Դժվար ճարվող, թանկ: 5. քերկ. Կարճ ժամանակ տևող, կարճ կամ կարճ ծայնավոր ունեցող: // Գ. Կարճ ժամանակի նշան հանդիսացող շարականի խազերից մեկը:

սուռոզատ

Գ. 1. Փոխարինվող նյութի՝ մթերքի ևն միայն մի քանի հատկություններն ունեցող փոխարինիչ: 2. փխբ. Որևէ բանի միայն թվացող նմանություն՝ տպավորություն: 3. Տես՝ փոխարինիչ: // Ա. 1. Սուռոզատ՝ փոխարինիչ հանդիսացող, սուռոզատային: 2. նորք. Մորը փոխարինող, փոխնակ:

սուսերազարկ

Գ. Սուսերի զարկ, սուսերով հասցված զարկ: // Ա. Սուսերով զարկված՝ խոցված:

սուսուփուս (սուս-փուս, սուսփուս)

Ա. // Մ. 1. Բոլորովին լուռ, անձայն, առանց աղմուկի, լուռումունջ: 2. Շատ զգույշ, կամաց: 3. Անտրտունջ, անմռունջ:

սուտ

Ա. 1. Իրականությանը անհամապատասխան, ճշմարտությանը հակառակ, անիրական, չեղած, չպատահած: 2. Կեղծ, մտացածին, հորինված, երևակայական: 3. Գիտական տեսակետից անընդունելի, մոլորեցնող: 4. Անհիմն, դատարկ, փուչ: 5. Արհեստական, չինձու, կեղծված, խարդախված: 6. Կեղծավոր, խաբեբա, մոլորեցնող: 7. Անիրականանալի, անհավանական, երևակայական, սին, զուր: 7. Ուրիշի անունով հանդես եկող, կեղծ: 8. Ոչ անկեղծ, ոչ սրտանց: // Գ. 1. Սուտ բան՝

խոսք, ստություն, կեղծիք: 2. Խարդախություն: 3. Պատրանք: // Մ. 1. Ոչ ճիշտ կերպով, սխալ: 2. Իրականությանը հակառակ, իրականությունից՝ կյանքից չբխելով, գիտականորեն անընդունելի: 3. Ոչ սրտանց:

սուտակափայլ

Գ. Սուտակի փայլ՝ ցույք: // Ա. 1. Սուտակի փայլ ունեցող, սուտակի նման փայլող: 2. Սուտակներով՝ սուտակի ակներով փայլող՝ շողշողացող: 3. Սուտակի նման կարծիր:

սուտասան

Ա. // Գ. Սուտ ասող, ստախոս (մարդ):

սուտքուն

Գ. Կեղծ՝ սուտ քուն: // Ա. Սուտ քուն մտած, քնած ձևացող:

սուր

Ա. 1. Շատ սուր շեղք՝ բերան ունեցող, հեշտ կտրող, հատու, սրածայր: 2. Սրածայր, հեշտ ծակող՝ խոցող՝ կտրող: 3. փխբ. Նուրբ, նրբագգաց, զգայուն: 4. փխբ. Լավ տեսնող՝ լսող, խորաթափանց, սրամիտ: 5. Սաստիկ, ուժգին: 6. Ուժեղ՝ զարգացած զգացողություն ունեցող, թափանցամիտ: 7. Դիպուկ, ազդեցիկ: 8. Բուռն կերպով զարգացող՝ դրսևորվող, արագ տարածվող: 9. Որևէ զգայարանի կողմից ուժգին զգացվող՝ ընկալվող: 10. Պաղ, ցուրտ, սառն, ծակող: 11. Բարձր, զիլ (ծայնի մասին): 12. Ոգելից, գրգռիչ: 13. փխբ. Սրի նման կտրող-անցնող, կտրուկ, շեշտակի: // Մ. 1. Շատ լարված, տազնապալից: 2. փխբ. Սուր կերպով, սրությամբ: 3. Կտրուկ, շեշտակի: 4. Խորությամբ, աչալրջորեն, խորապես:

սուրանկյուն

Գ. 1. Սուր անկյուն: 2. երկրջ. Սրանկյուն եռանկյունի: // Ա. Սուր անկյուն ունեցող:

սուրբ

Ա. 1. կրոն. Աստվածային շնորհով՝ հատկությամբ օժտված, աստվա-

ծային, խորհրդավոր: 2. Քրիստոնեական դավանանքի մեջ՝ կյանքը Աստծուն ու եկեղեցուն ծառայեցնելով անցկացրած և մահվանից հետո հավատացյալների հովանավորը ճանաչված: 3. Առաքինի, պարկեշտ, անբասիր, բարեպաշտ: 5. Հերոսական գործերով՝ գործունեությամբ ժողովրդի՝ եկեղեցու բացարձակ ճանաչման հասած և սրբերի շարքը դասված: 6. Կրոնական-եկեղեցական գործունեությամբ եկեղեցու կողմից սուրբ համարված՝ սրբերի շարքը դասված: 7. Նվիրական, վեհ, սրբազան: 8. Մաքուր, անարատ, անբիծ: 9. Բարոյական բարձր հատկություններով օժտված, առաքինի, ազնիվ: 10. Զինջ, հստակ, մաքուր: 11. փխբ. Շատ իմաստուն, իմաստալից: 12. Ողջամիտ, ողջախոհ, անշահախնդիր: 13. կրոն. Աստվածային օրենքների և եկեղեցական կարգերի համաձայն, ճշմարիտ, ուղղափառ: 14. Առհասարակ՝ լավ՝ դրական՝ արդար՝ բացարձակապես ընտիր են: 15. հզվ. Օրենքով թույլատրված, մաքուր: // Գ. 1. Կյանքը աստծուն ու եկեղեցուն նվիրած և մահվանից հետո հավատացյալներին հովանավոր ճանաչված, սուրբ հայրերի շարքը դասված մարդ: 2. իր գործունեությամբ կրոնի համար նահատակված մարդ: 2. Այն սուրբ ոգին, որ համարվում է տվյալ սրբավայրի հովանավորը: 3. կրոն. Եկեղեցու կողմից ճանաչված աստվածահաճո՝ սրբադասված մարդ: // Մ. Սրբությամբ, նվիրական կերպով:

սփյուռքահայ

Գ. Սփյուռքաբնակ հայ: // Ա. 1. Սփյուռքահայության հատուկ՝ վերաբերող: 2. Սփյուռքահայերին պատկանող:

սքեմավոր

Ա. // Գ. 1. եկեղ. Սքեմ ունեցող՝ կրող՝ հագած: 2. փխբ. Կրոնավոր, հոգևորական, աբեղա:

վագրաբերան

Գ. Վագրի բերան՝ երախ: // Ա. 1. Վագրի՝ վագրի նման բերան ունեցող: 2. փխբ. Վայրագ, այրունարբու, գիշատիչ:

վագրամորթ

Գ. Վագրի մորթ, վագրենի: // Ա. Վագրի՝ վագրենու նման մորթ ունեցող:

վագրենամոռնչ

Ա. // Մ. Վագրի նման մռնչացող՝ մռնչալով, ահեղածայն, դղրդածայն:

վագրենավոր

Ա. // Գ. 1. Վրան վագրենի զցած, վագրի մորթ հագած: 2. Վագրենու մուշտակ հագած (մարդ):

վագրերախ

Գ. Վագրի երախ՝ բերան, վագրաբերան: // Ա. 1. Վագրի երախ ունեցող, վագրի պես գիշատիչ: 2. Վագրի երախից արծակվող, լսվող:

վախաշշուկ

Ա. // Մ. Վախ արտահայտող շշուկով, վախով շշնջալով:

վախճանյալ

Ա. // Գ. Հանգուցյալ, ննջեցյալ:

վահանակերպ

Գ. քսբ. Խաչածաղկավորների ընտանիքին պատկանող բույս: // Ա. Վահանի տեսք ունեցող, վահանած:

վահանակիր

Գ. 1. Վահանով զինված մարդ: 2. Իշխանի՝ ասպետի են վահանը կրող սպասավոր, զինակիր: 3. կենդ. Վահանի նման պատյան ունեցող միջատ՝ բույսերի վնասատու: // Ա. Վահան կրող, վահանով զինված:

վահանակից

Գ. // Ա. Ջենքի ընկեր, զինակից, նիզակակից:

վահանամարտ

Գ. Վահաններով կռիվ՝ մարտ: // Ա. Վահանով կռվող՝ մարտնչող:

վահանավոր

Ա. // Գ. 1. Վահան ունեցող՝ կրող, վահանով զինված, վահանակիր: 2. Վահան՝ պատյան ունեցող՝ կրող: 3. փխբ. Վահանի նման պաշտպանող, որպես վահան նեցուկ կանգնող (անձ), պաշտպան, հովանավոր: 4. փխբ. Որևէ բանի հաստ՝ ամուր շերտով պատված:

վահանափակ

Գ. Վահաններով կազմված շրջափակ՝ պատնեշ: // Ա. Վահաններով փակված՝ շրջափակված՝ պաշտպանված:

վաղ

Մ. // Ա. 1. Կանուխ, շուտ: 2. Ժամանակից առաջ, կանխահաս, անժամանակ, վաղահաս: 3. Սովորականից՝ ընդունվածից՝ հարկ եղածից ավելի շուտ: 4. Վաղուցվա, հին ժամանակների, հին ժամանակներից: 5. Շուտով, շատ ժամանակ չանցած, մոտ ապագայում, առաջիկայում: 6. Որևէ բանի սկզբնական՝ նախնական շրջանին՝ ժամանակներին հատուկ, սկզբնական, սկզբի:

վաղաժամ

Ա. // Մ. 1. Ժամանակից՝ նախատեսվածից՝ սահմանվածից շուտ եղող՝ տեղի ունեցող՝ վրա հասնող, անժամանակ: 2. Նախօրոք, նախապես, վաղօրոք:

վաղածնունդ

Ա. 1. Վաղ՝ ժամանակից շուտ ծնված, օրապակաս: 2. Վաղածին, միասին ծնվածներից ավելի վաղ՝ շուտ ծնված: // Գ. Վաղաժամ ծնունդ:

վաղակետիկ

Գ. // Ա. Ժամկետից շուտ ազատված՝ արծակված (կալանավոր, զինվոր են):

վաղեմաքնակ

Ա. // Գ. Որևէ տեղում վաղուց բնակվող մարդ, հին բնակիչ:

վաղը

Գ. // Մ. 1. Այսօրվան հաջորդող օրը, էգուց: 2. Մոտալուտ ապագան, հետագա՝ առաջիկա ժամանակը: 3. փխք. Ապագա, հետագա կյանք՝ վիճակ:

վաղնջահայերեն

Գ. // Մ. լեզվք. Հնագույն հայերենին նախորդող շրջանի հայերենը:

վաղվաղակի

Մ. 1. Անմիջապես, իսկույն: 2. Շուտափույթ, շտապ, հապճեպով: // Ա. հզվդ. Փութկոտ, շտապ:

վաճառող

Բ. Ենթ. դերք. վաճառել-ի: // Գ. Գործակատար, վաճառորդ:

վա՛յ

Չ. 1. *Ցավի բացականչություն* ու՛ֆ. ա՛հ, ա՛խ նշ.: 2. *Ափսոսանքի՝* ափսո՛ս, ափա՛ղ, է՛ նշ.: 3. *Կարեկցության՝ խղճահարության՝* հեզմանքի՛ ափա՛ղ նշ.: 4. *Ողբի՝ վշտի՝* ա՛խ, վի՛շ, վա՛շ նշ.: 5. *Տազմապի՝ անհանգստության՝* պա՛հ, օ՛հ: 5. *Ջարմանքի՝ տարակուսանքի՝* մի՞թե, հա՛: 6. *Ուրախության՝* ահա՛, հե՛յ: 7. *Երկյուղի՝ վախի՝* վա՛խ, վա՛յ-վո՛ւյ, ո՛ւֆ: 8. *Աղետի՝ չարիքի ազդարարման՝* եհե՛յ, հե՛յ: // Գ. 1. Բուի՛ ազդավի են չարագուշակ կոծին: 2. փխք. Սուգ, ողբ:

վայելչախոս

Գ. Գեղեցիկ՝ ճոխ լեզվով խոսող՝ գրող անձ, վայելչաբան: // Ա. 1. Գեղեցիկ՝ ճոխ լեզվով խոսող՝ գրող: 2. Գեղեցիկ լեզվով ասված՝ գրված:

վայելչաձև

Ա. Վայելուչ, գեղեցիկ ձև/եր/ ունեցող: // Մ. Վայելուչ՝ գեղեցիկ ձևով՝ կերպով:

վայրագին

Ա. // Մ. 1. Վայրենական, զազանային: 2. Կատաղի, մոլեգին:

վայրախոս

Գ. Դատարկախոս, զավգակ: // Ա. 1. Վայրախոսություն պարունակող՝ արտահայտող: 2. Դատարկ՝ անմիտ բաներ խոսող:

վայրահաչ

Ա. 1. Վայրահաչող, դատարկախոս, իզուր՝ ավելորդ՝ անտեղի ու անմիտ բաներ խոսող: 2. Վայրահաչություն հանդիսացող: // Գ. Վայրահաչ խոսք՝ զրույց, վայրահաչություն:

վայրենակերպ

Գ. կենդք. Ոգնու նման սուր, բայց թունավորող փշեր ունեցող կենդանի: // Ա. Վայրենու նման, չընտելացված:

վայրենավարի

Ա. // Մ. Վայրենու նման:

վայրենարշավ

Ա. // Մ. հզվդ. Կատաղի՝ արագ թափով արշավող՝ արշավելով:

վայրենի

Ա. 1. Բնական պայմաններում՝ դաշտերում՝ լեռներում՝ անտառներում ապրող՝ բուսնող, չընտելացված, գիշատիչ: 2. Նախնադարյան վիճակում գտնվող, քաղաքակրթության ցածր մակարդակի վրա կանգնած, բարբարոս: 3. փխք. Անկիրթ, կոպիտ, բռի, անտաշ: 4. փխք. Խավար, մութ, տգետ: 5. փխք. Վայրագ, անգուսպ, կատաղի: 6. փխք. Կենդանուն հատուկ, անասնական: 7. փխք. Վայրենուն հատուկ, զազանային: 8. Արտասովոր, արտակարգ, սովորականի սահմաններից դուրս եկող: 9. փխք. Անաղարտ, մարդկային ձեռքով չաղարտված, չխաթարված: 10. փխք. Արտառոց, տարօրինակ, ծայրահեղության հասած: // Գ. Նախնադարյան վիճակում գտնվող՝ վայրենության աստիճանի վրա գտնվող ցեղ՝ մարդ: 2. փխք. Զազանաբարո՝

դաժան՝ վայրենաբարո մարդ:
3. Կոպիտ, բռի, անկիրթ մարդ:

վայրընթաց

Ա. 1. Վերևից ներքև՝ վերից վար
ընթացող՝ իջնող: 2. Դեպի վայր
ծգվող: // Գ. Անկում:

վայրիջույց (վայրիջուց)

Ա. Վայր իջեցնող, դեպի ցած
տանող՝ փոխադրող: // Գ. ծագմ.
Հրացանի մեխանիզմի մաս, ձգան:

վայրիվերո (վայր ի վերո)

Ա. // Մ. 1. Խառնիխուռն, անկարգ,
տակնուվրա արված՝ եղած: 2.
Կցկտուր: 3. Անկարգ, անպատ-
շած: 4. Տակից գլխից, անկապ,
թեթևակի:

վայրկենաչափ (վայրկյանաչափ)

Գ. տեխ. 1. Գործիք, որ ցույց է
տալիս ժամանակը մինչև 0,1
վայրկյանի ճշտությամբ, վայրկե-
նացույց: 2. Ժամացույցի վայրկյան-
ները ցույց տվող սլաք, վայր-
կենասլաք: /// Ա. /// Մ. Մեկ
վայրկյանի տևողությամբ:

վայրկենացույց (վայրկյանացույց)

Գ. 1. Վայրկենասլաք: 2. Ժամա-
նակի տևողությունը վայրկյան-
ներով չափող գործիք՝ սարք: // Ա.
Վայրկյանները ցույց տվող:

վայուն

Գ. 1. Վայելու ծայն, վայոց: 2. Բուի
կռնի: // Ա. 1. Վայող, սգացող,
ողբացող: 2. Կռնչացող:

վանական

Ա. 1. Վանքին հատուկ՝
վերաբերող, վանքի: 2. Վանքին
պատկանող, վանքապատկան: //
Գ. Վանքի կրոնավոր, միաբան:

վանակից

Գ. // Ա. 1. Նույն վանքի
կրոնավորներից յուրաքանչյուրը
մյուսների համար: 2. Կրոնական
միաբանության անդամ: 3. փխբ.
Կրոնակից:

վանատու

Ա. // Գ. Օտարականներին օթևան
տվող, հյուրընկալող:

վանդալ

Գ. 1. Մշակութային արժեքները
ոչնչացնող՝ ավերող անձ՝
ժողովուրդ են: 2. փխբ. Տգետ՝
հետամնաց մարդ: 3. պատմ.
Գերմանական ցեղ, որ 5-րդ
դարում գրավեց հռոմեական
կայսրության մի մասը՝ ավերեց ու
կողոպտեց Հռոմի պատմական
հուշարձանները և արվեստի
լավագույն ստեղծագործություն-
ները: // Ա. 1. Մշակութային արժեք-
ները ոչնչացնող, ավերող,
կործանիչ: 2. փխբ. Բարբարոս,
վայրենի, վայրենաբարո: 2. փխբ.
Տգետ, հետամնաց:

վանդակադուռ

Գ. 1. Վանդակավոր դուռ: 2.
Թռչունի՝ գազանի են վանդակի
դուռ: // Ա. Վանդակավոր դուռ
ունեցող:

վանդակապատ

Գ. 1. Վանդակով՝ ծողաշարով
շինված պատ, վանդադուռ: 2.
Վանդակավոր ցանկապատ,
շրջափակ: // Ա. Վանդակներով
պատված՝ ցանկապատված, շուր-
ջը ծողաշար քաշած:

վանկագիր

Գ. 1. Վանկագրային համակարգի
նշաններից յուրաքանչյուրը: 2.
Վանկագրությամբ գրված տեքստ:
// Ա. Վանկագրական, վան-
կագրային:

վանկարար

Ա. // Գ. Վանկ կազմող, վանկ
ստեղծող (ինչյուն):

վանող

Բ. Ենթ. դերբ. վանել-ի: // Ա. 1.
Տհաճ գզացում առաջացնող՝
պատճառող: 2. Հակակրեւի:

վա՛շ-վի՛շ (վաշուվի՛շ, վաշվի՛շ)

2. Սաստիկ սրտենության՝ վշտի՝
ափսոսանքի բացականչություն՝
ա՛խ, ափա՛ղ, վա՛շ նշ.: // Գ. Ախ
քաշելու՝ ավաղելու ծայնը:

վաչկատուն

Ա. // Գ. 1. Վաչում՝ վաչիկում (սալլ՝
վրայից և կողքերից կտորով կամ
մորթով ծածկված) ապրող (անձ):

2. Տեղից-տեղ թափառող, ոչ նստակյաց, քոչվորական՝ քոչվոր կյանք վարող (անձ/եր/, ցեղ/եր/): 3. Ընդհանրապես՝ օտարության մեջ ապրող՝ թափառական կյանք վարող:

վավերագրող

Բ. Ենթ. դերք. վավերագրել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Իրական դեպքերն ու իրադարձությունները վերարտադրող՝ վավերագրական կինոնկարի՝ ստեղծագործության հեղինակ: 2. Առհասարակ՝ գրավոր կերպով վավերացնող՝ հաստատող (անձ): 3. դվնգ. Վավերագրում կատարող, վավերագիր հաստատող՝ հավաստող (անձ):

վատ

Ա. 1. Բնավորության՝ հոգեբանության բացասական հատկություններ ունեցող: 2. Հոռի՝ բացասական հատկություններով բնութագրվող, վատորակ, ցածրորակ: 3. Իր գործին անհմուտ, իր գործի մեջ ոչ գիտակ, ոչ շնորհալի: 4. Ոչ խրախուսելի, պարսավելի: 5. Իրեն չարդարացնող, անբավարար, թույլ: 6. Չար, չարասիրտ: 7. Բարեմասնություններ չունեցող, անհաճո, հակակրելի, հոռի: 8. Տանջող, ճնշող, մռայլ: 9. Ծանր՝ լուրջ վիճակում գտնվող, անհուսալի, վտանգավոր: 10. Ստոր, անարգ: 11. Չարագուշակ, աղետաբեր, ծախորդ: 12. Թշնամական, ոչ բարեկամական: 13. Անբարեհաջող: 14. Խառը, մռայլ (եղանակի մասին): 15. Կասկածելի վարքի տեր, անբարոյական: 16. Ծույլ, անգործունյա: 17. Աննպաստ, անբարենպաստ: 18. Սխալ, ոչ ճիշտ: 19. Աննախանձելի, անմխիթարական: 20. Ոչ սուր, բութ, թույլ (զգայարանների և զգացումների մասին): 21. Երկչուտ, վեհերոտ, վախկոտ: /// Մ. 1. Անհմուտ, ոչ գիտակ: 2. Կաշկանդված,

ճնշված, մռայլված: 3. Թշնամաբար: 4. Ստորաբար, անարգաբար: 8. Անբավարար, ոչ հարկեղածի պես, ոչ անհրաժեշտ եղանակով՝ ծնով: 9. Ոչ սուր՝ լավ, բութ, թույլ (տեսնող՝ լսող ևն): 10. Երկչուտությամբ, վեհերոտ: /// Գ. 1. Սովորողների առաջադիմության գնահատական՝ անբավարար, թույլ: 2. Վախկոտ՝ երկչուտ մարդ: 3. Անարգ՝ ստոր մարդ:

վատնիչ

Ա. // Գ. Վատնող, փչացնող, քոռուփուլ անող, պետական գույքը շռայլող (անձ):

վար

Մ. Ցած, դեպի ցած՝ ներքև, ներքևում: // Ա. 1. հզվդ. Ցածի, ցածր դիրքում գտնվող 2. հզվդ. Ստոր, անարգ: /// Գ. Ցածը, ներքևը, ներքևի մասը: /// Կ. Ցած, ներքև:

վարազակերպ

Ա. // Մ. 1. Վարազի կերպարանք ունեցող, վարազի կերպարանքով: 2. փխթ. Ամեհաբար, կատաղաբար:

վարակազերծիչ

Ա. // Գ. Վարակազերծող, վարակը վերացնող կամ կանխող (նյութ):

վարակակիր

Ա. քծկ. Վարակ կրող՝ ունեցող՝ պարունակող: // Գ. Վարակ կրող՝ ունեցող անձ:

վարակահարուցիչ

Ա. // Գ. Վարակ կամ հիվանդություն հարուցող՝ առաջացնող (մանրէ, վիրուս):

վարարակ

Ա. քնստ. Վարարած, շատ վարար, հորդահոս: // Գ. Հորդաբուխ աղբյուր, վարարակն:

վարդ

Գ. 1. Վարդենու ծաղիկը: 2. քսթ. Վարդազգիների ընտանիքին պատկանող թփաբույս, վարդենի: 3. փխթ. Որևէ բանի ամենալավ՝ ամենագեղեցիկ կողմը, լավա-

գույն՝ ընտիր հատկություն՝ հատկանիշ: 4. ազգգր. Վարդանման զարդերով կարված կանացի գլխի կապ՝ պսակի ձևով: // Ա. 1. Վարդի գույն ունեցող, վարդագույն: 2. Վարդի նմանություն ունեցող, շատ գեղեցիկ: 3. փխբ. Մատաղ, ջահել, երիտասարդ:

վարդաթույր

Գ. Վարդի բուրմունք՝ հոտ: // Ա. Վարդի բուրմունք՝ հոտ ունեցող, լավ հոտ բուրրող:

վարդագույն

Ա. 1. Վարդի գույն ունեցող, կարմիր: 2. փխբ. Պայծառ, ոչնչով չմթազնված, բարեբաստիկ, երջանիկ: 3. փխբ. Լավ, բարվոք, հաճելի, լավատեսական: 4. Ցանկալի, փափագելի, լավի՝ բարիքի հույս ներշնչող: 5. փխբ. Վարդի նման գերիչ՝ թովիչ: // Գ. Վարդի գույն, բաց կարմիր վարդի գույն:

վարդազարդ

Գ. Վարդի պատկեր ներկայացնող զարդ: // Ա. Ծաղկած վարդերով կամ վարդի փնջերով զարդարված: 2. Վարդի պատկերներով զարդարված՝ նախշված:

վարդաթերթ

Գ. Վարդի թերթ: // Ա. Վարդի թերթերից կազմված՝ բաղկացած: 2. փխբ. Վարդաթերթի նման նուրբ ու գեղեցիկ:

վարդամատ (վարդամատեն)

Ա. 1. Վարդի նման մատներ ունեցող (Հերա աստվածուհու մակդիրը, որից նաև՝ արեգակի և նրա շողերի մակդիրը): 2. փխբ. Վարդագույն, վարդագույն ցոլքերով շողացող: // Գ. կենդ. Գեղեցիկ թիթեռնիկ:

վարդանախշ

Գ. 1. Վարդի պատկեր ներկայացնող նախշ՝ զարդապատկեր: 2. ճրտրպ. Միանման ծաղիկների բաղկացած շրջանաձև զարդապատկեր, վարդակ: // Ա. Վարդի պատկերներով զարդարված՝ նախշված: 2. Վարդերով նախշված:

վարդաներկ

Գ. Վարդագույն ներկ: // Ա. Վարդագույն ներկված:

վարդանկար

Գ. Վարդերով նկար՝ պատկեր՝ կտոր են: // Ա. Վարդեր նկարած:

վարդաշքերթ

Գ. Վարդերով՝ վարդափնջերով շքերթ՝ թափոր (այսպես են կոչում ամեն տարվա մայիսին Սայաթ-Նովայի շիրմին այցի գնալը): Ա. նորթ. Որոշակի կարգով՝ որևէ բանի առիթով՝ վարդեր կամ վարդերի փնջեր ձեռքներին առաջ շարժվող՝ ընթացող (մարդկային բազմություն՝ խումբ՝ թափոր են):

վարդապսակ

Գ. Վարդահյուս պսակ: // Ա. Վարդերով պսակված՝ զարդարված:

վարդավառ

Գ. եկեղ. Քրիստոնեական տոն՝ նվիրված Քրիստոսի այլակերպության: 2. Այդ տոնին միմյանց վրա ջուր ցանելը: // Ա. 1. Վարդերով վառվող, վարդերով զարդարված: 2. փխբ. Պայծառ:

վարդաքանդակ

Գ. Վարդի քանդակ: // Ա. 1. Վարդի քանդակ/ներ/ ունեցող: 2. Վարդեր նկարած՝ պատկերած:

վարդաքար

Գ. Վարդագույն քար: // Ա. Վարդագույն քարով՝ տուֆով կառուցված՝ կերտված:

վարժ

Ա. 1. Որևէ բանի անհրաժեշտ հմտություն ունեցող, որևէ բանի մեջ հմտացած: 2. Ընտելացած, սովոր: 3. Սահուն, անսայթաք, անսխալ: // Մ. Սահուն, վարժ կերպով, հմտորեն:

վարժարանցի

Գ. // Ա. Տարրական, միջին կամ ավագ ուսումնական հաստատության՝ վարժարանի աշակերտ, այդ տիպի դպրոցում սովորող:

վարկառու

Ա. տնտգ. Վարկ վերցնող, վարկ ստացող: // Գ. Վարկ վերցնող՝

վարկ ստացող անձ՝ հիմնարկություն:

վարկատու

Գ. տնտգ. Որոշակի պայմաններով կամ որոշակի ծախսերի համար վարկավորող՝ վարկ տվող՝ ֆինանսավորող անձ՝ հիմնարկություն: // Ա. վարկ տվող:

վարձաքնակ

Ա. // Գ. վարձով բնակվող (մարդ):

վարձատու

Ա. 1. վարձն առնող՝ զանձող՝ ստացող: 2. Որևէ բան վարձով տվող և դրանով շահ ստացող: 3. վարձն ստացած, վարձատրված: 4. փխք. Փոխհատուցված, վարձատրված, վարձահատույց եղած: // Գ. 1. վարձն առնող՝ զանձող՝ ստացող անձ: 2. Որևէ բան վարձով տվող՝ տված և դրանով շահ ստացող՝ ստացած անձ:

վարձատու

Գ. // Ա. Որևէ բան վարձով տվող (անձ՝ հիմնարկություն):

վարձկան

Ա. // Գ. 1. վարձով աշխատող, վարձու: 2. վարձով վերցրած, վարձած, վարձվոր: 3. փխք. վարձով՝ որոշակի վարձատրությամբ մեկի կամակատարը դարձած, մեկի՝ մի բանի շահերին ստրկորեն ծառայող, վաճառված, կաշառված, ծախու:

վարչարար

Ա. // Գ. 1. վարչական գործերը լավ իմացող, վարիչ: 2. Առանց գործի մեջ խորանալու և առանց հարկ եղած գործիմացության լոկ վարչական իրավունքների գործադրումով ղեկավարող (մարդ), քյուրոկրատ:

վարպետ

Գ. 1. Որևէ արհեստի մեջ մասնագիտացած՝ մեծ հմտություն՝ տաղանդ ցուցաբերած մարդ: 2. Որակյալ մասնագիտացած բանվոր: 3. վարչական ու տեխնիկական ղեկավարությունն իրագործող անձ: 4. Առաջնակարգ

մարզիկներին ու շախմատիստներին շնորհվող կոչում, ինչպես և այդ կոչմանն արժանացած անձը: 5. փխք. Արվեստի՝ գիտության բնագավառներում մեծամեծ վաստակներ ունեցող և հանրահռչակ գործիչ: // Ա. 1. Իր գործին հմուտ: 2. վարպետությամբ կատարված՝ արված՝ սարքված: 3. Հնարագետ, ճարպիկ, խորամանկ:

վարսահարդար

Գ. 1. վարսերը հարդարող գործիչ: 2. վարսերը հարդարող անձ, վարսավիր: // Ա. վարսերը հարդարող, վարսերը հարդարելուն ծառայող:

վարուվեր

Ա. // Մ. Բարձր ու ցածր, դեպի վայր ու վեր:

վեհ

Ա. 1. Բարձր արժանիքներ ունեցող, ընտրյալ, վսեմ, լավագույն: 2. Բարձր՝ վսեմ նպատակներ հետապնդող՝ ունեցող: 3. Բարձր գաղափարներով տոգորված: 4. վեհություն արտահայտող՝ պարունակող: 5. վեհափառ, փառահեղ, հոյակապ: 6. Սեզ, խրոխտ, հպարտ: 7. Մեծահոգությամբ տոգորված, վեհամեն, մեծսիրտ: /// Մ. 1. Հպարտ, սեզ, խրոխտ: 2. Սքանչելիորեն, վսեմաբար: /// Գ. եկեղ. Կաթողիկոսի մակդիր, վեհափառ:

վեհամայր

Գ. // Ա. քնատ. Մեծ մայր, վեհափառ մայր:

վեհափառ

Ա. 1. վեհ և փառավոր, վեհապատիվ, գերապատիվ: 2. վեհատեսիլ, վեհ, փառավոր: 3. վսեմափայլ (որպես մակդիր վեհապետների և կաթողիկոսի): // Գ. կրոն. Կրոնական առաջնորդ, ամենայն հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդ, Ամենայն հայոց կաթողիկոս:

վեհերոս

Ա. 1. Վախկոտ, երկյուղած: 2. Ընկճված: 3. Թուլամորթ: // Մ. Երկյուղածորեն, երկչուտ կերպով:

վեղարակիր

Ա. // Պ. 1. Վեղար կրող, գլխին վեղար ունեցող (անձ): 2. փխբ. Կրոնավոր:

վեղարավոր

Ա. // Պ. Տես՝ վեղարակիր:

վեր

Պ. 1. Բարձր եղած կողմը, բարձր դիրք, վերնամաս: 2. Բարձունք, բարձր տեղ, առհասարակ բարձրություն: 3. փխբ. Կառավարական վերադաս մարմին: 4. փխբ. Երկինք: /// Կ. 1. Դեպի վերև: 2. Ավելի, դուրս, ավել, առավել: 3. Ի վեր, հետո, որևէ բանից՝ ժամանակից սկսած մինչև...: 4. Անհնարինության, անհավանականության նշ. (ուժերից վեր): /// Ա. հզվդ. 1. Բարձր, մեծ, ավելի: 2. Մի բանից գերազանց, չափից անց, չափազանց: 3. Որևէ հորիզոնականից ավելի բարձր գտնվող: /// Մ. 1. Համեմատյալից ավելի բարձր, դեպի վերև: 2. Վերևում, վերևի կողմում գտնվող: 3. Նախորդ շարադրանքի մեջ եղած՝ ասված՝ հիշված, նախընթաց:

վերաքնակ

Ա. // Պ. 1. Նոր վայրում բնակություն հաստատած, բնակության համար մի տեղից մի այլ տեղ փոխադրված (անձ): 2. Նոր տեղում վերստին բնակեցրած (անձ, բնակչություն):

վերադաս

Ա. 1. Վարչական տեսակետից ավելի բարձր: 2. Չերադաս: // Պ. 1. Չերատեսչություն, վերադաս մարմին (տվյալ հիմնարկության՝ կազմակերպության համար): 2. Առհասարակ՝ վերադաս՝ բարձր աստիճան ներկայացնող մարմին, ղեկավար մարմին: 3. փխբ. Չերադաս մարմնի պաշտոնյա:

վերադիր

Պ. 1. Հավելյալ զումար (արժեքի, վարձատրության, վարձի են): 2. Հավելման չափը՝ զումարը: 3. Որևէ բանի վրայից դրված մաս՝ կտոր՝ շերտ: 4. Մեկի անվան վրա դրվող մականուն: 5. Լուսնային և արեգակնային տարիների օրերի թվի տարբերությունը: 6. քրկն. Գոյականի լրացում: // Ա. 1. Հավելյալ, ավելացված, ավելադիր: 2. Ավելի:

վերածնիչ

Ա. // Պ. Վերածնող, վերածնունդ տվող:

վերականգնիչ

Ա. 1. Վերականգնող, վերականգնելուն ծառայող: 2. Վերականգնելուն ձգտող: // Պ. 1. Ավերված՝ եղծված հուշարձանների վերականգնման գործի մասնագետ: 2. քիմ. Թթվածինը բարդ բաղադրությունից հանելու ռեակցիա առաջ բերող քիմիական նյութ: 3. Մազերի բնական զույնը վերականգնող քիմիական նյութ:

վերահաղորդիչ

Պ. ջազմ. Վերահաղորդման կայան՝ սարք: // Ա. Վերահաղորդող:

վերահան

Պ. Վերամբարձ սարք՝ մեքենա, կարապիկ: // Ա. Վեր բարձրացնող հանող՝ տանող, ամբարձիչ, վերամբարձ:

վերահսկիչ

Ա. Վերահսկումն իրականացնող, վերահսկումով զբաղվող: 2. Վերահսկելու համար նախատեսված: // Պ. Որևէ բանի վերահսկումով՝ ստուգումով զբաղվող անձ: 2. փխսն. Վերակսկիչ հիմնարկություն (դատարան, պալատ են):

վերամկրտիչ

Ա. // Պ. Կրոն. Վերամկրտություն կատարող, վերամկրտության կողմնակից (անձ):

վերանորոգիչ

Պ. // Ա. 1. Վերանորոգությամբ զբաղվող, վերանորոգող, բարեկարգող: 2. Բարենորոգիչ:

վերապատմիչ

Ա. // **Գ.** 1. Վերապատմող (անձ): 2. **փխթ.** Որևէ դեպք՝ պատմություն վերամարմնավորող, ստեղծագործաբար վերարտադրող (անձ):

վերաքննիչ

Ա. // **Գ.** 1. Վերաքննություն կատարող (անձ), վերաքննող: 2. **իրավք.** Գործը վերստին նայող՝ քննող, կրկնակի քննություն կատարող (անձ, դատարան):

վերև

Գ. 1. Առարկայի՝ տարածության՝ տեղի վերին մասը: 2. Բարձրադիր տեղ: 3. **փխթ.** Երկինք, երկնակամար, երկինքը որպես նախախնամություն: 4. **փխթ.** Վերադաս մարմին, պետական բարձր մարմին: /// **Մ.** Դեպի վեր, ի վեր: /// **Վ.** 1. Որևէ բանից վեր գտնվող տեղ՝ վայր, տարածություն: 2. Բարձր (ըստ աստիճանի՝ դիրքի՝ ուժի են):

վերլուծիչ

Ա. Վերլուծող, վերլուծություն կատարող, վերլուծման ծառայող: // **Գ.** 1. **կենդ.** Բարձրակարգ կենդանիների և մարդու օրգանիզմի կողմից ընկալվող գրգիռների մանրակրկիտ վերլուծությունը կատարող բարդ նյարդային համակարգ: 2. **ֆիզ.** Տեսողական սարք՝ լույսի բևեռացումը հայտնաբերելու և ուսումնասիրելու համար:

վերծանող

Ա. // **Գ.** 1. Ծածկագրությամբ կամ անծանոթ գրությամբ գրված տեքստը կարդացող: 2. Աղավաղված՝ խաթարված ևն գրվածքը վերականգնելով՝ լրացնելով կամ ճշտելով կարդացող:

վերհան

Ա. Վերև հանող՝ բարձրացնող, ամբարձիչ: // **Գ.** Ամբարձիչ մեքենա:

վերնագարդ

Գ. Վերևի զարդ, որևէ բանի վերևի մասի զարդ: // Ա. Վերևի՝ արտաքին կողմից զարդարված, արտաքին զարդարանքով:

վերնակառույց

Գ. Որևէ բանի վերևում կառուցած մասը, վերևի կառույց՝ վերնակառույց: // Ա. Վերևը կառուցված, մի բանի վերևում՝ վերևի մասում կառուցված:

վերնակողմ

Գ. Վերևի կողմը: // Ա. Վերնակողմյան, վերնակողմում գտնվող, վերնակողմին հատուկ:

վերջ

Գ. 1. Որևէ գործի՝ եղելության ևն ծայրը, վախճան: 2. Որևէ գործողության՝ եղելության ևն ավարտելու շրջանը: 3. Իբրև ազդ՝ հայտարարություն՝ մի բան ավարտելու՝ վերջացնելու մասին: 4. Որևէ ժամանակի վերջին հատվածը: /// **Վ.** **խսկց. անհնձն.** Հետո, ավարտին մոտ: /// **Մ.** 1. **առավել. որոշիչ հոդով՝** Վերջում, հետագայում: 2. Հետո, վերջապես: /// **Վ.** **խսկց.** 1. *Սահմանափակման նշ.*՝ այսպիսով, հետևաբար, հետո՝: 2. *Վերջացնելու՝ դադար տալու նշ.*՝ վերջացրու (վերջացրեք), վերջ տուր (վերջ տվեք):

վերջապահ

Ա. // **Գ.** **թագմ.** Ջորաշարժի մեջ գտնվող գործերի ետևից գնացող և թիկունքը պաշտպանող (զորամաս):

վերջապես

Մ. 1. Վերջիվերջո, ի վերջո: 2. Հազիվհազ: 3. Թվարկությունների մեջ գործ է ածվում վերջինը հիշելու համար: // **Վ.** Արտահայտում է անբավականություն, անհամբերություն (սպասվածի ուշանալու առթիվ):

վերջինեկ (վերջնեկ)

Ա. // **Գ.** Ամենից վերջը ծնված, ծնողների վերջին զավակը:

վերջնածին

Ա. // Գ. 1. Միևնույն ժամանակում ծնվածներից վերջինը՝ ըստ ժամանակի: 2. Բուրդից հետո ծնված, վերջին ծնունդը հանդիսացող:

վերջնասահման

Գ. Վերջին սահման: // Ա. Վերջնային՝ ծայրագույն սահմանը ներկայացնող՝ հանդիսացող, վերջնակետային:

վերստաչափ

Ա. 1. Մոտ մի վերստ տարածության չափ: 2. Թվականի ցույց տված վերստերի չափով: // Գ. 1. Մոտ մի վերստ տարածություն: 2. Ճանապարհի կողքին յուրաքանչյուր վերստի վրա դրված սյուն, վերստասյուն:

վերստուգիչ

Ա. // Գ. Վերստուգում կատարող (անձ, հանձնաժողով, հիմնարկություն ևն):

վեցանիստ

Ա. Վեց նիստ՝ կող ունեցող: // Գ. 1. երկրչ. Վեց նիստով սահմանափակված երկրաչափական մարմին: 2. Մասնավորապես՝ խորանարդ, որ ունի վեց կողմ և վեց անկյուն:

վեցանկյուն

Գ. երկրչ. Վեց անկյուն ունեցող երկրաչափական մարմին: // Ա. Վեց անկյուն ունեցող, վեցանկյունի:

վեցմատանի (վեցմատնանի, վեցմատնյա)

Ա. Վեց մատ ունեցող (մի ձեռքի կամ ոտքի վրա): // Գ. գտնտ. Վեց մատ ունեցող եղան կամ այլ գործիք:

վիճակագիր

Գ. // Ա. Վիճակագրությամբ զբաղվող (անձ):

վիճակարկու

Ա. // Գ. Վիճակ զցող կամ հանող, վիճակահանություն կատարող:

վիճակացույց

Գ. 1. Վիճակագրական տվյալների ցուցակ՝ տախտակ: 2. Վիճակագրություն: // Ա. Վիճակագրական տվյալներ պարունակող ցույց տվող:

վիճագիր

Գ. 1. Վիճագրության մասնագետ: 2. Վիճագրական՝ քարի վրա գրված գիր՝ արձանագրություն: 3. Քարի վրա գրող՝ վիճագրիչ անձ: // Ա. 1. Քարի վրա գրված, վիճագրական: 2. Քարի վրա գրող, վիճագրող:

վիճագրիչ

Գ. // Ա. Վիճագրական քարի վրա գրող՝ գծող՝ նկարող (անձ), վիճագրող:

վիճուտ

Ա. 1. Քարոտ, քարքարոտ: 2. Քարեղեն, քարե: // Գ. Քարքարոտ տեղ, քարքարուտ:

վիշապագլուխ

Ա. 1. Վիշապի գլխով, վիշապի գլխի նման գլուխ ունեցող: 2. փխբ. Վիշապի նման չար, դաժան (մարդ): // Գ. քսբ. Շրթնածաղիկների ընտանիքին պատկանող բույս:

վիշապազն (վիշապազուն)

Ա. Վիշապից սերված: // Գ. Վիշապի զարմ՝ սերունդ:

վիշապագորական

Ա. Արտասահմանյան մի քանի երկրներում՝ նաև Ռուսաստանում հեծելազորի տեսակներից մեկին՝ վիշապազորքին հատուկ, վիշապազորքի: // Գ. Վիշապազորքի զորական:

վիշապաթաղ

Գ. Վիշապին՝ վիշապներին թաղելը: // Ա. 1. Վիշապներին թաղող՝ կոտորող՝ ոչնչացնող: 2. Վիշապներին թաղելու համար հատկացված:

վիշապածայն

Ա. // Մ. Վիշապի ծայնով, վիշապի նման ոռնալով՝ շչալով:

վիշապատուոն (վիշապատուոն)

Ա. Վիշապի տուտի նման պոչ ունեցող: // Գ. կենդ. Կոկորդիլոսի նման մի կենդանի, որ ապրում է Հարավային Աֆրիկայում:

վիպապաշտ

Գ. Վեպը և վիպականը պաշտող: // Ա. 1. Վիպապաշտություն պարունակող՝ արտահայտող: 2. արևմտի. Ռոմանտիկ:

վիպապատում

Գ. Վեպեր պատմող՝ գրող հեղինակ, վիպագիր: // Ա. Վիպական պատմություններ պարունակող՝ բովանդակող:

վիրաբերան

Գ. Վերքի բերան, բացվածք: // Ա. Վերքոտ բերանով:

վիրախոց

Գ. Վերքի լավանալուց հետո մնացած խոց՝ սափ: // Ա. խոցվելով վերք ստացած, վիրավորված:

վիրաչափ

Ա. քժկ. Վերքի խորությունը չափող: // Գ. քժկ. Մետալյա ծող, որ վերքի մեջ խրելով չափում են նրա խորությունը:

վիրավոր

Ա. 1. Վերք ստացած, վերք ունեցող, վիրավորված: 2. փխք. Հոգեպես վշտացած, անարգանք՝ վիրավորանք կրած: 3. փխք. խոցված, մեծ վիշտ՝ ցավ ունեցող: 4. Վնասված, որևէ կարգի կոտրվածք՝ կտրվածք ունեցող, որևէ մասը փչացած (առարկաների՝ բույսերի ևն մասին): // Գ. Որևէ պատճառով վիրավորված՝ վերք ստացած մարդ:

վիրտուոզ

Գ. 1. Իր արվեստի տեխնիկային կատարելապես տիրապետող արտիստ (առավելապես երաժիշտ): 2. փխք. Իր գործին կատարելա-

պես տիրապետող մարդ, վարպետ: // Ա. 1. Վիրտուոզության հասած: 2. Վիրտուոզությամբ կատարվող:

վիրուսակիր

Գ. // Ա. քժկ. Վիրուս՝ ախտահարույց մանրէ կրող (մարդ, կենդանի):

վկայաբան

Գ. // Ա. կրոն. Վկաների՝ կրոնի համար նահատակվածների մասին գրող, վկայաբանության հեղինակ:

վկայաբեր

Ա. // Գ. Վկայություն բերող՝ տվող:

վկայականակիր

Գ. // Ա. Ուսումնական հաստատությունն ավարտելու վկայականն ստացած (մարդ):

վիատ

Ա. 1. Վիատված, հուսալքված: 2. Վիատություն արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Հուսակտուր եղած, հուսալքված, վիատված, լքված:

վճարովի

Ա. Փողով՝ վճարով ձեռք բերվող՝ տրվող՝ օգտագործվող: // Մ. նորք., խսկց. Վարձ՝ վճար տալով, վճարելով:

վճռական

Ա. 1. Վճռական կամքով, վճռական կամք ունեցող: 2. Վճռականություն արտահայտող՝ պարունակող: // Մ. Վճռական կամք ցուցաբերելով, վճռականորեն, վճռականությամբ լցված:

վնասատու

Գ. Գյուղատնտեսության, անտառատնտեսության և պահեստային մթերքներին վնաս հասցնող կրծողներ՝ միջատներ: // Ա. Վնաս տվող, վնասող:

վնասարար

Գ. Ժողովրդին՝ պետությանը հանցագործ նպատակով վնաս՝ չարիք հասցնող մարդ: // Ա. Վնասարարությամբ զբաղվող, վնաս հասցնող:

վշագզիչ (վուշագզիչ)

Գ. // Ա. մսնգ. Վուշ գզող (մարդ, մեքենա):

վշագտիչ (վուշագտիչ)

Գ. // Ա. մսնգ. Վուշ գտող (մեքենա):

վշաճմլիչ (վուշաճմլիչ)

Գ. տեխ. Վուշ ճմլելու մեքենա: // Ա. Վուշը ճմլող:

վշտագին

Ա. 1. Սաստիկ վշտացած: 2. Մեծ վիշտ արտահայտող՝ պարունակող: 3. Մեծ վիշտ պատճառող, սաստիկ ցավ պատճառող, ցավալի, վշտալի, կսկծալի: // Մ. 1. Վշտալից, սաստիկ վշտացած: 2. Ցավալից:

վշտալի (վշտալից)

Ա. // Մ. Վշտերով՝ տառապանքներով լի՝ լցված:

վշտակից

Գ. // Ա. 1. Ուրիշի վշտին մասնակից, վշտի ընկեր, ցավակից: 2. Ուրիշի հետ միևնույն վիշտն ունեցող, միևնույն վշտով տառապող:

վշտամատյան

Գ. Վշտալից պատմություններ պարունակող մատյան՝ գիրք: // Ա. քնատ. Վշտի մատյան հանդիսացած, վշտերի պատմության մատյան դարձած:

վշտամուրդ

Ա. // Մ. Վշտից մուրդված:

վսեմագին

Ա. // Մ. Շատ վսեմ, վսեմությամբ, վսեմաբար:

վստահ

Ա. 1. Մեկի նկատմամբ՝ մի բանի բանի մեջ համոզված, վստահություն տաժող, աներկմիտ, աներկբա: 2. Համարձակ, անվախ, աներկյուղ: 3. Անկասկածելի, ապահով: // Մ. Աներկյուղ, վստահությամբ, համարձակորեն:

վստահված

Բ. Հրկտր. դերբ. վստահվել-ի: // Ա. Մեկ այլ տեղում որևէ հիմնարկության՝ հաստատության՝ կազմակերպության են գործերը վարելու լիազորություն/ներ/ ունեցող՝ ընտրված (անձ):

վրադիր

Գ. Մի բանի վրա որպես հավելում դրված գումար՝ մաս են: // Ա. Հավելյալ, ավելացրած:

վրանապատ

Գ. Վրանի պատերից յուրաքանչյուրը: // Ա. Վրաններով պատված՝ ծածկված:

վրանափակ

Գ. Վրաններով շրջափակված տեղ՝ տարածություն: // Ա. Վրաններով շրջափակված՝ ծածկված:

վրդովարար

Ա. // Գ. Վրդովություն գցող, խռովող, խռովք առաջացնող:

վրիժառու

Գ. // Ա. 1. Վրեժ առնող՝ լուծող, վրեժ լուծելու ձգտող, վրեժխնդիր: 2. Վրիժառություն՝ վրեժխնդրություն արտահայտող, վրեժխնդրությամբ լցված: 3. Քինախնդիր, աններող, ոխակալ:

վրձնախազ

Գ. Վրձնով քաշած խազ: // Ա. Վրձնով քաշած խազերով, վրձնագծված խազեր ունեցող:

տազնապալից

Ա. 1. Տազնապնեղով՝ վտանգնե-
րով լի՝ լեցուն: 2. Անհանգստաց-
նող, խռովեցնող, տազնապեցնող:
3. Վտանգի և փորձանքի սպա-
սումներով լի: 4. Խուճապային,
անհանգիստ, հուզված: 5.
Վտանգավոր, ծանր, դժվարին: 6.
Աղետալի: // Մ. Տազնապով,
խուճապահար, գլուխը կորցրած,
հուզված:

տազնապյով

Գ. Գործ. հոլ. տազնապ-ի: // Մ.
խուճապահար:

տաժանակիր

Ա. Անտանելի ծանր, շատ
տաժանելի, չարչարալից: // Գ.
հնց. Տաժանակրության՝ ծանր
աշխատանքի դատապարտված
հանցագործ:

տաժանապարտ

Ա. Տաժանակրության դատա-
պարտված: // Գ. Տաժանակրու-
թյան արժանի կամ տա-
ժանակրության դատապարտված
մարդ:

տալիք

Գ. 1. Պարտք: 2. Տալու՝ վճարելու
հարմար գին, վճարելիք:
3. Պարտք տալու՝ վճարելու
ենթակա որևէ բան: // Ա. 1. Տալու՝
վճարելու ենթակա: 2. հզվդ.
Տրվող, հասցվող, խփվող:
3. Ասելու, տալու (պատասխան):
// Բ. հնց. Ապառնի 2-րդ դերք.
տալ-ի:

տախտակածածկ

Գ. Տախտակե ծածկ: // Ա. Տախ-
տակով ծածկված:

տախտակահատակ

Ա. Տախտակամած հատակ
ունեցող, տախտակապատ հա-
տակով: // Գ. Տախտակապատ
հատակ:

տախտակամած

Գ. 1. Նավի վրայի տախտակե
հորիզոնական ծածկույթը: 2.

Տախտակից շինված՝ տախտա-
կապատ հատակ: 3. Տախտակե
ծածկույթ՝ պատ՝ պարիսպ: 4.
Տախտակաշեն հարթակ զանա-
զան նպատակների համար:
// Ա. Տախտակով պատած՝
ծածկած, տախտակաշեն:

տախտակապատ

Ա. Տախտակով պատած:
// Գ. Տախտակե պատ,
տախտակ/ներ/ից շինված՝ կա-
պած պատ:

տակ

Գ. 1. Առարկայի ցածի՝ ստորին
կողմը՝ մասը: 2. Այն առարկան՝
տարածությունը՝ տեղը, որի վրա
գտնվում է մեկը կամ մի բան:
3. Մարմնի որևէ անդամի ցածի
մասը: 4. Կոշիկի՝ ոտնամանի
ներքևի մասը, ներբան: 5. փխբ.
Ծայր, սահման, վերջ:
6. փխբ. Հատակ, խորքը:
7. Բույսի՝ հողի մեջ գտնվող մասը:
8. Ճակնդեղ, բազուկ (արմատը):
// Կ. 1. Առաջ, դիմաց: 2. Մեջ,
միջում: 3. Հետո, Վերջում: 4.
Արանքում: 5. Ստորոտում: 6.
Ճնշման ազդեցությամբ: 7. Պատ-
ճառով: 8. Չևով են:

տակառահամ

Ա. Տակառի համ տվող, տակառի
համ ունեցող: // Գ. Տակառի համ,
որ հաճախ ունենում են տակառի
մեջ պահվող հեղուկները:

տակառաչափ

Գ. հզվդ. Նավի տարողությունը
որոշելու չափ, որ հավասար է
1000 կգ: // Ա. Մեկ տակառի
տարողություն ունեցող:

տակետակ

Ա. Խորամանկ, ծածկամիտ,
ծածուկ գործող: // Մ. 1. Տակից,
ծածուկ, ոչ բացահայտ: 2.
Ամբողջովին, ամբողջապես: 3.
Լիքը, պոկեպռունկ: 4. Իրար վրա,
շատ խիտ:

տաղասաց

Ա. // **Գ.** 1. Տաղեր՝ երգեր երգող՝
ասող (մարդ): 2. փխբ. Երգիչ:

տաղասեր

Գ. // Ա. Տաղ՝ երգ՝ բանաստեղծու-
թյուն՝ երաժշտություն սիրող
(մարդ):

տաղտուկ

Ա. 1. Տաղտկալի, ծանծրալի:
2. Չարչարող, տանջող: // **Գ.** 1.
Տաղտկություն, ծանծրույթ, միօրի-
նակություն: 2. Անհանգստություն՝
նեղություն՝ տհաճություն պատ-
ճառող որևէ բան:

տաճարական

Ա. 1. Տաճարների՝ մեհյանների
հատուկ՝ վերաբերող: 2. Երու-
սաղեմում Քրիստոսի պաշտպա-
նությանը նվիրված: // **Գ.** կրոն.
Երուսաղեմում Քրիստոսի տա-
ճարի պաշտպանությանը նվիր-
ված մարդ:

տաճարահարդար

Ա. պատմ. Տաճարը հարդարող:
// **Գ.** Մեհյանի քուրմ, պատգա-
մախոս գուշակ:

տանգլուխ

Ա. // **Գ.** Ոտանավորի ամեն մի
տան սկզբում դրվող, գլխագիր,
գլխատառ:

տանկաշինարար

Ա. // **Գ.** Տանկաշինարարական
արդյունաբերության մեջ աշխա-
տող, տանկ հավաքող (մաս-
նագետ):

տանկավար

Գ. Տանկի վարորդ: // Ա. Տանկը
վարող:

տանջահար

Ա. 1. Տանջված, չարչարված, շատ
տանջանքների ենթարկված, շատ
տանջանքներ կրած: 2. Շատ
տանջանքների ենթարկող, տան-
ջանքներով ուժասպառ անող: //
Մ. Տանջված, չարչարված, շատ
տանջանքներ կրած:

տանջամահ

Գ. Տանջալի՝ չարչարալի մահ: //
Ա. Տանջելով մեռցրած, տան-
ջանքների ենթարկվելով մեռած:

տաշիչ

Գ. // Ա. Տաշող, հղկող, կոկող
(գործիք):

տաշտաթաղ

Գ. Խաղողի որթը բազմացնելու և
նորոգելու եղանակ, կցան: // Ա.
Այդ ձևով արված:

տապանագործ

Ա. // **Գ.** հնց. Տապան շինող (Նոյի
մասին): 2. Ղազարագործ: 3. նորթ.
Նոյի տապանի նման հարմարանք
շինող՝ պատրաստող (անձ/եր):

տապարակիր

Գ. // Ա. պատմ. Տապար կրող,
տապարով զինված (մարտիկ):

տապարահար

Ա. // Մ. Տապարով խփված՝
գարկված:

տապարավոր

Ա. // **Գ.** 1. Տապար՝ կացին ունեցող
(մարդ): 2. Ծայրին տապար
ունեցող (տեգ ևն): 3. հնց.
Տապարով զինված (մարտիկ):

տառակեր

Ա. // **Գ.** Խոսքի՝ օրենքի միայն
տառացի իմաստին հետևող,
գործի արտաքին կողմին՝
մանրուքներին կարևորություն
տվող, ընդհանուրը անտես անող,
ծնապաշտ:

տառամոլ

Ա. // **Գ.** Տե՛ս՝ տառակեր:

տառապյալ

Ա. // **Գ.** 1. Հոգեկան կամ մարմ-
նական տանջանքներից՝ վշտից
չարչրկված, տանջված, տառա-
պած: 2. Խեղճ, թշվառ:

տառացի

Ա. // Մ. Ամենայն ճշտությամբ, բառ
առ բառ բնագրին համապա-
տասխան: 2. Ուղղակի իմաստով,
առանց փոխաբերության: 3. Բառի
արտաքին ձևից ելնելով՝ առանց
բուն նշանակությունը նկատի
ունենալով: 4. Օտար բառի
կաղապարով կազմված (թառ):

տասնաղի

Ա. Տասը լար՝ աղի ունեցող: // **Գ.**
Տասնաղի նվագարան՝ քնար:

տասնապատիկ

Ա. Տասը անգամ ավելի, տասը անգամ մեծացրած, տասը անգամ բազմապատկած: // Մ. 1. Տասը անգամ, տասնապատկելով: 2. Տասն անգամ ավելի, շատ-շատ:

տասներկուերորդի

Ա. // Չ. նորք. Ավագ դպրոցի տասներկուերորդ դասարանում սովորող (աշակերտ):

տասնյակ

Չ. 1. Հաշվի միավոր: 2. Տասը որպես մի ամբողջություն: // Ա. փխք. Շատ, բավական շատ:

տավարագող

Ա. // Չ. Տավարի գող, տավար գողացող:

տավարապահ

Ա. // Չ. 1. Խոշոր եղջյուրավոր անասունները դաշտում արածեցնող: 2. Տավար պահող՝ խնամող (ֆերմայի աշխատակից):

տավղահար (տավիղահար)

Չ. // Ա. Տավիղ նվագող (երաժիշտ):

տատանագրիչ

Ա. էլեկտրական պրոցեսները՝ ծայնային տատանումները են կորագծերով գրանցող՝ պատկերող: // Չ. տեխ. Տեխնիկայում, բժշկության, փորձառական հնչյունագիտության մեջ գործավող սարք՝ էլեկտրական և ծայնային տատանումները կորագծերով գրանցելու՝ պատկերելու համար:

տատանվող

Բ. Հրկտր. դերք. տատանվել-ի: // Ա. 1. Երկմտող: 2. քղք. Քաղաքականապես չկողմնորոշվող՝ անկայուն:

տարաբախտաբար

Մ. Տարաբախտ կերպով, դեպքերի դժբախտ բերումով: // Վ. Ցավոք սրտի, ափսոս:

տարագիր

Ա. // Չ. 1. Օտարության մեջ ապրող: 2. Տանից հեռացած,

տնից-տեղից հեռու ապրող: 3. Օտարական: 4. Տարագրված, արտաքսված:

տարագնաց

Ա. // Չ. 1. Տարագնացության դիմող՝ դիմած: 2. Օտարության մեջ ապրող, այլևայլ պատճառներով հայրենիքից հեռացած, վտարանդի: 3. Տանից հեռացած, տնից հեռու ապրող: 4. Տաք երկրներ չվող, հեռավոր աշխարհներ գնացող: 5. փխք. Թափառական, թափառող, տարագիր:

տարածամ

Ա. 1. Անժամանակ, ոչ ժամանակին, վաղաժամ, հարկ եղած պահից առաջ: 2. Անպատեհ, անհարմար: 3. Ուշ: 4. Ուշ եկած, ուշ ժամանած, ուշ մնացած, ուշացած: 5. Անսպասելի, անակնկալ, տարադեպ, չսպասված: // Մ. Տարածամ, շատ վաղ՝ ուշ: // Չ. Անպատեհ՝ ուշ ժամանակ:

տարածված

Բ. Հրկտր. դերք. տարածվել-ի: // Ա. 1. Հաճախ հանդիպող՝ տեղի ունեցող: 2. Շատերին հատուկ, շատերի կողմից ընդունված:

տարակեր

Չ. // Ա. քծկ. Աննդառության համար անպետք նյութեր (կավիճ, գաջ, հող, ավագ են) ուտող (անձ), տարակերությամբ տառապող:

տարանջատ

Ա. // Մ. 1. Բաժանված, անջատ, զատ: 2. Բաժան-բաժան եղած, ցրված:

տարատեսակ

Ա. 1. Տարբեր տեսակի, զանազանակերպ: 2. Տարբեր ցեղերից՝ տեսակներից կազմված: 3. Տարբեր տեսակների պատկանող: // Չ. Որևէ ընդհանուր կատեգորիայի՝ երևույթի՝ տիպի ձևափոխված առանձին տեսակ, տարբերակ, փոփոխակ, այլակ:

տարբեր

Ա. 1. Ուրիշ, այլ: 2. Ոչ միանման, զանազանվող, տարբերվող: 3.

Ջանազան, այլևայլ: 4. Առանձին, ջոկ, մի առանձին՝ ինքնուրույն ամբողջություն կազմող: // Մ. Ուրիշ կերպ, ոչ նույն ձևով, ոչ միակերպ:

տարեկից

Գ. // Ա. Մեկի հետ նույն տարիքն ունեցող, հասակակից:

տարեց

Ա. 1. Ոչ երիտասարդ, արդեն ծերանալ սկսող, տարիքով: 2. Շատ տարիներ գոյություն ունեցող: // Գ. Ոչ երիտասարդ, արդեն ծերանալ սկսող՝ տարիքով մարդ:

տարընթաց

Ա. // Մ. Անհամաձայն, տարբեր ընթացքով, անմիաբան:

տարով

Գ. Գործ. հոլ. տարի-ի: // Մ. 1. Մեկ տարվա ընթացքում, մեկ տարվա ժամանակամիջոցում: 2. Շատ երկար ժամանակ:

տարիատիչ

Գ. // Ա. տեխ. Տարիատող (գործիչ):

տարտամ

Ա. // Մ. 1. Դանդաղ, դանդաղաշարժ, համընթաց: 2. Երեքուն, անհաստատ: 3. Անորոշ, ոչ պարզ, ճապաղ, մութ: 4. Թույլ: 5. Միապաղաղ, միօրինակ: 6. Աննշմար, հազիվ նկատելի՝ նշմարելի, պարզորեն չերևացող՝ չլսվող, անձև:

տարտամագին

Մ. // Ա. Շատ տարտամ, տարտամությամբ համակված՝ տոգորված:

տարութեր

Ա. /// Մ. 1. Տարութերվող, տարութերվելով այս ու այն կողմ շարժվող՝ շարժվելով: 2. Տարութերող, այս ու այն կողմ շարժող՝ շարժելով: 3. փխբ. Տարակուսած, երկմտանքի մեջ ընկած: /// Գ. հզվի. 1. Այս ու այն կողմ գնալ-գալը՝ շարժվելը, շարժում, տարութերում: 2. Տանել-բերելը: 3. Մտքում մի բան ծանր ու թեթև անելը, խորհրդածություն:

տարփածու

Գ. 1. Ոչ ամուսնական սիրային կապի մեջ գտնվողներից յուրաքանչյուրը, սիրելյան, սիրուհի: 2. Մեկի նկատմամբ սեր՝ տարփանք տածող՝ տենչացող տղամարդ կամ կին: 3. Սիրային արկածներ որոնող՝ կանանց հետևից ընկնող տղամարդ: 4. Որևէ կնոջ սիրահետող՝ երկրպագող տղամարդ, երկրպագու: // Ա. 1. Մեկի նկատմամբ սեր՝ տարփանք տածող: 2. Որևէ կնոջ սիրահետող՝ երկրպագող: 3. Սիրային արկածներ որոնող, կնամուլ:

տարփամուլ

Գ. Չափազանց տարփասեր՝ տարփամուլ՝ ցանկասեր անձ: // Ա. 1. Չափազանց տարփասեր՝ ցանկասեր: 2. Տարփամուլին՝ տարփամուլությանը հատուկ՝ վերաբերող: 3. Տարփամուլություն արտահայտող՝ պարունակող՝ հանդիսացող, տարփամուլական:

տարօրինակ

Ա. // Մ. 1. Անսովոր, զարմանալի: 2. Խորթ, օտարոտի: 3. Անհասկանալի, անբացատրելի: 4. Կասկած հարուցող՝ հարուցելով, կասկածելի:

տափարակ

Գ. Հարթ տարածություն, հարթություն: // Ա. Տափակ, հարթ:

տաք

Ա. 1. Տաքություն սփռող՝ տարածող: 2. Բարձր ջերմաստիճան ունեցող, առանց ցրտերի: 3. Օդի միջին տարեկան բարձր ջերմաստիճան ունեցող, հարավային: 4. Տաքացրած, տաքացվող: 5. Ցրտից պաշտպանող՝ պաշտպանված: 6. Տաքությունը սովորականից ավելի (մարմնի): 7. Կրակի վրա տաքացրած, եռման: 8. Սովորական՝ իրեն հատուկ ջերմությունը պահած: 9. Բարեխառն ջերմություն ունեցող: 10. Թարմ, դեռ նոր, չսառած: 11. Օդի բարձր ջերմաստիճան ունեցող, շոգ: 12. փխբ. Շուտ

բռնկվող, բորբոքվող: 13. փխբ. Հաճելի զգացում առաջացնող, ջերմությամբ համակող՝ պարուրող: 14. փխբ. Սիրալիր, ջերմ, սրտաբաց: 15. փխբ. Ջերմացնող, գուրգուրող, սիրառատ: 16. փխբ. Աչքը հանգստացնող կամ ականջը շոյող, մեղմ: 17. փխբ. Եռուն, թեժ: 18. փխբ. Եռանդուն, ջանադիր: 19. Շիկացած: 21. փխբ. Եռուն, թեժ: /// Գ. 1. Շոգ, բարձր ջերմություն, տաքություն: 2. առավել. հոգն. Տաք եղանակ: /// Մ. Տաքացնելու՝ տաքանալու չափ: 2. Ջերմությամբ, տաքությամբ: 3. փխբ. Սիրով, նվիրումով:

տաքացուցիչ

Ա. Տաքացնող: // Գ. տեխ. Ձանազան կարգի տաքացնող հարմարանքների ու սարքերի ընդհանուր անվանումը:

տաքգլուխ (տաքագլուխ)

Ա. 1. Տաքարյուն, շուտ բորբոքվող՝ հուզվող՝ ոգևորվող: 2. Անխոհեմ՝ անկշռադատ՝ հախուռն բնավորություն ու վարքագիծ ունեցող: 3. Անխոհեմությամբ արված՝ կատարված: // Գ. 1. Տաքարյուն՝ շուտ բորբոքվող՝ հուզվող՝ ոգևորվող մարդ: 2. Անխոհեմ՝ անկշռադատ՝ հախուռն բնավորություն ու վարքագիծ ունեցող մարդ:

տգեղ

Ա. 1. Անկանոն, աններդաշնակ, տծև: 2. Անհրապույր, անգեղյա, դաշն ձևեր չունեցող: 3. Ոչ բարեհնչուն, լսողության համար ոչ հաճելի: 4. փխբ. Անվայել, անպարկեշտ, լաիրշ: 5. Անազնիվ, պատիվ չբերող: 6. փխբ. Տհաճ, ծանծրալի: 7. Վատ, անհաջող, թույլ, պակասավոր: /// Մ. 1. Անպարկեշտ, լաիրշ: 2. Անազնիվ: /// Գ. հզվդ. Անկանոն դիմազօեր ունեցող մարդ:

տգետ

Ա. 1. Անգետ, անտեղյակ, չիմացող: 2. Ուսում՝ կրթություն չունեցող,

անգետ: 3. Անգետ լինելը ցույց տվող՝ արտահայտող: 4. Սահմանափակ մտածողության տեր, հետամնաց: // Գ. 1. Անգետ՝ տգիտության մեջ խարխալող մարդ: 2. Սահմանափակ՝ հետամնաց մարդ:

տեգակիր

Ա. // Գ. Տեգ կրող, տեգով զինված (զինվոր):

տեղաբնակ

Ա. // Գ. Տվյալ տեղում բնակվող, տվյալ տեղի բնակիչ:

տեղատարափ

Ա. 1. Հորդ, շատ ուժեղ, առատությամբ թափվող: 2. փխբ. Մեծ քանակությամբ, մեծ չափերի հասնող: /// Մ. Առատորեն՝ հորդությամբ թափվելով, մեծ քանակությամբ: /// Գ. 1. Հորդ՝ առատ տեղումներ (անձրև, կարկուտ, ծյուն): 2. փխբ. Մեծ քանակությամբ թափվող որևէ բան, հորդություն, հորդահոսություն:

տեղացի

Գ. Որոշակի տեղի բնակիչ, նույն տեղի բնիկ: // Ա. Տեղի, նույն տեղի, տեղական:

տեղեկաբեր

Գ. // Ա. Տեղեկություն՝ լուր բերող (անձ):

տեղեկախույզ

Գ. // Ա. Տեղեկություններ հավաքող՝ հետախուզող (մարդ):

տեղեկահավաք

Ա. Տեղեկություն հավաքող: // Գ. Տեղեկություն հավաքելը:

տեղեկատվող

Ա. // Գ. Տեղեկություն տվող (անձ, ծառայություն ևն):

տեղեկատու

Ա. // Գ. 1. Տեղեկություններ տվող՝ հաղորդող (մարդ, հիմնարկ, կազմակերպություն ևն): 2. Ձանազան հարցերի վերաբերյալ տեղեկություններ պարունակող (փաստաթուղթ, գիրք):

տեղեկացույց

Ա. // Գ. Տեղեկություններ տվող,

տեղեկություններ պարունակող
(գիրք, փաստաթուղթ ևն):

տեղին

Գ. Տր. հոլ. տեղ-ի: // Ա. // Մ. 1. Արժանի, հարմար, պատշաճ, տեղին ու ժամանակին հարմար: 2. Իրավացի, արդարացի, ճշմարիտ:

տեղով

Գ. Գործ հոլ. տեղ-ի: // Մ. 1. Վիճակով, դրությամբ: 2. Ամբողջովին, գլխովին, ուտից գլուխ: 3. Իսկ և իսկ:

տեղումնաչափ

Գ. // Ա. Մթնոլորտային տեղումների քանակը չափելուն ծառայող, մթնոլորտային խոնավությունը չափող (գործիք, հարմարանք):

տենդագին

Ա. // Մ. 1. Հուզված, բորբոքված, բորբոքուն: 2. Տենդով բռնվածի նման, տենդային, տենդորեն:

տենդախտավոր

Ա. // Գ. Տենդախտ ունեցող, տենդով հիվանդ:

տենդահար

Ա. // Գ. 1. Տենդով բռնված (հիվանդ), տենդոտ: 2. Վիսբ. Հուզված, բորբոքված (մարդ): 3. Վիսբ. Դողացող, դողահար:

տենչագին

Ա. // Մ. Անհուն տենչանքով:

տենչավառ

Մ. // Ա. Կարոտից այրված՝ այրվելով, տենչանքով՝ փափագով կլանված, կարոտակեզ, սիրավառ:

տե՛ս

Բ. Հրմ. եղ. տեսնել-ի: // Վ. 1. Իմացի՜ր հա, լա՛վ իմացի՜ր նշ.: 2. *Ցուցականության իմաստով*՝ ահա, ահավասիկ, ապա նայի՜ր:

տեսահեն

Գ. // Ա. Տեսաֆիլմերի ապօրինի պատճենող և վաճառող:

տեսար (տեսաք)

Բ. Սահմ. եղ. տեսնել-ի: // Վ. Համոզվեցի՞ր (համոզվեցի՞ք), ես չէի՞ ասում:

տեսակավորիչ

Ա. // Գ. Տեսակավորող, տեսակների բաժանող (անձ):

տեսակավորող

Բ. Ենթ. դերք. տեսակավորել-ի: // Ա. // Գ. Տեսակավորում կատարող (մարդ, մեքենա):

տեսակետից

Գ. Բաց. հոլ. տեսակետ-ի: // Վ. կաքթ. Այս կամ այն կողմից՝ կողմով, այս կամ այն հայեցակետով դատելով՝ գնահատելով՝ մոտենալով:

տեսակետով

Գ. Գործ. հոլ. տեսակետ-ի: // Վ. կաքթ. Տես՝ տեսակետից:

տեսանկյունից

Գ. Բաց. հոլ. տեսանկյուն-ի: // Վ. կաքթ. Այս կամ այն կողմից՝ կողմով՝ հարաբերությամբ, այս կամ այն հայեցակետով դատելով՝ գնահատելով՝ մոտենալով:

տեսանկյունով

Գ. Գործ. հոլ. տեսանկյուն-ի: // Վ. ց. հոլ. տեսանկյուն-ի: // Վ. կաքթ. Տես՝ տեսանկյունից:

տեսական

Ա. Երևակայական, երևութական, ոչ իրական, տեսիլք հանդիսացող: Իդեալական, ոչ երկրային, եթերային, վսեմ: // Գ. նորբ., քղք. Իդեալականը՝ երևակայականը՝ ոչ իրականը՝ հեռանկարայինը որպես իրականացած՝ տեսանելի դարձած երևույթների՝ պատկերների՝ իրողությունների ամբողջություն:

տեսլապաշտ

Գ. 1. Գաղափարական մարդ, իդեալիստ: 2. Իմպրեսիոնիստ: // Ա. 1. Գաղափարական: 2. Վեհը՝ վսեմը պաշտող: 3. Տեսլապաշտական՝ տեսլապաշտին հատուկ, տեսլապաշտություն պարունակող:

տեսնենք (տեսնեմ, տեսնես)

Բ. Ըղծ. եղ. տեսնել-ի: // Վ. 1. Արդյո՞ք, մի՞թե: 2. *Անորոշ պատասխան մեկի խնդրանքին՝ հարցին՝* եթե հնարավոր լինի,

համբերենք՝ կիմանանք: 3. Թերևս, գուցե: 4. Ո՞վ գիտե: 5. Մտածենք, կշռադատենք, որոշենք: 6. Հետաքրքիր է իմանալ: 7. Սպառնալիքի արտահայտություն՝ դե՛ սպասիր (սպասեք):

տեսքով

Գ. Գործ. հոլ. տեսք-ի: // Ա. Հաճելի՝ դուրեկան արտաքին ունեցող, գեղեցիկ արտաքինով:

տևական

Ա. 1. Երկար տևողություն ունեցող, միշտ տևող, հարատև: 2. Մնայուն, հարատևող: 3. Անընդհատական, չընդմիջվող, շարունակական: // Մ. Տևական, հարատև: 2. Շարունակաբար, անընդհատ:

տեր

Գ. 1. Այն անձը՝ կազմակերպությունը՝ հիմնարկը, որին պատկանում է մի բան: 2. Սեփականատեր, մասնավոր սեփականություն ունեցող անձ: 3. Վարձու աշխատող պահող անձ: 4. Հարստահարող՝ ճնշող՝ կեղեքող՝ հսկողության կամ լծի տակ պահող անձ: 5. Տան ընտանիքի գլխավորը: 6. Բոթք. Ամուսին: 7. Որպես ամուսին կամ սիրեկան որևէ կնոջ տիրապետող անձ: 8. Մեկի՝ մի բանի նկատմամբ լիիրավ իշխանություն ունեցող՝ բացարձակապես իշխող անձ կամ անձնավորված երևույթ: 9. Որևէ վայրում՝ բնագավառում տիրություն անող՝ թագավորող երևույթ՝ կենդանիներ՝ բույսեր են: 10. Եկեղ. Աստված: 11. Կրոն. Քրիստոս: 12. Տերտեր: 13. Ընդհանրապես՝ բարձր դիրջ ունեցող անձ: 14. Տնօրինող՝ կարգադրող՝ կարգավորող անձ: 15. Ըստ դիրքի և աստիճանի՝ ավագ անձ, ղեկավարող: 16. Գերիշխան, առաջ մղիչ ուժ ունեցող: 17. փխք. Հովանավոր, պաշտպան, խնամակալ: // Ա. 1. Որևէ կարգի հատկություն

ունեցող, հոգեկան կամ ֆիզիկական որևէ հատկությամբ օժտված: 2. Որևէ կարգի զբաղմունք ունեցող: 3. Որևէ բան ունեցող, իր մեջ պարունակող՝ թաքցնող: 3. Իշխող, իրեն ենթարկող, տնօրինող: 3. Հարստահարող, ճնշող, կեղեքող:

տերևազարդ

Գ. 1. Տերևները որպես զարդ՝ զարդարանք (բույսերի համար): 2. Տերևի պատկեր ներկայացնող զարդ՝ նախշ: // Ա. 1. Տերևներով զարդարված, տերևակալած: 2. Տերևների պատկերներով զարդարված: 3. Տերևներից պատրաստված՝ հյուսված:

տերևաթափ (տերևթափ)

Գ. 1. Ուշ աշնանը ծառերի տերևների թափվելը: 2. Տերևների թափում: 3. Ծառերի տերևները թափվելու ժամանակը: 4. փխք. Նվիրական խոհերի կորուստ, մերկություն, դատարկություն: // Ա. 1. Տերևները թափած՝ թափված, տերևազուրկ եղած: 2. Տերևները թափող (քամու մասին):

տերևակեր

Ա. կենդ. 1. Տերև ուտող, տերևով սնվող: 2. Տերևներների ընտանիքին պատկանող: // Գ. կենդ. Տերևակերների ընտանիքին պատկանող բզեզ:

տերևապատ

Ա. Տերևներով պատած՝ պատված: // Գ. 1. Տերևի պատը, խողովակի կամ անոթի ձև ունեցող տերևի պատը: 2. Տերևներից զոյացած պատ:

տերևապսակ

Ա. Տերևներից ձևացած, տերևներով զարդարված: // Գ. Տերևափյուս պսակ:

տերևատ

Ա. Տերևաթափ, անտերև, տերևազուրկ: // Գ. քսք. Գոճմա-կազգիների ընտանիքին պատկանող բույսերի ցեղ:

տերևաքանդակ

Ա. Տերևածն քանդակներ ունեցող:

// Գ. Տերև պատկերող քանդակ:

տերևաքիթ

Ա. Տերևի նման քիթ ունեցող: // Գ.

Չղջիկների մի ցեղ, որոնց քիթ վրա տերևածն մորթ կա. սրանց թվին է պատկանում նաև վամպիրը:

տերմինաշինարար

Ա. // Գ. Տերմիններ կերտող՝ ստեղծող՝ կազմող (անձ):

տերտերացու

Ա. // Գ. 1. Տերտեր լինելու հարմար, տերտեր դառնալու պատրաստված (մարդ): 2. փխբ. Հասարակական աշխատանքի շնորհք չունեցող (մարդ):

տեր ու տիրական

Գ. // Ա. 1. Լիիրավ՝ բացարձակ սեփականատիրական իրավունքներ ունեցող (անձ): 2. Ինքնիշխան տեր՝ կառավարիչ՝ ղեկավար:

տզրուկաբույծ

Ա. // Գ. Տզրուկներ բազմացնելով զբաղվող, տզրուկներ բուծող:

տիեզերագնաց

Ա. // Գ. աստղգ. Տիեզերական թռիչք կատարող՝ կատարած (անձ), աստղագնաց:

տիեզերաթիռ

Ա. Դեպի տիեզերք թռչող, տիեզերական թռիչք կատարող: // Գ. Տիեզերական ճանապարհորդությունների օդանավ, տիեզերափոխ:

տիեզերաժողով

Գ. հզվդ. Աշխարհի բոլոր ծայրերից հատուկ նպատակով հավաքված մարդկանց ժողով: // Ա. Ամբողջ աշխարհից հավաքված:

տիեզերախույզ

Ա. // Գ. Տիեզերքը՝ տիեզերական տարածությունները խուզարկող՝ քննող՝ հետազոտող:

տիեզերակալ

Ա. // Գ. Աշխարհի մեծ մասին տիրող, աշխարհակալ:

տիեզերահեն

Գ. 1. Համաշխարհային ավազակ (Հիտլերի մասին): 2. նորթ. Տիեզերական խուլիգանություն կատարող պետություն՝ կազմակերպություն: // Ա. Տիեզերքը՝ ամբողջ աշխարհը կողոպտող:

տիեզերապտույտ

Գ. Տիեզերքով՝ տիեզերքի շուրջը պտույտ գործելը: // Ա. 1. Տիեզերքով՝ տիեզերքի շուրջը պտույտ գործող: 2. փխբ. Մեծ, հռչակավոր:

տիեզերաստեղծ

Ա. Տիեզերքն ստեղծող, արարչագործող: // Գ. Արարիչ:

տիղմաշերտ

Գ. Տիղմի շերտ: // Ա. Տիղմի շերտով պատված, տիղմ պարունակող:

տիրակալ

Գ. 1. Իշխանավոր, գերագույն իշխան, վեհապետ: 2. Ուրիշի հողերը՝ երկրները գրավող բռնակալ: // Ա. 1. Տիրական, իշխող, գերիշխող: 2. Անսահմանափակ իշխանություն ունեցող:

տիրակից

Գ. // Ա. Որևէ սեփականության միասին տիրողներից յուրաքանչյուրը:

տիրամատնիչ

Ա. // Գ. Իր տիրոջը մատնող, տիրադավ, տիրաննեց:

տիրապետող

Բ. Ենթ. դերք. տիրապետել-ի: // Ա. // Գ. Տիրապետ, տիրակալ:

տիրասեր

Ա. // Գ. 1. Տիրոջը սիրող, տիրոջը հավատարիմ: 2. կրոն. Աստվածասեր, քրիստոսասեր:

տիրասպան

Ա. // Գ. Իր տիրոջն սպանող:

տիրավաճառ

Ա. // Գ. 1. Տիրոջը վաճառող՝ մատնող՝ դավաճանող: 2. կրոն. Իր Տիրոջը՝ Քրիստոսին վաճառող՝ մատնող (<ուղայի մասին):

տիրող

Բ. Ենթ. դերք. տիրել-ի: /// Ա. Իշխող, նվաճող, ուրիշի երկիրը բռնի իրեն ենթարկող: /// Գ. 1. Իշխանավոր: 2. Շահագործող, հարստահարիչ:

տխպահամ

Ա. Տխպած, խոնավությունից համը փոխած, բորբոսահամ, բորբոսնած: // Գ. Խոնավության համ, բորբոսահամ:

տխրաբեկ

Ա. Տխուր, թախծոտ, տխրությունից ուժասպառ եղած: // Մ. Տխրությունից բեկված՝ կոտրված՝ ուժասպառ եղած, տխուր ու թախծոտ:

տխրագին

Ա. // Մ. 1. Խիստ տխուր, չափազանց թախծոտ, տխրությամբ լեցուն: 2. Տխրեցնող, տխրություն բերող, մռայլ:

տխրաթախծ

Ա. 1. Տխրություն՝ թախծ արտահայտող, շատ տխուր, թախծալից: 2. Տխրությամբ՝ թախծով համակող, տխրություն բերող: // Մ. Շատ տխուր, թախծալից:

տխրաժպիտ

Ա. // Մ. Տխրություն արտահայտող ժպիտով, տխուր ժպտալով, տխուր ժպիտով:

տխրահալ

Ա. // Մ. Տխրությունից կռացած՝ խոնարհված:

տխրունի

Ա. /// Մ. Տխրալի, տխուր: /// Գ. արևմտի. Մահախոսական:

տխուր

Ա. 1. Տխրություն արտահայտող, տրտում, թախծոտ, անուրախ: 2. Տխրությամբ տվալտող, հոգեկան վիշտ ունեցող: 3. Տխրությամբ

անցնող: 4. Տխրություն պատճառող, տրտմեցնող, տխրությամբ համակող, տխրություն տարածող, մռայլ: 5. Չանձրալի, անհետաքրքիր: 6. փխբ. Վատ, պատիվ չբերող: 7. Թշվառ, ցավալի, վշտալի, ծանր: 8. Մռայլ, մութ, ճնշող: 9. Խզվի. Անհաջող, ծախողակ: // Մ. 1. Տխրությամբ, տվալտելով: 2. Տխրություն տարածելով, մռայլ: 3. Չանձրությով, անհետաքրքիր: 4. Ցավալիորեն, վշտոտ: 5. Մռայլ, անուրախ, տրտում, տրտմորեն:

տխուր-տրտում

Ա. // Մ. Տխուր և տրտում (կերպով):

տկարամիտ

Ա. 1. քժշկ. Թուլամիտ, պակասամիտ, մտածելու՝ դատելու կարողությունը թույլ: 2. Անխելք, ոչ խոհական, չկշռադատող: 3. Տկարամիտին հատուկ, տխմար: // Գ. 1. Թուլամիտ՝ պակասամիտ մարդ: 2. Անխելք մարդ:

տղամարդ

Գ. 1. Արական սեռի անձ, այր: 2. Կատարյալ տարիքի՝ հասակի՝ ուժը տեղը՝ առնական մարդ: 3. Ամուսնացած մարդն իր կնոջ նկատմամբ: 4. փխբ. Ազնիվ՝ շիտակ՝ ուղղամիտ մարդ: 5. փխբ. Քաջ՝ կտրիճ՝ անվեհեր մարդ: // Ա. 1. Սիրտն ամուր, վիշտն ու անհաջողությունը համբերությամբ ու տոկունությամբ կրող, տոկուն: 2. Արական սեռին պատկանող: 3. փխբ. Ազնիվ, շիտակ: 4. փխբ. Քաջ, անվեհեր, կտրիճ:

տղմագետին

Ա. // Գ. Տիղմով ծածկված (տարածություն, գետին):

տղմաջուր

Գ. Տղմախառն ջուր: // Ա. Տղմախառն ջուր ունեցող:

տմարդի

Ա. 1. Մարդուն ոչ վայել, անազնիվ: 2. Ապերախտ, երախտամոռ: 3. Ցածր, ստոր, դավադիր, նամարդ:

4. Անգութ, չար, անագործուն: // **Գ.** Անգութ՝ վատ՝ ստոր մարդ: // **Մ.** Անագնիվ կերպով, անմարդկայնորեն:

տնաբույս

Գ. Տնային բույս, տանը աճեցվող բույս: // **Ա.** 1. Տանը բուսած, տնային պայմաններում աճած: 2. Տնայնագործության եղանակով պատրաստված: 3. Ինքնակրթությամբ զարգացած, ինքնուս: 4. **փխբ.** Սահմանափակ գիտելիքների տեր: 5. **փխբ.**, արհմրհ. Անվարժ, անհմուտ: 6. **փխբ.**, արհմրհ. Ինքնակոչ, ինքն իր մասին մեծ կարծիք ունեցող: 7. նորբ., **փխբ.**, արհմրհ. Նորաթուխ:

տնամերձ

Գ. Անձնական օգտագործման համար կոլտնտեսականներին տրված հողամաս՝ այգի: // **Ա.** 1. Տան մոտ գտնվող, տանը կից: 2. Անձնական օգտագործման համար տրված:

տնայնագործ

Գ. Տնայնագործությամբ զբաղվող մարդ, արհեստավոր: // **Ա.** Տնային եղանակով պատրաստված:

տնանկ

Գ. // **Ա.** 1. Տնից-տեղից ընկած, տուն չունեցող, անտուն, անտեր: 2. Աղքատ, ընչազուրկ:

տնավարի

Ա. // **Մ.** 1. Ընտանեբար, առանց ուրիշների մասնակցության, իրենք իրենց: 2. Իբրև տանեցի, տան անդամի պես: 3. Պաշտոնական՝ օրինական կարգը անտեսելով, իրենք իրենց մեջ՝ առանց պաշտոնական ձևակերպության: 4. Ընտանիքում ընդունված ձևով: 5. **փխբ.** Պարզ, հասարակ, առանց ավելորդությունների, մտերմիկ ձևով:

տնատեր

Գ. // **Ա.** 1. Սեփական տուն ունեցող (մարդ): 2. Վարձով տրվող տան կամ սենյակի տեր:

տնկիչ

Ա. Տնկող, տնկելուն ծառայող: // **Գ.** Կարտոֆիլի սածիլը տնկելու և փոխատնկելու գյուղատնտեսական մեքենա:

տնտեսավարող

Գ. // **Ա.** **տնտգ.** Տնտեսական գործունեությամբ զբաղվող:

տնտեսվար

Գ. **հպվ.** Տնտեսության վարիչ: 2. Որևէ հիմնարկության գործերը վարող պաշտոնյա: // **Ա.** 1. Տնտեսությունը հմուտ կերպով վարող՝ կառավարող: 2. Խնայող, տնտեսությունը խնայողաբար վարող:

տոթ

Գ. 1. Շոգ, շոգ եղանակ: 2. Հեղձուցիչ տապ, խեղդիչ ջերմություն: 3. **փխբ.** Խեղդող՝ հեղձուցիչ մթնոլորտ, շրջապատ: // **Ա.** 1. Սաստիկ շոգ, հեղձուցիչ: 2. **փխբ.** Հեղձուցիչ, խեղդող (միջավայր): 3. **փխբ.** Շատ ջերմ: 4. **փխբ.** Այրող, տոչորող: 5. **փխբ.** Ջերմություն՝ ջերմ զգացմունքներ արտահայտող:

տոկոսառու

Ա. // **Գ.** Տոկոս վերցնող, տոկոսով պարտք տվող (անձ), վաշխառու:

տոկոսատու

Ա. // **Գ.** Տոկոս բերող, տոկոսաբեր, տոկոս տվող:

տողահաշիվ

Գ. Տողերով հաշվելը, տողերի հաշիվ: // **Մ.** Տողի հաշվով, տողերը հաշվելով:

տողաշար

Գ. 1. Ուղիղ զուգահեռ հաստ գծեր ունեցող թուղթ, որի վրա դնում են մաքուր թուղթը և գրում թափանցող գծերի ուղղությամբ: 2. Ուղիղ գծով կողք կողքի կանգնած մարդկանց՝ կենդանիների՝ միանման առարկաների շարք, տողան: 3. **տպգր.** Ամբողջական տողեր ծուլող՝ շարող մեքենա: // **Ա.** 1. Տողերից շարված՝ կազմված: 2. Տողան կազմած: 3.

Տող առ տող տպված, տողատիպ:
4. տպգր. Ամբողջական տողեր
ծուլող՝ շարող:

տողատիպ

Գ. տպգր. Տպարանական շարող
մեքենա, որ ծուլում է շարվածքն
ամբողջ տողով, լինոտիպ: // Ա.
Տողերով շարված, տող առ տող:

տողընդմեջ

Ա. // Մ. 1. Մեկ ու մեջ տողերով, մի
տողը բաց թողնելով: 2. Տողերի
մեջ, տողերի արանքում, շա-
րադրանքի՝ գրվածքի ներքին
բովանդակության մեջ սքողված:

տոնակատար

Ա. // Գ. 1. Տոնակատարություն
նախապատրաստող՝ հանդիսա-
վորությամբ նշող: 2. եկեղ. Տոն
կատարող, տոնի հանդիսադիր:

տորոնաներկ

Գ. Տորոնի ներկ, ալիագարին: // Ա.
Տորոնով ներկված:

տորպեդակիր

Գ. ծազմ. Տորպեդներով՝ ինքնա-
շարժ և ինքնակառավարվող
ստորջրյա սիգարաձև արկերով
զինված ծազմական ինքնաթիռ: //
Ա. Տորպեդներ կրող, տորպեդ-
ներով զինված:

տորպեդավար

Գ. // Ա. Տորպեդային ապարատը
ղեկավարող (նավաստի):

տորֆահատ

Ա. // Գ. Տորֆահանքում տորֆ
կտրող (բանվոր, մեքենա):

տվյալ

Ա. 1. Որի՝ ինչի մասին խոսվում է՝
այս, այդ: 2. Այս պահի, ներկա
պահի, փաստական: // Գ. 1.

տուրքոհորատիչ

Գ. Տուրքինային հիդրավլիկ
շարժիչ՝ խոր հորատանցքեր
փորելու համար: // Ա. Տուրքինային
հիդրավլիկ շարժիչով խոր
հորատանցքեր փորող՝ փորելուն
ծառայող:

Տեղեկություն, փաստ, փաս-
տական նյութ: 2. ամսվել. հոգն.
Որևէ բան բնութագրող՝ որևէ
եզրակացության՝ որոշման համար
հիմք ծառայող տեղեկություն՝
ցուցանիշ՝ փաստ: 3. Որևէ բանի
համար անհրաժեշտ հատկանիշ՝
հիմք: 4. Ընդունակություն, ներքին
ունակություն, շնորհք: 5. մաթ.
Տրված՝ հայտնի մեծություն:

տտպահամ

Ա. Տտիպ համ ունեցող: // Գ. Տտիպ
համ, տտիպություն:

տրեզագործ

Գ. // Ա. Զգեստի վրա կամ եզրերին
իբրև զարդ կամ ամրության
համար կարվող կեղծ արծաթա-
թելի ևն երիզներ՝ տրեզներ
պատրաստող (արհեստավոր):

տրտմօրոր

Մ. // Ա. 1. Տրտմությամբ օրորվող՝
օրորվելով, տարուբերվող՝ տա-
րուբերվելով, տրտում, տխուր:
2. Տրտմությամբ օրորող՝ օրորե-
լով, տրտմությամբ լցնող՝ համա-
կող՝ համակելով:

տրտում

Ա. 1. Տրտմությամբ լցված,
տրտմություն ապրող: 2. Տրտմու-
թյուն արտահայտող՝ պարու-
նակող: 3. Տրտմություն պատճա-
ռող, տրտմությամբ համակող:
4. Տրտմությունից ծագած՝
առաջացած: // Մ. Տրտմությամբ
լցված, տխուր, թախծալի:

տուրքինագնաց

Ա. // Գ. Տուրքինով շարժվող,
գոլորշու կամ գազի տուրքինների
միջոցով շարժման մեջ դրվող
(նավ):

տուրքահավաք

Ա. Պետության կողմից գանձվող
հարկեր՝ տուրք հավաքող: // Գ. 1.
Տուրք հավաքող պաշտոնյա: 2.
Տուրք հավաքելը:

Շ Ր Ձ

րոպեաչափ

Ա. // Մ. Մեկ րոպեի տևողության
չափ, շատ կարճ ժամանակով:

րոպեացույց

Գ. Րոպեաչափ: // Ա. Րոպեները
ցույց տվող:

Շ Յ ց Ձ

ցած

Ա. /// Մ. Տե՛ս՝ **Ցածր**: /// Գ. Առարկայի՝ տեղի՝ տարածության ստորին կողմը՝ մասը: /// Կ. Ցույց է տալիս՝ ա. *Դեպի ներքև ուղղված գործողություն*: ք. *Գործողության ուղղվածությունը դեպի առարկայի ստորին կամ տակի մասը*: Գ. *Տեղի՝ տարածության ստորին մասը*: Դ. *Տեղի՝ տարածության նն ցածրություն՝ համեմատական կերպով*:

ցածր

Ա. 1. Գետնի մակերևույթից քիչ բարձրացած, աննշան չափով կամ ոչ հարկ եղած չափով դեպի վեր ձգվող, ցածր: 2. Ցածրադիր: 3. Երկրի մակերևույթից ոչ շատ բարձր տեղի ունեցող՝ կատարվող: 4. Ծովի մակերևույթից աննշան՝ ոչ շատ բարձրություն ունեցող: 5. Ըստ աստիճանի՝ դիրքի՝ նշանակության նն ստորին՝ ոչ բարձր՝ ոչ պատասխանատու՝ ոչ հարգի: 6. Ըստ հաջորդականության՝ հերթականության սկզբնական՝ նախնական: 7. Թույլ հնչող, հազիվ լսելի: 8. Բամբ, թավ (ծայնի մասին): 9. Ոչ նպաստավոր, ոչ բարձր: 10. Նվազ, պակաս: 11. Սովորական կամ անհրաժեշտ մակարդակից՝ բարձրությունից իջած՝ պակաս: 12. Տատանումների ոչ մեծ քանակություն ունեցող, ոչ

հաճախական: 13. Ոչ արտոնյալ, ոչ իշխող խավերին պատկանող, ոչ ազնվական: 14. Հասարակ տեսակի: 15. Ստորին, համեստ, հասարակ: 16. Ուսմամբ ու կրթությամբ ետ՝ պակաս: 17. փխթ. Ստոր, անարգ, զգվելի: 18. փխթ. Վատուգի, ստոր՝ անարգ հոգի՝ բնավորություն ունեցող: 19. Կարճ, կարճահասակ: /// Մ. 1. Ոչ ուժգին, ոչ բարձր, նվաղուն, թույլ: 2. Ոչ նպաստավոր: 3. Հարկ եղածից՝ նորմայից՝ որակից՝ պահանջվածից պակաս: 4. Դեպի ներքև, ներքևի ուղղությամբ, սովորական կամ անհրաժեշտ մակարդակից՝ բարձրությունից իջնելով: 5. Ոչ բավարար, չգոհացնող: 6. Ոչ հաճախական: /// Գ. 1. Գետնի կամ որևէ բանի մակերևույթից աննշան չափով բարձր դիրքով: 2. Առարկայի տեղի՝ տարածության ստորին կողմը՝ մասը: /// Կ. Տե՛ս՝ **Ցած**:

ցածրահարկ

Ա. 1. Ցածր՝ ստորին հարկում գտնվող: 2. Ոչ բարձրահարկ, քիչ հարկեր ունեցող: 3. Ցածր առաստաղով հարկեր ունեցող: // Գ. Ցածր՝ ստորին հարկ:

ցածրաձայն

Ա. // Մ. Ցածր՝ նվաղուն՝ թույլ ձայնով:

ցածուտ

Գ. Ցածրադիր տեղ՝ վայր: // **Ա.** Փոքր-ինչ ցած, ոչ բարձրադիր:

ցամաք

Ա. 1. Անջուր, անջրդի, ջրագուրկ: 2. Ցամաքած: 3. Բուսականությունից զուրկ, լերկ, մերկ: 4. Խոնավություն չպարունակող, չոր: 5. **փխբ.** Խոնավությունը պակաս, անհյութ: 6. **փխբ.** Առանց արտասուքի, չորացած: 6. **փխբ.** Թարմությունը կորցրած, թառամած, թորշոմած: 7. **փխբ.** Առանց յուղի կամ յուղը՝ ճարպային պարունակությունը պակաս: 8. **փխբ.** Խռատ, չոր (ծայնի մասին): 9. **փխբ.** Անեկամտաբեր, շահից զուրկ: 10. **փխբ.** Կտրուկ, սառը, անտարբեր, անհետաքրքիր: 11. **փխբ.** Նիհար՝ չորուկ կազմվածքով, նիհար ու ոսկրոտ: // **Մ.** **հզվդ.** 1. Հետաքրքրությունից զուրկ, անհետաքրքիր: 2. Ջուրկ, զրկված, անմասն: 3. Կտրուկ կերպով, սառնությամբ, չորությամբ, անտարբերությամբ: // **Գ.** Ցամաքային ընդարձակ տարածություն, երկիր, տեղանք: 2. Չոր՝ ոչ ջրապատ տարածություն՝ տեղ՝ վայր: 3. Ջրով չջրապատված տարածություն:

ցամաքաբնակ

Ա. **հզվդ.** Ցամաքի վրա բնակվող՝ ապրող, ոչ ջրակյաց, ոչ կղզիաբնակ: // **Գ.** Ցամաքում բնակվող կենդանի:

ցամաքագնաց

Ա. **գրք.** Ցամաքի վրայով գնացող: // **Գ.** **տեխ.** Ցամաքի վրայով գնացող մեքենա:

ցամաքեցուցիչ

Ա. // **Գ.** Ցամաքեցնելու ծառայող,

ցամաքեցնող, չորացնող, ցամաքորդող:

ցայգաբաց

Գ. // **Մ.** Մինչև այգաբացի ժամանակը:

ցայգային

Ա. Ցայգին հատուկ, ցայգի: // **Գ.** Ցայգային երգ, ցայգերգ, գիշերերգ:

ցայգաշրջիկ

Գ. // **Ա.** Գիշերաշրջիկ, լուսնոտ:

ցայտուն

Ա. 1. Ցայտող: 2. Ուժգնորեն դեպի վեր բխող՝ խոյացող: 3. **փխբ.** Աչքի ընկնող, պարզ ու որոշ երևացող, ակնբախ, պարզորոշ: 4. Դուրս ցցված, դուրս պրծած, ուռուցիկ (իրերի մակերևույթի մասին): // **Մ.** Ցցուն կերպով, ակնբախ, պարզորոշ:

ցանիչ

Ա. Ցանող, ցանելու ծառայող: // **Գ.** 1. Ջուր կամ հեղուկ սրսկելու՝ ցանելու գործիք, ջրցան: 2. Սերմնացան: 3. **գտնտ.** Տրակտորի ցանող հարմարանք՝ մաս:

ցանկամուկ

Գ. Մուկ ցանկասեր՝ վավաշոտ մարդ: // **Ա.** 1. Մուկության աստիճանի ցանկասեր, խիստ վավաշոտ, բղջախոհ: 2. Ցանկամուկություն արտահայտող՝ պարունակող:

ցանկապատ

Գ. Չանազան նյութերից պատրաստված ճյուղահիյուս կամ վանդակաշեն պարիսպ՝ պատնեշ՝ շրջափակ՝ պարտեզների՝ բակերի նման շուրջը: // **Ա.** Ցանկով (չոր ճյուղերից՝ փայտից՝ տախտակից բարակ պատ, միջնորմ են) պատած, ցանկապատած, պարսպապատված:

ցանկասեր

Գ. Մարմնական ցանկությամբ համակված՝ հեշտասեր՝ վավաշոտ մարդ: // Ա. 1. Մարմնական ցանկությամբ համակված՝ տոգորված, հեշտասեր, վավաշոտ: 2. Ցանկասերին հատուկ՝ վերաբերող, ցանկասիրական: 3. Ցանկասիրություն արտահայտող՝ պարունակող:

ցանկացած

Բ. Հրկտր. դերբ. ցանկանալ-ի: // Ա. Որը պատահի, պատահածը՝ պատահականը:

ցանկոր

Գ. Ցանք անող՝ ցանող մարդ, սերմնացան: // Ա. 1. Ցանք անող, ցանող, սերմնացան: 2. Ցանող, սերմանող:

ցանցաթև

Գ. Ցանցի նման թաղանթաթև: // Ա. 1. Ցանցի նման թաղանթյա թևեր ունեցող: 2. Կենդ. ցանցաթևավորների կարգին պատկանող, ցանցաթևավոր:

ցանցահեն

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ համացանցահեն:

ցանցածիզ

Գ. // Ա. Ախոյանի կամ որսի վրա ցանց զցող՝ նետող (մարդ), ցանցով որսացող:

ցանցաջիղ

Ա. բսբ. Ցանցանման ջղերի ճյուղավորումներ ունեցող: // Գ. Ջղերի ճյուղավորումներից կազմված ցանց, ջղերի ցանց:

ցանցառ

Ա. 1. Նոսր, իրարից հեռու ընկած, ոչ խիտ: 2. Որևէ բանի տարրերը՝ բաղադրիչ մասերը իրարից հեռու: 3. արևմտի. Փոքրաթիվ, փոքրաքանակ, սակավ: 4. փխբ. Մակերեսային: 5. Ծանծաղ, ոչ

խոր: 6. փխբ. Խելքը պակաս, հիմար, խենթուկ, տախտակը պակաս: 7. փխբ. Անմիտ, անհիմաստ: // Մ. 1. արևմտի. Ոչ հաճախ, երբեմն-երբեմն, հազվադեպ: 2. խսկց. Հիմար-հիմար, դատարկ, թեթևամտորեն, հիմարաբար: // Գ. Խենթ՝ խելառ՝ հիմար՝ ծանծաղամիտ մարդ, ցանցառախոս:

ցանցառախոս

Գ. // Ա. Ցանցառաբար խոսող, ցանցառություններ դուրս տվող, դատարկախոս (մարդ):

ցասկոտ

Ա. 1. Բարկացկոտ, զայրացկոտ, շուտ բորբոքվող: 2. Ցասումով բռնված՝ լքված: 3. փխբ. Մոլեգին, կատաղի: // Մ. Ցասկոտ կերպով, ցասումնալից:

ցավագար

Ա. 1. Որևէ հիվանդությամբ տառապող, ախտաժետ: 2. Ընկնավոր: 3. փխբ. Դիվոտ, դիվահար: 4. փխբ. Վշտահար: // Գ. Ցավի՝ հիվանդության ենթարկված մարդ, ընկնավոր:

ցավագին

Ա. 1. Սաստիկ ցավից առաջացած, սաստիկ ցավ արտահայտող: 2. Խիստ ցավոտ, սաստիկ ցավ պատճառող: 3. Դառնությամբ լի, տրտմագին: // Մ. 1. Ծանր ցավ զգալով, ցավագնորեն: 2. Վշտահար, կսկիծով լի: 3. Ծանր ցավ պատճառելով, ցավեցնելով:

ցավակից

Գ. // Ա. Ուրիշին ցավակցող, ուրիշի ցավին մասնակից՝ ընկեր, վշտակից:

ցավաքաշ

Գ. // Ա. նորբ., խսկց. Ցավորդ, մարզական խաղերը՝ մրցումները

կրքոտությամբ դիտող և իր նախընտրած թիմի հաջողությամբ ապրող (մարդ):

ցեխակույտ

Գ.1. Ցեխի կույտ, ցեխագունդ: 2. փխբ. Հասարակության տականք: // Ա. Ցեխ կուտակված, ցեխի կույտի վերածված:

ցեխապատ

Գ. Ցեխից պատրաստած պատ: // Ա. 1. Ցեխով՝ ցեխի շերտով պատած: 2. Ցեխածածկ, ցեխով սվաղած, ցեխով ծեփած: 3. Ցեխով կեղտոտված, ցեխոտ:

ցեղակից

Գ. // Ա. 1. Նույն ցեղին պատկանող, նույն ցեղից սերված: 2. Ազգակից, արյունակից, տոհմակից: 3. փխբ. Հիմնական հատկանիշներով՝ բնությով շատ նման՝ մերձավոր: 4. Ծագման ընդհանրության հետևանքով հարաբերակցվող՝ նմանվող:

ցեղապաշտ

Գ. արևմտի. Իր ազգը պաշտող՝ պաշտելու չափ սիրող անձ, ռասիստ, շովինիստ: // Ա. Ցեղը պաշտողին և ցեղապաշտությանը հատուկ՝ վերաբերող, ցեղապաշտական, ռասիստական, շովինիստական:

ցեմենտատար

Գ. // Ա. Ցեմենտ տանող՝ կրող՝ փոխադրող (մեքենա):

ցերեկով

Գ. Գործ. հոլ. ցերեկ-ի: // Մ. Ցերեկ ժամանակ:

ցինիկ

Գ. 1. պատմ. Հասարակական միջավայրի նկատմամբ մարդու լիակատար անկախություն, մարդկային կուլտուրայի նկատմամբ արհամարհական վերաբերմունք

և դեպի նախամարդու վիճակը դարձ կատարել ջարդող հունական փիլիսոփայական դպրոցի ներկայացուցիչ: 2. փխբ. Անամոթ՝ անպատկառ՝ լիրք մարդ: // Ա. Ցինիկական, ցինիզմին հատուկ, ցինիզմի բնույթ ունեցող, անամոթ, լիրք, շնական:

ցիրուցան (ցիրցան)

Ա. // Մ. Այս ու այն կողմ ափռված՝ ափռելով՝ շաղ տալով:

ցից

Գ. 1. Փայտե կամ երկաթե ծող՝ մի ծայրը սրած, որ խրում են գետնի մեջ: 2. Երկար ծող՝ մի ծայրը սրած, որ Արևելքում գործ էին անում իբրև մահապատժի գործիք: 3. բրբռ. Սայլի մասերից մեկը: 4. բրբռ. Ջրաղացի երկաթե երկար ծող: // Ա. Ցցի նման, ցցի պես տնկված, ցցված:

ցլազլուխ

Գ. 1. Ցուլի գլուխ: 2. Ցլի գլուխ ներկայացնող քանդակ՝ արծան: // Ա. 1. Ցլի նման գլուխ ունեցող (մակդիր Ալեքսանդ Մակեդոնացու ծիու): 2. Վրան ցլի գլուխ քանդակած՝ կերտած:

ցնդած

Բ. Հրկտր. դերբ. ցնդել-ի: // Ա. Խելքը թռցրած, խելառ: // Գ. Խելապակաս՝ ցնորամիտ մարդ:

ցնծագին

Ա. // Մ. Ցնծությամբ, ուրախագին, բերկրալից:

ցնծալից

Ա. // Մ. Ցնծությամբ լի, ցնծալով, բերկրությամբ:

ցնորախոս

Գ. // Ա. Ցնորական բաներ խոսող, ցնդաբան:

ցնորամիտ

Ա. 1. Ցնորված միտք՝ մտածողություն ունեցող, ցնդած, խենթ: 2. Ցնորված մտքի ծնունդ, ցնորական: 3. Ցնորքի արտահայտություն՝ արգասիք եղող, երևութական: 4. Ցնորքներով տարված, երազող, անրջող, անհոգ, միամիտ: 5. Ցնորամտություն արտահայտող, երազանքներով սնվող: // Գ. 1. Ցնորված միտք՝ մտածողություն ունեցող մարդ, ցնդած՝ խենթ մարդ: 2. Ցնորքներով տարված՝ երազող՝ անրջող՝ անհոգ մարդ, երազանքներով սնվող մարդ:

ցնորամոլ

Գ. // Ա. Ցնորքներով տարվող, ցնորքների՝ երազների անձնատուր եղող՝ եղած:

ցնորված

Բ. Հրկտ. դերբ. ցնորվել-ի: // Ա. /// Գ. Ցնորքներով տարված, ցնորամիտ, խենթ (մարդ), ցնդած:

ցնցիչ

Ա. 1. Ցնցող: 2. փխթ. Հուզիչ: // Գ. 1. Ցնցող որևէ բան: 2. տեխ. Ցնցակ, ցնցումով մշակման ենթարկելու մեքենա:

ցնված

Բ. Ենթ. դերբ. ցնցել-ի: // Ա. 1. Ծայրահեղորեն հուզիչ: 2. Արտակարգ ազդեցություն գործող: 3. Խիստ ուժգին՝ մեծ, շշմեցուցիչ (իր չափերով, քանակով, աստիճանով են):

ցնցումնագիր

Գ. // Ա. Ստորերկրյա ցնցումները գրանցող (գործիք):

ցուարձակ

Գ. 1. Ճառագայթներն անդրադարձնող՝ արտացոլող զոգավոր

հայելի: 2. Լուսարձակ: // Ա. Ցուլքեր արձակող, ցուացիկ:

ցուացուցիչ

Ա. Ցուացնող, արտափայլող: // Գ. Անդրադարձիկ:

ցողունահավաք

Գ. // Ա. Հնձելու ժամանակ հացաբույսի թափված ցողունները հավաքող (հարմարանք՝ հնձելու մեքենայի վրա):

ցողունավանիչ

Գ. // Ա. Հնձելու ժամանակ հացաբույսերի պառկած ցողունները բարձրացնող (հարմարանք):

ցորենացան

Ա. // Գ. Ցորեն ցանող (մարդ, մեքենա):

ցորենաքաղ

Ա. Ցորեն քաղող՝ հնձող: // Գ. 1. Ցորեն քաղելը, ցորենի բերքահավաք: 2. Ցորեն քաղող՝ հնձող անձ, հնձվոր:

ցրիչ

Գ. 1. Հիմնարկության գրագրությունները հասցեատերերին տանող աշխատակից, թղթատար: 2. հնց. Թռուցիկներ տարածող մարդ: // Ա. Ցրող, կազմալուծող, քայքայող:

ցրված

Բ. Հրկտր. դերբ. ցրվել-ի: // Ա. /// Մ. 1. Անուշադիր, միտքը չկենտրոնացած: 2. Խենթավուն, ցնորված:

ցրտաճաք

Գ. մսնգ. Ցրտից առաջացած ճաք (փայտանյութի վրա): // Ա. Ցրտից ճաքած:

ցցազլուխ

Ա. Ցցված՝ դուրս պրծած զլուխ՝ վերնամաս ունեցող, զլուխը դուրս ցցված: // Գ. Ցցի՝ ցցազերանի զլուխ՝ վերնամաս:

ցցահար

Գ. // Ա. 1. Ցից զարկող՝ ցից խրող, ցիցը հարվածելով գետնի մեջ վարսող՝ ամրացնող (անձ, մեքենա): 2. պատմ. Ցցի վրա մեռցրած՝ ցից հանված (մարդ):

ցցաչոր

Գ. // Ա. Արմատի վրա չորացած, առանց ճյուղերի (ծառ, թուփ են):

ցցապատ

Գ. Ցցերից սարքած պատ՝ պատնեշ՝ ցանկապատ, ցցապատնեշ: // Ա. Ցցերով պատված, ցցերով շինված:

ցուրտ

Ա. 1. Ցածր կամ հարաբերակա-
նորեն ցածր ջերմություն ունեցող:
2. Ջերմությունից զուրկ
(միջավայրի մասին), սառը, պաղ:
3. Տևական՝ կայուն սառնամանիք-
ներով հատկանշվող: 4. Սառ-
նորակ, սառը, զովացնող (ջրի
մասին): 5. փխբ. Մտերմությունից՝
զգացմունքայնությունից զուրկ,
առանց սիրո և համակրության,
սառը: 6. փխբ. Սառեցնող, սար-
սուռով պատող: 7. փխբ. Անհրա-
պույր, տխուր, ճնշող: // Գ. 1.
Ցրտություն, սառնություն: 2.
Ցուրտ՝ սառը եղանակ, ցրտեր,
սառնամանիք: 2. փխբ. Ղաժան՝
անմարդկային պայմաններ: 3.
փխբ. Երկյուղով՝ ահով՝ մահա-
սարսուռով պատող զգացմունք:

ցուցակագիր

Գ. Ցուցակագրող անձ: // Ա.
Ցուցակագրված:

ցուցամոլ

Գ. // Ա. Իր առավելությունները՝
արժանիքները են ցուցադրելու՝
ցույց տալու մոլություն ունեցող
(մարդ), ցուցամոլական:

ցուցանիշ

Գ. 1. Որևէ բանի զարգացումը՝
ընթացքը՝ վիճակը բնութագրող
փաստ՝ հանգամանք: 2. Որևէ
կարգի գործունեության՝ զբաղ-
մունքի են արդյունքներն ամփո-
փող տվյալ կամ տվյալների
ամբողջություն: 3. Ուսման առա-
ջադիմության գնահատական: // Ա.
Պայմանականորեն մի բան ցույց
տվող՝ նշանակող՝ բնութագրող:

ցուցարար

Գ. Ցույցի մասնակից: // Ա.
Ցուցադրական, կեղծ, անսքող,
ծևացրած:

ցուցիչ

Գ. 1. Մակագրություն՝ սլաք, որ
ցույց է տալիս որևէ բան,
ցուցանշան: 2. Որևէ բան նշող
սարք կամ այլ հարմարանք: 3.
լեզվբ. Սահմանատառ, մասնիկ-
ներ, որոնք որոշ լեզուներում
արտահայտում են քերականա-
կան տարբեր հարաբերու-
թյուններ: 4. մաթ. Արմատի վրա
դրված թիվը, որ ցույց է տալիս
արմատի տակ դրված քանակի
կամ թվի արմատի աստիճանը,
աստիճանացույց: 3. գրդր.
Հատուկ հարմարանք գրադա-
րաններում՝ որոնվող գիրքը նշելու
համար: // Ա. Որևէ բան ցույց
տվող՝ մատնանշող:

ցքահան

Գ. // Ա. Ցքի հանող, օղի քաշող
(սարք):

ուզած-չուզած (ուզես-չուզես են)

Բ. Հրկտր. դերք. (ըղծ. եղ.) ուզել-չուզել-ի: // Մ. 1. Անհրաժեշտորեն, անխուսափելիորեն: 2. Ակամա, ակամայից: 3. Բոլոր դեպքերում:

ուզող

Բ. Ենթ. դերք. ուզել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Մեկի ձեռքը խնդրող (մարդ): 2. Պահանջարկ ներկայացնող (զնորդ, հաճախորդ, սպառող): 3. Մուրացկանություն անող, մուրացող, մուրացկան:

ութակողմ

Գ. երկրջ. Ութ կողմ՝ նիստ՝ երես ունեցող իր՝ առարկա, ութանիստ: // Ա. Ութ կողմ ունեցող:

ութածն

Ա. Իր արտաքին տեսքով ութ թվանշանի ձև ունեցող, ութի նմանվող (մրջյունի մասին): /// Գ. Ութի ձևը: // Մ. Ութի ձևով, ոլոր-մոլոր, խճողված, ծուռումուռ՝ անկանոն ձևով (քայլվածքի մասին):

ութանիստ

Ա. երկրջ. Ութ նիստ ունեցող: // Գ. երկրջ. Ութ հարթ նիստերով սահմանափակված երկրաչափական մարմին:

ութթկյան

Ա. Ութ թև ունեցող: // Գ. կենդ. Ծովային գլխոտանի՝ փափկամորթ և թանաքավոր:

ութոտանի

Ա. Ութ ոտք ունեցող: // Գ. 1. Ութ ոտք ունեցող նստարան՝ սեղան են: 2. կենդ. Գլխոտանի փափկամորթների դասին պատկանող ծովային կենդանի, ութոտնուկ, ութոտնիկ:

ուծածին

Գ. // Ա. 1. Ուծ արտադրող, ուծ տվող, ուծի աղբյուր հանդիսացող: 2. հոգք. Մկանային կամ մտավոր գրգիռ առաջացնող՝ հաղորդող:

ուծաչափ

Գ. // Ա. տեխ. Մեքենական ուծը չափող՝ չափելու (գործիք):

ուծասպառ

Ա. // Մ. 1. Ուծերն սպառված, ուծերի սաստիկ լարումից թուլացած: 2. Խիստ հոգնած՝ դադրած, հոգանքել: 3. Հյուծված, մաշված: 4. Տարիքից՝ ծերությունից անզորացած, տարիքն առած: 5. Որևէ բանի ունակությունը կորցրած, տկարացած: 6. Անբերրի դարձած: 7. Զերմությունը՝ լույսը նվազած:

ուծգին

Ա. 1. Շատ ուծեղ, զորավոր: 2. Բարձր, զիլ, բարձագոյ: 3. Ուծեղ կերպով արտահայտված, շատ խիստ, սաստիկ: 4. Թունդ, բարկ, սուր, բուռն: // Մ. 1. Ուծեղ՝ բուռն կերպով, մեծ ուժով, սաստկությամբ: 2. Ոգևորությամբ, ցնծությամբ:

ուծեղ

Ա. 1. Ֆիզիկական մեծ ուժ ունեցող, ֆիզիկապես զորեղ (մարդու՝ կենդանու մասին): 2. Մեխանիկական մեծ հզորություն ունեցող: 3. Լավ զարգացած, առողջ, մկանուտ, ջլապինդ: 4. Պինդ, ամուր: 5. Հաստատական, հզոր կամքի տեր: 6. Հոգեպես բարձր, տոկացող, տոկուն, կորովի: 7. Լավ զինված ու համարված, մարտունակ՝ իր պաշտպանողական և հարձակվողական հնարավորություններով: 8. Հզոր, զորավոր, զորեղ՝ իր դիրքով՝ ազդեցությամբ են: 10. Ներգործող, ներազդող, ազդու, տպավորիչ: 12. Ուծգին, կատաղի, սաստիկ: 13. Պատկառազդու, հեղինակավոր: 14. Բարձրածայն, զիլ: 16. Միասնական, համախմբված, ոգեշնչված: 15. Գործունյա, առույգ, կայտառ: 16. Հորդ, տեղատարափ, անընդմեջ: 17. Լայն

ծավալ ընդգրկող, զանգվածային: 18. Կտրուկ, շեշտակի: 19. Բարկ, թունդ: 20. Թանձր, մուգ, մութ, խավար: 21. Ջարգացած, գիտելիքներով հարուստ, լավատեղյակ, բարձրարվեստ: 22. Հարուստ, ունեւոր: 23. Կարևոր, առաջնակարգ: 24. Բազմանդամ և կենսունակ: 25. խսկց. Շատ երկար՝ առանց հոգնելու մի բանով զբաղվող՝ մի բանով տարված: // Մ. 1. Ուժգնությամբ կատարվելով, ուժգնորեն, սաստկորեն: 2. Կտրուկ, շեշտակի: 3. Առույգ, կայտառ: 4. խսկց. Շատ լավ, կատարյալ, տեղը տեղին, անգերազանցելիորեն:

ուժեղարար

Գ. // Ա. տեխ. Որևէ բանի ուժը՝ հզորությունը՝ լարվածությունը ուժեղացնող (սարք):

ուժով

Գ. Գործ. հոլ. ուժ-ի: // Ա. 1. Ֆիզիկական մեծ ուժ ունեցող (մարդու՝ կենդանու մասին), ուժեղ, զորավոր: 2. տեխ. Ֆիզիկական ուժի գործադրումով աշխատող (մեքենայի մասին): 3. խսկց. Արիասիրտ, քաջասիրտ: // Մ. 1. Ուժգնորեն, սաստկությամբ: 2. Ուժ՝ ձիգ՝ ջանք գործադրելով, մի կերպ, հազիվ: 3. Բռնությամբ, ստիպելով, հարկադրանքով:

ուլունքաշար (ուլունաշար)

Գ. Ուլունքների շար՝ շարան: // Ա. 1. Վրան ուլունքներ շարած, ուլունքներով զարդարված: 2. Ուլունքների նման հավասար ու գեղեցիկ շարված:

ուխտազնաց

Գ. // Ա. Ուխտի գնացող:

ուխտադիր

Գ. // Ա. 1. Ուխտ՝ դաշինք դնող՝ կապող, դաշնակից: 2. Աստծու հետ ուխտ դնող, Աստծուն ուխտով խոստացածը կատարող: 3. փխբ. Անվերապահորեն մի բանի նվիրված: 4. փխբ. Նվիրական, ուխտով սրբազնացած:

ուխտադրում

Ա. 1. Ուխտը՝ դաշինքը դրժող՝ խախտող: 2. Ղավաճանական: 3. Ուխտադրություն արտահայտող՝ պարունակող: // Գ. Իր ուխտը՝ դաշինքը՝ խոստումը դավաճանող՝ ուխտանենգ՝ ուխտազանց մարդ:

ուխտազանց

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ ուխտադրում:

ուխտակատար

Ա. // Գ. Ուխտը կատարող, ուխտին հավատարիմ մնացող, ուխտապահ (անձ):

ուխտակից

Գ. // Ա. 1. Միևնույն ուխտն անողներից յուրաքանչյուրը: 2. Փոխադարձ ուխտով կապված, դաշնակից: 3. կրոն. Միևնույն հավատին՝ պաշտամունքին պատկանող:

ուխտանենգ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ ուխտադրում:

ուխտանվեր

Գ. 1. Ուխտին զուգակցված նվեր՝ ընծա: // Ա. 1. Ուխտին՝ խոստմանը՝ դաշինքին նվիրված, ուխտը սրբությամբ կատարող: 2. Ուխտով՝ երդումով հաստատված, ուխտով նվիրագործված: 3. Անդավաճան, ազնիվ, մաքուր: 4. Ուխտից՝ սրբավայրից նվիրված՝ ստացած, սրբի տված, սրբանվեր:

ուխտապահ

Ա. // Գ. 1. Ուխտակատար, ուխտը՝ խոստումը կատարող: 2. կրոն. Եկեղեցուն՝ քրիստոնեությանը հավատարիմ:

ուխտավոր

Ա. // Գ. 1. Ուխտազնաց, ուխտի գնացող: 2. Որևէ ուխտ ստանձնած, նպատակի համար զոհողություն խոստացած (մարդ): 3. Ուխտին նվիրված, ուխտը սրբությամբ պահող (մարդ): 4. կրոն. Եկեղեցական ուխտի անդամ, վանական: 5. փխբ. Գա-

դափարին՝ սկզբունքներին նվիրված, սկզբունքները՝ գաղափարները սրբությամբ պաշտպանող (անձ):

ուխտյալ

Ա. // Ձ. 1. կրոն. Ուխտ արած, կրոնավորության ուխտն հանձն առած (անձ): 2. Հավատարմության երդում տված, երդումով կյանքը հայրենիքի փրկությանը նվիրած: 3. կրոն. Ուխտին՝ տաճարին՝ սրբավայրին նվիրված (անձ): 4. Անդրդվելիորեն որևէ վիճակի՝ մտայնության են հարազատ մնացող, երդվյալ:

ուղարկիչ

Ձ. // Ա. նորբ., տեղեկ. Տեղեկություն՝ լուր ուղարկող, մի բան հաղորդող՝ հայտնող (սարք, սլաք են):

ուղեգնաց

Ձ. // Ա. Ուղևոր:

ուղեհարդար

Ձ. // Ա. 1. Ուղին՝ ճանապարհը հարդարող, ճանապարհային անսարքությունները վերացնող (մարդ կամ մեքենա): 2. փխբ. Ուղի հարթող, ռահվիրա, ճանապարհ բացող (արվեստագետ, գիտնական են):

ուղեցույց

Ձ. 1. Մեկին առաջնորդող՝ ճանապարհ ցույց տվող անձ: 2. Ձրոսաշրջիկներին ուղեկցող և տեսարժան վայրերի մասին անհրաժեշտ տեղեկություններ տվող անձ: 3. Ուսումնական ծեռնարկ: 4. Ճանապարհների՝ տեսարժան վայրերի և մասին տեղեկություններ պարունակող թերթիկ՝ գրքույկ՝ գիրք են: 5. Ուսուցանելու մեջ առաջնորդող՝ ղեկավար դեր խաղացող՝ հրահանգող՝ օրինակ ծառայող գաղափար՝ ուսմունք՝ անձ կամ գիրք: 6. Առհասարակ՝ կողմնորոշող՝ ուղղություն տվող հանգամանք՝ երևույթ: // **Ա. 1.** Ուղի ցույց տվող՝ նշող: 2. Առաջնորդող,

հրահանգող, ղեկավարող, օրինակ հանդիսացող:

ուղիղ

Ա. 1. Առանց ծռվելու՝ թեքվելու, հավասար՝ մի գծով ձգված: 2. Առանց շեղվելու՝ մի ուղղությամբ ընթացող, ուղղագիծ: 3. Ուղղածիզ՝ հորիզոնական կամ ուղղահայաց գծին: 4. Հարթ, ոչ խորդուբորդ: 5. Բնականոն, կանոնավոր, ոչ հակառակ: 6. Դրսի, երևացող, շիտակ (գործվածքի կամ հյուսվածքի երեսի մասին): 7. Ճիշտ, ճշգրիտ: 8. Պարզորոշ, աներկբայելի, կասկած չհարուցող: 9. Ոչ խուսափողական, որոշակի: 10. Արդար, ազնիվ, անխարդախ: 11. Ժամանակի՝ չափի՝ կշռի՝ գումարի վերաբերյալ՝ ոչ ավելի՝ ոչ պակաս, միայն տվյալ մեծության սահմանում, իրադրությանը՝ ժամանակին համընկնող:

/// Մ. 1. Առանց ծռվելու, առանց թեքվելու՝ շեղվելու, մի ուղղությամբ, հավասար: 2. Ճշմարիտ, անկեղծ, առանց հետին մտքի, ուղղամտորեն: 3. Անմիջական, ոչ միջնորդավորված, ուղիղ գծով: 4. Ոչ հակառակ ուղղությամբ: 5. Իսկ և իսկ, բոլորովին, իսկական, հենց: 6. Առանց այլուր գնալու, անմիջապես: 7. Սկեռուն, ակնապիշ, անթարթ: 8. Անսխալ, ստույգ, աներկբայելիորեն: 9. Չկռացած, ուղղածիզ: 10. Անվրեպ, շեշտակի, անխտոր: **//// Ձ. մաթ.** Ուղիղ գիծ, ուղղածիզ գիծ: **//// Կ. կաթթ.** Հենց, ճիշտ նշ.:

ուղիով

Ձ. Գործ. հոլ. ուղի-ի: // Կ. կաթթ. Ճանապարհով, ուղղությամբ, միջոցով:

ուղղագիծ

Ա. 1. Ուղիղ գիծ կազմող՝ ծնացնող: 2. Ուղիղ գծերով կազմված՝ ծնացած: 3. փխբ. Ուղղակի: 4. փխբ. Շիտակ, պարզ ու անկեղծ: // **Մ. 1.** Ուղիղ գծով: 2. փխբ. Ուղղակիորեն, առանց շեղվելու: 3. նորբ., փխբ. Ոչ ճկուն (խոսել,

արտահայտվել, քաղաքականություն վարել):

ուղղադավան

Ա. // Գ. 1. Իբրև քրիստոնեության ծեսերը ճշտորեն ընդունող և կատարող: 2. կրոն. Ուղիղ՝ ճշմարիտ հավատ ունեցող, ուղղահավատ, ոչ աղանդամիտ (քրիստոնյաների մասին): 3. կրոն. Ուղղափառ:

ուղղաթև

Գ. Ուղիղ թև, ուղիղ բացվող թև: 2. կենդ. Ուղղաթևների դասին պատկանող միջատ: // Ա. Ուղիղ թևեր ունեցող:

ուղղաթիռակիր

Ա. // Գ. ճազմ. Ուղղաթիռներ կրող (ճազմանավ են):

ուղղախոս

Գ. // Ա. 1. Ուղիղ՝ շիտակ խոսող, ճշմարտախոս, ճշտախոս: 2. Խզվղ. Ուղղախոսության կանոններին համապատասխան արտասանող՝ խոսող:

ուղղակի

Ա. /// Մ. 1. Առանց միջնորդի, ուղիղ, անձամբ: 2. Ոչ կողմնակիորեն իմացող, ոչ ուրիշներից իմացած՝ տեղեկացած: 3. Առանց ծամծմելու՝ վերապահումներ անելու, շիտակ, շիտակորեն, ուղիղ: 4. Առանց միջնորդ օղակների կատարվող՝ կատարվելով, միջնորդավորող հանգամանքներ չունեցող: 5. Առանց շեղվելու՝ այլ տեղ դիմելու՝ թեքվելու, ուղիղ: /// Վ. 1. Պարզապես, հենց: 2. Իսկը, ճիշտ ու ճիշտ:

ուղղահայաց

Ա. 1. Ուղղածիզ, ուղիղ անկյուն կազմող: 2. Ուղղածիզ դիրքով դրված: 3. Վերևից դեպի ցած իջնող, դեպի ցած ուղղված: /// Գ. երկրչ. Տրված ուղղին կամ տրված հարթությանը ուղղահայաց ուղիղ՝ ուղիղ անկյուն կազմող: /// Մ. Վերից վար իջնող ուղիղ գծով, ուղղածիզ:

ուղղահավատ

Ա. // Գ. կրոն. Տես՝ ուղղադավան:

ուղղանկյուն (ուղղանկյունի)

Գ. երկրչ. 1. Քառանկյուն, որի բոլոր անկյուններն ուղիղ են: 2. Մեկ ուղիղ անկյուն ունեցող եռանկյունի: 3. Իրար միացած և ուղղահայաց երկու քանոնով գործիք, ուղղաչափ: // Ա. երկրչ. Ուղիղ անկյուններ ունեցող:

ուղղապահ

Գ. // Ա. 1. ճազմ. Շարքի առջևից գնացող և ընթացքի ուղղությունը ցույց տվող (գորական կամ ստորաբաժանում): 2. տեխ. Որևէ բանի շարժումը որոշակի ուղղությամբ պահպանող (մաս, մանրակ, սարք են):

ուղղապաշտ

Ա. // Գ. կրոն. Իր կրոնի մեջ բոլոր կանոնները ճշտությամբ կատարող (հավատացյալ), բարեպաշտ:

ուղղապոչ

Ա. Ուղիղ պոչ ունեցող: // Գ. քսք. Վարդագգիների ընտանիքին պատկանող խոտաբույս:

ուղղատու

Ա. // Գ. տեխ. Որևէ բանի շարժումը որոշակի ուղղությամբ պահպանող (մաս, մանրակ, սարք են):

ուղղափառ

Ա. // Գ. 1. Տվյալ՝ ուսմունքի սկզբունքներին անշեղորեն հետևող և նրանց դրույթները խստիվ պահպանող (անձ): 2. փխք. Իր հավատի՝ դավանանքի մեջ մոլի հետևող: 3. կրոն. Մակդիր հունադավան եկեղեցու: 4. Մակդիր մահմեդական դավանանքի:

ուղղընթաց

Ա. 1. Ուղիղ ընթացք ունեցող, ուղիղ ընթացող: 2. փխք. Արարչագործ, բարեբարո, բարեխիղճ: // Մ. Ուղիղ ընթացքով՝ ընթանալով, առանց շեղվելու:

ուղղիչ

Ա. 1. Ուղղելու ծառայող: 2. Ուղղելու նպատակ ունեցող: 3. Ուղղություն տվող, ուղղապահ: 4.

Դաստիարակող, դաստիարակիչ, կրթող: // Գ. 1. Դաստիարակող՝ կրթող՝ հանցագործին ուղղորդող: 2. տեխ. էլեկտրական բարձրավոլտ հոսանք ուղղող սարք:

ուղղորդ

Ա. 1. Ուղիղ՝ գազաթնահայաց դիրք ունեցող, ուղիղ կանգնած: 2. Ուղղածիզ, ուղիղ: 3. Ուղղելու ծառայող: 4. փխթ. Ուղղություն տվող, ղեկավարող: 5. մաթ. Ուղղություն որոշող: /// Մ. 1. Ուղիղ կանգնած: 2. Ուղղածիզ: /// Գ. Ճանապարհ ցույց տվող անձ, ուղեկից:

ուղղորդիչ

Գ. // Ա. 1. Ուղղություն տվող, ուղղիչ, ուղղապահ: 2. մաթ. Ուղղությունը որոշող այն գիծը, որով շարժվում՝ անցնում է կոնաձև կամ գլանաձև մակերես կազմող ուղիղը:

ուղտընթաց

Ա. // Մ. Ուղտի նման դանդաղ ընթացող՝ ընթանալով:

ունայնաձեռն

Ա. // Մ. 1. Դատարկ ձեռքով, առանց մի բան տանելու՝ ձեռքին ունենալու: 2. Առանց որևէ արդյունքի, դատարկաձեռն, դատարկ ձեռքով մնացած, ոչինչ չստացած, ոչնչի չհասած:

ունդակեր

Ա. // Գ. Ընդակեր, հատիկավոր սննդամթերքով սնվող, ոչ մսակեր:

ունևոր

Ա. // Գ. 1. Հարուստ, մեծատուն, ապրուստի լայն հնարավորություններ ունեցող (անձ): 2. Բարեկեցիկ կյանք վայելող, բարեկեցության մեջ գտնվող: 3. Բարեկեցիկ՝ լավ կյանք ապահովող նյութական միջոցներով բնորոշվող:

ունկնդիր

Գ. // Ա. 1. Որևէ բան խոսողի ունկնդրող՝ լսող (մարդ): 2. Ռադիոհաղորդումներ ունկնդրող: 3. Որոշ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում սովորող:

4. Հրապարակային դասախոսություն կամ զեկուցում լսող (անձ): 5. Հլու, հնազանդ, անսացող (մարդ):

ուշ

Մ. // Ա. 1. Նշանակված՝ պայմանավորված՝ հարկ եղած ժամանակից հետո: 2. Սովորական՝ որոշակի՝ ցանկալի ժամանակից՝ պահից հետո՝ ուշ տեղի ունեցող՝ ունեցած: 3. Անդարձ, անվերադարձնելի, անկանխելի: 4. Որևէ բանի վերջնամերձ պահը՝ ժամանակահատվածը եղող, վերջում: 5. Դանդաղ, երկար տևող: 6. Հետո:

ուշադիր

Ա. // Մ. 1. Ուշադրությամբ մի բանի հետևող, միտքը կամ տեսողությունն ու լսողությունը մի բանի վրա կենտրոնացած: 2. Մեկի կամ մի բանի վրա ուշադրություն դարձնող, հոգատար, խնամուտ, հոգածո: 3. Զգուշավոր, աչալուրջ, շրջահայաց, զգաստ: 4. Լրջորեն, հանգամանորեն, ուշադրությամբ կատարված:

ուռախտավոր

Ա. // Գ. քծկ. Պալարախտ հիվանդություն ունեցող (անձ):

ուտիչ

Ա. // Գ. 1. Լափող: 2. Սպառող, ոչնչացնող: 3. Քիմիական ներգործությամբ քայքայող: 4. Պառակտող: 5. փխթ. Հյուծող, մաշող, տանջող: 6. փխթ. Պարագիտային կյանք վարող (մարդ, ցեղ):

ուտող

Բ. Ենթ. դեր. ուտել-ի: /// Ա. /// Գ. 1. Շատակներ, որկրամուլ, լավ ախորժակի տեր: 2. Կաշառակեր: 3. Ազահ, ընչաքաղց: 3. Մաշող, հյուծող: 4. Շունչ, հոգի, մարդ (որպես սպառող):

ուտող-խմող

Բ. Ենթ. դերք. ուտել-խմել-ի: /// Ա. /// Գ. Կերուխումի սիրահար, խրախճասեր:

ուտող-ուրացող

Ա. // Գ. Ապերախտ, երախտամոռ (մարդ):

ուրագակիր

Ա. // Պ. Ուրագ կրող, ուրագով զինված (անծ):

ուրախ

Ա. 1. Հոգեկան բարձր տրամադրություն ունեցող, զվարթ, ցնծուն, կենսուրախ, շենշող: 2. Մի բանից գոհ, գոհունակ: 3. Ուրախություն արտահայտող՝ պատճառող, ուրախաբեր: 4. Հաճելի, դուրեկան: 5. Ոչ մուգ, ոչ մռայլ գույնի: // Մ. 1. Ուրախությամբ, բարձր տրամադրությամբ, զվարթ, կայտառ, կենսախիճ: 2. Գոհունակությամբ:

ուրախ-զվարթ

Ա. // Մ. Շատ ուրախ, ուրախ և զվարթ:

ուրախությամբ

Պ. Գործ. հոլ. ուրախություն-ի: // Մ. 1. Բարձր տրամադրությամբ, ցնծությամբ: 2. Գոհունակությամբ: // Վ. Սիրով, հաճույքով:

ուրարակիր

Պ. // Ա. եկեղ. Եկեղեցում սպասավորելիս սարկավազի ծախ ուսին զցվող լայն ժապավենածև կտոր՝ ուրար կրող, վրան ուրար ունեցող (եկեղեցական, սարկավազացու):

ուրացող

Բ. Ենթ. դերք. ուրանալ-ի: // Պ. 1. Հավատքը՝ դավանանքը ուրացող՝ փոխող, հավատուրաց, կրոնափոխ (մարդ): 2. Դավաճան: 3. Խոստումը՝ հանձնառությունը դրժող, պարտքը մերժող, ճշմարտագանգ:

ուրեմն

Շ. 1. Հետևաբար: 2. Դրա համար, դրա հետևանքով: // Վ. 1. Դե, այդ դեպքում, որ այդպես է: 2. Վերջապես, վերջիվերջո: 3. Այդպիսով, ասել է թե: 4. Այդ դեպքում, այդ պարագայում: 5. Այսինքն:

ուրվապաշտ

Պ. // Ա. Ուրվականների՝ նախնիների ոգիների պաշտամունք ունեցող:

ուրցաբույր

Պ. Ուրցի բույր՝ հոտ: // Ա. Ուրցի բույր՝ հոտ ունեցող, ուրցահոտ:

ուրցահամեն

Պ. 1. Ուրցից պատրաստված համենունք: 2. Ուրցադադծ: // Ա. Ուրցով համեմված:

ուրցահոտ

Պ. Ուրցի հոտ: // Ա. Ուրցի հոտ ունեցող, ուրցի հոտով բուրդող:

Վ Փ Կ Ձ

փաթաթիչ

Ա. // Պ. Փաթաթող՝ փաթեթ անող (մեքենա՝ սարք):

փաթեթավորող

Բ. Ենթ. դերք. փաթեթավորել-ի: // Ա. // Պ. Փաթեթավորման գործով զբաղվող (աշխատող, քանվոր):

փաթեթիչ

Ա. // Պ. Փաթեթող, փաթեթավորող (սարք, մեքենա, մարդ):

փալասահավաք

Պ. // Ա. 1. Փալաս հավաքող, ծործահավաք (անծ): 2. Հին շորեր՝ փալաս գնող:

փախեփախ

Գ. Խուճապային փախուստ: // Մ.
Իրար հետևից փախչելով, զանգ-
վածաբար փախչելով:

փախստակ

Ա. // Գ. 1. նորք. Աշխատանքից
փախչող՝ խուսափող (մարդ):
2. Թշնամու սահմանն անցած և
նրան անձնատուր եղած (զինվո-
րական): 3. Փախստական:

փախստական

Ա. // Գ. 1. Վտանգավոր տեղից՝
թշնամիներից ևն փախած ու մի
տեղ ապաստանած (մարդ):
2. Աղետի ևն ժամանակ մշտական
բնակավայրից հեռացած՝ արտա-
գաղթած (մարդ), գաղթական:
3. Բանտից՝ աքսորից փախած
(մարդ): 4. Ղատից՝ դատարանից
խուսափած՝ գաղտնի ապրող՝
թաքնված (մարդ), դասալիք:
5. փխբ. Փախչող, խուսափող,
անհասանելի (բան):

փախստյա

Գ. արևմտի. Փախստական: // Ա.
արևմտի. Փախած, գաղթած,
փախստական դարձած: 2. փխբ.
Արագորեն փախչող՝ հեռացող
(ընթացող, հոսող, անցնող ևն):
3. փխբ. Խուսափուկ, վաղանցիկ,
անցողիկ: 4. փխբ. Հարևանցի: 5.
փխբ. Թաքուն, գաղտագողի: 6.
փխբ. Մաքսանենգորեն ձեռք բեր-
ված՝ գնված:

փախուկ

Ա. // Գ. արևմտի. Խենթ, ցնդած,
խելքը թոցրած:

փակաչք

Մ. // Ա. 1. Փակ աչքերով, աչքերը
փակ: 2. փխբ. Առանց կշռադա-
տելու, անմտածված, անգիտո-
րեն:

փալականընթաց

Ա. // Մ. Իզվդ. Փալակի նման
ընթացող, փալակի արագությամբ
ընթացող՝ ընթանալով, արագըն-
թաց:

փալատու

Ա. 1. Փալ արծակող՝ տվող,
փալուն: 2. Փալեցնող, փալ
տվող: // Գ. մսնգ. Փալ տվող՝
փալեցնող մեքենա:

փալեցուցիչ

Ա. Փալեցնող, փալ տվող: 2.
Փալուն դարձնող: // Գ. Փալեցնող՝
փալուն դարձնող ներկ՝ յուղ՝
օծանելիք:

փայտագիր

Գ. 1. Փայտի վրա փորագրող,
փայտագրության մասնագետ:
2. Փայտի վրա փորագրվածը:
3. Փայտագրությունից հանված
տպագիր նկար: // Ա. 1. Փայտի
վրա փորագրող: 2. Փայտի վրա
փորագրված:

փայտածածկ

Գ. Փայտյա՝ փայտաշեն ծածկ: // Ա.
Փայտով ծածկված, փայտե ծածկ
ունեցող:

փայտակապ

Գ. Փայտյա կառուցվածք, փայտա-
մած: // Ա. Փայտանյութով կառուց-
ված՝ կերտված, փայտաշեն:

փայտահան

Գ. // Ա. Լաստառաքվող փայտե-
ղենը ջրից հանող (մարդ, մեքենա,
սարք):

փայտահատ

Գ. // Ա. 1. Փայտահատությամբ
զբաղվող, փայտ կտրող՝ ճեղքող՝
ջարդող (բանվոր): 2. Անտառա-
փայտ կտրող (մարդ): 3. Փայտ
կտրող (կացին, գործիք):

փայտահար

Ա. Փայտ կտրող, փայտահատ: //
Գ. փխբ., կենդ. Փայտփորիկ:

փայտահարկ

Գ. Փայտաշեն հարկ՝ ծածկ՝
ծեղուն: // Ա. Փայտաշեն ծածկ
ունեցող, փայտակերտ:

փայտաղաց

Գ. // Ա. Թղթի և ցելյուլոզի
արտադրության մեջ փայտ
աղացող՝ մանրող (մեքենա):

փայտասալիկ

Գ. հզվդ. Փայտե սալիկ: // Ա. Փայտե սալիկներով պատրաստված, փայտե սալիկներով պատված:

փայտատիչ

Գ. ատղծ. Փայտեղենի խառատային աշխատանքների մեջ գործածվող կտրիչ գործիչ: // Ա. Փայտ կտրող:

փայտափորագիր

Ա. // Գ. Տե՛ս՝ փայտագիր:

փայտաքանդակ

Գ. Փայտից պատրաստված քանդակ, փայտյա քանդակագործական կերտվածք: // Ա. Փայտից կերտված՝ քանդակված:

փայտեղեն

Ա. 1. Փայտից պատրաստված, փայտե: 2. փխբ. Փայտի նման կոշտ՝ կոպիտ: // Գ. 1. Շինարարական և ատաղծագործական փայտ, փայտանյութ: 2. Փայտից պատրաստված՝ փայտյա իրեր:

փառահեղ

Ա. 1. Շքեղ, հոյակապ, գեղեցկությամբ ու շքեղությամբ օժտված: 2. Կազմվածքով՝ արտաքինով աչքի ընկնող: 3. Վսեմ, վեհ: 4. Հոյաշեն, շքեղակառույց: 5. Շքեղ, ճոխ, հարուստ (հագուստի մասին): 6. փխբ. Չափազանց լավ պայմաններ ունեցող: 7. փխբ. Վառ ու պայծառ, լուսավոր: 8. փխբ. Բարձր ու գեղեցիկ հնչող: // Մ. Փառավոր կերպով, փառահեղորեն, հանդիսավոր:

փառամոլ

Գ. // Ա. Փառքի հետամուտ, սաստիկ՝ մոլի փառասեր, փառատենչ (անձ):

փառապալկ

Գ. 1. Փառքի պսակ, որևէ քաջագործության՝ մեծ գործի՝ ստեղծագործության համար հեղինակին իբրև փառաբանության ու գնահատության արտահայտություն տրվող պսակ: 2. փխբ. Մեծ սխրանքների՝ հաղթանակների՝

հերոսական ու հայրենաշեն գործերի համար մեկին կամ մի բանի ուղղված փառաբանություն՝ մեծարանք՝ դրվատանք: 3. եկեղ. Սրբապատկերների գլուխների շուրջը գծված լուսավոր շրջանակ՝ իբրև նշան նրանց սրբության, լուսապսակ: // Ա. 1. Փառքի պսակով զարդարված, փառաբանված, փառապալկի արժանացած: 2. Փառքի պսակ կազմող՝ հանդիսացող:

փառասեր

Գ. // Ա. 1. Փառք սիրող, փառքի՝ մեծարանքի ձգտող: 2. Սնապարծ, պարծենկոտ, փառասիրական:

փառատյաջ

Գ. // Ա. Փառքը և փառաբանությունը ասող՝ արհամարհող՝ չսիրող, փառքի չձգտող (անձ):

փառերգակ

Գ. // Ա. 1. Մեկի կամ մի բանի փառքը՝ գովքը բնաստեղծող՝ երգող: 2. կրոն. Ծննդյան տոներին տնետուն շրջող երգիչ, «Այսօր տոն է» կամ «Խորհուրդ մեծ» եկեղեցական երգերը երգող:

փառերգու

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ փառերգակ:

փաստահավաք

Գ. // Ա. Առանց անհրաժեշտ վերլուծությունների և ընդհանրացումների փաստեր հավաքող, միայն փաստերն արձանագրող (անձ):

փաստամոլ

Գ. // Ա. Փաստերին՝ փաստական տվյալներին առաջնակարգ կարևորություն՝ նշանակություն տվող, փաստերի ետևից ընկնող, միայն փաստեր ունենալուն՝ հավաքելուն ձգտող:

փաստացի

Ա. 1. Փաստերի վրա հիմնված: 2. Իրականում գոյություն ունեցող, իրական: // Մ. Փաստերով, փաստերի միջոցով:

փարաջավոր

Ա. Փարաջա հագնող՝ կրող: // Գ. փխբ. Հոգևորական:

փարատիչ

Ա. Սփոփանք՝ հոգեկան հանգստություն պատճառող, ամոքող: // Գ. Հաց թխելուց առաջ թոնրի պատերը սրբելու լաթ, փարտոց:

փափկահող

Գ. Փափուկ՝ փխրուն հող: // Ա. Փափուկ հող ունեցող, փափուկ հողով պատված:

փափկամազ

Գ. 1. Փափուկ՝ նուրբ մազ: 2. քսք. Մեխակազգիների ընտանիքին պատկանող բույս: // Ա. Փափուկ՝ նուրբ մազեր ունեցող:

փափկամիս

Գ. Մարմնի որոշ մասերի մսոտ մասը: // Ա. 1. Նուրբ՝ փափուկ միս ունեցող: 2. փխք. Գիրգ, թմբիկ, փափիկ:

փափկամոլ

Գ. // Ա. Փափուկ՝ անհոգ ու մեղմ կյանքով ապրելու մոլություն ունեցող (անձ), փափկակեցության մոլի սիրահար:

փափկամորթ

Ա. 1. Փափուկ՝ նուրբ մորթ ունեցող: 2. Նուրբ՝ փափուկ մաշկով: 3. փխք. Թուլամորթ: // Գ. կենդ. Կակղամորթ:

փափուկ

Ա. 1. Ոչ կոշտ, կակուղ: 2. Փխրուն, հեշտությամբ կոտրվող՝ ձկնիկ՝ բեկվող: 3. Նուրբ, քնքուշ, գիրգ: 4. Նուրբ, մետաքսանման: 5. Հեշտությամբ ձևափոխվող, հեշտ կռելի: 7. Մեղմ, բարեխառն, ոչ սուր: 8. Չկոշտացած, չպնդացած: 9. Տեսողական կամ լսողական հաճելի զգացմունք առաջացնող: 10. Մեղմաբարո, հեգ: 11. Բարեփրտ, գթառատ, զգայուն: 12. Մատղաշ, դալար: 13. Ցածրածայն, հազիվ լսելի: 14. Ձիջող: 15. Մեղմությամբ ասված՝ արտահայտված: // Մ. 1. Հեշտությամբ, դյուրությամբ, առանց ջանք գործադրելու: 2. Նրբանկատորեն: 3.

Քնքշորեն, նրբությամբ: 4. Մեղկությամբ, հեշտալիորեն: 5. Հաճելիորեն: 6. Առանց վնասվելու:

փետրազարդ

Գ. Փետուրե զարդ: // Ա. 1. Փետուրներով զարդարված, փետուրներ ունեցող, փետրածածկ: 2. Փետուրները որպես զարդ կրող, փետուրե զարդ կրող:

փետրաթափ

Ա. // Մ. 1. Փետուրները թափած՝ թափված: 2. փխք. Շքեղությունը՝ պերճությունը կորցրած: 3. փխք. Հալից ընկած, ուժասպառ: 4. փխք. Հեղինակությունից՝ դիրքից՝ պաշտոնից զրկված, հեղինակազուրկ եղած: 5. Բարեկեցությունը կորցրած, աղքատացած: 6. փխք. Ծեծված, ջարդված:

փետրածաղիկ

Գ. Փետրածն ծաղիկ: // Ա. Փետրանման ծաղիկներ ունեցող:

փետրավոր

Ա. 1. Փետուրներ ունեցող, փետրապատ (թռչունների մասին): 2. Կրան փետուր/ներ/ ամրացրած: // Գ. Թռչուն, հավք:

փիրուզ

Գ. 1. Թանկագին քար: 2. Կապույտ, կապտություն: // Ա. 1. Փիրուզից կազմված՝ բաղկացած, փիրուզե: 2. Բաց կապույտ գույն ունեցող, փիրուզյա:

փլատակ

Գ. 1. Փլված՝ քանդված շենքի՝ բնակավայրի մնացորդները, ավերակ: 2. փխք. Անցյալից կամ կործանվածից մնացած ինչ-ինչ բաներ: 3. փխք. Տնտեսական քաղաքական ու մշակութային կյանքի փլուզում՝ անկում՝ քայքայում: 4. Կործանված պետություն՝ երկիր են: // Ա. 1. Ավերված, քանդված, փլուզված: 2. Խարխլված, կիսաքանդված, կիսակործան:

փլուզակ

Ա. քնատ. Փլուզած, ավերված, քանդված: // Գ. 1. Փլվածք: 2.

փխք. Հոգեկան բեկվածք՝
հարված:

փխրագետին

Գ. Փխրուն գետին՝ հող: // Ա.
Փխրուն գետին ունեցող:

փխրահող

Գ. Փխրուն՝ հեշտ փորվող հող: //
Ա. Փխրուն հող ունեցող:

փխրեցուցիչ

Գ. 1. գտնտ. Հողը փխրեցնող
մեքենա: 2. խիրր. Լսմորը փափ-
կեցնող՝ ծակոտկեն դարձնող
փոշի՝ հավելված: // Ա. Հողը
փխրեցնող:

փղաժանիք

Գ. Փղի ժանիք: // Ա. 1. Փղի ժանիքի
նման ժանիք ունեցող: 2. Փղի
ժանիքից պատրաստված:

փղոսկրազարդ

Ա. Փղոսկրով զարդարված,
փղոսկրյա զարդերով: // Գ.
Փղոսկրից պատրաստված զարդ:

փնջազարդ

Գ. Փնջերով սարքած զարդ,
փնջերն իբրև զարդ: // Ա. Փնջերով
զարդարված:

փնջավոր

Գ. Փնջավոր ծայր՝ ծոպ: // Ա.
Փնջավոր ծայր ունեցող, ծայրին
փունջ ունեցող:

փնտրված

Բ. Հրկտր. դերբ. փնտրվել-ի: // Ա.
1. Լավագույն, ցանկալի,
փափագելի: 2. Հազվագյուտ,
դժվարությամբ ճարվող:

փշաքարծ

Ա. Փուշ բարձած: // Գ. քսք.
Ոգնաթուփ:

փշամորթ

Ա. կենդ. Փշամորթների տիպին
պատկանող: // Գ. Փշամորթների
տիպին պատկանող խոշոր կրծող
կենդանի:

փշապատ

Ա. 1. Վրան փշեր առաջացած
(բույսի մասին): 2. Փշերով՝
փշաբույսերով ծածկված, փշոտ
(հողի մասին): 3. փխք. Դժվարու-
թյուններով՝ խոչընդոտներով՝

ներդրություններով լի: // Գ.
Փշաբույսերից կազմված պատ:

փշատաքույր

Գ. 1. Փշատի բույր: 2. Փշատենու
ծաղկի բույրը: // Ա. Փշատի՝
փշատենու ծաղկի բույր ունեցող:

փշատերև

Գ. Որոշ բույսերի ասեղնաձև՝
փշաձև տերևները: // Ա. Այդպիսի
տերևներ ունեցող, ասեղնատերև:

փշուր

Գ. 1. Որևէ բանի փոքր՝ մանր
կտոր: 2. փխք. Որևէ բանի չնչին
մաս՝ պատառ: // Ա. 1. Ջարդած,
մանրացրած: 2. փխք. Բաժան-
բաժան եղած, մասնատված,
ցիրուցան, մանրատված:

փոթորկուն

Ա. // Մ. 1. Ալեկոծված, ալեկոծվող,
փոթորկոտ: 2. փխք. Հուզված,
խռովված: 3. փխք. Բռնկվելու՝
խանդավառվելու՝ փոթորկվելու
ընդունակ, տաքարյուն, անհամ-
զիստ: 4. փխք. Բուռն, որոտըն-
դոտ: 5. փխք. Կրակոտ, փոթոր-
կալի: 6. փխք. Պայքարով՝ ընդ-
վզումներով լի: 7. փխք. Կատաղի,
մոլեգին:

փոխաբեռնիչ

Գ. // Ա. Փոխաբեռնում կատարող
(անձ՝ մեքենա):

փոխադրիչ

Գ. 1. տեխ. Փոխադրող հար-
մարանք: 2. մաթ. Գծագրական
գործիք, անկյունաչափ, աստիճա-
նաչափ: 3. Զրահամեքենա:
// Ա. տեխ. Հաստոցային հար-
մարանքի փոկը չբանող հոլո-
վակից բանող հոլովակին անց-
կացնող՝ փոխադրող:

փոխակրիչ

Գ. տեխ. Փոխակրելու հարմա-
րանք, կոյնվեյեր: // Ա. Փոխակրող:

փոխանցիչ

Ա. // Գ. 1. Փոխանցող: 2. Հաղորդ-
ման՝ հանձնման համար միջակա
օղակ հանդիսացող:

փոխառու

Ա. // Գ. 1. Որևէ բան՝ մասնավորա-
պես դրամ փոխառած՝ վերցնող

(անձ): 2. տնտգ. Չեռնարկությանը պետության կողմից պետքանկի միջոցով տրամադրվող: 3. լեզվք. Ուրիշ լեզուներից փոխառություններ կատարած:

փոխասաց

Գ. // Ա. 1. Փոխադարձաբար՝ միմյանց իբրև պատասխան երգի հատվածներ ասողներից յուրաքանչյուրը: 2. եկեղ. եկեղեցում փոխ ասող (մարդ):

փոխատու

Գ. // Ա. 1. Փոխատվություն տվող, դրամական պարտք տվող (անձ): 2. Փոխառությունների աղբյուր հանդիսացող: 3. լեզվք. Փոխառությունների աղբյուր հանդիսացող (լեզու):

փոխարինիչ

Գ. // Ա. Որևէ թանկագին կամ հազվագյուտ բանի փոխարեն գործածվող կամ գործածելի (նյութ, արտադրանք ևն):

փոխարկիչ

Գ. // Ա. 1. տեխ. Որևէ բան փոխարկող, այլ բանի վերածող (միջոց՝ նյութ ևն): 2. լեզվք. Տվյալ միավորին փոխարկող՝ տվյալ հատույթի փոխարեն հանդես եկող (միավոր): 3. էլ. Լուսավորության լամպերը հոսանքին միացնող և անջատող (հարմարանք): 4. մանգ. Փոխարկող՝ մի տեսակից՝ կարգից մի այլ տեսակի՝ կարգի վերածող (սարք): 5. նորք., տեղեկ. էլեկտրոնային՝ համակարգչային տվյալները փոխող՝ փոփոխող՝ փոխարկող (գործիք):

փոխներարկիչ

Ա. // Գ. Փոխներարկում կատարող:

փողապահ

Գ. // Ա. 1. Փողը՝ դրամը պահող (մարդ): 2. Գանձապահ:

փողապաշտ

Գ. // Ա. Չափազանց փողասեր, փողը պաշտամունքի առարկա դարձրած (մարդ):

փողասեր

Գ. // Ա. Փող՝ դրամ սիրող, դրամասեր:

փողատյաց

Գ. // Ա. Փողը ատող, փողը չսիրող:

փողարար

Գ. // Ա. նորք. Փող ստեղծող, փող վաստակող (անձ):

փողոցային

Ա. 1. Փողոցում կատարվող՝ տեղի ունեցող: 2. փխք. Գռեհիկ, անկիրք: 3. Անբարոյական կյանք վարող: 4. Կյանքը փողոցներում անցկացնող, թափառաշրջիկ: 5. փխք. Անվայելուչ, անպարկեշտ, լպիրշ: 6. Փողոցի: // Գ. 1. Անկարգ վարքուբարքի տեր մարդ, փչացած տղամարդ կամ կին: 2. փխք. Թափառաշրջիկ:

փողոցաշրջիկ

Ա. // Գ. Փողոցներում անտեր-անտիրական շրջող՝ թափառող (մարդ): 2. Թափառական, շրջմուխիկ:

փոշենյութ

Գ. 1. Փոշենման նյութ: 2. Փոշիացրած նյութ: // Ա. Փոշուց բաղկացած՝ գոյացած:

փոշեցիր

Գ. // Ա. Հեղուկ նյութը մանր անցքերով ցանող՝ ցանելու (հարմարանք):

փոշոտիչ

Ա. 1. Փոշոտող, փոշոտման ծառայող: 2. Բույսերի փոշոտում կատարող: // Գ. 1. Վնասատուների և հիվանդությունների դեմ պայքարելու նպատակով բույսերի վրա դեղափոշի ցանելու հարմարանք: 2. Բույսերի փոշոտում կատարող թռչուն՝ միջատ ևն:

փոշտանկ

Ա. թժկ. Աղեթափ, աղեթափությանը տառապող: // Գ. թժկ. Աղեթափություն:

փոս

Գ. 1. Հարթ մակերևույթի վրա ներս ընկած տեղ: 2. Գետնի մեջ փորված կամ որևէ պատճառով

խոր ընկած տեղ, խրամածև փորվածք: 3. Իր շրջապատի համեմատությամբ ավելի խոր ընկած տարածություն: 4. Չերեզման, զերեզմանափոս: 5. Մարմնի խոռոչ: // Ա. Ներս ընկած, խոր ընկած, փոսացած:

փոսապեղ

Գ. // Ա. Փոս պեղող՝ փորող (անծ):

փոսիկավորիչ

Ա. // Գ. Փոսիկներ անելուն ծառայող (գործիք):

փոստաբեր

Գ. // Ա. Փոստային առաքյալները՝ առաքանին հասցեատերերին հասցնող՝ հանձնող՝ տանող (պաշտոնյա):

փոստատար

Գ. // Ա. 1. Փոստային առաքումները՝ առաքանին հասցեատերերին տանող՝ հասցնող (ծառայող): 2. Փոստը՝ փոստային առաքումները տանող (փոխադրամիջոց):

փորագիր

Ա. Փորագրված, փորագրությամբ կատարված: // Գ. 1. Փորագրված տառ՝ գիր: 2. Փորագրվածը, փորագրությունը:

փորագրազարդ

Ա. Փորագրություններով՝ փորագիր զարդերով զարդարած՝ զարդարված: // Գ. Փորագրությամբ արված զարդ:

փորագրանկար

Գ. 1. մանգ. Փորագրված կլիշեից արտատպված նկար: 2. Փորագրված նկար, փորագրությամբ պատկերված նկար: // Ա. Փորագրությամբ նկարված՝ պատկերված:

փորագրիչ

Գ. // Ա. Փորագրությամբ զբաղվող (արվեստագետ):

փորակիչ

Ա. // Գ. Փորակող, փորակներ անող՝ հատող (գործիք):

փորաքարշ

Ա. // Մ. 1. Փորը գետնին քսելով, սողալով: 2. փխբ. Ստորաքարշությամբ, քծնանքով:

փործապաշտ

Գ. փիլ. Փործապաշտության հետևորդ՝ կողմնակից, էմպիրիկ: // Ա. 1. Փործապաշտության՝ էմպիրիզմին հետևող: 2. Փործապաշտության՝ փործապաշտին հատուկ՝ վերաբերող, փործապաշտական:

փործարկու

Գ. Փործարկումներ կատարող (մասնագետ): // Ա. 1. Փործարկումներ կատարող: 2. հզվդ. Փործարկող, քննող, հետազոտող: // Մ. հզվդ. Ջննդաբար, քննող հայացքով:

փործիչ

Ա. // Գ. 1. Փործող, փործով ստուգող: 2. Քննող, խուզարկու, զննող ստուգող: 3. Խորամանկությամբ՝ խարդախությամբ զաղտնիքն իմանալ փործող: 4. Փործության ենթարկող 5. փխբ. Հրապուրող, գայթակղեցնող: 6. կրոն. Սատանա:

փորսող

Ա. // Մ. Փորի վրա սողացող՝ սողալով, փորը գետնին կպցրած՝ կպցնելով:

փոցխավոր

Ա. // Գ. 1. Փոցխով աշխատող: 2. Փոցխ ունեցող՝ փոցխ կցված (մեքենա ևն):

փոփոխակի

Ա. // Մ. 1. Փոփոխական, փոփոխակիորեն: 2. Հաջորդական, իրար պարբերականորեն հաջորդող՝ փոխարինող:

փոքր

Ա. 1. Չափսերով՝ ծավալով ոչ մեծ, սովորական կամ միջին ծավալից՝ չափից նվազ չափ՝ ծավալ ունեցող: 2. Ցածրահասակ: 3. Կարճ, համառոտ: 4. Փոքրաթիվ, փոքրաքանակ: 5. Ոչ երկար: 6. Կարճատև: 7. Քիչ քանակությամբ միավորներ պարունակող: 8. Նվազ

տարողություն՝ ծավալ ունեցող: 9. Ցածր: 10. Փոքրաթիվ բնակչություն ունեցող: 11. Ոչ մեծ տարածություն զրավող, փոքրածավալ: 12. Ջորությամբ՝ ուժով՝ դրսևորման աստիճանով ոչ նշանակալից, թույլ: 13. Էական նշանակություն չունեցող: 14. Մանկական տարիք ունեցող, փոքրահասակ, անչափահաս: 15. Կրտսեր: 16. Հասարակական կամ պաշտոնական ոչ բարձր դիրք զրավող: 17. Անլուրջ, ոչ խիստ, թեթև, մեծ ազդեցություն չունեցող: 18. Որևէ բանի՝ երևույթի՝ նշանավոր անձի են աննշան դրսևորում՝ մարմնացում հանդիսացող, որևէ մեծ բանի չնչին ներկայացուցիչ: 19. Ցածրորակ, վատորակ: // Գ. 1. Երեխա, մանուկ: 2. Կրտսեր մարդ, ոչ ավագ: // Մ. Քիչ տողությամբ՝ ուժգնությամբ՝ քանակությամբ են:

փոքրահասակ

Ա. 1. Փոքր՝ կարճ հասակ ունեցող, կարճահասակ: 2. Տարիքով փոքր, անչափահաս: // Գ. Տարիքով փոքր՝ անչափահաս երեխա:

փոքրատառ

Գ. 1. Ոչ զլխատառ, ոչ մեծատառ, սովորական տառ: 2. Փոքր՝ մանր տառ/եր/: // Ա. Հասարակ, ոչ մեծատառ, փոքր (տառերի մասին): 2. Փոքր տառերով՝ մանրատառերով գրված:

փոքրիկ

Ա. 1. նվազ. փոքր. փոքր-ի. Սովորականից փոքր: 2. փխբ. Չնչին, աննշան: 3. փխբ. Մանր, գծուծ: 4. փխբ. Թեթև, ոչ բարդ: // Գ. 1. Փոքր երեխա, մանկիկ: 2. Հարազատ՝ մտերիմ մարդ:

փսխողական

Ա. // Գ. քծչկ. Փսխում առաջացնող (նյութ, միջոց):

փսոր

Գ. 1. Փշուր, փոքր կտոր, փշրանք: 2. փխբ. Ունեցածի խղճուկ՝ չնչին մնացորդ: 3. Աղբ, աղտեղություն,

կեղտ: // Ա. 1. Փշրտված: 2. Կտրված, շաղված, փսորված (կաթի մասին):

փրկանավոր

Ա. // Գ. Փրկանքով ազատագրված (անձ):

փրկարար

Ա. // Գ. 1. մսնգ. Որևէ բանից փրկող՝ վտանգավոր՝ մահատակառնալիք՝ արտակարգ իրավիճակներում հայտնվածներին առաջինը օգնության հասնող և փրկող՝ ազատող (անձ, հիմնարկություն, ընկերություն են): 2. Մեկին փրկող/ը/, փրկիչ: 3. Ազատություն՝ փրկություն բերող, փրկություն հանդիսացող: 4. Փրկության ծառայող, փրկության միջոց հանդիսացող: 5. փխբ. Բուժող, ապաքինող, ամոքող: 6. մարգ., մսնգ. Ջրում խեղդվողներին օգնող ծառայության աշխատող (անձ):

փրկիչ

Ա. // Գ. 1. Փրկող, ազատարար: 2. կրոն. Ասվում է Քրիստոսի մասին:

փրփրագին

Ա. // Մ. Սաստիկ փրփրած, փրփրակալած, փրփրադեզ:

փրփրալիք

Գ. Ալիքների վրայի սպիտակ փրփուր, փրփուրներից ձևացած ալիքների գազաթ՝ կատար: 2. փխբ. Ամպի սպիտակ քուլա: /// Ա. Փրփրադեզ ալիքներով: /// Մ. Փրփրապատ ալիքներով, փրփրած: 2. փխբ. Կատաղի, մոլեգնած:

փուտ

Գ. 1. Փտելը, փտություն: 2. Փտած տեղ: 3. փխբ. Թերություն, պակասություն: // Ա. Փտած:

փքամուղ

Ա. // Գ. քծչկ. Փուքը՝ գազերը հանող՝ դուրս մղող (միջոց, դեղ են), փքահան:

քահանայաթաղ

Գ. // Ա. 1. Եկեղ. Քահանա թաղելու կարգ, որ սահմանված է «Մաշտոցով» կոչվող գրքով: 2. Քահանայով թաղելը: // Ա. Քրիստոնեական եկեղեցու սպասավորի մասնակցությամբ կատարվող, քահանայով թաղվող:

քահանայաթող

Ա. // Գ. Քահանայությունը՝ հոգևոր պաշտոնը թողած, քահանա լինելուց հրաժարված:

քահանայապատշաճ

Ա. եկեղ. Քահանային պատշաճ՝ վայել: // Մ. Քահանային պատշաճ կերպով:

քահ-քահ (քահքահ)

Ա. /// Մ. Բարձրաձայն և լիաթոք (ծիծաղի մասին): /// Գ. Բարձրաձայն և լիաթոք ծիծաղ:

քաղաքաբնակ

Ա. // Գ. Քաղաքում բնակվող, քաղաքի բնակիչ:

քաղաքագիր

Գ. // Ա. Քաղաքի և քաղաքային կյանքի մասին գրող, քաղաքային կյանքը ներկայացնող (հեղինակ): 2. Քաղաք/ներ/ի պատմություն գրող (հեղինակ, ուրբանիստ):

քաղաքական

Ա. 1. Քաղաքականության հետ կապված, քաղաքականության իրագործմանը վերաբերող՝ հատուկ: 2. Մի երկրի իրադրությանը վերաբերող՝ հատուկ: 3. Պետական-իրավական քաղաքական գործերով զբաղվող: // Գ. Քաղաքական բանտարկյալ, քաղաքական գործով դատապարտված անձ, աքսորական:

քաղաքաշինարար

Գ. 1. Քաղաքաշինության մասնագետ-ճարտարապետ, քաղաքների նախագծման ու կառուցման մասնագետ-ճարտարապետ: 2.

Քաղաքաշինության բնագավառի աշխատող: // Ա. 1. Քաղաքը կառուցող՝ բարեկարգող՝ զարգացնող: 2. Քաղաքաշինության բնագավառում աշխատող:

քաղաքապահ

Ա. // Գ. Քաղաքը պահպանող՝ քաղաքի պահպանությունն ու հսկողությունն իրականացնող (անձ):

քաղաքավարի

Ա. // Մ. 1. Վարվեցողության կանոնները պահպանող՝ պահպանելով, վարվեցողությամբ բարեկիրթ: 2. Վարվեցողության կանոնների համապատասխան արված՝ կատարված:

քաղկեդոնական

Ա. 1. եկեղ. Քաղկեդոնությանը վերաբերող՝ հատուկ, քաղկեդոնության: 2. Քաղկեդոնական դավանությունն ընդունող՝ ընդունած, երկաբնակ: // Գ. եկեղ. Քրիստոսի երկակի բնույթն ընդունող՝ քաղկեդոնական դավանանքն ընդունող՝ ընդունած անձ, քաղկեդոնիկ:

քաղկեդոնիկ

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ քաղկեդոնական:

քաղիանավոր

Ա. // Գ. Քաղիան անող (կին կամ տղամարդ):

քաղցամահ

Ա. // Մ. Քաղցից մահացած՝ մեռած, սովամահ: // Գ. Քաղցած՝ սոված լինելու պատճառով առաջացած մահ:

քաղցկեղակերպ

Գ. թժշկ. Մաշկի քաղցկեղ: // Ա. Քաղցկեղի բնույթ ունեցող:

քաղցր

Ա. 1. Շաքարին՝ մեղրին ևն հատուկ ախորժեղի համ ունեցող, քաղցրահամ, ոչ դառը: 2. Ախորժեղի, դուրեկան, հաճելի: 3.

Անդորր, խաղաղ: 4. Բարի, բարյացակամ: 5. Սրտին մոտ, հոգեպարար: 6. Քաղցր համ ունեցող (ուտելիքի մասին): 7. Հարազատ, թանկագին, մտերիմ: 8. Երջանիկ, երջանկավետ: 9. Հոգեկան հաճելի զգացումով լցնող՝ համակող, երջանկության զգացումով տոգորող: /// **Գ.** Քաղցր ուտելիք, քաղցրավենիք: /// **Մ.** 1. Քաղցրությամբ, սիրով: 2. Մեղմոքեն, խաղաղ կերպով:

քաղցրաբարբառ

Ա. // **Մ.** 1. Քաղցր ծայն ունեցող, քաղցր ծայնով, քաղցրածայն: 2. Քաղցր լեզվով հնչող՝ հնչելով՝ հնչեցնելով, քաղցրալեզու: 3. Քաղցրախոս:

քաղցրաջուր

Գ. Քաղցր ջուր: // **Ա.** Քաղցր ջուր ունեցող:

քաղքենի

Ա. // **Գ.** 1. պատմ. Ցարական Ռուսաստանում մանր առևտրականների՝ արհեստավորների՝ ցածր պաշտոնյաների քաղաքային դասին պատկանող (անձ): 2. փխբ., արհմրի. Նեղ՝ սահմանափակ հայացքների տեր (մարդ), միայն իր սեփական շահերով հետաքրքրվող (մարդ): 3. Հանգիստ՝ բարեկեցիկ կյանքի սովոր քաղաքացի: 4. **քղք.** Մանր սեփականատիրական հայացքներով ու ձգտումներով (մարդ): 5. Քաղաքի կամ զարգացած որևէ երկրի բարքերին՝ սովորույթներին վարքութարքին հետևող, դրանց կենցաղին համապատասխան, քաղաքավարի (մարդ):

քամիչ

Գ. Հեղուկ քամելու զանազան կարգի հարմարանքների ընդհանուր անվանումը: // **Ա.** 1. Քամող, քամելու ծառայող: 2. Քամելու հատկություն ունեցող:

քամհար

Գ. 1. Քամհարող մեքենա՝ հարող հատիկներից բաժանելու համար: 2. Քամհարելու գործիք: // **Ա.** 1.

Հարող հատիկներից բաժանող, քամհարող, քամու ներգործությանը ենթարկող: 2. Քամուտ:

քայլամուր

Ա. // **Մ.** Մուր քայլերով, քայլելիս մտքերով տարված:

քայլաչափ

Գ. Մեկ քայլի չափ տարածությունը որպես չափման միավոր: // **Ա.** 1. Մեկ քայլի չափով: 2. Թվականի ցույց տված քանակով քայլերի չափով:

քայլատրուփ

Գ. Քայլելիս լսվող տրուփյուն, ոտնածայն: // **Մ.** Քայլերի տրուփյունով:

քայլընթաց

Գ. Քայլելով ընթանալը, քայլով ընթացք, քայլելը: /// **Ա.** /// **Մ.** Քայլով ընթացող, քայլելով:

քանդակագարդ

Գ. Քանդակելով արված զարդ, զարդաքանդակ: // **Ա.** Քանդակներով զարդարված:

քանդականախշ

Գ. Չարդաքանդակ: // **Ա.** Քանդակներով նախշված՝ զարդարված:

քանի

Դ. **հրց.** Ի՞նչ քանակով՝ թվով: / **հրբր.** Որչափ որ, ինչքան որ, ինչքան: // **Մ.** 1. Քանի դեռ: 2. Քանի՞ անգամ, որքա՞ն: 3. Որքա՞ն ժամանակ, մինչև ե՞րբ:

քաշիչ

Գ. Ելուստավոր ծող: // **Ա.** Քաշող:

քաշովի

Ա. 1. Քաշվող, քաշելով հանվող՝ անջատվող: 2. Քաշելով պատրաստվող (փլավի մասին): // **Գ.** խիրր. Փլավի տեսակ:

քաջ

Ա. 1. Արիասիրտ, անվեհեր: 2. Հմուտ և խիզախորեն կռվող: 3. Ընտիր, հմուտ, վարժ: /// **Գ.** 1. Կտրիճ՝ դյուցազն մարդ: 2. սնուտ. Երևակայական ոգի, քաջք: // **Մ.**

1. Շատ լավ, խոր կերպով, լավատեղյակ, քաջատեղյակ: 2. Լիովին, կատարելապես: 3. Առ առավելն:

քաջագունդ
Գ. Քաջերի գունդ: // **Ա.** Քաջերից կազմված՝ խմբված:

քաջորդի
Գ. Քաջ որդի, քաջ տղամարդ: // **Ա.** Քաջ որդիներ ունեցող:

քառաթև
Ա. 1. Չորս թև ունեցող, չորս թևից բաղկացած: 2. Չորս սուր կողմ ունեցող: 3. Բոլոր կողմերից՝ կողմերում տեղի ունեցող՝ կատարվող՝ փչող՝ տարածվող: 4. Եկեղ. Խաչի ձև ունեցող: // **Գ.** կրոն. Խաչ:

քառաժանի
Ա. Չորսմատնանի, չորս մատ՝ ժանիք ունեցող: // **Գ.** Չորս մատ ունեցող եղան:

քառակի
Մ. // **Ա.** 1. Չորս անգամ (ավելի կամ պակաս), չորս կերպով: 2. Քառյակով: 3. Չորս միավորից բաղկացած:

քառակուսի
Գ. 1. Երկրջ. Չորս հավասար կողմ և չորս հավասար անկյուն ունեցող երկրաչափական մարմին: 2. Քառակուսաձև գծված՝ բաժանված տարածության յուրաքանչյուր վանդակը: 3. մաթ. Թիվը՝ մեծությունը ինքն իրենով բազմապատկելով ստացված արտադրյալը, նույն թվի մեծության երկրորդ աստիճանը: 4. Քառակուսաձև իր՝ առարկա: // **Ա.** 1. մաթ. Քառակուսուն վերաբերող, քառակուսի պարունակող: 2. Քառակուսաձև:

քառատորյակ
Գ. // **Ա.** Բառարանի՝ միևնույն երկի կամ միևնույն հեղինակի երկերի չորս հատորից կազմված (հրատարակություն):

քառանդամ
Գ. // **Ա.** մաթ. Չորս թվից բաղկացած, քառանիշ (մաթեմատիկական արտահայտություն):

քառանիստ
Գ. երկրջ. Չորս հավասար և հավասարակողմ եռանկյուններից բաղկացած երկրաչափական մարմին: // **Ա.** Չորս նիստ ունեցող:

քառանկյուն
Գ. երկրջ. Երկրաչափական մարմին՝ պատկեր: // **Ա.** 1. Քառանկյունաձև: 2. Չորս անկյուն ունեցող, չորսանկյունանի:

քառանվագ
Գ. Չորս նվագարանով կատարելու երաժշտական ստեղծագործություն: 2. Չորս հոգուց բաղկացած երաժշտախումբ, չորս երաժշտի կողմից կատարվող երաժշտություն, կվարտետ: // **Ա.** 1. Չորս նվագից՝ մասից բաղկացած, չորս նվագով կատարվող, չորս ժամանակամիավոր պարունակող: 2. Չորս երաժշտի կողմից կատարվող:

քառաշար
Ա. Չորս շարքից բաղկացած, չորս շարք ունեցող: // **Մ.** Չորս շարքով:

քառատող
Ա. Չորս տողից բաղկացած: // **Գ.** Չորս տողից բաղկացած բանաստեղծական տուն:

քառաշավ
Ա. /// **Մ.** Քառատրոսի, քառասմբակ (ծիու վազքի մասին): /// **Գ.** Քառասմբակ արշավ՝ վազք:

քառոտանի
Ա. 1. Չորս ոտք ունեցող, քառոտնյա: 2. Չորքոտանի: 3. Չորսոտնյա, քառոտնյա (ոտա նավորի մասին): // **Գ.** Չորս ոտքով աթոռ՝ սեղան են:

քարագազաթ
Գ. Քարեղեն՝ ապառաժեղեն գազաթ: // **Ա.** Քարեղեն գազաթ ունեցող:

քարագլուխ
Գ. Քարի՝ ապառաժի գլուխը՝ գազաթը: // **Ա.** 1. Քարեղեն գլուխ՝ գազաթ ունեցող: 2. Քարակերտ գլուխ ունեցող:

քարագնաց

Ա. // Պ. 1. Լեռնոտ տեղանքում կռվելուն վարժեցված (զինվոր): 2. Քարքարոտ ու Լեռնոտ տեղանքով զնալուն վարժեցրած կամ ընթանալու կարողություն ունեցող (անձ, մեքենա): 3. հզվդ. Լեռնարշավորդ:

քարագործ

Պ. 1. Քարի վրա փորագրություններ անող վարպետ: 2. Քարտաշ, քարակոփ: // Ա. Քարից շինված, քարակոփ, քարակերտ:

քարաժայռ

Պ. 1. Լեռան՝ բլրի են քարեղեն զանգված, ապառաժ: 2. փխբ. Անդրդվելի՝ անգիջում մարդ: // Ա. 1. Քարաժայռից կառուցված՝ կերտված, քարաժայռի վրա կառուցած կամ քարաժայռի մեջ փորած: 2. փխբ. Անդրդվելի, անգիջում (մարդու մասին): 3. փխբ. Քարաժայռի պես անխորտակելի՝ անմատչելի:

քարալեռ

Պ. // Ա. Լեռներից ու քարերից կազմված, Լեռնանման (տեղ, լեռ):

քարախառնուրդ

Պ. // Ա. հնքք. Քարի հետ խառնված (նյութ), քարի խառնուրդից կազմված (նյութ):

քարածեփ

Ա. 1. Քարով ծեփված: 2. Քարաշեն: // Պ. արևմտի. Ցեմենտ:

քարակազմ

Ա. 1. Քարե կազմ ունեցող (գրքի մասին), կազմը քարերից: 2. Քարից կազմված՝ բաղկացած: // Պ. Քարե կազմ ունեցող գիրք են, կազմը քար/եր/ից:

քարակապ

Պ. 1. Քարքարոտ ճանապարհ՝ կապ: 2. Կիրճերով անցնող նեղ ճանապարհ: // Ա. Քարերով կապած՝ կառուցած, քարակառույց:

քարակարկառ

Պ. 1. Քարերի դեզ՝ կույտ, քարակույտ: 2. երկրք. Սառցադաշտերի

տեղափոխման հետևանքով գոյացող Լեռնային ապարների բեկորների կուտակություն: // Ա. 1. Քարքարոտ, քարեր կուտակված, քարերով պատված: 2. Քարեղեն, քարից կերտված՝ կառուցված: 3. փխբ. Սաստիկ պինդ՝ ամուր:

քարակեր

Ա. 1. Քար ուտող: 2. Քարը ուտող՝ քայքայող (քիմիական նյութերի մասին): // Պ. կենդ. Քարերի մեջ ապրող խեցեմորթ:

քարակիր

Պ. // Ա. 1. Քար կրող (մարդ, մեքենա): 2. փխբ. Գրականության՝ արվեստի՝ գիտության են երախտավոր (գործիչ, մշակ):

քարակոփ

Պ. Քարագործ, քարի վրա փորագրություններ անող՝ քար զարդաքանդակող վարպետ: 2. Քար կոփելը՝ տաշելը: // Ա. 1. Քարից կոփած՝ կերտած՝ սարքած, քարակուռ: 2. Քարերով կերտած՝ սարքած՝ կառուցած: 3. Քարի՝ ժայռի մեջ փորելով սարքած, ժայռափոր, կոփածո: 4. փխբ. Ամրակուռ, ամրապինդ, առնական:

քարակուտակ

Պ. Քարերի կուտակ, քարակույտ: // Ա. Քարեր կուտակված:

քարահալիչ

Ա. // Պ. թժշկ. Քարային գոյացությունները հալեցնող՝ լուծող (դեղամիջոց, միջոց են), քարահալ:

քարահատակ

Պ. 1. Քարե հատակ: 2. Սալաքարերով սարքած հատակ, սալահատակ: 3. Քարեղեն հատակ, ապառաժյա հատակ՝ հիմք: // Ա. 1. Քարե հատակ ունեցող: 2. Սալահատակ, սալահատակած:

քարահիմք

Պ. Քարե հիմք: // Ա. Քարեղեն հիմք ունեցող:

քարահող

Գ. Քարքարոտ հող, ցածրորակ հող: // Ա. Քարքարոտ՝ քարածածկ հող ունեցող:

քարածիգ

Գ. // Ա. Քար նետող՝ արծակող (անձ կամ գործիք):

քարաղաց

Գ. Քար աղալու՝ մանրացնելու աղաց, քար աղացող մեքենա: // Ա. Քար աղացող՝ մանրող, քար ջարդող:

քարանետ

Գ. // Ա. Քար նետող, քար արծակող, քարածիգ:

քարանձավաքնակ

Ա. 1. Քարանձավում բնակվող՝ ապրող: 2. Նախնադարյան: // Գ. Նախնամարդ, նախնադարյան քարայրաքնակ մարդ:

քարանյութ

Ա. Քարից սարքված, քարեղեն: // Գ. 1. Քարը որպես մշակելի նյութ կամ շինանյութ: 2. գիտ. Քարը որպես նյութ, նյութական մարմին:

քարաշար

Գ. Քարեղեն շարվածք, քարի շարվածք՝ պատ: // Ա. Քարով շարված, քարաշեն:

քարապաշտ

Ա. 1. Քարի պաշտամունք ունեցող: 2. Արծանների՝ կուռքերի պաշտամունք ունեցող: 3. Քարապաշտին՝ քարապաշտությանը հատուկ՝ վերաբերող, քարապաշտական: // Գ. 1. Քարի պաշտամունք ունեցող մարդ: 2. Արծանների՝ կուռքերի պաշտամունք ունեցող մարդ:

քարապատ

Գ. Քարաշեն պատ: 2. Քարի՝ ապառաժեղեն պատնեշ՝ պատ: // Ա. 1. Քարով պատած՝ ծածկված, սալաքարերով պատած: 2. Քարերով պատված, քարքարոտ: 3. Լեռներով պատված, լեռնոտ:

քարաջարդ (քարջարդ)

Ա. Քարով ջախջախած՝ ջարդած՝ ջարդված, քարաջախջախ: // Գ. Քարը մանրող՝ խիճ դարձնող բանվոր՝ արհեստավոր ևն:

քարայուն

Գ. Քարե սյուն: // Ա. Քարե սյուներ ունեցող:

քարավազ

Գ. Քարի մանր փշրանքներից գոյացած ավազ, նաև գետի բերած ավազը: // Ա. 1. Քարավազից կազմված՝ բաղկացած: 2. Քարավազով ծածկված:

քարատակ

Գ. Քարի՝ ապառաժի ստորոտը՝ տակը: 2. Ժող. Փլատակ: 3. Ժող. Քարանձավ, քարայր: // Ա. 1. Քարերի տակ թաղած, վրան քարեր լցրած: 2. Քարի տակ մնացած՝ ճմլված: 3. Հիմնահատակ ավերած, կործանած:

քարատաշ

Ա. // Գ. Քար տաշելու՝ տաշող (գործիք, մեքենա):

քարատաշիչ

Գ. // Ա. տեխ. Տե՛ս՝ քարատաշ:

քարացած

Բ. Հրկտր. դերբ. քարանալ-ի: // Ա. փխթ. Ջարգացման՝ առաջընթացի՝ շարժման ու փոփոխության ոչ մի նշույլ չունեցող՝ չդրսևորող, լճացած: 2. Հնացած և զարգացման ոգուց զուրկ:

քարափերթ

Գ. Քարի փերթ, բեկոր: // Ա. քնստ. Քարի բեկորի նման, քար, անգութ:

քարափորիչ

Գ. // Ա. Քարը՝ ժայռը փորող (մեքենա ևն):

քարեղեն

Գ. Ակնեղեն, գոհարեղեն: // Ա. Քարից բաղկացած՝ կազմված՝ գոյացած: 2. Քարից սարքված՝ շինված՝ կերտված: 3. Քարով սարքած՝ կերտած՝ կառուցած: 4.

փխք. Անգութ, անողոք: 5. փխք.
Անարտահայտիչ:

քարընկեց

Գ. 1. Մարդու՝ ծեռքով քար նետելու տարածությունը: 2. Քարանետ ռազմական մեքենա: 3. սնուտ. Քարերով գուշակություն անող կախարհ: // Ա. 1. Քար նետող, քարանետ, քարածիգ: 2. սնուտ. Քարերով գուշակություն անող:

քարհան

Գ. // Ա. Քարհանքից քար կտրող ու հանող (մեքենա են):

քարհատ

Գ. մանգ. 1. Քար կտրող բանվոր: 2. Քարտաշ: 3. Քար կտրող գործիք՝ մեքենա: // Ա. Քար կտրող, քար կտրելու ծառայող:

քարոզախոս

Ա. // Գ. 1. Քարոզ կարդացող: 2. փխք. Քարոզիչ, պրոպագանդիստ:

քարտագրիչ

Ա. // Գ. Քարտերի վրա համապատասխան գրառումներ կատարող:

քարտաշ

Գ. 1. Քար տաշող՝ շինաքարը հղկող և համապատասխան ձևով պատրաստող մասնագետ-բանվոր: 2. Քարագործ բանվոր կամ արհեստավոր: 3. կրոն. Միջին դարերից եվրոպայում և այլ երկրներում տարածված կրոնական աղանդի՝ մասոնության՝ ֆրանկմասոնության անդամ: // Ա. Քար տաշող, քարակտփ, քար տաշելուն ծառայող:

քարուտ

Գ. Քարքարոտ տեղ: // Ա. Քարքարոտ, քարերով լիքը:

քարփորիչ

Գ. // Ա. Քար փորող՝ ծակող (գործիք):

քերագարդ

Գ. Քերելով արված զարդ՝ նախշ: // Ա. Քերելով զարդարած՝ նախշած:

քերականագիր

Գ. // Ա. Քերականություն գրող, քերականության հեղինակ:

քերթարար

Գ. // Ա. Անասուն մորթող, մսագործ:

քերթիչ

Ա. // Գ. 1. Անասուններ մորթող՝ քերթող: 2. փխք. Կեղեքիչ:

քերիչ

Ա. Քերող, քերելու հատկություն ունեցող, քերելուն ծառայող: // Գ. 1. Չանազան բաներ քերելու գործիքների ընդհանուր անվանումը: 2. կենդ. Խխունջների լեզվի վրայի ատամիկների ամբողջությունը: 3. տեխ. Փայտանյութը կոպիտ կերպով տաշելու հյուսնական գործիքների ընդհանուր անվանումը: 4. Քարագործի քերելու գործիք: 5. Արորը՝ խոփը են քերելով մաքրելու փայտե փոքրիկ թիակածն գործիք:

քիթսիվայր

Ա. // Մ. Քիթը դեպի ցած՝ դեպի գետին, քթի վրա, բերանքսիվայր:

քիթ քթի

Ա. // Մ. Իրար մոտ, մտերմաբար:

քինածաղդ

Գ. Քինոտ՝ քինալից ծաղդ: // Ա. Քինոտ՝ քինալից ծաղրով:

քիչ

Մ. 1. Ոչ բավարար՝ փոքր քանակությամբ: 2. Կարճ, համառու: 3. Ոչ երկար, սակավ ժամանակով: /// Ա. 1. Քանակությամբ պակաս, սակավ, ոչ բավարար՝ փոքր քանակությամբ: 2. Ոչ երկար ժամանակ, կարճատև, սակավ ժամանակով: 3. Հարկ եղածից պակաս:

4. Նվագ, փոքր, ոչ հզոր: /// Պ. Փոքր քանակություն:

քիչ-շատ

Ա. // Մ. Քիչ թե շատ:

քմապաշտ

Պ. Իր քմայքներով առաջնորդվող՝ իր քմայքները ամեն բանից վեր դասող անձ: // Ա. 1. Իր քմայքներով առաջնորդվող, իր քմայքները ամեն բանից վեր դասող: 2. Քմապաշտական:

քնաբեր

Ա. 1. Քուն բերող, քնեցնող: 2. փխբ. Անհետաքրքրական, ծանծրալի: 3. փխբ. Հակադիմադրական: // Պ. քժշկ. Քուն բերող՝ քնեցնող միջոց, քնադեղ, քնադեղամիջոց:

քնաթաթախ

Ա. // Մ. Քնից դեռ նոր արթնացած, դեռ քունը գլխին, դեռ կարգին չսթափված:

քնած

Բ. Հրկտր. դերբ. քնել-ի: // Ա. 1. Շչմած, թմրած: 2. փխբ. Չօգտագործվող, առանց օգտագործելու՝ նպատակին ծառայեցնելու ընկած՝ մնացած: 3. փխբ. Խաղաղ, անդորր:

քնահած

Ա. // Պ. Տե՛ս՝ քնաշրջիկ:

քնածայն

Պ. Քնած ժամանակ արծակած շնչառության ծայնը: // Ա. Քնկոտ՝ քնաթաթախ ծայնով:

քնանդորր

Պ. Քնի անդորրություն, քնած մարդու հանգստություն: // Ա. Քնի պես անդորր:

քնաշրջիկ

Պ. քժշկ. Քնաշրջությամբ հիվանդ մարդ, լուսնոտ: // Ա. 1. Քնաշրջությամբ հիվանդ, լուսնոտ: 2. Քնաշրջությամբ տառապող: 3.

Քնաշրջությանը՝ քնաշրջիկին հատուկ՝ վերաբերող:

քննադատական

Ա. Քննադատին՝ քննադատության հատուկ՝ վերաբերող: 2. Քննադատություն հանդիսացող, քննադատական բնույթ կրող: 3. Քննադատող, քննող, քննության առնող՝ ենթարկող: // Պ. Քննադատություն պարունակող հոդված՝ աշխատություն:

քննիչ

Պ. 1. իրավբ. Նախնական դատաքննությունը կատարող պաշտոնական անձ: 2. Գործերն ստուգող պաշտոնական անձ: 3. արևմտի. Քննող, քննություն ընդունող ուսուցիչ՝ դասախոս: // Ա. Քննություն կատարող, քննող: 2. Քննական:

քնքշագին

Ա. // Մ. Շատ քնքուշ, նրբագին:

քոչվոր

Պ. // Ա. 1. Գարնանը անասունների հետ սար բարձրացող, քոչ գնացող (մարդիկ, սարվոր): 2. Թափառական՝ աստանդական կյանք վարող, թափառակյաց, վաչկատուն: 3. Չվող (թռչունների մասին): 4. Գաղթող, քոչող:

քչախոս

Ա. 1. Քիչ խոսող, սակավախոս: 2. Քիչ խոսքեր պարունակող, որի մեջ խոսքային տարրը քիչ է կամ խսկառ բացակայում է (բալետի, մնջախաղի են մասին): // Պ. Քիչ խոսող՝ սակավախոս մարդ:

քվեարկու

Պ. // Ա. Քվեարկող, քվեարկության մասնակից:

քրեական

Ա. 1. Քրեական հանցագործություն գործած՝ կատարած: 2. Քրեական

իրավունքին հատուկ՝ վերաբերող:
3. Քրեական գործերով զբաղվող:
4. Քրեական գործերի դատավարությանը հատուկ՝ վերաբերող:
// Գ. Քրեական հանցանք՝ ոճիր գործած՝ քրեական գործով դատապարտված անձ:

քրծենի

Գ. // Ա. Քրծենից՝ ծառի մատղաշ կեղևից սարքված՝ պատրաստված (իր):

քրծեղեն

Ա. Այծի մազից հյուսված կտորից՝ քուրծից (քրծից) պատրաստված:
// Գ. 1. Քրծից պատրաստված՝ քրծյա իր: 2. Քրծե իրերի՝ հագուստների ամբողջությունը:

քրջագգեստ

Ա. Քուրջ հագած: // Գ. 1. Ցնցոտի դարձած զգեստ, շատ մաշված զգեստ: 2. Մաշված՝ քրջոտ զգեստ հագած անձ:

քրջահավաք

Ա. // Գ. Քուրջ՝ ցնցոտիներ հավաքող, ծործահավաք:

քրտնաթաթախ (քրտնաթաթավ)

Ա. // Մ. Քրտինքով պատված՝ թաթախված, շատ քրտնած, քրտնակոխ:

քրտնաթոր

Ա. 1. Շատ քրտնած, քրտինքի մեջ կորած: 2. Քրտնքածոր: 3. Քրտինքով՝ մեծ ջանքերով կատարվող: // Մ. Քրտինք թափելով, մեծ ջանքերով, դժվարին, ծանր:

քրտնախաշ (քրտնխաշ)

Ա. 1. Քրտինքից խաշված՝ այրված: 2. Շատ քրտնելուց մարմնի վրա մանր բշտիկներ դուրս տված: 3. փխթ. Քրտնահար, տանջված, աշխատանքից հոգնած՝ բեզարած: // Գ. Թժշկ.

Քրտնելուց դուրս տված բշտիկներ, քրտնացան:

քրտնակալակ

Գ. Քրտինքի կալակ՝ կաթիլ: // Ա. Քրտինքի կալակներով պատված:

քրտնավաստակ

Գ. // Ա. Քրտինքով վաստակած, ծանր աշխատանքով ձեռք բերած (արդյունք):

քրտնաքաշ

Ա. // Գ. Քրտինք քաշող, քրտինք ցամաքեցնող (շոր՝ հարմարանք՝ ծիու մեջքին զգելու համար):

քրտնեցուցիչ

Ա. // Գ. Թժշկ. Քրտինք բերող, քրտնեցնող, քրտնաբեր (դեղ, միջոց ևն):

քրքմաներկ

Գ. Քրքումագույն ներկ: // Ա. Քրքմագույն ներկված, քրքմագույն:

քրքմանկար

Գ. Քրքմագույն նկար: // Ա. Քրքմագույն նկար՝ պատկեր ներկայացնող, քրքմաներկ, քրքմագույն:

քրսպամանրիչ

Գ. // Ա. Յուղատու բույսերի սերմերի մնացորդը՝ քրսպը մանրող (մեքենա):

օգնական

Ա. 1. Օգնող, աջակցություն ցույց տվող, սատարող: 2. Օգնության համար նախատեսված՝ նշանակված: 3. Որևէ բանի համար նպաստավոր՝ բարենպաստ, օգնող, նպաստող: 4. Փորձանքից փրկող՝ ազատող, փրկարար, փրկիչ: 5. Ջորավիզ, ուժ տվող, դժվարությունը թեթևացնող: // Գ. 1. Մեկին մի բանում օգնող՝ ձեռք մեկնող՝ դժվարությունը թեթևացնող մարդ: 2. Ղեկավար՝ պատասխանատու պաշտոնյային ենթակա անմիջականորեն նրան որոշ գործերում օգնող ու փոխարինող պաշտոնատար անձ: 3. Տեղակալ: 4. Ֆին. վարկավորման՝ վարկառության՝ վարկատվության՝ հարցերում՝ գործարքներում օգնող՝ ուղղորդող անձ:

օգնությամբ

Գ. Գործ. հոլ. օգնություն-ի: // Կ. կաթռ. Միջոցով, շնորհիվ, օժանդակությամբ:

օգտապաշտ

Գ. // Ա. 1. Օգտապաշտության հետևորդ՝ կողմնակից: 2. Ամեն բանում նյութական օգուտ փնտրող, շահամոլ:

օգտատեր

Գ. // Ա. Իր ունեցվածքից օգտվող՝ օգուտ քաղող (անձ):

օգտին

Գ. Տր. հոլ. օգուտ-ի: // Կ. կաթռ. Ի նպաստ, ի շահ, հօգուտ:

օդազնաց

Ա. Օդի միջով զնացող՝ ընթացող՝ թռչող: 2. փխթ. Արագազնաց, սրընթաց: // Գ. 1. Օդազնացությամբ զբաղվող մարդ: 2. Օդանավորդ, օդաչու: 3. Տիեզերազնաց:

օդագրոհային

Ա. Օդագրոհին վերաբերող՝ հատուկ: // Գ. Օդում գրոհող օդաչու:

օդազտիչ

Ա. // Գ. Օդը զտող (հարմարանք, սարք):

օդախտացուցիչ

Գ. // Ա. տեխ. Հատկապես կեղտոտ կամ թունավոր օդ տարածող (սարք):

օդախույզ

Ա. // Գ. 1. Օդում թռնամուսավառնակներ փնտրող (ինքնաթիռ): 2. Օդը հետազոտող:

օդածծիչ

Գ. // Ա. տեխ. Ծնեքերում՝ գանազան հիմնարկություններում գազերը՝ փոշին են ներծծող, օդափոխիչ:

օդահան

Գ. Փակ տեղից՝ անոթից են օդը դուրս հանող սարք: // Ա. 1. Օդը հանելուն՝ դուրս բերելուն ծառայող: 2. Օդը միջից հանած:

օդահավաքիչ

Ա. // Գ. տեխ. Օդ հավաքող (սարքավորում):

օդահար

Ա. 1. Քամուց՝ կլիմայական փոփոխություններից ծեծված՝ մաշված՝ վասված: 2. Խտացված օդով հարվածող: 3. Օդով դեպի վերև բարձրացող: // Մ. Քամուց՝ կլիմայական փոփոխություններից ծեծված՝ ծեծվելով՝ վնասված:

օդահեն

Ա. Օդային հարձակումներով ավերածություններ գործող: // Գ. Օդային ասպատիչ՝ ավազակ:

օդահմա

Գ. // Ա. Օդի շարժումից ու հարակից երևույթներից բախտագուշակություն կատարող:

օդահովացուցիչ

Գ. // Ա. Օդը հովացնող՝ զովացնող (սարք):

օդաճնշիչ

Ա. // Գ. Օդը ճնշող, օդաճնշական (սարք, ապարատ):

օդամաքրիչ

Գ. // Ա. տեխ. Օդը մաքրող՝ թարմացնող (սարք):

օդամղիչ

Գ. Օդ մղող՝ մատակարարող խողովակների ու դրանք գործողության մեջ դնող սարքերի ամբողջությունը: // Ա. Օդ մղող:

օդամուղ

Գ. Օդ մղող սարք: // Ա. Օդ մղող:

օդամուտ

Գ. Օդ մտնելու բացվածք, օդանցք, լուսամուտ: // Ա. Օդ մտցնող՝ մատակարարող:

օդանավագծող

Գ. // Ա. Օդանավային շարժիչների և սավառակների նախագծող, ավիակոնստրուկտոր, օդանավագծորդ:

օդանավակիր

Գ. // Ա. Օդանավ կրող (նավ):

օդանցույց

Գ. // Ա. Օդ անցկացնող (հարմարանք):

օդաջեռույց

Գ. // Ա. տեխ. Տեխ՝ օդաջեռուցիչ:

օդաջեռուցիչ

Գ. տեխ. Տաքացված օդի միջոցով ջեռուցող սարք, կալորիֆե: // Ա. Օդը տաքացնող, ջեռուցող:

օդավորիչ

Գ. // Ա. տեխ. Օդավորման սարք:

օդատու

Ա. 1. տեխ. Սուզակին կամ հանքափորներին թարմ օդ ուղարկող՝ մատակարարող: 2. Թոքում օդ լցնող (հատկապես նորածնի): // Գ. տեխ. 1. Սուզակին կամ հանքափորներին թարմ օդ ուղարկող սարք: 2. Խիտ օդով լի կրելի անոթ հանքափորի շնչաման համար: 3. Նորածնի թոքում օդ լցնելու սարք:

օդափոխիչ

Գ. տեխ. Օդը մաքրելու՝ փոխելու հարմարանք՝ սարք, օդանցք: // Ա. Օդը փոխող՝ մաքրող:

օդափչիչ

Ա. // Գ. մանգ. Օդ փչող (սարք):

օզոնիչ

Գ. // Ա. տեխ. Մեղմ էլեկտրական լիցքի ազդեցությամբ օդը օզոնով հարստացնող՝ հագեցնող, օզոնացնող (սարք, օզոնատոր):

օժտված

Բ. Հրկտր. դերք. օժտվել-ի: // Ա. Տաղանդավոր:

օլիմպիական

Ա. 1. Օլիմպիադային՝ մրցախաղերին վերաբերող՝ հատուկ: 2. դից. Հին հունական դիցաբնակ Ոլիմպիոս լեռան վերաբերող՝ հատուկ: 3. դից. Ոլիմպիոս լեռան վրա ապրող (աստված): 4. դից. Ոլիմպիոս լեռան վրա ապրող աստվածներին հատուկ՝ վերաբերող: 5. Պարբերաբար կրկնվող օլիմպիական խաղերին մասնակցող՝ հաղթող: // Գ. Օլիմպիադայում հաղթանակած մարզիկ:

օծյալ

Գ. // Ա. 1. Օծում ստացած, օծված: 2. կրոն. Քրիստոս բառի հայերեն թարգմանությունը, որ գործածվում է Քրիստոս անվան փոխարեն:

օծազալար

Ա. 1. Օծածն՝ ոլոր-մոլոր ընթացող, ոլորապտույտ: 2. Ճկուն, դյուրաթեք: 3. Սլացիկ, բարձր: /// Մ. 1. Ոլոր-մոլոր, ոլորապտույտ: 2. Օծի նման ոլորվելով՝ պտտվելով: /// Գ. Օծանման զալար՝ ոլորք՝ կոր գիծ:

օծագիծ

Ա. Օծի զալարապտույտի նման: // Գ. 1. Օծի զալարապտույտի նման զիգզագ: 2. զալարապտույտ գիծ:

օծազլուխ

Գ. Օծի զլուխ: // Ա. 1. Օծի զլխի ձև ունեցող, օծի զլխի նման զլուխ ունեցող: 2. Օծի զլխի պատկեր՝ քանդակ կրող:

օծաթույն

Գ. Օծի թույն: // Ա. 1. Օծի թույն ունեցող: 2. Օծի թույնի նման: 2. փխթ. Շատ թունոտ:

օծալեզու

Ա. Շատ չար լեզու ունեցող, չարալեզու, զրպարտիչ: // Գ. 1. քսք. խոնավ տեղերում բուսնող բույս, իծալեզու: 2. Վիրահատական դանակ: 3. Ատամնաբուժական գործիք:

օծախաղաղ

Գ. // Ա. Օծ խաղացնող՝ պարեցնող (մարդ):

օծախոթիվ (օծախուռն)

Ա. 1. Օծերով խոնված: 2. Օծի նման խոնված գալարներ կազմած՝ կազմող (մազերի մասին): // Մ. Օծի նման գալարներ կազմելով, գալարվելով:

օծակալ

Գ. կենդր. Օծ որսացող թռչուն, օծահալ: // Ա. Օծ բռնող (մակդիր հին հույն հռչակավոր բժիշկ Ասկլեպիոսի):

օծակեր

Ա. Օծի միս ուտող: // Գ. կենդր. Օծահալ:

օծակերպ (օծակերպիկ)

Ա. 1. Օծի ձև՝ նմանություն ունեցող: 2. Օծի նման գալարվող: // Մ. Օծի նման գալարվելով, օծի ձևով՝ կերպով:

օծակոչ

Ա. // Գ. Սուլելով օծերին դուրս կանչող (կախարդ):

օծահմա

Գ. // Ա. Օծ հմայող՝ թովող՝ կախարդող, շջելով կամ նվազով օծ կանչող, օծակոչ:

օծածն

Ա. // Մ. 1. Օծի նմանություն ունեցող, օծի նման: 2. Օծի նման գալարներ առաջացնող՝ ունեցող, օծի նման գալարվելով:

օծամարտ

Գ. Օծերի կռիվ: 2. կենդր. Օծին հաղթող կենդանի, փարավոնամուկ, եգիպտական մուկ: // Ա. Օծերի դեմ կռվող:

օծամորթ

Գ. Օծի մորթ՝ կաշի՝ մաշկ: // Ա. 1. Օծի մորթի նման մորթ ունեցող: 2.

Օծի կաշվից պատրաստված՝ սարքված:

օծանախշ

Ա. 1. Օծի պատկերով նախշված՝ զարդարված: 2. Օծի նման նախշված՝ զարդարուն: // Գ. Օծ պատկերող նախշ:

օծաշապիկ

Գ. Օծի շապիկ, մաշկափոխության հետևանքով օծերի գցած շապիկը: // Ա. 1. Օծի շապիկից՝ խորիսից պատրաստված: 2. Վրան օծի շապիկ քաշած՝ հագցրած:

օծաուլոր

Ա. Ոլորապտույտ, կեռումեռ, օծազալար: // Մ. Օծի նման պտտվելով՝ ոլորվելով՝ գալարվելով:

օծապաշտ

Գ. Օծ պաշտող անձ: // Ա. 1. Օծ պաշտող: 2. Օծապաշտական:

օծապտույտ

Գ. Օծի նման գծած՝ կազմած պտույտ՝ գալար, օծազալար կեռման՝ ոլորան՝ գիծ: // Ա. 1. Օծի նման պտույտ գործող, գալարվող: 2. Ոլորաններ կազմող՝ կազմած: 3. Ոլորապտույտ, օծազալար: // Մ. Օծի նման պտտվելով:

օծաջարդ

Ա. Օծ/եր/ ջարդող՝ կոտորող: // Գ. Օծեր ջարդելը՝ կոտորելը:

օծասեր

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ օծապաշտ:

օծասող

Գ. Օծի նման գալարվելով սողալը: // Ա. // Մ. Օծի նման սողացող՝ սողալով:

օծասպան

Ա. 1. Օծ սպանող՝ սպանած: 2. Օծից թունավորված: // Գ. կենդր. Քաջահալ:

օծասույլ

Գ. Օծի սույլ՝ սուլոց: // Ա. Օծի նման սուլող:

օծաքաղ

Գ. // Ա. Օծեր կոտորող՝ սպանող (թռչուն, քաջահալ):

օղագրահ

Գ. Մետաղյա առանձին օղակներից հյուսված գրահ: // Ա. Մետաղյա օղերից հյուսված:

օղակազարդ

Ա. Օղակներով՝ օղերով զարդարված: // Գ. Օղերով պատրաստված զարդ՝ զարդեղեն:

օղակածև

Ա. Օղակի՝ կոր շրջագծի ձև ունեցող: // Մ. Օղակի ձևով, օղականման:

օղականման

Ա. Օղակի նմանվող, օղակածև: // Մ. Օղակի նմանեցնելով, օղակի ձև տալով:

օղակապտույտ

Ա. // Մ. Օղակի նման փաթաթվող՝ փաթաթված:

օղանշան

Գ. Օղածև նշան: // Ա. Այդպիսի նշան ունեցող՝ կրող:

օղեհան

Գ. // Ա. Օղի քաշող, օղեգործ:

օղեմոլ

Գ. // Ա. Չափազանց օղեսեր, հաճախ և շատ օղի խմող:

օճառվող

Բ. Ենթ. դերք. օճառվել-ի: // Ա. Զծնվող:

օսլայակերպ

Գ. քսք. Թաղանթանյութի և օսլայի միջանկյալ բաղադրություն կազմող նյութ: // Ա. Օսլայի նման:

օսլայիչ

Գ. // Ա. Օսլայող (փոշի, հեղուկ):

օսկարակիր

Ա. «Օսկար» միջազգային բարձրաստիճան կինոմրցանակ ստացած (անձ, կինոնկար են): // Գ. «Օսկար» կինոմրցանակ ստացած անձ՝ դերասան են:

օվսաններգու

Ա. // Գ. 1. եկեղ. Օվսաննա՝ օրհներգ են ծաղկազարդի տոնին երգվող: 2. փխթ. Փառաքանություն՝ օրհներգ՝ գովաբանություն երգող: 3. Փառաքանող, գովերգող:

օտար

Ա. 1. Ոչ հայրենի (երկրի՝ վայրի մասին): 2. Ոչ մայրենի, ոչ ազգային (լեզու, գրականություն, մշակույթ): 3. Այլազգի, օտարերկրացի: 4. Ոչ ազգական: 5. Ոչ հայրենական: 6. Անծանոթ: 7. Օտարական: 8. Ոչ հարազատ (բնակավայր): 9. Նույն միջավայրին չպատկանող: 10. Ուրիշին պատկանող: 11. Խորթ, անհարազատ: 12. Ուրիշ, այլ: 13. փխթ. Ոչ ջերմ, անբարյացակամ: 14. Այլադավան: 15. Հետը այլ նյութ խառնած, ոչ անխառն: 16. Տվյալ խնդրի հետ կապ չունեցող: // Գ. 1. Ոչ ազգակից, այլազգի, օտարերկրացի անձ: 2. Ոչ ազգական, ոչ նույն ընտանիքի անդամ: 3. Պանդուխտ, օտարական:

օտարաբան

Գ. Օտարաբանություններ գործածող հեղինակ՝ խոսող են: // Ա. 1. Օտարաբանություններ գործածող: 2. Օտարաբանություններ պարունակող:

օտարազգի

Ա. // Գ. Ուրիշ ազգի պատկանող, այլազգի:

օտարական

Ա. // Գ. 1. Տվյալ երկրի՝ քաղաքի են բնակիչ չհանդիսացող, օտարերկրացի: 2. Տվյալ համայնքին՝ խմբին չպատկանող, օտար, անծանոթ: 3. Օտար աշխարհից եկած կամ օտար աշխարհ գնացած (անձ): 4. Ճամփորդ, անցորդ: 5. Ոչ բնիկ: 6. Պանդուխտ, գաղթական:

օտարահպատակ

Ա. // Գ. Օտար պետության հպատակ՝ քաղաքացի:

օտարամոլ

Գ. // Ա. Սեփականը՝ ազգայինը մերժող և օտարինը սիրող, միշտ օտարին գերադասող, օտարամոլական:

օտարապաշտ

Գ. // Ա. 1. Տե՛ս՝ օտարամոլ: 2. Այլադավան:

օտարասեր

Գ. // Ա. 1. Օտարին և օտարինը սիրող, օտարների նկատմամբ սեր՝ հարգանք ցուցաբերող: 2. Սեփականը՝ մայրենին՝ ազգայինը արհամարհելով՝ օտարինը սիրող:

օրագնաց

Գ. Մեկ օրում քայլելով գնալու՝ անցնելու ճանապարհը՝ տարածությունը: // Ա. Մեկ օրվա քայլելու ճանապարհի չափ:

օրագրող

Գ. // Ա. արևմտի. Օրաթերթերի աշխատող, լրագրող:

օրավար

Գ. 1. Վառելահողի չափման միավոր, մեկ օրում վարելու հողի չափ: 2. Մի օրավարի համար հատկացված սերմացու: // Ա. Մեկ օրում վարելու՝ հերկելու:

օրգանածին

Ա. Օրգանական նյութեր ծնող՝ առաջացնող: // Գ. քիմ. Օրգանական նյութերի բաղադրության մեջ մտնող հիմնական՝ գլխավոր քիմիական տարրերը (ածխածին, ջրածին, թթվածին, ազոտ, ֆոսֆոր, ծծումբ):

օրենսդիր

Ա. // Գ. 1. Օրենքներ դնող՝ սահմանող՝ մշակող (մարդ, մարմին, իշխանություն): 2. փխք. Հասարակական վարվելակերպի՝ ճաշակի՝ գիտության կամ արվեստի նորմեր ստեղծող (մարդ, դպրոց ևն):

օրենստու

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ օրենսդիր:

օրենսուսույց

Ա. // Գ. Օրենք ուսուցանող, օրենքի ուսուցիչ:

օրինադիր

Գ. // Ա. Տե՛ս՝ օրենսդիր:

օրինազանց

Գ. Օրենքը զանց առնող՝ խախտող անձ: // Ա. 1. Օրենքը

զանց առնող՝ խախտող: 2. Օրինազանցական, օրինազանցին վերաբերող, օրինազանցություն պարունակող՝ հանդիսացող:

օրինախախտ

Գ. իրավք. Օրենքը խախտող՝ խախտած անձ: // Ա. Օրինախախտություն պարունակող՝ հանդիսացող:

օրինակ

Գ. 1. Նախատիպ, տիպար, նմուշ: 2. Փաստ, ապացույց: 3. Կրկնակ, իբրև պատճեն, տիպ: // Վ. *Իբրև միտքը բացատրող՝ պարզաբանող արտահայտություն*՝ իբրև, նման, պես, համաձայն:

օրինակատար

Ա. // Գ. 1. Օրինապահ: 2. եկեղ. Պաշտամունք կամ արարողություն կատարող (եկեղեցական):

օրինատու

Ա. // Գ. հզվդ. Օրենք տվող՝ դնող՝ սահմանող, օրենսդիր:

օրհասական

Ա. 1. Մահաբեր, մահառիթ: 2. Մահամերձ, օրհասը մոտ: 3. Կյանք՝ մահ վճռող, կյանքի և մահու, ճակատագրական: 4. Շատ դժվարին, ծայրահեղորեն ծանր: 5. Դժվարին, մեծ ճիգերի հետ կապված: // Գ. Օրհաս, կյանքի վերջին օրը, մոտալուտ մահ:

օրհներգու

Գ. Օրհներգության՝ օրհներգի հեղինակ: // Ա. 1. Օրհնություն երգող, օրհներգող: 2. Փառաբանող, գովերգող:

օրո՞ր

Գ. 1. Օրորոցային երգ: 2. Օրորոցային երգի մեջ հանգերգ: 3. փխք. Մեղմ ու դուրեկան ծայն: // Զ. Երեխային քնեցնելու բացականչություն:

օրորաքայլ

Ա. // Մ. 1. Երեբուն՝ դողդոջուն քայլերով: 2. Օրորուն քայլվածքով, քայլելիս օրորվող՝ շորորացող: 3. Հարբելուց կամ

հիվանդանալուց օրորվելով քայլող՝ քայլելով:

օրորոցային

Ա. 1. Օրորոցին՝ օրորոցի երեխային հատուկ՝ վերաբերող: 2. Օրորոցում լինելու շրջանին վերաբերող: 3. փխթ. Սկզբնական, նախասկզբնական: // Չ. Օրորոցի՝ օրորելով քնեցնելու երգ:

օրրան

Ա. Օրորվող, ճոճվող: // Չ. Օրորվող՝ ճոճվող հարմարանք՝ սարք:

օքսիդիչ

Չ. // Ա. քիմ. Օքսիդացում առաջացնող (նյութ):

Օ Ֆ Զ

Ֆալանգարոր

Չ. Ֆալանգ թունավոր գեռունի խայթոցից առաջացած բորբոքում: // Ա. Ֆալանգի խայթոցից բորբոքված:

ֆոնդահատույց

Չ. // Ա. տնտ. Կապիտալ ներդրումներով ձեռք բերած արտադրամիջոցների՝ սարքավորումների՝ մեքենաների լրիվ բեռնավորմամբ և խելացի օգտագործմամբ արտադրությունից ստացված (օգուտ, եկամուտ ևն):

ֆոսֆորաթիվ

Չ. // Ա. Ֆոսֆորով գրված (թվեր, թվանշաններ):

ֆոսֆորաշող

Չ. Ֆոսֆորի շող՝ փայլ՝ լուսացում: // Ա. 1. Ֆոսֆորի փայլ ունեցող, ֆոսֆորի նման շողարձակող, ֆոսֆորափայլ: 2. Ֆոսֆորի փայլով լուսավորված:

ֆոսֆորափայլ

Չ. // Ա. Տե՛ս՝ ֆոսֆորաշող:

ֆոտոգեն

Չ. Լուսավորության համար օգտագործվող հանքային լուսատու յուղերի անվանումը, լուսածին: // Ա. Լույս ծնող՝ առաջացնող, լույս տվող:

ֆոտոկերպափոխիչ

Չ. // Ա. Լուսային ճառագայթները էլեկտրական էներգիայի կերպափոխող՝ փոխարկող (սարք):

ֆոտոհեռագրիչ

Չ. // Ա. Ֆոտոհեռագրական ապարատ, անշարժ պատկերները (լուսանկար, ձեռագիր ևն) հեռագրական կամ ռադիոմիջոցներով հեռուն հաղորդող՝ հաղորդելու (սարք):

ֆորումական

Ա. // Չ. Ֆորումի մասնակից:

ֆուտբոլամուլ

Չ. // Ա. Ֆուտբոլի մուլի սիրահար, ֆուտբոլի խաղերի նկատմամբ բուռն հետաքրքրություն ունեցող:

ֆուտբոլասեր

Չ. // Ա. 1. Ֆուտբոլի խաղը դիտել սիրող: 2. Ֆուտբոլ խաղալ սիրող:

ՆՇՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ջարիկ Խաչատուրի Աղաջանյան

**ԱՐԴԻ ՀԱՅԵՐԵՆԻ
ԻՄԱՍՏԱԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՋՈՒԳԱՋԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԲԱՌԱՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ**

Տպաքանակ՝ 100:

Գինը՝ պայմանագրային:

**«Նաիրի» հրատարակչություն» ՓԲԸ
Երևան-9, Տեղյան 91**